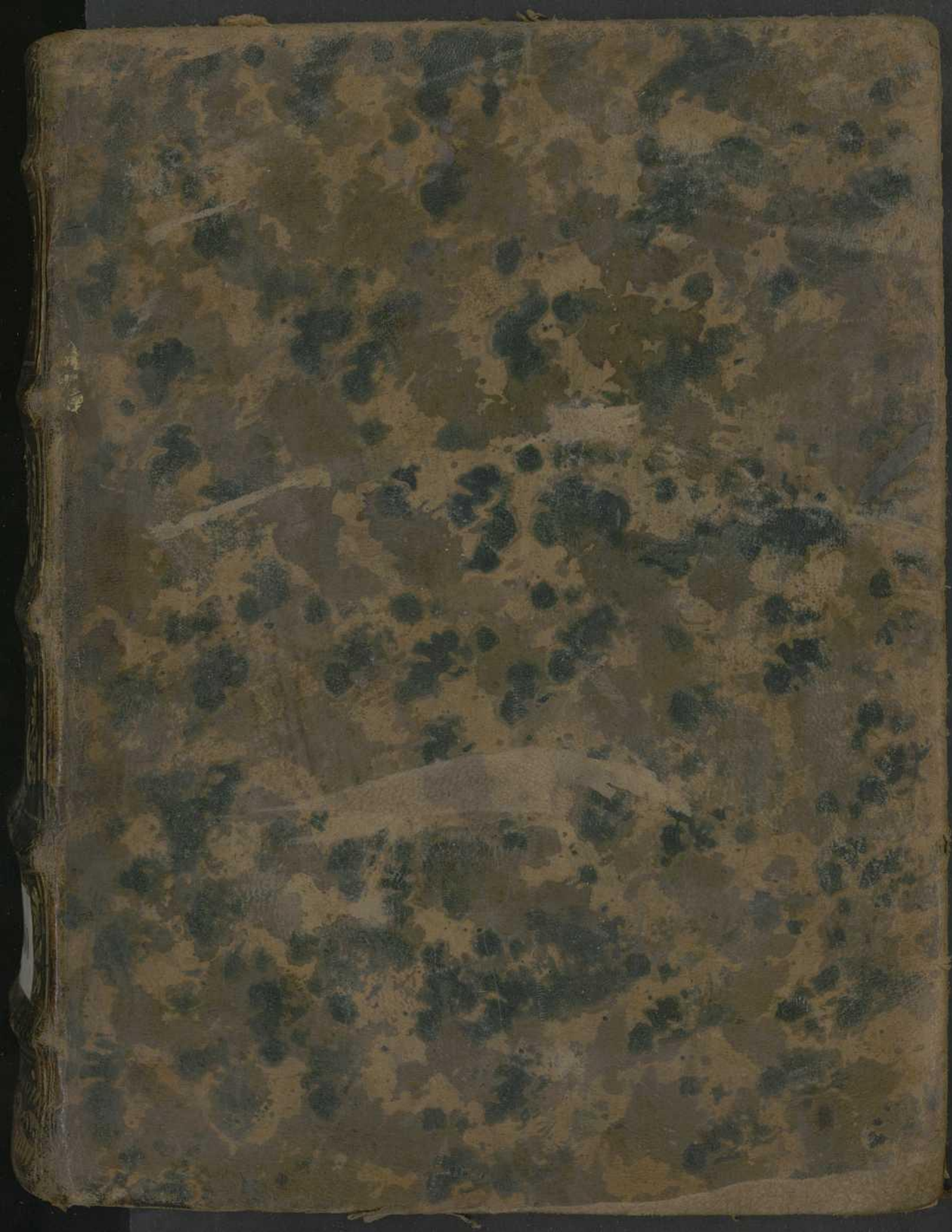
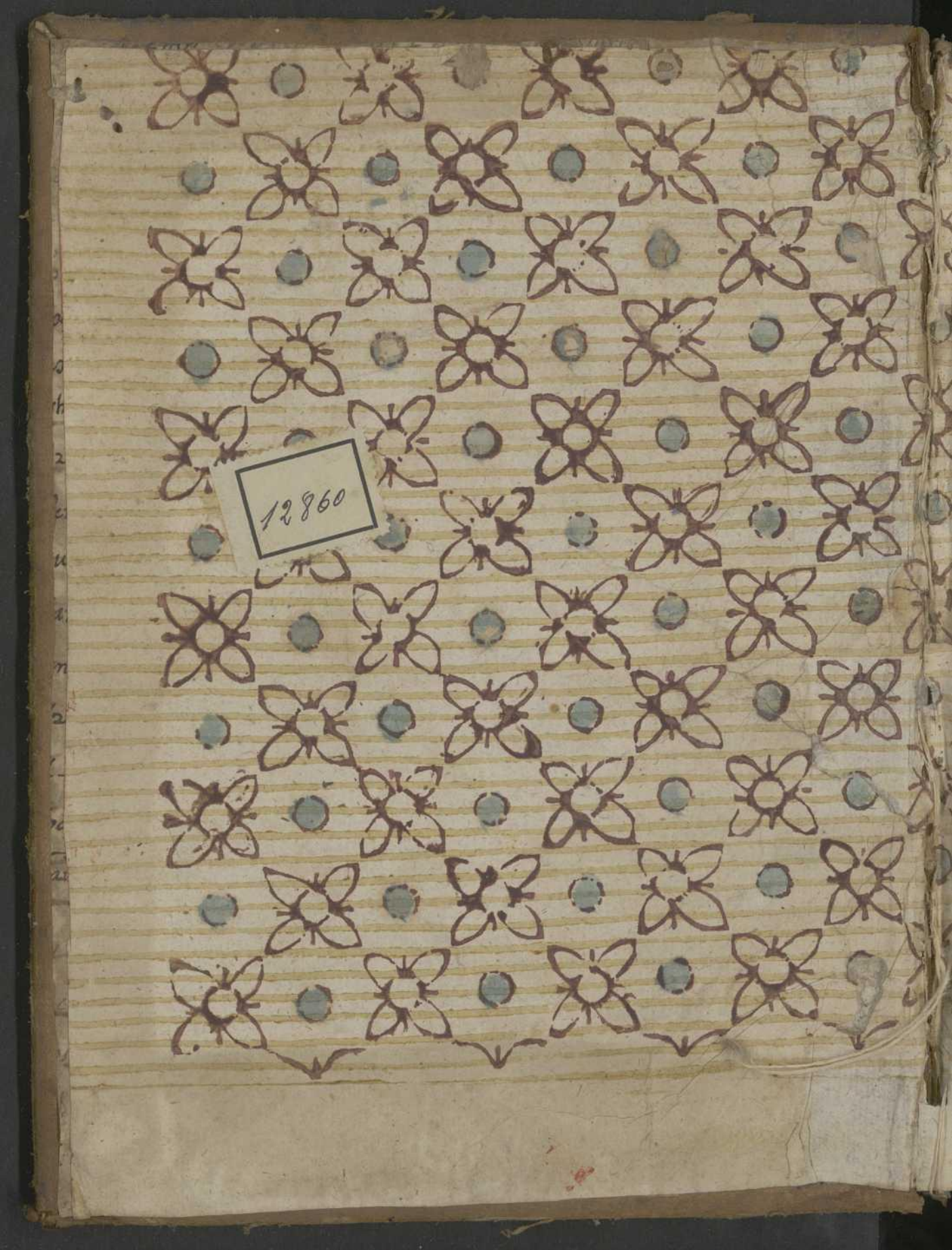
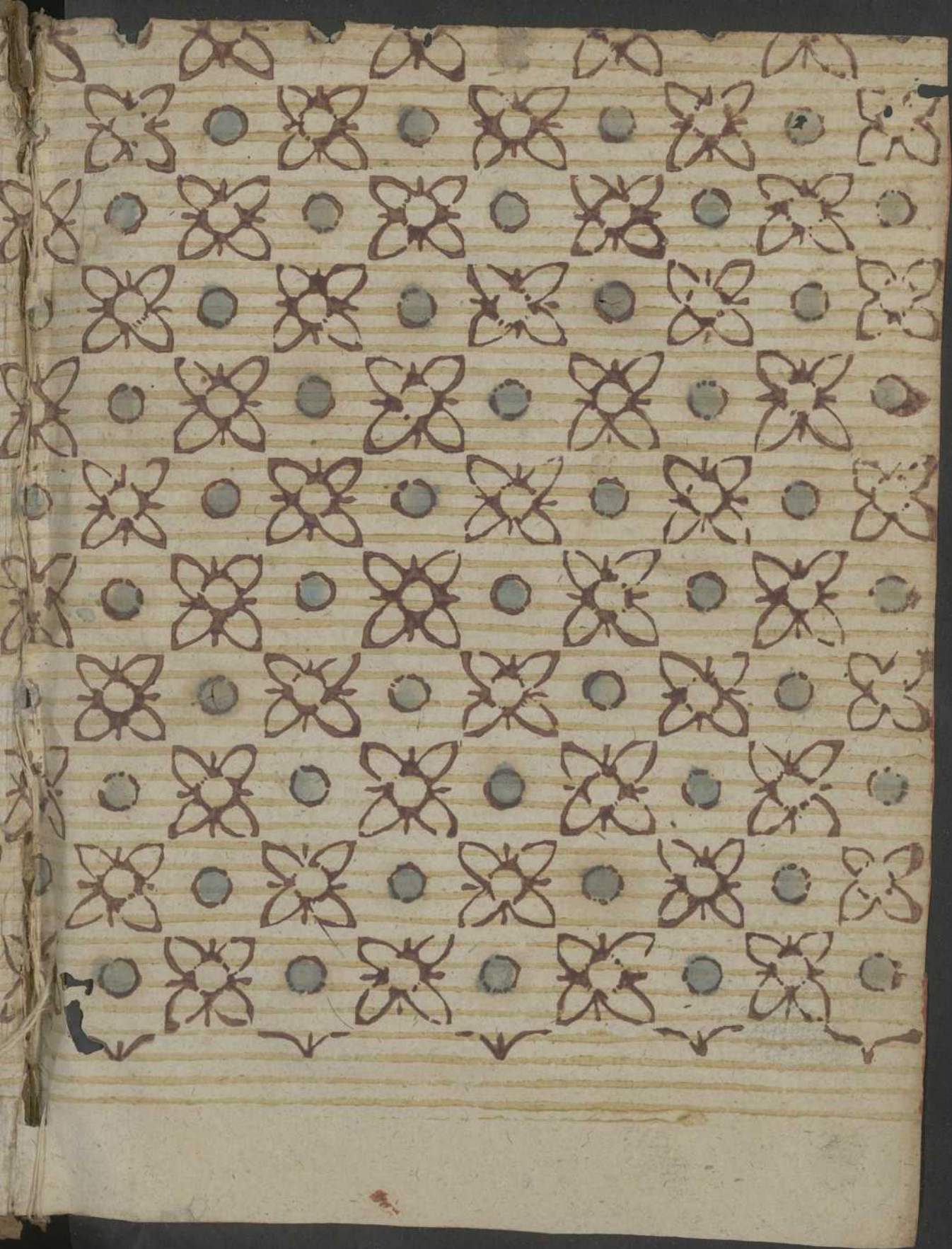

12860

The image shows the front cover of an old book. The cover is made of a light-colored, textured material, possibly paper or cloth, with a repeating pattern of stylized flowers and dots. The flowers are drawn in a dark brown or maroon ink, and the dots are a light blue or green color. The pattern is arranged in a grid-like fashion. A small, rectangular, off-white paper label is pasted onto the left side of the cover, containing the number '12860' written in black ink. The book's spine is visible on the left edge, and the right edge shows the binding of the pages.

29
18

ji

4
D. W.
Ad. Seren.

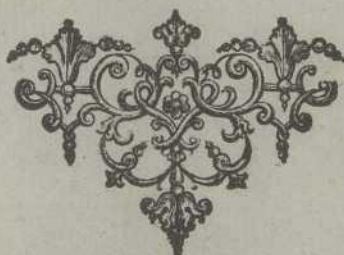
D. Thomas de Co a Saldernand
Medicine practice. pp. profeciois
W. E.

FRIDERICI HOFFMANNI

Confiliarii & Archiat. Reg., Com. Palat., Profess.
Medic. Primar., Societ. Imper. Carol.,
Russ. Britan. & Porussicæ Sodalis.

CONSULTATIONUM E T RESPONSORUM MEDICINALIUM CENTURIÆ TRES.

*Quarum prima complectitur morbos Capitis, & Pectoris; secunda
morbos Abdominis; & morbos Artuum externorum tertia.*

VENETIIS, MDCCXLV.

EX TYPOGRAPHIA BALLEONIANA.

SUPERIORUM PERMISSU AC PRIVILEGIO.

FRIEDERICI
HOFFMANNI

Consiliarius & Auditor Regius, Comes Palatinus, Prætor,
Magister Prætorius, Doctor Juris, Cancellarius,
Rath-Berger & Residentius Scholasticus.

CONSULTATIONUM

ET

RESPONSORUM

MEDICINALIUM

CENTURIE TRÆ.

Prætorius & Auditor Regius, Comes Palatinus, Prætor,
Magister Prætorius, Doctor Juris, Cancellarius,
Rath-Berger & Residentius Scholasticus.

VENTIS MDCCXLV

Ex Typographia B. F. LEONHARDI

in HANNOVERÆ ALAMENNÆ REGIA

P R Æ F A T I O

*De egregio Consultationum & Observationum
medicinalium usu.*

IN benevole lector! prodeunt consilia ac responsa quædam medici-
nalia, eorumque prior, binis sectionibus morbos capitis atque pe-
ctoris complectens centuria. Quanta ex hisce laboribus in totam
medicinam redundant emolumenta; quam solida ac rationalis ex-
cinderet fultet theoria, quamque felix, & ad specialissimos casus probe ac-
commodanda praxis: cuiuslibet in arte paululum versato erit manifestum. Ne-
que tamen videtur alienum præfaminis loco insignem, quam observatio-
nes ac consultationes medicæ spondent, utilitatem paucis perlustrare; ha-
rumque studium vehementer commendare. Eo namque redactum est post de-
plorandum lapsum mortalium genus, ut ipsi non solum certissima machinæ
animalis destructio, ac dura moriendi necessitas immineat; verum etiam du-
rantem adhuc miseram vitam varii morbi, dolores, ærumnæ, atque calamita-
tes premant, crucient, infestent. Et si dicendum, quod res est, plurimi
sane hominum ipsi fortunæ suæ fabri existunt, multasque ægritudines haud
secus, ac ipsam sæpenumero præmaturam mortem sibi met ipsis insipidi con-
trahunt. Etenim homo, brutæ adhuc animalitatis iugo succumbens, igno-
rat omnino ea, quæ sibi vel prosint, vel noceant, nec novit subsidia, quæ
ad conservandam vitam ac sanitatem, tanquam omnis, qua in hac rerum
vanitate potiri licet, felicitatis verum fundamentum, almus ordinavit Crea-
tor. Neque etiam plerique de iis addiscendis sunt solliciti; sed ipsorum dum-
taxat curæ se totos tradunt atque confidunt, qui illi scientiæ se penitus, &
ut vocant, ex professo consecrarunt, & vocantur vulgo Medici atque Physi-
ci. Enimvero acerbe omnino dolendum est, & horum plerosque haud tanta
solertia ac meditatione illis incumbere ac incubuisse semper artibus, quan-
ta quidem opus esset. Licet enim per quamplurima seculi quamplurimi
etiam medicæ arti operam navaverint: nihilo tamen secius tot adhuc re-
stant opiniones, totque in theoreticis veritatibus pariter, ac medendi
rationibus dissensus, ut non solum magna adhuc artem salutarem actu
premat incertitudo, verum etiam multi doctissimi viri de adipiscenda cer-
titudine omnino dubitaverint. Hujus rei causam in ipsis medicis hære-
arbitror, quippe quorum plurimi istum haud callent ordinem, quo ince-
dere debemus, si errores evitare, ac ad auream pertingere veritatem veli-
mus. Neque minus eadem est ratio, quod in reliquis etiam scientiis, ve-
lunt sunt Theologia, Jurisprudentia, atque Philosophia, tot adhuc occur-
rant dissensus, tot rixæ, totque opinionum commenta. Relinquam alio-

rum industriæ, ut qua ratione in omnibus disciplinis recto veritatis tramite insistere liceat, edoceant: mihi duntaxat paucis est ostendendum, qua potissimum methodo nostra ars salutis ad majorem evchi possit certitudinem.

Ad unum omnes medici clamant, experientiam atque rationem duo esse Medicinæ fulcra atque fundamenta: & cum paucissimi nec experientiam acquirendi, nec rationem excolendi verum calleant modum; magno sane medicinæ opprobrio, experimentum fallax, judicium difficile ad hanc usque pronunciantur diem. Mihi quidem experientia medica est attenta, & completa observatio earum rerum ac mutationum, quæ sunt circa corpus humanum: sub ratione vero comprehendo, solidam theoriam physicam atque medicam, quæ ad completas observationes rite applicata, certas ac indubitatas gignit veritates. Tali enim ratione innotescunt nobis ea, quæ ad conservandam, ac restituendam sanitatem apta sint vel inepta; & sic vero totius medicinæ feliciter potimur sine. Quo latior autem est campus, quo amplior multitudo eorum objectorum, quæ sanitati nostræ vel noxia sunt, vel convenientia: eo majori studio attendere oportet medicum, ne quædam commendet subsidia, quorum certus effectus ipsi nondum innotuit, & ideo majus sanitati inferat damnum, quam emolumentum. Hanc ut obtineamus certitudinem, operæ est pretium, ut observationes medicas, tanquam verum illius fundamentum, rite instituere sciamus, easque completas a minus talibus discernere. Non enim omnes ita sunt comparatæ, ut illis certum superstruere queamus judicium. Sic si dispiciamus, an cortex chinæ in febribus intermittentibus tuto possit adhiberi, nec ne? deprehendemus tot hanc quæstionem negantes, & ex multiplici experientia comprobantes, corticem illum non solum febrium illarum periculosos recursus, verum etiam longe graviore, eosque sæpius funestos induxisse morbos; quot e contrario illius usus calculum adjiciunt. Eadem fors premit pleraque remediorum genera, & eadem ambiguitas prognosin in diversas, ac contrarias sæpenumero abire partes facit, quarum quævis & experientia & ratione suffulta esse perhibetur. At quæ quæso tanti dissensus causa? Mihi certe nulla alia se offert, quam immaturum & incompletis observationibus ac mutilæ theoriæ superstructum judicium, quo bonus malusve effectus soli adscribitur remedio, qui sæpius aliis debetur causis.

Quamobrem quo solidum sit medici consilium, necesse est, ut partim observationes ac historiarum morborum sint completæ, partim ut mens vera cognitione imbuta, & ad judicandum apta sit. Quod si vero observationes completæ esse debeant; illis primum commemoranda est tota ægri natura, ac indoles. Describantur igitur ægrotantis sexus, ætas, temperamentum, structura corporis, dispositio valorum atque nervorum, sensibilitas corporis ac animi, partium constitutio, consuetudines, victus ratio, ac omnium rerum, quas non naturales vocant, applicatio. Recen-

seatur

featur inter has porro, quo loco commoretur æger, quo aër; quibus cibis, potibusve utatur, quibus animi indulgeat adfectibus, quibus excretionum vel sanguinearum vel aliarum speciebus adsueverit; quo fruatur somno, an corpus motu exercere soleat: quibus denique laboraverit olim morbis, quo hi eventu potiti, quibus remediis profligati sint, atque quinam medicamina exceperint effectus? Ex hisce etenim momentis rationalis medicus totam ægroti naturam, ejusque varias ad hos vel illos motus proclivitates facile cognoscet; & hinc in suppeditandis tam præservatoriis, quam curatoriis consiliis erit felicissimus.

Deinceps vero ipsum, quo æger premitur, morbum probe perscrutari oportet, ac attendere, quinam illius sit ortus atque progressus, quæ symptomata; quantum læsæ actiones naturales, vitales, ac animales a statu sano recesserint; quæ sint vires, qualis somnus, quæ ciborum adpetentia, qui pulsus, quæ spiratio; quomodo se habeant excretiones, maxime quæ per cutim, alvum, ac urinam fiunt; qui viscerum & generis nervosi status? qualis humorum per viscera abdominis atque caput sit circuitus; num sanguis abundet, ane dyscrasia quædam laboret; quæ primarum viarum, ventriculi nimirum ac intestinorum sit constitutio; qualis tonus partium nervosarum; num partium internarum periculosæ inflammationes vel siderationes immineant? An malum sit hæreditarium; an epidemium, & a communi causa, vel aeris ac alimentorum corruptione productum? ane potius endemium, sive ex climate, aere, ac victu incolarum generatum? an ab animi affectibus, aut contagio inductum? utrum remissiones, intervalla, intermissiones, vel exacerbationes exhibeat? an denique sit simplex, an complicatum, an & quando perversa quadam medicatione corruptum? Quum enim ex hisce circumstantiis vera morbi origo, generatio, causæ læsionum ac symptomata elucescant: ex iis peritus medicus non solum morbi eventum accurate præsagire, verum etiam, quæ ipsi sint profutura, feliciter judicare poterit.

Tum in completis observationibus medico-præcticis adnotare convenit, quæ remedia, quo tempore, qua dosi, ac ordine, morbo hætenus fuerint opposita? quænam corporis mutationes ea exceperint? ane potius omne opus soli naturæ absque ullo medicinarum usu fuerit relictum? an remedia domestica sint adhibita, & quo effectu? Ex quibus omnibus percipit medicus, qua ratione, quoque ordine Deus sanitatem recuperari voluerit; quibus viis noxia depellantur, & e corpore proseribantur; & quæ denique specificæ remedium sint virtutes, quamque diversæ in tam variis hominum naturis, morbis, ac aliis circumstantiis. Quis enim præstantior observatorium medicinalium scopus est, quam ut eorum subsidiorum vires discamus ac virtutes, quibus morbi sint profligandi? Et quisnam earum expertus his prompte medebitur? Enimvero haud ignorari oportet, vires uti generatim corporum, ita & remedium non esse absolutas, sed relativas tantummodo atque conditionatas: aut, quod idem est, nulla dari medicamina, quæ

se absolute, ac necessario corpori vel prosint vel noceant; sed eorum operationem pro diversa corporis dispositione admodum variam existere. Ex eodem fundamento explicandum est illud momentum, quod unum medicamen huic suppetias, alteri noxam ferat in uno eodemque morbo: quin uni eisdemque subjecto hoc tempore prosit, alio noceat. Inde vero ulterius eorum adpareret ignorantia, qui dari medicinas universales, vel in certis morbis specificas reputant. Per arduum potius ac difficillimum est: nam certe in eo maximum artis nostræ momentum existit, si vires remediorum relativas, in tam insigni circumstantiarum varietate probe habeamus cognitæ atque perspectas. Quod si vero contigerit, ut sub nostra curatione æger perierit, necesse est, ut ad impetrandas completas observationes cadaver dissecetur, & viscerum intestinorum status præternaturalis probe describatur. Ita enim in conspectum veniunt causæ morbi ac mortis; quibus cognitis, major scientiæ nostræ accenditur lux, quod si inciderit similis casus, nos ipsi majori certitudine obviam ire queamus. Ex his elucescet, quantum completæ ac accuratæ morborum historiæ toti medicinæ adferant emolumentum. Hæ namque detegunt primum occulta naturæ, deinde revelant earum verum causas, quæ nos latuerunt hactenus; & denique verum & solidum fundamentum præbent omnium & medicarum & chirurgicarum veritatum, atque problematum. Quando enim cunque a chirurgo desideratur, ut de violentia externe facta renunciare, illiusque eventum suppeditare debeat, nihil certe præstabit, nisi accurata instructus sit morbi historia. Neque etiam medicus morbum dijudicare, ac quæ ipsi congrua sint remedia commendare poterit, nisi ex completa morbi relatione illius causas atque symptomata cognoverit, illisque curandi rationem adaptaverit. Et quomodo accuratum de præservanda a morbis sanitate iudicium ferre potest, qui ægrotantis naturam, indolem, dietam &c. ignoraverit? Nec denique possibile est, ut remedia cum fructu a medico possint ordinari, nisi ex solidis observationibus eorundem vires ac virtutes rite perspexerit.

Quemadmodum vero extra omne positum esse credo dubium, observationes primum artis nostræ salutaris præbere fundamentum: ita nemo quoque ire poterit inficias, quin illæ solæ sufficiant minime. Nisi enim accesserit bene exercitatum iudicium medici, quod ex dictis observationibus utiles veritates recta ratione elicere potest, nullus vel sane exiguus earundem erit fructus. Hinc enim occurrunt quamplurimi medici, qui licet per quinquaginta & ultra annos fecerint medicinam, & innumeras collegerint observationes, tamen falsas omnino struunt conclusiones, ac de veris remediorum viribus erroneas admodum fovēt opiniones. Nec sufficit solum iudicium; sed requiritur etiam solida theoria physico-mechanico-chymico-medica. Quæ si defecerit, nullæ omnino ex observationibus veritates, nec causæ effectuum atque phenomenorum poterunt clare detegi ac explicari. Sic edocti ex Anatomia esse debemus, quæ sit fabrica nostri corporis, quæ structura, situs, connexio, ac usus singularum illius partium; quæ fun-

tionem, quatenus illæ vitæ ac sanitati inserviant? Deinceps etiam per experimenta chymica, physica, atque mechanica perspectum nobis esse debet, quæ sunt indoles, vires, facultates externarum rerum, sive sint alimenta, sive elementa, sive medicamenta, sive alia corpora, quæ in nostram machinam assidue agunt, ac insignes sanitati, vitæ, morbis, ac morti inferre valent mutationes: ex quibus cognoscimus, quæ salubria sint, quæque nobis ruinam minentur. Quomodo ergo de lethaliitate externæ violentiæ judicare potest medicus, qui expertus Anatomix situm usumque partium haud callet? quomodo in morbis partem affectam, ac sedem causæ morbificæ indagabit, quem situs viscerum, & horum functiones latent? quis perspiciet morbum, ejusque non minus ac mortis causas, qui theoriam motuum, maxime circulationis sanguinis per totum corpus, & singulas illius partes ignorat? Et quem principia mechanica haud docuerunt naturam, species, proprietates ac effectus motuum; quomodo quæso poterit is ex pulsum eximia varietate morbi conditionem cognoscere?

Certe si talis theoria physica ad completas observationes applicatur; tum demum resultant veritates, quarum plures pariunt certas regulas ac axiomata, ex quibus denique vera proficiscitur scientia medica. Hinc porro elucescit, theoriam physicam & anatomicam matrem quasi esse theoriæ medicæ; & hanc sine illa nunquam esse solidam. Veritatum enim ea est conditio, ut una in altera suum habeat fundamentum: & ex comparatione jam cognitarum veritatum cum iis, quorum causæ adhuc latent, effectibus, novæ resultant. Ad inveniendas autem non secus ac dijudicandas veritates limatum oportet esse iudicium; quale cum natura non datum sit nobis, adparet simul, quantum theoria mathematica medico præstet usum. Hæc enim acuit intellectum, ac methodum demonstrandi ac inveniendi egregie docet: & veram praxin logicam ac syllogisticam nobis tradit.

Ex dictis ergo luculenter patet, quantum completæ observationes, & in vera theoria fundatæ consultationes præbeant usum. Nam crebris observationibus stabilitur theoria, & a falsa discernitur vera. Hanc vero si probe calluerit medicus, incredibilem sane præ aliis in dijudicandis non solum, verum etiam præservandis atque curandis morbis habebit prærogativam. Namque meo quidem arbitrio haud melius explorare poterit quisquam cognitionem suam, ac judicandi facultatem; quam si casus quosdam medicos vel chirurgicos, eosque rariores scientificè resolvere ac dijudicare allaboraverit: tum enim perspiciet, quanta sint, quæ nesciat, quibusve adhuc laboret præjudiciis. Quæ cum ita sint, facile adparebit, quæ sint causæ incertitudinis, quam per tot secula exulta nostra ars adhuc dum retinet. Namque primum nec antiquis, nec nostris temporibus veræ morborum historiæ sufficienter deprehenduntur explanationes: deinde vero præcis temporibus non rite fuit exulta theoria physica.

ac anatomica; quæ licet nostro ævo ad altius evecta videatur fastigium; dolendum tamen est, quod plurimieandem cum observationibus rite comparare, & exinde veram theoriã medicã formare nec didicerint, nec al-laborent. Hinc adhuc manca est morborum historia, imperfecta vera theo-ria. Quamobrem non solum monstraviã studiosæ juventuti, qua ad re-ctã veritatum inventionem pervenire potest; sed etiam ille idem scopus est omnium meorum scriptorum. Hinc neque alienum mihi visum fuit, hasce Consultationes publici facere juris, quas partim ex medicina mea Consulta-toria desumtas, partim novis adauctas juxta ordinem partium corporis no-stri disposui. Harum primam Lectori jam trado centuriã: quam, si Deus vires & vitam dederit, adhuc binæ sequentur. Interea navabo operam, ut medicinæ systematicæ Tomus quintus mox lucem adspiciat. Precor ceterum divinum Numen, velit & hos labores bono publico esse faustos atque salu-tares. Halæ XII. Calend. Octob. MDCCXXXIII.

CONSPECTUS CASUUM IN HOC VOLUMI- NE CONSULTATIONUM CON- TENTORUM.

SECTIO I. DE MORBIS CAPITIS.

CAS. I. De cephalalgia diuturna cum dolore artuum vago. Pag. 1	ctu in apoplexia hypochon- driaco-spasmodica 43
II. De cephalalgia rebeli 2	XX. De Hemiplexia cum curatione frustra tentata 47
III. De rara hemicrania. 4	XXI. De Hemiplexia ex affectu rhe- umatico arthritico. 58
IV. De hemicrania febris tertianæ succedente 7	XXII. De Paralyfi dextri lateris 63
V. De hemicrania cum ophthalmia conjuncta 8	XXIII. De Paralyfi sinistri later. 65
VI. De memoriæ debilitate 10	XXIV. De Paralyfi cum purpura 68
VII. De memoriæ debilitate singu- lari ex terrore 11	XXV. De affectu paralytico 70
VIII. De vertigine idiopathica cum congestione inflammatoria cir- ca renem sinistrum. 12	XXVI. De affectu paralytico prin- cipis 72
IX. De vertigine caduca in gravida 15	XXVII. De affectu semiparalytico cum dysuria 74
X. De vertigine caduca, levioris apoplexiæ specie 18	XXVIII. De atroci affectu epile- prico convulsivo 77
XI. De vertigine cum hæmoptysi, aliisque gravibus malis stipata in hypochondriaco 21	XXIX. De affectu epileptico & bre- vi alienatione mentis ex male curata febre intermittente 80
XII. De vertigine ex stomacho 30	XXX. De Epilepsia inveterata cum vermicibus implicita 82
XIII. De serenissima ex affectione hypochondriaca & vertigine laborante 31	XXXI. De Epilepsia inveterata cum lipothymia 92
XIV. De rara Lipothymia specie in senē 32	XXXII. De Epilept. convulsivo malo inveterato valde raro 96
XV. Num in affectu soporoso usus Carolinarum conferat. 34	XXXIII. De affectu melanchol. 98
XVI. De Insultu apoplectico, cum responso, an in eo thermarum Carolinarum usus sit salubris 37	XXXIV. De affectu melanchol. 100
XVII. De Debilitate generis ner- vosi & præcavenda apoplexia 39	XXXV. De affectu melanchol. 103
XVIII. De dispositione ad affe- ctum paralyticum & apoplect. 41	XXXVI. De affectu melancholi- co-maniaco 104
XIX. De Camphoræ ad duos scrupulos per errorem sumptæ esse.	XXXVII. De Primipara ex terrore facta maniaca, & feliciter re- stituta 107
	XXXVIII. De Delirio period. cum motibus epilepticis a mensium retentione. 108
	XXXIX. De Tinnitu aurium per- 110

tinaci	111.
XL. De Auditus difficultate cum fluxione serosa.	112.
XLJ. De Auditu gravi cum imbecillitate generis nervosi aliisque symptomatibus.	115.
XLII. De cecitate subito suborta.	117.
XLIII. De Visus imminutione ex humorum oculi, potissimum aquei, conturbatione.	119.
XLIV. De humor. oculi conturbatione cum gutta serena.	122.
XLV. De Visus imbecillitate exturbatione humor. oculi.	123.
XLVI. De Dolore & imbecillitate oculorum cum suffusione incipiente.	124.
XLVII. De Ophthalmia scorbutica diuturna in lippitudinem serofam & scotomiam degenerante.	126.
XLVIII. De Gutta serena unius & obscuratione periodica alterius oculi.	130.
XLIX. De Visus obscuratione ex paralytica nervi optici resolutione.	133.
L. De difficultate visus & scabie.	137.
LI. De Cataracta.	139.
LII. De Sapore falso & affectu spasmodico.	142.
LIII. De Sapore corrupto.	143.
LIV. De impotentia ambulandi & loquendi in puero novem annorum.	145.
LV. De Spasmo musculorum maxillarium febri continuæ benignæ sporadicæ superveniente.	146.
LVI. De rejectione pituitæ nimie ex ore cum pathematibus hypochondriacis.	148.
LVII. De Salivatione præternaturali in cachectica.	150.
LVIII. De Ulcere linguæ cancroso.	152.
LIX. De Ulcere mali moris in interioribus labii superioris.	153.
LX. De affectu capitis cum efflorescentis in pede.	156.

SECTIO II. DE MORBIS PECTORIS.

SEC. LXI. De Exulceratione faucium cum ingenti fluxu salivali.	158.
LXII. De singulari colli dolore ex stomachi vitio.	159.
LXIII. De Spasmo œsophagi, illiusque atonia.	161.
LXIV. De affectu œsophagi & ventriculi spasmodico.	163.
LXV. De affectu œsophagi paralytico.	165.
LXVI. De Difficili deglutitione ex summa musculorum pharyngis atonia.	168.
LXVII. De Tumore in mamma cum mensium obstructione diuturna.	169.
LXVIII. De Diuturna raucedine cum tussi & copiosa pituitæ ex-tione.	171.
LXIX. De Hæmoptysi.	172.
LXX. De Hæmoptysi hypoch.	175.
LXXI. De Hæmoptysi cū febre lenta post tussim graviolem.	177.
LXXII. De Hæmoptysi cum metu hæcticæ.	179.
LXXIII. De Hæmoptysi cum labe pulmonum.	183.
LXXIV. De Refractorio pectoris catharro.	186.
LXXV. De Tussi pulmonali phthysica cum calore hæctico, demum funesta.	189.
LXXVI. De Tussi habituali cum panno oculi & nativa succorum impuritate.	192.
LXXVII. De Tussi diuturna sine Pulmonum labe.	194.
LXXVIII. De Suspicionem labis pulmonum ex tuberculis scirrholis.	197.
LXXIX. De Phthysi pulmonali funesta.	200.
LXXX. De descensu pulmonum viv. infantis in aquam.	203.
LXXXI. De Vulnere pulmonum.	204.
LXXXII. De Vulnere diaphragma-	

matris & hepatis cum subsequen-
ta morte, non tamen absolute
lethali 206

LXXXIII. De Asthmate & spas-
mo præcordiali a motu corporis 209

LXXXIV. De Asthm. humido 210

LXXXV. De asthm. flatulento 213

LXXXVI. De asthm. flatul. 215

LXXXVII. De asthmate flatulen-
to cum Colica 217

LXXXVIII. De asthm. spasmo-
dico flatulento 218

LXXXIX. De asthmate spasmo-
dico flatulento 219

XC. De asthmate spasmodico con-
vulsivo 224

XCI. De Asthmate spasmodico &
hypochondriaco 225

XCII. De asthmate spasmodico
cum tumore testis sinistri 231

XCIII. De cura asthmatis spasmo-
dici & hydropis perperam in-
stituta 234

XCIV. De asthmate spasmodico a
potu & victu post iram sumto,
& inde adhibitis incongruis
medicamentis orto 239

XCV. De Empyemate feliciter cu-
rato 241

XCVI. De Reumatismo pulmona-
li ibid.

XCVII. De Pleuritide spuria ac ve-
ra feliciter sanata 244

XCVIII. De Pleuritide 246

XCIX. De Phrysi ex hæmopt. 247

C. De Tuberculis pulmonum 248

Appendix exhibens iudicia & responsa
medicorum, an purgans ex resina ja-
lappæ & mercurio dulci lactentibus in-
fantibus sit proficuum. 250

SECTIO III. DE MORBIS IMI VENTRIS.

CAS. I. De occulto abscessu musculorum
hypochondrii sinistri 260

II. De apostemate musculorum ab-
dominis & dorsi ex tumore

glandularum inguinalium orto 262

III. De ventriculi, intestinorum, &
partium genitalium, nec non
vesicæ & ureterum strictura
spasmodica, cum insigni gene-
ris nervoli debilitate 266

IV. De ventriculi affectu spasmodi-
co chronico vehementiori 268

V. De ventriculi spasmo hypochon-
driaco 270

VI. De usu Carolinarum & Tepli-
censium in affectu ventriculi
spasmodico inflativo. 274

VII. De ventriculi inflatione car-
dialgica cum hæmicrania. 276

VIII. De inflatione ventriculi &
duodeni hypochondriaco-spas-
modica 278

IX. De cardialgia spasmodica cum
colica flatulenta 284

X. De cardialgia spasmodico flatu-
lento-hypochondriaca 286

XI. De intestinorum dolore ex luc-
corum stagnatione & acrimo-
nia 296

XII. De intestinorum affectu spas-
modico-hæmorrhoidali 299

XIII. De colico-spasmodicis affecti-
bus ex defectibus fluxus hæ-
morrhoidalis rite tractandis 301

XIV. De infelici colicæ hæmorrhoi-
dalis curatione 304

XV. De colicæ hæmorrhoidali ex
obstructo hæmorrhoidum flu-
xu 306

XVI. De colicæ spasmodica ex po-
dagra retro pulla 307

XVII. De colicæ spasmodica cum
subsequente ictero 309

XVIII. De colicæ spasmodica con-
vulsiva cum tumore, & odo-
re, pedum per Carolinas sa-
nata 312

XIX. De colicæ spasmodica chro-
nica cum calculo vesicæ fellæ
conjuncta 317

XX. De colicæ flatulenta cum do-
lore nephritico. 321

XXI. De præservatione atque cu-
ratione illius forminæ ex co-
li

- li & calculi doloribus 323
- XXII. De gravi spafmo & dolore
in recto intestino, cervice &
vagina uteri cum sanguinis
stillicidio 325
- XXIII. De erosione ulcerosa tuni-
carum recti maxime intestini
328
- XXIV. De debilitate generis ner-
vosi cum excrementis ani 330
- XXV. De fluxu inordinato hæ-
morrhoidali in fœmina 332
- XXVI. Siftens confilium in fluxu
hemorrhoidali nimio 334
- XXVII. De pathematibus ex hæ-
morrhoidum turbis 335
- XXVIII. An pathemata spafmodi-
ca hæmorrhoidalia a pilulis
Becheri cum resina jalappæ
permixtis prognosci possint
338
- XXIX. De malo hypochondr. 340
- XXX. De affectu hypochondr. 344
- XXXI. De passione hypochondria-
ca in fœmina 346
- XXXII. De affectu hypochondria-
co cum tumore erysipel. pedis
347
- XXXIII. De affectu hypochondria-
co hysterico 348
- XXXIV. De passione hypochon-
driaco-spafmodica 353
- XXXV. De affectu hypochon-
driaco-spafmodico cum febrili
commotione & intercurrente
purpura 357
- XXXVI. De affectu hypochondr.
spafmodico cum debilitate va-
forum (spermaticor. & partium
generationi intervientium 360
- XXXVII. De malo hypochondr.
spafmodico flatulento 363
- XXXVIII. De affectu hypochon-
dr. spafmodico; atque flatu-
lento 365
- XXXIX. De affectu hypochondr.
spafmo, atque flatulento,
functiones animales simul tur-
bante 366
- XL. De affectione hypochondriaca
& melancholica 369
- XLI. De Melancholia hypochon-
driaca purpura retenta 370
- XLII. De melancholia hypochon-
driaca cum hæmorrhoidibus
nimis 373
- XLIII. De passione hysterica 375
- XLIV. De passione hysterica cum
fluore albo 378
- XLV. De morbo hysterico feor-
butico 380
- XLVI. De affectu hysterico spa-
smodico 382
- XLVII. De variis symptomatibus
hysterico-spafmodicis, ex lo-
chiorū & mensium retent. 384
- XLVIII. De pathematibus hyste-
rico-spafmodicis cum tumore
pedum œdematoso 386
- XLIX. De affectu spafmodico-hy-
sterico hypochondriaco, cum
concretionibus calculosa in vesica
fellea. 388
- L. De malo hysterico, convulsivis
& epilepticis motibus stipato
392
- LI. De passione hysterico-melan-
cholica 394
- LII. De melancholia hysterica 395
- LIII. De morbo spafmodico flatu-
lento cum excretionibus ciborum
indigestorum 399
- LIV. De hernia intestinali, passio-
nem iliacam minante 401
- LV. De hernia inguinali 402
- LVI. De singulari quadam hydro-
celes specie 404
- LVII. De ictero diuturno contu-
maci, emeticis demum expu-
gnato 407
- LVIII. De atrophia cum febre len-
ta 410
- LIX. De atrophia luxationem fe-
moris sequente 413
- LX. De œdemate & debilitate pe-
dum summa 414
- LXI. De affectu cachectico ex
aronia ventriculi ac intestino-
rum 415
- LXII. De affectu rariore cachectico,
cum tumore uteri scirrholo, &
fluxione dolorifica in malleo-
lo pedis sinistri 417
- LXIII. De cachectica corporis con-
st.

- situatione ex soda diuturna 420
- LXIV. De cachexia cum asthma
& tumore hydropem minante
422
- LXV. De affectu cachectico tympanico 425
- LXVI. De morbo tympanit. 427
- LXVII. De tumore hydropico cum
metu tympanitidis 429
- LXVIII. De ascite cum tympanite
juncto 431
- LXIX. Sistens consilium medicum
de hydropre præcavendo 433
- LXX. Contingens relationem sectio-
nis, magni Germaniæ princi-
pis, hydropre defuncti 435
- LXXI. De rara abdominis intume-
scentia 436
- LXXII. De subita renis & vesicæ
excoriatione a suppresso fluxu
hæmorrhoidali 438
- LXXIII. De calculo renum 440
- LXXIV. De affectione calculosa
renum cum podagra 442
- LXXV. De calculo renum invete-
rato, cum hernia scrotali 444
- LXXVI. De affectu nephritico sim-
plici 446
- LXXVII. De dolore nephritico
cum numerosa calculorum ex-
cretionem 448
- LXXVIII. De mictu cruento 450
- LXXIX. De mictu cruento per-
quam raro 452
- LXXX. De mictione cruenta, &
urinæ incontinentia ex tumore
pedum præposere tractato .
424
- LXXXI. De difficultate mictionis
a calculo vesicæ 455
- LXXXII. De mictione dolorifica
cum crebro stimulo 457
- LXXXIII. De continuo ad mi-
ctum stimulo ex spasmu vesicæ.
459
- LXXXIV. De dysuria cum tene-
smo, & excretionem materiae fla-
væ per anum 461
- LXXXV. De diabete ex hæsione
calculi in uretere orto 462
- LXXXVI. Sistens curationem ve-

XIII

- sicæ excoriata 463
- LXXXVII. De exulceratione vesi-
cæ intercurrente mictu cruen-
to. 464
- LXXXVIII. De pravo vesicæ mor-
bo hæmorrhoidali ex male-
tractata purpura scorbutica .
465
- LXXXIX. De calculo vesicæ cum
incontinentia urinæ, dysuria,
stranguria, ac hernia scrotali
conjuncto 467
- XC. De spasmo vesicæ urinariæ
469
- XCI. De spasmo & exulceratione
vesicæ cum calculo 471
- XCII. De spasmis vesicæ, & hypo-
chondriorum ex incerta gravi-
ditate ortis 474
- XCIII. De raro vesicæ affectu 475
- XCIV. De gonorrhœa simplici, ex
impura & immodica Venere
orta 477
- XCV. De gonorrhœa inveterata
479
- XCVI. De gonorrhœa inveterata
ex intempestivo Veneris usu .
481
- XCVII. De gonorrhœa inveterata
cum variis symptomatibus ex
inquinamento venereo. 482
- XCVIII. De gonorrhœa virulenta
cum tophis conjuncta 487
- XCIX. Sistens consilium in gonor-
rhœa diuturna, cum inflatione
ventriculi 489
- C. De gonorrhœa cum exulceratio-
ne renis dextri, colli vesicæ, &
prostatarum 490
- CI. De tumore testis dextri ex go-
norrh. improvide suppressa 491
- CII. De pollutione nocturna 493
- CIII. De pollutione nocturna, &
excretionem seminis involuntar.
494
- CIV. De infirmitate ob nimiam se-
minis effusionem 496
- CV. De affectu singulari partium
genitalium. 498
- CVI. De fluore albo cum hæmor-
rhoidibus cœcis 499
- CVII.

XIV

- CVII. De fluore albo continuo ex plenaria mensium obstructione. 501.
 CVIII. De fluore albo ex suppressis lochus orto. 502.
 CIX. Exhibens consilium in ulcere uteri datum. 504.
 CX. De hæmorrhagia uteri. ibid.
 CXI. De enormi hæmorrhagia uteri, cum fungola in vagina excrefcentia. 506.
 CXII. De totali mensium suppressione a male curata febre. 508.
 CXIII. De diuturna & male tractata mensium obstructione. 509.
 CXIV. De pertinaci mensium obstructione post quartam intermittentem. 511.
 CXV. De fluxu mensium inordinato, gravissimis symptomatibus stipato. ibid.
 CXVI. De immodico mensium fluxu cum frequenti abortu, & molarum, sanguinisque concreti excretionem. 516.
 CXVII. De frequenti abortu cum continua ciborum per vomitum rejectione. 518.
 CXVIII. De gravi valetudine ex crebro partu, abortu, & animi commotione. 521.
 CXIX. De regimine gravidæ ad partum feliciter obtinendum. 523.
 CXX. De conjugio sterili cum consilio & responso ad questionem: an spes sit prolis. 524.

SECTIO IV. DE MORBIS ARTUUM EXTERNORUM.

- CAS. CXXI. De atrocibus & pertinacibus doloribus cum exulceratione artuum. 533.
 CXXII. De maculis & tuberculis totum corpus & faciem pertinaciter occupantibus. 535.
 CXXIII. De affectu pustulari pruriginoso. 537.
 CXXIV. De atonia partium post

- insultum apoplecticum. 538.
 CXXV. De fluxionibus serosis diuturnis ex hæreditaria dispositione. 540.
 CXXVI. De affectu arthritico vago sæpius recrudescente. 543.
 CXXVII. De præservandis doloribus arthriticis. 545.
 CXXVIII. De affectu arthritico cum peculiari manuum callositate. 547.
 CXXIX. De malo arthritico scorbutico. 549.
 CXXX. De arthritide lombari. 550.
 CXXX. De malo venereo. 552.
 CXXXII. Exhibens consilium in reliquis luis veneræ. 553.
 CXXXIII. De cachochymica corporis constitutione. 555.
 CXXXIV. De pathematibus multis ex succorum abundantia & impuritate. 557.
 CXXXV. De spasmodicis vagis ex reimpulsa podagra. 559.
 CXXXVI. De affectu spasmodico chronico. 561.
 CXXXVII. De affectu spasmodico cum purpura. 563.
 CXXXVIII. De affectu spasmodico ex relicta generis nervosi debilitate, cum iscuria & apoplexia conjuncto. 565.
 CXXXIX. De affectu generis nervosi spasmodico, per Selteranas cum lacte curato. 568.
 CXL. De affectu spasmodico, gravibus & multis symptomatibus stipato, cum consilio, an thermæ Carolinæ sint profuturæ. 570.
 CXLI. De affectu spasmodico in scæmina, cum consilio, quamnam post potum thermatarum ex usu sint. 573.
 CXLII. De variis pathematibus spastico-hystericis cum corporis consumptione. 575.
 CXLIII. De malo spasmodico flatulento. 577.
 CXLIV. De affectu spasmodico flatulento in persona Serenissima, per

per lac asininum & Selteranas
feliciter curato 579

CXLV. De affectu spasmodico flatu-
tulo post puerperium 581

CXLVI. De affectu spasmod. rheu-
mat. saepius recurrente 583

CXLVII. De rheumatismo scor-
butico 585

CXLVIII. De rheumatismo scor-
butico 587

CXLIX. De malo rheumatico scor-
butico 589

CL. De affectu spasmod. convuls.
592

CLI. De affectu nervorum spasmo-
dico convulsivo 593

CLII. De morbo spasmodico con-
vulsivo 597

CLIII. De affectu spasmodico con-
vulsivo diris symptomatibus
stipato 599

CLIV. De singulari quodam affectu
spasmodico convulsivo 602

CLV. De singulari generis nervosi
affectu spasmod. convuls. 606

CLVI. De affectu spasmodico con-
vulsivo chronico 609

CLVII. De affectu spasmodico con-
vulsivo, cum commotionibus
epilepticis 612

CLVIII. De affectu scorbutico 615

CLIX. De scorbutica humorum im-
puritate, cum nervolarum par-
tium debilitate 616

CLX. De malo scorbutico invete-
rato 618

CLXI. De affectu scorbutico cum
effusione feri acris in humeris
& dorso 620

CLXII. De affectu scorbutico male
tractato, cum pedis rigid. 622

CLXIII. De affectu scorbutico spas-
modico 624

CLXIV. De affectu scorbutico spas-
modico 627

CLXV. De affectu scorbutico, rheu-
maticis & arthriticis sympto-
matibus stipato 629

CLXVI. De malo scorbutico pathe-
matibus hypochondriaco-spas-
modicis stipato 634

CLXVII. De catharris in veram
podagram terminatis 637

CLXVIII. De podagra adolescentis
639

CLXIX. De podagra sanguinea he-
morrhoidali 641

CLXX. De topicis, in primis cam-
phoratis in podagra & erysipe-
late noxiis 643

CLXXI. De pertinaci ulceratione
femoris 645

CLXXII. De abolitione motus pe-
dis ex prava curatione post la-
psum 646

CLXXIII. De impotentia ambu-
landi ex lapsu in regionem is-
chiadicam osse femoris nec fra-
cto, nec luxato 648

CLXXIV. De impotentia ambu-
landi ex imbecillitate natu-
rali 651

CLXXV. De tumore cruris san-
guinea 652

CLXXVI. De efficacia olei caryo-
phyllorum in lphacelo ex caus-
sa interna noto 655

CLXXVII. De febre tertiana male
curata, saepius recidiva, inque
erysipelas cum molestis sym-
ptomatibus transiente 658

CLXXVIII. De febre tertiana ma-
le curata lpatum hypochondria-
ci causa 661

CLXXIX. De tertiana duplici cum
purpura in gravida 664

CLXXX. De febre quartana in gra-
vida, cum iudicio de venaele-
sionis & corticis Chinae usu
667

CLXXXI. De febre biliosa inter-
mittente 670

CLXXXII. De febre lenta ex male
curata tertiana 672

CLXXXIII. De febre lenta cum
cachexia lucente male cu-
rationi febris intermittens.
674

CLXXXIV. De febre lenta despe-
rata per lac asininum curata
678

CLXXXV. De febre lenta cum ni-
lino

- mio mensium fluxu 681
 CLXXXVI. De metu febris lentæ
 post catharralem & purpura-
 tam 687
 CLXXXVII. De hæctica cum pa-
 ræmatibus hypochondriacis .
 688
 CLXXXVIII. De febre hæctica
 post partum 690
 CLXXXIX. De marasmo senili.
 693
 CXC. De marasmo senili funesto
 694
 CXCI. De purpura contumaci chro-
 nica 698
 CXCI. De pertinaci purpura scor-
 butica 702

- CXCIII. De purpura alba & rubra,
 cum summa generis nervosi de-
 bilitate 706
 CXCIV. De febre purpurata puer-
 perarum pro novo & incogni-
 to morbo habita 709
 CXCV. De purpura alba puerperis
 plerumque funesta 713
 CXCVI. De variolis 715
 CXCVII. De Comite variolis ex-
 tincto 718
 CXCVIII. De virgine inflamma-
 toria febre defuncta 721
 CXCIX. De febre maligna pete-
 chiali 723
 CC. Historia febris epidemicae per
 annum 1720. grassantis 726

D E M O R B I S ,
C A P U T*Potissimum occupantibus.*

C A S U S I.

*De Cephalalgia diuturna cum dolore
artuum vago.*

HISTORIA MORBI.

Illustris matrona, quadraginta sex annos nata, sanguineo melancholici temperamenti, a teneris juventutis annis variis oculorum æque ac hypochondriorum ægritudinibus infestata fuit. Perpetui ferme dolores caput tanta adfecerunt atrocia, ut non solam ante aliquot annos capillorum defluvium passa fuerit, verum etiam tormentis illis adeo insueverit, ut absque querelis illa toleraverit. Hæc admodum adolescentula conjugii leges subiit, decemque prolium sæcunda fuit mater; quarum priorem cum ederet, atroces afflictiones, præsertim larga ac diuturna sanguinis ex utero profluvia ipsam prehenderunt; reliqua autem puerperia, cum ipsa infantibus præberet ubera, omni calamitate vacua, ex voto successerunt. Verum enim vero plerisque harum prolium præmatura morte defunctis, eximie sollicitudines meroreque mentem occuparunt; & non minus caput debilitarunt, quam varias maxillarum & oculorum congestiones, & periculosas febres catarrhales, reliquerunt. Menstrua ipsi rite fluunt, ex aliquot annis aliquantulum imminuta; ut inde bis quotannis sanguinem ex venis pedum mittere decreverit: & cum præterea alvi obstructionibus sæpius laboret, pilulis contra obstructiones frequenter uti debuit. Vere proxime elapso molestus ventriculi ardor, eique junctus faucium ac œsophagi spasmus atrox miseram præter

Hoffm. Consult. Med.

omnem spem invaserunt; post liquoris anodynæ mineralis cum essentia castorei mixti, usum autem, & datos pulveres præcipitantes, mox evanuerunt. Nihilominus tamen secius sub Junii finem rediit acerbis ille ventriculi spasmus; & adhibitis contra obstructiones pilulis, & Castorei essentia se iterum depelli passus est. At vero vix octiduum est elapsum, cum sciendentes lancinantesque dolores dextræ manus corripere articulationem: ægra, manum luxatam reputans, eam extendi curat; sed post aliquot dies iidem dolores, ad sinistram devoluti manum, inde ad genas, oculos, femora protracti, & per totum ferme corpus distributi, tandem ad caput & oculos redierunt, ibidemque fixum ceperunt locum. Jam igitur adgravati oculi ardeant; in vertice spatium transversæ manus latitudinem explens, tenacissimæ stricture sensum refert; ægra capite ad terram paululum inclinato protinus vertiginosa, omnia obcuris intuetur oculis; alvum, nisi pilulis adjuncta, non deponit, & vini assumpto haustu mox volatico faciei rubore, capitique vertigine adficitur, urina clara, tenuis & pallida. R. d. 23. Augusti. 1731.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Intelligo ex transcripto casu, cujus omnia momenta probe ponderavi, illustris ægræ corpus valde tenera, sensibilibus gaudere textura, eamque a prima statim infantia insigni capitis debilitate fuisse adfectam. Quid ergo mirum, si humores julto majori quantitate eo ferantur, irregulari per corpus distribuuntur circuito, & hinc tantam capiti relinquunt humiditatem, quanta continuis illius crucia-

A

ciatibus, oculorum adflictionibus, defluxionibus ac catarrhalibus febribus excitandis satis par est ac idonea? Neque vero hæc unica causa est, sed si consideres, quantis debilitatibus natura ex crebro partu, ex largo cruoris sub puerperio proflu, & ex mceroribus, ab infantum crebra morte inductis, fuerit infestata; haud sane miraberis, quod recensita pathemata, nimirum hypochondriaca, hysterica, splenetica, sanguinis congestiones ad caput, alvi obstructiones, flatulentia atque anxietates exinde propullulaverint. Accessit præterea illa ætatis periodus, in qua mensium fluxus, antea regulari successu erumpens, naturali ordine parcius redditur & imminuitur: inde vero cruor, cum non amplius depuretur, non solum in quantitate coarctatur, sed acriorem quoque ac spissiore induens qualitatem, plures easque periculosiores producit adflictiones. Ex eodem igitur fundamento ægra nostra currente anno ventriculi ardore, phlogosi, pertinaci alvi obstructione, & jam defluxione scorbutica satis acri, corporis omnes partes pervagante, ac tandem in oculis fixata, in iisque pariter ac in vertice acutam lincinationem & stricturam prodæcente, detenta fuit ac cruciata.

Ne autem periculosius exinde capitis malum, aut plane hemiplexia, suboritur; haud immerito tempestivis medicinis his pathematibus obviam eundum, eaque, quantum possibile erit, præcavenda sunt. Quo fine ante omnia suadeo, ut ægra statim ex vena pedis tusa quatuor circiter aut quinque sanguinis uncias detrahi; & aliquot diebus post scarificatas cucurbitas nuchæ adplicari curet. Neque erit incongruum, si nuchæ vicinia pannis asperis, bene calidis sedulo fricentur, ac deinde spiritu quodam, sub litt. A. communicato, inungantur: cujus externa applicatio ipsis quoque proderit oculis. Quum autem simul ad purpuraceam materiam, in hisce morbis tantum non semper intra humores reconditam, respiciendum esse arbitretur: inter interna medicamina pulverem meum bezoardicum & præcipitantem, pari portione commixtos, & mane æque ac vespere sub lecti in-

troitum larga dosi; cum decem liquoris mei anodynæ mineralis guttulis, adsumendum commendo; subinde vero aliquot vascula infusi theiformis sub litt. B. descripti haurienda, ut mador lenis sequatur, suadeo.

Tum alvus semper libera servanda, non pilulis, quæ nimium exsiccant corpus, ac perversa imbuetur consuetudine; sed clysmatibus domesticis, quæ ex tenui avenæ jussulo, oleo chamomillæ & carvi, tantillo salis communis, & mellis præparantur. Non minus Elixir meum viscerale, 50. & 60. guttis inter epulas adhibitur egregiam concoctioni feret opem, & laudabilis chyli confectionem adjuvabit. Tandem vero potulentorum exacta ratio habenda, quæ omne fere curationis in his morbis absolvunt momentum: nocent enim omnes cerevisarii ac calidiores potus; & in eorum locum decocta ex cornu cervi rasato, radice cichorei, scorzonæ, semineque fœniculi composita, & cum vini vetustioris Mosellani parte mixta feliciori forbillantur effectu. His denique si accesserit bonum regimen, & præsertim ab animi commotionibus, & aere frigido abstinencia: haud dubito, quin exoptata sanitas sit reditura.

Litt. A.

Rec. Spiritus vini rectificatissimi unciæ duas, olei macis, fœniculi ana drachmam unam, M. D. S. Nervenslackender Spiritus aufferlich Zu gebrauchen.

Litt. B.

Rec. Herbe veronica, melisse, betonica, scordii ana manipulum, radicis liquiritiæ, seminis fœniculi ana drachmas duas, C. C. D. S. Species Zum Krauter-Thee.

CASUS II.

De Cephalalgia rebeli.

Princeps quidam serenissimus satis longo abhinc tempore in anteriore capitis parte atroces valde expertus est dolores. Corporis illius habitus omni fere vitio vacare videtur: nihilo secius insignes pri-

mum

num tempora torserunt cruciatus, & Serenissimus æger spissam mucaginem a capite delapsam excernere cepit: quibus subsultantes nervorum accessere motitationes; & jamjam gravativi dolores regionem, quæ est supra oculorum orbitam, tenent. Harum partium obstructions, quæ ex membranarum sinus frontales involventium obstructione, primos congestiis sanguinis & seri ibidem stagnationibus natales debente, oriuntur, subesse simul videntur. Quibus incommodis licet hæcenus variæ cephalicæ, nervos confortantes, & obstructions ac stases resolventes medicina, evacuationes per laxantia, venæsectiones in brachio aque ac pede institutæ, fuerint oppositæ, in eodem tamen malum permansit tenore. Quamobrem doceri aet princeps serenissimus, qua ratione morbus hic sit tractandus, aut utrum minérales aquæ, quibus partim adsuevit, illi tollendo futuræ sint idoneæ?

CONSILIUM.

UT desideratum a me super diuturno anterioris capitis dolore consilium suppeditem, & congruas ipsi medicinas proponam, morbi historiam sedulus perpendi, illumque ex seri viscidis & acris stagnatione tam in ossium frontaliu sinus, quam inter cranium & pericranium facta derivandum autumo. Quas vero stagnationes cruditates potissimum ex depravata concoctione in ventriculo generatæ prodixerunt. Quod si enim tenacior jussu, ac multo acore infectus chylus sanguini commisceatur, hic inde spissescit, ac libero per minima pericranii & membranarum sinus capitis investientium vascula circuitu exclusus, subsistit ibidem, stagnatque; hinc non nisi subtile dimittit serum, quod nervorum fibrillas sensibiles valde, pungit, rodit, ac eorum dolores subsultusque producit. Quæ cum ita sint, eo potissimum dirigenda erit curatio, ut non minus stagnatio seri viscidis acrioris in nerveis capitis membranis resolvatur, & discutatur; quam ventriculo restituatur debita concoquendi vis, & alvi successus

promoveatur. Hunc in finem pilulas meas balsamicas commendo, quarum quatuordecim semel vel bis singulis septimanis proxime ante prandium, quo tempore haud adeo siccant, ac paulatinos effectus præstant, adsumi possunt. Dein hic pulvis nervinus, resolvens & diaphoreticus, egregie juvabit discussionem: Recipe antimoni diaphoretici, lapidum cancrorum ana drachmam unam, cinnabaris nativæ preparatæ scrupulos duos, salis volatilis cornu cervi, pulveris castorei ana grana decem. M. f. pulvis, dividatur in doses quatuor; quarum una mane & vespere ex aqua cum vino mixta exhibenda, mane vero infusum herbæ Theebois, aut aliud theiforme insuper bibendum, & intra lectum lenis diaphoresis instituenda. Eadem scopo externa salis volatilis ammoniaci sicci, cum tantillo olei majoranæ veri remixti, ad nares admotio satisfaciens, non minus balsami mei vitæ cum duplicatis linteis facta fronti applicatio conducet; aut pulvis quidam cephalicus, instar sternutatorii adhibendus: Recipe herbæ majoranæ, florum liliorum convallium ana scrupulos duos, mari veri, florum benzoes ana scrupulum, pulveris castorei grana decem, olei caryophyllorum guttas quatuor. M. D. Tum vero concoctricem ventriculo vim egregie restaurabit essentia corticum aurantium, quæ ex corticibus his recentibus concisis, cum sale tartari in pultis formam contusis, tantillo olei de cedro Italici permixtis, & tandem cum spiritu vini rectificatissimo, aut, quod præstantius, spiritu vini Hungarici per nycthemeron digestis conficitur: hæc enim sub epularum sine 60. vel 70. guttis ex potu adsumpta status discutit, acrimoniam præcipitat, & virtutem leviter balsamicam exferit.

Præterea exactum vitæ regimen servandum erit, & maxime ab omni refrigeratione, præsertim pedum, sedulo cavendum: quo enim hi sunt frigidiores, eo magis humores ad superiora rapiuntur, in iisque eo acerbiores excitant dolores. Hinc valde proficuum erit, si ad circulum sanguineæ massæ æqualiter promovendum pedes vespertino tempore calidis fricen-

tur pannis, aut leviori pediluvio ex aqua fluviatili, fursuribus triticeis, rosarum æque ac chamæmeli floribus concinnato immittantur. Hæc sunt, quæ suadenda duxi; quæ si observentur, de felici, exoptatoque evertu haud dubito, illumque ex animo adprecor.

CASUS III.

De Rara Hemisrania.

VIR sexagenarius autumnus anni 1718. narium destillatione, quam coryzam vocant, correptus, primis diebus tenuem per nares stillavit pituitam: quæ vero mox gravedine intus adeo obstructæ fuerunt, ut absque sternutatorii pulveris ope nihil ferme muci ploraverit, caput autem multum grave extiterit. Malum hoc non solum per insequentem hyemem, verum etiam integrum 1719. annum adfixit, majoraque in dies sumens incrementa adeo debilitavit caput, ut sæpius muniorem suorum non nisi paucissimis, sæpius nullo plane defungi potuerit. Hunc rerum statum medici consulti leviozem æstimantes, coryzam dumtaxat subesse putabant mox plane evanituram. Ast hyemali anni 1719. tempore mali vehementia crevit: ciborum enim adpentina paulatim abolita, viresque capitis & corporis defecerunt incredibilem in modum, ut denique a 10. Martii die anni 1720. lecto fere affixus hæreere debuerit. Tum penitus obstructæ sunt nares, iisque nec aerem trahere, nec muci quidpiam excernere potuit: accessere simul spasmodici postici dextrique capitis cruciatus, qui non more cephalalgis solito interius adstugebant, sed inter cranium & externam cutem torquere videbantur; & per caput ad collum, frontem, dextri lateris tempora, oculum, dimidium nasum, os, linguam, maxillamque ad cervicem usque protensi, veram constituerunt hemisraniam: quæ dextrum faciei latus intus extusve intumescens & stupescens sædo deturpavit spectaculo. Dexter oculus visu tantum non omni pri-

vatus si cum sinistro simul ad videndum aperitur, omnia objecta sistit duplicata: hinc aliquid lecturus, scripturus aut exacte consideraturus, dextro clauso solo sinistro uti valet oculo, cujus acies pariter magis magisque infringitur. Hi spastici dolores primum horrore ac æstu alternantibus stipati circa septimam vespertinam semper invaserunt, & ægrum summa atrocitate ad nonam, & quod excedit, discruciarunt; post bis de die, mox ter recurrerunt, tandemque sine ulla ferme remissione sævierunt. Ille vero tormenta hæc ferre nescius summis medicum orabat precibus, ut dolores istos si abolere penitus non posset, saltem sopiret paululum & mitigaret; ordinavit hic pulveres precipitantes cinnabarinis cum extracto opii remixtos; quorum quotidie unum, dein duos, & acerbitate nihil remittentem tres assumere debuit æger. Neque autem secius eodem tempore cibos prorsus averfari cœpit; ventriculus & intestina acerbe torquebantur, maximeque prandendi tempore; appetiit quidem interdum edulia, illa autem ori oblata summa nausea iterum abigebat; juncta spiratione difficiliori. His incommodis per 4. aut 6. hebdomadas toleratis, varias natura molita est excretionem: inter quas primum tenax sanguineaque mucilago per nares delapsa, manibus, ulnarum sæpe longitudinem superans extrahi debuit: elapsis autem quibusdam septimanis fluxilior tenuiorque ferebatur mucus, tanta quidem copia, ut nec nocte nec die cessaret, sed somnum valde perturbando per tres ægrum adfligeret menses. Interea largissima hæc fluxio nullum prorsus naribus attulit levamen: hæc enim obstructæ ac quasi coalitæ ne minimum quidem aeris perspirare valebant: quid? quod aliud adhuc satis curiosum accesserit incommodum, quo vena in palati fornice sponte rupta multum cruoris mox per os solum, mox simul per nares effudit. Tum & hæc sanguinolenta effusio cessavit quidem; attamen coagulatus cruor adhæret infundibulo, & per secretum ac sputationem effunditur: saliva insuper per quassdam septimanas tenax, & viscida ran-

ta spuitur copia, ut salivatio subesse videatur; & alvus, quæ antea fuit libera ac regularis, jam obstrui incipit. Diris olim tormentis crura, femora & totum corpus laceravit arthritidis vaga; quæ sub præsentis morbo evanuit, fixamque in capite obtinuit sedem. His itaque ægritudinibus quam plurima æger opponi curavit medicinarum genera, laxantia nimirum, decocta lignorum, exsiccantia sanguinemque depurantia; nullam tamen constantem inde reportavit valetudinem; quin licet æstivo tempore, sereno clementique celo quadam sanitatis larva gavisus sacras frequentare potuerit aëdes; nihilominus jamjam autumnali tempestate pristino agitur malo; salivam reddit valde copiosam, dextrique capitis diros persentit dolores. Omnis aëri per narium meatus præcluditur aditus; quibus cum aliquando spiritus vini non adeo rectificatus syphonis ope injiceretur, insignes inde capitis cruciatus evenere, adeo, ut cum præ iis somnum capere nescierit, apoplexiæ aut convulsionum metus suboriretur, qui, dolore post 48. horas mitigato, evanuit. Hinc porro pulveres cephalici, decocta lignorum cephalicis mixta sudorem promotura, infusa dilutiora potum ordinarium subministrata, ac pediluvia ordinabantur; male nequicquam soluto. Quam ob rem tandem quaritur; num hujus morbi aliquod levamen aut ex mineralium, præsertim Carolinarum aquarum usu, aut ex mercuriali cura rite instituta queat expectari.

E P I C R I S I S.

Affectus, qui in hac historia describitur, est gravissima & inveterata hemicrania, quæ cum gravissimis symptomatibus juncta dimidium caput dextri lateris occupat; siquidem non modo pericranium hujus lateris, partemque capitis superiorem, sed ipsum quoque oculum, dimidiam partem nasi, oris, linguæ, mandibulæ, occipitis gravi dolore pungitivo exercet, harumque partium functiones lædit, ut oculus visu privetur, omnia

Hoffm. Consult. Med.

quæ egrotanti duplicata appareant. Seviunt symptomata per periodos, dum primum præcedente levi horrore ac frigore, ut in hoc affectu fieri consuevit, circa tempus nocturnum facta fuit exacerbatio; deinde crescente malo intra diei spatium bis vel ter dolor accessit; quomodo hoc vitium diutius ægrum detineret, non solum inappetentia cum ciborum fastidio, viriumque prostratione & imminuto vigore ingenii suborta, sed etiam concoctio & egestio excrementorum insigniter perturbata fuit. Quum itaque sub hoc affectu maxima cerebro & nervis inducta sit debilitas, nullum sane est dubium, quin haud leve periculum ægro immineat. Nam ejusmodi graves valdeque diuturnos capitis dolores periculosiores subinde affectus, paralyse, hemiplexiæ, apoplexiæ, morbi que soporosi subsequi solent; id quod multiplex experientia nobis compertum est. Si primam hujus mali originem dispiciamus, ea potissimum ad suppressam coryzam, seu impeditam seri per nares & fauces excretionem referenda est: unde a stagnante sero tunice pituitariæ, quæ totam faucium & narium regionem investit, nata fuit obstructio, ita ut nares penitus obturatæ præter odoris abolitionem aeris aditum ad laryngem interceperint. Et quoniam in coryza & catharralibus ejusmodi defluxionibus humorum motus atque impetus ab extremis partibus, spasmus quodammodo contractis ad interiora, & præcipue ad glandulosos faucium & asperæ arteriæ tractus, convertitur; hinc non solum accessit alvi & transpirationis segnities, sed etiam copiosior humorum ad partes internas affluxus concitatus fuit, qui copiosam, salivationi similem valdeque diuturnam seri viscida per os & nares excretionem commovit, nulla tamen inde sequuta narium obstructarum apertione. Neque mirari oportet, quod sanguis interdum cum sero exstillaverit: siquidem humorum affluxus vasa sanguifera ita distendit, ut sanguini accumulato & cum impetu irruenti facile exitum concedant.

Videtur autem ad generationem hujus mali haud parum contulisse salsa acris lymphæ in-

temperies, arthritidis genetrix, quæ ægrotantem nostrum alias crebro infestavit, jam vero hoc malo correptum deseruit. Nam ab ejusmodi fero salso acri, quo arthriticorum humores imbuti sunt, membranæ nerveis in hærescentes, major sit dolorum & spasmodum vehementia, sub qua utique liber humorum circuitus debitaque eorum secretio & excretio in vicinis partibus magnopere labefactatur & pervertitur: ex quo factum putamus, ut huic malo & augmentum & diuturnitas acceperit. Perpetuæ enim observationis est, cessantibus consuetis doloribus arthriticis partes nerveas & membranaceas graviter affligi, quod videre licet in colica & asthma convulsivo, in tussi, rheumatismis, aliisque doloribus, quibus arthriticorum corpora infestantur.

Præterea circa hanc morbi historiam id monendum ducō, quod nascente hoc malo, si omnia recte & prudenter fuissent administrata, hæc symptomatum vehementia facili negotio averti potuisset. Sed morbo & a medicis, & ægrotante neglecto, partim etiam copiosis exhibitis opiat, indeque nervorum ac membranarum tono mirifice debilitato, non mirum videri, auctam esse procedente tempore hujus mali acerbissimam, adeo ut jam utique major circumspexio, prudentia, ampliusque temporis spatium ad restituendam valitudinem requiratur.

Quum autem hoc loco maxime in questionem venire videam, an thermarum seu aquarum mineralium usus, vel etiam cura, ut vocant, mercurialis hoc in tollendo adfectu aliquid auxilii conferre possit, breviter hac de re sententiam nostram exponemus. Ac primo quidem omnimodo & aquarum mineralium usum & curam mercurialem dissuademus, quoniam utrumque medicationis genus per omnia & perpetuo integrum vigorem corporis, maximeque illibatum ventriculi robur desiderat. In nostro autem jam sexagenario summa capitis, generisque nervosi debilitas cum magna stomachi infirmitate animadvertitur. Deinde non semel, sed frequenter observavimus, thermas præsertim Carolinas nunquam conducere in iis

adfectibus, qui a debilitate nervorum & stagnatione humorum in capite nascuntur, & quidem ob hanc rationem, quoniam hujus generis aquæ paulo graviore difficultas per debilitata cerebri vasa transeunt: hinc etiam est, quod in idiopathice capitis affectibus v. g. hemiplexia, paralysis, gutta serena, surditate, auditu difficili, nunquam has aquas prodesse experti sumus.

Quod vero curam mercurialem attinet, eam ideo non admittendam putamus, quoniam ex mercurio parata remedia spasmo & constrictione fibrarum agunt, præsertim in partibus externis, quas fortius stringendo humores cum impetu ad faucium glandulas appellant, unde major affluxus atque ex eo feri in cerebro ejusque partibus extravasatio metuenda est. Accedit etiam illud, quod ætate provecioribus ejusmodi medicatio, ob corporis infirmitatem, vix tuto præscribi possit. Nostrum potius consilium eo collineat, ut excretionibus per alvum & transpirationem, quod tamen remedium temperatiorum ope peragendum est, restitutis impetus humorum a capite derivetur: quod per pediluvia, balnea, blanda laxantia & diaphoretica commode fieri posse existimo. Postea partem affectam roborare oportet suffragiis balsamicis, maximeque beneficio temporis utendum est, prospiciendumque, ut ne quid inconsulto, & præcipitanter in tam inveterato malo agamus.

A P P E N D I X.

Notandum hoc loco, quod ægrotus salutari hoc consilio neglecto, cura mercuriali usus fuerit: unde quidem primo dolorum levamen sensit, sed postea crevit morbi vehementia, tandemque hemiplexia & suffocatio asthmatica, brevi post insequuta, vitam abstulit.

CASUS IV.

De Hemisrania succedente Febre
Tertiana.

VIR quadraginta sex annorum proceræ staturæ, ad iram facillimus, Tabaci fagendi spirituososque potus bibendi amarissimus, septimo calendarum Novembris febre corripiebatur: quæ cum primum exiguæ horrore ac spinæ dorsalis lancinationibus agrum adorsa esset, alteroque die absque horrore rediret, ardoremque per sedecim horas protractus inferret, acuta speciem retulisse visa. Vocatus hinc medicus protinus sub morbi initio venam tundi iussit, variaque dedit medicamina; quo factum, ut intra quatuordecim dierum spatium evanuerit. Verum haud ita multo post dextrum capitis latus immanes prehenderunt dolores, qui, vespertino semper reversi tempore, per integrum savierunt noctem, & non modo somnum eripuerunt ægro, verum etiam adeo labelatarunt caput, ut visus ferme fuerit abolitus. Remittit interdiu doloris atrocitas; nulla vero est adpetentia, sed summum ciborum fastidium. Prior medicus iterum accersitus epithe-
ma ex aqua rosarum, aceto rosaceo, nitro, camphora & quibusdam olei ligni rhodii guttis confectum adplicari jubet; sed tantum aberat, ut æger inde melius haberet, ut potius dolorum atrocitas increveret: quid? quod præterea sicca molestissima tussis ægrum exagitet, caputque magis reddat temulentum, alvo manente libera. Quum itaque hi cruciatus jam per octiduum adfluerint, omnesque vires dejecerint; illorum congrua anhelatur medela.

CONSILIUM MEDICUM CUM
CURATIONE.

Æ Groti conditionem litteris mecum communicatam sedulo perscrutatus; dolorum, quibus caput illius nocturno potissimum tempore cum plenaria fer-

me somni abolitione occupatur, originem a febrilis saburræ haud penitus foras actæ reliquiis derivandam esse censeo; & hinc causam eorum maxime in primis viis, ventriculo nimirum & intestinis, residere arbitror. Quamobrem cum præscribendæ sint congruæ medicinæ; eo respiciendum est, ut malum extirpetur funditus. Quo fine mitto laxativam potionem, quæ simul absque omni laboriosiore & anxio conatu lenem ducet vomitum: cujus altera pars mane, subjuncto decocti tenuioris ex avena parati haustu capiatur, altera elapso horæ quadrante assumatur, iterumque avenaceus potus hauriatur. Nec etiam erit incongruum, si succedentes per alvum aut vomitum excretiones continuatis avenæ juleculis magis promoveantur; reliqua vero potulenta æque ac edulia hac die studio fugiantur. Eo vero ipsam potionem: Recipe manna electæ uncias duas, cremoris tartari drachmam unam, radicis hyecccuanhæ scrupulos duos: solve & coque leni calore in aquæ florum acaciæ uncis quinque, colaturæ adde olei de cedro italici guttas tres. M. D. S. Laxir-Trancklein.

Adjungo porro pulverem discutientem & anodynum, cujus hæc est compositio: Recipe cerussæ antimonii, lapidum cancrorum, cornu cervi philosophice preparati ana drachmam unam, cinnabaris præparatæ drachmam dimidiam, salis volatilis cornu cervi, pulveris castorei ana scrupulum unum, croci austriaci grana X. M. f. pulvis div. in X. doses. Sumatur hujus una dosi altero post assumtum laxans die, matutino tempore, commodo ex vehiculo: proin quædam scutellæ decocti Theebois aut Coffee, aut alius theiformis ex foliis satorejæ, melissæ, salviæ & semine fœniculi parati forbillentur; & quo levis sequatur transpiratio, per aliquot tempus lecto immoretur æger.

Sed circa vespæram tribus circiter ante dolorum accessionem horis, ejusdem pulveris portio cum 40. guttulis liquoris mei anodynæ mineralis, ex debita aquæ florum sambuci quantitate, capiatur iterum: tum descendatur in pediluvium ex aqua fluviali, fursuribus tritici & chamomilla pa-

ratur, eique haud adeo ferventi pedes ad furas usque & ultra immittantur. Denique lectum petat æger, placidique sudoris expectet eruptionem.

His medicinis dicta ratione per quadri-
dum usurpatis, ut de ulteriori ægrotan-
tis statu certior fiam, cupio; quo porro,
quæ re sunt, commendare queam.

APPENDIX.

Elapsis quibusdam diebus æger præscrip-
ta medicatione usus retulit, laxativam
potiunculam ex voto alvum duxisse; pul-
verem autem postridie matutino solum,
vespertino tempore cum anodyno liquore
simul adsumtum molestos capitis crucia-
tus effectum fugasse felicissimo: quin eodem
pulvere & spiritu, subjuncto pedilavio,
tertio die post adhibitis, se largo sudore
perfusum proxima nocte fauces flavis ve-
siculis fæctas reportasse; caput ramen haud
amplius doluisse, nec noctes somno fuisse
privatas. Hinc ipsi, quid medicinæ adsu-
meret, quo faucibus succurreret, consu-
lenti, ut mane infusum theiforme sorbe-
ret, vesperti pulveris dosin caperet, ac non-
nunquam balsamum meum vitæ & nari-
bus admoveret, & loco, quem occuparat
dolor, illiniret, commendabatur: vesicu-
las autem faucium ad dolores earum le-
niendos, & acrimoniam temperandam,
mucilage cydoniorum & aqua rosarum
inungi curaret, & lactis flores nitro per-
mixtos ore detineret, suadebatur. Sic di-
cto audiens ægrotans adeo felici curatio-
nis potitus est eventu, ut divina favente
gratia a dolorifica ægritudine penitus fue-
rit liberatus.

CASUS V.

De Hemisrania cum Ophthalmia conjuncta.

Sanguinei temperamenti vir, annos
quadraginta septem natus, laeta qui-
dem semper usus fuit diæta; sed cum suf-
ficienti corporis motui indulgisset simul, ad
trigesimum ætatis annum illibatam pro-
traxit sanitatem. Cum autem aliud vitæ

genus ingressus, perpetuo sedere, littera-
rumque commercio & acceptorum expen-
sarumque computationibus vacare debe-
ret: variæ hypochondriacæ afflictiones;
spirandi angustia, flatulentia, borbo-
rygmi, tensiones intestinorum, & ossis
sacri dolores ipsi inhærere cœperunt. Has
omnes vero hæmorrhoidum fluxus, arte
medica provocatus, sustulit: hoc enim per
integrum decennium singulo mense satis
larga cruoris portio evacuata, & nonnun-
quam, maxime diætæ errore accedente,
diarrhœa quædam eidem juncta est. Ne-
que eo secius septem annis abhinc ob ven-
triculi quandam imbecillitatem Sedlicen-
si fonte usus, alvi incurrit profluvium,
quod per totum continuans annum exi-
miam induxit virium prostrationem, adeo
ut contra illud Egranas aquas cum vino
mixtas sub epulis potare debuerit, eo ef-
fectu, ut diarrhœa inde sedata hæmor-
rhoides fuerint perturbatæ. Hinc per pe-
riodos podagrici accesserunt dolores, &
his quoque ante biennium abactis arthriti-
ca tormenta vago impetu mox digitos ma-
nuum, mox pedum, mox scapulas occu-
parunt: quin & his denique evanescenti-
bus elapso proxime semestri pertinax con-
gestio insigni dolore ruboreque prehendit
dextrum oculum, simulque dimidium ca-
pitis nasque latus eximio exercuit crucia-
tu; qui per octiduum ibidem protracti,
ad sinistram latus oculumq; demigrarunt,
dein & in eo quatuordecim diebus sævie-
runt, & ad dextram iterum redierunt re-
gionem: qualis alternatio singulis fere
quatuordecim diebus contigit. Neque au-
tem silentio prætereundum, ægrotanti
olim largos, eosque valde fœtidos pedum
sudores evenisse, quos, dum inter piscan-
dum calceis ac tibialibus indutus per aquas
ambulavit, protinus amisit. Quare cum
medela esset adplicanda, & hujus sudoris,
& hæmorrhoidalis fluxus revocatio medi-
cis fuit curæ cordique. Illam quidem resti-
tuere allaborarunt, dum vaporem spiritus
lumbricorum terrestrium, formicarum &
salis ammoniaci candentibus lateribus in-
fusi pedibus admiserunt. Hæmorrhoida-
lem autem fluxum excitare, variis modis
annisi sunt: partim enim species ex radi-
cibus

cibus & herbis anti-hypochondriacis cum cerevisia bene fermentatas, loco ordinarii potus commendarunt, & tincturam metallorum mane ex decocto Thee bois hauriendam ordinarunt; partim Elixirium viscerale ex extractis amaricantibus & balsamicis cum liquore terre foliatæ tartari & spiritu corticum aurantiorum extractis, & anima rhabarbari, elixirio proprietatis ac spiritu nitri dulci combinatis paratum, 70. guttis bis de die capiendum exhibuerunt. Hisce revocato fluxu, ea in usum vocata sunt medicamina, quibus facultas quædam medica dato responso uti jussit: decoctum nimirum ex radice sarsaparillæ, chinæ & semine fœniculi paratum calidum bis quotidie sorbillabatur, & frigidum loco ordinarii potus hauriebatur; tinctura martis in vicem tincturæ metallorum sub dolorum remissione capiebatur; blandiora laxantia propinabantur; in sura vesicatorium excitatum per aliquot hebdomadas in fluore servabatur; & externe aqua selopetaria (*P'eau d'arquebuse*) subjuncta accurata diata adplicabatur. Tantum vero abest, ut ex exacta hujus methodi observatione levamen quoddam perceperit æger, ut potius male habere pergeret, & oculorum perpetuis angeretur doloribus. Hinc tandem viribus exhaustis, corpore macie confecto, & appetentia ciborum plane abolita, post usum decocti & tincturæ martis, alvi æque ac hæmorrhoidum obstructionem iterum incurrit. Quamobrem relicta hac medicatione, & repetito tam specierum anti-hypochondriacarum cum cerevisia fermentatarum, quam fomentationum usu redierunt hæmorrhoides internæ, & sæva symptomata, maxime oculorum capitique dolor, adeo remiserunt, ut per semestre tempus itineribus fungi valuerit. Sed notatu dignum est, ægro acetum saturninum, oculis dumtaxat adplicandum fuisse ordinatum; quod cum ille, errore inductus, toti admovisset capiti, exinde potissimum dolores videbantur evanuisse. Ast falsa hac dolorum quiete gavisus ex medici cujusdam consilio pediluvia fuscurea, & assilvo tempore acidulas Egranas in usum vocavit, interque prandendum Pyrmonta-

nas cum vino potavit: quibus per 14. dies usurpatis ophthalmicus non minus ac hemieranicus recrudit dolor, & quamquam hæmorrhoides per integrum fluxerint mensem, 14. diebus dire sæviit. Prior enim medicus licet venæsectionem, pilulas balsamicas salino liquore solutas, & essentiam antimonii tartarifatam, pimpinellæ & succini ægro ordinaverit, id quidem effecit, ut sanguis per anum fluere, dolorum autem atrociam minime mitigavit.

CONSILIUM.

Hemierania periodica cum ophthalmia conjuncta, qua noster laborat ægotans, ceu homo plethoricus & hypochondriacus, hæmorrhoidali fluxui per multos annos obnoxius non solum restricto huic sanguineo fluori, & pedum sudori represso; verum etiam debilitatæ ventriculi concoctioni natales suos debet. Experientia enim comprobatum habemus, horum hemieranicorum & periodicorum dolorum fomitem plerumque in primis herere viis, eosque a sabutra ibidem generata potissimum foveri & augmentari. Quamquam igitur accitus medicus cerevisia laxativa & balsamico elixirio hæmorrhoidum revocationem potissimum tentaverit; haud infelici quoque affectus levamine: atamen subsequutus decoctorum & acidularum, maxime Pyrmontanarum usus majorem iterum ventriculo induxit infirmitatem, more hisce potulentis consueto. Hinc consultum duco, ut hæmorrhoidibus haud succedentibus, singulis octo hebdomadibus vena pedis secetur, iisque promovendis pilulæ Becherianæ, & pulvis præcipitans nitrosus quandoque capiatur. Alvi obstructio pulvere ex rhabarbari binis scrupulis, & duodecim nitri antimoniatæ granis confecto referetur: & ventriculo per Elixirium supra memoratum balsamicum, elixirio proprietatis & rhabarbari omissis, 50. guttis cibus interpolandum, robur addatur. Cerevisia tenuis & pabulum amaricans potui interserviat, & omnis vini, nisi rhenani parvus inter prandendum usus fugiatur. Externis vero remediis in hisce ophthalmicis & hemi-

cranicis doloribus parum fidendum; si tamen quid tentandum, experientia mihi commendavit cucupham ex radice ireos florentinæ, floribus chamæmeli, pulvere caryophyllorum, storacis calamitæ, benzoe & succino paratam; aut fomentationem affectæ partis vel per calidos sacculos, vel eosdem floribus chamæmeli, sambuci, croco. & camphora repletos. Denique corpore bene præparato magnum ex leniori sudore expectandum est auxilium, qui pulvere ex cornu cervi usto, antimonio diaphoretico, cinnabari & succino composito, mane & vespere assumendo, & insuper mane infuso theiformi sorbillando, promoveri, & intra lectum commoratione adjuvari potest.

C A S U S VI.

De Memoria Debilitate.

VIR celebris Juris peritus annorum XXXI. cholericus sanguinei temperamentis, staturæ brevis, & constitutionis teneræ ac valde biliosæ, exacta quidem semper diæta fuit usus, tamen sedentariæ vitæ nocturnisque lucubrationibus nimium vacavit. Exinde vero per quinque jam annos tanta adficitur memoriæ debilitate, ut sæpius actarum rerum nolum fere habeat recordationem. Ipsi valde sensibili ex animi motibus facillime commoventur humores, caput dolere incipit, & corporis exercitio parum indulgenti immutior ciborum est adperentia. Ante quinquennium enim acuta febre superata conjugium iniiit; quo tempore fonticulus, per sex annos ob oculorum caliginem brachio inhaerens, ultimo autem biennio officio suo haud satis functus, penitus consolidatus fuit, & molestam memoriæ adfectionem reliquit. Hinc quidem suam ipsi fuit, ut exsiccati fonticuli fluxum restitui curaret; nullas autem consiliis præbuit aures, & licet varia medicamina, & repetitum Selteranarum aquarum usum malo suo opposuerit, illud tamen nequicquam levatum majora indies capit incrementa. Ille igitur vigorem memoriæ recuperaturus, salutare anhelat

consilium, & doceri cupit; quæ mali sit origo? quæ methodus, quæque diæta tollendo morbo sint convenientissima?

CONSILIUM MEDICUM.

Intellexi morbi statum ex transcripto casu, & quæstiones, quarum solutio desideratur. Harum priori satisfactorius, mox deprehendo, ægrotum constitutione valde tenera ac sensibili esse adfectum. Ubi autem hæc subest, & accedunt animi pathemata non minus, quam perversum vivendi genus: facillime nervosum genus æque ac vires, facultates & operationes animales, in cerebro peragenda, debilitari possunt. His vero adfectis perturbatur etiam partim crurioris vitalis circuitus, partim fluidi nervorum lymphatici secretio summe necessaria læditur: hinc tandem stagnationes ac decubitus humorum contingunt, & ex his non solum infirmitates ac dolores capitis, oculorumque caligines, verum etiam eximium memoriæ decrementum enasci observantur. Quæcum ita sint, & in nostro ægrote naturali ipsius debilitati diuturnum otium, motus neglectio, crebræ lucubrationes, nimium mentis ac ingenii exercitium, insignis ad mœrores aliasque animi commotiones promptitudo, & tandem acuta febris, toti corpori, maxime cerebro debilitando satis apta, accesserint: non mirum, si memoriæ imbecillitas ipsumprehendit, indiesque aucta fuit; quid? quod fonticuli in humorum stagnantium derivatione efficacissimi, subsequuta exsiccatio majus adhuc mali pabulum suppeditavit. His si forsitan libidinis intemperantia & immodicum veneris exercitium jungeretur, memoriæ ingenique robur omnino magis magisque pessumdabatur.

Quæ autem tali agitudini medela ferenda, quæve diæta ipsi erit convenientissima? Minerale sane aquæ, ac calidiores medicinæ parum efficient; sed omnis salutis spes in diæticorum remedium prudenti exhibitione erit collocanda. Quo sine omnes occasiones, quæ humores commovere, mentemque ad iracundiam aut sollicitudinem incitare valent, studio fugiendæ.

gienda; cum meditatione juncti labores moderandi, venere parca utendum & a calidioribus potulentis, maxime triticeis, vinosisque sedulo cavendum. Contra vero sub epulis haustus vini Rhenani optimi haud nocebit; cui coelo sereno amicoque, quinta circiter hora vespertina, corporis moderata motitatio jungenda; vesperi ad quietem se composituro pediluvium utendum: loco decocti Theeboy infusum calidum ex melissa & citri corticibus hauriendum; ac ex illo quandoque sex balsami mei vitæ guttæ saccharo exceptæ capiendæ: tandemque bis de hebdomade ante lecti introitum bezoardici mei pulveris dosis cum decem essentia fuccini, ambraë tinctura permixtæ, guttulis assumenda. Quæ si rite observabuntur, de felici eventu nullos dubito.

C A S U S VII.

De Memoria Debilitate singulari ex terrore.

VIr XLII. annorum epulis assidens, ex filio nati minimi incobili transcorrentis inopinato lapsu ante aliquot dies tanto adiciebatur terrore, ut protinus memoriæ vigore amisso, verba sine ordine loqueretur. Nec tamen simul reliquæ mentis vires evanuerunt; dum non solum ab aliis dicta rite intelligere, & actorum reminisci valuit; verum etiam ipse in hoc rerum statu medicum chirurgumque accersi jussit: hunc quoque primum advenientem, ut sibi venam in brachio aperiret, ac integram cruoris libram emitteret, coegit. Nihil secius præcordiorum adfluerunt anxietates, & alvi profluvium ad noctem usque durans non minus ac vomitus ad tertiam sequentis diei matutinam horam extensus, accessere. Ex his vocatus medicus primum judicavit cholicam subesse febrem, & loquendi suppositam impotentiam ex delira derivavit imaginatione; quæ æger non solum ante septennium laboravit, verum etiam hæreditaria dispositione, patre avoque hypochondriacis, imbutus fuit. Verum enim vero cum mox appareret, quid mon-

stri aleret morbus; alter simul consultus fuit Medicus, qui essentia Stahlî tonica exhibita, naribus scarificatis, hirudinibus ad aures admotis, vesicatoriisque brachiis cruribusque adplicatis, tandem ipsam capitis arteriotomiam, irritò quanquam effectu, institui, multumque cruoris mitti curavit. At vero nullum sequebatur levamen; æger enim, judicio sensibusque integris, nec ordine loqui, nec scribere, nec legere valet: pulsus sanis similis fertur; ipseque cum medicis malum suspicatus eventum, fore ut hoc malo interima-tur, notis quibusdam significavit, celebrisque Hoffmanni mentem cognoscere cupit ac consilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Decuit me transcripta morbi historia, ægrum insigni capitis imbecillitate, & actionum, viriumque animalium, memoriæ, nexus idearum, sermonisque ordinarii eximia laborare impotentia; quæ, prævio terrore, tanta correptus fuit vehementia, ut missa licet mox sub morbi initium integra cruoris ex vena libra, naribus scarificatis, hirudinibus ad aures admotis, arteria capitis rufa, & vesicatoriis admotis, malum adhuc magna inhaereat atrocitas. Cujus medendi methodum, & a gravioribus malis præsertationem suppeditaturus, mox intueor ægroti ex hæreditaria paterna avitaque dispositione natam hypochondriacam constitutionem. Quum enim hæc abdominis, maxime ventriculi intestinorumque flatulenta expansioneque ac spasmodica constrictione potissimum absolvatur, clarissime patet, nostro robur ventriculi ac intestinorum, chylum ex alimentis separantium, faceseque per alvum educantium, valde fuisse debilitatum. Hinc autem turbatur æqualis humorum circuitus, iique justo copiosiores ad partem quandam, maxime caput rapti, gravissimarum causæ sunt afflictionum. Auxit hunc humorum ad caput raptum in hoc casu inopinatus vehementisque terror, cujus indoles ea semper est, ut sanguinem ab externis ad interna viscera, cor præcipue & caput, restrin-

gat: illi vero intra vasa stagnantes, sero-
sas dimiserunt partes, quæ, ad cerebri
substantiam atque basin delapsæ, sensuum
internorum prodixerunt hebetudinem.
His igitur capitis adfectibus, insigniori
sanguinis abundantia fultis, tempestiva
& sufficiens venæsectio sapius opem attu-
lisse observata est; eandem autem subje-
ctis sanguine haud adeo turgidis, hypo-
chondriacis, ad animi commotiones, ter-
rores & excandescantias facillimis, majus
eorum, qui caput nervosque occupant,
morborum augmentum induxisse haud ra-
roprehendi, & ne tales cruoris evacua-
tiones salutari destituantur eventu, exqui-
sito sane medici judicio opus esse animad-
verti. Hinc in præsentī casu eo potissimum
respicerem, ut primarum viarum roborato
tono, concoctrix vis restitueretur, ali-
vique liber conservaretur successus: chylus
enim laudabilis puros bonosque generabit
humores, quibus vitio vacuis reliqua par-
tium capitisque labes sponte restituetur.
Obtinebitur hæc intentio, si in rebus sex
non naturalibus congruo observato ordi-
ne, Elixirium nervinum ac stomachicum,
quod sub litt. A. descripsi, quotidie per 4.
hebdomades inter epulas sumetur. Proinde
drachma pulveris nervini sub litt. B.
communicati, agro cubitum ituro ex a-
qua fluviatili & cerasorum nigrorum pro-
pinata, & pediluvia temperata ex aqua
fluviatili & tritici furfuribus parata eo-
dem tempore egregie proderunt. Alvi
obstructionem passulæ rhabarbarinæ satis
commode referabunt; & potui ordinario
ipsa fontana aqua, cum Selteranæ aut
Teenstadiensis dimidia, rhenani vini
quinta parte commixta optime interserviet.
Inter externa denique remedia pulvis fuci-
cibi capiti inspersus; aut balsamus meus
vitæ binis guttis saccharo instillatus, ac
sub lingua detentus locum habent princi-
pem. Quibus rite adhibitis, cum junior
vegetiorque ægrotantis accedat ætas, haud
dubito, quin morbus felicem nactus sit
eventum.

Litt. A.

Recipe tinctura tartari unciam, essen-

tia succini, ligni aloes, liquoris
anodyn mineralis nostri, essentia
corticum aurantium, spiritu sa-
lis ammoniaci ana drachmas tres,
olei macis guttas duodecim. M.
D.S. Elixir zu 30. bis 40. Tropffen.

Litt. B.

Recipe cornu cervi sine igne ussi, an-
timonii diaphoretici, pulveris mar-
chionis, succini præparati ana
drachmam unam, cinnabaris præ-
parata drachmam semis. M. F.
pulvis D.

CASUS VIII.

De Vertigine Idiopathica cum congestio-
ne inflammatoria circa re-
nem sinistrum.

VIr sanguineo-cholericus 47. anno-
rum ad gubernacula reipublicæ se-
dens, justus probus, profunde eruditus,
difficillimis & maxime intricatis rebus
extricandis, ad illum pene solum redun-
dare solitis, addictus, hoc tempore ver-
tiginē, ad tres annos jam sine intermissio-
ne durante, vexatur gravissima, ita ut
vix publicum sine lapsus metu frequentare
& terram versus caput flectere queat, jun-
cta simul oculorum pressione, lesionem
maxime difficultante, visumque non so-
lum obtusum reddente, sed & nuper ante
aliquot menses per tres & plures septima-
nas illum duplicante, quo omnia objecta
duplicata se ipsi offerebant, præcipue re-
motiora. Sub tali vertigine torpor capitis,
nonnunquam plus minus gravior accedit,
somnia illi oculosque madidos
reddens. Narium etiam obstructio perti-
nax, a primo visus duplicati atque verti-
ginis accessu, anno 1718. facta, præsens,
nulla arte solvenda: genæ constanter ru-
bent. Pressionibus pectoris sæpe, & ante
aliquot annos adhuc sæpius angitur, ad
unam & plures horas durantibus, sub qui-
bus in latere sinistro prope sternum, inter
costam quintam & sextam circiter, ali-
quem lationis sensum percipit, qui ceden-

dente pressione etiam cessat, & hanc ut plurimum excretio calculorum renalium florum friabilium sequitur; levis tamen corporis, sive per motum, sive aliam causam; facta exastuatio, potulentorum theiformium fervidorum usus, pediluvia temperate calida sub aere æstivo calido adhibita, essentia spirituosæ facillime etiam ejusmodi pressionem, sanguinisque ebullitionem producere queunt: plerumque etiam post redditam finito somno urinam, immediate talis, sed brevi saltem tempore durans, sequitur. Asthma nulum, neque ulla tussis, nisi hæc invitata fuerit, ex mane assumpto cochleatim jusculo avenaceo aut hordeaceo aut ubi micæ panis fuerunt indite; quo semper ea infusa cum expectoratione pituitæ viscida, nonnunquam valde cruentæ, imo per aliquot dies sanguinem purum secum ferente; quæ omnia tamen nunc cessant, postquam juscula ejusmodi seposita, & alia tepida potulenta e. g. Chocolada, jura carnis cum vitello ovi, in eorum locum potando surrogata, aut etiam pulmenta assumpta sunt: procul dubio ob deficiemtem (sub levi & tarda tali non sufficienter epiglottidem deprimente jusculorum cum cochleari assumptione) arctiorem laryngis occlusionem; siquidem ad solidorum deglutitionem, aut haustus se invicem cito insequentes, talia nunquam sequuntur. Appetitus semper integer, digestio ciborum facilis, somnus, extra præsentiam pressionis pectoris, tranquillus, alvus nonnunquam tarda, ut plurimum tamen singulis 24. horis semel libera: urina sanæ similis, calculi tamen renales sunt frequentes, licet sine singularis doloris sensu excernantur, & sæpius sanguis cum urina emittitur hæmorrhoidalis. Seminis ejaculatio sub præstando debito conjugali ab aliquot annis nulla, licet membri erectio non deficiat. Pedum vacillatio magna, semper fulcro sub incessu opus habens satis firmo. Sunt hæc symptomata urgentia; quæ causa autem hisce viam paraverit, nulla ægrotanti constat; a sanis enim parentibus natus usque ad annum 1718. sanus vixit, nisi quod rheumaticis defluxionibus ad caput & pectus nonnunquam laboravit; quæ autem cessarunt, materia morbifica

limpida per nares sæpissime excreta: quo critico beneficio autem nunc a multis annis caret. Dicto anno 1718. inopinato visu duplicato prima vice invadebatur, qui autem mox post aliquot dies, adplicatis ad vasa hæmorrhoidalia hirudinibus, relicta tamen oculorum imbecillitate, cessavit. Ante xiv. circiter annos laboravit quodam affectu pectorali, pro phthisico habito, antiphthisicis etiam remediis tunc temporis tractato in continuo sonitu vel sibilo, rochelino oder rasseln, constante, proxime sub larynge percipiendo & ad quinque annos pene durante, nec prius cedente, usque dum apparentibus per alvum signis cruentis, hæmorrhoidum molimina clarius indicantibus, venæsectio pedis, & tunc temporis accedente simul visu duplicato hirudinum adplicatio fuerit administrata. Remedia hucusque adhibita fuerunt varia, & quidem inter primaria acidula Egranæ, venæsectio pedum, nec non hirudinum adplicatio menstrua, a dolore nuchæ pressio nem pectoris ante aliquot annos menstruatim concomitante, imo semper anteposante indicata; qua frequente autem sanguinis emissione ægrotus se valde enervatum percepit, & totus fortean enervatus fuisset, nisi ante duos annos largiorem hirudinum adplicationem seposuisset, & ex usu lactis caprini floribus acaciæ infusi interpolitis simul pulveribus absorbentibus ex radice altheæ, succino, castoreo compositis gravis nuchæ dolor cessasset, & pressio pectoris ad longius tempus intermisisset. His duobus annis, quibus mihi physici munus oblatum fuit hac in urbe, venæsectionem pedis æquinoctialem, interposita pro rei necessitate semel hirudinum adplicatione observavi, & nitrosa ceu optimam medelam reperi, cum pectoris pressionem, tum capitis a sanguine infarctum moderantia. Aliquoties potiunculam mannarum propinavi, interpolitis aliquibus cephalicis, tonicis &c. scarificationes supra genua & in dorso menstruas ordinavi: haussit aliquot vicibus parca dosi aquam amaram Sedlicensem, & quidem ultima vice cum lacte mistam, sed cum pressio pectoris supra memorata accederet, ab ulteriore usu desistere malui. In quolibet brachio fonticulū gerit;

vesicatoriis nonnunquam temperata. Vinum nunquam purum; sed cum decocto avenaceo, addita radice sarsaparillæ mistum bibit, sine incommodo & libenter, licet parcius bibere solitus sit. Jam ordinabo jusculum herbaceum ex radicibus & herbis acephalicis, valerianæ, pœoniæ, sceniculi paratum, aliquot uncis omni mane calide forbillandum &c. Interim alii putant, pro tanta sanguinis congestione circa caput, quam fere infarctum valorum cephalicorum nominare possem, moderanda hirudines temporibus esse adplicandas: an non autem hoc remedium raptum sanguinis versus caput magis promoveat, non minus ac de cucupha ista a B.D. Wepfero inventa vesicatoria (vid. Rosin. Lentil. miscell. P.L. p. 74. & P. II. p. 314.) & ab aliquot viris nobis magnis encomiis commendata, timendum esse credo, Tuoque, Vir illustris, iudicio relinquo. Ambiguus enim hoc in remedio huic ægro adplicando hæreo: siquidem Wepferum tale in affectibus capitis humidioribus, & quasi hydropicis adplicasse, in nostro autem magis sanguineam congestionem quam hydropicam affectionem capiti adeo inimicam existere video: licet & hoc non negandum, quod ex tali congestione & stasi sanguinis, serum simul secerni, & cerebrum isto successively inundari possit: id quod ex alias assueto, nunc autem a multis annis intercepto ichoris tenuis fluxu per nares, ex multo oculorum madore, nec non ex continuo salivæ profluxu & effluxu sub somno apparet. Hunc in finem etiam remedium istud Wepferianum, in ejus historia apoplect. obs. 33. p. 117. recensitum, quod in masticatione agarici, mastichi involuti consistit, suasi, sed hoc usque adhuc sine singulari effectus nota. Quicquid sit, malo prius tuum iudicium expectare, quam dubium experimentum adplicare, quo ut mox succurras, ex intimis rogo rogitoque.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Æ Grotus noster duplici laborare videtur vitio, quorum primum vertigo idiopathica, alterum congestio in-

flammatoria circa renem sinistrum constituit. Sæpe quidem vertigo aliis affectibus, ut hypochondriacis, & debilitatæ ventriculi concoctioni, seu malum symptoma, adjungiprehenditur. At vero si considerem, præsens malum, nulla periodorum habita ratione, sine intermissione adfligere, & non solum oculorum visusque vitio, quo & lectio impeditur, & objecta adparent duplicata, verum etiam capitis gravitate, & perpetua ad somnum propensione, ex quo scilicet nares obturatæ nullam mucii permiserunt excretionem, stipatum esse, illud in capite potissimum, ipsoque cerebro idiopathice residere arbitror. Alterum autem affectum, pressionem nimirum in sinistro spinæ dorsi latere inter quintam sextamque costam molestant, & calculis per urinam excretis evanescentem, non congestionem sanguinis in pulmonibus, sed potius sinistro reni & coliflexuræ, sanguine aut flatibus fartis & septum transversum afficientibus, adscribendum esse censeo. Ægrotans enim sanguinis in hæmorrhoidalibus vasis stagnationes olim expertus, cruorem hæmorrhoidalem non solum per venas in anum explicatas, verum etiam adhuc dum cum urina sæpius reddit: quid? quod spirituosæ, pediluvia paulo calidiora, infusa theiformia fervidius hausta, corporis ac animi vehementiores commotiones, & quæ modo humores exagitare valent, peccatori nec tultim, nec spirandi angustiam relinquunt, sed dictam sinistri lateris pressionem adaugere observentur. Quomodo itaque his ægritudinibus Egranæ aquæ, venæsectiones, hirudinum adplicationes, medicinæ absorbentes, nitrosæ, antispasmodicæ, cephalicæ, leniora mannataque laxantia, sed licentes aquæ cum lacte mixtæ aliaque frustra fuerint opposita: jam in questionem potissimum venit, num emplastrum vesicatorium, quod Wepferus in cucuphæ forma adplicuit, & a Lentilio in miscellaneis describitur, illis conveniat? Haud ita pridem de usu vesicantium medicinarum ventilavi disputationem; in qua quidem hujus remedii mentionem injeci, memet ipsum autem eo nunquam usum fuisse, ingenue fateor. Neque tamen illius

lius usum in hoc morbo capitis idiopathico, cujus causa a colluvie quadam serosa in medullari cerebri substantia derivanda est, dissuadere possum; quo magis Wepferi experientiam satis comprobata habeo, & ex hoc medicamine minime majorem feri ad caput attractionem futuram autumo, maxime si illius adplicatione sanguinis per venæsectionem in pede ventilatio, & alvi per mannatum laxans, aut rhabarbarum, cum tartari cremore combinatum, referatio præmitteretur. Occurrerunt mihi præterea ægri, & inter eos Vir quidam amplissimus a regis Poloniæ servitiis, qui iisdem symptomatibus, vertigine, nephritide, & pectoris angustia correpti, simulque hæmorrhoidibus expositi, bina præsertim remedia sibi valde proficua reppererunt, eaque fere domestica. Quorum primum fuit succus ex dauco hortensi recens expressus, cui mane ea, quam octo capiunt cochlearia, quantitate assumto infusum thei forme ex veronica, melissa, betonica, radice liquiritiæ & fœniculo paratum superbiberunt; alterum pulvis ex lapidum cancerorum, radicis pimpinellæ nigræ, iridisque florentinæ æquali pondere compositus, cujus drachmam vesperti bis singulis hebdomadibus ex commodo adhibuerunt vehiculo; quibus factum est, ut nominatus ille ægrotans, vertigine ac nephritide diu excruciat, elapso anni quadrante, a suis symptomatibus liberatus fuerit. Quæ cum ita sint, harum medicinarum, excretiones per alvum, urinam & diaphoresin salutares promoventium usum & in nostro ægro per aliquod tempus commendarem; & externe sal volatile ammoniacum siccum, oleo majoranæ & rutæ vero imprægnatum naribus admoverem. Ordinario potui inferviret hoc decoctum: Recipe radicis scorzonæræ, sarsaparillæ, chinæ ana uncias quatuor, caryophyllatæ, liquiritiæ ana unciam unam cum dimidia. M. C. D. S. Species pro decocto, cujus binæ uncie in tribus aquæ mensuris per tres horas quadrantes decoquantur. Acidularum aut Sedlicensium aquarum usum in his idiopathicis capitis adfectibus ideo non admittendum puto, quoniam ex illis, pro-

pter atoniam membranarum vasorumque cerebri, major humorum serosorum generari solet copia. Laxandi vero scopo hic pulvis egregius erit: Recipe rhabarbari optimi drachmam semis, cremoris tartari scrupulos duos, olei de cedro guttas tres. M. f. pulvis mane alternis diebus ex aqua vino permixta bis per singulos menses capiendus; qui autem, sægro valde sensibili aut imminutioni dosi, aut mechoacanna destitutus, exhiberi potest. Neque minus sanguinis ebullitiones optime sedabit pulvis præcipitans ex lapidum cancerorum, matris perlarum drachmis duabus, nitri depurati drachma una, succini præparati drachma dimidia, olei anisi guttis VI. præparatus, & ad unam datus drachmam &c.

CASUS IX.

De Vertigine Caduca in Gravida.

STATUS MORBI.

UXOR mea, 36. annorum, variis hucusque morborum symptomatibus infestata, ante 14. circiter dies ex itinere redux, lecto plane adfixa fuit, tantaque infirmitate correpta, ut ne quadrantem horæ extra lectum commorari valeat. Omnes illius ægritudines non solum parviori potui, & hinc enatæ minimorum vasorum, alvi que obstructioni, verum etiam ipsi alvinæ excretionis neglectui, quo illa negotiis occupata stimulis istis haud satisfecit, adeoque sæpe per biduum alvum deponere non potuit, natales suos debere existimo. Mensium fluor olim valde irregularis, sæpius per 10. vel 15. hebdomades fuit suppressus; ut ante 10. aut 12. annos monasterio inclusa vasa medici quotannis & venæsectiones instituere, & laxantibus uti debuerit; quibus vero mortali vita relicta superfedere cœpit. Verum enim vero mihi anno 1721. nupta, venæsectionibus iterum adsuevit; varique adhibuit laxantia, & pilulis ob nauseam vomitu rejectis, potiones laxantes, mannam, ac Hallensium laxantem pulverem sæpius largis dosibus assumpsit: quæ omnia

nia tamen ob parciorum potum sufficienti effectu fuerunt destituta. Quatuor præter lapsi sunt anni, cum illa gravida vertigine prehensa fuit, ex qua inter standum aut eundem protinus concidit; sedens vero inter ipsam vertiginem, ratione integra, sermones cum aliis miscere, cibos potusque assumere valuit. Ut primum hic morbus invadere vult,prehendit pedem sinistrum formicans sensus, qui tractu temporis magis magisque adausus in fortio-rem illius motitationem desit, qua ille magna vi sursum atque deorsum agitabatur. Hæc adfectio vero successu temporis adeo invaluit, ut mentem simul perturbaverit; quid? quod aoni præteriti mense Augusto illam curru mecum iter facientem gravis accessio epilepticorum similibus prehenderit, & insequente hyeme ter redierit. Sub his enim mentis simul incidebat lassio, loquendi aderat impotentia; pollices quidem non in manum colligebat, spuma tamen ante os erumpebat. Idem sinistri pedis formicans sensus mali huius semper erat nuntius, qui ad præcordiorum regionem pertingens, subito indixit accessiorem, ab omnibus pro vera epilepsia habitam. Hanc quædam generosa matrona, transmissis 5-pulveribus oppugnaretentavit: quarum cum ægra quotidie unum capesseret, evanuit quidem illud malum, rediit tamen vertigo priori longe gravior; eadem prænunciata fornicatione ex pedibus ad cor ascendente: quam sentiens illa protinus spiritum salis ammoniaci naribus admovit, eoque meo arbitrio effecit, ut a priori epileptico fere impetu immunis manserit. Verum enim vero epilepticam eam fuisse haud credo: siquidem vertigine semper stipata, attonitum prænunciare morbum mihi visa est. Præcurrit eam insignis angustia, ac gravissimi in præcipitia lapsus idea, quem evitata, undique se continere cupit, neque secius autem se præcipitatum imaginata omni sensu, ratione ac loquela privabatur. Comitatur hos paroxysmos gravis spasmus; quo etiam extraillos maxime in manibus pedibusque graviter torquetur; quid? quod pedes ad

levissimum contactum acutissimis doloribus, furuncolorum instarprehendantur. Jam ipsi septimo mense gravidæ vasa adeo turgent sanguine, ut suavis medici brevi temporis spatium ter vena fuerit tusa: neque vero minus sex circiter abhinc hebdomadibus tanta simul memoriæ debilitate, sensuumque stupore occupata fuit, ut actionum suarum fere nescia, ad quælibet quidem rite respondere, actorum vero reminisci haud potuerit. His denique immanes capitis dolores, æstu stipati accessere; quibus oppugnandis intra mensis spatium ter pilulas intra pruna cocta ob solitam aversionem absconditas assumsit. Sufficiens equidem has subsequuta est evacuatio; nullum tamen mali levamen; tantum abest, ut corporis infirmitas incredibili augeatur ratione, & ægra nec pedibus marcidis insistere, nec sola cetera membra agitare & movere valeat. Præterea intra decem dies tribus vomitibus, iisque spontaneis multum biliofa, mucidaque laburra excrevit; cujus adhuc major quantitas ventriculo inhaerere exinde videtur, quod capitis dolores ac perpetua nausea, lassi dubio procul ventriculi progenies, majori per intervalla acerbitate adhuc adsigant. Præsens igitur agrotantis tribus potissimum abhinc annis, frequenti exandescencia agitata conditio ea est, ut præter insignem corporis, maxime pedum imbecillitatem, interiorum ardore, angustia & capitis dolore cum periodica exacerbatione vehementer crucietur. His quidam medicus ventriculi per laxantia purgationem fore congruam ratus (emeticum enim gravidum statum, & insignem imbecillitatem dissuadere existimabat) nudius tertius pilulas quasdam exhibuit: quæ quidem bis alvum duxerunt, omnes vero vires, omnemque cibi ac potus appetentiam prorsus pessumderunt. Verum enim vero hodie melius paullo habere coepit; cibos assumpsit, & ob insignem sitim largiter bibit.

Nec autem alienum erit, hæc adhuc recensere momenta: Nimirum angustia capitisque cruciatus tanta sævium atrociam, ut omnium, quæ agit, oblita insignem

patiatur temulentiam, ætus per periodos urget, haud adeo gravis; vertigo evanuit per quasdam septimanas; potulenta deglutendi quædam difficultas; post alvinam excretionem, quam ex pilulis nudius tertius habuit, heri hodieque obstructa est: quid? quod hodierno die hora septima matutina animi inciderit deliquium; quo finito ter vomuit, bilemque mucosam permixtam reddidit: post vomitum pergit præcordiorum angustia, saburræ adhuc majorem copiam indicans, quæ sæpius tanta existit, ut præ vehementia manibus lectum agitet, laceretque ac si convulsa esset: junguntur tormina ventris, pedumque tensio spasmodica.

EPICRISIS CUM CONSILIO MEDICO.

Adfectus ille, cui ægotam ante aliquot annos gravidamprehendit, epilepsia levioris, a medicis vertigo caduca vocari solita, sistit speciem. Inducere hoc vitium solet vehemens spasmus, qui inferiores primum corporis partes, aut pedes fornicationis sensu occupans, per universum nervorum systema, dorsalem spinam, easque potissimum partes, quæ ex pari vago ac intercostali habent ramulos, continuatus, in capite finitur; junguntur tum gravis vertigo, mentis læsio, epileptica artuum agitationes absque pollicum in pugnum collectione, ipsiusque rationis ac loquelæ impotentia: atque post accessionem hanc artus spasmō trahuntur. Hisce autem in nostra ægotante nervorum distensionibus parcius olim potus, vita sedentaria, & alvinorum stimulorum neglectus, eique, inducto intestinorum motu inverso, superveniens alvi obstructio præbuerunt originem: mensium vero suppressio olim 10. & 15. hebdomades in hæreas, humoresque impuritatibus imbuens, majus addidit augmentum: quid? quod ægotam aliquot abhinc annis scabiem, qua infestata fuit, mercurialibus repulisse unguentis mihi relatum sit. Verum enim vero quantas mala talis ulcerose saburræ, a natura per cutim excusse repressio noxas inducat, maxime impu-

Hoffm. Consult. Med.

ris humoribus, nervosque generis debilitate adfectis, quantisque nervorum systema spasmodicis, convulsivis ac epilepticis motibus excruciet, quotidiana satis docet experientia. His demum omnibus insignis ægræ ad mæores & iracundias proclivitas juncta eximiam nervorum imbecillitatem excitare, dirorumque morborum fomitem suppeditare valuit. Neque autem mirandum, ægritudinem hanc, sub imprægnationis tempore semper recurrentem, non solum gravissimos capitis dolores, ejusque nec non memoriæ atque rationis infirmitatem, verum etiam tantam totius corporis imbecillitatem, ut extra lectum commorari non potuerit, comites habuisse; quum in gravidis plerumque humorum major dyscrasia, nervorumque insignior deprehendatur debilitas. Hinc enim innumeris observationibus comprobatum habeo, fœminas & corpore firmo robustoque & animo bene composito præditas, cum utero gererent, ad iracundias, terrores, ac imaginationes fuisse facilissimas. Quibus ergo suppositis, si ea, quæ e re hujus ægræ futura sunt, dispiciamus, ante omnia jamjam largiorum sanguinis missionum, sub initio quidem proficuarum, multo magis emeticarum usum medicinarum cane pejus & angue fugiendum suadeo. Contra vero non ludetur opera, si alvi segnities per clysteres aut blandas balsamicas pilulas oppugnetur; ac pulvis antispasmodicus ex pulvis marchionum drachmis duabus, cornu cervi philosophice præparati, nitri depurati, cinnabaris native præparatæ, lumbricorum terrestrium ana drachma dimidia, olei macis destillati guttis tribus confectus, & pondere dimidiæ drachmæ ex aqua analeptica, qualis est melissa, liliorum convallium, ceraforum nigrorum, & cinnamomi cydoniata, quandoque capiatur. Nec erit incongruum, liquoris mei anodynii mineralis quindecim guttas, totidem spiritus salis ammoniaci melissati guttulis nuptas nonnunquam exhibere: aut externe spiritum salis ammoniaci vinosum cum oleo melissæ essentificatum naribus admove; eoque sub dolorum acerbitate externos inungere artus.

B

Ni-

Nihil præter dicta ante partum propinare licet, eo minus cum haud dubitem, fore ut hoc malum in purpuraceum aut aliud exanthema tandem finiatur.

CASUS X.

De Vertigine caduca, levioris apoplexie specie.

QUADRAGINTA septem annos natus vir illustris, temperamenti leviter cholericici, maxime sanguineo-phlegmatici, magna laborat ægitudine, qua gravi vertigine subito sæpius in terram prosternitur. Nec vero ulla malum præcedunt indicia, quo a lapsu cavere sibi possit; sed omni sensuum usu protinus orbatus illico concidit, hincque non immerito veritus, ne aliquando vitæ incurrat periculum, mali sui medelam ac præservationem anhelat. Sciendum autem de hoc ægro est, quod a teneris ad 30. ætatis annum frequenter, largit ergo sanguinem per nares fuderit; hunc vero fluxum, intra octo annorum spatium nescio num ex annuo medicorum fontium usu, num matrimonio contractio paulatim imminutum plane amisit; nisi forte sub vehementiori corporis agitatione, vini calidioris usu, aut gravibus catarrhis adhuc quandoque redeat. Post hæc ad sinistram aurem pertinaciter decubuerunt humores, ac auditum fere obturaverunt: ventriculum vero gravis occupavit colica: quarum afflictionum per biennium protractarum prior de sua quidem acerbitate aliquantulum remisit, periodicum tamen aurium susurrum tinnitumque reliquit: altera penitus evanuit. At enim vero has tanti dorso, renum, coxæque dolores exceperunt, ut per aliquot septimanas æger inflexus quasi ac incurvatus incedere debuerit, qui num statuum collectioni natales debeant, num ne ad ischiadicum malum pertineant, determinare non audeo, & potius illorum accessiones haud adeo crebras fuisse gaudeo. Jam triennium est, ex quo vertiginosa, cujus causa ægrum laret, accedere cœpit perturbatio. Ut primum invasit, alvi levior fluxus, nausea, largus sudor, vomitus-

que inciderunt: inhæsit sudor, donec vomere desit; & denique insignis virium prostratio accessionem clausit, tanta quidem, ut vix post binas ad se redierit horas. Recruduit malum singulis quatuor aut sex mensibus; quodcumque vero aut cibi concoctu difficiliore assumti, aut flatus intra corpus retenti sunt, sæpius redire suevit. Progrediente tempore nec alvi profluvium, nec nausea, nec vomitus antecedunt; sed absque ullis accessuri mali notis præviis subito incidit vertigo tanta vehementia, ut sensibus privatus æger omnia rotatione quadam circumferri ratus, statim concidat, brevissimo tamen interposito tempore ad se redit, & præter reliquam capitis temulentiam, sensuum pariter ac rationis usum recuperat. His non raro calores volatici, humorum ebullitiones, suspiria inter angustias expressa, & oscitationes jurgi observantur; ex quibus malo quoddam levamen accedit. Eiusdem propinqui accessione quandoque arcere valet æger, si sella relicta leniori intra musæum obambulatione feratur, aut hac ob convivas presentes prohibita, aliqualem capitis, pedum ac corporis agitatione instituat. Non minus a crebriori librorum, minoribus maxime litteris scriptorum, lectione, imprimis ad accensam lucem facta, multa meditatione, corporis subita gyratione, capitisque ad terram inclinatione studio cavere debet, nisi subitanea vertigine rapi velit. Sinistræ auri susurrus quotidie adhuc adfligit, pro concoctionis varia conditione modo mitior, modo gravior; non autem tanto auditui est impedimento, quin voce paullo elatiori dicta percipere possit: cibi integra adpetentia, somnique nullum vitium, interna nulla labe adfecta denotare videntur viscera.

Olim morbus per 10. vel 12. continuos annos Selteranarum aquarum usu fuit oppugnatus; quibus autem ob alvi largius profluvium inde sequutum intermissis, per proximum biennium Amasianæ & Schwalbacenses, hæque ob martiales, quod foveat principium, adhibita sunt, eo quidem effectu, ut ad hyemis usque initium a malo suo immunis vixerit æger. Quamobrem denique consilium efflagitur, quæ-

quænam remedia huic morbo futura sint idonea, numne a Deinacensibus aquis levamen expectari queat?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Ægritudinem, cujus causa consultatum, haud solam vertiginem, sed leviozem insultus apoplectici speciem esse, certo persuasus credo: quippe quæ ægrotum omni sensuum exercitio orbem subito præcipitem reddit, &, nisi tempestiva feratur medela, gravioris apoplexiæ metum incutit. Leviozem dixit apoplexiæ speciem, cum in ea seri & sanguinis extravasatio, graviori apoplexiæ fere propria, præsto non est; sed quæ cruoris in vasis meningum, cerebri & plexu choroidæ stagnationi dumtaxat natales suos debet. Hæc enim vasa distendit, medullam oblongatam comprimit, atque secretionem & influxum nervei liquidi in nervos remoratur. Quod si vero & hujus vasorum cerebri a copioso sanguine distensionis causam persequamur: illa non nisi a spasmodicis partium, quasimus venter continet, maxime ventriculi ac intestinorum constrictionibus, hypochondriacis perquam familiaribus derivanda mihi videtur. Hi enim spasmi quum liberum cruoris vitalis circuitum quam maxime retardant: cruor ille tum ab extremis partibus, accessionis tempore plerumque rigentibus, cum ab interioribus abdominis visceribus tanta ad caput rapitur vehementia, ut ob difficiliorem per venas regressum ibidem stagnet, vasa expandat, robur & tonum eorum deiciat, eaque varicosa sæpius reddat: quæ vero omnia libero progressu sanguini restituto, iterum cessant. Quamquam igitur ex his patere credam, causam horum adfectuum non solum in abdomine, verum etiam in ipsa canalium cerebri sanguiferorum debilitate quaerendam esse: quis tamen negabit, quin in præsentî casu imi ventris spasmi principalem, quæ sanguinem ad caput agit, constituent causam; quum æger pertinaci colica, ventris torminibus, alvi fluxu, borborygmis ac flatulentis non minus laboravit, quam etiamnum sanguinis ebul-

litiones ac æstus volatici mali eruptionem antecedunt, quæ symptomata a spasmodicis constrictionibus unice dependent? Neque minus eadem sanguinis stagnatio, ac seri in aure interna, labyrintho, cochleæ, etiam in ipsa concha collecti secessio tinnitum fulurumque aurium producit; constat enim partes has auditorii organi olfeas membrana multis sanguiferis vasis prædita investiri; & humores, si per Eustachianum ductum aut plagi obstructum, aut iusto breviorum excerni nequeunt, in halitus resolvi, qui tympano meatus auditorii majori pariter ac ovalis foraminis susurrantem atque tinnientem inducunt sensationem. Quis vero in dubium vocabit, quin crebriores, quæ ægro juveni obtigerunt, sanguinis per nares fluxiones non solum naturam eo perduxerint, ut abundantes humores ad nares pepulerint; verum etiam eo ipso cerebrum cum membranis atque vasis suis haud parum debilitaverint? Hancce enim capitis infirmitatem magnum huic malo addere augmentum vel exinde adparet, quod ex multalectione, profunda meditatione, lucubratione, capitisque ad terram inclinatione major semper facta fuerit exacerbatio. Eadem quoque causa haud dubia prænunciat fide, fore, ut si æger animo vehementer commoveatur, longe gravius ac periculosius tandem capitis vitium incurrat.

Quum itaque spasmis hæc ac sanguinis ad caput congestionem, superflui humores in vasis infimi ventris stagnantes, atque in spongioso sanguinei temperamenti corpore facillime generandi originem suppeditant ac fomitem: clarissime elucescit, nullum majorum malorum exinde fore pertimescendum, si ea iusto copiosior humorum quantitas vel ab ipsa natura, uti in juventute per narium hæmorrhagias, ita progrediente ætate per hæmorrhoides imminuatur; vel illius incremento per tempestivas venæsectiones, corporis sufficiens exercitium, ciborum temperantiam, ac a potibus nutritivis & calidioribus abstinentionem arte ponatur obex. His enim neglectis præsens malum, in paralytân, apoplexiâ veram, & soporosos

affectus certissime terminabitur. Quæ cum ita sint, eo meum collineat consilium, ut ter ad minimum quotannis, nempe initio Martii, fine Aprilis, & medio Octobris, cælo sereno & amico venę pedis, debito subjuncto regimine, aperiantur; æger a largiori cœna abstineat, a vino caveat, flatulentos cibos arceat, corpus sedulo, & si fieri potest, per equitationem moveat, frigus fugiat, ac omnia studio evitet, quæ mentem turbare valent atque commovere. Tum vero e re erit, ut cubitum iturus quandoque pediluvii ex aqua fluviali, fursibus triticeis & chamæmeli floribus paratis, moderate calidis, ne nimio corpus inde perfundatur sudore, utatur, insque pedibus ad genua immixtis per horæ dimidium immoretur. Nec minus maximopere curandum, ne alvus sit clausa; quæ si forsitan præsto sit, nequaquam purgantibus, quæ nimis sicant ac commovent, aperienda; sed manna binis uncis, duabus cremoris tartari drachmis nuptis, nisi æger respuat dulcia, solvenda erit: cui eidem scopo duæ vel tres salis anglicani drachmæ, in acidularum dimidia mensura solute, interdum haustæ facient satis. Præterea vero mihi ex usu est, ut in chronicis ejusmodi cerebri adfectionibus ad genus nervosum roborandum, & spasticas partium nervearum constrictiones sopiendas hoc exhibeam electuarium: Recipe visci quercini, china china ana unciam dimidiam, pulveris florum chamæmeli, lumbricorum terrestrium ana drachmas duas, succini præparati, extracti cardui benedicti ana drachmam unam, caryophyllorum, cinnabaris nativæ præparatæ ana scrupulos duos, syrupi berberum uncias duas. M. F. l. a. electuarium: cujus binæ drachmæ tribus circa quadras longè successive diebus mane æque ac vespere uno capiantur haustu. Neque erit incongruum, si insuper vespertino tempore pulveris præcipitantis ex oculorum cancerorum uncia una, nitri depurati uncia dimidia, & olei de cedro guttis XII. parati, quantum duo foveant cultri cuspides, quandoque assumatur.

Denique si mentem meam aperiam, an Deinacenes aquæ præsentī malo future

sint opportunæ? candide profiteor, me hunc fontem nunquam nec accessisse, nec examinasse. Neque tamen secius expertorum medicorum, illius probe gnarorum relatio me docuit, hunc fontem securi aque usus, ac lenissimi effectus esse, sal alcali fovere, levissimas, ut hæcticis etiam ac febre lenta correptis tuto exhiberi queant, aquas continere, & denique parum vitriolici ac martialis principii possidere: hujus ratione in hypochondriacis & melancholicis morbis, capitisque pertinacissimis ac habitualibus doloribus egregia præ aliis virtute pollere deprehenditur. Quamobrem has aquas nostro ægro non minus profuturas existimo: maxime si earum interno usui inter externa balnea, quæ in ejusmodi ægritudinibus ad æqualem & liberum sanguinis circulum restituendum multum faciunt, illud, quod ferinum audit, & tribus dumtaxat a dicto fonte milliariis distat, adjungatur; hæcque medicatio medio Augusto instituitur; cui divinam apprecor benedictionem.

APPENDIX.

Factum esse percepi, ægrotum, postquam præscriptis medicaminibus, & in vicem Deinacensium aquis Schwalbacensibus lecto quidem affixus, rite fuit usus, ac diatam commendatam exacte observavit, a malo suo per divinam gratiam prorsus evasisse.

CASUS XI.

De Vertigine cum Hemoptysi, aliisque gravibus malis stipata in Hypochondriaco.

VIr 26. annorum parentibus arthritide infestatis genitus, strictioris habitus ac teneræ constitutionis, a teneris fere variis expositus fuit ægritudinibus. Præter enim, quod quinque annorum puer atrocibus calculi doloribus, a medico tamen exhibita quadam tinctura ita fugatis,

ut

ut non amplius redierint, corripere: anno ætatis decimo quinto, cum Giesæ, cujus clima sibi insensum deprehendit, studiis vacaret, gravis totum corpus per integrum annum detinuit psora, & pedes a genibus ad taleolos usque sædis deturpavit exulcerationibus. His vero malis per purgantia, balnea ac emplastra depulsis, novum incurrit: quum enim aliquando sacris interesset, oborta subito tussiculosa commotione ore reddidit cruoris eam, quam vasculum potui Thee bois vulgo destinatum continet, quantitatem. Hanc autem effusionem, nullis symptomatibus, nisi forte periodicis capitis doloribus ac ventriculi debilitate quadam stipatam; nec & illam, quam anno 1716 Rintelii degens, varique generis cibis indulgens mense Decembri inter cœnandum eodem modo toleravit, non tanti fecit, ut ad præcavendos ultiores insultus medicinis uteretur: maxime cum nec pejora sequerentur mala, nec florido color, augmentoque corporis ullum accederet decrementum. Hinc porro anno 1719. ex nimio ventriculi acore gravem cephalæam sibi contraxit scorbuticam: quæ etiam medici periti ope mox evanuit. Verum enim vero adultior factus, variisque mœroribus implicatus vivido destitui cepit colore; eo magis cum temperamento cholerico-melancholico præditus, scholasticis ab an. 1721. præficeretur officiis, ibidemque crebram iracundiæ haberet occasionem. Namque abhinc fere vultus pallere coepit; vires languescebant; capitis dolores sæpius per 14. dies cruciabant, ægrumque lecto affigebant; post assumptum mane potum Thèe bois hora decima rosionem ventriculi sentiebat; magna-que ciborum appetentia urgebat, eo molestior, quo diutius & ad primam plerumque meridiei horam prandendi tempus protraheretur; assumptis epulis ventriculus gravabatur, maxime cum post eas prima statim hora scholasticum munus, sedendo potissimum absolvendum adgredi deberet; quibus cachectica jungebatur tussis. Inuit porro anni 1723. mense Junio matrimonium; omnia vero in deterius omnino vergebant symptomata: præter

Hoffm. Consult. Med.

enim virium decrementum insignis circa decimam matutinam fuit dicta rosio ventriculi, quæ ex illo veluti auræ raptus ad caput adspirans ipsas ex oculis pressit lacrymas; ut taceam & cephalæam omni semestri periodico quasi circuitu per 14. adfligentem dies, & spasmos renum post assumptum prandium adeo diros, ut præ doloribus se totum in terram prosterneret, mali levamen inde expectaturus. Eodem quoque anno tertiam hæmoptysin, eadem ratione ac copia, ut olim, toleravit; ac insuper salivam striis cruentis permixtam reddidit: sed & illam, sicuti priores consultus medicus non pro vera hæmoptysi, sed cruoris e venis faucium aut asperæ arteriæ eruptione reputans, discorrientibus & consolidantibus debellavit medicinis. Quum vero anno 1724. circa paschatos festum cephalæa sua scorbutica per decem iterum dies torqueretur: ordinavit medicus Pymontanarum usum aquarum; hinc ipse Pymontium petiit, ibidemque medico loci, numne hæmoptysi tentatus, variisque, quas recensuit, ægritudinibus debilitatus, iis aquis tuto uti possit, consulto, suasu illius Junio mense istas potavit tepidas. Nec quoque effectu destituebantur salutari: quanquam enim sub initium tussim excitare viderentur, hac tamen sponte iterum evanescente, iis per urinam magis, quam alvum, nisi forte sale quodam acuata fuerint, operantibus per duodecim dumtaxat dies ob strictiorem habitum utebatur, ac inde paulo melius habens, coloris ad minimum aliqualem recuperavit vivacitatem. Verum enim vero domum reversus, haud ita multo post atroci capitis dolore prehendebatur, cervicis nervi spasmus rigebant, & vertigo ex levissima causa accedebat. His perterritus, medicamentis a medico ordinario frustra adhibitis, Theologum quendam, empiricam medicinam facientem, consuluit, qui fontis usus improbens, mali causam in splenis, jecino- ris, renum ac mesenterii obstructionibus, facillime referendis hæere putavit. Quare largas sudationes per mixturam quandam albicantem, ex aquis destillatis & spiritu salis ammoniaci paratam, binis co-

B 3

chica-

chlearibus devorandam, excitandas ter imperavit; dedit insuper Elixirium stomachicum, hora una ante epulas 40 guttis capiendum, pastamque acidulam, appetitum restaurantem, ex acaciis confecit; & mane vespereque 30. guttas olei theribinthinæ & anisi ex infuso florum bellidis hauriendas ordinavit. Quum autem hanc medicationem sex diebus usurpatam sibi nimium æstuosam insensamque perciperet; ea missa ad priorem confugit medicum, maxime cum nocturnos inter scapulas, quandoque per totum corpus jam pateretur sudores. His quoque ille curatis, eo perduxit ægrum, ut muneri suo præesse iterum valeret; sed Octobri mense anni 1724. continuus ardor, molestaque tensio prehendebat dorsum, inde per scapulas brachiaque, præcipue dextrum pergebat, ac denique pectus occupabat, illudque comprimebat graviter, subsequuta tandem inopinata inter Tabacum sugendum hæmoptysi. Nulla equidem hanc stipabat spirandi angustia: attamen non solum saliva striis cruentis permixta iterum adparebat, verum etiam insignis virium languor cum nocturno mox inter scapulas, mox in toto corpore erumpente sudore excipiebat. At enim vero his etiam debellatis, sex hebdomadibus interpositis gravis denuo pectus infestavit pressio, e jusque crebra per spontanea sternutamenta concussio, omnibus puncturis libera: & cum XIV. Calend. Januarii anni 1725. experefactus collectum in faucibus noctu mucum more consueto excreare vellet, en iterum cruor ex pectore erumpebat. Ceterum mitis interdum aderat tussis, noctu nulla: absoluta digestionem & matutina decima hora multum excreatur muci: non minus hora post sumtum prandium præterlapsa manuum volæ incallescunt, dorsum earum licet sudore madidum frigescit; tribus post concoctionem heris vires languescunt, ac largas sublevissimis laboribus accedit sudor, cœna ab his symptomatibus fere immuni; appetentia ciborum vehemens multumque voratur, nullo corporis augmento insequente. Non unquam miserat eger sanguinem ex venis; cum proxime elapsis paschalibus feriis il-

lius ex utroque pede binæ, dein ante fontis Pyrmontani usum, sex, totidemque mense Decembri post novissimam hæmoptysin uncia ex pedibus fuissent evacuata; cruore quidem rubicundo, simul tamen crasso, coagulato & parum humiditatis continente, ut inde a medico multo factus muco judicaretur. Neque vero unquam sanguinis per nares aut hæmorrhoides evacuationes habuit: urinam autem mingit, sanis similem, quæ versus meridiem turbatur, matulæ relinquit rubicundum tartarum, multum sabuli secum ducit, ac sedimentum deponit. Tabaco fumando ab ætatis decimo octavo anno nimium adfueverat; jam vero illius usum, sibi inimicum plane omisit. Alvus quotidie solvi solet, licet magno conatu, paucis, durisque excrementis: contra lotium majori, maxime post sumtas epulas redditur quantitate; præcipueque cum ex medici suasu, ad humorum fluxilitatem restituendam, plus jam potus assumat, quam olim. Pedes ipsi a prima statim infantia esse sueverunt frigidi; sub hisce autem ægritudinibus eo sensibilis est hoc frigus, quo magis in calidissimis etiam locis adligit, quanquam æger pellitis indutus sit tibialibus. Mucus, quem excreat, tenuis albicansque foetorem scorbuticæ, quæ a dentibus abraditur, impuritatis refert; quem ægotans ex pulmonum ulceratione, medicus autem, cum nulla spirandi observetur difficultas, ex scorbuto derivat; at vero cruor, quem ex pectore ejicit, primum ater, mox rubicundior, maxime si violento screatu tussique eliditur, apparere suevit.

Præter hæc symptomata accidit, ut IV. Kal. Febr. 1725. anni hæmoptysis iterum recruderit, licet pediluvia quavis septimana fuerint adhibita; modica sanguinis erat excretio, major salivæ sanguine intermixta; ipse cruor nigrans scorbuticum spirabat odorem; quem ex capite delapsus æger suspicabatur, quoniam eo antehac valde dolente, post aliquot dies ex naribus aliquantulum stillavit. Insuper mox pectus vel lancinatoria ac si omnia cultro secarentur, vel tensiva ex brachiis aspirans molestia infestat; mox dorsum

fum urente occupatur sensu; mox caput maxime sumtis epulis, ingenti torquetur dolore, & ipsæ meningum tunica humorum decubitu infarctæ videntur; vasa enim temporum turgent sanguine; a vertice ad oculos protenditur dolor, quorum vasa distenta, graviterque compressa eminent; ipsaque cutis capitis ac si undique contusa esset, vehementer dolet, & quandoque pustulis aqueum liquorem plorantibus obsiderur. Ciborum quamcunque assumptionem spasmi circa cordis scrobiculum & hypochondria sequuntur; post somnum rigent brachia, & insignes regionem umbilicalem, hypo- & epigastricam cruciant torsiones: somnum nocturnum comitantur pulsus celerior, cordis palpitatio; neque tamen illum turbant, diurno præter dicta symptomata accedit tussicula, qua mucus, sæpius ipse cruor, ejicitur graviorem ominans, frequentioremq; hæmoptysin.

Ceterum exactam æger observat dietam; nec enim sale conditos cibos, nec suillam, nec fumo induratum carnem comedit, vitulina dumtaxat, jusculisque gallinaceis ac avenaceis contentus: nec vinum amat, nec vinosa, cerevisiario tantummodo minus quidem defæcato usus potu: mane infusum theiforme ex trifolio fibrino, aristolochia rotunda & veronica bibit; & ad ventriculi acorem contemperandum decima hora jusculum haurit avenaceum: ex pediluviiis autem omni hebdomade suafu medici usurpatis ebullitiones suboriri percipit. d. 8. Febr. 1725.

CONSILIUM.

MOrbus, cujus historiam mecum communicatam probe perscrutatus sum; illiusque symptomata, maxime cruenta per os ejectio, non solum universæ humorum massæ, salsa, acri & acida dyscrasia imbutæ, verum etiam gravissimis nervosarum totius corporis partium, præcordiorum, ventriculi & diaphragmatis distensionibus natales suos debet, & hinc hypochondriaco-spasmodicum involvit affectum. Scorbaticum equidem illud

humorum vitalium inquinamentum alias jam egisse radices, & per parentes arthriticos hæreditaria labe communicatum videtur: quippe quod olim psora, scædisque pedum exulcerationibus se prodidit, jam autem ex corporis languore, rigore, gravitateque brachiorum, doloribus vagis, pustulisque aqueum ichorem plorantibus cognoscitur. Neque vero minus hypochondriaca spasmodicaque illa, quæ jungitur, molestia omnino inveteravit: ex qua non solum ventriculi acrimonia, concoctio depravata, præcordiorum anxietates, ventris & hypochondriorum post partum inflationes, alvi segnities, pedum frigus &c. originem trahunt; verum etiam ipsa hæmoptysis propullulat, si scilicet partibus abdominis extimisque spasmo contractis sanguis violento raptu ad superiora, maxime pectus fertur, ibidemque erumpit. Non autem hanc cruoris eruptionem ex ipsa pulmonum substantia factam, sed ex interiori potius faucium vel principii asperæ arteriæ parte, seu morbi principalis symptoma quoddam, deducendam esse, exinde puto, quoniam nec pectoris angustiam nec spirationem difficilem habuit comites, ipseque cruor teter fuit ac male olens: quæ etiam est ratio, cur pulmonalis tabis metum inanem credam. Quodsi porro illas dispiciamus causas, quæ hisce malis adaugendis magis, quam excitandis inservierunt: inter illas vitam sedentariam, intensas meditationes, crebras lucubrationes, mœrores, ærumnas, gravesque exandescencias, medicinas calidiores ab empiricis exhibitæ, nimiumque Tabaci usum invenimus potissima.

Quæ cum ita sint, hisce ægritudinibus nec certiore nec convenientiore fore credo curationem, quam quæ sub Aprilis finem per aquas Selteranas caprillo, aut potius asinino lacti nuptas fiet. Harum scilicet aquarum binæ partes cum una lactis permixtæ mane ad mensuram unam cum dimidia tepidæ per 4. vel 5. hebdomades hauriantur, ac vespere hora circiter quinta in balneum ex sola fluviali aqua temperate & ita calida, ne sudorem moveat, paratum descendatur; quibus, ob-

fervatis iisdem, quas Pyrmontanae exigunt, dietae legibus, frequens ac moderatus corporis motus adjungatur; omniaque negotia, maxime mentis commotiones evitentur. Consulo autem, ut prius quam tempus huic curationi opportunum accedat, aeger cubitum iturus, pediluvio, quod habet furfures triticeos, chamemeli flores & aquam fluviatilem, tepido dumtaxat utatur, eique, pedibus ad genua fere immerfis, aliquamdiu immoretur, ita tamen, ut hujus aquae tepor successiva calidioris affusione idem semper conservetur. Dein in locum cerevisiae ordinario potui inseruiat hoc decoctum: Recipe radices scorzonerae, rasurae cornu cervi ana uncias tres, sarsaparillae uncias duas, radices cichorei unciam unam, seminis foeniculi drachmas tres. Conc. cont. D. S. Species, quarum uncia una & dimidia ex tribus aquae mensuris, cum hordei mundati manipulo per tres ferme horae quadrantes decoquantur. Mane vero, & post meridiem sequens sorbilletur jusculum medicatum: Recipe radices scorzonerae binas uncias, cichorei, asparagi, foeniculi ana unciam unam, Veronicae, urticae urentis minoris, nasturtii ana manipulos duos. M. f. Species, quarum manipulus in mensura una cum dimidia juris ex carne bovina parati coquatur. Non minus pulvis mox recensendus ad dimidiam drachmam breviant prandium & vesperi ex commodo vehiculo sumtus insignem feret opem: Recipe lapidum cancrorum unciam unam, nitri depurati, tartari vitriolati ana drachmam semis, pulveris cardamomi scrupulum unum. M. f. pulvis. Denique mannae binae circiter unciae, loco sacchari infuso theebois cum lacte parato conjunctae, matutino tempore quandoque sumtae, non solum alvum servabunt liberam, verum etiam saburram mucidam acidamque optime eliminabunt.

RELATIO DE CURATIONIS SUCCESSU.

Commendatam praeterito anno curationem cum aquis Selteranis & balneis per quinque hebdomadas rite adhibuit

eger, & mali sui insigne percepit levamentum. Namque intensior olim aestus cum pulsu citatiore fere evanuit; capitis post passum dolores remiserunt aliquantulum, eosque feri per oculos stillatio matutino semper tempore exceptit: tensio tamen vasorum temporalium sumtis epulis adhuc urget, capitisque cutis molestum contusionis refert sensum: sed & pedum frigus est imminutum, adeo, ut jam scholastico munere fungi, ac sub celi clementia in publicum prodire queat. Quo vero medicationis effectus eo melius elucescat; haud alienum videtur, illius successum ulterius explicare.

Potaverat nimirum aeger per Majum, Juniumque menses Selteranas cum lacte caprino mixtas aquas, adjuncto balneo: decoctum loco potus ordinarii hucusque bibit, & prescriptum pulverem adhuc sumit: Mannam ob nimiam alvi segnitiam saepius antea adhibuit, jam vero alvo paululum liberiori rarius capit; nec minus pediluvii crebro utitur. Accedente autumno iter ipsi in patriam faciendum erat, quo, cum primum praeternaturalis aestus recrudescere videretur, nihilo secius continuato id effecit, ut ille iterum evanuerit, & adhuc dum ab illo vivat immunis. Hinc reversus, sanitatis praese ferens speciem, cerevisiae dulci rursus indulsit, maxime cum floridus color, viriumque robur inde augeri viderentur: at enim vero vix tribus hebdomadibus illa usus erat, cum haemoptysi, a qua per decem ferme menses liber fuerat, denuo erumperet; quo viso illius potus, quem ardoris in dorso sensus presso semper insequabatur pede, usum deposuit, & pediluvia ac ordinatum decoctum in usum revocavit.

Neque vero acuti pectoris dorsique cruciatus penitus remiserunt, quin adhuc per intervalla recrudescant, & a sinistro potissimum aspirantes latere, splenis indicare credantur labem: at sternutando tanta dorsii tensio excitatur, ac si pleura uno impetu magna vi a costis divelleretur. Ad iram jam facillimus aeger exinde pariter ac ex inopinato terrore non solum magnos ardores circa colon, splenem & umbilicum incurrit; verum etiam animo red-

ditur piger, lassus, omniaque graviter advertit. Pectoris dolor fixum tenet locum in sinistro versus brachium latere, ejusque musculis: ut inde pulmonis in ea parte vitium, & vel accretionem vel vomiceam subesse putet, maxime cum sinistra gena sub humorum ebullitione, capitisque tortura majori quam dextra suffundatur rubore: nec tamen angusta jungitur spiratio; nec hæ lancinationes atque tensiones continua serie adfigunt, sed sæpius per 14. dies evanescentes integerrimos innuere videntur pulmones. Ceterum matutino tempore, nonnunquam sumtis epulis multæ sunt muci excreationes, tussis nulla: at multa, licet magis magisque extenuetur corpus, urget appetentia, plurimumque cupiditas epularum; a ventriculi humorumque acrimonia procul dubio oriunda. Hæc enim jejunum ventriculum ad ructuosas commotiones proritat, quas si nulla sequitur eruptio, graves in præcordiis sentiuntur molestiæ. Quare ne jejunus sit, hocque incidat malum, mane infusum theiforme ex millefolio, scordio, scabiosa, betonica, fanicula atque fibrino trifolio paratum haurire; eique ventriculum nimis distendenti, interposito horæ intervallo, panem butyro illitum superingerere fœvit. Urina meitur naturali fere similis, nisi quod nubecula imum matulæ petat, ibidemque paulo post salinas particulas deponat, postridie rubicundo colore lateribus adhærescentes. His jungebantur antea nocturni sudores, maxime abdomen pedesque occupantes, nullo autem corporis languore stipati, & forte a pediluvii excitati; qui eo certius ingruerant, si aut cœna largior, aut primæ viæ sordibus onusta haud purgata fuerint; jam vero longo tempore non infestantes. Insomnia, quæ diurnum somnum frequentius comitantur, anxias sistunt ideas, ac si æger scopeto transfodi, aut alio mortis genere occidi deberet. His igitur recensitis circumstantiis denuo salutare sibi expetit consilium, præcipueque harum questionum benevolam resolutionem.

1) Num Selteranæ aquæ hac æstate iterum repeti debeant; numne ab alio

medicato fonte, ut Triburgensi, par salutaris expectari possit effectus.

2) Utrum sit possibile, ut absque reducturæ hæmoptyleos metu cerevisiæ potus iterum assumi queat?

3) Anne potius ex perpetuo aquarum usu hydrops, aut majus periculum sit verendum?

4) Quibusnam simplicibus hæctica, phthisis aut scirrhus viscerum, quæ tandem malo finem impositura videntur, sint præcavenda? numne convenientius sit, missis interdum medicinis, ipsisque pediluvii, omne naturæ committere negotium? R. pridie Kalend. Febr. 1726.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Lætus ex transmissa mihi curationis, ejusque successus historia intellexi, quantum illa morbo levamen attulerit, & quod inde non solum insignior æstus, nocturni sudores, pedumque frigus fuerint debellata; sed quoque hæmoptysis sub non interrupto decocti usu haud redierit. Quum autem capitis cervicisque post epulas molestiæ, pectoris illiusque sinistri lateris & dorsi per intervalla recurrentes dolores, mucosa excreatio, & ventriculi acrimonia adhuc urgeant: non possum quin & hisce symptomatibus oppugnandis ulteriorem proponam medelam. Iplis vero questionibus, earumque primæ satisfactorius; eundem Selterani fontis lacti nupti usum hoc anno, ejusque Majo mense denuo adoriendum, sub iidem diætæ regulis, laborum meditatione junctorum, animique commotionum sedula evitacione continuandum, ac ut paulatim universa humorum vitalium massa contemperetur atque corrigatur, per octo hebdomadas protrahendum suadeo, certamque fere felicitis eventus spem exinde foveo. Non enim solum harum aquarum eximii, quos præterlapso anno præstiterunt effectus, id innuere videntur: verum etiam nullæ reliquarum acidularum mihi suppetunt, quæ in acrimonia humorum edulcoranda pariter, ac partibus nervosis, quas spastica detinuerunt stricture, maxime ventriculo inte-

intestinisque roborandis majorem præstarent utilitatem, quam hæ ipsæ Selteranæ lacte permixtæ. Etenim quamvis lac cum reliquis quoque acidulis magno emolumento combinari possit, soleatque : attamen præsentis ægrotantis, ejusque tam solidarum quam fluidarum partium constitutioni, non convenientiores aptioresque Selteranis unquam inveni: siquidem hæ levissimas aquas, purumque sal alcali continent, & v. clementi ætherei sulphureique ipsi. Pyrmontanis. observantur temperatiores, adeo ut in subjectis tabe pulmonali, hæstico calore, & corporis oblympham falsam, seorburicamque ex. tenuatione laborantibus, per crebram experientiam omnibus aliis palmam præripuisse deprehendantur.

Ut vero ad alteram respondeam quæstionem, numne cerevisiæ usui absque hæmoptyses metu iterum adsuescere liceat? crebra longaque docuit experientia, in chronicis, qui inveterarunt, affectibus, nihil præstantius esse, nihilque reliquam curationem magis adjuvare, quam perpetuam a cerevisiæ abstinentioniam, & ei substitutum decocti temperantis, quod nec ventriculum onerat, nec difficulter emunctoria permeat, usum. Rarissima enim talis est cerevisiæ, quæ & ægritudini conveniens, & medica virtute prædita sit; & quamvis ea nonnunquam detur, quæ morbo congruat, plerumque tamen aut nimis recens ac sæculenta, aut nimis vetusta spirituosæ, & acidulæ, redditam corpori sanitatem affligere deprehenditur. Cur ergo decocti, per longum tempus utiliter usurpati, usus jam omitti debet, atque cum cerevisiæ commutari? Neque tamen alienum foret, si sub acidularum cum lacte mixtarum adsumptione ipsæ Selteranæ, quatuor partibus cum una vini rhenani combinatæ, aquæ ordinario potui infervirent: hoc enim vinum, licet acorem quandam foveat, per sal earum aquarum alcalinum ac lixiviosum adeo contemperatur, ut etiam sub ipsa solius lactis cura tuto exhiberi queat.

Quod si vero tertiam quæstionem, an ne ex continuo aquarum potu hydrops, graviusve malum pertimescendum sit, dispi-

ciamus: tantum abest, ut in illis, quæ jam egrum comitantur symptomatibus ex decoctorum aquarumque mineralium assiduo usu tumori œdematoso aut plane hydropi prænuntiando locus relinquatur; ut potius hoc medicationis genus, spissos, tenaces, mucidosque humores diluendo, vasculaque viscerum minima resolvendo & aperiendo, illis morbis præcavendis dici mereatur convenientissimum. Aliter res se habet, si hydrops primas jam egit radices, vasorumque, quæ viscera ingrediuntur, quædam obstructio infarctusque præsto est: quæ corporis conditio impedit, quo minus justo largior aquarum, diluentium ac humectantium exhiberi debeat quantitas.

Sed ad quartam denique quæstionem: quæ cura hæsticæ, phthisi, ac scirrhi viscerum ex præsentis morbo tandem metuendis, debeatur, ne actu tandem eveniant? & annon consultum sit, medicinis quandoque intermissis, naturæ rem totam permitti? regeo: non utique dari specificam nec compositam, certos morbos avertentia; omnemque præservationis rationem ex corporis ægrotantis, & morbi causæ variâ constitutione esse dijudicandam. Quanquam enim ea tam eruditorum, quam vulgi animis inhærescat opinio, naturam aut artem nobis suppeditare quædam medicamina, huic vel illi morbo specificè opportuna: ea ipsa empiricæ medicinæ fucum arguit, & talia jactantem ignorantiam suam accusat. Proinde tamen non cum iis facio, qui assiduorum remedium usum, maxime æstiva calida, que nimis tempestate, suadent: at vero si omnia medicamina abolere, soliusque naturæ viribus fidere vellemus; deprehensuros nos omnino vereor aut hanc morbo debellando minus sufficientem fore, aut sub ea a medicinis abstinentionia morbum invaluisse, atque nimis altas & inexpugnabiles fere egisse radices. Commendata a me remedia naturæ sunt quam maxime amica, & non nisi diætetica: hinc nec ullam naturæ inferent molestiam, nec felicem præstabunt effectum, nisi temporis diuturnitate adjuta. Certus enim sum, præsentem ægritudinem magis diæteticis, quam

quæ pharmacîa desumptis auxiliis esse oppugnandam: quibus mentis tranquillitas, corporisque temperatum exercitium jungenda, omnis vero periculi metus probe excutiendus. Quibus prælibatis id adhuc monendum duxi, ut evitatis antea per 3. vel quatuor dies aere inimico, cibis crudioribus, animique pathematibus, sub finem hujus mensis ex tusa vena quatuor vel quinque sanguinis emittantur unciae: iisque rite adhibitis divinum affore auxilium, non dubito, sed ex animo precor.

ULTERIOR MORBI RELATIO.

Quisquis ex adjecto medici consilio ea cognoverit symptomata, quæ ægrum hucusque infestarunt: mirabitur sane, illum penitus extenuatum & viribus fere confectum iis tolerandis fuisse parem. Quæ licet in dicto consilio aliquantulum sint exposita; ea tamen hæc litteris uberius explicare, haud alienum videtur. Postquam igitur anno 1728. potatis acidulis Selteranis vertiginis insultus valde gravis accesserat, ipsaque recruderat hæmoptysis: bini mense Junio consulti sunt medici, qui venæsectionibus, laxantibus & temperantibus hos diros depulerunt affectus. Verum enim vero XI. calend. Septembris hora matutina decima prævio aurium susurru tanta ægrum rapuit vertigo, ut animi simul inciderit deliquium, & sensuum, loquendique potentia quidem integra, spirationis tamen summam angustiam, extremorumque refrigerationem toleraverit. Abhinc tota hyeme lecto affixo, decima quavis matutina hora vertiginosa rediit molestia, mox graviori, mox leviori æstu stipata: quid? quod cruenta excreatio ab illo fere ad hoc usque tempus per intervalla ingruat; cuius accessionem 14. Calend. Februarii anni 1729. tanta simul comitabatur humorum expansio, ut febris inde accenderetur, a medico demum temperantibus ac roborantibus expugnanda medicinis. Vertigo autem eo frequentior erat, & a levissimis causis, ipsoque alicujus libri intuitu, excitabatur: quæ tamen, assiliva tempestate appropinquante, aliquantulum re-

misit; & succedentibus temporibus raro gravioribus adflixit invasionibus, levioribus quoque fere recurrit. Illæ ex humorum nimia commotione, internisque spasmus, præviis immoderato corporis motu, multa fermocinatione atque exæstuatione induci; hæc a retentis flatibus & ructibus augeri deprehenduntur, atque hoc casu a corticum citri recentium masticatione præfens subsequitur mali imminutio, cum ructuum promotione. His insuper aurium per totam hebdomadam protracti tinnitus sæpius junguntur. Elapso proxime vere acidulis, per proximum sexennium potari solitis, supersedit, & infusum theiforme ex speciebus balsamicis bis quotidie, nec non jusculum cum radice scorzonæræ paratum, adhibuit: exinde vero crebras tensiones, (jam quidem sub larga muciperforatione cessante) ardoreque ac torsiones circa regionem epigastricam sensit, ad fellæ vesiculæ regionem usque protractas; quibus si statuum molestiæ accesserint, in eadem regione sensus quidam percipitur, ac si interna spinis leviter lacerarentur. Ubi autumnus ingruit, successerunt crebræ largæque mucii, haud fordidi quidem, per os sputationes, primum levi screatione redditæ, nocturnisque stipatæ sudoribus; tum vero tussi promovendæ & emolliendæ, qua, satis miti, primo mucus solutus, dein levissima exscreatione, matutino præsertim tempore, exercebatur, & ex sinistro potissimum hypochondrio ascendere observabatur: hic enim locus, multa resitante mucagine, acerbis assiduoque torquetur dolore; qui ea evacuata, paulo remittit, & in hoc latus decumbere iterum permittit. Neque vero minus eadem pituita, quandoque circa mediastini, sternique regionem oriunda, per pectoris membranam assurgere percipitur, ac eo usque iis locis ardoris inferre sensum, donec fuit reddita: jungitur hisce spirandi major ac olim angustia, cubantem magis quam euntem adfligens; & pro reliquæ ægritudinis ratione modo gravior, modo levior. Ipsum quidem mucidum sputum medicus, omnem pulmonum adhuc ulcerationem negans, ex scorbutica deducit putrilagine, ejusque caul-

causam ab induratis mesenterii glandulis derivat; tussim vero epidemicæ adscribit stragi: attamen veretur æger, ne ipsa pulmonum tabes aut jam præsto, aut in propinquo sit, & quum pituitam sputo redditam ex imo ventre circa eam, in qua chylus elaboratur, regionem oriri ac inde ascendere percipit, omnem chylum in talem mucum mutari, hinc ad pulmones ferri, ibidemque, nisi affluxus divertatur, vasa exulceraturum esse, sibi persuasum habet.

Ceterum fluxu hoc per fauces tam copioso, fonticuli, quos in pedibus gerit, fere sunt exsiccati: alvi excrementa quotidie dejiciuntur, satis dura, præceduntque sæpius atroces circa umbilicalem regionem spasmi; ea vero plane obstructa, internus invalescit æstus; quam ob causam quater quotannis laxante uti solet medicina. Lotium, absente nimio calore, naturali redditur simile, nubecula salino-scorbutica, sæpe sedimento conspicuum: pulsus quidem æqualis, justo tamen celerior, & sub spasmorum tempore debilis. Humoribus accedentes commotiones sequuntur ossis sacri dolores, hæmorrhoidum quasi indicia; quibus cessantibus, multum pituitæ exspuitur. Epulis supervenire solent ventriculi & sinistri hypochondrii spasmodicæ constrictiones, nec minus capitis dolores, temporum, sinistri maxime lateris, tensiones ac pulsatiles pone aures motitationes. Frigus est maxime inimicum; capiti enim admissum prævio aurium susurru vertiginem inducit: eadem, quæ excreatur, fertur quoque per nares pituita, matutino tempore cruentis intermixta striis: sub noctibus ipsa amara bilis fauces adspirat; & cæna plerumque parciore magis a molestis immunis observatur, quam prandium, sub quo multam voratur: ipsa vero diætæ exactissima est. Mane theiforme assumitur decoctum, & insuper decima nona jusculum sorbillatur: calori vero præternaturali pulvis ex Hoffmanni consultatoria desumptus medicina opponitur, qui sic se habet: Recipe lapidum cancrorum unciam dimidiam, cornu cervi philosophice præparati, concharum, nitri depurati ana

drachmas duas, cinnabaris rite præparatæ, succini ana scrupulos duos; olei de cedro Italici guttas octo. M. capiatur vesperi aut ante epulas. Pediluvia, licet provido satis tepore adhiberentur, nihilominus ex quo vertigine tentari cœpit, malum irritare videbantur; hinc iis, quotidiano usu intermisso, quater quotannis utitur æger, maxime cum pedum frigus olim consuetum jam remiserit.

Hisce denique malis Selteranas iterum opponere aquas ideo veretur, quoniam eas ante biennium haustas grave exceperit symptoma, quo cordis motus fere interruptus, spirationi viam præcludere videbatur: quod vero an ipsi aquarum usui, an potius gravi sub illo mentis commotione adscribat, ambiguus hæret. Quare salutare iterum anhelat consilium.

COPIA CONSILII A MEDICO QUODAM DATI.

Vir quidam, cujus temperamentum, ætas, vitæ genus, antecedentes morbi, illorumque curationes a Friderico Hoffmanno Med. Conf. P. V. Dec. II. Cas. V. uberius exponuntur, per aliquot annos satis bene valuit, suisque muneribus rite fungi potuit. Ille circa anni 1728. æquinoctium unico vini haustu assumpto croentum iterum incidit sputum: eoque per aquas Selteranas lacte caprino permixtas ac brachii venæsectionem debellato. V. nonar. Julii denuo prehenfus, tendentes simul pungentesque in regione intercostali, hypochondriorum, dorsi & circa claviculas dolores percepit. Huic a suo medico hætenus usitatis pectoralibus ac traumaticis sublevato medicinis, cum & ego opem laturus requirerer, ipsum vehementi humorum ebullitione, volatico æstu, gravique vertigine laborare deprehendi. Quamobrem pedum venis protinus tuis, assiduam consuetorum hucusque pediluviorum usum commendavi, medicinas pectori opportunas & antispasmodica virtute præditas ex pulvere marchionis, lapidibus cancrorum, spermate ceti, cascarilla, millepedibus, nitro arcanoque duplicato propinavi; infusa thei-

for-

forma ex herbis veronicæ, betonicæ, mellissæ, millefolio, floribus bellidis &c. ac pilulas balsamicas exhibui. Nec sine eximio symptomatum levamine hæc remedia in usum fuere vocata. Verum enim vero cum more consueto 5. Calend. Augusti, cælo austero ventosoque equo fecisset iter: vespere gravis vertigo, animi conjuncta deliquio, ipsumprehendit; quæ nervinorum ac cinnabarinorum remedium frequenti expugnata usu, X. Calend. Septembris decima hora matutina tanta rediit vehementia, ut præter animi defectionem, tremulus maxillæ inferioris motus, idemque nec non debilis valde pulsus accederent, ac omnia mortem simulare viderentur. Quamvis autem & hæc accessio ex modo dictarum medicinarum usu post aliquot horas remiserit: nihilo tamen minus abhinc ad anni usque finem levis vertigo, calore mox volatico, mox continuo, sanguinisque ebullitione stipata quotidie fere recurrit, tandemque naturæ magis quam artis ope aliquantulum evanuit. Ceterum cum ex insigni ciborum appetentia, digestionem fere integra, bonoque excretionum successu, viscera labe quadam nondam adfecta conjiciam, & omne malum sola humorum expansione & enatis inde ad caput perçusque spasmus ac congestionibus absolvi credam: eo meum tendit consilium, ut æger proximo vere venam in pede secandam præbeat, pediluviis adhibendis inhæreat, supra memoratarum cephalicarum & pectoralium medicinarum, infusorum scilicet theiformium, & ad humorum nimios motus, nitroforum, salium digestivorum usui indulgeat, inque diætæ legibus rite observandis sedulus pergat &c. d. 18. Jan. 1729.

RESPONSUM CUM CONSILIO.

Docuerunt me transmissa & morbi historia & medici consilium, quæ porro agrum infestaverint adfectiones, & qualis exhibitorum in iis remedium fuerit effectus. Quamvis igitur haud inficias ire queam, tam intricatam morbi conditionem rarissime deprehendi: attamen

malo hypochondriaco, aut spasmodico flatulento, magna capitis nervorumque imbecillitate, sputo cruento, virium summo defectu, ac insigni humorum vitalium acrimonia stipato principales deberi partes extra omne positum credo dubium. Quantis vero horum adeo inveteratorum morborum extirpatio subjecta sit difficultatibus, illos, qui in arte soteria bene sunt versati, haud fugiet; uno enim symptomate mitigato, alterum insurgit atrocius. Quidquid autem sit, nullum in his malis præstantius est auxilium, quam quod diætæ & vitæ regimen suppeditant; quo quilibet, quid sibi utile, quid noxium sit, probe observet, hocque fugiat, illi indulgeat: quod curationis superest optime vere proximo, mense Majo præstabitur. Ejusdem ceterum cum Medico, ante citati consilii auctore, sum sententiæ: ille enim rem acutetigit, & exigente necessitate præ aliis erit consulendus. Quo vero etiam instante hyeme malo aliquod feratur levamen, illudq; a gravioribus præmuniatur, suadeo, ut decoctum mox communicandum gratiæque saporis ac eximie virtutis sub epulis loco ordinarii potus, mane vero calidius ad mensuram dimidiam hauriatur. Sic autem paratur; cornu cervi raspati binæ uncie, usti una, & radicis scorzonerae una cum dimidia ex tribus aquæ mensuris per horam dimidiam decoquantur, tum percolentur, aqua colata cum tribus amygdalarum excorticatarum unciis ad emulsionis formam conteratur, & ut amœniori imbuatur sapore, saccharo ac aqua ceraforum nigrorum permisceatur. Non minus quotidie, mane vel vespere viginti harum anti-spasmodicarum pilularum devorentur: Recipe extracti florum chamomillæ, summitatum millefolii ana drachmas tres, rhabarbari, centaurii minoris, corticis chascarillæ pulveris ana drachmam semis, cinnabaris rite paratæ ana duos scrupulos. M. f. l. a pilulæ ex scrupulo no. XX. Tum vero mitto pulveris mei præcipitantis portionem, cujus bini scrupuli, accedente sanguinis ebullitione, metum hamoptyscos faciente, ex emulsione supra citata assumendi sunt.

Denique omnis refrigeratio, cibi falsi acidique, omnes animi & corporis commotiones cane & angue pejus fugiantur: quæ si rite fuerint observata, de felici eventu nullus dubito.

CASUS. XII.

De vertigine. ex stomacho.

Perillustri Comes annorum 57. temperamentum sanguineo-cholerici, staturæ mediocris, constitutionis satis firmæ, capacioribus vasis, nervisque instructus, juventutis suæ annis a morbis fere immunis vixit; procedente vero ætate variis capitis, ventriculique molestiis occupatus, & ab iis magis naturæ beneficio, quam artis ope liberatus fuit. Quadraginta sex annos natus acuta febre per sex fere hebdomades lecto affigebatur, & adeo debilitabatur, ut post satis longum temporis intervallum vires demum recuperaret; quæ febris tribus post annis, levioribus tamen symptomatibus stipata, iterum infestavit. Anno 1723: scabies sicca pruriginosa cutim obsidere cœpit tanta pertinacia, ut omnibus sanguinem purificantibus, aliisque medicinis irritis, ipsique Pyrmontanis aquis bis nequicquam potatis, per integrum triennium molestatam intulerit affectionem. Hanc tandem fugatam bona per binos annos excepit valetudo, nisi quod graves quandoque sub regiminis administratione animi commotiones accesserint: quæ ne biliosas sordes ventriculo relinquerent, emetica remedia semel aut bis quotannis, haud sine insigni mucæ evacuatione ac salutari effectu adhibere suevit. Nihilominus minus his per intervalla vertiginosi demum insultus, primum levissimi, paulatim vero adeo invalescentes irrepserunt, ut proximi anni mense Junio illustrissimus, epulis finitis, hilaris ac optime valens ex improviso gravi vertigine subito raptus, ad terram concidisset, nisi affidentes ipsum continuissent atque sublevassent: quam gelidissimi sudores, membrorum tremores, omniumque partium emortuales quasi rigores cum vomitibus acris acidissima

laburræ repetitis exceperunt. Hinc artus fricabantur, iisque incalescentibus sanguis e pedibus large mittebatur; quo factum, ut intra paucas horas prorsus ad se rediret. Vix autem sex præterlapsæ erant septimanæ, cum eadem afflictio, eadem periodo depulsa, recrudesceret: & denique ingravesceret, ut trium spatium mensium ter quoque longe citior ac vehementior recurreret, nullasque suæ accessionis præmitteret notas: sub qua ratio sensusque manent quidem illæsi, capiti vero gravitas ac temulentia quædam relinquitur. Jam eo perductum est malum, ut nullæ dies ab eo, licet plerumque mitiori sit immunis, & hinc omnis lectio, meditatio, subitanea corporis gyratio, capitisque ad terram inclinatio studio evitari debeat.

Sub hoc rerum statu perillustri æger mentis commotionibus maxime expositus est, assiduoque mœrore cruciatus; adeo ut sæpius anxius turbetur ideis, & ad suspiria facillime moveatur. Somno gaudet satis profundo; cibisque quorum integra est appetentia, ordinario dimidiæ vini rhœnani mensurâ, quandoque Hungaricum Tokæanum interponere suevit, per omnia ceterum sanus. Venas in pedibus bis quotannis circa utraque æquinoctia secandas, bisque corpus scarificandum prebere solet: Pyrmontanis autem acidulis, quibus olim sæpius erat usus, novissimo biennio superstit, numne eas aut forsan alias instanti vere adhibere congruum sit, doceri avert. Lotium per proximas abhinc septimanas redditur valde turbulentum, lateritio sedimento conspicuum, quod ad matulæ latera rheumaticam materiam largiter aluit. Nec denique silentio prætereundum, sub vertiginosis accessionibus liquorem quandam vomitu reddi, aquæ forti similem, fauces excoriantem & lintea ardentem. Quamobrem ne molestum hoc malum graviora inducat damna; salutare efflagitur consilium, ac morbo funditus debellando congruum auxilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Illustrissimi comitis afflictionem dum probe ac penitus examinavi, illam gra-

gravi vertigine a spasmō imi ventris, maximeque ventriculi indurata absolvi deprehendo: quo scilicet cruor vitalis ad caput magno impetu propulsus, illius vasa sui stagnatione graviter distendit, & nisi tempestiva feratur medela, futura apoplexiæ metum omnino incutit. Ab eadem enim earum partium distensione, quæ ex crebris mœroribus, & clandestinis ærumnis majus acquisivit pabulum, insignis acor & multa bile permixta acrimonia, quæ ventriculum & duodenum intestinum obsidet, suos mutuatur natales. Neque minus humorum vitalium eximium mucidis sordibus, scorbuticisque salibus inquinamentum subesse, non solum urina significat, verum etiam pruriginosa, quæ olim cutim satis diu occupavit, scabies testator. Hisce vero ægritudinibus diætæ potissimum vitia viam stravisse arbitror: hinc pro sanitate recuperanda suadeo, ut excellentissimus ager omnes spirituosos potus, cerevisias valde lupulas, calidiora maxime Tockæana vina, morbis capitis vertiginique admodum inimica omnifludio fugiat: & pro ordinario potu solam aquam, aut potius Selteranas acidulas, quarum binæ tresve partes cum una vini rhenani generosi sint permixtæ, hauriat. Dein omnem curam eo dirigendam puto, ut insignis acrimonia, ac caustica bilis, quæ hepatis, pancreaticisque obstructorum vitio enata, animi vero commotionibus concitata videtur, corrigatur æque ac eliminetur: priori scopo optime satisfaciet pulvis hic: Recipe lapidum cancrorum, polv. marchionis ana unciam unam, succini præparati, nitri purificati ana drachm. unam cum dimidia. M. f. pulvis, cujus drachma quavis vespere ante lecti introitum: ex aqua fontana capiatur. Alteri fini impetrando præstantissimus erit rhabarbarinus pulvis, e. g. Recipe rhabarbari alexandrini, lapidum cancrorum ana scrupulos duos, nitri purificati grana decem; qui semel singula septimana mane ex aqua vino nupta sumatur, eique superingerator decoctum Coffee. Tum vero venæ in pedibus præsentis mox tempestate, dein Junio mense, & octo semper cruoris uncia emittenda; pedes ipsi ab omni frigo-

re muniendi, & in moderato semper calore conservandi, hinc sapius in temperata pediluvia vespere immittenda sunt, & denique cœna pariori utendum. Quod si autem vernale tempus accesserit, Selteranas aquas in usum vocandas perquam commendo; quas adhibendi modum tum docebo. Ceterum a nimio medicaminum, maxime calidiorum, quæ vulgo capiti ventriculoque confortandis exhibentur, usu omni modo dehortor: & si commendatæ methode diætæ, cujus neglectus omnem medicinarum vim reddet irritam, exacta jungetur ratio, haud dubito, quin eximium mali levamen sit insequenturum.

C A S U S XIII.

De Serenissima ex affectione hypochondriaca & Vertigine laborante.

Serenissima quædam persona 34. annorum, temperamenti phlegmatico-languinei, habitus corporis inter macilentum & succi plenum medii, tenerimæ ac valde sensibilis constitutionis, extra matrimonium vivens, a multis jam annis, autumnali maxime, hyemalique tempestate acerbos capitis dolores, catarrhales defluxiones, tonsillarumque inflammationes, & has quidem ultimo abhinc triennio ex usu cujusdam pulveris salini fere evanescentes, nec non spasmodicas sinistri potissimum lateris, olim atrociore toleravit tensiones. His novissima hyeme perpetua quidem, mane vero decima, vespere quinta circiter hora adeo ingravescens, ut subito desidere teneretur, vertigo accessit, ægrotamque impedivit, quo minus in publicum prodire valuerit; quid quod insuper ventriculi ardor, occipitis frigidulus sensus, & proximis aliquot diebus crebra salivæ nimium acris, internasque faucium partes arrodentis sputatio tanquam molesti jungantur comites. Appetitus integer, sapius justo major, ut hausto mane decocto herbæ Theobois aut fabarum Coffee lacte permixto, panem bis coctum assumere teneatur. Venas in pedibus per 14. jam annos, prima quidem vice,

vice, ob diros capitis dolores, singulo semper mense Majo haud sine eximio levamine aperiendas præbere suevit: a calidioribus vero medicinis insignes humorum incurrit commotiones, quas pulvis Hallensium antispasmodicus plerumque sedavit, insuperque in mitigandis quoque sinistri lateris tensionibus, alvoque tantum non semper segeti aperienda præclaros exseruit effectus. Locum ordinarii potus per ultimum quadriennium vinum rhenanum æquali portione cum acidulis Pyrmontanis combinatum, & ad quartam mensuræ partem quotidie haustum supplevit; unde quoque longe melius, quam olim habere cœpit. Mensum denique fluxus in quantitate pariter ac qualitate integer, iusto recurrit tempore. Quum itaque splendidissima ægrotans hisce malis minerales opponere aquas decrevit: scire avert, quales futuræ sint convenientissimæ, quave ratione adhibendæ?

CONSILIUM.

INtellexi ex transmissa morbi, qui Serenissimam personam infestat, historia, quales hæ fuerint ægitudines, simulque questionem, quæ iis medicatæ aquæ futuræ sint optimæ? propositam apprehendi. Hisce ergo consulturus malis, omnia capitis symptomata tam vertiginosa, quam catarrhalia ex mala omnino digestionis originem traxisse arbitror. Ventriculus enim multis acerbis, acidisque sordibus onustus non solum vehementioris appetentæ, ardoris, ac lateris sinistri tensionis, olim magis adfligentis existit causa: verum etiam acida illius saburra, absoluta concoctione, longe acrior redditæ membranæ stomachi nerveam vellit, & vi confensus, quo partes nervosæ invicem gaudent, vertiginem & tensiones capitis stricturas excitat. Neque vero minus idem digestionis vitium, hincque enata ventriculi acrimonia spissos impurosque gignit humores, qui malis recensitis majus pabulum suppeditare valent ac augmentum. Hinc enim prima hypochondriacæ adfectionis ponuntur rudimenta, succorumque vitalium per abdominis vi-

scera circuitus difficilior redditur ac impeditior.

His suppositis curatio quoque erit adæptanda; quæ, quo felicior evadat, ante omnia exactam diætæ requirit observationem. Cibi enim acidi, dulces, lactici, poma, similaginea; animi commotiones ac mœrores; frigorisque liberalior admissio quam longissime sunt fugienda: contra vero cœna sit parciore; corpusque, ne sit vita sine motu deses, binis circiter ante epulas horis aut curru vehendo aut obambulando placide moveatur. Potui ordinario loco Pyrmontanarum, Selteranæ vino rhenano permixtæ acidulæ, ob earum alcalinum principium feliciori inservient effectu: nec opera ludetur, si ad humores a capite derivandos, vesperti temperata pediluvia ex aqua pluviali, surfuribus tritici & tantillo lactis parata adhibeantur. Præter has vero diætæ regulas, acrimoniæ involvendæ, ventriculoque confortando præstantissimus erit hic pulvis, aut matutina decima aut vespertina quarta hora ex haustu aquæ fontanæ capiendus: Recipe lapidum cancrorum, matris perlarum, pulveris marchionis ana drachmas duas, tartari vitriolati, magnesiæ albæ ana drachmam unam, nitti depurati drachmam dimidiam, olei de Cedro Italici guttas VIII, sacchari Canariensis ad pondus omnium. *M. D. S. Pulver zu einem halben Quentlein auf einmal.* Neque minus e re erit, mane quoddam scutellas decocti Choccoladæ tenuioris, aut Theebois sorbillare; sub epulis vero ultimo haustu 80. vel 90. guttas Elixirii balsamici temperati assumere, quod sic se habet: Recipe extracti absinthii, cardui benedicti, myrrhæ electæ, succini, salis tartari ana drachmas duas, corticum aurantium unciam unam *M. &* digere cum libra vini Hispanici aut Hungarici.

Alvi vero obstructioni nihil convenientius opitulabitur, quam vel enematum adapplicatio, vel pilularum mearum aut Stahlianarum frequens usus: nec incongruus erit pulvis Hallensium antispasmodicus, humorum ebullitioni oppositus. Externe capiti confortando egregiam opem

pem feret sequentis cucuphæ perpetua capiti impositio: Recipe radicis ireos florentinæ unciam una, succini, benzoës electæ, storacis, cariophyllorum aromaticorum ana drachmas duas, herbæ majoranæ manipulum unum, florum lavedulæ, anthos, chamomillæ romanæ ana pugillos quatuor. M. f. pulvis. D. S. Species zum Krauter. Mutzgen. Denique medicatarum aquarum, mense Junio adhibendarum, usum satis salutarem fore credo; inter quas Schwalbacenles acidulas, subtiliores longe Pyrmontanis, iisque efficia haud cedentes, convenientissimas judico. Harum enim ordinaria dosi mane haurienda, sub epulis autem Selteranæ vino rhenano nuptæ bibendæ, ac ex his commendatum supra balsamicum elixirium assumendum. Quæ si rite observabuntur, felicem inde effectum & spero & apprecor.

C A S U S XIV.

De rara Lipothymia specie in senē.

Generosissimus vir, septuagenario major, gravioribus ac perpetuis fere, uti semper, ita præcipue per aliquot dies obrutus negotiis, die quadam Sabbathi sacris interfuit, quibus finitis, rus petiit, atque redux factus ea vespere hilaris ac optime valens lætos cum filiis sociavit sermones. At circa septimam circiter vespertinam horam sine evidenti occasione tanta sensuum obnubilatio ipsum prehendit, ut nec videre, nec audire, nec loqui, nec cognoscere quicquam valuerit. Circumstantes filii attoniti morbi accessione subesse rati, protinus & medicum & verbi divini ministrum accersi corant: quorum ille aquis apoplecticis frustra naribus admotis, & ipsis vesicatoriis irrito conatu adplicatis, nullo fere arteriarum animadvertens motum, ægotantem una cum Pastore tanquam mortis candidatum hora nona dereliquerunt. Hora duodecima revertens medicus, eundemprehendit morbi statum; nisi quod externi artus fortiter agitantur, totumq;

Hoffm. Conslut. Med.

corpus sudore gelido ac copiosissimo fere diffunderet; hinc iterum tristis abiit. At enim vero haud ita multo post æger ex alto quasi sopore excitatus ad se redire coepit, & interrogatus, quomodo haberet? non nisi placido profundoque se gavisum fuisse somno respondit: cujus cupiditate raptus, iterum obdormivit, & mane sponte expergestus, sequenti non solum die Lunæ satis alacer visus a multis invisebatur; verum etiam noctem, quæ excepit, tranquillo confecit somno, dieque Martis eadem alacritate accedentium consortiis amicorum interfuit. Horum autem omnium, quæ his acta fuere diebus, nulla prorsus ipsum subiit recordatio; donec Mercurii demum die omnium fieret concius, ac progrediente tempore integræ restitueretur sanitati. Medicus hunc affectum spirituum ex assiduis negotiis factæ consumptioni attribuit: & ægotans potissimum doceri avet, num forte hujus mali recrudescentes timendæ sint accessiones?

JUDICIUM MEDICUM.

Quem ex missis litteris generosissimi viri cognovi morbum, adeo esse comparatum ingenue fateor, ut mihi ultra XL. annos medicinam facienti nondum obveniret: licet haud rara sint exempla eorum hominum, qui ex insigni post toleratas febres acutas infirmitate altos inciderunt sopores, iisque suscitati haud inconcinnos equidem cum aliis miscuerunt sermones, & ad quæ sita rite responderunt; attamen recuperatis viribus omnium fuerunt incitii. Neque vero minus affectus ille ad mentis defectiones, quas Lipothymias vocant, referri potest: quæ a virium non juxta veteres vitalium, sed potius animalium, & fluidi illius nobilissimi, & simplicissimi, quod sub nomine spirituum animalium nervis & cerebro vehitur, defectu quodam, aut saltem cessante & ad tempus sufflamminata secretionem ac influxu in organa sensuum, vel si mavis, ex magna valorum & substantiæ cerebri imbecillitate & atonia natales suos mutuuntur. Eminus autem ad hoc morbi genus in senili maxime ætate multum disponere videtur irrequieta illa diurna

C no.

nocturnaue mentis fatigatio: quæ sicuti animæ aciem adauget, ita quoque corporis vigori enervando admodum opportuna deprehenditur; & quum tantis mentis laboribus tam provectæ ætatis homines raro indulgere observantur, ipsi etiam tales morbi rarissimi occurrunt. Quibus suppositis cum spirituum dumtaxat inopia huic malo præbuit originem, haud mirandum est, iis mora temporis, maximeque cordialium ac analepticonum usu refectis, naturam quoque refocillatam fuisse; neque ideo recursus illius adco pertimescendus erit, nisi forte assiduæ mentis cogitationes, earque occasiones, quæ vires deiciunt, iterum accesserint omni modo fugienda. Ipse egomet satis deprehendi, imbecillam senectutem minus aptam esse illis laboribus tam corporis quam animi perficiendis, quos alacris juvenus facillime peragit; ac recte dixisse Hippocratem arbitror, quod æquam inter vires & labores, cibum ipsum ac potum servare oporteat proportionem. Præterea vero senibus nihil magis curæ cordique esse debet, quam ut ventriculo, ejusque vi concoctrici robur addant: cui scopo optime satisfaciet Elixir meum stomachicum, sæpius quidem & alternis diebus XX. tantummodo guttis capiendum: aromata enim & spirituosæ, uti illis sunt proficua, ita nec largæ simul assumenda dosi. Eandem quoque cautelam vini requirit usus; quod licet ætate provectioribus vires egregie corroboraret, eamque ob causam lac senum appelleretur: attamen & parca quantitate, & generosum, quale est Hungaricum, potari debet. Quod reliquum est, excellentissimo viro ut Deus vitam diu fervet incolumem, est, quod ex animo precor.

CASUS XV.

Num in Affectu soporoso usus Carolinarum conferat?

Generosus vir, 46. annos natus, calidioris quidem ac strictioris temperaturæ, constitutionis tamen vividæ ac integræ, anno 1712. Principem quendam in itinere comitatus, dolente pedis fini-

stri tumore prehendebatur. Derivabat hunc primum a multa pedum stando eundem; defatigatione non minus, quam per nionibus calcanei diuturnis, omni fere hyeme exulcerari solitis: quum autem ille aliquot septimanis cum immani sæpius dolore inhæsit, a medico, cujus, donec vivere desiit, consilio usus fuit, pro podagrica accessione habitus, sibi que relictus absque medicinis sponte evanuit. Sequentis 1713. anni mense Majo accidit, ut dum noctu iter faceret, & currui ex viæ inæqualitate remorato revehendo ipse manum admoveere deberet, ex hoc labore sudore perfusus, mox vero refrigeratus, pectoris incidit defluxionem, ac crebra tussi, raucedine, anhelitusque difficultate vexatus fuerit. Remiserunt autem hæc molestiæ & adhibitis medicinis, & accedente podagra mitiori; ægerque pro confirmanda sanitate per binos annos Pymontanis ac Amasianis usus aquis, præter spirandi levem angustiam egregie valere cœpit. Sed anno 1714. Augusto mense cruor parvus ex venis in anum explicatis stillavit: qui fluxus primum dysentericæ dejectioni, tum temporis epidemicæ, tribuebatur, pilulisque adstringentibus bis oppugnabatur; errore vero detecto nullo modo quidem turbabatur hoc hæmorrhoidale profluvium, attamen mox cessavit, & non nisi sub Septembris finem unica rediit vice. Abhinc autem fere artuum assidua gravitas, pectoris molestia, somnique naturalis major cupiditas accessere; quæ symptomata, interveniente nonnunquam podagrico dolore, protinus quidem remiserunt, hoc tamen vago, & licet redierit, vix per horulam incerto loco infestante, pejora evaserunt. Præcipue auxit somni desiderium; cui, cum sub anni 1715. finem venando humores graviter commovisset, capitis pulmonumque varæ destillationes, coryza, tussique manifestæ, laborum intumescencia, mox efflorescentia, & catarrhalis febris supervenerunt. His licet varias opposuerit medicinas, tantum tamen aberat, ut malo tulerint suppetias, ut potius anhelitus ille difficilis, viriumque decrementum cum reliquis symptomati-
ribus

tibus per aliquot hebdomadas magis fere increverint : quibus demum vesicantia pedibus adplicata levamen quoddam addiderunt, asthma vero & præternaturalem soporem haud penitus extirparunt. Hinc enim non solum nocte, verum etiam hora decima matutina accedens multis ludibriis, corporis agitationibus, vehementi roncho, largoque sudore molestus est, & finitus gravem cordis palpitationem post se trahit. Oppugnavit ergo hæc mala Egrans Pymontanisque acidulis novissima æstate in usum vocatis, tantumque effecit, ut sopor æque ac difficilis spiratio, membrorumque insignis torpor ad aliquot fere septimanas remiserint; nulla tamen valetudinis constantia: siquidem symptomata recensita, repetito frustra insequente autumno dictarum aquarum usu, magis invaluerint. Somno enim nunquam ad satietatem frui potest; & quanquam ad 8. vel 10. horas fuerit protractus, tanto languore, perpetuo dormituriens adducitur, ut sub ipsa sæpius matutinarum precum recitatione iterum obdormiscat: quibus denique totius ferme corporis dolor & tensio, ac si fustibus percussus esset, sociantur: matutino quoque tempore multi ante oculos versantur vapores, quos autem assumptum theiforme, aliudve decoctum cito dispellit; & denique ciborum appetentia nullo laborat vitio. Neque vero ignorari oportet, agrotantis generosæ familiæ proprium veluti ac hæreditarium esse hydropem; cuius initia ipse jam deprehendit: siquidem non solum abdomen sæpius distenditur; verum etiam post assumpta purgantia viridescens ichoris multam reddit copiam, ipsumque fit tenuius. Ceterum bis quotannis venam in pedibus incidendam præbere suevit, ex qua cruor valde rubeus, siccior, ac scorbuticus mittitur: inde quidem revocari videtur arthritis, at juncturis aliquantulum ex cruciatis, mox insidiosa recedit. Corporis motus, maxime per equitationem malo admodum conducere, nimiumque somni desiderium imminuere observatur: pedes autem omni vespere tumment, digitique impressi vestigia relinquunt, tumore suo anhelitus libertatem

restituentes. Has ægritudines præsentem 1719. anno non medicatis aquis, sed variis decoctis ex appropriatis herbis confectis, spiritibus volatilibus aliisque medicinis, omni autem effectu destituti oppugnavit: & hinc consilium petit, num futuro vere acidula Carolina, aut quæ aliæ sint profutura?

CONSULTATIO.

EX iis, quæ de præsentem casu transcripta sunt, intellexi, omnem calamitatum, quæ generosissimus vir premitur, catervam in nimia ad somnum proclivitate variis symptomatibus concomitata consistere: soporem enim illum gravibus insomniis, motitatione corporis, insigni dolore, stertore, largoque sudore vitari, expergefacto cor vehementer palpitare, somni desiderium insatiabile, perpetuamque ad illum esse proclivitatem, iisque omnibus artuum atque totius corporis immanes cruciatus, contusionis sensum referentes jungi, ample satis percepi. Hinc autem clarissime patet, cerebrum ejusque membranas non minus quam universum nervorum genus potissimum lædi, serosumque laticem ex humoribus largiter ad caput compulsis separatam, & dictis cerebri membranis nervorumque principiis inhaerentem, recensitarum proximam causam existere addictionum. Namque omne & soporis & spirationis vitium nimie humorum vitalium ad caput & pectus congestioni natales suos debere, hanc vero ex spasmodicis statulentisq; imi ventris, maxime intestinorum molestis originem trahere omnino arbitror; quas & hæmorrhoidum impeditus fluor, & hinc enata cruoris circa has partes stagnatio, & arthritica materia intus retenta excitaverunt. Quis enim hæc negabit, qui attendet pectoris aq; morbum ac soporem profundum ex recrudescentibus pedum doloribus, aut imminente sanguineo per anum fluxu insigne reportasse levamen? Quisnam, qui multas statulentias, spasmos, alvique obstructions, & egregiam in hisce malis Pymontanarum & Egranarum acidularum efficaciam intuebitur, non pri-

mariam horum vitiorum causam in abdomine ac intestinorum canali mecum collocabit? Omnibus vero hisce afflictionibus primam ansam dedisse videtur cruentæ excretionis pro dysenterica habitæ, per adstringentes pilulas cohibitio ac plenaria suppressio; hanc enim protinus torpor, difficilis anhelitus, somnique inextinguibile desiderium exceperunt. Quorum symptomatum extirpatio quanquam venarum sectionibus, laxantibus, derivantibusque medicinis, sub primo accessu instituitis, absolvi fere potuerit: iis tamen neglectis malum increvit, & jam potissimum in quæstionem venit, num illi tollendo Carolinæ sint profuturæ acidulæ?

Neq; vero eas dissuadere possum. Namque licet omnes fere minerales aquæ, maxime Carolinæ, tanquam duriores aliisque ponderosiores per cerebri vasa difficilius paulo vehantur, adeoque illis ejusdem affectibus, quos ferofa produxit colluvies, potius nocere quam prodesse, & plerumque somnolentiam inducere soleant: attamen pectoris oppressionem & soporofum affectum, qui nostrum ægrum vexant, ex cruoris circa imi ventris viscera stagnatione, primarum viarum distentionibus, atq; podagræ & hæmorrhoidalis excretionis retentione originem suam habere est animadvertendum. Hunc cum longa mihi compertum sit experientia, congruum harum thermarum usum & in revocando hæmorrhoidali fluxu, & in foras pellendis arthriticis podagricisque motibus, & denique in spasms ac flatulentis primarum viarum, viscerumque imi ventris infarctibus expugnandis esse præstantissimum ac fere divinum: haud facile video, cur dissuadenda sit earum potatio, ac magis, cum jam Pyrmontanæ & Egranæ eximiam exseruerunt virtutem. Verum enim vero cum binæ potissimum inter fontes Carolinos reperiantur aquæ, interno aque ac externo usui opportunæ, ordinariæ nimirum, quas *den Brudel* vocant, & molares, *den Mulhbrunnen*: harum usum in præsentî morbo illis præferendum consulo. Differunt enim hæc stillicidia & elementis & virtutibus: prius quippe, cujus a plus quam centum annis

ordinarius est usus, insignem scaturit ferventiū aquarum quantitatem, multaq; fovet principia tum salina alcalina neutra, cum terras calcareas martiales, quæ ochræ nomine in canalibus, quas perfluit aqua, prompte copioseque in tophaceum concresecunt lapidem: quorum principiorum una earum libra post evaporationem unicam suppeditant drachmam.

Alvum movent hæ thermæ ad sedes quinque, sex, aut plures; cum vero ob largam terrestrium particularum copiam crudæ sint ac ponderosæ, difficilius per corporis habitum transire observantur; & hinc in spongiosis maxime corporibus pedum aliqualem relinquunt intumescentiam. Eandem quoque ob rationem difficilius per caput progrediuntur, & in iis affectibus, qui ex atonia & debilitate cerebri ac nervorum oriuntur, magis obesse, torporemque ac somnolentiam inducere deprehenduntur. Externe autem inter balnea adhibita adstringentem exserunt efficaciam; dum cutim mirifice constringunt, tumores discutunt, repellunt, omnesque cutis sordes, maxime scabiosas, quin & ulcerosas citissime exsiccant.

Contra vero longe alia molarium thermarum est indoles. Harum enim internus usus ante 20. annos nemini adhuc innotuerat; sed olim equi male habentes iis lavabantur, ac demum ab hominibus inter balnea dumtaxat adhibebantur. Cum autem 20. abhinc annis primum Carolinos fontes accessissem, eorumque omnium elementa ac virtutes accurately indagasse examine: hos molares longe subtiliores levioresque aquas, puriora salia, ac minorem terrestrium & calcarearum particularum copiam vehere, quam quidem ante memoratas thermas mox deprehendi. His enim tepidiores sunt, & majori quantitate assumi queunt; saporem magis martialem exserunt; ex gallarum pulvere obscuriori imbuuntur colore; ipsasque sapiunt acidulas, quarum calefactarum nomen omni merentur jure; nec denique tantum ochræ, tophaceique lapidis ad canalium balnearumque latera deponunt, ac priores, eoque præclariorem sui levitatem ac subtilitatem sufficienter demonstrant.

Non

Non minus quoque virtutes molarium aquarum longe sunt præstantiores: alvum enim copiosius ducunt, nec tamen caput aggravant, nec torpem relinquunt; nec tumores excitant, nec in balneis usurpata repellentem vim exerunt. Ipse ego primum earum præstantem efficaciam in meo corpore expertus, illas prioribus prætulit, & medicis æque multis illustrioribus ægrotis admodum commendavi; qui etiam majorem inde utilitatem in malo hypochondriaco, affectibus nervorum ac hæmorrhagiis perceperunt, quam quidem ordinarius fons hæctenus præstiterat.

Hoc harum thermarum discrimine explicato, ipse facile generosissimus æger judicabit, quare molares ipsi convenientissimas ordinaverim. Ipsa vero curatio hac potissimum ratione erit instituenda.

Altero post accessum die vesperti capiantur viginti pilularum mearum balsamicarum; ac postmodum aquarum potus inchoetur, adeo ut matutino tempore intra unius horæ spatium primum 14. vascula (quæ binas Hallensium mensurarum circiter adimplebunt) sequenti die 18. tertio 25. quæ nisi quinquies sexiesve alvum moverint, quarto 30. totidemque sequentibus ad nonum usque diebus hauriantur; vesperti vero pediluvium ex iisdem aquis confectum adhibeatur. Transactis hisce 9. diebus per biduum mane balneo immitatur corpus; tum adsumtis iterum vesperti pilulis, eadem potandi ratio, protinus a 25. vasculis inchoando per 8. dies repetatur: quibus præterlapsis rursus per biduum in balnea descendatur; hinc prior potatio septem continuis diebus instituitur, & denique balnea subjungantur. Omnibus absolutis corpus hoc laxante, quod licet purgantibus sit vacuum, tamen resistentes adhuc in intestinis, glandulis ac vasculoso corporis habitu aquosas mucidasque sordes egregie ducet, purgetur: Recipe mannæ electæ uncias tres, foliorum fennæ s. s. cremoris tartari ana drachmam unam semis, coque leni calore in aquæ florum acaciæ uncis quinque; colaturæ adde extracti rhabarbari, nitri depurati ana grana decem; aquæ cinnamomi unciam semis. D. S. Potio laxans, Hoffm. Consult. Med.

cujus una mane, & interjecto iusculi avenacei potu post horam dimidiam altera capiatur portio. Subinde vero essentia corticum aurantium balsamica, æquali pondere cum tinctura gentianæ rubræ combinata ad LX. guttas aut ante epulas aut sub iis sumta egregiam feret opem.

Quæ ceterum victus ratio sub his medicationibus habenda sit, eo magis jam non explicabo, cum ample satis ac exacte in tertia scriptorum, quæ edidi, diætetico-rum parte, ubi de rationali mineralium aquarum usu est expositum, memoriæ sit prodita. Neque vero ignorari oportet, ægro priusquam Carolinos accedat fontes, venam in pedibus secandam, & septem vel octo cruoris uncias emittendam esse.

His adhibitis mihi fuit nunciatum, generosissimum virum sub ipso quidem thermarum usu graves soporosa afflictionis accessiones tolerasse, ab iis autem absoluta curatione fere immunem evasisse, corporis proceritatem diminutam fuisse, tantumque vigoris accessisse, ut per tres horas obambulare, ipsosque montes ascendere valuerit; ipsam denique anhelitus difficultatem penitus evanuisse.

C A S U S XVI.

De Insultu apoplectico, cum Responso, an in eo thermarum Carolina-rum usus sit salubris.

SI morbum intueor, cujus historia mecum fuit communicata, ut mentem meam, num Carolinæ ipsi forent congruæ, aperiā; maxime si novissimam illius accessionem, qua arteriis adhuc pulsantibus, oculis rubentibus, toto corpore calente, ægro per binas horas omnis sensus cum motu periit, & abhinc dextri lateris artus pristino rigore ac firmitate orbat, memoriæq; vis imminuta fuit: eam minime a mentis defectione derivare, sed potius inter morbi attoniti primordia recte collocare mihi videor. Hujus enim tres fere sunt gradus: sub quorum primo levissimæque humores vitales ab extimis & infimis corporis regionibus vi vehementissimæ

distentionum ad caput, ejusque tam externas partes per carotides exteriores, quam per has interiores ad cerebrum, hujusque membranas magno impetu compelluntur, expansisque harum partium vasislibero circuitu remoram injiciunt. Tum vero inhaerente hac cruoris stagnatione sensus interni æque ac externi pereunt, eaque paulatim discussa sensim restituuntur. Et hæ sunt fere accessiones, quæ viros hypochondriacos, foeminasque hystericas sæpenumero infestare solent. Alter apoplexiæ gradus est, si nimis illi sanguinis in vasis cerebri stagnationi, ac circulo impedito serosi laticis secessio accedit & extravasatio. Hic enim dum vaporum poros penetrat, & propter suam gravitatem lateri cuidam medullæ oblongatæ vel spinalis insidet, nervi fluidi influxum remoratur ac hemiplexiam vel paralytin inducere observatur. Quæ stagnatio ac extravasatio quo est vehementior, eo gravior nervorum resolutio, eoque magis memoriæ vis, loquelæ facultas, ac sensuum internorum non minus quam externorum vigor perditur.

Summus denique hujus affectus gradus exoritur, quando ex violento humorum impulsu subtilissima piæ maxime meningis vasa rumpuntur, ipseque extravasatus cruor basin cerebri occupat. Prior tempestiva venæsectione facillime sanatur; alter licet minime ita gravis sit, ut subito occidat, infirmos tamen per totam vitam reddit ægrotantes, & si fuerit levior, ætasque junior, medellæ locum relinquit: tertius vero tantum non semper lethalis deprehenditur.

His suppositis præsentem ægritudinem inter primum apoplexiæ gradum refero, & hinc egregiam, quam tempestiva venæsectionis tulit, opem derivo. Verum enimvero cum experientia doceat, hosce violentos caput versus motus, & inde resultantés paralyticos & hemiplecticos insultus ex levissimis causis facillime rursus excitari ac recrudescere: haud incon-sultum erit non solum originem eorum rimari, verum etiam medellam hæc mala præservatricem perscrutari. Ex causarum igitur huc facientium censu depre-

hendo, ægrum longo tempore multis mœroribus occupatum, variisque occasionibus plusjusto commotum ac perturbatum, noctes fere insomnes tranlegisse, interdiu nimis animi defatigationibus vacasse, & pro tristium idearum depulsionis sæpius ultra modum vini potationi indulgisse; hinc per aliquot menses anxietate præcordiorum, alvi obstructione, ruëtibus magis quam flatibus, intentis cogitationibus ac insigni tristitia affectum fuisse. Exinde vero facile elucescit, omne nervorum genus debilitatum, summamque ad motus spasmodicos atque hypochondriacos esse proclivitatem; quibus nihil opportunius ad sanguinis versus caput pestusque congestiones invitandum deprehenditur.

Quæ cum ita sint, omnem curationis nervum eo intendere oportet, ut spasmis primarum viarum consopitis caput nervique roborentur: quod num ex prudenti Carolinarum thermarum usu impetrari queat, jam erit dispiciendum. Hæ igitur aquæ corpore rite præparato sub recta victus ratione ac convenientium medicinarum usu adhibitæ in omnibus spasmodicis ac hypochondriacis affectibus, ex sanguinis stagnatione & libero per viscera imi ventris, nominatim mesenterii, lienis, intestinorum, hepatis, & uteri circuitu impedito originem trahentibus, miram omnino præstant utilitatem; maxime si dicta sanguinea viscera cruore nimio sint infarcta, secretio bilis, succi pancreatici & intestinalium glandularum vitiata, digestio ac chylicatio læsæ, alvinæ non minus quam sanguinæ per anum utrumque evacuationes suppressæ, & multæ acidæ, mucosæ, biliolæque sordes, veræ statuum origines intra intestinorum canalem coæservatæ. Verum enimvero quandocumque hi perversi motus ex præviis animi commotionibus diuturnisque mœroribus, caput nervosumque genus mirifice debilitantibus, natales suos mutuati sunt: iis non minus Carolinas, quam alias acidulas mineralesque aquas minime quadrare, aut saltem cautissimo usu opponendas esse longa compertum habeo experientia.

rientia. Ratio in aprico est: illa enim aqua, & praesertim ordinaria Carolinae thermæ, quas *den Brudel* dicunt, difficillime per caput progrediuntur, ideoque insignem temulentiam torporemque relinquere deprehenduntur. Hinc quoque est, quod sub earum potatione peritiores medici ægros ab omnibus mentis defatigationibus, multo magis commotionibus, & omni, quod caput labefactare valet, sedulo dehortari soleant: quid? quod ex eodem fundamento in iis, qui, ut dicunt, idiopathice caput atque cerebrum infestant, affectibus, maxime paralyti & memoriæ debilitate horum fontium usus ab omnibus dissuadeatur.

His præmissis in præsentis agitudine cautam providamque dictarum thermarum potationem eo minus prorsus improbare possum quo magis notissimum est, iter, aeris mutationem, omnem a mentis corporisve laboribus abstinentionem, jucundum consortium, & exactam victus rationem, quæ sub illa curatione observantur, multum valere ad nervosum genus confortandum. Tum autem haud ignorari oportet, non ordinarias thermas, sed molares, illis longe leviores ac subtiliores in usum vocandas, nec sub earum potu diurno nimium indulgendum: tomno: contra vero omni mœrore curisque superfedendum, finitaque curatione a frigore, calidiori potu, ac omnibus, quæ mentem turbare possunt, sedulo cavendum, & denique nervinas, tonicis, cephalicasque medicinas esse subjungendas. Quod si autem hisce curate observandis æger se haud parem putaverit, ab ea medicatione, majus periculum minitante, penitus erit abstinendum.

CASUS XVII.

Sistens Consilium in debilitate generis nervosi & præcavenda apoplexia.

Agritudine, quas Virum generosum de D. strenuam chilarcham prementes ab ipso coram percepi, omne fundamentum in generis nervosi capitisque

insigni per nimiam refrigerationem, corporis animique vehementes commotiones excitata debilitate situm esse arbitror. Ex hac enim non solum ventriculus labefactus loco legitimi chyli multum mucidæ acidæque generat pituita, alvum reddit segnem, molestamque gignit flatulentiam: verum etiam succi vitales ad caput rapiuntur, ejusque imbecillitatem non minus, quam visus, auditus & memoriæ vitia torporemque inducunt. His igitur symptomatibus conveniens omnino medela apponatur necesse est, ut majora damna prævertantur, & apoplexiæ metus discutiatur: quam cum & mihi impositum sit proponere, ante omnia suadeo, ut ne quidquam ab instituta & hætenus rite observata vitæ ratione æger deflectat. Maxime vero cerevisiæ potum prorsus abolere oportet; & in ejus locum Selteranas acidulas, aut decoctum sub litt. A. communicatum, quorum partes quatuor cum una vini rhenani generosi mixtæ sint, substituere convenit. Nec ludetur opera, si per aliquot septimanas alternis diebus cubitum iturus in pediluvia ex aqua fluviali, forfuribus tritici & dimidia cinerum clavellatorum uncia confecta descendat. Inter medicamina autem consulo, ut pulvis meus bezoardicus pari potatione cum præcipitante combinatus ante lecti ingressum ad drachmam dimidiam in præcipitato decocto capiatur: mane vero quadam vascula descripti sub litt. B. infusi theiformis sorbilentur, ac lenis inde intra lectum expectetur sudor; & denique sub epulis ex ultimo haustu XXX. Elixirii visceralis guttulæ assumantur. Tum imprimis alvi lenitio maximopere curanda, quam optime prestabunt pilulæ meæ balsamicæ, quarum bis per quamvis septimanam numero LV. vespere, totidemque mane infrequentis diei deglutiantur, & juscolum superingeratur. Eidem scopo pilulis missis, conveniet mænna, singula hebdomade semel ad unciam cum dimidia mane loco sacchari in decocto Theebois aut josculo solura avenaceo, nisi adversetur, devoranda. Nec erit incongruum, effluvia meæ stomachicæ guttas XX. ante

prandium ex supra laudato decocto haurire. Vena in pedibus ter quotannis, primum Martio mense quinque circiter ante æquinoctium diebus, dein fine Maii & denique medio Octobris tempestate serena incidenda, sex circiter cruoris uncia mittendæ, & proximo post triduo maxime ab aere frigido & cibis incongruis abstinendum. His peractis, mense Majo usus acidularum Selteranarum erit præstantissimus, quarum tepidarum una cum dimidia mensura matutino per 5. vel 6. septimanas bibantur, æque vino nuptæ potui ordinario sub epulis inserviant. Hanc vero curationem & antecedit & excipiat potus feri lactis dulcis, quod nervis tensis exsiccatisque humectandis egregiam feret opem, sic præparandum: Recentis lactis mensura super prunis sub continua, ne adurat, agitatione ad pulveris fere consistentiam coquatur; tum aquæ puræ mensura una adfundatur; ebulliant invicem, ac ut caseosa remaneat portio, percolentur, cujus mane calefacti in locum potus Theebois una, post meridiem frigidi altera portio hauriatur. Hoc remedii genus præterlapsis circ. 8. diebus corpore per pilulas aut mannâ bene purgato sub reliquarum medicinarum usu inchoetur, & per aliquot tempus adhibeatur. Et hæc sunt, quæ in salutem generosi viri proponenda duxi, quæ Deus reddat felicia atq; salutaria precor. d. 10. Mart. 1727.

Litt. A.

Recipe radicem sassaparillæ, chinæ, scorzonerae ana uncias quatuor, cichorei, liquiritiæ, corticis ligni sassafras ana uncias duas, seminis fœniculi unciam dimidiam. C.C.D.S. Species pro decocto ordinario, cujus binæ uncia in tribus aquæ mensuris per tres horas quadrantes decoquantur.

Litt. B.

Recipe herbæ veronicæ, millesfolii, melissæ, salviæ ana manipulum, florum papaveris rhæados, tilia ana manipulum semis, corticem ligni sassa-

fras, seminis fœniculi ana drachmas tres. C.C.D.S. Species Zum Krauter-Thee.

ULTERIOR RELATIO.

Quatuor jam aguntur anni, cum salutari pro tuenda sanitate consilio instructus, egregiisque potitus fui medicinis: quarum quidem effectus, cum primum non omnino votis respondisset, dosi tamen immunitiori fuit præstantissimus. Abhinc Pyromontanis acidylis, irregulari methode usus, multos excrevi calculos, quorum maximus orificio vesicæ impactus hæsit, ac haud sine immanissimis doloribus, ipsiusque vitæ periculo tandem excretus fuit. Neq; vero jamjam illis premor, nisi quod nonnunquam sabulum cum lotio reddatur; cruenta;que mictio ac ardor urinæ, maxime si equo vel curru vectus corpus nimium commovi, graviter urgeat. Hæc oppugnaturo mala pilulæ sunt datæ numero 15. devorandæ; quarum binas tresve dumtaxat, lectum petitorus aliquot successive diebus sumsi; (aloes enim iusto largiorem eas ingredi quantitatem ratus, illas simul transmitto, numane parca hæc dosis sit continuanda, doceri cupio;) & exinde hæmorrhoides bis quotannis commoveri deprehendi; quæ cum mox licet parcius fluerent, mox in solis motibus acquiescerent, diras mihi semper excitarunt molestias. His sæpius opposui hirudines, quæ semper insignes præstiterunt levamen, ultima tamen vice, nescio an ipsarum, an illas applicantis culpa spem fefellerunt. Denique novissimo autumno Carolinas in usum vocavi thermas, quæ licet primum ardori urinæ nihil mederentur, continuatæ tamen insignem limosi lotii eduxerunt quantitatem, & hoc excreto ab omnibus me liberarunt symptomatibus. Verum enimvero dum suavis medici aquarum usum abrumperem, iisq; adsumta salis Anglicani dosi finem imponerem: en rediit pressio & ardor urinæ, & ad hunc usq; diem mox levior mox gravior assidua me exercet molestia. Nec silentio prætermittendum est, sub dictarum aquarum potatione catarrhales humores e capite ad fauces lapsos

plos hucusque adstringere, & non minus raudedinem, nullo gargarismate, nec aqua scabiosæ debellandam, quam etiam insingnem capitis inducere gravitatem. Et hæc fere sunt, quibus premor, ægritudines, quarum medelam cupidissimus anhelō, & scire aveo, num Pyrmontanis, iisque tepidis ad fontem uti liceat acidulis? Namque septuagenarius fere ventriculi adhuc illibato gaudeo vigore, nisi forte frigidis indulgeam potibus. Nec minus denique cognoscere gestio, num venæsectione circa proximè elapsum æquinoctium novissime instituta, illam more hæctenus solito, ter quotannis repetere oporteat?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Traditis litteris, quibus præsens viri generosi valetudo exponitur, mox me subiit pristiorum, qui ipsum exercuerunt, morborum memoria: & cum jam potissimum in quæstionem veniat, an Pyrmontanis aquis hac æstate tuto liceat uti? non possum non, quin ab illis candide dehorter. Non enim solum hæ acidulæ præter spirituosas, quas fovēt, partes, graviores vehunt aquas, & ventriculi vitærumque integrum supponunt robur: verum etiam, teste diuturna experientia, ætate provectioribus non omnino conveniunt. Contra vero multo utilior tutiorque erit curatio, quæ cum Selteranis aquis per quatuor hebdomades instituetur; ea quidem ratione, ut quotidie matutino tempore tertia lagæna his aquis repleta pars calida; & non minus ante, quam post eam potationem, corpus potiuncula mannata purgetur, idemque fiat sub ipso potu per pilulas meas balsamicas 11. numero singulo quadriduo vesperi devorandas. Hæ enim acidulæ in iis, quæ pectus renescq; infestant, ægritudinibus, nephritide, mictione cruenta, & humoribus denique edulcorandis pereximiam edere solent virtutem. Destillationes autem faucium, tussim, sanguinisque acrimoniam partim infuso theiformi, olim communicato, vel cum vel sine lacte forbillando, partim Elixirio meo pectorali vesperi XL. guttulis exhaustu aquæ frigidæ capiendū oppugnan-

dam esse duco. Deinde pilularum mihi transmissarum usum dissuadere omnino cogor: quippe quas examinatas multa scateret aloe, humores graviter commovente, deprehendi; iisque meas pilulas præferendas consulo. Temperandæ deniq; sanguinis acrimoniæ, ejusque ebullitioni sopiendæ utilissimus erit pulvis meus præcipitans, vesperi antequam lectus peratur, ad unam drachmam aut solus, aut cum supra laudato pectorali Elixirio ex frigidæ haustu quandoque capiendus.

RELATIO.

Generoso ægro commendata medicationis ratione probe uso, insigne morbi levamen accessisse percepi, & non dubito, quin ex diuturniori medicinarum præscriptarum usu omnem sit recuperaturus sanitatem.

CASUS XVIII.

De Dispositione ad affectum paralyticum & apoplecticum.

VIr annorum 26. temperamento largiter sanguineo, corpore spongioso, teneroque permultis, iisque exiliioribus vasis conspicuo instructus, & inde ad humorum majorem, quam natura vegeto circuitu movere potuit, quantitatem generandam valde opportunus, a prima fere infantia debilitare, nausea, vomitibus, capitis doloribus, quandoque vertigine, & dextri lateris insigni gravitate stipatam præ se tulit valetudinem: quæ symptomata maxime artuum gravativa molestia, ætate progrediente magisque increbuerunt, ut etiam nonnunquam manibus, inter obambulandum rigida distentione subito correptis, nihil firmiter continere sæpius valuerit. Præterea pectoris oppressio, anhelitus, maxime sub ascendendis scalis difficultas, & vernali autumnaliq; tempestate humorosa tussis jungebantur: neque tamen aliis infantie familiaribus morbis, præter varicellas, morbillos & purpurā facillime superatas, fuit divexatus. His malis variè & evacuantes & stomachicæ medicinæ fuerūt oppo-

fiat, & pectoris afflictiones binis abhinc annis potu Selteranarum acidularum oppugnata: sub quarum usu fracturam tibiae sinistrae incidit, adeo rebellem, ut viginti septimanas intra cubile omni corporis motu destitutus sedendo cubandoque transegerit. Tum vero insigniter aucta fuit ciborum adpetentia, hinc humorum copia mirifice increvit, corporisque nimia obesitas; quibus corporis exercitio minus idoneus largum Tabaci usum opposuit. Verum enim vero novissimo vere ex avidiori moranularum ingurgitatione capitis diro dolore, vertigine, & nauseabunda correptus commotione, emeticam sub debito regimine assumpsit medicinam, & tribus vomitibus multas reddidit sordes: subjungebantur stomachica ex balsamicis temperatioribus cum nervinis, cephalicis & cinnabarinis maritata, & appropinquante æquinoctio, venæsectio, quæ olim in brachio instituta, per biennium neglecta erat, in pedibus iterum administrabatur eo effectu, ut si accederet repetitus Selteranarum usus, æger omnem sanitatem recuperandi indubiam spem foveret. Inchoabatur quoque, corpore rite præparato, earum potatio: at enim vero quarto die vix duos sorperat cyathos, cum leviori apoplexia subito corripiretur, tenebræ oculis objicerentur, & omnis auditus sermonisque potentia evanesceret; quam accessionem copiosissimi exceperunt vomitus, omnisque fere adpetentia amissio. Hæc symptomata accersitus medicus laxantibus equidem, divertentibus & roborantibus medicinis oppugnavit, non autem adeo debellare potuit, quin matutino maxime tempore quotidie redirent; ut hinc a potu aquarum desistere, aliisque remediis uti debuerit. Vena nimirum in pedibus incidebatur, parumque cruribus emittebatur, & alternis diebus pediluvia in usum vocabantur: quibus effectum est, ut sopito vomitu appetitus rediret, oculorum autem caligo & auditus gravitas penitus evanescerent. Neq; tamen minus gravativus in dextro latere sensus adhuc urget, ipsamque interdum linguam attingere videtur: ut ideo non solum scire aveat ægrotans, quo mor-

bo laboret; quæ illius sit causa? atque num Selteranæ aquæ novissimam accessionem excitaverint? verum etiam ad depellendas has ægritudines, majoraque damna avertenda salutare anhelet consilium.

CONSULTATIO.

Postquam non solum præmissam hanc morbi historiam diligenter perpendi, verum etiam ipsum generosi ægrotantis statum oculis intueri mihi licuit: insignem jam ad affectum paralyticum & apoplecticum dispositionem, omnibus modis tam exacta dicta quam congruis medicinis merito oppugnandam timeo. Namque longo tempore gravitate ac languore dextri lateris, vertigine, capitis dolore, præpedito sermone sollicitatus, proxime elapso vere sub ipso Selteranarum aquarum potu levem incidit apoplexiæ insultum cum visus, auditusque amissione, lingua hæsitantia, nausea, & quadam veluti paralytica dextri lateris resolutione stipatum, venæ tamen sectione, congruisque medicinis iterum expugnatum. Omnibus vero his symptomatibus insignem generis nervosi, cerebri ac ventriculi debilitatem, quæ plethorice ac spongiosa nimium corporis constitutioni, cerevisiæ crassæ lupulataque potui, ac fervidæ ciborum adpetentiæ suos debet natales, proximam stravisse viam nullus dubito; & eandem ob rationem maximam quoque curandi ac majora mala præservandam in pertinaci vinctu observatione, quam in diuturnis hisce morbis nihil fere præstantius habetur ac fructuosius, esse positam arbitror. Hujus intuitu ante omnia solitum hucusque crassioris cerevisiæ potum non minus, quam justo largiorem Tabaci, maxime a cibis inimici usum penitus abolere oportet: edulia nec avidius nec liberalius ingurgitare, & inter ea a pomis, acidis, salis, similagineis, lacticiis, fumo induratis, saleque conditis carnibus æque ac piscibus ut plurimum abstinere, aut saltem parcissime vesci convenit: aer frigidus, septemtrionalis, venti vehementes, animique cu-

re quam longissime fugiantur, & cælo sereno aliquot ante pastum horis corpus & equitationibus & ambulationibus moderate moveatur. Præterea vero inter alia auxilia hisce ægritudinibus convenientissimum judico, ut ob insignem humorum abundantiam, ter omnino quotannis, nimirum Februario, Junio & Octobri mensibus sub tempestate serena cruoris septem circiter uncias e vena in pedibus tusa detrahantur: quo potissimum tempore per aliquot dies cibi non nisi molliores ac concoctu faciliores comedantur, & omne frigus studio arceatur. Tum omnis curationis nervus eo est intendendus, ut ventriculo robor ac vis concoctrix restituatur, & hinc legitimus chylus, capiti confortando maxime opportunus generetur: cui scopo optime satisfaciet Elixirium meum viscerale balsamicum, quod nullo spirituosio paratur menstruo, & L. vel LX. guttis aut ante epulas ex aqua vino permixta, aut sub iisdem ex ultimo haustu adsumtum & acrimoniam simul temperat, & alvi conservat libertatem. Nec minus operæ erit pretium, ut omnes sanguinis commotiones, ad quas æger ob calidioris cerevisiæ potum videtur facillimus, consopiantur: id quod sequens pulvis pondere unius drachmæ vesperi alternis diebus ex aqueo vehiculo v. g. aqua cerasorum nigrorum, aut florum tiliaë devoratus egregie præstabit; Recipe lapidum cancorum, pulveris Marchionis ana unciam semis, nitri depurati, arcani duplicati, succini præparati ana drachmas duas. M. f. pulvis. Matutino vero tempore adhuc intra lectum forbillanda sunt quatuor vel sex vascula decocti calidioris ex his speciebus conficiendi: Recipe herbæ veronica, betonica, melissæ ana manipulum unum cum dimidio, semini feniculi, cubebæ ana drachmam, C. C. M. f. species. Externe dextri lateris debilitati confortandæ insignem ferent opem, cervicis, spinæ dorsæ, scapularum, pedumque frictiones mane pannis asperis calidioribus peractæ; aut inunctio articulorum per hoc balsamicum linimentum: Recipe a-xungia humanæ uncias duas, olei laven-

dulæ drachmas duas, nucistæ, caryophyllorum ana drachmam. M. d.

Hæc sunt, quæ in hoc casu proponenda duxi, haud dubitans, quin si rite fuerint adhibita, exoptatus inde sequuturus sit effectus, quem Deus reddat salutare.

CASUS XIX.

De Camphoræ ad duos scrupulos per errorem assumta effectu in apoplexia hypochondriaco-spasmodica.

Verbi quidam divini minister passione hypochondriaca, tanquam malo ipsi hæreditario diu sollicitatus immanissimis capitis doloribus, hemierania, temulentia, gravi vertigine, mentis deliquiis, hypochondriorum inflationibus & stricturis olim laboravit, & adhuc per intervalla torquetur, simulque narum eximiis obturationibus vexatur, quæ e-munctæ haud raro coagulatum atrumque reddunt cruorem, nulla insequente hæ-morrhagia. Non minus olim diuturnis alvi obstructionibus obnoxius, illius jam detinetur magis profluvio, quo copiosi, tennes, spumosi, ac anum rodentes vellicantelque funduntur humores; aut hoc cessante gravi tenesmo, & ossis sacri doloribus, quasi frigidum quid illud perreptaret, agitur, hæmorrhoidum suspicionem moventibus. Premitur frequenti insuper incubo, & insomniis terretur turbulentis, somno, quamdiu viduus fuit, satis parco fruitur, & continuis animi curis angitur atque solitudinibus.

Novissima vero ægritudo hisce se manifestavit symptomatibus. Primum deglutiendi difficultas incipiebat, & adesse semper in faucibus aliquid percipiebatur, quod ad continuam stimulabat deglutionem; fauces ipsæ excoriatæ videbantur, & inspectæ uvulæ relaxatæ tumidæque serosum tumorem representabant, mitissimo corporis calore, ac pulsu lotioque fere naturalibus stipatum. Oppugnabantur hæc molestiæ partim mixtura ex essen-

essentia alexipharmaca Stahlî, scordii, fuccini lignorumque parata, partim pulvere diaphoretico, nitro, cornu cervi sine igne, & cinnabari nativa confecto, alternis propinatis vicibus: externe vero collum fovebatur, & oleo amygdalarum dulcium camphora permixto inungebatur, verticique oleum succini admovebatur; ex quorum usu, postquam balneator asperferat uvulæ, hæc remiserunt adfectiones. Verum Calend. Junii per mediam noctem omni repente rationis sensumque exercitio destitutus, pectore, ac si vinculo quodam adstrictum esset, oppresso & attolli & vocem edere prohibebatur, simulq; œsophago & aspera arteria constrictis, nec spiritum libere trahere nec deglutire quicquam valebat; quin, licet rationis usus mox rediret, omni tamen movendi corpus & vociferandi potentia privatus, sub nulla auxilii spe totum Deo naturæque committere debebat. Tum sudores oriebantur copiosissimi, & malum adeo solvebant, ut mane lætus surrexit, ac largam infusi theiformis satissimè assumeret quantitatem. At enim vero vix septima matutina hora audiebatur, cum eadem accessione denuo veluti attonitus percelleretur, & post horæ demum intervallum, spiritibus ad nares admotis, frictionibus, aliisque, quæ in promptu erant, adminiculis iterum excitaretur. Excitatus autem omnem penitus loquendi potentiam amiserat; signisque animi cogitata significare tenebatur; hinc digitis pectus, collum, linguamque laborare innuebat, & denique calamo ac atramento datis litteris satis inconcinnis se nihil deglutire posse, pectusque, gulam & asperam arteriam graviter constringi explicabat, atque medicum accersi desiderabat. Accitus ille eadem deprehendebat symptomata, æger enim vix liquida ac medicamina deglutire valebat, venæ in manibus, facieque solito calidiori atque rubicundiori admodum turgabant, pedibus refrigeratis; pulsusque ferebatur tardus ac languidus, & magis a sanguinis insigni abundantia viriumque oppressione, quam harum defectu derivandus vi-

debatur. Inde medicus, qui affectum pro leviori apoplexiæ specie declaratum a spasmodicis sanguinem ab infimis extimisque partibus ad caput atque pectus compellentibus deducebat, protinus venam in sinistro brachio intundendam, & octo cruoris, insigniter atræ & adeo spissæ, ut vix stillaret, uncias emittendas curavit; externas partes, maxime nucham & dorsum spinæ cum spiritibus apoplecticis, nervinisque, juncto spiritu salis ammoniaci vinoso fricari iussit; interne liquorem cornu cervi succinatum cum essentia castorei & liquore anodyni Hoffmanni mixtum propinavit, linguæ quoddam balsamum vitæ saccharo instillatas guttulas imposuit, eamque salvia, theriacaque perfricavit: cujus quoque theriacæ tantillum folio salviæ inclusum sub lingua detinendum exhibuit, ac herbam roris-marini masticandam ordinavit. Hæc medicinas larga muciténacissimi insequabatur excretio; cui magis fluxili reddendo fauces gargarismo resolvente nervinoque tepido eluebantur: clysterum autem commendatam injectionem æger respuebat. Neque minus raninarum venarum sectionem, quam medicus malo diutius inhiæscienti opponendam censebat, insigniter abhorruit, maxime cum recordaretur, quendam olim febre acuta, forsitan phreneli laborantem ex illa in incompefcibilem & lethalem omnino sanguinis effusionem incidisse: nec quoque emeticam dare medicinam consultum videbatur, ex qua æger olim tertiana febre detentus animi defectionem passus fuerat. Sed ecce! sub auspiciis hoc rerum statu sponte excitati quidam vomitus insignem pituitæ reddiderunt quantitatem, & sub iis linguæ vincula, per septem horas constricta, protinus relaxata sermonis facultate restituerunt. Jam adhuc vexabant calor internus, vertigo, torpor, somnolentia, & faucium stomachique spasmodica detentio: quando enim liquida summo labore & difficultate deglutita ad superius ventriculi orificium pertingebant, ibi acsi obex fuisset positus, subsistere observabantur; quibus symptomatibus præter supra memoratas essentias eodem die pul-

pulveres antispasmodicis ex nitro depurato, antimonio diaphoretico, cinnabari antimonii, & pulvere marchionum compositi opponebantur. Eorundem usus frequenti quoque die, cum noctem pauco, sed turbulento transegiſſet ſomno, compreſſio atque conſtrictio gulæ, aſperæ arteriæ, thoracis ac ſtomachi adhuc urgerent, caput exiſteret temulentum ac vertiginolum, pulſusque citatior eſſet, protraheretur; adjuñctis partim mixtura ex eſſentia ſuccini, ſcordii, pimpinellæ, ambræ & liquore anodyno conſecta, partim ad derivandos humores, motuſque perversos compescendos temperato pediluvio. Non minus torpori capitis ac inſigni temulentia mitigandæ veſicantium remedium, quorum egregium effectum æger jam antea in vertigine expertus fuerat, adplicatio ſuadebatur; & invito licet medico, qui, ne genus nervoſum inde magis læderetur, & ſpaſmodicæ increſcerent ſtricturæ, valde timebat, haud ſine fructu inſtituebatur.

Quum autem nihilo fecius recenſitarum partium diſſentiones in eodem tenore perſiſterent, ad illas relaxandas binæ ſpermatis ceti drachmæ in olei amygdalarum dulcium recentis uncia dimidia ſolutæ, ac tribus hauſtibus ex juſculo carnis bovinæ pinguiori capiendæ ordinabantur. Hauſit etiam unam portionem ægotans, eaque nihil efficiente, alteram aſſumiturus, in locum olei amygdalarum, quod abhorrebat, ſua ſponte oleum olivarum cum ſpermate ceti diſta ratione ac quantitate commiſcendum ex pergula accerſendum curavit.

Tum vero vel ancillæ vel tabernarii errore accidit, ut loco ſpermatis ceti binæ Camphoræ drachmæ datæ, illæque cum olivarum oleo levi calore ſolutæ fuerint ac combinatæ: quarum tertia pars, duo nimirum camphoræ ſcrupuli ægro ſunt propinati. Hos vix devoratos inſigne vertiginis excipiebat incrementum; extremorum frigus, vultus mortui inſtar pallidus, pulſus parvus ac valde languidus, præcordiorum anxietates, gelidus capitis ſudor jungebantur; mentis error incidebat, ſequæ per omnia ſanum reputans, mirabatur circumſtantium hominum actiones, &

graviter advertebat, quod ipſum ægotantem pronunciantes, inſtar ſimulati a Moliere in Comœdiis ægri attondere velint; nihil niſi ſomnum anhelabat: mox alſiduo riſu agitabatur, mox iterum mortis imminentiſſi metu percelleretur. Naribus admota volatilia & vitæ baſſamus Hoffmanni temulentius reddebant caput, gravioremque vertiginem: membra languida apparebant ac fere contuſa, & miſer ſe valere demonſtraturus, intra cubile inſigniter titubans obambulabat: ſpaſmodica vero pectoris & œſophagi conſtrictio, inſallibili virtutis, quam camphora habet, antispasmodicæ documento, protinus evanuerat. Medicus camphoram datam ignorans ob inſignē vertiginē, torporem, languorem & incredibilem ſomnolentiam verebatur, ne ipſa omnino accederet apoplexia; hinc protinus clyſma emolliens & nervinum cum oleo rutæ, liliorum alborum & nitro antimoniato, haud ſine fructu injici juſſit: quo factò membrorum rigore, & recenſitis ſymptomatibus per binas horas detentus æger, ad ſe paululum redire cœpit, deprehenditque, quam inſirmus ſit languiduſque; tum vero corporis æſtus, copioſuſque ſudor cum urina rubicundiore, pulſuque celeriori inſequebantur, & graviſſis morbi quandam adferebant ſolutionem: ipſe ægotans inſequente nocte placidiſſimo fruēbatur ſomno. Poſtridie, cum clyſtere noviffime adplicato materia viſcida, grumola, lateritiæ coloris, quam medicus concrementum quoddam ex acido ventriculi hypochondriacis familiari, & oleo amygdalarum dulcium cum ſpermate ceti arque cinnabari coagulatum eſſe pronuntiavit, ſatis larga quantitate expurgata, & hinc inſigne levamentum inductum fuiſſet; ille denovo in uſum vocatus non niſi ventrem naturali modo ſubduxit. Mingebatur adhuc rubrū lotium; calor erat mitior; & inſignis laſſitudo, aſſiduæque in ſomnum propenſio adſigebant. Tum demum caſu accidit, ut medicus vaſculum, quod oleum olivarum cum ſpermate ceti continebat, inſpiciens camphoræ odorem perciperet, & adeo errorem commiſſum detegeret: hinc quo præverteret acutam febrem, ipſuſque camphoræ ardorē

mitigaret, supra memoratis pulveribus nitrum, seu verum camphoræ corrigens, majori dosi admiscuit. Nec minus, agro cruorem nigrum coagulatum, more olim solito, naribus adhuc emungente, illi resolvendo, ac stasi discutiendæ mixturam ex spiritu nitri dulci, essentia scordij, arnicæ veræ, pimpinellæ cum ballamo vitæ paratam opposuit. Et sic convaleuit æger, nisi quod aliquot post sumtam camphoram diebus pustulæ copiosissimæ totum corpus, maxime femora obsederint; hæc vero non in ulcus abierunt, sed apertæ parum feri stillabant, exsiccatæ autem punctulum nigrum, quale ex pulvere pyrio cuti intruso deprehenditur, relinquebant; quo furfuris instar decidente, cicatrix adparebat, sponte demum evanescens.

Ex hac igitur observatione quid quæso de camphoræ vicalesfaciente statuendum? Certe eam tantam esse non adparet, quanta a quibusdam medicis, internum illius usum timide & cautissime admittentibus, prædicatur: quod si enim esset, majorem omnino in nostro agro XL. granis assumtis excitasset ardorem; maxime cum in melancholicis affectibus binis dumtaxat granulis, iisque nitri simul larga dosi permixtis propinari soleat. Eo magis autem hanc commoventem vim amittere camphoram, si oleis soluta fuerit, elucescit: & denique ipsam provide datam egregia pollere virtute antispasmodica, vel ex eo patet, quod exinde omnis spasmodica thoracis restrictio protinus evanuit, & extremorum languor, frigus, atque dolor exceperunt &c.

J U D I C I U M.

Præsentem casum, qui Theologi cuiusdam & vitæ integritate & eruditione ac insigni naturalis historię cognitione venerandi adversam tradit valetudinem, publici juris facere eo minus alienum duxi, quo magis & ipsi morbo & singulari camphoræ efficaciam quædam debetur animadversio. Morbum equidem non alium esse iudico, quam leviores apoplexiam passioni hypochondriaco-spasmodicæ supervenientem; cujus certe ac-

cessio hypochondriacis frequentior, quam a medicis dijudicatio deprehenditur. Hoc vero apoplexiæ genus tempestivis venæsectionibus, clysteribus, pediluviiis, aliisque sæpius sanatur, & natales suos debet violentis extremarum partium & imi ventris distentionibus; quibus cruor spissus iusto majori copia ad caput rapitur, in illo per minima vascula progredi nescius subsistit, & externorum æque ac internorum sensuum potentiam per aliquod tempus aufert. Hinc quamdiu nulla vasorum ruptio, aut sanguinis serique extravasatio accedit, curationi locus relinquatur; sero autem ad cerebrum delapso, ægerime morbus tollitur, & sanguine plane extravasato sanari omnino nequit. Sed præsentis mali principis, incrementis, symptomatibus & curatione recensendis jam eo magis supersedeo, quo amplius & elegantius ea omnia a peritissimo medico in præmissa morbi historia sunt explicata. Id solummodo, quod ex ea notatu dignissimum mihi videtur, est singularis, quem camphora in oleo olivarum soluta, & binis pro una dosi scrupulis ægotanti summa cerebri ac virium imbecillitate adfecto propinata edidit, effectus. Multi sane hujus maxime ævi sunt medici, qui præconcepta magis opinione, quam constanti experientia inducti huic remedio nimis calefacientem, humoresque commoventem attribuunt efficaciam, illudque tamquam plane noxium, quod nullis omnino morbis conveniat, ac pejora excitet symptomata, plane rejiciunt. Verum enim vero, ex quo in Mindano maxime & Halberstadiensi principatibus medicinam feci, auctoritate Riverii, quem sui seculi præstantissimum iudico medicum, & Cranii celeberrimi Batavorum Professoris inductus, camphora cum nitro combinata in inflammationibus, peripneumonia, pleuritide vera, rheumatismis, febribus inflammatoriis, nimia sanguinis profusione, nec non in morbis hystericis æque ac venereis, ipsaque gonorrhœa, maxime corporis peripheria perspirabili, & ipso sanguinis abundantia vacuo, & frequentissime & felicissime usum sum. Hinc etiam,

etiam anno 1714. in disputatione de usu camphoræ interno securissimo & præstantissimo ventilata demonstravi, eam, licet inflammabilem, oleosam, sulphureasque foveat partes, nihilo tamen minus ad scrupulum unum in oleo solutam & propinatam homini sano & alvi libertate gaudenti nec calorem excitare nec fitim. Hujus rei veritatem quilibet in semetipso experturus, ex drachma una spiritus vini rectificatissimi, aut guttis quinque olei cinnamomi vel caryophyllorum, aut haustu vini Hungarici longe majorem excitari percipiet æstum, quam quidem ex uno camphoræ scrupulo. Hæc enim sicuti crocus, opium, castoreum &c. efficaciam suam vi sulphuris anodynæ evaporabilis potissimum exerit; & eandem ob rationem nitro nupta in spasmodicis, dolorificis, iisque adfectibus, in quibus interna discussione opus est, securissimi reperitur usus. Quemadmodum autem omnia medicamina, maxime anodyna, incongrue usurpata damna inducere solent; ita quoque eadem fors premit camphoram. Hæc etenim in morbis, qui ex virium & cerebri imbecillitate originem trahunt, & alvi segnitie comitem, larga potissimum dosi propinata facillime vertiginem, stuporem sensuum, aliæque symptomata, quæ præmissa morbi historia uberius docet, excitare observatur. Præterea vero haud raro contingit, ut vaporosa hæc remedia, ut crocus, castoreum, opiata, aliæque anodyna a quibusdam hominibus omnino abhorreantur, iisque adhibita periculosas excitent adfectiones: a quibus ad alios nulla valet consequentia. Neque tamen statuo, tam largam camphoræ dosin esse propinandam; sed illius duo grana pro dosi data sufficient, & nunquam ullam creabunt noxam. Confirmant idem & recentium & veterum medicorum quamplurimi, qui tantum abest, ut internum camphoræ reformidaverint usum, ut potius illam in nimis hæmorrhagiis, & febribus malignis sapissime commendaverint & suis immiscuerint compositionibus, quales sunt species de hyacintho, trochisci de Carabe, sper-

niola Crollii, pulvis Heurnii contra hæmoptysin, quem ille L. V. aph. 50. describit, pulvis pannonicus ruber, tinctura bezoardica Michaelis, per tot annos summo fructu usurpata &c. Namque hæc præcipue mixturæ simplici nupta in febribus cujuscunque generis longe tutiorem felicioremque præstabit effectum, quam quidem consuetæ hisce temporibus alexipharmacæ essentia ex radicibus calidioribus, enulæ, angelicæ, vincetoxicæ, imperatoris &c. paratæ; quæ sane majorem, quam camphora nitro aut acidis maritata, humoribus inducere observantur ebullitionem.

CASUS XX.

De Hemiplexia cum curatione hactenus frustra tentata.

Fœmina annum agens primum & quadragesimum, temperamenti melancholico-sanguinei, habitus corporis inter macrum & pinguem medii, dum flore ætatis esset florido, jam vero pallido faciei prædita colore, in secundo viginti duorum annorum matrimonio quatuordecim vicibus puerpera facta, vivos enixa fœtus est, & inter eos bis gemellos, ut abortivos aliquot taceam fœtus, in lucem edidit. Natura parentibus suam ælendi sobolem inditus amor & nostram eo impulit, ut septem, ni fallor, priores fœtus ipsa lactaret, reliquos autem partim lacte deficiente, partim superveniente, dum uterum gereret, diuturna tussis cum somni defectu & sudore, vertigineque gravi per intervalla accedente, nutricibus committere oportuerit.

Quum anno 1729. novissime gravida esset, per omne illud tempus de insigni femoris debilitate est conquesta, pro ratione aucti fœtus ac imminenti partus magis adaucta, & cum frigore cruris ejusdem insueto conjuncta. Bis eo tempore vena incisa cruorem reddebat densa, viscida, tenacique variegati, grisei præsertim coloris tunica, qualis pleuriticorum esse suevit, tectum, subtilve atriorem.

Brevi

Brevi ante partum pariter ac sub ipso, die 14. Martii 1730. contingente, vix credibilem aquarum copiam effudit uterus, puerperaque tandem gemellos edidit, puellam alteram, alterum puerum. Illa viva, ex omni parte integra; hic mortuus fere dimidio minor cum cuticula lutei coloris mollißima, ad tactum quasi diffuente, non obscuro indicio, eum jam ante, quamdiu? dubium, in utero fuisse extinctum, adparebant: reliqua, imprimis etiam purgamentorum matricis, quæ lochia adpellant, excretio satis ad naturæ leges accommodata. Nec silentio præteriri debet, puerperam secum perpendentem, quod omnes infantes, quotquot nutricibus lactandos dederat, post diuturnos morbos tandem mortui fuissent, prioribus illis, quibus ipsa mammas exhibuerat, in vita manentibus, consilium cepisse, foetui hinc propria admoveere ubera, licet fere exsucca. Constituerat enim defectum, si quis foret, lactis alia supplere convenienti alimonia. Neque a proposito suo ullis se averti rationibus passa est, Inde factum, ut non modo majori iusculorum copia pro generando lacte, quam e re sua esset, corpus oneraret, verum etiam dies noctesque plerumque omnes insomnes transigeret, sicque corporis, nervosque præsertim generis robur admodum minueret. Tempore tamen puerperii nihilominus sine notabili incommodo finito, puerpera ad reddendas benignissimo numini gratias templum adiit, sacrisque interfuit. Quinto vero vel sexto die post, qui primus erat septimæ a partu hebdomadis, post quartam meridianam horam ægra gravi ex improvilo animi pathemate, ex terrore partim, partim mœrore mixto percellitur. Expallefcit mox misera, oculi illachrymantur, labia livefcunt & tremunt, nauseat ipsa, & ab adstantibus pulverem quendam antispasmodicum, qui in promptu erat, poscit. Accedentes filix in os matris pulverem indere conantur, sed ægra deglutire nequit: potius inani corripitur vomendi conatu, oculi rigent, ipsa obmutescit, mortuæque simillima ex sella, cui insi-

debat, in terram prolapsura vix sustineri, ægreque elevari potest. Me tum absente mox alius accititur medicus juxta ac chirurgus, & ægram quidem ad se rediisse vident, loquelam vero amissam, sinistrique lateris resolutos artus.

Jussu medici inciditur sinistri brachii vena (siquidem dextrum latus paralyti affectum esse putaverat) sanguinisque aliquot mittuntur uncix: interne mixtura ex liquore cornu cervi succinato cum essentia castorei larga ori ingeritur portio: quam tamen brevi post magno revomit ægra conatu ac simul ingentem variorum copiam. Externe pariter spirituosæ, nervinæ, excitantiæ in usum vocantur. Post septimam vespertinam ipse domum reversus ægram pallentem cum naso acuminato, pulsu debili, sed æquali, respiratione satis integra, viribus tamen valde defectam reperi. Adhuc loquela difficillima, vox minus sonora, sed submissa & intra voculas *Ja* & *Nein* subsistens, ceterum ita comparata, ut rationis integrum ostenderet usum. Os ad dextrum sive sanum latus tantisper vergit, & imprimis isthuc trahitur, dum loqui ægre animus est. Oculi sinistri palpebra superior admodum debilitata adparet, hinc semper dextro magis connivere sinister observatur oculus, manetque semiclausus, dum utrumque aperire ac libere circumspicere conatur. Ceterum sensus interni pariter ac externi cum rationis usu vigeant: solum latus sinistrum, ejusque artus adeo erant resoluti, ut nec motus, nec sensus ullum in iis superesset vestigium: nec enim impressæ brachio acus vim misera percipiebat. Calore tamen naturali & paralytici perfundebantur artus, arteriarumque motus æque ac in sano micabat brachio. Quæsitæ, num ex capite doléat ægra? utrique se dolere respondit, admotaque ad dextrum sive sanum capitis latus manu, hoc potissimum dolore affici significavit: quin & sequentibus diebus, sermone per Dei gratiam integre reddito, semper de dextri capitis molestissimo dolore est conquesta, non item de sinistri lateris. Tussis subinde humida cum soni-

fonitu hærentis intra pulmonem veficulas mucæ ægram prehendit ; & reliquæ corporis excretiones , prætermenses a partu emanantes rite se habent .

In hoc tristi rerum statu dum , quid potissimum agendum sit , circumspicio , ac imprimis in causam hujus fontici affectus materialem inquirō , probe gnarus , hunc demum recte curaturum , quem mali origo haud fefellit , animum præprimis subiit quæstio : Num apoplecticus hic insultus a sanguinis copia excedente , & hinc facta ejus ad caput congestione , stagnatione , hancque subsequente lymphæ extra suos alveolos effusione ad medullæ spinalis principium , illamque imprimis partem , quæ sinistro nervos suos impertit latere , ortum suum trahat ? & num adhuc etiam a sanguinis exsuperante copia foveatur ? hinc pro remedio iteratam postulet sanguinis missionem , sive evacuandi , sive revellendi id sine fiat ? Quæ dum animo agito & simul antecedentia & concomitantia momenta probe expendo , id denique rationali deprehendo conjectura , quod tamen morbi accessio utique a sanguinis crassi præternaturali ad caput compressione stagnationeque post vehementem illam animi commotionem fuerit excitata , præsens tamen hemiplexia minime a sanguinis laudabilis copia & abundantia foveatur , hinc nec sanguinis evacuatio repetita indicetur , nec ab ea axilium expectandum sit . Ut enim taceam , ægotantem per omnem suam vitam omni fere vino , quin & ipsa fortiore abstinuisse cerevisia , solamque bibisse secundariam ; neque urgeam , illam frequentibus non solum puerperis , verum etiam abortibus , imprimisque illo , qui novissimam ingravidationem non multo ante præcesserat , stupendis sanguinis profusionibus fere exhaustam , ultimoque etiam partu sufficientem uteri purgationem fuisse expertam ; & præsens illius status adeo videatur comparatus , ut defectu potius boni sanguinis quam excessu laborare appareat : corporis sane totius & faciei extenuatio mira ac pallidus exsanguisque color , pulsus nec

Hoffm. Consut. Med.

plenus nec fortis , sed potius debilis ac languens , virium denique prostratio satis plene evincunt , non adesse , quæ iteratam urgeat venarum incisionem , sanguinis copiam nimiam . Qualitatem vero ejus vitiatam , & inertiam , serique dyscrasiam , non modo cruoris e vena extracti conditio , verum etiam frequentissimæ illæ maculæ scorbuticæ fuscæ majores , fogillationibus simillimæ , aliaque symptomata satis comprobant .

Omissa sic , tanquam minus conveniente remedio , venæsectione repetita , alterum illud generosum remedium , a non paucis magnis medicis inter palmaria contra ejusmodi affectus numeratum , vomitorium intelligo , se offerebat ; nec pauca pro ejus exhibitione militabant momenta . Ipsum enim malum haud ita multo post prandium ægram prehenderat , quæ ad augendam lactis inopiam plus potus & jusculeorum , quam olim fueverat , sorbilla verat : quid ? quod ipsa natura nausæ vomitusque cum maximo conatu movens viâ quasi digito monstraret , quam ingredi & sequi minister ejus deberet , recte suo perfunditur officio . Et profecto expeditissima fuisset res & inventa clavis ex hypothese agentis . Verum cum mecum perpendere , ægotam ab aliquot jam annis idiopathico quodam capitis vitio & debilitate laborasse , jam etiam de dextri lateris hemicrania conqueri ; apoplecticos insuper morbos æq ; ac alios capitis fonticos affectus , ab externa etiam læsione ortos , stomachi mala , nausæam , subversionemque ventriculi per sympathiam producere cōsuevisse ; ac porro ventriculum ipsum repetitis , hisque vehementibus succussionibus jam omni saburra evacuatam , & denique ipsam miseram jam a paroxysmo excitatam , adeoque tam potenti & periculoso remedio ad excitationem opus non habere : tutius me & ab hoc medicamine abstinere , quam fortissimo ejusmodi nisi humores ad caput magis urgere , hujusque functiones turbare judicavi ; maxime cum vix appareat , qua ratione incarcerationum illud , osseisque cranii & vertebrarum repagulis inclusum vitium vel levissimam opem inde expectare queat : Quid ? quod nec spontanei hi

D

& sym-

& symptomatice vomitus quidquam levaminis attulerint.

Quapropter omisso & hoc periculosa alex pleno opere, tutiore via incedere, ac potenti mox acrique clystere revellendo, caput ac supremas partes ab incumbente onere liberare tentavi: non minus autem partim ad feri coagulati discussiōnem, partim ad fibrarum elanguidum morum ac elaterem exstimulandum vesicantia ampla nuchæ & utrique brachio adponi curavi: intus quoque pulveres potenter incidentes ex salibus mediis, cinnabari, succino & castoreo ex convenienti dedi vehiculo, hisque & sequentibus pugnavi diebus.

Clysteres quotidie repetiti optime responderunt, nullo tamen alio allevamento, nisi quod mox secundo die articulatus magis & sonorus & ex pluribus contextus vocalis sermo, tametsi non sine difficultate & languore, orisq; ad dextrum detorsione prehenderetur. Vesicæ per plures dies apertæ multum feri acris cutim circumcirca cum pruritu erodentis stillarunt. Ægra, somnolenta licet plerumq; esset & dormire visa, somnus nihilominus, de cuius defectu querebatur, anhelabat: quem quidem affectum maxime non solum cerebri nervorumq; a morbo labi, verum etiam liquidi nervosi, quod spiritus vocant, defectui, ejusque influxui imminuto, hinc virium ortu debilitati in acceptis ferebam. E re tamen ægræ erat, animæ sedem & nervorum principia, quantum depressæ patiebantur vires, ab incumbente fero magis magisq; purgare. Quare mox tertio die dato pharmaco alvus aliquoties evacuata, idque etiam pluries sub morbi cursu, datis varia forma purgantibus minus acerbis, factum. Ipsa insuper posteris diebus sponte natura multum, sed sine ullo sudavit levamine. Ciborum appetentia plane fuit dejecta, potus vero majus desiderium, sed inter deglutiendum facilis ejus ad asperam arteriā, dummodo rantis per sinistrorsum flexeretur vasculum, descensus cum tussi: & præter capitis dextri dolores artus quoque illius lateris satis acriter torqueri ceperunt; adeo ut suræ cruris affecti epispastici cum ad plures dies fuerit adpositum. Quar-

to morbi die copiosissima hinc inde erupit purpura rubra, maxime in brachio paralytico, quin toto sinistro latere; quæ licet successive totum fere corpus occupaverit, nihil tamen attulit emolumenti.

Quinto die sermo satis promptus erat & expeditus; quo simul se obtulit occasio de ægræ conditione cum D. D. E. archiatro R. P. colloquendi. Hic in hisce affectibus omnibus reliquis medicaminibus anteferebat cauterium actuale nuchæ inter primam & secundam, vel hanc & tertiam colli vertebra per momentum impressum; hujusque operationis effectum optatissimum se Varlavie non solum vidisse in puella epileptica, & milite paralytico: verum etiam usum hujus chirurgiæ Italis maxime familiarem esse ac notissimum deprædicabat; monebatque id mox inter mali principia, antequam firmiores egerit radices, fieri debere, & jam, cum quintus circiter morbi dies esset, nondum exspirasse commodum hujus medicinæ tempus aserebat. Inveni etiam illud experimentum in laudati viri libro, cui titulus; Varlavie physice illustrata pag. 185. & de illo cum doctissimo ac experientissimo sene D. D. S. communicavi. Hic, quamvis rationi utique consentaneum hoc remedii genus, mecum judicaret; non tamen audebat sibi minus expertum tentare, ne eo haud feliciter succedente occidisse, quam nos servassemus, videremur. Passus tamen deniq; fuit, convocari duos experientissimos chirurgos, ut de hac manuali operatione, & num eam unquam administraverint? interrogarentur. Neuter tamen horum ad hæc loca applicaverat olim, ferum candens, parati nihilominus utrique erant, jussu nostro urere partem desideratam. Dum vero explorandi solum loci causa intuebamur cervicem, totam ejus cuticulam ab imposito vesicatorio adhuc erosam undique ac leniter inflammata deprehendentes, nec quidem applicate ferrum ausi sumus. Elapsa sic occasione commoda ac principio, in quo, si quid movendum est movere jam suo tempore jussit Hippocrates, elapso, nulla hujus medicinæ amplius ratio habita fuit. Spem interea faciebat & fidem alter chir-

zurgorum, fore ut gravis licet hæc hemiplexia, absque concursu remedii ejusmodi violenti ac trucis, aliis solum adjuncta commodis externis solveretur. Hunc in finem maxime commendabat, qui sequitur, litum externum, propria sua in simili casu experientia comprobatur, quo calefacto spinæ pariter ac resolutæ partes, harumque imprimis commissuræ, panno prius calido frictæ, quotidie inungantur: Recipe saponis Hollandic. virid. libram, therebinthinæ communis libram dimidiam, salis ammoniaci uncias duas, camphoræ unciam, cinerum clavellatorum uncias quinque, calcis vivæ uncias duas, baccarum juniperi manipulos sex; quæ cum spiritu formicarum digerantur per noctem. Hujus autem deficientis in locum spiritum juniperi sumserat chirurgus.

Hoc igitur externo remedio diu ægra usa est, datis simul interne pulveribus ex salibus neutris, imprimis arcano duplicato, tartaro vitriolato, cum regulo antimoni medicinali, succino, hujusq; sale & cinnabari: nec non tinctura metallorum cum liquore cornu cervi succinato, essentia fuliginis Clauderi &c. alvus vero segnior & plerumq; compressa subinde pilulis balsamicis, & clystere ad officium excitata. Ægra, quæ hactenus & sensu membrorum paralyticorum caruit, emplastri, quod erosæ a valicatoriis cuti erat impostum, detractionem in brachio percepit, minus autem aculeos phænigmi ad pedem adpositi. Urina fulvi coloris saturatior & densior paulo consistentiæ megebatur; sudores copiosissimi, calidi, non levantes: purpura rubra agmine densissimo corpus omne, magisque paralyticos, quam sanos artus occupat cum somni defectu, partim ex pruritu, partim ex dolore, qui femora & crura, maxime dorsum & lumbos excruciat. Sitis satis vexat, pulsus languidus quidem, nec tamen vel ordine vel numero aut frequentia ictuum a naturali valde recedit: potui datur aqua pura cortice citri condita, ac sexta vini minus meraci parte remixta: urina, quæ sub morbi initium copiosa ferebatur, parcius fluere, & omnino supprimi cœpit; simulque

sitis imminuitur, parumque bibitur. Huic vero symptomati clyster therebinthinatus adhibitus medelam attulit, alvumque simul copiose subduxit. Insuper dextri, illiusque integri lateris hemicrania pertinaciter inhaeret cum sensu pressionis ab internis ad exteriora molientis capitisque simul gravitate; quæ maxime die inclinato urgent.

Die 6. Maji ægra iterum cum Decocto Manageti, quod constat ex manna, cremore tartari & syrupo violarum, addito jalappæ pulvere ac sale neptro purgata.

Die 7. hemicrania multum remissit, sed urina ægræ distillat sine stranguria, tamen plenam esse vesicam ægra sentiat; semel vero intra diem reddita, naturalis aurei coloris fuit, opaca ac densioris consistentiæ, brevique in liquorem limosum fatiscebat. Ad hanc urinæ difficultatem liquorem terræ foliatæ tartari cum quarta liquoris anodynæ mineralis Hoffmanni mixtum dedi bis terve per diem ad guttas 80. sub noctem vero pulverem salino-cinnabarinum; unde quoque illa tenuior ferebatur: somnus ciborumque aliqua appetentia rediere. Nec tamen minus dolores lancinantes hinc inde corpus, partesq; etiam affectas male habent, & pruritus quoque, procul dubio a frictione partim cum pannis, variis gummiis fumigatis, partim cum liquore dicto spirituosio saponaceo molestus est.

Alvum quartum diem compressam elixirio quodam proprietatis cum rhabarbaro, foliis sennæ, agarico, sale tartari & vino Hungarico parato laxavi; quumque & paulo acriorum vim in posterum eluderet, clystere demum cum melle & sale duriora eduxi scybala. Hactenus menses a partu nondum rediere; quorum promovendorum non minus, quam vario alio sine die 17. Maji has præscripsi pilulas: Recipe massæ pilularum de tribus Ruffi scrupulos duos, tartari vitriolati, scamonei puri, extracti rhabarbari, hellebori nigri, gummi galbani ana scrupulum, extracti trochilcorum albandal grana sex, olei destillati carvi guttas duas, cum tinctura succini; f. pilulæ, pondere granii unius, conspergantur pulvere cinnabaris

nativæ d.f. *Pillen davon 15. Stuck abends zu nehmen.* Mercurium dulcem admiscere nolui, non tam quod in affectibus nervosi generis multis male audiat, quam quod ægra quotidie pulvere utatur, ad quem larga satis cinnabaris antimonii quantitas adjecta non fecus, ac grana duo falis volatilis viperarum; quod tamen fal adeo Waldschmidio laudatum, ob sudores quibus fore difflebat ægra, capitisque dolorem, & redeuntem per intervalla, nihilque levantem purpuram ad paucos solum dies continuavi. Ad corrigenda vero lymphæ vitia, juxta alia etiam decoctum ex radice farfaparillæ, scorzonere, chinæ, symphiti majoris, liquiritiæ & paucis Guajaci in usum fuit vocatum, alvusque ex intervallo aliquot dierum clementer purgata: urina hætenus decenter fluxit.

Die 31. Maji celebris ille Budisæ medicus D.B. forte huc venerat, quem quum apud familiarem quendam deprehenderem, & sermo etiam de statu ægræ meæ incidisset, id ejus consilium fuit: nimirum interne essentiam alexipharmacam Stahlii cum parte quarta spiritus falis ammoniaci succinari remixtam bis de die dare jussit; externe balneum Radebergense, & post illud litum cum spirituosus commendavit. Ante vero, quam hanc essentiam propinarem, præmisso prius infuso ex purgantibus, nervinis, ac salinis parato cum vino, crassos imprimis nervisque impactos humores dissolvere ac facta revulsione per organa ac colatoria is convenientia sensim evacuare constitui. Bibit proinde hoc per dies aliquot, bisque purgata quotidie fuit, sed ejus correpta tædio tandem abstinuit eodem, & medicinas a D. D. B. commendatas in usum vocavit.

Die 7. Junii domi balneo egeho ex aqua, cui pars acervi formicarum incocta, fuit imposita, eique valde tepido umbilico tenus infudit, cervice interea, & quod deficiebat, latere eadem calente aqua perfusus: cujus in usu cautissimo per tres perstitit septimanas ægra, sed sine ullo levamine, neque etiam dolores illi lacerantes, qui per intervalla extremum pedem

affectum occupabant, auxilium quoddam attulere. Dum hæc fiebant, convenit me Junior quidam medicus commendans mirum in modum externum aliquod remedium, ejus virtutem in Paralyti sibi & alii cuidam medico plus simplici vice expertam dicebat, fidemque dabat, me hujus remedii opem & effectum intra octiduum deprehensurum. Misit etiam ipse remedii hujus circiter mensuram unam, indicato simul adhibendi modo, qui erat, ut parte hujus liquoris ex commota prius probe lagena effusa calefactaque, laborantes partes calido prius panno fricata, superne semper inungerentur. Examinans hoc medicamen deprehendi esse spiritum frumenti vulgarem cum sale communi mixtum, sedimentum tamen illud salum nigricantem carbonis colorem exhibebat: quam conjecturam medico illi cum exponerem, confitebatur ille nihil aliud esse, quam sale culinare ligno juniperi excavato incuneatum, post combustum, dehinc una cum carbone pulverisatum, ac cum spiritu frumenti vulgari commixtum. Sed nihil præstitit hæc medicina, ultra octiduum solerter adhibita: quod idem fatum, pro dolor! manebat & essentiam illam alexipharmacam, & alia omnia, sicut & in medicina illud verum esse deprehendatur: Homines plus sæpe de facultatibus suis sperant, quam ipsis inest. Tantum enim aberat, ut ægra quidquam levaminis acciperet, ut potius inter ipsos hos medicos ausus manus affecti lateris primum, tum quoque pes extremus œdematosus, & qui impressi vestigia servabat digiti, tumore distenderetur, & purpura simul integrum latus densa agmine, nullo levamine, magno prurito occuparet. Nec minus alvus evadebat stricior, supra recensitarum pilularum, quandoque uno aut altero resinæ jalappæ vel auri fulminantis grano commixtarum usu relaxanda.

Quum igitur domesticorum remedium exhibitio hætenus irrita fuerat, thermas tandem adire naturales fuit constitutum. Has cum omnes omnino docti uno commendarent ore, dubia fuit ægra, ad quas potissimum access-

deret; alii enim Radebergenfes, alii novitate fe commendantes Gishibelenfes, alii denique antiqua fide & feculorum aliquot experientia confirmatas, nativoque superbiētes calore Tœplicenfes anteferebant, prout unicuique vel proprius vel aliorum responderat ufus. Ipsa tandem mifera omnem ſpem in Tœplicenfes ob inſitum, naturalemq; earum calorem collocavit: quod inſtitutum, probe gnarus, quantam in corpus humanum imaginatio habere effiaciam, haud improbavi, quamvis me non fugeret, quod D. D. Wolffius tr. de fonte Radebergenti calorem naturalem thermis inherētem earum virtutem magis infringere perhibeat. Sic VI. Iduum Julii bono cum Deo ingreſſi ſumus iter ad Tœplicenſes: vix autem unum alterumve confeceramus milliarium, cum naufea moleſtiſſima cecipi cœperit mifera, quam demum maxime conatus vomendi, per intervalla repetiti ſequebantur, ultra horam excruciantes, & denique ventriculi contenta omnia, & varias cruditates repetitis inſultibus excutientes. His partim ob vehementiſſimos vomendi conatus, partim corporis a carpento per ſalebrosam aſperamque viam ducto concuſſione, inſignes doſi, cervicis, lumborum, artuumque jungebantur dolores; qui etiam moleſtiſſimo hoc itinere exantlato noctem fere inſomnem reddiderunt.

Sequenti die mane elixir proprietatis rhabarbaro & vino Hungarico paratum propinavi: & vefpera, alvo inde non reſerata, doſin pilularum dedi, quarum hæceſt deſcriptio: Recipe aloes violatæ unciam dimidiam, gummi ammoniaci depurati drachmas duas, tartari vitriolati drachmam, myrrhæ electæ drachmam dimidiam, extracti radicis imperatorix, valerianæ, ſalis ſuccini ana grana quindecim, olei deſtillati carvi guttas octo, cum tinctura ſucciniſ pilule ponderis grani unius, obducantur argento. d. f. *Pillen. 15. Stuck der Abends zu nehmen.*

Sequuta nox quietior, menſumque ſimul fluxus a puerperio huc uſque ſuppreſſus rediit, conſpirantibus hunc in affectum variis cauſis, corporis nimirum vehementiſſima concuſſione partim ab itinere gra-

Hoffm. Conſult. Med.

vi per integrum diē protracto, partim a reſpetitis illis violentiſſimis vomitionibus, nec non purgantibus illis, emmenagoga ſimul virtute præditis, poſt corporis illas iacuetas commotiones propinatis. Continuat hic fluxus ad quintum diem, primo bi-duo copioſus, reliquis diebus parcius: nec minus primo die fuit ater, coagulatus, viſcidus cruor, ſequentibus naturali ſimilior; ſimul vero crus affectum exquisitiſſimos noctu dolores patitur lacerantes a ſura ad calcaneum cum tremore protractos; tremor ipſe interdū quoqueſed abſq; dolore, maxime dum ægra paulo diutius ſella inſideret, adſigebat: ædematoſus præterea tumor pedem æq; ac manum adfecti lateris adhuc occupabat, cum naturalis caloris defectu, qui arte ſuppleri debuit.

Sic demum finita, quæ balnearum uſum huc uſq; remorata erat, menſtrua purgatione, primum corpus purgabatur ſale Sedlicenſi ad unciam unam, cum fervente aqua ſoluto, die XVI. Cal. Auguſti mane exhibitio: quod dum eodem die ter alvum movit, ſequenti prima vice balneo inſidere cœpit. Neque tamen vel virium defectus, vel plenaria morus impotentia, vel alia ſymptomata permittebant, ut ipſos ingrederetur fontes: ſed in aquas ex ſcaturigine ad proprium domicilium allatas, & ad eum teporis gradum, quem facillime & ſine ulla ferrer incalcſcentia, redactas bis quotidie deſcendebat, & primo die vix ultra horæ quadrantem in iis commorari valuit; poſt in lectum deportata, quædam decocti ſarſaparillæ vaſcula ſorbillavit. Poſtea vero ſine ullo incommodo per tres horæ quadrantes aquis inſidere valuit; ſub qua mora e cervice brachium paralyticum calida ſedulo perfundebatur; & in lectum repoſitæ egre artus calidis fricabantur pannis, ipſique demum cervici epiſpalticum latum ex gummi aliſq; acribus & oleis nervinis conſectum imponebatur, ſæpius renovatum. Quam autem perpetuus ille ac curioſiſſimus effectum, quos Tœplicenſes thermæ præſtant, obſervator celeberrimus Z. archiater regius ſuo etiam ſalubri conſilio meam benigne adjuvaret operam; pro ſua iſ humanitate commendavit, miſitque baſamum

quoddam nervinum, quod in casibus non dissimilibus insigni olim usu administraverat. Palmaria hujus virtus oleo illi ex India allato Cajeputi, de quo conf. D. Schendo in epistola ad Schrœckium de quibusdam Indiæ rarioribus E.N.C. anno 1727. in appendice inserta, debebatur, reliqua ex axungis humana, taxi, oleis expressis nucis moschata & destillatis aromaticis & nervinis constare dicebat. Hoc igitur balsamico litu partes resolutæ post quodvis balneum, calido prius panno frictæ, cum nucha dorsique spina ungebantur, omisso, quod ego cervici applicaveram, emplastro epispastico. Protracta fuit hæc curatio per tres septimanas, omni cura, diætæque convenienti regimine; sed eheu! absque ullo emolumento, nisi quod tumor œdematosus discussus, animoque major vigor, & cibi aliquod desiderium ventriculo fuerit redditum.

Quum vero plurimi ex iis, qui thermas has frequentaverant, usum illius fontis, qui extra urbem scaturit, & *das Schwefel-Bad* appellatur, longe anteferebant balneis intra mœnia profluentibus, ægra sanitatem anhelans & illos fontes experiri cupiebat, obtinebatque etiam, ut sibi soli per horulæ spatium lavacri usus permitteretur. Hinc per dies novem continuos exportata, aquis his infedit, nec tamen ultra horæ dimidium earum vim, calorem, sudoresque, quos movebant, perferre potuit: ipsis vero his diebus post meridiem suas intra ædes balnea ingressa. Tandem huic thermali curationi ad quatuor septimanas extractæ finem imposuit profecto non exoptatum: nec enim inde ullum in hemiplexia levamen experta est, artusque sine omni motu manebant. Sensus vero tactus brevi post mali principia jam redierat, imo in acerbos cruciatus cum insigni tremore adfecti cruris a violenta corporis per viam sale brosam sub reditu concussione intendebatur.

Postquam igitur demum reversa fuit misera, unctio cum balsamo Z. continuabatur, eoque consumto, frictiones cum aliis nervinis studiose ad nervorum prin-

cipia & artuum commissuras adhibitæ, sicæ cucurbitæ ad temporis quoddam spatium dorso ejusque spinæ admotæ, dehinc per octiduum summa cutis urticisæca fuit, exasperata, & nescio quæ non tentata, verum incassum omnia, Nec strenuus internorum usus omissus: corpus ex intervallo purgatum, elixirum ex plantarum nervinarum extractis, millepedibus, sale tartari, sale ammoniaco & vino Hungarico paratum, subinde & pulvis salino-cinnabarinus fuerunt exhibitæ.

XI^{mo} Cal. Sept. mensium fluxus reversus, quatrimum perstitit, dieque secundo ac tertio largus fuit, qui effectus, num sit infuso herbæ saponariæ cum floribus, quod secundo tertioque hujus fluoris die forbillavit, adscribendus? in medio reliquo. Cessante hoc corpus balsamicis iterum evacuatum fuit pilulis. Brachium vero læsum a supremo humero contabescere, flaccescereque cœpit, haud ita notabiliter manus; pulsus quoque minor videbatur ac in dextero carpo: ipsum tamen brachium calore gaudebat naturali. In tanta mali pertinacia æthiopis mineralis vim lympham viscidam coagulatamque dissolvendi experiri tentavi: cujus ad mentem Harrisii & Hoffmanni Aldorsini absque deflagratione sulphuris parati scrupulum, cum elæosacchari cinnamomi scrupulo dimidio mixtum, bis quavis die, mane vespereque dedi, ita tamen, ut ex intervallo paucorum dierum sordes alvine leni purgante subducerentur. At capitis accedens dolor, ut elæosaccharum cinnamoni removerem, (ægra enim calida minus fert) & succedens etiam hujus medicinæ fastidium, ut eam semel tantum per diem dare, nec ultra decem vel duodecim dies continuare potuerim, in causa fuerunt: quo tempore elapso alium iterum pilulis blandis biduo laxavi.

Sub idem tempus tussis epidemica ex tempestatis subita mutatione, ortoque repente acri & insueto frigore, meos invadens domesticos, & ægram prehendit molestissima ac pertinacissima, siccior inter principia, procedente malo humidior, post plurimos demum laboriosissi-

mos conatus mucum flavescentem ex imo pectore excutens: inhæsit simul per plures septimanas jactura virium cum somno admodum parco, & sudoribus nocturnis; tandem tamen sensim decocto conveniente & pulvere resolvente cum floribus sulphuris devicta est. Elapsis quinque hebdomadibus rediit menstruum profluvium, sed parcum, nec ultra triduum persistens: quo finito, firmitus radicum malum potentiore quasi veste suis movere sedibus conatus sum; & ad mentem celeberrimorum medicorum, & inter hos etiam Boerhavi purgantia paulo potentiora experiri constitui. Has igitur parari pilulas decrevi: Recipe mercurii dulcis, scammonii puri scrupulum, trochiscorum alhandal, resinæ jalappæ ana scrupulum dimidium, olei destillati succini guttas quinque, cum syrupo corticum aurantium; f. pilulæ ponderis unius grani, in aurentur d. f. *Pillen, davon 7. Stück früh auf einmal zu nehmen.*

Septem proinde hujus massæ grana quater purgarunt alvum, non tamen sine tormento; nox secuta quietior; interpositis aliquot diebus has iterum pilulas aliquoties deglutivit, iisque bis dumtaxat cum torminibus modo majoribus modo minoribus purgata est. Sic diuturna illa tussis screatu mucî, ex imo pectore excussis, sensim rarior facta mense octobri demum conquievit. Quum etiam matrona quædam famosissimam illam Hallensium essentiam dulcem ad cælum efferret laudibus, ægra spe auxilii inflata ejus concentratæ portionem per octiduum bis de die ad guttas decem ex infuso Thee, vel herbarum convenientium sumsit, eodem, quo reliqua medicamina, effecto.

Menstrui fluxu VI. Kal. Nov. post emâssionem septem hebdomadum revertente, ægra a remediis usu abstinuit. Fuit ille primo biduo satis impetuosus, cruor naturalis coloris ac consistentie; post tertium vero diem iterum disparuit. Quo facto, pilulas acriores supra dictas iterum propinavi; simul vero in usum vocavi medicinam quandam externam ab amico commendatam, qua princeps quidam in simili affectu, magno sui commodo, fuerat usus.

Erat illa lixivium ex cineribus saginis paratum, cum serpillo coctum, atque cum oleo olivarum diligenti conqassatione mixtum; quo calefacto femur & crus læsa trium septimanarum spatio, bis quotidie ad tempus perfundebantur; absterfaque dein linimento quodam ex spiritu vini, oleo lumbricorum cocto, oleis chymicis juniperi, lavendulæ & sapone veneto parato inungebantur. Nec & hæc opem ferebant; nihilominus ægra non deterrebat se passa est, quin & post in humero idem tentaret remedium. Sic alternatim modo litu illo balsamico spirituoso a me parato, modo unguento jam exposito, has illasve partes fricat misera sanitatem exoptans. Urina hactenus sufficienter fertur aurei fere coloris, densioris paulo consistentiæ; alvus post thermarum usum rectius fungitur officio, quies variat; verbo: functiones & naturales & vitales pro statu agræ naturæ satis sunt convenientes. Tumor vero œdematosus extremum iterum occupavit pedem, quod tum imprimis ipsi accedere observatur, cum sellæ insidens ad plures horas tibias in perpendiculari situ conservat: inde est, quod plurimum temporis lecto incumbendo transigat.

Incedere enim sola nequit, nec pede niti valet; siquidem debilia & laxa sunt juncturarum femoris & genu, hæc imprimis, quæ tibiam cum femore conjungunt, ligamenta & vincula, ut corpori fulciendo plane sint imparia. Quod si tamen semel elevata est, ut sano brachio adstanti ancillæ possit incumbere, tunc tibiam affectam antorsum movere valet, uti eandem etiam in lecto decumbens retrahere & ad se iterum extendere, sed lente admodum & non sine labore potest. Brachium vero adfectum sine omni omnino motu est, digitique rigidiores ad volam implicantur, absque tamen tali violentia, quæ spasmos comitari solet, sed qui facile explicari possint, mox priorem iterum occupantes situm. Hactenus ægra a Vto Iduum Nov. quovis mane guttas duas balsami de Mecha cum ovi vitello ex infuso Thee ad aliquot septimanas sumit, & ex intervallo lentioribus expurgatur pilulis. Ex eodem quoque balsamo de Mecha linimentum

quoddam ad partes paralyticas, earundem juncturas ac spinam dorsi ab aliquo fuit quam maxime commendatum, & pariter ad aliquod tempus bis de die in usum vocatum; cujus hæc est compositio: Recipe balsami de Mecha partem unam, olei amygdalarum dulcium partes duas, continua ac diuturna conquaassatione, affundendo subinde parum aquæ puræ tamdiu, donec hæc non amplius absorbeatur, fiat linimentum nivei coloris; ad cujus conservationem semper affunditur aqua pura, usus tempore decantanda, iterumque post usum affundenda. VII. Kal. Decembris menstrua rediit purgatio, parci tamen & intra quatrimum finita.

Quæ cum ita sint, Tuum vir Excellensissime imploro auxilium, ac scire potissimum aveo, anne iterum thermæ in usum sint vocandæ? aut nom Carolinis, quas licet ex tractatu tuode Thermis Carolinis in capitis adfectibus idiopathicis incongruas cognoverim, tamen, illustis quædam matrona ex propria admodum commendavit experientia, uti liceat? Nonne ex mercurio diaphoretico solari, abs Te parato, levamen mali expectandum? & denique nonne fonticulus in nucha vel brachio excitatus utilitatem polliceatur?

R E S P O N S U M.

VIdi diligenter ac perpexi, quæ de morbo carissimæ conjugis ample eleganterque perscripsisti, quæque morbi ilatum, causas & curandi rationem doctis ac optime disseruisti: in omnibus enim me tibi consentientem habes, & imprimis affectum, quo sollicitatur ægra, hemiplegicum haud magis a sanguinis abundantia & ad caput congestione, quam potius a feri impuri, vasa in cerebro ejusque anfractibus sita nimium distendentis stagnatione omnino derivandum esse, tecum persuasus credo. Nec vero te fugiet, quantis hujus mali & pertinacia & vetustate molesti ac fere radicati, subiecto tenerrimo universali humorum dyserasia polluto inhaerentis exstirpatio subiecta sit difficultatibus, quamque adeo omnis remediorum ac consiliorum vis

eludatur. Quæ adhuc sperari potest salus, meo quidem arbitrio in eo sita est, ut ne nimis natura oneretur medicinis, maxime externis atque linimentis; quippe quæ non minus ac thermæ Carolinæ exiguum omnino ac fere nullam polliceri videntur opem. Has etenim in capitis vitis, quæ ex feri cerebro inclusi inundatione oriuntur, & fibrarum medullarium inducta per inspissatam lympham flacciditate, tonoque imminuto nituntur, cum omnibus reliquis medicatis aquis nunquam profuisse deprehendi. Contra vero non ludetur opera, si agrotans pilularum mearum balsamicarum, quæ ventriculi non solum & intestinorum tonum roborant, alvumque simul lubricam reddunt, verum etiam successum promovent, tribus circiter aut quatuor ante cruoris uterini eruptionem diebus omni vespere undecim vel tredecim devoraverit; atque insuper elixirii cujusdam tonico-cervini ex essentia gentianæ rubræ, corticis cascarillæ, tinctura antimonii acris & liquore meo anodyno minerali portione mixtis, & duabus olei macis & cinnamomi guttulis parati XL. guttulas mane ex infuso melissæ cum corticibus citri confecto, totidemque vespere cubitum itura ex decocto quodam hauserit. Antimonii namque tinctura acres viscidofque humores insigniter resolvit, & urinam egregie promovet; cujus promotionem in gravioribus, inveteratisque capitis affectibus, ex obstructo infundibulo, & feri circa cerebri partes stagnatione, oriundis utilissimam observavi. Nec minus operæ erit pretium, hunc errhinum pulverem quandoque naribus attrahere: Recipe herbæ majoranæ, florum liliorum convallium ana drachmas duas, herbæ mari syriaci, florum benzoës, caryophyllorum aromaticorum ana drachmam dimidiam, castorei pulverisati grana decem. M. d. f. Schnupstoback. Potui vero ordinario decoctum ligni sassafras cum passulis confectum exhibere conveniet. Externe pulvis caryophyllorum, cardamomi atque cubebæ aut capici inspersus, aut in sacculo applicatus non levem spondet opem; nec alienum erit, cervicem, dorsi spinam, bra-

brachia ejusque juncturas calide fricare, & frictas vel infuso ex floribus anthos & lavendulæ cum vino veteri rhenano parato vel balsamo meo vitæ inungere. Capitis doloribus liquoris mei anodynî mineralis quædam guttulæ saccharo exceptæ, & in ore, donec solvantur, detentæ insigne conferent allevamentum; quod etiam expectari potest ex jusculis carnis gallinacæ, aut vitulinæ cum radicibus cichorei, scorzonæræ ac apii paratis, & succo citri aut aurantiorum permixtis.

Verum enimvero, cum harum ægritudinum curatio diuturnum remediorum usum requirat, commendatas quoque medicinas, quamvis earum effectus quoque protinus votis respondeat, diutius tamen adhibere oportet; eo magis quum autumnus horum malorum extirpationi minime opportunus observatur. Nec enim dubito, quin, si laudata curandi ratio sub assidua mentis tranquillitate rite & pertinaciter protrahatur, proximo potissimum vere si non tota morbi extirpatio, saltem insigne symptomatum levamen sit insequenturum.

ULTERIOR MORBI RELATIO.

SImulac litteræ ac consilium tuum ad manus meas pervenerunt, protinus commendatas medicinas ægrè propinare cœpi. Bis nimirum quotidie mixturam ex essentia radices gentianæ rubræ, corticis cascarillæ, tinctura antimonii acris & liquore anodyno confectam ex infuso melissæ cum citri corticibus assumsit; bis quavis hebdomade pilularum XV. dein XVIII. vesperi deglutivit, quæ primum binas, dein unam dumtaxat moverunt sedem: sub epulis decoctum ex aqua simplicis mensura una, rasuræ ligni Sassafras drachma, & pilularum minorum uncia dimidia paratum, deinde vero ob subortam nauseam passulis destitutum potavit. Neque minus per longum satis tempus cervix, dorsi spina, brachium, ejusque junctura prævia frictione, infuso ex floribus rorismarini atque lavendulæ cum vino rhenano generosiori confecto, bis quavis die inungebantur. Consumpta quo-

que supra laudata mixtura, alia parabatur ex liquoris anodynî, tinctura antimonii ana uncia dimidia, oleorum destillatorum macis ac cinnamomi ana guttis quatuor: & post hanc liquore anodyno deficiente, tinctura metallorum succinata, dictis essentiis nupta adhibebatur: pilulis deficientibus aliæ levissimæ cum rhabarbaro confectæ subjungebantur: in decocti sassafras vero per plures hebdomadas assumti locum cerevisiæ tenuioris ac secundariæ potus substituebatur, & melissæ quoque ob nauseam omisso usu, alia liquida mane forbillabantur.

Verum enimvero quamvis misera omnium functionum & naturalium & vitalium exercitio fatis integro gaudeat, ipsique uterinus cruor regulari tempore & satis copiose per triduum semper float: attamen læsio animalis functionis & hemiplexia, sinistri maxime brachii, remanet pertinacissima: hoc enim, licet integro sensu polleat, omni tamen non solum movendi potentia privatum, sed etiam a summo humero ad juncturam cum brachio aridura est adfectum. Contra vero cruris, quod semper aliquantulum movere valuit, jam majorem movendi facultatem recuperare videtur; adeo ut si dextro brachio alterius humeris inniti liceat, lentis jam passibus sola incedere queat. Nullum enim in junctura femoris cum osse ischio subesse vitium, sed illud potissimum in genu imbecillitate hærare videtur: qua expugnata, illam firmitus ingressuram esse credo.

Brachii resolutioni & ariduræ opponendum commendavit chirurgus quidam unguentum, cujus ex unguento althææ, aregon. martiat. agrypp. oleo petræ, juniperino, laurino, sapone veneto, axungia canis, pipere nigro pulverisato, euphorbio & eruca compositi mirum in hisce morbis prædicavit effectum. Nec quoque illius usum variis rationibus ductus improbavi, sed illud bis quotidie loco prius probe fricto inungendum, alternis insuper diebus summo humero æque ac cervici siccas cucurbitulas admovendas, tumque unguentum adplicandum curavi:

nihil vero auxilii inde observavi, nisi quod aridum fere brachium magis autem carnosiusque fieri videretur. Denique amice suavit ad genu confortandum unguento quodam viridi fuit usa, & majus inde robur acquisivisse sibi imaginatur. Quæ cum ita sint, Gishublenfes hac ætate fontes accedere decrevit, num cæli, loci & aquarum mutatio ipsi futura sit salubris tentatura: de his vero & ulteriori medendi ratione salutare anhelat consilium. Pridie Kal. Maji 1731.

Consultum inde fuit, ut cum tam radicato malo aeris mutatio multum conferre deprehendatur, olim commendata medicamina ac balnea in usum rursus vocaret ægrotans.

CASUS XXI.

De Hemiplexia ex affectu Rheumatico-arthritico producta.

Generosissimus vir de P. annos 67. natus, longo abhinc tempore podagra chiragraeque tormentis obnoxius, sub hujus potissimum anni auspiciis tantas cervicis atque pectoris constrictiones inciderat, ut per sex hebdomadas nocte dieque sellæ insidere teneretur, & demum hirudinibus ad anum applicatis ab iis fuerit liberatus. Accidit autem proxime elapsis pentecostes feriis, ut, cum assumtis integra adpetentia epulis cælo ventoso ac inimico fenestræ aliquamdiu immoratus in sellam subsideret, insigni subito apoplexia corripere, qua amisso rationis usu sinistrum latus, dimidium caput artusque istius lateris paralyti resolvebantur, sinistrique oculi visus penitus deperdebatur. Rediit equidem post congruorum remedium usum rationis integritas: verum oculi, brachii, pedisque paralytis adhuc inhaeret, pectusque simul multo mucosum infarctum detinetur: quin quamvis etiam quinto ab ea accessione die, foasso medicorum, chymicum quoddam medicamen adsumeret, inde quidem aliquoties vomit, multumque pituitæ reddidit cum eximio levamine; tantum tamen aberat, ut resolutioni

quoddam accederet allevamentum, ut potius affecto pariter ac integro lateri spasmodica superveniret constitutio.

In hoc rerum statu post 14. circiter dies in dextro pede prope pollicem sponte exortum ulcusculum fonticuli instar per quatuor septimanas insignem primum tartarei recrementi, post aquei ichoris ploravit quantitatem. Nec impeditus fuit hic fluor; sed ordinata sunt fempicupia ex aqua fluviali tepida, lactis quatuor mensuris & furfuribus parata; quibus generosus æger bis quavis hebdomade ad horæ quadrantem insedit, ab iisdem vero duodecim vicibus usurpatis, cum nullam ferre opem, & magis virium languorem inducere viderentur, pectus abstinuit. Abhinc quoque sinistrum paralyticum pedem eadem, ac in dextro, regione obsedit ulcus, non quidem tartarea saburra, verum acris pituitæ fluxu hucusque madidum. Junguntur præterea non minus infatigabilis pedis crurisque resoluti pruritus, quam capitis humorosa defluxio, qua plurimus mucus & naribus redidit & faucibus exscreatur.

His denique omnibus ante biduum hora nona matutina violentius malum, veluti recidivum, accessit, quo æger omni ratione privatus tanta rapiebat convulsione, ut dextrum genu ad os fere contraheretur. Accersitus medicus cruorem simul ex ore ferri videns, derivatoriam instituit jussit venæsectionem; qua pariter ac aliis medicinis hæc dira accessio fuit expugnata. Verum licet per totius morbi decursum integer adpetitus, large epulæ, pulsus naturalis similis, alvusque quotidie reddita fuerint: attamen summo generosus vir jam laborat virium defectu, omnis motus impositus ministris solum moveri debet, atque hac illucve portari, & somno fruitur plane nullo.

CONSULTATIO.

Quod si viri generosi morbum valde radicatum ac habitalem rite intueor, non sane possum, quin illum in tam confirmata ætate gravissimum ac maxime arduum declarem. Non enim

enim solum omnes vitales succi sordibus tartareis scorbuticisque inquinati: verum etiam partes nervosæ, tendinæ ac fibrosæ violentis stricturis ac spasmodicis moribus detineri videntur. Hinc autem circulus humorum per vasa corporis impeditur, salutare excretiones, maxime que per cutim fiunt, immittuntur, & cruor spasmis illis tam externis quam internis copiosius ad pectus & superiores partes rapitur: ex cujus stagnatione in capite apoplectica accessiones, in principio medullæ spinalis hemiplecticæ ac paralyticæ resolutiones, & denique catharrales per nares faucesque destillationes, ac pectoris muco oppletiones originem trahunt. Eminus ad hæc vitia non nisi feri impuri tartareique colluvies, podagricorum & chragricorum dolorum vera causa dispossuisse videtur. Namque hoc externos olim artus, eorumque articulos occupans per quasdam forte causas intra corpus depulsum est, in quo primum per metastasin, ut dicunt, ad colli cervicisque musculos delatum, hos ad rigidas distentiones proripuit; dein vero ad ipsum caput atque cerebrum depulsum, apoplecticum paralyticumque procreavit insultum. His denique certo virum adhuc validarum documento singulari naturæ beneficio ulcuscuta pedum, acre tartareum serum plorantia supervenere; quam naturæ sordes scorbuticas foras pellendi proclivitatem insignis quoque demonstrat pedum pruritus. Hi vero motus, quamdiu sunt moderati, salutares omnino ac utilissimi deprehenduntur.

Quamobrem ut inveterato huic malo, ætate adeo provecta, si non penitus expugnando, saltem aliquantulum sublevando prospiciatur; omnes, meo quidem arbitrio, scopi ad tria potissimum erunt dirigendi. Nimirum ante omnia eam vitæ rationem observare opus erit, quæ acris depravatisque humoribus corrigendis, ac edulcorandis sit opportuna: deinde excretiones naturales per alvum æque ac cutim promovere, & humorum ad externum habitum refectiones adjuvare conveniet; & denique ea propinare oportebit medicamina, quæ nimiam ven-

tricoli acrimoniam, vehementis adpetentia causam, involvant, & concoctricem restituunt roborentque vim, quo tandem legitimus generetur chylus, & ex hoc reliquorum succorum ad partium nervosarum nutritionem atque motum valde necessariorum depuratio obtrineatur. Hisce finibus consequendis nihil erit praestantius quam conveniens potus: abique hoc enim omnem curationem fore irritam experientia compertum habeo. Hujus vero selectus pro ventriculi constitutione dijudicandus est: quæ si permiserit, in hisce morbis serum lactis in locum ordinarii potus commendare, aut sub epulis decocti ex radice chinæ, passulis & cinnamomo parati usum, matutino vero & meridiano tempore dicti feri instar aquarum medicatarum potationem summo fructu ordinare consuevi. Serum ipsum hac potissimum paratur ratione: Lactis vaccini mensura una cum dimidia, succo citri, quantum cochlear capit, permixta, leni igne coquatur, donec coaguletur, dein percoletur, & ad aciditatem temperandam una circiter oculorum cancrorum drachma sub levi agitatione adjiciatur, tum sacchari Canariensis frustum corticibus citri, ut oleo ejus imbuetur, probe perfrictum addatur, ut serum amœnorem inde sapore odoremque nanciscatur: quod vel matutino vel meridiano tempore octo semper uncis hauriendum est.

Dein alvi libertatem iis adjuvare oportet remediis, quæ simul acrimoniam ventriculi intestinorumque temperanda inserviunt. Huic scopo, si ventriculi vigor permiserit, in hisce adfectibus serosis tartareisque mannâ arbitror praestantissimam, cujus una aut binæ uncia quavis hebdomade ex supra dicto lactis sero devorandæ; aut in eorum locum passula rhabarbarinæ vel manæ vel brevi ante partum quandoque assumendæ sunt. Impurum autem serum corrigendi, & laudabiliorem chylum suppeditandi insignem efficaciam possident juscula ex carne vitulina aut gallinacea cum radice graminis, cichorei, scorzonæ, aut fœniculi composita; cui eidem scopo non minus, quam

quam ipsi concoctioni adjuvandæ insigniter satisfaciet Elixirium meum viscerale ex blandis balsamicis, & extractis amaribus sine menstruo spirituosum paratum; cuius & ante epulas & hora quinta vespertina L. guttulis ex aqua vino nupta capiendi usus per quosdam menses protrahendus est. Nec ludetur opera, si ad transpirationem promovendam æger cubitum iturus hujus mixturæ unciam quandoque assumat: Recipe aquæ florum sambuci, cardui benedicti, cerasorum nigrorum ana uncias quatuor, cinnamomi sine vino, aquæ theriacalis, aceti squillicici ana unciam unam, lapidum cancrorum drachmam unam cum dimidia, antimonii diaphoretici scrupulos duos, mixturæ simplicis guttas XXX. Julepi rosarum q. s., cuius quoque pulvis Marchionis, cinnabari, nitro & castoreo permixtus egregie supplebit.

Pedum vero molesto pruritus conveniet, eos sapius lactis flore lavare, iterumque abstergere; & denique spasmis afflictarum partium consopendis admodum conferet hoc linimentum: Recipe aquæ Anhaltinæ, spiritus lumbricorum terrestrium ana unciam unam, spiritus cornu cervi sale volatili saturati, essentia nucistæ, croci, castorei ana drachmam unam. M.

Hæc sunt, quæ in salutem generosi ægrotantis proponenda duxi; quæ si a medico, qui curationi præest, probabuntur, haud sine fructu in usum ponentur: neque enim alienum fuisset, si ex transmissa morbi historia percepissem, num hæmorrhoidibus vel cæcis vel fluentibus, aut hypochondriacæ passioni obnoxius sit æger? num venæsectioni aut pedum aut brachiorum adsueverit? num sanguine turgeat, aut vini ingurgitationi indulserit? Horum enim momentorum cognitio ipsius morbi curationi haud levem suppeditat opem.

ULTERIOR RELATIO.

Postquam morbi ipsius ac constitutionis generosissimi ægrotantis exquisitor historia fuit desiderata: eam hisce suppe-

ditare, haud alienum videtur.

Jureconsultus illustris, annorum 67. temperamentum sanguineo-cholerici, ingenii vivacissimi, judicii acutissimi, staturæ ac habitus mediocris, capacioribus vasibus instructi, robusta satis a teneris fere gavisus est valetudine; nec tamen unquam, licet insigni semper humorum laboraret abundantia, Helmontii forte imbutus principiis, cruorem ex venis trahi permisit: Ante 14. vero annos, cum podagræ accessionem graves cervicis distentiones exciperent, illamque per tres menses rigidam detinerent, primum venam tundendam præbuit; & hinc exitum spasmis levamen expertus, his quotannis circa utrumque æquinoctium venæsectionem in pedibus institui curavit.

Jam vero XL. sunt anni ex quo assiduus corporibus ortis, sed mentis perpetuis laboribus indulgens, primum mitiori, postea vero graviori frequentiorique podagra & chiragra, sæpius ad tres, quatuor vel quinque menses summis doloribus inhaerente, excruciarî cœpit, cui quoque calculosa nephritis juncta fuit, & miserum calculorum spongiosorum & albicantium & rubicundorum excretionem sæpius sollicitavit. His nunquam topica, ut dicunt, & repellentia opposuit; sed externe farina avenacea calefacta; interne decocto Behrensi antiarthritico, in Eph. Nat. Cur. Vol. 1. & 2. obl. 18. pag. 152. summis celebrato laudibus, fuit usus; nec unquam diætæ erroribus, aut vinosarum potationum excessibus indulgit, nisi quod ad iracundiam vel ex levissimis causis sit facilis.

Ex usu quoque ipsi fuit, ut per 40. annos quavis æstate per 5. circiter hebdomades Schwalbacenses acidulas potaverit; in quarum locum proximo biennio Selzeranas lacte caprino mixtas substituit: tantum vero abfuit, ut inde mali sui levamen deportaverit, ut illud potius statis temporibus pertinaciter redierit, & novissime sub hujus anni auspiciis summis tormentis per tres menses sævierit. Ab his cum quatuordecim circiter dies immunis fuisset, insatiabilis totius corporis cutem prehendit pruritus; laxantibus aque

æque ac humorum acrimonia temperantibus oppugnatus medicinis.

At enimvero brevi post, cum ex ambulatione ad corporis obtinendum exercitium ipsi valde commendata reversus, cubili cuidam, in quo linthea humida fuerant exsiccata, per horæ circiter spatium immoraretur: gravis rigor, spasmiisque cervicem occupavit; & hinc ad motus spiritibus resolventibus ac nervinis depulsus pectus obsedit, illudque tanta spirandi angustia oppressit, ut per sex hebdomades præ suffocationis metu fellæ semper insidere debuerit. Nec tamen ullas huic malo aperientia, incidentia, nervina & antispasmodica tulerunt suppetias: cum autem ægro, ipsi hæmorrhoidum fluori quidem nunquam obnoxio, moliminibus tamen ad illas spectantibus, hypochondriacis passionibus ac flatulentis diu multumque sollicitato, hirodines ad anum fuissent applicatæ, omnes protinus a pectore evanuerunt constrictiones.

Hinc per integrum mensem satis firma valetudine, ciborum insigni appetentia, somnoque placido gavisus spem præbuit, fore ut ab omnibus liber viveret ægritudinibus. Verum enimvero cum sub ipsis Pentecostes feriis, tempestate horrida & inimica, epulis satis vegete assumtis, & meridiano somno, quo ex consilio & exemplo Brunneri, archiatri Moguntini, quotidie uti sueverat, absoluto fenestre inter adspirationem auræ frigidæ affideret: gravi subito apoplexia cum omni sensuum abolitione, magnoque stertore, absque tamen oris spuma, percellabatur. Adhibitis protinus cum externe venesectione, vesicatoriis, frictionibus & anterioribus clysteribus, tum interne propinatis resolventibus, temperantibus, analeptis, & humorem circuitum promoventibus rediit equidem rationis ac sensuum vigor: at lateris sinistri non solum motus omnis mansit abolitus, audiendique & videndi potentia prorsus deperdita; verum etiam sub initium ipse evanuerat harum partium sensus, adeo ut æger se in isto latere habere artus plane ignoraverit. Hisce accessit continuus sompor, perpetuæque dormiendi cupiditas,

ac tanta œsophagi & epiglottidis resolutio, ut ne tantillum quidem liquidorum absque suffocationis metu assumi potuerit. Oppugnabantur hæc symptomata pulvere quodam a quibusdam commendato, qui non nisi ex sulphure antimonii aurato secundæ præcipitationis a multis medicorum in serosa apoplexia & catharis præfocantibus admodum laudato compositus videbatur; & in nostro non solum multum tenacissime pituitæ per alvum vomitumque duxit, verum etiam spirandi quandam libertatem, eamque firmitatem ægro restituit, ut & cibos, potus atque medicamina absque deglutitionis impedimento devorare, & somno quietiori frui potuerit.

Tantum vero abest, ut motus impotentia ullum accesserit robur, ut potius æger ab ipsis Pentecostes feriis ad hunc usque diem lecto penitus affixus absque ministrorum auxilio nullo modo se movere valuerit. Resoluto tamen pedi quædam rediit sensatio, ejusque subsultantes agitationes & insignis pruritus supervenerunt; quibus denique dextri pedis prope pollicem, deinde sinistri quoque paralytici ulcusculum sponte excitatum jungebatur, quod in dextro fonticuli instar primum tartareum, post aquosum recrementum, in sinistro autem serum acre cutim arrodens copiose ploravit, & in hoc fluore hucusque conservatum est. Reperduo quoque calculosa adflictio cum molesta quorundam calculorum excretionem; quæ juxta methodicorum in observationibus Wratislaviensibus anno 1702. pag. 36. candide descriptam methodum balneis emollientibus ex aqua fluviali & lacte paratis, quibus tepidis per horæ quadrantem insedit æger, oppugnabatur. Nec irritus illorum effectus fuit in debellanda ex calculo molestia; at cum paralyti nullam afferrent opem, majoremque inducere viderentur imbecillitatem, eorum usus fuit omisus. Hinc pugnabatur tonicis, nervinis, cephalicis, analeptis, confortantibus, ambratis, resolventibus, incidentibus, temperantibus, antispasmodicisque medicinis, interne pariter ac externe in usum vocatis: sed

omnia nequicquam juvabant, nec impedire poterant, quo minus paralytis æque ac eximius pruritus, nullis frictionibus demulcendus, resisteret; & lateris dextri spasmodica contractio pertinaciter inhaereret. Quin ante quinque circiter septimanas hora nona matutina ex improviso gravis accessio, instar comitialis morbi, ægrum prehendit, qua dextrum genu subito ad pectus usque convellebatur, caput circumagebatur, oculi distorquebantur, cruor ore reddebatur, omnique rationis usus evanescebat: quæ tamen symptomata tula in dextro brachio vena, aliisque medicinis adhibitis brevi tempore depellebantur.

Abhinc commendatorum medicaminum usu inchoato & viscerale Elixirium & externus spiritus, & flores lactis ad pedum pruritus per 14. dies rite adhibebantur, nec minus pedes bis scarificabantur. Potare insuper cœpit ægrotans serum lactis, at ob ventriculi infirmitatem iterum desiit, maxime cum X. Calend. Dec. eadem iterum epileptica concussio. iisdem ac antea symptomatibus prævia quadam nausea subito accederet, sub qua per horæ quadrantem inhaerente totum corpus gelido frigore rigeat, & copioso maderet sudore. Tum illud calidioribus frictum pannis naturalem recuperavit calorem, & missis ex vena in brachio iterum incisa cruoris spissi, tenacique muco obducti, quatuor uncis pristina sanitatis rediit constitutio.

Tertio Calend. Decembris hora nona vespertina prævia denuo nausea pectus occupavit asthma convulsivum, cum summa præcordiorum anxietate, & mucici tenacissimi per alvum vomitumque rejectione; a quo per totam noctem inhaerente mane post assumptas antispasmodicas medicinas iterum liberatus, hucusque nullum amplius violentorum horum motuum, præter spasmodicos pedum subsultus, toleravit.

Somnus ceterum parvus ac interruptus est, sub quo sæpius oculi convelli deprehenduntur, & non nisi album ostendunt cavum: appetentia pro morbo sæ constitutionis ratione satis vegeta,

nullaque cibos concoctu faciliores assumptos sequitur molestia; neque ea, quæ olim, urget sitis, ut hinc sub epulis non nisi dimidiam vini rhenani, aquis Schwalbacensibus permixti, mensuram, mane vero duo infusi Theebois vascula haurire sueverit. Spirandi quædam vexat angustia; at transpiratio integra ac alvus cum statum excretionem libera quotidie suo fungitur officio, & si segnior fuerit, suppositoriis promoveri solet. Pulsus observatur validus, semper æqualis, in affectu latere paulo debiliior, & plerumque iusto celerior: urina fertur satis sufficiens quantitate, colore sanorum simili, consistentia crassa turbidaque, & non solum tartareum sabulosumque deponit sedimentum, sed etiam haud ita pridem quosdam calculos, semen milii magnitudine referentes, unumque rubicundum piso majorem, absque omni fere dolore ex sinistro rene delapsum, secum duxit.

Ipse æger novissimis maxime abhinc annis insigni nervosi generis debilitate laborat; & sub præsentis præcipue ægritudine eximia præcordiorum anxietate, tantoque languore & virium defectu sollicitatur, ut extra lectum commorari nequeat, memoriæque simul imbecillitatem sentiat: imus venter macie confectus, caput autem integrum, oculique videntur vivacissimi. Quæ cum ita sint, & nulla valetudinis affulgeat spes, ulterius efflagitur consilium, & præcipue in quætionem venit: An ex usu mineralium aquarum, maxime Amasianarum, quas ordinarius medicus maximopere dissuadet, aliquod mali expectari queat. allevamentum?

CONSILIUM.

Quæ mihi ulterius de gravissima viri excellentissimi de P. ægritudine & commendatorum in illa medicamentorum effectu perscripta sunt, ut meam de ea penitus expugnanda mentem exponam, in ea, quam priori consultatione explicavi, sententia, me omnino confirmarunt, quod scilicet ob nervosi generis summam imbecillitatem, humorumque vitalium uni-

universalem corruptionem, & confirmatam valde ægrotantis ætatem ex medicamentorum usu nulla mali exstirpatione expectanda; sed omnem curationis nervum eo intendere oporteat, ut vita solummodo, quantum possibile, diutius protrahatur. Omne enim ventriculi robur, & concoctricem vim insigniter vitiatam esse arbitror: unde non solum lactis serum fuit inimicum; verum etiam ex hoc ipso primarum viarum vitio, & crudorum succorum collavie malum rheumatico-artbriticum, & exinde per metastasin asthma convulsivum & vehementes dextri pedis spasmi suos mutuatur natales. Hanc quoque ob rationem in id summo incumbendum erit studio, ut corpus a sordibus purgetur, transpiratio promoveatur, nervorumque corroboretur genus: quibus scopis obtinendis meum consilium a medicis ægro præsentibus & eruditione & experientia clarissimis ulterius dijudicandum in medium paucis proferam. Ante omnia igitur hætenus consuetum vini rhenani aquis Schwalbacensibus permixti potum abolere convenit: quoniam, ne spirituosæ vini aquæque partes capiti nervisque inimicæ sint, valde timeo; & omnes minerales aquas hemiplecticis affectibus, nisi forte ad præservandum, ob ventriculi metuendam inde debilitatem minus convenire compertum habeo; hinc quoque harum atque balneorum usum in præsentia ægritudine minime commendo.

Potui vero ordinario decoctum ex radice chinæ, cortice ligni sassafras, pasculis & cinnamomo paratum substitui, omnemque vini potationem vitari mallem; & nervis stomachoque confortandis liquoris mei anodynii mineralis tribus partibus cum una balsami mei vitæ mixti 15. vel 20. guttas assumendas opponerem. Alvum in hisce casibus optime relababit, fordesque evacuat pulvis Cornachini hac parandus ratione: Recipe cremoris tartari scrupulos duos, antimonii diaphoretici grana decem, cinnabaris nativæ præparatæ, diagrydii sulphurati ana grana quinque vel sex; qui singulis quatuor diebus capiatur. Transpirationi ve-

ro promovendæ hic pulvis vesperi sub lecti introitum reliquis diebus assumtus erit convenientissimus: Recipe cornu cervi ussi drachmam semis, antimonii diaphoretici, cinnabaris ana grana sex, extracti croci & castorei ana granum semis: sequentique mane infusum Theebois cum citri corticibus paratum forbillandum est. Neque minus abs re erit, sanguinem quandoque e vena mittere, aut hirudines ad anum adplicare: & ad cervicem dorsique spinam inungendam hoc nervinum commendarem unguentum: Recipe axungie humanæ unciam unam, olei nucisæ expressi unciam dimidiam, olei rutæ, roris marini, majoranæ, lavendulæ ana guttas 20. balsami Peruviani drachmas duas. M. Nec denique alienum erit, juscula tenuiora gallinacea cum radice cichorei graminisque confecta, & succo citri aut aurantiorum permixta largiter forbere: quæ consilia languorum summus medicus non sinat esse irrita, ex animo precor.

CASUS XXII.

De Paralyfi dextri lateris.

Vir annorum 48., temperamentis cholérico-sanguinei, vivaci vultu, multoque sanguine præditus, cum aliquando iudicio interesset consistoriali, in eoque procul dubio quadam mentis commotione excandesceret: accidit, ut præter omnium opinionem apoplectico raperetur insultu; quo ab imis partibus aspirante primum pes dexter, dein quoque brachium, maxillaque illius lateris resolvebantur, omnique movendi potentia destituebantur; &, ratione quidem integra, sermonis impedimentum, somnique per sex hebdomades defectus jungebantur. Instituta equidem sex circiter ante hanc accessionem septimanis fuerat venæsectio; atramentum hujus æque ac scarificationis usum insuper habuerat, & inordinate administraverat. Consulti ergo & celebris Jenensium medicus W. & ordinarii civitatis medici protinus in lateris affecti pede venam secari jusserunt; variisque

riusque internis & externis remediis ægrum eo perduxerunt, ut post 4. septimanas sermonis, motusque pedis aliquam recuperaverit potentiam. Tum præterlapsis 9. hebdomadibus Tœplices adijt fontes, iisque per integrum mensem usus non nisi majus pedis resoluti robur obtinuit: reversus ex dato emetico novies vomuit, neque ullam aciditatem reddidit; non minus, venam secari, bisque scarificari curavit, & abhinc tres manus dextræ digitos movere valuit. Jam ea illius est conditio, ut in planis equidem locis fulcro innixus lentis incedere queat passibus, somno fruatur paucis, cibis vescatur parcissimis, & sermonis, quamvis maxillæ vitio aliquantulum adhuc præditi, majori tamen, quam olim gaudeat libertate: at enim vero dextrum brachium manumque prorsus movere nequit, quid? quod a prima morbi accessione hucusque artus affecti lateris tam superiores, quam inferiores gravis semper adfecerit spasmus, adeo ut per novem aliquando dies digiti præcipue pertinaci rigore fuerint detenti; & hæc distentiones jam integri quoque lateris manum corripere minentur, quæ noctu & rigore & ponderis sensu occupatur. His denique & dextri pedis usque ad taleolos intumescencia, & hæc novissime supervenit molestia, ut sub quacunque pedis quiete nervæ dextri poplitis partes admodum obrigescant, ut vix pedi inniti valeat.

CONSULTATIO.

Dextri lateris resolutionem, de qua in transmissis litteris agitur, nimis abundantia sanguinis, ob insignem mentis commotionem magna vi ad caput compulsi natales suos debere, extra omne positum esse credo dubium. Quandocunque enim ille ad caput raptus, ibidemque stagnans cruor per vasorum poros subtile dimittit serum, illudque vi suæ gravitatis ad principium medullæ spinalis vel dextri vel sinistri lateris decumbit: fit inde, ut hi stagnantes humores fluidi, quos nervi cerebrumque continent, subtilissimi influxum in partes dextri lateris re-

morentur, & harum partium vigorem, agilitatem, atque motum impendant. Tum vero, quod pauci medicorum attendunt, ipsa hujus lateris viscera, maxime hepar, ventriculus, ac intestina in morbi consensum rapiuntur, & ob multos, quos ab intercostalibus nervis mutantur, ramos tono atque robore suo dejiciuntur: ut ideo haud rara mihi occurrerint exempla, quod in paralyticis morte defunctis hepar insignem retulerit magnitudinem. Ex hac demum toni destructione humorum circulus mirifice impeditur, transpiratio non minus ac nutritio læduntur, cruor ipse hinc inde, maxime in manibus pedibusve stagnat, hisque partibus torporem, gravitatem, & motus contractorios vermiculares inducit, quos exprimunt; *Die Hande schlaffen mir ein*. Quum autem hæc seri ad radicem & principium nervorum stagnatio & extravagatio difficillime se removeri patiatur; quoniam non solum medicamentorum effectus ob partes eas sanguine atque calore privatas redditur irritus, verum etiam ipsæ nervosarum partium membranae ex longiori mora labefactantur: facile conjici potest, hosce morbos valde rebelles existerere atque diuturnos.

Hinc si curandi rationem dispiciamus; illa partim ob morbi pertinaciam chronica ac difficilior observatur; partim etiam ipsa ægotantium culpa impeditur, quippe qui ob temporis diuturnitatem redduntur impatientes, ut incerti modo his modo illis medicinis, modo hoc modo illo utantur medico, eaque varietate & sapius intempestivo remediorum usu, ventriculi, aliarumque partium robur magis magisque pessumdam. Ut itaque candide meam de curatione exponam mentem; ante omnia consulo, ut a sanguinis missionibus (quæ in morbi dumtaxat principiis & scopo magis præservatorio utilitatem suam præstant) purgantibus, vomitoriis, calidioribus diaphoreticis, volatilibus, ambratis, moscharitis, castorinis & maxime opiatibus studio abstineat æger medicamentis. Thermae atque acidulae majus minantur damnum, quam emolumentum; nec balnea, utut

nervina fufficiunt: contra vero convenientiffimum erit, ea duntaxat adhibere medicamina, quæ balsamica, roborante & spiritusascensum chylo, lymphæ & sanguini reddendi pollent virtute; quorum tamen usus, licet haud statim voto respondeat, non interrompendus, sed ad aliquot menses protrahendus est, ut partim succi vitales corrigantur, fluxilioresque fiant, partim debilitatis partibus pristinum restituantur robur.

Quamobrem hisce scopis apprime convenientem transmittito spiritum quandam balsamicum, cujus 30. guttæ mane ex aqua vino permixta capiendæ, insuperque quædam infusi Thee, Coffee aut melissæ cum salvia vascula hauriantur: id quod si adhuc intra lectum fiat, & lenis sudor expectetur, majorem præstabit utilitatem; præsertim si hora 5. vespertina iterum viginti hujus spiritus guttulæ ex eodem assumantur vehiculo. Deinde vero non minus operam exseret egregiam tinctura aurantium sub prandio 60. guttis, totidemque nonnunquam vesperi haurienda; & denique præstantissimus erit hic pulvis, alternis diebus sub lecti introitum ad drachmæ pondus devorandus: Recipe lapidum cancrorum, cornu cervi sine igne præparati, antimonii diaphoretici, corticis calcarillæ, chinæ, succini præparati ana drachmas duas, olei cinnamomi, macis ana guttas octo, misce f. pulvis d. f. *starekendes Pulver*. Inter externa subsidia operæ erit pretium partim extremas partes pannis asperis ad calorem usque & rubedinem fricare, partim spinam dorsi, maxime juncturas manuum pedumque & horum plantas linimento ex spiritus rosarum uncis quatuor, olei lavendulæ uncia semis, olei destillati nucis drachmis duabus, axungia humanæ uncis duabus, spiritus salis ammoniaci uncia dimidia parato sedulo inungere.

Quum denique victus ratio, & præcipue illi potus, qui nec caput onerant, nec acorem fermentatum ventriculo inducunt, reliquam curationem mirifice adjuvant; huic scopo decoctum hordei cum mastiche & cinnamomo paratum, & inter epulas haustum vini generosi Angli-

Hoffm. Consult. Med.

cani, quod Sectæ vocant, commendo.

Ceterum ab omni reliquorum vinorum, spirituosorum, Tabaci, acidorum ciborum, lacticiniorum, & quicunque status gignunt & alvi obstructions, usque penitus abstinere convenit: neque minus ab animi commotionibus, & nimis laboribus ac meditationibus maximopere cavere oportet.

C A S U S XXIII.

De Paralyfi sinistri lateris.

V Ir quidam cœlebs integra ceteroquin sanitate gavisus, per novissimum quinquennium membrorum debilitate capitique dolore sollicitatus, hisce molestiis & Wolckensteinenses semel, & Carolinas bis opposuit acidulas, earumque magis per urinam quam alvum expertus fuit operationem. Tum ab empyrico quodam datam tincturam per novem menses usurpavit, & exinde alternis diebus largos sustinuit sudores: cum autem & artuum, maxime sinistri lateris, languores, & capitis dolores magis magisque increvisset, illius usum omisit: & auctis indies symptomatibus, ac alvi pertinaci obstructione accedente, non nisi semel circiter intra 4. aut 8. dies laboriosa & difficili scybalorum expressione referata, ordinarii consilium imploravit medici. Putavit ille omnia organa chyli secretioni dicata spissis, viscidis, acidisque recrementis esse obturata; hinc tenuiorum succorum separationem, & ad partes affectas progressum impediri: inde vero non solum totum corpus debilitari, ac obeundis functionibus impar reddi; verum etiam omnia symptomata ex abundantia viscidorum, defectu autem spirituosorum humorum derivanda esse asseruit. Oppugnavit hæc quoque vitia ea curatione, quæ agro matutino & meridiano tempore infusum Theebois sorbillare, prandio liberaliori, cœna parciori, & sub epulis loco potus ordinarii decocto ex radice liquiritiæ & scorzonæræ parato uti licuit: bis quotidie

E

tidie hunc dedit pulverem : Recipe antimonii diaphoretici , matris perlarum , succini , coralliorum rubrorum , eboris ana drachmam , gummi benzoës drachmam semis , corticum aurantiorum , macis ana scrupulum unum cum dimidio . M. d. vesp̄eri quoq; harum pilularum binas propinavit : Recipe extracti hellebori nigri drachmam unam , resinæ jalappæ scrupulos duos , mercurii dulcis drachmam unam , gummi benzoës scrupulos duos , croci , macis ana scrupulum unum , gummi ammoniaci in vino albo cocti q. s. m. f. pilulæ , quæ sequenti die bis alvum moverunt . His per aliquot dies usurpatis , iisque præparatis humoribus assumptis quandoque pulverem ex sulphuris antimonii , & mercurii dulcis ana quindecim granis , qui semper binos pituitæ viscidæ excitavit vomitus , & ventrem sexies subduxit ; tum quoque quavis hebdomade interposuit usum elixirii ex radice enulæ , asari , hellebori nigri , jalappæ , liquiritiæ , semine anisi , coriandri , juniperi , corticibus aurantiorum , mace & passulis minoribus compositi , & exinde duas vel quatuor habuit sedes .

Quamvis igitur hisce medicaminibus insignis pituitæ copia fuerit evacuata : tantum tamen aberat , ut remitterent inde symptomata , ut potius membrorum languor magis magisque ingravesceret , & ipsa lingua intumesceret : quid ? quod proximo Decembri mense convulsivæ musculorum faciei agitationes accesserint , quæ tamen haud redierunt amplius . Ceterum ciborum appetentia integra , somnoq; satis placido fruitur : capitis vero eximii urgent dolores , & tanta corporis imbecillitas , ut si in terram ipsum prosterni contingat , ipse solus se sublevare haud valeat . Quare jam potissimum doceri avet , num novissimi medici medendi ratio legibus artis responderit ; dein ea sibi proponi anhelat remedia , quæ nimio internarum partium mucos expellendo sint idonea , & denique scire cupit , num ex usu aquarum Sedlicensium , aut Carolinarum mali levamen expectari queat ; anne potius venæ sectio , quam non minus ac largiores sudationes , ne spirituosas & fluidio-

res corporis detrahant partes , præsens medicus maximopere dissuadet , aliquam spondere valeant mali solutionem ?

CONSILIUM.

Pervenerunt equidem ad manus meas litteræ , in quibus excellentissimi Comit̄s de S. G. adversa traditur valetudo , meaque ad illam debellandam desideratur sententia : doleo autem historiam morbi adeo fuisse mancā , ut primaria momenta & ipsum morbum & ægrotantis indolem significantia fuerint omissa . Hinc quantum ex nuntii ore percepi , perillustis æger , annos 40. natus , temperatura linguæ ac robustæ constitutionis octo circiter abhinc annis gravi lapsu ab equo præcipitatus , exinde debilitate lateris , maxime brachii sinistri laboravit insigni , ut nec manu quid tenere , nec illam ad caput elevare valuerit . Contra hoc malum ex consilio empyrici cujusdam tinctura sic dicta solis pugnavit , & ex illa per 9. integros menses assiduo maduit sudore ; nihilq; effecit , nisi quod membrorum imbecillitas , capitisque ac dorsi dolores majus incrementum sumserint , & insuper pertinax alvi obstructio accesserit . Hinc alterum vocari jussit medicum , qui organa chyli secretioni dicata sordibus mucidis , viscidisque infarcta ratus , illaque resoluturus mane infusum Theebois , & loco ordinarii potus decoctum quoddam potari jussit : a meridie pulverem præcipitantem & aromaticum , vesp̄eri pilulas purgantes cum extracto hellebori nigri , resinæ jalappæ & mercurio dulci permixtas per aliquot successive dies propinavit ; tum pulverem ex sulphuris antimonii & mercurii dulcis 15. granis quater , interpositis semper aliquot diebus , & denique quavis hebdomade elixir purgans exhibuit . Quæ medicamina quamvis multum pituitæ evacuaverint , tantum tamen abfuit , ut ipsi malo suppetias tulerint , ut potius languor membrorum magis magisque invaluerit , lingua intumuerit , & ipsa convulsionum primordia supervenerint .

Hinc itaque in quæstionem venit : num hæc medendi rationes legibus artis respondeant ?

deant? Quod fi prioris medici curationem intueamur, illa omni modo rejicienda atque damnanda est: ille enim copiofiffimis fudationibus, per novem menses medicamine fuo provocatis, laudabiles corporis fuccos evacuavit, humores nimium exagitavit, & fordes per alvum eliminandas intra fanguineam maffam rapuit; quæ nervis jam labefactatis infidentes, eos debilitarunt magis, & inteftinis hifce fudoribus fere exficatis, alvi pertinacem induxerunt obftructionem, hinc morbum omnem magis reddiderunt confirmatum. Illa autem, quæ alter medicus ordinavit, medicamina in fe considerata haud contemnenda funt, & aliis fubjectis, morborumq; caufis prudenter, tempeftive & debita dofi oppofita infigne producere valent emolumentum. Verum enimvero hoc in cafu erraffe mihi videtur, quod omnem morbi & languoris caufam in nimio muco, lymphatica chyli feraque vata obftruente, fitam effe arbitrat, hunc purgantibus, vomitoriis, fortioribusq; remediis, quale fulphur antimonii & datæ pilulæ funt, per alvum, vomitumq; exturbare tentaverit. Hæc enim medicamina, maxime mercurius dulcis & fulphur antimonii, tanta dofi exhibita ventriculum, & univerfum nervorum genus infigniter adfecerunt, ftimularunt & ad fticturas proritarunt; præcipue vero mercurius dulcis majorem lymphæ & falivæ ad os atque fauces concitavit affluxum: ut ideo haud mirari oporteat, quofdam apoplexiæ & convulfionum acceffiffe prodromos, & ipsam intumuiiffe linguam.

Quare fi ad alteram quæftionem: quæ fcilicet ratione fuperflus ille mucus eliminari queat? refpondeam: monendum prius eft, morbum præfentem minime foli humorum dyfcræfiæ fuos debere natales, & ex ufu vomitoriorum, purgantium, fudoriferorum, vel plane falivantium, quæ fluxiliores humorum partes magis magisque expellunt, longe deteriorem reddi ac intricatiorem. Contra vero omne morbi fundamentum in nervorum lateris finiftri nimia debilitate, & robore ob fluidi lymphatici fpirituofi defectum de ftitudo fitam effe exiftimo; hinc quoque

ea commendo remedia, quæ partim huic robori reftituendo, partim fuccis laudabilibus generandis funt idonea; & ab omnibus, quæ hosce fuccos magis evacuant, valde dehortor.

Neque vero aridet mihi, quod in noviffima curatione ægro fanguine turgido, & ejus miffionibus adfueti, venæfectio fuerit interdifta, & hinc per cruorem in debilitatis vafis accumulatum major inducitur imbecillitas; nec denique placet, quod externa remedia, uti balnea vaporofa ex herbis appropriatis, linimenta temperare fpirituofa & balfamica, nec non friftiones fuerint intermiſſa.

Tertiæ quæftioni: num ere foret Sedlicenfes huic morbo opponere aquas? non niſi negativam reddere poſſum reſponſionem: quippe quæ nimis evacuant, & inteftina exficcant, quæ in noſtro ægro ſatis exficcata funt. Contra vero ad quartam: an potius venæfectio fit proficua? eam omnino commendo proximo vere in pede inſtituendam, & ſex circiter ſanguinis uncias emittendas: pulſum enim ſatis magnum fore credo, & cum ob ſanguineam temperaturam, ciborum integram adpetentiam, corporis autem exercitii defectum cruor magis magisque accumulatur & ſpiſſeſcit, metuo ne exitus nulla via data, ille ad caput compulſus aliquando inducat apoplexiam. Illo vero tempore, quo vena ſecatur, maxime a frigore cavendum, & non niſi cibis mollioribus ac concoctu facilioribus veſcendum erit.

Ut autem de ulteriori curatione mentem meam explicem, difficillimum fore credo, ut Perilluſtris ager a malo ſuo & vetuſtate & perversis medicationibus fere corrupto penitus vindicetur. Præſertim nimia remediorum farrago nihil certè præſtabit, neque vero acria, calida, ſudorifera atque purgantia ullum pollicentur allevamentum; ſed omnis potius cura eo eſt intendenda, ut partim nervi roborentur, partim laudabilis generetur chylus. Hiſce ſcopis obtinendis duo poſſimum commendo medicamina, nimirum Elixir meum ballamicum poſt epulas ſogottis capiendum, & pulverem temperantem ac nervinum, cujus quantum duo cul-

tri cuspides tenent, vesperi ex aqua ceratorem nigrorum assumendum est. Alvi libertas una cum dimidia mannæ uncia in infuso Theebois semel quavis hebdomade devorata est conservanda: mane infusum calidum ex herbis nervinis hauriendum; & loco potus ordinarii decoctum Scorzonerae adhibendum, cui quandoque haustus vini Hungarici vel Rhenani interponi poterit. Inter externa vero balsamus meus vitæ mane ac vesperi juncturis pedum manuumque inunctus egregiam conferet utilitatem. Quæ si malo debellando haud suffecerint; ad balnea denique sulphurata, quæ Tæplices scaturiunt fontes, recurrendum, & internus Sedlicensium aquarum usus coniungendus; quibus divinum apprecor auxilium.

CASUS XXIV.

De Paralyfi cum purpura.

VIR cælebs triginta annorum, temperamenti sanguineo-cholerici pridie Iduum Augusti anni præterlapsi, cum paternas celebraret exequias, subito in dextri lateris resolutionem incidit quandam, ut nec pedem, nec manum movere valeret: quæ primum levior successiva partium inflatione invaluit, ac trium dierum spatium perfecta reddebatur. Verum enimvero, cum affecta membra movendi quidem potentia destituta, sensum tamen obscurum retinuisent, iudicavi hanc leviolem solummodo & scorbuticam fore paralyfin. Hinc ægro summa humorum abundantia turgido protinus in sinistro brachio venam tundi, & octo cruoris uncias detrahi iussi: resolutum brachium pedemque omni calore privata, calidioribus pannis, & mixtura ex spiritu formicarum, lumbricorum terrestrium, spiritu cochleariæ, serpilli, rorismarini, spiritu salis ammoniaci, castoreo & camphora parata fricari; spinam dorsæ, cervicem, juncturasque unguento nervino & martiato ex oleis destillatis salviæ, anthos, succini &c. composito calide inungi, & denique linteis, gummi anima fumigatis foveri curavi. Lingua

supposui castoreum, vel balsamum apoplecticum Cellense vel elæosacharum anisi; nec minus mithridatium ac herbam rorismarini masticari ac sub lingua detineri imperavi; & loquela nondum redeunte venarum raninarum sectionem ordinavi ac congrua adplicui gargarismata. Nec interna medicamina cephalica, nervina, antispasmodica, confortantia, aperientia, absorbentia, temperantia, cinnabarina & antiscorbutica temperata fuerunt omissa; sed propinata potius essentia castorei, succini, croci, spiritus salis ammoniaci aromatizatus, spiritus balsamicus N. essentia ligni aloes, tinctura antimonii tartarifata, balsamus vitæ Hoffmanni, apoplecticus Cellensis, essentia dulcis Hallensium, pulvis cephalicus Michaelis, pulvis nervinus N. elæosacharum confortans N. pulveres absorbentes cum cinnabari juncti &c.

Quum præterea frequentes acidi & austeri ructus, flatus & borborygmi primarum viarum acidam viscidamque indicarent saburram, & æger ad iram esset facillimus: propinavi ipsi leve ex tartaro emetico vomitorium, & sub epulis essentiam carminativam Wedelii, aut corticum aurantium cum spiritu nitri dulci capiendam exhibui: nec minus ob alvi profluvium sponte obortum pilulas Becheri balsamicas per quosdam successive dies dedi. Neque irrita fuit hæc medicatio; siquidem paulatim adeo remisit morbus, ut æger & loquendi, & manum commode movendi, & ambulandi recuperaverit potentiam, nisi quod adhuc paululum claudicaret, nec digitos pedum movere posset, nec in his ac manuum extremis perfectam haberet sensationem. Verum enimvero cum proxime elapso die S. Martino sacro in publicum iterum proditurus & subito in vicinia incendio vehementi terrore percelleretur, & simul multæ indulgeret iracundia: accidit, ut animi crebris deliquiis, temulentia atque dolore capitis, susurro, tinnituque aurium, inquietudine & assidue per aliquot nycthemera corripere vigiliis, & tandem purpurea dextrum brachium occuparet efflorescentia; quæ datis juxta naturæ morus & expellentibus &c.

corrigentibus humores mox quoque dextrum pedem, tum collum faciemque, & denique abdomen sinistrique lateris artus successively obsedit. Pectus autem diu immune mansit, & post puncturas, ardores & insignes anxietates demum maculis scorbuticis, oboli magnitudinem referentibus, cingebatur. Hæc excretio per anni quadrantem ægro inhæsit, & mox uno loco evanuit, mox altero iterum erupit; quam eruptionem sæpius frigus, calor volaticus, aurium susurrus tinnitusque, puncturæ pectus & dextrum hypochondrium occupantes comitabantur. Maxime quadam vertiginis specie sollicitatur, qua quidem objecta in gyrum moveri ipsi non videbantur, sed matutino præsertim tempore paulatim corripiebatur, & temulentus quasi usque ad meridiem reddebatur. Pulsus tempore accessionis valde debilis, & fere suppressus, vix percipi potest; urina mingitur rubicunda, mox spissa, largoque sedimento conspicua, mox matulæ lateribus adhærens, & bullulis diu durantibus obfusa.

Quum itaque ex hisce signis & symptomatibus summam humorum & abundantiam & dyscrasiam, cerebri nervorumque imbecillitatem, sanguinis ad caput & pectus congestionem & stagnationem, nec non partium nervosarum vellicationes judicarem; ea quidem omnia congruis medicinis, venæsectione ac scarificationibus oppugnavi; nondum vero debellare potui. Hujus equidem curandi difficultatis principalem causam in calido nimis regimine, quo æger ex suavis alterius medici me invito usus erat, omnino sitam esse arbitror: non enim solum nocte dieque insigniter calefactum est cubile, ipse lectus prope fornacem positus, ægerque pellitis vestimentis, multique integumentis atque stragulis obruebatur: verum etiam ad expellendam purpuram roob sambuci, aliaque calidiores assumpsit medicinas, & hinc assiduis maduit sudoribus. Jam autem Tuo, vir illustris, judicio relinquo, numne hoc calidum regimen majores omnino sanguinis ebullitiones, & ad caput, pectus, aliaque partes congestionem induxerit? anne his con-

Hoffm. Consult. Med.

tinuis sudationibus laudabiles succi evacuati, & spissi, acres, stagnantesque humores intra corpus relictis fuerint? & denique numne ea medicatione naturæ motus magis perturbati, crebrior purpuræ efflorescentia proritata, ac reliqua symptomata excitata sint? Nec denique exiguum dictæ sanguinis dyscrasie & scorbuti, gingivarum potissimum cruentatione manifestum, augmentum vitæ sub hac ægritudine sine motu deses, copiosus somnus, & larga ciborum adpetentia & ingurgitatio dedisse videntur. Quæ cum ita sint, commendavi ægro aquarum [Sedlicensium in purpura chronica ac dyscrasia sanguinis præstantissimarum usum: quas quoque per septem dies potavit, adeo, ut iis per quatuor continuos dies adhibitis, sequentibus binis diebus supersedisset, & denique per triduum iterum bibisset. At vero licet hæc aquæ alvum optime subduerint; tantum tamen abfuit, ut ægro levamen attulerint, ut potius vertigo magis invaluerit, frigus, calorque accesserint, in digitis manus pedisque dextri formicationem senserit, & puncturas pectoris ac dextri hypochondrii majores perceperit. Ultimis quoque, cum dictis uteretur aquis, diebus imus venter tumidus adparuit & gelidus, & nova purpuræ in pectore sequebatur eruptio, ut hinc ab usu aquarum desisteretur. Hic abdominis vero tumor & algor hucusque inhæsit, & eximia extremarum partium refrigeratione stipatur, adeo ut media hac æstate cubile debeat calefieri, & nihilo secius totum corpus gelido fere diffuset sudore. Urgent insuper perpetua capitis temulentia, torpor, aurium tinnitus, cordis palpitatio, flatulentia, ructus, crebræ oscitationes, & vagæ corporis puncturæ: urina redditur pauca cum insigni ardore rubicunda, quæ mora temporis sæpius turbida atque limosa, cuticula obsidetur, multisque bullulis. Quamobrem efflagitat tuum, vir illustris, de sua ægritudine consilium & medendi rationem: nec minus doceri cupit, num fontes Lauchstadiensis ipsi in hac paralyfi & purpura chronica sint profuturi?

CONSULTATIO.

Ex transmissa morbi historia ægrotantem duplici malo, nimirum paralyti & purpura scorbutica exerceri intellexi: quod jam radicum cum non minus fluidas, ac solidas partes, maxime nervosum genus insigniter debilitavit; arduum omnino videtur, ut penitus extirpetur, saltem diuturnum ac providum remedium usum exposcet. Neque vero contra paralyticos curationem habeo quod moneam; at purpuræ per tam calida ac expellentia remedia, & regimen externum valde æstuosum tractationem nullo modo approbare possum: inde enim factum est, ut salibus humorum scorbuticis acrioribus redditus, magisque commotis, non solum omnia increverint symptomata, verum præcipue ob auctos spasmos frigus & calor extremarum partium accesserint, corpusque exsiccatum & vires prostratæ fuerint. Nec quoque Sedlicensium aquarum tanta quantitate per septem dies protractæ potationi subscribo; quippe quæ multa secum vehunt salia, iisque partim adaugent humorum dyscrasiam, partim morbificam materiam, a corporis superficie ad interiora, maxime intestina repellunt. Hinc etiam eas in scriptis meis ad ipsam purpuram præsentem nunquam commendavi; licet ad hanc præservandam sint utilissimæ: huc potius quadrant Selteranæ acidulæ, quas etiam binis partibus cum una lactis caprini mixtas præsentem morbo convenientissimas fore iudico; & si arriserint ægro, modum illis utendi proxime transcribam. Namque solus pharmacorum usus in hoc tam corrupto morbo haud omnino sufficit: inter quæ tamen insignem spondet utilitatem hoc decoctum: Recipe radicis scorzonæ uncias quatuor, chinæ, sarsaparillæ, rasuræ cornu cervi ana uncias tres, radicis eichorei, liquiritiæ ana unciam unam & semis, seminis fœniculi drachmas tres. Cont. conc. m. d. s. species, quarum binæ uncie in tribus aquæ mensuris per tres horas quadrantes decoquantur, idque decoctum mane tepidum instar infusi Theæ, & per

diem loco potus ordinarii bibatur. Deinde vero in hisce affectibus præter temperatum lecti atque hypocausti calorem eximii usus deprehendi liquorem meum anodynum 40. guttis, & pulverem meum bezoardicum pondere drachmæ dimidiæ bis quotidie ex prælaudato decocto alternatim sumenda; quippe quæ remedia & spasmos mitigant, & materiæ peccantis acrimoniam contemperant, & denique lenem promovent transpirationem. Ceterum præsentis ægrotantis constitutioni, cum valde sit debilitatus, balnea Lauchstadiensia minus congrua puto: quod si vero ex commendatis medicinis melius, uti spero, habere cœperit, tunc eorum usum haud dissuadeo.

CASUS XXV.

De effectu paralytico.

VIr aliquot supra quinquaginta annos natus temperamenti sanguinei, habitus corporis plethorici, carnosus & obesus, vitæ sedentariæ, in juventute sua affectibus catarrhalibus capitis sæpius obnoxius, ceterum bene valens, coloreque faciei rubicundo præditus. 3. Cal. Osthoris matutinis (cum antecedentibus non minus diebus, quam proxima nocte optime se habuisset) de repente debilitate quadam pedis, maxime genu sinistri, corripitur adeo, ut nisi aliorum ope suffultus ambulare non posset. Transit autem brevi tempore hic affectus; epulas meridianas bene assumpsit, noctemque insequentem transegit satis tranquillam. Advocatus ego sequenti die cum venam post æquinoctium autumnale more solito incisam non satis fudisse cruoris intellegirem, eam in dextro brachio iterum secandam, & octo sanguinis, qui erat floridus, uncias detrahendas curavi; interne horis matutinis & pomeridianis essentiam diapnoicam & nervinam; vesperti & per noctem pulveres temperantes cinabarinos cum aquis destillatis appropriatis propinavi; externe vero pedem adfectum spiritibus formicarum, serpili, & aliis nervinis, oleo succini & bal-

famo vitæ Hoffmanni imbutis inungi jussi. Adparuit equidem in utroque, maxime vero sinistro pede aliqualis tumor; nihilo tamen secius post datas medicinas æger satis tranquille dormit. At 14. Cal. Nov. vigesimo scilicet primo morbi die denuo hoc eodem affectu corripiebatur, & præter pedem brachium quoque sinistrum aliquali debilitate afficiebatur; sed adhibitis remediis temperantibus & nervinis internis & externis, post horulam hic insultus plane cessavit. Verum enimvero 7. Cal. Nov. & vigesimo octavo morbi die iterum rediit morbus, & relicto pede libero non solum brachium adfecit, sed quoque linguam reddidit difficilem. Quamvis igitur & hæc accessio remediis ante dictis externis non minus quam internis intra duas horas per Dei gratiam expugnata fuerit, attamen 3. Cal. Nov. trigesimo tertio utpote morbi die non solum majori recrudit impetu, dum pede iterum immuni, brachium majori debilitate, lingua insigni immobilitate atque difficultate, caput quoque magna perturbatione, & denique os aliquali ad dextrum latus tortura prehendebantur; verum etiam longius & ad sex fere horas in hæsit. Declinante hoc insultu accessit conatus vomendi, quem flatuum eructatio, ac largus exceperunt sudor: mali tamen levamen insequutum, & transacta nocte paulo turbulenta, non vero plane infomni, altero die satis bene valuit; pulsu gaudebat bono ac æquali, urina sana, alvo libera, nullusque in affecto brachio adparebat tumor: levis dumtaxat brachii relinquebatur debilitas, digitorum quædam insensibilitas, ac rustuum aliqualis molestia. Quæ cum ita sint, æger de morbi accessionibus partim sæpius, partim gravius recurrerentibus valde metuit, & hinc consilium ac auxilium efflagitat. Cal. Nov. 1729.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

VIdi ex communicata mecum morbi historia, præpositum cœnobii H. graves paralyticos insultus, ex convenien-

tium quidem medicinarum usu semper depulso, sæpius autem recedentes tolerasse, & ideo haud immerito timeo, ne ipsa aliquando superveniat apoplexia. Quod si igitur ad mali causam indagandam primum me accingo, necessarium omnino ducō, ut non solum ad sanguinis abundantiam generatim respiciamus; verum potissimum attendamus, numne motus occulti hæmorrhoidales subsint, qui cum exitu per anum destituantur, hæc maxime anni tempestate magis commoveri solent, & vel ad primas vias tendunt, vel accedente imprimis nervosarum partium debilitate, paralyticos utique, hemiplecticos, quin & apoplecticos producant insultus. Neque vero pauca sunt, quæ hæc in nostro ægroto suspicari suadent. Siquidem id vel solum vitæ, quo in cœnobio forsitan utitur, genus innuit; quo corpus ab omni, aut saltem sufficienti exercitio remotum, ac largis potius ac plerumque vinosis enutritum alimentis, superfluis non minus ac impuris imbuitur humoribus. Haud raro etiam serum acre scorbuticum hisce recidentibus paralyticis afflictionibus fundamentum præbere solet; quid? quod purpurea sæpius colluvies subesse observetur, quæ partim nervosis incumbit partibus, partim liberum sanguinis & lymphæ remoratur circuitum. Quare quæ huic malo præservando forsan interservient, paucis proponam, eaque ampliori præsentis medici dijudicationi relinquam.

Primum quidem venæsectionis ulterius usum haud suadeo, cum mihi compertum sit, eam sæpius repetitam malum plerumque exacerbare, illiusque frequentioribus accessionibus viam sternere: in ejus vero locum scarificationes sex vel octo cucurbitulis administrandas commendō. Deinde ad alvi, licet jam liberæ, majorem refectionem respiciendum erit: siquidem morbi radicem in primis potissimum vis residere, & ex humorum vitiosorum tam in vasis quam canale intestinorum stagnatione status æque ac spasmos exurgere credo, qui sanguinem ad partes superiores maxime nervosæ magna vi compellunt. Quum autem huic

scopo in hisce nervorum vitiis obtinendo omnia acria, salina ac fortiter stimulantia, præprimis drastica nunquam conveniunt, nec amaræ Sedlicenses aquæ congruè deprehenduntur: majorem utilitatem ex clysteribus domesticis, ex jusculo avenaceo, floribus chamomillæ, semine cumini, oleo amygdalarum dulcium & syrupo dialtheæ Fernellii parandis, & semel vel bis quotidie injiciendis sperare licebit: nec opera ludetur, si vel singulis vel alternis diebus decem pilularum Stahlianarum aut mearum balsamicarum in aqua pura decem guttis olei tartari per deliquium permixta solutæ vesperi assumentur. Tum abs re erit, liquoris mei anodynæ mineralis XX. vel XXX. guttulas bis terve de die ex haustu aquæ fontanæ, & vesperi pulverem marchionum cum cinnabari, nitro, & aliquot extracti croci granis combinatum capere; quippe quæ medicinæ, conjuncto tepidiori regimine in ipsius purpuræ præsentia sunt convenientissimæ. Omnis vero cerevisia fugienda est, in ejusque locum decoctum ex hordeo, cornu cervi rasato, radice scorzonæræ & cichorei paratum hauriendum, sub epulis autem haustus Mosellani vini concedendus est. Neque minus ex usu mihi est, in hisce casibus ab omnibus nervinis cephalicis, & spirituosissimis tam interne quam externe abstinere, nec balneis fontibusque nisi cautissime uti; sed potius moderatas & sæpius repetitas affectæ partis frictions deprehendi præstantissimas. Et hæc sunt, quæ in salutem reverendi ægri proponenda duxi, quæ summus languorum medicus fausta reddat & prospera, ex animo precor.

CASUS XXVI.

De affectu Paralytico principis.

Dediti, Vir excellentissime, contra ægritudinem serenissimi principis A. D. ante aliquot hebdomades hoc, cujus copiam simul transmitto, consilium; cujus valetudo cum & mihi concredita fuerit, ac a serenissimo parente injunctum, ut Tecum ulterius communica-

rem, haud potui, quin curatius omnia morbi momenta perscrutarer, eorumque duo potissimum, quæ in priori relatione sunt prætermissa, tibi significarem. Suevit nimirum tenellulus princeps in cunis & largo sudore perfundi, & copiosissimum reddere lotium; quas excretiones insuper habuit minus provida nutrix, eumque sudore æque ac urina madidum ac frigido aeri ad apertas fenestras exposuit. Hæc altera ministra graviter advertens emendare quidem studuit, madidumque corpus siccioribus vestimentis indui curavit; non tamen impedire potuit, quo minus princeps eadem vespera in largius alvi profluvium, & paralyticum inciderit affectum.

Dein quoque motus convulsivos, qui in priori relatione morbo dedisse natales dicuntur, pro illius causa declarare non possum; cum nullum eorum unquam se exseruit vestigium, & princeps, quem natura vegeto hilarique donavit animo, expergefactus optime semper valuit; nisi forte huc referre velis, quod quandoque sub somno manum pedemque sinistri lateris agitaverit. At vero hæc motitationes partim ex transpiratione impedita, & hinc turbato humorum motu, partim ex terribili sub infomniis idea originem trahere, & non minus infantibus per omnia sanis, quam adultioribus absque malo omine contingere observantur. Quod si etiam ad dentium, quorum hoc tempore quatuor in nostro adparuerint, eruptionem respicere vellemus, haud quidem negandum, quin hæc excretio in pluribus infantibus vel diarrhœa, tanquam salutari crisi, vel motibus convulsivis ac epilepticis stipari soleat: attamen rarissimi deprehenduntur casus, quod hæc dentitionis symptomata paralyticum reliquerint affectum. Contra vero & ratio & experientia confirmant, corpora ætatis virilis, utut robusta, apertis & sudore fere repletis porulis aeri exposita mox colicis doloribus, mox alvi profluvio, mox apoplexia, mox variis, pro diversa corporis constitutione, febribus, infestari: quæ vitia multo magis teneris infantibus, iisdem causis obnoxiiis, contingere posse.

vero est simillimum. Quæ cum ita sint, hanc potissimum quaestionem tuæ, vir illustris, subijcio dijudicationi: Anne adversa principis valetudo suppressæ subito transpirationi, & hinc sordium excrementitarum tendinum, nervorum, muscutorumque tonum & vim elasticam relaxantium retentioni in acceptis ferenda sit? cum satis constet, excretiones per cutis emunctoria longe copiosiores esse debere, quam eas, quæ per alvum & urinam fiunt.

Ut autem de præsentis ægrotantis conditione quadam referam; in usum quidem vocata ac rite observata fuerunt medicamina ac balnea abs Te commendata; verum enim vero tantum abest, ut ullum insequutum sit mali levamen, ut potius totius sinistri pedis ab osse coxendicis per integrum femur & tibiæ ad pedis usque plantam aliquantulum intumefactam insignis adhuc adpareat flacciditas & aridura. Valet equidem ad se retrahere adfectum pedem, ejusque digitos movere, & illis inniti; solus autem stare nequit, & ipse pes tactu frigidus dextro est longior; simul quædam efflorescentia faciem occupat & dextram tibiæ; appetentia vero integra & hilaris semper mentis constitutio. Hæc cum perpenderem, & eximiam tendinum, muscutorumque flacciditatem ac relaxationem, nec non totius generis nervosi debilitatem deprehenderem, lintea quadruplicata vino calidiori imbuta, & iterum expressa calide ad loca affecta interdum admoveere; noctu vero ne somnus turbaretur, & relaxati tendines corroborarentur, linteolum balsamo vitæ imprægnatum ad juncturas adplicari commendavi. Eoqueque lubentius hæc auxilia in usum fuere vocata, cum jam olim sua sponte artus resolutos cerevisia saturationi vino permixta lavare sueverunt, & inde spinæ dorsi, dextrique pedis debilitatem insigniter allevatam perceperunt. Quare ex mandato serenissimi principis hæc Tibi significanda duxi, Tuumque ulterius exopto consilium.

CONSILIUM.

Datum Hale Xmo Calend. Septembris. 1732.

Affectus præter naturam, quo infantem serenissimum septem anni quadrantes natum, binis adhuc mensibus tentatum fuisse litteræ missæ docuerunt, fuit alvi profluvium, e dentium eruptione procul dubio inductum, quod calore interno ac convulsivis motibus stipatum, cervicis ac dorsi rigorem ac immobilitatem reliquit. Abhinc vero tanta corporis imbecillitas fuit observata, ut æger in sellam collocatus corpore protinus collapsus fuerit, nec se in erecto continere valuerit situ: quod vitium licet ope cujusdam medici maximam partem esset sublatum, relicta tamen ea est infirmitas, ut nec pedibus inniti, nec ipsis commode uti, nec corpus semel inflexum erigere iterum potuerit, & sinister potissimum pes flaccescere videatur. Hinc demum haud sine ratione conjicitur, ex convulsivis, quos ante binos menses toleravit, motibus insignem spinæ dorsi debilitatem, & motus impotentiam aut paralyfin fuisse relictam; a qua cum vindicari cupiant serenissimum egrotum, in quaestionem potissimum venit: Num Carolina huic malo sint profuturæ aquæ, aut quæ medela ipsi ferenda?

Ad hæc candide regero, mea quidem sententia, Carolinas acidulas huic tenellulo minime esse convenientes; quippe quarum virtus non solum in interno magis quam externo usu sita est, verum etiam longe diversis a præsentis morbis debetur. Mallem Toæplices in his externis affectibus commendare aquas, sed non minus fateri teneor, omnes hæc curationes tam teneræ ætati esse inimicas, malumque sæpenumero magis exasperare. Namque natura in his infantibus valde debilis atque sensibilis, fortioribus ejusmodi curis sustinendis haud idonea existit: quid? quod hi affectus temporis diuturnitate sponte sanari deprehendantur. Quare eo potius meum collineat consilium, ut nisi forte sublaxatio in inferiori ossis

me.

medullæ spinalis parte præsto sit, temperata balnea ex chamomillæ, mentha, & melissa parata mane vel vespri longe majori adhiberi queant utilitate: maxime si post illa juncturæ pedis sinistri ac spina dorsi linimento quodam nervino inungantur, quod non nimis spirituosum sit, ne exsiccet, sed adeo temperatum, ut tendines in naturali temperie ac robore conservet, quale id est, quod simul mitto. Interne vero mane infusum Theobois cum herba melissæ permixtum ordinarem, & alternis diebus 12. grana pulveris marchionis cum tribus succini præparati vespri propinarem. Ceterum non possum, quin medici ordinarii operæ & curandi rationi adplaudam, eique divinum apprecer auxilium.

CONSULTATIO.

DOste satis ac eleganter de morbo serenissimi principis paralytico, ejusque causa differuisti, eumque merito magis ab impedita transpiratione, quam convulsivis motibus derivasti. Notatu enim dignum omnino est momentum, in priori relatione penitus omissem, quod princeps sudore madidus frigido expolitus fuerat aeri; unde nimirum factum est, ut obstructis cutis poris acres humores nervis infederint, eosque male adfecerint: neque tamen negari potest, quin convulsivis motibus simul aliquantulum debeatur, quippe qui haud raro affectis partibus imbecillitatem ac atoniam relinquere observantur. Deinde vero non improbare audeo curandi rationem abs Te propositam, qua loca resoluta cerevisia calidiori fuerunt fomentata: majori tamen utilitate hanc fomentationem institutum iri credo, si loco cerevisiæ vinum vetus rhenanum recipietur, illudque cum roremarino, floribus chamomillæ romanæ, spicæ & caryophyllis aromaticis pulverisatis in vitro probe clauso super fornace digeretur, & sic linteis quadruplicatis imbutum juncturis spinæ dorsi & ossi sacro inungetur. Sub hujus usu balnea omitti possunt; neque minus balsamo vitæ, quod in hisce casibus justo calidius

deprehendi, hoc linimentum calide inungendum longe utilius substituetur: Recipe unguenti nervini martiati uncias duas, balsami peruviani drachmas tres, olei rorismarini, caryophyllorum ana drachmam unam M. d. Tum quoque cura habenda est acrimoniæ scorbuticæ, quæ serum more in his morbis solito ex facie tibiæque efflorescentiis imbutum esse videtur, cui temperandæ præstantissimum erit hoc decoctum, loco potus ordinarii bibendum: Recipe radicis scorzonæræ, cornu cervi, radicis sarsaparillæ ana uncias quatuor, corticis ligni sassafras drachmas tres. Conc. d. f. species, quarum uncia in binis aquæ mensuris per tres horæ quadrantes decoquantur. Eidem denique scopo satisfaciens mixtura diaphoretica moderatio, vespri ante lecti introitum, & mane quandoque intra lectum haurienda, cujus hæc sit compositio: Recipe aquarum cardui benedicti, florum sambuci, cerasorum nigrorum ana uncias quatuor, antimonii diaphoretici, cornu cervi philosophice præparati ana drachmam unam, cinnabaris præparatæ scrupulum unum, mixturæ simplicis guttas 30. Syrupi acetositis citri drachmas tres. M. f. mixtura, cujus probe agitatæ haustus quandoque assumatur. Hæc pro salute serenissimi principis respondenda duxi, quæ immortalis Deus ipsi reddat salubria ex intimis voveo.

CASUS XXVII.

De affectu semi-paralytico cum dysuria.

Fœmina generosa 37. annorum, temperamenti cholérico-melancholici, staturæ magnæ proceræque, valis vero exilioribus instructa, ad animi commotiones & iracundiam facillima, vitæ sedentariæ addicta, alvi perpetuæ segnitiei obnoxia, & in locum ordinarii potus aqua simplici, & infuso fabarum Coffee usu, a prima infantia ad mensium usque eruptionem perpetua corporis, maxime genutibiæque, efflorescentia instar achorum, variis oppugnata remediis sollicitata.

tata fuit. Octavo ætatis anno rotulas adhibuit anthelminticas, mercurialibus procul dubio remixtas, & ex his male habuit: menses autem ipsi ad conjugii usque tempus rite per quatuor vel quinque semper dies fluxerunt. Neque tamen minus, cum adhuc cœlibem ageret vitam, eximia sæpius præcordiorum angustia, & splenetico malo laboravit, eique ex consilio D. K. varias medicinas, maxime spleneticas opposuit: quid? quod anno ætatis 27. denuo in supra memoratas efflorescentias, in facie præsertim conspicuas reciderit, quæ primum aqueas referentes bullulas, dein exulceratæ, mox crusta obductæ, & denique cum cute simul abrastræ fuerunt. Adfixit insuper pectoris angustia, nec ex venæsectionum usu se depelli passa est, ut demum acidulas Vetteraquenses aliquoties potare decreverit: ex quibus quidem angustia illa remisit, pustulæque penitus evanuerunt, membrorum tamen aliqualis debilitas, manuumque tremor successerunt.

Tres jam cum dimidio excurrerunt anni, ex quo matrimonii leges subiit, in eoque binis puerperis duos haud sine magno labore fœtus feliciter enixa est: quorum autem novissimum sub anni 1726. auspiciis mensium per binos menses obstructio excepit, non nisi uteri profluvio, frustra cruoris coagulati excurrente, referata. Sed abhinc adeo invaluit membrorum imbecillitas, ut vix sola incedere nec manibus nisi tremulis quicquam continere valuerit. Oppugnavit hæc mala balneis ex herbis convenientibus, aut spiritu vini paratis; tantum vero absuit, ut debilitas inde remiserit, ut potius inter eundem baculo inniti debuerit: hinc D. D. M. auxilium imploravit, ab eoque varias essentias, pilulas, infusumque theiforme accepit, & balnea ex multis speciebus parata usurpavit, minus tamen fausto effectû, quippe post hæc nec baculo suffulta progredi potuit, sed a ministris sublevari tenebatur. Tum suavis medicus cujusdam & amicorum thermas adiit Hirschbergenfes, variisque simul & internis medicaminibus, & externis oleis spiritibusque usa vix in unum alterumve

descenderat balneum, cum non solum vires dejicerentur adeo, ut a ministris gestari omnino debuerit: verum etiam mensum obstructionem incideret; quorum tamen fluor, balneo quod vocant *das Probst-Bad* in usum vocato mox rediit, & per quindecim dies assiduus inhæsit. Frustra itaque adhibitis tam variis adminiculis, & accedente simul pedum ad genua usque tumore ac refrigeratione, per insequentem hyemem fotibus, frictionibus, unguentis, spiritibus & balneis artificialibus pugnatum fuit. Verum enimvero appropinquante vere increvit magis pedum tumor, & pectoris angustia, continuusque ad urinam reddendam stimulus, sed parciore justo excretio supervenire, ut ægra hydropem pectoris aut ascitem omnino vereretur. Hinc consuluit R. practicum S. famosum, qui ipsi tincturam metallorum cum essentia summaturum pini, ligni sassafras mixtam, essentias stomachicas calidiores, pulveres diapnoicos, & infusum theiforme ex arnica, chamæpyti ac chamædrio potissimum paratum exhibuit, idque effecit, ut lotium quidem copiosissime redderetur, frequentior vero mingendi conatus accederet: non minus pediluvia ex furculis pini recentibus confecta, majori vero damno quam emolumento adhibuit; & denique aquas Sedlicenses ob alvi pertinacem segnitiam novissimo vere potavit. Omnibus autem incassum adhibitis per octo hebdomades ob omni remedium usu abstinuit, & denique me in consilium accivit, qui hanc illius deprehendi constitutionem. Non valet se loco movere, sed pedibus vacillans a ministris magis trahi quam gestari debet; summam in regione ossis sacri sentit imbecillitatem; sedens pedes extendere æque ac movere potest; at simulac assurgere conatur, contremiscunt pedes, qui etiam tremor manus quicquam apprehensuras occupat. Sinistram tibiæ torporis quandoque ac fornicationis sensus prehendit; utrumque vero pedem non minus ac brachium stricturnæ quædam sensatio sæpius infestat, ac si vinculo essent constricta, assidueque frigent: neque tamen post pediluviorum & fur.

ex furfuribus triticeis & sale confectorum usum inferiores artus, nisi forte interdum aliquando tumere conspiciuntur. Ciborum exigua gaudet cupiditate, nec nisi iuscula mane ac inter prandium assumuntur; reliqua victus ratio servatur pertinacissima, & per proximum biennium cerevisiæ iterum indulgere coepit; somnus vero est placidissimus, pulsus æqualis, durus atque tardus. Mensium irregularis vexat successus, dum mox tertia, mox quarta, mox sexta redeunt hebdomade, & per unum alterumque dumtaxat diem parca fluunt copia. Non minus adfligit alvi obstructio; abdomen nec durum, nec tumidum, circa ventriculi autem regionem insigniter tensum; sudoris difficillima, nec per pulveres diaphoreticos provocanda eruptio; corpus magis magisque extenuatur, viresque dejiciuntur. Denique ab ultima medicatione gravis ac frequentissimus urget mingendi conatus, ut quavis fere hora alvum quasi exoneratura desiderare teneatur; sub quo nisi mox facillime, parca licet quantitate redditur urina, mox diutius supprimitur, sæpiusque ardore in urethra complicatur, & vel dysuria, vel incontinentia accedit. Ipsum lotium rubicundum turbidumque conspicitur, nec salinas bullulas, nec odorem scorbuticum exhibet; nisi forte quod nubecula hinc inde dispersa & demum ad fundum matulæ deposita adpareat.

Quod si igitur de hocce morbo meum suppeditare liceat iudicium; illum insigni totius generis nervosi imbecillitate & toni atque roboris partium nervosarum resolutione absolvi crederem: unde partim ambulandi impotentia & extremorum tremores, partim spastica artuum constrictiones, ac si vinculo ligarentur, tensiones in regione ventriculi ac frequens mingendi conatus dependere videntur. Hinc autem partium imbecillitati non solum acria & salsa illa exanthemata, quæ olim ægrota corpus occuparunt, verum eorundem incongruam per balnea ac inunctiones suppressionem originem dedisse arbitror. Exinde enim factum esse puto, ut sanguine magis in-

spissato, ejusque circulo turbato serofus latex per vasorum porulos secesserit, tum ad medullam spinalem decubuerit, nervos compresserit, & fluidi nervei influxum in illos, hinc horum agilitatem motumque impederit. Hoc vitium cum potissimum nervos intercostales, brachiales, ac crurales, a paribus lumborum oriundos infestavit, & ex eadem partium solidarum debilitatione fluidorum quoque progressus & transpiratio impediores succedant: non sane miror, si ob cruorem in vasis minimis pectoris stagnantem olim præcordiorum anxietas ægram sollicitavit. Ipsa demum natura hisce malis per criticam efflorescentiam, anno ætatis 27. erumpentem, mederi tentavit: sed hac quoque perversè sanata, gravitas, tremor ac motus contractorii membrorum omnino invalescere debuerunt. Quum denique puerperia, nervoso generi perquam inimica, accesserunt; fieri non potuit, quin etiam in præsentem ægrota nervorum systema magis debilitatum, sanguinis circulus turbatus, & hinc ipsa menstrua purgatio suppressa fuerint; quæ violenter reserata, reliqua vero minus convenienti medicatione oppugnata necessario gravitatem, torporem, motus contractorios, vermiculares, & quasi ligantes in manibus pedibusque adaugere debuerunt. Neque tamen minus affectum vesicæ, quo premitur misera, nervorum tono per novissime data diuretica debilitato natales suos debere; & rebus sic se habentibus circulum sanguinis, secretiones succorum utilium, noxiarum autem per alvum, transpirationem, & urinam excretionem, ipsamque nutritionem insigni laborare vitio arbitror. Jam itaque, quamquam difficillimum mihi videatur, malum hoc penitus expugnare: attamen cum partim natura haud prorsus victa sit, partim ægra nulla medicaminum præter pilulas aversetur, nec decocta in usum ordinarii potus assumere recuset, spem foveo, fore ut si debita curatione malo obviam eatur, & digestio, transpiratio, alvi excretio & partium debilitatarum roboratio promoveatur, insigne mali levamen obtineat.

tineatur. Nondum enim adhibita fuit ea medicatio, quæ hunc affectum imminuere potuisset, quam abs Te, vir excellentissime, proponi cupit generosa ægrot.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Litteras, quibus adversam generosissimæ Baronis de Kl. valetudinem descripsisti, ejusque originem non minus ac causas docte satis ac eleganter explicasti, diligenter perlegi; & cum rem accuratè tetigeris, me tibi in omnibus consentientem habes; nec opus erit, ea omnia copiosius repetere. Quod si vero præsentem ægritudinem intuear, eique medendi rationem proponam: ante omnia conatum illum mingendi frequentiore, cum dolore atque tenesmo stipatum, quem dysuriam vocant, ex mensium irregulari fluore derivandum esse censeo. Namque dum priores medici, ne hydrops pectoris aut abdominis laboriretur veriti, multa diuretica ac justo calidiora exhibuisse videntur medicamina; vero est simillimum, seri excrementitii pariter ac sanguinis, quorum excretio & per uterum tempore menstruo, & per venas hæmorrhoidales fuit impedita, ad vesicæ vasa factam esse congestionem; quam spasmodicæ ipsius vesicæ & sphincteris constrictiones, & lymphæ mucidæ ex tunica vesicæ villosa expressio exceperunt, & molestiam illam mictionem induxerunt. Ventilavi haud ita pridem disputationem de morbis ex spasmō vesicæ, cui deplorandus venerandi ac meritissimi Theologi Franckii, ex immani vesicæ spasmō, dysuria, & infecta illius inflammatione cum febre exanthematica defuncti obitus occasionem dedit. Neque tamen minus in nostra ægrotante considerari quoque merentur & nervosi generis eximia imbecillitas, & scorbutica impuritas, quæ alias jam egisse radices, & habitualis quasi facta videtur, crebrisque se prodidit efflorescentiis. At vero quam arduum sit, quamque difficile talia recrementa humoribus fermenti instar pertinaciter inhaerentia eliminare, vel sola purpura, hisce temporibus adeo familiaris demonstrat. Neque

enim in dubium vocandum est, quin nostra pariter scorbutica ejusmodi ac purpuracea saburra sit imbuta; quæ dysuriæ, nervorum debilitati, membrorum atoniæ, corporis decremento, & virium jacturæ occasionem suppeditavit, & foras protrusa insigne mali pollicetur allevamentum.

Quæ cum ita sint, omnem curationis vim in eo sitam esse credo, ut partim hæc impuritates corrigantur ac eliminentur, partim mensium successus promoveatur. Priori scopo satisfaciendas credo acidulas Selteranas, lacte asinino permixtas; quæ si defecerint, in earum locum Egranas duabus partibus cum una lactis capriini maritatas commode substituere, & hac tempestate per tres septimanas, tres quotidie libras hauriendo, adhibere licebit. Ante, sub & post harum usum operæ erit pretium, hanc potiunculam laxantem mannatam mane assumere, si præcedente vespere pilularum mearum aut Becheri balsamicarum XVI. fuerint deglutitæ: Recipe mannæ electæ uncias duas, cremoris tartari drachmam, aquæ florum acaciæ uncias quatuor, colatoræ adde olei de cedro guttas quatuor. M. D. S. Laxier *Trancklein*. Quod si vero ægrotanti hæc aquarum potatio haud arriserit, aut etiam ante vel post earum usum commendarem hoc infusum vinosum: Recipe rhabbari electi unciam unam, radices pimpinellæ albæ, zedoariæ, vincetoxici, cichorei ana unciam semis, summitatum centaurei minoris pugillos quatuor, limaturæ martis, corticis ligni sassafras, aurantiorum, fibrarum hellebori nigri ana drachmas tres, passularum minorum uncias duas. Conc. Cont. M. D. S. species cum una & dimidia vini mensura infundendæ. Ordinario potui optime inserviet decoctum ex cichoreo, scorzone- ra & passulis minoribus paratum; & denique in roborandis partibus affectis balsamus meus vitæ spinæ dorsi, genibus ac taleolis pedum inunctus eximiam præstabit opem.

CASUS XXVIII.

De Atroci affectu convulsivo epileptico.

NOvendecim annos natus adolescens, cholericae temperature, habitus strictioris, capaciorum vasorum, acutique iudicii ante triennium post male curatam scabiem primum in hæmoptysin, dein epilepsiam incidit, quam medicus quidam per aliquot menses frustra oppugnavit, nec medicastra debellare valuit. Quamquam enim ex datis ab hac remediis malum per tres fere hebdomades evanuisse; attamen posthæc atrocius, variisque symptomatibus stipatum rediit, adeo ut cum antea intra biduum vel triduum bis dormitaret addixisset, jamjam quotidie sexies septiesve cum subitanea rationis amissione eruperit, haud vero ultra duo vel tria temporis momenta inhæreret. Tum consultus fuit chirurgus quidam, qui variis medicinis per tres menses in casum datis ipsam denique abhinc salivationem, eo tamen effectu, ut non solum quavis fere hora bis recruduerit malum, verum etiam æger insigniter debilitatus vix solus incedere valeret. Hinc alius quidam castrensis chirurgus in usum vocabatur, qui morbi extirpationem promittens, bis quoque mense mox in brachio, mox pedibus venam incidit, aliisque medicinis id quidem præstitit, ut per quatuor septimanas æger ab omni accessione liber sanitatis quandam præ se ferret speciem: at vero haud ita multo post sub ipso meridiano somno recidit iterum epilepsia, & noctu potissimum bisterveprehendit agrum; cui simul immanissima tussis, ac præfocans fere catharrus nocte præcipue assilgens supervenit cum febrilissimi ichoris copiosa reiectione, ægrumque penitus affixit lecto. Quare medici rursus implorabatur auxilium, qui hæc novissima symptomata epilepsiam graviorem pronuncians, illis quidem suppetias tulit, hanc vero licet per quatuor menses oppugnatam debellare haud valuit: hinc alter percelebris præsticus con-

sultus per integrum mensem variis pugnavit specificis: iis autem nihil proficientibus, malum idiopathicum, in cerebro residens ac curatu difficillimum pronuntiavit, attamen fonticulum capiti infligendum, cauterium vero aut sectaceum nuchæ adplicandum commendavit. Tum ne natura nimium adflesceret medicinis, earum usus per tres hebdomades plane fuit omissus; at malo ingravescente tribus abhinc septimanis iterum quidam vocabatur medicus. Hic si vocaretur scabiosa excretio, & alvus obstructa quotidie solveretur, malum sanatum iri arbitratus, ordinavit infusum theiforme ex herba veronica, marrubio albo, chamædri, radice sassaparillæ, china, scorzonera, pœonia, floribus papaveris rheados, semine pœoniæ & anisi paratum, matutino tempore hauriendum, in eoque essentiam alexipharmacam Stahlii cum essentia succini, castorei que mixtam assumi iussit; & pectoris molestiæ pulverem temperantem cum pulvere lumbricorum, marchionis & castorei maritatum, vesperi capiendam opposuit. His quoque effecit, ut intra octiduum multæ circa os & nares efflorescerent pustulæ, malumque simul aliquantulum imminueretur: at vero illis exsiccatis hoc quoque recruduit, adeo ut nocte decies, diebus octies accesserit, insuper vasa faciesque intumuerint, pectus valide attolleretur, artus concuterentur & caput varie contorqueretur: sed hæc symptomatum vehementia dato pulvere temperante, cum pulvere marchionis remixto, & missis ex vena in pede tusa septem vel octo cruoris uncis aliquantulum remisit.

Ceterum haud ignorari oportet, ægrum olim sub morbi accessione adeo collisissèdentes, ut etiam aliquando cuiusdam digiti ipsius ori intrusum penitus demoreret, & baculo iisdem interposito binos dentes forti morsu sibi evelleret; quæ vero morsus vehementia jam cessavit. Neque vero unquam pollices in manum committit, nec spumam ore reddit: at memoriæ vigor imminuitur; appetitus sibi consistat, facies olim macilentæ jam car-

nosior adparet; & ipsa accessio maxime ipsi pastui, sæpius post illum supervenire solet. Somnus vesperti subito artus occupat, & per noctem adeo profundus est, ut licet sub eo malo suo rapiatur, id tamen expergefactus nesciat, tum vero insigniter lassus, ac veluti fustibus percussus deprehendatur. Alvus diu obstructa, nec referata fuit; hinc ani procidentia complicata per annum inhæsit, & adhuc urget. Ipse denique morbus admodum varius est: mox æger mordet, mox vociferat, mox pectus attollitur: paroxysmus modo levior existit, numquam tamen ultra unum temporis punctum extenditur, & circa lunæ mutationes, tempestatesque pluviosas ac inimicas invalescit: nulla sub illo sensatio, nullæque præcedunt notæ, nisi quod brevi ante accessionem nares fricet, sinistrum pedem ad se trahat, & tunc protinus concidat.

CONSULTATIO.

Intellexi equidem ex litteris ad me datis, quæ potissimum agitudines juvenem nostrum sollicitent; sed doleo eas per incongruas ac perversas curationes adeo intricatas atque corruptas esse redditas, ut jam universum nervosarum partium genus, maxime caput, spinam dorsæ ac ventriculum in consensum rapuerint, ac spem perfectæ curationis fere irritam faciant. Si primam illarum originem dispiciamus, illam procul dubio in scabie unguentis mercurialibus improvide retropulsa inveniemus: quippe quæ hæmoptysin non minus quam epilepsiam eo facilius inducere valet, quo tenerior ac sensibilibior corporis est constitutio, aut quo magis præmaturum ac nimium veneris accessit exercitium. Hinc consultum admodum fuisset, si scabies intus repressa illico congruis remediis foras esset provocata: at dolendum omnino, hac indicatione neglecta salivationem potius adhibitam, eaque universum nervorum genus magis debilitatum fuisse atque destructum; quem eundem quoque effectum venæsectio sæpius repetita

præstitit. Eo majus vero augmentum huic spasmodico convulsivo malo dedit humorum vitalium dyscrasia atque acrimonia, quæ sub crebris paroxysmis nervorumque nimis distentionibus inducitur videtur. Quamvis ergo iis malis a perito medico varia specifica & antiepileptica fuerint opposita: hanc tamen curandi rationem, partibus & solidis & fluidis vitiatam, minime sufficientem existimo: contra si a medicinis in tam vegeta ætate quandam adhuc salutem expectare licet, eam omnem in eo sitam esse credo, ut integra natura corroboretur, humores acres ac impuri attemperentur, & spasmodicæ nervorum distentiones in habitum fere degeneratæ consopiantur. Hi vero scopi non magis pharmacis æchymicis, quam dieteticis potissimum adminiculis, maxime patientia & temporis diuturnitate adjutis obtinebuntur; eo quidem feliciore eventu, si verum nobis adeo adpropinquaret, quam hyemale tempus, hoc enim nervorum morbis curandis minime deprehenditur opportunum. Hinc ut meam in hisce casibus methodum candide aperiam, convenientissimum ante omnia judico, ut, si fieri potest, locus & aer mutantur; omnes animi commotiones labore seu cum meditatione juncti sedulo evitentur, omnis cerevisiariorum, vinosorum, calidiorumque potuum usus fugiatur, & in eorum locum hoc substituat decoctum: Recipe radicem scorzonera, sarsaparilla, rasuræ cornu cervi ana uncias quatuor, radicis cichorei, pœonix ana unciam unam, seminis fœniculi unciam semis. Conc. Cont. d. s. species, cujus binæ uncie in tribus aq. mensuris, manipulo hordei permixtis, per tres horæ quadrantes coquendæ; colaturæ autem succus & cortices citri, nec non tantillum sacchari addi potest. Deinde corpus quidem frequenter, sed non nimis vehementer movere, parcisque & magis crebris uti oportet epulis; inter quas ab edulis allio, pipere, sale imbutis, acidis, piscibus marinis & fumo induratis studio cavendum, & insuper omnis aeris inimica temperies longissime arcenda. Ma-

ne conveniet hoc infusum theiforme cum dimidia parte florum lactis, in quorum libra una salis, quod simul mitto, scrupulus dimidius sit solutus permixtum forbillare: Recipe summitatum millefolii manipulos duos, florum tiliae, hyperici, chamomillae vulgaris, herbae melissae ana manipulum unum, seminis feniculi drachmas tres. Conc. Cont. d. s. species pro infuso, cujus quoque potatio meridiano tempore erit utilissima. Tum ut sanguinis acrimonia forsitan purpurea corrigatur ac eliminetur, operæ erit pretium, vespere aut singulis aut alternis diebus drachmam dimidiam pulveris mei bezoardici, ex aqua florum sambuci, vel tiliae, vel liliorum convallium adhibere. Non minorem in spasms sedandis utilitatem exeret spiritus nervinus, cujus copiam transmittito, & qui viginti guttulis ex aqua vel simplici vel florum tiliae bis vel ter de die maxime versus accessionis tempus assumi potest. Nec ludetur opera, si æger cubitum iturus in pediluvia ex aqua fluviali & fursibus triticeis parata, nec nimium calida, ne sudorem moveant, nec frigida, sed affusione successiva aquae calidae in iusto tepore conservanda quotidie pedes ad foras usque immittat, iisque per horam dimidiam immoretur. Alvi obstructioni summo cum fructu opponitur binæ circiter mannæ unciae, mane ex infuso theiformi loco sachari devorandæ, aut sapo quidam ex oleo amygdalarum dulcium & tartari per deliquium confectus, & pondere drachmæ dimidiæ ex eodem infuso cum lactis floribus potio sumendus, qui & alvum lubricat & spasmus demulcet. Quæ si per aliquot tempus rite adhibebuntur, haud dubito fore ut salutaris insequatur effectus, quem ex animo apprecor. Halæ VII. Cal. Nov. 1726.

Vix elapsæ erant quatuor septimanæ, cum mihi nunciaretur, ægrum commendatis medicinis per 14. dies usum mali sui accessiones & rariores & longe leviores sustinuisse; abhinc vero gravi percussus iracundia, subito apoplexia fuisse extinctum.

CASUS XXIX.

De affectu Epileptico & brevi alienatione mentis ex male curata febre intermittente.

V Ir juvenis XXIII. annorum, juventutis suæ tempore satis integra sanitate transacto, septem circiter abhinc annis gravi de scala lapsu in humerum præcipitatus, hujus equidem quosdam dolores sensit, iisdem vero per data congrua remedia feliciter depulsis optime valuit. Sed præterlapso unius anni spatio læsus humerus altero magis elevatus deprehendebatur, doloribus tamen vacuus; & nullis medicaminibus nec externis nec internis in naturalem reducendus ordinem. Posthæc febris intermittens ipsum prehendit adeo pertinax, ut licet peritos medicos non minus, quam congruas medicinas in usum vocasset, ea tamen ultra annum dimidium inhæserit, & non nisi iusto largiori remedii cujusdam multo cortice chinæ permixti dosi tandem evanuerit. Abhinc autem male habere cœpit, appetentia imminutor reddebatur, simulque affecti humeri dolores & spirandi angustia accedebant; neque minus febris sæpius recidebat, & ipsa satis varia erat valetudo. Tum denique tribus cum dimidio abhinc annis satis gravem incidit affectionem, qua inter sermones, aut quascunque actiones subito ratione orbatus celeriter huc & illuc ambulavit, brachia agitavit, vestimenta pervulsi, & non nisi verbum *Ne Ne* pronuntiavit: sub his facies primum rubicundo intumuit colore, vultusque austerus adparuit, tum expalluit & ridere videbatur. Transiit autem hæc accessio momento citius, & omnis rationis rediit integritas; haud tamen exprimere valet, quæ sub hac ipsi contigerunt, quid quod memoriæ vigor magis magisque imminuatur. Hoc malo per annum dimidium sollicitatus, subinde sponte liberabatur, & per quadrantem fere anni optime habuit, hilarisque ac satis vegetus

vixit. Verum enimvero posthæc citra omnem opinionem vera epilepsia, cum omnibus ipsi propriis symptomatibus conjuncta sæpius infestabatur; quæ tanta varietate scenam luit, ut mox per aliquot menses evanuerit, mox iterum recruduerit; quid? quod novissimo abhinc anno penitus cessaverit. Tum autem in ejus locum iterum successit affectio illa momentanea supra descripta; & denique rediit epilepsia vera, ac cum illa quandoque alternavit. Uterque affectus cito transit; posterior autem priori diuturnior est: neutrum quædam præcedunt signa, nisi quod abdominis & artuum tenio, murmura ac flatus imi ventris quandoque observentur, quæ tamen sæpius absque insequente malo adfligunt. Sub utroque mentis error incidit, & epilepsia ordinariis symptomatibus, nimirum subitanea in terram procidentia, spuma oris, & pollicis in pugnum compressionem slipatur, a nimia autem vociferatione & violenta membrorum agitatione immunis deprehenditur; relicto post paroxysmum eximio corporis langore ac vertiginosa molestia. Caterum vultus assidue fere pallet, maxime sub mali accessione; ruor interdum naribus redditur; appetentia exigua est, & post assumptos cibos pravorum sapor os occupat; sitis urget matutino potissimum tempore; æger facillimus ad sudorem, eoque quavis nocte copiosissimo madet; & denique super alvi profluvio per tres septimanas inhærente sponte vero remittente laboravit. Ab epileptica accessione jam per integrum mensem immunis vixit; altera vero spasmodica convulsio intra nycthemeron quater vel quinquies olim; ultima autem septimana ter dumtaxat in ipsum insultavit, nec, quod mirum, sub novissima solis defectione, cui non minus lunæ mutatio accesserat, recruduit.

Hæc ergo sunt ægrotantis molestiæ, contra quas variis remediis, a multis medicis exhibitis, non minus, quam Egranis acidulis per proximum triennium potis, & pedum repetita venæsectione frustra pugnatum fuit.

Hoffm. Consult. Med.

CONSILIUM MEDICUM.

EX tradita morbi historia deprehendi, duos esse præternaturales, qui ægrotum premunt, affectus, nempe molestam spasmodicam distentionem, cerebrum & universum nervorum genus occupantem, & leviori mentis alienatione stipatam, ac veram epilepsiam. Utraque hæc mala non nisi a febre per copiosum corticis chinæ usum intempestive suppressa natales suos mutantur: hoc etenim cortice motus quidem febriles fuerunt consopiti; fomes autem febrilis haud exturbatus intra corpus restitit, ac varia symptomata, nimirum languorem corporis, appetitus prostrationem, dolores & tensiones imi ventris, anhelitus difficultatem, & ipsius febris recedentes sæpius insultus procreavit. Cum autem hæc mali origines non satis perspectæ, multo minus congruis adminiculis expugnata videantur: non mirum spasmos adeo increvisse, ut humoribus ad cerebrum potissimum compulsis, & hinc obnubilatis sensibus, in ipsos denique convulsivos atque epilepticos degeneraverint motus. Verum enimvero hi morbi, qui altas in cerebro nervisque egerunt radices, & consuetudinem fere ac habitum induerunt, curatu sunt difficillimi, & pro sui expugnatione non solum medici peritiam, verum etiam pertinacem victus observationem exigunt: haud tamen animum abjicere, sed omnes eo intendere oportet nervos, ut si non extirpetur morbus, saltem a gravioribus malis præservetur. Huic autem scopo contrarias omnino fuisse Egranas acidulas arbitror, cum omnes minerales aquas hisce cerebri adfectibus magis inimicas esse quam proficuas crebra deceat experientia. In id potius summo incumbendum erit studio, ut nervosum genus roboretur, necessariæ excretiones, maxime quæ per cutem fiunt promoveantur; & quæcumque capiti nervisque noxam minantur, sedulo arceantur.

Quæ ut obtineantur, operæ pretium fore arbitror, quovis mente pravia fomentatione hirudines ad ani venas applicare; & ex infuso nervino mox describendo,

F

quos

quotidie octo vel decem vasculis mane intra lectum sorbillando levem expectare sudorem. Infusum ipsum sic se habet: Recipe herbarum melissæ, betonicæ, basilici ana manipulos tres, florum tilia, salvia, chamomilla vulgaris ana pugillos quatuor, cubebæ drachmas duas conc. cont. irrorentur olei tartari per deliquium drachma una. M. d. f. species *Zum Krauther-Thee* Vesperti adjungendus est pediluviorum ex herba abrotani, melissæ, floribus chamomillæ & cineribus clavellatis confectorum usus; quibus iusto tepore moderatis pedes ad furas usque immittantur: nec levem operam spondet pulvis sternutatorius, cuius hæc est compositio: Recipe herbarum majoranæ, basilici, florum liliorum convallium ana drachmam dimidiam, mari veri, florum benzoes ana grana duodecim, pulveris castorei grana decem, olei caryophyllorum veri guttas sex, M. d. f. *Schnupstoback*. Præprimis vero alvi libertas perpetuo conservanda ac victu lubricante adjuvanda est; quæ si forte segnior fuerit, clysteribus domesticis cum decocto florum chamomillæ saturatori, aut ejus oleo cocto, vel destillato, hujusque XXX. guttis, nec non manna ac sale Epsomensi permixtis commode referabitur. Tum demum tribus circiter aut quatuor ante lunationem diebus drachma una speciei mei antepileptici mane ex aqua cerasorum nigrorum quotidie assumenda est, quod corpore a sordibus purgato & humoribus præparatis incredibilem in epilepsia inveterata præstat effectum, & in hac per 16. annos in hærente miram tulit opem. Tandem victus ratio medicinarum vim insigniter adjuvabit: hinc ab omnibus mentis commotionibus, potu calidiori, vino, spiritu vini, cerevisia crassa, frigore, epulis largis, cibisque flatulentis probe cavendum est: & cum cœli & aeris mutatio in hisce capitis nervorumque morbis exoptatissimam efficaciam exserere deprehendatur, haud alienum fore credo, si proxima æstate sub cælo sereno peregrinatio institueretur.

APPENDIX.

Cum huic curandi rationi æger per tres menses inhæsisset, relatum fuit epilepticas has accessiones magis magisque immixtas, tandem penitus evanuisse.

C A S U S XXX.

De epilepsia inveterata cum vermibus implicita.

Virgo annum agens vigesimum tertium, temperamentum sanguinei, cholérico & melancholico multum prævalentis, staturæ mediocris, texturæ tenebriusculæ, non tamen gracilis, ingenii docilis atque solertis, iudicii satis acuti, ad labores promptæ & indefessa, animi valde sensibilis, ad iram, terrorem ac metum & tristitiam admodum proclivis, amoris tamen non indulgens, sequentes patitur molestias.

Biduo, triduo, aut etiam quatrinduo, antequam mensium erumpat fluxus, male se habere & in cervice dolere incipit, cum magna præcordiorum angustia & pectoris oppressione, animi alacritate sensim pereunte, atque appetitu in fastidium transiente, ingruente diarrhæa spontanea frequenti, & molesta pressione, dolentibus lumbis. Hinc fit, ut noctem transigat admodum inquietam, plus vigilans quam dormiens, aut quando subdormit, qualicumque fuerit decubitus, insomniis agitur terrificis & anxiiis, nimirum de incendiis, lapsu ab alto, actione in fugam &c. etenim extra hoc etiam tempus somnus levissimus & brevis ipse est. Tum ex improvviso, aut somnolentia, vel ab insomnio evigilanti augetur præcordiorum pectorisque compressio & spasmo altius ascendente, nuchæ dolor, protinus succedente horripilatione per corpus universum & artus, cutis corrugatione, faciei expallescencia, pulsu debili ac tenui: hinc extraordinario percussa timore & anxietate sonum edit tremulum, anxium, qui a dilata-tione & depressione laryngis & compressione labiorum formatur, ac si terror &

pavor vocem ordinariam atque articulatam impediret. Insimul oculi torvi sunt, artus laboriosi hinc inde moventur, manibus pugnos efformant. Prædicta voce sonora & quasi clangosa verba aliquot exprimit, sed fere mutila magis, quam integra; mox tamen rursus mutatur in ordinariam, qua ad quæsitam aut dictam respondet congrua, sed celerissimo verborum flumine. Frontem, quæ frigide sudat, tangit, de capitis immensi querula dolore, vittam aut capitis integumentum huc illuc flecit, aut nudat caput: pulsus dein evadit citior, celer ac durus, & facies rubore, ætatem magis, quam alias ipsi in genis est, insigni suffunditur. Tali modo comparatus esse solet paroxysmus, & a primo insultu ad finem usque durare per duo, quandoque diutius ad quatuor, quinque horularum minuta. Ante biennium tamen sæpius ad horæ quadrantem subsistit, ita ut totum corpus cum artubus rigeret, ipsaque plane sileret. Imo ante unum atque alterum annum res eo jam prohi dolor! devenerat, ut instante tum mensium periodo, more epileptico, in humum prociderit, pollices in pugnum impresserit, os spumaverit, corpus rigidum jaceret, singultusque adfuerit vehementissimus, caput intumuerit, & tota facies apparuerit quasi sugillata. Hic paroxysmus ipsam illis diebus aliquoties fuit adorsus; sed præcelsa ferat enormis animi commotio iracunda, & gravis in potu error: quippe superata prima accessione, quæ non alia, quam qualem antea descripsi, fuerat, vehementem suam sitim restinxerat nimio & simultaneo vini haustu. Talis autem, quæ Dei gratia est, posthac paulo rarius redit, malo hæstenuis ita rursus depresso, ut modus ei jam sit, quem superius dixi; imo instantem paroxysmum non solum præsentit, atque dum affligit, mentis manet compos, adeo ut mandata possit exsequi v. g. si additans petat, ut januam aperiat, aut si quid ex ipsa quærat, prompte respondeat; sed & vel consortio hominum sese subducere, & remotis arbitris eum sola sustinere; vel tacite illum quasi opprimere & velare potest, ita ut additans alienus plane nihil deprehendat; conscius ex pallore fa-

ciei, celeriterque succedente ejusdem suffusione, & ex aspectu cutis in manibus contractæ, quam vulgus *eine Ganschaut* appellare solet, hæret, ipsam pati solenne paroxysmum spatium odico anxium, & sensum auræ frigidiusculæ totum corpus perfundentem. Finito paroxysmo pulsus jam tertia vice immutatur, & parvus est; diaphoresi in lectum se confert, effi auctior, membra cuncta lassa sunt, & sitis affligit. Primus paroxysmus plerumq; noctu, ut dictum, invadit, & repetit sæpius tam in lecto, & quidem, ut ait, eo certius, si somnolentia vult vacare, quam extra lectum, quem summo fere mane deserit, per dies illos unum, duos, tres aut plures dies, quibus menstruum sanguinis profluvium expectat, quandoque etiam per subsequentes, quibus inanare solet. Redit modo pluribus, modo paucioribus, v. g. intra nycthemeron semel, bis aut ter tantummodo, prout scilicet prævia ira, aut terrore, aut diætæ errore commota fuit. Hæc enim parhæmata affectum etiam extra mensium periodum revocasse, tempore insultuum consueto exacerbasse & protraxisse, pluries jam observatum est. Hisce diebus ad aliquot juscule cochlearia assumenda vix persuaderi potest; e contrario sitis magis urget, quam modo decocto quodam, modo cerevisia, rarius vino aqua diluto restinxit. Quamquam lecto non affigatur, saltem ægerime in eo contineatur, prætendens melius se extra eum habere, nisi interdum per semihoram post insultum, ubi somnolenta leniter sudat: a laboribus tamen arcetur, sed levibus nihilolecus indulget negotiis, aut meditabunda ac tristis incedit. Superioribus annis post singulos fere paroxysmos stimulus etiam adfuit ad reddendam urinam, licet sæpe parcissimam, qui vero nunc cessat; sed copiosior illa jam, atque molestissimo ardoris sensu secedit limpida, qui tamen uretræ dolor aliquantulum obtunditur, si multum liquidum, vel aqua vel cerevisiæ biberit: tum vero sentit ventriculi debilitatem majorem atque flatulentiam. Quæ expeditis mensibus manant, eo mitiores esse aut plane cessare observantur paroxysmi, non nisi nu-

chæ & lumborum dolore, pectorisque angustia superflite. Fluxus ipse defectu peccare videtur, quia plerumque nares semel aut bis sanguinem simul stillant, unde cephalalgia, & cervicis dolores paululum remittunt: quæ narium hæmorrhagia olim longe crebrius & majore rediit copia. Terminum quatuor hebdomadam nunc anticipat, nunc postponit tributum lunare, & solvitur modo per tres, modo per plures ad sex dies. Tempore, quo hisce insultibus non est exposita, de reliquo optime valere videtur, nisi animi pathemata deflectant. Jejunium non semper fert, licet exiguo panis domestici frustulo, quod prima statim, ubi lecto surrexit, hora comedit, contenta sit, & alias quoque panis plus, quam aliorum ciborum assumat. Ceterum appetitus exiguus est; quæ digestionem reddunt difficiliorem, stomachum ipsius gravant per unum aut plures dies. Non minus plures sunt anni, ex quo in plantis pedum persentiscit sensum urentem & sudorem largum pessimum, cutem in digitis arrodentem, ut ægre incedat versus vespem, quæ molestiæ appropinquanti lunari periodo increbrescunt magis, & surarum spasmus, pedisque totius pruritus complicantur.

His igitur constituentibus morbum & concomitantibus momentis explicatis, e re fore puto, ut ad supplendam morbi historiam subjungantur antecedentia. Nata nimirum est parentibus per omne conjugii tempus, quod annos hujus seculi adæquat, cum nullo, Deo sint laudes, morbo graviore hæcenus confictis, & aere, climate, aquis & alimentis fruitur admodum salubribus. Fratres & sorores habuit duodecim, quorum unus tantum frater natus major in vivis superest, qui ne levissimi quidem convulsivi motus per totam suam vitam meminit, sed eum domi, tum apud externos vegeta semper usus est valetudine: reliquorum eodem sanguine natorum nullus tres ætatis complevit annos, nam quos difficilis dentitio supervenientibus convulsionibus non peremit, variolæ eripuerunt. Hinc etiam de hujus filiæ infantis, a nativi-

tate teneræ, longævitate desperaverunt perentes. Mater tum temporis, quo ipsam utero gestabat, variis de rebus domesticis, negotioque mercatorio bene gerendis curis & ærumnis ob prægressi & adhuc durantis belli Gallici calamitates fuit exagitata, quas sollicitudines ipsamet animi sui sensibilis vi adauxit. Nec ignorari oportet, quod paulo ante, quam hancce concepit filiam, rumore de nova hostium invasione in urbem delato, anxie perterrita, ideoque abortum passa fuerit. Edita igitur hæc puella in infantia, quoties dentium eruptionem molita est natura, convulsionibus passa est: morbillis graviter decubuit, & brevi post paucis variolis. In infanti & puerili ætate talibus paroxysmis, sed levioribus modo, atque animum magis quam corpus affligentibus, somnum ipsius interpolatum fuisse, parentes referunt. Videlicet interdum noctu, præsertim quando die præcedente ex inopinato perterretacta, vel ad iram percita fuit, aut parens indignabundus ipsam reprehendit, quasi in somnio terrifico evigilata, voce clangosa, verbisque acceleratis parentibus acclamavit: O valde timeo, porrigatur mihi quæso manus. Hac pro viribus prehensa statim acquievit, & timor evanuit; sudans vero & æstuans deprehensa est, querula de insigni totius capitis dolore, atque mox iterum somno se dedit, donec denuo ita expergefacta fuerit: qui panicus terror etiam interdum recurrit, prout id tulerunt animi commotiones. Non minus recrudit sæpius in schola, templo, alibi, illiusmodi paroxysmus anxius, istidem fere molestiis stipatus, quæ hodie num illum comitantur, nisi quod successu temporis gravior, frequentiorque factus, quin & in motus epilepticos exaltatus, at vero iterum longe mitior factus fuerit: quibus denique sæpius hæmorrhagiæ narium acceperunt.

Causa mali jam olim partim in vices, partim in hæreditarium vitium rejecit Excellentissimus D. B. loci tum physicus, nunc archiater, sed pertinacem atque rebellem fore affectum haud vane auguratus est. Hujus successor eadem in sententia stetit D. D. W. M. qui

qui diu curam ejus gessit frustraneam: nec non alii duo patriæ physici catholici. Vermes in intestinis latitantes non semel prodidit excretio lumbricorum, ascaridum, imo nonnunquam cucurbitinorum sive spontanea sive medicamentis procurata. Ante octennium, ni fallor, quum rursus malo suo laboraret, naris sinistra per aliquot dies valde tumuit, & doluit, aeremque transitu exclusit. Mater mane quodam narem tumidam attentius contemplans mucum copiosum & tenacem intus hæere rata (nam tantum non semper & ante & post obstructæ fuerunt, quare easdem sapius fricare soluit, & emungere, ut aer liberius transiret, tentavit, id quod successive disparuit, & nunc nares magis habet liberas) portunculam parum prominentem evellere conata est. At vero putatitius hinc albicans mucus dum extrahitur, longus est & coheret, illiusque loco attonito spectaculo, manuque tremula lumbricus admodum longus e nido hoc protrahitur vivus: ita demum, unde aliquot ante diebus difficultatem & molestiam in faucibus sub somno senserit, ægra affecta est: alio tempore lumbricum vomitu, & proximo abhinc biennio per anum rejecit frustum lumbrici inter exclusionem abrupti, sesquipedem longum; a quo excreto aliquot dies post correpta fuerat paroxysmo anxieratis & pavoris jam sapius dicto, sed huic e vestigio successerunt motus epileptici, ut parentibus jam actum esse de ipsius vita videretur. Aderat dolor capitis intolerabilis, æstus intensus, plenaria virium prostratio & diarrhœa frequens, corpus sudore madidum, faciesque præter modum inflata fuit. Melius autem se habuit a sequenti mixtura, quam etiam ante aliquot menses eo cum fructu ordinaveram, ut tunc bis aut ter non nisi unus paroxysmus triduo ante mensium fluxum præcesserit: Recipe aquæ ceraforum nigrorum uncias duas, florum tilia unciam, epilepticæ Langii, hirundinum cum castoreo ana unciam dimidiam, liquoris cornu cervi succinati scrupulum, pulveris epileptici marchionis, lapidum cancrorum præparatorum, cornu cervi

Hoffm. Consult. Med.

philosophice calcinati ana drachmam dimidiam, syrupi de pœonia unciam semis M. d. f. Singulis VI. horis duo cochlearia. Sed revertor ad annos pueritiæ diu jam exactos, referens nunquam neglectum esse usum anthelminticorum, neque contra pavores antepilepticorum, quorum vero desideratus effectus votis non respondit, nisi quod ægre inducias accessionum tulerit. Quo propius anni pubertatis accedebant, eo exactius tempus novæ agressionis esse menstruum observare licuit: unde spes obtinuit, fore ut mensibus erumpentibus cessaturæ sint molestiæ. Quum igitur annum ætatis decimum sextum ageret, tempore autumnali anno 1723. menstruari coepit, fluxum prægressis accessionibus sapius jam memoratis, dein libera ab his per complures menses, tributum illud lunare non statim persolvit tempore. Sequenti anno 1724. T. missa est, ut celeberrimi D. D. A. hujusque patris D. D. E. C. auxilium ad manus haberet, tum ad promovendum lunare debitum, cum ad arcendos sub alieno climate pristinos meticulosos insultus. Hæc præcellentissimorum virorum biga ob hyemale tempus multorum medicaminum continuationem, seu ita dictam curam, suadere noluit; sed ad singulos imminentes menses sollicitandos pediluvia & lenia pellentia ordinavit, & Martio mense venam in pede secari jussit. Redeuntibus autem brevi post venæsectionem molestiis, transfusis ibidem tribus mensibus, patriam repetiit. Medicus ex ægrotæ oculorum aspectu, qui satis clare haud resplendebant tum temporis, atque halone paululum livido circumducti erant, jejunio matutino ægre perferendo, panis usu præ aliis cibis frequentiore, ejectione vermium aliquoties prægressa &c. colligens, vermibus adhuc dum intestina scatere, in eosque maximam culpæ partem, reliquam in negotium mensium nondum satis ordinatum redarguens, præscripsit medicamenta anthelmintica ex amaris, quorum basis fuit radix valerianæ, domi usurpanda; eisque subjungenda præparantia ad acidulas. Has quoque

menſe diſti anni Junio cum patente ſuo adiit, & quidem Teinacenes, quibus ſal acidum volatile, æque ac fixum, dein ſal alcali fixum & volatile, tum ſulphuris ſubtiliſſimam ſubſtantiam ſive gas ſulphuris, porro ferrum embryonatum volatile, & denique terram quandam ſubtiliſſimam ſive virgineam inefſe adſtruxit diſſertatio quædam Tubingeniſis anno 1727. ſub præſidio illuſtris D. D. Zelleri habita de his ipsis acidulis: ſub quarum potu nihiloſecius inſtantibus menſibus redierat inſultus pavidus. Domum reverſa diu immunis vixit, donec menſe Januario anni 1725. a vicino quodam ſpectrum malitiſe & nequiſſime agente vehementer perterrefacta, eodemque die longe graviores mali recurſus ſimul & ſemel paſſa, in lectum dejecta fuit, die nocteque ut plurimum ſomnolenta jacens, parum aut nihil ad quæſita reſpondens, atque de acerbisſimis capitis doloribus, & ingentibus anxietatibus præcordiorum, pectorisque ſtricturis querula. Veſicatoriis tamen in nucha & luris adplicitis adhuc magis divexata ſenſim ſenſimque intra menſis ſpatium mortis faucibus erepta fuit. Verno tempore datus ipſi eſt a prælaudato D. D. A. C. ipſe mercurius in forma bolari aliquoties, ſed nec ex hoc multi vermes depulſi fuere: æſtiya dein tempeſtate denuo Teinacum remigravit, ibique iterum verſus menſtrum tempus paroxyſmo per nycthemeron ter recurſante occupata fuit. Abſoluto acidularum per ſex hebdomades potatarum uſu, domi aſſumſit aliquot vicibus olei animalis Dippeliani, famoſi illius antepileptici guttas triginta, juſſu D. A. C. qui præmiſſis univerſalibus id, tanquam ſpecificum ſubordinaverat. Somnus autem, quem alias conciliare dicitur profundum, adeo non inſequutus eſt, ut potius agrypnia, non quidem continua, inquietudine tamen, novis conſuetæ moleſtiæ acceſſionibus, cephalæa, æſtu, moleſtoque propinati medicamenti ſenſu ardente in ore & æſophago turbata fuerit afflicta. Sed reminiſcor, oleum illud non ſatis rectiſſicatum fuiſſe, & empyreuma ad vitri latera & fundum depoſuiſſe. Poſthæc vero ad anni uſque finem a malo

ſuo libera, æſtate anni 1726. ſerum lactis caprini bibit. Tum anno 1727. ſuper hocce caſu conſului A. honoratiſſimos meos præceptores, celeberrimos D. D. S. & S. quorum prior altero haud diſſentiente, vermes hanc tragædiam ludere, & præſertim tineam latitare ratus, lac alliatum per aliquot dies ſolum, præſcripto alio cibo & potu, velperi clyſteres eſſe ſaccharo thomæo & lacte injici, quinto die potiuncula laxante uti, reliquo tempore quovis mane lac alliatum, loco potus ordinarii aquam mercurialem aſſumi, & unguento anthelmintico abdomen illini, emplaſtrumque vermifugum imponi juſſit, præmiſſa & tandem ſubjuncta eadem potiuncula laxante; id quod per quindecim dies luna decreſcente præſtitit. Quid boni inde redundaverit, fere neſcio, niſi quod relatum fuerit, eam excreviſſe lacinias & quaſi exuvias vermium cucurbitinorem & lumbricorum. Verſus æſtatem iterum conceſſit W. ad agnatum paſtorem in diœceſi S. ibique acidulas Jebenhufæ ſcaturientes, & cum Gœppingenſibus fere convenientes, teſte clarifiſſimo Lentilo in der Beſchreibung des Gœppinger Saverbrunnens 1725. edita hauſit. Ibidem quoque aliquoties aſſumſit pulveres ſpecificos antepilepticos, unum a generoſiſſima quadam vidua, alterum ab expertiſſimo quodam chirurgo caſtrenſi ipſi venditos, qui diuturniores reliquerunt inducias, quam mithridatium Democratis, quod ſuaſu cujuſdam ex aqua lavendulæ acceperat: autumno juſſu illuſtris D. D. Z. propinatum iterum fuit oleum animale ex ſanguine humano rectiſſicatiſſimum, & ſpiritu vini dephlegmato dilutum, neque alio, quo ſupra eſſeſt. Sub finem ejusdem anni ſcabies humida & contagio ſuſcepta ipſam occupavit per aliquod tempus: anno inſequenti, quærat 1728. iterum hauſit aquas Lebenhufanas: in autumno vetula quædam, medicinam empyricam B. faciens duas venas ſimultundi juſſit, unam in manu, alteram in pede optimum ſpondens eſſeſt: ſed ab illo tempore rediit paroxyſmus alternis ſeptimanis, qui antea ſemper itatam periodum menſium imminentiſſimum

tum observaverat, imo sapius prorsus præverat: ut de aliis venæsectionibus, variis medicamentis, fonticulo ex suafu D.E.C. gerendo, imo ipsa salivatione ab eodem proposita, haud vero adhibita taceam. Hæc quum ita per plures annos agerentur, atque tot tamque varia variorum medicamenta magnis quidem impensis, sed absq; constanti auxilio adhiberentur; ego nunquam non auctor suasorque fui, ut tuæ, vir illustris, magnificentia consilium imploraretur, nullus dubitans, quin per Te, tanquam principem medicorum, Deus aliquando tam diri tamque rebellis affectus finem sit facturus; sed nescio, quamobrem parentes ad hoc faciendum persuaderi haud potuerint. Quapropter ego pro mea tenuitate mense Martio anni 1729. subnexum hocce consilium domum transmissi; erant enim tor de variis morbis spasmodico-convulsivis exasciatissimi *Tuæ medicinae consultatorie* inserti casus, mihi totidem fontes, e quibus genuinam ægre pathologiam æque ac therapiam depromere studui, atque habita circumstantiarum ratione ad hujus curam & usum, divino fretus auxilio, applicare in animum induxi.

RESPONSIO CONSILII MEDICI,

*In affectu spasmodico-convulsivo inveterato sub finem Februarii
1729. exarati.*

Quod si primum dispiciamus, qualis sit, quo ægra detinetur affectus, & unde suam traxerit originem? illum omni jure vitium nervorum spasmodico-convulsivum adpellare licebit; cui quod a teneris infantia annis obnoxia fuerit, procul dubio matri graviditatis tempore assiduo terrore, timore, curis atque ærumnis exagitata in acceptis ferendum est. Dein autem hisce malis progrediente ætate vermium colluvies pabulum, & immanis ex simulato spectro terroris igne augmentum dederunt: nativa enim animi fere est imbecillitas & timiditas, ac radicata jam ad convulsivos motus dispositio: quibus sit, ut temperamen-

tum æque ac nervosum genus exquisita sensibilitate potiatur, qua ægra non solum ad iracundiam atque terrorem est facillima, sed ipsum malum longe gravius redditur, altioresque agit radices.

Deinde ardua satis incidit quaestio, cur omnes accessiones menstruo potissimum invadant tempore? Cui explicanda haud sine fundamento supponere licebit, primas vias partim ob nervosarum harum partium imbecillitatem, partim incidentes diata errores, partim ipsam vermium præsentiam officio suo cibos concoquendi, chylumque præparandi haud rite fungi. Exinde vero mensium quoque successus irregularis factus est: cruor enim ex imis ventris visceribus ad uterum congerendus, per eumque excernendus, aliquali equidem exitu potitur: at accedentibus perversis motibus simul sursum ad pectus cervicemque compellitur, & circa medullam spinalem stagnans nervorum distentionibus, convulsivo ac anxio pavori, capitis dolori, ipsique narium hæmorrhagiæ efficacissimam suppeditat occasionem. Quid ergo iniquius esse potuit, quam subjecto huic sanguinis inordinatis motibus ac spasmodicis agitationibus sollicitato binas simul in brachio atque pede tundere (sicuti novissimo autumno factum est) venas, & hinc motibus istis perversis longe majus addere augmentum ac incrementum?

Si porro quaritur, an adhuc vermes, & quales sint præsumendi? meo quidem arbitrio ex morbi historia adparet, illos adhuc in intestinis & quidem superioribus omnino hospitari: nam vero tinea subit, determinare vix audeo, saltem ex frustolumbrici, ulnam fere longi, olim excreto colligi posse credo, eos, quicumque sint, satis inveteratos & insigniter longos esse debere.

Alvi profluvium, quod pronuper supervenit, natales suos mutuatur a spasmodica glandularum intestinalium constrictione; qua humores illarum majori copia in intestina expressi, frequentes illas dejectiones, mucos verminoso procul dubio permixtas, induxerunt; unde quoque ratio elucescit, cur ægra tum temporis acci-

bis solidioribus abstinerit, magis fluidis & poribus indulserit.

Quod si ergo ad prognosin accedam, & num sanitatis recuperandæ spes restet, perquiram: non sane possum, quin mali huius satis diuturnam ac difficilem curationem præfagiam. Non enim solum ipse morbus natus & nimium vetustus, ac agræ eximia sensibilitas id spondent; verum etiam ipsi vermes temporis diuturnitate adeo increvisse, ac jus fere hospitii obtinuisse videntur, ut vix quidem possibile fuerit, eos penitus exturbare. Verum enimvero, cum medicamentorum exhibitorum vis non semper irrita fuerit, sed sæpius mali inducias induxerit, vermesque depulerit; & ipsa ægrotae ætas adhuc junior, vegetiorque deprehendatur: non omnem animum abjicere oportere existimo, maxime si victus pertinacissima observatio, longum tempus, & medicinarum assiduus usus accesserint.

Neque vero scopo huic obtinendo matrimonium profuturum existimo; quippe quod, præcipue si conceptio ac graviditas successerint, insignem œconomiae vitali infert mutationem, adeo comparatam, ut huic malo majus damnum minetur, quam emolumentum: ut periculosa symptomata silentio prætermittam, quæ ex partu sunt pertimescenda. Hinc potius in tam diri affectus sublatione optandum foret, ut fœteria ars suggereret nobis medicamina, in exstirpandis hisce hæreditariis ac inveteratis morbis efficacia: at vero cum his destituamur, nihilo tamen secius sperare, fore ut nisi perfectam mali exstirpationem, saltem insigne obtineamus allevamentum. Huic autem impetrando necessarium esse duco, ut nervi debilitati corroborentur, dein succi laudabiliores generentur, tum alvi perpetua libertas conservetur, porro humorum æqualis progressus adjuvetur, & congestio ad certa loca revellatur, & denique vermes expellantur.

Quoniam ergo exploratum est, rectam atque longam victus rationem ingens sæpius attulisse curationis augmentum: huic uni ante cetera sedulo atque diligenter incumbatur, etiam atque etiam hortor. Ergo

animi præprimis tranquillitas, atque ab omni mœrore, timore, terrore, aliisque commotionibus solutio amplectenda, atque ab iis, qui agræ præsentibus sunt, promovenda est; contra vero omnes mentis labores cum meditatione juncti, sollicitudines, ac multa librorum lectio summo opere fugiantur. Inter cibos ab iis omnibus abstinere convenit, qui concoctu difficiliore, & flatibus, crudisque humoribus ac saburrae generandis sunt idonei; quo spectant acida, dulcia, salita, obsonia, poma, fructus horraei, similaginea, brassica, muria condita, caro suilla &c. in eorumque locum edulibus mollioribus ac tenerioribus moderate vescendum. Potui nullum vinum nec cerevisia convenit, sed fructuosius inserviet hoc decoctum: Recipe rasuræ cornu cervi, radices scorzonerae ana uncias duas, chinae, sarsaparillæ ana drachmas sex, poroniae, cichorei, visei quercini ana unciam, seminis fœniculi, cinnamomi acris ana drachmas duas, tartari vitriolati, nitri antimoniati ana drachmam dimidiam. M. d. s. species, quarum uncia una cum dimidia in binis aquæ mensuris leni igne decoquenda est. Tum omne frigus, maxime pædum, sedulo arcendum; nec proficuum erit tam summo mane, uti hæstenuis suevit, surgere: & sicuti nimium corporis exercitium ac incandescencia certam minatur noxam; ita quoque vita semper deses ac otiosa haud congrua erit: hinc corpus quandoque sub serena tempestate ambulatione leniter movere oportet. Neque minus porro egregiam spondet operam cœli mutatio proximo vere instituenda; & denique omnia aliorum, maxime medicamentorum consilia ac auxilia minime in usum sunt vocanda.

Deinceps vero inter medicamina primum commendando insulam theiforme sex circiter vasculis hauriendum, quod sic se habet: Recipe herbae veronicae, betonicae, melissæ, summitatum millefolii, florum chamomillæ romanæ ana manipulum, florum primulae veris, anthos, lavendulae, tilia, salviae ana pugillos duos, cubebæ, scrupulos quatuor, flavedinis corticis citri recentis subtiliter separatae drachmas tres, seminis anisi stellati drach-

drachmam cum dimidia, olei tartari per deliquium drachmam. D. quod mane intra lectum potandum, & quandoque lenis inde sudor expectandus. Prius vero, quam hoc forbilletur infusum, nervinus pulvis ea, quam duo cultri cuspides teneant, quantitate assumendus est. Recipe pulveris epileptici marchionis unciam dimidiam, lapidum cancorum præparatorum drachmas tres, cornu cervi philosophice præparati, antimonii diaphoretici, ungulæ alcis præparatæ, unicornu veri præparati ana drachmas duas, lumbricorum terrestrium præparatorum, succini albi ana drachmam, nitri purissimi scrupulos quatuor, cinnabaris nativæ scrupulos duos, extracti croci scrupulum dimidium, castorei liquidi guttas XXX. olei destillati macis, de cedro Italici ana guttas XV. M. F. pulvis, qui alternis diebus, tempore vero paroxysmi quotidie modo descripto, & vesperti ex 15. guttis Spiritus nervini sequentis capiendus est; Recipe Spiritus bezoardici Bussii correcti drachmam, spiritus nitri dulcis drachmas tres. M. D. Præterea hora quinta vespertina 60. guttas elixirii balsamici ex vino malvatico, corticibus aurantium, sale tartari & extractis amaris parandi devorandas consulo: nec minus 13. pilularum balsamicarum mane quavis semel septimana deglutendas; quo die pulvis & spiritus allegati omitti debent: prægressa vero vespere drachma circiter hujus aperitivi salis præmittatur: Recipe salis Sedlicensis drachmas duas, tartari vitriolati, arcani duplicati, tartari solubilis singulorum drachmam, nitri purificati drachmam dimidiam, olei destillati macis guttas III. M. D.

Denique haud ludetur opera, si ægra quavis vespere in pediluvia ex aqua, in qua furfurum triticeorum manipuli tres, florum chamomillæ bini manipuli, & manipulus dimidius cinerum sacculo inclusi decocti fuerint, parata, moderate tepida, in eoque tepore affusione successiva calidioris conservanda pedes ad genua usque immiserit, ac per horam dimidiam detinuerit. Tum semper cervix & dorsi spina calidis pannis probe fri-

centur & hoc nervino linimento calide ungantur: Recipe unguenti martiati, pinguedinis humanæ ana uncias duas, olei destillati lavendulæ drachmam cum dimidia, florum anthos, salviæ ana drachmam, nucis moschatæ expressi drachmas tres, succini destillati, rutæ singulorum drachmam dimidiam, balsami peruviani drachmas duas. M. D. Quod si menses immineant; binis diebus ante, totidemque post eorum fluorem, nec non sub ipso fluxu melius omittitur hujus linimenti usus, in ejusque locum quotidie 13. pilularum balsamicarum vesperti deglutiantur: neque minus hoc tempore pulvere, spiritu, ac infuso theiformi supra citatis superfedere licet, nisi forte spasmodica afflictio crebrius urgeat. His ergo medicinis per integrum mensem adhibitis, biduo ante novilunium 19. harum pilularum laxantium mane devorare oportet: Recipe extracti panchymagogi Crollii grana sex, rhabarbari, aloes gummosæ, myrrhæ, asæ fetidæ, mercurii dulcis rite parati ana grana 12. olei destillati Tanacetii guttam unam. M. F. pilulæ pondere grani unius. d. Præcedente autem vespere & insequente biduo operæ erit pretium enemata ex lacte ac saccharo parata injicere: altero post sumtas pilulas die mane ex infuso theiformi olei amygdalarum dulcium recentis unam cum dimidia unciam forbillare; tertio iterum pilulas, & quarto idem oleum adhibere; ac attendere, num sub horum usu vermes excernantur. Nec alienum erit, proximis ante harum pilularum diebus aperitivi salis unam alteramve drachmam vesperti assumere: quæ curandi ratio non minus circa plenilunium repetenda est. Accedente denique Majo aut Junio mense Selteranas acidulas lacte asinino mixtas commendo, easque in principatu Wurtembergensi potandas suadeo; cæterum ex toto pectore precor, veli Deus hanc curationem reddere salutarem.

Quantum igitur recordor, medicamenta hæc, quæ nervis roborandis dicata fuerunt, in emolumentum ægræ cesserunt; quamvis recedentes mali accessiones non penitus præpedierint. Anthelmintica autem dicebantur alvum reddidisse quam

maxime lubricam, & dejectas esse iterum quasi exuvias & pelliculas vermium; ventris doloribus junctam. fuisse insignem nauseam ac senfum, ac si œsophago aliquid inhareret, quod vomitum ciceret. Postea mense Junio usa est aqua Selterana cum lacte caprino æquali portione mixta & ante & pomeridie, præmissa & aliquoties interposita laxatione a pilulis balsamicis, quæ numero XV. duodecies alvum subducebant: interjuncta quoque sunt ad intestina hebdomadaria balnea ex aqua fluviatili cum succo ex fursuribus, floribus chamomillæ, & cineribus, ibidem aliquot vicibus per V. dies repetita. Permissi, ut tum acidulas vino Nectarino remixtas loco potus ordinarii biberet, nam infusa theiformia & decocta non tolerare videbatur ventriculus. Idem quoque linimentum nervinum e balneo excutis nuchæ & dorso fuit illitum: & quum hoc quoque tempore reverterentur accessiones, iteratus est usus pulveris antispasmodici, datus spiritus antepilepticus; cervici tam graviter atque indefinenter dolenti impositum emplastrum regium Burri, atque hoc diu cum levamine gestavit. Sed diffitendum haud est, regulas dieteticas ne vix quidem ab ægra fuisse observatas, id quod non potuit non esse summe nocivum, & convalescentiæ obstaculum maximum. Hinc retantum non infecta in patriam rediit, pristino morbo, licet mitiori, nondum sublato. Ita domi sub continuatione incongrui regiminis malum successive ita increbrescebat, ut verno tempore anno elapso post paschatis ferias insultus rursus adorirentur epileptici. Porrigebantur quidem medicamenta, iteratoque potuit acidularum Selteranarum cum anatica lactis capilli portione interponerentur balnea ex aqua fluviatili & lacte parata. At vero pristina semper ludebatur fabula. Pro specifico antepileptico celeberrimi Stahlî mihi quondam venditatus est sequens pulvis: Recipe lumbricorum terrestrium in Mayo & Junio in coitu caprorum ante solis exortum prægressa pluvia, Spiritu vini ablutorum toties, donec Spiritus vini non amplius tur-

batur, siccatorumque in aere; tum pulverisatorum ac cribratorum unciam, radicis pœoniæ maris unciam dimidiam, cinnabaris antimonii drachmam. M. F. pulvis: hujus sæpius propinari curavi dosin; remiscui quoque cum pulvere bezoardico, nec non ad fallendam immanem, quæ paroxysmorum tempore agram infestat, sitim cum pulvere præcipitante nitroso. Verum sub hujus usu frequentiores fuisse ait accessiones. Ad negotium mensium facilitandum non neglectæ sunt pilulæ balsamicæ, quæ vero ob diarrhœam, quam crebrius proritare videbantur, parcius sumtæ sunt. Haud ita diu abhinc parentes sibi propinaverunt spiritum quandam antepilepticum, quem pro insigni arcano pharmacopeus quidam venditavit; qui, ut ex odore, colore & sapore conjicio, non nisi est spiritus volatilis alcalinus compositus, cujus basis ex regno animali petita, & cum spiritu Bussiano multum convenire videtur. At rumpendum tandem erit filum & ad finem properandum; quanquam inter allegata tot remedia ob innumeram eorum farra ginem longe plurimum oblitus fuerim.

Quandoquidem ergo ex hætenus commemoratis abunde pateat, agram ab incunabulis herculeo hocce morbo, successu annorum magis exasperato, afflictam fuisse; & non paucas florenorum centurias ad eum debellandum frustra impensas, atque ob tantum tamque ineffabilem fere medicaminum jam assumtorum numerum metus omnino sit, ne nihil opis humanis viribus supersit, sed malum in dies ingravescat, itemque agrotæ ob id ipsum nondum ausa fuerit matrimonium inire: eo jam tendunt preces recentissimæ, atque sospiria, ut divina adjutus gratia etiam de tragico hocce casu tibi renunciare placeat, Vir Magnifice! qui genuinis philiatris longe major es, quam olim veteres coluerunt Machaonem. Expone, obsecro, quæcumque ad penitionem hujus morbi, ejusque symptomatum cognitionem, atque quam Deus Te interprete faxit, curationem pertinent.

Nuperrime agra hanc in urbem ad me pervenit, ut iterum curam ejus susci-

& tribus mensuræ partibus mane, totidemque hora quinta vespertina sumti polliceor. Huic autem potationi accurata vivendi ratio accedat, ac omnia vinosa, acida, aliaque minus congrua evitentur necesse est; contra vero bis quavis hebdomade post absolutum lactis potum unum alterumve aquarum Sedlicensium haustum, aut vesperti XI. mearum balsamicarum pilularum assumere; neque minus corpus moderato exercitio sub serena tempestate movere, & amœno consortio uti oportebit. Deinceps commendarem, ut ægra cubitum itura in balnea temperata ex aqua vel pluviali, vel fluviali cum triticeis surfuribus parata descendat, & ex illis egressa nucham dorsique spinam hoc linimento probe inungi curet: Recipe axungia humanæ unciam, olei nucistæ expressi unciam dimidiam, olei lavendulæ, rorismarini, balsami peruviani ana drachmam. M. d. Non minus egregiam operam spondet sequens pulvis vesperti ex aqua ceraforum nigrorum quandoque capiendus: Recipe pulveris marchionis unciam, succini pulverisati, lumbricorum terrestrium ana drachmas duas, cinnabaris præparatæ drachmam, olei rorismarini, macis ana guttas sex. M. d. f. XXX. pro dosi. Nec denique negligendus est enematum usus: lactis vero potu absoluto infusum florum tiliaæ atque melissæ hauriendum est.

Hac medicatione per quatuor vel quinque hebdomades protracta, & consopitis inde aliquantulum motibus istis epilepticis, elixirii mei visceralis, in mensibus blande ciendis efficacissimi usum ter quotidie repetendum suadeo; quod etiam sub ipsa illa curatione, si per 14. circiter dies continuata fuerit, vesperti pondere 60. vel 80. guttarum assumere licet. Ordinatio ceterum potui commendando decoctum ex cortice ligni sassafras ac citri paratum; & si præsto sit sanguinis evidens abundantia, præmissis pediluvii venæsectionis haud improbo usum. Hæc sunt, quæ in salutem ægrotantis proponenda duxi; quibus si morem gesserit, de felici eventu nullus dubito.

CASUS XXXI.

De Epilepsia inveterata cum Lipothymia.

A Dolescens octodecim annorum generosus, temperamenti phlegmatico-sanguineo-cholerici jam quarto ætatis suæ anno vehementem humorum ad oculos congestionem passus erat; quæ ætate progrediente caput occupavit fœdis efflorescentiis. Quamvis autem hæc morbosæ dispositiones prioribus infantiaë annis haud adeo manifestis se prodiderint notis: illas tamen jam ex utero originem traxisse, ac hæreditaria labe propagatas fuisse, ipsa morbi docebit historia: æger enim a teneris fere præcordiorum angustiiis quandoque sollicitari suevit, quæ cum ætate magis magisque increvit, donec dicta capitis efflorescentia inunctione olei amygdalarum & capillorum evulsione fuerit depulsa. Tum quidem a sordibus liberatum est caput; at vero abscondita hæstenuis lerna jam demum apparere cœpit, & cum repulsa per hanc intempestivam inunctionem materia ulcerosa acris ad nervosum procul dubio decubuerint genus, decimo ætatis anno epileptici accesserunt motus. Consultus ego perscrutata morbi causa, morbum medicinis alterantibus, absorbentibus, laxantibus, acrimoniam humorum temperantibus, expellentibus, nervinis ac antepilepticis oppugnavi: quibus, licet achores haud revocaverint, id tamen obtinui, ut epileptici motus fere remiserint, & non nisi sub forma levioris animi deliquii per biennium adhuc quandoque insultaverint. Sed & hæc lipothymia posthæc adeo sunt imminutæ, ut vix per quadam temporis momenta inhauserint levissime, & sæpius per quandam pectoris angustiam sui accessionem manifestaverint.

Hinc quidem omissus est per aliquod tempus medicamentorum usus; at vero cum malum cum ætate recrudescere videretur, iterum in auxilium vocatus, eo, quæ Dei est gratia, perduxi ægrum, ut per integrum mensem ab omni & anxietate

tate & mentis defectione immunis existerit. Verum enimvero accedebant diuturni errores pariter ac animi pathemata, maxime taciturna exandescencia, ad quam facillimus tum erat ægrotans; ac eximio utique erant impedimento, quo minus a morbo suo penitus vindicari potuerit: nihilo tamen secius sanitatem anxie anhelans varios consuluit medicos, eorumque opera per tres fere annos in cassum usus fuit. Quidam eorum affectum esse hysterico-hypochondriaco-scorbuticum, a lymphâ tenui, acri, austera, elastica oriundum pronuntiavit, eique scopo varias internas non minus quam externas opposuit medicinas: tantum vero abfuit, ut malum debellaret, ut illud potius falsa nonnunquam sanitatis specie imponens, alias induerit larvas, & demum paroxysmos angustiarum præcordiorum, phlogoses, ac extraordinarius timor exciperent: quid? quod denique in ipsam mutaretur catalepsi, quæ æger in eo, quo erat, situ ac motu, subito immobilis rigeat, aliquoties singultiebat, tumque iterum liber erat. Neque hæc affectio ullis paruit medicinis, ut illæ igitur ad aliquod tempus iterum omitterentur. Tum denique novissime abhinc elapso anno alter medicus se malum funditus extirpaturum pollicitus advocabatur, qui illius sedem in solo sanguine hæere ratus, egrum crebris venarum tam in pede quam brachio sectionibus, ac largis cruoris ad lipothymiam usque missionibus fatigavit; nec aliorum remediorum usum neglexit, ac præsertim in balnea cum formicis parata per integrum mensem bis quotidie descendere iussit; in quorum ob ægri debilitatem omittere locum balnea ex fursibus confecta substituebantur. Sed nec hæc conamina votis responderunt; quidem malum in spasmum fere hystericum commutari cœpit, ac tanta ægrum prehendit celeritate, ut protinus omni rationis usu destitutus concideret; neque tamen epilepticæ similis hæc est accessio, sed simul & semel veluti attonitus prosterinitur, & ubi ad se redire incipit, sermones per octavam circiter horæ partem cum circumstantibus miscet, quo-

rum tamen deinceps haud conscius est; & tandem memoriæ vigor insigniter diminuitur. Hisce demum malis, maxime cum caput infestarent simul, dirisque doloribus adficerent, qui sicuti omnes congestiones ex irregulari motu & circulo humorum natales suos mutuari mihi videntur, ante anni circiter quadrantem foniculus brachio sinistro infictus opponebatur; exiguo tamen levamine, quippe cruciatus illi capitis nihilominus quandoque recurrunt.

Quæ cum ita sint, meam rursus implorantur opem, quam quidem haud denegaturus Tuum prius, vir illustris, super hoc diro ac pertinaci malo, quod jam per octo annos omnem medicorum, & re-mediorum vim elapsit, efflagito consilium, & doceri potissimum a veo; num ipsi penitus depellendo spes adhuc supersit, & quæ huic scopo profutura sint medicamina?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Quantum quidem reminiscor, generosus æger a prima fere infantia ex repulsis achoribus epilepticis correptus fuit motibus: qui adhibitis medicinis de sua atrocitate per aliquot quidem annos insigniter remiserunt, & primum in nauseam solummodo cum levissimo mentis deliquio stipatam, deinde in quandam dumtaxat anxietatem delierunt: accedentibus autem & victus erroribus & animi commotionibus graviter recruderunt iterum. Hinc varios medicorum consultos fuisse relatum lego; quorum alter, cum ipsam mali accessione angustiarum præcordiorum, phlogoses & timor inordinatus exciperent, & æger in eo, quo erat situ, immobilis veluti catalepsi prehendebatur, affectum declaravit esse hystericum: alter vero ea symptomata largis venæsectionibus & cruoris ad mentis usque deliqua missionibus, aliisque medicinis oppugnavit; sed non nisi exasperavit malum, illudque longe pertinacius reddidit, adeo ut vigor memoriæ simul imminueretur.

At vero, si ingenue fatear, hæc neres-

vorum affectiones tam diuturnæ, inveteratæ ac in consuetudinem veluti ac habitum degeneratæ, curatu omnino sunt difficillimæ; & qui illas funditus expugnaturus multis variisque pharmacis, maxime inconvenientibus pugnaverit, se non nisi oleum camino addidisse deprehendat. Hinc in hisce ægitudinibus ab omnibus potius abstinere mallet, medicamentis, & majorem spem in loci ærificatione & victus accurata observatione collocarem: cum præterea experientia compertum habeam, ea vitia circa pubertatis annos, decimum quantum scilicet ac vigesimum primum sæpius sponte evanescere, saltem in melius mutari. Fugiantur ergo longissime fonticuli, balnea, venæsectiones, purgantia, vomitoria, spirituosæ atque volatilia: nec ullum vinum aut cerevisia ordinario inserviat potui, cui potius commendarem hoc decoctum: Recipe radicem chinæ, scorzonæ, visci querni, rasuræ eboris ana uncias quatuor, fantali rubri, succini præparati, radicis cichorei, liquiritiæ ana drachmas sex, feminis feniculi, corticis ligni sassafras ana unciam dimidiam. C. C. d. S. species, quarum binæ uncia cum tribus aquæ mensuris per tres horæ quadrantes in vase clauso decoquendæ ordinariæ constituent potum. Nec incongruum erit ad temperandam ventriculi acrimoniam sola quandoque aqua uti. Deinceps operæ erit pretium, ut æger quotidie liquoris mei anodynii in hisce morbis efficacissimi 30. vel 40. guttulas ex haustu aquæ fontanæ & hora meridiana, & cubitum iturus assumat; nec non quavis hebdomade hæc pilulas antispasmodicas devoret: Recipe gummi galbani, opoponacis, myrrhæ electæ, extracti millefolii, rhabarbariana unciam dimidiam, castorei, cinnabaris præparatæ ana drachmam. M. f. pilulæ ex scrupulis duobus No. 25. quarum quindecim per diem, non uno quidem haustu, sed quavis hora tres earum capiendæ sunt. Alvo segni opponantur enemata domestica: nec alienum erit, temperatis pediluviiis ex fursibus tritici paratis nonnunquam uti; ventriculi vero regio bal-

samo meo vitæ inungi potest. Horum remedium usui per tres vel quatuor hebdomades inhærere oportet ægrum, & tum eorum effectum scire avaro. Nec silentio prætermittere possum, horum morborum medicationi verum tempus longe opportunius esse hyemali; quæ etiam Selteranarum acidularum potum haud sine fructu adhiberi credo. Cæterum diætæ regulæ pertinaciter sunt observandæ; fugiendi acidi, saliti, flatulentique cibi: evitandæ mentis nimis commotiones, maxime iracundæ; nec otio indulgendum nimis, sed corpus collo sereno vel ambulando vel curru vehendo leviter movendum: quibus omnibus si rite morem gesserit æger, haud dubito, fore ut, nisi perfecta exstirpatio, saltem insigne mali insequatur allevamentum.

Ultior Relatio.

Accepimus, Vir excellentissime, quæ nobis misisti consilium ac medicamina: recte vero pronunciasse videris, hisce morbis debellandis minus opportunam esse hyemalem tempestatem. Malum enim magis magisque pertinacius adparet; & quo eo melius innotescat, quos remedia exseruerint effectus, hos prout singulis diebus signavit æger, significandos esse duxi.

Diarium a Decembri mense 1730.

Quarto Iduum Dec. congestio occupabat dentes sinistri lateris, nocte vero sequenti ad dextrum vergebat latus, neque tamen somnum inquietum reddebat, nec terrificis turbavit insomniis. III. Id. Dec. bene habui; vesperi autem caput dolere, & post mediam noctem dentes sinistri lateris iterum adfici cœperunt, somno pariter tranquillo.

Pridie iduum non minus valui, nisi quod flatulentis molestiis fuerim sollicitatus, quas an potui non defæcato, an alii causæ adscribam, anceps hæreo; at tamen somno fruebar placidissimo, quem summo mane anxium quoddam excussit insomnium.

Ipsis idibus optime habui, sed vesperi cum foetidissimo forsan oleo, cujus odorem insigniter abhorreo, vestes perfunderem, capitis dolore ac languore quodam correptus fui, noctem nihilominus suavi translegi somno.

17. Cal. Jan. Diem consumsi satis vegetus; vesperi vero dolor dentes occupabat, flatusque abdomen infestabant, insequuta alvi solutione depulsi. At decima vespertina hora, cum lecto vix quædam momenta immoratus essem, consueti mihi mali quidam accessit insultus, quem ex capitis perturbatione collegi: excipiebat hunc iterum alvina excretio, & denique tranquilluss sequebatur somnus.

16. Cal. iterum bene habui, nisi quod dentium dolore tentarer admodum vago; qui etiam 15. Cal. accedebat quandoque, languore corporis stipatus; somno tamen satis bono, licet infomniis quibusdam turbato, frui permisit.

14. Calend. assumeram præscriptas pilulas; ex quibus matutino tempore capitis temulentiam & imi ventris tormina toleravi; at tertia meridiana hora recrudit malum meum satis graviter, & nocte timorem quendam ac anxietatem reliquit; nec vero somnum penitus turbavit.

13. Cal. insigniter valui, nisi quod dentium cruciatus per intervalla accederent; qui vero 12. Cal. iterum evanuerunt.

11. Cal. autem rediit paroxysmus vehementer ex improvise; mox vero remisit, nec timiditatem reliquit, nec infomnem noctem: sed 10. Calend. aliquoties me leviter turbavit, & sub prandio tanta celeritate ac vehementiaprehendit, ut nec accessionis ipsius conscius fuerim; eademque vehementia postridie.

9. Cal. cum sacris interesssem, recruidit, ut elata voce loqui cœperim, & corpus procul dubio jactitasset, nisi me continuissent: satis diu quoque inhaesit, meque omnium, quæ acta erant, reddidit nescium. Neque minus abhinc continuas minabatur accessiones, ac timidum me relinquebat, ut hoc æque ac postero die.

8. Cal. in publicum prodire haud aude-

rem; ceterum tamen bene valui, noctemque egi placidam.

7. Cal. Epilepticus ille insultus bis meprehendit insigni atrocità, & non solum timorem ac anxietatem reliquit, verum etiam dentium dolorem, qui

6. Cal. dextrum potissimum adfigentes latus, epilepsia, capitisque temulentia accedentibus solvebantur; hisce vero remittentibus iterum ingruébant, & sic invicem alternabant, sed somnus fuit placidissimus, &

5. Cal. integra valetudo, quæ quidem 4. Cal. adhuc continuabat: at vesperi & summo mane recrudit malum; nec minus 3. Calend. me adfecit, & admodum anxium reddidit atque meticulosum.

Pridie vero Calend. ipsis Calendis ac 6. Nonar. Januar. anni 1731. optima usus valetudine:

5. Nonar. circa horam quartam vespertinam tanta me rapuit imbecillitas, ut vix me movere valerem: sed paulatim iterum remisit; nec

4. Non. habui de quo conquererem, nisi quadam nausea, quæ post leviozem corporis motum mox evanuit.

3. Nonar. hora tertia meridiana accessit ex improvise malum, ut supinus prosternerer, ac caput alliderem graviter: tum ad somnum me composui, & atrocibus capitis doloribus expergestus laboravi; noctem denique placidam habui, & summo mane malum meum denuo incidi.

Pridie nonar. bene habui; nec minus sequentibus ad 7. Iduum diebus valui, nisi quod insultus epilepticus sæpius, licet leviter ingrueret, ac immineret.

CONSILIUM.

Intellexi ex morbi ulteriore relatione, quod illius diuæ accessiones nondum sint expugnata: & fateor pertinacissimas esse has jam corruptas, hæreditarias ac diuturnas ægritudines, quæ omnem remedium vim eludunt, & majus emolumentum ex aeris, potus, aratisque mutatione ac animi tranquillitate reportare observantur. Maxime vero fugian-

tur vaporosa quæcunque, siue suave siue grave quid redoleant; quoniam illa agro inimica esse relatio docet. Si quæ adhuc expectanda est salus, illam partim ex usu Selteranarum acidularum, lacte asinino permixtarum, partim potu ordinario aquæ purioris fontanæ polliceor: hæc autem levis sit, nec calcarea, & talis esse credenda est, si ex instillato oleo tartari per deliquium nec turbatur, nec albescit: longe meliorem vero effectum præstabit aqua pluvialis, quæ omnes reliquas levitate superat. Hinc prius quam Selteranæ acidulæ adhibeantur, consulo, ut mane atque vespere aqua levis fontana pondere unius mensuræ quotidie ita frigida, sicuti naturaliter est, bibatur: hoc enim frigus nervis tborandis aliquantulum inservit. Cum præterea acrimoniam quandam primis inharere viis credam; commendarem, ut vesperi quandoque bini scrupuli pulveris, qui pulverem marchionis, matrem perlarum præparatam, nitrum, succinum præparatum ac cinnabarim præparatam habeat, assumantur. Nec denique ludeatur opera, si nuchæ vesicatorium quotidie recens imponatur per quatuor septimanas, quod sic se habet: Recipe emplastri de meliloto unciam, pulveris cantharidum drachmam, balsami Peruviani drachmam dimidiam. M. f. Quæ consilia Deus reddat salutaria precor.

C A S U S XXXII.

De malo convulsivo epileptico inveterato perquam raro.

L iteratus 19. annorum, sanguineo-cholericus, brevis staturæ, carnosus tamen habitus & sanguine turgidus in primis infantia annis præter variolas dimidio ætatis anno rarissime adparentes, octavo vero morbillos, febremque intermittentem per integrum semestrem inharrentem, nullis succubuit morbis. Sed quotannis verno tempore maculæ rubicundæ latæ pectus corpusque obsidere sueverunt: quæ etiam sponte absque ulla noxa evanuerunt, & post novissimum malum, tribus abhinc annis obortum,

haud amplius redierunt. Nimirum dum saltu corpus exercere didicisset, & averfa facie in equum insilire vellet; ille ferox pedibus calcitravit insidentem, pectusque potissimum petiit; nec vero magni fecit hunc ictum, cum præter leviolem quandam spirandi angustiam nihil inde mali perciperet. Haud ita multo post H. P. adiit; in quo cum XIV. circiter esset dies, sanguinem cum difficili spiratione e pectore eruolare cœpit, ac huic molestiæ infusum urticæ minoris opposuit. Hinc vero liberatus hypochondriaco malo corripiebatur, quod quidem instituto sapius corporis motu paululum remisit; mox autem atrocius rediit: namque dum autem tres circiter anni quadrantes vehementi terrore percelleretur, eodem die gravi vertigine mentisque deliquio tentabatur: quid? quod insequuta nocte adeo difficilis fuit spiratio, ut suffocari fere vellet. Hic paroxysmus per integrum horæ quadrantem inhaesit absque tamen convulsionibus; & ita per integram septimanam quater usque ad decies quotidie rediit. Nec sine omni effectu pulveres cinnabarini O, tinctura solaris simplex, pulvis vitalis, solaris & digestivus in usum vocati, malum quidem consopierunt: at haud ita multo post magis invaluit, mox ipsis omnino convulsionibus stipatum, quæ primum leviores brevioresque, dein vero atrociore, diuturniores ac frequentiores bis terve de die recruderunt, & quatuor vel quinque horis inhaeserunt. Contra has quoque variis pognatum fuit medicinis; atlidue nimirum aqua veronica vinosa potabatur, mane essentia cascarilla, vesperi 18. pilularum polychrestarum capiebantur, & ob pigram alvum singulis quatuor horis quatuor pilulæ contra obstructions assumebantur, quibus haud ita prompte alvum ducentibus alia dabantur, & hæc scena quotidie per tres fere menses ludebatur. Sed frustra. Malum potius hac fere ratione ingruit: post quandam languorem & brevem oscitationem protinus æger omnium nescius concidit, & tum sinistrum hypochondrium tactu frigidum, artus externos vero calidos, gelidoque sudore madidos ad-

parere dicunt. Ipse sub accessione pollices haud in manum colligit, sed totum corpus & omnes artus horrendo spasmu contrahuntur, & immani impetu huc illucve agitantur: praecedit eam accessiorem brevis punctura in sinistro latere sensus; sequuntur imbecillitas ac spasmodica totius hujus lateris distentio, obtususque dolor. At vero hae puncturae jam olim saepius ex improviso accesserunt, & sub colitis potissimum istius lateris spuris adeo saevierunt, ut pra dolore se movere nequiverit, nec ab illis levare potuerit, nisi valida loci compressione. Consultus ergo Dn. P.I. ad affecta loca lintea applicavit calida, & vini sub epulis potum ad dimidiam mensuram concessit: namque adpetentia per totum morbum integra ac tanta fruebatur aeger, ut omnino pingue-
 leceret. Ipsa mali accessio per 5. saepius dies in P. intermisit, neque tamen minus recruduit, sub qua multa loquebatur, quorum sibi postea haud concisus fuit; quid? quod eodem temporis puncto nec adstantes sibi familiares cognoverit. Ter sub hoc morbo vena secata fuit, quam prima vice St.M. incisurus tredecies frustra sine ullo sanguinis fluore tudit; alter vero S. demum rite detrudere valuit cruorem. Neque vero exinde, sicuti ex nimia aliorum remediorum farragine, quorum tandem tædium aegrum, nec ex pulvere lumbricorum terrestrium, quorum 36. devoravit, ullum percepit levamen. Hinc in patriam redire permotus, ibidemque D.D.T. consilio primum usus, ab illo essentiam castorei cum ungula aleis accepit; simul vero binos alios consuluit medicos, qui cum dissentirent invicem, tandem curae medici junioris haud incelebris D.D.E. se credidit. Hic vena semel incisa, olei animalis Dippelii cum essentia asae fetida combinati 70. guttulas bis quotidie, dein ter assumi, corpusque sedula equitatione moveri iussit; & id obtinuit, ut expugnatis fere convulsionibus non nisi mentis defectiones septies octiesve quotidie accesserint. Tum aeger studiorum causa L. adiit, ibidemque absque ullo mali insultu, praeter frequentiores languores per octo degit hebdomades; postea vero

Hoffm. Consult. Med.

ob quasdam causas huc se contulit, & primis post accessum diebus satis integra usus fuit valetudine. At enim vero 6. Nonar. Augusti. capitis dolores ac vertiginem incidit, noctem transegit insomnem; & denique 5. Nonar. hora quinta matutina recruduit pristinum convulsivum malum per integrum horae quadrantem inherens, ac quotidie ter quaterque repetens: tempore quod accessiones intercedit, insigni debilitate, ac immanibus tendentibus scindentibusque utriusque pectoris doloribus sollicitatur; multisque flatibus, & alvi obstructione tentatur. Hae pridie Nonar. Augusti 1731.

Epicrisis.

Ut huic diro morbo suppetias ferrem consultus, licet probe perspectum haberim, tales capitis nervorumque adfectiones, maxime ab animi commotionibus ac terrore proritas, aut plane perversis medicationibus oppugnatas curatu esse difficillimas: attamen quorundam petitionibus commotus adii aegrum, eumque ipso paroxysmo, visu horribili confectum vidi, ac consilio adjuvare decrevi. Nemo itaque, qui in medicinae rationalis theoria pariter ac praxi diutius versatus fuit, in dubium vocabit, quin morbus ille sit epileptico-convulsivus; quo non solum cerebrum, medulla spinalis ac membranae has partes ambientes, verum etiam totum nervosarum partium genus adficiuntur, tanta atrocitate, ut malum quotidie septies, quin novies ingruat, nec aliquot viri vehementibus membrorum motitationibus coercendis sufficiant. Primam autem originem procul dubio ex nimio terrore traxit. Namque cum aeger sanguineum nactus temperamentum cruore admodum tursit, hinc etiam olim hemoptysin incidit, & insuper pertinacissimis alvi obstructionibus fuit obnoxius, non fieri potuit, quin flatus ventriculo & coli flexurae pertinaciter inhaerent, & cruor ad caput compulsus fuerit: qui meningum distentionem, proximam motuum epilepticorum causam, & reliqua symptomata

protitavit. Neque vero, nisi quæ in morbi historia recensentur, mihi nota sunt remedia huic malo opposita: quæ inter pilularum polychrestarum, & quæ sunt contra obstructions, importunum ac justo frequentiore usum omnino culpandum esse duco: num autem solares medicinæ in hocce casu effectum quendam præstiterint, in medio relinquo: mihi enim nunquam voto responderunt, saltem innoxia sunt. Oleum animale Dipelii nondum quidem in usum vocavi; at cum satis subtile sit atque volatile, poros corporis efficacissime recludat, ac transpirationem potenter promoveat; illud habita temperamenti, temporis ac ipsius morbi ratione haud sine fructu adhibitum iri credo.

Interim hac methodo præsentem oppugnavi morbum: Omnem nimirum cerevisiæ ac vini potum interdixi, & non nisi ferum lactis recens, vel aquam fontanæ puram potari jussi: dein ex vena in pede tusa 12. cruoris uncias detrahi; nec non duo mitiora vesicatoria utrique malleolo imponi curavi: tum liquoris mei anodynî mineralis 30. guttas bis quotidie ex haustu aquæ frigida propinavi: porro spinam dorsi atque nucham ter de die, matutino nempe, meridiano atque vespertino tempore ungento quodam inungi, & deinceps calidis pannis probe fricari imperavi. Unguentum hoc erat: Recipe olei nucisæ expressi, axungia humanæ ana unciam dimidiam, pinguedinis castorei, olei lavendulae, salviae ana drachmam, ruta, roris marini ana drachmam dimidiam. M. D. Neque minus elixiri mei visceralis 60. guttas ab epulis dedi, & denique bis quotidie mane atque vespere quinque semper harum pilularum deglutiendas exhibui: Recipe aë scetide, myrrhæ electæ, castorei, mercurii dulcis, gummi sagapeni, limaturæ martis, extracti hellebori nigri ana drachmam, camphoræ scrupulum M.F. cum essentia tanacetii l.a. pilulæ ex drachma una no. 20. d. His per tres hebdomades adhibitis æger a malo suo omnino liberabatur, ut & in publicum iterum prodire, & officiis suis rite desungi potuerit; nec dubito, fore

ut constans permaneat valetudo, si æger congruas victus regulas pertinaciter observaverit, ac præcipue ab omnibus mentis affectibus, maxime iracundia ac terrore probe sibi caverit.

C A S U S XXXIII.

De Affectu Melancholico.

Iuvenis generosus 22. annorum, melancholico-phlegmatici temperamenti a primis jam infantia annis tam debilem nactus est corporis conditionem, ut jam septem expleverit annos, cum primum ingredi disceret, nec ullis ob eandem infirmitatem artibus imbui potuerit. Hinc ephebus factus ab omni hominum consortio remotus vixit, & omne tempus Tabaci fumo & vini adusti potatione transegit. Tredecim annorum juvenis ab infami & plebeja meretrice in ejus amorem allectus, & non solum variis malis artibus imbutus, verum etiam eo adactus fuit, ut ipsi & litteris sanguine suo scriptis, & diro jurejurando matrimonii fidem dederit. Verum enimvero cum partim matris, partim confessionatoris seriis adhortationibus a deperdito hoc vitæ genere ac familiari prostibuli usu avocatus, hujus quidem societatem evitaret, & datam consignationem vi atque verberibus iterum extorqueret: tantis inde conscientia tormentis sollicitatus est, ut tandem ciborum, potuum, aliorumque adjuvamentorum usum sibi religioni duxerit, nec nisi perpetuis precibus atque suspiriis in frequentissimo etiam hominum congressu ingemuerit.

Ubi ingruit malum, cruor subito a corporis superficie ad interiora rapitur, externæ partes perfrigescunt, ac totum sapius corpus horrore contremiscit: quo finito humores a corde ad superficiem eo rapidius iterum propelluntur, æstus fit insignis, auctior transpiratio, gelidusque haud raro sudor, atque sic evanescit malum ac omnis angustia. Sub hac accessione, quæ nonnunquam decies vel duodecies de die recidit, æger magis mutus est quam

quam piscis; nec summis laboribus a loco, quem occupat, dimoveri potest; quoniam si pedem moveret, se Deum violare arbitratur: non minus si masticaverit quidpiam, bolum ore rursus reddere solet, cum se illo suffocatum iri credat.

Ceterum parentes habuit patrem magni ingenii, & melancholico cholerici temperamenti; matrem moderatæ & tranquillæ mentis, quibus in florentissima ætate constitutus natus fuit. Adpetitu gaudet admodum vario: mox enim immodica urgetur fame, tantaque vorat aviditate, ut cibos nec cultro comminuat, nec dentibus mandat: mox vero per binas septimanas nihil prorsus comedit, nisi panem vino adusto perfusum, ex quo spiritum illum vinosum tantummodo fugit. Pulsus regulariter durus & tardus, in paroxysmo pro symptomatum varietate varius fertur; urina mingitur alba ac cruda: alvus officio suo quoto die fungitur, nec unquam pigra evadit, nisi post assumpta fortiora purgantia. Somnus satis tranquillus ægrum vix ingressum lectum protinus occupat, cum olim ad seram usque noctem inter Tabaci fumum vigilias protrahere sueverit.

Consultus igitur contra hanc ægritudinem Dn. L. W. diu pugnavit; quatuor cruoris e vena misit uncias; bisemeticum dedit, aliquoties purgans propinavit, nec minus sal volatile oleosum, tincturas martiales, infusaque vinosa exhibuit: nihil vero effecit, & malum magis exacerbatum est. Qua cum ita sint, Tuum, vir illustis, imploro consilium, ac doceri potissimum volo, quisnam sit morbus, quam habeat causam, & an illa pro matris opinione fascino cuidam debeatur; quam foveat prognosin, & quam rationalem coram exposcat?

CONSILIUM.

Puribus intellexi ex transmissio mihi casu, generosum quendam juvenem a teneris imbecillo valde corpore ac infirma mente præditum, præmaturo Tabaci atque vini adusti usui aduetum ex quadam occasione tantam conscientia incurrisse torturam, ut vel innocentissimis

rebus uti recuset, & perpetuis precibus, gemitibusque consumatur. Hæc vero symptomata per intervalla redire, sub eorumque accessionibus frequentissimis extrema perfrigescere, tum æstum insequi, & denique sudorem excipere, malumque solvere; simul vero taciturnum reddi ægrum, & adpetitu vel insigniter aucto urgeri, vel per aliquod tempus nihil plane comedere; urinam mingi crudam & albam, alvo semper libera, somnoque placido frui percepit. Quod si hæc omnia mecum perpendam, ipsum morbum non nisi affectum esse melancholicum, ex insigni totius machinæ, maxime cerebri nervorumque imbecillitate oriundumprehendo. Namque hæc nervosi generis infirmitas non solum nativa & per hæreditariam labem acquisita; verum etiam malo victus genere, nimio Tabaci vinique adusti usu, conscientia tormentis ac diuturna mæstitia magis adaucta & ad motus irregulares disposita esse videtur. Inde vero factum esse credo, ut humores ab externis corporis partibus ad internas, maxime cor & cerebrum compulsimelancholicas hæc accessiones excitaverint; quas spasmodicis potissimum absolvi motibus, horror & frigus corporis, urina alba atque cruda & pulsus durities demonstrant. Quam ergo hisce malis explicandis naturales sufficiant causæ, non ad supranaturales atque magicas confugere licet. Quod si vero ad prognosin transgrediamur, haud ignorari oportet, hocce malum & temporis diuturnitate & frequentissimis insultibus in habitum fere ac alteram naturam degeneratum, vix ac ne vix quidem medicationi esse obsecuturum. Quin haud immerito timeo, ne si forte vehementiores mentis commotiones, maxime iracundæ, aut irregularis digesta, spirituosorum abusus, aliæque accesserint, hæc affectio in ipsam furibundum caprum aut epilepsiam, aut plane veterem aliquando transeat. Hanc ut ipsi suppetierantur, opus omnino est: quo loco ante omnia cavere oportet, ne naturæ multitudinem remediorum, maxime purgantium, vomitoriorum, aliorumque vehementium & calidiorum, vires ma-

gis pefsumdantium obruatur; sed eo potius intendendi nervi, ut enervata natura, debileque nervorum genustam pharmacis convenientibus, quam accurato vietus genere roborentur atque confortentur. Id impetratum iri confido, si primum ex vena in pede tusa sex circiter cruoris emittantur uncia; deinceps decoctum ex radice chinæ, Scorzonæræ, sarsaparillæ, polypodii, semine fœniculi paratum mane calidum ad octo vel decem vascula sorbilletur, reliquo die frigidum loco potus ordinarii bibatur. Tum opere erit pretium, ut æger quavis vespere in pediluvia ex melissa, floribus rosarum, cineribusque clavellatis preparata pedes ad furas usque immittat, ac per horam dimidiam desideat: sub prandio L. vel LX. guttas essentia: mæ Aurantiorum assumat, & vespere alternis vicibus mox pulveris mei bezoardici, mox temperantis nitrosi dosin, mox 16. mearum pilularum capiat. Nec denique minus 12. guttulæ liquoris mei anodyni, tribus partibus cum una balsamivitæ mixti mane ex infuso Theebois haustæ eximiam spondent utilitatem. Ceterum, ne vita sit sine motu deses, matutinis æque ac vespertinis quinta vel sexta horis cælo sereno corpus ambulando, curru vel equo vehendo moveatur, necesse est. Fugiantur vero quam longissime potus calidiores, vinosi, Tabacus, cibi acidi, concoctu difficiles atque flatulenti, & cœna parciore utendum. Quæ remedia per 5. vel sex hebdomades usurpata si voto forsan haud responderint; Egranas acidulas interno usui commendarem; quas cum reliquis Deus ægro reddat salutares, ex pectore precor.

CASUS XXXIV.

De Affectu Melancholico.

VIt quidem haud incelebris 30. & quod excurrit annorum, cholericomelancholici temperamenti, iadolis sensibilis valde ac ambitiosæ, staturæ longioris, habitus strictioris, capacioribus vasis, robustis nervis musculisque, nec

minus validis instructus viribus stirpeprognatus est ad melancholicum malum admodum proclivi. Ipse ceterum adpetentia gaudet satis integra, alvo libera, nec unquam flatulentis, ruçibus, inflationibus atque torminibus imi ventris obnoxius fuit; diaram servat strictissimam, nec ullis indulget excessibus, nisi forte nimia iracundiæ, & loco potus ordinarii hæcenus aqua vino permixta usus est. Verum enimvero paucis abhinc annis somno frui cœpit levissimo, ipse quandoque vel sine ulla velsane exigua causa meticolosus redditur tristisque; maxime si adversas res perceperit, insigni mœnore mentisque perturbatione sollicitatur; hominum consortium ipsi est inimicum, præcipue vestibus rubicundis aut cœruleis indutorum; quos colores summo pereaversatur; non minus tanta animi est sensibilitas, ut vel levissimo sono insigni percellatur terrore, hinc quoque solitudinem amans, omnemque clangorem & campanarum & vigilum nocturnorum fugiens, rus petit. Hæc vero accessiones intervalla habent, ut iis mox ad omnia officia subeunda reddatur impar; mox vero summa cum mentis alacritate iis fungi valeat; ab omnibus ceterum immunis symptomatibus. Multos contra hæc mala consuluit medicos, varias thermas acidulasque in usum vocavit, peregrinationes instituit, vino utitur parcissimo, in ejusque locum aquam puram levemque bibere, ac ter quotannis venam secandam præbere suevit: nihilo tamen minus per tres jam annos hoc affectu sollicitatus doceri avet, quinam ille potissimum sit; quæ ejus causa ac medela convenientissima.

CONSILIUM MEDICUM.

Probe volutavi mecum ægritudinem, cujus causa consultus sum, eamque minime in læsione & obstructione viscerum, nec humorum vitiosa colluvie residere; hinc nec primarum viarum spasmis, nec sanguinis inflationibus aut congestionibus complicari exinde colligo, quod æger alvo libera, ciborum integra adpetentia non

minus quam concoctione gaudeat. Neque enim aciditatis cuiusdam in ventriculo præsentiam, malo hypochondriaco familiarem, suspicari possum: sed omnem morbi vim in nervorum atque spirituum affectione colloco. Namque procul dubio meninges cerebri æque, ac nervosæ totius corporis membranas nimium tensas, strictas atque sensibiles esse arbitror: unde non solum motibus spasmodicis facillime fiunt obnoxie; verum etiam mentis sensibilitas, & peculiaris ad angustiam, timorem, terrorem, mœstitiam, aliasque commotiones proclivitas natales suos mutuatur. Quom autem insignis deprehendatur animi efficacia in motus tam fluidarum, quam nervosarum nostri corporis partium, non fieri potest, quin ex illius perturbationibus humorum partim libero circuitui, partim & excretionibus eximium inferatur impedimentum. Inde vero depravatur naturalis atque legitima eorum temperies, & ob præpeditas maxime bilis in hepate secretiones, acria ac sulphurea recrementa intra sanguineam massam resorbentur, ab iisque laudabiles succi, cerebro ejusque membranæ & lubricandis & nutriendis destinati, magis magisque læduntur atque corrumpuntur. Nimia vero fibrarum nervearum tensioni in acceptis ferendum est, quod æger nec placido, profundoque somno fruatur, nec vel levissimum sonitum perferre queat: at hæc diurnæ vigiliæ humorum tenuitatem magis adauxerunt: hinc cruor e vena missus tenuissimus ac rubicundo colore imbutus adparuit: neque tamen refrigeratus ullum dimisit serum: sed fervidissimus fuit, vaporemque exhalavit. Quod si porro causam sensibilitatis illius, qua membranæ cerebri nervosæ pollent, eximia perspiciamus, eam potissimum partim in temperamento cholericomelancholico, ac corporis habitu strictiori, partim in nativa dispositione sitam esse arbitror, cui denique multum momentum addidit vitæ genus, quo æger fungitur, multa meditatione mentisq; commotionibus, iracundia atque mœroribus complicatum. His ergo suppositis facile adparet, nullum in hoc morbo curando lo-

Hoffm. Consult. Med.

cum habere evacuantia, ut emetica, purgantia, sudorifera, nec vesicatoria, cucurbitulas, fonticulos, martialia, absorbentia, stomachica, carminativa, quæ vulgo malo hypochondriaco opponi solent: neque etiam ullum emolumentum ab aquarum mineralium usu expectare licet: cum nec viscerum infarctus, nec humorum crassities ac impedita circulatio, nec acida in primis viis colluvies, nec glandularum obstructio præsto esse videantur. Omnis potius curandi nervus eo intendendus erit, ut motus partium nervosarum irregulares consopiantur; tensio præternaturalis nervorum demulceatur, & menti restituitur tranquillitas. Hisce vero obtinendis scopis pharmacorum certe nimia farrago minime sufficit: sed omnem, quæcunque est, salutis spem a recto vivendi genere & congruo rerum non naturalium ad vitam conservandam summe necessariorum usu dependere arbitror.

Quæ cum ita sint, eo meum collineat consilium, ut æger ante omnia muneribus suis, absque mentis perturbatione haud absolvendis ad aliquod tempus supersedeat, & potius jucundo consortio, & quicquid ad animi delectamentum conferre potest, sedulus utatur. Subinde absere erit, ut locum cælumque mutet: ille enim, in quo jam degit, aer iusto frigidior, nervorumq; siccitati admodum inimicus est; hinc temperatum seligere oportet, qui nec siccus valde, frigidusque, nec nimis sit humidus; & meo quidem arbitrio id commodè obtinebit, si ruri magis vitam degerit: namque in his nervorum affectibus aeris mutatione nihil inquam deprehendi fructuosius. Tum in id summo incumbendum erit studio, ut somnus concilietur, a quo & animi requies & corporis temperies multum dependet. Neque vero huic fini assequendo conveniunt sopientia, papaveracea, aut plane opiata: quippe quæ majorem inducent torporem, melancholiam augebunt, & forsitan in furorem omnino commutabunt. Melius est, ut æger cubitum iturus in tepida descendat pediluvia. Hisce autem rite parandis flores chamæmeli, papaveris rhæados, rosarum rubrarum, artemisia,

nitrum, salque commune linteo includantur, iisque in vas ligneum profundius impositis aqua fluvialis fervens infundatur: stent per aliquod tempus ut horum vis extrahatur: tum addatur aqua frigida, donec fervens reddatur tepidior; cui pedes ad genua usque immittantur, & per horam dimidiam sudore madidi in illa detineantur; iisque tepor affusione calidioris conservandus est. Neque minus operæ erit pretium, ut æger paulo maturius se ad somnum componat: quoniam concubius sopor profundior, magisque reficiens deprehenditur, quam quo post mediam noctem aut summo mane fruimur. Nec denique levem in quiete inducenda præstabit operam, si cubitum iturus jussula avenacea vitello ovi, passulis minoribus, atque amygdalis dulcibus permixta vesperi sorbillaverit, & insuper haustum cerevisiæ lupulatæ, bene de-facatæ assumerit.

Inter medicamina in hoc morbo nitro-sis atque præcipitantibus non sunt præstantiora: hæc enim ebullitiones sanguinis, & partium sulphurearum intestinum motum potenter coercent; æstum attemperant; nec solidis partibus humiditates detrahunt; nec levem in promovendo somno spondent utilitatem. Hoc scopo præstantissimus erit hic pulvis: Recipe matris perlarum, lapidum cancrorum ana drachmam unam, nitri regenerati grana duodecim, olei destillati nucistæ, olei de cedro ana guttas duas, misce, fiat pulvis, div. in duas partes, quarum quævis vel vesperi ex aqua cerasorum nigrorum aut florum tilia, vel ante prandium assumenda est. In locum oleorum essentia ambra veræ, Moscho atque zibetho destituta substitui potest: quippe quæ ob blandam sulphuream, qua pollet, anathymiasin, genus nervosum roborandi ac somnum conciliandi insignem possidet efficaciam.

Porro vena in pedibus bis ad minimum quotannis tempestate serena, mense Martio & Septembri, & si haud accesserit hæmorrhoidalis fluor, quater omnino, nempe Februario, Majo, Augusto atque Novembri mensibus secanda est: hujus

autem fluxus si adparuerint indicia, illæ frictionibus, foribusque maxime vaporosis promovendus; quod si vero inanis anum adllexerit dolor, hirudines ad illam adplicandæ sunt. Postea, ut eo certius extirpetur malum, aut saltem, ne in furorē desinat, præcaveatur, præstantissimus erit balneorum tepidiorum, simulque leviorum usus: quæ inter Tœplicesia sulphurata præ illis, quæ intra urbem scaturiunt, palmam obtinent. Balnea enim justo calidiora ob insignem, quam excitant, humorum ebullitionem, majus damnum minantur, quam emolumentum: contra vero quæ tepida & temperata sunt, egregiam vim fibras membranasque totius corporis nerveas emolliendi, humectandi, tensasque relaxandi possident: quid? quod corporis superficiem blande fomentando, poros cutis aperiendo, atq; tubulos seriferos dilatando non solum ipsam promoveant transpirationem, verum etiam humores a capite & internis partibus ad externas magis alliciant. Et incredibile omnino est efficacia, quam hæc thermæ, quarum aquæ subtiles levesque sunt, rite & diu adhibita in hisce melancholicis non minus, quam maniacis ipsis recentioribus exserunt affectibus.

His denique omnibus pertinax victus observatio accedat, necesse est. Ergo summo opere sibi caveat æger ab aeris frigida, humidaque temperie, maxime ventis borealibus ac septentrionalibus. Ante omnia pedes ab omni frigore muniendi sunt: hi enim quo frigidiores exsistunt, eo magis humores ad caput rapiuntur. Inter cibos fugere oportet omnes acidos, cepis conditos, salitos, omnesque aromatizatos (quos vulgo dicunt: *Die von einen hohen gout sind*;) nec alios assumere convenit, si mens commota fuerit: nam generatim sciendum est, nec somno, nisi sub animi tranquillitate fruendum esse. Potui sub prandio inserviat vinum generosum una parte cum tribus aquæ vel simplicis, vel quod melius, Selteranæ, Spadanæ, Dunsdiænsis aut Wildungensis permixtum; quod vero sub cœna omitti, in ejusque locum cerevisiæ bene coctæ atque levioris usum substitui mallet. Neque vero insu-

lorum

forum Thee vel Coffee potum, nimis exsiccantem, nervisque infensum commendarem; sed potius jusculum vitello ovi & succo aurantium permixtum mane forbillari subderem, quod partim ventriculū roborat, partim acrimoniam attemperat: nec alienus erit potus Chocoladæ cum aqua paratus, quandoque haustus, maxime si ex eo quadam essentia ambra assumantur guttulæ; hunc enim ob blandum, quod fovet, oleamentum nervoso generi perquam amicum deprehendi. Ne vero ab illius viscositate tunica ventriculi villosa obstruatur; abs re erit, illi ablundo haustum aquæ fontanæ superingerere. Sed cavendum ceterum est a nimio pharmacorum usu; & ipsam curationem per aliquot menses, quin integrum annum protrahere; maxime rectæ vivendi rationi diutissime inherere; & balnea non nisi vernali vel autumnali tempestate in usum vocare oportebit: quæ si rite observaverit æger, de felici eventu haud dubito.

Nunciatum quoque fuit, ægrum hac medicatione per aliquod tempus usum optime habuisse, ac insigne mali sui deponasse allevamentum.

CASUS XXXV.

De affectu melancholico.

Virgo viginti annorum generosa, ingenii olim hilaris ac perfaceti, tribus potissimum abhinc anni quadrantibus, gravem incidit mentis affectionem, cujus hi fuerunt natales. Quædam pariter generosa virgo, cujus arctissima familiaritate usa erat, in mortis articulo versata, nostram ad se adhuc semel visendam invitari jubet; que sub hac invitatione epulis assidens, nec tantum in mora periculum esse arbitrata diutius remoratur domi, donec improvisum de hujus amicæ insequuta morte acciperet nuntium. Abhinc vero insigniter contristata, mœroribus magis magisque indulgere coepit, & somnus quoque imminui turbæque videbatur: maxi-

me vero mox a prandio insigni quotidie mæstitia, tantisque angoribus torquebatur, ut vix respirare potuerit, & copiosissimas ploraverit lacrimas; neque minus appetentia destrui & concoctrix vis lædi coepit. Huic malo licet tempestivas ferri suppetias parentes voluerint, omnem tamen medicinarum usum recusavit egra; nec nisi quasdam temperantes ex suavis celebrioris medici assumsit: quem cum pariter adversa raperet valetudo, ipsa ab omnibus remediis abstinuit, malumque magis magisque increvit. Tum enim conscientia tormenta accesserunt, ac spirituales angores perpetui, tantique, ut furibundæ instar assiduo cursu atque ambulatione se fatigaret, mentisque insuper errores inciderent. Secabatur vena, dabantur variæ essentia, præsertim carminativæ, pulveres, infusa theiformia atque pilulæ: quæ quidem alvum egregie duxerunt, multumque recrementorum mucidorum expulerunt, malo autem nequicquam detraxerunt. Somnus enim, licet quandoque per duas tresve horas oculos occuper, tamen præternaturalis est, assiduaque membrorum agitatione stipatus, neque minus tanta vehementia vigil etiam membra jactat motitatque, ut inde sudore fere diffuat, insignique humorum ebullitione afficiatur: nec hominum sermones ferre potest, quin ab illis statim excandescat, & pedibus manibusve contremisceat. Appetitus jam augeri, alternisque potissimum diebus integrior videtur: menses statò tempore, non tamen ea, quæ olim quantitate fluunt; caput a prima morbi accessione hucusque eximio torquetur dolore, & omnia in pejus ruunt.

CONSULTATIO.

Generosæ virginis ægritudo, cujus historia mecum fuit communicata, in animo, ac vitio capitis, spirituumque animalium magis, quam humorum læsione hære, & a vehementi mentis commotione, insignique tristitia originem traxisse videtur. Docet enim, proli dolor crebra experientia, hosce subitaneos gravesque animi affectus, integrum motuum vitæ ordinem pervertendi; hinc somnum

mentis requiem; vires corporis, appetentiam, concoctionem ac excretionem naturales, quæ per alvum, transpirationem, & menstruam, in sexu sequiori purgationem fiunt, pessumdandi eximiam possidere efficaciam. In hisce autem morbis, quorum causa nec in visceribus, nec humoribus sita est, nullam nec a pharmacis, purgantibus, aperientibus, emeticis, & sanguinem depurantibus medicinis; nec a venæsectione, utut in aliis deliriorum generibus utilissima, expectare licet salutem: sed quæ adhuc e re erunt, hisce potissimum absolvi credo momentis. Ante omnia operæ erit pretium, aerem celumque mutare, & balnea ex aqua fluviatili, vel quod melius, pluviali, fursuribus triticeis, & lacte parata sæpius in usum vocare. Hisce nimirum tepidissimis agra prima hebdomade bis quotidie, mane vespereque umbilico tenus insideat; postea autem matutino dumtaxat immittatur tempore, probe tamen cavendo, ne capitis exinde sudor erumpat. Non minus porro egregium effectum præstabit lac asininum, cujus binis circiter, antequam ingrediatur balneum, horis primum dimidiam potare mensuram; dein successivo ad integram ascendere, ejusque pariter ac balnei usum per quatuor vel quinque hebdomades protrahere potest. Asinino deficienti caprinum lac una parte cum duabus acidularum Selteranarum mixtum substituere licet: ex quo etiam, si alvus fuerit segnis, uncia una cum dimidia Mannæ mane est haurienda. Tum vero ab omni cerevisiæ vel vini potu abstinere, & in horum locum hoc decocto uti convenit: Recipe rasuræ cornu cervi, radicis scorzonæ ana uncias quatuor, pæoniæ, caryophyllatæ, cichorei ana unciam, cardamomi minoris drachmas tres, M. Conc. cont. d. S. species, quorum binæ uncia in tribus aquæ mensuris, per horam dimidiam in vase clauso decoquendæ sunt. Neque negligendum est corporis exercitium, illudque potius vel ambulando vel curru vehendo sub tempestate serena aliquot aut ante aut post passum horis probe instituendum; & denique haud ludetur opera, si cubitum itura vasculum potiuncula nervinæ hauriat, quæ sic se habet: Re-

cipe aquæ florum liliorum convallium; primulæ veris, tilia, acaciæ ana uncias duas, melissæ citratæ cum vino, cinamomi cum vino ana unciam unam cum dimidia, pulveris marchionum drachmas duas, cinabaris nativæ præparatæ, succini præparati ana drachmam semis, syrupi corticum aurantium drachmas tres. M. d. S. *Haupt und Nerven starkkende* potion. His rite adhibitis salutarem eventum haud defore credo; quem Deus reddat prosperum ex animo precor.

CASUS XXXVI.

De Affectu Melancholico-Maniaco.

Comes quidam illustrissimus per tres jam annos affectu quodam melancholico maniaco, ac rationis usu depravato sollicitatus, meam contra hoc malum requisivit opem. Is namque viginti duos annos natus, temperamenti melancholico-cholerici, quatuor abhinc annis tertiana febre, sub cuius qualibet accessione leve patiebatur delirium, laboraverat: qua superata proximo anno post, cum ipsi ob insignem plethoram sanguis e pedibus mitteretur, tanto maniaco furore rapiebatur; ut & acidulis Egranis, & Carolinis, maxime pediluvii ex his paratis, & temperantibus, refrigerantibus, blande sedativis ac emeticis frustra omnino adhibitis, ad hoc usque tempus cum assiduus vigiliis stipatus inhæreret. Quamvis etiam ob eximiam, qua æger pollet, humorum abundantiam quotannis vena in pedibus fuerit secata: tantum tamen aberat, ut inde melius haberet, ut potius tribus semper post venam tufam diebus rabies magis increverit, dein iterum remiserit. Neque vero memoria vis penitus periit, quin homines cognoscere, & latinam quandoque gallicamque linguam strepere valeat: tamen sermo sine ordine fertur. Appetentia ceterum varia est, mox avidissima, mox plane prostrata; alvus assidue segnis, perpetuumque

que partium externarum frigus. Binis ab hinc annis cœcæ adparebant hæmorrhoides: quæ quidem hirudinibus ad anum applicatis oppugnabantur, eodem tamen minus felici eventu, qui fonticulum brachio inflatum sequebatur. Jam corpore magis fit obesus, & ob ventriculi debilitatem vino cum aqua mixto in locum ordinarii potus uti suevit. Nec denique silentio prætermittendum est, fratrem illustrissimi comitis gemellum eadem tentari ægritudine; a qua tamen & parentes & priores fuerunt liberi.

Quæ cum ita sint, facile adparet, morbum hunc melancholico-maniacum insigni generis nervosi, maxime partium capituli nervosarum imbecillitati æque ac hypochondriorum malæ dispositioni suos debere natales. Hæc vero vitia ex pravo potissimum vivendi genere, potuum calidiori usu, mentis frequentioribus commotionibus, multisque laboribus cum meditatione ac vita sedentaria junctis originem traxisse vero est simillimum: neque minus dubito, quin febris intermittens olim tolerata, & nimis præcociter forsitan suppressa huc contribuerit. Non enim solum experientia docet, hæc febres incongrue adstrictas ad ventriculi, generisque nervosi debilitatem & hypochondriaca symptomata producenda esse perquam opportunas: verum etiam ipsa ad hæmorrhoidalem fluxum molimina, quibus æger ante binos annos tentatus fuit, satis firmo sint documento; quod spasmi atque flatulentis imi ventris, hypochondriacis valde familiaribus obnoxius; his autem liber humorum per intestina & viscera abdominis circulus fuerit impeditus. Quandocunque autem hisce cum artuum externorum, tum nervosarum abdominis partium, maxime ventriculi atque intestinorum violentis distentionibus cruor spissus vehementer ad caput atque cerebrum compulsus, nullo per nares potitur exitu; sed intra membranarum cerebri ambientium vasa stagnans, ea nimium distendit, & ad varicosas disponit expansiones: haud mirum, si partim sensus interni perturbantur; partim ipsa lædi tur imaginatio, usque imbuitur obje-

ctis, quæ rationis usum destruunt, mentemque ad ambitiosas, invisas, furibundas iracundasque ideas, atque ad ipsam proritant rabiem. Quemadmodum enim sensuum internorum integritas ab æquali liberoque humorum vitalium per vascula cerebri minima circuitu potissimum dependet: ita quoque omnes mentis perturbationes, memoriæque, ingenii atque iudicii læsiones cruoris in iisdem cerebri vasis stagnationi in acceptis ferendæ sunt. Hinc vero ipsa cerebri fabrica vitatur, ejusque ductus ac pori destruuntur, & ipse fluidi nervorum tenuissimi influxus impeditur; qui, si in cor, arterias, ventriculum, intestina, aliasque tam internas, quam externas partes congrua quantitate ac justo vigore successerit; omnes harum partium functiones, motum atque pulsum cordis nimirum & arteriarum, digestionem ciborum, chylicationem, alvinas omnesque reliquas excretiones in debito atque naturali conservat ordine. Ex his denique adparet, cur pulsus inæqualis, appetentia ciborum inconstans, digestio eorum impedita, alvi excretio segnis, corporis decrementum, extremorum frigus, ructuosa molestia, somnus turbulentus multisque terrificis stipatus insomniis frequentissima morborum melancholicorum atque rabi-dorum sint symptomata.

Quod si autem prognosin aggredior, non possum, quin morbi præsentis jam per triennium in hærentis ac fere inveterati curationem admodum difficilem arduamque pronunciem: neque enim bonum præbet præsagium, sed gravio-rem cerebri læsionem denotat, quod malum absque ulla intermissione assidue sæviat; cujus plerumque ea esse solet indoles, ut circa æquinoctia vel solstitia atrocius affligat, reliquo autem tempore observetur levissimum. Nec denique mihi placet, quod frater cum illustri ægro uno editus partu eadem detineatur ægritudine: quamvis enim parentes ab ea liberi fuisse perhibeantur, nihilo tamen secius hanc cerebri imbecillitatem jam in utero hisce gemellis fuisse communicatam vero videtur simil-

Num; cum compertum sit, liberos ab ebris etiam parentibus genitos insigni capitis debilitate, morbisque exinde oriundis admodum esse opportunos. Contra vero cum ægotans ætate sit adhuc junior; jam iterum pinguescat, malique aliquale observetur decrementum; nec usum medicinarum more alias melancholicis consueto aversetur; nec denique ea adhuc assumeret remedia, quæ malo expugnando sunt idonea: non omnem omnino si non perfectæ sanitatis, saltem eximii levaminis spem abicere oportet.

Venio ergo ad auxilia, perillustri Comiti ferenda; quæ magis diæteticiis remediis, quam pharmacis, chymicisque absolvi credo: illis enim diu, pertinaciter ac patienter adhibitis in hisce nervorum viriis nihil unquam deprehensum fuit efficacius. Eo itaque omnes intendere oportet nervos, ut primum nervosum genus admodum debilitatum corroboretur, dein spasmodicæ distentiones consopiantur, tum raptus humorum ad caput derivetur; porro cerebrum, ejusque membranæ confortentur, & denique concoctrix ventriculi vis non minus ac alvina excretio promoveatur.

Quibus scopis sub divina gratia obtinendis, circa venæsectionum administrationem ante omnia moneo, ne illa fiat in pedibus; hancce enim in hisce spasmodicis morbis, pedum frigore continuo stipatis, magis deprehendi noxiam; quippe quæ spasmus externarum partium magis augendo, majori humorum ad caput regurgitationi efficacissimam suppetat occasionem. Neque enim convenit sanguinem circa æquinoctia mittere; siquidem eo tempore horum morborum graviores esse solent accessiones, humorumque vehementiores commotiones. Magis e re fore arbitror, ut sub serena tempestate amicoque cælo non solum vena bis quotannis, nempe Februario mense, & binis ante autumnale æquinoctium hebdomadibus in brachio secetur, & sex inde cruoris detrahantur uncie; verum etiam cum hæ binæ venæsectiones plethoræ imminuendæ ac humorum in va-

sis cerebri stagnationi discutiendæ minus sufficient, duabus quoque quotannis viciis, Junio scilicet Decembrique mensibus quatuor cucurbitæ scarificatoriæ dorso, totidemque pedibus admoveantur.

Deinde operæ erit pretium, corpus sedulo movere, maxime equitatione, quæ bis quotidie, & tribus ante pastum, & quatuor post illum horis instituenda est, ut transpiratio promoveatur, & humores ad externam magis invitentur corporis superficie; cavendum tamen, ne impetuosior sit hic motus, neque tantus, ut humorum inducat ebullitionem. Tum vero etiam atque etiam hortor, ut perillustri æger locum aeremque mutet: hæc enim celi mutatio non solum ipsi morbo apprimè conveniens est, verum etiam eo inservit, ut ingrata, & excitandis ideis adversis opportuna objecta removeantur: siquidem notum est, hosce ægros ob arrogantiam, cujus opinione laborant, & parentes & omnes, quorum imperio subjacent, ferre haud posse. Porro ægotantem nunquam solum relinquere; sed potius musica, ludis, venationibus &c. excitare; multo minus ipsi quicquam contradicere, aut gravius forsitan reprehendere oportet; ne inde in majorem agatur rabiem atque furorem.

Præsertim vero vivendi ratio sit accuratissima, nec largis indulgendum epulis, quas inter fugiantur & acriora aromata, & calidiores potus atque cerevisia. Hujus enim in locum commendarem decoctum ex hordeo, cornu cervi rasato, & citri corticibus paratum; vel solum, si illius binis mensuris decem nitri depurati addantur grana, bibendum; vel tribus partibus cum una vini Neccarini mixtum: vel denique hujus loco Selteranæ acidulæ eadem quantitate cum dicto vino maritatæ potari possunt; sed ipse potus sicuti tepidior, ita larga copia hauriendus est. Deinceps in hisce morbis acidulis Selteranis, lacte caprino vel asinino permixtis, nihil deprehenditur præstantius: quarum aquarum tribus partibus cum una lactis nuptarum usus bis quotannis, verno pariter ac autumnali tempore per 5. vel 6. hebdomades protrahendus; & vesperi balneum

ex aqua dulci temperatum adjungendum est. Neque minus thermæ egregium spondent emolumentum, & non solum constrietas nervosas partes relaxant, verum etiam insigniter roborant: quas inter balnea sulphurata Tœplicesia commendo. Nec irrita efficacia pediluviorum ex aqua fluviali, floribus chamæmeli & fursibus triticeis paratorum; quibus tepidioribus dumtaxat, & successiva aquæ calidioris affusione moderandis æger quavis vespera cubitum iturus pedes ad furas usque immittat: hæc enim partim humores a capite ad partes inferiores derivant, partim nervosum genus emolliunt, & sanguinis æqualem promovent circuitum. Porro adhuc fonticulum in altero brachio excitari malle; & humorum ebullitioni sopiendæ, acrimoniæ biliosæ attemperandæ, ventriculoque roborando hunc opponerem pulverem: Recipe pulveris marchionis, lapidum cancrorum ana drachmas duas, cinnabaris nativæ præparatæ, nitri purificati, tartari vitriolati, succini præparati ana drachmam semis, olei de cedro Italici guttas IV. M. f. pulvis; cujus drachma vesperi, aut simul mane ex aqua cerasorum nigrorum capienda est. Non minus egregium erit, quotidie aut alternis diebus mane quædam vascula infusi Theebois, aut alius theiformis ex melissa & abrotano parati, cujus mensura dimidia sexta parte florum lactis & sex nitri granis permixta sit, haurire.

Alvi libertas perpetuo est conservanda, cui inservient mala Borsdorffiensia cum passulis coctæ; juscula ex prunis Damasceenis cum drachma cremoris tartari paratæ; pruna ipsa cocta, aut duæ uncie Mannæ loco sacchari in decocto Succoladæ solutæ, & mane devoratæ; aut sal Anglicanum, vel Sedlicense quandoque sumendum, cujus uncia dimidia, aut sex drachmæ in quarta aquæ fontanæ mensuræ parte solutæ assumantur, & tum aliquot vascula infusi Theebois aut fabarum Coffee sorbentur.

Hæc sunt, quæ in salutem perillustri ægri proponenda duxi; quibus, si morem gesserit, haud dubito, quin mali exitum levamen sit insequaturum.

Rite quoque hæc omnia adhibuerat ægrotans; unde post aliquot menses malum insigniter imminutum fuisse mihi nuntiatus est; ad quod penitus, expugnandum commendatarum medicinarum usum diutius protrahi jussi.

C A S U S XXXVII.

De primipara ex terrore facta maniaca, & feliciter restituta.

Viginti annorum, temperamentique sanguineo-melancholici fœmina, ad terrorem facillima, venerique deditissima cum in primo vix quatuor hebdomades transegisset puerperio, accidit, ut noctu ex motu fenestræ apertæ & a vento agitatæ illa placide dormiens evigilaret, & spectri suspitione perterrita, custodi acclamaret. Hunc clamorem quædam fœmina ipsi consanguinea in proximo cubili percipiens, putat incendii metum significari, & hinc indusio dumtaxat induta accurrit januæ cubiculi, in quo degabat puerpera, eamque tacita aperit. Quam cum videret hæc, graviori percellitur terrore, ipsamque suam matrem, longis jam abhinc annis mortuam, spectri livida cubiculum intrasse anxia sibi imaginatur. At vero triduo elapso factum est, ut mentis errorem, ipsamque rabiem inciderit; qua omni somno destituta, perpetua loquacitate res alienas atque inconcinnas sermone plerumque ligato garrit, & omnia fere alimenta assumere recusat: neque tamen æstu torquetur febrili. Lochia ab ipso partu haud fluxerunt rite, & hoc potissimum tempore ipsi olim menses erumpere fuerant. Infante ergo protinus alii nutrici tradito, ipsi ægrotæ ter successive vena in pedibus secabatur: & quantum ob assiduam rabiem erat possibile, medicinæ sanguini a capite derivando, mensibusque promovendis idoneæ exhibebantur, maxime pulveres ex nitro, cinnabari, & camphora parati, & emulsiones ex seminibus quatuor frigidis confectæ. Tantum autem abest, ut inducias furqri induxerint, ut ille potius quo-

quotidie ingravescat, ac ægra jam vinculis omnino constringi debeat.

Ego in consilium accitus, præter recensita remedia ægram bis quotidie in balnea ex aqua tepidiori parata immitti jussi. Hæc insignem tulerunt opem; non enim solum corpore, quod antea totum cum artubus tactu frigidum erat, post quodvis balneum admodum incaluit; verum etiam ipsa mens quietior facta ad se redire cœpit: quid? quod utero mox iterum conceperit, partum ediderit feliciter, & adhuc valeat optime.

Epicrisis.

Licet ex hoc casu animadvertere, 1.) quod valde infensus sit gravis terror puerperis, iis præsertim, quæ per uterum non satis expurgatæ fuerunt. Tanta enim terroris fuit vehementia, ut gravioribus partium externarum stricturis sanguinem ad caput repellendo, in ægra nostra affectum maniacum provocaverit.

2.) Notatu dignum est, quod major adhuc terroris potentia sit in fœminis circa illud tempus, quo menses fluere consueverant; quoniam horum evacuatio nunquam sine præcedente generis nervoli strictura perficitur. Nam quum terroris ea sit natura ac indoles, ut sanguinem ab ambitu ad centrum sive interiora corporis forti partium externarum constrictione retrovertat; facile patet, eum majori pollere efficacia & præsentissimam noxam inferre tunc temporis, quando corpus jam jam spasmo adtingitur.

3.) Illud etiam ad observationem insignè est, quod balnea moderate calida, ex aqua dulci parata, & profundiores in iis infensus ad affectum maniacum, si non adeo inveteraverit, tollendum opem ferant desideratissimam. Nos sane pluribus experimentis compertum habemus præferenda esse balnea omnibus aliis remediis, quæ vulgo in ejusmodi casibus commendari solent. Ratio operationis & felicissimi successus hæc nobis esse videtur. Est in affectu maniaci conversus sanguinis motus a partibus externis ad caput, ob stricturam, quæ hisce partibus a ter-

rore inducitur. Nihil vero tam promptè & expedite constructum corporis habitum relaxare, & tubulos supercutaneos, vasaque sanguinea aperire, & sanguinem a capite ad ambitum corporis rursus derivare, atque adeo æqualem humorum motum restituere potest, quam balnea moderate calida, pauloque diutius usurpata: quod remedii genus, quamvis recentioribus medicis incognitum vel potius neglectum videamus, vetustis tamen temporibus celebratissimum fuit. Ita enim legimus apud Cornelium Celsum, homines, qui rabie ex morfu canis vel aliorum animalium correpti fuerunt, vel qui hydrophobia laborarunt, balneo aque dulcis fuisse restitutos.

C A S U S XXXVIII.

De delirio periodico cum motibus epilepticis a mensium retentione.

Virgo quædam XIX. annorum, sanguineo-melancholica, cum ante aliquod tempus sub ipso mensium fluxu gravi percelleretur iracundia, accidit, ut illi fluor protinus subsisteret. Nec quoque rediit ad regularem successum, licet nonnumquam parciore appareret: quo factum est, ut nostra insigni præcordiorum anxietate, doloribus capitis, languore corporis, & matutinis vomitibus satis graviter sollicitaretur. His magis ingravescentibus symptomatibus imploravit medici auxilium, qui quidem illa aperientibus, leniter laxantibus, & uterinis exhibitis, necnon venæsectione circa instans mensium tempus in pede instituta oppugnavit; tantum tamen abest, ut illa debellaret, ut potius malum majora in dies sumeret incrementa. Namque non solum dicta symptomata assidue inhaerent; verum etiam calor præternaturalis cum pulsu celeri tribus abhinc hebdomadibus adparere cœpit, quem motus epilepticus, per tres adtingens horas, presso comitatur pede. Stipatur hæc accessio mentis errore, & per intervalla vespertino potissimum, nocturnoque tempore

redire suevit; ægra circa meridiem satis bene habente. Quamvis igitur & hisce malis varia & antispasmodica & antifebrilia opposita fuerint remedia: remiserunt equidem ex horum usu & epileptica agitatio & æstus præternaturalis; nihilo tamen secius quavis vespere prægressis gravi cardialgia atque vomitu mentis defectiones incidit ægra; quibus nec pulsus, nec respirationem penitus intercipientibus per tres quatuorve detinetur horas. Ceterum appetentia fit imminutio, & insuper denique per intervalla vehementes cordis palpitationes cum spirandi angustia aut suffocationis metu accedunt, per horam circiter dimidiam inhxerentes. Quæ cum ita sint, Tuum, vir excellentissime, imploramus iudicium, ac doceri aemus, quinam sit hic affectus? quæ ipsi profutura medicamina? & quinam illius eventus sit sperandus?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Quod si circumstantias in transmissa morbi historia obvias rite perpendo tecum; haud quidem ignoro, hosce spasmodicos motus, si ex mensium anomalis suis mutuati fuerint natales, vulgo nomine hystericae vel uterinae passionis venire; quoniam in utero eorum princeps residere videtur causa. Verum enimvero cum præsentī morbo quædam compliceantur symptomata, quæ ab hysterica passione omnino sunt aliena, & in mentis alienatione periodica cum corrupta phantasia ac epilepticis motibus stipata consistunt; mallem illum a potiori symptomate delirium periodicum cum motibus epilepticis a mensium retentione oriendum vocare. Neque enim quemquam fugiet, mensium maxime a gravi mentis commotione, vehementi iracundia, aut immani terrore inductam subitanæ retentionem atque suppressionem, gravissima ac periculosa comitari symptomata. Namque cruor, critice ac salutariter per uterum evacuandus, si exitu suo destitutus intra vasa corporis resistit: non solum molestam illam, ac variis ægritudinibus producendis idoneam admodum plethoram

gignit: verum etiam accedente animi affectu motus partium vasculosarum, fibrosarum atque carnosarum a naturali recedit ordine, & primum fluidorum circulus redditur inæqualis, deinceps hic æque ac solidorum motus magis interiora versus tendit. Hinc ipsæ salutares excretiones, quarum debito successu vita atque sanitas conservatur, perturbantur; & exinde denique cruoris in his vel illis partibus stagnationes oriuntur; quæ pro diversis, quas occupant regionibus, varia atque gravia inducunt symptomata. Quod si enim humores ad nervosas ventriculi membranas compelluntur; hujus inflationem, appetitus prostrationem, cardialgiam, nauseam, vomitumque excitant: & ipse stomachus flatibus onustus, septi transversi liberum motum descensumque impedit; hinc ad sanguinis circuitum per pulmones remorandum potenter disponit, & inde summam præcordiorum anxietatem, difficillimam & anxiam spirationem, tussimque aridam progenerat. Quum præterea ventriculus ex pari octavo & ramo intercostali nervos suos adipiscitur, vique horum cum omnibus totius corporis nervosis partibus arctissimo jungitur vinculo atque consensu; fit inde, ut illo spasmi flatibusque graviter distento, caput simul, pericranium, & maxime membranae cerebrum medullamque spinalem cingentes vehementer afficiantur, constringantur, ideoque ipsa sanguinis per vasa cerebri circulatio admodum retardetur. Huic autem per vascula cerebri cruoris progressui, in externis partibus impedito, capitis dolores; in internis vero retardato vertigines, corrupta phantasia, mentis alienatio & animi deliquia suos debent natales; & a spasmo membranarum, quæ cerebrum ac medullam spinalem ambiunt, motiones epilepticae ac convulsivæ suam trahunt originem. Quæ cum ita sint; formalis horum symptomatum ratio consistit in spasmodica nervosarum partium, maxime ventriculi capitisque distentione: qua fit, ut humorum in visceribus circuitus impediatur, inæqualis reddatur; ipse cruor hinc inde stagnet, ac mala jamjam præsentia insigniter foveat non minus, quam adaugeat.

Quam-

Quamvis vero affectus noster mensium retentioni in acceptis ferendus sit : attamen in illo oppugnando horum refertionem minime tentare, nec remedia huic opportuna in usum vocare convenit. Hæc enim, ut ut sint incidentia, evacuantia, menses pellentia, roborantia &c. violentis hisce spasmis, qui præcipue mali paroxysmos comitantur, tantum abest, ut suppetias ferant, ut potius præternaturales motus atque symptomata magis exacerbent : quid? quod ipsa venæsectio vel in pedibus vel brachiis instituta parum adferat emolumenti. Namque crebra compertum habemus experientia; illam in motibus spasmodicis ac irregularibus minus provide administratam, hos magis adauxisse : & præsertim brevi ante febrium intermittentium, aut epilepticas accessiones institutam, has reddidisse longe atrociores. Hinc potius eo omnis dirigatur cura, ut spasmus conso- piantur, & partibus nervosis, musculosis atque vasculosis naturalis tonus & pulsus restituatur : tum enim sanguinis irregulares ad caput, ventriculum & pectus congestiones, ipsique paroxysmi sponte cessabunt, aut saltem imminuentur insigniter. Quæ si rite fuerint observata, tunc mensium fluxus congruis adminiculis in naturalem redigendus erit ordinem.

Quo igitur proponantur remedia, hisce scopis consequendis idonea, ante omnia alvi libertatem promovere oportet. Huic, cum humores a capite derivent, spasmosque intestinorum mitigent, optime inserviunt clysteres emollientes, qui ex furfuribus triticeis, floribusque chamæmeli coctis, de binis unciis olei amygdalarum dulcium, tantillo mellis, drachmis duabus salis, ac una nitri permixtis conficiantur. Neque minus huic fini respondet sal Sedlicense aut Epsomense, drachmis duabus circiter in aqua pura fontana solutum, & mane quandoque hauriendum, iusculum quoddam calidum superbibendo. Hoc enim absque ulla humorum exagitatione præstantissimum exserit effectum : nec exsiccat genus nervosum, nec illud vellicat, nec ad spasmos proritat intestina. Deinceps operæ erit

pretium, ut ægra tribus aut quatuor ante quamvis accessionē horis balnea, aut duntaxat pediluvia ex aqua fluviali, furfuribus triticeis & floribus chamæmeli parata, non nimis calidiora, ne humores commoveant, ingrediatur, iisq; per horā dimidiā immoretur. Tum hanc cōmendando mixturam : Rec. liquoris nostri anodynī mineralis unciam semis, essentia cæstorei, spiritus bezoardici Bussii ana drachmam unam, laudani opiati liquidi guttas X. cujus 40. vel 50. guttulæ statim post egressum e balneo ex potu calidiori assumantur, & inde levior expectetur sudor. Porro suadeo, ut mane æque ac vespere hujus pulveris capiatur dosis : Recipe pulveris Marchionis, antimonii diaphoretici ana drachmam unam, cinnabaris nativæ præparatæ scrupulum, castorei, nitri grana decem. M. f. pulvis, div. in 6. partes æquales. Mane simul sorbillandum est infusum theiforme, quod sic se habet : Recipe herbae melissæ, betonicæ, salvia ana manipulum unum, anisi stellati drachmam unam, Conc. cont. d. f. species zum Krauter-Thee. Neque minus insignem operam spondet hoc decoctum : Recipe visci querni unciam unam, radicis pœoniæ, valerianæ ana unciam semis, herbae betonicæ, verbenæ, melissæ ana manipulum dimidium, florum hyperici, papaveris rhæados, chamæmeli vulgaris ana pugillos tres. Conc. cont. d. f. species, quarum binæ uncia in duabus aquæ menturis vase clauso per tres horæ quadrantes decoquendæ sunt. Hujus vero decocti largus haustus, binis semper olei amygdalarum dulcium cochlearibus remixtus ter quotidie assumendus, ejusque usus per binas septimanas protrahendus est. Quod si autem harum medicinarum congruus usus spem fefellerit, nec malo penitus exstirpando suffecerit, eo meum tendit consilium, ut proximo vere Egranæ acidulæ potentur, & externe balnea Tœplicesia adhibeantur. Has enim minerales aquas in ejusmodi spasmodicis affectibus funditus expugnandis desideratissimam edidisse opem, sapius deprehendi.

Ut denique de morbi eventu quadam præslagiam; hunc, si usui exacto com-
men-

mendatorum remedium pertinax vivendi ratio accesserit, omnino salutarem fore spondeo ac exoptatissimum. Quod si autem agra medendi eam rationem neglexerit, victui irregulari, maxime animi commotionibus indulserit, frigori se sapius exposuerit, aut sub aere humido, udisque habitaculis degerit; porro incongruis cibis, parco potu, minulque sufficienti corporis motu usa fuerit: facillimum erit, ut hic affectus vel in epilepsiam chronicam vel soporosos ac paralyticos affectus, cum abolitione sensuum atque memoriae stipatos; vel denique in ipsam transeat apoplexiam.

C A S U S XXXIX.

De tinnitu aurium pertinaci.

Fœmina XXX. annorum, quæ nunquam mensium fluorem passa, nec variis remediis, ac frequenti venæsectione incassum adhibitis, unquam gravida, nec gravioribus malis, nisi spasmodicis ac tenivis dorsi, artuum, capitisque doloribus, alvique segnitiei olim obnoxia fuit; a proximis elapsis paschatos feriis assiduus ærumnis atque sollicitudinibus cruciata, somno abhinc minus placido fruita, sed de insigni capitis debilitate atque temulentia conquæta fuit. Has agitudines ante semestrem tempus exceperunt graves aurium tinnitus, a capitis adhuc immunes doloribus: quiquidem mox sponte evanuerunt; sex autem post hebdomadibus noctu redierunt, & abhinc maturino potissimum tempore per integrum mensem acerbè sævierunt. Neque vero his læsto affixa agra, epulis indullit satis largis; insuperque frigidulam in vertice percepit sensationem. Oppugnavit hæc mala usu acidularum Wisbadensium mane calide potarum per tres hebdomades protræto: quæ quidem alvum subduxerunt egregie, tinnitum illum vero tantum abest, ut sublevaverint, ut ille potius atrocior inhaerit atque vehementior. Neque enim noctu ab illo fuit jam libera, & ad levissimam capitis motitationem, insignem in illo sonitum, ac si

campanæ pulsarentur, percipit. Junguntur etiam tensivi dolores capitis, oculorum, digitorum & omnium artuum, horumque debilitas: in vertice gelidissimus est sensus; appetitus prostratus; alvus pigra, & singulo triduo pilulis balsamicis solvenda. Ipse tinnitus sinistram potissimum occupat aurem, ex qua spasmus per integrum caput sævire, ac tandem ipsum cor adoriri videtur, ut fere lipothymica adpareat; gravius adfigit malum, si in dextro agra decumbit latere: pedes ex imio languore afficiuntur, ut vix incedere queat, nec denique sermo est satis expeditus, nec auditus facilis.

Propinata ipsi fuere varia medicamina, & interna, & externa; vena in pede secata, vesicatoria adplicata. Sumit sapius balsamicas pilulas, pulverem bezoardicum cum liquore anodyno, infusum theiforme ex herbis cephalicis &c. auri admovit balsamum vitæ; panem recens pistum & adhuc ferventem: succumque ceparum: naribus plerumque siccis & obstructis attraxit pulverem errhinum ex herbis cephalicis paratum. Ad conciliandum somnum temporibus adplicavit unguentum ex unguento de alabaistro, croco, camphora, oleo nucis, & oleo ligni rhodii confecto: quo quidem id obtinuit, ut somnus placidus sit, nec turbetur susurru, nihilo tamen secius evigilantem corripit iterum tinnitus ille cum reliquis molestis symptomatibus.

Epicrisis.

Tinnitus aurium, præcipue gravioris & contumacioris, causas & generationem explicare & opportunam medendi rationem monstrare non tam facilis est negotii, quam quidem vulgo putant. Nemo enim, qui interioris auris artificiosissimam structuram & fabricam mirificamque soni formationem non penitus cognitam perspectamque habet, id feliciter tentabit. Neque alius facile intelliget, cur contumacia ejusmodi malis sanatio tot tantasque sibi adjunctas habeat difficultates. Compertum ex anatomicis est, per tubam Eustachianam ac rem

rem intrare internam auri cavitationem, quæ est inter tympanum & auditus ossa, interq; vestibulum labyrinthi & cochleæ, quod clauditur foramine ovali. Hic aer internus externe per aurem, meatum auditorium, ac tympanum miris modis commotus ac repercussus, foramine ovali aperto ad vestibulum, atque ad membranam nervi auditorii, quæ labyrinthi semicirculos & cochleam investit, delatus soni ideam menti exhibet. Ad circulationem vero aeris interni, quæ consistit in ejus purioris per tubam Eustachianam introitu & exitu, promovendam, necnon ad variam tympani tensionem ac remissionem plurimum contribuit motus musculorum, quibus auditus ossa reguntur. Quando igitur accidit, ut fibrarum nervearum compages, quibus universa auri cavitas, ejusq; ossicula præcinguntur, a tono ac tensione sua naturali varias ob causas deiciatur: tunc non modo facillime sunt hac in parte sanguinis atque humorum decubitus ac stagnationes, sed etiam liberior aeris itus ac reditus intercipitur. Tum vero aer internus calore expansus, multiplici allisu & compressione exquisitissimi sensus membranæ, quæ auditus instrumentum constituit, motum inducit tremulum, vibrantem ac pulsatoriu, quo menti tinnitus offertur perceptio. Atque hæc tremula nervorum, qui auditui inserviunt, commotio ob viciniam & consensum reliqua etiam nervorum paria, & membranas cerebri moleste afficit, ingentemque iis infert debilitatem: unde major subinde fit ad congestiones & stagnationes humorum dispositio; quam cephalalgia ac dolores tensivi in vertice ac nucha, noctesque infomnes insequuntur.

Quod curationem attinet, ea in præsentia ægra hoc modo instituta est. Deditur primum pilulas, quæ habebant extracti hellebori nigri, panchymagogi Crollii, mercurii dulcis, cinnabaris præparatæ ana drachmam semis, balsami peruviani scrupulum unum, salis succini, pulveris castorei ana grana decem; de quibus ægra viginti sumit alternis diebus circa lecti introitum. Ab harum usu factis sex sedibus, non tamen sine torminibus, magnam visci & biliosi humoris copiam dejecit. De-

inde ordinavimus medicamentum nervinum & diaphoreticum ex tinctura antimoni acris, spiritu nostro bezoardico (cui substitui potest spiritus eboris vel cornu cervi succinatus) & liquore nostro minerali anodyno æqualiter mixtis, mane in lecto ad quinquaginta guttas sumendum, subjunctâ largiori herbæ melissæ sorbitione. Jussimus præterea capiti externe adplicari cucupham pane, sale tosto, caryophyllis, semine cumini, baccis lauri & floribus chamæmeli romani repletam. Dissuasimus etiam omnia flatulenta, acida, aeris frigidi admissionem, & graviores animi, quibus ægra alias obnoxia fuit, commotiones. Externe autem pluribus incassum adhibitis, optimam præstitisse opem observavimus unguentum ex anodynis concinnatum, temporibus & auris lateribus adplicatum; cujus usum somnus tranquillior cum insigni symptomatum levamine, viriumque refectio sequutus est. Hujus enim generis remedia, veluti sunt Zibethum, ambra, moschus & crocus decenter soluta, & auribus indita, virtute, qua polent, sedativa ac demulcente præternaturales fibrarum nervearum commotiones sufflamant, atq; ideo etiam in sistendo ejusmodi tinnitu omnibus aliis, quæ vulgo externe adhiberi solent, anteferenda sunt. Ceterum ad curationem pertinacis aurium tinnitus haud facile sua ferim aquas medicatas, siue therma sint, siue acidulæ; crebriori edoctus experientia, in affectibus ex debilitate cerebri ac nervorum ortis, & ubi languidior est humorum per capitis vasa circuitus, copiam aquarum mineralium plerumque parum commodi ac levaminis afferre; quoniam tenuissima cerebri vasa ægre transeunt, atque adeo majoribus stagnationibus amplam præbent occasionem.

C A S U S XL.

De auditus difficultate cum fluxione serosa.

V Ir litterarum studiosissimus, 27. annorum, temperamenti sanguineo-chole-

cholericis, tenerioris ac strictioris corporis habitus, ad iram proclivis, a teneris in molestias imi ventris torminosas, colicas, capitis dolores, somnum turbulentum, ventriculiq; debilitatem pronus, & olim auditu difficili tentatus fuit. Hunc contra variis pugnatum est adminiculis, & præter varios medicos chirurgi cujusdam famosi auxilium imploratum, qui se malum extirpaturum promittens, & aliquid præternaturale auri intrusum ratus; hoc forcipe, cerasi magnitudine extractum, cognovit esse cerumen inspissatum, fere gypseum, ac adeo durum, ut vix cultro secari potuerit. Tum restituta quidem est auditus libertas: at e sinistra aure, quam obsederat cerumen illud, humor tenax, paullo rubicundus, lymphatico similis effluere cœpit. Oppugnavit hunc florem dictus chirurgus spiritu quodam in ipsum auri meatum instillato; qui vero tantum ardorem excitabat ægro, ut illum omitteret. Increvit inde effluxus ille copiosissimus, auditumque prorsus reddebat liberum. Hinc medicus quidam consultus dedit medicamina interna pariter ac externa: sed nec hæc ob ægri negligentiam partim in ipsis medicinis sumendis, partim in regimine & capitis maxime ab aere frigido munitione commissa; nec insequuti pubertatis anni, juxta medicorum prognoses desideratam tulerunt opem.

Tum J. imploravit æger auxilium D. W. ejusque medicatione per duos annos usus nihil deportavit levaminis; neque votis respondit fonsculus sinistro instillatus brachio. Hunc enim per aliquod tempus gestatum sequebatur copiosa mucii purulenti, foetidi, visceri, coloris citrini ex dextra aure, hætenus ab omnibus symptomatibus immuni, excretio: quæ dolorem in meatu auditorio, insignemque pruritus excitabat, & ad aeris constitutionem se habebat. Namque ab hoc frigido & humido coarctatus quasi ac obturatus videbatur meatus, ut ichoris equidem minorem copiam funderet, majorem auditus pareret difficultatem; contra vero cælo existente sereno liberius audiebat, sed

Hoffm. Consult. Med.

saniem aure largius reddebat; quæ denique in humorem transit sero haud dissimilem.

Binis abhinc annis sub horrida hyeme ac austera tempestate itineribus quibusdam functus, insigni corpus exposuit refrigerationi; & hinc vere accedente podagram incidit, atque chiragram. His intra trium septimanarum spatium post exhibita interna remedia feliciter depulsis, successit rubedo, molestusque ardor in volis manuum pedumque plantis: tum ipsa cutis elevabatur, abiccedebat, ac denique reddebat largam tartareæ materiæ quantitatem.

Hæc itaq; præsens est ægri constitutio; ut ex dextra aure ichor foetidus, sæpe viscidus, assidue, majorique copia fluat, minori vero ex sinistra feratur quantitate, auditusque sit admodum difficilis. Ipse putat, hanc materiam præternaturalem ac copiosam, in meatu auditorio secretam, nec consistentiæ, nec coloris ceruminis similem impedire, quo minus sonus ad tympanum queat allidere: sed aerem primum mucum illum ferire, qui cum molle corpus constituat, tam validum sonum omnino referre non posset, quem aer ad tympanum allisus formaret. Hinc etiam veretur, ne temporis diuturnitate ab hoc humido ipsius tympani contigat relaxatio. Sperat autem, fore, ut ex instrumento Deckeri acustico, externe auri applicato, & sub capillis factitiis gestato soni determinatio ad auditus organa accuratior, hinc auditus facilius reddi queat.

Ceterum victum jam observat pertinacem; cerevisiam fugit, & quavis die unam dumtaxat vini gallici mensuram, atque loco potus Theebois, qui ventriculum aggravat, decoctum Coffee saturatius bibere suevit; somno fruitur placido; nec curis indulget amplius, nec sollicitudinibus. Alvo gaudet lubrica; flatibus ac murmuribus imi ventris admodum sollicitatur; urinam reddit citrinam cum sedimento. Tinnitum dextra potissimum auri sublevare potest compressione narium ac oris, qua fit, ut status per ductum Eustachii & tympani foramen erumpant: hinc anceps hæret, num forsitan

H

ichor

chor ille præternaturalis in viciniis processus mastoidei resideat? Denique nec ignorari oportet, ægri patrem non minus difficili laborare auditu; reliquos autem fratres sororesque ab illo vivere immunes.

CONSULTATIO.

Intellexi excommunicata mecum morbi historia, ægrum longis jam abhinc annis fluxione serosa e sinistra primum, dein dextra simul aure facta detineri. Contigit illa procul omni dubio ex nimia glandularum circa aurem positarum, & in naturali statu cervicem separantium relaxatione; unde non solum serum illud, quod in spissam ac gypseam fere materiam, meatum auditorium obturantem, transit; verum etiam liquor ille tenuis ac limpidus jam auribus fusus effluerunt. Hisce vero molestiis fundamentum suppeditarunt capitis refrigerationes, malum vitæ regimen, & maxime impura humorum dyscrasia; ventriculique imbecillitas: qua jam adhuc laborat æger, & hinc infusa calidiora ferre nequit, multisque abdominis borborygmis vexatur. Quandocunque enim chylus minus laudabilis sanguineæ admiscetur massæ, generantur humores impuri, tartarei, salii; qui accedente refrigeratione in nostro ægrotante non solum podagræ chiragræque causa fuerunt, verum etiam fluxionem illam aurium serosam magis foverunt, atque sustinuerunt. Denique vero est simillimum, tympani membranam, aliasque partes ad auditum necessarias, intra auris cavitatem sitas, multa humiditate nimium esse relaxatas: unde partim auditus difficilis, partim tinnitus aurium suos mutuatur natales.

Hæc ergo funditus expugnaturus mala, non externis solum medicamentis, verum etiam internis, quæ sanguinem purificent, humores a capite derivent, & ventriculo tonum restituant, pugnare debet. Quæ ut obtineantur, præter rectam vivendi rationem operæ erit pretium, ut alvi libertas promoveatur pilulis blandis balsamicis, ventriculum simul laboranti-

bus, quarum alternis diebus novem velperi deglutiendæ sunt. Deinde potui ordinario decoctum substituere, quod & humores depuret, & stomachum confortaret; cujus hæc sit compositio: Recipe radicis cassiæ parillæ, scorzonæ ana uncias quatuor, glycyrrhizæ, cichorei ana unciam unam, mallices, seminis feniculi ana drachmas duas. C.C.d.S. Species, quarum binæ uncia in tribus aquæ mensuris per horam dimidiam coquendæ sunt. Tum autem consulo, ut sub epulis ex ultimo allegati decocti haustu LXXX. guttæ Elixirii mei stomachici assumantur. Ut porro caput confortetur & affluxus discutiat, haud alienum erit, saccharum pondere uncia dimidiæ pulverisatum, & viginti balsami mei vitæ guttis permixtum quandoque sternutatori pulveris instar naribus attrahere, aut in ore detinere, ut solvatur. Non minus insignem utilitatem spondet balsamus Peruvianus, aut gossypio exceptus & auribus inditus; aut illis super prunis per infundibulum admissus: nec denique levem feret operam hoc emplastrum; Recipe emplastri de meliloto unciam unam, pulveris chantharidum drachmam unam. M.d. quod corio inunctum magnitudine nummi, quatuor grossos valentis, nuchæ singulo triduo recens adplicetur per quatuor hebdomades, ipsique collum fasciæ probe muniatur. His si morem gesserit æger, insuperque ab animi affectibus, cibisque flatulentis sibi caverit, corpus moderate moverit, calidiores potus evitaverit, & regionem ventriculi balsamo meo vitæ quandoque inunxerit: non dubito, fore, ut ille adhuc junior vegetusque a malo suo penitus vindicetur. Nec denique adprobo, quod integram vini gallici mensuram quotidie potet, cujus sexta pars sufficit.

ULTERIOR RELATIO.

Percepimus, virum illustrem fluxionem illam serosam, qua auditus difficilis in nostro ægrotante stipatur, ex glandularum circa aures positarum relaxatione.

ratione derivare, ejusque principem causam in cacoehymia serosa, ac debilitato ventriculi tono collocare. His opposita medicamina rite quoque usurpavit æger, & præcipue ex commendato decocto largiter hausto optime habuit, & copiosior rem abhinc urinam reddi percepit. Præscriptæ pilulæ alvum duxerunt satis bene; at aliqualem illius reliquerunt adstrictionem. Hæc remedia cum Elixirio stomachico imminuerunt quoque borborygmus, leviores ructus atque dolores intestinorum circa umbilici regionem excruciantes aliquantulum, sed nondum penitus sustulerunt. Externis non minus remediis, nimirum pulvere sternutatorio ex saccharo & balsamo vitæ parato, balsamo peruviano, & vesicante emplastro usus fuit: quod cum molestâ glandularum colli subcutanearum intumescitiam excitaret, per binos quidem dies absque cantharidibus impositum; dein vero tumore illo congruis discutientibus calide adplicatis sublato, per tres hebdomades continuatum est cum cantharidibus. Nec spem fefellit hoc vesicatorium; siquidem exinde non solum affluxus ad aures, maxime dextram imminuitur factus; verum etiam ipsa feri effluentis acrimonia magis fuit temperata.

Ceterum flatibus torquetur æger insigniter, qui aures æque ac ventriculum & intestina occupant: non minus capitis tormentis, præcipue in dextro latere circa frontem auremque sæpius exercetur: si assumerit acida inter cibos, mox colicos, spasmodicosque circa umbilicum sentit dolores. Somnus, quo per decennium minus placido fuit fructus, jam quoque admodum turbulentus est, nec nisi per sex vel septem horas protrahi potest. Pedes a levissimo frigore graviter afficiuntur: urina fertur coloris citrini, vel magis aurantii absque sedimento. Appetentia, uti semper, ita jam præcipue exigua valde est; nec nisi pisces edere cupit, carnesque maxime bovinas aversatur, cum exinde protinus inflatur ventriculus. Tabaci vero fumo largius indulget, hac potissimum pluviosa tempestate; sub qua cubiculo veluti carceri inclusus in publicum prodire recusat. Quæ cum ita sint, ulterius efflagitat consi-

lium, ac potissimum doceri cupit; num vi-
no generoso Sect. dicto ad ventriculum ro-
borandum, parca quantitate uti liceat?

CONSILIUM.

QUum commendata remedia in auditus vitio felici effectu haud fuisse destituta intellexi: transmitto jam & pristinum stomachicum & simul visceralem meum Elixirium; quod utrumque ventriculum roborat, statusque discutit, & alternatim ita est adhibendum, ut quod ventriculo suo convenientius deprehenderit æger, magis in usum vocet. Neque minus decocti potatio protrahenda; pilulæ ter quavis hebdomade sumendæ; & vesicatorium jam omittendum est. Contra vero operæ erit pretium, collum auremque affesti lateris balsamo meo vitæ sedulo fricare, aut illius quasdam guttulas gossypio exceptas auribus indere: non minus ad caput roborandum insignem feret opem succinum pulverisatum alternis diebus capiti inspersum, & dein iterum pestine abstergendum. Nimius autem Tabaci usus noxius est: dulce vinum Sect. ventriculo confortando omnino opportunius erit: vinis acidulis. Hæc sunt, quæ in salutem ægri proponenda duxi, quæ Deus reddat salutaria precor.

CASUS XLI.

De Auditu gravi cum imbecillitate generis nervosi, aliisque symptomatibus.

PER illustres quidam comes, jam diu viduus 69. annorum, temperamentum sanguineo-cholericum, ad iram pronus, corporis, ob duriorum educationem, multosque belli labores in juvenute perpestos, latis firmi atque robusti, nullis diutè excessibus indulgens non solum olim, verum etiam jam, maxime cum a scalis descendit, sæpius vertigine sollicitatur, & post prævias meditationes, & acriores animi intentiones de cervicis dolore ac capi-

tis debilitate conqueritur. Unus cum dimidio elapsus est annus, ex quo aliquando humido frigidoque coelo peregre domum reversus, adfectu sinistri faciei lateris spasmotico ac quasi paralytico noctu corripiebatur subito, cum infirmi oris & labiorum distorsione, eorumque inflatione, oris sinistri contractione, ejusdemque versus sinistrum angulum inflammatione. Neque vero ulla aderat febrilis commotio, nec oculi affecti ac sanguine suffusi acies ladebatur, quin visus illius pariter ac dextri permanerit integer: attamen linguam obsederunt pustulae quaedam, ardentem inferentes dolorem.

Oppugnabatur hic in tam confirmata etate satis gravis affectus moderatis diaphoreticis discutientibus, nervinis, blandè laxantibus, siccis fomentis ac frictionibus, & Deo sint grates, tanto cum fructu, ut oculus eque ac os paulatim pristinum ac naturalem recuperaverint situm. Verum enimvero quaedam adhuc restare videtur musculorum oris relaxatio: siquidem eo non valet more alias consueto tibiarum sonum imitari: cui etiam eximia auditus difficultas ac fere abolitio supervenit. De hac autem notari meretur, quod sereno existente aere eadem gravitate urgeat, ac sub pluviosa tempestate, quæ in aliis subjectis malum plerumque exacerbare solet: nec quoque more huic vitio consueto tinnitu aut susurru aurium stipatur. Sub aere libero liberior quoque est auditus, quam intra cubile, & in fornicatis locis, sono propagando alias convenientissimis, gravior ac plane nullus: contra vero, quod peculiari adnotatione dignum, facillimus, si æger a puncto sonoro aliquantulum remotior superiorem dextræ auris regionem a capite paullulum reclinaverit. Quod si enim v.g. prope ad horologium pendulum fuerit, ejus pulsum haud audit: si vero quatuor vel quinque passibus ab eo distat, & dicto modo aurem a capite elevat, illius motus forsitan ob commodiorem tympani ad recipiendum sonum situm distinctius percipere valet. Denique etiam sinistrae auris longe gravior deprehenditur auditio, quam dextræ, nec ulla adjuvari potest arte.

Ceterum bene habet illustrissimus æ-

ger, & pro ætatis ratione optime viget: e quo vehi, venatum proficisci, omnesque functiones strenue administrare valet. Dietam observat strictiorem; nec largis indulget epulis: cœna utitur pariori, nec nisi jusculo quodam vescitur; sub prandio vinum Rhenanum debilius, & assumptis cibis durioribus, haustum Hungarici; sub cœna non nisi cerevisiam assumit: somno fruitur placido, viribusque gaudet satis robustis, nisi quod descensus a scalis ob memoratam vertiginem difficilior fiat atque molestior. Neque unquam obnoxius fuit excretionibus sanguinis naturalibus per nares aut hæmorrhoides: nec nisi alvi solutionem critice olim expertus est quandoque; quæ sub præsentī affectione evanescere fere videtur. Bis quotannis circa æquinoctia venas in brachio tundendas præbere suevit, cum venæsectionem in pedibus, quam olim sæpius institui curavit, sibi magis noxiam deprehendit. Denique nec ignorari oportet, mentis alacritatem post sumtas epulas longe majorem esse, quam ubi jejunus est ventriculus: a prandio enim laboribus cum meditatione junctis commodè fungitur, quos mane absque insigni capitis debilitate perficere nequit, nec tum nisi tremula manu scribere valet.

Quamquam igitur arduum ac difficile valde videatur, ut æger partim ob ætatem provectiorem, partim eximiam nervosi generis imbecillitatem, atque membranarum cum cerebri, tum meatus auditorii ac tympani debilitatem a malo suo vindicetur penitus: non tamen dubitat, fore ut ex Tuo, Vir Excellentissime, consilio affectus sui levamen, ejusque & a perfecta surditate & ab aliis hac maxime inimica tempestate metuendis gravioribus malis præservationem obtineat. Hinc mentem tuam ocysime cognoscere cupit, ac doceri potissimum aet, quæ thermæ externo usui, quæve interne acidulæ aut minerales aquæ ipsi futuræ sint salubres; quas meo quidem arbitrio cautissime adhibendas censeo.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Postquam ægritudinis, qua perillustis Comes a R. sollicitatur, omnia momenta probe mecum perpensi: ex relatis iudico, non solum paralyticum illum affectum, quo uno & dimidio abhinc anno fuit infestatus, cujusque adhuc quædam in movendo ore ostendit vestigia; verum etiam vertiginem, auditum gravem, & capitis post acres meditationes debilitatem nimiam seri colluviei, & inde productæ nervosarum partium cerebrum ac organa sensibus dicata ambientium imbecillitati atque atoniæ suos debere natales. Hisce autem partim ætas confirmata, partim subitanea aeris mutatio, ac refrigeratio, cui sub venationibus fuit obnoxius, causam suppeditasse videntur. Quod peculia-ria momenta, quæ difficilem auditum comitantur, attinet, ea ex membranarum nervosarum auditus organa involventium tam internarum quam externarum nimia siccitate derivarem ideo, quod ob auditio illa gravis & humida & serena tempestate eadem sit, nec ullo aërium susurro stipetur, licet non negarem, sub initio nimiam nervorum auditus laxitatem fuisse præsto. Neque vero dubito, quin difficilis ille auditus etiam a cerumine inspissato, indurato ac tympani membranam occupante dependeat: id quod experientia sæpius comprobatum habui, & hoc in casu operæ fuisse pretium deprehendi, si lac calidum, cujus ea, quam cochlear capit, portio cum quatuor olei tartari per deliquiū guttulis permixta sit, sæpius immittatur auri, & per aliquod tempus in ea detineatur; quod decubitu corporis ad latus inclinato eo melius obtinebitur. Non minus regionem circa aures balsamo meo vitæ frequentius fricare oportet, aut os cum calido vino balsamo vitæ maritato matutino tempore colluere, eodemque fauces gargillare; quod capitis confortationi egregie inserviet simul.

Inter medicamina interno usui opportuna solliciti ante omnia esse debemus, ut alvus sit libera, quæ in hominibus ætate provectioribus, partim cum in illis bilis

Hoffm. Consult. Med.

haud satis balsamica est, ac multæ in ventriculo generantur aciditates; partim glandulæ ac tunicæ intestinorum glandulosa non sufficientem fundunt humiditatem, plerumque observatur pigrior atque adstrictior. Id eo magis in nostro egrotante videtur necessarium, cum olim lubrica magis alvo fuit gavissus. Namque haud rara mihi occurrerunt exempla, alvum siccam segoemque hos capitis effectus excitalle non solum, verum etiam exacerbasse. Sed arduum est, hoc scopo in senibus potiri; purgantia enim magis nocent, quam prosunt. Meo quidem arbitrio in usum frequentiore vocandus est pulvis quidam absorbens, cujus hæc sit compositio: Recipe lapidum cancrorum unciam dimidiam, nitri antimoniatum drachmas duas, extracti rhubarbari tenuioris cum menstruo aqueo & sale tartari parati drachmam unam. Hæc commisceantur invicem & exsiccata mane vel vespere bis quavis hebdomade pondere drachmæ unius exhibeantur; & præterea inter epulas sæpius poma Porsdorffensia cum passulis minoribus cocta assumantur. Deinde ad capitis nervorumque roborationem commendo essentiam succini cum tinctura tartari æquali pondere mixtam, & cum dimidia parte spiritus salis ammoniaci vinosi maritatum, mane æque ac vespere L. vel LX. guttulis hauriendam. Cum porro magna vis in congruo potu sita est: ejus ordinarii loco exhiberem æstate asidulas Selteranas cum tertia vel quarta vini parte commixtas; hyeme decoctum quoddam: nec denique a venæsectionum bis quotannis administratarum usu desistendum esse suadeo. Ceterum in tam provectiori ætate non tam circa perfectam mali extirpationem, quam potius vitæ conservationem sollicitum esse oportet: cui minerales aquas aut thermas minus fore convenientes iudico.

CASUS XLII.

De cœcitate subito suborta.

Studiosus triginta & septem annorum, temperamenti sanguineo-melancholici, a teneris se prorsus studiis dedit, lucubrationibus admodum indulgit, maxime cum ante biennium erudiendis liberis operam navaret. Namque tum ad seram usque noctem protraxit meditabundos labores; hora quarta matutina iterum surrexit; ad prandium usque jejunos mansit, aut saltem vini adusti haustum assumpsit, & sub epulis parco potu usus alvum semper habuit segnem. Hoc vitæ genere per annum cum dimidiō continuato, accidit, ut dum gravi aliquando percelleretur iracundia, primum capitis dolores, ac sensum fornicationis in fronte, & tum subitaneam incidit cœcitatem, cum gravi auditu, sermone præpedito, ac tensivis dextri brachii pedisque tormentis. Adhibita protinus sunt pediluvia, & vena in sinistro pede secata; quæ non minus ac ea, quæ elapsis post binis hebdomadibus in brachio sinistro tundeatur, nullum fudit cruorem. Hinc scarificatio, cui olim adfueverat, per biennium vero superfederat, in nucha ac vertice capitis instituebatur; & alvi obstructio clystere emolliente oppugnabatur. Tum visus quædam rediit potentia, qua sub accensam lucem melius, quam lunæ splendorem videre valuit; legere tamen nondum potest; ac nubeculas adhuc ante oculos versari asserit.

Ego in consilium vocatus primum ordinavi hunc pulverem: Recipe cinnabaris nativæ præparatæ, lapidum cancorum, succini præparati ana drachmas duas, salis volatilis succini, cornu cervi ana grana decem. *M. f. pulvis. S. Pulver zu einen Quentchen auf ein mahl.*

Deinceps commendavi has pilulas: Recipe mercurii dulcis massæ pilularum nostrarum ana drachmam unam, extracti panchymagogi Crollii drachmam semis, extracti castorei grana quatuor. *M. f. pilulæ ex scrupulo XX.* Harum nimirum pilularum XX. tribus successive diebus

mane sumat; tum per quinque dies mane pariter ac vespere pulverem adhibuit, postea iterum pilulas per 3. dies & demum pulveres cepit, & sic alternavit. Porro hoc decoctum dedi: Recipe radices valerianæ unciam unam, herbæ melissæ manipulum unum, seminis feniculi drachmas duas. *Conc. cont. d. S.* Species in star Theebois usurpandæ: hujus enim vaporem mane oculis admittere, & post sumta medicamina commendata octo vel decem vascula forbillare debuit. Non minus exhibui balsamum meum vitæ, ut illum & naribus admoveret, & eodem tempora inungat, & tandem VIII. illius guttas mane ex allegato infuso hauriat. Denique etiam quotidie in pediluvia ex furfuribus tritici & floribus chamæmeli pedes ad suras usque immisit: & his per aliquot hebdomades rite adhibitis visus perfectam recuperavit potentiam.

Epicrisis.

Cœcitas, quæ subito invadit, speciem præ se fert paralyseos, ac potissimum fit a stagnatione & secessione feri a sanguine circa thalamos nervorum opticorum; quorum compressio liquidi illius nervi animalis liberum in nervos opticos influxum impedit: hinc oritur visus privatio, salva & illibata structura oculorum; siquidem exterius in iis nullum alicujus labis vestigium deprehenditur. Proficiscitur autem hæc feri stagnatio potissimum a debilitate cerebri, nimisque ejus fibrillarum relaxatione, quæ sanguinis cursum per hanc partem difficilior reddit: unde his cerebri vasis impactus hærens serositates dimittit, quæ certo in loco imi cerebri copiosius congestæ hæc vel illa nervorum paria comprimunt, earumque partium, ad quas hæc paria feruntur, functiones depravant, vel penitus destruant. Prasenti in casu nimia animi contentio in meditando, nimis vigiliæ ac diuturnus moeror animi cerebrum, atque ex eo oriunda nervorum paria magnopere debilitarunt. Est enim harum rerum ea natura ac indoles, ut conjunctæ ad graves capitis morbos, melan-

cho-

choliam, paralyfin, apoplexiam & affectus soporosos facillime disponunt. Accedit huc sanguinis crassities atque impuritas, ejusque ad caput congestio; quæ omnia ad nimiam potus abstinentiam, matutinum spiritus vini usum, contumaces alvi obstructions & intermissas sanguinis per venæsectionem aut scarificationem evacuationes referenda sunt. Non itaque mirum videri debet, quod sub tali humorum statu ac dispositione cerebri sanguis a graviore animi commotione cum impetu ad cerebrum congestus ibique subsistens non modo gravativum capitis dolorem ac cecitatem, sed etiam pungitivum & lancinantem dolorem in dextro pede ac brachio excitaverit. Quum autem hic effectus nondum inveteratus, sed adhuc retens sit: facile judicare licet, ægrum non extra spem visum recuperandi positum esse, si modo accommodata huic malo remedia convenienti ordine ac tempore administrantur.

Quam ob rem præter venæsectionem, scarificationes, alvi que laxationes, utilissimam tali in casu opem ferunt ea remedia, quæ stagnantes humores resolvunt, atque discutunt, eosque a capite & partibus superioribus ad inferiora divertunt, ac denique corroborant. Quum vero mercurialia rite preparata, & cum primis cinnabarina decenti modo ac tempore usurpata, plurimum valeant ad lympham stagnantem in partibus etiam remotioribus removendam, atque in convenientem motum reducendam, quemadmodum id satis abundeque adparet in lue venerea; hinc in gravioribus longis passionibus, in paralyfi & epilepsia non sine insigni fructu iis usi sumus non solum scopo purgandi, sed etiam sine diaphoretico, qui facillime obtineri potest, si infusa calida, diaphoretica virtute imprægnata superbibuntur. Remotis igitur causis & resolutis stagnantibus circa thalamos nervorum opticorum humoribus, nihil utique consultus est, quam cerebrum atque universum genus nervorum præstantissimis balsamicis cum interne, tum externe adhibitis corroborare, fibrilque nimium relaxatis pristinum tonum ac robur restituere, quam ad rem ulus balsa-

mi nostri liquidi quam maxime commendandus est. Ceterum ex hujus morbi historia, ejusque felici sanatione illud imprimis cognoscere licet ad tollendam cecitatem, seu guttam serenam non adeo inveteratam, cinnabarina ac mercurialia cum subjuncto balsamicorum usu maximam habere efficaciam: neque dubitandum est, quin similis medendi ratio in aliis gravibus cerebri capitisque affectibus, qui a stagnante & extravasata serosa sanguinis portione nascuntur, si non jam altiores radices egerint, opportunum locum inveniant.

C A S U S XLIII.

De Visus imminutione ex humorum oculi, potissimum aquei, conturbatione.

Postquam de affectione oculorum, quæ Reverendissimus quidam ac illustris vir tentatur, consultus, & ipsos oculos coram inspexi, & ægri temperaturam ac corporis constitutionem rite exploravi; & denique varia celeberrimorum medicorum consilia perlustravi: illud vitium nec paralyfi nervorum opticorum, aut guttæ serenæ, quæ vulgo vocant *den Schvartzzen Staar* accensere possum; cum pupillam pro diversa radiorum luminosorum receptione adhuc constringi, dilatarique video; neque etiam ad ipsam cataractam, acutius ferendam, pertinere arbitror, quamvis haud negaverim, illud demum in cataractam terminari posse. Est potius hic affectus conturbatio humorum, maxime aquei oculorum, a succorum virulium cursu per oculum turbato ac immunito, & tunicarum vasorumque oculi constituentium robore labefactato derivanda.

Hinc partim ætas provecior, partim mentis labores acriores, forsitan nocturnis potissimum lucubrationibus ad candellæ lucem administrate, exitium proculdubio contulerunt momentum. Hisce enim integrum nervorum genus:

Hi 4: cum

cum liquido eorum tenuissimo valde debilitatum fuisse, exinde colligo, quod illustris æger de vertigine, variis imaginibus ante oculos obversantibus, olfactus nimia sensibilitate, qua graveolentia ferre nequit, ac somno turbulento conqueratur. Neque vero minus hæc vitia adauxit ventriculi destructum robur: quo, ut multæ acidæ, biliosæ, mucidæque sordes generentur, digestio impediatur, & illegitimus chylus, ex cuius integritate non solum sanguinis bona temperies, verum etiam elater partium solidarum, maxime cordis, & inde factus humorum liber cursus dependent, producat; contra vero multi status enascantur, qui accedente alvi obstructione, per superiora eructant, & cruorem, vapidasque exhalationes ad caput rapiunt.

Quibus sic se habentibus cum ventriculi vigor imminutus, lymphæ tanquam totius corporis & humorum oculos obfidentium nutrimentum, spissa ac impura, caput imbecillum, oculi debilitati & ætas confirmata præsto sint; facile judicare licet, nullum esse locum violentis remediis, veluti sunt vomitoria, setacea, vesicatoria, martialia, millepedes, aliaque calidiora cephalica ab exteris medicis, maxime D. Wollhuysen commendata. Hæc enim junioribus personis, ubi vitium oculorum ex aliis causis originem traxit, provide adplicata quendam quidem pollicentur effectum: at in nostro casu majus sanitatis atque vitæ minantur damnum. Quare potius vellem, aut medicinis blandis ac naturæ convenientibus integræ corporis temperiei succuratur, & maxime generando chylo laudabili prospiciatur. Quod si enim concoctrix vis restituatur ventriculo, viresque naturæ confortentur; haud dubito fore, ut ad oculorum affectionem desiderata redonderet opera.

Hiscæ autem scopis obtinendis consulo, ut bis quotannis tempestate serena vena in pede secetur, & sanguinis quatuor extrahantur unciae: quo etiam tempore aerem frigidum, humidumque evitare, cibos durescentes fugere, ac animi

tranquillitatem amplecti oportet ægrum reverendissimum. Deinde eximium pollicentur usum pediluvia ex aqua fluviali, & furfuribus triticeis sacculo inclusis parata, & aliquot lactis mensuris permixta; quæ temperata, & ne refrigescant, successiva aquæ calidioris affusione in tepore conservanda per aliquot hebdomades quotidie circa ingressum in lectum adhibenda sunt, iisque per horam dimidiam infedendum: postea pedes vino Rhenano calidiori cum floribus lavendulæ & chamomillæ Romanæ infuso inungendi, & denique cubitum eundem est. Tum semel circiter intra 14. dies hauriendam suadeo hanc laxantem potionem: Recipe manna electæ uncias duas, terræ foliatæ tartari drachmam semis, aquæ veronicæ, florum acaciæ ana uncias tres, coque & solve leni calore; colaturæ adde olei de cedro italici guttas tres M. d. Hujus dimidia portio mane capienda, deo quædam jusculi avenacei vascula sorbillanda; tum elapsa hora dimidia altera pars assumenda, & iterum avenæ decoctum superbibendum erit. Summo enim cum fructu acidas biliosasque sordes blande expurgabit; nec timendum erit, si forsitan ob ventriculi imbecillitatem vomitum simul excitaverit. Prædie ante ejus assumptionem pulverem infra communicandum assumere convenit; & præterea singulo quatrinduo pilularum mearum balsamicarum XIV. vespere devorare, quæ magis ventriculum roborandi, quam laxandi virtute pollent.

Mane loco infusi Theebois aliud e mellissa, betonica, atque corticibus citri concinnatum, haud adeo saturatum sex vel septem vasculis potandum; & sub epulis ex ultimo haustu 40. vel 50. guttulas Elixirii mei balsamici visceralis capiendas suaderem. Neque minus præstantissimam opem exferet levior corporis motus, ut hora una ante, aut tribus post partum instituendus. Tum operæ erit pretium alternis diebus vel una ante prandium hora, vel a meridie hora quinta vespertina pulverem quendam & acrem

acorem attemperantem, & ventriculum roborantem, & digestionem adjuvantem ex aqua ceraforum nigrorum pondere unius drachmæ assumere, qui sic se habet: Recipe radices aaronis, pimpinellæ albæ ana drachmam unam, lapidum cancrorum unciam unam, succini serupulos duos, olei de Cedro, aurantiorum per expressio nem parati, nucistæ destillati ana guttas quatuor. M.f. pulvis.

Pro localibus remediis, ad confortandos oculos idoneis, laudarem eorum lotionem cum aqua Hungarica, dimidia aquæ rosarum parte permixta ter quotidie instituendam; quæ etiam externe balsamo peruviano nupta abdomini inungi potest. Ipsi oculi ab immediato luminis accessu muniuntur probe; caput sedulo pectinetur, & nucha cum dorso frequentius fricetur. His rite observatis spero, fore ut & toto corpori, & maxime oculis insigne accedat levamen; quod ex toto pectore precor.

A P P E N D I X.

Non ignorari oportet, ægrum nostrum splendidissimo munere ecclesiastico functum & annos septuaginta duos natum novissime elapso anno mihi, cum Ducem Brunsvicensis valetudinis causa accessissem, retulisse, se binis abhinc annis in eam visus abolitionem incidisse, ut quidem lucem a tenebris discernere, hominesque distinguere, lecturus vero litteras minime dignoscere possit. Huic vitio causam dedisse recensebat lucubrationem ac lectionem ad mediam usque noctem olim protractam, capitique simul factam refrigerationem. Multorum, quos in hoc morbo jam consuluerat, medicorum, maxime celeberrimi Lutetiae medici, D. Wolhuysen consilia mihi ostendebat, qui omnes circa morbi denominationem dissentiebant. Hic enim cataractam veram, alter spuriam, ille guttam serenam, alius paralytin nervorum opticorum subesse declarabant, iisque causis varia, partim violenta proponebant remedia. Quum ergo ipse oculos inspicerem & serena tempestate, & luce

obscuriori, motum pupillæ constrictorium ac dilatatorium saluum adhuc deprehendi & integrum, ipsamque pupillam paullo conturbatam. Præterea insigni ventriculi debilitate laborabat, cum extra tum inter epulas crebris ructuum molestiis tentabatur, quas mucî atque salivæ copiosa sequebatur exspitio: mane nausea ac acore ventriculi sollicitabatur; alvus segnis & sæpius obstructa erat, vertiginosa caput turbabat adflictio, somno truebatur turbulento, & gravativus frontem oculosque occupabat dolor. Appetentia gaudebat satis integra, corpore nihilo secius emaciato, cibus magis durioribus adsueverat, quam mollioribus, & inter epulas potu vini Rhenani magis indulgebat, quam cerevisiæ.

Quibus sic se habentibus, hanc visus imminutionem magis ad symptomata referendam duxi, cujus princeps causa partim in capitis atque ventriculi debilitate, partim lymphæ impuriori hærebat. Hisce etiam causis accommodavi curationem, variisque argumentis demonstravi, maxime fore necessarium, ut concoctio promoveretur, restitueretur, & in corpore boni generarentur succi: & satius futurum, ut ipsa vita huius illustis ægri, ex cujus eruditione, experientia ac integritate insigne reipublicæ accedebat emolumentum, conservaretur, quam ut habitumtaxat ad oculorum vitium ratione violentis medendi rationibus pugnaretur, iisque vita magis destrueretur. His morem gessit, & desideravit, ut meam de curatione mentem proxime consignarem litteris; quas etiam domum reversus, mox ad illum dedi. Rite in hæsit commentatis a memet remediis, & ab iis, maxime ab Elixirio balsamico in ventriculo ac concoctione roborandis desideratum obtinuit effectum: licet visus imminutio nullam adhuc restitutionis spem exhiberet.

CASUS XLIV.

De humorum oculi conturbatione cum gutta serena.

MAtrona quædam 49. annorum, cholerico-melancholica, jam per sedecim annos, extra conjugium vivens, illibatam semper præ se tulit valetudinem, nisi quod a teneris spirandi quadam angustia fuerit sollicitata. Interim variis refrigerationibus atque molestiis exposita, per binos annos mensium irregularem habuit fluxum, mox per tres menses suppressum, & novissimo anno plane cessantem. Abhinc vero sæpius oculorum inflammationibus tentata, illas quidem semper superavit: sed mense Decembri anni 1726. ille redierunt gravius cum puncturis atque doloribus stipatæ, & primum dextrum, mox etiam sinistrum prederunt oculum. Has insequabatur iridis quædam dilatatio, & visus obscuratio, quæ paulatim adeo invaluit, ut jam nihil omnino discernere valeat. A doloribus quidem, non autem penitus ab inflammatione liberi sunt oculi; horumque dextri chrySTALLINUS humor adparet albicantior: nec tamen liquet, an cataractam, anne glaucoma portendat: in sinistro non nisi pupilla dilatata, & humores conturbati observantur. Multis contra hæc mala pugnatum fuit remediis, nimirum venæsectionibus in pede pariter ac brachio institutis, vesicatoriis, fonticulis in brachio & nucha excitatis, pediluviiis, collyriis, sacculis discutientibus, purgantibus, mercurialibus, sudoriferis, millepedibus cum cinnabari. nativa mixtis; & commendatæ etiam sunt aquæ Spadanæ. Tantum vero abest, ut malum hisce fuerit sublevatum, ut potius magis magisque ingravescat, & ægram admodum anxiam reddat, sollicitamque.

CONSILIUM.

Intellexi ex casu ad me transmissio, &

gram viso fere privatam meum implorare auxilium. Quod si ergo primum illius affectionis causam intuear, illam partim humorum oculorum chrySTALLINI vitreique naturaliter pellucidorum ab affluxu lymphæ spissæ ac impuræ facta corruptione atque turbatione; partim nervorum opticorum læsione residere arbitror. Hi enim ex appulsis & stagnantibus impuris succis compressi, liquidi nervei aditum ad tunicam retinam denegant, & hinc ablato visu guttam serenam induxerunt: quemadmodum ex nimia & fere paralytica pupillæ atque iridis dilatatione cognoscere licet. Quum igitur hæc vitia nimio ad caput, & oculos, maxime harum partes prope cerebrum sitas facto affluxui debeantur, testantibus id rubedine, dolore ac inflammatione eorundem: hic vero affluxus partim a menstruæ purgationis cessatione, partim a crebris refrigerationibus animique commotionibus & indolentus fuerit, & adhuc foveatur: imprimis curandum erit, ut primum oculi ab humoribus in iis stagnantibus liberentur, affluxus ad illos divertatur, tumque partes eorum nerveæ ac membranaceæ corroborentur, & humoribus pristina restituantur pelluciditas.

Quod vero consequi perarduum judicandum est in malo hoc inveterato; saltem ea, quæ his adfectibus vulgo opponuntur, medicamina, veluti sunt setacea, vesicatoria, fonticuli, mercurialia, collyria, discutientia, sudorifera atque purgantia, incassum adhibebuntur. Attramen minime omnem abjicere oportet spem, maxime cum ea nondum usurpata videam remedia, quæ in hisce vitiiis, ratione & experientia duce, haud aliena deprehendi. Hinc suaderem, ut gestato assidue in nucha setaceo, alvi ante omnia conservetur libertas; cui scopo Manna binis uncias cum una cremoris tartari drachma permixta bis quavis hebdomade devorata inserviet egregie. Dein omnem vini atque cerevisiæ potum sedulo evitare, ejusque in locum hoc decocto uti oportet: Recipe radicis scorzonæræ, rasuræ cornu cervi, farsaparillæ ana uncias sex, feminis fœniculi, anisi stellati ana drachma tres, radicis liquoritiæ unciam.

C. C.

C. C. d. S. species, quarum uncia una cum dimidia ex tribus aque mensuris decoquatur. Externe oculis adplicandus est sacculus radice valerianæ, semine fœniculi, floribus rosarum repletus, & aqua arquebusedæ imprægnatus, aut quandoque naribus attrahendus hic pulvis: Recipe salis volatilis ammoniaci siccæ unciam unam, olei salviæ, majoranæ, balsami peruviani ana drachmam semis. M. Nec levem spondet operam infusum theiforme ex radicis valerianæ uncia una, herbæ melissæ, betonicæ, salviæ, basilici ana manipulo, seminis fœniculi, cubebæ ana drachmis tribus paratum: cuius partim vapor mane admittendus oculis, partim minus saturati decem vascula sunt haurienda: & denique operæ erit pretium, ut ægra cubitum itura drachmam dimidiam hujus assumat pulveris: Recipe cinnabaris rite præparatæ, radicis pœoniæ, oculorum cancri, antimonii diaphoretici, succini præparati ana drachmas duas, sulphuris antimonii N. correcti scrupulum M. f. pulvis.

Horum remedium usui per quatuor hebdomades institatur, necesse est, eique quavis vespere pediluvium ex aqua fluviatili & fursibus tritici concinnatum adjungatur. Quod si vero hæc votis haud responderint, tunc consultum duco, ut pro excitanda leniori salivatione ter quavis hebdomade juncturæ pedum atque genua unguento mercuriali illinantur; & ægra quotidie per tres horas quadrantes infesum ex aqua fluviatili cum hordeo ac tritici fursibus decocta ingrediatur: & hac cura absoluta priori iterum inhaereat. Ex his, si restitutioni sanitatis adhuc locus fuerit, desideratum affectum ægram esse consequuturam, nullus dubito.

C A S U S XLV.

De Visus imbecillitate ex turbatione humorum oculi.

Quæ jam triginta duos annos extra matrimonium vixit, matrona se-

ptuaginta sex annorum, per quinque jam lustra plenaria dextri oculi cœcitate sollicitata fuit; qui sinistro major extra orbitam prominet plerumque, humoribus turbulentis, & aliquot in pupilla maculis conspicuus. Verum enimvero aliquot abhinc annis sinistrum quoque oculum quædam obscuratio obsidere cœpit; quæ post institutam vel venæsectionem, vel scarificationem semper quidem evanuit iterum; at proxime elapso semestri, necquicquam opposita venæsectione magis invalescere videbatur, simulque macula quædam in pupilla adparebat. Humores oculi clari adhuc sunt atque pellucidi, & quod notatu dignum est, ægrota matutino tempore litteras crassiuscule scriptas legere, meridiano nihil prorsus cognoscere, & vespertino iterum paullo melius videre potest: quæ videndi potentia alternis etiam diebus plus minus imminuta deprehenditur. Oppugnaturus hoc vitium primum laxans ex extracto panchymagogo Crollii, mercurio dulci & resina Jalappæ confectum quavis hebdomade exhibui; quotidie pulverem ex radice valerianæ sylvestris, succino, millepedibus & cinnabari antimonii paratum dedi; externe balsamum cephalicum Weisbachii oculis adplicui, iisque collyrium cum sale ammoniaco, turia præparata & saccharo combinatum indidit, alternis vespers pediluvia ex aqua dulci ordinavi; fonticulum in pedibus excitari jussi, & bis pedes, nucham, atque brachia scarificanda curavi; ubi notandum, quod nullus e pedibus, largus autem ex brachiis fluxerit cruor. Nec fessellit spes hæc medicinas, saltem malum majora haud sumsit incrementa: at cum illarum usum ob intervenientes dies caniculares omitteret, illud incrementum iterum videtur, ægramque reddit sollicitam, ne perfecta suboriat cœcitas.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Postquam ex litteris tuis intellexi, ægram septuagenariam, dextri oculi visione penitus deperdita, jam quoque eximia sinistri obscuracione sollicitari; quæ ipsa circa meridiem potissimum omni vi-

fu

fu deftituta, macula quædam pupillam obfediſſe, humores autem adhuc eſſe pellucidi perhibentur: haud potui, quin tuis petitis faciam ſatis, quidve hac in re ſentiam, exponam. Primum ergo hujus affectionis cauſſam minime in vitio nervi optici, aut tunicæ retinæ, ſed potius in turbata humorum oculi, maxime aquei, pelluciditate ſitam eſſe arbitror. Quum vero hæc viſionis imbecillitas per intervalla dumtaxat redeat, & a prandio præcipue adſigat, facile colligere licet, illam a fortiori ſanguinis ad caput, & internas oculi partes congeſtione natales ſuos mutuari: cum conſiet, ſumptis epulis ob novum ſucci chyloſi acceſſum, majorem humorum ad caput fieri raptum; & huic quoque cauſſæ torporem & ſomnolentiam multis hominibus poſt paſtum familiarem deberi. Quod ſi enim ſubtiliſſima oculorum vaſcula ab acceſſu nimix humiditatis violenter diſtenduntur, ſit inde, ut non ſolum poroſiſſimi atque ſubtiliſſimi, ad nutritionem humorum oculi, maxime aquei ſumme neceſſarii ſucci, per tunicam choroideam, admodum poroſam ac vaſculoſam veluti per filtrum tranſeant; verum etiam quædam minus transparentes & opacæ ſimul abripiantur molecule, & aquei humoris turbationem introducant. Non minus macula oculum obſidens concretioni harum craſſiuſcularum particularum in humore aqueo factæ in acceptis ferenda eſt, eo magis, ſi inter tunicam uveam ac corneam conſpiciatur. Neque ideo improbare poſſum abhibitorum remedium uſum, quæ humoribus a capite & oculis revellendis dicata eſſe videntur: circa pediluvia autem monendum adhuc duxi, quod per aliquot hebdomades quotidie ſub lecti ingreſſum adhiberi, & moderato dumtaxat tepore imbuta eſſe debeant. Alvi præterea lubricitati omnino ſtudendum eſt, quam ſequens pulvis alternis diebus ante prandium pondere duarum drachmarum ex aqua vino permixta ſumtus egregie præſtabit: Recipe foliorum ſennæ ſine ſtipitibus unciam ſemis, agarici trochiſcati drachmas duas, radicis valerianæ, ſeminis aniſi, foeniculi ana drachmas duas, cubebarum drach-

mas, ſacchari canti uncias duas, olei de cedro guttas decem. M. ſ. pulvis. Deinde ſi ventriculi conditio permiſerit, mane inſuſum theiforme ſatis larga quantitate quotidie forbillare convenit; quod ſic ſe habeat: Recipe herbæ meliſſæ, euphraſiæ, betonicæ ana manipulum, ſeminis foeniculi drachmas duas. Conc. cont. m. d. ſ. ſpecies æum Krauter. Thee. Non minus vena circa utrumque æquinoctium in pede ſecanda eſt; & ceterum ab epulis largis, cereviſia, vino, potibusque calidioribus cavendum, & pro potu ordinario decoctum ex radice ſcorzonæræ, raſura cornu cervi, hordeo & ſemine foeniculi paratum hauriendum.

Externe nihil eſt præſtantius oculorum frequenti lotionem cum aquæ arquebuſadæ, & roſarum ana uncia una, cum granis ſex vitrioli martis permixtæ peragenda: ipſi vero maculæ pinguedo recens viperarum, oculo inmiſſa, erit convenientiſſima.

C A S U S XLVI.

De Doloro & imbecillitate oculorum cum ſuſſuſione incipiente.

HAud incelebris quidam vir, deſluxionibus catharralibus & humorum dyſcratiæ ſcorbuticæ obnoxius per aliquot annos, verno potiſſimum tempore, congeſtione ad ſiniſtrum oculum tolerare luevit, cum ejuſdem rubedine, dolore, preſſione, ac in ſigni pruritu: quæ ſymptomata, oculo verſus lumen aperto, aut ventis vel fumis expoſito, magis augebantur. Ipſe prope flumen habitat, & olim eximia corporis refrigeratione non minus quam animi gravioribus affectionibus, ac iracundia, maxime ſub hac agritudine ſollicitatus fuit. Jam quæ caput aſſiduo fere dolore, præſertim gravativo in fronte, & cervice cruciatur, & aliquot abhinc menſibus ipſi vel lecturo vel ſcripturo ſcintillulæ atque imagines oculis obverſari, & ſlectionem impedire cœperunt; quæ primum ſiniſtrum dumtaxat, dein quoque dextrum oculum cum

majori mali augmento occuparunt. Ipsi oculi turbidi adparent, nec amplius rubent: at a frigore ac ventis protinus afficiuntur graviter; & accedente vel alvi obstructione vel iracundia insigniter dolent. Postquam igitur huic adfectioni multa medicamina, sed omnia in cassum opposuit æger: jam salutare anhelat consilium, num forsitan Carolinæ aut aliæ acidulæ ipsi futuræ sint salubres; aut quæ remedia huic suffusioni tollendæ, ac ab ipsa cæcitate præcavendæ forent idonea?

CONSULTATIO.

Affectionem oculorum, qua æger detinetur, chronicam & in habitum fere degeneratam a circulatione sanguinis per oculos ob harum sensibilissimarum partium nimiam debilitatem ac relaxationem impedita, & seri impuri stagnatione suos mutuari natales, vero est simillimum. Quemadmodum enim omnes machinæ humanæ partes integræ, ac functionibus perficiendis idoneæ deprehenduntur, si per eas naturali tono atque motu instructas, humores vegetes circulantur: ita quoque hæc sicuti omnium partium, ita præcipue oculorum functionibus pervertendis variisque symptomatibus inducendis nihil est opportunius, quam labefactatus eorum tonus, & sanguinis circuitus, a quo excretiones dependent, impeditus. Noster itaque ægrotans non solum ex naturali ad defluxiones catharrales proclivitate; verum etiam nimia corporis capitisque refrigeratione & diuturno mœrore partim humorum vitalium scorbuticam sibi contraxit dyscrasiam, partim capitis, ejusque sensibilissimarum partium, maxime oculorum tonum atque robur insigniter debilitavit. Hinc non mirum, si succi impuriore ad regiones illas labefactatas compulsi, earum dolores, pruritum atque rubedinem inflammatoriam excitarunt, & verno potissimum tempore gravius affligerunt; cum commotiones atque turbationes humorum, nisi congruis evacuantibus præcaveantur, ea maxime tempestate observentur frequentissimæ. His

novissime accedente gravi mentis sollicitudine, debilitas harum tenerrimarum partium adeo fuit adauclæ, ut vascula, quæ humorem aqueum, tenuem, pellucidum naturaliter secerunt, magis relaxata, particulas etiam graviore, tenaces & minus pellucidas transmittant: quæ humori aqueo innatantes illius pelluciditatem obscurarunt, hinc visus imbecillitatem & oculorum conturbationem induxerunt.

Quum autem hæc opacæ ac impuræ humoris aquei particula accumulata paulatim coalescere, atque pelliculam quandam, aut saltem insignem conturbationem vel in aqueo vel crystallino humore, hinc denique ipsam cataractam inducere valeant, omnes omnino nervi eo sunt intendendi, ut ab hoc imminente malo præcaveatur æger, ac in præsentis congruis sublevetur medicinis. Huic vero scopo thermas Carolinas minime convenientes esse judico; quoniam experientia me docuit, eas omnino esse inimicas capitis ac nervorum morbis idiopathicis, quia partium capitis ac cerebri, sensibus maxime dicatarum robore labefactato, aut, ut græco termino explicem, earum atonia chronica ac habituali, humorum liberum circuitum impediens, variisque cruoris stagnationibus ansam præbente suos mutantur natales. Namque Carolinæ sovent aquas ob terrestres salinoque alcalinas ipsis intermixtas partes admodum ponderosas: hinc partes corporis nostri jam debilitatas ægre transgrediuntur, & in hominibus laxioris ac spongiosi habitus pedum intumescuntiam relinquunt, post usum balnei externum mox evanescentem. Longe difficilior earum, maxime quas *den Brudel* dicunt, est per caput transitus; quare tantum non semper torporem & somnolentiam excitant, doloresque capitis gravativos exacerbant. Si quaestio est de acidulis, veluti sunt Egranæ; earum usus foret opportunior, cum leviores continent aquas, & calore nativo destitutæ nec humores tam graviter commovent, nec caput turbant, & denique in acribus oculorum defluxionibus decenter usurpatæ egregium sæpius præ-

præstiterunt effectum. Verum enim verò, cum earum frigus non conferat. cuilibet, nec oculis valde sensibilibus amicum sit; timendum potius, ne spissi humores exinde magis compellantur ad oculos: hinc suaderem, ut saltem corpus ante earum acidularum usum rite præparetur, ac illi reddatur idoneum. Neque autem dubito, quin earum potationi prorsus supersedere potuerit æger, si sequenti medicationi per aliquot menses pertinaciter inhaereret; quæ his potissimum absolvitur momentis, ut primum humores superflui a capite deriventur, & copiosus eorundem ad oculos adfluxus divertatur: deinde oculi ac reliquæ capitis partes confortentur, vasque nimium debilitata corroborentur, ut eo vegetius propellant humores circulant; & denique integra succorum vitalium massa depuretur.

Hæc ut consequamur, necesse est, ut alvi lubricitati his prospiciatur pilulis. Recipe malsæ pilularum de succino Cratonis drachmam unam, mercurii dulcis, cinnabaris præparatæ, extracti rhabarbari ana scrupulum unum, salis succini bene depurati grana octo, misce, fiant la. pilulæ ex scrupulo uno 25. quot etiam alternis diebus vespere devorentur. Pedes non minus vesperi quotidie per horam dimidiam in pediluvia ex furfuribus triticeis, floribus chamæmeli, & aqua parata, atque calidioris aquæ affusione in tempore moderato conservanda immittantur. Tum infusi calidi ex herbæ veronicæ atque melissæ manipulis duobus, salviæ manipulo uno, feminis sceniculi drachmis binis confecti, non nimium saturati sex vascula mane intra lectum, totidemque hora quinta vespertina sorbillare conveniet; cujus etiam vapor, capite lintheis probe velato, oculis est excipiendus. Non minus operæ erit pretium, temporibus admovere hoc emplastrum: Recipe succi chamomillæ, rosarum, herbæ betonicæ ana unciam semis, alabastrum drachmas tres, mastiches drachmam unam & semis, aluminis drachmam semis, camphoræ grana decem, olei ligni rhodii guttas 30. M. fiat lege artis emplastrum. Ipsi denique oculi singulo mane

aqua rosarum & sceniculi, in qua spiritus vini camphoratus sit instillatus, fovendi sunt atque lavandi.

Hæc vero curatio bis terve repetita usum demum sponder præstantissimum; & si venæsectio verno pariter ac autumnali tempore in pedibus instituta, ac recta vivendi ratio, maxime a potibus caput aggravantibus abstinencia accesserint, fere certissimam. Morem gessit his omnibus æger, & ex cura aliquoties repetita a malo suo se penitus liberatum fuisse nunciavit.

C A S U S XLVII.

De Ophthalmia scorbutica diuturna, in lippiudinem serosam & scotomiam degenerante.

VIr quinquagenarius, corporis obesi & ad cachexiam proni, spirationi inter ascendendas scalas difficili obnoxius, negotiis cum meditatione junctis obrutus, & vitæ sedentariæ atque lubricationibus deditus, per aliquot annos vere vel hyeme potissimum, pertinaci rheumatismo, mox tibiæ, mox brachii, mox pectoris adfigi cœpit, qui quidem ipsum lecto haud affixerunt, semper autem per duos circiter inhaeserunt menses, ac demum efflorescentia quadam purpure scorbuticæ soluti sunt. Currentis anni mense Januario dextrum quoque oculum prehendit congestio. Adparebant enim quadam vascula in albo oculi, sinistro paullo lividiori, cruore spisso turgida, pupilla intumescere aliquantulum; gravativus urgebat dolor, splendorem lucis refugiebat æger, & lectioni paniter ac descriptioni reddebatur impar; ipse oculus erat aridissimus, nullasque & vix irritatione provocandas plorabat lacrimas, quas sinister reddebat copiosius. Hic vasculorum infarctus atque rubedo quotidie invalescebat magis; pulsus nullum, intensior autem sitis aliqualem denotabat æstum, caput quandoque gravativo tempore cruciabatur; sub corporis decubitu tensivus ac premens sensus totam occupabat oculi orbitam, qui sæpius etiam ad

maxillam descendebat dentium dolores referens; & denique copiosior mucus & ore, & dextra nare fundebatur.

Hæ adflictiones tum oppugnabantur crebris pediluvii; aliquoties alvus ducebatur, bis scarificabatur; dextro brachio vesicans remedium imponebatur, vena in dextro pede secabatur; interne pulveres antispasmodici cum bezoardico, vel antimonio diaphoretico mixti propinabantur; non minus decoctum sarsaparillæ porrigebatur; & externe oculo unguentum de nihilo inungebatur. Tum rubedo imminui, livor remittere, pressio evanescere, oculus ad lucem ferendam aptior reddi, majoremque splendorem recuperare videbantur, malique citissimam spondebant solutionem. At enim vero retrudit iterum ex improviso malum: non enim solum inflammatio albuginæ, ac radiorum luminosorum impatientia redierunt atrocius: verum etiam corneam tunicam pellicula tenuis lactei coloris obsidere cœpit, visumque adeo obscuravit, ut vix majora oculis discernere, minora plane non videre potuerit. Huic autem accedenti malo vini potus, ac lucubratio dederant occasionem. Pugnabatur prioribus remediis, nimirum decocto sarsaparillæ, pulveribus bezoardicis & antispasmodicis Hallensium & pediluvii salino stimulo acuat: neque minus localia in usum vocabantur; veluti sacculus discutiens ex radice valerianæ, & sequens collyrium linteis adplicatum oculis: Recipe aquæ liliorum alborum unciam unam, scœniculi unciam semis, majoranæ drachmas duas, tutiæ preparatæ drachmam unam, boli armenicæ scrupulum unum, camphoræ grana sex, extracti croci granum unum. M. cui etiam primum soli adhibito, deinceps grana quatuor vitrioli albi addebantur. Palpebræ insuper illinebatur quinta essentia roris marini italici: cujus adplicationem integro oculo statim sentiebat, ex eoque multas fundebat lacrimas; dextro vero & læso post repetitum demum usum remedii vim percipiebat, & tum ex illo quoque quædam reddebat lacrimas. Taceo alia amuletorum instar appensa, veluti erant camphora, radix imperatoricæ, alceæ,

bardanæ, folia paridis, aliaque, quæ inter actu frigida sedulo evitabantur. Quamquam vero his omnibus impediri non potuerit, quo minus rubedo tunicam corneam intensior occuparet; attamen panniculus oculi magis tenuior fit, & paululum evanuit, adeo, ut ea libera fere sit pupilla & pellucida, nec non ipsa visio acutior deprehendatur atque distinctior.

Jam ergo auriculæ Judæ in aqua Sambuci infusæ tepide adplicantur oculo; & noctu sacculus ex floribus chamæmeli & croco imponitur; interne vero usus dictorum pulverum & decocti sarsaparillæ cum radice valerianæ & semine scœniculi continuatur: 6. Id. Martii æger dorsum, brachia atque genua scarificari, sanguine paucos, crasso ac viscido detracto; postridie sinistro pedi fonticulum infligi curavit, quia dextæ olim fracturam erat passus: singulo mane sudore levi, ad quem natura inclinât sponte, rite perfungitur. Pridie iduum laxans sumebat, & in dextra sura iterum vesicam excitari permisit. Nec ignorari oportet, ipsum quatuor ab hinc annis circa utrumque æquinoctium venam in pedibus tundendam præbere suevisse.

Quamvis igitur inflammatio oculi aliquot abhinc diebus imminui videatur; verendum tamen est, ne pertinax hic affectus iterum recrudescat: cui timori ut superfedere possit agrotus, salutare anhelat consilium, quo hoc malum funditus queat extirpari. 25. Cal. April. 1731.

CONSILIUM.

Affectionem oculi, cujus causa consultus sum, ex acri scorbutico rheumatismo, olim externas partes occupante, sub hujus autem anni auspiciis, prævia procul dubio refrigeratione in oculum desinente, originem traxisse arbitror: quo factum est, ut subtilissimis illius vasculis, ductibusque lymphaticis obstructis, humorum liber cursus impeditus, fibræ nervæ vellicatæ, & hinc earum dissentio spasmodica, æstus, tensio oculi & maxillarum ac capitis dolores inducta fuerint. Quæ cum

cum ita sint, affectus ille ophthalmiæ scorbuticæ diurnæ, in lippitudinem ferrosam ac scotomiam degenerantis nomen omni meretur jure, & nisi opportunis prospiciatur medicinis, visus omnino minatur abolitionem. Quanquam enim multa hæcenus variaque huic malo opposita sint remedia, quorum plura omitti potuissent; ea tamen non ex omni parte votis respondisse percepi. Totum potius curationis fundamentum in eo situm esse credo, ut integrum corpus a sero acri scorbutico liberetur, & sordes inimicæ ac purpureæ per cutim eliminentur leniter; deinde materiæ ad oculos fluentis impetus derivetur ad inferiora; ac ipsa denique oculo jam impacta materia prudenter dissipetur, oculusque corroboretur.

Hic se opus sub divino auxilio obtinendis, ut humores acres bis quavis hebdomade dato leviori quidem, sed tamen adæquato laxante purgentur, consulo: cui inserviet hæc potio: Recipe Mannæ electæ uncias duas, rhabarbari electi, cremoris tartari ana drachmam unam, aquæ florum acaciarum uncias octo, coque & solve leni calore, colaturæ adde extracti centaurii minoris grana duodecim, olei de cedro guttas quatuor. M. d. S. potiunculæ laxativa, quæ mane tribus successive haustibus capienda est, interponendo jusculi avenacei forbitionem. Postea egregium erit auxilium, si quotidie loco cerevisiæ aliquod sanguinem purificans decoctum potetur, hac ratione parandum: Recipe radicis sarsaparillæ, scorzonæræ ana unciam cum dimidia, seminis fœniculi drachmam unam, antimonii crudi in petia ligati drachmas duas, salis tartari scrupulum unum. M. infundantur aquæ mensuris quinque; & per horam integram in probe clauso vase bulliant: cujus decocti quartam mensuram partem mane etiam haurire, ac lenem exinde sudorem expectare conveniet. Hic ut eo melius promoveatur, ex eodem decocto mane æque ac vespere drachmam unam pulveris sequentis bezoardici assumere expediet: Recipe cornu cervi ussi, radicis pimpinellæ, antimonii diaphoretici, lapidum cancerorum, cornu cervi philosophice præparati ana

drachmam unam, cinnabaris præparatæ drachmam dimidiam M. f. pulvis. Denique in usum quoque omni vespere vocanda sunt temperata pediluvia.

Inter localia pauca sunt, quæ oculis conferunt; quæ inter præstantissima utilitatis deprehendi hoc discutiens cataplasma: Recipe radicis valerianæ unciam unam, florum salviæ, lavendulæ, anthos, chamomillæ Romanæ ana pugillos tres, seminis fœniculi drachmas tres, cardamomi drachmam unam. Conc. cont. d. S. Species, quarum quarta pars sacculo inclusa vino cum dimidia parte aquæ sambuci permixto immergatur, & oculo, fronti, atque temporibus imponatur. Non minus operæ erit pretium, naribus admoveere sæpius sal volatile Anglicanum, quod ex sale volatili sicco ammoniaco, oleo lavendulæ imprægnato, componitur.

Denique quod attinet victus rationem; ante omnia labores cum meditatione juncti, multæ lucubrationes, mentis commotiones, corporis refrigerationes, nimius vini potus maximopere evitari debent; & si tali ratione hac vernali tempestate curatio per sex circiter hebdomades protrahetur, de felici illius effectu haud dubito.

Uterius relatio.

Antequam consilium Tuum ad nostras perveniret manus, oculorum ægrotudo in melius mutari videbatur: namque rubedo evanescebat fere; cuticula lactea, corneæ insidens, magis magisque minuebatur; objecta adparebant paulo distinctius, palpebræ ob molestum radiorum luminis illapsum olim assidue clausæ, jam liberius absque ulla difficultate aperiuntur, & per unam alteramque horulam apertæ servabantur cum certissima perfectæ restitutionis spe. At enim vespere pridie Calend. Aprilis alia rerum facies adparuit: namprehendebat primum insignis dolor orbitam oculi, & ad ejus minorem tendebat angulum; tunica albuginea circumcirca erat inflammata, ac

eruore suffusa, palpebrae absque molestia haud didocebantur, & nihil ferme cognoscere poterat eger. Repetebantur illico pilulae laxantes, pulveres antispasmodici & decoctum; externe auriculae Judae cum aqua florum sambuci infusae admovebantur; & factum est, ut mox melius inde haberet aeger, & dolorum levamen pariter ac rubedinis inflammatoriae imminutionem praese ferret. Neque vero minus, cum accederet Tuum, vir illustris, consilium, mox curationem abs Te propositam aggressus, omnibusque remediis rite usus fuit. Ex laxante potiuncula ter plerumque alvum deposuit, decoctum autem mane cum pulvere bezoardico haustum nullum movit sudorem. Pulveris hujus ob largam nimis dosin mox tædunt aegrum, illiusque usum nausea & tarda alvus cum tenesmo excipiebant: hæc quidem successive liberior facta est; nausea vero continuabat; quidquod ipse aliquando vomitus accederet. Hinc per aliquot dies nec pulverem hunc, nec laxans illud assumpsit, & tum absque nausea optime habuit: dein eorum usum revocavit, pulveris dumtaxat drachmam dimidiam assumendo, idque sine ulla molestia continuavit. Ipse vero oculus, ad applicato ipsi saepius commendato cataplasmate ad melius redire coepit: rubor enim in dies imminuitur ad corneam contrahi, & fere evanescere videtur, nisi quod per exiguum illius sub cornea remaneret vestigium; læsus oculus sano ferme similis adparet, & radios luminosos facilius ferre potest. Attamen nondum adest clara & distincta visio, & tantillum supra memoratæ cuticulæ adhuc in cornea residet; quæ duo momenta nullam admittunt mutationem. Ceterum fonticulus novissime adplicatus, multas eduxit fordes; & cucurbitulis scarificatoriis larga iterum quantitas cruoris spissi viscosi detracta fuit: dextro autem pede, quem vesicatorium occupat, spasmodicæ agitationis indicia deprehenduntur.

Quæ cum ita sint, & oculus læsus sano videatur simillimus, nihilo tamen secius radiorum luminolorum illapsus ferre nondum queat, nec ideo palpebrae sine molestia aperiuntur, & denique visio mi-

Hoffm. Consult. Med.

nime fiat distinctior, quippe qua nec litteras distinguere, nec compresso oculo sano legere, nec scribere valet: ordinarii medici internas potissimum oculi partes, maxime tunicam retinam vitio quodam laborare judicarunt.

RESPONSIO.

Quamquam ex adhibitis medicinis externas oculi affectiones, ruborem nempe ac defluxionem scorbuticam fere debellatas intellexerim: tamen relatum adhuc lego, ipsum oculum ad lumen recipiendum nondum satis idoneum, nec ejus visionem esse distinctiorem. Hæc vero me in ea sententia, quam medici ordinarii foveant, pariter confirmarunt, quod nimirum vitium in oculi interioribus, & vel humoribus, vel tunica retina, vel nervo optico utique hæreat. Attamen non omnem abjicere spem, sed eo maxime nervos intendere oportet, ut appropriatis medicinis hæc ægritudo paulatim extirpetur. Quod consequi, licet per arduum videatur, tamen huic insistere curationi, ut scilicet commendatus decocti pro potu ordinario usus continueatur; singula hebdomade præscripta potio laxativa capiatur; & mane infusum calidum ex melissa, cortice citri ac Cardamomo confectum potetur.

Extrinsècus conveniunt hoc emplastrum corio inunctum magnitudinem nummi octo grossos valentis temporibus adplicare: Recipe resinæ styracis, corticis thymiamatis, ladani, balsami peruviani ana drachmam unam, olei nucis moschatæ expressi drachmas tres. M. f. l. a. emplastrum. Naribus quoque attrahendum laudo hunc pulverem sternutatorium: Recipe herbarum basilici, majoranæ, florum liliorum convallium ana drachmam unam, rasuræ ligni aloes, mari veri ana drachmam semis, florum benzoës grana 12, castorei grana octo. M. f. pulvis. Neque minus consulo, ut nuchæ vesicans adhibeatur ex emplastri de meliloto uncia dimidia, & pulveris cantharidum drachma dimidia: quod magnitudine nummi qua-

tuor grossos valentis quotidie recens imponatur, & exsiccat pedum ulcusculis per quatuor gestetur hebdomades. Denique vero balsamus meus vitæ, mane 11. guttulis saccharo instillatus, sub potu Thee assumtus inagnam roborantem pollicetur virtutem.

C A S U S XLVIII.

De gutta serena unius, & Obscuratione periodica alterius oculi.

VIr annorum 57. temperamenti cholericici, corporis robusti ac integræ semper valetudinis, novem abhinc annis, vino forsitan fartus, gravi lapsu caput adeo percussit, ut non solum duabus post horis gravi visus obscuratione corripere-
tur subito; verum etiam inciderit crebras animi defectiones, & apoplexia tactus, mortique vicinus videretur. Quamquam vero instituta venæsectione, frictionibus, nervinis externe nuchæ ac capiti admo-
tis, resolventibus interne datis visus & vires restituerentur in integrum, felicio-
ri sane eventu, quam ille puer sortitus erat, cujus Hildanus C. V. obs. 3. memi-
nit: attamen abhinc capitis doloribus, vertigini, nebula oculorum, eorumque maxime sinistri inflammationibus, he-
micraniis, aurium susurrui, variisque capitis affectionibus fuit obnoxius. Elapsis quatuor annis oculi sinistri inflammatio-
ne sollicitatus, cum gelidissima hyeme iter in traha aperta faceret, sub eoque in-
signi refrigerationi exponeret læsum oculum; hic adeo debilitatus, ejusque hu-
mores corrupti fuerunt, ut ab illo tem-
pore illius visionem penitus perdidisset. Ille tamen externo aspectu sano adparet
simillimus, nisi quod pupilla paullo ma-
gis dilatata, ad lucem immobilis & colo-
ris sit gryseo lucidioris. Tum vero dexter
gravius affici, & crebra caligine tentari
cœpit, quæ modo per aliquot horas, mo-
do per integrum inhærere suevit diem,
& semper vel somno sive diurno, sive no-
cturno, vel etiam pediluvii, aut suffiti-
bus capitis cum resinis catarrhalibus &
herbis nervinis depulsa fuit.

Novissimo abhinc anno, cum pariter durissima hyeme peregre factus caput fri-
gori exposuisset, accidit, ut dexter oculus insigni inflammatione, gravibus sym-
ptomatibus, vertigine, dolore capitis, nebula ac caligine stipata adficeretur. In-
flammatio quidem adhibitis debitis auxi-
liis infra paucos dies evanuit; at visus ob-
scuratione eo gravior inhæsit, cum dolore in ipsa oculi orbita, nec somno se depelli
passa est, quem tamen alias summa vi-
dendi acies sequebatur: quid? quod de-
mum periodice adflexerint hæ tenebræ, & tribus circiter post finitum somnum horis
invadentes, ad tertiam meridianam pro-
traherentur horam, visu tempore vesper-
tino acutissimo. Neque vero semper mo-
re olim consueto, vertigine, nec si acce-
deret, tam gravi, ut antea, stipabantur.
Sed appropinquante vere, & subsidiis va-
riorum nervinorum, cephalicorum in-
terne sub forma vel infusi vinosi velessen-
tiarum, vel in substantia adhibitorum,
nec non purgantium medicamentorum,
pediluviorum, vesicatoriorum, imprimis
lati inter scapulas applicati hæc adfectio
adeo fuit expugnata, ut non nisi meridia-
no tempore modo per quinque, modo per
tres dumtaxat levissime inhæreant horas.
Oppugnavit hanc porro molestiam æger
potu acidularum Aquisgranensium, earumque intra quatuor hebdomades 130.
lagenas, quarum singula quinque aquarum
libras continebat, potavit. Neque
vero alvum movit hæc aqua, nisi sale
Epsoniensi adjuncta: qua cum multas quo-
tidie sedes haberet, capitis quidem dolo-
res levabantur, tantum vero abest, ut
caliginem illam, visusque obscurationem
fugarent, ut illa potius adhucdum quoti-
die recurrat, absque ullis symptomati-
bus. Non tamen simul atque semel inva-
dit, sed per gradus augetur, ut sæpius nec
homines discernere valeat. Oculi vespertino tempore lucis splendorem non
fert, & cœlo sereno æstivaque tempesta-
te melius habet, aere autem vapido &
nebuloso, atque hyeme gravius adficitur.
Et notatu dignum est, axungiam gallinæ
sub mali accessione oculo instillatam, il-
lud ad aliquot horas, quin aliquor is pla-
ne

ne dissipasse: illam enim oculo quandam ardorem, pruritumque excitare, & tum visionem reddere clarissimam aserebat æger. Ceterum ille corpore robusto, carnosus, nervosus est, epulis indulget largis, nec ex cibis concoctu difficilioribus ventriculi molestiam sentit; & quotidie vino Burgundico, aut alio Gallico, sæpius ad excessum uti suevit. Quatuor abhinc annis hæmorrhoidalis ipsi obtigit fluxus, & statim adhuc redire solet tempore.

Hanc contra ægritudinem varios celeberrimos partim loci, partim externos consuluit medicos, varia adhibuit medicamina; bis quotannis venam vel in pede, vel brachio, vel jugulo, vel fronte secandam præbet: tribus abhinc annis arnicam in infuso bibere coepit, quia malum a casu, & hinc forsitan resistente sanguine mucoso originem trahere videtur. Quidam proposuerunt salivationem mercurialem, quæ vero ob incertum successum nondum fuit admissa; neque ab aliis commendata arteriotomia ob chirurgorum imperitiam, & incertum emolumentum in usum fuit vocata: de quibus duobus remedium generibus tuam, vir excellentissime, scire cupi mentem, nec minus doceri avert, num ex Carolinarum vel aliarum acidularum usu quoddam sibi polliceri queat emolumentum?

Meo quidem arbitrio sedes mali, quæcumque sit vel irritans, vel obstruens, vel stimulans, optico olim inhæsit nervo; jam vero consumpta per longam temporis moram materia hos opticos nervos atonia paralytica laborare, & ex hac vicinas nervosas partes afficiente vertiginem suboriri credo. Insuper oculum quandoque esse rigidum refert æger, ex quo cataleptici quid suspicor. Ceterum quanquam multi sint, qui læsum oculum cataracta affici credunt; eam tamen minime adesse, saltem haud talem, quæ deponi possit, certe affirmo.

CONSULTATIO.

De gravi affectione, quam vir quidam æneofusus patitur, sentio, illam diutur-

na ac insigni capitis, nervosarumque ejus partium niri imbecillitate: quæ cum æqualis ac vegetus succorum vitalium per caput, cerebrum, ejusque membranas cursus impeditus, tum eorum in valis harum partium stagnationes ac distensionem sunt inductæ. Hinc enim, non solum capitis dolor, gravativus torpor, aurium tinnitus, aliæque proficiuntur symptomata; verum etiam, cum cruor accumulatus carotides potissimum in basi cerebri sitas nimium distendit, nervosque opticos comprimit, vertiginis ratio petenda est. Eidem quoque stagnationi & pressioni sanguinis circa nervos & thalamos nervorum opticorum & visus sinistri oculi privationem & dextri obscuratiōnem natales suos debere arbitror. Quandocunque enim impedito humorum circulo cruor in alveis vasorum stagnat: facillime fit, ut per horum poros ferola secedat colluvies; quæ nervos ingressa opticos cum tenuissimo illorum liquido commiscetur, visusque imbecillitatem progenerat atque caliginem. Quoniam autem certis omnino affectus redeat intervallis; certum est indicium, congestiōnem illam sanguinis ad visus organa, tanquam veram mali causam, minime perpetuam esse, sed dumtaxat transitoriam: sub qua exigua tantum feri copia secedit, quæ discussa iterum caliginem depellit, atque visionem restituit.

Quod si vero hujus, quæ nervosas membranasque capitis partes afficit, imbecillitatis causam dispiciamus: ea procul omni dubio ex ventis frigidis, crebra refrigeratione, gravi lapsu capitis, nimio calidiorum atque vinolorum potuum usu, & forsitan animi commotionibus originem traxisse videtur. Nec etiam inficias ire possum, quin intervallorum ratio, quæ hæc oculorum adfectio habet, non nisi primarum viarum maxime ventriculi ac intestinorum vitio, more affectibus hisce periodicis consueto, in acceptis ferenda sit. Quum enim harum partium robore destructo, ac vi concoctrice læsa, multæ acidæ, biliosæ, viscidæ generantur sordes, illæque haud debite eliminantur; Et inde, ut non solum humores reddan-

tur spissi ac impuri, verum etiam ventriculus nimium distendatur, distensus partes vicinas, earumque sanguifera vasa violenter comprimat; & hinc cruori copiosius ad caput compellendo, accedente imprimis vinorum calidorum sub epulis potu, causam suppeditet efficacissimam. Quod autem in nostro ægrotante symptomata hypochondriaca revera præsto sint, vel hæmorrhoidale profluvium indicat: & cum non solum vegeta cibos appetit cupiditate, verum etiam eos concoctu difficiliores absq; molestia concoquit, facile colligi potest, ventriculum illius saburra acida viscida esse onustum: licet enim digerantur illi crudiores cibi, tamen non nisi rudem tenacemque chylum præbent, qui sanguini permixtus illum inspissat æque ac transire per vascula minima redit ineptum.

Quapropter, si affectionem hanc inveteratam, ac veluti in habitum degeneratam funditus tollere; & dextrum oculum a plenaria obscuracione aut gutta serena vindicare volumus; summo studio evitandæ erunt sanguinis missiones, venarum jugularium incisiones, arteriarum sectiones, vesicatoria fortiora, purgantia calidiora, nervina, cephalica &c. hæcenus frustra adhibita. Contra vero operæ erit pretium, eo omnem impendere laborem, ut primum concoctio promoveatur, ac chylo legitima consistentia ac spirituscentia restituantur; deinceps autem caput & oculi rite corroborentur.

Quæ ut obtineantur, candide proponam, quæ me hoc in casu facienda diuturna docuit experientia. Primum itaq; cum æger & plethoræ & fluori hæmorrhoidali obnoxius videatur, consulo, ut bis quotannis circa utrumque æquinoctium vena in pede secetur; tempore vero intermedio bis quotannis cucurbitulæ cum scarificatione ad nuclum & femora adplicentur. At arteriarum sectionem & minus necessariam, & ob chirurgorum imperitiam haud securam iudico. Deinde pedum lotiones cum aqua fluviali, in qua sacculus furfurum triticeorum decoctus sit, tepidiori ætas freque nterq; usurpatas non exiguum erit auxilium in scio. Tum ad caput & ven-

triculum roborandum præstantissimus erit hic pulvis: Recipe radicis ari, pimpinellæ albæ, salis absynthii ana drachmam unam, lapidum cancrorum unciam dimidiam, succini præparati, cardamomi ana drachmam semis, olei de cedro italici, macis ana guttas IV. M. f. pulvis, cujus drachma quotidie una circiter ante prandium hora capienda est. Quod si vero capitis exæstuat, humorumq; ebullitio accesserint; pulvis ille alternis dumtaxat diebus sumendus, & cum sequenti alternandus est: Recipe lapidum cancrorum, concharum præparatarum ana drachmam unam. M. f. pulvis, pondere drachmæ unius devorandus.

Nihil porro est consultius, quam alvi lubricitatem assiduam conservare, cui scopo & clysteres emollientes, & victus opportunus inservient. Nec alienum erit, singulis circiter decem diebus alvum moliri hac laxante potione: Recipe mannæ electæ uncias tres, cremoris tartari drachmam semis, coque & solve leni calore in aquæ florum acaciæ uncias septem; colaturæ adde olei de cedro italici guttas IV. M. quæ mane aliquot haustibus assumenda est, interponendo sorbitionem jusculi tenuioris avenacei.

Non minus eidem scopo convenient pilulæ Becheri, Stahlî, aut mæx balsamicæ, quinque vel sex ante fluxus hæmorrhoidalis eruptionem diebus, numero XV. capiendæ. Inter localia egregiam opem spondet genuina viperarum pinguedo, binis vel tribus guttulis instillata, aut extrinsecus aqua arquebusadæ, aut reginæ Hungariæ cum æquali aquæ rosarum portione remixta inter linthea duplicata oculo imposita.

Ut postea recta sit vivendi ratio, necesse est, ut æger cœna utatur parciore, a cibis acidis, salis atque flatulentis, vinis calidioribus, ac cerevisia spissiori probe caveat; & pro potu ordinario decoctum tenuius ex radice scorzonæræ, liquiritiæ, ac rasura cornu cervi confectum, interposito vino rhenano potet. Sedulo non minus sibi temperet ab omni aere frigido, maxime capiti vel pedibus admissis; & quo lenis semper succedat transpiratio.

ma ne hauriat infusum calidum, quod sic se habeat. Recipe herbæ betonicæ, melissæ, veronicæ ana manipulum unum, seminis fœniculi, radicis valerianæ ana drachmam semis. Conc. cont. d. S. Species, quarum drachma aquæ ferventis mensura ana infundatur, & instar potus Thee bibatur.

Horum remediorum usui si æger per aliquot tempus pertinaciter inhaerit, defælici eventu vix dubito: in hisce enim adfectibus nihil cum impetu moliri oportet, sed & blandis naturæque convenientibus auxiliis, & temporis diuturnitate uti convenit. Fortiora atque vehementiora remedia majus minantur damnum; quod præcipue a cura salivali, in præsentî subjecto & morbi circumstantiis certo metuendum est. Vere autem adventante aquæ Spadanæ loco Aquisgranensium, duabus partibus cum una lactis asinini mixtæ felicissimo successu adhibebuntur; quippe quas in hisce capitis nervorumque debilitatibus, humorum dyscrasia stipatis deprehendi præstantissimas. Et hæc sunt, quæ in generosi ægrotantis salutem proponenda duxi; quæ summus languorum nostrorum medicus prospera reddat, precor.

C A S U S XLIX.

De Visus obscuratione ex paralytica nervi optici affectione.

DEcreveram equidem meorum oculorum ægritudini fontes Aquisgranenses opponere; at vero cum oculi fomentatio iis aquis ex medicorum consilio facta nihil omnino mihi ferret levaminis, & insuper ocularii gallici mihi laudarentur egregie, contuli me Lutetias Parisiorum, variorumque viros haud incelebres consului; quorum mentem, curationem ac remediorum effectum Tibi, Vir illustris, per scripturæ tuam rescire cupio sententiam. Concredidi me primum Domino St. Yves, & tum quoque in auxilium vocavi archiatros regios, D. D. du Molin, Sylva & Ancedo: Hoffm. Consult. Med.

qui cum convenirent, illis D. St. Yves hanc de mea affectione relationem dedit.

Cum, inquit, æger novissime elapso mense Decembri huc accederet, deprehendi pupillam oculi sinistri admodum dilatatâ, iridem immobilem, nervum opticum plane obstructum, & ipsam guttam serenam; humor quoque chrySTALLINUS erat opacus, & tunica albuginea vasis sanguine turgidis ac varicosis farta. Dexter oculus pupillam monstrabat pariter dilatatam; motumque constrictorium iridis valde exiguum: ipse humor chrySTALLINUS adhuc pellucidus, at membrana illius anterior aliquantulum opaca videbatur; reliquæ autem hujus oculi partes erant integræ, nisi quod pauca vasa varicosa hinc inde in albuginea adparuerint. Hinc cum perpendere, ægrum ex gravi lapsu olim in caput facto insignem cerebri commotionem, & abhinc dolorem, gravitatem, torporemque capitis, aurium tinnitum, aliaque symptomata incidisse: hanc oculorum adfectionem non nisi ex sanguine crasso ac inflammatorio derivare potui. Dum enim cruor per capitis arterias, & maxime harum internarum ramos ad oculum tendentes summo ac rapidissimo impetu agitatus videtur, factum esse credo, ut ille vasa nimium dilata verit, eaque eo potissimum loco, quo oculi compagem ingrediuntur, nimirum circa nervos opticos reddiderit veluti varicosa. Hæc vero distensæ arteriæ compresserunt nervos opticos, lymphæ circulationi per illos nervos posuerunt obicem, hinc horum obstructionem induxerunt, ac spirituum visivorum in oculos influxum præpediterunt. Tum ex hac impedita ac difficiliore sanguinis circulatione generata est lymphæ acris: quæ obstructis vasis eorum poros transfudans, & ad vicinas extravasata partes non solum varios excitavit dolores; verum etiam in oculorum humores delapsa, hos, instar aquæ fortis conturbavit, ac opacos reddidit. His ergo probe exploratis necessarium putavi, ut integra humorum massa debita restitueretur fluxilitati; quod vero haud prius impetratum iri speravi, quam ubi æger perferendis remediis activioribus fuerit opportunior. Interim statim post

ejus ad nos accessum lac per balneum mariae destillatum, & nasturtio aquatico, hepatica nobili & scolopendria permixtum ipsi potandum dedi: quo etiam obtinui, ut membrana, quæ humorem cingit chrysellinum, ab opacitate sua fere liberaretur, iris reciperet motum liberiores, & ipsa visio redderetur acutior. Non minus etiam obstructioni nervorum tollendæ salquoddam volatile, haud sine levamine exhibui. Verum enimvero, haud ita multo post somnolentiam quandam incidit æger, & humores illius ad inflammationes proclives retardarunt sanationem, ut visu iterum imbecilliori factò, humorum non solum opacitatem omnino metuerem, verum etiam ob transpirationis defectum ipsam vererer cecitatem. Hinc corpore bene præparato setaceum applicavi, eo effectu, ut humores dextri oculi fierent pellucidiores, iridis dilatatio imminueretur, eique liberior motus accederet. Cum autem periodica oculi obscuratio nihilo secius adhuc adfligat: expectandam esse puto tempestatis opportunitatem, & tum incipiendam iterum curationem arbitror.

Hæc cum dixisset, rogavi, ut rationem medendi, quam mihi putaret proficuum in hoc amplo medicorum congressu etiam proponeret. Nec defuit meæ petitioni, sed mentem suam hisce ulterius exposuit verbis. Quum itaque constitutio nervorum opticorum in nostro ægro tante minime ea sit, quæ in gutta serena observatur; sed nonnisi a sanguine inflammatorio ramos arteriarum carotidom internarum ad latera nervi optici oculos ingredientium comprimente originem trahat: duos potissimum curandi scopos esse censeo, nimirum, ut primum cruor fluxilis reddatur, ejusque ebullitio contemperetur; deinceps nervorum obstructio auferatur. Hoc obtinebitur, si arteriis nimia dilatatione debilitatis pristinum restituatur robur: quo impetrato compressio nervi optici sponte cessabit, & spirituum liber in oculum reddetur influxus. Tum quoque, si cælum accesserit sere num, operæ erit pretium, lactis destillati usum revocare, quod jam exopta-

tum in acuendo visu edidit effectum: quo puto dijudicari poterit, num aquis mineralibus saponariis, aliisque in tollenda obstructione efficacissimis, aut decocto viperarum utilicuerit. Neque vero solis resolventibus ac humectantibus hæc adflictio curabitur: sed consultum erit, volatilia simul usurpare remedia, quæ fluendo nervorum attenuando pariter ac amissos fibrarum arteriosarum per obstructiones tono restaurando sunt præstantissima. Denique attenta consideratio effectuum, quos applicanda medicamina exserent, eo clarius docebit, quæ ulterius absereant.

His prolatis reliqui medici hanc explanationem mei mali exactam æque ac elegantem collaudantes, pleno assenserunt ore; eadem remedia commendarunt, & cum periculum in mora esset, temporis opportunitatem haud expectandam esse putarunt; sed statim lac destillatum adhibendum; tum hæmorrhoidibus haud rite succedentibus, hirudines ano admoveendas, hisque evacuato cruore bis terve assumenda emetica, & denique vesicantia pone aures applicanda suaserunt. Hinc protinus incepti lactis, adeo commendati, usum, ejusque quotidie haustum potum per integram hyemem continuavi. Ita vero parabatur: Lactis mensura circiter una ad siccitatem decoquebatur, tum eadem aquæ portio, in qua hepaticæ nobilis, scolopendrii atque melissæ ana pugillus unus decoctus erat, affundebatur, & additis XL. millepedibus contusis singulo mane potabatur. Æstate adventante aquas minerales Borbonienses adhibebam, quas, cum essent sulphuræ, tollendæ obstructioni aptissimas judicabant medici: hanc enim nervorum oculi paralyin illi, quæ nervos brachiorum vel pedum occupare solet, similem, & hinc eadem ratione oppugnandam esse putabant. Postea 3. Idum Januarii ano admovebantur sanguisugæ; quæ tantam cruoris detraxerunt quantitatem, ut protinus mentis deliquium incidissem; medicina autem 12. circiter aut 14. dumtaxat cruoris evacuatæ esse uncias spondebant. Paucis post diebus tartari emetici quinque alsum-

assumsi grana, & inde bis vomui, oelies alvum reddidi: denique vesicatoria mihi adplicari curavi: quæ vero omnia in casum adhibita, me insigni remediorum adfecerunt tadio. Jam ergo quovis mane lac cum millepedibus infusum haurio; reliquo die pulverem olim abs Te, vir illustri, mihi commendatum (vid. Cas. præc.) assumo.

Ceterum cum thermæ Borbonienses ceu sulphuratæ & antiparalyticæ mihi suadeantur iterum: Tuum prius de illis consilium, quo mihi nihil est antiquius, expecto, & doceri cupio, num potius ex aquis mineralibus Germaniæ quædam sint, quæ majus mihi pollicerentur emolumentum? Denique haud alienum videtur, Tecum communicare quoddam alicujus medici consilium, quod in explicanda nervorum obstructione putat esse certissimum, & sic se habet.

Ex gravi lapsu, quem generosus æger octo abhinc annis cum insequitis animi defectionibus toleravit, recte concludere mihi videor, oculorum affectionem gravi totius cerebri & principii nervorum commotioni in acceptis esse ferendam: id quod insignis dolor oculum occupans, visus obscuratio absque ullis cruoris extravasati indicis accedens, ejusdem invasio periodica, & somnus turbulentus confirmare videntur. In sinistro equidem oculo minime graviore humores laborant vitio, quam in dextro: at in illo substantia rami nervosi magis indurata est, quæ & sub initio immanes dolores excitavit, & hos jam quoque producit &c. De his vero omnibus Tuam efflagito sententiam, ac proponi cupio, quæ ulterius e re mea fore credideris.

CONSILIUM.

Intellexi, vir generosissime, ex datis ad me litteris, quæ de Tua valetudine sentierint, quæ remedia ipsi opposuerint, & quo effectu illa propinaverint celebris quidam oculus, ac regii archiatri: & cum meam quoque scire cupis senten-

tiam, maxime num thermas Borbonienses, aut quas alias in nostra Germania aquas minerales malo tuo quidpiam auxiliari posse existimem: haud deesse Tibi potui, quin candide proponam, quæ sententiam. Primum quidem deprehendi, Dn. St. Yves & reliquos medicos de origine, causa & conditione mali tui subtiles reddidisse rationes; illudque demum in obstructione nervi optici situm esse conclusisse. At enim vero sicuti nullos totius corporis nervos, ita nec opticos obstructioni obnoxios esse posse persuasus sum. Namque omnes nervi ex tenerissimis ac subtilissimis fibrillis sunt compositi; qui non nisi fluidum spirituosum, lymphaticum, subtilissimum a veteribus nomine spiritus animalis insignitum, in cerebro secretum, sensus in partibus nervosis atque membranosis, motus autem in musculis verum auctorem & causam transmittunt; neque humores crassiores recipere, nec ab eis obstrui possunt: sed si quodam vitio adficiuntur, illud vel in spasmus, vel paralytica eorundem resolutione consistit.

Quemadmodum vero spasmus a sero acri incumbente nervis, eos vellicante & ad stricturas proripiente originem trahit: ita paralytis potius ab influxu succi liquidissimi haud satis vegeto dependet; qui vel a nervorum, maxime principii eorundem ab incumbente humore extravasato facta gravi compressione; vel thalamorum ad nervos opticos pertinentium, & ad ipsam cerebri substantiam pertinentium nimia humectatione ac veluti inundatione impeditur atque lædatur, sicuti cadaverum, gutta serena extinctorum, sectio demonstrat. Hanc quoque nervorum paralytin in presenti casu præsto quidem esse credo, nondum autem consummatam, sed dumtaxat aliqualem, eamque in dextro oculo adhuc minorem, cum malum per intervalla redeat. Primam enim hæc originem ex gravi lapsu atque capitis allu traxisse videtur; quo partim humorum liber per caput progressus impeditus, partim eorum major ad caput impulsus fuit concitatus: ex quibus quædam

portio thalamis nervorum impacta, succi nervosi in illos influxui iniecit remotionem. Hinc inanis est medicorum, quam de sanguine inflammatorio foveant, sententia; qui si præsto esset, venæsectionibus, remediisque humectantibus ac refrigerantibus expugnaretur facillime. Multo vero minus concedenda est nervi optici induratio: quæ, licet in reliquarum partium contracturis nervi tendinesque sæpius indurari soleant, tamen in nervis capitis, qui a cerebro assidue humectantur atque lubricantur, minime locum invenit. Quod attinet commendata remedia, non laudo vesicantium ac fetaceorum usum: hæc enim quamvis humoribus, qui stagnant, derivandis maxime sint opportuna; eoque evacuando in oculorum caligine, quæ ex dolore, rubore ac congestione palpebrarum atque tunicae albugineæ excitatur, insignem polliceantur utilitatem: attamen si paralytici, hemiplectici, aliique tales affectus ex humorum serosorum in ipso cerebro stagnatione originem trahunt, externa hæc remedia hos nec derivare, nec ullum præstare valent emolumentum. Non minus mihi displicet emeticorum exhibitio: quæ, cum violentos motus excitent, & non solum humoribus impetuose ad superiores partes rapiendis, verum etiam eorum extravasationi in capite inducendæ ac augendæ efficacem subministrant occasionem; multis variisque & a me in meis scriptis & à Hildano passim allegatis observationibus constat, ea sola guttam induxisse serenam. Borbonensium aquarum usum nec adprobare, nec dissuadere audeo; cum præter ea, quæ de illis passim ex auctoribus intellexi, elementa ac virtutes earum me lateant. Quamvis autem externe adhibita ob vim exsiccantem atque sulphuream membris resolutis conferre deprehendantur: attamen de illarum efficacia in morbis, quorum causa intra cerebrum residet, valde dubito. Hinc etiam atque etiam hortor, ne solis conjecturis, quæ in arte medica sæpissime fallunt, confidas; sed pro-

be explores, num proflent casus, quod hæc aqua desideratum ediderint effectum. Mihi saltem nullum suppetit exemplum, quo gutta serena nec perfecta, nec incipiens ex usu tam interno quam externo acidularum, thermarumque, quas nostra fovet Germania, & ego ferme omnes sedulo examinavi, fuerit sanata. Si ullæ minerales aquæ hunc sponderent effectum, certe forent Aquisgranenses, quæ & maxime sulphureæ sunt, & in membris paralyti tactis haud raro mirificam præstiterunt virtutem; Tuæ vero affectioni nullam tulerunt opem.

Commendarem ergo potius, ut cum sanguine sicco ac spirituoso Te gaudere, ac serosa portio in capite videatur stagnare, ex qua somnolentia, capitis dolores, vertigo, languor corporis ac affectionis oculi exacerbatio derivanda est; usui serilactis & pulverum nitrosorum atque cinnabarinorum ulterius insistas; aut si Tibi volupe fuerit, aquas Selteranas lactis asininio permixtas in nostris potes regionibus. Et si quæ ceterum salutis restat spes, eam, corpore prius sero lactis sat humectato, solummodo vel in remediis sedoriferis ac discutientibus paullo activioribus, haud tamen sanguinem commoventibus, veluti est sulphur antimonii correctum ad meam methodum præparatum, vel in temperatis mercurialibus, qualia sunt cinnabarina, sitam esse arbitror. Hæc enim profundas stases, tenacemque lympham resolvunt efficacissime. Quamobrem nec incognita mihi sunt exempla, quod diuturna obscuratio ac tenebricositas visus atque humorum oculi in hominibus ob veneream simul suspectis luem, ut leviori salivatione, mercurio ad juncturas pedum inuncto excitata & ordinatis lignorum decoctis fuerit discussa atque sanata. Hinc nec Tibi hanc dissuaderem curationem, quam optime institues, si sumto primum laxante per sex successive dies pulverem ex lapideis cancerorum, cinnabari, & mercurii dulcis rite præparati grano uno confectum quotidie capies; tum laxans repetes, iterumque pulverem per sex dies adhibebis; denique eodem laxante devorato

tertia vice pulveris usus sex diebus infusus; atque sub ii. remediis decoctum sanguinem mundificans bibes, & tandem balnea leviora sæpius ingredieris, quibus & post absolutam medicationem haud sine fructu insidere poteris. Extrinsecus operæ erit pretium, sal volatile ammoniaci siccum, oleo majoranæ vero impregnatum sedulo admove re naribus, quod capitis & oculorum vitiis est convenientissimum. Et hæc sunt, quæ proponenda, accum divini auxilii voto præsentium medicorum uiteriori dijudicationi relinquenda duxi.

C A S U S L.

De difficultate visus & scabie.

PUella tredecim annorum, phlegmatico-melancholici temperamenti, a teneris illibata valetudine gavisa, & nunquam ne in variolis quidem, quas ante aliquot annos modo rarissimas toleraverat, ullis remediis usa; uno cum dimidio abhinc anno media hyeme saltare didicit, & abhinc sudore madida ad linguæ galliæ magistræ per frigidum aerem se conferre suevit. Tam subitaneis vero aeris mutationibus, dum primum corpus sudore perfusum frigori, deinceps illud refrigeratum aestui hypocausti nimis calefacti exponeret, non potuit, quin sibi noxam concitaret. Læsa enim transpiratione scabiosam incidit efflorescentiam, qua primum tubercula cum pruritu cutim occupant, quæ invalescentes in pustulas albas majores abeunt, & postquam fuderunt saniem, iterum coalescunt. Prioribus exsiccatis novæ propululant aspredines, sæpenumero inflammatione scorbutica atque erysipelacea stipatæ, & maxime artus, faciem, ac pudentia obsident. Hæc scena per novem jam luditur menses. Adhibita sunt varia remedia, nimirum purgantia sudorifera, decocta lignorum, antimonialia, cinnabarina, mercurialia, & ipsa denique salivatio per inunctionem corporum atque tarsorum excitata: quibus licet nonnumquam obsecundare videretur ma-

lum, tamen inter ipsam recruduit salivationem, Neque etiam mirum, quoniam ob matris & ancillarum indulgentiam diætæ regulas haud observavit, præscriptas mannatas potiones raro assumsit, sub salivatione cerevisiæ potui indulgit, & inter aerem versari suevit. Ceterum quemcumque sudorem nova sequitur efflorescentia; ille vero nunquam rite observatur. Jam malum plerumque circa novilunia recrudescit, & eruptionis mentis suspicionem movet; hinc omittis reliquis medicaminibus non nisi unguento ex unguento diapompholygos, balsamo sulphuris therebinthinato, oleo tartari per deliquium pugnabatur, ex quo evanuit scabies.

At enimvero annus circiter effluxit, ex quo verno tempore oculorum quandam incidit affectionem, qua ipsis semper aliquid obversari videbatur, quod abstergere conabatur cum visus imminutione. Sponte vero intra octiduum sine ullis medicinis remisit hæc molestia. Sed post aliquot septimanas rediit subito, qua assidue abstergebat obversantes falso imagines, & videbat quidem crassiuscula objecta, neque vero minora discernere, nec legere valebat, nisi imposito naribus perspicillo, aut oculis coarctatis. Hoc igitur vitium licet in hoc impuro corpore nervo optico & succis spissioribus, spirituumque irregulari influxui adscriberetur: tamen ei adversabatur, quod per perspicilla & compressis palpebris litteras dignoscere ac minutiora videre poterat. De nullis præterea ægotans capitis doloribus, oculorum pressionibus, inflammatione aut congestionem conqueritur: pupilla adparet paullo dilatata & adhuc pellucida; sed in aqueo humore, obscuriora punctula & ad iridis latera flosculi opaciores conspiciuntur: ut inde vereamur, ne ex humorum coagulatione ipsa denique cataracta, aut ob impuros succos læsio nervi optici suboriatur. Et sane habemus, cur hujus puellæ valetudini timeamus, cum nulla ferme assumat medicamina, nisi forte vina medicata, nec horum debitam hauriat quantitatem; dein post data expectantia mox scabiosa efflorescen-

scientia in pedibus, manibus & facie corripatur, nec corporis debito fruatur motu; & denique assiduo fere indulgeat somno, eoque succos vitales spissiores, impuriores, eorumque cursum reddat tardiores.

Quantum igitur fieri potuit, dedimus ipsi præmissis pulvere digestivo ex tartaro nitrato, purgans ex extracto panchymagogo, mercurio dulci, resina jalappæ cum tinctura tartari confectum: tum per quadriiduum mane ac ante epulas sumendam ordinavimus mixturam ex tinctura martis tartarifata, spiritu Bussi, liquore cornu cervi succinato, & essentia euphrasie paratam; & vespere exhibuimus pilulas ex extracto majoranæ, scordii, bezoardico minerali, & sale succini volatili concinnatas. Postea per tres dies sumit pilulas laxantes, quæ habebant gummi ammoniacum, tartarum vitriolatum, extractum hellebori nigri, aloen & elixirum proprietatis Paracelsi; porro mixturam in usum revocavit, & infusum theiforme. Extrinsecus oculis applicavimus infusum croci metallorum cum aqua chelidonii majoris, fœniculi & camphora paratum, & vespere inunximus palpebris unguentum ex extracto rutæ, myrrha, melle anthosato, camphora, spiritu lumbricorum terrestrium, sale succini volatili & cinnabaris antimonii aliquot granis, superposito sacculo ex radice valerianæ, hyssopi, rutæ & fœniculi in vino coctis concinnato.

Verum enimvero recrudit quidem efflorescentia copiosius; at in oculos nullum adhuc redundavit emolumentum. Hinc tuum, vir illustis, consilium pro visu conservando imploramus, & cum partim interna sudorifera, scabiei opposita, nullum præstiterint effectum, & jam ab Helmontio rejiciantur, partim externa mercurialia oculis videantur inimica: in quæestionem potissimum venit, numne puris exsiccantibus, veluti sunt unguentum diapompholygos cum oleo tartari per deliquium tuto pugnare liceat? Nec minus scire avemus, numne fonticulus in noctæ excitatus usum spondeat, cum, licet nec capitis dolores urgeant, nec oculi plorent lacry-

mas, multum tamen pituitæ naribus reddatur? & denique num sub usu decocti ex fœniculo, cinamomo, corticibus aurantiorum & farfaparilla parati, quod jam pro potu ordinario bibere suevit, etiam modico vino uti liceat?

C O N S I L I U M.

Postquam communicatam mecum morbi historiam probe perpendi, haud dubito, fore ut accedente menstrua purgatione & visus difficultas & scabiosa cutis defœdatio sponte evanescat. Neque vero consultum est, excretionem illam vi provocare velle; sed patienter naturæ molimina expectanda erunt. Ipsam autem humorum dyscrasiam & efflorescentiæ fomitem partim variolarum raritati, qua succi vitales haud satis depurati fuerunt, partim suppressæ transpirationi per corporis subitanæ refrigerationem, partim denique diaphoreticorum calidiorum & mercurialium ad salivationem ciendam absque uila regiminis observatione exhibitorum usui inconvenienti natales suos debere, vero est simillimum. Namque crebra compertum habeo experientia, quod mercurialia remedia salivationis scopo absque congruo regimine tam interne quam externe usurpata, morbos vel cum dolore vel exulceratione stipatos longe deteriores reddiderunt atque pertinaciores. Quoniam enim mercurius virtute intimiorem nexum ac texturam partium fluidarum resolvendi pollet satis efficaci, materia autem illa resoluta impura intra corpus remanet: sit inde, ut illa fermenti instar chylosum reliquosque vitales succos corrumpat & inquinet: ut multa sæpius opera, quin & ipsa iterata salivatione opus sit pro damnis inde excitatis rursus abolendis. Hinc etiam visionis defectum ex eadem impura lymphâ derivandum esse censeo; cui externa remedia nullum pollicentur emolumentum. Quapropter potius consulo, ut omnia fere remedia, maxime activiora diaphoretica ac purgantia penitus omitantur; contra vero spissorum humorum attenuatio & per cutim evacuatio non nisi

si medicinis blande ac placide diluentibus atque demulcentibus tentetur. Huic scopo vel solum infusum veronicæ cum semine fœniculi paratum, paullo tenuius mane ac vespere larga quantitate haustum, sufficiet; maxime si corporis motus ac bonum regimen accesserint. Nec ludetur opera, si ægra cubitum itura quotidie pulverem ex aqua florum sambuci sumserit, qui sic se habet: Recipe lapidum cancrorum unciam semis, cornu cervi sine igne, cerussæ antimonii ana drachmas duas, æthiopis mineralis drachmam, olei de cedro vel ligni sassafras guttas quinque, M. f. pulvis div. in doses XVIII. Pro potu ordinario cum fructu potabitur sequens decoctum: Recipe radicum scorzonæræ, sarsaparillæ ana uncias quatuor, chinæ, cichorei, glycyrrhizæ ana unciam unam. Conc. d. S. species, quarum binæ uncie per tres horæ quadrantes cum tribus aquæ mensuris decoquendæ sunt. Vini usum plane denego, & eo magis motum corporis laboribus, curru vehendo, ambulando factum commendarem. Alvum si haud rite successerit, manna pondere unius circiter uncie ex infuso veronicæ, aut fabarum Coffee sumpta commode referabit. Localium denique usu haud opus esse credo: siquidem ex commendatarum medicinarum recta observatione exploratum consequutum iri effectum non dubito.

CASUS LI.

DE CATARACTA.

Judicium medici ordinarii cum relatione morbi.

Cum ægri reverendissimi statum pronuper intuerer, deprehendi illius utrumque oculum, qui ambo olim obscuratatione dumtaxat ac imbecillitate quadam laborarunt, jam in gryseam transisse cataractam. Hujus quidem in auxilium prompta subsidia lubens proponam: sed cum ardua sit affectio, meam de illa sententiam aliis celebrioribus medicis dijudicandam relinquo. Primum ergo extra o-

mine dubium esse positum credo, quippe ocularis id docet inspectio, veram cataractam utriusque oculi pupillam æquali magnitudine obsedisse, adeo ut licet pupilla quam maxime dilatetur, ea tamen conspiciatur. Jam itaque in quætionem venit, num remediis hoc vitium depellere conveniat, aut magis præster, illius maturitatem expectare, & tum acu auferre? Multa quidem sunt medicamina, quæ in cataracta incipiente commendant nostrorum temporum medici; & multi existant casus de illa medicinis omnino sanata. Sed in nostro ægrotante comparatum esse videtur vitium, ut quantum rationali conjectura assequi licet, remedium usu minime expugnari potuerit. Taceo rariore illas observationes de cataracta medicaminibus curata passim ab auctoribus allegatas hirundinum instar esse, quarum pauca verum nunquam facere dicuntur. Et sane longe certior erit spes a manuali depositione, quam quæ ex curationibus ejusmodi expectari potest; de quibus jam Galenus dixit: Promissiones horum medicamentorum magnæ sunt, verum effectus aliquando nullus, aliquando valde exiguus. Meo quidem arbitrio ad hanc quætionem in præsentî casu decidendam vel id solum sufficere posset, quod cum præstantissima remedia celebratissimis medicis commendata, ne quidem visus obscuratationem tollere poterint, ea multo minus ipsam hanc cataractam auferre valebunt. Quamobrem cum omnis auxilii spes in manuali hujus vitii maturi acu facta ablatione collocata esse videtur, consultum puto, ut fugiantur omnia remedia, ne ipsorum usu cataractæ præpediatur maturitas. Quod si vero reverendissimo ægro minus volupe fuerit, huic se subicere operationi: omnino suaderem, ut congruis medicinis cataractæ incrementum retardetur, ac quantum possibile erit, impediatur.

Si ergo verum est, longe majorem operationis manualis, præ medicaminibus esse prærogativam; haud immerito ulterius quæritur, num illa absque ullo periculi aut noxæ metu in nostro ægro locum inveniat? Quod ut discutatur, an-

te omnia notari meretur, hanc operationem minime tantis difficultatibus atque doloribus complicatam esse, ac vulgo creditur; quando nimirum manu perita administratur. Omne momentum enim absolvitur percussione tunicarum oculi, quæ cum subtilissimo peragitur instrumento, non majorem parit dolorem, quam qui ex venæ incisione percipi solet. Hinc Domini du Cros verba de hac operatione in dextro oculo instituta sequentia sunt: L'oculiste, qui m'a fait l'œil droit & en moins de deux minutes ne m'a pas fait autant de mal, que pourroit le faire, l'égratigneure d'une épingle, & je fust tout étonné, quand il me banda l'œil, car je croyois, que l'opération étoit à peine commencée. Quemadmodum ergo hoc manuale auxilium doloribus vacuum est, ita multo magis omni vacat periculo: & facilius foret de damnis ex venæ affectione, quam de noxis ex cataractæ depositione exempla allegare. Mihi saltem nullum ejusmodi supererit exemplum; licet me non fugiat, plerosque nostræ Germaniæ oculos, audaces esse homines, qui majori temeritate cataractas auferre solent, quam decenti providentia. Quid? quod sæpenumero contingat, ut hæc operatio, si vitium succreverit iterum, aliquoties absque ullo repetatur damno. Neque vero ætas ægrotantis provectior huic operationi impedimento esse videtur: cum cataracta sit plerumque morbus senilis, & in senibus felicissime deponi deprehendatur sæpenumero. Dux noster piæ memoriæ Augustus octuagesimo ætatis suæ anno cataractam acui sibi auferri passus est, & inde insignem visus aciem recuperavit, eamque ad ultimum vitæ momentum, quam ad annum octogesimum septimum protraxit, retinuit incolumem. Sed nonne porro in ægro nostro reliquæ ægritudines, quibus tentatur, veluti sunt nausea, eructatio assumptorum, pituitæ copiosa excreatio, & alvi segnities obstare videntur, quo minus operatio felici potitur exitu? Ipsi quidem actui hæc nequicquam obesse crederem; at successum illos turbare possent: siquidem non solum

assidua eructatio depressæ cataractæ iterum elevandæ occasionem præbere; verum etiam perpetua muci excreatio debitam corporis requiem turbare; & continuus decubitus alvi segnitiei magis adaugere valerent. Verum enimvero hæc non tanta credo momenta, quæ operationis administrationem vetarent: possem enim, si opus esset, multis confirmare testimonio, eam in magis arduis dubiisque institui casibus. Deinde etiam allegata ventriculi eructatio non tanta est vehementia stipata, quanta in vomitu observatur; sed assumpta sine ulla ferme molestia ascendere solent. Et denique huic affectioni congrua diæta mederi possumus, quæ ægro prioribus post operationem diebus non nisi liquidiora atque iuscula concederemus, quæ etiam ordinario ad præpediendam masticationem exhiberi solent: pituita excreata, nisi absque fastidio, & inde excitandæ vomitionis metu deglutiri posset, linteo excipienda foret atque abstergenda, & denique alvi lubricitas convenientibus medicinis conservari posset.

Remotis ergo depositionis cataractæ impedimentis, suboritur omnino tertia quæstio; Num ab ea operatione visus perfecta restitutio sit speranda? At enimvero quemadmodum ablata licet exactissime cataracta, plerumque tamen quædam oculorum debilitas, ac visus imbecillitas relinquitur; ita quoque in præsentī casu ea operatio nihil spondet aliud, quam ut plenaria præcaveatur cæcitas, & visio maximam saltem restituatur partem. Quum autem sub visus difficultate pristina oculi apparuerunt pellucidi, nonne forsitan præter cataractam gutta etiam serena oculos occupare & sæpius citatæ operationi impedimento esse potest? Vix crediderim: namque dum pupilla ad lumen æque ac tenebras & contrahitur, & dilatur, æger quoque lucem a tenebris, quin & ipsos colores discernere valet; merito concludere licet, non adesse revera guttam serenam, aut obstructionem nervorum opticorum; qui quamvis vi ætatis aliarumque, quæ oculos adfecerunt, causarum debilitati aliquan-

quantulum videantur, ea tamen imbecillitas minime tanta est, quæ adversetur cataractæ depositioni.

Quum ergo nihil est, quod meæ repugnet sententiæ, denique discutiendum erit, an cataracta manuali depositioni jam opportuna sit, numne potius ejus maturitas sit expectanda? Hancce autem rem optime ocularius in arte sua peritus & a turpis lucri studio alienus determinabit. Vulgo quidem tum illi operationi opportunum putatur tempus, si sub pupillæ per objectas tenebras facta dilatactione cataracta manet immobilis; id quod in nostro ægro jam deprehenditur. Celebris ocularius Gallorum de St. Yves sex demum post mensibus, quam æger facie a luce aversa nulla amplius discernere valet objecta, ad operationem esse properandum credit. Et hæc sunt, quæ pro mea cognitionis tenuitate in salutem reverendissimi ægri proponenda duxi, quæ Deus reddat salutaria ex animo precor.

CONSULTATIO.

Pervenerunt, Vir Reverendissime, ad manus meas litteræ cum consilio medici ordinarii eleganti pariter ac erudito: ex quibus deprehendi affectionem tuorum oculorum, quæ olim non nisi visus obfuscatione atque obnubilatione ex humorum oculi conturbatione orta constitit, jam in veram & gryseam transiisse cataractam. Jam itaque a me cognoscere cupis, num vitium illud solis medicaminibus vel interne vel externe exhibitis curari, aut illis saltem perfecta cæcitas arceri queat? anne potius his obtinendis scopis manuale auxilium citra periculi metum administrari possit? Ad primam quæstionem regeo, impossibile fore, ut hæc adfectio medicaminibus extirpari vel saltem imminui queat. Quamvis enim multa remedia ad hunc scopum passim commendentur; docet nihilominus crebra experientia, ea nec interna nec externa illa pollere efficacia, ut ad affectum locum penetrent, & coagulatos ibidem humores resolvant. Hoc vel unico exemplo viri cujusdam generosissimi, qui

annuo abhinc tempore ob visus obfuscationem meum imploravit auxilium, confirmare liceat. Huic, cum mali radicem in hypochondriis & mala ventriculi digestionem sitam esse cognoscerem, commendavi congrua stomachica atque acidulas. At ille certa sanitatis spe fretus adiit Lutetias Parisiorum, ibidemque per integrum fere commoratus annum celeberrimos medicos, & versatissimos consuluit oculos: a quibus quidem variis remediis, vesicatoriis, setaceis, hirudinibus ad anum adplicatis, emeticis, sudoriferis, sanguinem depurantibus, internis pariter ac externis malum oppugnabatur; tantum vero abest, ut debellaretur, ut potius invalesceret, & ægri vires magis magisque deicerentur.

Ipsam quod attinet operationem, necesse est, ut peritus quidam consulatur ocularius, qui oculos exploret atque dijudicet, num ad operationem sint idonei. Hæc enim expedita manu peracta nullam nec noxam, nec periculum minatur; sed potius certissimam sanationis spem pollicetur; nisi forte humores crystallini atque vitreus perfecta opacitate laborent; quos adhuc pellucidos & subtili dumtaxat pellicula obductos suspicor. Namque si humores fuerint opaci, tunc omnino cataractæ depositio ipsi visus obfuscationi nullam feret opem. Sed necesse utique est, ut consulatur vir honestus, quoniam alias oculariis in more est positum, ut turpis lucri causa ad ipsam cataractæ depositionem accedant, insuper habentes, num illa huic operationi apta sit, nec ne? Nec vero nos detertere ab hoc auxilio potest metus guttæ serenæ, qui cum pupilla adhuc motu suo atque sensibilitate gaudeat, inanis omnino evanescit.

Id ergo tantummodo restat, ut, cum ob malam ventriculi digestionem multæ acidæ viscidæque cruditates generantur, quæ partim alvi obstructioni, partim aspidus per superiora eructationibus, partim chylo crudo atque vitioso generando efficace m subministrant occasionem, hisce vitiis debitis remediis opitulemur, atque majora, quæ hinc oculis accedere possunt,

damna arceamus. Hisce scopis obtinendis etiam atque etiam hortor, ut fugiantur medicinæ calidiores atque purgantes; & commendo partim pulverem stomachicum atque cephalicum; partim linimentum nervinum. Polvis sic se habet: Recipe corticum aurantium, pulveris radices pimpinellæ albæ, iridis Florentinæ, rhabbari electi, foliorum fennæ sine stipitibus pulverisatorum ana unciam semis, summitatum centaurii minoris, seminis cumini, feniculi, anisi stellati, cinnamomi acuti, cardamomi, caryophyllorum ana drachmas duas, cremoris tartari unciam unam, sacchari Canariensis uncias quatuor, olei de cedro guttas XV. M. f. pulvis, cujus drachmæ binæ ex vino aqua permixto mane vel vespere alternis assumantur diebus. Linimentum hoc est: Recipe aquæ Anhaltinæ uncias duas, olei caryophyllorum, menthæ, nucisgæ destillati ana drachmam, balsami peruviani drachmas duas. M. f. linimentum, quo sæpius regio ventriculi, maxime circa cordis scrobiculum inungatur, superimposito linteo probe calefacto. Pro potu ordinario acidulas Selteranas, quarum binæ partes cum una vini Rhénani sint combinatæ, commendo. Alvo pigre referendæ si pulvis commendatus haud suffecerit, præstantissimi erunt clysteres domestici. Ceterum ab epulis largis, maxime liberaliori cœna abstinere, & corporis moderato exercitio per equitationem aut ambulationem sub cœlo sereno peragendo studere convenit.

CASUS XLII.

De sapore salso & affeclu spasmodico.

Postquam ægritudinem tuam cum omnibus illius symptomatibus, veluti sunt motus spasmodici capitis, ejusque potissimum partium externarum, sapor acris & salsus, & exspitio pituitæ salsæ, tinnitus susurrusque aurium &c. sedulo mecum perpendi: horum omnium fundamētum in malo hypochondriaco, quod Tibi ex nimis mentis laboribus, immodicis lucubrationibus, & vita sedentaria contraxisti, situm esse facile perspicio.

Quandoquidem enim copiosis flatibus atque spasmodis abdominis æque ac pedum cum frigore stipatis, qui hoc in morbo deprehenduntur, humorum æqualis circulus impeditur, hique maxime ex partibus extremis ad caput compelluntur, fieri non potest, quin illius in externis capitis partibus stagnationem spasmodicæ contractiones, agitationes cervicis, oculorum, oris & labiorum dolores pungentes & æstuantes frontis, laborum animi languor, meticulositas atque pavor sequantur. Cum præterea naturales excretiones, maxime quæ per alvum & cutem fiunt, haud rite succedunt in his adfectibus: sordes acres & salinæ per dicta potissimum proferendæ emunctoria intra sanguinem remanent, & cum illo ad caput copiosius delati, ibidemque tardius ac difficiliter per vascula minima circulant tandem per glandulas faucium ac salivales procul dubio nimium relaxatas transudant, saporemque depravatum atque salum inducunt. Neque vero levioris est præfagii hæc adfectio: siquidem facillime in paralyticum vel apoplecticum terminatur malum: quod ut partim præcaveatur, partim præses morbus amolletis, quæ comites habet, liberetur symptomatibus: eo jam dirigenda erit curatio, ut ventriculus roboretur, vis digestiva restituatur, excretiones naturales per alvum, sudorem & urinam promoveantur humorumque raptus a capite ad inferiores & extimas derivetur partes.

Hisce scopis obtinendis egregiam opem ferent pediluvia ex aqua fluviali, forfuribus triticeis, floribus chamameli, & cineribus clavellatis parata. Hisce enim tepidioribus cubitum iturus æger omni vespere pedes ad genua usque immittere, & per horam dimidiam detinere: eaque per quatuor hebdomades usurpare debet. Deinde consultum erit, circa utrumque æquinoctium venam in pede tundere, & singulis binis mensibus quatuor cucurbitulas scarificatorias, earumque duas genubus, duas vero suris applicare. Porro commendo, ut mane intra lectum infusum theiforme potetur; & exinde levius expectetur sudor; quod sic se habeat:

Re-

Recipe herbæ melissæ, cardui benedicti, basilici, betonicæ, saturejæ ana manipulum unum, florum anthos, primularum veris, salviæ, tilia, ana pugillos sex, cubebæ, feminis fœniculi ana drachmas duas. M. conc. cont. d. S. Species *sum Krauter-Thee*. Ex hoc infuso mane, vel etiam vesperi assumatur drachma circiter hujus pulveris: Recipe Ossis sœpiæ, lapidum cancrorum, magnesiæ ana drachmas duas, cinnabaris vulgaris, nitri purificati ana drachmam unam, castorei grana quatuor. M. f. pulvis. Alvus obstructa referabitur commode uncia dimidia salis Epsomensis cum uncia mannæ permixta uno haustu devoranda. Non minus pro potu ordinario sequens adhibeatur decoctum: Recipe radicis Scorzoneræ, polypodii ana uncias duas, china, farsaparrillæ ana unciam unam, feminis fœniculi drachmas duas. Conc. cont. d. S. Species, quarum uncia cum dimidia ex binis aquæ mensuris decoquenda est. Et denique Elixir meum stomachicum, 70. vel 80. guttulis post epulas sumtum egregiam feret opem.

Quod vero molestum illum salsumque saporem attinet, qui non nisi a nimia vasorum & glandularum salivarum relaxatione proficiscitur: haud ludetur opera, si balsamo meo virg mane vesperique colum ac aurium regio externe inungatur, ejusque decem guttulæ ex haustu vini Rhemani in ore detineantur, ac dein iterum exspuantur. Hujus enim remedii virtutem in sapore deperdito atque vitiatodeprehendi præstantissimam; siquidem tubulos salivales præternaturaliter relaxatos leviter constringendo, glandularum earum tollit atoniam.

C A S U S LIII.

De sapore corrupto.

Generosus vir LVIII. annorum, temperamentum sanguineo-cholerici, præternarium hæmorrhagias, in quas a teneris admodum pronus fuit, illibata valetudine gavisus: simulque ob muneris rationem eximius corporis defatigati-

bus ac refrigerationibus obnoxius, nec minus diatæ erroribus ac excessibus indulgens, ante aliquot annos ex improvviso gravi faciei convulsione, & sinistri pedis paralyti corripitur: adeo ut hunc non solum movere nequiret, verum etiam dextrum brachium in consensum raperetur, nec elevari posset. Evanuit equidem post adhibitas convenientes medicinas hæc adfectio, ac rediit perfecta motus pedis potentia: at vero haud ita multo post insignè incidit salivæ ad fauces affluxio, quæ illa perpetuo reddebatur ore, ac sapor corrumpebatur penitus. Primum enim assumpta quævis dulcem adversumque, dein putrem omnino referebant saporem: & hæc molestia, nequicquam adhibitis præstantissimis remediis, per duos jam inhæsit annos. Appetentia ceterum exigua, totumque corpus languidum est: & si manus pedesve moverit, strepitus cujusdam sensum in iis percipit. Nec ignorari oportet, sub hujus mali principio cruorem large frequenterque fluxisse e naribus, institutis autem venæsectionibus jam non amplius reddi. Et denique paucis abhinc septimanis accessit alvi profluvium cum dolore ventriculi ardente stipatum; quo saporis vitium magis fuit exacerbatum. Hinc petit consilium ægotans, ac scire avet, quæ sui mali causa sit, quæve medela convenientissima.

Epicrisis.

Corruptus ac depravatus ille sapor, de quo æger maxime conqueritur, & cujus potissimum tollendi causa consilium flagitat, non respiciendus est ut morbus primarius, sed tanquam symptoma affectionis scorbuticæ, atque ex hac oriundæ paralyseos. Ex iis enim, quæ in historia morbi proposita sunt, manifeste perspicimus, ægrum ante aliquot annos & spasmo, ut vocant, cynico, & lateris sinistri resolutione fuisse affectum; cujus origo omni procul dubio ad pravam & scorbuticam humorum diathesin, partiumque nervosarum debilitatem, ex variis prægressis causis, animi scilicet commotionibus, nimiaque corporis refrige-

ratione subortum referenda est. Et quoniam strepitus ossium imbecillitatem ligamentorum, quibus artus vinciuntur; nec non humorem ex glandulis articulorum pinguedinosi exsillantem minus lubricum ac benignum designat; haud parum utique mali scorbutici in massa humorum delitescens, augetur suspicio.

Quum vero corruptus ille sapor paralyticum affectum statim exceperit, non dubitare licet, quin illius generatio huic malo tribuenda sit. Derivamus igitur molestissimi huius saporis causam a depravata constitutione glandularum, quæ salivalem laticem secernunt, & maxime ab earum atonia nimiaque vasculorum relaxatione, quæ lateris sinistri paralytin insequuta est. Purum enim & sincerum saporem efficit maxima ex parte benigna ac temperata salivæ lymphæ indoles, quam imprimis a convenienti glandularum seu vasorum secernentium structura ac motu proficisci putamus. Nam secretionem humoris v.g. bilioli in hepate imminuta vel impedita hic alienus latex ad glandulas salivales transfertur, ibique separatus salivam contaminat; unde omnia, quæ ingeruntur, amaricantem saporem exhibent. Ita in malo scorbutico, imo etiam in febribus saporem penitus interdum vitari videmus; quoniam pravitas succorum, qui per congrua emunctoria non separantur, omnes alios secernendos humores atque adeo etiam salivam coinquinat; ex quo fit, ut omnia sub hisce morbis ingesta putridi, & fastidiosi saporis sensum inferant. Quamobrem si quis hunc affectum tollere ex toto instituat, eum hanc medendi rationem inire oportet, ut primo universa sanguinis & humorum massa bene depuretur, quod apertis emunctoriis & liberiori reddito humorum circulo commode obtineri potest. Deinde dispiendum, ut oris & faucium glandulis, quæ salivam plorant, robur pristinum restituatur. Quum autem medici, more plerisque consueto, neglectis huius mali causis, varia remedium genera ad hunc affectum tollendum promiscue & sine delectu, tentaverint; non mirum videri debet, quod æ-

grotus noster a tot exhibitis remediis nullam prorsus opem perceperit. Curam igitur hunc in modum instituendam ducimus.

1. Exhibendæ sunt ad aliquot dies pilulæ, balsamica & laxante virtute instructæ, quæ ex aloë, rhabarbaro, agarico, mastiche & aristolochia rotunda parari, & vel mane vel versus noctem assumi possunt.

2. Primis viis leniter expurgatis in usum vocare oportet decocta diaphoretica, & diuretica, quæ confici possunt ex lignis & radicibus v.g. rasura ligni sassafras, ligno juniperi, radice sarsaparillæ, cichorei, china, scorzonæræ, mastiche, tartaro tartarifato vel arcano duplicato, adjectis pastulis Corinthiacis. Hujus decocti octo uncia quovis mane ad minimum per septem dies calide sumi debent, disponendo corpus ad lenem sudorem. Cum hoc decocto alternis diebus sumi potest spiritus noster diaphoreticus, ex partibus tribus liquoris nostri anodynii mineralis, & parte una spiritus bezoardici mixtus ad guttas 50. Dici vix potest, quam egregias & excellentes hic spiritus possideat vires in pellendo sudore, tubulisque cutis aperiendis, & depuranda humorum massa. Ex hisce speciebus etiam confici potest decoctum secundarium, quod loco potus ordinarii usurpandum est. Deinde alvum denuo pilulis sollicitare convenit, iterumque decoctum haurire, quod etiam tertia vice repetendum.

3. Ad glandulas salivales, quibus vitium maxime inhæret, roborandas commendamus gargarismata & linimenta, quæ balsamica & roborante virtute laxatis fibræ tonum restituant; quo nomine laudari meretur balsamus noster vitæ spirituosus, externè collo, faucibus & maxillarum regionibus, ubi sitæ sunt parotides, illinendus, vel etiam naribus, temporibus, imo nocte applicandus, ut ejus vi eo melius ad principium nervorum pertingat. Utile etiam erit, eundem aquæ salviæ infundere, eaque os frequentius colluere. Quæ remedia si convenienter & paullo diutius usurpentur, certam reconvalescentiæ spem promittimus.

CASUS LIV.

*De impotentia ambulandi & loquendi
in puero novem annorum.*

NOVEM annorum puer a teneris unguculis ad secundi ætatis anni aspiciam vegetus incolumisque vixit, & corpore obesus fuit. Quinque vero anni quadrantes natus febre acuta, absque tamen epilepsia, corripiebatur; sub qua tanta urgebat alvi obstipatio, ut nullis ferme nec externis remediis, nisi demum fortiori clystere, referari potuerit. Abhinc æger assidue languidus mansit, & primis post superatum morbum mensibus per intervalla crebra spirandi angustiam ferme suffocantem passus fuit. Non minus ad hoc usque tempus alvus est segnis, æstusque præternaturalis adfligit, absque tamen siti, & potius potus fastidio, quod tribus prioribus ætatis annis majus fuit, quam præsentis tempore. Contra vero integra gaudet appetentia, & præter varios, quos in vita sua toleravit morbos, febres, morbillosque, duobus potissimum sollicitatur vitiis. Horum primum est, ut licet corpus satis firmum ac bene conformatum præ se ferat, ambulare tamen nequeat, nec genua diducere, nec pedes extendere valeat. Videntur enim nervi ac musculi femoris & poplitis justo esse breviores, & genubus externa violentia diductis, pedibusque extensis, rigidissime tenduntur. Alterum vitiorum est loquendi impotentia; quæ licet olim lingua bis scalpello fuerit soluta, adhuc adfligit. Non valet linguam extra os extrudere, quæ intrinsecus inferiusque tota ori accreta videtur, & si violentius exeritur, intumescit: frenulum alias sub lingua obvium vix deprehenditur. De hoc ergo malo varii medici atque chirurgi consulti in varias abierunt partes; quidam enim illud vitium incisione tolli posse & impossibile, & ob vasa sub lingua sita periculosum putant: alii manualet hanc operationem, si ab expedito fieret. Chirurgus, omnino commendat. Hinc consilium flagitur, numne hæc adfectiones & pedum & lingue adhuc sanari queant, & quæ ei scopo vel

Hoffm. Consult. Med.

interna vel externa sint adhibenda remedia?

CONSILIUM.

DUO præcipue sunt vitia, quibus æger, cujus morbi historia mecum fuit communicata, detinetur; quorum primum est ambulandi impotentia, quæ genua præternaturaliter ad se invicem contracta non diduci, nec extendi possunt, & musculi, nervi, ac tendines ossis femoris atque poplitis justo sunt breviores: alterum consistit in sermonis quasi naturali difficultate, sub qua lingua justo latior, tumida, ori firmiter accreta nec commode moveri, nec ex ore potest exeri, licet illa bis scalpello fuerit liberata. Horum vero malorum originem si dispiciamus; posterius proculdubio magis naturale & ab ipsa nativitate contractum; prius autem febri acutæ olim toleratæ, nec vero sufficienter descriptæ natales suos debere videtur. Hoc confirmant symptomata dictam acutam febrem quondam concomitata, veluti fuerunt alvi obstructio pertinacissima, vix ullis medicinis referanda, ejusque adhuc in hærens segnities, languor corporis & spirationis præfocans quasi angustia. Quum enim hæc omnes adfectiones non nisi a violento spasmo dependent, qui præter caput (nulla enim adsuit epilepsia) totum genus nervosum occupavit: nullum est dubium, quin spasmus ille etiam nervos femoris posticos prehenderit, ac violenter constrinxerit: qui dum forsitan medicinis relaxantibus, maxime antispasmodicis ac balneis haud satis opportune oppugnatus fuit, paulatim in nervis externarum potissimum partium altiores egit radices, ac præprimis tendines musculorum, qui tibiam flectunt, quasi induravit.

Quibus sic se habentibus cum utrumque malum valde inveteratum, & quod linguam occupat, omnino nativum videatur, facile adparet illius sublationem fore admodum difficilem atque perarduam. Neque tamen secius cum æger junior, appetitus integer, corpus firmum, robustumque, ac vires satis sint valide, non dubito, quin talem motus impotentia

K

ac

ac pedum contracturæ hac potissimum ratione opem ferre queamus. Primum ergo ægrum ab omni cerevisia, vino, potu calidiori, cibis salitis, acidis, lacticiis atque farinaceis penitus abstinere oportet, & hoc præcipue pro potu ordinario uti decocto: Recipe radicis salsaparillæ uncias tres, chinæ, scorzonæ ana uncias duas, seminis fœniculi drachmas tres, Conc. cont. d. S. species, quarum uncia in binis aquæ mensuris decocta & calide loco infusi Theebois & frigide loco potus ordinarii interserviat.

Deinceps vero omne curationis momentum balneis ac inunctionibus absolvetur; quibus sequenti ratione utendum est. Prioribus binis diebus æger cubitum iturus septem harum pilularum assumat: Recipe extracti panchymagogi Croilii, extracti rhabarbari, mercurii dulcis ana drachmam semis, M. f. l. a. pilulæ ex scrupulo uno numero decem formandæ. Hæ enim alvum ducent egregie, & præstantem vim humores viscidos tenacesque dissolvendi obtinent. Altero post earum usum mane semper quinque vel sex præscripti decocti hauriantur vascula. Tercio die æger ad pectus usque immittatur balneo, leni tepore moderato, ne inde violentius sudet, in eoque per tres horæ quadrantes desideat. Hoc vero ex aqua fluviali, aut quod melius pluviali, in qua forsures triticeï sacculo inclusi, manipuli tres seminis lini, flores chamæmeli & herba artemisiæ decocta sint, paratur. Egressus illud balneum æger se in lectum conferat, hausto ibidem prælaudato decocto leviores sudorem expectet, & hoc finito os femoris atque genua, omnemque regionem, in qua muscoli apparent breviores, sequenti linimento calide inungi curet: Recipe axungię humanæ uncias tres, picis albæ unciam unam, misce & solve in aqua fervida, adde olei lavendulæ drachmas tres, d. Hæc curatione matutino semper instituenda tempore per sex circiter vel septem protrahatur dies; & vesperi sub ingressum lecti pulveris præcipitantis drachma dimidia ex aqua ceraforum nigrorum assumatur, cujus hæc est compositio: Recipe lapi-

dum cancerorum unciam semis, succini præparati, cinnabaris nativæ præparatæ, nitri purificati ana drachmam unam. M. f. pulvis. Tum iterum per bideum supra allegatas pilulas devorare, & denique balneis per sex dies insistere convenit: ex quorum usu certam reconvalescentiæ foreo spem.

Quod autem vitium linguæ atque loquelæ attinet, illius curatio majoribus implicita videtur difficultatibus, cum ipsam linguæ substantiam ori firmiter concretam esse vero est simillimum. Quæ adhuc sperari potest sanatio, ea omnis provida a prudenti chirurgo vel potius medico anatomico facta sectione absolvetur; sub qua probe observandi sunt ductus salivales Wartoniani, ne lædantur. Verum enim vero cum affectas partes ipse coram haud inspexerim, nec sciam, num linguæ substantia interiori gingivæ sit accreta; hoc meum de sectione iudicium ulteriori medici præsentis relinquo considerationi.

CASUS LV.

De Spasmo musculorum maxillarium febris continuæ benignæ sporadicæ superveniente.

Communicatus mecum est casus, cuius hæc fuerunt summa momenta. Fœmina nimirum 34. annorum, temperamentum cholericum, melancholicum, febre quadam acuta cum prævio horrore & insequuto æstu corripitur, quæ primum nullis remediis convenientibus, nisi laxante quarto morbi die propinato oppugnata majora in dies sumit incrementa. Hinc accitus sexto morbi die D. D. G. datis pulveribus, emulsionibus atque tincturis præparantibus, temperantibus & diaphoreticis materiam febrilem per cutim eliminare intendit, & aliquantulum obtinuit. Nono autem morbi die ex improviso gravis spasmus musculos maxillaresprehendit, cum sermonis quadam difficultate, rationis vero integro usu: pro quo symptomate debellando absente prælaudato medico alter D. N. consultus, prio.

priorem accusavit, ac si narcoticis remediis soporofum excitaverit affectum, & protinus venam in fronte tundi curavit. Reversus denique medicus prior ordinarius vesicans emplastrum ægræ adplicuit, & priorum remedium usum continuavit, eo effectu, ut illo symptomate depulso totus morbus feliciter tolleretur. Cum autem hic famæ suæ aculatione D. N. multum detrâhi putet, pro eâ vindicanda ad sequentes potissimum iudicium meum desideravit quæstiones.

Dum itaque primum quærit: an hic affectus fuerit febris continua? haud possum, quin ex symptomatum ratione, veluti fuerunt horror cum insequuto æstu, dolores capitis, præcordiorum anxietates, vigiliæ &c. omnino concludam, febrem hanc fuisse continuam benignam; illi, quæ hisce temporibus epidemicam, aut rectius sporadicam edidit stragem, haud ab similem. Neque vero inficias ire possum, quin hæc febris opportuna alvi commotione quarto morbi tanquam indicatorio die ante accessum D. G. facta, utique in typo perturbata fuerit: dum enim exinde alvi lubricitas quidem inducitur, diaphoretica vero excretio suppressa est, saltem minus sufficienter successit; non mirum, si ex hisce causis oris spasmus originem traxerit.

Hinc si altera incidit quæstio: Num hæc spasmodica translatio nono die, quo diaphoresis optima & respiratio fuit libera, ad maxillas facta, malum portendat omen? hunc spasmus febris irregularis progeniem ex dictis causis productam fuisse arbitror. Haud enim raris observationibus compertum habeo, quod hisce febribus ex levissima corporis sudantis refrigeratione, vel internis vel externis causis excitata, aut maxime colli atque brachiorum denudatione, eadem spasmodicæ maxillarum, colli atque nucae constrictiones, quin & rheumaticæ affectiones supervenerint.

Hinc spasmus illum, cum ad irregularem febris successum pertineat, minime salutarem iudico; sed, licet haud funestus sit, tamen penarduum, & si accesserit

diaphoreseos in toto corpore repressio, ad inducendum lethalem eventum satis idoneum arbitror.

Tum vero ad tertiam quæstionem: Num D. N. juxta regulas æquitatis & leges prudentiæ medicæ absentem D. G. invidiose criminari, ejusque medicamina contemnere licuerit? omni jure respondeo, quod hoc ipsi omnino vitio sit tribuendum: siquidem medici providi ac prudentis est, ut ne unquam iniquas de aliorum actionibus sententias fovear, multo minus calumniam adhibeat; & si quadam actu censenda occurrerint, omnia potius bene interpretetur; nec nisi requisitus iudicium suum proferat.

Quod eo magis censuram meretur in præsentī casu, cum juxta quartam quæstionem: An salva conscientia nono demum morbi die venæsectio commendari potuerit, & numne vesicatorii usus fuerit rejiciendus? utique ex multis suffragiis non solum veterum & recentiorum medicorum, verum etiam ex propria experientia & ipsa ratione compertum habeamus, venæsectiones in febribus acutis continuis nono institutas majus damnum induxisse, quam emolumentum. Quamvis enim præsto etiam fuerit in hoc morbo soporosa affectio, de qua tamen nulla extant signa; nihilo tamen secius tam serotina venæsectio plus noxæ intulit libero febris decursui, quam utilitatis affectui soporoso adferre potuit. Sed hæc venæsectio in præsentī casu eo minus opportuna, nec per ulla indicationes significata videtur, cum adfectio non soporosa, sed verus spasmus, nec tamen simulurgens adfuerit plethora. Contra vero vesicantis medicinæ adplicationi subscribere omnino teneor; quum illa partim spasmus prospexit medicus, partim etiam adjunctis temperantibus atque bezoardicis febriles excretiones adjuvit: ut taceam felicem eventum, qui illius usum excepit.

Quod denique ultimam quæstionem attingit: an ex allegatis in morbi historia momentis lethargum tam per se, quam a narcoticis inductum suspicandi ullus sit locus? meo quidem arbitrio nullas illius deprehendo notas; & mentales angores,

qui spasma forſitan acceſſerunt, a lethargo probe diſtinguendas eſſe credo. Neque enim ulla lethargi adparet ratio, quippe cui producendo ſemen papaveris albi ſub emulſione propinatum minime fuit ſufficiens, neque præſens ſymptoma, ſi lethargus fuiſſet, non eodem die debellari potuiſſet, uti factum eſſe legi. Soporofi enim affectus plerumq; ſunt diuturniores; ſpſmi autem cito generati, citius quoque depelluntur. Et quid denique multis? Eſſentialis omnino inter ſpſmos & ſoporofos affectus intercedit differentia; notis ſibi propriis facile cognofcenda; quarum ad lethargum pertinentium in noſtra ægrotante ne unica quidem occurrit.

C A S U S LVI.

*De Rejectione pituitæ nimie ex ore
cum pathematibus hypochondriacis.*

Generoſiſſimus Dominus de M. G. tuum, Vir illuſtris, flagitat conſilium de ſua ægritudine, quæ ſic ſe habet: Matutino præſertim tempore copioſa pituita ad fauces fertur copia, ut eam omnem vix exſcreare valeat: adfligit ſimul dolor obtuſus premens in ſterni regione, & tuſſis non niſi rariffima, maxime quando tenax eſt materia, cum vomendi conatibus accedit. Somnus præterea eſt placidus; æger muneribus ſuis abſque difficultate fungitur; prandio liberaliori, cœna parciore utitur, & poſt hanc Tabacum fumo reddere ſuevit. Olim vinum potavit ſolum; poſtquam autem ophtalmia, inflammationibus ac exulcerationibus aurium ac faciei ſæpius tentatus fuit, cereviſiæ Naumburgenſis potui per aliquot annos indulgere, ſimulque vini Rhenani dimidiam circiter menſuram ſub epulis bibere cœpit. Ceterum licet ad animi affectus, mœrorem, terrorem ac exardeſcentiam ſit facillimus, ab illis tamen ſibi cavet quam maxime. Neque vero ſpiratione difficili ſollicitatur, ſed etiam acclivis loca libere aſcendere valet: & veteretur denique, ne copioſus ille mucus

tandem cordis polypum, vel peſtoris hydropem, vel plane apoplexiam inducat.

Hujus diuturnæ adfectionis, quam quidam hæreditariam putant, cauſſam in hypochondriis, ac digeſtionis vitio ſitam eſſe credidi; hinc etiam ventriculū ac viſcera roborandi pariter ac aperiendi ſinem habui; & ſtomachicis, aromaticis, carminativis, ſpiritu nitri dulci, tincturis martialibus, helleboratis, tartaro vitriolato, terra foliata tartari, pulveribus pepticis, cum ſalibus digeſtivis poſt paſtum pugnavi: nec omiſſi cephalica, maxime ſi deſluxio catarrhalis ſupervenit, cinnabarina, ſpecificum cephalicum Michaelis, eſſentiam ſuccini, pimpinel. læ albæ etiam ſine vehiculo ſumtam; & denique crebrius exhibui laxantia, pilulaſque tartareas cum & ſine mercurio dulci. Neque minus æger quotidie ante epulas pulverem Hallenſium antiſpſmodicum ſumere, & mane loco potus Caffee decoctum ex radice trifolii fibrini, vel marrubii alibi paratum haurire ſuevit. Ille porro aſſiduus mentis laboribus, inter ipſum etiam paſtum occupatur; corporis admodum parco indulget exercitio; nec tamen more olim conſueto ſomnum capit meridianum.

Ceterum quotannis adhibuit olim aciculas maxime ante biennium Schwalbacenſes cum balneo; nullum vero exinde retulit emolumentum; hinc quoque anceps hæret, num. commendatis Pyrmontanis hoc anno utatur? Nec ullum ſolatium percepit ex venæſectione, quæ noviffimo autumnali æquinoctio ob metum mali iſchiadici adminiſtrata fuit. Non minus quoque ſæpius dolores in ano ac ſenſum tuberculorum ibidem præſentium ſenſit; nunquam autem ipſæ fluxerant hæmorrhoides.

Et hæc ſunt, quæ de morbo ægrotantis tibi perſcribenda duxi; cui convenientiorem medelam ex recta vivendi ratione, quam ipſis pharmacis latum iri perſuaſum. Quod ſi enim a nimis mentis laboribus ſibi temperaverit, motui corporis per equitationem magis indulſerit, prandio minus liberali, & cœna par-

ciori, vel plane nulla usus fuerit, & denique cibos molliores comederit: haud dubito, quin ætate adhuc vegetiori gavifus, & quadraginta sex dumtaxat annos natus a nimia pituitæ generatione penitus possit vindicari.

CONSULTATIO.

QUantum ex perscripta morbi historia, illiusque momentis intelligere licet; duplex potissimum in generosissimo ægotante notari meretur vitium, quorum unum in nimia pituitæ, matutino maxime tempore facta excreatione, alterum in symptomatibus hypochondriacis consistit. Primum quidem ex nimia tunicæ glandulosæ, quæ interiorem faucium regionem, laryngem ac asperam arteriam investit, relaxatione ac atonia, & hinc suborto humorum decubitu, ac pituitæ generatione, quæ ab aeris frigidioris per respirationem admissione fit, natales suos mutuari videtur. Alterum vero vitiorum genus, quod motibus hypochondriorum spasmodicis, insigni generis nervosi sensibilitate, ac inde dependente eximia ad varios animi affectus, maxime ad magni periculi formidinem proclivitate absolvitur, ex turbato impeditoque humorum vitalium per viscera imi ventris circuitu, ejusque denegato per venas hæmorrhoidales exitu proficiscitur. Inde enim fit, ut cruor hinc inde stagner, nec a sordibus suis in hepate vel liene satis liberetur; quæ salsa, acrisque sanguinis impuritas fauces stimulando, majoremque ad illas humorum affluxum proritant, pituitæ excreationem insigniter auger, & inflammationibus quoque ac ulcerationibus aurium olim toleratis paululum dedit & occasionem.

Hæc vero mala, maxime si altiores egerint radices, curatu sunt difficillima, & imprimis multis variisque pharmacis, quæ vulgo adhiberi solent, tantum abest, ut tollantur, ut potius exacerbentur magis, ac pertinaciora reddantur. Non tamen omnem reconvalescentiæ abjicio spem; sed potius partim ad debellandam passionem hypochondriacam, partim pro-

movendum hæmorrhoidalem fluorem, partim denique succos mucidos ac vitiatos per congrua emunctoria proscribendos thermarum Carolinarum internum magis, quam externum usum etiam atque etiam suadeo. Acidulæ enim, licet hypochondriorum vitii satis opportune deprehendantur; attamen in affectibus congestoriis, iisque serosis cum ob naturale earum frigus, tum elementum, quod sovent, vitriolicum longe minorem spondent utilitatem, quam quidem thermæ. Carolinarum autem effectus eo præstantior erit, cum & corporis motus subiturne impetrandus, & aeris in Bohemia saluberrimi mutatio accedant: & denique sub ipsa curatione cum animi labores atque fatigationes, tum vinum rhenanum, quod multum fovet aciditatis, & præsentis ægritudini insignis nutrimentum addidit, evitandioptatissima offeratur occasio.

Reliqua certe medicatio, quæ remediis humectantibus, blande laxantibus ac diaphoreticis institui solet, maxime si pertinax diutæ observatio haud accesserit, exiguum pollicetur fructum. Ne vero laudatus Carolinarum potus spem fallat, necesse est, ut æger a nimio medicaminum usu abstineat, corpus sedulo moveat; loco Rhenani acidique vini generosum Burgundiacum potet; & pro potu ordinario decocto ex radice scorzonæræ, sarsaparillæ atque chinæ parato utatur. Alvi segnitie minime aggredienda est fortioribus purgantibus; sed potius uncia dimidia salis Epsomensis in aqua soluti assumpta, & superingesto potu Theebois solvenda. Quod attinet pulverem Hallensium antispasmodicum, ejus quidem usus haud alienus est, sed si crebrius ac sæpius capitur, & ventriculo nimium refrigerando, & vim digestivam lædendo, & ideo pituitæ generandæ satis existit idoneus.

Neque vero ludetur opera, si generosus æger omni vespere pedes ad genua usque in pediluvia ex aqua fluviali ac cineribus clavellatis parata tepidiora immiserit: hæc enim ad circulum humorum liberorem reddendum, transpirationem promovendam, ac sanguinem a superioribus ad inferiores detrahendum par-

tes insigne conferunt momentum. Denique consultum erit infusi theiformis ex herba veronica, melissæ & semine fœniculi confecti decem vel duodecim vascula mane intra lectum sorbere, & inde expectare sudorem.

CASUS LVII.

De salivatione præternaturali in Cachectica.

Fœmina annorum LVI. unicum dumtaxat fœtum enixa, corporeque obeso prædita, vivente adhuc marito, quem duodecim abhinc annis mors eripuit, variis obnoxia fuit aegritudinibus. Sæpius ani pruritu, sæpius quoque cœcis laboravit hæmorrhoidibus, quæ semel tantummodo apertæ largam fuderunt cruoris quantitatem: hyemali tempestate semper fere coryzam diuturniorem toleravit; maxime colicos haud raro perpeffa dolores, & ab illis violento vomendi conatu, ac multa mucii viscidæ reiectione liberata fuit; & denique olim fluor albus sæpenumero adfixit; qui vero cessante ante decennium menstrua purgatione simul evanuit. Mortuo autem marito quandam omnino præ se ferre videbatur sanitatis speciem; & non nisi quinque abhinc annis prævia corporis refrigeratione molestis colli pectorisque rheumatismis, per aliquot hebdomades pertinaciter in hærentibus tentabatur. His demum convenienti curatione sublati prospera gaudebat valetudine; nisi forte interdum de spirandi quadam difficultate, pressionis in regione ventriculi sensu, & accedentibus pedum cedematosis tumoribus diurnis dumtaxat conquereretur. Sed & illis symptomatibus feliciter depulsis novissimo abhinc anno gravis successit molestia, qua primum insignes dolores os & fauces, maxime palatum, linguam, atque labia, ac si fervente combusta fuissent aqua, occupabant, & tandem in copiosam desinebant salivationem. Hæc per integrum jam semestre pertinaciter in hæret, & per intervalla redit: mox enim

saliva redditur copiosissima, ejusque uno die binæ expuuntur libræ: mox per quosdam dies nulla est illius effluxio, major vero tum & intolerabilis dolorum oris atrocitas; quibus tonsillarum intumescencia, & deglutitionis supervenit impedimentum. Notari vero meretur, non tu pariter ac sub epulis omnes remittere & dolores, & expuitionem. Ceterum ab omnibus immunis est symptomatibus, cibos appetit egregie, somno fruitur placido, & largis stipato sudoribus, omnibusque corporis functionibus utitur optime: nec ullus urget corporis languor; nec adfligit amplius spirationis angustia; nec adhuc dolor ventriculi premens post datum pronuper ex drachma dimidia hypecacuanhæ confectum vomitorium lentitur.

Quum ergo hoc malum pro salutari naturæ crisi habuerim, fluxionem illam moderari pariter ac discutere tenavi. Hinc circa vernale æquinoctium vena in pedibus secabatur; blanda laxantia ex infuso foliorum fennæ cum manna parata; leniora diaphoretica ex pulvere bezoardico anglicano, lapidibus cancorum, antimonio diaphoretico, nitro & cinnabari concinnata, vel ex mixtura simplici sine acido, vel essentia centaurii minoris exhibebantur; decocta ex ligno sassafras, Guajaco, radice chinæ, sarsaparillæ, liquiritiæ confecta pro potu ordinario dabantur; & gargarismate adstringente ex floribus balaustrorum, rosarum rubrarum cum vino rubro coctis fauces eluebantur, sed omnia felici desistebantur effectu. Maximum interim levamen percipit ex spiritu vini Gallici in os sumto; qui tamen dolores haud tollit: hinc anxia Tuum, Vir illustris, implorat auxilium.

CONSILIUM.

Affectus præter naturam, qua agrotata per tres jam anni quadrantes sollicitatur, nomen salivationis criticæ & periodicæ in corpore cachectico & scorbutico omni jure tuetur. Cachecticam enim esse ægram, temperamentum sanguineo-phlegmaticum, habitus corporis laxior & spongiosior, vita sedentaria, fluor

fluor albus & hæmorrhoidalis suppressus, spirandi angustia, pedumque tumor satis attestantur. Quandocunque vero in hisce corporibus & transpiratio sub aere forsitan humido frigidoque suppressitur, & alvus pigra redditur: tum serum excrementitium copiosius ac impetuosius ad glandulas capitis atque faucium partes rapitur, & inde fluxiones colli acres serosæ, cum multa pituitæ reiectione stipatæ, suboriuntur. Quod cum in nostra quoque contigerit ægrota, & hæ crebriores fluxiones dictas faucium glandulas partes plane debilitaverint ac relaxaverint: easdem partes natura jam retinet, ut per eas certis temporibus impurum serum atque humiditatem per copiosorem salivæ effluxum proscribat ac eliminat. Hic autem motus humorum ab exterioribus ad interiores partes & maxime fauces conversus eo magis & a suppressa transpiratione & repulso pedum tumore fovetur atque sustentatur.

Dum ergo natura hac, licet molesta via corpus ab impuris succis liberare intendit, recte iudicavit medicus ordinarius, eam excretionem minime vi adstringendam, sed placide esse moderandam. Namque cohibita hac effluxione facillimum est, ut excernenda impura colluvies vicinas, easque nobiliores occupet partes; hinc vel spirationis angustiam ac summam difficultatem, vel capitis immanes dolores, vel soporosos vel denique paralyticos omnino excitet affectus. Hinc prudenter egit medicus, quod excretionem illam ad loca magis consuetam & ordinariam emunctoria, veluti sunt alvus, cutis, atque renes, medicinis convenientibus derivare, & per hæc succos superfluos eliminare studuerit: neque ideo habeo, quæ circa institutam mendedi rationem & propinata remedia moneam. Cum vero nondum remisit malum, & ex dictis elucescit, veram illius originem in nimia feri impuri abundantia esse strati; ad hanc quoque diminuendam omnis curatio erit dirigenda, & ea adhibenda remedia, quæ ventriculum roborant, & excretionem per naturalia emunctoria in iusto ordine ac successu conservant.

Hisce scopis obtinendis necesse ante omnia est, ut ægra evitato omni cerevisiæ potu, non nisi decocto ex radice chinæ, ligno sassafras ejusque cortice, passulis atque cinnamomo parato utatur, & corporis exercitio sedulo studeat. Deincept quoque consultum erit, bis quotidie nimirum una ante, & quatuor post prandium horis Elixirii mei visceralis LXXX. guttulas ex haustu vini assumere, illiusque usum per aliquot menses protrahere; tum quavis hebdomade corpus a sordibus purgare, ac eo fine pilularum mearum balsamicarum novem vesperi, totidemque mane deglutire. Neque levem spondet fructum, si ægra aliquot ante fluxus salivalis eruptionem diebus corpus ad lenem diaphoresin præparaverit; quod obtinebit, si vesperi 50. guttas spiritus cornu cervi succinati ex aqua vino permixta sumserit, eademque portione mane iterata, quadam infusi ex herba veronicæ biberit vascula: tum enim sudabit egregie, eoque felicius, si hanc medicinam per tres dies usurpaverit, & quousque urina cieatur simul, tincturam antimonii acrem æquali pondere cum spiritu cornu cervi miscuerit.

Extrinsecus fauces spiritu vini rhenani, aliquot balsami mei vitæ guttis permixto sæpius colluere, nec non mane æque ac vesperi collum, cervicem & maxillarem regionem spiritu vini camphorato affusa duodecima dicti mei balsami parte perfricare expediret; & demum venam bis quotannis in pede secare, quaterque scarificatione uti convenit. Quod denique vivendi rationem attinet; fugiant refrigerationes, maxime pedum; epulæ haud nimis largæ sint, & ab omnibus cibis acidis, concoctu difficilioribus atque flatulentis, alienæ: vescatur potius edulius alvum lubricantibus, veluti sunt passulæ, pruna, poma Borsdorffiensia &c. caveat ab animi affectibus, maxime moerore, & in loco humili ac udo nec habitet, nec dormiat. Quæ omnia si rite observaverit, de felici eventu nullus dubito.

C A S U S L V I I I.

De ulcere linguae cancroso.

Vir splendidus annorum LIII. olim robustus vegetusque, per binos vero jam annos corporis debili ac macilenta constitutione præditus, patitur vitium aliquod linguae admodum grave: quo non solum loquelæ usus impeditur, verum etiam totum simul corpus adficitur. Ille nimirum aliquot abhinc annis ingenti sanguinis & humorum dyscrasia scorbutica laboravit, & quotannis fere inmanibus podagræ doloribus excruciatu fuit. Hæc mala tantum abest, ut solida ac rationali methodo exstirparentur, ut potius palliative dumtaxat remediis externis oppugnarentur, & æger, nulla diætæ ratione habita, insignibus illius erroribus indulgeret atque excessibus. Tum vero factum est, ut natura acres humores ad linguam potissimum compulerit; cujus primum apex certis horis, maxime nocturno tempore, mox ardore molesto, mox pruritu insigni, mox tensivo dolore per intervalla prehendebatur. Haud ita multo post tuberculum subtus linguam adparuit, modo majus, modo minus: & gingivas occupavit erosio quædam cum earum cruentatione ac exesione, simulque multa falsa mucidæque pituitæ expuitione. Contra has itaque molestias primis potissimum duobus annis multorum chirurgorum imploravit opem: qui minus perspecta morbi causa variis pugnarunt remediis, & calidioribus corrosivis & adstringentibus, iisque effecerunt, ut depulso illo tuberculo fonticæ vasorum salivarium læsiones, ac linguae glandularumque colli pertinaces successerint indurationes. Hinc porro fermentum malignum atque putredinosum altius serpere; & ex eo loco, quem tuberculum occupaverat, non minus quam ex linguae apice certis horis mox tenuis sanguis, mox vero ater coagulatusque cruor plorari cœpit. Tum consultus quidam celeberrimus J. Professor variis quidem remediis malum aggreffus, illud tamen funditus expugnare

haud potuit. Hinc æger se Z. ad celebrem non minus medicum, D. H. contulit, ejusque curatione, quam purgantibus; salivantibus, aliisque fortioribus remediis instituerat, per sex hebdomades usus fuit. Verum enimvero tamen violentus ac enormis erat salivæ effluxus, ut æger omnibus destitutus viribus, ac toto corpore emaciatus, domum reverteretur, meamque tandem requisiverit opem. Nec ipsi defui, sed malum remediis naturæ convenientibus, ejusque motus haud turbantibus oppugnare tentavi. Hinc mox deprehendi, turundas hæctenus a chirurgis applicatas, assiduasque cum adstringentibus medicinis injectiones, linguam durior, brevior, & ad masticationem atque deglutitionem magis inopportunam reddidisse; æger enim alimentorum nulla ferme, nisi liquidiora, fuscula avenacea, aliaque, & decoctum succoladæ assumere valebat. Quamobrem illis protinus omisissis, extrinsecus singulare emplastrum atque gargarisma emolliens adhibui, quod excellentissimus Hoffmannus in annot. ad opera Poterii pag. 292. commendavit: interne vero propinavi balsamica, humorum acrimoniam contemperantia, confortantia, essentiam balsami peruviani & elixir balsamicum inde paratum, a prælaudato Hoffmanno diss. de balsamo peruviano pag. 26. in scorbuto, ubi humorum adest coagulum, commendatum. At enim vero, quamvis exinde lingua liberiores movendi potentiam recuperaverit; illius tamen durities, ac gingivarum ipsiusque linguae cruentatio in eodem adhuc persistunt tenore. Et haud ignorari oportet, post applicata contra hæmorrhagiam extrinsecus a chirurgis adstringentia medicamina tensivum, ardentem ac spasmodicum linguam obsedisse dolorem; qui evacuato iterum cohibito cruore protinus remisit. Ab his ergo malis cum æger vindicari cupiat: tuum, Vir illustri, anhelò consilium, ac rationem proponi flagito, qua huic ægritudini commode atque tuto mederi liceat.

CONSULTATIO.

De ulcere, quod æger subtus linguam patitur, sentio illud cancrosum seu carcinoma appellari omnino mereri: quod a dyscrasia humorum scorbutica, ob cohibitam podagram ad linguam veluti concentrata primam traxit originem; deinceps vero remediis acerbis, calidioribus, corrosivis ac adstringentibus ab imperitis chirurgis in usum vocatis, & denique inopportuna salivatione mercuriali magis exacerbatum est. Hoc vero malum, quamvis perarduum & curatu difficillimum existat; non tamen penitus deserre oportet ægrum, sed rectam instituere curationem; in qua ante omnia potum feri lactis commendo sequenti ratione parandum: Lactis recentis quædam portio in patulo vase superprunis sub assidua agitatione, ne aduratur, ad spissiore decoquatur consistentiam; tum affusa eadem aquæ quantitate iterum ebulliat leviter, & denique, ut caseosa substantia remaneat, percoletur. Hujus percolati feri mensura una cum nasturtii, atque cochleariæ concisorum atque contusorum ana manipulo uno denuo decoquatur, & percolata tribus quotidie haustibus, quorum unus mane, alter circa meridiem, & tertius vesperi capiendus est, assumatur. Sub hujus per quatuor vel quinque hebdomades protrahendo usu consultum erit, singulis diebus quatuor ex primo feri haustu mannæ solutæ unciam devorare; & vesperi dosin pulveris sequentis bezoardici adhibere: Recipe antimonii diaphoretici, cornu cervi philosophice præparati, succini, lapidum cancerorum, cornu cervi usti ana drachmam unam, cinnabaris rite præparatæ drachmam semis. M. d. Loco potus ordinarii decocto ex sarsaparilla, radice scorzonæræ, cichorii, liquiritiæ & passulis parato uti expediet.

Inter topica commendo balsamum meum vitæ cum syrupo corticum aurantiorum mixtum gingivis inungendum; aut si ulcus tulerit, linimentum ex mellis rosarum uncia & spiritus vitrioli guttis L.

confectum, quod purificat & putredini resistit egregie. Neque minus efficax in hisce casibus est spiritus cochleariæ, super herbam cohobatus & melle rosaceo permixtus: aut denique unguentum ex therebinthinæ uncia dimidia, florum sulphuris drachma, & olei juniperi guttis 30. paratum. Collo vero imponatur hoc emplastrum: Recipe emplastri diachyli cum gummatibus uncias duas, pulveris croci drachmas duas, florum sulphuris, camphoræ ana drachmam unam. M. Nec demum ludetur opera, si brachio dextro non minus, quam pedi sinistro infligetur fonticulus, & maxime si abundaret sanguis, tres cucurbitæ scarificatoriæ inter scapulas apponentur. Denique cum Podagra olim tentatus fuit æger, operæ foret pretium, humores scorbuticos, qui jam ulcus linguæ sustinent, ad pedes derivare iterum posse; quod forsitan pediluvio ex aqua fluviali & sarsuribus tritici paratis, omni vespera adhibitis, obtinebitur. Et hæc sunt, quæ in arduo hoc casu proponenda duxi, quæ Deus reddat salutaria.

Nota.

His per quatuor circiter hebdomades usurpatis, nunciatum fuit, ægrum habuisse optime; duritiem linguæ ac cruentationem remississe, carnem gingivarum succrevisse, linguam ad motum atque sermonem redditam fuisse idoneam, totique corpori insigne accessisse incrementum.

CASUS LIX.

De ulcere mali moris in interioribus labii superioris.

VIr quidam dentem habuit acominatum, qui quidem suatu medicorum atque chirurgorum evellebatur; reliquerat tamen quandam perexiguam labii superioris in parte interiori lationem; quam, cum nullam ipsi pareret molestiam, nihili fecit, & per 14. dies haud deligari curavit, At vero cum in ulcusculum omni-

omnino abiret, & crusta spissiori magnitudine minimi nummi obduceretur: consultus chirurgus illud lanceola scarificavit, & mel rosaceum, unguentum ægyptiacum & spiritum vitrioli adplicuit. His frustra adhibitis alter chirurgus imposuit oleum cornu cervi foetidum a semet ipso elaboratum; quod & purgavit & ad suppurationem perduxit ulcus: tantum autem abest, ut illud coaluerit, ut potius eodem loco exterius molesta quædam cum dolore stipata effloresceret pustula. Hæc primum oleo ovorum camphora permixto oppugnabatur; sed haud ita pridem demum post inunctum balsamum de styrace liquidum cum oleo myrrhæ per deliquium combinatum depellebatur. Interiori vero vulneri opobalsamum cum myrrha & balsamum Arabicum instillabatur; quibus quidem consolidari videbatur, haud tamen coalescebat penitus: & cum ad obtinendam cicatricem spirituosa quædam ex camphora atque therebinthina adplicarentur, omnia ruebant in deterius. Namque vulnus reddebatur majus, intensa rubedine tinctum, & nullam plorabat saniem, frustra adhibitis balsamo peruviano cum melle rosato, gargarismate ex aqua salviæ parato, fomentis ex spiritu sambuci, camphoræ aliisque, nec non aqua calcis cum oleo hypericonis, quæ potius dolorem, tumorem, ardoremque labii adaugebant. Interim tribus abhinc hebdomadibus critico ac salutaris naturæ conatu, pustulæ rubicunda copiosissima in toto efflorescebant corpore; quæ mox obscuriori tinctæ colore, elapsis binis septimanis cum pruritu & omnibus symptomatibus penitus evanescebant. Tum storax liquida cum liquore myrrhæ vulneri adplicata, illud ad laudabilem perduxit suppurationem, & egregie purgavit: nihilo tamen secius in quibusdam locis purum haud est, nec etiam prorsus suppuratum, quin crustæ albæ quædam adpareant vestigia. Et quod deterrimum est, ulcus altius profundiusque serpere cœpit: namque fistulosa veluti cavitas a naribus ad angulum labiorum observatur, quæ masticationi pariter ac loquelæ est impedimento; at uno

loco consolidari, & caro supererescere videtur. Deprehensum quoque fuit, inimica huic malo esse spirituosa, illudque magis exacerbare.

Quæ cum ita sint, hæc potissimum incidunt quæstiones; 1) quænam ulceris species dicendum sit hoc malum? Namque haud ignorari oportet, illud quidem satis amplum atque profundum, & si adhuc residua crustula continuata suppuratione removebitur, capacius esse futurum: nullum vero tumorem cancerosum exhibere, nec malum odorem referre, nec pus tenue foetidum plorare.

2) Num spes sit, fore ut ulcus hoc sola suppuratione sanari possit; anne potius alia simul in usum vocanda sint remedia? & denique

3) Qua ratione præcaveri queat, ne ulterius serpat, ac vicinas partes, gingivæque adhuc immunes simul occupet? Ceterum ætatem nactus est æger valde provectam, corpore tamen pariter ac animo satis vegetus, & temperamento sanguineo-melancholico potitus.

C O N S I L I U M.

Ulcus illud, quod superius labium occupavit, cujusque historiam ac curationem hætenus institutam & mecum communicatam probe perpendi, non equidem proprie cancerosum appellari meretur: verumtamen mali moris, valde refractarium & difficilis atque admodum circumspectæ tractationis existit, & diuturnitate temporis, neglectisque congruis subsidiis, in corrodentem omnino ac cancerosam degenerare potest naturam. Pars enim affecta non solum substantiam habet valde porosam, tubulosam, glandulosam atque sensibilem; verum etiam præ aliis affluxui humorum scorbuticorum, consolidationem insigniter retardantium obnoxia est. His adhuc magis favet senilis ægri ætas, quæ ad generandos succos impuros maxime opportuna deprehenditur: & denique ulcera, quæ interiorem labii superioris partem occupant; plerumque contumaciora & curatua

dis.

difficiliora esse solent, quam quæ labium inferius obident.

Quapropter si generosus æger ab hoc turpi malo liberari cupit, ex solo exteriorum remediorum usu illum voto suo nunquam potiturum, credo. Namque principalem mali causam in scorbutica humorum diathesi potissimum sitam esse, vel ex efflorescentia pustularum per totum corpus satis elucescit: & levissima illa ab acuminato dente inducta læsio non nisi occasio fuit, qua imputorum succorum major ad eam partem affluxus concitatus malum sustentavit ac exacerbavit. Hinc necesse omnino est, ut integra humorum massa depuretur, illius crasis vitata corrigatur, & particulæ acres salinæ diluantur & edulcorentur. Nisi enim hoc impetraverimus, nullam consequemur laudabilem suppurationem; sed potius ulcus serpet latius, & periculosiora excitabit damna. Licet autem ex morbi historia haud adpareat, quæ jam adhibita fuerint remedia interna, nec eorum desideretur explicatio: non tamen possum, quin candide aperiā, quam mendedirationem in hisce ulceribus & tumoribus cancriformibus faciei, labiorum ac mammarum feliciter expugnandis deprehenderim efficacissimam.

Primum ergo, corpore succorum abundantia turgido, cruor ex vena in pede tusa detrahendus est; & tum primæ viæ blando laxante, humores non commovente, ab impuris sordibus repurgandæ sunt; veluti hoc est; Recipe manne electæ uncias duas cum dimidia, cremoris tartari drachmam unam & semis, aquæ florum acaciæ uncias sex; coque & solve leni calore, colaturæ adde extracti rhabarbari grana decem, olei de cedro italicæ guttas tres. M. d. S. potio laxativa, quæ mane aliquot haustibus, interposita jusculi avenacei sorbitione, assumpta alvum sine ulla molestia, quinquies circiter ducet, vel sexies. Hoc adhibito per septem dies singulo mane decocti mundificantis calidi mensura dimidia potetur, quod sic se habet: Recipe sarsaparillæ electæ uncias quatuor, radicis chinæ uncias duas, radicis pimpinellæ albæ, pa-

reiræ bravæ ana drachmas tres, seminis fœniculi drachmam unam: conc. cont. d. S. species, quarum pars dimidia in quatuor aquæ fluvialis mensuris per tres horas quadrantes decoquenda est. Quo pote in lectum se conferat æger, ibidemque lenem expectet sudorem, tumque fricetur. Elapsis his septem diebus laxans portio iterum capitur; deinceps per septem dies rursus decoctam potatur, & denique ea curatio summo tertio vice laxante absolvitur. Sub hac autem operæ erit pretium, quavis vespere pulveris bezoardici ac temperantis dosin ex haustu aquæ cerasorum nigrorum, vel florum acaciarum devorare, cujus hæc est compositio: Recipe cerussæ antimonii bene præparatæ, lapidum cancrorum præparatorum, cornu cervi sine igne præparati ana drachmas duas, succini præparati, nitri purificati, cinnabaris nativæ præparatæ ana drachmam semis. M. f. pulvis, div. in 8. partes. Tum quoque omnem cerevisiæ atque nimium vini potum evitare, & de hoc, si Rhenanum fuerit, modicam quantitatem sub epulis dumtaxat ad confortandum stomachum & reparandas vires potare conveniet; pro potu autem ordinario sequenti decocto saporis grati utendum erit: Recipe radicis chinæ, scorzonæ, rasuræ cornu cervi ana uncias tres, seminis fœniculi, corticis ligni sassafras ana drachmas duas. Conc. cont. d. S. species, quarum uncia una cum dimidia, addito passularum minorum manipulo una in tribus aquæ mensuris per tres horas quadrantes decoquitur, & corticibus citri recentibus permiscetur. Cæterum probe cavere expediet, ut mens ab omnibus commotionibus atque sollicitudinibus maneat libera, labores cum meditatione juncti fugiantur, somnus capiat plenior, & ab omnibus cibis salis, acidis ac concoctu difficilioribus sibi temperet æger. Sic probe depuratis humoribus, curam lactis asinini commendo: quippe quod in senibus ad magis purificandos humores, eorum acrimoniam attemperandam, ac laudabiles generandos succos præstantissimum confert emolumentum.

Inter externa remedia ea, quæ hæcenus fuere adhibita, balsamica sunt, & putredini resistunt; malleum tamen, ne tanta varietate fuissent alternata & solum oleum cornu cervi foetidum adplicatum, quod aliquoties rectificatum, & æquali pondere vitelli ovorum permixtum hisce in casibus observatur efficacissimum. Jam commendarem styracem liquida cum myrrha; aut aquam calcis vivæ cum binis solutionis myrrhæ partibus combinatam & in aqua florum sambuci labio affecto inunctam; quæ vim purificantem, exsiccantem ac consolidantem possidet egregiam. At enimvero pinguis, oleosa, acris spiritiosa, oleosa, & maxime unguentum ægyptiacum hisce affectibus omnino inimica sunt; & ipsa camphora, licet in tumoribus præstantissima, in ulcerosis tamen morbis minime confert: neque vero plane ludentur opera, si essentia croci & spiritus vini camphoratus æquali pondere infundantur linteolo, & evaporato spiritu, calide adplicentur. Et hæc sunt, quæ in ægrotantis salutem monenda duxi; quibus si morem gesserit, de felici eventu non dubito, sed illum ex toto pectore apprecor.

CASUS LX.

De Affectu capitis cum efflorescentiis in pede.

Liceat mihi, Vir Excellentissime, adversam, quæ me tentat, valetudinem tibi perscribere, tuumque in eadem implorare auxilium, quæ his potissimum absolvitur symptomatibus. Quinque abhinc annis, ætatisque meæ viginti septem præterlapsis, cum temperamenti melancholico-sanguinei essem, ex improvviso dolore pulsati dextræ auris corripiebar, qui cum insigni tinnitu post tres vel quatuor hebdomades in gravem suffurum ac spasmodum otalgicum desinebat. Hic quidem haud ita multo post evanescebat; verum tamen suffur ille molestus ad hoc usque tempus, noctu potissimum, in dextra aure continuat. Vix duo ab hoc malo exceßerunt anni, cum

oculi quoque male adfici cœpissent; & ante illos punctula nigra, atque nubeculae instar muscarum ac minorum insectorum obversari videbantur: quæ vitia majus successive capiebant incrementum, & adhuc me sollicitant. Putabam quidem, mali sedem in humore aqueo & chrystallino hæere, & cataractam minitari: sed posthæc & ex propria experientia, & doctis peritorum medicorum demonstrationibus deprehendi, causam potius in lymphæ halituaosa atque viscida, circa nervorum opticorum thalamos stagnante sitam esse. Hisce autem accessit demum vertiginosa atque temulenta capitis perturbatio, maxime a pastu adfligens, sub cælo sereno levior, sub nebuloso autem, turbido, ac pluvioso ære gravior. Neque falsa erat quorundam medicorum suspicio, quæ hæc symptomata ex labe & atonia ventriculi derivarunt: a prandio enim non solum insigni rapior temulentia; verum maxime a cœna eximia pressio ac ructuosa affectio me sollicitat. Præterea per aliquot annos in tibiis, & præcipue extremis pedibus vehementis frigoris sensum percepi; quem adhibitum balneum Hirschbergense quidem fugavit, capitis autem affectionem magis adauxit. Denique vero quatuor abhinc annis dextrum pedem circa internum malleolum occupavit efflorescentia, primum nummi ternarii magnitudinem referens, dein vero latius serpens, & ad imperialis magnitudinem evecta. Hæc olim verna dumtaxat adparebat tempestate, hyemali evanescebat: jam vero assidua est, & serum perpetuo plorat, dolorem excitat, ipsamque arrodit cuticulam. Quum itaque varias ægritudines, quibus a teneris obnoxius fui, in hoc jam ulcusculum desinere velle, hocque ipsum musculosam etiam, ossesque partes adficere videatur: & denique omnia medicorum auxilia frustra hucusque adhibuerim: vereor sane, ne pejora incurram symptomata, & tuum adhuc consilium, Vir illustris, rescire sum cupidissimus.

CONSULTATIO.

DUO sunt, qui Te sollicitant, affectus, quorum alter caput, alter pedes occupat. In capite nimirum observantur non solum tinnitus, susurrusque aurium ac difficultas auditus sub pluvioso potissimum cœlo adfligentes; verum etiam oculis obversantur imagines, nubes, muscæ, atque visionem aliquantulum lædunt; & denique vertigo ac temulentia capitis, sensuumque procul dubio torpor infestant. Pedes autem molestis ulcusculis circa internum dextri pedis malleolum obsidentur; quæ serim assidue stillant, multisque stipata sunt doloribus. Horum vero omnium symptomatum prima sedes ac origo procul dubio in primis viis quærenda est; quæ dum multis acidis, viscidisque scatent sordibus, non solum status ac distentiones imi ventris generant, verum etiam vitales succos spissitudine ac impuritate quadam imbuunt. Hi autem difficilius per vascula capitis progressi, ac fluidum nervorum lymphamque tenuissimam inquinantes recensitas in organo visus auditusque progenerant affectiones. Quod si porro lymphæ nutritia dyscrasia quadam polluitur, & in inferiori pedum parte, per quos ob perpendicularem situm ægerrime transit, stagnationes atque extravasationes subit: illa ibidem acrior facta, cutim arrodit, & scedam illam produxit ulcerationem. Quæ cum ita sint, & ab illis malis funditus liberari cupias, non nisi palliativa frueris curatione, si sola dumtaxat symptomata, sicuti auditus, visusque vitium, vertiginem ac pedum efflorescentiam adgredi volueris. Magis e re erit, ut tonus ac robur ventriculi restituatur, ac vis digestiva promoveatur: quo demum chylus blandus ac laudabilis generetur, & alvina excretio debito gaudeat successu. Hæc ut consequaris, non efficacius Tibi commendare possum auxilium, quam thermas Carolinas, maxime aquas, quæ scaturiunt, molares adventante vere potandas: sub quarum usu simul habebis occasionem corpus sedulo movendi, ac

aerem mutandi; quæ duo momenta ad morbum tollendum insigne conferunt emolumentum. Præter enim hæc thermales curationes in hypochondriaca affectione, & humorum inquinacione non præstantius inveni auxilium; quæ tamen vitia Tu quoque ex nimia lucubratione, meditatione, vita sedentaria, ac quodam animi mœrore tibi contraxisse mihi videris.

Ante vero, quam incipiat hæc medicatio, necesse est, ut congruis & pharmaceuticis & diæticis remediis præparetur corpus, corroboretur ventriculus, ac depuretur massa humorum. Huic scopo inserviet hic pulvis: Recipe rhabbari electi drachmas duas, summitatum centaurii minoris pulverisatarum, salis absynthii, tartari vitriolati, feminis cymini ana grana quindecim. M. f. pulvis, div. in 3. partes, quarum singula bis quavis hebdomade mane ex aqua vino permixta sumta & ventriculum roborabit, & sordes evacuabit egregie. Mane vero ex decocto Thee vel Coffee L guttas Elisirii mei balsamici visceralis, æquali pondere cum liquore meo anodyno maritati capies; & quandoque vesperi quædam vascula decocti succoladæ hauries. Deinceps pro potu ordinario, cujus insignis est efficacia, aquam cum pane destillatam suadeo, quæ paratur, quando aqua pondere sex librarum cum duabus libris panis bene triti ex vesica destillatur, ejusque novem partes cum una vini generosi mixtæ potantur. Non minus huic scopo faciet satis decoctum ex radicis scorzonæ, cornu cervi ana uncia una, radicis cichorei drachmis sex; hordei manipulo uno & aquæ mensuris duabus paratum: quibus corporis moderatum exercitium, arrecta vivendi ratio accedat, necesse est.

Pedis denique efflorescentiæ summo cum fructu adplicabitur linteolum aqua arquebusadæ, tutia præparata permixtæ, madidum; cui etiam imponi poterit saccharum saturni in aqua rosarum. Quibus rite adhibitis salutarem eventum haud defore credo, quem ex toto pectore precor & voveo.

MORBIS PECTORIS.

C A S U S LXI.

De exulceratione faucium cum ingenti fluxu salivali.

Illustis matrona 32. annorum, tenerima corporis constitutione prædita, adhuc juvenula morbo virgineo, quem chlorosin vocant, laboravit. Postquam autem leges matrimonii subiit, desit illud vitium in fluorem album. Novissimo abhinc biennio, cum sexta vice uterogeneret, paucis ante puerperium hebdomadibus eximia defluxione catharralium æque ac faucium tentabatur, ipso demum partu terminata. Exinde vero hanc catharralem affectionem singuloverno & autumnali tempore tolerare debuit, qua non solum fauces pustulis, rubris obidebantur, verum etiam copiosa muci per nares, salivæque per os effluxio accedebat, cum sermonis non minus ac deglutitionis quodam impedimento. In hæc hæc molestia per sex semper vel octo hebdomades; sub qua, quidem mensium fluor rite succedebat, fluor vero albus, cui obnoxia est, evanescebat, & illa finita iterum redibat. Proximo abhinc autumno ineunte septimo foetu gravida, recruduit hæc denuo egritudo, majori tamen ac olim vehementia. Namque accedebant capitis dolores immanissimi, cervicisque insignis spasmus, deglutitionem æque ac sermonem impediens, noctu atrocior; saliva exspuitio erat copiosissima, ejusque quotidie binas ferme reddebat libras. Decima sexta gestationis hebdomade venam in brachio secandam præbuit, effluente sero mucilaginoso ac viscido, nullo ferme sanguine tincto. Et licet plurima huic malo opposuerit remedia; nullum tamen ex omnibus

sensit levamen: propterea consilium anhelans doceri cupit, quæ hujus salivalis fluxus causa, quæque convenientissima medela.

Epicrisis.

Liceat ex hoc casu quædam animadvertere momenta: 1) Fœminæ, quæ exilia possident vasa, tenerioresque fibras, & chlorosi & fluior albo maxime sunt obnoxie: eo quod ob circulationem sanguinis in ejusmodi corporis habitu languidiorem & segniorem serum præ partibus sanguinis rubicundis sulphureis, quæ motum intestinum causantur, prædominium accipit: inde malus corporis habitus, & color faciei lividus increfcit, secretio & excretio inutilium particularum, imo sanguinis superflui deficere incipit: hinc docet experientia, quod chlorosi laborantes vel plane mensibus careant, vel fluore albo infestentur.

2. Multiplici experientia compertum habemus, suppresso vel cohibito fluior albo, quo serum corruptum, impurum atque vitiosum salutaris sæpe consilio eliminatur, succedere in aliis & remotis locis ulcera, tumores, pustulas, quæ summam exasperant cutim, interdum etiam purpuram chronicam, orisque & faucium exulcerationes cum copiosa muci & salivæ excretionem; quemadmodum id in nostro casu animadvertimus. Restituito vero uteri fluxu isto seroso sponte hæc mala evanescere; ut inde liquido pateat, ob metastasin vitiosorum humorum in alia loca unum morbum ex alio prodire, dum nempe ex eadem causa uterque fovetur, & tamen ratione loci est differentia.

3) Tempore gestationis, quia colluvies.

vies humorum seroforum ob defectum mensum increfcit, non mirum est, defluxiones istas & decubitus copiosi feri & impuri ad loca glandulosa faucium & oris in nostra ægra fuisse aucta.

Quibus sic se habentibus ordinatum fuit, ut tribus a partu hebdomadibus ægra sequenti infisteret curationi. Nimirum per decem successive dies quavis vespere 14. pilularum balsamicarum assumere debebat, quarum hæc erat compositio: Recipe Myrrhæ electæ, mastichis, succini præparati, extracti aristolochiæ rotundæ, cardui benedicti, Gummi ammoniaci depurati ana drachmam unam, extracti rhabarbari scrupulos duos, helilebori nigri cum aqua parati scrupulum unum, florum salis ammoniaci martialium, salis succini ana grana duodecim. M. f. cum essentia castorei pilulæ ex scrupulo uno, No: 20.

Deinde commendavi hoc decoctum: Recipe radicis sarsaparillæ uncias duas, herbæ cardui benedicti manipulum unum, radicis caryophyllatæ, anisi stellati ana drachmas duas, conc. contr. d. S. Species, quarum uncia duæ in tribus aquæ mensuris per horam dimidiam coquantur, & intra decem illos, quibus pilulæ sumuntur, dies loco potus ordinarii hauriantur. His diebus finitis illius decocti calefacti mensuræ dimidiæ addatur drachma una harum specierum: Recipe radicis pimpinellæ albæ, rasuræ ligni sassafras ana unciam unam, herbæ scordii manipulum unum cum dimidio, seminis foeniculi drachmas tres: ebulliant invicem, & instar potus. Thee mane intra lectum bibantur cum sudoris expectatione.

Iisdem decem diebus hora quinta, & nonnunquam etiam vespere ex descripto decocto propinata fuerunt Lguttulæ essentia balsamicæ hujus: Recipe essentiæ ligni aloes, succini, tincturæ tartari, antimoni acris ana unciam dimidiam, olei ligni sassafras destillati guttas octo. M. Extrinsecus suadebatur, ut suffumigii ex rasuræ succini, mastichis, ac tacamahacæ ana uncia dimidia parati fumus ore sæpius exciperetur; aut alternetur cum sequenti gargarismo: Recipe florum rosarum rubra-

rum, balauftiorum, herbæ menthæ, melissæ ana manipulum semis, mastiches drachmas duas. M. C. C. d. S. Species pro decocto, cui syrupus granatorum, vel vel roob Sambuci admisceatur.

Ceterum commendata fuit recta diætæ observatio, ut nimirum ægra sibi caveret a cœna liberaliori, cibis pinguibus, similagineis, dulcibus, nutrientibus, obsoniis, nimio carniarum usu, animi commotionibus atque refrigerationibus; contra magis studeret corporis moderato exercitio, potui plus indulgeret, quam sueverat; & denique crebris uteretur pediluviiis.

C A S U S LXII.

De singulari colli dolore ex stomachi vicio.

Uxor mea in dextro colli latere, semper aliquantulum tumido, pronuper insignem dolorem sentire cœpit, cujus hæc sunt symptomata. Dolor ille non solum totum collum, verum etiam totum istius lateris caput occupat; & quoties illum locum ægra manibus comprimit, sonitum intus ad ventriculum descendentem percipit; continuifque infestatur ructibus. Interdiu, & ubi erecta sedet, levior est dolor, puncturis per intervalla stipatus; noctu vero, & ubi decubuerit, intolerabilis est cruciatus, ructusque horrendi, maxime si affectum locum compresserit. Putabam primum, febrile quid subesse, cum noctu potissimum invaderet molestia: at mox deprehendi statum dumtaxat, affecto loco incarceratos, culpandos esse. Hinc mox per aliquot successive dies ægræ propinavi pilulas Stahlianas, pulverem bezoardicum & liquorem anodynum Hoffmanni, ut inde sudaret: nullum vero mali levamen percepit: neque opem tulit sacculus ex floribus chamomillæ & emplastrum discutiens extrinsecus applicata, sed hoc dolorem magis exacerbare videbatur. Ceterum alvo gaudet libera, ciborumque adpetentia integra; cui si nimium indulserit, majores inde molestias a flatibus, atro-

atrocioremque incidit dolorem. Verentur consulti medici, ne tympanitidis subsint prima rudimenta: quam etiam eo magis metuo, cum ægra per binos annos sæpius febriles insultus toleravit, nunquam funditus debellatos, sed sponte semper desinentes. Quidam in hoc rerum statu aquas Sedlicenses, earumque sal; alii balnea Lauchitadiensia commendant: quæ autem num adhibenda, aut quæ alia usurpanda sint, ex Tuo consilio doceri a-
vemus.

CONSULTATIO.

Intellexi ex litteris ad me datis, quæ potissimum ægitudines cum acerbis colli dolore generosam ægram infestaverint. De quibus, si mentem meam exponam, dolores illos omnino a flatibus intra ventriculum contentis natales suos mutuari credo, qui exinde inter membranas æsophagi ad collum usque ascendunt. Rarissimus sane est casus, paucissimis medicorum cognitus, quem tamen sæpius observavi. Huic si mederi volumus, remedia haud ad locum affectum atque dolentem, sed potius ad ventriculum debilem, & a flatibus distensum, adplicare oportet: quæ inter præstantissimum est sequens emplastrum ad sinistram ventriculi regionem impositum: Recipe emplastri de crusta pannis uncias duas, olei nucis præpressi, balsami Peruviani ana drachmas duas, olei carvi, ligni sassafras, menthæ ana drachmam. M. f. l. a. emplastrum. Interne vero commendo elixir meum stomachicum atque carminativum, ejusque L. guttulas ex ultimo haustu inter epulas assumendas. Alvus si segnior fuerit, ei lubricandæ ac flatibus ad inferiora derivandis, expediet pilularum Stahlîanarum, aut mearum balsamicarum novem vespere deglutire. Præterea vero operæ erit pretium, ut ægra parcis utatur epulis, & inter illas omnes flatulentos cibos, maxime poma probe fugiat, ac corpus sedulo moveat.

APPENDIX.

Generosa hæc ægrotâ ex usurpatis hisce remediis optime habuit; ac cum marito per aliquot miliaria itinere perfuncta, primo die illibatam præ se tulit sanitatem. Verum enimvero postridie ex improvviso ingenti horrore per integram horam percussa, incidit in conatum vomendi ac insignem æstum cum summa præcordiorum anxietate, pectoris constrictione, spiratione difficili, ac cordis palpitationibus stipatum; a quibus vero symptomatibus, per sex horas in hærentibus, sudore insequuto liberata bene habuit. Consultus medicus febrem tertianam, eo tempore grassantem, suspicabatur, deditque pulveres salinos atque laxantia. Tertio die recruduit eadem accessio cum longe gravioribus symptomatibus, ac ipsa mentis defectione: quæ feliciter superata, sequenti die adhuc vehementior rediit paroxysmus, cum insigni anxietate, pectoris agitatione convulsiva, suffocationis metu, extremorum refrigeratione ac gelido sudore, pulsuque valde inæquali & dure stipatus; cui demum supervenit mentis deliquium, atque mors subitanea. Percussus summo terrore de tam subitanea morte maritus, quam ex tertiana simplici suspicari nunquam poterat, desideravit, ut meam de tam inopinati eventus causâ exponerem opinionem. Quam ut traderem, haud ignorari oportet, ægram fuisse habitus corporis repleti atque spongiosi, vitæ sedentariæ admodum indulgisse, potum sufficientem neglexisse, hinc sub quocunque corporis motu, maxime cum acclivâ scanderet loca, spirandi angustiam incidisse, & sæpius cordis palpitatione cum pulsu inæquali ac intermittente laboravisse: neque minus multis annis tum moribus pedum infestatam fuisse, quæ sub ultima febre evanuerunt. Ex his vero semper judicavi, polyposum forsitan concrementum in corde vel pulmonum vasis delitescere; cui quoque causam severissimorum, quæ febrem comitabantur, symptomatum, ipsiusque mortis adscri-
ben-

bendam esse puto. Quod si enim sub rigore febrili & ingenti partium extremarum spasmio humores copiosius ad pectus & cor compelluntur, & exinde ob ventriculos cordis, maxime dextrum, more consueto polyposis concretis obturatos non debite repelluntur: fit omnino, ut cruor majori copia intra auriculam ventriculumque cordis dextrum stagnans, has partes distendat, ideoque præcordiorum anxietates, cordis palpitaciones, lypothymias ac suffocationes inducat. Occurrerunt mihi tres in mea praxi casus huic non dissimiles, quod viri, qui pedibus tumidis affecti ac suspicionem polyporum in præcordiis moventes, ubi febrem tertianam inciderunt, sub illius rigore, retrolapso cedemate, inopinata suffocatione fuerint extincti.

CASUS LXIII.

De spasmio œsophagi, illiusque atonia.

VIr quidam annorum novendecim, strictioris corporis habitus, constitutionis admodum sensibilis ac biliosæ, novissimo abhinc anno post haustum potum Thee vehementi ac tanta excaudit iracundia, ut protinus contremuerit ac nausea adfectus fuerit. Tum statim adiit officinam pharmaceuticam, ibidemque portionem alicujus nigricantis liquoris assumpsit; & vesperi XX. guttas balsami vitæ Hoffmanni ex vino adustus potavit. Nocte insequuta cum pejus haberet, iterum ingurgitavit spiritum vini: & deinceps amissa penitus adpetentia, huic excitandæ largam sardenarum aceto conditarum devoravit quantitatem. Hinc consultus medicus propinavit ipsi pulveres salinos, & quosdam purgantes, ex quibus insigne incidit alvi profluvium cum omnium virium prostratione. Sub hoc ipso profluvio accessit in faucibus molesta instar pali infixi sensatio, ac si quidpiam inde proserpere vellet; ut etiam cum medico putaret æger, vermem obsidere fauces. Hinc ipsi data fuerunt pilulæ ex extracto aloes, rhabarbari, mercurio dulci & co-

Hoffm. Consult. Med.

rallina pulvere concinnatæ: quæ bis quotidie sumtæ alvum quidem satis potenter duxerunt, malum autem ita exacerbaverunt, ut viæ amplius deglutire quicquam valeret: frustra comestis intra 14. dies plus quam L. pomis citrinis. Invadit vero hoc malum per intervalla; sub quo extrema perfrigescunt insigniter, nec satis foveri possunt: ipsa corporis refrigeratio malum exasperat; somnus est exiguus, virium decrementum, ac incredibilis ad iram proclivitas, qua vel levissima commovetur occasione. Alvo pertinaciter obstipata, status ad superiora eluctant, & clysteribus derivantur optime: purgantia enim oretenus exhibita augent malum, sicuti quoque omnia calidiora, ut adeo ab omni cerevisiæ atque vini usu abstinere debeat. Hinc demum alius medici imploravit opem; a quo cum emulsionem amygdalinam cum semine papaveris albi accepisset, & pulveres præcipientes nitrosos, melius quidem habere videbatur; mox autem in pristinam relapsus calamitatem, meum flagitavit consilium.

Re itaque penitus perspecta, hunc morbum non nisi spasmio vehementiori œsophagi ventriculique absolvi credo, qui ab insigni mentis commotione & excandescencia ortus, & incongruorum remedium, partim calidiorum, partim acriorum atque purgantium usu magis auctus fuit atque exacerbatus. Quum enim consultus medicus, vermem inhaerere faucibus ratus, illi enecando anthelmintica ac succum citri propinavit: his non solum distentionem tunicarum nervearum atque muscularum in œsophago adauxit, verum etiam effecit, ut spasmus ille per universum genus nervosum fuerit propagatus. Hinc quoque derivanda sunt mala symptomata, veluti frigus partium externarum, maxime pedum, anxietas præcordiorum, inquietudo, urina pallida, pulsus durities, & eximia ad iracundiam proclivitas. Illud autem symptomata, quo palus faucibus videtur infixus, ex muscularum, qui œsophagi principium constituunt, spasmodica constrictione dependet; qua ex eorundem tunicis quasi globus formatur in infundibulo, qui il-

L

lam

lam pali infixi sensationem constituit. Præterea autem vero est simillimum, partim bilis sub iracundia in ventriculum facta effusione, partim acrium medicinarum, partim succi citrorum acidi nimio usu nerveas ventriculi tunicas, maxime villosas, fuisse arrosas: unde etiam venit, quod æger nulla acriora, nec calidiora alimenta, nec vinosos potus perferre queat.

Quamobrem eo collineavit meum consilium, ut æger ante omnia ab omni cerevisiæ, vinique potu & largis epulis abstineret, & per aliquot hebdomades pro potu ordinario jusculum tenuius ex avena & floribus chamæmeli decoctum hauriret, ex illo quandoque haustum olei amygdalarum dulcium fumeret, aut decoctum ex rasura cornu cervi, scorzonera & passulis minoribus paratum potaret. Deinceps operæ pretium duxi quotidie cubitum ituro ægro 20. sequentium pilularum exhibere: Recipe extracti millefolii, chamæmeli ana drachmas duas, extracti hyperici, mithridatii ana drachmam semis, croci, castorei pulverisatorum ana grana 15. olei destillati macis gutt. 6. M. f. pilulæ ex scrupulo uno N. 20. quibus sumtis quotidie pediluvio ex floribus chamæmeli, fursuribus triticeis; & aqua fluviali confecto uti debuit. Neque minus mane & post meridiem 40. guttulas hujus spiritus propinavi: Recipe liquoris nostri anodynî mineralis unciam unam, olei chamæmeli veri, olei absynthii, olei de Cedro ana guttas 12. Et denique externe faucibus, collo, ac regioni ventriculi balsamum meum vitæ intra lintea adplicari jussi. Quibus per aliquot tempus usurpatis factum est, ut æger a molesto suo morbo penitus vindicaretur.

APPENDIX.

Non alienum hoc loco videtur, ob materiæ affinitatem casum pariter rariorem subnectere, qui in atonia ac resolutione pharyngis, sive principii œsophagi consistit, & sic se habet.

Studiosus 19. annorum, temperamen-

ti sanguinei, animique hilaris, qui crebris narium hæmorrhagiis & capitis doloribus, maxime si nimio corporis motu, & largiori vino humores exagitavit, sollicitari, ac præterea focali collum artius, & ad valorum faciei inflationem usque constringere sueverat, novissimo vere tumore glandularum colli corripiebatur, emplastro de meliloto discusso. Brevi abhinc tempore percipiebat, quacunque assumpta vel esculenta, vel potulenta in ultimis faucibus, veluti subsistere, ac si nimis cito deglutire conabatur, conatu reddi vomibundo; attamen per intervalla hæc molestia gravius mitiusve infestavit. Post aliquod tempus evanescebat hæc affectio, & ipse cibos deglutire quidem valebat, verumtamen ubi profundius per gulam descendebant, ac ventriculum ingredi volebant; obex quasi ibidem videbatur positus, ut assumpta vomitu reddere debuerit, liquidiora autem nonnunquam libere penetrant ventriculum. Vomitus ipse cum non sine anxio conatu contingeret, temperavit sibi æger ab omni fere ciborum usu; & hinc in exitium corporis delapsus decrementum, meum flagitavit consilium.

Hujus ergo mali causam exploraturus, suspicabar primum constrictionem circa orificium ventriculi sinistrum spasmodicam; & hinc ordinabam antispasmodica remedia, maxime oleum amygdalarum dulcium recens ex jusculo avenaceo hauriendum, quod quidem absque insequuto vomitu ventriculum penetravit, ipsum autem malum tollere haud potuit. Nam assumtis alimentis videbatur ægro ventriculi superius orificium, repagulo quodam clausum, ea haud transmittere; quare, si nihilo secius assumebantur, & œsophagum implebant, ore iterum eruebantur.

Hinc in mentem mihi veniebant illæ medicorum observationes, quibus constat, non solum in cavitate œsophagi, verum etiam externe inter œsophagum & asperam arteriam generatos successive fuisse tumores ac excrescentias, quibus liberum ciborum per gulam in ventriculum iter adeo interclusum fuit, ut misce-

ra homines perierint morte, teste Tulpio Lib. 1. cap. 44.

Verum enimvero nec hanc in præsentem morbo causam suspicari permisit repentina morbi generatio, quæ in allegatis observationibus fuit successiva: hinc putavi, subesse forsitan insignem ventriculi acrimoniam, quæ superius ventriculi orificium ac inferiorem partem gulæ ad spasmodicas proriparet constrictiones. Ordinavi itaque potiunculam ex manna uncia una & semis, solutæ cum aquæ storum acaciæ uncis tribus, olei amygdalarum dulcium uncia semis, & cremoris tartari drachma una paratam; quæ ingressa ventriculum, vomitum excitavit, eoque non solum multum pituitæ, verum etiam frustulum solidum nucis avellanæ magnitudine evacuavit. Hoc rite examinatum fuit frustum carneum fœtens, & male olens; quod æger ante quatuor hebdomades minus mansum deglutiverat, & in superiori stomachi regione ob hæserat: excretum autem protinus malo dedit inducias, liberumque rursus iter quibuscunque concedebat assumtis.

At vero paucis post hebdomadibus recidit eadem molestia, qua ægro videbatur, ac si quid in gula inferiori hæret, quod descensum alimentorum impediret, ac efficeret, ut assumpta vomitu reddantur. Jam ergo causam mali in atonia musculorum pharyngis, ex stagnatione feri visceri suborta collocabam: hinc imperabam, ut æger mane quinque vel sex balsami mei vitæ guttulas saccharo exceptas assumeret, & infusum Theiforme superingeret: corpus vero purgavi datis tribus salis Anglicani drachmis in aqua solutis, quæ alvum duxerunt osties; & externe denique spiritum vini camphoratum, balsamo vitæ permixtum, collo circumdari iussi; hisque obtinui, ut molestia hæc ægritudo penitus debellaretur.

Dignus omnino est hic casus, qui publici fiat juris, dum partim obturationem œsophagi a frusto cibi solidi in hærente, partim ob atoniam pharyngis inter rarissimos collocari meretur. Constat enim ex anatomicis, pharyngem

seu principium œsophagi ex variis musculis & constrictioribus & dilatatoribus componi: illi vocantur œsophagei; horum autem tria potissimum sunt paria, quæ nomine cephalopharyngæorum, sphenopharyngæorum & stylopharyngæorum venire solent. Hi dilatatores si agunt, posteriorem infundibili partem elevant, & antrorsum trahunt, hinc anteriori regione depressa ac aperta, masticati cibi ope linguæ maxillarumque trusi, in pharyngis deferuntur orificium. Tum relaxatis hisce, constringuntur œsophagæi, & ciborum per œsophagum in stomachum descensum promovent. Hinc adparer, omnem deglutitionem horum potissimum musculorum actione ac motu absolvi, qui a debito & subtiliori sanguinis & fluidi nervei influxu in nervos eorum musculorum, ex furculis paris octavi oriundos, dependet. Quod si igitur distorum musculorum tonus atque robur ab externis causis, maxime nimio humorum affluxu læditur atque vitatur, non potest fieri, quin exinde impediat ac difficilis reddatur deglutitio. Quando autem denegato penitus ab internis causis nervei fluidi influxu, vera horum musculorum paralysis suboritur, qualis a Tulpio Lib. 1. Cap. 12. allegatur, fit inde, ut penitus aboleatur vis deglutiendi, & ipsa omnino inducatur mors.

Ex quibus demum elucescit, evacuatis in hisce adfæctibus per congrua laxantia superfluis humoribus, non præstantiora esse remedia, quam nervina, tonica, atque balsamica & interne & externe usurpata.

CASUS LXIV.

De affectu œsophagi & ventriculi spasmodico.

VIR LIV. annorum, strictioris corporis habitus, valisque sanguine semper turgidis conspicuus, proximo ab hinc anno omnem potum averfari cœpit: quem cum sub epulis assumere conaretur, ille intra œsophagum, qui veluti con-

strictus videbatur, subsistebat. Olim per aliquot annos fluxus hæmorrhoidalis insultus toleravit: qui autem novissima hyeme atrocissimis dorsi, dextri hypochondrii & inter scapulas doloribus, alvi obstructione pertinaci, viriumque decremento, absque insequuto ipso fluore absoluebantur; post adhibita autem interne congrua remedia, externe spiritum vini camphoratum crocatum & emplastra debellabantur. Stipatae autem semper fuerunt hæc adfectiones supra memorata ventriculi molestia, qua quidem cibos integra adpetiit cupiditate, post potum autem parcissima licet quantitate assumptum, protinus replebatur, distendebatur, flatibusque ac pressionis sensu adficiiebatur ventriculus; quæ symptomata tribus circiter a pastu horis demum remittebant. Et notatu dignum est symptoma ante aliquod tempus accedens, quo extra epulas tanta subito corripiebatur fame, fere canina, ut gelido omnino, anxioque persunderetur sudore, donec cibi quidpiam assumerat. Postquam demum more sibi consueto circa novissimum vernale æquinoctium venam in pede aperendam præbuerat; remiserunt quidem pleraque symptomata; at ventriculi molestia eodem continuavit tenore, adeo ut circa prandendi potissimum tempus vix ambulare potuerit, sine stomachi dolore sub quocumque gressu excitato, non minus pauca comederit, & multum mukum eructare debuerit. Quam obrem, cum a restagnante hæmorrhoidali cruore ventriculi pressionem derivarent medici, provocaturi illum fluorem, ano ante tres hebdomades adplicuerunt hirudines. Tum vero excepit pertinacissima alvi obstipatio cum tantis flatulentis, ut præ iis vix enemata injici potuerint: & hæc demum post aliquot dies sponte desit in alvi profluvium, quo, dejecto omni penitus adpetitu, insignis pituitæ copia excernebatur. Hinc datæ fuerunt balsamicæ pilulæ, quæ intra nycthemeron absque ullis torminibus alvum viginti quatuor vicibus moverunt: quibus sedato alvi profluvio, successerunt imi ventris dolores ac flatulentia,

per intervalla adflicentes. Neque minus bis abhinc post assumpta potulenta accessit vomitus, cum tenacis pituitæ refectione. Quare tuum, Vir illustris, flagitat consilium, & imprimis doceri avert, num commendatæ iterum hirudines absque metu majorum symptomatum tuto adplicari queant?

CONSULTATIO.

EX communicato mecum casu, ægrum spasmodis circa œsophagum, ventriculum & intestina sollicitari perspicio. Spasmodum œsophagi attestantur dolores in dorso atque inter scapulas adflicentes, & potuum frigidorum in gula, quæ constricta videtur, subsistentia. Exinde vero adparet simul frigoris eximia in exacerbando spasmo œsophagi efficacia; siquidem æger calidiora potulenta commode ac sine molestia assumere valet. Ventriculi porro ac intestinorum distentionem comprobant reliqua symptomata, veluti sunt molestæ ac dolorificæ ventriculi post assumptos cibos inflationes, flatulentia, tormina imi ventris, & pertinaces alvi obstructiones. Neque minus ex eodem dictarum partium spasmo derivanda est multa pituitæ excretio, post pastum maxime vehementior. Et quum denique ob vitiatum atque labefactatum ventriculi intestinorumque tonum & peristalticum motum non rite concoquantur cibi, & ideo acres acidolæque succos atque sordes in ventriculo relinquant: factum inde est, ut non solum fames ferè canina extra epulas accesserit; verum etiam alvi profluvium, & mucosi vomitus pronuper supervenerint.

Quod si vero ulterius dispiciamus, unde hi violenti primarum viarum spasmi suam originem traxerint, hanc ex suppressione hæmorrhoidum, hinc subortis cruoris in partibus imi ventris stagnationibus derivandam esse arbitror. Hoc confirmant habitus ægri strictior; vasa cruore turgida; hæmorrhoides cæcæ olim toleratæ; dolores novissima hyeme dorsum occupantes, & sanguinis missione suble-

vati, & denique vita sedentaria, ac multis mororibus complicata, cui obnoxius est æger, quæque præcipue circulum humorum uti per totum corpus, ita maxime per abdominis viscera reddidit inertem. Ex his ergo causis prima spasmodicum, qui canalem intestinorum, ventriculumque obsident, origo derivanda est. Hisce autem cum debita humorum utilium secretio, recrementitiorum autem excretio impeditur, & ideo multæ sordes acidæ, acres ac biliosæ in primis viis coacervari deprehendantur, inde quoque novum generatur pabulum, quod eas stricturas magis fovet atque sustentat.

Quamobrem, cum metus sit, ne ex hisce vitiis aliquando universi corporis cachexia, hecticus calor, atque abdominis intumescencia suboriantur, omnes ad debellanda ea mala intendere omnino oportet nervos. Quod ut fiat, ante omnia consultum duco, ut singulo mane intra lectum æger de sequenti infuso theiformi potet: Recipe herbæ salviæ, veronicæ, summitatum millefolii, florum chamæmeli vulgaris ana manipulum unum, seminis fœniculi, anisi stellati ana drachmas duas. Conc. Contr. D. Hoc enim infusum ad diluendos & humectandos humores pariter, ac demulcendos motus spasmodicos eximium conferet momentum. Deinde operæ erit pretium, omittere consuetum cerevisiæ Læbeeginensis potum; quippe quæ adauget sabarum primarum viarum, nec per alvum aut urinam commode excernitur; & in ejus locum cerevisiam Martisburgensem, leviter tepidam potare. Neque porro possum, quin & repetitam hirudinum adplicationem, & venæsectionis administrationem suadeam: quippe quæ, si haud accesserit hæmorrhoidalis fluxus, ter ad minimum quotannis in pedibus erit instituenda. Tum quoque brevi ante epulas drachmam dimidiam hujus pulveris assumendam hortor: Recipe radicis ari, pimpinellæ, corticis cascarillæ, cinnamomi acuti, succini præparati ana drachmam unam, lapidum cancrorum drachmas tres, salis tartari, nitri purificati

Hoffm. Consult. Med.

ana scrupulos quatuor, olei de cedro guttas decem. M. f. pulvis. Ut denique alvus fervetur aperta, & corpus a corruptis crudisque liberetur humoribus, suadeo, ut singula hebdomade vesperi 14. pilularum mearum balsamicarum deglutiantur, & postridie mane drachma una salis anglicani vel Sedlicensis assumatur. Nec ludetur opera, si ad discutiendos flatus, clysteres injiciantur sedulo, & liquoris mei anodynæ, aut spiritus nitri dulcis cum tinctura tartari, essentia castorei, croci, & aliquot guttis olei fœniculi vel chamomillæ veri permixti 60. guttula quandoque adhibeantur. Quibus, si rite inhaerit æger, de exoptato eventu nullus dubio.

C A S U S LXV.

De Affectu œsophagi paralytico.

IN præfenti, qua excrucior, ægritudine, veneror divinam misericordiam, quod mihi visionem, antea imminutam, reddiderit, quæ eloqui haud valeo, per litteras tamen tremebunda manu scriptas significare possum. D.D.S. morbum meum ex lineis vitio derivaturus, rem ac non tetigit; a quo tamen vi temperamenti mei cholerico-melancholici prorsus aliena videor. Quamvis enim ob oculorum meorum labem hætenus in publicum prodire haud potuerim, & hinc sedentariam vitam egisse videar: attamen intra meum habitaculum sedulo obambulare suevi, animoque semper hilari, & sub ipsa hac calamitate tranquillo sum, qui licet omnino magis divinæ gratiæ, quam soli temperamento sit adscribendus, tamen in melancholici temperamenti hominibus rarissime deprehenditur. Hinc recte judicasse puto quosdam medicos, tranquillitatem mentis, qua fruor, ad sustentandam vitam & sublevandam ægritudinem multum contribuisset: neque etiam ulla labis viscerum aut humorum notas, maxime cum per aliquod tempus nullis fere vescor alimentis, in me deprehendo. Ipsa vero mea calamitas hæc est, quod satis longo abhinc tempore nul-

la alimenta, imprimis minutiora, deglutire valuerim. Hujus mali causam, juxta L. Z. opinionem non solum in epiglottidis vitio, quæ post saccharum ante unum & dimidium annum inauspicato deglutitum aliquantulum tumida est, & inter deglutendum non rite claudi videtur; verum etiam in totius œsophagi intumescencia sita est. Hinc primum opponebam calida gargarismata, quæ vero adeo exacerbabant malum, ut me suffocari crederim; post hæc autem continuato eorum usu, ea quidem ferre poteram, nullum vero nec ex iis, nec ex emplastro de meliloto percepi allevamentum: nec opem denique ferebant facculi calidi, quin potius defluxionem satis gravem ad pectus excitaverint. Abhinc incidi febrem quartanam; qua hora quarta vespertina gelido sudore totum perfundebatur corpus, conjuncta insigni nausea, ac omnium, præter auditum, sensuum obnubilatione: tum perhorrescebant omnia membra, ut vix fomentari potuerint; insequuta nocte somnus erat turbulentus, postridie æstus invadebat cum sudore, qui hora XII. meridiana ad statum pertingens iterum decrefcebat, ac hora quarta remittebat cum toto paroxysmo; hinc tertio quartoque die præter leves capitis dolores melius habebam, & denique quarto die hora vespertina quarta recidebat accessio.

Ut autem ad principalem morbum, nimirum deglutitionem difficilem revertar: haud ignorari oportet, me jam olim ea sollicitatam fuisse molestia, ut cibi masticati in ultimis obhaereret faucibus, nec nisi superingestis potu deglutiri potuerint. Jam vero plerumque nihil prorsus, nonnunquam tamen solidiora magis, quam liquidiora aut juscula deglutire possim. Sub hujus molestiæ auspiciis commendabant medici ad restaurandas vires gelatinam cornu cervi, ex qua, interposito quandoque haustu vini Hungarici, unicum habui nutrimentum: at per binas circiter hebdomades cerevisiam calidam potare didici, quæ mihi magis conferre videbatur. Hujus mali causam in atonia partium deglutitioni

dicatarum collocavi, quam magis comprobatam dedit partim vertebrarum colli strepitus, partim linguæ tensiva distentio, qua vix quædam eloqui possum verba sine linguæ, vicinarumque partium tensione ac intumescencia. Præterea ante sex circiter hebdomades accessit uvulæ & tonsillarum relaxatio ac inflammatio; palatique a velo pendulo ad dentes usque protensus tumor; qui licet aliquantulum remiserit; attamen ciborum deglutitionem magis reddit difficilem. Sub hac igitur ægritudine prioribus quinque anni quadrantibus, cum adhuc similaginea deglutire valerem, nullius omnino medici imploravi opem, nisi demum D. L. Z. Ab hoc acceperam tincturas stomachicas ac infusum theiforme; a quibus tamen nullum levamen percepi, nisi aliquale ex oleo bezardico externe inuncto. Tum D. L. L. consului, qui cum pulveres deglutire haud valerem, propinavit essentias discutientes, & anodynas, ac oleum amygdalarum dulcium: putavit præterea, hæere forsitan sub capite aspera arteriæ quandam excrecentiam, quæ impediret, quominus pulverulenta deglutire potuerim. Adplicui porro externe emplastrum de meliloto, quod autem noctu intolerabiles excitat capitis dolores; imposuissim etiam ex suasu Chirurgi W. emplastrum Oppoldedoch, si illius genuini particeps facta essem. Non minus haud sine fructu essentiam pimpinellæ cum melle aut oleo amygdalarum sumsi, & externe, si post multos sermones sensu ardoris in collo infestabar, spiritum camphoratum adplicui. Denique etiam unguento ex mucilagine cydoniorum, syrupo violarum, perficorum, aut roob diamoron parato fauces illivi; & gargarismata adhibui, quorum unum ex variis speciebus, & alumine confectum, malum exacerbabat, ac salivæ fluxum impediēbat; alterum ex rapis passis, herba Hysopi, floribus papaveris rhæados, & nitro depurato concinnatum egregiam fert opem.

APPENDIX.

NON alienum videtur, aliquam hujus casus addere explicationem. Quod ergo attinet visus vitium, de quo fit mentio, illud meo quidem arbitrio ex impedito humorum per oculos circulo originem suam traxit, nec aliis notis, nisi perpetua oculorum siccitate se manifestavit. Præterea sensibilitas & vis imaginatrix eximia est in nostra ægrotâ: quare licet ipsa se esse melancholicam negaverit, & juxta externum etiam aspectum magis videatur sanguineo-cholerica; attamen eam de melancholico temperamento re participare vera, vel ex ea mentis pertinacia elucescit, qua a semel proposita sibi opinione nullis averti potest argumentis. Hinc nec medici sententiam rejicere possum, qui illius malum ex vitio lienis derivavit: siquidem ad ejusmodi lienosos ac hypochondriacos morbos inducendos non semper mœstum dumtaxat animum requiri; saltem omnia nostræ symptomata a sanguine spisso ad fauces compulso natales suos mutuari credo.

Inauspicata sacchari deglutitio, de qua refert, sic se habet: uno ac dimidio ab hinc anno sub potus Theebois forbitione frustum sacchari forsan deglutiverat, cuius portio in arteriam asperam delapsa, molestum faucium dolorem per aliquot horas excitavit: quod autem præfens malum induxerit, vix credere possum, cum saccharum in ore solvatur facillime.

Neque ignorari oportet, agram perillustrem post assumpta calidiora pejus habere; quoniam, uti mihi videtur, cruor illius spissus illis commoveretur, non tamen facile transgreditur vascula minima. Cerevisia, quam bibit, calidioris usus mihi plane non aridet, & magis placeret, si dumtaxat tepidior esset. Olim per multos annos puram aquam bibere suevit; deinceps solo Rhenano vino uti, simulque cibis dulcibus, farinaceis ac similaginis indulgere cepit, quibus non solum sicciores ac calidiores, verum etiam longe spissiores reddidit succos vitales. Unde etiam suasi, ut omnia edu-

lia delicatula, veluti sunt emulsiones amygdalata, gelatinæ, placenta, similaginea &c. probe fugeret, & eorum loco cibis ordinariis & pane vesceretur. Sed illa suo indulget genio, & denique etiam vinum rhenanum exosa, purum Hungaricum bibere cepit; & inde humores suos omnino reddidit spissiores; siquidem interpositus nonnunquam decocti Thee vel Caffee usus ad humiditatem inducendam minime sufficiens fuit: maxime cum novissime ad vinum Hispanicum deveniret. Interim, cum hisce fortioribus jam sueverit, ac solidorum parum assumat; crederem proficuum ipsi fore cerevisiam, quæ in loco pura est ac tenuis. Num autem fonticulus, quem quidam ægræ, 30. annos natæ, commendarunt, sit adhibendus, Turæ, Vir excellentissime, relinquo dijudicationi.

CONSILIUM MEDICUM.

QUANTUM ex iis, quæ mihi de adversa Illustrissimæ Comitissæ valetudine perscripta sunt, colligere licuit, illam haud in sola imaginatione aut melancholia, sed potius resolutione partium nervosarum ac musculosarum, quæ principium œsophagi & asperæ arteriæ ambiunt, paralytica, ac hinc impedita deglutitione sitam esse persuasus sum. Occurrerunt mihi ejusmodi affectiones, ex solo terrore subortæ, in quibus alimenta ad vitam conservandam necessaria vix deglutiri potuerunt. Sæpius cum ejusmodi paralyti complicata esse solet spasmodica interioris œsophagi distentio, qua fit, ut deglutita ægre alimenta in ipso subsistant œsophago, & demum vomitu rejiciantur. Huncce spasmus in nostro quoque casu subesse simul, vel ex dolore sensitivo & intumescencia linguæ, partiumque vicinarum, quæ sub sermone ac deglutitione fit, adparet. A paralyti autem nervorum, muscolorumque, & denegato in illos liquidi nervei influxu, dependet & uvulæ relaxatio, & palati posterioris tumor.

Hanc hujus ægrotudinis veram causam medicos hæcenus consultos haud per-

spexisse, hinc nec rectam curationem instituisse deprehendo. Emplastrum enim de meliloto, quod majorem ad affectus partes humorum adfluxum inducere solet, pariter incongruum fuit, ac oleum amygdalarum: contra vero magis arridet spiritus vini camphoratus. Magna vis curationis in externis omnino sita est remediis; quæ inter commendo balsamum meum vitæ, sæpius externis affectis partibus & cervici inurgendum; & gargarisma nervinum, quod sic se habet: Recipe aquæ destillatæ salviæ, florum Sambuci ana mensuram dimidiam, roob diamoron unciam semis, natri depurati drachmam, balsami mei vitæ guttulas 70. M. f. gargarisma, quocum oñies & pluries quotidie colluantur fauces. Deinceps, ne alvus sit pigra, operæ prærium erit, singula hebdomade XIV. mearum pilularum deglutire. Emulsionum, gelatinarum, aliorumque mucilaginosorum usui haud subscribo, & magis commendo jacula cum radice eichorei, scorzonæ, petroselino & succo aurantiorum parata. Nec adhuc properandum existimo ad fonticuli inusionem, cui forsan superfedere poterimus.

Verum enimvero cum ventriculi imbecillitas & generandis pravis succis, & augendo huic malo sit satis idonea, illi quoque succurrere convenit. Huic scopo commendo elixir meum stomachicum balsamicum, LX. guttulis sub epulis capiendum; & denique hortor, ut illustrissima ægra loco potus ordinarii, aqua pura decocta cum tantillo Cinnamonomi, ac tertia vini rhenani parte permixta utatur. Atque hæc habui, quæ in Comitibus excellentissimæ salutem proponerem, quæ Deus reddat fausta ac prospera, ex toto pectore precor.

Nec spem fefellit commendata medicatio: siquidem ab illa, maxime balsamo meo vitæ, insignis ægra percepit levamen.

CASUS LXVI.

De difficili deglutatione ex summa musculorum pharyngis atonia.

Faber quidam ferrarius, annorum LXIV. habitu corporis strictiori, vasisque capacioribus præditus, & a teneris variis rheumatismis, mox totum, mox dimidium caput, mox artus, mox & præcipue sinistrum corpus occupantibus sæpenuero sollicitatus, proxima abhinc septimana cum post prævios sub tempestate pluviosa fortiores corporis labores ac exæstuationes sudore madidus assideret epulis, inter edendum brassicam muria conditam affectu suffocativo protinus corripitur. Hic enim non solum spirandi induxit summam angustiam; verum etiam insignem præcordiorum anxietatem, sudorem, ac vehementem faucium dolorem excitavit. Videbatur illi, ac si frustulum osseum obhæserit in infundibulo, quod in earum partium membranarum dolorificum excitaret sensum. Post horæ quadrantem, rediit equidem liberior spiratio, insisterant autem adhuc præcordiorum anxietas, dolor faucium, capitis dolores, & capitis insignis languor: quid? quod nec solida nec fluida abiq; suffocationis metu deglutire potuerit. Consultus ergo medicus collo adplicuit vesicam late calido repletam, nullo autem effectu; dedit porro laxans, analepticum, sudoriferum, & denique venam tundi iussit, sanguine extracto florido. Quum autem nihilominus pertinaciter inhærerent symptomata, meum demum imploravit consilium, de dolore faucium pungitivo, omnem deglutationem præpediente, siti ingenti, capitis doloribus, anxietate præcordiali, spirandi difficultate, pectoris compressionem pituitæ excreatione stipata, tussi per intervalla accedente, somnoque turbulento querulus: sub quibus appetitus sibi constabat rite.

Quæ omnia cum mecum volutarem, maximeq; deglutationis impedimentum, ac copiosam mucij reiectionem perpendere, non potui, quin tam subitanei affectus

causæ

causam in eximia atonia ac resolutione musculorum, pharyngem constituentium, collocarem. Hinc quoque binos curandi scopos habui, ut nimirum partim tonum labefactarum partium restituerem, partim pectus ab humoribus in illo stagnantibus liberarem. Quapropter imperavi, ut balsamo meo vitæ externa faucium regio inungeretur, eoque mane fauces colluerentur, & denique illius decem guttulæ Saccharo instillatæ ter quotidie deglutirentur. Hoc per quatuor circiter dies continuato non solum dolores remittebant; verum etiam æger liquidiora, juscula, cerevisiam absque impedimento deglutire cœpit. Tum vero congestio sinistra occupavit aurem, cum illius vehementi tinnitu fusurruque; & pectoris molestia, pituitæque rejectio adhuc inhærebant. Hinc ægo infusum theiforme ex herba veronica, radice glycyrrhizæ & femine foeniculi paratum bis quotidie potandum dedi, alternis diebus liquoris mei anodynî cum spiritu bezoardico mixti 40. guttas propinavi; sudoremque sub moderato regimine expectari jussi. Quibus factum est, ut resoluta tenaci materia, ac copiose rejecta æger intra binas hebdomades a molestis symptomatibus vindicaretur, pristinaque restitueretur valetudini.

CASUS LXVII.

De tumore in mamma cum mensium obstructione diuturna.

Honestæ fœmina, 36. annorum, temperamenti cholericæ sanguinei, facie florida, habitu corporis spongioso & ad sensum obeso, venis exiliioribus, cuteque tenerrima, in qua vel levissima emplastra vesiculas excitant, prædita, ad animi commotiones, terrorem æque ac excandescentiam facillima, quatuor in priori conjugio liberorum mater, multas agri tudines, veluti fuerunt morbilli, febris petechialis, affectus arthriticus, dysenteria, purpura &c. toleravit. Ex quò febre maligna infestata fuit, mensium defectui est obnoxia, qui quidem

regulâri tempore erumpunt, vix autem per horulæ spatium fluentes, parcum admodum cruorem fundunt: neque in eo, quo jam mecum per sexennium vixit, matrimonio unquam gravida facta est. Contra vero ob dictum mensuræ purgationis defectum variis sollicitatur symptomatibus, quorum potissima sunt præcordiorum anxietates, spirandi difficultas, cordis palpitationes ac præternaturalis calor, nocturno tempore maxime adfligentia; alvus levis, quæ vix omnî triduo solvitur, & inde suborta abdominis intumescencia, adpetitus dejectus, somnus turbulentus ac fere nullus, & denique in mamma sinistra per novissimum annum observatur tuberculum sensibillissimum, absque rubore, & magnitudine nummum octo grossos valentem referens, simulque ex illa liquor lacti similis sapius exprimitur. Hinc consultus medicus, eam esse gravidam arbitratus, curandi rationem ipsi congruam per sex menses instituit, neque minus pectoris molestiis convenientibus medicinis obviam ivit. Commendavit quoque potum cerevisiæ Islebienensis nimis saturatæ; quem cum præviis calore, anxietatibus præcordiorum, & cordis palpitatione, sudor exciperet, ille naturæ motus sequentur crebrius & plus quam decies fortiora sudorifera ægrâ propinavit, iisque omnes ferme vires deiecit. Quare alter medicus in consilium vocatus, aphorismum, natura quod tendit, eo ducenda, minus recte applicatum, nec opportune satis cerevisiam illam calidiorem pro potu ordinario commendatam fuisse asseruit: omnia potius symptomata cachexiæ ex mensium defectu subortæ deberi, & hinc pro potu ordinario decoctum quoddam, aut saltem levio rem cerevisiam seligi oportere putavit. Neque minus ad provocandum mensuræ purgationis fluxorem commendavit pediluvia sicca, ex arena, cineribus ac sale confecta, alternis diebus adhibenda: calorem, sudoresque præternaturales tintura papaveris rhæados confopiosos: & denique alvi siccitatem essentia rhæbarbari oppugnandam decrevit. Tuam vero prius, Vir illustris, de proposi-

ta hac medendi ratione sententiam expectamus, & doceri potissimum avemus:

1) Num in subjectis ex mensium defectu cachecticis, neque vero hamorroidum fluori obnoxiiis, locum habeant curæ derivatoriæ; numne ex iis mensium aut hamorrhoidum provocatio expectari queat?

2) An allegata symptomata, maxime liquor lacteus ex mamma sinistra propululans, mensium imminutioni debeantur?

3) An ægrota conferat, cerevisiam Islebiensem evitare, ejusque in locum decocto aut potu leviori uti? anne potius adventante vere usus acidularum Pyromontanarum aut Carolinarum emolumentum quoddam polliceatur?

4) Quanam in præsentis rerum statu adhibenda sint remedia, & an pedilaviis siccis porro insistendum?

5) Num denique tumor ille sinistræ mammae carcinomatofus, quo ægræ mater fuit mortua, appellari mereatur, quaque ratione oppugnandus sit?

CONSULTATIO.

Quod si molesta, quæ carissimam tuam conjugem sollicitant symptomata mecum perpendo: ea omnino non nisi a defectu mensium derivare possum, qui ex habitu spongioso, vasis exilioribus, & tono totius corporis per toleratos tam varios morbos, maxime febrim petechialem, labefactato natales suos mutuatur. Inde enim debilitata sunt vires, quæ cruorem uterinum statis terminis expellere debent. Quam autem humores superflui exitu suo destituti ad interiora, cor, pulmones, ventriculum ac intestina majori compelluntur copia: inde proficiuntur omnia symptomata, nimirum præcordiorum anxietas, spiratio difficilis, cordis palpitatio, languor, prostratio appetitus, somnus turbulentus, ac æstus præternaturalis. Quibus omnibus cum alvi accedat obstructio, fit, ut flatus quoque ad ventriculum, & superiora regurgitent intestina, omnesque affectiones magis exacerbent. Ut autem ad singulas respondeam quæstiones, & quidem ha-

rum primam: Num curatio derivatoria in præsentis ægritudine locum inveniat? nescio sane, quid per eam intelligas. Quod si forsan sudorifera putaveris, ea in his affectibus minus sunt opportuna, cum humores magis commoveant, & ipsam lentam febrem inducere possint. Magis erunt remedia, vias, per quas uterinus cruor fertur, aperientia, motusque naturales ad ea loca invitantia.

Ad secundam autem quæstionem, & tumorem mammae sinistræ, & lacteum humorem, ex illa stillantem, ex eodem omnino mensium defectu proficisci arbitror: quoniam cruor, per uterum excernendus, ad glandulosam & spongiosam mammarum compagem rapitur. In omnibus enim hisce humorum congestionibus, maxime post partum, insignis uteri cum mammis deprehenditur consensus: quid? quod attenta doceat experientia, hæcce mammarum tubercula ex mensium suppressione suborta, his instantibus plerumque exacerbari magis, ac doloribus pungitivis adfici.

Quod autem ad tertiam attinet quæstionem: haud ignorari oportet, cereviasas crassiores atque calidiores in hisce morbis minime esse opportunas; neque vero conferunt tenuiores atque triticeæ, quippe quæ pituitum adaugent, ac acidam suburam progenerant. Præstat ergo potius cerevisiam hordeaceam temperatam seligere. Neque autem corpore præparato, & calore præternaturali consopito alienas puto acidulas Carolinas, maxime molares, futuro vere potandas. Crebra enim comprobatum habeo experientia, harum mineralium aquarum congruum ac rationalem usum, cum omnes ductus secretorios æque ac excretorios potenter aperiant, in irregulari mensium negotio esse præstantissimum.

Ante vero, quam instituatur hæc curatio; juxta quartam quæstionem corpus omnino præparandum est. Huic scopo commendo balsamica, amara, ex extractis centaurii minoris, gentianæ rubræ, aquis destillatis, & liquore terræ foliatæ tartari, concinnata; & contra calorem præternaturalem pulveres absorbentes nitro-

trofos, versus noctem capiendos. Non minus circa menstruum tempus, ad menses promovendos pariter ac alvum lubricandam essentia rhabarbari saturata cum terra foliata tartari permixta, aut pilule balsamicæ Becheri, Stahl, vel nostræ bis quavis hebdomade sumtæ insignem spondent utilitatem, maxime si corporis moderatum accesserit exercitium. Inter epulas, si remiserit calor lentus, haustus vini Hungarici concedi potest: mane vero infusum theiforme ex herba melissæ, veronicæ, cardui-benedicti, fœniculi, & tantillo croci confectum potare; & vesperi pediluvium ex aqua fluviali paratis (sicca enim exiguum pollicentur fructum) uti conveniet.

Denique ultimæ satisfactorius quæstioni, tumorem illum mammarum sinistræ non omnino insuper habendum esse judico: probe conscius, hosce humores, maxime si in corpore impuro ad ulcerationem pervenirent, haud raro in ulcera cacoethæ, canerosa ac ipsa lethalia terminari. Quare consulo, ut mamma illa continuo foveatur calore, eique imponatur sacculus milio calido impletus.

C A S U S LXVIII.

De diuturna raucedine cum tussi & copiosa lentæ Pituitæ excretionē.

TRiginta trium annorum vir, a teneris ferme assiduus catarrhis vexatus fuit, qui oculos primum occupantes, abhinc aures, maxime sinistram obsederunt, cum auditus difficultate, & continuo foetidæ materiæ effluxu. Quamobrem per sedecim annos omni ætate acidulis Pymontanis usus, obtinuit equidem, ut foetidi ichoris effluxio cessaret; auditus autem gravitas hucusque inhæret. Mense vero Decembri anni 1724. accidit, ut dum in itinere constitutus, corpus calidum haustu aquæ frigidæ refrigerasset, raucedinem gravem, sermonem præpedientem inciderit, eaque ad hunc usque diem consistetur. Contra hanc variis remediis, & iterum acidulis Pymontanis pugnatum fuit; tantum autem aberat, ut illis le-

vareretur malum, ut potius molesta ventriculi ac gulara pituita copiosa, tamque acri, ut fauces arrodatur, repletio accederet, ac simul deglutationem impediret. Huic tandem affectioni opem tulit Chirurgus quidam per sic dictam ventriculi excutiam, quam aqua sua mercuriali, uti vocabat, madidam ter intrussit gulæ, & effecit, ut stopenda pituitæ alba tenacisque eructaretur quantitas. Eadem pituita & antea crebro vomitu, & dato laxante evacuata fuit, ut credemus, malum inde iri solutum: nihilo tamen minus mucæ excretio adhuc continuat, & novissime etiam tussis accessit, nocturno potissimum adfligens. Hæc quamvis sit violenta satis, nullos tamen in pectore, quosdam in ventriculi regione relinquit dolores: nec præterea urget anhelitus difficultas, nec sitis, nec æstus vexat, nec adpetentia imminuta, nec somnus, nisi accedente tussi, vitiat.

Denique vero tribus abhinc hebdomadibus oculos quoque infestavit quædam molestia; quia illi matutino præsertim tempore conglutinati ferme videbantur: sed hæc, applicato nuchæ vesicatorio, insigniter remissit.

Medicus ergo consultus morbum in vehementi ac pertinaci catharro consistere, & ab acidularum Selteranarum usu penitus profligatum iri asserit. Quam autem egrotans a nullis remediis aliquam percepit utilitatem, & potius veretur, ne malum tandem in ipsam hæcticam, quam illius parens, ac bini fratres fuerunt perempti, terminetur: tuum, Vir Excellentissime, anhelat consilium, & scire avert, num ipsi vino, cui a teneris adsuevit, uti liceat? R. 1729.

C O N S U L T A T I O.

UT percepi ex datis ad me litteris, varix sunt, quibus æger infestatur, affectiones, nimirum diuturna raucedo, quam binos ante annos ex aqua frigida, corpore calente hausta, sibi contraxit, de in copiosa pituita collectio intra cesophagum; tum tussis cum nimia mucæ rejectione & ventriculi pressione; & denique ocu-

oculorum defluxio catharralis, ex vesicantis applicatione paululum sublevata.

Raucedinem quod attinet; illa omnino ex vitio laryngis ac asperæ arteriæ dependet: quarum partium tunica glandulosa nimis relaxata nimium humorum patiuntur affluxum, hisque madida aeris percussione, quæ clara efformat vocem, obtundunt. Ut leve videatur hoc malum; adeo tamen, si fuerit inveteratum, curationi, quam ullum aliud reliquit. Efficacissimam autem in illo opem ferre deprehendi spiritum salis ammoniaci anisatum, æquali pondere cum essentia croci atque succini remixtum, ter quotidie, mane nimirum ex calido, circa meridiem & vespere ex frigido XXX. guttulis sumendum vehiculo. Nec minorem usum spondet fumus succini, capite probe velato, faucibus nonnumquam excipiendus. Eadem remedia conferent etiam esophago ventriculoque pituita obductis; cui vitio quoque spiritus meus vitæ XXX. guttulis uncia uni sacchari pulverisati infusillatos, ore solutus & deglutitus admodum conducet.

Violenta porro tussis cum visceri muci rejectione stipata ex ventriculi vitio proficiscitur: in quo cum generentur multæ viscidæ sordes, illæ bile ac acido humore commixtæ non solum ipsam ventriculi substantiam vellicant, sed etiam intra massam sanguineam receptæ & ad pulmones delatæ, hosce stimulant, & bronchia ad stricturas proritant; quibus per canalem asperæ arteriæ protractis tussis excitatur, eaque hæc suburra eliminatur. Huic autem tussi convenientissimum auxilium ex laxante mannato ferri deprehendi, quod paratur, si mannæ uncia binæ cum dimidia, & drachma una & semis cremoris tartari ad lenem ignem in sex aquæ fluviatilis uncis solutæ, sex circiter olei anisi guttis permiscantur: quæ mixtura mane aliquot haustibus, sorbitione jusculi avenacei interpolatis, assumitur. Hæc enim alvum sexies circiter ducet, ac insignem muci copiam exturbabit: hinc singulis sex diebus capienda erit. Præterea bis quavis hebdomade XVII. pilularum mearum balsamicarum vespere as-

sumendas suadeo; & mane quandoque XX. grana eruce, in resolvendo mucro efficacissimæ deglutienda hortor. Tum quoque opere erit pretium, singulo mane quedam vascula infusi theiformis sorbillare, cujus hæc est compositio: Recipe herba veronica manipulos duos, herba salvia manipulum unum, florum anthos, lavedula ana pugillos tres, seminis fœniculi, anisi stellati ana drachmas duas. conc. cont. d. S. Species Zum Krauter. Thee. His porro ægritudinibus non minus quam oculorum affectui debellandis consultum erit, omni vespere pedes in pediluvia ex aqua fluviatili, & tritici furfuribus parata tepida demtaxat immittere, oculisque aquam Hungaricam, cum dimidia aquæ rosarum parte permixtam, intra lintea calide imponere.

Vini potum, nisi sit parcissimus, haud probare possum; illud enim maxime rheumatum ob aciditatem, quam fovet, & peccatori & ventriculo inimicum est. Adventante autem vere vehementer hortor, ut curatio cum acidulis Selteranis, in lagenis probe obturatis ac in loco frigidiori, ne inertes fiant, custodiendis instituantur: hæc enim præsentis ægritudini admodum sunt opportuna: Ceterum placeat summo languorum nostrorum medico, ut hæc, quæ proposui, in amplissimam ægri salutem prospere cedant.

CASUS LXIX.

De Hemoptysi.

Studiosus 24. annorum, habitus corporis inter pinguem & macrum medi, nullis unquam nec capitis doloribus, nec post venesectionem per aliquot annos institui solitam, narium hæmorrhagiis, nec malo hypochondriaco obnoxius, mense octobri circiter anni præteriti rus petiit, tenuique amictu indutus flante aquilone adeo perfrigescebat, ut vix incallescere iterum potuerit. Neque tamen minus prandio satis liberali usus, post illud corporis movendi gratia cum aratoribus sacculos frumento repletos bajulare cepit. Abhinc hora meridiana quarta iterum pro-

profectus sub itinere violenta rapiebatur
tussi, quæ sedata vesperi, cum conscen-
disset lectum, tanta recruduit vehemen-
tia, ut cruorem simul per totam noctem
e pectore spueret. Postridie parcus ex tu-
sa vena mittebatur sanguis, & dabatur
sequens pulvis: Recipe radices liquiritiæ,
ireos florentinæ, boli armenæ ana scrupu-
lum unum, & gummi arabici, tragacan-
thæ florum sulphuris ana grana XV. ele-
osacchari anisi scrupulum dimidium. M. f.
pulvis, div. in 4. partes æquales: ac pro-
pinabatur hæc tinctura balsamica: Reci-
pe olei amygdalarum dulcium recentis
unciam semis, spermatis ceti recentis
drachmam dimidiam, balsami de Co-
paiba, therebinthinæ venetæ ana scru-
pulum unum, sanguinis draconis, quan-
tum sufficit pro tinctura; cujus 40. gut-
tæ bis de die ex cerevisia lumbantur. Se-
dato hinc cruento sputo, remansit quæ-
dam spirandi angustia: quare dabatur
balsamus quidam ex balsami Locatelli re-
centis uncis sex & pulveris virgæ aureæ
drachmis sex paratus, quavis vespera
pondere nucis juglandis deglutendus; &
mane potandum ordinabatur sequens in-
fufum theiforme: Recipe radices chinæ
electæ, sarsaparillæ ana uncias quatuor,
polypodii querni unciam unam, florum
acaciæ, bellidis minoris, sarsaræ, herbæ
virgæ aureæ, veronicæ, pulmonariæ,
scabiosæ ana manipulum unum, corticis
Peruviani unciam dimidiam, rasuræ li-
gni Sassafras unciam unam, anisi stellati
drachmas tres. Inc. d. S. Species *Zum Krau-
zer-Thee*. Verum enimvero præterlapsis
binis mensibus, & quod notatu dignum
est, post insomnia terrificæ recrudescerebat
cruenta exspitio; non autem nisi duo-
bus circiter diebus continuabat, & red-
dita singulo paroxysmo sanguinis ea quan-
titate, quam vasculum dimidium capit,
sponte remittebatur. At ultima vice vehe-
mentius & diuturnius rediit malum: liqui-
dem per quatuordecim dies inhærens,
quater, quinquiesve quotidie ejectus fuit
sanguis, neque consopiri poterat mixtu-
ra ex aquæ florum scabiosæ uncis octo,
aceti destillati uncia semis, coralliorum
rubrorum præparatorum drachma dimi-

dia, terræ catechu scrupulo dimidio, sy-
rupi papaveris rhæados drachmis decem
parata, sæpiusque exhibita. Tandem re-
mittebat sponte malum, & tum ordina-
batur partim infufum pectorale ex radice
hellenii drachmis duabus, pimpinellæ
albæ drachma una, herbæ millefolii ma-
nipulo dimidio, capilli veneris, pyrolæ,
saniculæ ana pugillo uno, & anisi stella-
ti drachma dimidia confectum; partim
essentia pectoralis ex essentia millefolii
drachma dimidia, balsami indici drach-
ma una concinnata. Ceterum ipsa accef-
sio nec cordis palpitatione, nec extremo-
rum refrigeratione stipatur; sed pulsus
dumtaxat arteriarum ferturaliquantulum
citator. Alvus licet quandoque pigra sit,
plerumq; tamen lubrica observatur: & de-
niq; notari meretur, ægrum ante hoc ma-
lum venæsectionem luetam omisisse, &
sub illius accessione sanguinem quidem
sæpius, sed semper parvissima quantitate
detractum fuisse. Ipse quoque sub hoc af-
fectu eximium incidit corporis viriumq;
decrementum, & cum adhuc spiratione
difficili, & tussi sicca nonnumquam, cum
muci viscidis reiectione stipata, infestetur,
metuit omnino, ne in tabem pulmonalem
delabatur. Hinc doceri avert, quam
hujus mali sit origo, quæ medela? & num
phthisis exinde sit pertimescenda?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Sputum cruentum, quo æger per inter-
valla sollicitari suevit, non nisi ni-
mix humorum exæstuationi, post præ-
viam corporis refrigerationem factæ na-
tales suos debere arbitror. Postquam enim
ille tenui vestitu indutus ab austero aequi-
lone insigniter refrigeratus, deinde mox
in tepidiori loco calefactus fuerat, & de-
nique saccos frumentaceos bajulando, hu-
mores admodum commoverat, factum
omnino est, ut post violentam tussim
cruenta sequeretur exspitio. Neque ve-
ro dubium est, quin in ægro ob luetam
venæsectionem per aliquod tempus inter-
missam, vasa sanguifera cruore turferint.
Quum igitur accedens frigus externas cor-
poris partes constringendo humores vit-
les

les ex illis ad interiores magis, & majora cordis & pulmonum vasa potenter compulsi; deinceps inspiratus aer borealis vasa, quæ in vesiculari & membranacea pulmonum substantia continentur, sanguine turgida magis pressit; & denique vehementi artuum in elevandis faccis agitatione cruor vitalis ex musculis brachiorum majori quoque copia ad cor atque pulmones protrusus fuit: non mirum, si minima pulmonum vascula cruore admodum farta ac distenta, membranaceas ac nervosas partes ad tussiculofam commotionem proritaverunt, hacque vehementiori tandem penitus disrupta sanguinem ex ore eructarunt. Postquam autem vena tusa, & datis pectoralibus sanguineus hic fluor conquievit, & nonnisi quandam spirandi angustiam reliquit; atamen præterlapsis octo hebdomadibus post terrorem sub insomnio toleratum iterum recruduit. Ita enim est: quodocunque in hisce casibus vascula pulmonum minima sanguine farta, vel nimis relaxata, vel obturata, vel denique plane disrupta sunt, ac inde liberum humorum per illud viscus circuitum impediunt; facillimum est, ut sanguineæ effluxiones sæpius recrudescant; præsertim si tamquam occasionales causæ vel nimia corporis commotio, vel refrigeratio aut per motum, aut potum frigidiorē, aut aerem frigidum inspiratum facta, vel animi affectus, terror, iracundia accesserint, & venæ sectio præservativa fuerit intermissa. Quo vero frequentiores hujus profluvii sanguinei sunt recursus, ea major pulmonum ad illud subeundum inducitur dispositio; ideoque etiam curatio redditur longe difficilior.

Quod si ergo ab his malis vindicari cupiat ægrotus, ut frequentiores recursus debite præserventur, necesse est. Obtinabit hunc finem, si primum impedire studuerit, quo minus tam copiosus generetur sanguis; & hoc scopo haud largis epulis indulserit, maximeque omnes nutriendos cibos vitaverit, veluti sunt carnes recentes, vina dulcia, cerevisia calidior, simlaginea, farinacea, butyracea, saccharata, largior ovorum usus &c. &

denique, si manifesta adest humorum abundantia, sanguinem ex vena mitti curaverit, quod quater quotannis, maxime in pede repetendum est. Deinde verò curandum est, ut impetus humorum a pectore divertatur: hinc fortiores corporis commotiones, ac extremarum maxime partium refrigerationes studio evitentur, ac omnes occasiones, quæ vel alvum obstruere, vel tussim excitare valent, maxime fugiantur. Ex eodem fundamento insignem opem pollicentur pediluvia tepidiora, ex aqua fluviatili paranda, & per aliquod tempus ita, ut pedes ipsis paullo altius immittantur, adhibenda: hæc enim humores ab internis ad externas partes invitant, & ad inferiores derivant. Neque vero ignorari oportet, omnes eructationes cruentas spasmodicis stipari symptomatibus, veluti sunt refrigeratio extremorum, restrictio cutis & vasculorum cutaneorum, flatulentia & alvi obstructiones. Quapropter, si imminet hæc profluvia, vel actu jam adsunt, haud sine fructu commendare suevi, ut ægri protinus utantur tepidissimis pediluviiis, aut brachia simul aquæ tepidiori immittant, aut toto corpore in mitiora descendant balnea: & hinc observavi, mox infringi impetum humorum ac ipsum profluvium. Tum quoque alvi habenda est ratio; cui scopo operæ erit pretium singulo mense luna decrescēte corpus purgare sequenti potiuncula: Recipe mannae electæ uncias duas, Rhabarbari scrupulos duos, cremoris tartari drachmam unam; coquantur leni calore in unciis quinque aquæ veronicae; colaturæ adde elæosacchari citri drachmam dimidiam. d. Præterea vero ad relaxandas spasmodicas stricturas egregii effectus est liquor meus anodynus mineralis, guttulis 20. vel 30. cum drachma una pulveris mei nitrosi præcipitantis mixtus alternis, aut ternis diebus ex aqua vel simplici, vel florum acaciæ; aut Sambuci propinandus, & maxime circa lunæ mutationes, quibus plerumque irregulares sanguinis fluxus recrudescere solent, in usum vocandus. Ceterum ab aliis remediis cavendum est:

est: constat enim, plerosque medicorum nec veras excretionum sanguinearum causas, nec remediorum principia ac modum agendi callere; hinc affectus eos pro pectoralibus solummodo habentes, non nisi pectorales medicinas ordinare modo has, modo illas: quo fit ut sapius majus ægro damnum inferant, quam emolumentum.

Ut autem tandem exponamus num tabes pulmonalis ex præsentī malo pertimescenda sit? haud omnino negari potest, quin cruentas ejusmodi e pectore eructationes, maxime si nec recta curatio, nec congrua vivendi ratio accesserint, sapius pulmonum corruptiones, exulcerationes, & hinc ipsa tabes excipere soleat. Hanc eo magis timere oportet, si sanguineus fluor remediis adstringentibus fuerit cohibitus: quippe quæ intra vascula ac veticulas pulmonum relinquunt grumulos sanguinis, qui vel ea vasa obstruunt, vel in corruptionem abeunt. Eundem noxium effectum exserunt pleraque medicamenta pectoralia, sive sint demulcentia, inviscantia ac expectorantia, sive etiam stimulantia: hæc enim majorem succorum affluxum causantur, & illa largius data tonum pulmonum relaxant; quid? quod etiam vim ventriculi concoctricem admodum lædant, eumque ad generandam pituitam, ac fovendos flatu redant peropportunum. Contra vero ad præcavendam tabem nihil magis deprehendi proficuum, quam ut præter jam commendatam curandi rationem, adhibeantur herbæ balsamicæ ac leniter traumaticæ; quas inter commendari merentur veronica, scabiosa, scordium, pulmonaria, hederæ terrestris, capillus veneris, urtica mortua, summitates millefolii, flores bellidis, semen sceniculi, radix cichorei &c. quæ species vel in decocto cum cerevisia aut aqua, vel in infuso theiformi summo cum fructu potari possunt. Et hæc habui, quæ circa præsentem ægritudinem monerem; quæ Deus reddat salutaria, precor.

CASUS LXX.

De Hemoptysi hypochondriaca.

VIr 28. & quod excurrit annorum, strictioris corporis habitus, facie pallida & temperamento cholericomelancholico præditus, per sexennium variis ægritudinibus fuit sollicitatus, veluti fuerunt capitis dolores, ventriculi inflammationes, durities in regione mesenterii, cordis palpitaciones, tensiones circa umbilicum & hypochondria, maxime sinisterum, spirandi difficultates, pectoris dolores tensivi, eique in regione renum, & abhinc per totum dorsum ad humeros protensi &c. Has contra variis pugnavit remediis, thermis, & novissime Carolinis: quæ licet malo quasdam induxerint inducias, tamen insignes humorum excitarunt commotiones. Neque minus semper male habuit, & præsertim pectoris constrictionem, ac spirandi angustiam toleravit; ac denique absque ulla violenta causa 10. Cal. Jul. 1724. proxime elapsi in gravem sanguinis per pulmones incidit rejectionem, qua cruoris, quantum capit vitrum cerevisiarum, eructavit. Præcessit hanc eruptionem titillans secundum asperæ arteriæ tractum sensatio; nec nisi exigua tussis extravasati cruoris reliquias eructans sequuta est; ipse sanguis primum ater & coagulatus, dein floridus atque spumofus erupit. Hinc mox vena in brachio secabatur, licet præcedente æquinoctio vernali jam tusa fuerit; & dabantur remedia consolidantia. Conquievit inde cruentum sputum, & nonnisi striæ sanguineæ cum mucro quandoque rejectæ sunt: verumtamen dolor in pectore, & ab illo ad dorsum usque protensus continuavit, & febricula lenta, noctu plerumque multo horrore invadens, supervenit; quid? quod octo præterlapsis hebdomadibus cruenta evacuatio, licet priori parciore, recruduerit. Propinata protinus fuerunt & consolidantia & antifebrilia remedia; iisque & hæmorrhagia & febris sublata sunt. Verum enim vero quater abhinc rediit sanguinis eru-

eructatio, quæ novissime 3. Id. Martii anni currentis summo impetu satis copiosa fuit: iterumque post secatam venam, & leniora traumatica sublitit. Interim varia restant exinde symptomata, nimirum insignes pectoris dolores tensivi, languor totius corporis, somnus turbulentus, dejecta adpetentia, pressionem oculorum, gravativus sensus in fronte, crebri angores, durities circa scrobiculum cordis &c. & præcipue vehemens dolor occupat pectus ac dorsum, qui sub sternutatione vel oscitatione admodum exacerbatur, ac quandam quasi renisus in pectore sensum exhibet. Ceterum urina mingitur tenuis; & matutino præsertim tempore pituita viscida, a materia purulenta prorsus aliena, excreatur: & denique diætâ agri est exactissima, neque minus moderato corporis indulget exercitio. Quæ cum ita sint, Tuum, Vir illustis, consilium petit æger, & doceri potissimum avet, quo teneatur affectu? quæ illius origo? num cruor e pulmonibus, vel hepate, vel venis splenicis eructetur? an crebra venæsectio in malo forsan recedente conferat? numne illud ab usu thermarum Carolinarum sit inductum? quæ agro sint facienda, quæ fugienda? & num adventante vere lacte caprino uti liceat?

CONSULTATIO.

Postquam mecum communicata est quædam morbi historia, meumque ad illum debellandum iudicium desideratum: illa sedulo perlustrata, mox deprehendi, ægrum, qui admodum sensibilis ac melancholici est temperamenti, a sex jam annis symptomatibus infestari hypochondriacis; veluti sunt ventriculi inflationes, abdominis tensiones, durities hypochondriorum, constrictiones pectoris, spirandi angustia &c. Meamque omnes hæc adfectiones a spasmodica stricture partium nervosarum, partim diaphragmatis ac vicinarum regionum, partim primarum viarum, ventriculi nimirum ac intestinorum, & inclusis hisce flatibus proficiuntur: & his distensionibus essentia mali hypochon-

driaci absolvitur. Quamvis ergo agrotans has calamitates variis medicamentis, thermis & maxime Carolinis oppugnaverit, haud sine quodam levamine: attamen eas haud penitus expugnare potuit, quin novissimo anno cruenta omnino excretio supervenerit; quæ, cum tussi stipata fuerit, minime ex hepate vel liene, sed potius ruptis asperæ arteriæ valis sanguiferis derivanda est. Ad hujus autem mali generationem contribuit potissimum dolor ille pectoris compressivus, vel potius musculorum intercostalium ac septi transversi spasmodica distentio. Inde enim impedita spiratione æqualis ac liber sanguinis per vasa pulmonalia progressus, ac ex uno cordis ventriculo in alterum transitus turbatur, sanguis in capillaribus arteriæ pulmonalis valis accumulatur, tandemque rupto quodam in aspera arteria ramulo excernitur. Eadem quoque ratione sputum cruentum, quod octo post primum insultum hebdomadibus minori, mense autem Martio hujus anni majori recruduit impetu, contigisse putandum est. Quæ vero hæc novissima excretio reliquit symptomata, nimirum angor perpetuus, durities circa cordis scrobiculum & hepatis regionem, dejecta adpetentia, turbulentus somnus, ac pectoris compressio: ea omnia ex spasmodica fibrarum nervearum & orificiorum ventriculi constrictione, flatibusque in eo contentis, suam trahunt originem: quemadmodum vehemens ille pectoris dorsique dolor, qui a sternutatione ac oscitatione exacerbatur, spasmo partim septi transversi, pleuræ, musculorumque intercostalium, partim nervorum, qui ad pleuram ac musculos distos abeunt, distentioni debetur. Ex his denique adpareret, cruentam hanc evacuationem, nec ab exulceratione pulmonum, nec obstruptione vel induratione vasorum pulmonalium, sed solummodo a spasmodica partium earum stricture suos mutuari natales, & hinc hæmoptysis hypochondriaca appellari mereri.

Ab hoc ut vindicetur malo, necesse est, ut quotannis bis vel etiam ter, circa æquinoctia nimirum & solstitium hybern-

num, luna decreſcente, vena inciditur in pede, & cruoris ſex unciae detrahantur: quo maxime tempore a refrigeratione, & ciborum durorum & concoctu difficiliorum uſu probe cavendum eſt. Hæc vero venæſectio duplicem pollicetur utilitatem: non enim ſolum impetum humorum a pectore divertit, ſed etiam ſtagnationi ſanguinis circa præcordia, a qua & flatulentia primarum viarum & ſpſmi nervoſarum partium dependent, inſignem feret opem. Non minus excellentis ac ſere divinæ virtutis ſunt pediluvia, ex pluviali, vel etiam fluviali aqua, furfuribus tritici, & floribus chamæmeli concinnata, ea cautione uſurpanda, ut & tepidiora ſint, & pedes altius immitantur. Quum enim illam præſtantem vim, humores a pectore derivandi poſſideant; facile apparet, quantam in hoc hæmoptycæ æque ac hypochondriaco affectu ſpondeant utilitatem, maxime ſi eo tempore ſæpius & bis quotidie adhibeantur, quo nova ſanguinis imminet eruptio,

Carolinas quod attinet thermaſ, illæ quidem in paſſione hypochondriaca, quæ ab inſarctu viſcerum proſciſcitur, præſantiſſimas exſerunt virtutes; quas in præſenti caſu haud pollicentur, in quo conſtrictio ſpſmodica magis occupavit pectus; quid? quod externus illarum uſus majorem minetur noxam. Crebra enim compertum habeo experientia, balnea aquarum mineralium, licet ſint tepidiſſima ac maxime temperata, tamen adſectibus nervoſarum ac internarum partium ſpſmodicis omnino fuiſſe inſenſa, quoniam illæ ipſæ vim cutim conſtringentem poſſident. Idcirco vellem potius, ut æger aquis Selteranis cum lacte caprino vel aſinino permixtis, quæ pulmonum vitiis admodum ſunt opportuna, uteretur. Earum nimirum aquarum, binis partibus cum una lactis combinatarum, meſura una mane, & dimidia hora meridiana quarta tepide potatur; iſque potus per quatuor vel quinque protrahitur hebdomades. Hoc tempore eo magis recta vivendi habeatur ratio, neceſſe eſt; fugiantur cibi acidi, omniſque

Hoffm: Conſult. Med.

cereviſia atque vinum, & in horum locum pro potu ordinario adhibeatur decoctum ex cornu cervi raſpato paratum, interpoſito quandoque hauſtu vini Hungarici. Ut etiam alvi libertas conſervetur aſſidua, operæ eſt pretium, partim ſub initium, partim in fine curationis, ac ſub ea ipſa quavis hebdomade aſſumere potiunculam laxantem, quæ ſic ſe habet: Recipe mannae electæ uncias duas, ſalis Eploniensis drachmam unam cum dimidia, extracti rhabbarbari grana ſeptem, aquæ florum acaciæ uncias quinque, coque & ſolve leni calore, adde olei de cedro italici guttas tres. M. D. S. *Laxir. Tranckgen auf einmahl.*

Inter pharmaca, quorum promiſcuus uſus probe evitandus eſt, ſpectatæ virtutis eſt infuſum ſequens theiforme, mane & poſt meridiem ſex vel octo ſorbilandum vaſculis: Recipe florum chamæmeli, ſummitatum millefolii ana manipulos duos, ſeminis fœniculi, aniſi ſtellati ana drachmam unam cum dimidia. conc. cont. d. Neque minus confert, vel ante epulas, vel veſperi drachmam unam pulveris temperantis, qualis noſter eſt, ex aqua deſtillata chamæmeli devorare; & circa ingreſſum in lectum quater ſingula hebdomade Elixirii mei baſamici pectoralis cum pari pondere liquoris anodynî mineralis mixti 40. vel 50. guttulas aſſumere.

Ceterum omni ſtudio ſibi caveat æger ab animi affectibus, refrigeratione, cibis inconvenientibus atque flatulentis, potu ſpirituoso & fumo Tabaci: ac corporis exercitio moderato, ne corpus inde commoveatur, ſtudeat. Quæ ſi rite obſervaverit, de felici effectu remediorum nullus dubito.

C A S U S LXXI.

De Hemoptysi cum Febre lenta poſt uſum graviorem.

VIr celebris, ſexageſimum quartum ætatis annum egreſſus, temperamenti languineo-cholerici, ſuccis & ſanguine plenus incidit, poſtquam binis abhinc

M

heb.

hebdomadibus gravi afficiebatur tussi, in hæmoptysin; cui protinus accessit febris lenta, & adhuc durat. Mitior equidem tussis est, & parcior sanguinis sinceri, floridi, spumosi ac interdum grumosi rejectio: verum tamen, adhibita partim revulsoria in pede venæsectione, partim datis efficacissimis remediis, nondum omnino conquietari videtur. Novissimo abhinc triduo tussis erat levior; at heri cum nocte placido somno transacta surgeret, protinus vertigine, mentis deliquio, & gelido rapiiebatur sudore, cum pulsu debili, inæquali, ac urina satis tincta; sanguinis autem parcissima rejectione. Hæc vero cruenta excretio non ex solo pectore proficisci videtur: siquidem æger sæpius & absque tussi sanguinem excreat, & naribus reddit maxime inter emungendum illas. Ceterum de calida ebullitione ac undulatio in sinistro pectoris latere motu conqueritur; neque tamen adhuc purulenta expuitur materia: nihilominus lobus pulmonum sinister ob congestorias sanguinis stases videtur læsus. Quapropter remedia pectoralia, balsamica, traumatica, resolventia & abstergentia, saccharum lactis, corticem cascarillæ, species de hyacintho, antihecticum Poterii, lapidem manari, corallia rubra, nitrum, cinnabarim, massam pilularum de cynoglossa aliæque ordinavimus: nullam autem veram impetravimus sanationem. Quod reliquum est, æger utitur diæta lauta, opipara, vinoque generoso; & olim calculo sollicitatus, non solum doloribus nephriticis adhuc infestatur, verum etiam sæpius minores reddit calculos. Jam juscolum medicatum ex herba pulmonariæ, cichorei, nummulariæ, floribus bellidis, hederæ terrestris, chærefolii, hepaticæ nobilis &c. paratum sobillare cœpit; cum autem nulla sequitur reconvalescentia, tuum, Vir Excellentissime, petitur consilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX his, quæ de morbo ac curatione illius, quo laborat vir quidam celeberrimus, mihi perscripta sunt, non habeo, quæ circa curandi rationem moneam,

quippe quæ & naturæ subjecti, & causis morbi est accommodatissima: non tamen miror, quod malum exinde nondum fuerit sublatum, quippe in quo extirpando patientia opus est, & temporis diuturnitate. Ipsa vero, qua detinetur, ægritudo juvenili magis, quam senili familiaris esse solet ætati: quare etiam principalem nostri ægrotantis sub initio morbum febrem fuisse catharralem suspicor, ex qua, cum spasmodicis partium nervosarum constrictionibus, & eximiis humorum ad pectus & caput stipata videatur congestio, non solum diuturna tussis, verum etiam sanguinis grumosi ex capite, floridi autem ex minutissimis bronchiorum vasis rejectio suos omnino mutantur natales. Haud enim infrequens observatur, quod febres catharrales, quæ maxime verno tempore homines, venæsectionem negligentes & lautæ diætæ indulgentes, post impeditam transpirationem solent corripere, ejusmodi congestiones feris salis & acris comitentur. Hoc eo magis in nostro ægrotante contingere potuit, cum olim calculo renum ac nephriticis laboravit doloribus; siquidem experientia constat, hosce homines propter acrimoniam feri tartaream, & spasmodicas imi ventris constrictiones, ad rheumatismos pectoris atque pulmonum maxime esse proclives; præsertim si cruor vitalis per hæmorrhoides haud eruperit.

Quod si igitur præter illa, quæ jam adhibita sunt, curationem quandam proponerem, vellem, ut æger acidulis Selteranis, cum lactis caprilli dimidia parte commixtis, uteretur, earumque tepidarum mane libras duas, & post meridiem unam cum dimidia potaret. Neque vero desistendum est ab usu jusculorum commendatorum; sed præterea pro potu ordinario decoctum scorzonæ & cornu cervi cum corticibus citri bibendū, & singulis quinque diebus sequens portio manna assumenda erit: Recipe manna electæ uncias duas, terræ foliatæ tartari scrupulos duos, rhabbarbari electi drachmam semis, coque & solve leni calore in aquæ florum acaciæ uncis quinque, colaturæ adde olei de Cedro Italici guttas

tas tres. M. d. S. Laxir-Tranchehen auf
einmahl.

Præterea operæ erit pretium, pedilu-
viis temperatis ac tepidioribus omni ve-
spere pedes profundius immittere: quip-
pe quæ in ipso sputi cruenti paroxysmo
summo cum fructu adhibere suevi; mal-
lem vero, omitterentur pilulæ de cyno-
glossa, in ætate provectoribus minus
proficiuæ. Harum in locum commenda-
rem potius pulverem temperantem ac
precipitantem meum; ejusque drachmam
dimidiam cum succo citri permixtam ex
aqua ceraforum nigrorum hora quinta
vespertina sumendam. Cum autem præ-
sens tempus potationi acidularum Sel-
teranarum minus existat opportunum;
haud ludetur opera, si interim mane
æque ac post meridiem quædam vascu-
la infusi theiformis, lacti caprino nupti,
sorbillarentur, cujus hæc est composi-
tio: Recipe summitatum millefolii, flo-
rum chamæmeli vulgaris, herbæ veron-
icæ, marrubii albi ana manipulum
unum, feminis fœniculi, anisi stellati
ana drachmam unam, conc. cont. d. ex
quo etiam mane 15. guttulas liquoris
terræ foliatæ tartari sumere expediet.
Quæ ceterum vivendi sit observanda ra-
tio, eam a præsentibus medicis jam or-
dinatam fuisse spero.

C A S U S LXXII.

De hemoptysi cum metu hælicæ.

Purimum reverendus & perillustis
Vir, ætatis annorum prope qua-
draginta quatuor, staturæ ac habitus
corporis mediocris, temperamenti san-
guineo seroso bilioli, elapso anno M-
DCCXXIX. tempore mensis Martii con-
traxit sub diuturna aeris tunc rigidioris
asperitate affectum catharralem cum tussi;
quæ quam molesta frequenter & gravi-
ter de die adfligebat cum magna con-
cussione pectoris, & quadam circa illud
gravitate; tam mitis erat per noctem
sub quiete & lecti calore. Postquam tus-
sis hæc per plures continuaverat dies;
in succedente melius excreatione humo-

ris mucido-salivalis sæpe observabantur
intermixtæ sanguinis striæ. Verum cir-
ca medium mensis Aprilis ex improvise
accessit ipsa cruenta sanguinis exspitio,
quæ licet notabilis fuerit, tamen brevi
post, eadem nimirum die & quadrante
ejusdem horæ sponte cessabat. Remane-
bat interim catharralis dispositio cum
pristina tussi; donec post factum semel
negotiorum causa celeriore gressum,
non procul quidem, ad anhelam tamen
respirationem, rediit secunda vice san-
guinis eructatio, si non largiori, eadem
saltem, uti jam prius, mensuranda quan-
titate, ita ut strophium, quo sputum
excipiebatur, a sanguine tussi ejecto tan-
tum non totum tingeretur, sed etiam
portio quædam in terram rejiceretur.
Cessavit autem denuo brevi, & licet post
unam vel alteram diem iter per multa
milliaria conficeretur, attamen neque
tunc ultra, neque in hodiernam usque
diem quædam vel sanguinei, vel flave-
scentis, vel alio præternaturali colore
corrupti sputi vestigia apparuerunt: sed
sola tussis a mense Martio ad finem Au-
gusti molestior, sensim tamen remissior,
nunc ferme per spatium anni sic conti-
nuata in suo pergit cursu, cum crebra
multi sputi seroso-mucidi ac pituitosi ex-
creatione. Tussis hæc præsertim post
tempus peractæ digestionis ciborum, ut
bene observatum fuit, nimirum versus
nocturnum & sub matutinum tempus
notabilius infestat; ita quidem, ut jam
pluribus vicibus circa horam septimam
nocturnam cum tussi contingerit vomitus
spontaneus cum rejectione multi humo-
ris mucidi non quidem sine levamine.
Interim ciborum appetitus, qui per tres
septimanas exiguus, imo plane nullus
fuerat, nunc latis bonus est; sitis pla-
ne naturalis, pro potu diu fuerunt a-
quæ decoctæ pectorales; sed cum lan-
guidior inde esset stomachus, & sub po-
tu aquarum deficeret magis appetitus;
substitutus fuit potus vini albi aqua pane-
tollo correctæ temperati, qui melius hoc-
usque profuisse visus est. Somnus a fine
mensis Novembris novissime elapsi ad
medium usque Januarii aut plane nul-
lus.

lus, aut per horarum intervalla gravissimus fuit: ab illo tempore hucusque a potiori, non quidem solius tussis causa interruptus & inquietus: respiratio sub quiete est facilis; sed dum in aere libero versatur perillustis æger, vel per gradus ascendit, difficilior & anhela. Sub cursu aeris frigidi, sicut facile horridulas patitur commotiones, ita & circa tempus vespertinum, vel nocturnum corporis debilitatem & lassitudinem ingruentem observat. De reliquo, quam nullus in toto corpore percipitur dolor, & color faciei sanus & naturalis sit; tamen quædam sensim notabilis in vegeto alias corpore advertitur carnosa illius substantiæ imminutio aut depascentia. Alvi beneficiis sicuti prius a tempore præfata infirmitatis optimum semper erat, ita nunc illius frequentissima est constipatio: urina alioquin intensius tineta, nunc coloris mingitur aurantii, & turbata sedimentum deponit multum mucido-chylosum. Hæmorrhagiam narium in juventute raro, postea nunquam passus est, sic & neque de moliminibus hæmorrhoidalibus, minus de actuali fluxu sensit quid unquam. Venæsectiones tempore vernali & autumnali præservationis & curationis causa, uti & laxationes omissa non fuerunt: sicut & remedia multa & varia, prout exigebat status morbi & necessitas, fuerunt adhibita; nempe antifebrilia, absorbentia, nitrofa, pectoralia, diluentia, discutientia, abstergentia, stomachica & alia, eaque singula temperatiora: sed nondum eo, qui hucusque quærebatur & sperabatur, successu & effectu: futurum prosperet cælo numen, votumque secundet.

JUDICIUM MEDICUM.

Quod certe temporum anni mutationes certos pariant morbos, eosque, qui vel ratione habitus corporis, vel temperamenti dispositi magis sunt, facilius alterent aut afficiant; jam olim agnovit primus medicorum Hippocrates in libello aphoristico, sectione tertia, aphorismo secundo; hæc addens: *naturarum hæ*

quidæ ad æstatem, hæc vero ad hyemem bene maleve se habent: id quod etiam hodie dum re ipsa frequentissime observatur. Sensitalem in se mutationem austeriori tempore elapsi anni, mense Martio, plurimum Reverendus, perillustis, & perquam gratus Dominus, dum sub diuturna rigidioris aeris asperitate, auræque inclementia contraxit affectum vere catharralem cum tussi; cujus causa antecedens vel dispoens videtur fuisse temperamentum sanguineo-serofobilosum, & inclinatio quædam vel proclivitas ad catharros. Causa procatactica sive movens erat diuturna aeris intemperies ac rigor; a quo credibile est, non tantum imminutum fuisse debitum necessariæ transpirationis opus, sed & non leviter alteratas, & veluti asperatas vias spirabiles; unde humores lymphales & serosi, seu causa materialis intra strues glandulosas & tubulosas gutturis, asperæ arteriæ, aliarumque vicinarum partium collecti, dispositionem catharralem induxerunt, ita quidem, ut ab affluxa humorum sero-mucidorum ubertate, gravitati pectoris, a falsedine acri sensibiles fibrillas nerveas ac membranas stimulante, ansa fuerit data molestæ nimium tussi ac concussioni pectoris: qua occasione natura, quæ causa tussis efficiens a multis dicitur, sub solito majori fibrarum intensione, sub fortiori musculorum pectoris ac diaphragmatis concussione, humores mucidos resolvere, congestos discutere, intra glandularum angustias subsistentes propellere, per tubulos aut poros excretorios pluribus, sæpiusque interruptis stricturæ vicibus velut exprimere, & frequentiori nisu concussorio excutere coacta fuit. Etenim sicut, quousque illa molestum aliquid sentit, præsertim circa remotiores, & sensibiliores asperæ arteriæ, partiumque spirabilium vias, uti e.g. luculenter patet in miculis rerum etiam tenuissimis, vel guttulis potus laryngem & tracheæ ductum casu illapsis, eosque tussiculoso nisu, & motu pectoris concussorio insurgit, nec quiescit, donec res insuetas cum aere fortius expirato removerit, & exploferit: par ferme ratio est cum humoribus intro quantitate vel

vel qualitate has circa partes molestis. Quæ tussis, quam molesta frequenter & graviter de die, tam mitis erat de nocte, nimirum ob meliorem sub quiete lectique calore serosæ cujusdam partis transpirationem, lymphæ mucidæ a calore extenuationem, & leniorem aeris quietioris vel calidioris fibras minus stimulantis inspirationem. Interim sicut in frequentiori fortique tussiculosa pectoris concussione sputum largius sensim emotum succedebat; ita sub iteratis toties fibrarum pneumonicarum & musculorum pectoris striculis spasticis, magnoque ac crebro concussione nifu sanguis in corpore, eo ipso plethorico versus pulmones fluctuans, validius compellus, intra vascula congestus fuit, & lentiori undulavit motu, atque sub quadam successiva tunicarum dilatatione quadam sensim portio velut guttatim vasorum osculis elapsa per anastomosis, uti vocant medici, intermixtas sputo strias sanguineas constituit: donec circa medium mensis Aprilis a majore pressione, congestionem distentis plus ultra osculis aut poris, vel rupto uno alterove vasculo vel ramulo, hæmoptoe, vel sputio sanguinis floridi spumosi notabilis ex improvise accessit; quæ cum brevi durasset, sponteque eadem die cessasset, vero est simillimum, hiscentiam vasculorum, vel aperturam aut ruptionem non adeo magnam sub quiete & diæta facile adductam & oclusam fuisse. Mansit vero catharralis dispositio, quia muciditas humorum nondum attenuata, salsedo correctæ, congestionem resolutæ erant: hinc eo facilius post factum semel celeriores gressum & motum ad anhelam usque respirationem auctum, aggesto noviter ad majorem vasorum turgescientiam sanguine recrudit notabile sputum cruentum, vasculis prius latis, necdum satis consolidatis, aut aliis denovo hiantibus: quæ tamen vel remediorum ope, vel naturæ beneficio brevi rursus tempore restricta fuit. Et mirum est, quod negotium sine insigniori interius labe viscerum post hæc successerit, & bonum est, quod in hodiernam usque diem nulla vel sanguinei, vel flavescentis, vel alio præternaturali colore corrupti sputi

Hoffm. Consult. Med.

apparuerint vestigia: cum doceat Hippocrates sectione quarta, aphorismo 24. sanguinem supra ferri, qualiscunque sit, malum, item quod a sanguinis sputo, puris sputum, a puris sputo phthisis: quæ male consequentiæ licet gratia Dei, & providentia naturæ usquehuc emanerint; restabat saltem tussis a mense Martio usque ad finem Augusti molestior, sensim dein remissior, nunc ferme per spatium anni continuata in suo pergens cursu, quoniam licet vis, & impetus congestionum mitigaretur, extravasatio sanguinis ulterior emaneret, corruptiva parenchymatis seu substantiæ pulmonum infirmitas, aut labe quædam averteretur, immanebat saltem sub diuturna nimis tussi aliqua circa glandulosas partes laxitas, circa fibrosas atonia: in sero autem ac lymphæ mucositas, & salsedo non satis attemperata & correctæ; unde frequens adhuc multi sputi pituitosi excretio videtur hætenus perseverasse. Quod autem tussis post peractum tempus digestionis ciborum plus minus adhuc infestaverit, ita ut jam pluribus vicibus circa tempus nocturnum cum tussi contigerit vomitus spontaneus; videtur causa originalis magna ex parte a stomacho, ejusque vicinia dependere: quatenus chylus mucido crudior, post tempus digestionis sanguinis infusus, non solum aliquam in ejus intestino motu turbationem concitare potest, sed & quatenus portio ejus lymphatica vel serosa intra glandulas partium spirabilium, ductusque cibarios delata, sensimque noviter congesta, iteratas semper ad tussim irritationes causare solet. Sic etiam a salsedine per molestiorem & profundiorum pectoris & septi transversæ concussione, tracto in consensum stomacho, vomitus non tamen sine levamine subortus fuit: quod & urina in calore diu rubicundior, sensim vero, dum in aere libero stetit, turbidior facta in sedimento mucido-chyloso albicante, copiosis salinis miculis intermixto, ad ocularem pluribus vicibus inspectionem declaravit & confirmavit. Quare tussis tum diuturna stomachico-pectoralis nominari posset; stomachalis ex rationibus prius

prius allegatis; pectoralis ex passa quondam hæmoptoe & dispositione catharrali circa vias spirabiles maxime observata, eo magis cum perillustis æger adhuc dum sub ascensu per gradus difficiliorem & anhelam sentiat respirationem. Testata sunt originalem ex stomacho vel vitio chyli causam tussis tam diurnæ, passa per plures septimanas ciborum nausea, & inappetentia, potuum aquosorum non facilis tolerantia, & perceptus inde stomachi languor, faciles sub occurso aeris frigidi vel vespertini commotiones horridæ, seu febriformes, pedum, genuum, totiusque inferioris solum ventris debilitates, & lassitudines non parum sensibiles, & carnosæ vegeti alias corporis substantiæ imminutio notabilis &c. Quatenus hæc omnia videntur fuisse & esse symptomata, aut consecutaria ob malam dispositionem humorum chyli, & præsertim lymphæ non satis fluidæ, subdulcis, roridæ, leniter humectantis, nutritiæ. Quare iusta est sollicitudo, ne affectus hic catharralis diurnus altiores agat radices: quanquam enim de præsentī metuendus non sit, de futuro saltem sub perseverantia, aut accidentali, quod Deus ter optimus avertat, ingravescentia degenerare possit in hæcticam, maxime cum jam notabilis hæctenus substantiæ corporis imminutio observata fuerit. Et sic melius est prævenire, & obstarē principiis.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Quanquam ex communicata mecum morbi historia perspexerim ægritudinem, qua vir plurimum reverendus detinetur: mallet tamen ut in ea adhuc relata essent quædam momenta scitu necessaria; nimirum quo vitæ genere olim usus fuerit? num diætæ, maxime vini excessibus; anpe animi affectibus, mœtoribus, atque sollicitudinibus indulserit? Num olim vere vel autumnocatharris laboraverit? numne venæsectio-nibus sueverit; easque ante novissimum catharri insultum instituerit &c. Interim, quantum ex relatis adparet, eximia hu-

morum abundantia noster ægrotus laborat: quæ nisi forte tempestiva venæsectione vernali ventilata fuerit, accedente sub inimico aere frigore humores majori copia ad caput atque pectus compulsi sunt, ideoque tussim pariter ac sputum cruentum produxerunt. Facillimum enim est, ut in hominibus plethoricis, quibus sanguis non est missus, ex insigni vel refrigeratione vel exasuatione corporis, ejusmodi simplex hæmoptysis ob raptum humorum violentiorem ad pectus, & inde disrupta quædam minima vascula suboriat; quæ autem, nisi perversa accedant medicationes, nullum minatur periculum, sed cito transit, uti & in præsentī casu elucescit. Cum autem hanc sanguinis eructationem mucī viscidī exscretio diurna, ac ferme annua exceperit; quæ maxime post absolutam digestionem infestat, & cum frequentiori vomitu, somno turbulento, viriumque ac corporis decremento insigni stipata est: exinde non solum colligo, quod ventriculi robur simul sit debilitatum, ac vis digestiva læsa; verum etiam admodum vereor, ne febris hæctica cum majori virium prostratione subsequatur. Quando enim pituitosi ejusmodi humores, pectus obsidentes, non tempestive derivantur, nec eorum affluxus intercipitur, fit inde frequentissime, ut adeo relaxetur ac debilitetur pulmonum substantia, ut humores magis magisque irruant, eamque penitus corruptant. Hanc autem catharri pectoris diurnitatem atque pertinaciam æger ipse diætæ, quos tussī infestatus commisit, erroribus magis sustentasse videtur; in tali enim tussiculosa afflictione & cerevisiam, & vinum, licet sit aqua dilutum, & corporis commotiones & refrigerationes, & omnes aeris mutationes summo evitari oportet studio; contra vero impetum humorum ad pectus, blandis laxantibus, quorum præstantissima sunt mannata & rhabarbarina, derivasse, & loco pectoralium, quæ magis debilitant ventriculum, leniora aromatica adhibuisse operæ fuisset pretium.

Quæ igitur jam jam facienda sunt, ea omnia

omnia his potissimum momentis absolvi credo, ut nimirum alvi conservetur lubricitas, ventriculus confortetur, calor præternaturalis attemperetur, & denique pectus ab inhærente muco liberetur. Hisce scopis primum commendo Elixir stomachicum, quod simul laxans est, & sic se habet: Recipe rhabbari electi unciam, mannæ electæ uncias duas, foliorum fennæ, agarici ana drachmas tres, terræ foliatæ tartari, extracti cardui benedicti ana drachmas duas, nitri drachmas binas cum dimidia, olei fœniculi, ligni sassafras ana guttas 12. affunde aquæ cerasorum nigrorum libram, spiritus vini anisati tantundem, digerantur & solvantur leni calore. D. quod per octo continuos dies singulo mane ea, quam tria cochlearia capiunt, quantitate sumendum erit. Proinde expediet cerevisiam abolere, & pro potu ordinario seligere quoddam decoctum: v. g. Recipe cornu cervi raspati, radices scorzonæræ, sarsaparillæ ana uncias quatuor, radices cichorei, glycyrrhizæ, fœniculi ana unciam. Conc. Cont. D. S. species, quarum binæ unciz in tribus aquæ mensuris per tres horæ quadrantes decoquendæ sunt. Huic si interponere velit viuum, illud nec Francicum, nec Rhenanum, sed ob ventriculi languorem potius Hungaricum esse debet vel Burgundiacum. Mane sordillandum suadeo infusum theiforme, cum tertia parte lactis commixtum, cuius hæc sit compositio: Recipe herbæ veronice, salviæ, millefolii cum summitatibus ana manipulum, seminis fœniculi drachmas tres. M. D. S. species. *Zum Krauter Thee.* Neque minus conveniet, quavis vespera quatuor vel quinque harum deglutire pilularum: Recipe massæ pilularum aloephanginarum drachmam, de styrace, cinnabaris rite paratæ ana scrupulum, extracti croci grana sex, olei nucissæ destillati guttas quatuor. M. f. pilulæ ex scrupulo uno numero decem formandæ. Has vero omittere & in eorum locum pulverem temperantem cum sex nitri granis permixtum adhibere præstat, si calor præternaturalis nimium inhæserit. Cæterum quod victus rationem atti-

net, eam a præsentibus medicis rite ordinatum iri confido; & id dumtaxat moneo, ut corpus in perpetuo conservetur calore, & leniori sub celo sereno moveatur exercitio. Quod si denique hæc commendata remedia spem fefellerint, consultum erit, adventante vere, acidulas Selteranas, lacti asinino nuptas in usum vocare.

CASUS LXXIII.

De Hemoptysi cum labe pulmonum.

Generosus juvenis 24. annorum, temperamenti cholericisanguinei, leviter melancholici, corpore tener ac debilis, a teneris variis ægri tudinibus, maxime febribus continuis confectus fuit. Namque anno ætatis decimo quarto post toleratum sub somno gravissimum terrorem incidit in delirium diuturnum periodicum; quo per septem anni quadrantes sollicitatus, non nisi crebris, & alternis ferme diebus institutis venæsectionibus demum sanitati fuit restitutus. Hinc autem tanta hujus evacuationis consuetudo inducta est, ut ea ter quaterque quotannis administrari debuerit. Superato hoc gravi morbo per tres continuos annos acidulis Pyrmontanis usus; novissimo abhinc quadriennio pleuritide vera; & denique hyeme præterlapsi anni, gravi præcordiorum convulsione, per totum corpus ac artuum externorum nervos extensa laboravit, sed ab iis quoque affectibus feliciter liberatus fuit. Non minus præterita æstate contra dolores ossis sacri, ac stranguriam aquas Selteranas, sed absque levamine potavit: insequuta hyeme mense Octobri, longinquo itinere per quadraginta milliaria sub aere horrido perfunctus, febre catharrali corripiebatur; qua vix curata mense Novembri iterum triginta milliaria iter adgredi debebat. Quo absoluto vehementi tussi agitari, eaque per intervalla floridum sanguinem spueri cœpit; sed & hæc excretio post institutam in pede venæsectionem, & data partim infusum, par-

tim Elixirium pectorale cum essentia traumatica remixtum conquieuit. Verum haud ita multo post, cum vehementer corpus commovisset, noctu incidit in copiosum sanguinis sputum; quo intra dies quatuor ad minimum duas floridi spumosi sanguinis reddidit uncias. Propinabantur protinus remedia leviter adstringentia, cum temperantibus, resolventibus ac antispasmodicis combinata, & iterum vena in pede tundeatur, quæ, prima quoque vice, cruorem obscure rubicundum, spissum, sine ullo sero fudit. His sedata hæmoptysis, & non nisi mucus quidam resistente cruore coagulato permixtus per aliquot dies tussi rejectus est. Omittebantur ergo adstringentia, & ad præcavendum partim mali recursus, partim sopiendam tussim violentam, vesperi pilulæ de styrace, & de die scopo resolvendi pulvis ex spermate ceti, lapidibus cancrorum, coralliis rubris & saccharo cando albo confectus porrigebantur: neque minus accedente leviori febricula vesperi pulvis e lapidibus cancrorum, conchis, antimonio diaphoretico, nitro & cinnabari nativa paratus propinabatur. Verum enimvero cum nihilo minus vehemens tussis, spirandi angustia, & largus sudor inhaerent, cura lactis caprini, cum asininum haud in promptu esset, in usum vocabatur. Assumata nimirum primum potiuncula mannata, per quatuor hebdomades æger mane æque ac post meridiem mensuram dimidiam lactis caprini cum infuso theiformi ex herba millefolii, marrubii albi, veronica, floribus chamæmeli, femine anisi & sceniculi parato permixtam potavit, ex eoque portionem liquoris terræ foliatæ tartari adhibuit. Non minus sub epulis, quas larga comitabatur adpetentia, finitas autem pressio in ventriculi regione atque flatulentia excipiebatur, essentiam corticum aurantium cum essentia cinamomi & quibusdam olei de Cedro guttulis commixtam usurpavit: pro potu ordinario decocto ex radice chinæ, saraparillæ, scorzonæ, cinamomo, corticibus citri, nitro antimoniato & aniso stellato concinnato usus fuit; loco potionis man-

natæ, quam averfari cœpit, omni septimana vesperi binos rhabarbari scrupulos cum mucilagine tragacanthi in formam pilularum redactos deglutivit, & postridie sex drachmas Mannæ in potu theiformi instar sacchari solutæ mane devoravit; ac denique quavis vespera pedes in pediluvia immisit.

Neque vero spem fefellit hæc curatio; quippe qua finita præter tussim, qua tenax mucus saliva permixtus parca quantitate rejiciebatur, & sudores nocturnos omnia evanuerant symptomata. Ad debellandas igitur has adfectiones commendabat Vir quidam perillustis nasturtium; cujus succi, quantum ex binis manipulis herbæ exprimitur, æger singulo mane haurire, tum olei amygdalarum dulcium, quantum cochlear unum capit, superingerere, & denique jasculum gallicaceum sorbere, hancque curationem, per integrum mensem protrahere debebat. Vix autem per binas hebdomades ea usus erat, cum insignis dolor pungitivus dorsum sub scapula sinistra prehenderet, cum tam violento præcordiorum spasmus, ut æger protinus suffocari videretur. Fricabatur ergo locus affectus lintheis calidis, inungebatur oleo chamomillæ, adhibebantur pediluvia atque clysters; iisque consopiebatur spasmus. Abhinc æger T. profectus satis bene habuit, nisi quod tussi, qua parca pituita, ab indole materiæ purulentæ longe alienæ quantitas excreatur, & sudoribus nocturnis adhuc sollicitaretur.

At enim vero 5. Calend. Martii currentis anni cruentam iterum exfereare cœpit pituitam, & ad hanc usque diem per intervalla continuat: ipsa tussis adhuc est violenta, & ob mucis tenacitatem sæpius ipsum movet vomitum. Exteriora membra horridulo sensu assidue persunduntur, & sæpius horripilatio accedit: caput frequentius occupabat volaticus æstus cum dolore oculorum atque frontis gravativo; qui lancinans ac pungitivus in dorso sub costis spuriis, tanta sæpennmero urget vehementia, ut ne ambulare quidem tum queat. Ciborum est integra adpetentia; at post sumtos cibos flatus adsi-

gunt

gunt insigniter: alvus quotidie suo fungi-
tur officio, & satis quieto fruitur somno,
nisi quod sudores nocturni eum sæpius tur-
bent. Urina mingitur rubicundior, cum
albo, eoque copioso sedimento; pulsus
naturali similis, & non nisi paulo celerior
fertur, qualis a teneris observatus fuit:
depascitur carnosæ corporis substantia;
viresque decrescunt quotidie. Ceterum la-
tus sinister magis latus videtur: quippe
quod non solum frequentior spasmus
occupat, verum etiam si in eo decumbit,
tussis fit vehementior. Nec denique igno-
rari oportet, ægroti patrem calculo labo-
rasse, & anno ætatis sexagesimo quinto
hectica febre peremptum fuisse.

Adhibuit hætenus æger lapides can-
cerorum cum succo citri saturatos, emul-
siones nervinas, pro potu ordinario deco-
cta ex hordeo, radice scorzonæ & pas-
fulis minoribus concinnata; vesperi pilu-
las de styrace, vel pediluvia: externe lo-
co affecto unguentum adplicuit ex un-
guento de althæa, axungia castorei, oleo
anisi, fœniculi, cymini, chamæmeli &
succini paratum, & superimposuit saccu-
los discutientes calidos. Non minus de-
nique regulas victus accurate observat;
nisi forsan iracundiæ aliquantulum in-
dulgeat.

Quæcum ita sint, Tuum, Vir Excel-
lentissime, pro funditus extirpando malo
efflagitamus consilium, ac doceri ave-
mus: unde præsens affectio originem tra-
xerit? quibusnam debellanda sit remediis?
etiam num futuro vere cura acidularum
Selteranarum cum lacte sit adhibenda? &
num denique dolores ossis sacri calculum
renalem denuncient, vel hæmorrhoida-
lem dispositionem significant?

CONSULTATIO.

Postquam morbum, cujus causa con-
sultus sum, probe perpensi mecum: il-
lum non solum simplici cruoris spuitione,
verum etiam insigni pulmonum labe,
partim in obstructione, partim corru-
ptione vasculosæ pulmonum substantiæ
querenda absolvi deprehendo. Hanc
enim ex violenta tussi, absque notabili

rejectione, & frequentiori potius vomitu
stipata, virium decremento, largis
sudoribus, urina rubicundiori, refrige-
ratione extremarum partium, æstu vo-
latico, & decubitu in latere sinistro diffi-
ciliori colligo, & omnino vereor, ne ma-
gis ingravescant hæc symptomata, & in
veram hæcticam degenerent. Quod si au-
tem hujus mali primam persequamur o-
riginem, ex corporis constitutione pari-
ter ac multis in juventute toleratis mor-
bis merito suspicari licet, integram illius
naturam debilitatam, & a teneris moti-
bus inordinatis, spasmis, & frequenti-
bus sanguinis ad superiores partes conge-
stionibus admodum esse opportunam.
Hoc confirmant delirium periodicum de-
cimo quarto ætatis anno per septem anni
quadrantes inhærens, pleuritides spurias
atque veræ, dolores pectoris spasmodici,
sputum cruentum, & tormenta ossis sa-
cri lancinatoria: neque etiam minus
augmentum languori corporis addidit
tam sæpius repetita junioribus annis ve-
næsectio. Docuit enim me experientia,
quod crebræ missiones sanguinis in malo
hypochondriaci eximium quidem infe-
rant symptomatum levamen: verumta-
men adeo labefactent corpus, ut illud ad-
modum imbecillum, & variis humorum
commotionibus, ac congestionibus hæ-
morrhagicis, maxime hæmorrhoidalibus
reddatur obnoxium. Huic vero corporis
conditioni vehementius vitæ genus plane
non quadrat: quare etiam itinera crebra
sub aere frigido ac austero facta ægrotanti
non minus nociva fuerunt, ac curatio
per nasturtium instituta, quippe quod
humorum commotiones magis adauxit.
Contra vero nihil est, quod in medica-
tione abs Te administrata reprehende-
re possim: eam enim omnino pulvere ex
lapidibus cancerorum, succo citri impræ-
gnatis, vel leniter nitroso, emulsionibus
versus noctem exhibendis, & decocto
pro potu ordinario propinando conti-
nuandam esse judico. Quod ossis sacri
dolores attinet, qui ex insigni plexus va-
sorum mesaraicorum spasmis enata, hæ-
morum æquabilem circuitum turbare va-
lent, illis conducet sequens emplastrum
lo.

loco affecto imponendum: Recipe emplastrum spermatis ranarum uncias tres, camphoræ drachmam unam cum dimidia, nitri soluti drachmas duas, olei hyoscyami drachmas tres. M. f. l. a. emplastrum.

Ceterum toti malo præstantissimam operam pollicetur curatio per acidulas Selteranas, lactis asinino nuptas, adventante vere instituenda. Scilicet aquarum earum æquali cum lacte portione mixtarum una cum dimidia mensura quotidie potatur, idque, interposita alvi per levans manna-tum vel rhabarbarinum subductione, per sex hebdomades continuatur. Ante vero, quam ad hanc accedamus curationem, operæ erit pretium, serum lactis dulce sequenti ratione in usum vocare. Lactis nimirum vaccini recentis mensuræ binæ sub continua agitatione ad leniorem ignem ad pulveris ferme consistentiam decoquantur; tum cum binis mensuris aquæ quæ ex pane destillatæ permisceantur, ebulliant leviter & percolentur. Aqua veropanis destillata paratur, si panis domesticus linteus inclusi duæ libræ, cum sex vel septem aquæ libris, & tantillo corticis aurantiorum ex vesica destillentur. Hujus itaque seri, quotidie recens parandi mane tepidi, post meridiem frigidi tertia mensuræ pars haurienda est: adjungendusque vesperti usus pulveris temperantis ex lapidum cancrorum drachmis duabus, & nitri granis decem parati. Ad compescendam denique ferinam veluti tussim commendo sequens electuarium drachmæ pondere quandoque capiendum: Recipe olei amygdalarum dulcium recentis unciam semis, spermatis ceti drachmas duas, syrupi dialtheæ Fernelii unciam semis, extracti croci grana sex, olei nucis, ligni assafras ana guttas quinque. M. f. electuarium. Hæc sunt, quæ proponenda habui, quorum effectum Deus reddat prosperum precor.

RELATIO.

Non alienum mihi videtur, Vir illustri, de eventu curationis quædam referre. Postquam enim æger com-

mendatis remediis uti inchoaverat, remiserant & tussis, & dorsi dolores: at invalescebat febris hectica cum vomitibus ac alvi fluxu bilioso stipata. Hinc omisso feri lactis dulcis usu, in idem, quod juvenis toleravit delirium, recidebat, eoque per 14. dies infestatus, diem obiit supremum. Secutum corpus monstrabat substantiam pulmonum, maxime sinistri lobi totam scirrham, & hinc inde purulenta refertam materia; ipsosque pulmones pleuræ, septo transverso ac pericardio adeo accretos, ut vix cultro separari potuerint. Arteriam pulmonalem polypus digitum longus, & calamum crassus oblidebat; reliqua viscera nihil alebant monstri, præter vesiculam felleam bile tenacissima repletam. Exinde vero adpareret, dolores dorsi intolerabiles a tensione diaphragmatis suam traxisse originem; quod pulmonibus accretum, illis tussi agitatis, pariter constrictum fuit, & inde dolorem vi tendinum ad lumbarem propagavit regionem. Hinc etiam factum esse credo, ut pulmonibus plane exulceratis, & facilius mucis exscretio succederet, & tussis doloresque remiserint.

CASUS LXXIV.

De refractario pectoris catharro.

Illustissima quædam Comitissa, annos LX. nata, corpore admodum obesa & phlegmatica multis jam annis, hyemali maxime ac autumnali tempestate variis affectibus catharralibus, raucedine, tussi sicca ferme suffocativa, cum purpura scorbutica & tumore pedum stipatis sollicitari suevit. Hæc symptomata congruis remediis adeo fuerunt mitigata, ut purpura pariter ac pedum tumor per aliquot annos haud redierit amplius; verum tamen, cum ante annum tempus aquas Sedlicenses potasset, iterum abhinc gravi catharro, tussi sicca violenta, spirandi angustia, atque raucedine prehebatur, iisdemque adhuc laborat agitudinibus. Pugnatum est contra eas omnino studio, iisque, quæ inferius allegantur, me-

medicaminibus, quæ quidem sæpius malo inducias tulisse videbantur, at illud accedente vel tempestate inimica, vel vespertina refrigeratione rursus recrudescibat, ac denique cum cruento sputo fociari cœpit. Quum ergo sicca illa & anhelata tussis, cum rauca voce, spiratione difficili, sibilo & sono acuto, & pectoris spasmodica constrictione conjuncta, partim ab affectione hypochondriaca, partim a dyscrasia sanguinis scorbutica, quam tumor pedum ac purpura scorbutica confirmabat; partim denique a pulmonum vitio, quod ex raucedine & tussis ab inspiratione aeris frigidi exacerbatione adparet, natales suos mutuari videtur; & verebar, ne tandem in asthma siccum convulsivum, vel ipsam pulmonum exulcerationem, vel apoplexiam terminentur; hisce præcavendis acidulas Selteranas lacte commixtas pronuper commendavi. Quibus cum ægra aures dare recu- sasset, tuum, Vir illustris, flagitamus consilium, ac remedia malo convenientissima proponi rogamus.

RECENSIO ADHIBITORUM REMEDIORUM.

Recipe radicum V. aperientium ana drachmas duas, cichorei, hellenii, liquiritiæ ana drachmam unam, jalappæ drachmas quatuor, summitatum centaury minoris manipulos duos, foliorum fennæ sine stipitibus unciam unam & semis, rhabarbari Alexandrini unciam semis, chrystallorum tartari drachmas sex, cinnamomi acuti drachmas duas, anisi stellati drachmam, croci orientalis scrupulum, corticum aurantiorum unciam semis. Conc. Cont. D. S. Nodus pectoralis cum mensura una & dimidia vini rhenani infundendus.

Recipe specierum diatragacanthæ frigidarum drachmas duas, diaireos simplicis, succini albi, florum sulphuris, spermatis ceti recentis ana drachmam semis, extracti liquiritiæ scrupulos duos, cinnabaris rite paratæ scrupulum unum, massæ pilularum de cynoglossa grana VI. M. d. S. pulvis pectoralis, mane &

vesperi ex infuso Theebois sumendus.

Recipe olei amygdalarum dulcium rectenter expressi, syrupi capilli veneris ana unciam semis, spermatis ceti, sacchari candi albi ana drachmas duas, extracti scabiosæ, veronicæ ana grana IV. d. S. linctus pectoralis.

Recipe conservæ veronicæ, tussilaginis, scordii, rosarum ana unciam semis, specierum diatridos drachmam, diatragacanthæ frigidarum drachmam unam & semis, extracti liquiritiæ drachmas duas, veronicæ, hellenii ana grana V. cinnabaris rite præparatæ scrupulum, syrupi hyssopi, jujubarum una drachmas sex, oxymellis squillitici unciam. M. D. S. electuarium pectorale.

Recipe specierum diatridos drachmam semis, diatragacanthæ frigidarum drachmam, succini albi, florum sulphuris, cinnabaris præparatæ, extracti liquiritiæ ana scrupulum, enulæ grana V. nitri depurati grana XV. M. d. S. pulvis pectoralis mundificans.

Recipe antimonii diaphoretici, matris perlarum, succini albi ana scrupulum, cinnabaris antimonii, lapidis bezoardici orientalis ana scrupulum dimidium, extracti veronicæ grana II. foliorum auri no. 1. M. f. pulvis, div. in 3. p. S. Bezoardicus & pectoralis pulvis.

Recipe essentiæ catharralis drachmas, lignorum, elixir pectoralis ana drachmam. M. D. S. essentia catharralis L. guttulis sumenda.

Recipe essentiæ catharralis drachmas duas, hellenii, liquiritiæ, gummi ammoniaci ana scrupulos duos, croci scrupulum. M. D. S. essentia resolvens.

Recipe antimonii diaphoretici, spermatis ceti recentis, specierum diatragacanthæ frigidarum, diaireos simplicis ana drachmam semis, cinnabaris native præparatæ scrupulum, extracti hellenii grana IV. M. D. S. pulvis resolvens.

Recipe radices liquiritiæ unciam, altheæ, consolidæ majoris ana drachmas duas, herbæ veronicæ manipulum, che- resfolii manipulum semis, passularum minorum unciam, caricarum pinguum numero VI. seminis scœniculi scrupulum, cro.

croci orientalis drachmam semis. C. C. d. S. species pro infuso pectorali.

Recipe olei amygdalarum dulcium, syrupi capilli veneris, consolidæ majoris ana drachmas sex, sacchari candi albi drachmam unam & semis, spermatis ceti drachmam, extracti veronicæ scrupulum semis, glycyrrhizæ scrupulum, elæosacchari balsami Peruviani scrupulum semis, cinnabaris nativæ præparatæ grana 15. m. terantur in mortario vitreo diligenter D. S. balsamus pectoralis.

Recipe conservæ russilaginis, costi, rosarum ana unciam semis, looch de safara, oxymellis squillitici ana drachmas tres, specierum diaridos, diatragacanthæ frigidarum ana drachmam unam & semis, spermatis ceti recentis drachmam, extracti veronicæ, liquiritiæ ana scrupulum, enulæ scrupulum semis, syrupi jujubarum, hyssopi q. S. M. D. S. Extractum pectorale balsamicum.

CONSULTATIO.

Affectiones præter naturam, quæ illusterrimam Comitissam sollicitant, & nullis debellari potuerunt pectoralibus medicinis, in refractario pectoris catharro, violenta tussi, spirationis angustia, rucedine, ac gravi anhelitu consistere perspexi. Jam vero videtur mihi corpus scorbutico scatere sero, sicuti ex purpura chronica elucescit: cui cum aquarum Sedlicensium, forsitan minus debito ordine ac regimine adhibitarum usus accesserit, quæ salsedine sua ventriculorum & partes nerveas admodum afficiunt; & præterea perillustri agra vespertino tempore sub aere frigidiori versari sueverit: factum inde esse arbitror, ut impedita salutari transpiratione, humores acres ad partes interiores atque debiles fuerint compulsi. Tum autem ventriculorum quoque ac intestina debilitata, & hæc flatibus, illum sordibus imbuta esse credo; & hanc ventriculi atoniam a nimio remedium dulcium, pectoralium, oleosorum ac incrassantium usu potissimum originem traxisse puto: unde facillime asthma pituitosum & ipsam denique cache-

xiam suboriri, crebra deprehendi experientia. Optassem etiam, ut morbi historiam additum fuisset, num perillustri matrona sanguine turgeat; an venam scandam præbere sueverit? frequentissimum enim est, ut in foeminis, quæ post mensium cessationem parco corporis motui, largis autem epulis indulgent, major generetur humorum vitalium abundantia, & inde quoque major ad catharrales pectoris affectus proclivitas. Quo igitur a præsentibus malis vindicetur, & ab asthma vel hydropre præcaveatur illustrissima mulier, operæ ante omnia erit pretium, ut partim humorum acrimonia attemperetur, partim primæ viæ a sordibus depurentur atque corroborentur. Huic scopo convenientissimas deprehendi pilulas meas balsamicas polychrestas, alternis diebus numero 13. vel 15. vespere deglutientas; quibus, si defecerint, sequentes substituendæ: Recipe aloes rosatæ, myrrhæ electæ, succini ana drachmam unam, extracti croci, aristolochiæ ana scrupulum. M. f. L. a. pilulæ, ex scrupulo uno no. 15. Deinceps mane potandum suadeo hoc theiforme infusum. Recipe herbæ verocinæ, scordii ana manipulos duos, radicis liquiritiæ unciam, seminis fœniculi, anisi stellati ana drachmas duas. Conc. Cont. d. S. species *Zum Krauter Thee*. Non minus egregium exferet effectum Elixir pectorale ex essentia liquiritiæ, croci, spiritus salis ammoniaci, tincturæ tartari ana uncia dimidia, olei anisi, ligni sassafras, macis ana guttulis 15. paratum; cujus L. guttæ ex ultimo sub epulis haustu, hora quarta meridiana, vel etiam vespere, si omitterentur pilulæ, capiendæ sunt; aut vespere quandoque cum pulvere bezoardico diaphoretico alternandæ. Tum etiam necesse est, ut cerevisiæ usus evitetur, & ejus loco pro ordinario potu sequens adhibeatur decoctum: Recipe radicis scorzonæ uncias quatuor, chinæ, sarsaparillæ ana uncias duas, liquiritiæ unciam, cichorei unciam semis, seminis fœniculi drachmas duas. Conc. Cont. d. S. species, quarum binæ uncie in tribus aquæ mensuris per dimidiam horam decoquantur, Fugiatur de-

denique omne vinum, præter generosum Hungaricum; arceatur frigus, cibique acidi ac saliti evitantur. Et hæc sunt, quæ proponenda duxi: cognita enim morbi causa, promiscuum remedium usum omittere, & ea dumtaxat adhibere suevi, quorum vires comprobavit experientia.

CASUS LXXV.

De Tussi pulmonali phthysica cum calore hectico, demum funesta.

QUatuordecim annorum puer, a teneris unguiculis corpore strictiori, tenero ac debili, ingenio tamen vivido, & illibata sanitate præditus fuit, nisi forte annis ætatis quinto, sexto & septimo tussi crebra ac narium hæmorrhagiis, nullis unquam adstringentibus tractatis, & sexto anno variolis benignioribus, mox evanescentibus laboraverit. Septimo ætatis anno, cum ordinarium cerevisiæ hordeaceæ potum, cum triticea commutaret; & animo alacrior & corpore robustior factus nullas amplius hæmorrhagias toleravit; verum præter morbillos facillime superatos, absque ulla ægritudine per sex annos optime valuit. Fuit præterea studiorum amantissimus, moribusque egregiis; nec unquam, more infantibus consueto, voracitati nimis indulgit. At enim vero novissimo abhinc anno, absque ulla caussa prævia, tumor scirrhusus, nucis juglandis magnitudine glandulas subaxillares in dextro latere obsidere cœpit; qui cum nullis doloribus stiparetur, & pro intumescencia, quam vulgo vocant *Wachs Beulen* haberetur, nullis primum oppugnabatur remediis. Verum cum ingravesceret magis, adplicabantur externe varia emplastra discutientia cum unguento mercuriali; interne dabantur tinctura antimonii acris, pulveres resolventes ex semine anisi, fœniculi, radice ari, antimonio crudo, tartaro vitriolato, Cinnamonoparati, atque laxantia ex pulvere jalappæ & mercurio dulci concinnata: sed glandula manebat indurata. Hujus anni mense Februario

sub intensissimo frigore traha vectus, potissime vehementi corripiebatur tussi: contra quam infuso theiformi ex veronica, tussilagine, radice liquiritiæ & semine anisi parato pariter, ac elixirio pectorali Wedelii, & denique linctum ex oleo amygdalarum dulcium recenti, spermate ceti ac syrupo papaveris rhœados composito pugnabatur. Sed mitigata quidem tussis, non autem adeo sublata fuit, quin noctu inhaereret; quam nec pilulæ de cynoglossa interdum datæ, nec interposita purgantia penitus sedare potuerunt. Adventante igitur vere serum lactis caprilli, cum herba bellidis, chærefolii, aquilegiæ, taraxaci decocti adhibebatur, & conserva rosarum dabatur; neque vero his etiam depellebatur tussis. Ubi enim sub frigido versatus erat aere, illa violentior facta, noctu potissimum adstugebat insequente, omnemque turbabat somnum, cum corporis viriumque decremento. Hinc tabem pulmonalem suspicatus, me cum ægro ad acidulas Amasianas contuli; probe conscius, & aeris mutationem, & corporis motum subitinere obtinendum, & ipsas acidulas malo ipsius fore convenientissimas. Potavit etiam eas cum tertia lactis caprini parte mixtas cum debito regimine per tres hebdomades; & cum cutis brachiorum arida esset ac aspera, instar pellis anserum; ac adhuc glandularum subaxillarium urgeret intumescencia, balneis quoque harum aquarum tepidissimis ex consilio medicorum presentium usus fuit. Verum enim vero licet ex horum usu vires & corpus augerentur, & æger longe melius habere videretur; tussis tamen persistebat, & crepusculi potissimum tempore cum rejectione tenuis pituitæ accedebat. Hinc in patriam profectus, puerum ibidem suavis medicorum per binas hebdomades acidulis Selteranis, lacte caprino mixtis, uti iussi; quas, cum ipsi conferre viderentur, domum reversus ad Septembrem usque hujus anni mensem, interpositis subinde laxantibus, potare debuit. At pertinax insistebat tussis, & mensibus Octobri, Novembrique cum pituitæ viscidæ rejectione magis invalescebat; pulsus

ferebatur citatior, carnosae corporis substantia consumebatur adeo, ut jam sceletum videatur simillimum & hora quinta potissimum vespertina molesto in capite, manuumque volis ardore, pedum autem refrigeratione sollicitaretur. Novissimam hebdomadem sub continuo frigoris transigebat sensu, nec ullo foveri poterat calore; capite tamen manibusque aestuantibus. Urinam hactenus minxit citrinam, naturali paullo pallidiorem absque ulla cuticula hectica & sedimento: jam autem aurantii coloris cum copioso sedimento lateritio redditur. Ciborum etiam adpetentia, hucusque sibi constans, jam imminui coepit; eosque assumptos spirandi excipit angustia: tussi saepius excitatur vomitus, eoque languor corporis magis augetur: alvus quotidie suo fungitur officio, nondum vero cita fuit; nec sudores adhuc adparuerunt hectici, nisi qui nonnunquam in capite a tussis violentia erumpunt. Neque etiam unquam sanguinem e pectore reddidit; quandoque tamen e naribus.

In hoc ergo rerum statu revocabantur in usum supra memorata & infusum theiforme & elixir pectorale: dabaturque pulvis ex lapidibus cancrorum, spermate ceti, & saccharo cando confectus; a quo & expectoratio faciliior, & somnus reddebatur quietior. Non minus bis quotidie aquam veronicæ vinosam hausit, priusquam calor accedebat hecticus: hoc vero praesente circa meridiem & vespertam pulverem temperantem ex oculis cancrorum citratis, conchis praeparatis & nitro paratum; sub epulis essentiam corticum aurantiorum cum essentia gentianæ rubrae mixtam, & tussi remittente, mixturam ex tinctura tartari, & spiritu cornu cervi sumsit. Sponte abstinuit porro a potu cerevisiae triticeæ, *Bruhan* dictæ; & pro potu ordinario decoctum ex hordeo, cornu cervi, liquiritia, aniso atque sceniculo paratum tepide haurire coepit, ac ab omni refrigeratione probe sibi caveret. Tantum autem abest, ut ab illis omnibus ullum perciperet levamen, ut vehementissima tussis omnem eriperet somnum: qui dato pilularum de cynoglossi

sa cum pulvere temperante unico alternis vespers granulo aliquantulum restituebatur. Supervenit insuper haud ita pridem & illud symptoma, quo saepius nares & oculi copiosum plorarunt serum, & videtur ægro, ac si pituita e faucibus in pulmones delapsa tussim provocaret, capite & abdomine integris.

Quæ cum ita sint, & abdomen factu nunquam durum fuerit, nec adhuc est: vix crediderim, causam mali in hypochondriis, aut atrophia ex induratione hepatis, vel glandularum abdominis habere. Neque etiam pulmonum exulcerationem ac veram tabem suspicari possum, quoniam nec cruentam, nec saniosam exscreavit æger materiam, nec pectoris doloribus ac difficultate anhelitus infestatur, nec rauca clangosaeque voce, tabidis plerumque propria, laborat: & denique nec hæreditariam labem admittere possum, cum parentum ejusque fratrum nullus eo malo detentus fuerit. Ceterum victu utitur molliori, infuso theiformi cum lacte & sequenti pulvere in tabe ac hectica admodum laudato: Recipe musci pulmonalis, herbae veronicæ, scordii ana manipulum unum, radicis liquiritiæ unciam semis, radicis hellenii, seminis anisi, sceniculi ana drachmas duas, nucis moschatæ drachmam unam, macis drachmam semis, pulmonum vulpis sceminæ exsiccatum no. 1. M. f. pulvis subtilis, adde saccharum ad pondus omnium. *S. Brust Pulver.* Neque vero ullam tulit opem, quam nec balsamum pectorale Meibomii, tantis vulgo commendatum laudibus præstitit. Quare cum periculum in mora videatur, peto: Tuum salutare consilium, & scire cupio, quisnam præsens sit affectus; quæ causa & origo? & quæ adhuc institui queat curatio?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Tussim pulmonalem, jure phthysicam dicendam, quæ filiolum tuum, puerum bonæ indolis ac spei cum calore hectico excruciat, haud quidem ex vero ulcere seu abscessu pulmonum suboriri credo, quoniam excretio mucoi non adeo copio-

sa observatur: sed potius ex tuberculis substantiæ pulmonalis scirrhosis proficisci existimo; unde etiam omnia symptomata, tussis violenta, calor hæcticus ac corporis consumptio natales suos mutuantur. Mali autem hujus remotiores causæ collocandæ videntur partim in aeris frigidioris inspiratione, præterita hyeme facta; partim in lymphæ spissitudine, quam tumor subaxillaris indicat: partim denique in sanguinea corporis temperie, teneraque vasorum & fibrarum constitutione, quam crebrius toleratæ olim sanguinis per nares fluxiones comprobant, & inde suborta insigni ad affectus phthysicos dispositione atque proclivitate. Namque haud raræ sunt observationes, quod sola aeris inimici ac frigidioris inspiratio, corpore potissimum calente facta morbos ejusmodi phthysicos cum continua & violenta tussi stipatos produxerit; ut taceam pleuritides veras ac spurias ab hac unica causa sæpissime excitatas. Neque minus permulti prostant casus, juvenes 15. vel 18. annos natos ex tumoribus glandularum pone aures & in collo sitarum, externis remediis repressis aut imminutis, in diuturnam tussim ac hæcticos incidisse calores. Horum notabile exemplum mihi novissimo abhinc anno obtigit in juvene 18. annorum, tenerrimæ constitutionis ac vivacissimi ingenii. Hujus enim maxillam obsidebat tumor ingens ac durus, qui, impositis a chirurgo quodam variis externis remediis, imminuitur quidem reddebatur; diuturnam autem post se trahebat tussim cum calore hæctico, ac virium jactura stipatam ac demum lethalem. Exinde vero mihi videtur simillimum, quod sicuti hi tumores duri externas corporis glandulas obsidereprehenduntur, illi quoque internas partes, maxime pulmones, occupare possint. Et hinc crebra, prohi dolor! docet experientia, præstantissimos pueros ex atrophice ejusmodi ac phthysicis affectionibus, quæ tantum non semper obstructionibus ac tumoribus glandularum nituntur, præmatura eripi morte. Hæc quoque eodem modo repuit filium meum natu minimum, qui constitutione tenera atque sanguinea præditus

cum post corporis incalescentiam frigido semet exposuisset aeri, ac frigidum potasset haustum, in molestum inciderat affectum, quo assumpta oesophagum quidem libere ingrediebantur, ventriculum autem intrare haud poterant, quoniam procul dubio glandulæ, quædam vel intra vel extra gulam intumefactæ fuerant: abhinc autem atrophia correptus, demum in febrem continuam incidit, eaque exstinctus est. Inde vero didici, quantum dilecti filii obitus parentibus inferat dolorem; quem Deus abs Te avertat, precor.

Quod autem præsentis mali curationem attinet; eam jam præstantissimis remediis fuisse administratam video: quæ sane, si ulcus quoddam obsederit pulmonum cavitatem, majorem tulissent opem, quam re tulerunt vera, cum tubercula potius vel vomice præsto esse videantur, quæ assiduus irritationibus nervosas afficiunt partes, ac liberum sanguinis per pulmones circuitum impediunt. Hisce in casibus efficacissimos deprehendi flores sulphuris cum antimonio diaphoretico, lapidibus cancrorum & croco permixtos; externe vero sequens emplastrum pectori ac dorso imponendum: Recipe myrrhæ electæ, ceræ flavæ ana unciam unam, pinguedinis humanæ drachmas sex, spermatidis ceti, therebinthinæ ana unciam semis, florum sulphuris drachmas duas, croci, camphoræ, olei anisi ana drachmam unam. M. f. l. a. emplastrum. Hæc vero medicamina in mali principio adhibere fœvi; quænum in præsentis filii tui ægritudine adhuc conferant, determinare vix potuerim. Commendarem potius serum lactis dulce largius & ad unam cum dimidia mensuram quotidie potandum; quod paratur, si lactis vaccini recentis mensura una super prunis sub continua agitatione ad siccam decoquatur consistentiam; tum affusa aquæ simplicis mensura ebulliat; & demum, ut caseosa remaneat substantia, percoletur, serumque percolatum bibatur. Quum præterea hæc violenta tussis a pituita acri ad laryngis partes nerveas delapsa sustentari videatur, quæ sæpius integer thorax ad convulsivam proripatur tussim: haud alienum erit,

erit, fauces decocto ex gelatina cornu cervi & radice liquiritiæ parato sapius colluere; aut aqua florum sambuci, cum spiritu vini gallici permixta gargarizare, quæ descensum lymphæ acrioris impedire valet. Pilularum de cynoglossa usus haud subscribo; sed in horum locum unum vel duo pilularum de styrace grânula vesperi propinare suevi, & denique commendando infusum veronicæ theiforme cum floribus lactis & tuncillo nitri forbilandum.

Uterior relatio.

Brevi post relatum mihi fuit, ægrum ex commendatis remediis bene habuisse, ac urinam reddere cœpisse naturali similem; tussim autem in eodem persistere tenore: pulsum ferri celorem, & corpus magis magisque consumi: contra vero nondum nec alvi profluvium, nec pedum tumores, nec alia sanesta accessisse signa; sed excreatam materiam adhuc salivalem, animumque sub spe recuperandæ sanitatis erectum esse. Suasi igitur, ut laudatæ curationi ulterius insisteteretur, qua, si spes adhuc restitaret sanitatis, nullam fore putavi convenientiorem: deinde axungiam canis recentem cum decocto florum hyperici, summatum millefolii, foliorum veronicæ, scordii & florum chamæmeli vulgaris ad saturationem consistentiam decoctam bis quotidie ea, quam cochlear dimidium capit, quantitate sumendam ordinavi, ac denique futuro mense Martio fore ut adpareat, quid monstri alat morbus, existimavi. Et accidit quoque, ut æger per quatuordecim dies summa anxietate divexatus, 3. Idum Februarii expiraverit, cujus corpore aperto adparuit, tumorem subaxillarem multis continuationibus sub musculo pectorali ad sternum usque protractum fuisse, & induratas glandulas incisas caseosam reddidisse materiam. Neque minus in secato pectore glandula thymus intumescens, indurata, eademque caseosa substantia referta in conspectum veniebat, pulmones pariter caseosis tuberculis oblecti, rigidi, duri, non collapsi, & multis

locis cum pleura observabantur concreti. Pericardium durius ac instar suillæ pellis spissum, sterno adhærebat firmiter, ipsum cor ad corporis reliqui proportionem iusto majus erat. Abdomine aperto glandulæ mesenterii haud discedebant a statu naturali; ubi autem illud lumborum vertebri adhærebat, tumor tunicaceus, caseosa saburra repletus, pugni magnitudine conspiciebatur. Hepar naturali majus, nullis nec tuberculis, nec tumoribus fartum videbatur, nec figura ac consistentia a naturali abludens ordine: nec denique in reliquis abdominis visceribus præternaturale quidquam adparebat.

C A S U S LXXVI.

De tussi habituali cum panno oculi, ex nativa succorum impuritate.

Viginti annorum virgo, temperamenti sanguineo-cholerici, corporis strictioris, animi sensibilibioris, venis exilioribus prædita, & a prima infantia variis scorbuticis affectibus obnoxia, non solum matre genita est, quæ primis gestationis mensibus, violentia & abortum minitante tussi laboravit; verum etiam nutricem habuit per totum lactationis tempus tussi sollicitatam. Ipsa primo biennio illibata valetudine & insigni corporis incremento gavisa, tertio demum anno de tussi, & maculis rubicundis, oculum sinistram obsidentibus, conqueri cœpit. Hæ magis invalescentes, & premente rodenteque dolore stipatæ, oppugnabantur aqua quadam ophthalmica, penna oculo instillata: quæ vero cum ingentem oculi excitaret dolorem & rofionem, cum reliquorum externorum adplicatione omittebatur, & interna magis propinabantur. Verum non tantum maculæ in utroque oculo majus sumebant incrementum, & exulcerari demum cœperunt; verum etiam dolores accedebant tam immanes, ut aliquando vel ipsa epilepsia ipsis superveniret, per integrum nycthemeron alternantibus paroxysmis inherens, omnemque adperitum profligans.

In hoc rerum statu medicus ordinarius fonticulum in dextro brachio excitari iussit; eoque effecit, ut rediret visio, & demum dolores quoque remitterent. Et cum sic optime haberet tenellula; accidit, ut ex improvise symptomate quodam corripere; quo illa, si confederat, nec surgere, nec pedibus inniti valebat: sed & illud adplicato unguento nervino intra aliquot hebdomades debellabatur. Abhinc quintum sextumque ætatis annum sub leviori oculorum dolore ac defluxione, & periodica tussicula satis bene transegit: at septimo anno inflammatio oculorum suppuratoria cum ardore & dolore adeo recrudescere, ut præ tormentis faciei incumbere deberet; & lacrumæ, si has plorabat, præ acrimonia faciem excoierent. Inflictus iterum frustra fonticulus, sponte collapsus, nihil opis attulit, sed misera per tres menses eo malo excruciat, tandem ope aquæ cujusdam ophthalmicæ, ab honesta matrona commendatæ, ab eo liberabatur, adeo ut pure conglutinatæ palpebræ aperirentur denuo, & in sinistro oculo panus tenuis adpareret; tussis autem assidue inhaereret. Octo annos nata morbillos cum purpura alba & rubra complicatos incidit, sub quibus non solum vehementes toleravit vomitus, verum etiam læsus oculus suppuravit, suppuratusque nigricantem ploravit sanie. Desiccatis morbillos atque purpuræ supervenit in sinistro brachio efflorescentia cum insigni pruritu, ac pustulis tam fœdis stipata, ut mater sphacelum verita, chirurgum advocaret, qui variis epithematibus fœdam serpiginem depellebat, cujus adhuc vestigia conspiciuntur. Tum apertis palpebris oculus panno albo obductus & dextro longe minor adparuit. Contra hanc pelliculam variis pugnatum est remediis, maxime internis; & consolidato dextri brachii fonticulo alius in sinistro excitatus; qui tamen nec oculi vitio, nec tussi perpetuæ levamen afferebat, & proximo abhinc anno coaluit. Remansere ergo recensiti duo affectus ad hunc usque diem, sub reliqua satis integra sanitate. Tussis ipsa, quæ olim verno ac autumnali dum-

Hoffm. Consult. Med.

taxat recidebat tempore, jam perpetua est; olim sicca, jam humida. Quamdiu lecto immoratur, ab ea immunis omnino deprehenditur; simulac autem surrexit, ea corripitur satis violenta, donec mucum in pectore viscidum excusserit; tum ab illa libera est ad horam usque vesperinam quintam. Ceterum adpetentia est integra; somnus tranquillus; respiratio, si per acclivia scanderit loca, angustior; nullus æstus volaticus, nulli capitis dolores; nulli sudores nocturni urgent, sed ad hos nulla est proclivitas. Menses rite fluunt, cruoremque fundunt insigni acrimonia imbutum; alvus olim obstructionibus obnoxia, jam quotidie suo fungitur officio. Rectæ vivendi rationi pertinaciter inhæret ægra; omnem frigidum aerem, corporis refrigerationem, cibos acidos, atque vinum, tum exasperans summo fugit studio. Tribus abhinc annis pariter, ac novissime elapso Selteranas acidulas cum sero lactis caprini potavit, sed sine regimine; & denique observavit, alternis annis utrumque oculum rubore suffundi, eumque ex usu aquæ ophthalmicæ, quam ipsa ex albumine ovi, lapide calaminari & pulvere caryophyllorum præparare suevit, protinus remittere.

CONSULTATIO.

Vitia, quæ patitur castissima virgo, nimirum & oculorum acris defluxio & tussis diuturna, raro exemplo ab ipsa native, & utero materno acquisita esse videtur: quæ cum jam inveterata in alteram veluti naturam degenerarint, communi medendi ratione haud exstirpabuntur; sed pro sui curatione integræ humorum massæ depurationem & congruis remediis, & recto victus genere instituendam exposcunt. Quod si enim humores acres falsi scorbutici funditus exturbati, ac lymphatici maxime succi benigniores fuerint redditi: tussis pariter ac oculorum vitium sponte remittent. Neque enim dubito, fore ut adhuc viscera vitalia, maxime pulmones ab omni obstructione, induratione, vel scirrhis sint libera. Ut ergo a malo suo vindicetur, suadeo, ut ægra per

N

sex

sex circiter hebdomades aquis Selteranis, & quidem primum solis, dein ultimis tribus septimanis cum lacte asino permixtis utatur; earumque repidarum singulo mane mensuram hauriat. Si incidit mensium fluor, per tres dies a potu distarum aquarum abstinere, & deinceps ante inchoatam eam curationem pariter ac post eam finitam, nec non sub ea omnibus decem diebus sequenti potiuncula corpus purgare oportet: Recipe manna electa unciam unam & semis, terræ foliatæ tartari scrupulos duos; coquantur & solvantur leni calore in aquæ veronicæ uncias quinque, colaturæ addantur extracti rhubarbari grana duodecim. M. d. Pro potu ordinario semper potare conveniet hoc decoctum: Recipe radicem altheæ, scorzonæ, glycyrrhizæ, cichorei, sceniculi ana uncias tres, corticis ligni sassafras, seminis sceniculi ana drachmas duas, Conc. cont. d. S. Species, quarum binæ uncia in tribus aquæ mensuris per horam dimidiam sunt decoquendæ: præstat etiam sub epulis aquas Selteranas, quarta vini generosi Rhenani parte mixtas haurire. Non minus porro ad temperandam humorum acrimoniam, consultum erit, alternis diebus vespere ex decocto avenaceo sequentem assumere pulverem: Recipe lapidum cancrorum, pulveris glycyrrhizæ, boli armenæ ana drachmas duas, iridis florentinæ drachmam unam, florum sulphuris drachmam semis, olei sceniculi, macis, sassafras guttas quatuor, M. f. pulvis, dividatur in duodecim partes. Conveniet ille utrique affectui, quoniam uterque uni causæ, nimirum sero acri scorbutico debetur. Denique vero corpus ac maxime pedes in moderato perpetuoque conservare oportet calore; cibos acres, salitos, acidos sedulo evitare, alviq; assiduâ lubricitati studere; cui scopo purgantia haud quadrant, sed potius clysteres domestici, vel pilulæ mæc ballamicæ numero sex vel septem quandoque sumitæ facient satis.

C A S U S LXXVII.

De tussi diuturna sine pulmonum labe;

Vir generosus, quadraginta octo annos natus, temperamenti phlegmatico-sanguinei, corporis robusti, humorumque pleni, a prima juventute fortiori corporis motui & subitineribus, & venationibus indulgens, hinc crebris largisque sanguinis enaribus profluvius obnoxius, quotannis autem bis terve secandam præbere venam solitus, nullis omnino gravioribus succubuit morbis, præter dispositionem ad calculum & podagram hæreditariam. Hujus quidem nullos adhuc expertus insultus; ab illo tamen per septem jam annos varias tolerabatur molestias. Sed aliquot abhinc annis peculiari infestatus fuit febre, quam *ein Fuff-Fieber* vocavit: quoties nimirum cunque perfrigerabant pedes, dolor prehendebat primum calcaneum, & ab hoc auræ instar per dorsum spinam ad caput adspirabat, in ejusque acerbos terminabatur dolores. Inhærebat hæc molestia per dimidiam circiter, vel integram horam; & redibat aliquoties de die: cui sæpius jungebantur capitis defluxiones serosæ, quæ per infundibulum ad fauces delapsæ somnum turbabant, & tussi pariter ac coryzam inducebant. Insuper, quod notatu dignum est, quæcunque objecta utrique oculorum non nisi dimidia adparebant. Postquam autem Pyrmontanas potare cœpit acidulas; evanuerunt hæc molestiæ, capitisque defluxiones longe minores factæ fuerunt; sed calculi renalis excretio major. Quare præter pediluvia insistebatur usui earum aquarum; quarum intra septem circiter horas octo libras haurire suevit, inde tamen, non nisi bis terve alvum deposuit, quæ alias satis laxa fuit, & a tenuissimarum pilularum dosi quater, quin sexies solvebatur. Præterea autem sub harum acidularum potu caput sæpe numero temulentum reddebatur, ac si vino fartus esset: sub quo etiam ante aliquot annos accidit, ut mane expergefacto fauces coagulato cruore repletæ fuerint; quod

symptoma abhinc sæpius recidit: & meo quidem arbitrio hæmorrhoidum ex palato profluentium nomen meretur. Neque enim ullis stipabatur molestiis hæc sanguinis extravasatio; sed ex palato, ejusque sinistra magis parte prope uvulam absque omni dolore, & insigni levamine prorumpere videbatur.

Anno 1727. circa paschatos serias incidit æger in violentam tussim, cum dorsi doloribus pungitivis, spasmodicisque, pectus versus, magisque deorsum tendentibus, & anhelitus difficultate: verum datis remediis convenientibus, & evanescebant dolores, & remittebat aliquantulum tussis. Huic penitus extirpandæ cum Pymontanæ acidulæ nimis violentæ viderentur, Junio dicti anni mense Selteranæ opponebantur; nec spem fefellerunt, nisi quod tussim nondum sustulerint. Hac enim durante, calculi dolores aberant: qui cum autumno recrudescerent, tussim quidem cessaturam credebat æger; illa tamen nihilominus persistebat paullo mitior. Præterea sub inimica tempestate coryza, & auditus, maxime in dextro latere succedere coepit difficultas; quæ cruore per nares erumpente, protinus levatur. Fluit autem e naribus sæpenumero sanguis; etiam si ter quotannis secetur vena, ac semper octo cruoris mutantur unciae. Novissimo abhinc anno loco Selteranarum iterum Pymontanas potavit aquas; quæ tussim nullam tulerunt opem, sed calculo dumtaxat quâdam induxerant inducias. Ille vero nihilo secius recruduit iterum, & hucusque cum sabuli, & calculorum rubicundorum excretionem per intervalla adfligit. Redierat præterea octo abhinc diebus illud oculorum symptoma, quo objecta videbantur non nisi dimidia; rufa autem vena iterum evanuit. Sanguis detractus cuticula mucosa obductus fuit, sub qua coagulum serosum tenax, nullo rubore tinctum, adparuit inter reliquum cruorem.

Quod vitæ genus, quo utitur ægrotans, attinet: haud ignorari oportet, illum, postquam hora quinta, sexta, vel septima matutina e lecto surrexit, quædam vasculâ infusi theiformis vel potius Coffee sor-

billare, Tabacumque, quem vocant Canga-ster, fumo reddere solere; deinceps jesunum officiis fungi, ac denique hora undecima eximia adpetentia prandere. Pro potu sub epulis cerevisiæ mensuræ quartam partem, vini Mosellani mensuram, ac binos circiter haustus Hungarici vel Gallici assumere suevit. Abhinc corporis movendi causa pila ludere solet in mensa lusoria, quam vocant billard: tum hora quarta Tabacum iterum fumat, simulque unam circiter cerevisiæ mensuram bibit; vesperti hora septima cœnæ indulget insigni pariter adpetitu, sub eaque iterum præter cerevisiam vini Mosellani mensuram haurit. Hora denique decima lectum conscendit, supinusque dormit: sub quo decubitu sæpius pituita ad fauces destillare, somnumque turbare deprehenditur. Verum sub tam diuturna tussi loco Mosellani vini Hungarico uti coepit; & demum ambulando, velegitando corporis exercitio probe studet. Cæterum tussis vel ab aere frigido, vel victus errore insigniter exacerbatur; & vespertino potissimum tempore haud raro excitare solet vomitum.

Idcirco jam doceri avert: 1) num hæc diuturna tussis a pulmonum vitio dependeat; an funditus extirpari queat; anne periculosioribus malis viam sternere possit? 2) Unde oriatur oculorum ille adfectus, quo dimidia cernuntur objecta; quidve præfagiat? 3) Quodnam iudicium & quæ prognosis ex coagulo mucoso, cruori inexistente sit ferenda? 4) Qua ratione hæc symptomata commode debellari, aut præcaveri possent? 5) Num adventante vere thermis vel acidulis, & quibusnam, vel Pymontanis vel Selteranis uti liceat? & 6) quid depique circa dietam sit movendum.

CONSILIUM.

Varie sunt, quibus Generosissimum virum vexari, litteræ tuæ me docuerunt ægri tudines; ut enim silentio præteream statum illius plethoricum, qui partim ex habitu corporis robusto, spongioso & turgido, partim crebris narium hæmorrhagiis & olim & jam circa æquinoctia

fæpius accedentibus, partim ex lauta vinosaque diæta elucescit; perspicio ipsum jam per septem annos doloribus ex calculo laborare, cui ex hæreditaria labe obnoxius esse videtur. Deinde diuturna & annua tussis, cum pectoris pressione, & pituitæ rejectione sollicitari ipsum legi; qua præsentē antea calculi dolores remiserunt, jam vero simul urgent, tussis paullo mitiori. Tum adhuc singulares duas, quibus infestatus est, adfectiones percepi; quarum prima in capitis dolore, vertigine, ac eo oculorum adfectu, quo omnia dimidia adparebant; altera in cuticula viscida sanguinem & vena missum investiente, & sub illo contento coagulo mucido, nucem avellanam magno, consisterunt. Nec denique minus intellexi, quæ remedia hisce malis fuerint opposita; quorum effectus cum voto nondum responderit, meum imploratur jam consilium, ac imprimis quædam proponuntur quæstiones.

Ut ergo ad earum primam respondeam; tussim equidem illam diuturnam hæud ex phthysica exulceratione vel laxatione pulmonum, sed potius vasorum ac vesicularum, quæ pulmones constituunt, membranacearum nimia atonia proficisci arbitror; quæ sit, ut humores vitales in eorum vasa ac bronchia majori copia irruant, ibidem stagnent, eaque ad stricture ac commotiones tussiculofas proritent. Major autem ille humorum ac pituitæ ad pulmones affluxus variis debetur causis: primum enim æger cibis nutrientibus, & multis humoribus generantibus, hisque majori, quam ventriculus concoquere valet, copia vesæi videtur, ex quibus deinde tam multi humores generantur, ut pro ea quantitate transpiratio insensibilis non sit sufficiens, maxime si ab aere humido vel frigido, præsertim vespertino adhuc magis impediatur. Tum quoque pedes forsitan hæud probe muniuntur a frigore; ex quorum sola refrigeratione non tantum totius corporis perspiratio perturbari, verum etiam humores ad loca debilia, quæ in nostro casu renes potissimum

sunt atque pulmones, compelli possunt, & frequentissime solent.

Quod deinceps attinet symptoma illud oculorum, de quo in altera quæstione exponitur, illud hæud raro observavi in hominibus, ubi humores ex partibus externis frigore constrictis ad interiores atque superiores fuerunt rapti. Hæud enim ignorari oportet, capacissimos arteriæ carotidis, sanguinem ad caput vehentis, ramos prope nervos opticos esse sitos: qui cruore facti ac expansi hos comprimunt, & æqualem fluidi nervei in partes visioni servientes influxum remorantur; unde & vertigines, & visio læsa, quæ objecta adparent dimidia, proficiscuntur. Hanc vero jam remississe affectionem gaudeo, & indenimium humorum ad caput impetum fuisse fractum colligo; qui solus sufficere potest ad resolutionem nervi optici, ac ipsam guttam serenam inducendam.

Juxta tertiam autem quæstionem, cum in sanguine obvium a crudo ac illegitimo chylo, læsæ sanguificationis sobole, originem trahere arbitror: dum enim calor natus languet, ac vigor motuum vitalium destructus est; non rite depuratur chylus, sed crassior manet, talisque etiam sanguinem subintrat, eumque reddit mucidiorem. Hi quoque viscidum mucosique succi, si in pectore vel renibus stagnaverint, ac in coagulum abierint, calculosas progenerant concreciones.

Quæ cum ita sint, & uterque morbus, nimirum & tussis humida, & calculi dolores, a stagnatione humorum crudorum in pulmonibus pariter ac renibus relaxatis dependeat; hæc vero stagnatio a majori eorundem humorum, quorum salutaris per cutim excretio impedita fuit, ad dictas partes debiles appulsu natales suos motuetur: facile patet, omnem felicis curationis vim ac scopum iis indicationibus, ut nimirum transpiratio promoveretur, bonus chylus generetur, ac relaxatis partibus debitus tonus ac robur restitueretur, omnino absolvi. Et si candide meam aperiam mentem; omnes hi scopi recta ac pertinaci vivendi ratione longè facilius impetrari poterunt, quam solis mul-

multisque pharmacis ac chymicis medicaminibus.

Ante omnia igitur curandum est, ut corpus & maxime pedes in æquali conserventur calore, ac perpetua transpiratione; hinc nunquam nudi sint, sed & noctu tibialibus gossypinis induti. Namque cum & pater ægrotantis podagra laboravit, & ipse æger a refrigeratione pedum, eorum quodam olim adfectus fuit affectu, quem vocavit *ein Fuss-fieber*: vero est simillimum, transpirationem in pedibus, spasmodica distentione constrictis, esse impeditam. Et si forsitan aliquando ipsa podagra vel hæmorrhoidum fluore corripere æger, quas tamen excretionem inferiorum partium refrigerationes remorari videntur: haud dubito, quin & pectoris & renum affectiones si non penitus, attamen aliquantulum remiserint. Deinde vero Tabaci parcius usus, licet mane æque ac vespere concedi queat; tamen meridiano tempore plane non quadrat, & vim digestivam magis labefaciat. Non minus probe cavere oportet ægrum generosissimum, ne aeri liberiori ac frigidiori, mane vel vespere, maxime vernali & autumnali tempore, semet exponat: ille enim poros corporis, ut ut vestibus induti, facillime penetrat, aut per inspirationem attrahitur, & sic totum nervosum genus, maxime pulmones, afficit atque debilitat. Nequedenique regulis exactæ diætæ conveniens est, sub epulis integram mensuram Mosellani, & quosdam Hungarici vini potare hauritus: licet enim non omnino in hoc affectu potum vini denegaverim; attamen haud adeo largus esse debet, quippe quod sanguineam nimium commovet massam, eamque ad subeundum vascula minima, ideoque debitis excretionibus omnino reddit ineptam.

Quod vero deinceps ad ipsam curationem attinet, ipsi convenientissimæ erunt acidulæ. Has inter Selteranas, affectibus pulmonum atque calculosis admodum opportunas, quidem observantur: sed vereor, ne in præsentis subiecto valde spongiolo, multoque mucos abundante, hunc minus sufficienter subdlexerint: quod licet a Pyrmontanis sperari possit, hæc tamen

Hoffm. Consult. Med.

ob copiosum, quod sovent, sulphur nec capiti nec pectori sunt amice. Quamobrem suadeo, ut æger primum per binos dies hauritis aquis Sedlicensibus; tum per decem dies potet Selteranas; & has aquas ita quatuor vel quinque vicibus alternet: simul vero usum & Elixirii pectoralis, & pilularum balsamicarum quavis semel hebdomade interponat. Illud parari potest ex essentia corticum aurantiorum, pimpinellæ, gentianæ rubræ, tincturæ tartari, quibusdam olei de cedro & macis guttulis; & aliquot extracti croci granis: harum vero loco pilulæ meæ balsamicæ cum extracto croci permixtæ egregiam ferent opem. Nec ludetur opera, si æger thermis Carolinis, maxime molaribus, per tres vel quatuor hebdomades usus, balnea Tœplicesia per octo dies intraverit: quippe quæ remedia in illis affectibus deprehendi præstantissima. Et quo demique calculosæ ac mucidæ renum sordes subducantur, consultum erit, bis quavis hebdomade drachmam dimidiam pulveris ex lapidum cancrorum, & terræ foliatæ tartari æquali pondere parati assumere. Quæ si rite observaverit generosissimus ægrotans, de felici eventu haud dubito.

C A S U S LXXVIII.

EXHIBENS CONSILIUM

*In suspitione labis pulmonum ex
tuberculis scirrhis.*

Generosa mulier, 22. annorum, naturæ mediocris, corporis tenerioris, magis stricti quam obesi, pallido vultu ac venis exilioribus prædita, vitæque addicta sedentariæ, anno ætatis decimo quinto primum menses experta fuit: qui tum semel erumpentes, iterumque per unum cum dimidio annum suppressi, abhinc statim tempore redire sueverunt, ac mediocri quantitate per quatuor semper fluxerunt dies. Præterea spirandi angustia obnoxia, & quondam febrem tertianam perpeffa, tribus abhinc annis matrimonio.

monii leges subiit, & protinus utero concepit. Duos menses gravida, post prævium lentefcentem calorem incidit in febrem continuam, vespertino potissimum tempore exacerbata, & cum ardore manuum molestissimo, ingenti siti, capitis doloribus, assiduus vigilis, anhelitus difficultate, fauciumque insigni aestu stipatam. Hæc cum per quatuor inhæssisset hebdomades, parvus e vena in dextro brachio tusa detrahebatur sanguis, colore admodum niger, & crusta albicante inflammatoria obductus: ulteriorem enim hujus effluxum animi defectio, qua corripiebatur, impedivit. Tum vero spasmodica pectoris constriction, difficilis spiratio, mentis defectiones, puncturæ lateris sinistri in regione cordis, hujus palpitaciones, præcordiorum anxietates, tussis sicca, & sæpius totius corporis refrigeratio accedebant. Hæc symptomata demum sub multis conatibus, puncturis pectoris, refrigerationibus, aestu volatico totius corporis, deliquis, ac omnium membrorum constrictionibus excipiebat excretio materiæ primum aterrimæ, spumosæque, deinceps lividæ, & striis permixtæ sanguineis: sub qua ardens sensus os, fauces, & asperam arteriam obsidens, ad cordis usque scrobiculum propagabatur, ac cuticulam oris internam excoriabat. Tribus post mensibus remisit quidem hæc molesta expectoratio: at difficultas spirandi per totum gestationis tempus, cum perpetua alvi segnitie, clysteribus sublevanda, adstiebat. Neque tamen minus partum feliciter enixa, cruorem uterinum quidem reddidit parciolem; neque vero lacteo, ut vocant, horrore, nec ulla mammarum molestia infestata fuit. Binis a partu hebdomadibus autem post corporis refrigerationem, præviis cervicis, abdominis, brachiorum, pedumque spasmodicis strictionibus, aestu, ac lipothymiis corripiebatur iterum febre acuta irregulari: quippe quæ primum per integrum nycthemeron ex-crucians, dein per quatuor dies remittens, tum denuo per biduum inhærens, tandem in vertiginem, spirationis angustiam, lateris puncturas, & partium spasmos desinebat. Accedebant insuper sub ipso puer-

perii tempore hæmorrhoides cæcæ: & tribus post illud mensibus, prævio ex infantis obitu mœrore superveniebant tremor totius corporis, crebra mentis deliquia, gelidus corporis rigor, atque raudedo vocis: quam postridie eructatio pituitæ nigræ, lividæ, striisque cruentis intermixtæ, excipiebat; & post octo circiter hebdomades recidebat. Hinc mense Junio anni 1728. acidulæ Selteranæ, irregulari regimine potabantur, earumque dimidia lagana mane hauriebatur tepide; quæ expectorationem quidem imminuebant; verum, utut acuatur sæpius uncia salis Sedlicensis, non moverunt alvum; sed vertiginem, lateris puncturas, respirationem anhelam, quin & pedum induxerunt tumores. Neque etiam mirum: nam neque ante hanc curationem, neque sub ea ipsa ulla dabatur laxantia, licet alvus semper fuerit obstipata. Hinc tribus abhinc mensibus recruduit iterum molesta excreatio, mitioribus autem symptomatibus juncta, & denique sub initium mensis Decembris dicti anni laterum puncturæ, artuum extremorum torpor, atque tremor, capitis dolores, vertigines, raudedo, dolores pectoris, narium obstructio, ac alvi segnities acceperunt. Tussi præterea satis parva quantitate, quæ per integrum nycthemeron vix cochlear implet, matutino maxime tempore excutitur pituita alba, spumosa, mucro tenaci, livido vel rubicundo, & striis cruentis permixta, aquæ supernatans, nec facile solvenda. Quæ cum ita sint, salutare anhelamus consilium, ac doceri avemus, quinam sit præsens morbus, quæ illius sedes ac origo, quæ mala prælagiat, an funditus extirpari possit, quibusnam oppugnandus, ac a majoribus malis præcavendus sit remediis; & num laxantia vel venesectiones adventante vere vel autumno in usum vocare conferat?

CONSILIUM.

MORbum; quo generosa laborat mulier, ipsi pulmonum labi, ac præcipue tuberculis scirrhisque in vesicula-

in & vasculosa eorundem substantia collectis natalis suos debere, & hinc quodque violenta tussis, singularis expectorationis, ac spirandi difficultatis rationem dependere arbitror. Hæc vero labes ac dispositio pulmonum ad recipiendam humorum stagnationem atque obstructionem jam ex graviditatis tempore, quo pleuritide quadam sanguinolenta cruciata fuit, inducta esse videtur. Neque minus vel ex calore lentescente, motibusque febrilibus elucescit, massam sanguineam in nostra ægrotā succis impuris, scorbuticis, quin & purpuraceis esse coinquinatam: & denique ipsam genere nervolo admodum debili ac imbecillo gaudere, non solum ex teneriori corporis textura ac habitu, sed etiam eximis ad animi adfectus, deliquia, & artuum dolores proclivitate vero sit simillimum. Quamobrem si felicitationis sine potiri velimus, cavendum probe ab omnibus fortioribus remediis, ne ista malum exacerbetur magis. Neque ideo venæsectionum administrationi calculum addere possum: nisi forte menstrua purgatio parcior, & pro sanguinis abundantia, quæ ex pulsus magnitudine cognoscere licet, minus sufficiens fuerit. Tum enim adhibitis per aliquot dies pediluviiis, sanguis triduo circiter ante mensium eruptionem ex vena in pede tusa, uncias quatuor detractus, omnino pollicetur insignem fructum. Præterea vero omnes curationis nervos eo oportet intendere, ut nimius humorum impetus a pectore defivetur; ne exinde ipsa pulmonum exulceratio, tabes, ac hæctica febris suboriantur. Hoc sine operæ erit pretium, alvi lubricitati studere: eamque minime purgantibus tentare, sed potius cibis emollientibus, acorem lenientibus, ac blande laxantibus, veluti sunt passulæ minores sub epulis quandoque capiendæ, aut pruna, pomaque Borsdorffensis cum passulis decocta, ac vespere assumenda, moliri, vel etiam clysteribus domesticis ex decocto avenaceo, floribus chamæmeli, sale & melle confectis blande subducere. Neque luderetur opera, si singulis circiter decem vel quatuordecim diebus devoretur potiuncula laxans, qualis est

hæc: Recipe mannae electæ unciam, rhabbari electi scrupulos duos, terræ foliatae tartari scrupulum: coque leni calore in aquæ florum acaciae uncias quatuor. M. d. S. *Laxier. Tranckehen auf einmahl.* Egregiam porro virtutem exerent pediluvia tepidiora ex aqua fluviali, fusi fribus tritici, & tantillo cinerum clavellatorum concinnata, sapius adhibenda: & cum magna vis in potu sita est, præstat per aliquod tempus ab omni cerevisia abstinere, & pro potu ordinario hoc decocto, sanguinem edulcorante, uti: Recipe radicis chinæ, scorzonæ, salsaparillæ, cornu cervi raspatiana uncias quatuor, radicis glycyrrhizæ, fœnituli, cichorei ana unciam. M. c. d. S. Species, quarum binæ uncia in tribus aquæ mensuris per tres horæ quadrantes coquenda sunt. Conferet pariter ad humorum acrimoniam attemperandam alternis diebus vespere sequentem assumere pulverem: Recipe pulveris Marchionis, lapidum cancorum, antimoni diaphoretici ana drachmam, nitri purissimi drachmam semis, extracti croci grana sex. M. f. pulvis, div. in sex partes æquales. Mane infusum theiforme ex veronica & liquiritia paratum potare convenit; & denique corpus in æquali calore conservare, moderato exercitio movere, & ab omnibus animi commotionibus cavere expediet. Quod si acrimonia nimium vellicaverit pectus, & tussis violentior extiterit; olei amygdalarum dulcium, recentis eam quam cochlear capit, quantitatem, cum totidem syrupi capillaris permixtam quandoque sorbere, haud erit inutile; & si ventriculus tulerit, cum infuso commendato lac haurire. Adventante denique vere acidulæ Selteranæ cum lacte asinino sub debito regimine potatæ, egregium ferent emolumentum. Placeat autem Deo, hæc quæ scripsi, salutarem adipiscantur finem.

C A S U S LXXIX.

De Phthysi pulmonali sineſta.

Postquam ipſis Julii Calendis anni 1730. ad virum quendam celeberrimum accitus, ægritudinem illius inveſtigavi; deprehendi ipſum tabeſcentia corporis, viriumque languore, calore depaſcente, leſto, magis heſtico laborare. Violenta nimirum, noſtu præſertim, ſollicitatur tuſſi, qua multo anxioque conatu pituitam e pulmonibus, licet mobilem, uti ex roncho ſibiloque peſtoris adparebat, exſcreare debet, fœdam lividamque. Ipſe ſentit in latere peſtoris ſiniſtro preſſionem tenſivam, mucum reſolventem; qui majori redditur copia, ſi ſupinus decumbat: neque unquam ſanguinem ſputo reddidit, niſi ante aliquot dies ſtrias cruentas mucocommixtas. Adpetentia fruitur perquam exigua; ſomno turbulento, a valida tuſſi magis turbato; vires deſectæ penitus, ut nec in hypocauſto obambulare queat, pulſus celerior & languidus, capitis vero nulli dolores, urina redditur ſaturato rubore tinſta, turbida abſque ſedimento, alvus quotidie ſuo fungitur officio, ſitis exigua urget, & quædam faucium ariditas, & denique animo eſt admodum ſenſibilis.

In hoc rerum ſtatu conſuluerat ante aliquot tempus D.D.S. qui pulmones jam ulcerofos reputans, ægrum per decem dies aquis Selteranis uti; ab omni vino ac cereviſia abſtinere, & in horum locum decoctum ex radicis chinæ unciis quatuor, & paſſularum majorum unciis octo paratum potare juſſerat: & ad tuſſim demulcendam ac pituitam in peſtore hærentem reſolvendam, linſtus ex ſyrupo altheæ Fernelii, de Eryſimo Lobelii, capillorum veneris ordinaverat, nec non ad roborandum ventriculum propinaverat ſub epulis elæoſaccharum, quod, uti judicare potui, olea deſtillata calidiora v.g. cinnamomi, caryophyllorum &c. habuerat. Imperaverat quoque pertinacem viſtus obſervationem, curamque lactis vaccini, uti & hoc in juſculis cum vitellis ovi paratis ſu-

mendum commendaverat. Cum autem ex hac curatione nullum morbo accederet allevamentum, ſed majus potius corporis ac virium decrementum, meæ curæ ſe tradidit æger. Erat ille quadraginta annos natus, temperamenti ſanguineo-cholerici, corporis texturæ teneræ ac mediocris, ingeniique olim admodum vegeti. Inſuper a juventutis annis vino, ſpiritui vini, & Tabaci fumo ad abuſum indulſerat, & olim gonorrhæa, quæ, cum conjugium in juventute ipſi prohibitum fuiſſet, procul dubio a retentione & hinc orta corruptione ſeminis originem traxit, laboraverat. Neque minus multis catharralibus peſtoris deſluxionibus antea ſollicitatus fuit; quæ nonnunquam obſtructæ gravativam in fronte dolore produxerant, & non niſi excretionem fruſtorum mucidorum e naribus facta ſolutæ fuerant. Ipſe quidem ſe nunquam paſſione hypochondriaca affectum fuiſſe affirmat: verumtamen, cum conſiderem, quod alvus olim ſæpius obſtructa, concoſtio ciborum admodum debilis, mente aliquot abhinc annis ſemper triſti ac ſollicita, & variis animi mororibus affectus fuerit, non poſſum, quin ipſum omnino eo malo laboraſſe credam; cui diuturna tuſſis acceſſerat.

Quamobrem commendatam a D. D. curationem omnino adprobare haud potui, ſed potius lac aſininum, primum cum acidulis Selteranis mixtum, dein ſolum per binos circiter meſes potare juſſi. Pro potu ordinario commendavi decoctum ſequens: Recipe radicis ſcorzonæræ, raſuræ cornu cervi ana unciæ quatuor, ſeminis ſcœniculi unciam ſemis. Conc. Cont. d. S. ſpecies, quarum binæ unciæ cum hordei manipulo in aquæ tribus meſuris per tres horæ quadrantibus decoquantur. Selteranas enim aquas, quas cum quinta vini Rhenani parte mixtas eidem ſcopo propoſueram, æger ob vini faſtidium potare recuſavit. Deinceps ad roborandum ventriculum propinavi hanc mixturam: Recipe eſſentiæ corticum aurantiorum drachmas tres, ſpiritus nitrilicis drachmas ſex. M. d. S. mixturæ, cujus 80. guttulæ ſub epulis ex commendo decocto aſſumendæ ſunt.

Fines.

Hinc, accedente 8. Kal. Aug. asina, corpus purgavi pulvere ex mannæ deputatæ uncia, cremorisque tartari drachma confecto, & mane ex decocto avenaceo propinato; qui ter subduxit alvum. Tum 6. Kal. Aug. aquas Selteranas cum lacte asinino potare coepit, & quidem primum singulorum tepidorum quartam mensuræ partem; reliquis diebus mensuram dimidiam mane hausit, ac hora meridiana quarta mensuræ dumtaxat quartam partem assumsit. Bono etiam fiebat omine, ut, cum antea ob ciborum fastidium ac continuam tussim omnia reddiderit vomitu, jam tamen aquas illas lactis nuptas commodè retinere potuerit: neque minus post earum per sex dies adhibitarum usum, sitis sedari, alvus lubrica fieri, & urina ab intensa rubedine in aurantium colorem absque sedimento, quod antea copiosum deponabatur, commutari coepit. At vero cum tussis magis ingravesceret, omnemque ferme somnum eriperet; ad hanc demulcendam sæpius exhibui hunc pulverem: Recipe spermatis ceti recentis, sacchari candi albi ana unciam semis, pulveris croci orientalis scrupulos duos. M. f. pulvis subtilissimus.

Sexto Nonarum Augusti averfari coepit aquas minerales lacte permixtas; hinc illas minori quantitate potavit: externe vero naribus admovendum accepit hunc spiritum: Recipe aquæ apoplecticæ drachmas tres, Anhaltinæ, spiritus anthos ana drachmas duas, liquoris volatilis oleosi Sylvii drachmam unam & semis, balsami vitæ Hoffmanni drachmam dimidiam, olei destillati lavendulæ guttas decem. M. D.

Verum enim vero increfcebat tussis magis magisque, ac noctem, quæ præcesserat 4. Nonar. Aug. plane reddebat infomnem: cui sopiendæ ordinavi hunc pulverem: Recipe margaritarum occidentaliū præparatarum, specierum diatrageanthæ frigidarum recentium ana drachmam, nitri depurati grana 15. M. f. pulvis, div. in tres partes, quarum cuilibet adde massæ pilularum de Syrace grana tria. M. D. & hora octava vespertina singula ex emulsione exhibeatur. Nec spem fallere

videbatur hic pulvis; insequentem enim noctem æger placido, & nulla ferme tussi interrupto, transegerat somno; sed eo violentior illa rediit 3. Nonar. Aug. hora XI. meridiana, cum tam difficili muci secreatu, ut metus adesset suffocationis. Hinc præter commendatos pulveres, gelatinam cornu cervi, flores lactis vesperi inter juscula sumendos; externe fauces aqua vino & saccharo permixta sæpius coluendas, & ad roborandum fibrarum pulmonalium tonum, cujus relaxationem pro causâ excreationis difficilis habebam, sequens emplastrum & pectori, & dorso inter scapulas admovendum curavi: Recipe pinguedinis humanæ recentis drachmas tres, spermatis ceti, therebinthinæ ana drachmas duas, myrrhæ electæ, ceræ flavæ ana unciam semis, florum sulphuris drachmam, olei anisi, camphoræ, croci orientalis ana drachmam semis. M. f. l. a. emplastrum, extendatur super duo lintea. Nec denique minus usum lactis jam duabus partibus cum una aquæ mixti continuari jussi.

Ipsis Nonis Augusti, & sequentibus diebus varia se monstravit urina; mox enim pallida & sedimento subtili, sursuraceo, instar albuminis ovi imbuta; mox coloris magis aurantii, & tum nullo sedimento conspicua erat: somnus quoque hisce diebus satis tranquillus mansit; nec ullus sudor colliquativus, nec diarrhoea adhuc accesserunt. Contra vero tussis continuat vehementissima, & ut libere dicam, sub hac curatione magis invaluit, licet mucus jam facilius resolvatur, ob virium tamen summam prostrationem haud commodè excreari possit. Calor siccus hæcticus eodem persistit tenore; & sub curatione aliquantulum alternare videtur, pulsus paullo vegetior fertur; sed vires debescunt magis. Tensiva in sinistro latere pressio, quæ primum aderat, jam remisit, sicuti quoque tussis magis imminuta est: contra vero finito somno fauces sunt aridæ, & labia asperitate quadam, fissuras minante, occupantur, quam sublevari inuncto amygdalarum oleo. Nec ignorari oportet, ægrum hoc tempore ab omnibus abstinere cibis, & solo lacte cum

cum aqua esse contentum; quoniam hoc retinere, illos autem protinus vomitu debet reddere. His omnibus 7. Iduum Augusti, raucedinis vox & sensus in pectore, ore, ac faucibus accessit cum deglutitionis impedimento: inspectæ fauces circa uvulam adparebant leviter inflammata, absque ullo tumore, ulceratione vel excoaratione, hinc dabatur sequens linctus: Recipe mucilaginis feminis psylli, radices altheæ, gummi tragacanthi albi ana drachmam, olei amygdalarum recentem expressi, syrupi violarum optimi ana unciam semis, spermatis ceti recentis, sacchari candi albi ana drachmam, croci orientalis optimi scrupulum. M. D. S. linctus, cujus quadam portio in ore probe volutata, deglutitur sensim. Cæterum averfatur gelatinas, jacula, flores lactis &c. nec assumit commendatum Elixirium stomachicum, cum nullis vescatur cibis.

Jam igitur variis inductus rationibus decrevi, ægro solum lac asininum, omiffa aqua, propinare: nam 1.) brevi antejam, recensitam curationem ille solis Selteranis acidulis usus inde percepit levamen; 2.) deinde persuasus sum, iis acidulis, hucusque cum lacte potis, vascula muco obstructa jam satis referata, ac humorum acrimoniam attemperatam esse; hinc quoque 3.) lac asininum feliciore eventu referata ea vascula ingredi, ac quæ adhuc restaret, acrimoniam obtundere posse: præcipue 4.) lac illud, dum subtili sua caseosa, vel magis mucilaginosa substantia, omnes humorum salinorum aculeos obtundere valet, tussi illi pertinaci atque raucedini eximiam laturum opem spero; eo magis cum 5.) lac asininum sufficienti polleat sero, nec ideo opus sit, ut magis diluatur aquis, iisque substantia lactis caseosa dissolvatur. Non minus 6.) sapius memoratas acidulas raucedinem æque ac tussim exacerbasse puto; easque tandem 7.) corpori calore hæctico ac humorum acrimonia magis consumto minimi proficuas; hinc lactis asinini solum usum admodum opportunum judico.

Verum enimvero cum ægrotus meis consiliis aures dare recusavit, nec solo lacte vehementissimam tussim sublevatum

iri credit: tuum, Vir illustri, anhelos consilium, ac doceri aveo, quæ in hoc rebelli malo ulterius sint adhibenda.

CONSILIUM.

LEgi diligenter, quæ mihi de valetudine adversa viri consultissimi perscripsisti: optassem autem, ut certam reconvalescentiæ spem polliceri possem. Credo enim, veram ac radicatam jam subesse tabem pulmonalem; quam non solum ingens virium prostratio, & corporis contabescencia, verum etiam omnis fere appetitus dejectio, ac æstus lentus hæcticusque testatam faciunt. Causa hujus mali omnino in pulmonum vitio hærrere, & maxime in tuberculis seu vomicis, caseosa materia repletis, atque sinistram lobum obsidentibus, sita esse videtur; ex quibus etiam diuturna, magis sicca, quam humida, omnemque somnum atque vires pessumdans tussis originem suam mutuatur. Notatu vero dignum est, hanc tussim a largiori lactis aqua Selterana permixti potu magis fuisse exacerbata; cujus ratio hæc est: quodcumque ille liquor celerius ac copiosius per ductum thoracicum, ac dextrum cordis ventriculum in pulmones delatus, libero per minimarum vasculorum obstructa progressu destituitur; sit inde, ut tunica bronchiales pariter ac pulmonum vesiculæ magis infarciuntur, vellicentur, & ad has violentas & tussiculosas proritentur concussiones. Hinc etiam in istis casibus nec demulcentia, nec anodyna remedia ullum præstant allevamentum. Neque enim habeo, quæ circa curationem, abs Te institutam monere possim; quippe quæ & morbo & ipsius causæ admodum sit accommodata: nec etiam dubito, quin si dictam eam curationem sub mali principis adhibuisset prior medicus, illa obstructions pulmonum referari potuissent; id quod omne coræ momentum absolvit.

Pessimum jam, quod nos malè sperare jubet, symptoma est, averfatio ab omnibus cibis, etiam nutrientibus, & deinceps raucedo faucium; quippe quæ inflammationem lymphæ rosicidæ atque nutritiæ im-

massa humorum defectum significat, illamque potius vi motus intestini calidioris in serum acre excrementitium commutatam esse indicat: quod si forsan intestinorum canalem obsederit, & alvi profluvium, & intensiorem excitabit calorem. Quare tecum sentio, ut aeger solo lacte asinino utatur, ita quidem, ut illius binas aut tres circiter uncias una vice singulis tribus horis assumat. Præterea opera erit pretium, lateri sinistro, quod olim vehemens occupaverat dolor, hoc adplicare emplastrum: Recipe emplastri de meliloto uncias duas, florum sulphuris drachmas duas, camphoræ, croci ana drachmam. M. f. l. a. emplastrum d. Potui ordinario commendare sequens decoctum: Recipe radicis cichorei, scorzonæ ana uncias duas, passularum minorum uncias sex: coquantur dimidia pars in mensuris duabus aquæ communis per tres horæ quadrantes: decant. d. Nec inutile erit saccharum rosatum, si ventriculus tulerit. Ceterum consultum erit, hisce omnibus usum potionis analepticæ interponere, quæ sic se habet: Recipe aquæ scorzonæ, rosarum, primule veris, florum acaciæ, liliorum convallium, ceraforum nigrorum ana uncias duas, florum naphe unciam, matris perlarum, coralliorum rubrorum preparatorum ana drachmam, succi citri, syrupi acetositaris citri ana drachmas tres. M. d. Faxit Deus, ut egro contingat salutariter.

RELATIO.

Nunciatum porro fuit, egrum pridie Iduum Aug. alvi profluvium ferocum, intensioremque incidisse calorem; frustra adhibitis omnibus remediis: abhinc vero viribus magis magisque dejectis commendatam potionem analepticam quidem sumsisse; altero vero, post acceptum meum consilium die animam expirasse placide.

GASUS LXXX.

De descensu pulmonum vivi infantis in aquam post sectionem.

NOtissimum est in medicina forensi experimentum, quod in perquirendis infanticidiis cum mortui secati-que infantis pulmonibus institui solet. Hos etenim vel in tota sua compage, vel in frustra discissos, & in aqua projectos observamus, vel fundum petere, vel aquæ supernatare. Si fundum petunt, concludimus vulgo, pulmones aere nondum fuisse expansos, hinc nec infantem spirasse unquam, nec ideo vixisse extra uterum: si vero super aqua fluctuant, infantem vivum lucem aspexisse conjicimus. Verum enimvero, quanquam hæc argumenta sufficienti fundentur ratione, & in perquirendis infanticidiis insignem accendant lucem: magna tamen cautione, ac prudenti circumspeditione opus est, ne illis fallamur. Multiplici enim experientia, & crebris auctorum observationibus constat pulmones vivi infantis fundum petisse; & super aqua natare, cum tamen infans mortuus fuit exclusus. Hoc nimirum plerumque fit, si foetus jam in utero materno putredinem subierit, eaque pulmones eorum aqua specificè leviores reddantur: hoc contingit in cujuscumque ætatis subjectis, si suffocatione perierint. Quare etiam sæpius observavi, pulmones peripneumonia defunctorum non solum admodum inflatos ac duros fuisse, verum etiam & totos & frustatim in aquas projectos petisse fundum. Nec obscura est ratio: qui enim pulmonum inflammatione occiduntur, iis pulmones sanguine atro, spisso, coagulato infarcti, eorumque vasa partibus ac humoribus crassioribus obstructa, ac veluti indurata, ideoque pulmones insigniter ponderosi esseprehenduntur. Id quod mox allegandum medicorum attestatum, de infante a matre melancholica intra lectum suffocato pluribus comprobavit.

AT.

ATTESTATUM MEDICORUM.

Postquam legalis inspectio infantis subito mortui Vitzeburgi requisita, & nostrum de tam subitanea morte iudicium fuit desideratum: contulimus nos quoque ad locum illum, & externa signa, infantem multum cruoris naribus reddidisse, qui & faciem, & lintea, quibus implicatus erat, inquinaverat, deprehendimus. Deinceps latus corporis dextrum a brachio ad femur usque, sanguine suffusum, ac cæruleo colore imbutum conspeximus; & aperta illius regionis cute, musculus abdominis oblique descendens pariter ac intercostales muscoli sanguine suffusi, ac atro induti colore adparebant. Secato thorace, & in ejus cavitate duo circiter cochlearia feri sanguinolenti; & in pericardio ejusdem dimidiam partem reperimus. Pulmones magni, inflati, duri, & ab extravasato in iis cruore ex bruno rubicundi videbantur, & in aquam projecti mox petebant fundum: reliqua autem viscera atque partes, quin ipsum caput ab omni labe ac violentia erant libera.

Quæ cum ita sint, & infans quatuor ante mortem horis adhuc illibata sanitate fuerit gavissus: vero est simillimum, eum violenta morte, ac procul dubio suffocatione fuisse extinctum. Hinc enim factum est, ut vi pulsus cordis & artiarum cruor vitalis majori copia in vasa pulmonum pulsus, deficiente inspiratione, cujus ope sanguinea pulmonum vasa comprimuntur, hinc cruor ex iis in sinistram cordis thalamum protrudi solet, in iis substituerit, & stagnaverit: sub qua mora serosus latex partim per dextram cordis auriculam perripit, ac sic in pericardio collectus fuit; partim etiam ex poris factorum cordis valorum in ipsam thoracis cavitatem penetravit. Tali ratione impeditus humorum circulus reliquis etiam symptomatibus originem dedit, veluti fuerunt cruoris e naribus effluxio, & lateris dextri suffusio, sanguinisque in substratis muscularis extravasatio: dum enim succis vitalibus transitus per quosdam canales majores est denegatus, illi vi validi cordis

motus majori vi ac impetu in minora vascula protruduntur, eaque facillime per-rumpunt, & in substantiam muscutorum extravasantur.

CASUS LXXXI.

De Vulnere pulmonum.

Requiritur, ut de M. L. morte post inflata ipsi a C. K. duo vulnera insequuta mentem ac iudicium meum exponam, deprehendi ex relatione medici atque chirurgorum, M. L. binis sauciatus fuisse plagis, quarum una sub dextro hypochondrio inflata, panniculum adiposum, musculosque abdominis & lumborum penetravit, & cavum abdominis haud offensus, super peritonæo in lumborum regione, latitudine trium a spina dorsii digitorum exiit: altera in pectoris latere dextro inter tertiam costam facta, lobos pulmonum minores sauciavit, & in dorso inter sextam ac septimam costam exitu potita est. Et cum præterea in ipsa pectoris cavitate plus quam quatuor libræ cruoris extravasati adparuerunt, suspicio fuit, vasa sanguinea majora pulmonum simul fuisse læsa.

Quamobrem incidit questio: num hæc vulneratio per se sit lethalis? Primum quod attinet vulnus, quod in dextrum hypochondrium penetravit, illud tantum abest, ut lethale fuerit, ut potius haud adeo magni sit faciendum: omnis ergo lethalis eventus causa in pectoris ac pulmonum sauciatione sita esse videtur. Hac vero ratione multa occurrunt, quæ in denunciatione medici ac chirurgorum fuere omissa, scitu tamen necessaria. Namque 1) vascula pulmonum læsa non indicantur nominatim; sed 2) probabili dumtaxat conjectura asseritur, quod majora esse debuerint, eo 3) solummodo argumento, quoniam a die vulnerationis ad obitum usque quatuor cruoris libræ in pectoris cavitatem fuerunt extravasatæ. Neque etiam 4) mentio injicitur, qua ratione læsus & arte

medica & chirurgica fuerit tractatus; nec
5) quæ symptomata læsionem exceperint, cum tamen ex Aëis innotescat, læsum in primo examine ob insignem præcordiorum anxietatem nihil valuisse eloqui. Deinceps quoque 6) non relatum est, an vulnus intimam pulmonum texturam penetraverit, anne dumtaxat in interiore substituerit superficie; nec 7) defuncti ætas, temperamentum, aliaque ad dijudicandam vulnere lethali tatem necessaria momenta sunt allegata. Nec etiam 8) exinde constat, an infecta plaga cruentum profluvium supervenerit, sed illa dumtaxat punctim tenui gladio facta asseritur; de quali exigua, tamen periculosa fauciatione constat, quod cruorem haud emittat, & ideo per accidens lethalis fiat. Et denique 9) silentio præmittitur, an pulmones in corruptionem subierint; quod momentum, cum quinta demum post vulnerationem die mors successit, omnino locum invenit.

Quamobrem, cum adeo manca ac mutila sit relatio vulneris, hæc sunt, quæ de illius lethali tate judicare licet. Non omnia pulmonum vulnera esse lethalia, præter quotidianam medico-chirurgicam experientiam, varia probatissimorum auctorum attestantur suffragia. Hinc etiam Welschius in *rationali vulnerum lethaliu* judicio pag. 58. & 59. quid, inquit, de vulnere pulmonum statuendum sit, sequitur scilicet substantiam eorum; quod attinet vulnera ipsius, etsi vasa pariter minora læsa sint, vulnusque penetret, pro lethalibus non habeo. Quæ vero profunda sunt, & substantiæ & vasis pulmonum pariter majoribus insiguntur vulnera, venæ puta arteriosa, vel arteriæ venosæ, ea ut plurimum lethalia esse certum est.

Huc quoque pertinent ea, quæ Gulden-Klee Respons. 16. allegat: etsi enim substantia pulmonum, imo & vasa ejus minora sine hominis internectione quandoque vulnerata esse constet; in majoribus tamen vena scilicet arteriosa, & arteria venosa hoc non succedit. Idem confirmat Dolans, dum in *Encycl. chir. lib. 2. c. 6.* vulnus, inquit, penetrans per pulmones, nisi majora vasa fuerint læsa, spes est sa-

nationis. Porro Ruyschius Cent. 1. Obs. anatom. chirurg. Obs. 53. ait: Non solum hepar, verum etiam pulmo quandoque perferre potest affectus sine vitæ dispendio, modo ex arte tractentur.

Non minus Forestus Obs. chirurg. lib. 6. Obs. 4. Scholio ex Fallopio hæc verba recenset: vulnera pulmonum per se mortem inferunt ex æquo, & ex æquo etiam possunt sanari; & denique Sennertus prax. Medic. lib. 5. par. 4. C. 3. dicit: omnia vulnera pulmonis lethalia non esse sæpe docuit experientia, qua constat, multos per thoracem totum & pulmones fuisse perfossos, & nihilominus convalescere. Et ipse vidi exemplum in studioso quodam &c. Pulmonis vulnera lethalia non sunt, in quibus saltem pulmonis substantia, non magna vasa læsa sunt, neque adeo magna sunt. Contra si vulnus pulmonis sit magnum, & non solum substantia pulmonis, sed & magna in eo vasa, venæ scilicet arteriosæ & arteriæ venosæ insignes rami vulnerentur, vulnera ea lethalia sunt: ut silentio præmittam multorum aliorum Medicorum, Bohmii, Ammanni, Barbette, Munnick, Scbizii, Suevi, &c. testimonia; ex quibus adparet omnibus, non omnia pulmonum vulnera absolute esse lethalia.

Proinde etiam non paucis observationibus medico-chirurgicis innotescit, quod sæpius periculosa quoque pulmonum vulnera sanationem admiserint, uti videre licet in Fontano Obs. & curat. med. lib. 1. pag. 2. Platero Obs. pag. 735. 736. Rhodio Cent. 2. Obs. Valeriola lib. 4. Obs. 10. Sennerto loc. cit. Glandorpio specul. chirurg. 24. Zittmanno Med. Forens. cent. 1. Cas. II. 13. Foresto Lib. 6. Obs. chirurg. 4. Petro Fuhrmanno in Greg. Horstii epist. Med. sectione 19. l. 1. Horstio lib. 3. Obs. 2. Pechlino hist. vuln. thorac. Bartholino hist. anat. cent. 5. hist. 96. ubi dicit: vulnera pulmones curari possunt, nisi majora vasa lædantur. Conferantur porro Scultetus in armam. chirurg. Obs. 43. Hildanus Cent. 2. Obs. 32. cent. 1. epist. 52. Tulpius lib. 1. c. 17. M. N. C. dec. 1. anno 3. Obs. 189. dec. 3. anno 1. Obs. 141. Bohmus de officio medici duplici part. 1. Cap.

Cap. 2. p. 23. *vuln. lethalium exam.* pag. 132. *sequent. GuldenKlee cas. Med. lib. 6. Cas. 39. Schenck Kius lib. 2. Obs. de vulneribus pulmonum, Rolandus chirurg. lib. 3. cap. 25. Nic. Massa, Fr. Arceus, Fallopius, alique.* Quamvis igitur ex hisce casibus ac observationibus elucescat, non lethalia omnia pulmonum esse vulnera, sed & periculiosiora saepius admittente curationem: attamen cum *Ammanno Prax. Vuln. lethal.* p. 281. adfirmare licet, quod de vulneribus resitutorum nihil certi determinari possit, & hinc ex illis casibus docemur tantummodo, ut in dijudicandis pulmonum vulneribus caute procedamus.

Quæ cum ita sint, & ad præsentem casum adplicentur: varia in hoc occurrunt momenta, quæ absolutæ hujus vulneris lethaliitati repugnant. Namque 1) ea cruoris quantitas, quæ in cavitate pectoris extravasata adparuit, minime tanta fuit, ut inde læsio majorum vasorum judicari queat: 2) quæ si contigerit, & repentina mors fuisset insequuta; & 3) longe major extravasati cruoris inspectum venisset copia; 4) Insuper etiam satis commode fieri potuit, ut quatuor illæ cruoris libræ intra quinque, quibus adhuc vixit fauciatus, dies ex sola pulmonum vulneratorum substantia successive exstillaverint. Deinceps 5) ea plaga sexquiquintali dumtaxat profunditate, & quidem 6) in minores pulmonum lobos penetravit; in quibus majora vasa haud reperiuntur: hinc quoque 7) vulnera, quæ superficiem pulmonum offendunt, haud tantum inferunt periculum, quam quæ ipsam profundius occuparunt substantiam. 8) Tum quoque cruoris intra pectus retenti impedita evacuatio vel sola sufficit ad inducendum lethalem eventum, teste crebra observatione; & tandem 9) ex plagæ descriptione non patet curandi ratio, atque num ratione curæ vel regiminis error fuerit commissus. Nec denique 10) determinatur, an vulnus mox collapsum fuerit, an cruorem reddiderit, numne æger ore eructaverit sanguinem. Ex quibus deum omnibus adhuc certum esse liquet,

vulnus non absolute lethale appellari mereri.

C A S U S LXXXII.

De vulnere diaphragmatis & hepatis cum subsequuta morte, non tamen absolute lethali.

C Uidam studioso VIII. Kal. Decembris anni præterlapsi inter certamen plagæ casum infligebatur; quæ pectus, illæsis pulmonibus, musculosam septi transversam partem, prope sextam costam, & hepar penetrabat, ac primum, partim oblata intercostalia vasa, partim insignem fauciati vino facti crapulam permultum; sequenti biduo autem parum, & dein nihil plane cruoris fudit. Neque tamen minus, postquam edormiverat vinum, semel vomuerat, ac de equali spirandi conquestus erat difficultate; in sequentibus diebus satis bene habuit, adeo ut medici nihil mali suspicarentur. Cum autem nec commendata remedia rite adhiberet, nec regimen observaret exactum, sed potius potui cerevisiæ triticeæ frigido satis larga indulgeret quantitate: pridie Kal. Decemb. anhelitu difficili ac præcordiorum anxietate corripitur, cui demum eximius corporis languor accessit, ac ipsis Decembris Kal. hora sexta vespertina vitæ finem imposuit. Post legalem corporis inspectionem, pulmones ac reliquæ partes internæ adparebant illasæ; septum saltem transversum atque hepar vulnus penetravit latitudine uncie dimidiæ; omentum ac superiora intestina justo rubicundiora, & sub hepate juxta ventriculum binæ cruoris coagulati, totidemque in pelvi uncie conspiciebantur; quemadmodum ex relatione medici atque chirurgi, sub Litt. A. & B. pluribus adparebit.

Quum igitur defunctus octava demum post acceptam plagam die perierit, quaestio incidit: num vulnus per se & absolute lethale fuerit? anne vita vulnerati nisi penitus conservari, tamen diutius protrahi potuerit? numne porro vulnus per se haud lethale septi transversæ, a quo &

præcordiorum anxietas, & spirandi difficultas dependent, magis per accidens, diataque ac regimine minus accurato mortem acciverit? Namque recensitis binis dumtaxat symptomatibus adductus æger, ab iis per quatuor dies profus immunis fuit: quæ vero post largum, frigidioris potus usum recruduerunt, & egrum suffocarunt. Denique etiam vero est simillimum, insequentem mortem magis a neglecto septi transversæ, quam jecinoris vulnere fuisse subortam. Quamvis enim jecinoris læsio non minus perardua videatur: tamen quedam sunt momenta, quæ in eam mortis causam conjicere prohibent. Namque 1) rami venæ cavæ ac portæ, qui forsitan discissi sunt, satis exiles fuisse debuerunt, quoniam parvus cruor, ejusque non nisi quatuor unciz intra octo dierum spatium exstillarunt, quæ nec virium jacturam, nec corporis languorem inducere valuerunt. Neque 2) huic sententiæ, quod nimirum minores dumtaxat læsi sint ramuli, adversatur experimentum sufflati ac per hiatum hepatis exeuntis aeris: siquidem vi legum mechanico-hydraulicarum necesse est, ut minorum ramulorum vasculorum plures, eadem ratione permeabilitatis, quam perspirabilitatis seu capacitatis cum uno majori possideant proportionem, hinc illi tantumdem perspirent aeris, quam unus major: sicuti in vulneribus pulmonum, ubi minores asperæ arteriæ ramuli percussi sunt, videre licet. Quamvis autem 3) hæc minorum ramulorum numero plurium, cum uno majori proportionem extravasationis humorum locum non inveniat, & sanguinis ex minoribus vasculis fluxus facilius sistatur, quam in majoribus: tamen 4) hoc momentum nostræ hypothese eo magis faver, quia cum parcius cruoris quantitas effluerit, legibus circulationis humorum hydraulico-mechanicis consentaneum putamus, quod minores dumtaxat læsi fuerint rami. Verum enim vero non equidem 5) negamus, quin cruor talis extravasatus, si exitu per externam plagam destituitur, periculosa atque lethalia post se trahere soleat symptomata; dum nimirum accedente cor-

ruptione in putrilaginem diffluere, ac sæpius per alvum evacuari deprehenditur: verumtamen 6) ea in præsentī casu adfuisse, nec signa mala, dum vixit, supervenientia, nec instituta post mortem sectio confirmant. Namque maculæ præternaturales in omento atque intestinis repertæ, quæ a sero sanguinolento ex cruore circa eas partes extravasato separato, distaque viscera penetrante productæ esse videntur, nec veram inflammationem, multo minus sphacelum intulerunt; & forsitan aliis causis, veluti immodico vini ac terevisiæ potui, iracundiæ atque terrori, in acceptis ferendæ sunt: ut 7) taceam, colorem harum partium præternaturalem integro demum post mortem nycthemero præterlapso adparuisse. Denique vero 8) jecinoris vulnera, nisi percussa simul fuerint vasa majora, ac hinc copiosus profundatur sanguis, licet etiam sint periculosa & tantum non insanabilia: attamen non tam repentinam inferre mortem, sed potius in lentam ulcerationem degenerare observantur; quæ agroti diuturna sollicitantur valetudine.

Ex his itaque adparere existimo, defunctum non jecinoris percussū, sed potius septi transversi læsi causā, ex propria culpa sibi contraxisse mortem. Quum autem vulnera diaphragmatis leviora, ejusque musculosa tantummodo inflata parti, minime quidem tanta sint, ut absolutam perniciem inferant; attamen vitio curationis, regiminis atque diætæ facillime funestum nancisci soleant eventum: vero videtur simillimum, & consulti quoque quidam medici confirmant, fauciatum ex vulnere per se minus lethali, inordinata victus ratione exacerbato, proprio vitio periisse. Quod, ut eo clarius patefeat, judicium medicum desideratur.

RELATIO SECTIONIS.

Postquam studiosi vulnere heri perempti cadaver hodie cultro anatomico subjeci; ipsam octo abhinc diebus inflatam plagam pollicis latitudine sub dextra

tra papilla obliquo, simul declivi versus cordis scrobiculum itinere profundius in pectus penetrasseprehendi; uti ex adnexa inferius vulneris renunciatione patefecet.

Aperto abdomine intestina superiora ac omentum colore ex atro rubicundo, acsi sanguine tincta essent, imbuta conspiciebantur; ac inter hepar, ubi ventriculo accumbit, ipsumque ventriculum cruoris coagulati, quantum duæ capiunt palmæ, adparebat: cujus etiam notabilis portio & superior posteriorique ventriculi parti, & concavæ hepatis regioni tam firmiter adhærebat, ut vix separari potuerit. Hoc cruore partim digitis, partim spongia, aqua calidiori imbuta, subtiliter absterfo; plaga pollicem magna inferioris hepatis parti inflicta, in quam digitus minimus intrudi poterat, conspectui se sistebat. Immissum ipsi instrumentum exploratorium per superiorem & convexam hepatis partem rursus exibat, ubi cum septo transverso connectitur; & hinc non solum in ea regione vulnus unciæ dimidiam magnum; verum etiam septum illud pari ictu in musculosa sui parte, ubi sextæ costæ circiter adhæret, percussum detegebat. Quare detecto vulneris tractu adparebat, illud dicto modo sub dextra papilla inflictum, inter quintam sextamque costam diaphragma atque convexam hepatis partem penetrasse & in concava exiisse. Ut autem viderem, quæ in hepate vasa sint læsa; primum ramo venæ portæ mesenterico per tubulum aerem inflari jussi, qui protinus per utrumque hepatis hiatus erupit: tum ligata in pectore vena cava, in ejus truncum pariter immittebatur flatus, qui non minus per utrumque jecinoris vulnus cum spuma redibat: unde colligebam, majores & venæ cavæ & venæ portæ ramos fuisse percussos. Præterea etiam in inferioris abdominis regione, ac sic dicta pelvi binæ circiter extravasati cruoris erant unciz. Neque vero talis in pectoris cavitate existeret; sed cor æque ac pulmones nullo laborabant vitio; nec lien, præter coagulatum cruorem, quicquam præternaturale exhibebat. Ven-

trculus ac intestina a læsione libera, sed flatibus facta ac distensa, & obscuro tincta colore adparebant: quid? quod omentum, ubi ventriculum ac hepatis inferiorem attingit regionem, aliquantulum corruptum videbatur. Num itaque hæc vulneratio lethalis fuerit, ane cruor in abdomen extravasatus, maxime ille, qui inter hepar ac ventriculum tam tenax hæsit, per vulnus pectoris, diaphragmatis atque hepatis, expurgari iterum potuerit accliminari? arbitrio atque iudicio aliorum relinquo medicorum. Ceterum adhuc in dextro brachio quædam leviores plagæ, una carpo, altera in anti-brachio, tertia in brachio inflicte adparebant.

Neque etiam ignorari oportet, & altero & tertio post acceptum vulnus die cruorem adhuc large fluxisse ex illo; dein quidem cessasse, sauciatum vero adeo habuisse bene, ut non nisi de salute speraremus. Septima autem die recruduerunt & difficilis spiratio, & præcordiorum anxietas; tum accessit virium languor, qui octava morbi die magis magisque auctus, cum anima hora sexta vespertina expiravit.

B.

VULNERIS DENUNCIATIO.

Instituta sauciati studiosi inspectioneprehendi, vulnus illius tenui ense punctum factum, pollicis latitudine sub papilla dextra tractu obliquo deorsum inter costas versus scrobiculum cordis penetrasse, & instrumentum exploratorium profunditate quatuor circiter unciarum in pectoris cavitatem intrudi potuisse. Præterea laboravit æger summa præcordiorum anxietate ac anhelitu gravi, vulnusque sanguinem fudit. Neque vero ille ore fertur; claro indicio, ipsum pulmonem integrum, vasa vero intercostalia, & carnolam septi transversæ substantiam læsionem esse adfecta. Quin quamvis æger melius habere videatur; illum tamen nondum extra omne periculum positum esse existimo.

RES.

RESPONSIO CONSULTATORIA .

IN relatione vulneris, quo quidam studiosus percussus, & post aliquot dies peremptus est, principalis occurrit quaestio: num descripta in carnosam diaphragmatis partem atque hepar penetrans plaga per se, absolute, & sine concursu aliarum causarum sit lethalis? Si consideremus vulnera transversa septi, inveniemus ex omnium fere scriptorum medico-forensium consensu, quod quæ nervæ ipsius partem offenderunt, jure pro absolute lethali habentur; quoniam hæc pars non solum principale spirationis organum constituit, verum etiam in nervæ substantia ista insignes thoracis spasmos excitat, qui partim ipsum spirandi negotium impediunt, partim venam cavam septum illud perforantem valide comprimunt, hinc sanguinis ad cordis ventriculos remorantur progressum; & ideo congestionibus, ac extravasationibus cruoris in imo ventre ansam suppeditant. Contra vero vulnera, quæ lacerant carnosam diaphragmatis partem, licet pariter obspasmos ger intervalla recurrentes, utut leviores per & hinc dependentem spirandi difficultatem, non omni vacent periculo, tamen cum facilius in hac parte admittant consolidationem, minime sunt absolute lethalia, nisi forte vel nimis magna, vel parti nervæ admodum vicina, vel denique cum læsione ramorum vasculorum paullo majorum stipata fuerint. Quum igitur ex relatione præsentis elucescit, defunctum in carnosa diaphragmatis parte ictum, & per intervalla dumtaxat de spasmis & inde pendente difficili & anxiosa spiratione conquestum, quarto, quinto, & sexto autem diebus ab iis symptomatibus omnino immunem fuisse, illaque septimo demum die ex perverso regimine atque diæta sibi contraxisse iterum, ac inde periisse: vero est simillimum, hoc diaphragmatis vulnus minime pro causa mortis vel absolute lethali agnoscendum esse.

Quod igitur plagam hepati inflictam attinet; haud ignorari oportet, ab omni-

Hoffm. Consult. Med.

bus in anatomia ac praxi forensi peritis medicis, ea tantummodo viscerum, maxime hepatis vulnera pro absolute lethali haberi, quæ simul majores vasorum sanguiferorum ramos percusserunt, & hinc enormem cruoris copiam in cavum abdominis plorarunt: quæ autem leviora sunt, & non nisi minores vasorum ramos lacerarunt, cum extravasatione cruoris parioris, ea quidem periculosa sunt, non tamen subitanæ perniciem inferre deprehenduntur. Si ergo præsens vulnus, prout in sectionis relatione describitur, dispiciamus, in ea quidem relatum legimus, illud per concavam pariter ac convexam jecinoris partem penetrasse, tanto hiato, ut ipsi digitus minimus intrudi potuerit, at vero non accurate designatus est læsionis locus, cum ille in media aut extremis jecinoris partibus fuerit &c. Hinc si perpendimus, plagam pollicis latitudine a dextra papilla, inter quartam & quintam costam inflictam, tractu obliquo deorsum versus cordis scrobiculum per diaphragma in hepar penetrasse: haud sine fundamento colligere licet, lobum jecinoris minorem & anteriorem, cujus haud adeo crassi, & ventriculo accumbentis in hac regione situs est, percussum esse. Hæc autem sauciatio, cum non nisi minores vasorum in eo loco reperiantur ramuli, non potuit enorme secum ferre sanguinis profluvium; & ideo intra octo dierum spatium, quantum duabus capimus palmis, extillavit cruoris in imi ventris cavum; quæ quantitas quatuor circiter, vel quinque uncias expleret. Quamvis enim immisus in venam cavam atque portæ status per vulneris hiatum eroperit: non inde sequitur, majora vasa fuisse percussa, dum & minora aerem reddere valeant. Neque vero minus probe notandum est, vulnera hepatis longe citius atque facilius consolidari, quam quæ in aliis sunt partibus: non enim solum cruor per hepar progrediens per se valde spissus & sero privatus observatur, verum etiam ob deficientem venæ, quæ arteriæ officio fungitur, pulsus minori impetu atque tardius provehitur; unde a crassis istis humoribus minores canales facillime ob-

obturari, ac veluti conglutinari possunt. Quæ cum ita sint, facile adparet, nec hoc hepatis vulnus pro absolute lethali judicari posse.

Jam ergo ulterius recensetur, ventriculus ac intestina, colore obscuriori atrotincta, & omentum, ubi accumbit ventriculo, nigrum atque corruptum, & ideo ipsam inflammationem sphacelofam, tanquam proximam & immediatam mortis causam fuisse præsto: unde videri posset, ac si hæc corruptio sanguini extravasato in putredinem abeundi in acceptis ferenda sit. Verum enimvero attendit experientia, cruorem, si minori copia in cavitate abdominis fuerit extravasatus, abire quidem omnino in putredinem; hanc longe leviolem, & magis successively contingere, ac non nisi febris lenta, viriumque dejectione stipari, maxime si remediis tam internis, quam externis discutientibus succurratur. Hoc adfirmant exempla eorum, qui absque læsione viscerum interiorum & nobiliorum per totum corpus transfolli, aut in omento vel jeciniore leviter lauciati fuerunt; in quibus sanguinem in cavum abdominis effusum esse, omnino credendum est. Quamobrem cruoris extravasati quinque uncias, qui in defuncto in conspectum venerunt, inflammatio illa sphacelosa nullo jure adscribi potest. Eandem potius variis internis causis suos debere natales credo; quas inter præter leviores ex læso diaphragmate spasmos, & cruoris coagulum ventriculo adhærens, collocari merentur sub accepto vulnere crapula, neglectum regimen, atque potus frigida cerevisiæ: quæ in præsentis corporis atque partium imbecillitate, inducenda inflammationi, & ex hac soborto sphacelo omnino suffecerunt. Ex quibus recensitis momentis, partim ambiguis clarissime patere credo, vulnus defuncto inflictum pro valde quidem periculoso, non autem absolute pernicioso esse habendum.

Judicium medico-chirurgicum privatum.

Postquam requisitus, ut judicium meum ad quaestionem: Num læso ex

inflicto ipsi vulnere, nisi diutius error accesserit, necessario fuisset moriendum & suppeditem, omnia momenta probe discussi: quantum quidem ex illis judicare licuit; vulnus illud minime absolute lethale renunciare possum. Quod enim attinet vulnus carnosæ diaphragmatis substantiæ, quæ longe minori sensibilitate guadet, quam quidem centrum illius tendineum; sicuti etiam spasmi leviores & mox remittentes indicant: illud, more plagis carnosarum partium consueti, omnino admittere solet curationem; quales observationes *Glandorpius specul. chir. obs. 27. & Hollerius in Hipp. Lib. 6. aph. 18.* allegant. Ut taceam, læpius hepar cum læsa diaphragmatis substantia carnosæ coalescere, & hinc vulnus ad cicatricem perducere. Quod si vero ulterius hepatis læsionem dispiciam; illud ex plaga versus cordis scrobiculum tendente, in lobo suo minori sive anteriori, ubi ventriculo accumbit, percussum esse videtur. Cum autem hic lobus tenuis, minoribusque sanguineis vasis observetur instructus; & sanguinis per hujus visceris vasa progressus ob ejus spissiore texturam admodum languidus deprehendantur: facillime fieri potuit, ut exigua illa læsio ab effluente glutinoso cruore, cujus quinque circiter extravasata fuerunt uncia, iterum consolidata fuerit. His cum accedant observationes ab *Hildano Cent. II. obs. 37. Glandorpio L. c. obs. 33. & Foresto Lib. VI. obs. 3. allegata*, quod graviora etiam lobi majoris vulnera, in quibus majora vasa fuerunt læsa, curata sint: omni jure & præsentis hepatis lauciationi absolutam lethalityatem denegari posse arbitror. Restant itaque dijudicanda, quæ post acceptam plagam accesserunt symptomata, anxietas præcordiorum scilicet, & gravis anhelitus: quæ tertio post vulnerationem die remiserunt; deinceps autem ingurgitatis cerevisiæ triticeæ frigida quatuor mensuris recruduerunt, cum inæquale morte; postquam denique ventriculus, intestina ac omentum siderata adparuerunt. Non equidem negari potest, quin si delectatio harum partium proximam & necessariam mortis causam constituerit: huic vero

vero hepatis & septi transversæ lesiones remotiores dumtaxat suppeditarunt occasionem. Hæ enim ventriculum ac vicinas partes spasmò corripere effecerunt; quo consopito nihilominus remanserunt earum partium debilitates; quibus factum est, ut accedente victus incongrua ratione, spasmus recruduerit, ac statim humorum inflammatoriam, cum subsequente lethali sphacelo introduxerit. Quod si enim hanc inflammationem ab ipso vulnere immediate derivare velles, facilius fuisset, ut ipsum diaphragma vel alia viscera eam subierint. Neque vero etiam hæc ventriculi, omenti, ac intestinorum sideratio cruri in abdomine extravasato adscribi potest: tum enim non solum vesica urinaria & intestinum rectum, quibus etiam incubuit extravasatus humor, inflammationem sustinuisent; verum etiam putredinosus odor nares feruisset; quod utrumque momentum minus adfuisse perhibetur. Multo minus hic effectus lethalis a tam pauca extravasati sanguinis quantitate proficisci potuit; quæ ope motus tonici per poros partium facile resorberi potuisset. Quamobrem concludo, vulnus & hepatis & diaphragmatis non per se, sed per accidens fuisse lethale.

CASUS LXXXIII.

De asthma, & spasmò præcordiali a motu corporis.

Vir quidam septuagenarius, sanguine constitutionis, quanto exercitio in juventute multis itineribus, aliisque negotiis corpus commovere sueverat; tanto quoque otio, vitæ sedentariæ, multisque laboribus mentis stipatæ, ætate magis proveciori indulgere cœpit. Sub hoc vivendi genere vires corporis pariter ac animi semper manserunt integræ, bona ciborum appetentia, somnus quietus, ac satis regulare alvi officium; & insuper ad præservanda majora mala quorundam bis venam præbuit secandam. Neque tamen minus aliquot abhinc annis de dolore tensivo atque gravativo, e scrobiculo cordis per sternum actum ascendente, ac præcordium anxietate, spirandi quoque difficultate stipato con-

queri cœpit. Ingravescunt hæc symptomata potissimum sub quocunque corporis motu; si nimirum vel obambulet æger, vel scalas ascendat, vel etiam vestes induat; adeo, ut sæpius penitus inter ipsum motum ab illo abstinere teneatur: & hinc quietus, ab eo symptomate prorsus immunis sit. Neque minus post cibos flatulentos assumptos, vel potam cerevisiam, insignis constrictio atque dolor circa ventriculum atque pectus percipitur, & non nisi eructationis ructibus allevatur: quare etiam si haustum vini Rhehani, vel tantillum panis butyro illiti, vel etiam essentiam stomachicam mane assumeret, optime habet. Huic ergo molestiæ præterito anno opposuit usum acidularum Egranarum; quæ licet paullo sublevaverint malum, illud tamen penitus haud expugnare valuerunt; quamobrem meum per litteras flagitavit consilium.

Optavi igitur, ut plura momenta scitu necessaria in hac morbi historia fuissent allegata; nimirum quomodo pulsus, maxime sub motu corporis, se habeat, an sit inæqualis & interruptus, an intermittens aut paullo durior, vel contractior? anne quoque tremor vel palpitatio cordis illam affectum comitari sueverit? &c. Nam crebra experientia constat, in subjectis plethoricis, vitæ sedentariæ, sed largis, nutrientibus ac vinosis epulis indolentibus ob spissos humores, eorumque languidiorem per cor & pulmones progressum, facillime in venis polyposas generari concretiones, ex quibus stricturæ pulmonum, vicinarumque partium nervolarum spasmicæ cum difficili respiratione ac præcordiorum anxietate propullulant. Hoc eo facilius contingit, si sub motu corporis muscoli præsertim brachiorum pedumque commoveantur, & hinc æquabilis humorum copia eo magis versus præcordia compellitur. Quod si deinceps ventriculi vitium accesserit, & ille, vi concoctrice laesa, a flatibus distenditur: inde liber septi transversæ motus, & hinc æquabilis humorum per thoracem circuitus admodum impeditur.

Quod si itaque ægrotantis conditionem igitur, hanc adeo comparatam esse ex-

perscriptis iudico, ut nisi coagula polyposa jam revera præcordia obsideant, ea tamen in propinquo esse credam. Quamvis enim in illius corpore plethorico ætate provecto, ventriculus pariter labefactatus videatur; in illum tamen solum omnem mali causam collocare haud licet, maxime cum æger usu stomachicorum, status discutientium, atque vinorum generosorum ei jam prospexerit. Quamobrem ut a suo malo vindicaretur, operæ esset pretium, ut & ipsa consopiantur symptomata, & humorum circuitio adjuvetur. Quibus scopis obtinendis consultum fuit, ut ter vel quater quotannis larga cruoris ex vena in pede tusa detrahatur quantitas; quo humorum impetus a præcordiis divertatur, eaque ab in hærentibus liberentur symptomatibus. Mane potandum commendavi infusum theiforme ex herba veronica, corticibus citri recentibus & cardamomo paratum; & tum caryophylla ad ventriculum roborandum suavi masticanda. Non minus ad restaurandam vim digestivam sub epulis data fuit essentia Zedoariæ & corticum aurantium cum spiritu nitri dulci, & spiritu salis ammoniaci vinoso, nec non aqua ex millefolio ac floribus chamæmeli cum cerevisia triticea destillata permixta. Eidem scopo proposui emplastrum stomachicum ex emplastri crustæ panis uncia una, olei nucisæ moschati drachmis duabus, balsami Peruviani drachma una, & olei caryophyllorum drachma dimidia confectum & ventriculo imponendum. Tum etiam valde hortatus sum, ut alvi lubricitati succurratur, & huic fini commendavi usum pilularum balsamicarum, ad Becheri methodum parandarum, bis quavis hebdomade matutino tempore assumendarum; si pridie vespere pulvis absorbens nitrosus ex solutione oculorum cancrorum, magnesia, nitro purificato, & tartaro vitriolato fuerit propinatus. Adventante denique vere haud alienum putavi, ut æger acidulis Egranis, conjunctis amariantibus atque stomachicis medicaminibus utatur. Cæterum ad servandam rectam vivendi rationem, ut a largis epulis, maxime vespertinis, cibisque flatulentis, ac

concoctu difficilioribus abstinere, corpus equitando vel curru vehendo sedulo moveat, & denique seposito omnis cerevisie atque vini usu, pro potu ordinario aquam cum cinnamomo decoctam potet, imperiavi.

CASUS LXXXIV.

De Asthmate humido.

Illustrissimus atque excellentissimus quidam Dominus, LVIII. annorum, atque antea temperamenti sanguineocholerici, jam vero atrabilarii magis existens, vitæ sedentariæ plurimum addictus, cui hæmorrhoides antea præsententes cessarunt, in primis noctu sub somno incurrit laboriosam, difficilem ac brevem spirationem, de qua etiam de die sub ascensu scalarum conqueritur. Huic se se jungit noctu sibilus vehementior, & sonus spumidæ quasi ebullitionis, tempore matutino vero concurrens tussis, quæ magnam quidem mucæ quantitatem excutit, sed sine magno levamine; cum congestio in pectore tanta sit, ut brevi mora prior mucæ quantitas denuo in pulmones deferatur. Præterito tempore æquinoctiali frigido & pluvioso hæc spirandi difficultas augebatur; periusque se habuit illustrissimus æger, cum cessante magis adpetitu vires quoque deficere cœpissent. Etsi autem has deinceps, intemperie aeris mutata, non solum mox denuo resumerit; sed etiam recensita symptomata satis molesta adhibitis decentibus remediis multum imminuta fuerint: eo minus tamen penitus a medicamentis est abstrahendum, quo citius iis sepositis denuo augmentum capiunt recensitæ calamitates. Ex dictis patet, adesse asthma humidum, cum humorum tenacium in bronchiis hærentium notabili concursu se manifestans. Nec soli pectori proprium, sed & in hypochondriis sedem suam habens, ut adeo dyspnœa hypochondriaca simul jungatur, cujus effectus in partes pectoris redundat, ob nervorum recurrentium, cum negotio respirationis connexionem.

de

de qua re notabile est Galeni de cane, his nervis interceptis asthmatico tacto, experimentum per Lowerum in Actis Anglicanis repetitum. Porro malum hocce antea quidem fuit symptomaticum magis, cum tussi humidæ supervenerit; jam autem idiopathicum evasit, atque chronicum. Ratione recurrentium accessionum est periodicum magis & nocturnum; ratione gradus vero medium locum occupat inter dyspnœam & orthopnœam. Causa hujus affectus continens atque immediata est materia mucido-viscida, circa pectus copiosius collecta. Causa mediata proxima, sive antecedens & concomitans est flacciditas texturæ pulmonalis membranaceæ; & nervulorum pulmonalium, ex prægressis pectoris congestionibus suborta: unde paucis momentis talis humorum affluxus contigit; quod fieri non posset, si nervi illi in debito tono fervarentur.

Cum his causis conspirat, atque mediatam proximiorum constituit activa humorum versus pectus congestio, evacuationi hæmoptycæ destinata, atque a suppressione hæmorrhoidum antea semel præsentium ortum docens: quæ evacuatio sanguinis suppressa causam occasionalem, sive mediatam remotam constituit; quas inter porro referri meretur & tussis antea sæpius præsens, & mutatio vitæ generis laboriosi in sedentarium, & mutatio habitanea aeris frigidioris cum calidiori. Ratione prognoseos sicuti in genere hic affectus pertinax magis existit, præsertim in annosis: ita in specie hic invalescens minatur suffocationes pectorales; quin, si acrimoniam concipiat materia in bronchiis hærens, exulceratio & phthisis sequi potest, nisi tempestive succurratur. Quæ admodum autem hæc ratione prognoseos funestæ adducta sunt: ita ratione salutis sciendum, asthma concurrente tussi facilius curari, quam eadem absente; cum tussis, quando non adeo enormis est, materiam excretionem aliquo modo promoveat. Hæmorrhoides asthmati supervenientes malum notabiliter sæpius mitigant: id quod eo certius hic contingentes, cum affectus præsens ab earum suppressione simul ortum trahat.

Hoffm. Consult. Med.

Jam si totam morbi historiam hic recensitam pecurramus, probeque nexum hujus mali cum adductis causis ponderemus: statim patebit, viscidum in bronchiis pulmonum hærens ante omnia esse resolvendum, resolutum vero ex corpore excernendum. Hinc non sine ratione per tempus adhibita sunt tam resolutiva ex vegetabilibus blandioribus, huic affectui appropriatis, aliisque gummatibus potentioribus parata, quam laxantia. Neque enim contrarius inde observatus est effectus, cum sub eorum medicaminum usu liberior spiratio sub somno accesserit. Quare non mirum, illustrissimum ægrotantem, usu laudatorum remedium celsante, statim priora symptomata denuo incurrisse, cum causa antecedens superius recensita nondum fuerit sublata. Nam licet per annum materiam mucido-viscidam circa pectus collectam resolvamus, resolutamque educamus; malum tamen semper recrudescet, paucissima etiam mora; nisi causam antecedentem, nempe flacciditatem pulmonum, ob quam paucis momentis tantus fit humorum affluxus, tollamus, atque nervos in suum tonum restituamus. Hoc autem impetrabimus, si congestiones atque decubitus humorum ad partem affectam inhibeamus. Quibus remediis hic opus sit, superiores causæ nobis indicant, cum primo intuitu pateat, illa ea esse, quæ & motum humorum aliorum, inprimis vero ad partes remotas derivent, & fibrarum decentem stricturam promoveant. Sanguinis ergo ob vitam sedentariam accumulata quantitas eo magis indicat sui depletionem, cum excellentissimus æger huic non solum assuetus sit; sed eadem instituta etiam strictura fibrarum relaxatarum, sicque ipse tonus partium promoveatur. Hinc post æquinoctium vernale venæsectio ad aliquot uncias celebrata est in pede, & ob hanc causam, quod tali ratione humorum affluxus ad partes summe remotas derivetur. His ergo ita secundum ordinem adhibitis post venæsectionem institutam non modo multo melius se habuit illustris æger: sed & sanguis emissus tam ratione consistentiæ, quam

pavi mixturam ex gummi ammoniaco in aceto squillitico soluto, aqua veronica, hyssopi, asthmatica, nitro depurato, syrupo capillorum veneris, & de erysimo Lobelii concinnata; & hinc per aliquod tempus præter anhelam spirationem, maxime sub ascensu scalarum molestam, non habui, de quo conquereretur. Mense vero Novembri, cum noctu sub largo sudore ac crebra anhelatione evigilarem & surgerem: eodem paroxysmo cum pectoris anxietate, sibilo, ac gravi anhelitu stipato infestabar; ab eoque per quinque horas inhærente, adplicato clystere, & data priori mixtura favente divina gratia iterum liberabar. Eadem molestia paulo levioribus symptomatibus mense Januario currentis anni post liberaliorem coenam eadem hora matutina tertia recrudescerebat, pristinis profligata præsidiiis. Aliquot abhinc hebdomadibus ex vena in brachio tusa optimus ac floridus effluxit sanguis: & posthæc sæpius descripta accessio bis adhuc semper levior, eandemque servans horam, recidebat. Tum a cœna penitus abstinere cœpi, & ejus loco assumtis aliquot vini Rhenani vel Mosellani haustibus, Tabacum fumare ac cerevisiam potare suevi. Abhinc licet pectoris adfectio haud amplius redierit; tamen alia successit ferme molestior. Quotidie enim hora vespertina septima, tanquam concoctionis tempore, quo alias cœna uti suevi, præviis cordis palpitatione, extremorum, ac maxime digitorum refrigeratione, & denique largo corporis ac præcipue capitis sudore, ructus insigni anxietate præcordia occupant, & non nisi summa vi atque molestia erumpunt: quibus excretis, satis bene habeo. Per alvum autem nulli unquam redduntur flatus. Quid? quod hæc ructuosa molestia præter vespertinum, quod servat, tempus, novissime binis vicibus media nocte præviis levi sudore, cordis palpitatione, ac celeriori pulsu, redierit, meque per integram horam cruciaverit; donec iis eructatis ab omni molestia liber eram. Neque minus interdiu hi ructus quandoque erumpunt, sed leviores & non tantis, ut priores, stipati symptomatibus. Inter ipsum pa-

roxysmum insignem ventriculi ardorem percipiebam antea atque acrimoniam; sed sumto bis quotidie pulvere ex matris perlarum præparatæ, lapidum cancorum præparatorum, antimonii diaphoretici ana drachma una & olei ligni sassafras, ac cinnamomi guttis tribus confecto, & in tres doses diviso, remisit ea adfectio. Alvus, quæ a teneris soluta esse suevit, jam segnior, & nonnisi datis purgantibus vel laxantibus redditur. Sæpius subito accedunt cordis palpitationes, quibus durantibus pulsus est intermittens. Cæterum quamvis pertinaciter observem victus rationem, omnesque cibos flatulentos ac nocivos fugiam, nec illos unquam ad plenam satietatem assumam; quamvis etiam moderato corpus moveam exercitio; & pro potu ordinario vino generoso & cerevisia utar, quoniam intermissa cerevisia alvus fit magis adstricta: nihilo tamen minus omni vespere redit molestum malum. Sub hoc abdomen quidem contabescit; & totum corpus flaccescit; sed vires sunt integræ, & vultus sanorum simillimus ac vivacissimus. Mane veronicam in infuso potare suevi; alvo solvendæ ex suasu medici sæpius capiebam pilulas ex mercurio dulci confectas; vesperi mixturam ex essentia absinthii compositæ, liquoris terræ foliatæ tartari ana uncia semis, elixir proprietatis uncia una paratam ex vino sumebam; & ad roborandum stomachum varias essentias cardamomi, costi veri, piperis longi, gentianæ, millefolii &c. adhibebam; quibus omnibus nullam opem ferentibus, medicus meus mali causam in ventriculi atonia collocat.

CONSILIUM.

EX iis, quæ mihi de adversa generosissimi viri valetudine sunt perscripta, facile collegi, illam omnino nomen asthmatis flatulenti mereri; quod testantibus crebris ructibus a ventriculi atonia, & hinc suborta illius expansione flatulenta, septum transversum moleste afficiente, natales suos mutuatur. Quam autem morbi, qui ex sola ventriculi atonia, & flatibus in
illo

illo retentis dependent, convenientibus carminativis, nervinis & stomachum roborantibus facillime curari solent; & pressens, adhibito nequicquam horum usu per integrum jam inhæsit annum: necesse omnino est, ut hujus ructuosæ ventriculi inflationis præter illius imbecillitatem, adhuc plures subsint causæ. Has inter potissimum referendus est difficilis humorum vitalium per viscera abdominalis, maxime hepatis, mesenterii & lienis circuitus: hunc enim in hominibus ætate provectioribus, sanguineæ temperaturæ, lautæ vinolæque diætæ ac vitæ sedentariæ indulgentibus, animique commotionibus obnoxiiis frequentissimum deprehendimus. Exinde, maxime si nulla adsit ad fluxum hæmorrhoidalem proclivitas, nec corpus sufficienter movetur, nec sanguis e pedibus regulariter detrahatur, multi morbi hypochondriaci, spasmodici, flatulenti & asthmatici propululant. Namque dum sanguis, per imum ventrem ægre progrediens, in vasis tuicarum intestinalium stagnans, eas distendit; inferiora intestina spasmodica convelluntur strictura; qua non solum flatus, constricto inferius exitu, ad superiora repelluntur, sed & cruor ad ventriculum pariter ac pectus atque caput regurgitat majori quidem copia, quam quæ a venis revehi potest. Quamobrem ad tollendos funditus, qui ex tali causa proficiunt, morbos, necesse est, ut hypochondriorum ratio habeatur, & stagnantes in illis humores resolvantur atque discutiantur. Hoc fine, non præstantius est aquis mineralibus subsidium; quas inter vel thermæ Carolinarum molares, vel acidulæ Egranæ sub debito regimine, cæli mutatione ac convenienti diætâ ad 18. laganas potæ reliquis palmam præcipiunt. Deinceps etiam conveniet, porum mutare, ac in ejus locum aquas Selteranas, binis partibus cum una vini rhemani generosi mixtas adhibere: pediluviiis temperatis & fere quotidie uti; ac denique quater quotannis sanguinem ex vena, non in brachio, sed pede tundenda detrhere. Quod pharmaca attinet; ab illis validioribus atque purgantibus probe ca-

vere oportet; quippe quæ tonum ventriculi atque intestinorum admodum labefactant. Alvum magis clysteribus carminativis & emollientibus moliri præstat; quæ etiam sponte suo fungetur officio, quando calor internus, & acrimonia humorum atque ventriculi fuerint attemperata. Huic vero scopo egregie faciet satis pulvis sequens, pondere drachmæ unius & brevi ante epulas, & vesperi ex aqua cerasorum nigrorum capiendus: Recipe lapidum cancrorum unciam, tartari vitriolati, nitri purificati, succini præparati ana drachmas duas, seminis cymini drachmam unam & semis, macis, cardamomi ana drachmam. M. f. pulvis d. Hæc remedia sicuti ante porum acidularum, ita & hoc absoluto in usum vocanda; quæ cum acidulis illis, nisi jam polyposa concretio in pulmonibus vel corde præsto sit, quin malum penitus sint extirpatura, nullus dubito.

RELATIO.

NEC spem sefellit hæc curatio; siquidem ab illa, maxime acidulis Egranis, æger asthmatis sui insigne reportavit levamen; & observata dein restâ vivendi ratione, ad hanc usque diem sanus vivit.

CASUS LXXXVI.

De Asthmate flatulento.

INtellexi ex communicato mecum casu, virum quendam illustrissimum per aliquot annos gravi sollicitari ægritudine, quæ asthmatis flatulenti atque spasmodici nomen summo tuetur jure. Notu enim potissimum, raro de die gravi ac anxio anhelitu, difficilique spiratione adeo corripitur, ut fere suffocari videatur: ipse vero paroxysmus per unam dumtaxat, alteramve horæ quadrantem durat, ac copiosa mucii viscosi per vomitum rejectione semper terminatur; & denique hyemali magis, quam alia tempestate adthigit. Hujus si causam dispiciam, illam in pulmonibus copioso, stagnante, que

que sanguine fartis sitam esse, & inde liberum humorum ex uno cordis in alterum ventriculū transitum impediri arbitror. Quandoque enim vasa pulmonum sanguinea a stagnante humore nimium distenduntur, atque dilantur: aer nec inspirari, nec expirari libere potest, & hinc suffocationis metus proficiscitur. Verum enimvero ad indagandas causas remotiores, quæ malo præsentī viam straverunt, tria potissimum notanda occurrunt momenta. Namque primum haud ignorari oportet, ægrum insigni humorum abundantia turgidum, cibis vesci nutrientibus, copioso vino uti, vitæ indulgere sedentariæ, nec aliud sanguinis profluvium tolerasse, nec venam secandam præbuisse: unde omnino ingentem succorum abundantiam quantitatem sibi contrahere debuit. Deinceps notari meretur, ægrum multis flatulentis agitari suevisse. Quando vero cunque flatus, qui ex vitata digestionē, ac inde relictis in ventriculo sordibus mucidis atque tenacibus, noctu præsertim, vi caloris in halituosos vapores resolutis, originem trahant, ventriculū nimium distendunt: sit inde, ut & diaphragmatis liber motus, & pulmonum expansio, & hinc æquabilis humorum per has partes impediatur circulatio. Quamobrem tam ipsum asthma, quam præsertim paroxysmi illius & in nostro ægro a flatulenta ventriculi distensione eo magis derivari debent; cum eructatis istis vaporibus statim remittat spirandi difficultas. Nec denique leve huic malo generando addidit momentum materia acris tartarea, quæ olim juncturis partium inhærens, arthritidem ac podagram excitavit, jam vero intra massam sanguineam reflare videtur. Namque crebra compertum habeo experientia, arthriticam hancce materiam, si vel in massa sanguinea oberrans haud debite foras protrudatur; vel ab externis partibus intro repellatur, tantum non semper nervosas pulmonum obsidere partes, earumque spasmodicas distentiones, anhelitu gravi ac spicatione angusta, stipatas excitare; easdem vero protinus evanescere molestias, si articularis recruduerit morbus.

Quum itaque ex præsentī casu intellexi, generosissimum ægrum sex abhinc annis dolore atque tumore digitorum, & externi pedis circa illius malleolos laborasse, ut Podagra affectus videretur: non dubito, fore ut a præsentī pectoris adfectione penitus liberetur, si veram inciderit Podagram.

Quod igitur prognosin attinet, facillimum omnino est, ut nisi tempestivæ ferantur suppetiæ, molestum aliquando atque periculosum suboriatur asthma convulsivum. Etenim in hisce morbis temporis diuturnitate ex stagnante, & magis coagulato cruore in corde pariter atque pulmonibus polyposæ concretiones generari solent: quæ, dum in dies majora sumunt incrementa, liberum denique & ad vitam conservandam summe necessarium humorum circulum remorantur; & hinc inducendo asthmatici convulsivo & præfocanti, aut plane pectoris hydropi perquam sunt opportunæ.

Quare si a tali malo vindicari cupit perillustis æger, eo summo niti oportet studio, ut remotis primum causis, ipsa mitigentur symptomata. Quibus scopis obtinendis, necesse ante omnia est, ut imminuatur humorum abundantia, ac impediatur, quo minus increbescat, ipsumque magis adaugeat morbum: hinc bis ad minimum quotannis, nempe vere & autumno vena in pedibus est secanda. Neque minus longe feliciori successu curatio potiretur, si hæmorrhoidalis excretio, vel sponte naturæ vel arte promoveri posset; quo fine, si tumor vel dolor in ano adparuerit, hirudinum applicatio ingentem pollicetur fructum.

Tum quoque operæ erit pretium, cœna penitus abstinere, & corpus sedulo movere, quod & ambulando & equitando & curru vehendo sub tempestate serena vel horis matutinis, vel vespertinis post absolutam digestionem optime fiet. Ad vitæ enim pariter ac sanitatis conservationem, victu tenui ac parco, moderato corporis exercitio & usu aquarum mineralium non præstantiora deprehenduntur subsidia, quippe quæ partim debitam humorum fluxilitatem conservant, partim

Salutares excretiones, maxime quæ per cutim fiunt, egregie promouent, & ideo ad præcauendos morbos sunt convenientissima.

Quibus momentis probe observatis, restat, ut nimia flatuum generatio inhibeatur, & hinc ventriculo suum restituatur robur: quare consulo, ut sub epulis 40. guttulæ essentia, ex corticibus aurantiorum recentium cum tinctura tartari præparata, ex aqua hauriantur; & bene saturata & quavis hebdomade vel mane vel vespere 20. mearum pilularum balsamicarum capiantur; quæ & vim digestivam adjuvant, & flatus discutiunt, & corruptos humores leviter subducunt. Ex eodem fundamento, alternis diebus, vel brevi ante prandium, vel facta digestionem hora quinta vespertina drachma dimidia salis nostri aperitivi sumenda est; quippe quod flatus discutit, bilis acrimoniam attemperat, humorum orgasmum mitigat, & excretiones per alvum ac urinam insigniter promovet. Quo tandem materia arthritica ad externos invitetur artus, & humores nocturno potissimum tempore in pectore coacervati, ad inferiores partes deriventur: suadeo, ut æger quavis vespere cubitum iturus in pediluvia, ex sola aqua parata, pedes immitat. Et hæc sunt, quæ proponenda duxi; quæ quin salutari positura sint eventu, haud dubito.

CASUS LXXXVII.

De Asthmate flatulento cum colica.

Vir quidam quinquagenarius, temperamenti sanguineo-cholericus, plethoricus, vinosis potibus a juventute deditus, & a teneris alvi pigritia obnoxius, quam vix ternis diebus reddere suevit; nec ullis morbis sollicitatus unquam, nisi febre tertiana ante sexennium tolerata, & abhinc singulo æquinoctio venæsectione in pede adsuetus, per quindecim jam annos non solum gutta rosacea, verno maxime tempore, ac luna plena exacerbata; verum etiam per octennium insigni manuum laboravit tremore. Is jam per sex hebdomades molesta colica ac alvi

obstructione absque intervallis fere sollicitatus fuit; & non tantum vagos in abdomine dolores percepit, sed quoque tantam spirandi difficultatem sustinuit, ut sæpius ipsum erecta dumtaxat cervice spiritum trahere oportuerit: horum vero omnium post erumpentes ructus insigniter senserit levamen. Pulsus ceterum naturali fertur similis; & urina, quæ durante paroxysmo obscure rubicunda mingitur, post aliquot horarum moram rubrum, illudque copiosum deponit sedimentum, quibus omnibus denique crebri conatus vomendi superveniunt. In hoc rerum statu, sanguine protinus sub morbi initium e vena in pede tusa detracto, injecti sunt sæpius clysteres, deinde pulveres digestivi, aperitivi ac antispasmodici, quæ quidem alvi lubricitatem, ac malo quassdam induxerunt inducias, illud autem funditus expugnare non valuerunt, quin frequenter recruduerit. Quare cum vereatur æger, ne plane iliaca accedat passio: tuum, Vir illustis, anhelat consilium.

CONSULTATIO.

Postquam præmissam morbi historiam sedulo mecum perpensi, ægrum insigni ventriculi ac intestinorum atonia, & hinc subortis earum partium flatulentis distensionibus infestari deprehendi: quæ ventriculum occupantes molestam anhelationem, intestina autem obsidentes colicos induxerunt dolores. In hisce casibus, hepar potissimum vitio quodam laborare, crebra me docuit experientia: in quo cum sanguinis circuitus justo tardior existat atque languidior, humores non solum vitales in tunicis ventriculi ac intestinorum stagnantes, earum partium distensionibus cassam suppeditant: verum maxime bilis haud rite separatur, nec sufficienter in intestinum effunditur duodenum. Neque ideo præstantiora in his morbis deprehendi remedia, quam amara & temperate balsamica: quæ inter eminet Elixirium ex extracto centaurei minoris, cardui benedicti, millefolii, cro-

croco, myrrha electa & lixivio alcalino paratum; & bis quotidie 80. guttis propinatum, quod alvi quoque succurrit segnitiei. Idem Elixirium cum spiritu vini phlegmatico extractum, & quatuor partibus cum una tinctura martis Zwelfferi permixtum, in colicis, atque asthmaticis affectibus,isque diuturnis, egregium præstat usum. Nec minori fructu adhibetur sal aperitivum ex lapidibus cancerum, arcano duplicato atque nitro, cum tantillo olei de Cedro vel chamæmeli veri paratum. Tum quoque frequentem pediluviorum, & venæ sectionis in pede usum commendo, & mane denique potandum suadeo insulum theiforme ex herba melissæ, veronica, floribus chamæmeli vulgaris, semine fœniculi & anisi stellati concinnatum.

C A S U S LXXXVIII.

De Asthmate spasmodico flatulento.

Vir cœlebs obesus, 46. annorum, temperamenti sanguineo-cholerici, jam dudum difficili spirationi obnoxius, quinque abhinc septimanis ex improvilo media nocte ingentes in regione musculi psoas sentire cœpit dolores, qui ad pubem progredientes frigidulo dorsi sensu, alvi obstructione, & orgasmo sanguinis stipati admodum sævierunt. Consultus hinc quidam medicus, calculum renum subesse ratus, exhibet ipsi absorbentia antispasmodica, cum nitrosis ac tartaro vitriolato; decoctum ex radice scorzonera & rasura cornu cervi paratum, atque clysteres injici curat. Ex his remiserunt omnia symptomata, & multæ sordes acres atque salinæ, nullus autem calculus, cum urina sunt redditæ: verum in aliam æger incidit molestiam, quæ sic se habet. Simulac corpus aliquantulum commoverit, aut caput in terram inclinaverit, maxime sumtis epulis; protinus insigni præcordiorum anxietate, cordis palpitatione, vehementi æstu, ac respiratione difficili corripitur: noctu intra lectum præ nimio æstu ac anxietate commorari nequit; hinc sæpius surgens, melius habet; neque mi-

nus post alvi, vel flatuum excretionem exitum percepit levamen. Ciborum insuper exigua adpetentia est, urina rubicunda cum multo sedimento rubro. Ipsi paroxysmo jungitur commotio spasmodica circa ventriculi regionem, ac si quidquam in illo ageretur; abhinc ad caput protrahitur cum copioso sudore. Ceterum perpetuus dolor gravativus occupat ventriculum; & ardor, licet intensissimus, nullam tamen sitim habet comitem: nec tolerare valet decocta ac infusa aquosa, quippe quæ sensum stomachi gravativum adaugent; alvus autem quotidie suo fungitur officio; & denique nullus nec ardor, nec cardialgicus ventriculi dolor adfligit.

Accitus ego, omissa jam his a priori medico instituta venæ sectione, propinavi pulverem ex lapidibus cancerum, tartaro vitriolato, antimonio diaphoretico, & cinnabari nativa confectum, mane haustum laxantem ex rhabarbaro, polypodio, cremore tartari, semine fœniculi & manna calabrina concinnatum dedi: ad promovendam digestionem mixturam ex essentia carminativa Wedelii, rhabarbari, corticum aurantium, zedoaria & spiritu nitri dulci paratam exhibui, & denique pediluvia ex plantis emollientibus sæpius adhibenda ordinavi. Quæ remedia, licet quoddam levamen, non tamen perfectam mali solutionem præstiterunt, & cum æger vereatur, ne illud adhuc gravius recrudescat, salutare flagitat consilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Docuerunt me tuæ litteræ, virum quendam, superato ante aliquot hebdomades affectu quodam nephritico. post hæc in asthma spasmodico-flatulentum satis grave incidisse. Hoc autem natales suos concremento polypofo, cordis vel vasi cuiusdam cordis inhærenti, & subiectis obesitas, vitæ sedentariæ, largis epulis, ac animi solitudinibus obnoxius satis familiari, debere, exinde potissimum colligo; quoniam æger post motum corporis, ejusque situm in lecto horizontalem

lem pariter, ac alvo existente adstricta, & intestinis flatibus expansis insigni cordis palpitatione ac præcordiorum anxietate corripitur. Quando enim cunque cruor ad dextrum cordis ventriculum congeritur, eoque jam polypo facto haud debite per arteriam pulmonalem propellitur: stagnat in corde, illud distendit, & ad validam sui constrictionem proritat, unde & cordis palpitationes & præcordiorum anxietates proficiuntur. Hæc vero symptomata ventriculo flatibus distenso magis exacerbantur; dum exinde & liber septi transversus motus, & ideo sanguinis æqualis per vasa cordis ac pulmonum transitus admodum impediri solet: quare etiam pulsus sub tali paroxysmo procul dubio feretur inæqualis & intermittens. Talis autem morbus curatu est difficillimus; cui etiam manus haud libenter admoveo soleo, quoniam tantum abest, ut felici potiamur eventu, ut potius malum haud raro in hydropem ascitem, vel pectoralem transeat, & cum suffocatione plerumque terminetur.

Quod si vero ipse polypus adhuc præsto haud fuerit, & gravis illa anhelatio solis ventriculi flatibus sustineatur: spes adhuc reconvalescentiæ restat, cui impetrandæ, ut alvus servetur libera, & tonus ventriculi pariter ac intestinorum corroboretur, necesse est. Sub ipso igitur paroxysmo clysterem carminativum protinus applicare convenit; qualis est sequens: Recipe florum chamæmeli vulgaris manipulos duos, summitatum centaurii minoris pugillos quatuor, feminum quatuor carminativorum majorum ana drachmam: coque in aquæ communis libra una cum dimidia; colaturæ adde olei chamæmeli cocti, syrupi dialtheæ Fernelii ana unciam unam & semis, salis gemmæ drachmas tres. M. f. enema. Extra paroxysmum operæ erit pretium, vespere drachmam salis nostri aperitivi ex haustu aquæ frigidæ assumere; mane alternis diebus pilularum mearum 12. deglutire, & tribus circiter ab epulis horis 60. guttas essentia carminativæ adhibere, quæ sic se habet: Recipe essentia carminativæ Wedelii unciam, spiritus de tribus, nitri dulcis ana

drachmas duas. M. d. S. *Blehungf-Escentz.* Denique vero accuratam dietam observare oportet ægrotum; in qua omnes salitos, flatulentos, ac concoctu difficiliores cibos, omnemque corporis refrigeraticnem probe vitare, potum eligere levio-rem, ac denique ter quotannis sanguinem e vena in pede incisa detrahare expediet. Hæc sunt, quæ proponenda duxi, quæ Deus reddat salutaria precor.

C A S U S LXXXIX.

De Asthmate spasmodico-flatulento.

N Arcisus, vir 38. annorum, temperamenti cholericæ-sanguinei, tribus circiter abhinc mensibus Francofurtum ad Viadrum profectus, sub itinere febre multo vomitu stipata corripitur: a qua datis a quodam medico potiunculis diaphoreticis & temperantibus liberatus, sub discessu de crebris in latere dextro puncturis conqueri cœpit. Redux, & per sex circiter dies domi commoratus, Stetinum, quinque milliaribus a loco, in quo degebat, distans nave aperta proficisci decrevit. Conscendit quoque illam hora vespertina sexta levi indutus amictu, & non solum suborta mox tempestate pluviosa, verum etiam aere ac cœlo per totam noctem inclementi atque horrido insigniter refrixit. Accedens Stetinum, & biduo ibidem sub illibata sanitate commoratus, tum de insigni præcordiorum anxietate & omnium artuum lassitudine conqueri cœpit. Hinc protinus domum reversus, mox corripitur prævio horrore brevi, æstu insigni, cum ingenti anhelatione, ac si suffocari vellent, aliisque symptomatibus stipata; quæ insequentî nocte magis invalescebant, cum puncturis sinistri lateris. Quare vena in dextro pede statim incisa, mox evanuerunt dictæ puncturæ: sed cum reliqua symptomata non solum insisterent, verum etiam dysuria pariter ac flatulentia accederet: medicum absentem accersi curat ager, qui congruis medicaminibus novissimas binas adfectiones profligavit quidem; ac constrictionem pectoris asthmaticam debel-

bellare haud potuit. Hinc æger ex imperio medici ad locum, ubi hic debebat, per septem milliaria in curru lecto devehitur: quo pertingens, denuo puncturis præcordiorum, ac violenta tussi agitari cœpit. Hæc enim noctu præsertim adfligit, omnemque somnum eripit; tanta quidem vehementia, ut, ubi ingruit, æger lectum deserere, ac erecta cervice violentè tussire teneatur: cum nulla plane muci rejectione, & potius copiosissimo sudore. Contra hæc mala nulla, quæ e re erant, prælaudatus medicus omisit remedia; sed nec tussim mitigare, nec hinc turbatum somnum conciliare potuit. Tum consensu illius medici peregre abeuntis, alius D. Reimari auxilium implorabatur, qui tussim ferinam, prævia refrigeratione ab humore tenui, acri, & salso a capite ad fauces & pectus delabente subortam ratus, eam minime nec volatilibus, nec anodynis; sed potius expectorantibus, emollientibus, resolventibus & consolidantibus oppugnari debere putavit. Hinc ordinavit pulveres pectorales ex spermatisceti uncia dimidia, seminis Angelicæ drachma dimidia, sacchari Canariensis uncia una cum dimidia, olei destillati anisi guttis decem concinnatos. Nec sine egregio fructu, & pectoris levamine dedit potiunculam mannarum ex manna electæ uncia una & semis, solutæ in aquæ florum sambuci & acaciæ ana. uncis duabus cum dimidia, & olei anisi guttis quatuor permixta confectam; & denique pectori dorsoque hoc imponi iussit emplastrum: Recipe myrrhæ electæ, ceræ flavæ ana. unciam unam, pinguedinis humanæ drachmas sex, spermatisceti, thebænthinæ ana. unciam dimidiam, florum sulphuris drachmas duas, croci, camphoræ, olei anisi ana. drachmam unam. M. f. l. a. emplastrum. Ex his remediis eximium tussis levamen deportavit æger: sed redeunte priori post tres dies medico, cum ab hoc iterum acceperit medicinas, ingravescere rursus cœpit malum. Tussis enim aridissima, nocte dieque eadem vehementia adflixit; & sex abhinc hebdomadibus tumor pedum accessit; qui quomajora sumebat incremента, eo mitior

erat tussis; cum autem jam imminui videatur, tussis iterum exacerbata est. Cæterum ciborum integra fruitor adpetentia; bona digestione; pulsu ordinario, & sub tussi paulo citatiori, & alvo aperta. Quum autem tussiculosa molestia adhuc urgeat, salubre anhelat consilium, & doceri potissimum avert, quo laboret morbo? quæ ejus causa? anne medicatio hæctenus instituta sit conveniens, & quæ alia in usum vocanda? Nec denique ignorare oportet, ægrum Tabaci, vinorum calidiorum, ac crapularum fuisse amantissimum, ac fortiori corporis motui indulgisse; ut hinc & cruor vitalis acrimonia quadam imbutus, & viscera vitalia obstructa videantur. Et quod notatū dignum est, jam intra spatium duorum mensium centum & sexaginta formulæ medicamentorum ipsi sunt præscriptæ, quas etiam omnes assumsit.

CONSILIUM MEDICUM.

Quamquam ægritudo, quæ Virum Spectatissimum immaniter tractat, ex litteris satis copiose mihi sit per scripta: optassem tamen, ut his additum fuisset, quamam æger primum laboravit febre, num acuta, numne intermittente, aut quotidiana, aut tertiana, quæ symptomata toleraverit, quæ remedia adhibuerit? anne dolorem, cujus mentio fit, pungitivum in pectore, an hepatis, an hypogastricæ regione perceperit? num sit plethoricus, & fluxui hæmorrhoidali obnoxius? an venam secandam præbere subeverit, anne potius neglexerit? num cruda usus diæta, scorbuticam sibi met contraxerit dyscrasiam? & num denique sub præsentis mali accessione pulsus fuerit intermittens, an inæqualis, & qualis urina &c. Interim quantum ex per scriptis symptomatibus judicare licet, æger spasmodico atque flatulento infestari videtur asthma, sub quo, impedito humorum vitalium ex dextro in sinistrum cordis ventriculum transitu, & per pulmonum vasa progressu, sanguis in dextro cordis thalamo subsistit, stagnat, illum distendit, & hinc præcordiorum anxietatem.

tem pariter ac spirationis difficultatem inducit. Huic autem malo binas potissimum subesse credo causas, nimirum partim concretionem membranaceam ac polyposam, in cordis ventriculo vel vasis pulmonalibus generari inchoatam; partim tubercula quædam duriora, in vesiculosa pulmonum substantia ab hujus obstructione suborta, ex quibus tussis nimia ariditas est derivanda. Harum si primam dispiciam originem; eam in magna corporis refrigeratione post toleratam febrem facta ac inde prohibita transpiratione sitam esse arbitror. Namque cum humores, a febrili saburra per liberam transpirationem nondum penitus depurati, attamen ab extremis partibus ad cor & pectus magno impetu compulsi, ibidem stagnationes subierunt: produxerunt primum anxietatem præcordiorum, & dolorem in latere thoracis dextro præsorium, quæ symptomata, derivato per venasectiones ad inferiores partes cruore, mox remiserunt. Verum cum deinceps infarctui ac stagnationi earum partium ulterius discutiendæ haud studuerit æger, ac insuper quædam illarum regionum atonia relicta fuerit: major omnino ad illas humorum affluxus invaluit, & exinde procul dubio prima rudimenta & polypi & tuberculorum in pulmonibus scirrhorum posita fuerunt. Hæc enim non solum ipsius tussis pertinacia, verum etiam accedentes pedum tumores attestantur, qui asthmati spasmodico, ex polyposis concretionibus enato, plerumque supervenire solent.

Ceterum instituta hæcenus curationis nolo esse arbiter; interim nimia sarrago ac varietas propinatorum remedium mihi haud arridet. Hæc enim tam promiscua & sæpius heterogenea medicamina partim solidarum partium, maxime ventriculi robur atque tonum destrunt, partim fluidarum temperatam texturam pervertunt, atque ideo plus damni inferunt, quam emolumenti. Si libere dicam, quæ sentiam; medendi methodus, quam habuit D. Reimarus, longe mihi videtur convenientior, quam qua usus est medicus ordinarius. Quicquid sit, ego certe spem integræ sanitatis haberi posse valde

diffido, cum partim causa morbi in partibus solidis jam altiores egerit radices, & perarduum sit, polyposa concrementa, aut scirrhusa tubercula penitus discutere; partim ob debilitatos pulmones insignis humorum ad illos contingat affluxus, de quo timeo, ne catharrum aliquando inducat præfocantem; partim denique tumores pedum jam accesserint, quæ in asthmate plerumque vel hydropem pectoris vel ascitem minari solent. Quod si autem ob ætatem juniorem, ac adpetentiæ integritatem, adhuc quædam curationis spes supersit, fore ut sequentiatione eam impetrare liceat credo. Nimirum si quædam ad hæmorrhoides adparuerit proclivitas, prævia fomentatione hirudines ano admovendas hortor; & pro potu ordinario Selteranas acidulas vel hoc decoctum commendo: Recipe radicis chinæ, sarsaparillæ ana uncias duas, corticum ligni sassafras drachmas tres, herbæ cardui benedicti manipulos duos. Conc. Cont. irrorentur cum olei tartari per deliquium uncia dimidia. d.S. species, quarum binæ uncia in quatuor aquæ mensuris per integram horam in vase probe clauso decoquantur. Cum autem præterea, licet integer sit adpetitus, tamen ob multum remedium dulcium anodynorum, sum vim ventriculi digestivam aliquantulum læsam esse, ac flatum in illo generari suspicer: haud alienum erit, sub epulis ex ultimi haustu vel balsami mei vitæ guttas 10. vel Elixiri visceralis guttas sexaginta ægro propinare; & ad derivandos a pectore humores, quavis vespere sex vel septem pilularum mearum balsamicarum exhibere. Etsi denique anhelatio nimium invaluerit, liquoris mei anodynî viginti guttæ ut ex aqua veronica sumantur, ac mane quatuor præscripti decocti vascula calide sorbilentur, consulo. Hæc sunt, quæ longa experientia edoctus, in tam gravi malo proponenda duxi: quæ, si adhuc ulla reconvalescentiæ spes foveri poterit, quin voto sint responsura, nullus dubito.

CASUS XC.

De Asthmate spasmodico convulsivo.

Postquam anno 1713. ineunte autumno, peregre factus triticeam cerevisiam potaveram, & inde sub nebulosa tempestate reversus, iter octo milliarium una die equo confeceram: insequente nocte tanta corripiebar anhelatione, ut præ anxietate præcordiorum, ac spirandi difficultate lecto immorari haud potuerim. Hinc accitus D. D. L. ordinatis pediluviiis, & datis essentia ac infuso pectorali intra aliquot dies malum profligavit. Sed vix elapso semestri, recruduit illud longe atrocius, & quidem magis per intervalla, ut sæpius per aliquot hebdomades, quin & menses ab eo immunis fuerim; licet multos consuluerim medicos, multa adhibuerim medicamina, & sæpius mox in brachio, mox pede venam tundendam præbuerim. Sic ad hoc usque tempus milere adhigor hac molestia; quæ tamen haud raro hausto unico infusi calidioris vasculo, aut moto aliquantulum vel equo vel obambulatione corpore, remittere solita est, postquam mucum solutum libere excreare potui: hoc enim excreto protinus libera gaudeo spiratione. Neque tamen minus, licet ventriculus admodum videatur languidus, satis integra fruor adpetentia: nec ab illo tempore graviores toleravi morbos, nisi ante novem annos intermittentem, & ante septem continuam biliosam febrem. Præterea alvo segni, & vix omnibus tribus, quin & sex diebus soluta, nec non crebra statulentia sollicitor; quam pectoris vitium sæpius exacerbare credo: hinc etiam remedia salina, antispasmodica, præcipitantia, ac carminativa egregium mihi ferunt levamen. Contra vero omnia vina acidula, & omnia acida ac salita edulia mihi admodum insensa deprehendo: dulcia autem vina, maxime Hungaricum moderate sumtum & confortando stomachum, & aperiendo alvum insigni-

ter conferunt. Non minus alvo solvendæ inserviunt quædam vascula potus succoladæ, vel Coffee, vel etiam Thee mane assumta: sed herba Thee copiosius & crebrius adhibita, progenerat acrimoniam, debilitat stomachum, ac imminuit adpetitum; herba Theebois frequentius usurpata causatur æstus præternaturalis; at potus succoladæ roborat ventriculum, alvum solvit, ac mitigat dolores dorsi ac lumborum, qui violentam anhelationem sæpius comitari solent. Quare etiam hæc potus alternatim sumere suavi, ne forsitan natura uni vel alteri adulescat.

Ut adhuc pauca de asthmate meo molestissimo addam: haud ignorari oportet, illud jam per unum cum dimidio annum haud tanta quidem me exagitasse vehementia, quam quidem antea; novissimo autem mense atrocius iterum infestasse. Nimirum ipse paroxysmus noctu potissimum, hora circiter tertia vel quarta solet ingruere cum anxietate præcordiorum ac angustia spirationis, tum expergestus largo sudore ac nimio languore proteritor, qui alias sub somno non accedit. Simul ac vero vel instituto leviori corporis motu, vel sumtis remediis convenientibus solvitur mucus pectus occupans, ut excreari possit, tum ab omni liber sum molestia. Neque etiam minus vehementem illam spirationis difficultatem insignes comitantur dorsi, lumborum, ac omnium fere nervorum dolores; qui jam ob morbi diuturnitatem, extra paroxysmum quoque me cruciare ceperunt. Præterea malum semper stipatur molestis statulenta atque alvi obstructione: quæ tamen, si ingens fuerit asthma, vi referatur cum excrementis lubricis, sed admodum acerbis. Ceterum omnem frigidum, humidumque maxime vespertinum aerem, animi adfectus graviores, & fortiores corporis motum, maxime ambulando valde mihi adversari deprehendo; hoc enim in vehementem sudorem, ac insignem humorum conjicior ebullitionem; quid? quod exinde olim cum ad spasmodicas dissentiones pronus essem, haud raro tantum dextræ manus, atque femorum incidi spasmodum, ut im-

mobilis stare, nec ulterius progredi poterim.

De presenti liber sum ab asthmate, & non nisi dictis dorsi doloribus agitor, somno fruor placido, & exigua ciborum adpetentia, sed cum verear, ne recidat malum, tuum imploro consilium, ac ab illo vindicari anhele.

CONSULTATIO.

Ex iis, quæ de tua valetudine adversa mihi perscripsisti, probe ponderatis, conjeci Te asthmate spasmodico convulsivo laborare; quod nocturno præsertim tempore, maxime hyeme per intervalla ingruit, & post insequentum pituitæ screatum remittit. Hujus autem causam in dyscrasia humorum scorbutica collocandam esse credo; quæ partim ex obstructione ductuum biliosorum in jecinore; partim reliquarum excretionum suppressione, ac sanguinis in imo ventre stagnatione suam traxit originem. Hæc enim succorum acrimonia, accedente præprimis transpirationis per aerem frigidioris repressione, aut animi commotione, nervosis corporis partibus, maxime septo transverso, & nervis pneumoniacis incambit, hoc vellicat, & hinc præcordiorum anxietates, spirandi impedimentum, gelidumque corporis inducit sudorem. Licet enim hæc molestia post excreatum mucum remittere soleat: haud tamen inde hic mucus pro causa mali est agnoscendus; sed id dumtaxat exinde colligere licet, quod spasmodica bronchiorum contractio fuerit mitigata.

Quod si ergo ab isto malo liberari cupis; ante omnia eo erit respiciendum, ut acrimonia humorum attemperetur, eorumque æquabilis per omnia viscera restituitur circuitus, & denique spasmodica consopiantur strictura. Hisce vero scopis obtinendis non præstantius mihi thermis Carolinis, maxime molaribus, suppetit præsidium; quo etiam vir generosissimus de D. eodem & longe graviori infestatus affectu intra binos annos pristina restitutus fuit sanitati. Quare etiam atque etiam hortor, ut cum istis aquis sub finem Augusti.

Hoffm. Consult. Med.

gusticationem, quam vocant autumnalem, instituas, iisque per tres circiter hebdomades potis, balneis Tœplicesibus per decem dies utaris. Quod si tibi arriserit, tum te docebo modum illas potandi. Interim non ludi operam credo, si hac æstate acidulas Selteranas adhibueris, earumque tepidarum singulo mane integram hauseris lagænam per tres circiter hebdomades. Ante usum autem earum non minus, ac illo finito, nec non bis sub ipso potu alvum moliri oportet; quod pilularum mearum 15. vesperi sumtis, & postridie drachma salis mei aperitivi ex haustu acidularum istarum devorata optime præstabis.

Deinceps operæ fore pretium existimo, ut bis quotannis ex vena circa æquinoctia in pedetula sex vel septem cruoris uncias detrahi cures; & evitata omni cerevisia, sequens pro potu ordinario adhibeas decoctum: Recipe radices scorzonæ uncias quatuor, althææ, pœoniæ, sarsaparillæ, chinæ ana uncias duas, cichorei, liquiritiæ, rasuræ ligni sassafras ana unciam unam. Conc. mixta d. S. Species, quarum binæ uncie in tribus aquæ mensuris per tres horæ quadrantes coquendæ sunt. Ex eodem decocto sumta bis vel ter quavis hebdomade pulveris mei bezoardici vesperi dosis egregiam feret opem. Nec denique minus liquoris mei anodynii 20. guttæ in & extra paroxysmum bis quotidie vesperi ex allegato decocto; mane ex infuso Theiformi capere conveniet, quod sic se habet: Recipe herbæ veronicæ manipulum unum, summitatum millefolii, florum tilia, chamæmeli vulgaris, sambuci ana pugillos quatuor, seminis anethi, fœniculi ana drachmas duas. Conc. cont. d. S. Species zum Krauter-Thee. Intra paroxysmum autem alvum clystere protinus solvere expediet.

C A S U S XCI.

De Asthmate spasmodico & hypochondriaco.

D Ivini verbi minister, annorum 49. staturæ longioris, ac strictioris, tempe-

P

pe-

peramenti melancholico-cholericis, patre genitus arthritico, & arthritide intra corpus retrograda (a) anno ætatis quadragesimo tertio defuncto, animoque satis inflexibili, & ad commotiones admodum proclivi præditus, in sua juventute sæpius (b) ad vigesimum usque ætatis annum sanguinem e naribus fundere suevit, & tum, licet sub dura educatione variis obnoxius fuerit totius corporis refrigerationibus, (c) sub illibata vixit sanitate. Postquam autem cessantibus his hæmorrhagiis, nec venæsectionibus, nec scarificationibus ventilata fuit humorum abundantia, male habere cepit, & primum anno ætatis vigesimo sexto, cum vix per unum annum duxisset uxorem, febre acuta, & proximo abhinc anno arthritide est infestatus; quæ tum per aliquot septimanas inharens, (d) posthæc singulo vere recrudit (e). Hanc sæpius præcedere solitæ sunt efflorescentiæ herpeticæ (f), aut potius scabies sicca, pruriens & ardens artuum extremorum; quæ erumpente arthritide sponte evanuerunt. Adhibitis ergo variis multisque remediis, venæsectione, scarificatione, acidulis Pyrmontanis, ac inflicto brachio fonticulo arthritidis æque ac scabies remisit. (g) Illa cum ultima vice tensivo ac gravativo in intestini circiter duodeni regione dolore, ac alvi obstructione fuisset stipata, visum ægro fuit, ac si arthritidis per dorsum spinam ad cervicem ascenderet. (h) Abhinc obtusum pressionis in occipite percepit sensum, qui admissio aere frigidiori longe sit acutior: & præterea materia mucida atque tenax per infundibulum ad fauces delabi, ac saliva sæpius frigida ac glutinosa esse coepit. Neque minus, cessante arthritide, perfecta sanitate nunquam est potitus, licet suavis medicorum sufficienti motu corpus exercuerit, diætam observaverit accuratam, post sumtos calidiores potus Thee vel Coffee, aut epulas ad avertendam ventriculi pressionem vinum moderate assumere sueverit. Tandem tribus abhinc annis spiratio angustia (i) maxime sub ambulatione, aut ascensu per loca acclivia esse coepit, & per interval- la levior graviorque fuit; nunquam autem

penitus remisit. Hanc molestiam nunquam nec pituitæ rejectio, nec sibilus in pectore excepit: sed tussis nonnunquam sicca accessit. Potæ ante biennium acidulæ Pyrmontanæ tantum abest, ut huic malo tulerint suppetias, (k) ut potius aliquando æcciderit, quod, cum æger post assumptos vesperi cibos pinguiore insigni excandesceret iracundia, postridie vehementi vomitu, ac suffocativa ferme corriperetur angustia; & ab hoc paroxysmo mox liberatus sub illo potu de continua nausea, ac constrictione pectoris conquereretur; hinc ab ulteriori illarum usu abstinuit.

Tandem verno præteriti anni tempore meæ curæ se tradidit ægrotus, quem cum ex ventriculi imbecillitate ac flatulentis hypochondriacum judicarem, præter consuetam venæsectionem infuso vinoso ex amaris, aperientibus, stomachicis atque laxantibus parato tractavi. Remiserunt inde omnes ferme molestiæ, sed respirationis vitium in eodem mansit tenore; & aliquot abhinc hebdomadibus post prævias varias sollicitudines atque inciores, admodum increvit. (l) Nec ullum ex instituta venæsectione, & datis laxantibus, uti antea, resultavit levamen; & potius malum hoc tempore atrocius sic se habet: Ægrum dormiturum, vel nonnunquam per unam alteramve horam somno fruitum corripit spirandi angustia; sub qua omnia veluti constricta videntur, & ipse vel sedendo ac remanendo spiritum anhelare debet: ipsa vero exspiratio nullo laborat vitio. Hic paroxysmus proximis abhinc diebus hora vespertina quinta vel sexta ingruit, & paulatim ingravescens ad mediam usque noctem inhæret; subsequuto tum, quantum turbulento somno. Stipatur ille præterea sudore faciei gelido, extremorum refrigeratione, & venarum alias sanguine maxime turgentium, aliquali subsidentia: nec minus jungitur tussis primum sicca, mox humida. Mucus, quem matutino maxime excrescere solet tempore, nec multum viscidus, nec pravi, sed albicantis coloris, nec adeo copiosus est. Neque etiam anhe-

latio illa atq; tussis penitus intermittunt; sed de die dumtaxat remittunt, ac vespere iterum cum molestissima tussi exacerbantur: non minus sub humiliori decubitu, aut si lateri sinistro incumbit, fortius obambulat, aut diutius sermonem protrahit, exasperantur, ac novissime leviori stipantur raucedine. Porro sub ipso paroxysmo observatur palpitatio ac tremor cordis; pulsus arteriarum fertur assidue parvus, durus, inordinatus, vel intermittens, vel tremulus: (m) quid? quod aliquando digitum subterfugerit, & proximo post venæsectionem die magnus fuerit cum spiratione anxia elevatis alis.

Cæterum haud ignorari oportet, agro planum esse pectus, ac prominentes scapulas, ipsumque inclinato pectore & incedere, & sedere suevisse. Regio epigastrica a scrobiculo cordis ad umbilicum ferre usque nec inflata, nec tumida, sed tensa est, & pressa fortiter dolet; in qua videtur agro, ac si palus hæreret, (n) qui impediret respirationem: ibidemque sub tussi renisus quidam sentitur, cum pulsatili ac palpitatorio ejusdem regionis dolore. Hanc molestiam æger, qui totum morbum a debilitato derivat ventriculo, flatibus adscribit, quos sub decubitu in sinistro latere ad pectus ascendere, illudque male afficere affirmat: cum autem cum cordis palpitatione atque tremore accuratam observet temporis rationem, cumque illis exacte respondeat; illam potius eandem cum his agnoscere causam existimo. Nihilominus ex hac sibi imaginata causa, rursus vi quadam explodere annititur; qui eructati levamen misero ferunt, suamque magis confirmant opinionem: postquam autem coactam hanc eructationem interdixi, flatu illi non nisi sumto potu, vel sub paroxysmo, vel sub ambulatione erumpere sueverunt sponte, cum nullo mali allevamento. Porro sub graviore paroxysmo nausea quadam corripitur æger, nullo nec vomendi conatu, nec ipso vomitu, nec copiosiori salivæ affluxu stipata: alvus (o) naturali gaudet successu, & quotidie semel vel bis redditur, nec urgent flatu, nec borborygmi; quod si autem forsitan pigra evadat, spi-

rationem magis reddit difficilem. Integra ciborum fruitur adpetentia; neque ullo præternaturali, vel acido vel falso sapore os afficitur, urina mingitur rubicunda, rubrum sedimentum & crystallos tartareas ad latera matulæ deponens. (p) Languor corporis eo magis crescit, quo magis somnus ab interpolato anhelitu turbatur: hic quoque sæpius est naturalis, nunquam sine anxia spiratione, & plerumque multis jactitationibus corporis ac vigiliis stipatus. Nec ignorari oportet, agrum jam diu cum terrore e somno sæpius suscitari; sub hoc autem affectu uxor observavit, quod, antequam evigilet, valida cordis percipiatur palpitatio, postquam ille semet inquietus jactare incipit. Vigil absque ulla molestia in horizontali situ cubare potest, dormiens vero capite magis elevato decumbere tenetur. Porro vultus est ex livido pallidus, (q) oculi vivaces, sed tristes, animus in mœrorem ac excandescentiam admodum pronus.

Neque ullum malo infert levamen vitæ pertinax observatio; quid? quod contra adpetitum (r) a coena jam abstinerere prorsus debeat, cum somnus inde reddatur magis inquietior. Post institutam nuper venæsectionem tumor aliqualis pedes occupare videbatur; qui autem mox evanescens, novissimo biduo iterum adpareret cœpit. Hæmorrhoidibus nec cœcis, nec fluentibus, nec imi ventris torminibus unquam fuit obnoxius; multi sermones, maxime quos ex suggestu facit, non minus ac meditationes, quas die saturni instituere solet, anhelationem exacerbant; quare dicto die pilulas Francofurtenses adsumere suevit. Post omnem corporis & refrigerationem & exæstuationem insigniter invalescit spirandi angustia: non minus hæc majora sumit incrementa cum majori virium jactura ex usu vini, laxantium, quin & clysterum. Non conducunt stomachica, ac balsamica: contra vero majori cum fructu propinantur pulveres antispasmodici, cinnabarini, nitrosi, & externe linimentum antispasmodicum ad pectus & costas spurias adplicatum. Melius etiā

habet ex obambulatione, quam decubitu. Urina novissime pauca redditur quantitate, cum parum bibat; at multi sub gravi somno fluunt sudores. Ipse denique nonnunquam veluti flammam per pectus ascendere asserit. Quæ cum ita sint, Tuum anhelat consilium, & doceri cupit, quonam infestetur morbo? quæ illius causa? quæ curatio; ac num aquæ minerales, vel Pyrmontanæ, vel Selteranæ ipsi futuræ sint salubres?

Epicrisis.

QUUM in hoc casu multæ occurrant notatu dignæ observationes, quæ ad illustrandam affectuum spasmodicorum rationalem pathologiam egregie faciunt: haud alienum putavi, quædam ex illo notabiliora momenta penitius explicare. Ipse itaque morbus ad affectus spasmodico-asthmaticos, quorum soboles cachexia esse solet, referri mereatur. De hoc itaque notetur:

(a) *Ægrum a parente arthritico, arthritide retrograda perempto, fuisse genitum.* Quoniam igitur natura arthritidis in spasmis nervosarum partium circa articulos potissimum consistit, facile adparet, nostrum a nativitate genus nervosum admodum debile & ad spasmos atque motus irregulares valde proclive obtrivisse.

(b) *Ipsam eximia sensibilitate, & ad iracundias proclivitate pollere.* Ita est: namque animi affectus a dispositione generis nervosi ac fibrosi maxime dependent: & hinc attentæ & crebra docet experientia, in omnibus affectibus, ubi nervosæ partes spasmis ac stricturis regularibus agitantur, mentem ad terrorem, timorem, exandescantiam atque sollicitudinem absque nulla vel levissima causa esse facillimam: hanc vero sensibilitatem protinus cessare, si distentiones partium internarum ac nervosarum remiserint. Hinc in ipsis paroxysmis mens est longe sensibilior; & inde denique arctissimum, quod corporis motus, & animi affectus intercedit, commercium aculenter adparet.

(c) *Ægrum a juventute ad annum ætatis vigesimum sæpius sanguinem e naribus reddidisse cum insigni fructu.* Excretio sanguinis per nares, quæ in infantia fit, certum inæqualitatis circuitus humorum, a spasmodica distentione & generis nervosi debilitate natales mutuantis, præbet indicium: & huic evacuationi obnoxii in juventutis annis plerumque sputo sanguineo, aut tabe pulmonum; ætate autem provectiore, nisi accedat hemorrhoidalis fluor, aut humores venæsectionibus evacuentur, haud raro asthmaticis, arthriticis vel podagricis cruciari solent affectibus.

(d) *Hinc cessante narium hæmorrhagia, nec alio modo ventilatis humoribus, æger male habere cœpit, & præter continuam febrem, arthritidem incidit vagam.* Quando enim cuncte corpus quoddam spasmis obnoxium est, omnes motus atque functiones vitales inordinate succedunt. Fiunt nimirum hinc inde stagnationes ac congestiones humorum, maxime si hi abundaverint; & imminuuntur motus secretorii, & excretorii, præprimis qui per cutem salutari consilio contingunt: inde vero generatur impuritas humorum salis, sulphurea, acris, quæ & febrium & dolorum arthriticorum pabulum existit, atque nutrimentum.

(e) *Singulo vere redierunt motus arthritici.* Constans confirmat observatio, omnes morbos spasmodicæ indolis, veluti sunt arthritides, asthmata convulsiva, febres phreneticæ, paroxysmi hypochondriaci, melancholici, maniaci, affectus rheumatici, pleuritides sporiæ &c. circa vernale potissimum recrudescere æquinoctium; maxime si tempestivis venæsectionibus, aut congruis evacuantibus haud præveniantur. Hoc enim tempore turgent ac commoventur humores; fluidi nervei influxus in partes musculosas atque nerveas fit copiosior; hinc motus intenduntur, ac irregulares iterum excitantur.

(f) *Præcesserunt arthritidem efflorescentia herpetica & rodentes manuum; quibus evanescentibus successit arthritidis.* Ex hoc momento clarissime patet, causam dolorum atque spasmodorum arthriticorum esse

esse serum impurum, salinum, ac ferme causticum: quod per habitum corporis foras propulsum, internas partes nervosas relinquit, easque ab omni spasmo liberare esse finit; idem vero intra corpus remanens incumbit dictis partibus, & illas ad stricturas prorit.

(g) Instituta venesectione pariter ac scarificatione, inflicto fonticulo, & potius Pyrmontanis acidulis remiserunt & scabies, & arthritica accessiones. Ratio in apico est: namque iis subsidiis abundanter humorum imminuta, & per acidulas excretiones per omnia emunctoria fuere adjuta, hinc universa humorum massa depurata.

(h) Observavit ager, acsi arthritis per spinam dorsii ad cervicem ascenderit, ibi demque firmas egerit radices. Nimirum in omnibus spasmodicis ac convulsivis affectibus, medullæ spinali, sensibilissimis ac nervosis admodum membranis investita, multosque nervos emittenti singularis debetur animadversio; quippe quæ principalem motuum spasmodicorum sedem constituit, unde hi per omnes corporis partes distribuuntur. Hoc eo clarius confirmatur exemplo rigoris, qui in febribus occurrit intermittentibus, paroxysmorum hypochondriaco-spasmodicorum, ac omnium ferme hæmorrhagiarum: ubi primum observantur dorsii, & maxime circa lumbos dolores; artus externi refrigerant; humoresque ad interiora, cor potissimum & pectus compelluntur, & varia inducunt symptomata. Quare etiam vero videtur simillimum, quod in præsentii casu materia arthritica caustica ad membranas medullæ spinalis superioris decubuerit, & hinc partim externas capitis partes, maxime occipitis musculos, partim internos faucium musculos spasmus adfecerit.

(i) Tribus abhinc annis spiratio angustior esse cepit, cum tussi sicca, quæ magis magisque invaluit. Frequentissimum est, affectibus arthriticis atque podagricis remittentibus, vel retro pulsus plane succedere morbos asthmaticos. Arthriticum enim serum ad partes septi transversæ nervosas, tunicas bronchiorum nerveas, & musculorum intercostalium membranas

Hoffm. Consult. Med.

devolvitur; quas convellendo non solum spirationem impedit, verum etiam liberum sanguinis per pulmones & cordis ventriculos remoratur circuitum: unde non solum functiones naturales insigniter turbantur, sed & ipsa viscerum læsio metuenda est.

(k) Post aquarum Pyrmontanarum, licet repide potarum usum affectus asthmatico spasmodicus adeo increvit, ut ager suffocari fere videretur. Non enim ignorari oportet, aquas minerales in asthmate spasmodico graviore, maxime sub illius paroxysmo aut cautissime aut plane non adhibendas esse. Namque ut taceam, spasmodicis in hisce morbis stricturas liberum earum aquarum per vasa sanguinea impedire transitum, ac hinc facillime hydropem pectoris inducere posse: constat minerales, maxime Pyrmontanas aquas principium partim martiale adstringens, partim spirituosum aereo-æthereo-elasticum fovere, ideoque omnes motus potenter excitare. Quamobrem sicuti in temperamenti languidis, & ubi progressus humorum est torpidior, divinam fere exerunt operam: ita in motuum intensione majus damnum inferre solent.

(l) Hac hyeme post exandescensiam præcordiorum anxietas majus sumpsit incrementum. Neque etiam mirum; nihil enim in affectibus spasmodicis, ex vitio nervosarum partium subortis, majorem parere potest noxam, quam corporis refrigeratio, & animi affectus; qui cane pejor & angue sunt evitandi.

(m) Tribus novissimis septimanis affectus spasmodicus atque asthmaticus, versus nocturnum maxime tempus, admodum fuit exacerbatus: nimirum pectus valide constringitur, artus extremi refrigerant, venæ subsident, tussis urget sicca atque molesta, cordis palpitatio, pulsus durus, inequalis, parvus & intermittens. Omnia hæc symptomata spasmi debentur, partim qui præcordia occupant, partim qui cor & tunicas arteriarum nervo-musculosas obsident, ideoque motum cordis & arteriarum alterant. In hoc autem rerum statu facillime in ventriculis & canalibus cordis generari solet polypus: namque dum

crur in corde, ejusque vasis stagnat, valido cordis motu fit, ut partes solidescen-tes sanguinis comprimantur, ac polyposum forment concrementum; fluidiores autem per poros auricularum cordis in pericardium veluti percolentur, & mora temporis ex hac lymphæ secessione ac extravasatione hydrops pectoris suboriri potest.

(n) Videtur ægro, acsi in regione epigastrica frustum quoddam instar pali esset infixum, quod impediret spirationem liberam. In asthma spasmotico ventriculus atque superiora intestina plerumque simul solent esse constricta. Quando- cunque igitur orificia ventriculi spasmotici sunt occlusa flatus, exire nescii, in eo cumulantur, eundem distendunt, hinc descensum septi transversi impediunt, & respirationem reddunt difficilem, adeo ut sub inspirationis actu renisus quidam in iis sentiatur regionibus, & explosis per apertum sinistram ventriculi orificium ructibus, aerem liberrime attrahere liceat.

(o) Alvi successus est naturalis, nec stipatur multis flatulentis. Ex hoc symptomate elucescit, spasmos superiores dumtaxat regiones, pectus, ventriculum atque transversum obsedisse septum; & ab his libera intestina, bono sane præfagio, naturali adhuc pollere tono atque robore.

(p) Urina redditur rubicunda, & crystallos tartareas ad latera matule deponit. Hinc patet, insignem adhuc humorum impuritatem, intemperiem, & dyscrasiam fallam, sulphuream, scorbuticamque esse præsto; quæ novum continuumque stricturis spasmoticis suppeditat pabulum.

(q) Vultus est exlivido pallidus. Hic indicat cachexiam imminuentem; quæ si hepatis, cujus officium est fordes sulphureo-salino-alkalinas a massa sanguinea separare, obstructio forsitan accesserit, facile in tumores œdematosos, ac ipsum hydropem ascitem transire potest.

(r) Cœna ægotanti multas progenerat molestias. Nam propter spasmos primarum viarum vis digestiva vitatur, flatusque generantur, qui præcordio,

rum anxietates magis adaugent.

(s) A pulveribus antispasmodicis levamen percepit æger, contra vero ab omnibus calidioribus remediis, vino, quin & laxantibus majus sentit virum decorem. Neque etiam mirum: Cum enim totus morbus cum omnibus ipsius symptomatibus a spasmoticis tunicarum nervearum constrictionibus, & hinc impedito transitu humorum per pectus suam traxit originem; mox liquet, omnia remedia, quæ vel fluidorum commotionem excitant, vel solidorum motum adaugent, nociva esse: quæ autem relaxant ac blande demulcent, veluti sunt diaphoretica fixa atque nitrosa, egregias omnino edere debere virtutes.

CONSILIUM.

EX præmissa epicrisi satis perspiciet æger, quo laboret morbo, & quæ illius sit causa: restat ergo, ut curandi rationem addam. Verum enimvero hujus felicem eventum obtineri posse, tantum non despero; cum malum inveteratum non in fluidis tantum, sed & in solidis partibus altas egisse radices, extra omne existit dubium. Non tamen ideo plane deferere oportet ægrotum, sed eo potius summis anniti viribus, ut saltem aliquod ipsi feratur levamen, ac majora mala, veluti sunt hydrops & aridura partium superiorum, arceantur. Quos ut consequamur scopos, internum aquarum mineralium usum prorsus interdico, & illas magis externe in balneorum forma adhibenda faveo; quas inter balnea Teplicensia, Amasiana, & Wisbadensia reliquis palmam præripiunt. Quod si autem iis uti haud placuerit, consulo, ut per quatuor circiter hebdomades, bis quotidie, mane scilicet, ac vespere usorantur balnea artificialia, ex aqua fluviali, floribus chamæmeli, & triticeis furfuribus sacculo inclusis concinnata. Hæc temperata ac tepidiora dumtaxat æger ingredietur, iisque, iisq; capite probe munito, ne vapor illud feriat, per dimidiam horam umbilico tenus infideat; tum lectum conscendat, in eoq; aliquot sequentis infusi hauriat vascula. Recipe herba

salvia, betonica, veronica ana manipulum unum, florum chamæmeli, summitatum millefolii ana manipulum dimidium, seminis fœniculi drachmas duas: asperge olei tartari per deliquium guttas 30. Conc. Cont. D.

Præterea laudo usum lactis asinini, duabus partibus cum una aquarum Selteranarum permixti: cujus tepidioris binas libras mane pariter, ac hora vespertina quinta assumat: simul vero omnes acidos, salitos, ac concoctu difficiliore cibos evitet, vinum fugiat, & pro potu ordinario sequenti utatur decocto: Recipe radicis scorzonæ, rasuræ cornu cervi ana uncias tres, radicis cichorei, pœoniæ ana unciam unam, seminis fœniculi, anisi tiellati ana drachmas tres. Conc. Cont. D. S. species, quarum binæ uncie in tribus aquæ mensuris per horam dimidiam coquantur. Quæ si arriserint, suaderem, ut per septem dies æger primum potaret lac commendatum cum acidulis: deinceps septem dies balneis transigeret; & hæc ita invicem alternaret aliquoties. Alvo segni vel passulis rhabarbarinis, vel si stomachus tulerit, manna in lacte soluta succurreret commode: & ante omnia rectæ vivendi rationi incumbere, hinc corpus sub serena tempestate modice movere, ab omnibus mentis affectibus, meditationibus, sermonibus &c. abstinere oportet. Denique vero pulverem meum bezoardicum cum nitro mixtum, & liquorem anodynum mineralem valde commendo; quoniam hæc bina remedia in ejusmodi affectibus semper deprehendi præstantissima.

C A S U S XCII.

De Asthmate spasmodico cum tumore testis sinistri.

Persona serenissima 51. annorum, temperamentum sanguineo-melancholicum, staturæ mediocris, habitus pinguioris, ac robusti corporis, octodecim abhinc annis de tensivo pectoris sinistri dolore, ac angusta spiratione conqueri coepit. Hæc symptomata postquam satis diu durave-

runt, post usum denique aquarum Amasianarum remiserunt quidem, & æger illibata gavissus est sanitate: verumtamen sub fortiori corporis motu adhuc urget spirandi angustia, & singulo insuper vere vehementiore tussi, eaque humida sollicitari suevit. Elapso novissime autumno increvit anhelitus difficilis sine tussi, sed cordis palpitatione stipatus, & ad hanc usque diem tanta affligit vehementia, ut inter eundem pariter atque sedendum absque ulla data causa cor vehementer pulsare incipiat, adeo ut adstantes hunc motum ipsi videre queant. Imminente paroxysmo inspiratio ægro videtur frigidior, atque fauces cum linguæ apice sunt frigida: tum sequitur accessio, quæ de die mox sæpius, mox rarius supervenit. Præprimis observatum fuit, mane potissimum hora quinta, qua evigilat æger, compressionem pectoris, spirandi difficultatem, cordis palpitationem cum largo sudore accedere, tum postquam surrexit, cordis motum admodum augeri; post sumtum cibum aut haustum vini, jentaculum, prandium, coenam remittere, deinceps recrudescere iterum. Vespere nocturnoque tempore omnia exacerbantur, & per totam noctem continua est pectoris pressio, ac renisus veluti quidam, qui pulmonum expansionem prohibet: quibus demum accedit flatulentia, malum exasperans, illudque explosis ructibus levans.

Ceterum æger per duodecim jam annos singula ætate hæmorrhoidum satis largum fluxum, octo dies in hærentem, tolerare suevit: adpetitu gaudet integro, somno placido, pro potu ordinario utitur vino vel Mosellano vel Burgundiano, & decocto ex radice sarsaparillæ, chinæ & cinnamomo parato: alvus quotidie bis vel ter suo fungitur officio, & ipse corpus suum vel ambulando vel equitando sedulo movet. Vena circa utrumque aquinoctium in pede tunditur, & qui novissime detractus fuit cruor, admodum fibrosus adparuit; iisdem temporibus, vere nimirum & autumno ineuntibus, per sex semper dies decoctum antiscorbuticum ex herbis atque radicibus potare, ac omni ætate aquis Amasianis haud sine fructu

uti fœvit. Præterea nullas adhibet medicinas, nisi pulverem præcipitantem, tuasque nonnunquam balsamicas pilulas, non sine levamine. His denique molestiis ante septennium accessit tumor testiculi sinistri, qui cum novissimo abhinc biennio ad pugni magnitudinem increvit, & durus sit absque doloribus: serenissimum ægrum adhuc magis reddit sollicitum. Quare tuum consilium scire cupit, & doceri potissimum avert, quo laboret morbo? quibus ille tollendus sit remediis? & quomodo testis tumor tractandus?

CONSULTATIO.

Accepi litteras, quibus adversa serenissimi Principis describitur valetudo: de qua ut mentem meam exponam, & primæ quæstioni: quisnam sit, quo laborat, morbus? faciam satis: non dubito, quin illum asthmatis convulsivi seu spasmodici nomine insigniam; quod in spasmodica tam septi transversi, quam membranarum nerveo-fibrosarum, quæ bronchia ac vesiculas pulmonum constituunt, & denique in partium vicinarum, gophagi atque faucium constrictione consistit. Quando enim cunque organa spirationi inservientia, veluti sunt pulmones ac diaphragma, violenter contracta debitam subire expansionem interduntur: fit inde, ut æquabilis humorum ex uno cordis ventriculo in alterum circuitus, eorumque per vasa coronaria ac ipsam cordis substantiam progressus impediatur, hinc systole atque diastole cordis vitietur, & denique non solum præcordiorum anxietates, pectoris compressiones, ac spirationis difficultates; verum etiam obspasmus ad vicinas partes protensus, refrigeratio linguæ atque faucium inducantur. Quod si vero ulterius disquiram, quanam horum pectoralium spasmodorum causa sit: hanc in polyposo vel sinistri cordis ventriculi, vel arteriæ magnæ concremento, quod teste cadaverum his morbis peremptorum sectione, frequentior asthmatis convulsivi causa esse solet, querendam esse, vero mihi videtur similem. Multa enim sunt, quæ hoc cre-

dere jubent, momenta: nimirum primum tensivus ille ac premens in pectore sinistro sensus, ac si quicquam hæreret ibidem, quod prohiberet spirationem; deinceps hujus sensationis diuturnitas, quæ per se, decim jam annos cum anhelitu gravi inhæsit: tum cordis conjuncta palpitatio, quæ tantum non semper cordis polypos imitari solet. Quod si enim affluxus per venam pulmonalem cruor, in sinistro cordis sinu haud amplum satis semet expandendi inveniat spatium: distendit ille violenter cor æque ac vasa illius, maxime arteriosa, hinc inducit convulsivum cordis motum, sive palpitationem. Interim cum pulmones ab humoribus, per arteriam pulmonalem assidue in illos compulsi, se non sufficienter liberare possunt, enascuntur exinde spirationis simul impedimenta. Non minus quoque justam polypum suspicandi occasionem præbet illud momentum, quo præcordiorum anxietas ac pectoris compressio a multa sermocinatione, vel ascensu per scalas magis exacerbantur; quoniam hisce causis major ac velocior cruoris per cor & pulmones fit circulatio. Hinc quoque in præfenti morbo, ejusque paroxysmo pulsus fore inæqualem ac intermittentem, polypo laborantibus familiarem, omnino credo. Porro etiam, ut polypi præsentiam suspicer, fecit habitus corporis obesus & sanguine plenus, quo serenissimum gaudere ægrum legi: in hisce enim subiectis facillimum est, ut post assumptum corpore calente frigidiorum potum, vel etiam pota calidiora vina, valde acida, veluti Rhenanum est, polyposa generentur, & augeantur concrementa. Et denique non leve pro demonstrando polypo est argumentum, cruor ex vena missus fibrosus; qui ad conglutinationem polyposam admodum est opportunus. Hæc vero symptomata, quod in serenissimo Principe post sumtos cibos vel potus remittant, sæpius observavi in asthmate convulsivo infestatis subiectis; cuius momenti ratio in ventriculo querenda est. Hic etenim, tanquam nervosa admodum, & cum reliquo nervoso genere insigni consensu gaudens pars, si va-

cuius a cibis est, ob eundem consensum pariter constringitur spasmus; hinc malum pectoris, ac spirationis vitium magis adauget: quando vero assumtis cibis vel potibus ille repletur, fit major humectatio, relaxatio, ac expansio tunicarum; hinc remittit spasmus ventriculi, & per consensum etiam pectoris. Ex iisdem denique stricturis, vi consensus ad intestina propagatis, horumque motum peristalticum labefactantibus, generantur flatūs; qui hinc inde in flexuris intestinorum subsistentes, pectoris molestiam magis exacerbant.

Quod itaque attinet huius mali curationem; illam penitus assequi, admodum erit difficile. Non enim solum polyposæ id indicant concretiones, quæ ægerime resolvi possunt; verum etiam mali diuturnitas, quas irregulares ac violenti hi motus in habitum ferme ac alteram degenerarunt naturam. Quamobrem hi dumtaxat superfluit curationis scopi; ut præpediamus majus mali incrementum, & arceamus metuendum pectoris hydroperem, suffocationem, vel cachexiam cum livido faciei colore, aridura superioris & tumore inferioris corporis stipatam; quæ vitia plerumque nostrum affectum sequi solent. Hisce scopis obtinendis haud alienum fuisset thermis Carolinis, maxime molaribus, & post hæc balneis Tœplicesibus tempestive uti: haud enim rara sunt exempla, hypochondriacos, hæmorrhoidarios, asthmate laborantes his subsidiis perfecte fuisse sanatos. Ceterum major reconvalescentiæ spes affulget, si nullus adhuc præstito fuerit polypus; id quod ex pulsu æquali & minus intermittente cognoscetur. Quare omne curationis momentum absolvi credo, si genus nervosum corroborare, spasmodicas ventriculi pariter ac pectoris stricturas consopire, & liberum humorum per viscera abdominis, maxime pulmones circulum promovere annitamur.

Quos ut consequamur fines; operæ erit pretium, ante singulum novilunium binas cucurbitulas semoribus, totidemque furis cum scarificatione admovere: hæc enim securioris usus esse quam venæse-

ctionem deprehendi; quoniam nimia, quæ per hanc emittitur, cruoris copia nervosas partes magis debilitat, & ad subeundos spasmos magis reddit idoneas. Deinceps, nisi tumor occupaverit pedes, egregiam pollicentur opem pediluvia temperata, atque tepidissima, qualia continua aquæ calidæ affusione conservari possunt. Parantur illa ex aqua fluviali, cinerum clavellatorum uncia circiter una & floribus chamæmeli: & omni vespere adhibentur ita, ut ad furas usque pedes per horam dimidiam iis immittantur. Hæc enim excellentem vim humores a pectore ad inferiores partes derivandi possident; cum in hisce morbis plerumque pedes frigidi, & urina pallida esse soleant: & eo præstantiorem exferent virtutem, si forsitan subfuerit retropulsio materiæ arthriticæ vel podagricæ, quæ sæpius partibus nervosis spirationi intervientibus incumbere, ideoque difficultatem spirandi inducere deprehenditur. Præterea suadeo, ut serenissimus æger omnem fugiat cerevisiam, & propotum ordinario utatur decocto ex radice sarsaparillæ, cortice ligni sassafras & corticibus citri vel aurantium parato: sub epulis autem vinum Mosellanum bibat, quoniam vinum rubrum, quod vocant Pontac, & Burgundiacum in his affectibus minus est opportunum.

Inter pharmaca hortor, ut brevi ante epulas sequentis pulveris dosis ex aqua ceraforum nigrorum assumatur: Recipe lapidum cancrorum, nitri purificati, solutionis oculorum cancri, tartari vitriolati ana drachmam unam. M. f. pulvis div. in octo partes: & præterea alternis diebus vespere hæc deglutiantur pilulæ: Recipe extracti summitatum millefolii, florum chamæmeli, pulveris chinæ ana drachmas duas, extracti centaurei minoris drachmam unam, extracti hellebori nigri, pulveris caryophyllorum, cinnabaris nativæ præparatæ ana drachmam semis, croci, castorei ana grana decem. M. f. l. a. pilulæ ex drachma dimidia no. XX. Circa vivendi rationem evitare oportet omnes cibos flatulentos, concoctu difficiles, salitos, acidos, nec alios nimis

nimis avide ingurgitare, arcere frigus, humidumque aerem, ac ab omnibus mentis affectibus probe cavere.

Si denique juxta tertiam quæstionem testiculi tumorem dispiciam; illum cum jam inveteratus sit, omnem remedium vim elusurum credo. Quod si autem recentes sint ejusmodi tumores, eos sæpenumero fomentis calidis, ac emplastro de ranis cum mercurio Vigonis, cum emplastro de meliloto, ac diachylo, cum gummatibus permixto, discussos vidi ac profligatos. Fomentatio nimirum ter quotidie sequenti instituitur ratione. Æger insideat sellæ perforatæ, cui in patina quadam suppositum sit decoctum ex semine lini, floribus chamæmeli, liliorum alborum & rapis confectum: hujus vapor admitendus est ano atque pudendis, & ut ille continuus sit, decocto allegato sæpius injiciantur candentes lateres. Sic fomentato scroto imponitur commendatum emplastrum. Nescio autem, num spirandi angustia permiserit hanc fomentationem: quæ ceteroquin non solum testis tumori, verum etiam ipsis spasmis relaxandis insignem feret opem.

RELATIO.

HÆC medicamina a Serenissimo Principe rite usurpata egregium præstitērunt levamen: siquidem post pedilovia potissimum podagra in pedibus erupit, hæmorrhoides fluere cœperunt per quatuor hebdomades, & hinc cordis palpitatio ac spiratio difficilis admodum remiserunt, ut æger absque molestia scalas scandere potuerit. Verum cum adhuc compressionis ac tensionis in pectore sensus inhæreret, suasi, ut commendatis insisteretur remediis, ac præterea elixirium alcalinum temperatum amarum, cum tinctura tartari essentia corticum aurantiorum remixtum, sub epulis adhiberetur.

C A S U S X C I I I.

De cura Asthmatis spasmodici & hydropis perperam instituta.

NOtatu sane est dignissima, quæ mecum communicata fuit, morbi historia, qui virum quendam illustrum infestavit, ac penitus tandem e medio sustulit. Ille nimirum LII. annos natus, gibbosus, debilioris constitutionis, cibisque concoctu difficilioribus absque masticatione vesci suetus, a prima ferme infantia & crebro salivæ effluxu, & sequentibus catharris sollicitatus fuit. Et quamvis per viginti jam annos singulis mensibus fluor hæmorrhoidum, per binos vel quatuor semper dies inhærens, accesserit: attamen hoc tempore frequentes podagræ, chiragræque insultus, & anno 1711. icterum nigrum toleravit. Mense anni 1722. Augusto, cum per tres hebdomades podagræ tormentis excruciat, ab eaque nondum penitus liberatus, iter aliquot milliarium sub aere humido, ac inimico institueret, diætæque indulgeret irregulari: nihilominus a doloribus factus est successe sive immunis; sed proximo abhinc semestri uterque pedum, altera manus, atque facies intumescere cœperunt. Consultus medicus, hæc symptomata, a retrocedente podagra derivans, hanc pediluvii, hirudinibus adplicatis, & admotis plantis pedum cucurbitulis revocare intendit. Verum haud ita multo post vesperi ex improvviso de compressione, ac tensione pectoris, tussis sicca, & insigni languore totius corporis conqueri cœpit æger, noctemque tranlegit turbulentam. Postridie, cum assumto prandio liberaliori in horto obambulet, subitaneo quodam affectu veluti suffocativo corripiebatur, sub quo ægre trahebat spiritum, labia expallescebant, vultus rubebat, pulsus ferebatur debilis & intermittens, oculi adparebant concavi, gelidus sudor perfundebat corpus, vomebat, manus atque facies leviter convellebantur, ac ipsa quasi mortis signa accedebant, per tres dies in-

hæ-

hærentia. Adhibitis ergo remediis maxime confortantibus, melius quidem habere videbatur; at cum corporis urgeret languor, alter vocatus medicus præter medicamina, a priori commendata, ordinavit aliquot croci martis grana, & infusum, ex herbis amaricantibus ac limatura martis paratum, bis quotidie capiendum dedit. Sed & his nequicquam proficientibus, tertius accitus medicus, aquam in abdomine extravasatam contineri putavit, & ideo aquæ laxativæ Viennensis uncias duas cum uno arcani duplicati scrupulo exhibuit, quæ novies alvum movit, & præterea quosdam pulveres absorbentes propinavit. His per triduum usurpatis, ejusdem aquæ laxativæ uncia tres cum dimidia, & una manna porrigebantur: unde iterum novies subducebatur alvus, ac abdomen subsidebat aliquantulum. Quarto Id. Junii, postquam exhibiti erant pulveres absorbentes salini, denuo accepit purgans ex cremoris tartari, radices jalappæ ana granis 15. Scammonii sulphurati granis duobus & salis absynthii scrupulo uno paratum: ex quo undecies deposuit alvum. XV. Cal. Junii repetebatur haud sine levamine aqua laxativa cum manna; & postridie ab extero medico commendabantur hydragoga, ac in illis gummi guttæ: cujus etiam X. grana in pilularum formam redacta, frustra contradicente medico ordinario, quotidie per quinque dies dabantur; sequenti autem octiduo ad tredecim quotidie exhibebantur grana: quæ quidem alvum potenter solverunt, sed inextinguibilem induxerunt sitim. Tum ab eodem medico commendatum lac asininum per quinque dies, interposita alternis diebus ex millepedibus potione potabatur: ex quo in ardorem præternaturalem, capitis dolores & faucium aciditatem incidebat illustris æger. Pridie Non. Aug. tredecim pilularum hydragogarum granis iterum adsumptis, sequentibus XII. diebus continuatur potus lactis asinini: XIV. Cal. Sept. sumebat eandem pilulas hydragogas, eodemque die de convulsiva petioris compressione conquerebatur, & in illud transisse podagram credebat,

XII. & XI. Cal. Sept. præter lac sæpius memoratum vorare debebat electuarium ex gummi ammoniaco, millepedibus, antimonio diaphoretico, extracto absynthii & centaurii minoris, syrupo & conserva absynthii confectum. X. & IX. Calend. præter idem lac exhibebantur rursus pilulæ hydragogæ & reliquis hujus mensis diebus usus lactis protrahabatur: quarum tribus ultimis pessime habere cepit ægrotans, noctes habuit insomnes, ingenti siti ac faucium ariditate torquebatur, vomituriebat & denique ipsam enteriam incidebat. Hinc finita lactis curatione, ad curam cum viperis instituendam descendebatur. Nimirum sumta ipsius Septembris Calendis Rhabarbari drachma dimidia, & inde alvo quinquies soluta, vomituque concitato, sequentibus novem diebus quotidie pulvis viperarum cum absorbente mixtus dabatur; ex quibus non nisi nausea, crebri vomitus, ac ingentia imi ventristormina suboriebantur. Quarto Id. Sept. adhibuit rhabarbari scrupulos duos cum salis Epsomienfis drachmis quinque: unde quinquies alvum deposuit, & abdomen magis intumuit; postridie pulvis viperarum, pridie Iduum pilulæ supra recensitæ hydragogæ granis XIV. & uncia salis Epsomienfis dabantur, vomitum concitantes, & alvum quater moventes. Tum repetebatur pulvis viperarum, sed XVII. Calend. Octobris intumescere venter, rubebat facies, artèriarum pulsus erat languidus, ac æger suffocari ferme videbatur. Quare XVI. Calend. propinabatur laxans ex aquæ laxativæ uncias tribus, & dimidia, manna, syrupo de spina cervina ana uncia, arcani duplicati uncia dimidia concinnatum: quod duodecies alvum movit, ingentia ventris tormina, vomitus, ac incredibilem excitavit languorem. Nec detumuit abdomen, licet XV. XIV. & XIII. Calend. Oct. pulvis viperarum repeteretur, & XII. Cal. pulvere laxante ex rhabarbaro, resina jalappæ & scammonio sulphurato ingens aquæ per novem sedes subduceretur quantitas. Nihilominus tamen minus reliquis hujus mensis diebus, mox supra allegatum electuarium

rium, mox juscule viperarum, mox pulveres laxantes infelici semper effectu adhibebantur.

Sub auspiciis mensis Octobris deveniebat medicus absoluta viperarum cura, ad usum Tincturæ cujusdam solis; cujus arcana erat compositio. Dabatur ea per totum mensem, interpositis modo pilulis, quæ continebant gummi guttæ, modo manna cum tartaro solubili, modo clysteribus; sed tantum abest, ut levamen sequeretur, ut potius præter omnium symptomatum exacerbationem continua vomituritio, ac nonnunquam animi deliquia accederent. Hinc pridie Calendar. Novembris exhibebatur secretum pro hydropæ, quod intra nycthemeron ter sumtum insignem præcordiorum anxietatem, assiduam nauseam, copiosos sudores excitabat: quibus, cum clysteres cum therebinthina mixti opponerentur, mentis defectio, continua ad vomendum proclivitas, salivæ fluxio, pulsus debilis ac perpetuæ superveniebant vigiliæ; atque ad diem IV. Nonar. Nov. persistebant. Tum III. Nonar. subducta per injectum clysterem aterrima saburra, melius paullo habuit: ipsis Nonis melancholicæ cogitationes mentem cruciabant; quibus postridie paululum remittentibus, quinto Iduum dabatur infusum laxans ex hellebori nigri, & seminis anisi ana uncia una, herbæ absinthii manipulo dimidio, cum vini Mosellani uncis tribus & aquæ fontanæ libra infundendum: quod bis quotidie pondere IV. unciarum sumsit. IV. Iduum pilularum ex gummi guttæ hydragogarum XV. grana iterum propinabantur; quæ quidem largam subducebant aquarum copiam, æger autem male habere cœpit, noctem habebat insomnem, & mane venterum incidebat. Neque tamen minus III. Iduum reperebantur XIII. grana diastarum pilularum, ex quibus major reddebatur vomendi conatus, pulsus celer ac suppressus, calor intensus & sitis accedebat; quid? quod postridie omnia ruerent in deterius, & quamvis adhuc mane mixtura confortans, circa meridiem jusculum viperarum porrigerentur, tamen hora octava vespertina

illustris æger suffocatus exspiravit animam.

Secutum postridie defuncti corpus, in imo ventre, plus quam decem aquæ mensuras continebat; hepar erat flaccidum, colore fuscum, & ne quidem vestigium præsentis fellæ vesiculæ ostendebat: contra vero cholidochus ductus adeo erat constrictus, ut vix stylum admitteret. Ventriculus pariter flaccidus, ab uno orificio ad alterum inflammatus, obscure rubicundus, venisque sanguine fartis præditus adparebat: eadem erat facies intestinorum, flatibus insuper ultra modum distentorum. Pancreas tantum non totum ab ulcere consumtum; & in rene sinistro fere putrido calculus magnitudine amygdalæ in conspectum veniebat. Pulmones parvi, flaccidi ac veluti exarefacti videbantur; spina dorsii figuram litteræ S. representabat; sed reliqua denique viscera, cor septum transversum, mesenterium, caput & cerebrum nihil monstrabant præternaturale. Hac igitur præmissa morbi & mortis historia, quæstio incidit: num institutæ medicationes juxta regulas artis & rationales indicationes fuerint administratæ? anne potius alia mendi ratione vita defuncti adhuc conservari potuisset? Quamvis autem haud iverim inficias, me in hisce casibus, in quibus sæpius unus medicus alterius famæ quid detrahare cupit, & qui demum contemptum artis pariunt, malle suspendere meum judicium: verum tamen cum & illustris defunctus, & concurrentes medici mihi sint ignoti; & præterea hic casus multos forsitan cautius mercari docuerit; haud potui, quin, quæ sentiam, libere eloquar.

Multa ergo occurrunt momenta, quibus calculum meum addere non possum; & præmissis censendus mihi videtur intempestivus ac nimium copiosus purgantium drasticorum, maxime gummi guttæ per totum morbi decursum adhibiti usus. Namque 1) hoc gummi inter purgantia validiora, quæ ex principio virulento, motibus vitalibus admodum infenso agunt, esse collocandum, non solum unanimis omnium medicorum consen-

sensus affirmat, verum etiam ex symptomatibus, quæ X. vel XV. granis datum excitavit, satis elucescit: siquidem membranas ventriculi ac intestinorum nerveas potenter vellicavit, nauseam, vomitus, alvinas dejectiones, languorem corporis, tussim, æstum præternaturalem, & animi deliquia induxit. Neque etiam mirum: nam 2) juxta *Bontii* librum de *medicina Indorum* hoc gummi est succus esulæ Indicæ concretus; & de esulis generatim constat, quod foveant succum lacteum, virtutis valde corrosivæ, inflammatoriæ & vesicas excitantis. Hinc quoque 3) hoc purgans, majori quantitate sumtum, omnes vitales motus pervertere, ac ipsam mortem inferre potest: quemadmodum M.N.C. dec. I. anno VIII. obs. 82. recensent casum de hydropico, qui adhibita hujus gummi drachma dimidia, *ἡν δὲ αὐτῷ* vehementer purgatus, animi incidit defectiones cum insequuta morte. 4) Certum enim est, quod omnia ejusmodi drastica purgantia sua natura non tantum partibus corporis nostri subtilioribus, motum & impetum facientibus inimica valde sint, verum etiam solidas partes, maxime ventriculi & intestinorum nerveas potenter adficiant, & illas vi principii, quod foveant, sulphurei, ad violentos & irregulares motus proritent. Eo clarius adparet, hoc purgans in nostro casu, maxime tam larga copia propinatum, admodum fuisse nocivum, si agrotantis constitutio consideretur. Fuit enim ille gibbosus, jam LII. annos natus, tenerioris habitus, catharris obnoxius, jam dudum hypochondriacus, arthriticus ac hemorrhoidarius: in quibus subjectis genus nervosum plerumque debile, & in spasmos pariter a catoniam valde pronom observatur; circulus vero humorum per viscera abdominis, maxime hepar, languidus; & denique tonus primarum viarum labefactatus deprehenditur. Deinceps vero si præsentis morbi originem perscruter, cachecticum illum atque hydropticum affectum minime, more sæpius consueto, ex defectu sanguinis, vel obstructis ac induratis visceribus, vel deni-

que polyposis concretis natales mutasse; sed potius ex fluxu hæmorrhoidali suppresso pariter ac materia arthritico-podagrica retenta ac repulsa, & hinc subortis asthmate spasmodico atque oppressionem pectoris propullulasse deprehendo. Nihil enim in praxi medica observatur frequentius, quam quod suppressionem ac repulsionem diætorum motuum atque excretionum spasmodicæ partium nervosarum, ventriculi, intestinorum, diaphragmatis atque pulmonalium bronchiorum stricturæ, hinc spiratio angusta, anxiosa, difficilis, imi ventris tormina, flatulentia, collectio multarum sordium, & denique pedum ac abdominis tumores, cachecticus color, & superiorum corporis partium ariduræ pressio insequantur pede. Nam asthma spasmodicum in violenta septi transversæ constrictione consistere, notum est; neque minus porro Anatomia docet, illius parti nerveotendinosæ adnexum esse jecur, atque, impedito diaphragmatis a spasmo, quo agitatur, ascensu atque descensu, non solum sanguinis quoque per hepar ac vicina viscera impediri progressum; verum etiam venam cavam valde comprimam ac coarctari. Inde demum cruor ab extremis partibus, ac abdominis visceribus, jecinore, splene, ventriculo, intestinis atque mesenterio per venam cavam ad cor refluus retardatur, ac in dictarum partium vasis stagnare cogitur. Sub hac porro sanguinis stagnatione serosa colluvies partim extravasatur in porosam partium substantiam; partim eò majori copia vasa lymphatica ingreditur, ea replet, distendit, perumpit, in cavitatem abdominis profluit, & hinc hydropem, tali ratione ex asthmate spasmodico derivandum producit. Eadem vero scena in nostro defuncto fuit acta; namque primum de spirandi difficultate, ac spasmodicis præcordiorum stricturis conqueustus, mox in ipsum incidit hydropem. Hinc eo clarius elucescit, purgantia drastica, tam larga dosi, tamque frequenter usurpata nullum omnino hocce in morbo invenisse locum: cum illa substantia subtili, volatili, acri, ac fere corrosi-

rosiva partes nerveas totius corporis violenter vellicarunt, ideoque spasmos adauerunt, liberum humorum progressum eo magis retardarunt, hinc ad vitam conservandam summe necessarias utilium humorum secretiones, & inutilium excretiones sufflaminarunt, & majores humorum congestiones atque stagnationes induxerunt. Hæc pro dolor! infelix eorum in defuncto nostro effectus satis confirmat: quippe qui sub continua ac vehementi alvi dejectione magis intumuit, pejoribusque implicatus fuit symptomatibus. Non minus ab ingentibus abdominis spasmodis dependet tam arcta ductus cholidochi constrictio, post mortem re-
perta.

Non equidem negari potest, dari multa in praxi medicorum exempla, quod in hydropse datum purgans vehementius v.g. elaterium, extractum esulæ, quin & gummi guttæ &c. copiosiori quoque dosi egregium ediderit effectum, & aquas in porosa partium substantia, & visceribus stagnantes large subduxerit. Verum enimvero haud ignorari oportet, hunc effectum non nisi 1.) in corporibus robustis, 2.) visceribus adhuc integris, neque obstructis, neque induratis, 3.) si seri congestio haud a spasmodis generata ac sustentata fuerit, & 4.) in leucophlegmatia sive anasarca tantummodo, ubi totum intumuit abdomen; non vero in ascite, in qua superioribus partibus aridis, inferiores fiunt tumidæ, dumtaxat insequi. Et deinceps in hisce casibus hæc cathartica drastica, nec in mali principio, nec nimis frequenter propinari debent: sed prius humores præparare ac fluxiles reddere, & post purgantia roborantibus uti oportet. Quare illorum usus ad præsentem casum minime adplicari potest; ubi aquosus tumor magis a strictura partium nervosarum, a materia arthritica ipsis incumbente producta, spasmodica subortus, & æger hypochondriacus fuit, uti ex avidiori appetitu, sputatione & flatulentia adparet. Riverius, dum de curatione hydropis loquitur, & purgantium meminit, in hæc erumpit verba. *In purgantium administratione observandum*

est, omnia purgantia fortiora non esse frequentius usurpanda, uti docet Galenus Lib. IX. de locis, quia corpus debilitant, ut postea major aquarum proventus exoritur, ideoque roborantia & aperientia, frequentius quam purgantia erunt præscribenda: & experientia nos docet, evacuationem in hoc morbo, quæ fit per urinam, melius succedere ea, quæ fit per atrium. Purgationum vice clysteres injici possunt, quibus flatus discutuntur, aquæ educuntur, & venter imminuitur. Quamobrem meo quidem arbitrio longe felicius successisset negotium, si suo medico ordinarii eo tempore, quo defunctus in horto asthma præcordiorum inciderat, eo omnes curationis scopi fuissent intenti, ut materia arthritica, foras propulsa, spasmus nervosarum partium confopitus, ac hæmorrhoidalis fluor revocatus fuisset. Hos vero fines impetrare licuisset, tam congruo vivendi genere, quam convenientibus remediis, diaphoreticis cum cinnabari & castoreo, pilulis balsamicis ad mentem Becheri paratis, pediluvii, venæsectione in pede, hirudinum applicatione, & sufficienti motu corporis.

Neque etiam subscribere possum usui lactis asinini, qui per totum mensem Augustum, interpositis purgantibus, maxime gummi guttæ protractus fuit. Quamvis enim hocce lac, decenter usurpatum, in phthisi, atrophia, arthritide, atque podagra haud levem præstare opemprehendatur: attamen in præsentem casum, ubi tonus ventriculi ac intestinorum per crebra purgantia magis labefactatus, & ad has partes insignis vitiosorum humorum saburra invitata fuit, ac denique ipsa cachexia jam invaluit, minime faustum ac salutarem ex illius usu eventum sperare licuit.

Porro quod attinet curationem, quæ per mensem Septembrem, cum viperis, ac interpositis pariter purgantibus instituta fuit: illa sane majorem excitasset usum, si sub morbi principio mense Julio fuisset administrata. Namque crebra constat experientia, viperas & in pulvere & decocto datas virtutem possidere: anti-spasmodicam, acres humores attem-
per-

perare, transpirationem promovere, ideoque massam sanguineam ab omnibus purgare sordibus.

De effectu autem tincturæ solaris positivum ferre iudicium, eo minus valeo, cum illius compositio mihi sit incognita. Interim haud ignorari oportet, nullam adhuc repertam fuisse tincturam solarem, quæ revera continuit aurum solutum; quin simul fuerit aliquantulum corrosiva; talemque maxima cautione adhibendam esse. Contra vero, quæ non est corrosiva, nullum omnino continet aurum; sed hoc ea, qua sumtum fuit, quantitate ex residuo separari potest; & ejusmodi tincturæ virtus vel mensuæ aurum solventi, vel aliis ingredientibus debetur. Quæ ergo in nostro casu adhibita fuit tinctura, videtur ferre fuisse corrosiva, quoniam sub ejus usu omnia symptomata majus sumserunt incrementum. Ceterum, si libere dicam, quæ sentio: verosimillimum mihi est, quod curatio in perillastri ægro consulto tam pomposis fuerit instituta remediis, quæ insignem undique sœvent applausum; quo post insequentem mortem in vulgus propagari posset, omnia ac pretiosissima in usum vocata esse subsidia.

Quicquid sit, optassem saltem, ut novissima curatio cautius fuerit instituta; & secretum illud antihydopicum omissum esset, quod procul dubio corrodens fuit ac mercuriale; siquidem exinde pessime habuit æger; copiosius salivam reddidit, ac per anum materiam teterrimam, sanguinis extravasati progeniem excrevit. Et haud satis mirari possum, quod, postquam defunctus ex tam violentis remediis omnibus destitutus fuit viribus, ipsi adhuc vehementiora purgantia, & quidem infusum helleborinum pariter ac 16. grana gummi guttæ sint propinata. Hæc enim medicamina, eo tempore, eaque ratione adhibita sola suffecerunt, lethalem ventriculi ac intestinorum inducere inflammationem; quæ cum post mortem cum ingenti harum partium inflatione, more hydropicis alias minus consueto, reperta fuerit, ex dictis omnino derivanda est remediis; de quibus omni jure prædicare licet, quod mortem acceleraverint.

C A S U S XCIV.

De Asthmate spasmodico a potu & visu post iram sumto, & inde adhibitis incongruis medicamentis orto.

V Ir annum ætatis agens 30. constitutionis sanguineæ, vegetæ, habitus corporis spongiosi, & succulenti, post vehementissimam ab ira commotionem, & corporis & artuum tremorem, mox capit cibum in convivio, & præterea potum vini liberaliori ventriculum replet. Hinc noctem habuit valde inquietam cum stridoribus anxiiis præcordiorum junctam; nisusque vomendi continuus erat, & universi corporis languor. His symptomatibus per aliquot dies hærentibus superveniunt porro ciborum inappetentia, pulsus debilis & celer, tabes, febris lenta; sed oris adest siccitas, & humidi adpætentia; color faciei, cum albo oculorum flavescit, urina mingitur pauca, sed colore fusca, rubicunda, brunna, valde saturata; alvus est dura, tensaque, difficiliter sterco & flatu reddit. Quare plures in consilium vocavit medicos, qui præscripserunt copiosa & varii generis remedia aperientia, emetica, amaricantia, stomachica, carminativa; obstructionem hepatis horum malorum causam esse rati, & stomachum valde imbecillum, debilitatum, & viscida saburra repletum; sed omnia incassum dabantur. Perdurarunt hæc potius molestiæ per tres menses; quorum ultimo accessit ingens asthma spasmodicum, quod nocturno tempore ita adflixit ægrum, ut non in lecto commorari, sed per aliquot horas in conclavi obambulare, & fenestras aperiendo spiritum haurire debuerit. Corpus erat valde tenue, viribus & sanguine consumptum, alvus valde clausa; & in talium rerum statu meum petiit consilium.

Sanatus etiam est sub divino auxilio felicissime 1) liquore anodyno nostro minerali, 2) usu pulveris præcipitantis nitrosi, 3) infuso theiformi ex floribus chamæmeli vulgaris & romani, summitatibus millefolii, floribus salviæ, verbenæ, ver-

ronica & semine sceniculi preparato; & frequenti usu pediluviorum ex sola aqua dulci paratorum. Postea usus est elixirio balsamico temperato viscerali, quod confici curamus ex extracto rhabarbari & herbarum amarificantium; gummatibus resino-balsamicis temperatis; quæ cuncta dissolvuntur in lixivio tenui salis tartari: clysteribus quoque emollientibus sub initio alvum constrictam solvimus; hisque remediis ad mensuram usurpatis pristinam restitimus sanitatem.

Epicrisis.

Hic morbus difficilibus complicatus symptomatibus & diuturnior non recte a medicis tractatus fuit, quoniam causam & originem mali non rite pervestigavit. Plurimi medicorum hac versantur in opinione, humorum maxime in morbis peccare vitia, copiam, crassitatem, vel salsam vel acrem erodentem qualitatem, & inde fieri infarctus, obstructions vasorum, stagnationes & rosiones partium; minime vero attendunt, a solo motu solidorum vehementer vitiato ac inverfo, sine præcedente omni noxa humorum, mirifice totam functionum animalium œconomiam perturbari posse. Inde fit, ut causa humorum non recte cognita ac perspecta huic removenda idonea nec invenire, nec opponere sciant subsidia. Exemplum nobis præbet præfens morbi historia, cum vir ille perfectè antea sanus ex solo animi affectu vehementiori, & cibo potuque largiori statim superingesto incidit in grave & diuturnum malum. Medici non attendentes causam, pugnabant contra hoc malum medicamentis, quæ ad tollenda humorum vitia alias non inepta sunt, nimirum salibus aperitivis, decoctis quoque ex aperientibus, amaris, laxantibus, purgantibus, emeticis, venesectione, vesicatoriis, carminativis, stomachicis, & id genus pluribus, sed penitus supervacaneo labore; cum omnia hæc symptomata unice a spastica constrictione generis nervosi, & imprimis ventriculi, maxime pylori, & ductuum biliorum, septi

transversi, ac intestinorum originem suam traxerunt, & postea etiam ex imprudenti remedium applicatione magis sustentata & aucta fuerunt. Unde mirum non est, ægrum non potuisse convalescere. Dici enim vix potest, quanta noxa & perniciēs repente in destruendo functionum naturalium ordine nasci possit a solo graviore animi affectu, ira vel terrore; si quis mox post eum capit cibum vel potum, multo magis, si hisce nimium repleat corpus. Quotidiana in eo confirmatur experientia, graves & lethales inde provenire afflictiones. Nam ea est omnis affectus natura, & conditio, ut vehementer in systema partium nervosarum operetur, motus systoles & diastoles equabiles penitus pervertendo. Hinc fit, ut non modo progressus & circulus humorum, sed & inde dependentes motus se- & excretorii vitium contrahant, & per consensum afficiantur: quid? quod omnia in corpore humano tum sint perturbata, sub quo statu utique pessimum est, cibo vel potu onerare naturam. Neque enim digestio, concoctio, & excretio, quæ requiruntur ad cibum & potum naturæ nostræ amicum reddendum, recte fieri possunt. Inde vero cruditates, stagnationes sordium in primis viis suboriuntur, & vera materialis causa morbi, quæ jam imbecille nervorum genus magis adstringit progignitur. Ex quo etiam facile reddi potest ratio, cur ante paroxysmum intermittētis febris cibus sumtus ingenti sit detrimento; & potus fontium medicamentorum paullo copiosius assumptus post omnem affectum animi interdicens sit. Præterea ex curatione hujus morbi a nobis facta id in usum prædicum depromi potest, sola strictura spastica & icteritiam passionem, & asthma diuturnum fieri posse; & hæc sublata per efficaciam & probatissimam antispasmodicam, inter quæ merito eminent liquor noster anodynus mineralis, pulveres nitrosi, pediluvia & clysteres ex chamomilla confecti, ejusmodi morbos curari posse.

Notandum denique hoc loco est quam maxime, in ejusmodi morbis, qui nascuntur

tur vel foveantur a vehementi strictura nervorum partium, ab iracundia, uti v.g. in cardialgia, ictero, asthmate convulsivo, conatu ad vomendum, alvi strictura &c. purgantia fortiora, & emetica venenum esse mortiferum.

C A S U S XCV.

De Empyemate feliciter curato.

JUvenis generosus 17. annorum, tolerata febre acuta, cum aestu atque doloribus in latere sinistro stipata; incidit in diarrhoeam & purpuram albam cum summa virium prostratione, tussis sicca, sudoribus nocturnis & tumoribus oedematosis pedum sociatam. Hinc a loco, ubi commorabatur, domum per septem miliaria morti ferme vicinus deportabatur, curæ cujusdam medici tradebatur; ejusque opera frustra usus, ad me confugiebat. Deprehendi ægrum gibbosum, viribus plane destitutum, & sinistro pectore tumorem quendam: ex quo materiam purulentam in pectoris cavitate fluctuari suspicabar. Quare adplicui emplastrum de melliloto cum spermate ceti: ex quo maturatus ille tandem lanceola incidebatur, & plorabat insignem materię purulentę quantitatem cum egregio egrotantis levamine. Ex hac porro apertura aer spirabat, perque eam instrumentum exploratorium per quatuordecim uncias in pectoris cavitatem adigi poterat. Elapsis octo diebus, duorum ab hac incisione digitorum latitudine, altera sponte adparuit apertura, pariter in pectoris cavitatem penetrans. Sed postquam interne decoctum ex sarsaparilla mane & vespere bibendum dabatur; & primum inficiebatur simul, deinceps vero mixtura balsamica ex essentia succini, myrrha, aloes & balsamo de Peru injectio facta erat; æger intra annum dimidium perfecte convaleuit.

C A S U S XCVI.

De Rheumatismo pulmonali.

Generosus vir, 30. jam septem annos natus, præter variolas in prima in-

Hoffm. Consult. Med.

fantia facillime superatas, illibata semper gavissus fuit sanitate. Decimo tertio ætatis anno foedam incidit scabiem, cum turpi pedum exulceratione; ex qua pariter post satis longum tempus liberatus, optime valuit; & nonnisi quandoque pustulas in dorso inter scapulas toleravit, molestum inferentes pruritus. Hinc juvenis septemdecim annorum inter Gallos nomen dedit militię; & protinus quibusdam bellicis expeditionibus partim versus Romanum imperium, partim versus Belgium factis interfuit. Sub his belli laboribus præter dentium dolores sæpius adfligentes satis bene habuit: anno 1708. autem, dum in Belgio Gallico ad urbem Condee degeret, tertiana simplici & duplici, in vicem alternantibus sollicitatus est; ab eaque satis emaciat, per diuturnum corticis chinæ usum convaleuit. At exinde sæpius colli doloribus, phlogosis ac febre erratica infestatus, simulque aliqualem maciem ac catharralem corporis dispositionem passus fuit: quæ tamen omnia haud impedierunt, quo minus quandam præ se tulerit sanitatis speciem. Tandem anno 1725. febre acuta, a medico pro pleuripneumonia habita, prehensus, & ab illius principio ad statum usque delirus, denique non nisi largis, iisque repetitis venę sectionibus in tantum fuit restitutus, ut nihilominus quidam capitis dolores restiterint; qui denique diuturna ac convenienti profligati sunt medicatione. Attamen relicta fuit macies, tussis sicca, atque pectoris oppressio. His ergo symptomatibus opponebantur juscula medicata ex cancris siccatis, & appropriatis herbis confectam; & cum felici haud destituerentur effectu, per integrum continuabantur triennium. Quum vero tandem quardam ventriculi accedere videretur debilitatio: alter consultus medicus hoc remedii genus dissuasit, & anno 1729. curam lactis asinini commendavit. Hæc vernali tempore instituta, egregie prodesse videbatur; per autumnum vero sub adversa tempestate prosequuta, varias excitavit molestias. Quare hac quoque missa, increbuit tussis sicca; corpus macilentius redditum, variisque a capite ad pectus defluxionibus obnoxium fuit, cum crebris phlogosis.

Q

Hilse

Hisce autem malis tantum abest, ut regulari cura obviam iretur, ut potius hinc inde vagum arriperetur subsidium.

Hinc tandem & ego sub auspiciis præcedentis anni 1732. in consilium vocatus, sequentem rerum deprehendi faciem: æger staturæ longioris, habitus macilentioris, temperamenti ad melancholiam proclivis, & ad iracundiam facillimi, tussi inter humidam & siccam media, quasi convulsiva, non solum de die, sed & noctu somnum turbante infestabatur; adpetitu fruebatur irregulari, viribusque ferme exhaustus, tum temporis præscriptis a medico ordinario infusis theiformibus & absorbentibus utebatur. Suspicebam phthysicos hypochondriaci initium cum scirrhopulmonum dispositione; & ex crebris catharrhalibus ad fauces & pectus defluxionibus, seri acrimoniam subesse judicabam: hinc etiam contra aliorum opinionem, si præscriptis aures daret, felicem curationis eventum pollicebar. Eo fine loco Majalis curæ, serum lactis dulcis, cujus præparationem ac usum ex scriptis Illustris Hoffmanni didiceram, ordinavi. Namque tres illius libras quotidie mane assumebat æger, & inde egregio cum fructu, & absque ullo virium decremento ter quaterve quotidie alvum deponebat; appetitu ac summo per quadraginta dies satis integro gaudebat, equo corpus movebat quotidie, ac optime habebat. Licet etiam sub hac curatione ex terrore ob inopinatum filii unici ab alto casum suborto, motus febriles incurrerit: illi tamen dato analeptico mox remittentes, non nisi leviolem tussiculam, cum pauca pituitæ rejectione reliquerunt. Ab hinc finita lactis potatione, proponebam acidulas Selteranas; quarum primum una cum tribus lactis asinini partibus mixtarum, deinceps aequali combinatorum pondere tres quatuorve singulo mane potabantur libræ. Eadem aquæ cum vino sociatæ potus quoque ordinarii loco sub epulis interviebant; donec 28. earum lagenæ fuissent exhaustæ. Sub hac medicatione æger quotidie vel ambulando, vel equo vehendo sub cœlo sereno corpus movebat; ceterum egregio fruebatur adpe-

titu, nullamque præter levissimam tussim, stato tempore hora tertia matutina recurrentem tolerabat molestiam. Neque vero ullum huic curationi interpolui laxans, quoniam alvus æque ac aliæ excretiones insigni succedebant fructu sponte, & primæ viæ sub seri lactis usu satis purgatæ videbantur; nec alia dabam remedia, nec ipsum Elixirium viscerale balsamicum Excellentiss. Hoffmanni propinabam, cum æger illud sibi nimis æstuosum putaret. Sic vero finita utraque curatione appetitus vigeat optime, corpus augebatur, vires redibant, tussisque plane evanescebat; & licet adventante hyeme recruderit, adhibitis tamen pectoralibus & laxante mannato cessabat iterum. Circa æquinoctium autumnale, cum æger sanguine abundare mihi videretur, venam in pede secari curaveram; ex quo ipse, tum temporis athleticè sanus nullam percepit molestiam. Nec enim antea, nisi summa necessitate coactus, venam tundendam præbuerat, sed potius per aliquot annos ab ea operatione abstinerat; & referebat, cruorem, olim e vena missum, semper crusta inflammatoria fuisse investitum. Ceterum hac hyeme sub sedulo corporis exercitio, præter levissimam quandoque tussim, valuit integre; nec a febre catharrali, quæ sub hujus anni auspiciis ob humidam ac nebulosam tempestatem cum variis, iisque gravioribus hic locorum grassabatur symptomatibus, corripiebatur. Verum enimvero ante quatuordecim dies de mustitante colli dolore, & appetitus imminutione conqueri cepit, & hinc laxans remedium, sibi semper amicum, desideravit, quod etiam ex temperatis aperientibus, & pectoralibus demulcentibus confectum per biddum cum felici sumsit successu. Altero die, cum cœlum esset serenum, meridianis horis equo profectus rus, ibidem ad vespem usque in conclavi valde calefacto commorabatur, & post solis occasum domum reversus male habere cœpit. Postridie magno interfuit synedrio, & deinceps inter convivium lulu chartæ lusoriae ad vespem usque tempus consumpsit. En autem sub hoc ipso lusu pri-

primum frigus dextrum capitis latus occupabat, collum obrigefcebat, auresque dolore prehendebantur insigni; tum refrigerescbat spina dorsi, & denique tremulus horror totum concutiebat corpus. Hinc in lectum deportatus, mox lenem percepit æstum, cui protinus leve ac brevis jungebatur delirium. Sed datis demulcentibus, absorbentibus atque diaphoreticis, lenis erumpebat sudor, & morbus intra triduum solvebatur. Abhinc ergo satis quidem bene habet; sed dolor colli adhuc mullitat, adpetentia cum somno haud rite sibi constat, & tussis excretionē pituitæ stipata adhuc adfligit.

CONSULTATIO.

Postquam morbum, cujus causa consultus sum, cum omnibus symptomatibus atque momenti sedulo perpensi; illum veræ phthysios nomen adhuc minime mereri exinde conjicio, cum nec ulceratio, nec scirrholitas, nec occultæ vomicæ aut tubercula quædam in pulmonibus se exserant. Libera enim adhuc est spiratio, tussis interdum plane evanescit, nec purulenta sequitur materia, nec febris lenta jungitur. Hanc potius tussim rheumatico-scorbuticam dici debere existimo; quæ a colluvie & congestione serii impuri acrioris in vasis & canalibus bronchiorum orta, a transpiratione vero per frigidum humidumque vere & autumnæ aerem prohibita, & a diætæ erroribus magis sustentata, & denique ab accedente mala digestionē, ac fortibus animi commotionibus adhuc magis adaucta fuit. Nec leviori documento, quod massa humorum vitalium multis scorbuticis scateat sordibus, sunt ipsæ molestiæ, ægrum tam diu, tamque graviter excruciantes: quæ sane temporis mora, nisi tempestiva feratur medela, facillime in atrophiam cum febre lenta atque hæctica transire possunt. Quod si vero primam horum malorum originem perscruter, illam meo quidem arbitrio ex venesectionibus, quæ in juventutis annis bis terve ad minimum instituendæ fuissent, tum temporis neglectis derivandam esse censo; quippe quæ juvenes ab affectibus

tam acutis, quam longis optime præservare valent. Forsitan etiam nec febres tertiana, aliæque ab ægro toleratæ haud rite fuerunt perlanatæ; & hinc viscerum separatoriorum abdominis, glandularumque meseraicarum malam reliquerunt constitutionem: quo factum esse potuit, ut humores acres impori magis augmentati increverint. Exinde vero adparet, medicum illum, qui hætenus ægrotantis valetudini remediis diluentibus, demulcentibus, lacte asinino, sero lactis, aquis medicatis &c. prospexerunt, & corporis commendarunt motum, morbum, illiusque causas egregie perspexisse. Quare restat dumtaxat, ut paucis complectar, quæ ratione instanti vere ulterior medela ferri debeat. Hinc ante omnia necessarium duco, ut quamprimum fieri potest, ex vena in pede tusa octo cruoris emittantur uncia, idque singulis octo mensibus repetatur. Hoc præsertim tempore æger in victu, potu, aliisque rebus non naturalibus probe sibi caveat, cibos concoctu difficiles fugiat, aerem frigidum humidumque arceat, & ab omnibus mentis affectibus sedulo absteineat. Deinceps per quinque vel sex hebdomades serum lactis adhuc potari suadeo; quod sic paratur. Lactis vaccini aut caprilli sex libræ medicæ igni admoveantur lenissimo, ut parum ebulliant; tum addito citri succo, quantum bina capiunt cochlearia, iterum ebulliant, donec coaguletur; hinc percoletur, & addatur oculorum cancri præparatorum drachma: quæ invicem probe agitentur, ut aciditas infringatur; & denique syropi papaveris rhæados uncia una immisceatur: ex quo mane calide bibat æger, reliquum sub prandio hauriat frigidum. Non minus inter hanc medicationem singulis quatuor diebus lenè laxans rhabarbarinum sumatur, quod sic paratur: Conteratur una cum dimidia rhabarbari uncia, affundantur ferventis aquæ uncia octo, ebulliant leviter, percoletur cum libra una passulorum Corinthiacarum bene mundatarum; addantur sacchari albi candi uncia tres; evaporentur leniter in patina stannea ad humiditatis consumptionem, & denique addatur cinnamomi drachma una. Hujus

enim laxantis uncia una cum dimidia mane assumatur, & vel jusculum, vel infusum theiforme, vel serum lactis calide superbibatur: quod & sub initium, & finem curationis assumatur. Cæterum uti semper, ita præcipue sub hac curatione accurata observetur diæta: corpus ante prandium moderate moveatur; sub epulis loco vini rhenani vinum de Tinto, cujus octava mensuræ pars cum una Hungarici permixta sit, potetur. Non minus egregiam pollicentur opem juscula ex carminibus gallinarum, vitulorum, chærefolio, radice cichorei, nasturtio & tantillo macis confecta. Reliqua medicamina parum efficient, & in iis non nisi sequentem pulverem ab ægro cubitum ituro sumendum suadeo: Recipe lapidum cancrorum, pulveris marchionis ana drachmam unam, succini preparati unciam dimidiam, pulveris cascarillæ, salis absinthii ana grana quindecim. M. f. pulvis, div. in 3. partes. Potui ordinario convenientissima est aqua; & eaque fontana, pura, levisque; quæ si durior fuerit, sic attemperetur: Amygdalarum dulcium uncia dimidia contundatur in mortario, infundantur aquæ quatuor libræ, coletur, bibaturque. Nec alienæ erunt vel aqua cum pane simlagineo, ac cornu cervi usto decocta, vel acidulæ Selteranæ vino Mosellano nuptæ. Externe sequens emplastrum longo usu habeo comprobatum: Recipe myrrhæ electæ, bdellii, succini, mastichis ana unciam dimidiam, axungię humanæ, ceræ, minii ana uncias quatuor, saponis veneti, camphoræ ana drachmam unam & dimidiam. M. f. emplastrum, quod pectori, collo & spinæ dorsi imponatur. Nec denique contra tussim, si vehementior fuerit, contemnendum effectum præstant pilulæ de styrace, septem granis cum totidem alocephanginarum mixtæ & vesperi exhibitæ. Quæ omnia si cum recto vivendi genere per aliquot tempus usurpaverit æger, de felici eventa nullus dubito.

Nec spem fefellit hæc medicatio: siquidem post aliquot menses mihi nunciatum est, generosum ægrum a commendatis remediis insigniter sublevatum, & per-

fectæ tantum non sanitati fuisse restitutum.

C A S U S XCVII.

De pleuritide spuria ac vera feliciter persanata.

VIR illustis quinquagenarius litteratus, corporis paullo firmioris, vitæ duriori magis, quam molliori assuetus, ob nimiam in studiis, lectionibus & meditationibus, etiam mox a pastu, intemperantiam, & ob vitam motus valde expertem, ingentem universo corpori & præsertim capiti atque ventriculo contraxit debilitatem; quam quotidiano, moderato tamen vini generosi potu emendare per aliquot annos tentavit. Tantum autem abest, ut illud obtinuerit, ut potius inde sibi accerferit purpuram scorbuticam; quæ ipsum mox leviter, mox graviter infestavit, & lecto affixit variis stipata symptomatibus: quæ inter illud notari meretur, quod partes extremæ manus, pedes, nares, ipsumque scrotum glaciali quasi corripuntur frigore, fervidissima licet æstate. Purpura vero ad corporis superficiem exeunte, calorem naturalem hæ partes recipiunt. Cum superiori vere satis graviter & acute purpuræ morbo laboraverit, & feliciter convalesceret: ad eradicandum & funditus extirpandum ex massa sanguinea hocce vitium commendavi ipsi usum fontis Selterani, quem etiam per mensem bibit egregio cum levamine, & virium restauratione. Inde etiam appetitus ciborum evasit longe fortior. Nihilominus cum leviter vestitus, in horto sole occidente, auræ paullo humidiori & frigidiori ambulando corpus exponeret, incidit in novum morbum. Nimirum postridie vesperi vehemens universum corpus percutit frigus, per horæ spatium & ultra durans, quod mox excepit maxima præcordiorum anxietas cum vomendi conatu, inquietudine, & dolore dextri lateris acuto, spirandi difficultate juncto: quæ symptomata ipsum per totam noctem detinuerunt graviter. Ego mox venam

seca-

Tecari, & ex affectu lateris parte sanguinis circiter quinque; vel sex uncias detraxi iussi; ac pulveris bezoardici cum aliquot granis nitri mixti aliquot doses, singulo triduo unam sumendas ordinavi, superbibendo aliquot infusi Theebois vasa: inde copiose sudavit per totum corpus. Præterea lateri dolenti adplicandam curavi vesicam bovinam, ultra dimidium decoctæ ex floribus sambuci, meliloti, verbasci, chamæmeli officinalis, millefolii, semine anethi, croco & lacte vaccino repletam. Effectum etiam est hisce remediis, ut non modo dolor ab initio satis acutus cum spirandi difficultate, sed & acris febrilis calor cum omnibus symptomatibus intra duos dies ex toto sublata fuerint; adeo ut æger lectum deseruerit, & postmodum cibum largiorem cum potu sumserit. Verum enim vero circa noctem ex improvviso summa præcordiorum anxietas, sine prævio frigore cum febrili ardore, conatu vomendi, spirandi summa angustia, tussi valida, sed sicca, & dolore lateris antea affecti revertebantur: quæ cuncta symptomata ab initio speciem febris intermittentis præ se ferebant, sed cum sine remissione & intermissione durarent, & sputum tertio die cruentum accederet, cum expectoratione valde difficili: adparuit, ex notis pleuritide, quæ antea tantum membranæ costas cingenti nerveæ, quæ pleura dicitur, insidebat, jam redditam fuisse veram, quæ in ipsa pulmonum substantia sedem suam habet fixam; sicuti indicabat sputum cruentum cum valde difficili spiratione & dolore magis interno, qui antea potius fuit externus. Alvus firmiter clausa, & præcordia flatibus turgida anxietates augebant.

Ego ad removendum hunc difficilem & gravem affectum nihil convenientius reperi, quam præscribere mixturam, quæ ex aqua cardui benedicti, florum sambuci, acaciæ, scorzonæ, aceto destillato, lapidibus cancrorum & diascordio Fracastorii, addito syrupo papaveris albi erat composita, qualem multoties in ejusmodi morbis utilissimam notavi. Deinde pulvere usus est diaphoretico & antispasmodico, qui conficiebatur ex cornu cervi

Hoffm. Consult. Med.

philosophice præparato, lapidibus cancrorum, cerussa antimonii, mandibulis lucipiscis, addito nitri pauillo, & cinnabaris nativæ: quem crebrius cum decocto avenaceo amygdalino sumsit. Ante vero, quam adhibuisset hæc medicamina, clystere emolliente ad discutiendos flatūs & solvendam alvum usus est: interne vero ad removendas præcordiorum anxietates, a flatibus ventriculum distendentibus obortas, sumsit liquoris mei anodynæ mineralis guttas XXX. cum aliquot guttis liquoris bezoardici Bossii. Continuat sputum ex fusco nigroque calore sanguinolentum per quinque & ultra dies; & cum expectoratio valde esset gravis, operam dedi, ut hanc faciliorem redderem crebriori usu Electuarii, quod julepo rolarum cum æqua portione olei amygdalarum dulcium recentissimi mixto, additis guttis aliquot elixirii nostri pectoralis confici curo; quod per plures dies sumsit egregio cum effectu. Præscripsi quoque infusum theiforme aliquoties inter diem sumendum, ex herba veronicæ, scordii, floribus bellidis, chamæmeli vulgaris, summitatum millefolii, radice liquiritiæ, semine sceniculi: quibus remediis intra septimum diem feliciter sanatus est, paulatim evanescentibus gravibus illis symptomatibus. Nihilominus intra tres dies cum somnus & appetentia ciborum redierint, ut e lecto etiam surgere, & studiis rursus vacare potuerit; purpura iterum adparuit cum ingenti pruritu, & universum corpus, maxime partes inferiores, pedes, crura & dorsum occupavit: adeo, ut nunquam antea tanta copia eruperit in corporis superficie; sed tamen cum somno propter pruritum paulo inquieto, sine tamen languore, & sine pulsus ac urinæ mutatione.

Epicrisis.

IN hac proposita morbi historia plura sunt adnotatione digna. 1) quod pleuritidis spuria, quæ nonnisi erysipelas musculorum intercostalium & pleuræ est, a perfrigeratione corporis & cruditatibus

primarum viarum cito possit suboriri, cum frigore præcedente satis vehementi, inclinatione ad vomendum, calore acri præternaturali; non secus ac erysipelas iisdem symptomatibus invadit: atque intra duos dies felicissime in hoc corpore, congruis remediis, venæsectione, diaphoreticis sublata fuit. Dubio procul, quoniam illustris vir ante aliquot septimanas curam cum fontibus Selteranis, quos per mensem & ultra bibit, finivit; unde sanguis redditus, quod ex venæsectione adparuit, fluidior, ut firmiorem stasin in membranis nervosis concipere vix potuerit.

2) Perquam notatu dignum est in hac historia, quod curatam spuriam pleuritidem secundo post die pleuritis vera exceperit, & hæc ipsa cum inflatione ventriculi, summa præcordiorum anxietate, alvo adstricta propter victum mox post morbum paullo pleniorē oborta fuerit. Sæpius namque observavi, quod vera pleuritis ortum suum ac initiumumat ex vitio primarum viarum, si illæ flatibus, vel spasmus sunt obsessæ. Non semel notavi, colicam flatulentam & convulsivam, quæ aliquot diebus afflixit, consequutam fuisse pleuritidem veram & peripneumoniam. Nec deficit ratio: nam propter flatum & spasmos liber sanguinis transitus per abdominis impeditur viscera; atque adeo cum impetu & copia per arterias ruit cruor ad ipsos pulmones, eorumque minima capillaria vasa; qui spissior ibi subsistens inflammationem parit. Accedit hoc maxime in plethoricis, quorum in venis copiosus & tenaci glutine refertus sanguis continetur.

3) Discussa inflammatione hic morbus fuit brevis, & intra septimum diem convenientibus remediis propter sanguinis fluiditatem profligatus. Nam instar generalis regulæ practicæ hæc tenenda est, quod quo tenacior sanguis, & ejus serositas est, eo gravius omnis inflammationis & maxime pleuritidis periculum est, & contra.

4) Denique etiam notandum hoc loco venit, quod discussio pleuritico affectu aliquot dies post purpura universum corpus obsessum fuerit, sine tamen virium jactura.

CASUS XCVIII.

De Pleuritide.

Fœmina 54. annorum nocte, præcedentibus aquilonibus ventis, qui exceperant humidos australes diu spirantes, corripitur dolore sinistri lateris, spirandi difficultate & quodam horrore, subsequitur mox pulsus celer & frequens cum calore præternaturali. Accedit altero die tussis vehemens, aspera, & sputum ejicitur sanguine tinctum, cum symptomatum exacerbatione. Hinc judicatum fuit subesse pleuritidem, cui remedia diaphoretica ac discutientia opponebantur. Tertia die valde conquerebatur de dolore sub costis nothis lateris sinistri: quare externe applicabatur spiritus vini camphoratus, cum essentia croci & balsamo peruviano mixtus, qui non tantum lateri thoracis sinistro, sed & costis & hypochondrio sinistro forinsecus fuit admotus. Interea tussis continuabat vehemens cum ejectione pituitæ crassæ; noctes erant insomnes, & sudor fluebat largior. Dati igitur nitrosi & resolventes pulveres, quibus mitigatus est æstus, & facilius reddita spirandi angustia: externe vero ad dolorem, qui valde adfligebat, compescendum, unguentum ex oleo hyoscyami, amphora, & oleo carvi applicatum: unde omnis in thorace remisit dolor, & somnus fuit quietior. Sed post somnum pessime se habuit, æstus invaluit intensior, magna virium prostratio, insignis pectoris oppletio, at vero difficilius illius expectoratio; adeo, ut adstantes rem fore conclamantem crederent. Omissa igitur unguento, externe applicabatur iterum spiritus vini, camphora probe saturatus; interne dabatur pulvis ex lapidibus cancrorum solutis, nitro, camphora mixtus, & singulis quatuor horis cum aqua scordii propinatus. Hinc dolor rediit, æger sudavit, & excretio materie pituitosæ liberior facta est, ita ut optima spes reconvalescendi apparuerit, quæ etiam die septimo, largiori sudore sequuto, implebatur. Interim agrotæ de dolore hy-

poehondrii sinistri, qui ad umbilicum usque pertingebat, gravativo, nonnunquam pungitivo conqueri cepit; qui cum corporis debilitate, urina rubicunda cum sedimento, pectore vero salvo ac integro, frustra adhibitis clysteribus, carminativis, aliisque per tres adhuc inhaesit hebdomades. Tandem denique per alvi profluvium sublatus est, quo quotidie septies quin & decies alvum deposuit, eam excrementis non modo odoris foetidissimi, sed & materia purulenta, & quandoque sanguineis grumis permixtis. Quare ordinabantur pulveres ex nitro, myrrha, antimonio diaphoretico, crocoparati; decoctum ex veronica, scordio & hederæ terrestri confectum; oleum amygdalarum dulcium cum jusculo quotidie sumendum; externe inungebatur axungia taxi, cum oleo nucis, chamæmeli atque carvi maritata; & his, sedato alvi fluxu, doloribusque sopitis ægra convaleuit.

Epicrisis.

Praesens effectus est Pleuritis: in quo notetur primum, quod ægra post unguentum pejus habuerit. Nec obscura est ratio: dum enim per ista anodyna spasmus cum dolore sistitur; hinc robore atque tono fibrarum, quo excutitur materia, dejecto, expectoratio inhibetur: manet nihilominus perpetuus humorum ad pectus affluxus, sed nulla subsequitur ejectio. Ex quo discimus, oleum hyoscyami, & reliqua anodyna, licet valde urgeat dolor, non esse exhibenda, praesertim in personis annosis. Majori vero securitate ea possumus usurpare in juvenibus: hinc etiam patet somnū pleuritide laborantibus non esse suadendum, quia sic materiae praepeditur ejectio.

2) *Ægra conqueritur de dolore hypochondrii sinistri, qui ad umbilicum pertingit.* Ratio hujus symptomatis hec esse videtur: dum sanguis per pectoris partem sinistram non bene circulatur, stagnat in liene & mesenterio: hinc dolor gravativus, quandoque pungitivus percipitur, & propter affectum mesenterium ad umbilicum usque protenditur. Hic vero stagnans sanguis tandem degenerat in pus, quod per vasa mesenterica intrat intestina, & per ea elimina-

tur. Inde discimus, quid sit, quando auctores scribunt de empyemate thoracis per anum ejecto; quod nonnulli per poros diaphragmatis, quos transiret empyema, fieri falso asserunt. Posse autem contingere stagnationem sanguinis, si in una parte illius circulatio est impedita, testatur Meckren, qui observavit, ex convulsione capitis subsequutam fuisse inflammationem hepatis.

C A S U S XCIX.

De Phthysi ex hemoptysi.

Fœmina jam agens annum ætatis vigesimum septimum, a sex jam annis tussi humida, expectoratione materiae copiosæ crassæ stipata sollicitata, & de alvi adstrictione, doloribus sinistri, quandoque etiam dextri lateris sensibus diu conquesta; ex improvviso tribus abhinc annis sanguinem cum tussi rejecit copiosum. Medicus vocatus ad hunc fluxum compescendum praescripsit pulveres stypticos, quibus hemoptysis sedata fuit, nec amplius rediit: subsequuta autem est spiratio difficilis, & largus mensium fluor accessit; sed remiserunt dolores gravativi cum hypochondriorum inflationibus. Jam annus agitur, ex quo magnam materiae purulentæ viscidæ spueræ coepit copiam; corpus externae macie conficitur & debilitatur; pulsus post partum, & circa noctem valde citatus fertur; parum comedit. Quod autem notabile est, per medium ferme annum creberrime ejicit cum spuro calculos duros & albicantes in larga satis copia; & denique jam fruitur alvo molli ac fluida.

Epicrisis.

Quamvis detrimentum ad illos, qui bono naturæ instituto, copiosis sanguinis excretionibus sunt adfuerint, ex intempestiva illarum per styptica suppressione redundet, vel hic casus docet. Hæc enim femina, quæ hypochondriorum vitio, & obstructionibus circa regionem hypogastricam laborabat: ex sanguinis motu praepedito lentoque, quia tunc sanguis alias exeundi vias quarit (nam hæ-

moptysis sæpe ab obstructo quodam viscere oritur), tandem experta est hæmoptysin, dum sanguis circa pulmones congestus fuerat. Hanc si continuasset natura, motus sanguinis fuisset composuitus. At ubi hæc hæmoptysis parum prudenter sublata fuit, nihil erat certius phthysi; cum sic constrictis pulmonibus, & motu sanguinis inverso, stagnatio pariter ac infarctus humorum suboritur. Quam vero sanguis ipse in nostra ægotante, quæ malo laboravit hypochondriaco, viscidus & acidus, dein transitus bilis interceptus, & ideo illius cum sanguine commixtio interturbata fuit: inde sanguis viscidior magis redditus, ad generationem calculorum in pulmonibus post sublata hæmoptysin, quæ sine prævia spasmodica constrictione fieri nequit, multum contribuit. Quod vero in pulmonibus calculi reperti fuerint, non mirandum; quippe qui in omnibus fere corporis partibus occurrere solent.

Vitanda cane pejus & angue est tinctura antiphthyfica Gramanni, quæ magis procurat phthysin & maturat; quod etiam faciunt liquores martiales, hæmatites, saturni, croci martis, opiata, austera, adstringentia, frigida, quæ omnia, ut & acida, malum hoc valde augent. Cura hujus morbi potius in eo consistit, ut 1.) per expectorantia materiam purulentam ejectio promoveatur, & 2.) ipsa pulmonum consolidatio restituatur. Prius ut e voto succederet, aliquantulum spero; posterius non absolute polliceor. Exhibeat itaque medicus decocta & infusa herbarum, ut che-
refolii, scordii, veronicæ, glycyrrhizæ, ut & decocta solius hederæ terrestris, quæ expectorationem humorum promoveant, & humores servant fluxiles. Convenit etiam lac asinum aqua probe dilutum, non coctum, si nimirum alvus est aperta, cui addi potest parum sacchari. Præterea quoque prodest arcanum duplicatum, quod abstergit, obstructions tollit; non minus mater perlarum, nitrum, antimonium diaphoreticum, antihecticum Poterii, quæ ver-

sus noctem, ubi æstus est auctior, sunt exhibenda. Non minus erant oleum anisi, nucistæ, sceniculi, macis, uti & essentia ex tinctura tartari, croco, oleo destillato anisi, macis parata; quæ tempore prandii ad guttas XX. vel XXX. propinetur. Nux moschata cum saccharo in tussi præstans est remedium; spiritus salis & acida tussim promonent, & dulcia denique tonum ventriculi destruant, & viscidam relinquunt saburram.

C A S U S C.

De tuberculis pulmonum.

JUvenis 24. annorum, corporis robustioris, pectoris demissi, humerosque gerens altos, multis abhinc annis difficilem expertus respirationem, vocemque semper raucam toleravit. Profectus aliquando in Belgium, duroque ibidem piscium marinorum, & carnium fumo induratarum victu utens, ventriculi aliquoties gravativum exinde sensit dolorem. Hunc frequenter corrigere tentavit & concoctionem adjuvare usu spiritus vini Franconici, quem paulo largius inter epulas hausit. Verum enim vero accedente autumno incidit intussim, spirandi angustiam & difficultatem, pungitivos in pectore dolores, & ingentem totius corporis lassitudinem: non minus dolores circa lumbos acutissimos, & in artubus pungitivos sensit, ut medicis, vagam subesse anthritidem credentes, venæsectionem ordinarent, & reliquam venæsectionem ad dyscrasiam humorum scorbuticam dirigerent subigendam. Reversus in patriam iisdem symptomatibus, sed longe atrocioribus, afficiebatur: crescebat enim tussis mirum in modum, & erat vehementissima, per integram sæpenumero adfigens noctem, adeo ut ferme suffocari videretur. Quod autem notabile erat, nihil pituitæ vel purulentæ materię rejiciebat; sed tussis aridissima erat, pulsus semper celer & frequens, appetitus nullus, urina rubicunda, nox sine somno & perpetua spirandi difficultas.

Nec

Neque minus post usum salium volatili-
um, ac infusi veronicæ gravissima fuit
reddita; nec ullæ opem ferebant medi-
cinæ, siue fuerint nitrosæ, siue decocta
pectoralia, siue myrrhata, sulphurata,
sperma ceti, siue electuaria pectoralia
&c. Optime autem conquievit tussis post
data anodyna: tunc enim somnus erat
quietior, sudores largiores, & calor re-
mittebant; sed virium debilitas inde
increfcere videbatur. Ex quibus judica-
vi procul dubio tubercula scirrhusa pul-
mones obsedisse, bronchia semper sti-
mulantia, & sanguinis cum impetu ad
pectus delati refluxum impediencia; quæ
cum nec emolliiri, nec resolvi potuis-
sent, mors tandem, ultima rerum li-
nea, supervenit.

E P I C R I S I S.

RESTE monet Hippocrates, multi-
plici confirmatus experientia, eos,
qui altos gerunt humeros, ad asthma,
aliisque pectoris affectus inclinare: quod
& in hoc casu accidit, ut juvenis iste
ad phthisin primum dispositus, mox
exinde pulmonum incurrerit scirrhuscen-
tiam, & tumores nascerentur siue tu-
bercula.

Hanc dispositionem foverunt cum vi-
tus ratio, tum regio, quam petiit:
illa erat crassa admodum & insalutaris,
dam præter cibos mali nutrimenti, spi-
ritu vini Franconico inter cibos usus est,
qui sanitati minime confert, quia chy-
lum statim præcipitat, & in coagulum
compingit, & maxime illis, qui ad scor-
buticam inclinant dyscrasiam, minus
conveniens, quia jamdum humorum la-
borant crassitie. Regio, quam petiit,
ab aere vappido repleta fuit, qui san-
guinis mixturam, crasin atque motum
non parum turbare valet. Ista præcipue
pulmonum tubercula possunt protrude-
re; quibus dum sanguinis circuitus per-
vertitur, eique remora injicitur, par-
tim tussis, dum natura id, quod sibi
molestum est, ejicere laborat, partim
angustia & difficultas spirandi fiunt;
ut ob lentiores sanguinis progres-

sionem lassitudo corporis, & ob vesicu-
larum pulmonalium distensionem pun-
gitivi dolores conjungantur. Quod vero
lumborum dolores orti fuerint, haud
ignorari oportet, quod illi dyscrasia
scorbutica laborantibus familiares; quo-
niam & sanguinis tardior motus, tum
etiam concurrens salina intemperies
membranas pungit, vellicat, & irritat.
In itinere autem æger melius habuit,
eo quod motu tali motus sanguinis quo-
dammodo liberior redditur: simulac
vero requievit, symptomata invalue-
runt.

In curatione eo quidem respiciendum
fuerat, ut pulmonum tubercula emol-
lirentur ac resolverentur, quæ autem
omnem eludit operam. Inter illa emol-
lientia & resolutentia sunt varix radi-
ces: & herbe v. g. fieri potest decoctum
ex radice chinæ, passulis, rasura ligni
sassafras, carduo benedicto, veronica,
scabiosa, scordio, floribus sambuci, ra-
dice Angelicæ (ut ut enim hæc sit ale-
xipharmaca & calida; tamen in deco-
cto dissoluta ejus virtus sanguinem non
adeo commovere potest) herba malvæ,
althææ, radice enulæ &c. Non minus
pulveres parari possunt, ex lacte sul-
phuris, antimonio diaphoretico, anti-
hectico Poterii &c. Conveniunt porro
terra foliata tartari, solutio oculorum
cancrorum, crocus, myrrha in substan-
tia comesta. Quæstio autem incidit,
num venæsectio locum habere possit?
Nihil omnino obstat, si modo sanguis
fuerit præparatus. Sed omnia salia vo-
latilia oleosa non nisi præservative lo-
cum habent: nam alias post horum &
calidorum usum malum, & tussis inva-
luit: ex quo sanguis majori in copia
ad pulmones vectus, ibique haud inve-
niens liberum transgressum, angustiam
atque difficultatem spirationis adauxit.
Cum autem nulla in hoc ægro spes tu-
bercula resolvendi superesset; hinc ad
deliniendum affectum blanda anodyna,
uti crocus cum aqua papaveris rhæadoss
&c. adhibita fuerunt.

APPENDIX,

EXHIBENS

Judicia & Responsa Medica, an purgans ex resina jalappæ & mercurio dulci lactentibus infantibus sit propinandum.

Puerulus unicus, parentibus carissimus, tres anni quadrantes natus, primo ætatis semestri, absque ulla ægritudine sanus vixit ac incolumis, ubera rite traxit, placide dormivit, alvi excretiones habuit liberas, & vegeto semper, vivacique floruit ingenio. At vero mense Decembri inquietus esse, continue clamare, faciei calore uri, ac ore spumam crebrius reddere cœpit, ut medicus dentitionem suspicaretur. Hinc ordinavit tenellulo pulveres purgantes, quorum singulus grana duo mercurii dulcis, & resinæ jalappæ præparatæ, i. e. resinæ jalappæ partibus binis & tribus amygdalarum dulcium confectæ granum habebat. Horum uno assumpto, infans vomuit, & decies alvum deposuit: quare reliquorum usus fuit intermissus. Abhinc vero male habere cœpit; dum præsertim spiratio anihela accedere, ipse sæpius suffocari, ac crebriori digitorum convulsione corripì observabatur. Sexto demum Iduum Maji vehementi inquietudine, anxietate ac spasmo prehendebatur; contra quæ a priori medico ordinata fuit hæc compositio: Recipe resinæ jalappæ præparatæ grana sex, sacchari candi pulverisati grana 12. mercurii dulcis grana 15. M. f. pulvis in sex partes dividendus. Harum binas assumptas, crebræ alvi dejectiones, ac dictorum symptomatum major ferme excepit exacerbatio; adeo, ut adstantes convulsiones veriti, tenellulo propinarent pulveres quosdam antiepilepticos. Neque tamen minus 11. Kalend. Junii ipsa erupit epilepsia cum horrendis convulsionibus; quæ multis remediis antiepilepticis & internis & externis, clysteribus, & pulvere purgante ex mer-

curii dulcis duobus granis, & unico resinæ jalappæ confecto, qui repetebatur V. Kalend. cum uno dumtaxat mercurii dulcis grano, oppugnabantur. Et postquam 6. & 5. Kalend. ex his remediis exacerbari videbatur epilepsia; ea tamen, 4. & 3. Kalend. evacuata per alvum copiosa, scetida, ac mali coloris saburra, paululum remisit. Verum enimvero cum Nonis Junii recrudescerent motus epileptici atque convulsivi, præter clysterem, 8. Iduum & infanti & nutrici quandoque data est hæc potio: Recipe resinæ jalappæ grana quinque, dissolve in uno ovi vitello recenti, adde aquæ chamæmeli romani unciam unam & semis, syrupi rosarum solutivi drachmas tres. M. D. ex qua large alvum deposuit, simulque mansit inquietus. Circa diem tertium Iduum Junii non solum crebrius alvi profluvium accessit; verum etiam tam angusta supervenit spiratio, ut suffocari omnino videretur puerulus, & rauca voce peculiarem ediderit sonitum. Quamobrem dati interne sunt pulveres adstringentes, externe stomacho impositum ceratum theriacale: ex quibus bene habere cœpit, nullaque a 14. Kalend. Junii, ad 5. usque Iduum accessit medicamina.

Has interim molestias partim a difficili dentitione; bini enim sub illis dentes, iique maxillares, in mandibula superiori eruperant, partim ab impuro nutricis, hanc ob causam abactæ, lacte derivaverunt. Cum vero nihilominus 5. Iduum Julii male iterum habuisset infans; iterum exhibitus est pulvis ex tribus mercurii dulcis granis, & uno resinæ jalappæ confectus, sed ipse a 11. Iduum ad 5. diem ante Kalendas Augusti, æstu, inquietudine.

dine, tussi, roncho pectoris misere sollicitatus, ante memoratum anxium sapius edidit sonitum. Hæc contra symptomata varia pectoralia, veluti fuerunt loch sanum & experium, lac sulphuris cum saccharo albo in sexdupla dosi, & electuarium ex oleo amygdalarum dulcium, spermate ceti & saccharo Canariensi paratum &c. exhibebantur; intra ultimum quatri-duum pulveres laxantes ex mercurii dulcis granis duobus cum dimidio & uno resinæ jalappæ præparatæ bis dabantur; ac duo linctus pectorales propinabantur, quorum unus syrupi da manna solutivi unciam semis, pulveris jalappæ scrupulum unum, aquæ veronicæ drachmas duas; alter syrupi de manna solutivi unciam unam, jalappæ grana 12. & aquæ veronicæ drachmam unam habebat. Tum 5. Calendarum Augusti violenta erupit epilepsia, & per tres dies absque remissione, cum perpetua dicti anxii sonitus ex pectore explosione, alvo soluta, tetriq; excrementis vehementer inhæsit: donec denique pridie Calend. Augusti ipsa mors inlequeretur. Hoc tempore multis remediis antiepilepticis, internis pariter ac externis, clysteribus ad sedandam diarrhœam pulvere theriacali, aliisque, quorum intra triduum viginti duo numerabantur, remediis pugnatum fuerat. Altero denique post mortem die, bini in superiori maxilla observabantur dentes, eruptionem minantes, atque fauces aphthis & pustulis inflammatoris obfessæ deprehendebantur.

Neque vero ignorari oportet, defuncti fratrem binis abhinc annis, eadem ætate, iisdemque symptomatibus infestatum, iisdemque remediis tractatum periisse; quippe cui & præservandi & curandi sine sæpenumero & laxantes pulveres modo recensiti, & alia remedia cum jalappa commixta propinata fuerant. Quamobrem, dum adhuc viveret hic puerulus, ab alio medico hæc curandi ratio in dubium vocata est: quippe qui tam acria, irritantia, atque purgantia, copiosa quantitate & crebro data, in tam tenero subiecto, quod & natura sensibilissimum, ad spasmodicos ac convulsivos motus proclive, & ob difficilem dentium eruptionem

doloribus, ac violentis generis nervosi distensionibus obnoxium fuit, minime proficua, sed summe potius nociva iudicavit. Hinc etiam, vi conscientiæ permotus hic medicus, cui pariter ac priori defuncti cura erat tradita, ad quasdam quæstiones medicorum celebriorum flagitavit responsa ac iudicia; eo dumtaxat fine, ut prior medicus, frequenter, sed frustra ne lætentibus infantibus tam acria propinaret purgantia, commonefactus, convinceretur, hanc medendi rationem & arti medicæ & conscientiæ omnino repugnare.

RESPONSUM WITTENBERGENSE.

Propositæ nobis fuerunt quædam quæstiones, ut de iis, quid sentiremus, responderemus; quarum quinque potissimum occurrerunt nobis; nimirum 1) Num infanti, tres anni quadrantes nato, dentitioni difficili obnoxio; & ex lacte corrupto dejectionibus alvi viridescentibus cruciato, hinc anxietatibus, spasmis, & epilepticis correpto motibus, purgans ex tribus mercurii dulcis granis & uno resinæ jalappæ præparatum, tuto & cum fructu præsertim repetitis vicibus, propinari potuerit?

2) Anne consultius fuisset, in locum mercurii dulcis, ac resinæ jalappæ, lenius laxans vel solum, vel cum pulvere absorbente antispasmodico commixtum exhibere?

3) Utrum rationes hanc in causam allegatæ cerebrinæ sint, ane potius veræ atque solidæ.

4) Num ex ullo probato scriptore medico probari queat, mercurium tribus granis, cum purgante mixtum in tam tenera ætate fuisse propinatum? &

5) Anne denique ex sæpius repetito hoc laxante, mox insequuti epileptici motus debeant derivari?

Quamobrem, omnibus perlustratis diligentia collegiali probe momentis, ad primam quæstionem positivam magis dare responsum potuissimus, si allegatus fuisset.

fuiſſet effectus, quem recensitum purgans in eo tenellulo ſemper edidit. Neque tamen minus, ſi ætatem ſubjecti tenerri-
mam, anxietates, ſpasmus epilepticos, dejectiones alvi virides, dentitionem di-
ficilem, reliqua ſymptomata, & ſæpius repetitum purgantis uſum conſideremus, non poſſumus, quin hunc auſum nimis te-
merarium declaremus.

Melius factum fuiſſe putamus, ſi in tali rerum ſtatu & mercurius dulcis & reſina jalappæ omiſſa fuiſſet; eo magis, cum longe tutiora proſtent purgantia, quæ in infantibus cunctis evacuandi ſcopis faciunt ſatis. Præſertim autem in noſtro ſubjecto longe convenientius fuiſſet, clyſteribus ac blandioribus laxantibus, cum abſorbentibus mixtis acrimoniam primarum via-
rum temperare & leniter eliminare. Quod ſi enim in iſtis multæ ſordes acidæ, atque bilis, ut vocant, æruſinoſa hoſpitentur, quas in noſtro ſubjecto dejectiones virides, & reliqua ſignificant ſymptomata: mer-
curius dulcis propinatus cum iis combina-
tur, hinc ſtimulationem magis adauget, ac periculosa concitat ſymptomata.

Neque ideo juxta quæſtionem tertiam adductæ rationes pro cerebrinis habendæ ſunt: omnis enim curationis fundamen-
tum in ratiocinio medici ſitum eſſe oportet: quod cum omnes ſcriptores medici præfixum ſibi habuerint, maxime in re-
mediorum mercurialium exhibitione; ne-
mo eorum nobis adhuc innotuit, qui in recensitæ ætatis ſubjectis, ac allegatis ægritudinibus ea deſi propinavit mer-
curium dulcem, uti quidem in præſenti ca-
ſu factum eſſe legimus.

Quæ cum ita ſint, & mercurius in ea portione, ætate, ac ſymptomatibus haud tuto exhiberi poſſe videatur: nec adeo a veritatis ſpecie abludit aſſertum, ex illius uſu inſequutos motus epilepticos niſi exci-
tatos, ſaltem magis adauſtos fuiſſe ac ſu-
ſtentatos.

RESPONSUM JENENSE.

EX propoſitis nobis quæſtionibus, ut de iis mentem noſtram exponere-
mus, prima eſt:

Num infanti, tres anni quadrantes na-
to, dentitioni difficili obnoxio, & ex la-
te corrupto dejectionibus alvi viridibus
cruciato, hinc anxietatibus, ſpasmis &
epileptiſis correpto motibus, purgans ex
tribus mercurii dulcis granis, & uno reſi-
næ jalappæ conſectum, tuto & cum fru-
ctu, repetitis præſertim vicibus propina-
ri potuerit? Si reſpondere ad hanc debe-
mus, haud ignorari oportet, in omnibus
hiſce dubiis caſibus, leges medendi, &
quoad indicationes, & quoad indicata eſ-
ſe reſpiciendas. Cum vero in præſenti ca-
ſu & dentitio difficilis, abſque alvi obſtru-
ctione ac æſtu febrili, & dejectio copio-
ſior minime indicent evacuationia, ſed po-
tius temperantia ac roborantia: facile pa-
tet, eorum uſum haud fuiſſe congruum.
Namque licet etiam indicata fuerint eva-
cuationia; attamen hoc ſcopo mercurialia
& reſina jalappæ minus tuto ſunt propina-
ta. Quamobrem alteram & tertiam qua-
ſtionem:

Anne conſultius fuiſſet, mercurium
dulcem & reſinam jalappæ omittere, &
in horum locum lenius laxans vel ſolum,
vel cum pulvere abſorbente & antiſpaſ-
modico v. g. Marchionis mixtum propi-
nare? omnino affirmamus, & operæ
magis pretium fuiſſe credimus, in tam te-
nera ætate alvum blandioribus molliri la-
xantibus, veluti ſunt rhabarbarum ele-
ctum, pulvis mechoacannæ, vel ipſa
cinnabaris nativa. Neque etiam extra
omne poſitum eſt dubium, num mer-
curius dulcis rite & juxta leges artis fuerit
præparatus? Et licet etiam lymphæ viſci-
da peccaverit, cui mercurialia ſulphure
puriori non cicurata optime opitulantur:
tamen huic diſtis lenioribus laxantibus,
in noſtro quidem caſu, ſuppetiæ ferri po-
tuiſſent eo tutiores.

Non equidem, ad quartam replican-
tes quæſtionem, inſicias ire poſſumus,
quin quidam authores infantibus bimulis
mercurium propinaverint dulcem; veluti
adparet apud Riverium atque Rhodium:
quod autem ille in eodem caſu, eadem æta-
te, iſſque ſymptomatibus ſtipato uſurpa-
tus ſit, nuſquam relatum legimus. Et ſi de-
nique conſideremus ultimam quæſtionem:

Anre

Anne subsequenti motus epileptici ab usu dicti purgantis crebriori sint derivandi? eo certius omnino affirmativam ferre possemus sententiam, si certi essemus, quod mercurius minus legitime fuerit præparatus. Jam autem cum non solum dentitio difficilis, quæ sola, teste experientia, hæc symptomata producere valet, verum etiam aliquid spasmodici fuerit præsto ante usum sæpius citati purgantis: non omnino convulsionum causam in solum hoc collocare possumus, nisi forte nimis copiose subduxerit alvum, & hinc virium prostrationem, ac ipsam concitaverit mortem.

RESPONSUM LIPSIENSE.

AD communicatum nobiscum casum, & propositas in ipso quæstiones, quas ex antecedentibus repetere, sententiam nostram explicaturi, ad earum primam respondemus, quod mercurius dulcis in præsentis subjecto, recensitis symptomatibus adfecto, dicta dosi tam sæpius repetita haud tuto potuerit propinari; cum ille cum primarum viarum saburra permixtus hanc reddit acriorem, & ad inducendos affectus spasmodicos magis idoneam. Hinc 2) fuisset utique convenientius, omittere hoc remedium, & aliis magis appropriatis, maxime clysteribus uti. Atque 3) ideo hanc in causam allegatæ rationes minime cerebrinæ habendæ sunt: 4) siquidem varii quidam scriptores medici, uti Riverius ac Ettmullerus, Harris &c. mercurium dulcem in affectibus infantum commendant; sub illis vero, quæ in præsentis casu junctæ fuerunt, momenti istum a nemine laudatum deprehendimus. Num autem hoc remedium insequuta symptomata epileptica induxerit, vel saltem sustentaverit, haud certo asserere audemus.

JUDICIUM MEDICUM.

Subjectus fuit meo iudicio casus quidam satis arduus, cum quibusdam quæstionibus, quarum tres sequentes potissimæ sunt;

1) Num ad infantes sex vel novem menses natos purgandos laxante ex mercurii dulcis binis vel tribus granis cum uno resinæ jalappæ præparatæ, i. e. ex tribus amygdalarum dulcium partibus & una resinæ dictæ compositæ parato, tuto & absque omni periculi metu uti liceat?

2) Præprimis num illud infanti tenero, qui sensibilibioris constitutionis, quinto jam ætatis mense ob dentium eruptionem symptomata epileptica, spasmodica pectoris, suffocativa, digitorum rigorem toleravit, jam vero & lac corruptum, aliaque in primis viis sordes fovet, & iterum ex difficili dentitione spasmis, anxietatibus, inquietudine, dejectionibus viridibus sollicitatur, tam intra quam extra paroxysmum tuto exhiberi possit? &

3) Anne denique tam illud purgans, quam etiam alia ex pulvere jalappæ parata, & crebro nimis propinata in dentitionis difficilis negotio plus damni induxerint, quam emolumenti?

Quæ ut eo clarius explicentur, necesse est, ut indolem atque naturam earum notionum rite intelligamus, de quibus vel adfirmare vel negare quidpiam volumus. Quum igitur mercurius dulcis, & resinæ jalappæ, nec non hujus pulvis nostræ potissimum subjiciantur considerationi: dispicienda nobis est 1) natura ac essentia harum medicinarum; deinde 2) perscrutanda dispositio corporis in infante tam teneræ ætatis; nec non indoles lactis corrupti, porro dentitionis difficilis idea suppeditanda, & 3) denique inquirendum, quid sibi velint notiones inferri, noxi & periculosi.

§. I. Quod ergo naturam ac indolem mercurii dulcis attinet, sciendum est, illud parari ex mercurio sublimato, tanquam penetrantissimo animantium veneno, & modica dumtaxat portione perniciosam mortemque inferente, & mercurio vivo, qui quidem nullum constituit venenum, sed externe illitus, nisi conveniens accesserit diæta, periculosa infert symptomata. Ex his ergo binis vehementioribus subjectis lege artis inter se commixtis, resultat tertium, nimirum mercurius dulcis; qui, licet non semper, omni-

omnibusque circumstantiis tuto possit usurpari, tamen respectu ingredientium, ac aliorum medicaminum mercurialium, caute atque provide adhibitus a medicis pro tuto, secure & non formidando habetur remedio. Notari hoc loco merentur, quæ doctus ac celebris Italorum Medicus *Ramazzini* tr. de morbis artificum pag. 28. refert, dum, *Mercurius dulcis*, inquit, remedium non adeo metuendum; cauto tamen opus est usu; equo enim indomito. persimilis est; quoties in manus imperitas inciderit. Et paulo post: adeo suspecta sunt beneficia, quæ ab hoste tam infido ac versipelle proveniunt, ut de medicorum mercurio apte dici possint, quæ de suo commentus est poetarum princeps: animas ille evocat orco pallentes, alias ad tristia tartara mittit, dat somnos, redimitque, & lumina nocte resignat. Neque minus *Welschius*, si *decad. 3. curat. 1. pag. 113. de mercurio dulci* agit, hæc bene monet: *Quamvis omnium optima hydrargyri præparatio & securissima plerisque putetur, attamen ne sic quidem, aut alia quacunque ratione præparatum, malignitatem suam plane exuere, etsi vel aurum addatur, quin ad ingenium, nequitiamque suam redeat, notavimus. Conf. Wachnitzii, medici Servesiani diss. de mercurio dulci pulverisato ad grana 15. ab adolescente 15. annorum assumpto, & sexto die inde mortuo.*

No. 2. *Mercurius dulcis*, iusta quantitate assumptus, ea pollet efficacia, ut ob glandularum, quam inducit, stricturam, lympham propellat, & salivæ copiosorem fluxum, sive salivationem excitet: quare etiam luem veneream, aliosque ex lymphæ coagulo, & glandularum obstructionibus subortos morbos sapius feliciter expugnare deprehenditur. Neque minus certa portione propinatus vellicat intestina, aliquo modo alvum ducit, sed statulentias prognerat, atque tormina. Nec etiam levem sponder operam, si in infantibus, non quidem tenerioris stricturæ, sed juxta *Ettmullerum in valetudinaria infantili par. 41. habitioribus paululum, & ubi ablactati fuerunt,*

vermibus infestatis provide, & tot gravis, quot annos sunt nati, exhibeatur.

No. 3. Notandum verò est, quod idem *mercurius* dictos effectus, veluti sunt salivatio, tormina, anxietates, & longe deteriora symptomata eo facilius atque citius excitet, si parvissima licet dosi cum salibus cujuscumque generis, maxime ammoniacalibus & alcalinis probe fuerit commixtus atque subactus. Quem admodum enim *mercurius* vivus per salium admixtionem corrosivus redditur ac quasi venenatus: ita quoque idem dulcificatus, si denuo salibus permisceatur, virtute iterum potitur acris, corrosiva, licet mitiori, quam quidem possidet *mercurius* sublimatus.

No. 4. Hinc etiam crebra docet experientia, quod in iis, quorum ventriculus ac intestina, aut ipsa lymphæ foribus acris, falsis, biliosis, sulphureisque scatent, veluti sunt scorbutus, passionem hypochondriaca, hysterica, podagra, arthritide &c. laborantes, parca etiam dosi exhibitus *mercurius dulcis* facillime salivationem, nervorum debilitatem, tormina, præcordiorum anxietates, pectoris spasmos & inducat & magis foveat & exacerbet. Hæc enim subiecta in recensitas molestias jam prona deprehenduntur; ideoque hujus remedii ulum utique contraindicant.

No. 5. Neque etiam ullum, præter aurum fulminans, reperitur medicamen, quod tam diu inhæreat intestinis, & successu demum temporis propter gravitatem, quæ firmiter plicis ventriculi ac intestinorum impingitur, effectum suum exferat, quam quidem *mercurius dulcis*, maxime in pulvere sumtus: id quod vel ex salivatione, quam nimis tarde excitat, elucescit.

No. 6. Et denique haud ignorari oportet, medicamina ex mineralibus atque metallis parata, hinc etiam *mercurium dulcem*, non nisi liquida vel soluta in nostram agere machinam. Hæc solutio extra nostrum corpus menstruis appropriatis, in corpore autem lymphæ salivæ, & in statu præternaturali, acrimonia salina, acris, in primis viis hærente, peragitur.

tur. Sicuti vero in hoc ultimo casu succorum præternaturalium indoles admodum varia existit: ita etiam mineralium eorum remediorum valde diversus, hinc incertus observatur effectus; sicut id crebra experientia in usu mercurii vitæ, auri fulminantis, limaturæ martis, antihæstici Poterii, omniumque ex mercurio præparatorum medicaminum luculenter demonstrat.

§. II. Sic ergo perlustrata mercurii dulcis natura, necesse est, ut perscrutemur indolem resinæ & radicis jalappæ. Primo quidem nullum est purgans, quod tanta celeritate alvum moveat, quam dicta illa resina: quæ pariter ac radix jalappæ sal acre subtilissimum fovet, atque vi illius tunicas ventriculi ac intestinorum nerveas vehementer stimulat. Hinc quoque sæpius contingit, ut hujus remedii nimius usus, aut potius abusus tormina, spasmos, quin & periculosas diarum partium producat inflammationes: quam jalappæ vim inflammatoriam præcipue Wepferus *ir. de cicuta aquatica* multis in cane institutis experimentis solide demonstrat; & ideo *Pechlinus obs. 65. pag. 369.* vim resinæ jalappæ in pulvere vocat impetuosiores.

No. 2. Deinde vero ea est resinæ jalappæ indoles, ut vi substantiæ, quam fovet, resinosa in calore facile coaguletur, hinc plicis intestinorum firmiter adhærescat, & ideo continua irritatione vehementia intestinorum tormina, paralyses, convulsiones, vomitus, & hypercatharthes moveat, mitius si in forma essentia vel emulsionis exhibeatur. Inde referunt *M. N. C. dec. II. anno VII. obs. 162.* quod femina generosa biduo post assumptam jalappæ resinam, præter dolores fere intolerabiles, & copiosissimas alvi excretiones, passa fuerit convulsiones epilepticas, aliquot septimanas durantes, ut vix morti eripi potuerit. Idem alias gratiosissimum purgans, resina nimirum jalappæ soluta in quinta essentia Mathioli vel elixirii civri, alteri cuidam tormina creavit miseranda, & quidem sine ulla secum excretionem purgatoria, verum tertio tandem die sola per alvum

excreta resina in globum compacta & incrassata. Plures observationes de noxia resinæ jalappæ, aliorumque acriorum purgantium efficacia reperies in diss. mea de purgantibus fortioribus & medicina ejiciendis.

No. 3. Dicta vero resinæ jalappæ in pulvere efficacia longe citior atque vehementior deprehenditur, si ipsi scrupulum unum arcani duplicati, aut tartari vitriolati, & tantillum antimonii diaphoretici admiscueris; hinc etiam Pechlinus refert, quod duo resinæ jalappæ grana cum drachma dimidia cremoris tartari mixta vigesies alvum duxerint. Unde omnijure colligi poterit, quod in subjectis, quæ multas salinas in primis viis fovent sordes, mercurius dulcis haud secus, ac resina jalappæ non solum vehementius operari, sed & hypercatharthes excitare valeat.

No. 4. Neque etiam ignorari oportet, experientiam docere, quod mercurius dulcis cum resina jalappæ, aut alio purgante extracto permixtus, & vel in pulveris, vel pilularum forma datus, non solum vehementer alvum moveat, sed etiam stimulum alvi ad excretionem, per aliquot dies inhaerentem post se relinquit. Unde iterum merito conjicere licet, mercurium dulcem cum purgante non protinus e corpore exturbari, sed propter gravitatem suam diutius intestinis immorari.

No. 5. Dosis jalappæ quod attinet, de hac Cl. D. Wedelius disp. de jalappa sic scribit: Qui rarioris sunt texturæ, ventriculi villos habent teneros & delicatos, humoribusque acribus biliosis abundant, cautius & delicatius sunt tractandi; unde his grana sex, vel ad summum scrupulus semis pulveris jalappæ suffecerint; qualia exempla tota in praxi occurrentia plurima allegari possent, si id opus foret.

No. 6. Inde denique omnes, quibus valetudo curæ cordique est, probe sibi caveant ab acrioribus hisce remediis; & si opus fuerit, alvum potius per alimentam humectantiam, vel leniter stimulantiam, vel laxantiam moliantur. Qui enim præservandi dumtaxat sine crebris utuntur purgantibus; teste experientia, non nisi ven.

ventriculi ac intestinorum imbecillitatem, flatulentiam, ac insignem ad colicam sibi contrahunt proclivitatem. Hinc etiam Hippocrates Lib. IV. aph. 16. purgationem iis periculosam judicat, qui sunt integra valetudine: quoniam, teste eodem sect. 2. aph. 36. sana habentes corpora, dum medicamentis purgantur, cito exsolvantur. Namque omnia aciora purgantia, simulque Jalappæ, vi principii cuiusdam caustici inflammatorii operantur; hinc destruant tonum ventriculi ac intestinorum, & inde dependentem motum eorum peristalticum: in cuius debito vigore totum digestionis, chyli secretionis, & alvinæ excretionis negotium, maxime in infantibus situm est ac absolvitur. Ex eodem quoque fundamento contingit, ut post horum purgantium usum major plerumque ad alvi obstructions, spasmos & flatulentias insequatur proclivitas: quid? quod crebra compertum habeam experientia, quod ex solo, eoque repetito horum purgantium usu malum spasmodico-flatulentum, quod vocant hypochondriacum, suboriatur.

§. III. Sed ordo nostræ tractationis postulat, ut perscrutemur conditionem ac indolem infantum, sex vel novem menses natorum, adhuc lactentium, sensibili ac tenera textura præditorum, & ex difficultate dentitionis spasmis, convulsionibus, aliisque gravioribus obnoxiorum symptomatibus.

No. 1. Quare notari meretur, omnes membranofas, maxime ventriculi ac intestinorum partes in ejusmodi infantibus admodum nerveas, subtiles, & ad spasticas stricturas esse facillimas: quemadmodum inter alia symptomata, ex vermium colluvie propullulantia, uti sunt tormina ventris, inquietudines, pavor, convulsiones, epilepsia, luculenter demonstrant. Quin cum ex dicta primarum viarum irritatione sæpius convulsiones, & asthmaticas incurrant suffocationes: facile adparet, omnia purgantia, quoniam dictas nerveas, in spasmus pronas, partes vehementer vellicant, infantibus admodum esse inimica. Et hanc primarum viarum sensibilitatem, vel il-

lud etiam comprobatum dat momentum, quo teneri infantes ex purgante nutrimenti dato, cujus acres particule cum lacte transeunt in illos, copiosius tolerare deprehenduntur alvi defectiones. Ex eadem ventriculi sensibilitate infantes non possunt tolerare cibos aciores atque lapidos; sed juxta ipsius naturæ ductum liquore temperato, blando, dulci, veluti lac existit, nutriendi sunt. Ipsi vero infantes ratione teneritudinis, sensibilitatis, atque proclivitatis ad spasmos insigniter discrepant.

No. 2. Deinde nec ignorari oportet, cur & quomodo lac in nutrimentis corrumpatur. Hoc nimirum contingit, si illi cibis incongruis, aut valde nutrientibus vescantur, motu vero corporis sufficienti destituantur, hinc impedita transpiratione partes acres, sulphureas, excrementitias in corpore suo ac lacte retineant. Tale ergo spissum, & impuris sordibus imbutum lac, si in ventriculum infantis pertingat, ac diutius ipsi inhæreat, redditur magis acre ac acidum, & accedente ipsa bile, corrosivam indolem, ac viridescentem nanciscitur colorem. Hinc sæces, quæ lac illud acescens & corruptum continent, tam acres atque corrosivæ deprehenduntur, ut sæpius instar spiritus vitrioli linea corrodant; nec a canibus, qui alias infantum excrementis libenter vescuntur, assumantur. Illo autem corrupto lacte teneræ primarum viarum membranæ spasmodice constringuntur; & inde tormina, flatulentia, anxietates, spirandi angustia, spasmi & ipsæ convulsiones suboriuntur.

No. 3. Quod denique dentitionem attinet difficilem; sciendum est, inter dentes caninos potissimum esse, qui teste Casparo Bauhino theat. anat. L. 3. c. 6. nervos ac vasa sanguifera conspectiora possident, quam reliqui dentes, & hinc subperruptionem majores etiam procreant dolores. Generatim enim omnes dentes, maxime numero plures si simul perumpant gingivas; harum substantiam nervosam admodum vellicant, ac ignes earum pariunt dolores; qui cum adultos exemplo odontalgia immaniter

tractant, eo magis teneros infantes graviter afficiunt, & per consensum in motus totius generis nervosi admodum irregulares terminantur. Inde suboriuntur enim febres, epilepsæ, inquietudines, spirationes difficiles, anxietates, alvi obstructions, nec non & profluvia, pavores in somno, aliaque satis fontica symptomata.

§. IV. Sed restat tandem, ut quid in medicina insegurum, noxium, ac periculosum significet, paucis explicemus.

No. 1. Insegurum itaque remedium appellatur, quod quidem minime ex sua essentia necessario atque semper damnum infert; attamen pro varia ventriculi, fibrarum nervearum, humorum, ipsiusque morbi dispositione, noxam utique excitare valet. Tali ratione omnia activiora medicamina, nec non mercurialia, vitriolacea, venena, saturnina &c. non semper tuto potiuntur effectu: quoniam pro diversa partium solidarum atque fluidarum constitutione mox bonam, mox perniciosam exerunt virtutem. Hinc remedium insegurum non quidem semper & absolute existit noxium; verumtamen sæpius noxium fieri potest, & ideo summa cautione usurpandum est.

No. 2. At vero noxium illud est, quod actu causam morbi atque symptomata adauget & exacerbat; quemadmodum opiata in paralyti, affectibus soporosis, atonia & imbecillitate ventriculi semperprehenduntur noxia.

No. 3. Periculosa denique ea dicuntur medicamina, quæ in morbis acutis, ubi anceps est eventus, vires ad superandum morbum necessarias pessumdant, & causam morbi adaugent; qualia sunt vomitoria atque purgantia fortiora in internis inflammationibus circa morbi statum exhibita.

§. V. Quibus prælibatis, facilius jam erit propositarum supra questionum solutio. Quod si enim primum quaeritur: Num infantibus lactentibus, nondum integrum annum natis, sensibilibus, purgandi sine, mercurius dulcis cum resina jalapæ permixtus tuto, & absque ullo exhiberi possit periculo? respondeo, illius

Hoffm. Consult. Med.

usum omnino & insegurum, & non sine periculo esse. Namque juxta §. no. 1. omnes membranosa in hisce infantibus partes, maxime ventriculi ac intestinorum tunica admodum tenera, sensibiles, & ad spasmos proclives sunt: quum autem omnia purgantia sint nimis acria ac irritantia, & intestina admodum vellitantia, simulque totum nervorum genus ad irregulares excitare valet commotiones; facile adparet, ea in infantibus esse periculosa. Deinde ex §. 1. n. 6. patet, mercurium dulcem non nisi solum in corpore operari; solvitur autem non nisi per salia, & sic simul redditur acris & corrosivus. Hinc adparet ulterius, quod, cum in primis infantum viis multa sæpius sint salina sordes, iis mercurius dulcis persæpe reddatur corrosivus, & noxius: quare etiam celebris Academia Aldorfinæ Professor, *Johannes Mauritius Hoffmannus in Actis Laborat. Chym. Process. 153. pag. 137. Dosis mercurii dulcis*, inquit, *pro infantibus equidem a nonnullis auctoribus designatur grani I. vel II. pondere cum lacte, sed non satis tuto*. Quod attinet resinam jalapæ, illa non solum juxta §. 2. no. 1. acrimoniam fovet subtilem ac fere causticam, verum etiam accedente calore intra corpus coagulatur, plicis intestinorum adhærescit, & cum ab affluis humoribus haud facile solvatur, continuo stimulo vellicat teneras illas atque sensibiles partes, jam per se ad stricturas spasmodicas pronas, & hinc denique spasmos ac omnia ex illis propululantia magis exacerbat symptomata. Neque porro minus ex §. 2. n. 2. elucet, omnia purgantia, maxime jalapam, tonum ventriculi ac intestinorum, a cujus vigore alvi quoque dependet successus, insigniter labefactare, ac alvum adstrictam relinquere: quo respectu eo magis nocent in infantibus, quorum sanitas in debita alvi excretionem potissimum consistit. Quæ cum ita sint, & hoc purgans in dicta corporis & fibrarum constitutione noxam inferre possit; illud juxta §. 4. n. 1. etiam insegurum existit: in cuius locum, re exigente leniora laxantia, veluti sunt pulvis vel extractum rhabarbari,

R

bari.

bari, syrupus de manna rhabarb. cum temperantibus. ac antispasmodicis combinata longe feliciore ac tutiori effectu usurpari possunt. Prout enim *Riverius L. V. p. 1. sect. 2. instit.* bene monet; pueri, multo magis infantes, benigniora tantum ferre possunt purgantia.

Hinc quoque juxta secundam questionem purgans allegatum in infante dictæ ætatis, teneræ constitutionis, quinto jam ætatis mense ob dentitionis negotium symptomatibus epilepticis, suffocativis, spasmodicis pectoris, rigoreque digitorum infestato, jam vero a lacte corrupto ventriculorum ipsius & primas vias occupante, & conjuncta dentitionis difficultate, a spasmodis, anxietate, inquietudine ac viridibus dejectionibus divexato, tam intra, quam extra paroxysmum, nec utile, nec securum existit. Namque illud 1) in infante tam tenero ac sensibili vi allegatarum superius caussarum, partes in spasmos jam pronas magis irritat atque vellicat; 2) deinde fibræ partium solidarum ex dentitionis difficultate, dolore ac febre jam tensæ, & inde irritatum totum genus nervosum, juxta §. 3. n. 3. levissima quoque de causa, multo magis acri & irritante ejusmodi purgantium stimulo vehementius stimulantur, hinc spasmi magis exacerbantur. 3) Accedunt & illa momenta, quod mercurius dulcis non solum juxta §. 2. n. 4. propter gravitatem suam in teneris ventriculi ac intestinorum plicis, etiam post præstitum purgantem effectum diutius commorari soleat; verum etiam admixtione acrimoniæ ex lacte corrupto in ventriculo subortæ (quæ secundum §. 3. no. 1. sola ad vellicandas primarum viarum tunicas, & inducenda earum partium tormina, anxietates, spasmos ac epilepsiam sufficit) & contentorum in illa salium vi §. 1. n. 3. & 4. corrosivam nanciscitur indolem; cujus ope graves membranosarum partium distentiones magis adauget, ac hinc malum reddit deterius. Neque vero commemorabo, quod teste *Wolffio in obs. chirurg. pag. 179.* mercurius dulcis in pulvere datus ad partem in gingivis, vel alibi in ore hæreere & molesta symptomata concitare valeat. Idem con-

firmat *Sennertus*, dum *Libi de consensu & dissensu chymicorum cap. 18.* dicit. Medicus quidam, cum mercurium dulcem rite præparatum, sine noxa aliis exhibitum, ipse usurpasset, in gravissimum incidit morbum: gingivæ enim, fauces & lingua intumere, ac nigredinem contrahere, ut per integrum mensem nihil cibi solidi assumere, imo nec jusculum cochleari sorbere potuerit ob supervenientem salivationem &c. Quamvis autem opponi posset, quod purgans hoc lac corruptum, tanquam peccantem ac irritantem materiam uno impetu proscindat corpore; ac hinc omnino utile aliquo modo videatur: attamen nec ignorari oportet, hæc acris purgantia, teste crebra experientia, irritare quidem, vellicare, ac vehementer constringere glandulas intestinorum, & contentas in illis fluidiores partes vi expellere, sed crassiores in intestinis facies sæpius relinquere. Ex quid opus est, his fortioribus uti purgantibus, cum materia illa peccans longe tutioribus ac blandioribus eliminari possit laxantibus? Namque tutiora semper præferenda sunt infidis & ancipitibus remediis, præsertim in personis illustribus, quibus secundum *Galenum* tutissima semper admovenda sunt remedia.

Quod denique tertiam attinet questionem: an in dentitione difficili & allegatum purgans, & alia purgantia ex resina & pulvere jalappæ parata, & sæpius repetita noxam inferre queant? non possum, quin purgantia repetita & continuata in hisce circumstantiis omnino noxia pronunciem. Namque 1) nihil est, quod aciora purgantia indicet, cum dolores ejusmodi, ex irritatione, aut, ut cum veteribus loquar, inanitione suborientes, minime purgantibus, sed potius blandis sedativis, diaphoreticis ac discutientibus sint adgrediendi. 2) Eo magis fugienda in tali statu sunt purgantia, cum omnes dolores, quos repletiones vel stagnationes humorum non produxerunt, ab iis magis exacerbentur. Nam natura doloris consistit in vehementi partium membranosarum constrictione: purgantia vero aciora irritatione ac constrictione tunicarum intestinalium.

tium operantur, & benignum humidum, quod tenfas a dolore fibras blandè relaxare debet, simul eijciunt. Hinc naturalis est consequentia, dolores augeri purgantibus, & symptomata graviorum dolorum, veluti sunt lipothymia, febres, vigiliae, inquietudines, ac convulsiones &c. eo facilius induci illis ac excitari.

3) Tum notari meretur, omnem fere dolorem stipari febricula, pulsu citiori, ac siti: omnis vero immoderata evacuatio, teste experientia & Avicenna febrem accendit. Hinc ratio peti debet, quod in sanis etiam personis post usum purgantis fortioris symptomata febrilia, pulsus frequens, tensio hypochondriorum, sitis, urina rubra &c. deprehenduntur; & ex eodem fundamento Harderus obs. 69. scribit: Notavi mus sane, dejectiones creberrimas a purgante ortas cum siti; ex extracti catholici cum mercurio dulci in pilulas formati assumptione frequentissime ipsi dejecimus cum subsequente febre synocha.

4) Deinceps quoque soli dolores, etiam in adultis convulsiones proritare possunt, id quod ex colica, dolore nephritico, quin & dentium, & innumeris aliis ab Hildano Cent. 3. obs. 100. allegatis exemplis luculenter adparet; quanto magis illae in infantibus timenda sunt, cum constet, eos plerumque vel ex ventris torminibus, vel dentitionis doloribus convelli. 5) Neque porro minus ipsa purgantia convulsiones producere posse, multis comprobari posset exemplis, maxime de helleboricis &c. Inde eorum usus eo magis in infantibus est evitandus, qui urgente dentitionis dolore per se ad convulsiones proni sunt. Quare Hippocrates commendat, ut nutricibus potius exhibeantur purgantia; & quanta in iis seligendis opus sit cautione, docet Ballonius, dum epid. Lib. I. p. 27. scribit: scamoniata nutricibus data aliquando convulsiones efficiunt. 6) Denique vero dicta purgantia serum laudabile, in tam teneris infantibus admodum necessa-

rium, simul exturbant, viresque deijciunt, adeo, ut ii, quibus ex crebriorebus alvi dejectionibus vires consumtae sunt, tandem succumbant: conf. Primerosius de morbis puerorum P. II. p. 58. Ex quibus demum omnibus satis luculenter adparet, in dentitione difficili acria, & quidem repetita purgantia esse noxia; id quod etiam Riverius confirmat, Instit. Med. 5. L. p. 1. sect. 2. dicens: purgatione vires aliquatenus infringuntur, ideo si valde labefactatae fuerint, non est tentanda purgatio, ne ab illa plane deiciantur.

Quamvis ergo haud absolute pronunciare vellem, quod insequuta mors in praesenti casu incongrua curationi sit adscribenda; verumtamen cum experientia doceat, multos infantes epilepsia, a difficili dentitione suborta, perire; necesse est, ut quilibet verus medicus eo respiciat summo studio, ne in dubiis ejusmodi morbis remedia insecura, ac ipsam morbi causam exacerbantia propinet, maxime in subjectis, quorum conservatio praeter aliis curae cordique nobis esse debet.

Neque vero tandem ignorari oportet, sed quotidiana experientia, & unanimis medicorum consensus adfirmant, quod in lactentibus tenerisque infantibus, ob partium sensibilitatem ad convulsiones pronis, tempore dentitionis melius sit, a multis, maxime commoventibus remediis plane abstinere; & potius alvum clysteribus demulcentibus, oleosis, absterisivis moliri, ac pulveribus praecipitantibus, sedativis, antiepilepticis, cinnabarinis ex aquis appropriatis uti, & reliqua naturae relinquere; quae remediis saepius & singula ferme hora propinatis ad vehementiores excitatur motus.

Qui ulterius cognoscere cupit, purgantia acria ac mercurialia teneris infantibus summe periculosa esse ac noxia; consulat Medicinam meam rationalem Tom. 2. c. 5. de medicamentis vim veneni habentibus, & Cap. 6. de noxa mercurialium.

D E M O R B I S

I M I V E N T R I S.

C A S U S I.

De occulto abscessu Musculorum Hypochondrii sinistri.

JUdæorum magister quidam præclare doctus, 38. annorum, cum totus huc usque ad studia incubuisset, multisque meditationibus ac librorum lectionibus partim sedendo, partim corpore stante, sed valde semper incurvato, indulgisset: accidit, ut sex abhinc hebdomadibus, in hypochondrio sinistro sub costis spuris tensivum sentire ceperit dolorem. Hic brevi tempore adeo increvit, ut lecto penitus adfigeretur, aut saltem non nisi corpore ad dolens latus incurvato obambulare potuerit; erectus stare nequiverit. Obnoxius porro alvi obstructioni, eam vix singulis sex diebus deponere suevit: quo factum, ut retenti flatus adauxerint magis dolorem. Lotium reddit iusta quantitate, nec sabulo, nec ullo sedimento conspicuum; appetitus vero ciborum prostratus plane; liquidorum parum assumit; a calore tamen præternaturali immunis est: contra viribus privatur magis magisque, nec ullo nocte, pauco de die fruitur somno. Præterea observantur adstantes, ipsum noctu quandoque sermonem sine ordine facere, adeo ut mentis quædam, mox iterum evanescens, subesse videatur alienatio. Cæterum melancholicum se habet, semperque taciturnus non nisi ad quæsitâ respondet, sæpius indignabundus. Accitus ergo Medicus, dolorem hypochondrii pro nephritico reputans, propinavit interne pariter ac externe re-

media contra calculum: & ægrum balneum ingredi, affectum locum unguentis, emplastris, cataplasmatibus foveri, ac clysteres injici iussit. Sed irrita fuerunt omnia; dolor potius continuus ac fixus in eodem permansit loco; & externe nec tumorem refert, nec inflammationem. Hinc non potuimus calculum suspicari amplius; nec dolorem illum malo ischiadico imputare, cum hoc dictam regionem haud soleat occupare; nec flatibus unicam causam adscribere, licet exacerbent malum; nec denique ullæ sunt notæ, quæ apollēma indicarent. Quare præsens Medicus aliorum celebriorum flagitat consilium, & doceri avert, num forsitan præsentem molestiam a passione hypochondriaca cum pituita tenaci & viscida, dicto loco infixâ, derivare liceat; aut quæ alia subsit causa? & quæ medendi ratio?

Resolutio celebris medici.

QUOD si ægritudinem, qua quidam Judæorum magister sollicitatur, mecum perpendam: ipsum temperamentum siccum ac melancholicum esse credo; ejus ratione cum procul dubio bilis sit sicca ac acris, & præterea accesserit vita sedentaria cum corpore incurvato; vero utique est simillimum, hisce causis non solum ciborum digestionem fuisse depravatam, verum etiam saburram exinde resultantem in intestino colo, ejusque flexura supra valvulam substitisse. Hancce enim saburram ab intermixta bile fere piceam, & dicto loco firmiter impactam partim hypochondrio-

rum

rum obstructionem, flatulentiam & distensionem loci inflationem produxisse, partim humoribus nutritiis aditum præcludisse arbitror: & ideo, cum causa supra allegata coli valvulam hæreat, non miror, clysterum vim eo haud penetrasse, nec hinc ullum accessisse ægro levamen. Quare malum pro colica a saburra ex male digestis cibis sensim collecta, & intermixta atra bile indurata producta habeo: de qua vereor, ne diuturniori mora totius corporis consumptionem inducat & contabescantiam.

Ab illo igitur ut vindicetur æger, operæ fore pretium credo, ut evitatis omnibus calidioribus ac purgantibus medicinis, alvus per aliquot successive dies leniori laxante ex manna, oleo amygdalarum dulcium, & saccharo Thomæ solvatur, & hac ratione indurata stercora emolliantur: tum vero a tertio ad octavum usque diem quotidie dosis ptisanæ laxativæ Viennensis exhibeatur. Non minus serum lactis caprini cum uncia cremoris tartari circa meridiem propinatum; & vespere datus pulvis digestivus ex chrystallis tartari, nitro, & sale Epsomensi egregiam ferent operam. Pro potu ordinario interserviat aqua pura cum tartaro crudo, nitro, saccharo, aniso, & flavedine citri decocta. Porro suadeo, ut æger sæpius descendat in balnea tepida; ac præter dictam ptisanam laxativam quotidie clysterem ex sero lactis, Therebinthina, vitellis ovi, electuario benedicto, & unguento clysmatico paratum sibi injici curet. Ceterum abstinendum est ab omnibus externis epithematibus; & non nisi jusculis herbaceis, gallinaceis, avenaceis, & mucilagine hordei vescendum.

CONSILIUM.

Dolorem illum tensivum in hypochondrio sinistro sub costis spuris, qui celebrem Judæorum magistrum per sex hebdomades tanta cruciavit violentia, ut non potuerit erectus stare, sed vel continuo decumbere, vel incurvatus incedere debuerit, minime pro colicâ

Hoffm. Consult. Med.

co dolore a flatibus orto habendum esse, eundem potius in externis corporis integumentis sedem suam habere arbitror. Namque dolor in uno loco fixus, & per sex hebdomades continuus inhæsit: nec præterea aliis symptomatibus, colicæ spasmodicæ vel flatulentæ familiaribus, veluti sunt vomitus, extremorum refrigerationes, præcordiorum anxietates, vertigo, capitis dolores, stipatus fuit. Neque vero & illi sententiæ subscribere possum, quia causa illius doloris a bile acris spissa intra coli, vel potius cæci intestini canalem supra valvulam impacta derivatur: siquidem ex anatomia constat, colon cum valvula sua pariter ac cæcum juxta os ileum dextri lateris esse situm: in præsentī vero casu dolor in sinistro hypochondrio sub spuris percipitur costis. Quare cum nec calculi prostant signa, occultum in exterioribus integumentis suspicor apostema. Quamvis enim externe nullus adpareat adhuc tumor, cujus proventus ab applicatione spirituosorum impeditus fuit: ille tamen admotis emplastris ac cataplasmatibus emollientibus mox veniet in conspectum, Namque haud raro observavi, in externis musculosis, maxime abdominis partibus sæpius atrocem, continuum, ac diuturnum fuisse dolorem, qui haud prius demulceri potuit, quam donec applicatis emollientibus in abscessum transierit. Proficiscitur autem talis dolor, ab humore extravasato, membranis musculorum abdominis incumbente, & nervosas illius partes vellicante: id quod eo magis confirmatur, cum æger erectus incedere nequit, sed ad dolens latus incurvari tenetur. Quum itaque omnia carminativa, laxantia, enemata, antinephritica, externa ac interna discutientia hætenus frustra fuerint adhibita: consulo, ut epithema ex melle, farina hordeacea, cepis tostis, caricis & croco invicem tritis paratum calide ad affectum locum applicetur, in eoque per aliquot dies detineatur. Neque vero ludetur opera, si simul interne alvus segnis oleo amygdalarum dulcium, cum manna & cremore tartari solvatur non-

R 3 nun.

nunquam pulvis temperans, & diaphoreticus cinnabarinus capiatur; & pro potu ordinario decoctum scorzonerae, salsaparillae & seminis feniculi adhibeatur. Ex horum usu si forsitan tumor adparuerit, ille perita manu tempestive erit aperiendus, ne ulcerosa materia profundius serpat, & tum ulcus mundificantibus juxta leges artis tractandum est.

APPENDIX.

NEc spem fefellit hæc curatio: postquam enim æger adfecto loco cataplasmata & emplastra emollientia adplicuerat: adparuit tumor a sinistro hypochondrio versus dorsi spinam inter integumenta progressus, qui sensim major ac rubicundior factus, tandemque apertus, prima vice quartam circiter mensuræ partem de pure foetido fudit, deinceps ejusdem largam adhuc ploravit quantitatem. Cum autem injectionibus balsamicis ac vulnerariis hic abscessus debite fuisset tractatus; ille intra tres hebdomades rite coaleuit, & æger perfecte convaluit.

CASUS II.

De Apostemate Musculorum abdominis et dorsi ex tumore Glandularum inguinalium orto.

Viginti quatuor annorum studiosus, temperamentum melancholico-sanguinei, habitus corporis strictioris, multis per totam vitam infestatus fuit ægri-tudinibus. Has inter novem abhinc annis in malum hypochondriacum incidit; illud autem observato recto vivendi genere, & datis congruis medicinis in prima, ut dicunt, herba suffocavit. Novissime quoque dysenteria laboravit; sed & ab illa intra octiduum convaluit. Tum nostram adiit academiam, & mox insigni flatulentia torqueri cœpit, quam consultus medicus essentia corticum aurantiorum, & pilulis quibusdam, alvum tamen haud solventibus, oppugnavit, externe abdomen oleo chamæ-

meli cocto inungi, ac elypteres injici-jussit. His vero haud in usum vocatis, cum a prioribus remediis quoddam sentiret levamen, mox in publicum iterum prodiit. At eadem vespere domum reversus, prævio horrore tanta pedum rigiditate prehenditur, ut vix incedere valuerit; & denique insignis dolor atque tumor os ischion sinistrum occupat attactu durissimus. Hic scilicet distæ primum regioni, & inguini, digiti dumtaxat latitudine inhaerens, brevi tempore magis increvit, & tandem abdomen simul, ac pudendorum regionem, palmæ magnitudine obsedit: dolor autem ab affecto loco per totum dorsum, & integrum sinistrum pedem, ad plantam usque, dextro immuni, extendebatur; & in extremo pede insigni ardore stipatus erat, adeo, ut ipsi nec inniti, nec contactum ferre potuerit æger. Præterea urgebant flatus, urinaeque parca quantitate, & guttatim tantummodo mingebatur intense rubicunda, cum albo, turbido, sabulosoque sedimento: quæ symptomata, adhibitis frustra permultis remediis, magis augebantur.

Accitus ego IV. Iduum Januarii, malum habui pro ischiadico, & sequenti usus sum medicatione. Alternis nimirum diebus vesperi harum quindecim dedi pilularum: Recipe extracti fumariz, absynthii, gummi ammoniaci, mercurii dulcis, cinnabaris factitiæ ana drachmam semis, resinæ jalappæ grana quindecim: f. l. a. pilulæ, div. in 3. doses. Mane viginti guttas liquoris anodynii Hoffmanni ex sequenti propinavi decocto: Recipe radicis salsaparillæ, chinæ ana unciam semis, herbæ veronicæ manipulos duos, seminis feniculi drachmas tres, conc. cont. d. f. species pro decocto. Ex his percepit quidem æger aliquale dolorum suorum levamen: at cum alvus esset obstructa, clysterem ex herbis antispasmodicis & emollientibus, summo cum fructu curavi adplicandum. Tumori discutendo ordinavi cataplasmata ex herbis emollientibus paratum; quod cum omni destitueretur effectu, ad

ad dolores sopiendos, & urinæ fluxum promovendum præscripti interne tincturam tartari cum spiritu nitri dulci LX. guttis sumendam; externe spiritum arthriticum lumbricorum cum camphora tumori adplicandum; & denique singulo mane ac vespere dosim pulveris præcipitantis exhibui: ex quibus, mitigatis aliquantulum symptomatibus, lotium rite fluere coepit.

Verum enimvero X. Kalend. Februarii vespere ex improvise ingenti dolore, æstu volatico, præcordiorum anxietate, pulsu celeri ac duro corripiebatur, hisque per integrum torquebatur diem. Hinc, cum intolerabilis in inguine esset dolor, imposui isti loco emplastrum oxycroceum cum pice & sulphure: ex quo primum auctus dolor, mox iterum remisit aliquantulum. Postridie hora quarta vespertina recidit febris cum præcordiorum anxietate: sed datis & pulvere præcipitante, & pilulis polychrestis VIII. Kalend. remisit. Interim VII. Kalend. dolor ad lumbos magis extendebatur, & urina edponebat sedimentum farinaceum. Repetebatur iterum pulveris præcipitantis nitrosi usus, simulque dabatur tinctura antimonii acris. Postridie mollior erat tumor; urina manebat turbida, & IV. Kalend. Febr. sabulum demittebat: at cum alvus simul esset segnis, injecto clystere eam solvi, simulque dolores aliquantulum mitigavi. Sed nihilo secius pridie Kalend. Februarii pessime habuit æger: ab adplicato iterum emplastro oxycroceo immanes sensit dolores; tumor ad membrum virile extensus comparuit; urina reddebatur rubicunda absque sedimento, pulsus ferebatur celer & durus; statusque urgebant cum summa anxietate. Hæc omnia augébantur Kalendis Februarii, tumor vero in apice evadebat mollior, adeo ut illum cum chirurgus W. pro apostemate habentes aperiremus, & exinde ultra binas mensuras puris lividi, odoris foetidissimi instar putrium ovorum detraheremus; quod demum cruoris putridi, moleculis pinguibus intermixti integra mensura

cum insigni foetore sequebatur. Hinc cum ingentem virium languorem incidisset, præscripti hanc analepticam potiunculam: Recipe aquæ rosarum, ceræ forum nigrorum, florum acaciæ, cionamomi sine vino ana unciam unam & semis, pulveris bezoardici Hoffmanni unciam semis, syropi acetositis citri uncias tres. M. D. S. mixtura, cujus singulis binis horis, quantum vasculum capiat, adsumatur, & haustus vini Rhœnani superingeratur. Sed eadem vespera recruduit febris, noctemque reddidit inquietam cum aliquali delirio.

Quarto nonarum Februarii vulnus plorabat mensuram circiter materiæ lividæ, cruore ac moleculis pinguibus remixtæ, pariter foetidissimæ: unde abscessum mesenterii suspicabar. Pulsus erat celer ac debilis, urina oleaginosa cum copioso sedimento: insistebam usui mixturæ dictæ. Circa horam quartam meridianam deligatum denuo vulnus fundebat cruorem primum coagulatum, & saniem fetidissimam: urina reddebatur intense rubicunda, turbida, & demum pinguis, ac nigra adparebat cum sabuloso sedimento: redibat quoque nocturna febris, cum pulsu celeri ac debili: ac ciborum adhuc quædam restabat adpetentia, & aliqualis somnus.

Tertio nonarum Februarii melius habebat, somno & appetitu fruebatur integro, urinam reddebatur citrinam cum ardore urethræ; & vulnus bis deligatum plorabat coagulati cruoris, quantum quatuor capiebant manus, & parum puris. Pridie nonarum idem erat rerum status; & sanies magis albicans videbatur: vespere vero sub altera deligatione iterum magis nigra adparebat, quantitate octo unciarum excreta, & compressa superius regione umbilicali majori fluebat copia. Iplis nonis gryseo colore imbuta sanies satis large effluxit; imminui vero videbatur foetor: quare sequens præscripti decoctum: Recipe radices scorzonæræ, liquoritiæ ana unciam semis, herbe pyrolæ, veronicæ, hederæ terrestris ana manipulos duos, seminis anisi, fœniculi ana drachmas duas. conc. contr. D. S.

Species cum IV. aquæ mensuris decoquenda. Dedi porro pulverem bezoardicum Hoffmanni, & sub epulis ejusdem Elixirium balsamicum. Sed sub secunda deligatione in animi deliquium incidit; quod hora nona rediit, & noctem reliquit insomnem. Postridie quoque pejus habebat, vires dejectæ, adpetitus prostratus, somnus nullus, pulsus celer & debilis, urina flavi coloris cum ardore, ac floccis albis conspicua erat: alvus accedebat obstructa, flatulentia, tussis sicca, præcordiorum anxietas cum gelido sudore. Ulcus vespere deligatum tenuem fundebat ichorem, minus foetidum; & urinam largum obfidebat sedimentum, instar lintei carpti cum cuticula; cujus dimidiam unciam binæ urinæ continebant uncia. Hinc dedi pilulas polychrestas; ex quibus septimo Iduum Februarii ingentia primum imi ventris tormina incidebat, quæ vero subsequutis tribus sedibus remittebant. Redibant etiam somnus & adpetentia, & evanescebant ardor urethræ sub lotii missione: ipsum autem lotium retinebat sedimentum copiosum ac totum erat limosum; vulnus denique binas reddebat uncias puris tenacissimi, instar muci narium, minus tamen foetentis.

Eadem rerum facies 5. Iduum adparebat, & pus male olere cœpit; insequuta nocte ichoris tenuis quatuor circiter effluebant uncia; qui vero sub deligatione postridie facta iterum spissior & magis gryseus reddebatur. Ager ipse habebat optime; egregio fruebatur adpetitu; urina nec cuticulam, nec supernatantem monstrabat pinguedinem, sed copiosum adhuc fovebat sedimentum. Propinavi igitur hanc laxantem potionem: Recipe mannæ calabrinæ unciam unam, tartari crudi drachmas duas, solve in aquæ florum acaciæ uncias duabus. M.D. Hæc postridie alvum bis solvit: cum autem deligaretur vulnus, illud ultra dimidiam mensuram materiæ gryseæ, viridisque instar chymi ploravit, cui intermixtæ erant tres circiter cruoris foetidissimi, pinguisque moleculis combi-

nati uncia. Neque ob insequentem cruoris copiosorem effluxum, chirurgus ulcus penitus explorare poterat, nisi quod deprehenderet, illud sursum juxta os ischion versus abdomen ascendere, Sub altera deligatione ejusdem puris ultra octo uncia reddebantur; & ager se ulcus juxta os ischion ad dorsi vertebra penetrans percipere affirmabat. Neque tamen minus bono somno, ac integra ciborum fruebatur adpetentia: pulsus erat aliquantulum celer atque debilis, & aliqualis adhuc sudor cum præcordiorum anxietate. Quarto iduum deprehendebatur languidior; sed postridie iterum vegetior; & cum hisce diebus cibos duriores, ac concoctu difficiliore assumisset; pridie Iduum de adpetitus prostratione, ac sensu pressionis in ventriculi regione conquestus, multum vomitu reddidit mucum; vulnere autem pus fundebat paucum, albicans, cum nullo foetore. Adplicato itaque enemate, ipsis Februarii Idibus longe melius habebat: mane ex ulcere idem pus albicans; versus vesperam autem sanies iterum viridis, livida, foetidissima larga quantitate effluebat, cui erant intermixta frustula obscuriora, odore excrementis simili nares ferientia; ager quoque pejus habuit, debilis fuit, pulsus celerior ferebatur, urina intensa rubedine tincta, ac ferme flammea reddebatur, cum sinceri sanguinis molecula, pilum magna, permixta; & ipse flatulentis, ac imi ventris torminibus infestabatur.

Verum enimvero sequentibus diebus iterum vigere cœpit; & vulnus plorabat pus coctum, album sine foetore. Quare 14. Calend. Martii flatibus & alvi obstructioni obviam iturus, sequens præscripti decoctum: Recipe radicis cichorei, enulæ ana unciam semis, herbæ veronicæ, millefolii, pyrolæ, hederæ terrestres ana manipulos duos, radicis polypodii, tamarindorum, foliorum senæ absque stipitibus ana unciam unam, rhabbarbari optimi drachmas tres, corticum citri recentium, aurantiorum ana drachmas duas, passularum minorum un-

eiam unam, tartari crudi unciam semis, conc. cont. D.S. Species, cum binis aquæ, & dimidia vini mensuris decoquendæ.

Abhinc ulcere reddebatur materia mox cocta purulenta, mox saniosa foetida, modo larga, modo parca quantitate: ipse tamen æger bene habebat, integro fruebatur adpetitu, & a sudoribus nocturnis quoque liber evadebat. Nihilo tamen minus, cum VII. Kalend. Martii sanies iterum livida, instar sebi ex vulnere excerneretur, consultus Illustris Hoffmannus oculos cancerorum interne dari, & supra descripto decocto consolidam saracenicam addi iussit. Quibus usurpatis, puris effluxus sensim imminutior fuit factus, vulnus coaluit, & æger intra aliquot septimanas perfecte restitutus fuit sanitati.

JUDICIUM DE HOC CASU.

Communicatus mecum fuit hic casus, ut quæ de eo sentiam, exponerem. Quem cum probe mecum perpendifsem, deprehendo, affectum primum in tumore glandularum inguinalium lateris sinistri constitisse: qui ad suppurationem tendens, cum haud tempestiva incisione fuerit apertus, putrida intus est generata materia. Hæc vero non solum abdominis musculos, nec non gluteos & dorsales, quin & vasa sanguinea consumsit, & hinc insigniores formavit cavitates; verum etiam diuturna mora ac stagnatione putrida, foetens ac livida evasit, & larga effluxit quantitate. Et cum denique partim ab acri materia corrosa fuerint, partim improvida incisione forsitan lassa vasa sanguifera; non mirum, si vulnus cruorem coagulatum atque putridum cum sanie quandoque ploraverit. Huic quoque materię putridæ ac foetidissimæ, & hinc subortis doloribus in acceptis ferenda sunt huic ulcerationi complicata symptomata, veluti fuerunt horror, æstus internus, virium & corporis consumptio, urina flammea, rubicunda, cum largo sedimento &c.

Affectum autem hunc sub mali princi-

pio revera fuisse tumorem glandularum inguinalium, non solum ex loco affecto, qui fuit in flexura femoris, in qua glandulæ inguinales sitæ sunt, adparet; verum etiam a dolore valde pungente, ibidem pronato conjicere licet. Eorundem enim tumorum, nisi ex impura venere producti fuerint, primi natales sæpius ex colicis imi ventris doloribus ac flatibus sunt derivandi; a quibus cum vasa iliaca in iis partibus comprimuntur, & hinc liber humorum circulus per illas aliquantulum impeditur: enascitur inde sanguinis ac humorum stasis, in tumorem abiens ac ulcerationem. Neque etiam raro observavi, a diarrhœa nimis adstringente medicina suppressa ejusmodi tumores fuisse subortos; dum nimirum natura febrili ac critico veluti quodam motu materiam acrem ex abdomine in massam sanguineam, & ex hac ad dictas glandulas, earumque ductus sensibiles compulit: id quod in febre erysipelacea etiam, & eadem ratione in præsentis contigit affectu. Verum cum medicus hoc malum pro ischiadico primum habuit, hinc acriora purgantia ac calidiora emplastra ex pice & oxycroceo adplicavit; emollientia vero atque maturantia omisit, nec satis tempestive tumorem incidi curavit; haud sane mirum, si tam cacoetheum quasi exortum fuit apostema. Id autem admiratione dignum est, quod ex eo vulnere, in hoc subiecto, quod admodum fuit macilentum, & sceletio ferme simile, tanta humoris purulenti, foetidissimi, quæ XXV. libras excedit, quantitas effluere potuerit. Et hinc simul elucescit, quod externarum partium læsiones ac ulcerosæ corruptiones, utut sint vehementissimæ, si modo interna viscera salva fuerint & integra, haud facile ipsam œconomiam vitali inferant destructionem atque mortem.

Appendix.

DUM hæc litteris consigno, occurrit mihi casus, priori haud dissimilis, quem cum notatu dignum judico, etiam hic adnectendum esse puto. Fœmina nimis

rum

rum 34. annorum plethorica, habitus fucci pleni atque spongiosi, inciderat forsam sub ipso mensium fluore in vehementem terrorem, quo suppressis protinus mensibus, insigni & duos pugnos magno glandularum inguinalium tumore corripiebatur. Hunc ut depelleret, varias per quinque hebdomades adhibuit medicinas domesticas; sed frustra: tumor enim reddebatur magis durus; accedebant dolores dorsi & ossis sacri, & quotidie augebantur, pedes intumescabant, corpus confumebatur, ac adpetentia ciborum magis magisque deiciebatur. Hinc medicum consulit, qui usurpatis primum, sed frustra discutientibus, camphoratis ac spirituos, tandem adplicat cataplasmata & emplastra emollientia; & his emollitum tumorem, pus ipsi inesse ratus, lanceola incidit. Effluit autem loco puris, ichor sanguinolentus, putridus ac foetidissimus ad mensuræ ferme quantitatem: quo quidem ipse tumor imminuitur, in confiniis autem durus manet, & continuo plorat saniem ejusmodi magis sanguineam, quam purulentam. Haud vero ignorari oportet, hunc tumorem tempore mensium magis elevari, & sub horum fluorem cruorem aquosum, sed admodum foetentem plorare. Quare medicum tandem imploranti consilium, suasi, ut adhibitis per aliquot dies laxantibus, decoctum vulnerarium per octiduum circiter potaretur; deinceps iterum laxantia repeterentur, & sic cum decocto illo alternatim exhiberentur; vulnere autem spiritus vini haud adeo rectificatus injiceretur, illudque externe emplastro diachylo muniretur. Quibus etiam post aliquot tempus agra convaluit.

Hicce vero tumor ab apertione vasorum iliacorum externorum circa glandulas inguinales originem suam traxisse videtur; quæ represso sub mensium fluore per terroris vehementiam cruore primum dilatata, expansaque, mox dilacerata effuderunt sanguinem, ac tumori huic sanguineo tam cito generando occasionem præbuerunt: extravasatum vero serum sanguineum temporis demum mora in corruptionem abiit. Unde ad-

paret ratio, qua tumores sanguinei generantur, & quomodo ab abscessibus distinguantur.

C A S U S III.

De Ventriculi, Intestinorum, & partium genitalium, nec non vesicæ & ureterum strictura spasmodica, cum insigni generis nervosæ debilitate.

VIR litteratus, 38. annorum, staturæ macilentioris, vitam quidem semper egit sedentariam, victum autem observavit valde regularem; nullis potus excessibus indulgit, nec cibos sibi imbecillos, incongruos, acidos, pingues, salitos, fumo induratos, saccharo conditos, lacticia, poma assumit, nec unquam Tabaci usui adfuevit. Neque tamen minus ad præcavendum sub tali vitæ genere hypochondriacum malum a medicis ipsi olim commendatum fuit, ut potu herbarum Theebois largius uteretur, & quotidie tres cerevisiæ mensuras potaret. Et cum præterea crebris animi commotionibus, & bilis forsitan in ventriculum effusionibus fuisset obnoxius; ac denique medicamina partim absorbentia cum nitro & cancrorum lapidibus, partim spirituosæ & antiscorbutica, v.g. essentiam pini, largius assumere sueverit: incidit demum in symptomata hypochondriaca, quæ pressione in regione ventriculi, ejusque orificii posterioris, doloribus ad dorsum & scapulas extensis, flatulentia ac torminibus intestinorum sese exerebant potissimum. Tum ab omni herbarum Theebois potu abstinere, studiis post epulas vacare, vitæ genere ab animi affectibus magis libero uti, & ad ventriculum roborandum vino largius indulgere coepit: quibus effecit quidem, ut remitterent paullo recensita symptomata; cum autem sub epulis binas cerevisiæ mensuras potaret, & potui fabarum Cossæ crebrius indulgere continuaret, nulla vero purgantia adhiberet, & pauca medicamina, maxime cinnabarum antimonii, usurparet, inhærebant adhuc quædam molestiæ. Namque ventriculi debilitas

extremorum corporis frigus, atque capitis ad omnes labores torpor adeo excruciant ægrum, ut si paulo largius epulis indulserit, aut pingua comederit, protinus ventriculi pressione ac intestinorum corripere torminibus. Postquam autem cerevisiam parcius bibere, vinum largius, numquam tamen ad excessum adhibere, coena parciore uti, & si quoque molestias ventriculi infestaretur, has sola fame expugnare cœpit: inde non solum ab omnibus liber evasit symptomatibus, verum etiam majorem mentis alacritatem, & floridiorem vultus colorem recuperavit. Neque etiam leve ex purgantibus nonnunquam, sed rarissime datis percepit levamen. Nihil tamen minus, quotiescunque conviviis interfuerit, ibidemque varios cibos assumerit, aut potibus vinosis calidioribus aliquantulum indulserit, non tantum incidit ventriculi molestias gravativas ac inflativas: sed etiam peculiaris spasmo corripitur, qui in musculis, nervis ac furis pedum tensionis sensu incipiens, abhinc per omnes corporis extremitates, brachia, pedesque incerto circuitu vagatur, & denique per digitorum articulos, gravi dictarum partium pruritu stipatus evanescit. Præterea alvi segnitie sollicitatur; quæ tantum abest, ut potu Coffee, prout imaginatur sibi ægrotaans, sublevetur; ut ille potius exinde vehementiori appetitu potiatur, ventriculi pressionibus afficiatur, & infomnis reddatur. Quare consilium anhelat, quæ potissimum ratione ab his passionibus liber evadere, & absque molestia conviviis interesse queat?

Deinceps autem adhuc est affectus, quo graviter afficitur ægrotaans. Hic nimirum sedecim abhinc annis, ex præjudicio, ac si nihil feminis post ejus excretionem restare deberet, post spontaneam ac naturalem aliquam illius emissionem, magna vi, quicquid forte resisterit, exprimere conatus, urinam mox reddidit, Hinc, licet nunquam concubitum celebraverit, in continenti tamen tensivos in glande atque præputio percepit dolores, absque ulla externa læsione. Quanquam vero hoc malum sponte remiserit; attamen

post hæc per intervalla, & maxime post usum potuum vinosorum aliquoties rediit. Et quum forsitan sub itinere vinum adustum adsumpsisset; abhinc gravius malum incidit. Post naturalem videlicet feminis ejaculationem tendentem glandis, ac si flatibus distenderetur, dolorem, & puncturam in exteriori præputii cute percipit; cui, si urinam mox reddidit, jungitur stranguriæ quædam species; & hanc excipiunt pustulæ ac lancinationes inter crura prope pudenda obviæ, ac denique ardoris sensus circa exitum spinæ dorsæ, & utriusque renis regionem, ad lumbos usque protensus: quid? quod largiorem feminis excretionem sapius capitis dolores insequi observantur. Non minus si forsitan ab aspectu objectorum libidinosorum penis erectio suborta, nulla vero feminis excretio insequuta, & æger brevi post curru vectus fuerit; videtur ipsi, ac si semen eructare vellet, & tum primum in urethra, abhinc circa crurum commissuras, ad lumbos usque & ad utriusque renis regionem, & denique ad spinam dorsæ protensum quendam obtusi doloris sensum percipit. Hic sensus non prius remittit, quam donec infrequentibus diebus largiorem assumerit cibum: quod si vero a coena abstinerit, sequitur sub somno satis copiosa feminis excretio, & tunc ab omni fere immunis est dolore. Reducto pronuper præputio in medio glandis observatum fuit tuberculum, nummi minimi magnitudine, cœruleum instar vasculi intumefacti; & externa cutis sanguine aliquantulum suffusa videtur cum dolore. Contra hæc mala ante decennium consultus medicus varia ordinavit medicamina; quæ vero tantum abest, ut illa sublevaverint, ut ea potius exacerbarent. Neque ideo hætenus de inundo matrimonio consilium cepit: de quo vero cum jam cogitare incipiat, Tuum prius, Vir illustris, de extirpando hocce malo flagitat consilium.

EPICRISIS CUM CONSILIO.

Utrumque morbi genus, quo ægrotus sollicitatur, & cujus causa consultus sum, primum habet fundamentum in generis nervosi debilitate, qua præsertim ventriculus, partes genitales, vesica ac ureteres, tanquam nervosæ ac valde sensibiles partes, ad subeundos motus irregulares spasmodicos admodum sunt proclivia. Exinde autem vero est simillimum ægrum a teneris, & forsitan per hæreditatem, admodum sensibili ac tenera corporis constitutione fuisse præditum: cui cum accesserint animi commotiones, vita sedentaria, & remediorum purgantium, ac calidiorum crebrior usus; non mirum, si recensitæ, aliæque nervosæ partes insigniter debilitatæ, ac ad spasmodicas stricturas proritatæ fuerint. Huc denique haud parum contribuit nimis frequens seminis emissio: & chyli minus laudabilis generatio, quæ destructo ventriculi tono in acceptis ferenda est. Et ex hisce etiam causis omnia propullulant symptomata, nimirum ventriculi debilitas, atque pressio cibos largiores vel pingues excipiens, tormina intestinorum, capitis languor, & minor ad studia promptitudo, frigus extremorum, maxime pedum, & denique spasmus externarum partium, ipsorumque digitorum. Quod autem partium genitalium, & vicinarum affectum attinet, quo interdum tensio & dolor in membro virili, stranguria, lumborumque atque renum ardor percipitur, cum involuntario seminis profluvio: hæc omnia symptomata humoribus acribus atque per relaxata affectarum partium vasa ad eas copiosius compulsis natales suos debere, vel ex pustulis, femora nonnumquam obsidentibus, adparet. Ab his ergo malis ut vindicetur æger, operæ erit pretium, ut loco potus ordinarii, decoctum sanguinem purificans potet: quod tale esse potest: Recipe radicis chinæ, scorzonæ, salsaparillæ ana uncias tres; seminis fœniculi, nitri antimoniat, corticis ligni sassafras ana drachmas tres, herbæ cardui benedicti manipulum u-

num. M. C. C. D. S. Species, quarum binæ uncix cum tribus aquæ mensuris per tres horæ quadrantes in vase clauso decoquendæ sunt. Hoc vero decoctum & frigidum per diem, & mane calidum loco potus Theebois sorbillari potest. Deinceps non ludetur opera, si æger quavis vespere cubitum iturus pedes ad furas usque in pediluvia tepidiora, quæ ex aqua fluviali, furfuribus triticeis sacculo incluis, floribus chamæmeli, & cinerum clavellatorum uncia circiter dimidia parata sint, immittat, ac per integram detineat horam: hæc enim & spasmos consopiant, & humorum circuitum æquabilem reddunt. Et quo humorum temperetur acrimonia, alvus ac transpiratio promoveatur, & internus demulceatur ardor: consultum erit, quavis vespere pulveris mei bezoardici drachmam ex allegato assumere decocto.

Alterum speciatim malum, atque tuberculum inter glandem & præputium conspicuum quod attinet: illud pariter ab humorum impuritate proficiscitur, ac minime multo ac promiscuo topicorum usu tractandum est; quippe quæ malum sæpius exacerbare solent. Sufficiens ipsi sæpius intra linteola adplicare cataplasma ex lacte, in cujus mensura una storum sambuci manipulus, & croci drachma decoquantur, paratum. Quæ remedia per quatuordecim dies usurpata nisi desideratam tulerint opem, ulteriorem morbi relationem mihi expeto.

C A S U S IV.

De Ventriculi affectu Spasmodico chronico vehementiori.

Vir generosus 27. annorum, temperamenti cholero-melancholici, a teneris ferme multis in vini ac Tabaci abusu excessibus, & ex candescentiæ nimium indulgens, per tres jam annos variis obnoxius fuit ægritudinibus: quas dum multis quidem, omnibus autem tum ultuariis oppugnavit curationibus, pristinam nondum recuperare valuit sanitatem. Quare ante quatrimum circiter denuo mala

suo

suo infestatus, meum quoque flagitavit consilium. Accedens ægrum molesta cardialgia cum dolore lancinante & tensivo, a cordis scrobiculo ad mammam usque & scapulam sinistram pergente, & difficili spiratione sollicitari deprehendi: pulsus erat æqualis, quandoque intermittens; urina tenuis ac citrina. Datis protinus carminativis atque nervinis remisit equidem paroxysmus; sed circa mediam noctem iterum recruduit. Obsidebat nimirum pressio sensus regionem splenis: quem protinus sequebatur motus spasmodicus circa cordis scrobiculum & mammam sinistram, qui ad laryngem extensus spirationem impediebat: tum quoque oculi caliginæ obducebantur, cum mentis alienatione, & titillu auri sinistræ, & quod notatu dignum est, per totum paroxysmum penis rigebat erectus. Quare ego malum a cruditatibus pituitoso-acidis, in primis vis hærentibus, ortum fuisse ratus, propinavi absorbentia, cum stomachicis ac nervinis mixta: ex quibus æger tertio post die convaleuit. Quum autem restitutus ille firmiter persuasum sibi habet, semet apoplexiæ aut catharri suffocativi specie laborasse; nec ullis a sua sententia deflecti potest rationibus: sequentes proponendas duxi quæstiones, quas ut benevole resolves, est quod vehementer rogo. Primum enim doceri avelo, an hic affectus potius fuerit hypochondriacus, quam insultus apoplecticus, aut catharrus suffocativus? 2) numne funditus extirpari possit, quibusve hunc scopum assequi liceat remediis? 3) utrum sit impossibile, tales accessiones a cruditatibus pituitosis acidisque primarum viarum suboriri? 4) Anne ad obtinendam valetudinem necessarium sit, pertinacem observare victum? & num 5) denique eorum sententiæ subscribi queat, qui malum a phthysi, aut plane fascino derivare voluerunt?

CONSULTATIO.

Acceptis tuis litteris, in quibus adversam valetudinem viri cujusdam Generosi descripsisti, & de illa quinque

michi proposuisti quæstiones: omnia bene perlustravi momenta; & ad primam quæstionem, morbum illius minime apoplecticum, vel catharrum suffocativum pronunciare possum, cum signa horum affectuum pathognomonica nullibi recensita reperiam. Videtur ille potius fuisse gravis ventriculi spasmus, nervos octavi potissimum paris occupans, & hinc eas partes, quibus illud nervorum par furculos impertitur, in sinistro maxime latere in consensum rapiens. Quare etiam sensus ille pressio, quocum incipit paroxysmus, minime in splene querendus est; quippe quod viscus ex meris sanguineis vasculis constat, & ideo ob paucas, quas habet, nerveas atque musculosas membranas, minus sensibile deprehenditur. Vera potius sedes ac domicilium veluti morbi in ventriculo latet, qui magis versus sinistram hypochondrium situs est, & ob valde membranaceam ac nerveam structuram insignem cum nervosis universi corporis partibus fovet communionem; hinc etiam sedes hypochondriaci mali, ac spasmodicorum, quæ illud comitantur, passionum falso attribuitur lien, cum magis in ventriculo hæreat; a cujus flatulenta inflatione plurima hypochondriacorum dependent symptomata. In præsentem autem malo minime inflatio ventriculi, sed potius gravis illius spasmus subesse videtur; qui partim ex insigni ad iracundiam proclivitate, partim potuum spirituosorum abusu natales suos mutuatur.

Quod autem alteram attinet quæstionem, num morbus ille penitus extirpari queat, & quæ huic scopo prosint medicamina? non omnino possum, quin curationem hujus mali fore perarduum pronunciam: quoniam ille jam diu duravit, ac in habitum veluti degeneravit; porro in continuis animi commotionibus sustentatur; non minus vires corporis jam insigniter prostratæ videntur; unde nec vegetus appetitus, nec bona digestio locum invenire potest. Nec denique sine ratione suspicor atque vereor, ne scirrositas atque exulceratio ventriculi, nisi jam actu sit præsto, tamen certe immineat.

Ne-

Neque tamen ideo prorsus est desperandum, maxime cum ætas adhuc sit junior; hinc ad instituendam rite curationem, suadeo, ut singulo mane quædam vascula hujus infusi hauriantur: Recipe herbarum basilici, betonicæ, melissæ, veronicæ, salviæ, florum chamæmeli vulgaris ana manipulum unum, seminis fœniculi, anisi stellati ana drachmas duas. C. C. D. S. Species *Zum Krauter-Thee*. Deinceps operæ erit pretium, quavis vespere 20. pilularum antispasmodicarum deglutire, quæ sic se habent: Recipe extracti florum chamæmillæ, millefolii, salviæ, cardui benedicti, mithridati ana drachmam unam, croci, pulveris castorei ana scrupulum unum. M. F. pilulæ ex scrupulo uno numero 10. Hisce singulo triduo interponi potest usus pilularum Becheri, quarum sedecim vesperi, & tum viginti antispasmodicarum circa meridiem sumendæ sunt. Neque minus consultum erit, bis terve quotidie decem vel quindecim pulveris antispasmodici grana ex aqua destillata florum chamæmeli assumere; cujus hæc est compositio: Recipe pulveris marchionis, antimonii diaphoretici, lapidum cancrorum ana drachmam unam, cinnabaris nativæ præparatæ, nitri depurati ana drachmam semis, extracti castorei liquidi guttas octo. M. F. pulvis, cujus dosis est scrup. unus. Nec levem præstabit opem liquor meus anodynus mineralis: quibus denique creber pediluviorum, & alvo pigra clysterum usus accedat, necesse est.

Ut autem ad tertiam quoque respondeam quæstionem; ex superioribus patet, causam mali principalem in vitio solidarum potissimum partium hæere, & quidem in perverso motu, ac spastica constrictione ventriculi aliarumque nervearum partium. Neque tamen ideo negari potest, quin saburra quædam acida, viscida ac biliosa ventriculi & intestini duodeni, seu causa materialis malum illud foveat atque sustentet. Quando enim cumque peristaltis ventriculi ac intestinum læsa fuit ac destructa; alimenta nec intime solvi, nec debita chy-

li, succorumque utilium secretio, nec inutilium expulsio fieri potest: hinc omnino restant in canale intestinum excrementa inutilia, quæ diuturniori mora majorem contrahunt acrimoniam, & spasmos magis exacerbant.

Juxta quartam porro quæstionem omnino necesse est, ut æger, si a malo suo vindicari cupiat, recto vivendi ordini insistat; maxime omnem ad excandescientiam occasionem sedulo evitet; porus vinosos, calidiores, atque Tabacum probe fugiat; omne frigus arceat, nec denique cerevisia utatur. Hæc enim hisce morbis plane non est conveniens, & majori fructu ejus in locum decoctum ex casura cornu cervi cum corticibus citri recentibus; aut jusculum avenaceum cum vitellis ovi ac floribus chamæmeli paratum substituetur. Et denique vix opus est, ut ad quintam respondeam quæstionem: dolendum potius est, quod ii morbi, quorum causa cognitu difficilior, & curatio ardua est, mox a fascino deriventur; sicuti cum affectibus spasmodicis, qui fixam in genere nervoso obtinuerunt sedem, vulgo quidem fieri assolet.

Relatio.

ELapsis tribus mensibus relatum mihi est, ægrum adeo sensibilem factum esse, ut ferme quotidie ira exarserit, & animi affectibus nimium indulserit; hinc ipsam incidisse in ingentem hypochondrii sinistri dolorem, cum assidua nausea, vomitu, ac præcordiorum anxietate; & denique hæctico calore consumptum periisse. Secutum posthæc corpus ventriculum exhibuit admodum parvum, ejusque tunicas valde crassas, induratas, & materia putrida repletas.

CASUS V.

De Ventriculi spasmo hypochondriaco.

VIR annos natus triginta quin quætemperamenti sanguineo-cholerico i, a pri-

nis juventutis annis ad trigefimum fere fæpius & large fanguinem e naribus fundere folitus, ceterum fanus vixit, nifi quod perpetua ferme laboraverit fcabie. Olim quoque tertiana infeftatus febre, omnes medicinas eludente, tandem ope cujufdam facerdotis per fpecificum, quod hic poffidebat, convaluit. Scabies vero licet quatuordecim abhinc annis drafticis purgantibus, fudoriferis, fcarificatione ac externa inunctione a chirurgo quodam exhibitis repulfa fuerit, quotannis tamen circa autumnum foedis recruduit puftulis, & ad vernam ufque inhaefit tempeftatem. Huic quoque fæpius accefferunt maculae, infar lichenum, quæ molefto ftipatae pruritu dorfum potiffimum atque manus occuparunt, & ineunte vere infimul difparuerunt. Et denique proximis hifce annis fpafmus utriusque pedis fupervenit, qui hofce noctu potiffimum prehendit, & ad abdomen ufque retraxit. Hic demum anno 1727. mense Martio in veram mutatus eft podagram, quæ pedis primum pollicem, mox totam plantam acerbò invafit dolore, & per quatuor fæviit menses. Confultus ergo chirurgus, præter varia unguenta atque topica extrinsecus admota, agrum per quatuordecim dies infufum purgans vinofum potare juffit: quod poftquam alvo violentius fubducta, vires ferme proftroverat, id quidem effecit, ut evanuerit podagra; molefta vero tenfio, & creber fubfultus pedum refifterunt. Verum enimvero mense Junio 1730. rediit iterum podagra; quæ tamen pertinaci victus obfervatione, ac bono regimine, brevi ceffavit tempore.

Præter hafce moleftias per quatuordecim jam annos graviori infeftatur malo. Dum enim eo tempore inimica ac horrida tempeftate itinere fungeretur; ex improvilo gravi corripitur pectoris dolore, qui a cordis fcrubiculo per pectus ad laryngem ufque protenfus, fpirationem reddit difficilem, ac copiofa falivæ ex faucibus excretionem ftipatur. Hæc deinceps moleftia quotidie mox poft epulas recidit, & per tres inhaefit horas: quam aliquantulum mitigare potuit æger fum-

to fub paroxyfmo vini aduſti hauſtu. Tali ratione per tres hebdomades adflictus, tandem obſervata recta vivendi ratione liberatus, ac per quinque annos ab eo malo immunis fuit. His elapſis illorū iterum nonnunquam, licet mitiori infeſtari; & denique proximo biennio, quo primos podagræ infultus toleravit, atrociori, & fere quotidie ab epulis corripitæ cepit. Fungitur etiam inſignis falivæ effluxus cum anxio-gulæ ſpafmo; nulla tamen naufea, nec vomendi conatu ſtipatus; ceſſante vero paroxyſmo, ceſſat quoque ſalivatio, & relinquit tenacem in trachea mucum, quem laborioſo conatu demum exſcreare debet. Tum optime habet ægrotus; appetentia ciborum fruitur integra, cui tamen haud liberalius indulgere debet, niſi atrociori malo adfligi velit. Ipſe ceterum affectus gravi abdominis flatulentia ſtipatur, quæ illo remittente, protinus etiam remittit. Alvus quoque olim pigra atque ſegnīs eſſe ſuevit: jam vero ſub podagræ tortura, rite ſuo fungitur officio. Urina mingitur rubicunda, atque copioſum, mucidum, rubicundum deponit ſedimentum.

Quod attinet ægroti conſtitutionem; ille olim Baccho pariter atque veneri aliquantulum indolſit; humoribus abundat, colore vultus florido gaudet, atque copioſis, exilioribus tamen inſtructus eſt venis. Nequetamen minus a venæſectionibus abhorret inſigniter; eamque non niſi ter adminiſtrari curavit: primum nempe duodecim abhinc annis, cum febricula quadam cum vomitu, languore corporis, ac dorſi lancinationibus ſtipata adfligeretur, ex vena incifa protinus convaluit; deinde hoc anno ad præcavendam podagram bis circa utrumque æquinoctium venam in brachio ſecandam præbuit. Mater illius pertinaci ventriculi ſpafmo diu laboravit, fratres colicis obnoxii fuerunt doloribus, eorumque alter tanta olim infeſtabatur colica ac alvi obſtructione, ut medici iliacam veriti paſſionem, morbum pro deplorato habuerint. Dietam, quantum poteſt, obſervare annititur exactam: fæpius autem vi muneris, quod

ambit, refrigerationibus semet exponere tenetur. Proclivis non minus est ad iracundiam; decoctum autem ex radice sarsaparillæ, scorzonæræ, rasura cornu cervi, radice cichorei & semine feeniculi confectum, & in locum cerevisiæ, ibidem locorum crassæ, atque sæculentæ pro potu ordinario commendatum potare recusat, cum exinde ventriculum debilitari ac nausea corripitur putet.

Hic ergo variis ac diuturnis molestiis nullam adhuc congruam æger opposuit curationem, maxime cum consultus brevi abhinc tempore medicus, malum pro deplorato habuerit, illudque non nisi Elixirio quodam stomachico, atque trifolio fibrino in forma infusi theiformis, sed frustra tractaverit. Invalet autem jam affectus, & sic meum quoque imploratum est auxilium. Ponderatis igitur omnibus morbi momentis, eundem & in solidis & fluidis hæere partibus putavi, & hanc de ipso mihi formavi ideam. Ægrum videlicet, matre motibus spasmodicis atque hystericiis obnoxia natum, & ideo hæreditario quasi jure admodum sensibilem, ac ad violentas partium nervosarum stricturas proclivem, fovere in corpore suo humores multis impuris ac scorbuticis sordibus imbutos, & tolerata podagra, & contumacissima significat febres. Variæ autem sunt causæ, quæ gerendæ huic dyscrasiæ viam straverunt. Namque cum olim sanguinis abundantia per narium hæmorrhagias ventilata, post trigessimum vero annum nec per hæmorrhoides, nec regulares venesectiones depleta fuit: non fieri potuit, quin accumulatis nimium humoribus æquabilis eorum circuitus perturbatus, ac salutaris imminuta fuerit transpiratio. His cum accederet alvi segnities, quid mirum, si retentæ undique sordes sanguineam massam admodum inquinaverint, quæ violentorum motuum causæ, salutaris naturæ conatu partim per cutim atque scabiem exeretæ, partim ad pedes in podagra depositæ fuerunt. Quum igitur sicuti omnes succi vitales, ita & gastrica lymphæ acore quodam ac aciditate laborat: facile patet, cur hæc jejunum ventricu-

lum vellicando, fortiores excitet appetitum; illo autem cibo repleto, horum majorem motum fermentativum inducat. Inde dependent obviæ sub paroxysmo in abdomine flatūs, qui ventriculo incarcerati, hunc partim ad spasmodicas stricturas proritant, partim nimium distendunt. Sic adparet ratio paroxysmi, ac inflationis ventriculi, quæ sumtis epulis incidit: hæc vero cum & diaphragmatis descensus impeditur, & pulmonum expansioni remora injicitur; clarum inde fit, cur sub eo paroxysmo spiratio simul sit angusta. Unicum autem illud copiosissimæ sputationis symptoma haud satis mirari possum: quamvis enim hypochondriacos plerumque sputatores esse probe sciam; nullos tamen tanto veluti flumine salivam reddere observavi. Quare glandulas salivales vel summa atonia affici; vel insigni spasmo a ventriculo vi nervorum consensus propagato constringi, & ideo salivam summo impetu expelli arbitror. Quæ cum mecum perpensissem, ipsum malum antispasmodicis ac nervinis aggressus sum remediis. Mane nimirum post exhibitas liquoris mineralis Hoffmanni, cum quinta balsami vitæ parte remixti 40. guttulas, dedi infusum theiforme ex herba veronicæ, melissæ, salviæ, summitatibus millefolii, floribus chamæmeli vulgaris, semine feeniculi & aniso stellato confectum, & quinque vasculis potandum. Neque minus sæpius vel solum liquorem anodynum, vel cum essentia corticum aurantiorum remixtum propinavi; & vesperi exhibui pulverem ex pulvere marchionis, lapidum cancerorum, cornu cervi sine igne parato, antimonio diaphoretico, nitro depurato, cinnabari nativa, & extracto castorei concinnatum; atque subinde pediluvia, quæ habebant aquam puram, flores chamæmeli ac furfures triticeos, commendavi tepidiora. Ut potro primas vias a sordibus repurgarem crudis ac corruptis, singulo octiduo vesperi dedi pilulas balsamicas, in *Med. consult. Tom. II. pag. 80.* descriptas, hisque postmodum adjunxi drachmam unam cum dimidia salis Sedlicensis.

Hiscē subsidiiis cum primum pertinax hic affectus mitigari videretur, ac sapius per aliquot dies remitteret: attamen semper rediit vehementior. Quamobrem flagitamus Illustris Hoffmanni consilium, ac doceri avemus, 1) anne hoc malum funditus extirpari queat? 2) num curationi obtinendæ magis prosint thermæ & acidulæ, quam pharmaca? & 3) quænam præsidia post potum thermarum in usum sint vocanda.

CONSULTATIO.

Postquam communicatum mecum casum animo probe volutavi; ægrum atroci ventriculi spasmō hypochondriaco, sumtis potissimum epulis cum magna præcordiorum anxietate, ructibus molestis, ac copiosissima sputatione invadente laborare deprehendi. Hunc primam originem ex insigni nervosi generis imbecillitate traxisse, extra omne positum est dubium; quam non tantum ex hæreditaria dispositione, verum etiam inordinato victu, excessu in potibus, venere, animi affectibus, corporis refrigeratione, scabiei, podagræ & febris incongruâ curatione, atque remediis repellentibus æque ac purgantibus sibi met contraxit. Hiscē enim caussis non solum massa sanguinis ac lymphæ corrupta, multisque scorbuticis impuritatibus imbuta est; sed eadem humorum acrimonia, nervosis ventriculi ac intestinorum partibus incumbens, illas vellicavit, & ad spasmodicas proritavit constrictiones. Inde vero labefactata est ciborum digestio, alvus obstructa, & flatuum excretioni obex positus; qui ad superiora intestina atque ventriculum regurgitantes, malum exacerbarunt. Et his denique omnibus majus augmentum addidit intermissa ob ægroti abhorrentiam venæsectio: qua humorum abundantia, olim per narium hæmorrhagias imminuta, plus invaluit & accumulata est. In tali vero rerum statu, cum tota ferme œconomia vitalis videatur perturbata, perarduum omnino est, malum funditus extirpare. Quæ adhuc restaret salutis spes, præter pertinacem victus ob-

Hoffm. Consult. Med.

servationem, omnis in congruo thermarum Carolinarum usu sita est; quibus in allevandis hiscē morbis nihil deprehenditur præstantius. Quum autem præsens autumnale tempus huic curationi minus est opportunum; consultum erit, convenientibus medicinis corpus ad illam sequenti vere instituendam rite præparare. Cui scopo obtinendo, eo jam omnes intendere oportet nervos, ut ventriculo suum restituatur robur, digestio promoveatur, humorum acrimonia attemperetur, & per alvum blande educatur. Hinc operæ erit pretium, sub epulis pariter ac hora vespertina quinta, 40. guttas sequentis Elixirii ex aqua vino permixta assumere: Recipe essentia gentianæ rubræ, pimpinellæ albæ, corticum aurantium, cascarillæ, corticis chinæ, liquoris anodynæ mineralis ana unciam dimidiam, olei de cedro, macis ana guttas X. M. D. Alvi libertati conservandæ perquam opportunas commendo pilulas balsamicas aut meas, aut Strahlmannianæ, ab ægroto cubitum ituro numero 11. cum lapidibus cancerorum & nitro devorandas. Mane potare conveniet infusum theiforme ex herba veronicæ, summitatibus millefolii, floribus chamæmeli vulgaris, papaveris rhæados, ac semine fœniculi compositum. Præterea a pedibus præcipue atque ventriculo omne arcere oportet frigus: quo fine ventriculus sacculis calidis foveari, aut sequenti linimento nonnunquam inungi potest: Recipe aquæ Anhaltrinae uncias duas, essentia nucistæ drachmas duas, balsami peruviani drachmam, camphoræ grana 12. olei lavendulæ guttas 20. M. D. Neque minus crebris utendum est pediluviiis; & foret optandum, si his revocari posset podagra. His vero si accesserit exacta diæta, & potus loco adhibitum fuerit vinum Mosellanum atque secundaria cerevisia, de felici eventu nullus dubito.

CASUS VI.

*De usu Carolinarum & Tœplicesium
in affectu ventriculi spastico
inflativo.*

EX missis ad me litteris, quibus eleganter præscripta personæ serenissimæ ægritudo, & quæstio: num ipsi tollendæ Carolinarum internus, & Tœplicesium aquarum externus usus futurus sit proficiuus? propoſita fuit; facile intelligo, omnia, quibus male habetur, symptomata, veluti sunt pectoris compressio, hypochondriorum tensio, æstus volaticus, ac totius corporis languor, non nisi tensivæ & spasmodicæ ventriculi inflationi natales suos debere. Inde enim fit, ut partim diaphragmatis motus ac libera spiratio impediatur; partim succi vitales ad caput atque pectus, maxime sumptis epulis copiosius compellantur. Quod si vero dictæ ventriculi inflationis originem perquiram: illam non tantum cruditatibus primarum viarum acidis atque viscidis, ex mala diætâ subortis; verum etiam difficiliori sanguinis per hepatis viscum transitui deberi, vero est simile. Hinc enim venæ ventriculi, ob impeditum cruoris regressum, hoc admodum infarciuntur; & inde spasmodica orificiorum ventriculi constrictio inducitur, ideoque flatus retinentur. Huic vero sanguinis in hepate stagnationi ansam dederunt serenissimæ mulieris vita sedentaria, sanguineum temperamentum & plethorica constitutio; quæ ex mensium adhuc continuato fluore elucescit; qui tamen vi legum naturæ ac ætatis jam cessare deberet.

Quod igitur Carolinarum thermarum usum attinet, illum hisce ægritudinibus omnino admodum opportunum iudico. Hæ enim aquæ copiosum non solum alcalinum, verum etiam neutrum sal, atque terram alcalinam leniter martialem foveat; & ideo præclara virtute humores tenaces ac viscidos resolvendi, acidos attemperandi, eosque vi salis medii per alvum eliminandi pollent, atque hinc al-

vum osties vel decies, sine ulla virium prostratione, sed potius ventriculi roboratione ac appetitus excitatione movere solent. Sedecim jam vicibus frequentavi hosce fontes, eorumque maxime in hypochondriacis, cachecticis, ac viscerum infarctu laborantibus egregiam ac fere divinam deprehendi efficaciam: quare etiam illorum virtutem in præsentî ægrotafore spero præstantissimam. Eo magis hoc polliceri possum, cum mihi jam constet exemplum principis cujusdam serenissimi, sensibilibissimi atque tenerissimi, qui ex inordinata diætâ tantam inciderat ventriculi inflationem, ut hyemali potissimum tempore mox a prandio insigni præcordiorum compressione, spirandi angustia, & totius corporis languore correptus lectum petere debuerit; in quo probe calesfactus & sudore perfusus post tres quatuorve horas, ab eo paroxysmo liberabatur: postquam autem thermis Caroliniter fuerat usus, ab hac molesta ægritudinis ne penitus fuit restitutus.

Harum ergo mineralium aquarum usum valdopere commendo; qui, ut eo felicius cedat, sequenti ratione institutus erit. Primum enim necesse est, ut Serenissima mulier, quæ licet menstruo adhuc gaudeat fluore, tamen ob sedentariam vitam, copiosiori sanguine turgere videtur; mox sanguinem ex vena in pede tusa sibi detrahi curet: eodemque præsertim tempore corpus probe moveat, tempestatem frigidam ac austeriorem fugiat, cibos incongruos evitet, simulque stomachicis utatur medicinis. Quod si vero sanguine nimium turserit, ac capacioribus vasis instructa fuerit: operæ erit pretium, accedente vere triduo circiter ante discessum ad thermas, sanguinem denuo, & quatuor dumtaxat unciarum pondere detrahare. Sic enim præcaventur humorum ebullitiones, quæ sub itinere plethoricis contingere solent; & ipsarum thermarum, imminuta plethora, longe felicitus erit operatio. Deinceps simulac pertigerit serenissima ægra ad thermas illas; per aliquot dies ab usu earum abstinere debet; & tum aquas molares in usum vocare. Hæ enim sunt subtiliores,

res, quam ordinarii fontes den Brudel vocant; hinc facilius minima corporis vascula transgrediuntur, nec torporem inducunt, nec tumorem pedum. Quare ad ipsum fontem per infundibulum lagenis lapideis, quales vehendis acidulis Egranis vel Tonstadiensibus inserviunt, excipiendæ sunt, ne spirituosum earum principium evaporet: & tum in aquas fontis ordinarii immittendæ, ut iterum incallescant. Earum aquarum 12. circiter vasculis curæ initium fieri potest, & successive ad 20. ascendere licet: ita tamen, ut, si alvus quinquies vel sexies subducatur, ea aquarum dosis sit sufficiens, in eaque subsisti debeat. Tali ratione aggredienda & tribus intervallis absolvenda erit curatio: adeo ut ante illam fumantur vesperi undecim pilularum balsamicarum, ad meam, vel Schalii, vel Becheri methodum paratarum, & postridie inchoetur potus aquarum, in quarum primo vasculo uncia dimidia salis Anglicani, aut Sedlicensis capienda est. Tum per septem dies protrahito thermarum potu, biduo illis erit supersedendum; deinceps sumtis iterum pilulis, per sex dies aquæ bibendæ; & denique post intervallum duarum dierum, deglutitis denuo pilulis, ultima vice per quinque dies potationi earum thermarum inhærendum erit.

Quod autem externum Carolinarum in balneo usum attinet; de eo, cum serenissimæ personæ constitutio ac partium solidarum conditio mihi haud adeo innoverit, nihil certum adfirmare possum. Quorum enim nervosum genus admodum sensibile est, & partes internæ nervæ atque membranæ ad spasmodicas constrictiones pronæ, iis nocent hæc balnea: contra vero corporibus spongiosis, vasis exilioribus præditis, & ad pedum intumescantiam proclivibus, ingens pollicentur emolumentum. Quamobrem descendendum semel in illa suadeo, & si profecerint, inhærendum usui eorum: quod si vero minus responderint votis, præstantissimam virtutem in confortando corpore, illiusque imbecillitate sublevanda præstabit temperata balnea Tæplicesia, per novem dies adhibita; si & ante, &

post, & inter eorum usum aquæ Sedlicenses fuerint potæ.

Nihil cæterum de victus ratione, sub potatione Carolinarum instituenda addam; quippe quæ in ultimo capite partis tertiæ scriptorum meorum diæreticorum fusius est explicata. Id tantum adhuc moneandum duxi, ut inter potus cerevisiæ Schnebergensis, & vinum Rhenanum vetus, generosumque seligantur; cœna sit parciore; & denique vesperi nunquam ultra nonam horam in libero aere versetur serenissima, ne exinde salutaris prohibeatur transpiratio. Porro vero necesse est, ut absoluta curatione resistentes in abdomine fordes aquosæ eliminentur; quo scopo vehementiora purgantia minime inserviunt, quæ majus plerumque pariunt incommodum. Præstantissimam potius operam manna exseret, quæ laburram primarum viarum uberrime educet, neque tamen intestinorum tonum destruet. Usurpari nimirum poterit in hacce formula: Recipe mannæ electæ uncias duas cum dimidia, cremoris tartari drachmam unam & semis, rhabarbari Alexandrini drachmam dimidiam: coque & solve leni calore in aquæ florum acaciæ uncias sex, colaturæ adde olei de Cedro Italici guttas tres. M. D. S. potio laxans maneat assumenda. Nec denique ignorari oportet, sub ipso aquarum potu ventriculo confortando egregie convenire essentias stomachicas; vel ante, vel post epulas 40. vel 50. guttulis sumendas; qualis essentia gentianæ saturata, centaurei minoris, corticum aurantium recentium, tinctura tartari, & quibusdam olei de Cedro guttulis parari potest. Et hæc sunt, quæ circa propositam quæstionem, & in salutem serenissimæ ægrotantis respondenda duxi: quæ summus languorum nostrorum medicus reddat salutaria, ex animo precor.

Nunciatum abhinc est, mulierem serenissimam, mense Majo ad fontes Carolinos profectam, iisque & interne & externe rite usam fuisse: unde etiam exoptatissimam reportavit valetudinem.

CASUS VII.

*De ventriculi inflatione cardialgica
cum Hemicrania.*

Triginta novem annos nata generosa mulier, temperaturæ melancholicæ, habitus corporis carnosî, staturæ mediocris, alvo pigræ obnoxia, postquam per aliquot annos mensium imminuto ac inordinato fluore, nec non cæcis interdum laboravit hæmorrhoidibus, passa quoque hoc tempore est hypochondriacas atque scorbuticas affectiones. Maxime circa æquinoctium ingruere sueverunt obtusi dolores, sinistram primum occupantes, & ex hoc ad dextrum excurrentes hypochondrium: quibus tussicula quædam sicca, nullum tamen spirationi adferens impedimentum; horror ac subsequens æstus, oris siccitas absque tamen siti, crebri ructus, & assiduus ardoris, dolorisque in regione ossis sacri sensus sæpenumero junguntur. Datis congruis medicinis remiserunt quidem nonnunquam hæ molestiæ, at brevi post iterum recruderunt, & præsertim Januario præsentis anni mense gravioribus stipata symptomatibus invaserunt. Accedebant videlicet gravis dextri capitis hemicrania, glandularum colli intumescencia, ac ingens dolor ad pectus & scapulas usque protensus, capitisque inducens torporem, insignes pectoris angustia, acuti circa cordis scrobiculum dolores, respirationem impediētes, ventriculūque insigniter distendentes; vehementes in sinistro hypochondrio sub costis spuris lancinationes, eximius languor, febris vaga scorbutica, atque corporis quædam consumptio. Hæc ipsi hæreditario veluti jure videtur propria; & notabile est, sororem ipsius febre hæctica periisse. Consultus ego asthma hypochondriaco-scorbuticum atque convulsivum subesse ratus, ordinavi remedia antispasmodica carminativa, cum nervinis ac martialis, leniora laxantia, ac venam in salva tella sinistri pedis tundi curavi: unde etiam malum aliquale admisit

levamen. Verum enimvero cum obviscerum atoniam, vaporum angustiam & exilitatem, humorum tenacitatem, nondum rite succederent naturales excretiones: accidit, ut mense Martio malum atrocius rediret, cum vehementissimo pungitivo in splenis regione dolore, & molestissimo ventriculi ardore, ad pharyngem usque propagato. Suspicabar ergo lienis abscessum, & hinc præstantissima propinabam remedia: sed medio Martii hora secunda nocturna præter omnium opinionem incidit ægra in vehementem horrorem, qui pectus dumtaxat, abdomen, & femora occupans, reliquas corporis partes reliquit immunes. Hunc exceperunt calor febrilis, imi ventris tormina, & ardor ventriculi, totiusque gulæ; vires prosternebantur, & falsissimus sapor cum dolore adsciebat linguam: tum sequebantur binæ, exque copiosissimæ alvi defectiones, urinaque reddebatur tenuis, absque interni caloris nota. Postridie lotium adparebat costum; sed alvus per triduum manebat obstipata: ægra tamen melius habebat, & quotidie hora quinta vespertina paroxysmo, per tres circiter horas in hærente, corripiebatur. Hinc exhibui potionem purgantem, quæ septies alvum movit, & per vomitum eduxit tenacem mucum, saporis vitriolacei, dentes obtundentem. Inde excitatus appetitus fuit, & ægra optime habuit, quin & paroxysmus, tertio die recurrens, multo levior adparuit. Hunc vero sequebatur iterum alvi segnities, cum flatuum retentione: quare potionem carminativam, antispasmodicam, ac absorbentem haud sine fructu exhibui. Neque tamen minus malum nondum penitus est sublatum; siquidem jam non solum hypochondrii sinistri, verum etiam capitis atroces urgent dolores, pectus simul in consensum trahentes; infestant quoque calores interni, angustia circa cordis scrobiculum, oris siccitas; paroxysmi olim per aliquot dies intermittentes, jam quotidie, licet leviores recurrunt; vires, & carnosæ substantia magis magisque consumuntur; urina mingitur tenuis, pallida, & pituitosum deper-

deponit sedimentum; alvus, more ipsi consueto & ferme connato vix omni reditur triduo; status retenti vexant. Interim appetitus, penitus olim prostratus, redire aliquantulum videtur; ægra ceterum ad hæmorrhoides cæcas admodum est proclivis, & diætæ regulas accurate observat, nisi quod desidi sine motu vitæ nimium indulgeat.

CONSILIUM.

DUplex est, quo generosa mulier laborat, morbus, nimirum gravis inflatio cardialgica in epigastrica regione; & pertinax hemicrania, a priori potissimum sustentata malo. Cardialgici doloris symptomata sunt pressorius ac ardens dolor circa cordis scrobiculum, sub quo dextrum ventriculi orificium situm est, inflatio ventriculi, ac si penitus præcluderetur, summa præcordiorum angustia, constrictio faucium, æstus volaticus, nausea, ructus, spiratio brevis. Ab hemicrania autem dependent crebri, assidue dolores, qui a capite ad humeros & brachia extenduntur, sudores faciei gelidi, refrigerationis in capite sensus, siccitas oris & salus sapor: quibus demum omnibus adpetitus prostratus, digestionis languor, virium decrementum, urina tenuis, ac alvi obstructio, tanquam molesti junguntur comites. At vero primos omnium horum symptomatum natales mensum inordinato fluori deberi, extra omne positum esse credo dubium. Namque dum uterinus cruor parcius evacuat, ille non solum in ipsis uteri venis subsistit; sed etiam vi connexionis arctissimæ intra intestini recti vascula stagnat. Hinc cæcas producit hæmorrhoides, atque nerveas intestini hujus, ac vicinarum regionum partes ad spasmodicas proritat stricturas; quibus alvus ocluditur, flatuum excretioni obex ponitur, & denique ardoris sensatio in osse sacro pariter ac intestino recto infertur. Quum ergo & humoribus & flatibus liber per inferiora denegatur exitus, utrique comprimuntur magis ad superiora; & sic

Hoffm. Consult. Med.

distendendo ventriculum ac colon intestinum, dolores illos pariunt, quos ægra in sinistro percipit hypochondrio, nec non pectoris compressionem, præcordiorum anxietates, spirandi difficultatem, & cetera inducunt symptomata. Quæ licet sæpius remiserint, & jamjam adhibitis congruis remediis leviora videantur; attamen cum adhuc inhæreant, & inde digestio labefactetur, chylus minus legitimus generetur, ac denique universa humorum massa inquinetur; justus omnino metus est, ne cachectica constitutio, & phthysica exinde suboriatur dispositio. Quare ut ab illis vindicetur malis, non opportunius commendare scio subsidium, quam thermas, quæ in Carolinis scaturiunt, molares, sub exacta victus ratione per quatuor hebdomades adhibendas: quas in revocando mensum fluxu, crebra experientia deprehendi præstantissimas. Ut autem ad hanc curationem corpus ipsi reddatur opportunum, necesse est, ut præter rectum vivendi genus, ea quoque in usum vocentur subsidia, quæ nervosum genus, maxime ventriculum corroborant, ciborum digestionem promoveant, ac salutarium extretionum adjuvent successum. Quo fine operæ erit pretium, protinus ex vena in pede tusa septem cruoris detrudere uncias; vesperi crebris pediluvii, ex aqua fluviali & surfuribus tritici parati uti; ac alvum segnem elytheribus domesticis, ex jusculo avenaceo, cumino, oleo chamæmeli, sale ac melle confectis sæpius moliri. Inter phar-maca commendo, ut bis vel ter quotidie, præsertim mane ac vesperi vasculum, quo potus Theæ sorbillari solet, sequenti potione plenum hauriatur: Recipe decocti scorzonæ, cornu cervi ana mensuram, aquæ menthæ crispæ mensuram dimidiam, pulveris marchionis, lapidum cancrorum ana drachmas duas, nitri depurati drachmam, liquoris anodynî mineralis unciam dimidiam. M. D. Sopiendis porro capitis doloribus conveniet cucupha, sequenti ratione paranda: Recipe radices iridos florentinæ unciam, storacis calamitæ, benzoës, succini præparati,

caryophyllorum aromaticorum ana drachmas duas; florum lavendulæ, rosarum, chamomillæ romanæ ana pugillos quatuor. M. F. pulvis ad cucupham. Præterea loco potus ordinarii, cum insigni fructu adhiberi poterit decoctum sequens: Recipe radicis sarsaparillæ, rasuræ cornu cerviana uncias quatuor, radicis chinæ, scorzonæ, liquiritiæ ana uncias duas, cichorei, seminis fœniculi ana unciam. C. C. D. S. Species, quarum binæ uncia in tribus aquæ mensuris decoquendæ sunt. Inter diatam denique proderunt juscula cum radice cichorei, spinachia, acetosa, char esolio, asparago, nasturtio &c. decocta, sapiusque adhibita. Quibus si morem gesserit generosa mulier, de felici curationis eventu nullus dubito.

Relatio.

Brevi post relatum mihi est, agram sumtis, quas commendavi, medicinis insignie symptomatum suorum percipisse levamen, & per integrum octiduum optime habuisse: his autem elapsis, pristinas recruduisse affectiones. Nimirum ardores, dolores ac compressiones in cordis scrobiculo sæpius ipsam invadere, & per dimidiam, quin integram immaniter tractare horam; his remittentibus tensivos artuum dumtaxat superiorum cruciatus, sensationem refrigerationis, capitis torporem, ejusque in parte potissimum dextra atroces dolores ad mediam usque ossis humeri regionem protensos, atque hos sinistrum etiam pectoris latus, cum subsequente ventriculi imbecillitate occupantes succedere: & his denique quandam ossis sacri supervenire atoniam, maxime si sella surgere annitteretur. Quamobrem meam ulterius imploravit opem, atque doceri desideravit, num præscriptis medicinis, atque pediluvii diutius inharere, venam in pede, ante anni quadrantem incisam, iterum secandam præbere deberet; & hisce subsidiiis absque Carolinarum uso pristina sanitati restitui posset?

Ad hæc responsum dedi venam in pede omnino secandam, & septem cruoris detrahendas esse uncias; & tum continuato

medicinarum usu, & corporis motu probe instituto, fore, ut generosa mulier potu thermarum superfedere possit Carolinarum. Præterea suasi, ut commendatæ antea mixturæ, cui loco pulveris marchionis, lapides cancerorum addendos jussi, quotidie mensura ad minimum dimidia capiatur; & denique singula hebdomade undecim mearum balsamicarum pilularum cum drachma dimidia pulveris præcipitantis assumatur.

C A S U S VIII.

De inflatione ventriculi & duodeni hypochondriaco spasmotico.

Perillostris vir, 52. annorum, gibbus, tenerioris, atque tenuioris, simulque strictioris corporis habitus, fibris robustioribus, nervis vasisque capacioribus instructi, constitutione præditus est sensibilissima, adeo ut vel blandiora laxantia, aliæque remedia ipsum potenter afficiant. Hinc etiam vel levissimus morbus aut dolor immaniter eum tractat; natura vero beneficio mox sponte remittit. Insigni appetentia largas assumere solet epulas, & æstivo tempore nimium, jejunos etiam, fructibus indulget refrigerantibus, persicorum, cerasorum, fragorum &c. Contra vero parcius est humidorum cupiditas; nemque mane vix duo potus Caffee vascula torbillare; sub epulis unam circiter vini Hungarici, vel Mosellani, vel Burgundiaci, vel Campaniensis mensuram haurire; nec cerevisiæ Rupinensis ultra duos assumere suevit hauftus. Post epulas nec corpus movere, nec potus calidiores forbere debet; nam priori casu vomitus incurrit, posteriori autem præcordiorum anxietates, & flatulentas incidit molestias. Hinc potius a prandio somno per horam circiter dimidiam, haud sine fructu utitur. Eodem quoque per noctem satis profundo gaudet; nisi forsan pridie aut animo commotus graviter, aut cœna liberaliori usus fuerit: hanc enim largiorem noctes in-

homines cum ardente atq; tensivo præcordiorum dolore excipiunt; quas etiam vinum calidius vesperti potum post se trahit. Hoc porro sequenti mane sequitur pulsus arteriarum celerior, qui nocte transacta tranquilla, observatur debilior paullo atque tardior. Alvus quotidie semel vel etiam bis suo fungitur officio, & stercore redduntur magis albicantia, quam flava: ac, quod singulare est naturæ beneficium, si ventriculus saburra quadam fuerit repletus, spontanei cum euphoria subsequuntur vomitus. Lotium sufficienti die pariter ac noctu mingitur quantitate, & plerumque albidum lacteumque deponit sedimentum: tum enim egregie valet æger; sed spasms agitatur internis, si urina adparuerit tenuis absq; sedimento. Contra vero major est ad sudandum difficultas, quæ inde magis augeri videtur, quod pedum calori haud satis studeat: adhibitis autem Carolinis non solum optime se habet, verum etiam facilius sudat. Nec quoque ad sanguinis effusiones, siue per hæmorrhoides fiant, siue per nares, inclinatur: licet adhuc juvenis crebras narium toleraverit hæmorrhagias. Porro abhorret insigniter & remedia sapidiora ac fragrantia, & omnia ferme aromata, veluti sunt cinamomum, caryophylli, nux moschata, anisum, cuminum, zibethum, rosæ &c. sed poma citrina, aurantiorum, ambram, lavendulam ac rutam bene fert, & præsertim cori illius, succo, betulæ instructi, quod vocant *Juchten Leder*, odore veluti recreatur. Lectum conscendere solet, non nisi calefactum, fervidissima etiam æstate; ac exinde haud secus, atq; abinunctione ventriculi cum balsamo stomachali, oleo rutæ nupto egregium percipit levamen. Sub æstiva ac calidiori tempestate vasa gerit sanguine turgida; & sanguis e vena missus, fluidus existit, & floridus: nec denique levem ipsi usum præstant balsamica laxantia ex aloe, myrrha, croco, gummi ammoniaco, auro fulminante confecta, & granis duodecim dumtaxat exhibitæ.

Ira constitutus vir illustrissimus, per novissimum quinquennium ægrotare co-

pit. Nimirum simulac largioribus indulgit epulis, corripitur præcordiorum anxietate, flatulentia, tensivis artuum doloribus, nausea, atque totius corporis languore: quibus, si præsertim cibos pinguiore, pisces marinos, cochleas &c. assumerit, aut dulcia acidæque vina simul potaverit, mox a pastu jungitur insignis dextri hypochondrii sub costis spuriis inflatio, haud secus, ac si vesica inflata ibidem hæreret: accedunt totius corporis refrigeratio, spasmodicæ omnium membrorum contractiones, rubor vultus &c. quæ tandem symptomata, si lectum conscenderit, & totus incaluerit, pulsus celeri, ructibus, vomituque terminantur. Hæ autem passionum quemadmodum ex dictis solummodo suboriuntur causis: ita aliæ adhuc sunt, quæ quotidie absoluta digestionem hora circiter quinta ipsum invadunt, & ad nonam usque vespertinam graviter sollicitant. Tum enim dolore ardente, pungitivo ac inflativo dextri hypochondrii afficitur; quem protinus præcordiorum compressiones, faucium constrictiones, vultus rubedo, turbatio visus, sitis, oris siccitas, atque crebra sputatio excipiunt, & iterum sublevantur ructuum flatuumque explosione. Ardoris sensatio datis ex aqua frigida cancrorum lapidibus; flatulentæ autem molestiæ haustu aqua vitæ de cedro aliquatenus mitigantur, sicuti omnibus istis symptomatibus dorsi frictions egregie opitulantur, maxime flatus discutiendo. Matutino tempore, sumpto potu Coffee, sapius ex ventriculo lympham eructat acidissimam; quæ vase argenteo excepta, illud arrodit, viridique imbuunt colore: ipsi vero ructus atque vomitus nunquam amaro stipantur sapore.

Hæc symptomata autumnali tempestate, præsertim Decembri, Januario ac Februario mensibus ob parcius tum institutum corporis motum, deprehenduntur atrociora; ac cœnam prorsus interdicunt. Iisdem temporibus, si frigus sit nimium, facile in catarrhales pectoris æque ac capitis affectiones, cum crebris vomitibus, & alvi segnitie incidit; neque minus interdum chiragrico, aut ischiadico ex-

bono regimine mox evanescente infestatur dolore. Contra vero æstate, si tempestas calidior, ac crebrius corporis exercitium fuerit institutum, satis bene habere observatur.

Quod si porro vir illustrissimus, sub sanitatis specie per aliquod tempus gulæ indulserit liberalius, alvus haud rite responderit, insigniter refrigeratus, aut mærore ac animi affectibus commotus fuerit: præter allegata symptomata haud raro spasms internis, ac convulsivis artuum contractionibus, nec non suffocativis veluti affectionibus graviter infestatur. Si passionibus illæ vehementiores, catharralibus defluxionibus stipatæ fuerint, & alvus obstructa: sæpius contingit, ut saburram ex fusco nigram, ea, quam duo capiunt cochlearia, quantitate cum ructibus ejiciat. Eadem post datum aliquando lenè vomitorium, ex unico tartari emetici grano confectum, totius mensuræ quantitate, haud sine insigni levamine eructata fuit, quam novissimo, dumtaxat anno, per intervalla excerni deprehenderunt medici, vanasque de illa foverunt opiniones. Quamobrem cum meum quoque de toto morbo judicium desideravit perillustis persona; illud sequentibus suppeditare haud alienum videtur.

JUDICIUM ET CONSILIUM.

EX præmissa hac morbi historia facile adparere confido, præsentem ægritudinem affectionis ventriculi spasmodico-flatulentæ, aut potius morbi ventriculi & duodeni hypochondriaci nomen omni tueri jure. Ipsam enim hypochondriacam passionem primariam in nervosis ventriculi ac intestinorum membranis habere sedem, & ratione & experientia edoctus credo: quippe quæ partes mox spasmodica distentione, mox flatulenta inflatione agitatæ, universum ne ivorum genus, omnesque nerveas totius corporis partes, in perversorum motuum societatem rapiunt, ac si malum illud tam variis symptomatibus stipatum, atque in eximiam cum aliis

morbis complicationem, valde opportunum constituunt. Præsertim autem motus ille constrictorius ac dilatatorius intestinorum, quem Græci vocant peristalticum, in hoc affectu vitio quodam laborat: qui naturalis & integer sicuti ciborum digestionem, chylosi succi sequestrationem, ac humorum inutilium excretionem egregie inservit; ita læsus atque destructus impedit quoque ciborum concoctionem, humorum utilium secretionem, ac noxiorum eliminationem. Hi ergo excrementitii succi, in ventriculi cavitatem, atque canale, flexuris ac valvulis intestinorum hinc inde stagnantes, bilis, & aliorum humorum affluxu, ipsaque temporis mora acriores redduntur, & hinc spasms, ac inflationibus earum partium novam causam suppeditant, novumque pabulum.

Quod si vero strictius nostrum affectum considerem: illum in flatulenta ventriculi potissimum inflatione, ciborum, maxime pinguium, largiorem assumptionem excipiente consistere deprehendo. Hanc enim non solum tumor, ovi magnitudine instar vesicæ sub cordis scrobiculum dextrum versus hypochondrium conspicuus indicat; verum etiam frequentes ructus, aliquod malo levamen adferentes, significant. Neque verominus intestinum duodenum, quod meo quidem arbitrio ventriculus saccenturiatus adpellari meretur, relaxatum, flatibusque distensum esse, partim ex doloribus, dorsum versus extensis, (hic enim est situs duodeni) partim ex eorum facta per dorsi frictiones solutione colligere licet. His denique causis junctam esse saburram primarum viarum insigniter acidam, testantur continuus ventriculi ardor, ructus atque vomitus acidissimi, argentea arrodescentes vasa, ex qua etiam tardior alvi successus, atque stercoreum albus color suos mutuatur naturales. Id autem meretur admirationem, quod hujus aciditatis tam uberrimus sit proventus, & illa nondum attemperari potuerit; licet cancrorum lapides largæ copia, eorumque sæpius tres in una die exhibeantur drachmæ.

Eadem hæc acida saburra causa omnino est, cur dictarum partium inflationes cum conjunctis symptomatibus a pascu potissimum semet exlerant. Illa videlicet cibis concoquendis majorem infert fermentativum motum; quo si assumpta fuerint duriora & crudiora, ex illis acres ac halituosi generantur vapores, qui contractis ventriculi orificiis, exire nescii, latera illius expandunt atque distendunt. Tali ratione inflatus ventriculus, liberiolem septi transversii descensum remoratur, & sic impedit, quo minus pulmones ac organa spirationi inservientia rite queant expandi: hinc spiritus trahitur anxius atque difficilis, & vitales succi copiosius compelluntur ad caput. Hac quoque violenta ventriculi expansione, rami illius nervei, a plexu paris oestivi & nervi intercostalis oriundi simul graviter afficiuntur, atque distenduntur, qui stricturam hancce, vi consensus ad reliquas, quæ ab eodem plexu nervos suos mutuuntur, partes propagando, præcordiorum anxietates, capitis gravitatem, somnum turbulentum, alvi segnitiem, urinam tenuem, atque molestum vomendi progeniant conatum. Et hæc sunt adfectionum illarum, quibus illustrissimus æger autumnali potissimum tempore immaniter tractatur, causæ: quæ etiam veras suppeditant indicationes, quibus illæ debellari possint. Potissimæ illarum sunt, ut primum nimiam partium nervearum & membranosarum sensibilitatem demulceamus; deinceps fortiolem ventriculi fermentativum motum moderemur, ac aciditatem attemperemus; & denique tonum atque robur ventriculi corroboremus, quo partim cibi concocti celerius expellantur, partim vapores generati in ructuum forma facilius expellantur. Hisce scopis obtinendis, & viæ ratio, & congruus remediorum usus inserviet. Quod dietam attinet; ante omnia mentis tranquillitati studere oportet. Ad animi enim constitutionem, totius corporis, affectarum maxime partium motus se habent; adeo ut tranquillæ existente animo ciborum concoctio

humorumque secretiones pariter ac excretiones rite procedant; illum autem turbatum protinus & digestionis, & excretionum consequatur vitium.

Deinceps etiam aer purus atque temperatus in moderandis machinæ animalis motibus ac sanitate conservanda, insignem obtinet virtutem; quemadmodum ille frigidus, siccus, humidus, ventosus poros corporis ocludit, salutarem transpirationem impedit, majoremque generis nervosi inducit stricturam. Hinc etiam est, quod in præsentia casu austera ac frigidior tempestas omnia exacerbet symptomata atque dolores, alvum reddat pigram, catharrales affectiones, tussim, coryzam, tensivos ac gravativos artuum dolores, pectoris compressionem, fœnum turbatum, largiorem lotii tenuioris mictionem, producat & exasperet. Contra vero temperatus calor recludit obstructos poros, atque membranarum nervisque debitam flexibilitatem restituit; hinc etiam hypochondriacis tantum infert emolumentum, quantum ipsi ex frigore percipiunt damnum. Quamobrem etiam atque etiam hortor, ut perillustis æger omne frigus, maxime a ventriculo & pedibus, quantum fieri potest, arceat.

Tum quoque somnus, & quies maxime in calefacto lecto ad vires rescindendas, & genus nervosum roborandum, præstantissimam pollicetur opem: neque tamen minus corporis indulgendum est exercitio, tanquam potentissimo contra hosce morbos remedio. Hoc enim velociorem reddit humorum vitalium circulationem, hinc calorem restituit & adauget naturalem, atque summe necessariam promovet transpirationem. Optime autem vel matutinis horis ante assumptum cibum, vel vespertino tempore absoluta digestionem sub cœlo sereno, aut equo, aut rheda instituitur.

Postea a largiori ciborum, præsertim qui concocti sunt difficiliore, aut multis acidis ac fermentescibilibus scatent principis, ingestione summo abstinere convenit studio. Prioris commatis sunt pisces marini, lacustres, aselli, cochleæ, con-

conchæ, ostreæ frixæ, pinguis, ova duriora, protrimenta intestinorum bovinorum, fungi, farcimina, carnes fumo induratae &c. Ad posteriorem classem pertinent fructus recentes, poma, pisa, rapæ, raphani, brassica muria condita, olera; saccharata &c. Neque minus edulia aceto macerata, atque panis large fermentatus nocent.

Inter potus omnia recentia, dulcia, atque fermentescentia vina, & omne mustum sanitati officium: contra vinum Mosellanum, quod alvum ducit, & urinam movet, nec non Hungaricum, quod ventriculum roborat, & nervis amicum est, optima sunt. Cerevisiæ laudem merentur, quæ minus dulces, nec fermentescentes ex aqua pura decoquuntur, veluti est Moscaviensis vel Forstensis. Aqua fontana levis ac pura, qualis est Freyenwaldensis, pondere mensuræ dimidiæ, æstivo maxime tempore, post motum corporis horis meridianis pota egregium inferet emolumentum; hyeme decocta medicata conducent. Infusum vero Succoladæ pariter ac fabarum Coffee largius potare haud decet; hoc enim ob oleum, quod fovet, vaporosum nervis est inimicum; sed illud humores inspissat, ac stomachum obviscat.

Nihil denique magis ad sanitatem conservandam prodest, quam legitimus alvinæ excretionis successus; quem & liquorum sufficiens assumptio, & motus corporis conveniens egregie promovent: quam etiam, si minus rite successerit, clysteribus domesticis ex jusculo avenaceo, melle, vitellis ovorum, oleo amygdalarum atque salis tantillo paratis moliri expediet.

Quod si porro ad pharmaceuticum, chirurgicumque medendi fontem accedamus, prima omnino se nobis offert quaesitio: num in allegatis adfectionibus venæsectiones sint proficuae? Sanguinis equidem missiones, tantum abest, ut per se, ac directè cruditates primarum viarum evacuent; flatus discutiant, ac partium atoniam tollant; ut potius illæ crebrius largiusque institutæ majorem partium solidarum pariant languorem. Ve-

rum enimvero, quicumque consideraverit, illustrissimum virum largissimis indulgere epulis, vinis uti calidioribus, parum moveri, imminuta transpiratione laborare, hinc insignem succorum abundantiam sibi contrahere, vasis sanguine turgidis conspicuam; non minus ipsum olim cruorem e naribus fudisse largiter; jam vero nullis ejusdem excretionibus, neque hæmorrhoidalibus, quæ sæpius hypochondriorum spasmos mitigare observantur, gaudere; quicumque etiam perpenderit, talem humorum abundantiam vasis sanguiferis nimium dilatandis, circulo eorum per corpus, maxime abdominis viscera retardando, ac ideo lymphæ in pancreate ac tunica ventriculi villosa hospitantis aciditati generandæ efficacissimam præbere occasionem: is omnino mecum statuet, ipsi sanguinis missionem & circa vernale, & autumnale æquinoctium instituendam, fore utique convenientissimam. Crebra enim docet experientia, omnes affectiones spasmodicas humorum abundantia insigniter foveri ac exacerbari; & hac imminuta, circuitum eorum promoveri, salutares excretiones expediri, & hinc ipsos illos morbos & mitigari, & a gravioribus suffocativis & apoplecticis præcaveri malis.

Vomitiva quod attinet, nec illa sunt rejicienda: in tali enim casu, ubi malum ex creditibus primarum viarum originem duxit, & ubi saburra acida, biliosa, viscida in ventriculo, ac superioribus hospitatur intestinis, præclaram exerunt virtutem. Eo magis horum provisos ac opportunus usus in nostro egrotante commendari meretur; quo magis ille insigne jam ex illis percepit levamen: quod a purgantibus, quorum vis ad duodenum haud pertingit, minime sperare liceat. Cavendum vero probe est, ne nimis crebro eorum usu, perversa inducatur consuetudo, ac motus flatusque magis ad superiores retrahantur partes. Contra vero purgantia, eaque potentiora majorem omnino minuantur noxam; illa enim intus tam relinquunt mali, quæ in duodeno est, sedem; sed potius utiles humiditates e vasis detrahunt.

hant, & motum ventriculi ac intestino-
rum peristalticum destruendo, pertinaces
sapius post se trahunt alvi obstructiones.
Præstat ergo potius blandis laxantibus bal-
samicis, & clysteribus emollientibus, al-
vi promoveri lubricitatem.

Alcalina, absorbentia, lapides cancro-
rum, conchæ, ossa sepia, aliaque ma-
gni omnino observantur usus; quippe
quæ acrimoniam acidam insigniter at-
temperant, & in præsentī casu intra ny-
cthemeron collectim pondere drachmæ
unius data, non levem pollicentur fru-
ctum. At vero non sufficiunt sola, nec
impedire possunt, quo minus accedente
novo liquore acido, temperata jam aci-
ditas, veluti resuscitetur iterum: id quod
magis confirmatur eo experimento, quo
acetum, cujus vis additis cancerorum la-
pidibus obtusa fuerat, adfuso spiritu vini
pristinam vim recuperat & aciditatem.

Quod porro attinet acidularum usum;
has inter Pyrmontanas & Egranas, ob
graves & minerales, quas fovent, aquas
agrotanti minus salutare existimo: ma-
gis e re forent Wildungenses, Tonsta-
dienses, ac Freyenwaldenses, quæ ob-
structiones vasculorum capillarium reser-
rant, & acidam biliosamque saburram
eliminant, saltem temperant, præser-
tim si earum potationi usus pilularum bal-
samicarum interponeretur, ac illæ, si
frigus ventriculo fuerit insensum, bi-
berentur tepidiores. His longe præstan-
tius spondent emolumentum thermæ A-
masianæ, vel Carolinæ; quippe quæ ob
copiosum, quod continent, alcali, aci-
dam primarum viarum saburram poten-
ter infringunt, & per alvum uberrime
educunt. At vero cum ponderosiores ve-
hant aquas, quæ difficilius capitis trans-
grediuntur vasa: admodum providum
earum esse oportet usum, ac accuratam
observare diatam; saltem in nostro agro-
tante earum potus mensibus æstivis fo-
ret saluberrimus, nimirum vel Majo vel
Augusto, ut tali ratione imminentes hye-
me potissimum passiones præservarentur.
Saluberrimæ denique sunt etiam acidulæ
Selteranæ, & minorem quidem alcalini
principii quantitatem, quam Carolinæ;

leviores tamen aquas possident; quarum
vi nullam visceribus minantur noxam,
sed & tabe pulmonum laborantibus cum
insigni fructu exhibentur.

Contra vero opiata, ac theriacalia re-
media certissimum præsentī malo infe-
rent damnum; siquidem promovendas
omni studio excretiones sufflamant, &
vires prosternunt, hinc in ætate tam con-
firmata cautissime usurpanda sunt. Inter-
rim si nimia fuerit tussis sicca vehemen-
tia, commendare pilulas de Styrace,
granis uno vel duobus cum aliis laxanti-
bus commixtas. Tandem etiam canepe-
jus & angue fugienda sunt medicamina
calidiora, atque spirituosā: quorsum
etiam talia vina haud bene fermentata
pertinent: quippe quæ cruditatum acida-
rum copia non solum adaugent, verum
etiam easdem intra massam humorum
magis rapiunt.

Quæ cum ita sint, ea remedia præsen-
ti malo fore arbitror convenientissima,
quæ saburram acidam attemperandi, vi-
scidam resolvendi, chylo blandam spiri-
tualcentiam restituendi, alvum blande
laxandi, ac primas vias confortandi vir-
tutem obtinent. Hisce scopis egregie sa-
tisfaciunt amara cum balsamicis, tonicis-
que combinata: quæ inter divina ferme
efficacia sequentibus debetur pilulis: Re-
cipe extracti eardui benedicti, centaury
minoris, absynthii ana drachmam semis,
aloes succotrinæ, extracti rhabbarbari,
myrrhæ electæ, olibani ana grana quin-
decim, storum benzoës grana octo, ex-
tracti Zedoariæ liquidi, castorei, croci
ana grana tria, olei de cedro recentis gut-
tas decem, m. f. l. a. pilulæ ex scrupulo
uno no. viginti; quarum duodecim singu-
la semel hebdomade vesperti sumta, al-
vum leniter ducent, succos vitales corri-
gent, ac robur ventriculo, atque intesti-
nis restituent. Præterea insignem in fla-
tibus discutiendis operam præstabit spiri-
tus ex spiritus nitri dulcis uncia dimidia,
& salis ammoniaci drachma una compo-
situs, atque L. circiter guttulis ex aqua
ceraforum, balsami peruviani syrupo nu-
pta, vespertino potissimum, quo status
urgent, tempore capiendus. Cui quoque
fini

fini pariter, ac spasms sopiendis aqua li-
liorum convallium, haud adeo spiritiosa
inserviet. Ex hisce subsidiis haud dubito,
quin egregium in agrum illustrissimum
redundaturum sit emolumentum: quibus
si accesserint parciore epulæ, & congruus
vinorum selectus, vitando nimirum dul-
cia atque Gallica, quæ caput turbant, &
corpus exsiccant, de felicissimo eventu
certam foveo spem ac opinionem.

A P P E N D I X.

Commemoratum in superius recensita
morbi descriptione fuit, agrum sæpius
atram e ventriculo eructasse saburram,
eamque præcipue dato vomitorio uberri-
me reddidisse. De hujus indole varias me-
dici foverunt opiniones: quidam enim il-
lam pro atra corruptaque bile, partim
diuturniori in intestino duodeno mora,
partim acrimoniæ acidæ commixtione
atro hoc colore imbuta habuerunt; alii ex
vomitu cruento derivarunt, & cruorem
ex ruptis vasis brevibus in ventriculum
extravasatum, contentas in eo cruditates
hocce colore induisse putarunt; alii deni-
que vomitus hæmorrhoidales criticos ac-
cusarunt, & cruorem exitu per venas in
anum explicatas privatum, motu retro-
grado ad ventriculum compulsus, & in-
de eructatum crediderunt. Quare meum
quoque desideratum fuit de natura hujus
materiæ judicium, quam exploratorus,
istius a muco & pituita separati eam,
quam cochlear capit, quantitatem in ar-
genteo vase ad siccitatem usque evapora-
vi, siccam ignis flammæ admovi & in
prunas conjeci; quo facto illa concepta
protinus flamma, tota deflagavit; nec
fœtore quodam, nec odore salis volatilis si-
milinares ferit. Exinde eam neutiquam
cruorem coagulatum fuisse conjeci; quip-
pe qui combustus semper refert odorem
salis volatilis fœtidum. Deinceps eidem
siccæ materiæ ferventem infudi aquam,
quæ exinde obscuriori paullo colore imbu-
ta fuit, sed insipida mansit; tantum ab-
est, ut amarulentum vel biliosum exhi-

buerit saporem. Hinc interrogatus, quid-
nam esset, publice & coram aliter sentien-
tibus medicis, judicavi, esse hanc mate-
riem pingue aliquod coagulum. Haud ita
multo post, a ministris illustrissimi Viri
percepi, ipsum quandoque potum succo-
ladæ assumere suevisse. Inde protinus con-
jeci, dictam sapius saburram nihil esse
aliud, quam concretum in ventriculo sac-
coladæ pulverem; notum enim est, illam
ex fructu pingui, oleoso, inflammabili
parari; talia autem pingua, terrestribus
nepta subjecta facillime ventriculi lateri-
bus adhærere; & ibidem ab accedente
aciditate longe magis coagulari, quam
solvi. In ea denique adhuc magis sum
confirmatus opinione, cum attenderem,
hujus materiæ excretionem tum demum
successisse, quando æger catharralibus ob-
noxius defluxionibus, ad compescendam
russim theriaca cœlesti, aut massa pilula-
rum de styrace usus fuit, & antea potum
succoladæ forbillavit.

C A S U S IX.

De Cardialgia spasmodica cum colica flatulenta.

FOEmina quadraginta novem anno-
rum, temperamenti sanguineo-cho-
lerici, animi valde sensibilis, corporis
tenerrimi, succi pleni, & admodum ple-
thorici, variis adhuc junior molestiis,
partim catharralibus, partim febrilibus,
partim flatulentis sollicitata, sed con-
gruis semper ab iis vindicata fuit reme-
diis. Neque tamen minus ipsi nondum
maritatæ menses stato quidem tempore;
sed parca quantitate fluere sueverunt; ut
ideo bis quotannis venam in pede secan-
dam præbere debuerit; idque etiam viro-
nupta continuaverit. Melius ergo tem-
pore conjugii habuit; atque duorum ma-
ter facta fuit liberorum. Verum enim ve-
ro cum ante biennium ex inopinato ma-
riti obitu diuturno adficeretur mœrore:
incidit exinde non solum mensium ir-
regularem excretionem: verum etiam

cruror per venas hæmorrhoidales erupit. Potis igitur contra has molestias ante quinque anni quadrantes acidulis Egrænis, protinus ab earum usu nimiam passa est uteri hæmorrhagiam; quæ tamen sponte sedata desit primum in imminutionem, tandem etiam ipsam cessationem lenaris tributi. Haud secius autem quandam præ se tulit sanitatis speciem, maxime cum per aliquot annos ter quotannis venæsectionem institui curaverit: quam tamen novissimo autumnali neglexit æquinoctio.

Quamobrem octo abhinc hebdomadibus sub alvi depositione ardoris dolorisq; in intestino recto sensum, & sub urinæ missione stranguriam percepit, neque minus flatulentæ, æque dolorificæ sensationes imum ventrem exercere cœperunt. Adhibitis carminativis, essentia castorei, corticum aurantiorum, pilulis balsamicis remiserunt quidem aliquantulum hæc symptomata; non tamen penitus cessarunt. Et ante aliquot dies accidit ex improvise, ut mane sumto jusculo farinaceo, subito inciderit nauseam, vomendi conatum, vomitum, pectoris compressionem, & atrocem in dextro hypochondrio sub spuriis colicis dolorem, adeo ut ferme suffocari videretur. Accedit subinde pressorius circa cordis scrobiculum sensus cum difficultate spirandi; anxii vomitus quidem per intervalla dumtaxat recurrabant; sed dolor dextri hypochondrii perpetuus inhærebat, adeo ut in eo loco nec lenissimum contactum ferre potuerit. Iidem occupant etiam umbilicalem regionem; abdomen flatibus distendebatur, cum alvi obstructione, & aliquali urinæ retentione: his denique vesperi jungebatur æstus præternaturalis cum levi delirio, & tandem hora octava vespertina sequebatur symptomatum remissio. Postridie vero cum alvo pondum referata, in viam committeret forsitan errorem, vesperi dolor dextri hypochondrii, cum anxio vomendi conatu, aliisque symptomatibus recruduit, & per totam noctem sevens, mane laxata alvo remisit. Fæces primum alba, instar albi græci redde-

bantur, subinde autem naturales adparebant: remanebant quoque corporis languor, sitis, flatulenti ac tensivi abdominis dolores; at datis medicinis omnia brevi tempore evanescebant symptomata, ac ægra pristina reddebatur sanitati.

Consultus medicus, morbum contra aliorum sententiam pro colica flatulenta, ex tardiori humorum per imum ventrem circuitu suborta declaravit; eique curationem adaptavit; & adeo pulveribus antispasmodicis, potionibus carminativis, ac anodynis, internis pariter ac externis, atque clysteribus voto suo feliciter potitus est. Neque tamen minus veretur ægra, ne recrudescat aliquando hæc colica, ac forsitan gravioribus malis stipata recurrat. Quare flagitat tuum, Vir illustris, consilium, & doceri potissimum averti 1) num ipsi vino, cui a teneris adfuerat, & quali uti liceat? 2) qualis ipsi præterea conferat potus: a triticeis enim cerevisiis flatulentias, & acrimoniam incidit; & ab ea, quæ nostro loco coquitur, dolorem ventriculi pressorium incurrit: 3) num futuro vere suadendus ipsi sit aquarum mineralium usus? 4) An sub præsentis frigidiori tempestate ob ebullitionem humorum, qua sollicitatur, sanguinem e vena detrahare liceat; anne consultum sit, tribus id quotannis repetere vicibus? 5) num denique præstet, loco carminativarum, atque stomachicarum essentiarum, elixir viscerale balsamicum cum menstruo alcalino ad mentem Hoffmanni paratum adhibere, & nonnunquam pulverem nitrosum cinnabarinum propinare?

CONSILIUM.

MOrbus, quo lectissima infestatur mulier, meo quidem iudicio non alius est, quam Cardialgia spasmodica, quæ inferius potissimum ventriculi orificium, tanquam veram hujus mali sedem, & adnexum intestinum duodenum occupat, & more doloribus cardialgicis consueto, cum flatulenta colica stipata, flatibus nec per anum, nec pylorum libe-

libere exire permittit. Affectum autem revera esse pylorum, dolor ingens presforius dextri hypochondrii sub costis spurii, ubi pylorus situs est, & circa cordis scrobiculum, cum vomendi conatu, ac præcordiorum anxietate stipatus indicat. Debetur enim ille spasmodicæ earum partium strictioni, quæ per consensum vicinis communicata partibus, reliquorum causa fit symptomatum. Sic constrictum diaphragma sequitur spirandi difficultas cum suffocationis metu: & a spasmo cholidochi ductus dependet fæcum alvinarum albedo. Neque etiam dubito, quin artuum refrigerationes, pulsus durus ac frequens, & gelidus sudor paroxysmum stipaverint. Omnia autem hæc symptomatica, ex humorum vitiosorum, acidobilioforum, in intestino duodeno hospitantium, colluviei ortum traxerunt: cui generandæ difficilis succorum vitalium per ventriculum, intestina, mesenterium atque hepar circuitus, foeminis plethoricis, sanguineisque, quibus nec menses fluunt, nec hæmorrhoides, nec venæsectio rite instituitur, admodum familiaris, permultum contribuit. Quamobrem, cum feliciter superato gravi paroxysmo, ægra ipsius recursum verita, consilium desiderat, quo præcaveatur illud malum; ante omnia consulo, ut quamprimum illa vires collegerit, venam in pede tundendam præbeat, & subinde ter quotannis, Februario videlicet, Junio, ac Septembri mensibus cruoris quinque, vel sex sibi detrahi curet uncias. Deinceps autem dorsum præcipue atque ventriculum ab accessu frigidi, humidique aeris probe munire, cæna parcior uti; a cibis acidis ac flatulentis abstinere, & maxime ab animi affectibus probe cavere convenit. Quod vini potum attinet, haud alienum erit, vinum Mosellanum, vel Wertheimense, ejusque sextam circiter mensuræ partem sub epulis potare: inter cereviasias autem vitare oportet triticeas, quippe quæ fermentativum ventriculi motum adaugent; & potius lupulatis uti, maxime si cum tertia aquæ puræ parte fermentatæ fuerint. Mane loco potus Coffee vel Thee, insulum theiforme

ex herba cardui benedicti, summitatibus millefolii, & semine foeniculi confectum sorbillare expediet. Inter pharmaca omnino suadeo, ut quandoque pulvis præcipitans nitrosus, & elixirium viscerale, ad meam methodum absque spirituoso menstruo paratum exhibeantur; & denique futuro vere acidulæ Egranæ, cum tertia lætis parte remixtæ, tepidiores poterunt. Quibus si rite inhæserit ægotans, spero fore, ut ab ulteriori mali insultu maneat libera.

CASUS X.

De Cardialgia spasmodico-flatulenta hypochondriaca.

Cum variis Medicorum Responsis.

Morbi historia.

Affectio, qua vir quidam generosissimus hæcenus laboravit, est ventriculi potissimum & septi transversii spasmus, qui sequenti ipsum adoritur ratione. Circa cordis scrobiculum molestant percipit pressionem, quæ invalescens copiosum movet sudorem, spirationis angustiam infert, caputque simul afficit, adeo ut temulentus veluti & vertiginosus evadat, & inunctione aquarum spirituosarum demum ad se redeat. Præterea flatus abdomen distendunt, & tanta ventriculi regionem occupant pertinacia, ut clysterum infusionem copiosæ quidem fæces, nulli autem flatus insequantur: cæterum somno fruitur turbulento, appetitu irregulari, ac sudoris difficili eruptione. Ipse paroxysmus modo vehementissimus per binas dumtaxat inhæret horas; modo mitior per aliquot dies durantes; sed obtusus in ventriculi regione dolor, ac capitis temulentia assidue adligunt. Ipse cæterum æger, 46. annos natus, obesus, succi plenus, largis indulgere epulis, & sub illis mensuram vini Gallici assumere suevit; & fortioribus corporis defatigationibus olim obnoxius fuit. Postquam elapsa proxima hyeme, varias res adversas tulerat, & mense hujus anni

A. pri-

Aprili, in gelidum flumen præcep-
sus, inde vero totus refrigeratus, vesti-
busque humidis indutus, domum rever-
sus fuerat: abhinc in molestum, quo ad-
huc laborat, incidit malum. Hoc pri-
mum mitius & rarius recurrens, mense
demum Junio, prævia iterum refrigera-
tione, atrocius & crebrius invasit: hinc
adhibitis balneis Cantianis denuo qui-
dem mitigatum est, at post errorem in
victu, & præsertim potu vini Gallici
commisum gravius recrudit. Herino-
vissimus fuit paroxysmus, qui ægrum cu-
bitum iturum largo sudore, puncturis &
anxietate præcordiorum prehendit: quæ
symptomata sequuta sponte alvi dejectione
remiserunt paullulum; at protinus
prævio ingenti horrore, totiusque cor-
poris valido tremore recruderunt, ac
per aliquot horas cum insigni artuum,
maxime pedum refrigeratione inhæse-
runt; qua pediluvii sublata, demum
cessarunt.

Hæc oppugnaturo mala, hi hæcenus
fuerunt curationis scopi, ut imminuta
primum humorum abundantia, eorum
motus a superioribus ad inferiores deriva-
rentur partes; deinde lenioribus antispas-
modicis ac nervinis, spasmi ventriculi,
partiumque vicinarum sopirentur; ac de-
nique æqualis per hepar, & infimi ventris
viscera sanguinis promoveretur circuitus.
Quibus obtinendis indicationibus usurpa-
ta sunt hæcenus pediluvia, atque venæ-
sectiones, hæcque jam quatuor vicibus ad
novem semper uncias repetitæ: adhibi-
ti pulveres antispasmodici ex pulvere epi-
leptico Marchionis, specifico cephalico,
conchis, tartaro tartarificato, vitrio-
lato, nitro depurato, cinnabari parati;
data infusa theiformia modo ex radice ci-
chorei, summitatibus millefolii, floribus
chamæmeli, & semine fœniculi, modo
ex betonica & scolopendria, modo solo
millefolio composita. Pronuper cum vio-
lentior esset accessio, æger per biduum
mane in balneo tepidum ex cineribus
clavellatis, & fursuribus triticis para-
tum, adplicato ad ventriculi regionem
sacculo ex herbis emollientibus & discu-
tientibus, nervinisque parietaria, mer-

riali, chamomilla, verbasco, floribus
meliloti, sambuci &c. concinnato, de-
scendere, & insuper pulverem bezoardi-
cum usurpare debuit: tum iterum biduo
ab his abstinuit, & adhibuit infusum ape-
riens, leniter laxans ex radice cichorei,
zedoariæ, herba cardui benedicti, cen-
taurii minoris, scordii, rhabarbari, fale
epsomensi cum vino & aqua; vesperique
essentiam cardui benedicti, centaurii mi-
noris, carminativam Wedellii cum tar-
tari spiritu guttis quinquaginta sumsit: &
hæc ita alternata per quinque vel sex heb-
domades in usum vocavit. Sed varia ni-
hilominus & inconstans mansit valetudo.
Hinc adhibita alia medendi fuit ratio, &
mane supra allegatum infusum, sub epu-
lis essentia stomachica, vesperi pulvis an-
tispasmodicus, usurpata sunt, neque mi-
nus alvus quandoque vel pilulis balsami-
cis, vel clysteribus soluta. Porro in locum
essentiæ stomachicæ, pulvis ejusmodi ex
radice galangæ, ari, calami aromatici,
costi veri, seminis levistici, seseleos, cu-
bebis & duplo sacchari paratus, mox a pa-
stu propinabatur. Ex his per aliquot dies
melius quidem habebat; at cum status
subsisterent, & alvus esset obstructa; sin-
gulis decem diebus laxans vel ex manna,
vel rhabarbaro, vel tartaro tartarificato
porrigebatur; & præterea Elixirium sto-
machicum ex extractis amaribus, liquore
nitri fixi, terræ foliatæ tartari cum vino
infusus quotidie sub epulis 20. dabatur gut-
tulis. Neque minus duranti adhuc obstruc-
tioni clysteres interdum opponebantur:
at vero res eo est perducta, ut vel a lenis-
simo laxante pariter ac clystere tensiones
imi ventris ac flatulentia magis invale-
scent. Quamobrem alimentis lenientibus
alvi lubricitati succurrebatur, & mane
juscula hordeacea vel avenacea cum pas-
sulis majoribus ac minoribus decocta ex-
hibebantur. Cum vero & hæc spem fefel-
lissent, ad usum feri lactis descendebatur;
quod primum ventrem subduxit egregie,
at continuatum nihil amplius effecit; hinc
cum cremore tartari paratum, cum sim-
plici alternabatur, & ita insignem præ-
stabat effectum. Sub hujus usu æger inter
epulas essentiam stomachicam amaram u-
sur-

surpare suevit : & loco potus ordinarii decoctum ex rasura cornu cervi, radice cichorei, scorzonerae, semineque sceniculi paratum, & cum tertio vini Gallici parte remixtum potavit. Mane quoque decoctum ex cichorio, poconia, angelica, rasura ligni massiches, visci querni, semine sceniculi, & lumbricis terrestribus, satis larga quantitate sorbillare soluit. Hæc sunt, quibus hætenus, sed frustra oppugnatum fuit malum, remedia; quibus adhuc accenseri meretur essentia quædam, quæ tanquam secretum sub nomine *Printzens-Tropffen*, Holmis ipsi transmissa, non nisi liquorem cornu cervi succinatam continebat, & per aliquod tempus haud sine fructu usurpata est. Commendavit quoque chirurgus quidam balsamum vitæ ipsius, quod ex oleis destillatis concionatum, vehementem concitavit paroxysmum, & ideo semel dumtaxat assumptum est. Masticavit porro sæpius semen levistici, vel amomi veri, sed absque ullo effectu; contra vero bene habuit, ex inunctione affecti hypochondrii, & abdominis cum sebo bovino factæ, earumque partium frictione, pannis calidis instituta. Neque tandem ignorari oportet, omnia calida ac spirituosæ medicamina nullum adferre levamen, sed malum exacerbare; ut ideo a spiritu salis ammoniaci, paucis tantummodo guttis inter essentiam stomachicam aliquando exhibitio pessime habuerit. Ceterum pulsus ipsi fertur durus & celer; & urina redditur rubicunda, cum copioso sabuli scorbutici sedimento. St. X. Calend. Novembr. 1731.

Relatio ipsius agrotantis.

AD illustrandam pariter ac ulterius continuandam priorem morbi mei relationem, haud potui, quin adderem sequentia. Cantiana balnea non solum in loco eorum natali quater & vigesies, mensibus anni elapsi Junio ac Julio ingressus sum; verum etiam iisdem subinde aquis, huc vēstis, atque cineribus clavellatis & furfuribus tritici permixtis, triginta sex in-

fedi vicibus. Venam anno elapso ter, nimirum mense Aprili, Augusto & Octobri secandam præbui: & cum post pota eo usque decocta vino Gallico nupta, Decembri mense forsitan assumissem vinum Hungaricum; subito, epulis assidens, gravi corripiebar paroxysmo, qui cum præcordiorum constrictione, flatulentis, ac capitis torpore invadens, in gelidam faciem & extremorum sudorem desit, & post inductam artuum externorum refrigerationem, brevi tempore remisit. Ex quo pariter, ac aliis momentis deprehendi, omnia calidiora & medicamina & potulenta, malum ac spasmos meos insigniter exacerbare. Præter recensita autem superius symptomata, nova sunt, quibus præsentis anno sollicitor. Sentio nimirum per intervalla rossonem quandam in ventriculo ac septo transverso, majoremque flatuum ad superiora regurgitationem; qui quidem sæpius per ructus, nunquam autem per anum expelluntur; & quod notata est dignum, quamdiu alvus obstructa tenetur, nullam a flatibus percipio molestiam; quæ autem, quamprimum alvus sua gaudet libertate, protinus satis sensibilis accedit; & sensatione pili ab umbilico ad jugulum usque infixi stipatur. Ceterum ad petentia ciborum valde varia, modo integra, modo prostrata fruor. Mane surgens vomendi conatu ac rodente ventriculi sensu efficior, qui a jusculis avenaceis aut hordeaceis, binis circiter ante paltum horis sorbillatis minime mitigantur; iisdem autem, vel decocto ordinario subprandio sumtis statim acquiescunt. Sub epulis ipsis omni studio crudiores ac flatulentos cibos fugio; neque tamen minus his finitis, ventriculi debilitas, capitis temulentia, corporis languor, flatulentia, pedumque tremores superveniunt. Quod reliquum est, dietam observo strictissimam; sum-mopere evito aerem frigidum & inimicum: nihilo secius corpus moveo vel intra meum conclave, vel rheda sub cælo sereno vēstus. Lectum ingressus vesperti, anxio sæpius perfundor sudore; somno tamen tranquillo fruor: & si verum fatear, a cæna, quæ semper prandio

dio longe est parcior, optime habeo. Unicum, quod tensionibus abdominis atque flatulentis adfert, levamen percipio ex unguentis ventriculo illitis, huiusque per lintea calida fomentatione. Maximam autem crucem mihi figit potus: decoctum enim illud, quod hoc sine haestenus adhibui, si nimia aqua permixtum fuerit, magis debilitat ventriculum; si autem ex dimidia vini parte constet, humorum parit ebullitionem. Hinc per aliquot hebdomades potavi serum lactis, quod primum optime mihi conducere videbatur, & alvum movebat egregie, at continuatum nullam jam opem praestat. Novissime ex aliorum experientia commendata mihi sunt pilulae, ex extractis amaris & incidentibus paratae; quarum singula dosi, granis duobus limaturae martis permixta, quotidie foret assumenda. Illas autem nondum in usum vocavi; sed potius mense currentis anni Februario, venam iterum in pede secandam curavi. Denique necignari oportet, me nunquam fluxus haemorrhoidalis ulla in me observasse indicia.

RESPONSUM MEDICI.

Intellexi probe ex medicorum litteris, quae virum generosissimum premant aggritudines, quamque adeo convenienti medendi ratione haestenus fuerint oppugnatae; sed doleo, morbi tantam esse vehementiam, ut omnem adhuc remediorum vim eluserit. Ipse vero morbus, meo quidem arbitrio, extraordinariis, & in consuetudinem degeneratis, circa regionem venae portae potissimum saevientibus spasmodicis motibus absolvitur, & nihil est, nisi conamen haemorrhoidale; quod eo certius suspicor, cum constet, agrotum adhuc juvenem uberrimum saepe numero e naribus fuisse cruorem. Licet etiam hanc causam non attendeant medici ordinarii; attamen sufficit, quod motum sanguinis versus superiora tendentem, spasmodicis contractionibus stipatum accusantes, eundem venae sectionibus, pediluvii, aliisque congruis remediis ad inferiora derivare allaborant.

Hoffm. Consult. Med.

verint. Praesens autem tempestas autumnalis extirpando funditus malo minus est opportuna: quare etiam a nimio remediorum usu abstinere, & praeservantia dumtaxat adhibere suaderem. Haec inter commendo infusum theiforme ex herba & summitatibus millefolii, quod egregium est antispasmodicum, bis quotidie forbillandum; quo etiam sine antemeridianis horis 15. vel 20. guttae liquoris cornu cervi succinati, bene saturati; aut illius cum essentia pimpinellae albae remixti XXX. vel XL. guttae ex allegato infuso assumi possunt. Non minus egregiam opem praestabit pulvis antispasmodicus ex conchis praeparatis, tartaro vitriolato, nitro depurato, & tantillo cinnabaris praeparatae confectus, agro cubitum ituro propinandus: quo etiam tempore bis terve singula septimana pediluvia ex aqua simplici & sale parata in usum vocari possunt. Et insigni denique cum fructu loco potus ordinarii decoctum hordeaceum cum rasura cornu cervi, radice scorzonerae & passulis minoribus porabitur: quibus si mentis tranquillitas accesserit, eximium abhinc curatio acquirere augmentum.

Responsum ejusdem medici ulterius.

Admodum consternatus sum animo, quod vir generosus, uti ex datis denuo ad me litteris percepi, novis ac gravioribus infestatus sit symptomatibus. Neque vero mirum, nam recte iudicavit ipse agrotans, causam mali nondum penitus esse sublatam. Haec autem in abundantia potissimum, ac spissitudine humorum, eorumque impeditiori per venam portae, & viscera cum hac connexa circuitu residet. Quem cum in ordinem redigere conetur natura, variis insurgit spasmodicis motibus, iisque humores partim ad ventriculum compellit, testante & rosione ejusdem, & perpetuo ad vomendum conatu; partim ad caput copiosius cogit, unde huius temulentia, ac crebra faciei phlogosis suboriuntur. At vero quum scopo suo potiri nequit natura; eo respiciendum

T

omni-

omnino in curatione est, ut mali fundamentum tollatur. Namque quod nulla adfit ad hæmorrhoidalem fluxum proclivitas, ab humorum copiosiori ad superiora raptu derivandum est; quo nisi obtineantur narium hæmorrhagiæ, ob perpetuam ventriculi rofionem, & ad vomitus inclinationem metus omnino est, ne ipse tandem insequatur vomitus cruentus. Quamobrem sopiendi sunt erroris naturæ motus; quo fine sanguinis laudarem missiones, proxime post elapsum plenilunium instituendas, maxime eas, quæ per hirudinum adplicationem ad anum obtinentur: has autem congrua ratione, & ægro sellæ perforatæ super aqua calidiori insidenti admoveeri oportet. Vid. Stahl's diff. de sanguifugis. Interponendi subinde sunt ter quotidie pulveres antispasmodici, & per intervalla potio ex mannæ uncia, rhabarbari drachma dimidia, terræ foliatæ tartari scrupulo uno, & aquæ florum acaciæ unciis duabus exhibenda est. His corpus ad fontis cujusdam mineralis potationem præparari poterit; quo nomine inter ceteros acidulæ Pyrmontanæ in Pomerania usurpandæ mihi arrident. Ceterum pertinaci victu utendum suadeo, & maxime motui potuique studendum, cui decoctum ex hordeo, rasura cornu cervi, radice scorzonæræ, acetosæ, & graminis paratum, ac vino nuptum optime inserviet. D. L.

Ulterior morbi relatio.

Mentio jam superius facta est de sero lactis, ab ægroto generoso novissime per septem hebdomades usurpato. Sub hujus usu ab omnibus abstinuit remediis, præter essentiam stomachicam ex radicibus & herbis amaricantibus inter epulas assumptam; & sequentem mixturam vesperi haustam. Recipe aquæ ceræfori nigrorum, florum tilia ana unciam unam, sceniculi, melissæ ana unciam unam cum dimidia, zedoariæ cum vino, cinnamomi ana unciam dimidiam, pulveris epileptici Marchionum drachmam dimidiam, chrystalli montanæ dra-

chmam unam, cinnabaris nativæ drachmam dimidiam, syrupi balsamici drachmas duas. M. D. Ex hac enim acrimoniam temperante, flatu discutiente, ac spasmos sopiente melius habere videbatur æger, placidoque fruebatur somno. Sub hujus feri lactis potu alvus non solum regularis, & quotidie soluta fuit, verum etiam reliqua aliquantulum sunt mitigata symptomata, maxime ventriculi rofio, pectoris constrictio, atq; capitis temulentia. Neque minus tensio, olim scrobiculi cordis & hypogastricam occupans regionem, magis ad hypochondria extendebatur. Nihilotenus ad eliminandam penitus in primis viis hærentem saburram, 4. Cal. Apr. dato prius ad incidendam illam pulvere ex salibus mediis & magnesia parato, vesperi viginti grana pilularum balsamicarum ex gummatibus resinosis, & amaricantibus extractis concinnatarum exhibebantur. Has postridie excipiebant quatuor sedes, quarum binæ priores cruoris hæmorrhoidalis, & secundum tractum musculorum abdominis rectorum ad hypogastricam usque, veluti palum infixum, cum imi ventris murmuribus, ac tensivis doloribus percipiebat. Hinc ab omnibus ferme remediis & ipso lactis sero abstinebat, nihilque usurpabat, nisi essentiam sub epulis stomachicam, vesperi mixturam temperantem, & pro ordinario potu decoctum consuetum vinosum. Ceterum nec ignorari oportet, ægrum sub mali sui exacerbatione, molestiam quandam in pharynge percipere, ac si palus ipsi esset infixus: quæ difficili, non vero penitus sublata de.

deglutitione, atque aeris veluti quadam ibidem subsistentia, ac quodam sonitu stipata, symptoma videtur esse, quod constrictioni tunicae oesophagi musculosa, per consensum facta in acceptis ferendum est. Quae cum ita sint, doceri potissimum gestit aegrotans, 1) an ipsi conferant Selteranae acidulae, anne potius praesentent Pyrmontanae cum lacte potae: aut num juxta D. F. sententiam ex hisce paullo gravioribus aquis dispositio ad cachexiam meruenda sit? 2) an recensitae superius pilulae cum limatura tuto, & quo ordine usurpari possint? & 3) quae denique ad extirpandum funditus malum in usum vocare liceat?

Responsum alterius Medici.

EX communicatis mecum morbi historia, ac variis medicorum judiciis deprehendi generosum aegrum passione hypochondriaca, cum spasmis ac inflationibus ventriculi potissimum ac intestini coli conjuncta laborare. Neque etiam miror, accessisse ipsi hunc morbum, si vivendi rationem, cui indulgit, probe consideravero. Non enim solum ciborum duriorum ac concoctudifficiliorum usu; verum etiam copiosiori potuum cerevisiariorum, atque vinosorum ingestione, concoctionis negotium turbavit, fibrosasque ventriculi ac intestinorum tunicas nimis debilitavit, ut jamjam in concoquendis cibis, & expellendis sordibus flatibusque suo haud amplius rite fungi possint officio. Inde vero impuri humores ad massam sanguineam rapiuntur, hujusque aequalis circulatio impeditur: quotandem fit, ut infarctus ac obstructions hinc inde in glandulosis imi ventris visceribus oboriantur, & exinde omnia recensita proficiantur symptomata. Quaecum ita sint, facile adparet, totius morbi fundamentum in partium solidarum debilitate situm esse; & ideo primarios curationis scopos eo dirigendos, ut debilitatae partes corroborentur, concoctio & chylicatio promoveantur, & reliquae vii & excretionis in naturalem reducantur ordinem: tum enim humorum quoque

aequalis restituetur circuitus. Hinc etiam a fluxus haemorrhoidalis provocatione non majus emolumentum polliceri possum, quam quod a venesectione expectare licet. Hisce etiam sanguinis missionibus nevisquam causa morbi tollitur; sed illae potius copiosiores, partium solidarum robur destruendo, hisce morbis generandis magis deprehenduntur opportuna. Neque vero solo remedium usu sublatum iri hocce malum credo; sed omnem salutis spem in pertinaci victus observatione, animi tranquillitate, ac aeris mutatione sitam esse persuasus sum. Inter pharmaca ad roborandam concoctionem, & confortandum intestinorum motum peristalticum, opera erit pretium, singulo mane tria circiter sequentis infusi theiformis vascula forbillare: Recipe radicem quinque aperientium ana drachmam unam, salsaparilla, chinae, glycyrrhizae, seminis anisi stellati ana drachmas duas, herbarum betonicae, mellissae, cardui benedicti, salviae ana manipulum unum, tartari vitriolati drachmam unam. M. F. Species. Ante epulas essentiam stomachicam, cum extractis amaris & vino paratam adhibere, & ad ducendam leniter alvum, singulis ternis diebus vespere duas circiter cultri cuspides de sequenti pulvere aperitivo assumere oportet: Recipe pulveris stomachici Birkmanni, deasen. mont. terrae foliae tartari ana drachmam unam & semis, magnesia albae drachmam unam, elaeosacchari feniculi drachmam dimidiam. M. D. Si tuerunt vehementiores spasmi, oppugnandi sunt pulvere antispasmodico. Cibos inter evitare convenit omnes acidos, pinguiore, murina conditos, ac fumo induratos, lacticia: & pro potu ordinario retinendum decoctum hactenus usurpatum, cum vino Gallico, aut Borgundiaco. Omnis enim cerevisia non minus, ac potus Theae atque Coffee fugiendus erit: contra vero omni studio a refrigeratione corporis, maxime pedum, & mentis affectibus cavendum. Quod denique attinet acidularum potationem, illae quidem in hisce morbis curandis egregia polere deprehenduntur virtute: at

vero cum in præfenti casu tonus partium solidarum destructus est; vereor omnino, ne tota ea quantitas aquarum, quæ vulgo potari solet, magis adhuc debilitet ventriculum, ac cachexiam plane inducat. Quare commendarem equidem Pyramontanas; namque Schonhufanarum nec principia, nec vires mihi innotuerunt: ita tamen ut earum, tertia lactis vaccini parte permixtarum, singulo mane octo dumtaxat hauriantur vacula; & cæterum simul essentia stomachica, ac pulvis mannatus quandoque capiatur.

D. F.

Judicium medici ordinarii.

POSTquam desideravit generosissimus æger, ut ad quæstionem potissimum, an ex hæmorrhoidum fluore mali curatio expectari possit, & hunc in finem ano admoventi debeant sanguisugæ? mentem meam aperiam: haud potui, quin præmissa accurata morbi descriptione, meum subnectam judicium. Ille nimirum 46. annorum, spongiosi atque succi pleni corporis habitus, venis exilioribus, & florido vultus colore præditus, ab omnibus olim morboris molestiis immunis, octodecim circiter abhinc annis, assidua regionis præcordialis rosione laborare cœpit, ab ea vero post usum ferulæ lactis mox liberatus fuit. Neque vero hæreditarium subest malum, nec conformationis vitium, nisi quod cartilago ensiformis, maxime si alvus obstructa, aut flatibus distensum abdomen, aut denique incalefactum fuerit corpus, magis extrorsum prominere deprehendatur. Cæterum corpus suum duris belli laboribus, multisque sub inimica tempestate perfunctis itineribus admodum defatigavit; crebrisque subinde victus indulgit erroribus. Variis quoque vulneribus, maxime sclopetariis, iisque levioribus dumtaxat, & nunquam in corporis cavitatem penetrantibus percussus: multis corporis refrigerationibus obnoxius:

cibus crassioribus, maxime piscibus marinis, usus fuit; atque cerevisiam valde nutrientem, & vina calidiora, sæpius ad excessum potare suevit. Neque tamen calidiores potus Thee vel Caffee forbillare, nec nicotianæ fumum fistula fugere soluit: quippe quam sibi deprehendit inimicam. Somno, sub præfenti etiam malo, satis profundo per octo vel decem horas fruitur: ad quem verus mediam demum se componit noctem. Olim porro alvo, quæ jam adstricta est, satis libera gavissus; ac crebris largisque sanguinis per nares effluxionibus fuit obnoxius. Quibus cessantibus bis quotannis venam secandam præbuit, detrahis semper 16. quin 20. cruoris uncias. In tali autem rerum statu sanus vixit cæteroquin, nisi quod sex abhinc annis febre tertiana intermittente, mox vero per usum corticis chinæ profligata, eademque iterum ante triennium laboraverit.

Hicce ex causis non fieri omnino potuit, quin universum nervorum genus insignem debilitatem, & ad spasmodicos motus proclivitatem obtinuerit. Postquam etiam annuo abhinc, & quod excurrit, tempore multos & spasmos & flatus primarum viarum toleraverat: accidit, ut dum mense elapsi anni Februario, sub tempestate gelidissima, simulque serena ad maris littora obambulasset, ex improviso in frigidam inciderit aquam. Inde quidem ope ministrorum protinus extractus; sed insigniter refrigeratus, & vestibus madidis adhuc domum reversus, male habere cœpit. Cum subinde accesserint vehemens excarescentia, diuturnus mœror, ac victus inordinatus, enata sunt illa symptomata, de quibus supra & a medicis, & ægro mentio facta fuit. Tum vero hic constituit, malum suum usu aquarum Cantianarum oppugnare: quæ nulla principia mineralia, sed paucam dumtaxat salis alcali continent quantitatem. Has & interne potavit, & externe in balneorum forma adhibuit: potæ subsisterunt primum, & abdomen insigniter distenderunt, donec tandem largiori copia haussæ, & sale Sed-

licet.

licenti adjunctæ ventrem subdlexerint. Absoluto earum usu melius habere videbatur; at postquam vino calidiori nimium indulserat, omnia symptomata magis exacerbabantur. Hinc denique opera medici ordinarii usus, pertinacem vivendi rationem observavit, & adhuc observat, nisi quod somno nimis diuturno indulgere mihi videatur. Ita effecit, ut jam totum malum longe sit mitius, ac leviora symptomata. Quo vero funditus ab hisce vindicaretur, exterorum medicorum consilium flagitavit; quorum alter vitium in cruore spisso, viscido, per vasa venæ portæ difficiliter progrediente consistere putavit; & ideo hæmorrhoidalem fluxum non solum pro naturæ declaravit beneficio; sed eodem quoque, ope hirudinum ano admotarum rite provocato, omne malum sublatum iri asseveravit.

At enim vero, pace Clarissimi viri, illius sententiæ calculum addere minime possum. Namque verum equidem est, quod humores vitales ex visceribus imi ventris, ventriculo, intestinis, mesenterio, splene, omento atque pancreate per venam portæ ad hepar revehantur. Illorum autem per hepar circulus, quo tardior in statu naturali vi structuræ mechanice existit, eo difficilior in statu præternaturali, maxime malo spasmodico flatulento redditur. Sub hac circulationis difficultate cruor ad recensita viscera regurgitat, in iis stagnat, eorumque sensibiles tunicas ad spasmodicas proritat stricuras. In præsentī casu hancce stagnationem in ventriculo potissimum, ac intestinis contigisse, attestantur morbi symptomata, veluti sunt assidui ructus, vomendi conatus, inflatio abdominis, anxietates præcordiorum, alvi seguities, flatuum retentio, & hinc pendentes lancinatorii, tensivique, dolores. Ex iis enim luculenter patet, veram totius mali sedem in ventriculi ac intestinorum spasmodica constrictione, & hinc relicta eorundem debilitate, & flatulenta distensione residere.

Hicce vero vitii, primam occasionem dedit inopinatus ante annum tempus in

Hoffm. Consult. Med.

aquam frigidam lapsus: tum enim non solum frigus aquæ corpori admissum, & per madidas vestes diutius sustentatum, sed etiam vehementes terror, procul omni dubio humores a corporis superficie ad interiores, & eas præcipue compulerunt partes, quæ minus valent resistere, veluti sunt mesenterium, ventriculus, intestina &c. Illi igitur in dictis partibus stagnantes, & vasa earum distendentes, eas & ad spasmos, & ad flatulentias proclives reddunt: quæ debilitatæ alimentorum concoctionem haud rite perficiunt: hinc cibi in primis viis diutius subsistunt, mora temporis acescunt, corrumpuntur, & in halituosos denique vapores, novum spasmodorum pabulum, resolvuntur. Accedit & illud, quod æger haud ita multo post vehementi exarserit iracundia, quæ in ventriculum maxime ac ductus biliolos violentam exserit vim; & præsertim, si victus aut potus superingeratur, uti quidem in præsentī casu factum est, veneni instar se gerit. Et hæc causæ collectim sumptæ, eo majorem in nostro ægotante ediderunt stragem, quo magis nervosum genus, detracto antea tam copiosissima quantitate ex venis cruore, diuturno mœrere, aliisque causis antecedentibus debilitatum jam fuit: quibus cum denique excessus in vini potu accesserint, non mirum, si malum illud a tot variisque causis generatum, majora in dies ceperit incrementa.

Quæ cum ita sint, & principalis morbi causa in flatulenta ac spasmodica ventriculi & intestinorum distensione hæreat: facilis exinde reliquorum etiam symptomatum reddi poterit ratio. Impedito enim per abdominis viscera humorum circuitu, inductus inde spasmus non solum ad pectus vi consensus nervorum redundavit, & illius anxietatem atque compressionem peperit; verum etiam ad alias, easque externas transmigravit partes, & sic artuum externorum refrigerationes, labiorum tremores, æstus volaticum, ac reliquas introduxit affectiones. Hinc porro hæmorrhoidalis fluxus ratio patet: namque dum difficilior per venas hæmorrhoidales, ob situm earum.

dem perpendicularem, humorum progressus, & ad venam portæ, ipsumque hepar redivus supponitur; facile adparet, illos in vasis sedalibus stagnantes, ea adeo distendere, ut tandem dehiscant, cruoremque fundant. Talis autem sanguinis per sedis venas secessus, cum morbi principalis effectus sit, non nisi symptomaticeus appellari meretur: qui, quod morbo levamen, aut plane curationem inferre valeat continuato fluore, nondum perspicio. Aliiter se rem habere credo, si hæmorrhoidalis evacuatio morbis, qui a sanguinis mole aucta unice dependent, supervenerit: tum enim remoto cruore abundante reliquus expeditorem nanciscitur progressum, stagnationes ac infarctus humorum discutiuntur, & adeo remota spasmorum causa ipsi spasmi cessant. Hæc excretio omnino salubritatem pollicetur insignem: & longe discrepat a priori symptomatice, quæ morbosæ viscera constitutioni, atque sapissime passioni hypochondriacæ ob allegatas causas supervenire solet; nullumque infert fructum, sed potius metum incutit, ne nimia contingat, atque vires prosterнат. Quod si igitur præsentem considerem morbi statum, in eo nec plethoræ vitium deprehendo, quippe quæ sanguinis missionibus quater quotannis repetitis satis imminuta videtur; nec ea symptomata observo, quæ hæmorrhoides a mole sanguinis excitatas comitari solent, veluti sunt dorsi & lumborum dolores pressorii atque gravativi, ani tenesmus, venarumque sedalium intumescencia: sed potius, solam solidorum labem malam sustentare, probe perspicio. Quamobrem nulla se mihi offert ratio, cur profluvium illud hæmorrhoidale arte, & applicatione sanguifugarum provocare velimus; eo minus, cum adhuc dubium sit, an hæc infecta, externis dumtaxat hæmorrhoidibus admota, internarum fluorem promoveri valeant. Quamvis vero ex his dictis concludam, fore utique, ut præsentia adhuc inhæreant symptomata, licet etiam accedat sanguinea per anum evacuatio: hancce tamen, si forsan supervenerit, minime cohibendam,

sed potius, quantum fieri poterit, ad legitimum successum esse promovendam, omnino sum persuasus.

Ceterum duo præcipue jam sunt curationis nostræ scopi; quorum alter symptomatum mitigationem, alter vero plenariam exstirpationem respiciunt. Priorem nos assecuturos speramus, si spasmos mitigaverimus, flatus discusserimus, atque primarum viarum acrimoniam, molestæ rofionis causam, attemperaverimus: posteriori nos satisfacturos credimus, si ordinatis bene venasectionibus humorum incrementum præpediamus, & sic æqualem sanguini circuitum restituendo, omnium secretionum pariter ac excretionum successum promoveamus, & totam denique naturam roboremus. His vero scopis obtinendis præter pharmaca, rectam vivendi rationem, & acidularum usum commendamus: quæ nostra consilia, ut summum numen reddat salutaria, ex animo precamur.

D. T.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Affectus præternaturalis, quo generalissimus æger male habetur, nomen Cardialgiæ spasmodico-flatulento-hypochondriacæ omni meretur jure. Hæc autem a peristalsi ventriculi ac intestinorum perversa plane ac perturbata suis omnino mutuatur natales. Quando enim cunque inferiora intestina, veluti sunt colon potissimum, & ileon, spasmis contracta, liberum & excrementis, & flatibus transitum denegant: fit inde, ut regurgitantes vapores occupent ventriculi cavitatem, eamque, contractis præsertim orificiis, violenter distendant. Cum autem ventriculus, cum capite, pectore, aliisque nostri corporis nobilioribus, vi octavi nervorum paris, quod plerisque partibus ramos impertitur, arctissimo gaudeat consensu atque communione: non mirandum est, illius quoque spasmodum

ad

ad alias regiones, maxime gulam, pectus, caput, & externas propagari partes; unde anxietatum præcordialium, pressiois circa cordis scrobiculum, spirationis difficilis, vertiginis, alvi obstructæ, ac pulsus, procul omni dubio durioris rationem facile licet assequi. Læso præterea ac destructo ventriculi ac intestinorum robore, labefactatur etiam digestionis ciborum atque chylicationis negotium; hinc excernendæ per alvum fordes, intra corpus retinentur, nec legitimus chylus, nec laudabiles succi generantur; & ideo non tantum debita corpori subtrahitur nutritio, verum etiam novum spasmodorum, & reliquorum symptomatum suppeditatur pabulum. Neque vero miror, tam atrox malum nostrum corripuisse ægotantem; si consideravero, ipsum tot, tamque gravibus obnoxium fuisse causis; quarum fere singula ad inducendas has ægritudines satis opportuna deprehenditur. Ut enim taceam temperamentum sanguineum, atque sensibilem corporis constitutionem; errores diætæ, crebri in potibus accibus excessus, animi graves commotiones, nimia corporis refrigerationes, satis omnino efficaces sunt ad genus nervosum, maxime membranosas ventriculi & intestinorum partes, insigniter debilitandum, & spasmodicis stricturis afficiendum. Quam arduum autem sit, quamque difficile, hosce morbos funditus extirpandi negotium, quamque minus commendata hoc scopo medicamina sufficiant, experientia, prohi dolor! satis docemur. Quosdam medicorum illa symptomata ex defectu fluxus hæmorrhoidalis derivare, & ad huncce promovendum curationis scopum dirigere, ex responsis eorum probe intellexi. Neque etiam negare possum, quin haud raro in subjectis dispositis fluor ille hæmorrhoidalis suppressus, aut per digestos errores cohibitus ad recensitas calamitates potenter contribuere valeat. Verum enimvero talis dispositio in nostro ægotante locum non invenit; & præterea sunt causæ, quæ naturalem intestinorum motum peristalticum destruere possunt, atque pessum dare. Et in tali

malo hypochondriaco, ab hisce causis inducto, sapissime contingit, ut impedito per spasmos atque flatulentias humorum per venam portæ circuitu, variæ hinc inde stagnationes suboriantur, & exinde fluor sanguineus per sedales venas symptomatice progesseretur. Hinc etiam est, quod multi in praxi medica minus versati, hypochondriacæ passionis causam in profluvii hæmorrhoidalis suppressione quærant: quali præjudicio D. D. L. imbutus esse videtur. Melius arridet mihi sententia reliquorum medicorum: neque etiam habeo, quæ circa medendi rationem ab iis institutam monere possim. At vero solis pharmacis impetratum iri sanitatem, valde dubito: ego potius in hisce adfectibus, thermis Carolinis per quatuor hebdomades potis, & tum subjunctis balneis Tœplicesibus nihil unquam deprehendi præstantius. Prius autem, quam hæc curandi via ineatur, corporis præparationi studere oportet. Cui quidem scopo præter sanguinis missiones, bis vel ter quotannis instituendas, alvi solutio egregie interserviet. Hanc vero acrioribus purgantibus moliri neuitquam convenit; sed potius præstabit, bis quavis hebdomade pulverem rhabarbarinum, ex rhabarbari, lapidum cancerorum & cremoris tartari ana dimidia drachma paratum exhibere; qui alvum movet, & primas vias subinde roborat. Præterea suadeo, ut quavis vespere Elixirii mei visceralis, liquori minerali anodyno nupti 60. guttulæ, ex largo aque frigidaë haultu assumantur: & mane quædam vascula infusi theiformis, si ventriculus tulerit, cum dimidia parte lactis mixti, sorbillantur, quod sic se habet: Recipe herbae veronicae manipulos duos, salvia, menthae ana manipulum unum, summitatum millefolii, chamæmeli ana pugillos tres, seminis cymini drachmam unam. M. D. Potui ordinatio convenientissima judico Selteranas acidulas cum quarta vini parte maritatas; vel decoctum ac jusculum medicatum. Quod reliquum est, animi tranquillitati studendum, corpus moderate movendum, ac ceteris victus regulis sedulo insistendum erit.

Et denique, si forsan Carolinæ therma minus arriserint ægroto; harum in locum Egranas acidulas, lacti vaccino nuptas, commendo; & faustum curationis successum apprecor.

Relatum mihi abhinc est, generosissimum ægotantem, adhibitis remediis, quæ commendavi, absque thermarum usu, ferme convaluisse.

CASUS XI.

De intestinorum dolore ex succorum stagnatione & acrimonia.

VIR honoratior, annorum octoginta, strictioris corporis habitus, cibos duriores, infumatos, salitos semper præ mollioribus in deliciis habens, vini quoque modico indulgens potui, ac ceterum ordinato vivendi genere, præter crebros animi affectus, utens, atque per novissimos quosdam annos venam bis quotannis secandam præbere solitus, nullos unquam, maxime graviore, toleraverat morbos, nec ulla ab hæmorrhoidibus, aut calculo perceperat molestias. Verum enimvero hoc anno frequentes incidit Colicæ insultus; qui, nequicquam adhibitis variis remediorum generibus, sæpius recurrerunt, atque novissimis hisce septimanis singula nocte hora circiter secunda invaserunt. Paroxysmi infusis clysteribus, & adplicatis externæ sacculis, interne datis carminativis pariter ac antispasmodicis oppugnabantur; & inde post quinque circiter horas semper remittebant, adeo ut satis bene haberet, bono ciborum appetitu frueretur, & de nullis amplius conquereretur anxietatibus. Extra paroxysmum data sunt laxantia, & diæta exactissima observata, nec non oleum amygdalarum dulcium propinatum; sed tantum absuit, ut inde colicæ recursus præcaverentur, ut illa potius magis invalesceret, ac denique cum atrocissimis doloribus, cardialgiis, ructibus acidis, ac nidorosis, nonnunquam ipso vomitu, atque mentis deliquiis stipata quotidie rediret. Ante tres circiter dies

stercora reddebantur, primum ovis putridis, minutim concisis, similia, ac deinde aterrima, qualia adhucdum excernuntur. Inde quidem judicatum fuit, residere forsitan saburram acido-nidorsam in ipsa ventriculi cavitate, cui eliminanda convenientissimum foret vomitorium: sed hoc propinare, & ætas nimium provecta, & vires admodum prostratæ prohibuerunt. Sentit æger dolores non tantum circa umbilicalem regionem, verum etiam circa renem dextrum; ut ideo medici nephriticam suspicarentur colicam, eo magis, cum post data antinephritica sabulum in lotio adparuisset. Consultus quidam medicus molimina hæmorrhoidalia subesse credidit, & illis promovendis remedia sua accommodavit; sicuti ex adnexo illius responso patebit: at vero ex venæsectione, hirudinum adplicatione, aliisque ab eo commendatis medicinis atrociores æger percepit dolores. Quamobrem ut ab hoc acerbis vindicaretur malo, tuum, Vir Illustris, implorat auxilium.

Copia consilii medici.

Colica, quæ virum gravissimum per integrum jam infestavit annum, nullis remediis obsecundans, quæ post antinephritica ob dolorem ad renem dextrum extensum, & hinc præsumtum calculum, exhibita remedia, mictione sabuli, mox iterum evanescente stipata fuit, tumque mutato doloris loco circa umbilicalem dumtaxat regionem tyrannidem suam exercuit, atque novissime certis statisque rediit intervallis, omnino ad moliminum hæmorrhoidalium pertinere videtur censum. Quam crebro enim colici dolores a nephritide, maxime in corporibus obesis, generantur, qui tum plerumque vomitus habent comites: tam frequenter, quin & longe frequentius iidem cum motibus hæmorrhoidalibus complicantur, quamvis non ipse semper accedat cruentur fluor. Interim utriusque colicæ, sive nephritidi, sive hæmorrhoidibus superveniat, eadem est curatio: motus enim hæmorrhoidales cum

cum nephritide, maxime quæ nondum est calculosa, malo ischiadico, vitis viarum urinariorum, sæpius in mictum cruentum erumpentibus, doloribus coxendi, cum, lateralibus, gonagra, podagra, crurum erysipellate, varicibus &c. insigniter conspirare, quotidiana satis ostendit experientia. Quamvis autem obijci posset, agro nostro nunquam fluxisse hæmorrhoides: attamen eadem ratione prædicari potest, illum nullis unquam nephriticis laborasse passionibus, nisi quæ ante quatuor circiter hebdomades post data diuretica obtigerunt. Sabuli autem proventum, atque calculosas concreciones sæpissime per remedia, quæ vulgo ad calculum exhibentur, maxime, si jam quedam, vel levissima præsto fuerit dispositio, excitari, medicis paululum in praxi versatis erit notissimum. Nimirum in omnibus istis humorum stagnationibus, quæ decubitu nomine veniunt, ad acquirendam solidiorem tam causalem, quam curativam cognitionem, probe attendi meretur insignis, quæ materiam atque motus intercedit, diversitas. Sic enim sæpissime observamus, motus præternaturales, maxime si in consuetudinem degeneraverint, extra omnem cum materia proportionem solis animi affectibus concitari. Quod si vero noxia materia actu fuerit præsto, deprehendimus primum inanes humorum commotiones expansorias suboriri, quibus nomen ebullitionum imponitur, & plerumque gravativa artuum tensio atque defatigatio supervenit; has excipiunt motus congestorii, & humorum restrictiones ad certam regionem; & denique sequuntur contentiones circum illam partem, cum phlogosi plus minus sensibili, aliisque spasmodicis tensionibus stipata. Hæc symptomata nisi irriterentur, intra paucos dies iterum conquiescere solent: irritata autem magis exacerbantur, & in varios motuum errores commutantur: quemadmodum exempla frequentissima comprobant. Quamobrem si votis potiri velimus, necesse est, ut in hisce casibus primum humorum consopiantur ebullitiones; id quod nitro depurato certissime obtinebitur. Deinceps lenioribus discutien-

tibus atque diapnoicis particulares humorum stagnationes resolvendæ, ac æqualis eorundem circuitus promovendus est: cui denique scopo discutientia circa ipsam partem affectam applicata egregie interviunt. Hæc namque indicationes nisi debito ordine ac iusta subordinatione administrentur; non solum iis affectibus nullam ferunt opem, sed etiam illos exacerbant, & majores commotiones, reurgitationes, inflationes, aut plane ulcerosas introducunt corruptiones.

Quod attinet præsentem casum; in eo statim sub initio convenientissimi fuissent clysteres, revellendi magis, quam stimulandi scopo infusi: qui etiam adhuc dum, ubi sub crebro insultum colicorum recursum stagnationes jam habituales videntur, majorem spondent utilitatem, quam laxantia interne propinata. Cavendum autem a carminativis, sicuti vulgo exhibentur, quæ iusto calidiora majus minantur damnum: multo magis ab opiatibus penitus abstinendum, quæ non multo post motus salutares plane pervertunt, sed etiam lethales sæpenumero inducunt eventus. Et eo certe majori in seligendis aliis quoque remediorum generibus in præsentem casu opus est providentia, quo provectior ægroti est ætas. Nec autem alienum fuisset, commemorasse, an æger jam diu venæsectionibus adsueverit? atque quamnam potissimum causam, sive error vel in diætâ, vel affectibus animi primam malo dederit occasionem? Quicquid sit; præstat in nostro casu, ubi an nephriticum, an hæmorrhoidale, an aliud subsit vitium, adhuc dubium videtur, ea adhibere medicamina, quæ neutri eorum malorum noxia sunt. Deinceps iterum inculco, probe distinguendum esse inter motus hæmorrhoidales, & eruptiones actuales; neque minus inter motus nephriticos, & ipsum calculum. Porro sicuti nemo medicorum motus nephriticos in ipsum calculum commutare laborabit: ita nec licet hæmorrhoidum nondum fluentium eruptionem temere moliri. Quantum enim solidi motuum hæmorrhoidalium cognitio,

tio, ad rationalem eorundem curationem confert emolumentum: tantum ex improvida illorum provocatione redundat incommodum. Quod si vero jam facta sit cruoris hæmorrhoidalis eruptio, & in consuetudinem degeneraverit: tum illius suppressio non minora minatur damna, quam quæ calculi revera præsentis improvida commotio ac propulsio solet excitare. Hirudinum applicatio in præsentis casu non equidem periculosa est; sed requirit præviā generaliorē humorum evacuationem, quæ si prætermittatur, contumacior ad affecta loca metuendus est affluxus. Ceterum sequenti insisterem curandi viæ, ut præsentē obstructione alvi, clysteres leniter abstergentes, copioso sale imbuti, repetito infunderentur; deinceps in carminativorum locum ter quotidie viginti circiter guttulæ mixturæ ex essentiarum pimpinellæ albæ, cascarillæ ana drachmis duabus, croci drachma dimidia paratæ propinarentur; vesperi 20. grana pulveris salini porrigerentur; eique tandem, si præsto fuerit febrilis commotio, quinque grana antimoni diaphoretici adderentur. Et hæc sunt, quæ in salutem ægri, cum voto felici effectus proponenda duxi.

C O N S U L T A T I O .

D Oleo sane, virum consultissimum tam atroci hæcenus laborasse intestinorum dolore, qui ab umbilico ad dorsum usque & renum extensus regionem, omnem remedium vim elusit; atque medicos reddidit ancipites, num ipsum ad simplices Colicas, aut nephriticas referre debuerint? Non equidem negari potest, quin doloribus dorsī atque renum, sive a cruoris stagnatione, sive ipso calculo ortum duxerint, maxime in succi plenis atque plethoricis corporibus, haud raro superveniant dolores intestinorum, qui vulgo colici vocantur, atque vomitibus, saltem conatibus ad vomendum stipati observantur: cum autem in nostro ægrotante, neque olim ulla dispositio, aut signum renalis præsto fuerit calculi: nec præsens malum

vomendi cupiditate conjunctum sit; vero videtur simillimum, dolorum, quot tolerat, sedem in renibus aut ureteribus neutiquam esse quærendam. Neque etiam obstat, quod post remedium calculum pellentium usum sabuli facta sit extretio: namque plus simplici vice observavi, spasms hypochondriacis, hysteriis, cardialgicis, immanibus ventris torminibus, quorum mater fuit mensium in subjectis plethoricis retentio, non solum horrendos dorsī dolores, stranguariam, ac mingendi difficultatem accessisse; verum etiam, mitigatis spasms, mucidum ac rubicundum sedimentum, & ipsum denique sabulum cum urina fuisse redditum, absque ulla ad calculum dispositione. Horum vero symptomatum ratio in arctissimo, quem intestina ac tubuli viarum urinarum nervei, veluti sunt ureteres, vesica & urethra, mutuo gaudent consensu, sita est; vicijus ureteres spasms atque doloribus ex impactu ipsis calculo natis affecti, intestina quoque in dolorum suorum rapiunt societatem; & vicissim intestina spasms agitata, nerveas quoque viarum urinarum partes suorum tormentorum reddunt participes. Et hinc adparet, quanto opus sit iudicio atque prudentia, ad dijudicandos hosce adeo complicatos affectus, & ad determinandum, uter eorum sit idiopathicus, uterque symptomaticus? Ejusmodi vero dolores quales noster patitur ægrotus, sæpius occurrunt in senibus, atque humorum stagnationi invalidis melsaricis & intestinalibus, partes intestinorum nerveas comprimenti atque distendenti debentur. Hinc etiam frequentissimi sunt sceminis sanguineis, quibus menstrua cessarunt, aut viris ad hæmorrhoidalem fluxum proclivibus, & hujus retentionem passis, aut utrisque, si suæ venæsectiones neglexerint. Quare præstantissimum in hisce morbis remedium sunt venæsectiones, bis vel ter quotannis repetitæ; atque nitrosa diaphoretica, demulcentibus nupta: contra vero nocent spirituosæ atque calidiora carminativa. Præterea crebra etiam experientia compertum habui, dolores istos intestinorum

non

non minus a materia acri, scorbutica, nervosis intestinorum partibus incumbente sæpissime suos mutuari natales. Hodieris nimirum temporibus, cum potus calidiores Thee vel Coffee invaluerunt, scorbutica ejusmodi saburra, magis volatilis reddita, sub purpuræ nomine cutim penetrare solet: quæ si vel minus vegete expellatur, vel improvide repulsa fuerit, obsidet ac vellicat nervosas intestinorum tunicas, & sic progenerat colicam spasmodicam ac convulsivam, non nisi post foras pulsam purpuraceam colluviem conquiescentem. Quamobrem hoc meum est judicium, quod præsentis intestinorum dolores non solum a congestione & decubitu humorum in vasis intestinorum: verum etiam ab acri atque scorbutica sanguinis & feri intemperie, ætate provectioribus fere propria, sint omnino derivandi. Quod si enim sola sanguinis peccaret quantitas, sanguinis missio per venæsectiones, aut hirudines instituta procul dubio levamen inferret malo. In præsentī casu acidulas Egranas, cum una lactis asinini parte commixtas, & per quinque septimanas potas præ aliis commendarem; quippe quas in doloribus spasmodico-scorbuticis deprehendi fructuosissimas; maxime si corpus per decoctum mannatum, oleo amygdalarum dulcium nuptum sæpius purgetur. Non minus e re futura credo balnea aquæ dulcis omni vespere adhibenda: quibus subsidiis uti, si vires agro permiserint, de felici curationis eventu nullus dubito.

Relatio.

Nunciatum mihi subinde est, ægrum omnibus privatim viribus, & ulteriorem remediorum usum omnino pertæsum, haud adhibuisse commendata a me subsidia; sed ante aliquot hebdomades unum & octoginta annos natum, animam expirasse placide.

C A S U S XII.

De intestinorum affectu spasmodico-hæmorrhoidali.

Postquam gravem morbum, quo per illustris Comes immaniter tractatur, cum omnibus symptomatibus sedulo mecum perpensi, facile intellexi, illum mereri nomen colicæ hæmorrhoidalis, ex sanguinis intra tunicas intestini coli stagnatione ortum suum ducentis. Ita enim solet fieri, quod humores abundantes, si in libero suo per viscera imi ventris, maxime hepatis vascula præpediantur circuitu, regurgitent omnino ad partes ramis venosis a vena portæ instructas, & præsertim ad vasa intestinocoli, nervosis admodum præditi tunicis. Tum equidem iter ac exitum suum, per orificia venarum, quæ intestinum rectum sub nomine hæmorrhoidalium internarum explicantur, affectant: hoc autem denegato, magis accumulantur in vasis recti pariter ac coli intestini, ea vehementer distendunt, atque tunicas harum canalium admodum sensibiles, ad spasmodicas strictureas cum acutissimis doloribus sociatas proritant: quæ vi consensus ad alias machinæ partes nerveas propagatæ, varia ac molestissima universi corporis progenerant symptomata. Hæc in illustrissimo agro ita contigisse, morbi docet historia: ille enim quadraginta duos annos natus, temperamenti sanguineo-cholericī, vitæ sedentariæ ob ardua negotia fuit addictissimus, profundis meditationibus indulgit, cibos cum magna sumit adpetentia, nec venam regulariter tundendam præbere suevit. Hinc per aliquot jam annos, mensibus præsertim Martio ac Octobri grave sustinuit semper malum. Invaserunt enim ipsum præcordiorum anxietates, dolores gravativi circa dorsum, & os sacrum, alvi segnities, extremorum refrigerationes, sensatio contusionis in artubus, proclivitas ad vomendum, singultuosa septi transversī concussio, præternaturalis calor, vertiginosa capitis perturbatio, cum pulsu celeri, & urina saturata-

turatori: quæ vero symptomata, evacuato cum fecibus alvinis cruore, longe mitiora fuerunt. Neque enim obsecundarunt remediis a medicis hætenus propinatis; sed a purgantibus, atque carminativis calidioribus, ab ipsis exhibitis, majora sumserunt incrementa, ac graviori humorum ebullitione, anxietate ac cruciatus fuerunt constipata.

Inde vero, sicuti etiam ex quotidiana experientia loculenter patet, hoc morbi genus, quod turbato hæmorrhoidum fluori in acceptis ferendum est, licet sit frequentissimum; attamen a paucissimis medicorum cognosci, hinc nec præservati ve rite oppugnari. Neque etiam mirum; namque apud plurimos tam veteres, quam recentiores rerum medicarum scriptores, vel nulla vel obscura satis hujus morbi injicitur mentio. Meminit equidem HIPPOCRATES *Lib. de intern. affect.* §. 49. ilei cujusdam hæmatitis: sub quo, cum Hippocrates pariter ac Galenus per vocem ilei omnes intestinorum dolores significant, quidam clarissimus vir dolorem intestinorum, sive sanguineam nostram colicam, intelligi perhibet. Verum enimvero, quicumque hujus morbi symptomata, cit. loc. recensita, ac rationem illius medendi consideraverit, facile perspiciet, ileum illum Hippocratis cum nostro affectu neutiquam esse comparandum. Mihi vero cum medicinam facere inchoarem, sæpissime contigit, ægros, quibus hæmorrhoidalis cruor substituit, in atrocissimos intestinorum dolores incidisse, qui a medicinis calidioribus atque spirituosius exacerbati, ex nitrosis vero refrigerantibus cum castoreo mixtis, atque venæsectiones mitigati fuerunt atque consopiti; quemadmodum in notis ad *Poterium* Cap. 26. §. 310. fusius explicavi. Nimirum in istis calibus protinus venam in pede tundi, nonnunquam iterato secari jussi; interne medicamina præcipitantia, nitrosa, liquori meo anodyno minerali nupta; & ad alvum laxandam sequentem summo cum fructu exhibui potionem: Recipe mannæ electæ uncias tres, salis Epsoniensis, cremoris tartari ana drachmas duas, coque leni calo-

re in aquæ florum acaciæ uncias sex, co-laturæ adde extracti rhabarbari, nitri purificati ana grana octo, olei de Cedro Italiciguttas duas. M. D. Et ano denique clysteres pure oleosos, aut eoldem ex decocto florum chamameli vulgaris saturato, cum nitri ac salis communis portione confectos infundendos curavi. Hanc medendi rationem cum sæpius, in conventu celebriorum medicorum commendasset, mirati illi sunt primum, venæsectionem colicis affectibus opponi; deinceps vero, cum spes vota haud sefellerit, illius usum oculis viderunt, atque comprobant, præsertim cum ipsis ostenderem, hujus methodi jam RIVERIUM *Cent. 1. obs. 45. & Cent. 2. obs. 33.* meminisse.

At vero jam instituti mei ratio exigit, ut proponam, qua potissimum ratione atrox hoc malum præcaveri possit. Hocce sine procul omni dubio potiremur, si legitimum evacuationis hæmorrhoidalis successum promovere possemus. Sed optandum foret, ut ea nobis suppeterent remedia, quæ hunc cruoris per venas sedales fluorem, certo effectu, & debito tempore excitare valerent: tum enim efficacissimum, ad plurimarum passionum, maxime chronicarum præservationem haberemus præsidium. Cum autem medicamina hoc fine vulgo commendari solita, majus plerumque damnum concitare sueverint: omnis præservationis ratio in eo consistit, ut imminuta humorum abundantia, eorundem æquabilis per viscera abdominis, ac præsertim venam portæ restituantur circuitus. Quos ut consequamur scopos, operæ erit pretium, ut illustrissimus Comes, ineunte Martio, atque Septembri, quibus potissimum mensibus infestant symptomata, nec non etiam medio Maii, sub temperata ac serenâ tempestate, detrahendas ex vena in pede tusa, septem vel octo cruoris uncias curet. Deinceps commendo potum thermarum Carolinarum, aut acidularum Egranarum, quotannis mense Majo cum debito usarpandarum regimine. Hæ enim aquæ in præservandis chronicis morbis, omnium pharmacorum vim longissime superant: quippe quæ parim ob ubi-

riorem liquidi copiam, partim salina, quæ sovent principia, & partim denique spirituosum illarum ingrediens, tonum ac elaterem partium solidarum roborant, tenaces atque viscidos humores resolvunt, spissos attenuant, ductus emunctoriorum excretorios recludunt, & hinc suecorum vitalium circulationem, maxime si balnea interponantur, reddunt æquabilem.

Quod victum attinet; ante omnia corporis motus, vel mane ante prandium, vel absoluta digestionem, ambulatione, equitatione vel uestitione instituendus est; sub epulis nimias carnes, maxime pinguiora, cibos dulces, atque fructus evitare oportet, ac cœna parciore, aut nulla uti. Fugiat etiam cerevisiæ potus, & ejus loco decoctum ex aqua pura, leviori, cortice ligni sassafras, semine fœniculi, & aliqua vini Burgundiaci parte confectum adhibeatur. Porro cubitum iturus ager in pediluvia ex aqua fluviali, floribus chamæmeli, sale & cineribus clavellatis parata descendat: ut illic humorum motus a superioribus ad inferiores derivetur partes. Namque præterea pedes insigni cum intestinis gaudent communione; adeo ut illis frigido pavimento incedentes, sæpius in colicos dolores incidere observentur: contra vero calor humidus, qualis in pediluviiis apprehenditur, fibras tenas relaxando, internis etiam nervosis partibus admodum amicus existit. Mane adhuc intra lectum sex vel octo vascula infusi theiformis sorbillanda suadeo, quod ex herbis discutientibus, veluti sunt scordium, veronica, melissa, salvia, betonica, brasiliicum, millefolium, marubium, semen fœniculi, anisum stellatum &c. parari poterit. Neque minus alvi lubricitati maxime studere convenit; cui quidem scopo pilulæ balsamicæ nostræ, vel Sthalianæ, singulis octo diebus, vespere numero quindecim sumendæ, & altero mane binæ salis Anglicani drachmæ ex largo aquæ fontanæ haustu superingerendæ, egregie facient satis. Hæc enim medicamina, tantum abest, ut more ceteris purgantibus consueto, intestinorum tonum destruant, ut illum magis corro-

borent, atque saburram acido-biliofam, tunicæ intestinorum villosæ adhærentem blande educant. Denique vero commendando pulverem præcipitantem ex quatuor partibus lapidum cancrorum, una nitri depurati, aliquot olei de Cedro guttulis confectum, & pondere drachmæ unius, & ante prandium, & vespere ex aqua frigida sumendum; quippe qui acidas ventriculi sordes involvendi, bilis acrimoniam attemperandi, & humorum ebullitiones consopendi insignem obtinet virtutem. Quæ si rite observaverit, ac præterea omnes calidiores ac spirituosas essentias sedulo vitaverit perillustri Comes, spero utique, fore ut a molestis ægritudinibus liberetur.

CASUS XIII.

De Colico-spasmodicis Affectibus ex defectu fluxus hæmorrhoidalis, rite tractandis.

Persona quædam serenissima, annorum viginti & octo, temperamentum sanguinei, robustioris corporis constitutionis, contra passionem, quas nonnunquam toleravit, & quæ partim colica spasmodica, partim melancholia ex hypochondriorum vitio suborta fuerunt, meum desideravit consilium. Quamobrem ponderatis omnibus morbi momentis, singula symptomata ex nimia humorum abundantia, quam Medici plethoram vocant, originem traxisse apprehendi. Accumulati enim præter naturam succi vitales distendunt, expanduntque nimium, vasorum illos vehementer ac propellentium latera, & eorundem tonum atque elaterem debilitant; hinc liberam ac æqualem circulationem ipsa sua copia remorantur: unde fit, ut hinc inde in vasculis sanguiferis, maxime viscerum imi ventris, veluti sunt hepar, lien, renes &c. stagnantes, eorundem infarctus ac obstructions inducant, ac corpus ad affectus spleneticos, hypochondriacos, cachecticos & calculosos disponant. Quando vero cunque natura ejus-

eiusmodi humorum abundantiam, salutaris ac critico veluti conamine, per hæmorrhoidalem excretionem imminuit, tum recensita mala omnia præcaventur: contra vero eo atrocius recrudescunt, si evacuatio, illa sanguinea haud successerit, aut plane cohibeatur. Namque cruor, impedito illius per venas sedales exitu, reflagrat in vasis intestinorum inferiorum, maxime coli atque recti, & hinc nerveas eorum tunicas graviter afficit: unde dolores ac tormina intestinorum, pertinax alvi obstructio, refrigerationes extremorum, humorum ebullitiones, præcordiorum anxietates, nausea, ventriculi inflatio, appetitus prostratio suboriuntur. Sæpius vero spasmodicæ illæ constrictiones vi consensus nervorum peruniversum corpus propagantur, & sic succos vitales majori impetu ad pectoris capitique cavitationem propellentes, spirandi difficultatem, cordis palpitationem, capitis dolores, vertiginem, pectoris angustiam, pavores, inquietudinem, tremorem artuum, aliaque graviora introducunt symptomata, quæ omnia, evacuato superfluo sanguine vel per hæmorrhoides, vel etiam venæsectionem protinus remittunt. Et hæc eadem ratione in serenissimo nostro ægritante contigisse, varia sunt, quæ attestantur, momenta. Ille enim sanguineo gaudet temperamento, ad ingenerandos copiosos humores admodum opportuno; largis indulget epulis, & has inter cibos nutrientes, boni succi assumere suevit: contra vero vitam amat sedentariam, somnumque diuturniorem, & sic deficiente corporis sufficienti motu, nec per insensibilem transpirationem, nec etiam per sanguineas evacuationes ex narium aut intestini recti venis factas, humorum imminutionem adeptus, sed illorum maiorem nactus fuit quantitatem. Accedit & illud, quod ad annum usque vigesimum ætatis sextum corpus adhuc creverit; cuius augmentum præstans ad imminuendos superfluos humores fuit subsidium. Postquam autem vi ætatis incrementum illud corporis cessavit, & hinc succi fuerunt accumulati, haud fieri potuit, quin uberrimam toleratis passionibus dederint

occasionem. Neque vero ignorari oportet, in serenissimo nostro præter humorum abundantiam, saburram quoque primarum viarum, acido-viscidam, a vitia ciborum digestionem generatam, passionum suarum esse causam, quæ eo facilius inducitur, si cibi minus masticati nimia aviditate devorentur, & deinceps salutares excretiones per alvum atque cutim ingellorum moli haud respondeant. Tales enim acidæ & viscidæ cruditates, flatulentias, tensiones ac pressiones hypochondriorum, ventriculi ardorem, & gravativum dolorem, ructus, atque etiam febriles excitare sæpissime solent commotiones.

Explicatis itaque presentis mali causis, facillimum jam erit, opportunitatem illis curationem commendare, quippe quæ in sublatione causarum unice consistit. Quare primum est consultissimum, ut plethora imminuatur, ac illius incrementum præpediatur. Huic scopo obtinendo convenientissimæ in tam lauta diæta sunt venæsectiones, in brachio, vel pede, ter quotannis, nimirum medio Februarii, initio Maii, & Septembris ante autumnale æquinoctium instituendæ, detrahendo semper ex incisione paullo capaciore sex vel octo cruoris uncias. Ipsa operatio sub tempestate amica atque serena institui debet; & brevi ante infusum thej forme sorbillari, quo humores reddantur fluxiores. Neque minus eo præsertim tempore omne frigus arcere, atque cibos dumtaxat molliores, ac concoctu faciliores comedere oportet.

Deinde vero legitimus hæmorrhoidalis excretionis successus est promovendus. Observamus autem, plerumque huic evacuationi obnoxios mense Martio ac Octobri, sæpius etiam circa insigniores lunæ mutationes molimina sentire hæmorrhoidalia, quæ inter potissima sunt gravativus circa dorsum, & os sacrum dolor, ardor & tumor ani, corporis totius languor, refrigeratio partium extremarum, ac imi ventris flatulentæ molestia. Quamobrem eo maxime tempore rectam vivendi rationem observare, cibos acidos, dulces, fermentantes, & adstringen-

gentes evitare, a potibus calidioribus abstinere, & præsertim a corporis refrigeratione, ac animi affectibus probe cavere oportet. Contra vero ante fluxus illius eruptionem serenissimus æger quavis vespere in pediluvia tepidiora, ex aqua fluviatili, floribus chamæmeli, tantillo salis ac cinerum clavellatorum parata, pedes ad suras usque immittat; sed erumpente sanguine protinus ab illis absteineat. Neque etiam minus octo circiter ante erumpentes hæmorrhoides diebus assumat vespere octodecim mearum pilularum, ac mane sequentis diei drachmam unam salis mei aperitivi ex aqua vino nupta capiat; hæcque alternis diebus continuat. Quod si vero loco sinceri fluxus, tubercula dolorifica anum obsederint; huic admoveendæ erunt hirudines, postquam eidem ope sellæ perforatæ vapor ex decocto florum chamæmeli cum lacte, per injectionem prunarum candentium calefacto, admissus fuerit; qui etiam ad provocandum ipsum fluxum egregie conducit. Tandem quoque, si circa congruum tempus ipsa dispositio ad cruentum illud profluvium præsto fuerit, nullus autem fluor accesserit; ope-
ræ erit pretium, ex vena in pede tusa quatuor circiter cruoris uncias detrahare, unde provocatas sæpius vidi hæmorrhoides.

Non vero ad subtrahendam nimiam sanguinis molem efficacius est subsidium, quam accurata diætæ observatio. Cujus ratione consulo, ut serenissimus æger cœna utatur parciore, aut plane nulla; & inter epulas fugiat cibos valde nutriendos, pinguiore, carnosos, jusecula nutritiva; contra vero vescatur sæpius carnis fumo induratis, obsoniis, atque eduliis aromatatis; (*Die von einem hohen gout sind*) hæc enim haud adeo copiosos suppeditant succos, & naturales promovere excretiones. Inter potus, qui largius assumi debent, fugiendæ sunt crassiores ac spissiores, & seligendæ leviores cerevisiæ, quæ per vias urinarias facile redduntur, qualis est nostra Læbegenensis, cujus tres mensuræ summo cum fructu quotidie potari poterunt. Viga quod attinet, ea, si fuerint cali-

diora, exotica, aut Hungarica, hyemali dumtaxat tempore, magis vespere & post ciborum concoctu difficiliorum ingestionem, bibere licet; quoniam ad generandos humores haud secus, ac illos commovendos multum valent. Ordinatio potui vinus Mosellanum, quod minus acidum existit, & excretionem per alvum & urinam egregie promovet, præ reliquis inservire poterit. Tum quoque nec nimium somno indulgere, nec otio marcescere convenit; sed potius corpus, quibuscunque exercitiis, unctione, equitatione, multa sermocinatione movere præstat. Incredibilis enim est virtus, quæ motui corporis in præservandis cujuscunque generis morbis debetur: quippe quo & circulatio humorum vegetior, & transpiratio fit expeditior; hac vero & moles sanguinis imminuitur, & sordes illius salæ ac acres e corpore proscibuntur. Neque enim sumtis epulis, & ventriculo cibus repleto, corpus moveri oportet; sed potius absoluta penitus digestionem vel vespertinis horis. Tandem etiam, quæcumque transpirationem promovent, in usu vocanda sunt; fugienda vero cuncta, libero illius successui contraria. Quo quidem fine consultissimum erit, mane quædam vascula infusi calidioris intra lectum forbere, & exinde levem expectare sudorem: contra cane pejus & angue vitare aerem frigidum, humidumque, maxime vespertinum; nec non in locis udis commorari; ac denique corpus vestibus bene munire, ac noctu ab aeris injuriis probe tueri, summo oportet studio.

Accedimus autem ad alterum curationis nostræ momentum, quod cruditatam primas vias occupantium remotionem ac præservationem respicit. Hoc scopo egregiam pollicentur operam pilulæ mearæ ballamicæ, si singulis decem diebus numero octodecim vespere sumantur, & sequenti mane uncia dimidia salis Anglicanæ ex aqua pura, superingesto potu theiformi, capiatur. Pridie ante pilularum usum adhiberi poterit drachma una pulveris præcipitantis: quo acrimonia primarum viarum attemperetur, & ad alvinam excretionem magis disponatur. Idem pul-

pulvis etiam præstantissimo cum fructu propinari potest, si post nimium vini potum, aut alias causas, humorum quædam præsto fuerit ebullitio; non minus eodem, cum viginti liquoris anodynî guttulis maritato, uti conveniet contra tormina ac dolores imi ventris. Ex diætæ regulis huc pertinent, ne minus masticeati, avidius iusto devorentur cibi: nec statim a cœna lectus petatur, nec etiam diutius protrahantur vigilæ; quippe quæ admodum impediunt ciborum digestionem.

Hiscæ vero omnibus subsidiis, ad omnes nostros scopos consequendos, palmam longissime præripiunt aquæ minerales, maxime thermæ Carolinæ: quas quotannis vel vere, vel Augusto mense potandas admodum commendarem. Quod si vero iis uti occasio defecerit, locum earum supplebunt acidulæ Egranæ, cum dimidia parte Selteranarum mixtæ, & æstivis mensibus adhibendæ. Tandem etiam haud luderetur opera, si ad meliorem transpirationis promotionem, ac partium externarum roborationem, balnea Lauchstadiensia, quæ sunt martialia, in usum vocentur. Et hæc sunt, quæ proponenda duxi; quæ si rite observaverit persona ferenissima, certam foveo spem, fore, ut non solum a passionibus hypochondriacis, spasmodicis, atque calculosis vindicetur; verum etiam nervoso generi, & toti naturæ suum restituatur robur.

CASUS XIV.

De infelici Colicæ hæmorrhoidalis curatione.

DUOS & sexaginta annos natus Jurisconsultus quidam celeberrimus, habitus corporis strictioris, constitutionis debilioris, studiis ac vitæ sedentariæ deditissimus, diætæ observator exactissimus, satis longo abhinc tempore circa utramque æquinoctium hæmorrhoidalem fluxum, sæpius aliquot menses in hærentem pati consuevit. Postquam autem ante aliquot annos salutaris ille fluxus, incongrua medicatione cohibitus fuit, abhinc inor-

dinatus succedere cœpit; & sæpius vanis moliminibus, maxime circa plenilunium, atque gravioribus symptomatibus, nimirum animi deliquiis, præcordiorum anxietatibus, & constrictionibus, tensivis circa dorsum & hypochondria doloribus, crebris colicis, quin & cruentis e pulmonibus sputis ægrum cruciavit. Tali quoque ratione, novissima æstate, luna existente plena, accidit, ut noctu ex improvviso ingentes imi ventris dolores tensivos, pungitivos ac lancinatorios incideret, quos anxia compressio circa cordis scrobiculum, proclivitas ad vomendum, & ipsi denique vomitus excipiebant. Vocabantur protinus in usum efficacissima contra Colicam præsidia, carminativa, enemata, linimenta ac cataplasmata emollientia pariter, atque discutientia; sed omnium efficaciam eludebat mali vehementia. Quare medicus quidam hancce colicam, cum absque ullo victus errore prægresso, circa plenilunium, tanquam illud tempus, quo alias hæmorrhoidum molimina accedere soleverant, invasisset ægrum, nec remediis ipsi satis opportunis obsecundare vellet, non pro simplici, sed hæmorrhoidali, ex stagnatione, vel potius stasi sanguinis intra membranas intestinorum suborta habuit. Hinc vegectionem commendavit, asseruitque, fore ut ex illa magnum redundaret commodum; eo magis, cum olim ægrorantem a gravioribus malis semper vindicaverit. Verum enimvero nullas huic consilio aures præbere voluerunt reliqui medici: ægrum ob summam virium debilitatem, tolerandis sanguinis missionibus minus parem fore existimantes. Interim exacerbabantur omnia symptomata, & haud ita multo post vehemens horror cum subsequente æstu jungebatur, quem post paucas horas gelidus sudor, pulsus admodum debilis ac inæqualis, & ipsa denique mors excipiebat: adeo ut defunctus per binos dumtaxat male haberet dies. Quamobrem doceri jam cupio: 1) anne symptomata illa suppresso hæmorrhoidum fluxu, & inde subortæ intestinorum inflammationi, consideratione stipatæ debeantur? 2) utrum illa tem-

pestiva venæsectione sublevari potuerint? & licet etiam hæc dubium videatur remedium, 3) numne consultius fuisset, hoc, quam nullum amplecti?

CONSULTATIO.

AD communicatum mecum casum, & primam quæstionem in eo propositam: anne morbus, quo æger affectus periit, ex sanguinis ob suppressas hæmorrhoides inducta circa intestina stagnatione, ac hinc suborta inflammatione, & denique sideratione sit derivandus? respondeo, quod ille omnino nec vulgaris colica, quam retenti flatus pariunt, nec colica torminosa fuerit, quæ ex humorum corrodentium atque biliosorum stagnatione ortum trahere ac crebris alvi defectionibus stipari solet. Verum potius inflammationem intestinorum, quæ cruori intra horum tunicas nerveas stagnanti supervenit, præsto fuisse arbitror. Namque haud ignorari oportet, sanguinem libero per ani venas exitu præclusum, vi spasmodi, qui hanc excretionem tantum non semper comitantur, superiora versus compelli: qui cum in ventriculo ac intestinis stagnaverit, membranas eorundem nerveas violenter diffendit, atque tali ratione non solum hisce partibus spasmodum infert, & dolorem; verum etiam vicinas ope nervorum connexas regiones in spasmodi societatem rapit, & sic cordis præsertim, septique transversus musculos afficiendo, gravioribus ansam præbet symptomatibus, veluti sunt insignes præcordiorum anxietates, constrictiones circa cordis scrobiculum, proclivitates ad vomendum, animi deliquia, sudores gelidi, atque febriles commotiones. Quare si consideremus, ægrotanti nostro diu hæmorrhoidario, criticum huncce fluxum fuisse cohibitum: nullum est dubium, quin inflammatio, qua laboravit, ex cruore retento atque subsistente suos natales mutuaverit. Hinc etiam, juxta alteram quæstionem, omnino adserendum est, venæsectionem, tempestive in pede administratam convenientissimum

Hoffm. Consult. Med.

fuisse præsidium: siquidem multiplici comprobatum habemus experientia, illa in vicinis partibus instituta tam ad imminentes præcavendas, quam præsentis inflammationes mitigandas, nec præstantius, nec certius reperiri subsidium. Præsertim insignem pollicetur operam in partium nervosarum, uti sunt ventriculus ac intestina, inflammatione; quippe quæ longe gravioribus ac periculosioribus stipata solet esse symptomatibus. Eo magis in præsentis casu operæ fuisset pretium, sanguinem ex vena tusa detrahere; quo certius exinde levamen in ejusmodi affectibus olim percepit ægrotans. Remedia certe calidiora atque carminativa, hisce morbis vulgo opponi solita, majorem omnino minantur noxam, quam utilitatem, quippe quæ humorum stasim, tanquam proximam morbi causam, minime tollunt; sed potius humores commovendo, ac fibris per spasmodum atque dolorem jam tensis, majorem inducendo rigiditatem, omnia symptomata magis exacerbant. Consultius igitur fuisset, remedia propinare inflammationibus opportuna, qualia præter venæsectionem sunt refrigerantia nitrosa, cinnabarina, leniter diaphoretica, diluentia & antispasmodica: quibus feliciter debellatos fuisse ejusmodi morbos, non solum Riverius in observationibus suis passim testatur, verum ego quoque in notis ad Poterium annotavi. Neque etiam minus varias de hoc argumento dissertationes conscripsit celebris Strahlus; in quibus ostendit differentiam, quæ vulgarem intercedat, & hæmorrhoidalem colicam; & huic admodum convenientem venæsectionem in pede collaudat. Quare denique patet, quod juxta tertiam quæstionem, utique fuisset convenientius, allegatum hocce remedium, omnis damni expertus, adhibuisse, quam illud, uti factum est, irreparabili ægroti noxa omisisse.

CASUS XV.

De colica hæmorrhoidali ex obstructo hæmorrhoidum fluxu.

Vir generosus, 58. annorum, a multis jam annis hæmorrhoidalem expertus fuerat fluxum cum euphoria. Hic cum ante quatuor annos subsisteret; incidit ille sæpius, maxime brevi ante novilunium in ani molestum sub excrementorum dejectione ardorem, quem capitis dolores, & atroces intestinorum cruciatus excipiebant, cum subsequuto vomitu, & pituitæ sanguine permixtæ reiectione. Licet igitur contra hæc mala circa utrumque æquinoctium, non sine insigni semper symptomatum levamine, venam in pede tundendam præbuisset, non tamen impedire potuit recursum eorundem. Imprimis vero deprehendit, quod simulac studiis operam dedit, aut capite paululum inclinato, meridianum somnum cepit, protinus floridus sanguis cum saliva effluerit. Illud præterea cruentum sputum exceperunt plerumque pressiones ac puncturæ pectoris, ad sinistram scapulam tendentes, sinistræ manus refrigerationes, gelidique sudores. Neque etiam minus efflorescentia miliaris sæpius occupavit pedes; sæpius quoque rursus evanuit, & tum languorem corporis, frigorisque sensum in pedibus æque, ac dorso reliquit. Quamobrem, cum adpetentia subinde fruatur insigni, & copioso sanguine quasi turgat; metuit omnino, ne tandem in hæmoptysin, aut plane apoplexiam incurrat; & ideo salutare anhelat consilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Quicunque omnia in recensito morbo obvia momenta probe consideraverit, facile perspiciet, cuncta symptomata retento hæmorrhoidum fluxu in acceptis esse ferenda. Hinc enim humorum stagnatio in abdomine, ac maxime intestinis orta fuit: ex qua non solum spasmi doloresque colici, ardores intestini re-

sti, atque vomitus dependent; verum etiam sanguinis vi spasmorum copiosior ad pectus compulsio, & per os ejectionis originem trahit. Et quomodo in tantum motuum vitalium, maxime progressivi sanguinis irregularitate aliter potest fieri, quam ut salutare, quibus massa sanguinea depurari solet, excretiones impediantur, & inde scorbutica succorum vitalium progeneretur dyscrasia? unde etiam purpuracea efflorescentia pedum, refrigeratio, languor atque corporis decrementum suos mutantur natales. Necessae igitur omnino est, ut oppugnentur hæc symptomata, & a gravioribus præcaveantur malis. Cui quidem scopo obtinendo, ante omnia commendo venasectionem quater quotannis, nimirum circa æquinoctia pariter ac solstitia sub sereno cœlo in pedibus instituendam, quæ octo semper cruoris uncia detrahi debent. Deinceps ut promoveatur transpiratio, & depuretur sanguis, ægrum singulo mane sex vel septem vascula infusi theiformis potare oportet, quod sic se habet: Recipe herbæ veronicæ manipulos duos, summitatum millefolii pugillos quatuor, radicis glycyrrhizæ drachmas sex, seminis fœniculi drachmam. M. C. D. Eidem scopo egregie conveniet pulvis meus præcipitans, mane autem potum infusi pondere drachmæ unius ex aqua frigida capiendus. Tum quoque operæ erit pretium, ut æger liquoris mei anodynî quadraginta guttulas, tam hora quinta pomeridiana, quam vespere cubitum iturus ex largo acidularum Selteranarum haustu assumat. Nec minorem ad sanguinem a capite derivandum, & æqualem humorum circulationem promovendam spondent efficaciam pediluvia repidiora, ex aqua fluviatili & triticeis furfuribus conficienda, & vespere in usum trahenda. Alvi porro libertatem perpetuam conservare decet; quod non solum manna, prunis coctis, & clysteribus domesticis obtineri poterit; sed etiam pilulis meis balsamicis, si earum sedecim cum pulvere meo præcipitante mixtæ vespere quandoque deglutiantur. His denique si recta vivendi

ratio, & præsertim moderatus corporis motus per ambulationem aut uestionem accesserit: haud dubito, fore ut profligantur cuncta morbosa symptomata.

CASUS XVI.

De Colica spasmodica ex podagra retro pulsa.

Litteratus vir quadraginta, & quod excedit, annorum, temperamenti sanguineo-cholerici, ad excandescentiam facillimus, acquisitam per vitium hæreditarium podagram crebris in diæta erroribus, quin & excessibus magis adauxit, & sæpius toleravit. Hanc tandem pertæsus, sex circiter abhinc annis, imposito ad pedes quodam emplastro adeo profligavit, ut per totum hoc tempus siluerit. Interim ex memoratis illis, quos juvenis maxime commiserat, diæta erroribus, contraxerat sibi met ventriculi imbecillitatem; quæ ætate crescente, magis etiam adaucta fuit. Hinc exigua frucepuit adpetentia, quæ acidus potissimum cibos, haleces cum aceto ac cepis conditos, aliaque desideravit, & sæpius quoque assumsit. Exinde vero non solum adhuc magis debilitavit ventriculum; sed etiam acidus primarum viarum cruditates collegit. Quare primum vehementem incidit ventriculi ardorem; quem quidem sumto sæpius pulvere præcipitante Hoffmanni mitigare voluit: neglecto tamen recto victu nihil effecit: sed potius majorem humorum vitalium spissitudinem, pariter ac dyscrasiam acquisivit, adeo ut cruor ante aliquos dies ex vena tusa missus fuerit admodum crassus, atque teterimus, & vix per aperturam fluere potuerit. In tali rerum statu, cum novissimis hebdomadibus vino Rhenano ad excessum aliquoties indulisset, & abhinc sub intenso frigore equo vectus, insigni semet exposuisset refrigerationi: accidit, ut ante aliquot dies, assumptis sub prandio aliquot ostreis, cubitum iturus vehementissima corripere colica. Spasmi enim non solum infimum ventrem vehementer contrahebant; sed etiam vesicam urinariam, atque testiculos afficie-

bant; aderant præcordiorum anxietates, vertigines, inflatio ventriculi flatulenta, nulla ructuum explosio, & tanta denique intestini recti contractio, ut injecti a quodam studio clysteres emollientes minime penetraverint intestina, sed dolores potius magis exacerbaverint. Quamobrem memoratus ille medicinarum studiosus, præter clysteres exhibet potiunculam laxantem ex manna & resina jalappæ, de qua singula hora sumeret agrotus, quantum cochlear capit. Verum cum nullum ederet effectum, impatiens ille totam uno haustu devoravit potionem, & dosim pilularum balsamicarum superingessit. Inde quidem tersoluta fuit alvus; sed dolores eadem, si non majori inhaeserunt atrocitas: nec sublevabantur data ab eodem studio emulsionem quadam, cum liquore anodyno Hoffmanni permixta, ex qua potius, cum acida in primis viis hæreret saburra, magis aucta fuerunt tormenta. Quare consultus ego singulis horis interne propinavi tincturam rhabarbari cum aqua cichorei paratam, interposui essentiam carminativo-stomachicam, liquori anodyno nuptam, & extrinsecus abdomini sacculos calidos discutientes adplicui. His per septem horas adhibitis, ano clysterem ex floribus chamæmeli, decocto avenaceo, oleo chamomillæ, & amygdalarum dulcium paratum, & paullo post suppositorium ex melle, farina hordeacea, sale communi & oleo chamæmeli adplicatum curavi. Inde soluta alvus multa excrementa, cruore tincta reddidit, & copiosos flatus; quæ adhuc ter eodem die deposita fuit, cum stercorebus foetidissimis, ac sincero sanguine. Remiserunt etiam dolores; & nox insequuta est quies: quin, licet quoque matulū postridie videretur recrudescere; datis tamen prioribus remediis evanuit iterum. Tum consultum duxi, ut vena secaretur; quam etiam, sed incisione nimis angusta tudit quidam imperitus chirurgus, adeo ut tres dumtaxat cruoris unciae effluerint: neque persuadendus erat morosus æger, ut alteram secandam præberet venam. Interim id obti-

nui hac venæsectione, ut podagra, quæ olim sinistram modo pedem occupaverat, jam recrudesceret, & utrumque eorum obideret: intestinorum vero protinus remitterent dolores. Per diem quoque satis bene habebat æger, nisi quod de corporis conquereretur languore, nox autem calore mississimo, præcordiorum anxietate, ac flatuum retentione adhuc reddebatur inquieta. Quare propinatis pilulis balsamicis, bis quotidie exhibui pulverem præcipitantem ac bezoardicum Hoffmanni pondere unius scrupuli; & vesperi dedi eundem pulverem cum spiritu nitri dulci. Pro potu ordinario quoque decoctum ex scorzonera, sarsaparilla, radice chinæ, cichorei & rasura cornu cervi ordinavi; & ad roborandum ventriculum Elixir stomachale ad modum Poterii paratum exhibui. Cum autem immorigerus æger remitteret mihi pulverem bezoardicum, & species ad decoctum, illa averfatus; & præter pulverem præcipitantem atque spiritum nitri dulcem, liquida boni saporis desideraret remedia: indulsi ipsi, ac tincturam antimonii cum essentia alexipharmaca Sthalii mixtam singulo mane ad triginta guttas cum regimine propinavi. Inde magis invaluit podagra; & urina deponebat rubicundum sedimentum, & cum per alvum copiosa excreta fuisset saburra, spem fovi certissimam, fore ut mox pristinam recuperaret sanitatem. Verum enimvero hodie ad hæc pervenit nuntius, qui referebat, ægrum nec rite adhibere commendata remedia, nec debitum observare regimen, sed potius ad debellandos penitus flatus, proprio instinctu pilulas balsamicas aliquoties sumisse, & abhinc podagram iterum retrocessisse. Nullas equidem in abdomine inde sentit molestias, nec nisi præcordiorum anxietate nocturno dumtaxat tempore sollicitatur: at cum gravius omnino metuedum sit malum, deceri potissimum cupio: an, si recurrerint forsitan intestinorum dolores, consultum sit, sanguinem iterum e vena detrudere, cum pronuper tam pauca illius missa fuerit quantitas? & quæ ceterum in usum vocanda sint remedia?

CONSULTATIO.

Postquam casum, cujus causa consultus sum, sedulo mecum volvi, ac revolvevi, facileprehendi, omnia, quibus æger infestatur, symptomata ex materia podagricæ retrocessione, per imposita emplastra producta, primam trahere originem. Cum autem huic satis arduæ causæ adhuc errores diætetici ac animi graviores affectus accesserint: haud sane mirum, si tandem supervenerit colica spasmodica, alvi obstructione, præcordiorum anxietate, ventriculi inflatione, inquietudine, & virium prostratione stipata; quæ magis exacerbata est intempestivo purgantium, maxime resinæ jappæ usu. Neque vero in arte salutari versatis incognitum erit, quam arduum sit atque difficile, tam grave malum funditus extirpare; eo magis cum immorigera ægotantis indoles accedat. Recte equidem egit consultus medicus, quod ad præcavendam intestinorum inflammationem, venam in pede tuendam curaverit, & carminativa proinde, aliaque congrua satis ordinaverit remedia: sed quum adhuc anxietates, spasmi atque flatus urgeant, vero mihi videtur simillimum, intestina inferiora excrementis viscidis esse obfessa, quæ quamdiu præsto fuerint, perfectam podagræ eruptionem omnino remorabuntur. Hæc ut removeantur, in locum pilularum, a quibus abstinendum duco, sequens commendo infusum mannatum: Recipe mannæ electæ unciam unam & semis, cremoris tartari drachmam unam, nitri grana duodecim, aquæ florum acaciarum uncias septem: coque leni calore, adde olei anisi guttas quinque, olei amygdalarum dulcium unciam unam & semis. M. quod matutino tempore binis circiter assumi poterit haustibus. Elapsis abhinc binis horis injiciendus est clyster ex decocto avenaceo, floribus chamæmeli, seminis cymini ana drachmis duabus, olei chamæmeli uncis tribus, & tantillo salis communis ac nitri paratus. Sic alvo sufficienter soluta, operæ erit pretium, ut

extrinsecus abdomen spiritu vini camphorato inungatur; interne vero singulis binis horis, quadraginta guttulæ sequentis exhibeantur mixturæ: Recipe essentia corticum aurantium unciam semis, tincturæ tartari, spiritus nitri dulcis ana drachmas duas, spiritus tartari drachmam unam. M. D. Vesperis exhibeatur pulvis bezoardicus, cum dimidia parte præcipitantis remixtus: & quavis vespere pedes in temperata immittantur pediluvia. Loco potus ordinarii commode inserviet serum lactis cum cremore tartari paratum, si illius binæ mensuræ cum hujus drachma una decoctæ ac percolatæ fuerint: nec ludetur opera, si æger ex jussulo quodam haustum olei amygdalarum dulcium assumerit: ac præviis fomentationibus, ano hirudines adplicari curaverit. Sed ante omnia patientia, ac temporis diuturnitate opus est; & major reconvalescentiæ spes ex congrua sex rerum non naturalium observatione, quam nimio pharmacorum usu concipi poterit.

Appendix.

HAud ita multo post relatum est, ægrum adhibitis, quas commendavi, medicinis, maxime sero lactis, & bono victus genere observato, absque podagra recrudescente, ab intestinorum doloribus liberatum, optime habuisse, ac muneribus iterum vacare potuisse,

CASUS XVII.

De Colica spasmodica cum subsequente Ictero.

PEr illustres quidam comes 48. annorum, temperamenti sanguineo-choleerici, corporis robusti ac succi pleni vigesimo primo ætatis anno ex pota post corporis æstuationem aqua frigida primum incurrit colicos insultus. Duobus post annis iidem majori recruduerunt vehementia, & per biduum sævientes, tandem repetita clysterum injectione profligati: interim ne reciderent, curatius diætæ re-

Hoffm. Consult. Med.

gulas observare, & cœna parciore uti debuit. Neque tamen minus bis abhinc alvi profluvio sponte suborto supervenerunt illa tormina, quæ antea non nisi obstructam alvum exceperunt. Hæc etiam sine potum Thee, ex quo alvi segnitiam observaverat, omisit, & in ejus locum decoctum fabarum Coffee potare cœpit: sub cujus usu, cum alvum haberet apertam, a colica sua per satis longum tempus mansit immunis. Ante decem circiter annos post illustrissimæ uxoris, purpura peremptæ obitum, noster quoque puturam incidit: quæ brevi quidem tempore iterum evanuit, sed elapsis annis quinque post atrocissimam colicam iterum effloruit, & abhinc non deseruit per illustrem virum, ita quidem, ut æstivo tempore, quo copiosior sit transpiratio, largior adparuerit, quam quidem hyeme. Sub hac efflorescentia rarior fuit colica, & longe mitior. Verum proximo hocce anno crebrius & vehementius infestare cœpit, & novissimo tempore singulis binis hebdomadibus, statum veluti observando tempus recruduit. Ipsi paroxysmi flatulentis molestiis, vel obstructione, vehementi constrictione intestinorum, pectoris anxietate & continuo hypochondrii dextri dolore stipantur: & nec clysterum ope, licet ventrem subducant, mitigantur; nec topicis olim proficuis, veluti fuerunt spiritus vini camphorati, ac olea paregorica &c. consopiantur. Excitantur illi plerumque vel a cibis incongruis, acidis, flatulentis; vel corporis refrigeratione, vel animi affectibus; & bilis subesse vitium, ructus amari, matutino explosi tempore attestantur. Anne denique acrimonia quædam purpurea, intestinis incumbens simul concurrat, & eo fine promotio transpirationis foret proficua? medicorum celebrium relinquitur dijudicationi.

Uterior Relatio:

ANnum est tempus, ex quo præmissa morbi historia fuit concinnata. Abhinc vero colicus affectus & crebrius rediit, & atrocius: & ante binos circiter men-

les defisit ejusmodi paroxysmus in icterum, totum corpus, exceptis oculis, occupantem. Hic vero paroxysmorum colicorum habuit rationem: namque hos semper excepit, & deinceps brevi tempore evanuit. Consultus inde fuit D. D. W. qui datis remediis id quidem effecit, ut dolorifica illa intestinorum passiones longe mitiores, licet eadem adhuc frequentia, redire cœperint: at novissimis tribus hebdomadibus longe graviores recruderunt. Namque non solum diutius, & nonnunquam ultra triginta horas inhaerunt; sed etiam atrocioribus symptomatibus, insigni intestinorum atque ventriculi torsione, ac tanta pectoris constrictione, ut spiratio simul esset difficillima, stipata fuerunt; & denique quotidie fere recurrentes, perillustrem ægrum lecto affixerunt. Singulorum paroxysmum excepit aurigo, brevi post iterum evanescens. Hoc tempore continua vexat flatulencia pariter ac alvi obstructio: & cibos, licet maxime molles ac concocti difficiles, protinus insequitur colica. Neque etiam minus ciborum appetentia deficere incipit; hinc ab illis ferme abstinet. Contra vero a potu cerevisiæ nullas sentit molestias; nec a decocto fabarum Coffee mane sorbillato, quod vero a meridie sumtum excitat omnino dolores. Somnus est interruptus, corporis accedit decrementum, & animi nimia sensibilitas. Præterea acutus ille in hypochondrio dextro, tamquam hepatis regione dolor, omnes paroxysmos comitatur, & absque ulla tussi aut anhelitu gravi, sensibilissimos infert cruciatus: extra paroxysmum vero nullus ibidem sentitur dolor, nec ullus extrinsecus tumor, aut durities. Si ad sinistrum latus decubuerit, mitigatur paululum ille dolor, & flatus etiam expeditius reddantur: quod longe fit aliter, si dextro incumbat lateri. Sinistram porro hypochondrium olim ab omni dolore immune fuit; jam vero novissimis diebus eodem prehendi videtur. Nullæ tamen nec tabis cujusdam, nec alicujus tumoris adhuc præsto sunt notæ. Urina sub dolorum tormentis mingitur pau-

ca, sed turbida, obscure rubicunda, & sedimentum rubrum, sæpius mucosum deponit. Stercora sunt instar fecum alba, & non nisi sumto laxante, pauliglum livida adparent. Hemorrhoides nunquam fluxerunt; sed venæsectiones bis quotannis circa utrumque æquinoctium instituuntur, & ante paucos dies novissime sanguis fuit missus. Denique haud ignorari oportet, perillustrem ægrum capitis dolores, quos olim satis graves toleravit, jamjam dum colica infestatur, nullos omnino pati; sed in eorum locum dentium tormenta successerunt, quæ cum colicis doloribus ita alternant, ut his adfligentibus, illa sileant, & vicissim. Ceterum omnes averfatur cibos, & iis assumptis male habet. Quæcum ita sint, vero videtur simillimum, omnia hæc symptomata excretioni bilis impeditæ deberi; & ab hujus effusione non solum intestinorum constrictiones, verum etiam dolores illos, dextrum hypochondrium occupantes, atque colorem auriginosum proficisci. Hinc etiam licet adhuc nulla hepatis induratio fuerit præsto, iusta tamen est suspicio, ne illa tandem consequatur. Quamobrem operæ fore pretium arbitramur, ut remota ex intestinalis biliosa faburra, bilis excretio promoveatur, tonus viscerum roboretur, ac præsertim ventriculi digestio, quæ maxime videtur labefactata, adjuvetur. Sed hæc aliorum medicorum judicio relinquimus, & doceri denique cupimus, an in hoc gravi malo ex usu aquarum mineralium, & qualium, quoddam levamen expectare liceat?

Epicrisis cum consilio.

MOrbus, qui describitur, non nisi est colica spasmodica, cum ictero non tam ex obstructione, quam potius constrictione ductuum biliariorum spastica originem trahente, stipata. Liceat autem ex hac morbi historia sequentes adnotare practicas observationes.

1. Potus frigidus calenti corpori ingestus, adeo sæpius omnem intestinorum tonum destruere valet, ut eorum functiones,

ciborum concoctio, chyli separatio, excrementorum per alvum ejectio, quæ in statu naturali absque ulla perficiuntur molestia, simul & semel pessumdentur. Hinc etiam nullum omnino est dubium, quin eadem causa præsentis malo primos supeditaverit natales.

2. Sic inductos veros dolores intestinorum adhuc magis auxit & sustentavit materia acris scorbutica, ad cutim subinde in forma purpure devoluta. Notari etenim meretur, colicas ejusmodi spasmodicas, crebris insultibus per intervalla recurrentes, non semper crassis primarum viarum fordibus deberi; sed potius cruori inter vasa mesaraica & intestinalia stagnanti, eadem distendenti, & nerveas earum partium tunicas moleste afficienti sepe numero in acceptis esse ferendas. Talis autem cruor, si particulis salis, acris atque rodentibus, quales purpuram gignunt, imbutus fuerit, dolores inducuntur eo sensibiliores. Quamobrem quamplures mihi innotuerunt casus, ubi purpura scorbutica, per refrigerationes, purgantia, ac animi affectus retroacta, graves induxit intestinorum dolores: qui protinus remiserunt, si efflorescentia illa purpurea vi auctæ transpirationis ad cutim denuo fuerit compulsa.

3. Notatu etiam dignus est icterus ille momentaneus, qui omnes colicos paroxysmos exceperit, & brevi tempore iterum evanuit; & minime a materia mucida aut tophacea, poros vel ductus bilarios obstruente, sed ab eorum spasmodica dumtaxat constrictione originem traxit. Cum autem biliosus & amarus ille humor, multis sulphureis & alcalinis imbutus principiis insigniter adjuvat concoctionis negotium; liquidem assuorum partes acidas contemperat, viscidas resolvit, excretionem alvinam promover, & sterco-
ra flavo induit colore: facile adparet ratio symptomatum, ex denegata bilis secretionem propullulantium. Quod si enim biliarii ductus spasmò tenentur oclusi, ac bili aditus ad intestina præscinditur: illa per vasa lymphatica revehitur ad sanguineam massam; interim accumulatur ariditates, acidæ in ventriculo ac intesti-

nis, horum membranas stimulant, dolores pariunt, & excrementa relinquuntur alba. Hinc etiam cessantibus spasmis illis atque doloribus, cessant etiam allegata symptomata, & ipse auriginosus color evanescit. Inde vero patet, quam sit facillimum, ut icterus superveniat colicæ spasmodicæ. Quod attinet denique dolorem illum, quem illustrissimus Comes in dextro percepit hypochondrio: ille meo quidem arbitrio ex spasmò, qui substantiam duodeni, quod transit choliduchus ductus, membranaceam occupavit, & abhinc per ductum cysticum ac hepaticum semet propagavit, suam traxit originem.

Quum igitur malum hocce in solo intestinorum vitio consistere videatur, & nec induratione hepatis, nec pedum tumore, nec denique hæctico calore stipatum sit: spem foveo certissimam, fore ut adhuc curationi locus sit. Quæ ut recte instituat, suadeo, ut per tres priores dies liquor meus anodynus mineralis, cum tinctura tartari, ac spiritu bezoardico Bussii permixtus bis quotidie adhibeatur. Mane videlicet oportet illum intra lectum ex aqua vel fontana vel cerasorum nigrorum assumere, tum infusum calidum vel fabarum Coffee, vel ex millefolio ac liquiritia paratum superingerere, & inde sudorem expectare. Vespere autem ex sola aqua capere. Insignem enim virtutem obtinet, dolores ac spasmos sopiendi, humores stagnantes discutiendi, & saburram purpuream per cutim eliminandi: quos scopos si impetraverimus, tum leniori laxante primas vias purgare conveniet. Quare operæ erit pretium, mane undecim pilularum mearum balsamicarum deglutire, ac vespere duos salis aperitivi scrupulos assumere: quibus per triduum adhibitis, iterum insistendum est usui liquoris anodynî per tres dies, & denique repetendæ denuo pilulæ. Sub epulis vero ex ultimo haustu 40. guttæ: Elixirii mei visceralis capiantur; & loco potus ordinarii acidula Selterana aut foliæ, aut cum dimidia parte aquæ fontanæ, & elæolaccharo ex oleo de cedro permixtæ potentur. Hæc si minus suffecerint

rint remedia, balneum aquæ dulcis, mane ac vespere usurpatum commendo, ejus efficaciam deprehendi præstantissimam. Præterea rectam victus rationem observare convenit, & hoc sine omnem corporis refrigerationem, animi affectus, vina austera, adstringentia, fructus acidos, atque cibos incongruos vitare; contra vero corpus, matutinis præsertim horis ad sudorem usque movere oportet. Quod si vero votis haud responderint hæc subsidia, tum nihil præstantius commendare possum, quam aquas thermarum Carolinarum molares cum debito regimine potandas: has enim ante biennium in persona serenissima, colica spasmodica ex suppressis hæmorrhoidibus laborante, deprehendi fructuosissimas.

CASUS XVIII.

De colica spasmodica convulsiva cum tumore, & dolore pedum per Carolinas sanata.

P Rinceps quidam serenissimus, annorum 38. temperamenti sanguineo-cholericus, habitus corporis plethorici atque succulenti, non solum crebris olim narium hæmorrhagiis, sed etiam febribus intermittentibus, passionibus hypochondriacis, cordis palpitacionibus, & doloribus dorsi ac ossis sacri tensivis sæpius fuit obnoxius. Novissime elapso anno inciderat quoque in febrem quartanam; cum qua tamen, superatis septem paroxysmis, felici eventu absque ullo adstringentium usu, in gratiam rediit. Sed sub præsentis anni auspiciis prehendebant imum ventrem tormina, atque tensivi dolores, quin etiam dorsum occupabant, & cum appetitus prostratione primum, & animi morore juncti, tandem in hæmorrhoidalem colicam desinebant. Hæc vero per tres dies inhærebat vehementissima, cum acutissimis tensionibus, atque lancinationibus abdominis, ad dorsum usque protensis; urgebant flatūs, & non nisi per superiora eructabantur; accedebant suffocationes hypochondriacæ, & inanes ad vomendum conatus, sæpius ipse vomitus.

Dabantur protinus remedia temperantia, carminativa temperatissima, essentia dulcis Hallensium, cum quadam essentia balsamica mixta; injiciebantur enemata ac suppositoria: sed tertio demum die remittebant paululum symptomata. Adplicabantur subinde ex alumine paratum suppositorium: quod sequebatur cruoris per alvum excretio, quæ per aliquot dies inhærebat, & serenissimum ægrotum ab omnibus liberabat doloribus cum perfecta reconvalescentia. Sed sequenti mense cum novilunium immineret, recurrebat eadem colica cum pristinis symptomatibus; quid? quod dolores intestinorum, suffocationes hypochondriacæ, atque vomitus longe vehementiores fuerint. Hæc iterum per aliquot durabat dies; & propinatis prioribus remediis, nec non laxante mannato & pilulis polychrestis, erupit denuo sanguis per venas hæmorrhoidales. Tum accedebant copiosæ alvi dejectiones, illique multa mucosa reddebatur saburra: sed simul omnes dolores evanescebant: redibat somnus ac ciborum appetentia, & abhinc optime habet serenissimus, nisi quod circa lunæ mutationes adhuc leviora imi ventriculi sentiat tormina. Cum autem vererentur medici, ne, nisi hæmorrhoidalis evacuatio rite succederet, colici dolores sæpius reciderent; in his præcavendis, & illa promovenda operæ duxerant pretium, ut singulis mensibus, luna decrescente pilule polychrestæ, tempore vero intermedio remedia tonico-nervina, veluti tinctura vitrioli martis Ludovici, essentia millefolii &c. adhiberentur; & subinde circa utrumque æquinoctium vena non in brachio, sed in pede, more hætenus sueto incideretur. Neque tamen minus tuum, Vir Illustris, tam præservatorium, quam curativum flagitant consilium; & potissimum scire cupiunt, num in hocce casu acidulis Egrænis, aut thermis Carolinis, quas illis præfert serenissimus, cum fructu uti liceat; & qua ratione illæ sint usurpandæ?

CONSILIUM.

QUantum ex iis, quæ mihi de adversa serenissimi principis valetudine, perscripta sunt, sedulo mecum perpensis judicare potui; dolores illos, qui hætenus aliquoties occuparunt intestina, omnino a cruore intra nervosas, & admodum sensibiles intestinorum tunicas stagnante originem trahere, & hinc nomen colicæ sanguinæ, aut cum soluti fuerint hæmorrhoidali fluxu, hæmorrhoidalis potius omni jure mereri arbitror. Neque enim desunt variæ causæ, quæ hunc affectum generare potuerunt, cujus causa proxima semper est humorum abundantia. Has inter primum se offert temperamentum sanguineum; quod sicuti ad molem sanguinis fovendam admodum est opportunum; ita etiam ansam dedit narium hæmorrhagiis, quas serenissimus olim sæpius toleravit, & quibus deficientibus, procul dubio capitis doloribus laboravit. Non minus etiam notari meretur habitus corporis plenus & spongiosus: cui quin accesserit diæta lauta, atque vinosa, plethoræ fecunda nutrix, extra omne positum credo dubium. Ipse vero colicus, ab humorum stagnatione oriundus morbus illi potissimum ætati proprius est, in qua degit princeps serenissimus. Hisce enim annis hæmorrhoidalis excretio in subjectis plethoricis erumpere observatur: quæ si ob vasa intestini recti exilia, vel alias causas, felici destituatur exitu; haud fieri potest, quin cruor in vasis intestinorum, maxime coli, quod prope ad dorsum situm est, subsistat, stagnet, & inde pressio, tensionis, ac lincinationis sensum inducat. Præterea etiam intestinum rectum in spasmodicam societatem rapitur, & constrictum nec stercoreibus, nec flatibus transitum permittit: hi ergo una cum humoribus ad superiores corporis partes compulsi, anxietatem præcordiorum, inflationes cardiacas, nauseas, vomitus, in quibusdam etiam mentis perturbationes, alique progenerant symptomata. Sed debe-

tur quoque in præsentis casu febris quartanæ, brevi debellatæ quadam animadversio. Molesta equidem est hæc febris, si diutius inhæreat: at in subjectis plethoricis, quæ multo, atque spisso sanguine pollent, & sæpius obstructione quadam vasorum minimorum laborant, insigne ad has resolvendas, & cruorem attenuandum constituit remedium. Hinc etiam non penitus negarem, quin & illa tam brevi tempore sublata ad inducendam colicam minus quasi contribuerit.

Quamvis igitur atrox illud malum hætenus satis provide ac convenienter blandis laxantibus, clysteribus atque carminativis fuerit oppugnatum, nec non debellatum: recte tamen eo studuerunt medici, ut peterent consilium præservatorium, ne illud iterum invalescat. Quo quidem scopo consultum duco, ut protinus septem vel octo cruoris uncias ex vena in pede tusa detrahantur: quod si enim parcius sanguinis mittatur copia, frequentissime fit, ut major inferatur humorum ebullitio. Sed pridie ante venæsectionem, mane aque ac vesperi pedes in pediluvium ex aqua flaviatili, & surfuribus triticeis paratum sunt immittendi; quo partim humores reddantur fluxiliores, partim ad inferiores partes magis invitentur. Eo autem tempore probe vitandus est aer frigidus, & fugiendi cibi flatulenti ac concoctu difficiliore. Deinde alvi lubricitati studere convenit; quam minime pilulis, quæcunque etiam fuerint, moliri licet: quippe quæ humorum adfluxum ad intestina provocant, & horum dolores magis exacerbant. Præstat potius huic scopo vel clysteribus facere satis, vel potiuncula mannata, quæ sic parari potest: Recipe mannæ electæ uncias duas, cremoris tartari drachmam, aquæ florum acaciæ uncias sex, coque & solve leni calore, colaturæ adde olei de cedro guttas quinque. M. F. potio, quæ pro una doli, interponendo potum decocti avenacei, oleo amygdalarum dulcium nupti, quandoque est assumenda. Tum eo respiciendum suadeo, ut humorum ebullitio consopiat, & spasmodicæ in-

intestinelorum strictione demulceantur : quibus scopis impetrandis egregie intervi-
vitur pulvis præcipitans, & Elixirium car-
minativum antispasmodicum, liquorem
meum anodynum continens. Ille nimi-
rum pondere duorum scrupulorum ex a-
qua flos sambuci aut cerasorum nigro-
rum brevi ante prandium capiatur; hoc
vero guttulis quinquaginta & mane ex
infuso Theebois, & vespere ex potu or-
dinario assumatur. Non minorem virtu-
tem præstabit liquor meus anodynus so-
lus, si ingruente denuo malo, aliquo-
ties de die guttis quadraginta ex aqua
quadam destillata adhibeatur. Ceterum
pro potu ordinario nulla convenit in hi-
scè morbis cerevisia: sed consultius erit,
præter vinum Rhenanum, sequenti de-
cocto, quod grati saporis est, uti: Reci-
pe rasuræ cornu cervi, radicis scorzone-
ræ, ana. uncias quatuor, saraparillæ un-
cias duas, cichorei unciam, seminis fee-
niculi unciam semis. conc. cont. D. S.
species, quarum binæ unciae cum tribus
aquæ mensuris per tres horæ quadrantes
sunt decoquendæ. Quod victum attinet,
ante omnia cavendum est ab animi affec-
tibus, & refrigerationibus, maxime
abdominis atque pedum; his enim refri-
geratis, protinus intestina spasmodis con-
trahuntur; & contra intestinis convulsis,
statim perfrigescunt pedes. Quare etiam
ineunte potissimum vere corpus leviori
vestitu haud sit indutum, ne transpiratio
impediatur. Quum autem denique non
possit perfecta mali sanatio expectari,
nisi sublatis omnibus, quæcunque adhuc
fuerint, stagnationibus, æqualis humorum
circulus restitutus, atque legitimus fluo-
ris hæmorrhoidalis, in hisce tempera-
mentis ad modum salutaris successus pro-
vocatus fuerit: non efficacius atque præ-
stantius ad hos fines obtinendos mihi sup-
petit præsidium thermis Carolinis, ea-
rumque tam ordinariis, quas *den Brudel*
vocant, quam molaribus aquis, interne
usurpandis. Harum autem potationi cum
præsens tempus minime sit opportunum,
insistendum interim erit commendatis re-
mediis; & si demum acciderit, acceden-
te Majo thermis illis uti, tum proponam

rationem, quomodo cum fructu potari
poterunt.

*Relatio de modo adhibendi ther-
mas Carolinas.*

SImul ac serenissimus princeps accesserit
ad fontes Carolinos, elapsa die,
qua corpus ab itinere defatigatum reficia-
tur, primæ viæ a fordibus, quas forsan
continent, sunt repurgandæ, vel pilulis
meis balsamicis, vel iisdem in naturis
segniorebus paululum acuatis, vel po-
tioncula quadam mannata, prout nimi-
rum hæc vel illæ ipsi magis videntur con-
venientes. Tum vero reperiuntur ibidem
duplices thermæ; quarum priores ordi-
nariæ, quas *den Brudel* dicunt, pene-
trantes, fervidiores sunt, & multum ter-
ræ calcareæ ac alcalinæ, quam ad cana-
lem copiose deponunt, secum vehunt.
Deinde sunt aliæ aquæ, molares adpel-
latæ, quæ illis tepidiores, atque levio-
res nec ochram talem calcaream foveant;
attamen eadem evacuandi pollent effi-
cacia, & ante duodetriginta annos a me
primum in usum vocatæ sunt. Quemad-
modum autem curatio hisce thermis insti-
tuenda, tribus plerumque absolvi solet
intervallis: ita prioribus binis vicibus
potationem molarium commendare su-
vi, quæ humores reddunt fluxiliores, va-
sa minima referant, & capiti pariter ac
nervis amicæ, nullam unquam pariant
somnialem; tum autem tertia vice
adhibendas aquas priores ordinarias per-
mitto. Eadem ratione serenissimo nostro
congruam fore hanc curationem arbitror:
nimirum operæ erit pretium, ut evacua-
tis per alvum sordibus, prima die aqua-
rum molarium decem vascula, prout ibi-
dem locorum adhibentur, matutinis ho-
ris inter ambulandum assumat; altera
sedecim; tertia viginti quatuor poterit;
quæ nisi quater vel quinquies alvum du-
xerint, posttridie triginta hauriat, & de-
nique illum vasculorum numerum, ex quo
alvus quater redditur, per omnes reliquos
dies retineat. Elapsis sic quinque diebus,
per duos sequentes a potu aquarum absti-
neat, & harum ultima septemdecim pi-
lu-

lularum mearum balsamicarum adhibeat. Postridie continuet iterum aquam eadem quantitate per sex dies potare; quibus finitis, interponat denuo duos dies, & sumtis iterum pilulis, per infrequentes septem dies, thermas ordinarias, *der Brudel* dictas, eadem ac priores copia bibat; & denique curationi per adhibitum rursus laxans finem imponat.

Sed observandæ in hac medicatione sequentes probe sunt cautelæ. Primum quidem haud est consultum, thermas illas molares, more solito, vasis apertis, quæ linteis dumtaxat obtegunt, excipere: ex his enim spirituosum aquarum earum principium, quod est efficacissimum, facillime evaporat. Præstat potius, ut iuxta ipsum fontem lagænis, in quibus acidulæ Tonsfadianæ aut Egranæ asservantur, per infundibulum excipiantur; in iis probe munitis detineantur; earumque dimidia dumtaxat hauriatur portio; quoniam reliqua magis inertior deprehenditur.

Deinceps cum aquæ illæ molares, ceu tepidiores, quibusdam moveant nauseam; melius est, ut lagænæ ipsis repletæ vel in aquam ferventem, vel thermas ordinarias, quæ natura sunt fervidissimæ, imponantur, & sic in usum vocentur. Sub ea potatione brevi ante singulas epulas, sexaginta guttulæ Elxirii stomachici atque balsamici, ex aqua vino nupta sumendæ sunt. Nec opus est aliis remediis, nisi nova accesserint symptomata. Quod si vero aqua intra corpus sublitterit, & flatulentiam excitaverit: tum e re erit vel salis ex thermis ipsis præparati drachmam unam ex primo haustu adhibere; vel ano-clysterem carminativum, stimulo salino acuatum, infundere. Balneorum usum commendare non possum, quoniam hæ thermæ adstringentes sunt, poros cutis occludunt, & hinc subiectis, quæ ad spasmos, dolores colicos, & tensiones hypochondriacas prona sunt, minime conveniunt.

Aliter se res habet cum balneis Tæplicesibus, quæ vocant *das Furstenbad*, & in affectibus nervorum dolorificis, maxime qui a corporis refrigeratione profici-

scuntur, eximiam exerunt virtutem. Nec alienum erit, finita Carolinarum potatione, ad balnea hæc accedere; & purgato per sal Sedlicense corpore, iis per novem dies uti. Singulo nimirum mane descendere solent in tale balneum, & eidem per tres circiter horæ quadrantes immorari; tum lectum petere, in illo, hausto infuso calidiori, leniter sudare; & denique corpus linteis calidioribus fricandum præbere.

Quod vero ad victum pertinet sub ipso thermarum potu, eligendi præ aliis sunt cibi molliores, & concoctu faciles; fugienda poma & acetaria; interim edulia succo citri permiscere licet; sed cæna sit parcissima. Inter potus optimum est vinum Burgundiacum, cum duabus acidularum, quæ ibi scaturiunt, & vocantur *der Buch Saverling*, partibus permixtum; neque minus Rhenanum vel Hungaricum potare licet. Præterea cerevisia Schnebergensis, aut decoctum ex cornu cervi, radice scorzonæ, & aniso stellato paratum sub epulis bibi potest. Interim nihil certi determinare audeo: cuiusque enim potui vel vinoso, vel cerevisiario quis est fuetus, & ex quo bene habet, illum quoque pro ordinario retineat. Circa aeris usum notari meretur, quod omnis frigidus, vespertinus omnistudio vitari debeat, nec post solis occasum sub libero cælo versari liceat: inde enim multas in corpus redundasse noxas observavi. Neque tamen minus corpus moderate movere oportet, quod vel mane, vel hora pomeridiana quarta vel quinta, aut ambulando, aut curru vel equo vehendo commode fiet.

Haud denique ignorari debet, quod ii, qui podagra laborant, sub harum thermarum potatione plerumque malorum suorum experiantur exacerbationes; quæ vero, cum leviores sint, ab ulteriori potu minime deterreant ægotantes. Contra ubi inciderint forsan febriles commotiones, abstinendum a potu, & adhibendi pulveres absorbentes & nitrosi, aut emulsiones ex aquis analeptics, & seminiibus quatuor frigidis majoribus confectæ.

Relatio de successu curationis.

Postquam serenissimus æger thermis Carolinis methodo præscripta usus fuerat, & ex his felicissimo cum successu majus virium & appetitus incrementum, tumoris autem in pedibus sublationem impetraverat: ad confirmandam ulterius sanitatem, sequens suppeditavi consilium præservatorium. Cui cum morem gereret, tam a dolore vehementi colico-convulsivo, quam rheumatico partium externarum adfectu liberatus, perfecte convaluit.

Consilium Præservatorium.

Exposuit nimirum princeps serenissimus iudicio meo aliquot quæstiones de tuenda illius valetudine; quarum hæc est prima: Anne ob crurum pedumve tumorem, qui per quinque menses continuus fuit, consultum sit, venam secare in pedibus, anne potius illam in brachio tundere præstet? Videtur equidem ad præservandum præsentem morbum summe necessaria ac inevitabilis venæsectio: cum serenissimus temperamento gaudeat ad ingenerandum sanguinem admodum prompto, & sola hamorum copia, exitu per venas fedales defutura, & intra nerveas intestinorum tunicas stagnans, spasmodicarum, quas hætenus toleravit, passionum unica existat causa. Verum enimvero cum partim morbi diuturnitate, partim reliqua curatione ac thermarum usu satis imminuta videtur moles sanguinis: extra omne positum est dubium, quin jamjam magis ad viscerum, præsertim ventriculi ac intestinorum atoniam sit respiciendum. Præter habitum enim corporis spongiosum, quia subeundam atoniam insigniter est proclivis, ipse diuturnus morbus ac crebri dolores totum nervorum genus admodum debilitarunt: ut ideo humores, non quidem ob nimiam molem, sed potius partium solidarum imbecillitatem, tardius circulentur, & hinc in pedibus stagnantes, horum inducant tumorem.

Quamobrem futuro autumnio omittendam esse puto sanguinis missionem; quæ debilitatem partium solidarum, maxime ventriculi jam magis adaugebit, transpirationem remorabitur, & omnia plane exacerbabit symptomata. Quod si vero reciderit forsan dolor colicus, atque spasmodicus; arrideret mihi potius hirudinum applicatio, qua stagnans in intestinis cruor, brevissima pariter atque tutissima via eliminabitur. Adventante denique vere, si refocillatis viribus, naturæ robur fuerit restitutum, ac tumor pedum evanuerit; tum feliciori successu vena in pedibus iterum secabitur.

Ad alteram quæstionem: Num in tanta crurum, pedumve debilitate, si a rubore fuerit vacua, liceat spirituosa applicare; eo magis cum talia in simili affectu pedum ante aliquot annos fuerint adhibita eo effectu, ut per biennium & quinque menses remiserit intumescencia? omnino sum persuasus, externa roborantia ad confortandos pedes insigniter fore proficua; quo scopo aquam arquebusadæ cum linteis calidis applicandam commendo. Et si tertio quaritur: quænam remedia ad colicam pariter, atque pedum affectionem præcavendam sint idonea? non mihi præstantius suppetit præsidium, quam pilulæ mæx balsamica, numero quatuordecim cum pulvere præcipitante nitroso singula septimana vespere assumenda: quo iisdem sordes primarum viarum biliosæ, atque viscidæ perpetuo eliminantur. Neque etiam minus insignem spondet utilitatem Elixirium meum stomachicum, 40. guttulis ex ultimo sub epulis haustu capiendum; quod roborando ventriculum, concoctionem adjuvat, & ideo ad generandum legitimum chylum, atque bonum sanguinem permultum contribuit.

Tum quoque juxta quartæ quæstionis argumentum: an futuro vere in usum sint vocandæ quædam acidulæ? utique commendo Selteranas vel Schwalbacenses. Præterea non ludetur opera, si loco potus ordinarii Selteranæ aquæ cum binis vini Rhenani partibus permixtæ adhibeantur. Quod porro quintam quæstionem: an proficua sint pilulæ? attinet; illas, si cre-

purgans foverint, minus omnino salutaris credo, cum majorem humorum ad intestina affluxum invitare, & hæc magis debilitare deprehenduntur. Contra vero balsamicæ pilulæ, veluti mæx sunt, tantum abest, ut noxiæ existant, ut præter vim blande laxantem, ventriculum roborant cum successu felicissimo.

Et denique si sextam quæstionem intuear. Quanam remedia ad avertendam podagram, arthritidem, & alias pedum crurumque affectiones sint opportuna? huic quidem ex aliqua parte in responso ad tertiam quæstionem jam satisfeci; partim vero haud consultum mihi videtur, multis variisque pharmacis naturæ suæ tudinem inducere. Hic potius finis pertinaci victus observatione impetrabitur: summo enim studio omnes animi affectus, cibos flatulentos, dulces, acidos, poma, lacticia, potus calidiores, spirituosos, aeremque frigidorem evitare convenit. Contra vero cibi sint molliores, jacula; cæna parciore; omnia edulia probe masticentur; mane sæpius post haustum in lecto calidius infusum expectetur lenis sudor; & denique corpus moderato exercitio sæpe moveatur. Et hæc sunt, quæ in salutem serenissimi agrotantis proponenda duxi; quæ Deus fausta reddat, ac salutaria ex animo precor.

CASUS XIX.

De Colica spasmodica chronica cum calculo vesicæ felleæ conjuncta.

VIR quidam quinquagenarius, temperamenti sanguinei, a prima ferme juventute sæpenumero tolerare suevit dolores colicos, qui quidem vehementiores, sed breviores semper fuerunt; & ante duodecim circiter annos rarissime, & vix semel quotannis redierunt: quo vero tempore alvi perpetua laboravit fegnitie. Quatuor abhinc annis facto itinere, ex improvise vehementissimam rursus incidit colicam, atrocissimis in regione hepatis stipatam doloribus. Datis convenientibus medi-

cinis remiserunt quidem hæc tormina; sed vix elapso mense atrocius recruderunt. Hinc consulti sunt plures celeberrimi medici; neque vero impedire potuerunt, quo minus malum per satis longum tempus, crebris recideret accessibus. Et quum denique solius D. D. W. medicamina adhiberentur; isque non nisi martialia exhiberet: adeo increvit morbus, ut æger lecto plane affixus, singula hebdomade violentum pateretur paroxysmum, sæpius ultra triginta horas incurrentem. Hunc demum aurigo insequeretur, cum insigni corporis languore, assiduisque circa regionem hepatis, atque cordis scrobiculum doloribus conjuncta; quam evanescentem denuo excipiebat colicus insultus, & sic per aliquod tempus alternatim sibi invicem succedebant hi duo affectus. Protracto remediorum a D. D. W. præscriptorum usu evanuit demum icterus, sed colica nihilominus singulis quatuor vel sex rediit hebdomadibus. At vero cum tribus abhinc annis, iter facere, & illud, licet colico dolore prehenderetur, nihilo tamen minus curru celeriori inter ingentes corporis concussiones continuare deberet: factum est, ut omnis dolor remiserit, & ab illo tempore non nisi rarissimus, atque mitissimus reciderit. Circa æquinoctium autumnale præteriti anni autem post institutam more suo venæsectionem, æger prævia refrigeratione dolorem rursus in hepatis regione sentire cœpit; qui subinde in ipsam desinit colicam, elapsis sedecim horis sublatam. Postea siluit per totam hyemem; at versus vernale æquinoctium dolor iterum in regione hepatis ac cordis scrobiculo magis obtusus, quam acutus recrudit; quem, misso pro more ex vena sanguine, protinus excepit colica passio. Hæc quidem non adeo vehemens fuit; sed adpetitus imminutionem, carni ac jusculem fatiditum, ac tantam virium prostrationem reliquit, ut per binas hebdomades intra lectum commorari teneretur.

Quamquam vero usurpatis a D. D. W. com-

commendatis remediis obsecundaret aliquantulum morbus: attamen adhuc restant languor corporis, virium decrementum, appetitus jactura; color vultus antea floridus commutatur in luridum atque lividum, & pedes juxta malleolos intumescere videntur. Quare cum remedia illa, maxime martialia haud satisfacerent votis; illis missis, alia a quodam Medico proposita, quæ inter infusum rhabarbarinum fuit, in usum vocata sunt: & ex his colica pariter ac dolor in hepate remiserunt: sed ciborum adpetentia remanet exigua, & flatus assidui urgent. Hænce vero adfectionem, quæ nullo unquam extrinsecus tumore aut induratione stipata fuit, multi medicorum pro scirrhus, saltem infarctu hepatis, ex calculo in cystide fellea suborto habuerunt; & acidulas, tanquam unicum salutis subsidium commendarunt. Contra alii harum usui plane non subscribunt, easque in læsione tam nobilis visceris admodum periculosas reputarunt.

C O N S I L I U M.

Postquam omnia morbi, cujus causa consultus sum, symptomata, & præsertim pallidum vultus colorem, pedum tumorem, virium atque appetitus prostrationem rite mecum perpensi: mox conjeci, ægotantem nostrum cachectica corporis constitutione laborare cœpisse. Huic procul omni dubio primam occasionem dedit hepatis infarctus, a sanguinis per illud ac alia imi ventris viscera tardiori circuitu inductus: quo non solum biliosus humor spissior fuit redditus; verum etiam in calculosas demum concretiones, cum cystidem felleam, tum ductus hepatis bilarios obsidentes abiit. Inde enim dolorum in regione hepatis ratio liquet, & ob nervi intercostalis cum ventriculo, vesicula fellea, ductibusque hepatis biliferis communicationem cardialgia, nec non alvi segnities, & denique a bile in massam sanguineam retrocedente, auriginosus color supervenerunt. Quando vero luccorum vitalium tardior per hepar progressus est, non fieri potest, quin illi

ad partes vicinas, maxime nerveas intestinorum tunicas regurgitantes, sensibiles hæce partes distendant, & ad spasmodicas stricturas proritent: unde etiam intestinorum tormina suos mutuatur natales. Quibus sic se habentibus, cum ob hepar infarctum, legitima bilis secretio, nec congrua cum alimentis permixtio locum inveniat; hinc autem nec laudabilis chylus, nec bonus sanguis generari queat: facile patet, quæ insequutæ cachexiæ sit ratio.

Quæ cum ita sint, quæstio incidit: num in huius morbis prosint remedia martialia? Meo quidem arbitrio, ea rite præparata liquida, veluti sunt tinctura martis Zwœlfferi, tinctura martis cum succo citri, aurantiorum, vel pomorum Borsdorffianorum concinnata, omnino locum inveniunt, maxime si medicinis amaris, resolventibus permixta, cum sufficienti diluentium quantitate exhibeantur, & motus corporis conjungatur. Contra vero eadem vel in pulvere, vel absque sufficienti liquidorum potu, vel denique parco corporis motu usurpata, humores magis inspissant, majusque inferunt detrimentum. Quod deinceps attinet venæsectionem; ea videtur eo convenientior, quo magis ipsi adsuavit jam ægotus. Neque etiam est alienum, in colica hæmorrhoidali, aut quæ a sanguinis stagnatione circa intestina ortum traxit, sanguinem per venæ incisionem, aut quod utilius observatur, hirudinum adplicationem detrudere. Verum enimvero ubi, præter hepatis infarctum, atque spasmos & dolores intestinorum, horum tonus jam labefactus, digestio alimentorum læsa, & virium jactura præsto fuerit; uti quidem in præsentī casu deprehendimus; neutiquam subscribo venæsectionis usui; sed ab illa majus metuo damnum, quam emolumentum.

Quare potius ad debellandam hanc gravem ægritudinem, eo meum tendit consilium, ut ægotus per integrum mensem acidulis Egranis, sed tepidioribus utatur. Ante harum autem usum per aliquot dies, sumtis mane pariter ac vespere centum guttis sequentis animæ rhabarbari, corpus.

pus purgare convenit: Recipe rhabarbari Alexandrini pulverisati unciam dimidiam, salis tartari, terræ foliatæ tartari ana drachmam, aquæ ligni sassafras destillatæ uncias duas. M. & digere leni calore. Deinceps sub epulis ex ultimo hau-
 stu, atque vesperi cubitum iturus æger fumat sexaginta Elixirii visceralis guttu-
 las: ceterum a cibis durioribus, acidis, salitis atque flatulentis abstineat, animi affectus fugiat; corpus sæpiuscule moveat, atque crebris jussulis cum scorzonera, ci-
 choreo, & jure carniū gallinacearum aut vitulinarum paratis utatur. Quoniam porro in hisce morbis nihil convenienti-
 potu est fructuosius: hujus in locum com-
 mendo, vel Selteranas acidulas vino nu-
 ptas, vel hocce decoctum: Recipe ra-
 suræ cornu cervi, radicis scorzonæ ana uncias sex, radicis cichorei, sceniculi ana uncias duas, corticis ligni sassafras, semi-
 nis sceniculi ana unciam dimidiam. C. C. F. species, quarum uncia duæ cum tribus aquæ mensuris, ac passularum Corinthia-
 carum manipulo uno tres horæ quadrantes sunt decoquendæ. Contra colicas ac flatulentas molestias non opportunius mi-
 hi suppetit præsidium, quam liquor meus carminativus, anodyno nuptus, & ma-
 ne vel vesperi quinquaginta guttulis exhi-
 bendus. Et extrinsecus denique parti do-
 lenti applicandum suadeo hoc empla-
 strum: Recipe emplastri de meliloto un-
 ciam, camphoræ, croci ana drachmam. M. l. a. emplastrum.

APPENDIX.

Prius quam commendata a me remedia in usum vocasset æger, consuluit adhuc alterum, eumque haud incelebrem medi-
 cum; cujus hæc fuit consultatio.

Ex transmissa morbi historia probe intellexi, virum quinquagenarium, tem-
 peramenti sanguinei, colicis insultibus a prima quidem juventute obnoxium, no-
 vissimis autem aliquot annis maxime in-
 festatum fuisse. Hisce enim ante quatuor circiter annos non solum accessit molestus in hypochondrio dextro dolor; verum etiam paullo post icterus supervenit; qui

adhibitis quibusdam remediis iterum eva-
 nuit. Abhinc siluerunt equidem colici dolores per satis longum tempus; at no-
 vissime circa bina æquinoctia post institu-
 tas venæsectiones, recruduerunt, non tanta vehementia, quanto potius corpo-
 ris languore stipati. Sed his quoque miti-
 gatis successerunt denique, & adhuc in-
 hærent flatulentia, virium decrementum, color faciei luridus, pedumque aliqualis, forsan cedematosa intumescencia.

Optassem vero, ut adhuc allegatum fuisset, utrum æger nunquam toleraverit hæmorrhoides, anne colicæ nuper cum ictero complicatæ supervenerint vomitus; & quæ jam sit urinæ conditio, an reddatur sufficiens, numque satis tincta sit, an potius lixiviosa? Interim quantum ex jam dictis colligere licuit, præsentem morbum, qui radicatus, habitualis, & nisi hæreditarius, saltem connatus, hinc curatu videtur difficillimus, pro colica bilioso-scorbutico-hypochondriaca, eaque periodica habeo: cujus sedem in hepate, ejusque parte concava pariter ac in intestino duodeno collocandam arbitror; ipsumque ab impedito hæmorrhoidum fluore sustentari, nullus dubito. Neque vero adhuc ipsum scirrhum hepatis, aut calculum in vesica fellea suspicor; sed infarctum dumtaxat insigniorem subesse credo; de quo, cum crebris colicæ recursibus ventriculi robor labefactum, digestio destructa, & ideo laudabiles succi videantur corrupti, valde metuo, ne tandem cacochymicum, cachecticum flatum, & hinc plane hydropem, tympanitidem, febrem lentam & icterum, nigrum post se trahat. Quamobrem consultum omnino duco, ut jam in curatione omnia purgantia, evacuantia, venæsectiones, nitrosa, martialia, aquæ minerales, aliæque potentiora remedia fugiantur; & in horum locum blandiora balsamica, aperitiva, amara, rhabarbarina, adhibeantur. Idcirco accommodatissimam puto sequentem medicatio-
 nem, per tres ad minimum hebdomades in usum vocandam. Primum nimirum vehementer commendo saponem quen-
 dam balsamicum, cujus D. BIANCHI,

celebris Italorum medicus in sua *historia hepatica* pag. 320. meminit, tanquam præstantissimi huius morbis remedii, & quæ sic se habet.

Recipe cinerum absinthii, juniperi, agrimonie ana manipulos quatuor, cum sufficienti quantitate aquæ fontanæ fiat lixivium forte, in cuius mensuris sex coque radices rubiæ tinctorum, silicis ana uncias duas, bardanæ uncias tres, foliorum marrubii albi manipulos tres, florum centaurii minoris manipulos duos. Colatura coquatur s. a. cum sebo bovillo ad consistentiam smegmatis, adjiciendo sub finem croci austriaci pulverisati scrupulos duos: effundatur in capsulas ligneas, & asservetur usui. Hujus saponis drachmam unam, in infuso rhabarbarino, cui sit addita herba trifolii fibrini, solutam singulo mane capiet æger. Deinceps sub epulis ex vino sumet quinquaginta guttas Elixirii balsamico-stomachici, quod sic se habet: Recipe Elixirii aperitivi Clauderi drachmas sex, essentie corticis cascarillæ, spiritus salis ammoniaci anisati ana drachmas duas, tincturæ rhabarbari unciam dimidiam. M. D. ad vitrum. Non minus inter pastum pro primo haustu sequentis infusi vinosi, quantum sexta mensuræ pars capit, adhibeat: Recipe radices enulæ, pimpinellæ albæ, caryophyllatæ ana drachmas sex, herbæ marrubii albi, hepaticæ nobilis, agrimonie cum floribus ana manipulum, florum hyperici, salviæ ana pugillum, cinnamomi optimi drachmas duas, corticum citri & aurantiorum, ana no. x. C. C. D. S. species, quæ linteis inclusæ immittantur lagenæ, & infundantur cum duabus vini Rhenani mensuris. Hoc infusum in cella asservare oportet; & tum quotidie tantum vini iterum affundendum est, quantum infusi sub epulis potatur. Vespere autem cubitum iturus æger de conserv. spagy. aug. quantum duo cultri cuspides capiunt, assumat. Nec luderetur opera, si singulis quatuor aut octo septimanis, maxime si quædam hæmorrhoidum appuerint vestigia, loco venæsectionis tres vel quatuor hircines adplicentur, iisque quatuor vel quinque cruoris detrahantur un-

ciæ: ac denique crebri infundantur anoclysteres, qui ex mucilagine hordei, butyro, & syrapi de cichoreo cum rhabarbaro uncia una sint compositi. His adhibitis, si ea deprehendatur corporis constitutio, quæ usurpandis aquis mineralibus idonea est, operæ erit pretium, interjectis aliquot hebdomadibus, thermas Carolinarum molares in usum vocare, ea quidem methodo, quam illustris HOFFMANNUS *Med. Consul. Tom. I. pag. 260.* suppeditat, & quæ præsentis libro *Sect. I. Casu XV. pag. 65. seqq.* exhibetur. Tandem vero nunquam non rectam vivendi rationem servare oportet: hinc omnes cibos crudos, frigidos, acidos, salitos, similaginosos, aromatizatos, fumo induratos, flatulentos, concoctusque difficiles; nec non potus spirituosos, vina adulterata, cerevisiam recentem. nimium usum infusorum calidiorum Coffee, vel succoladæ; & denique vitam nimis sedentariam, ac multas meditationes evitare convenit. Contra vero haud alienum erit, sub epulis unum vel alterum haustum vini Burgundiaci, vel Tokaviensis assumere; & denique loco potus ordinarii decoctum ex ligno sassafras, sarsaparilla, corticibus citri, semine feniculi, cinnamomo & cascarilla paratum adhibere.

Judicium Medicum.

Postquam præmissum celeberrimi cuiusdam medici consilium meo quoque iudicio fuit expositum: non possum, quin profitear, medicum illum causas ac originem præsentis morbi optime perspexisse, neque cum illo ex omni parte sentire. Neque etiam habeo, quæ circa commendata ab ipso remedia moneam: quamvis enim aquas minerales non omnino laudare videatur: attamen, cum post absolutam curationem aquas molares suadeat, vero est simillimum, ipsum utique vereri, ne absque eorum usu viscerum obstructions ac infarctus solis remediis omnino tolli nequeant. Ego vero longe consultius fore puto, si acidulæ Egranæ tepidiores, sub ipso reliquorum medicaminum

num rhabarbarinorum, amarorum & visceralium usu simul bibantur; & tunc efficaciam earundem longe præstantior credo. Ceterum ex ipsa ægrotantis constitutione a præsentibus medicis dijudicandum erit, quantum propositarum aquarum quotidie potare, & quamdiu earum potationem protrahere debeat.

CASUS XX.

De colica flatulenta cum dolore nephritico.

VIr quidam summæ dignitatis, sexagenario major, a juventute sua sub multis corporis defatigationibus, robusta ac admodum vegeta constitutione gavisus, temperamenti cholericæ, staturæ proceræ, per longum satitempus prandere dumtaxat, atque cibos minus mastigatos eximia aviditate, ac larga quantitate devorare; eas vero die veneris, quas ferias esuriales celebrat, non nisi vespere assumere suevit. Præterea sub epulis præter vinum Rhenanum, quod extra convivium modice bibit, cerevisiam triticeam, quæ hic locorum non adeo bonæ notæ existit, potare; meridianum tempus sedendo, scribendo, legendo vel ludendo consumere; loco cœnæ modo nominatam cerevisiam sorbere; & hora plerumque undecima lectum petere soluit, somnum corpore minus recto capiens. Intali rerum statu ante aliquot hebdomades suavis cujusdam curam præservatoriam cum acidulis Selteranis instituere cœpit; quæ quidem primis diebus imi ventris inflationem, & quandam inter ambulandum spirandi difficultatem induxerunt; postquam autem per urinam rite abierunt, cum euphoria potæ sunt. Sub earum potatione larga quidem cibos sumit adpetentia; sed pomorum, aliorumque fructuum, quorum alias est amantissimus, omni studio vitavit usum. Neque tamen minus, cum haustis per quatuor circiter dies hisce acidulis, fortan more consueto jejunium celebrasset,

Hoffm. Consult. Med.

& non nisi hora vespertina sexta, largis indulisset epulis; accidit, ut hora duodecima nocturna doloribus spasmodicis, regionem dextri renis, ubi intestino colo connexus est, occupantibus, & cum alvi obstipationibus, flatuum pertinaci retentione, nausea, conatibus ad vomendum, tensionibus ventriculi atque vigiliis stipatis ex improvise corripereetur. Surgit protinus ex lecto, & pavimento supinus incumbens, dolorum quidem aliquale levamen sentit; at assidua in imo ventre murmura percipit, cum tanta intestinorum a flatibus expansione, ut abdomen esset instar tympani. Vocatus medicus, cum non adesset febrilis commotio, in ipso paroxysmo exhibet sal catharticum amarum, & clysterem ano infundi jubet. Paulo post & ego accitus, morbum in torsione atque contractione intestinorum laxatorum, & a flatibus expansorum consistere deprehendo; & alvum nondum apertam, clysteribus emollientibus ac carminativis movendam curo. Sopitis etiam per antispasmodica interne data spasmodicis intestinorum doloribus, oretenus propino blandum laxans; quod post aliquot horas copiosos flatus, & quandam acetarii crudi, & nondum digesti educebat copiam. Licet autem alvus tali ratione suo fungeretur officio, & urina satis copiosa redderetur, cum multo sabuloso, ac mucido sedimento; attamen dolores circa dictam dextri renis regionem adhuc per aliquot dies mullabant. Quare morbum fuisse colicam nephriticam ratus, venam in pede tundendam curavi: quo quidem factum est, ut remitterent paullo dolores; sed iidem versus vespeream, pristinis stipati symptomatibus majori recrudescabant atrociam, & nullis plane obsecundabant remediis. Hinc postridie exhibebam lene vomitorium ex radice Ipecacuanhæ scrupulo uno, tartari emetici grano uno, & tartari vitriolati granis sex concinnatum: quod cum copiosam mucidam æque ac biliosam saburram *αἷον καὶ κίττω* duxisset, omnes protinus siverunt dolores; & non minus ciborum adpetentia, somnus, atque vires redierunt; quam etiam alvina excretio

naturalem recuperavit ordinem. Sic ergo per aliquot dies optime habuit æger; & animi laxandi causa, quædam itinera felicissimo fecit successu. Verum enimvero pridie Nonarum Augusti, cum inter prandendum acetarium ac cerasa assumsisset, vesperi eodem malo prehebatur: quod quidem, evacuatis per alvum, data salis cathartici amari uncia, & injectis enematibus solutam, per multis cruditatibus, cerasa ac acetarium adhuc cruda fomentibus, mox remittebat; sed elapsis quatuor diebus post sumtum vinum Rhenanum, cum eo, quod ex cerasis paratur, mixtum, iterum recrudescerebat. Injectis denuo clysteribus evanescebat statim, sed adhuc urgent obtusi circa renes dolores. Idcirco consilium anhelat, ut ab isto morbo penitus vindicetur, atque subinde præservetur.

CONSULTATIO.

RESTE judicavit medicus, morbum, cujus causa consultus sum, nomen colicæ nephriticæ mereri; quæ non solum calculo ex rene dextro in urethram impacta, verum etiam flatibus intestinis oberrantibus in acceptis est ferenda. Calculum re adesse vera, attestantur dolor sensibilissimus in hypochondrio dextro subito obortus, qui fit, si calculus in pelvim ac principium uretheris transgreditur; alvi obstipatio; flatuum retentio, nausea, conatus ad vomendum, appetitus prostratio, vigilia, inquietudo, atque sedimentum in urina sabulosum. Flatus autem subesse, patet ex continuis in imo ventre murmuribus, ac tympanitica abdominis inflatione. Insignis nimirum per quotidianam ferme experientiam inter flatulentam ac nephriticam colicam deprehenditur consensus: quando enim cunque intestinum colon, & præsertim flexura illius, prope renem dextrum sita, a flatibus infarctum distenditur; facillime fit, ut calculus in renibus commoveatur: quemadmodum etiam frequentissimum est, ut dolores renum calculosi vi

consensus nervorum, ad sensibiles intestinorum tunicas propagentur. In tali casu inferior potissimum intestini coli atque recti portio spasmis adeo constringi solet, ut nec flatibus concedat exitum; qui ad superiora magis vergentes, intestina non minus ac ventriculorum mirum in modum distendunt, & hinc symptomata admodum exacerbant; contra vero ex supino decubitu, aut clysterum infusione plerumque sublevantur. Ad huncce vero morbum in nostro ægrotante variaz contribuerunt causæ: veluti sunt partim crebrior ac diuturnus pomorum, atque fructuum usus, quippe quæ flatus gignunt, atque refrigerant; partim minus legitima ciborum masticatio, quæ ciborum digestio nimium læditur atque destruitur; partim denique ipsa provectior ætas, quæ in hosce morbos admodum pronæ est, & vel levissimis causis ad illos commovetur. Cujus igitur quod attinet curationem, ac præsertim præsertim laudo vehementer, quod medicus in paroxysmo interna antispasmodica exhibuerit, clysteres emollientes aqua infundendos curaverit, & denique venam tundi jusserit. Procul enim dubio plethora laborabit ægrotus, quæ dolores ejusmodi spasmodicos admodum sustentare, febriles commotiones, aliæque subinde symptomata excitare solet. Eo convenientior erit venæsectio, si æger forsitan hæmorrhoidum fluori fuerit obnoxius. Tum vero ad præservandum hunc affectum, consultum valde judico, ut diæta curatius in posterum observetur, præsertim omnes cibi flatulenti ac refrigerantes sedulo fugiantur, ac cuncta, quæ pedes potissimum atque ventriculum refrigerare, aut animi affectus excitare valent, omni studio evitentur. Neque porro minus cibos probe masticare, atque corpus sedulo movere oportet. Præterea huiusmodi accomodatissimæ sunt aquæ minerales; quas inter acidulæ Selteranæ in colicis atque calculosis affectibus admodum efficaces quidem observantur: at ubi tonus ventriculi simul labefactatus existit, uti in nostro casu, minus sunt sufficientes; & ideo

ideo magis commendarem Egranas, futuro vere potandas. Quum autem præsens tempus huic curationi minus sit opportunum, aliam in usum vocare oportet medicationem. Hæc meo quidem iudicio felicissime instituetur; si bis quavis hebdomade quatuordecim mearum pilularum balsamicarum, quæ blande alvum movent, atque subinde tonum ventriculi roborant, vesperi capiantur, & sequenti mane drachma una salis mei aperitivi assumatur: porro singulo mane quædam vascula infusi theiformis hauriantur, & hora quinta meridiana sexaginta guttulæ Elixirii stomachici adhibeantur. Quod si vero ipse paroxysmus nephriticus reciderit forsan: tum partim liquoris mei anodynæ mineralis triginta guttas singulis duabus horis, partim pulveres antispasmodicos ex pulvere marchionum, nitro & tantillo castorei concinnatos exhibere; partim denique clysteres emollientes atque carminativos large oleosos anofundere expediet.

CASUS XXI.

De præservatione atque curatione illustris feminae ex coli & calculi doloribus laborantis.

Illustris matrona 36. annorum, temperamenti sanguinei, habitus corporis spongiosi ac succipleni, ante mensium eruptionem crebris animi deliquiis, ac cordis palpitationibus infestata est. Hi vero cum anno ætatis decimo quinto primum cœpissent fluere, satis largi semper fuerunt, & per novem inhaeserunt dies. Annos nata novemdecim matrimonio leges subiit, & sub illo octo scærus cum insigni semper virium prostratione enixa est. Gestationis enim tempore ad quintum usque mensem crebris vomitibus, ac perpetua ciborum nausea plerumque laboravit; nec ab illis curata est, licet sub quavis graviditate venam ter secandam præbuerit: quid? quod eo tempore nunquam lateribus incumbere potuerit, ab dolorum, quos tum sensit, atrociam;

sed supina semper jacere debuerit. Ipsa puerperia nunquam non variis symptomatibus, mentis defectionibus, adpetitus prostratione, calore præternaturali, cordis palpitationibus, atque vigiliis thi-pata fuerunt: quin post partum ante duodecim annos editum insignis cruoris copia cum crebris deliquiis ex utero fluxit; & abdomen aliquantulum intumuit. Sed adhibitis posthæc Aquisgranensibus balneis, detumuit venter, & dolores pedes ac genua occupantes evanuerunt. Amavit præterea a teneris diætam acidam atque salitam, & perpetuum alvi segnitiam perpessa est, adeo ut illa nunquam absque clysterum, aut mannæ usu, suo fungeretur officio.

In tali rerum statu quatuor abhinc annis ex calculo potissimum laborare cœpit: siquidem exinde non solum crebris dorsidoloribus, atque vomitibus cruciata fuit, verum etiam copiosum sabulum, & multos calculos, quorum novissimus ex sinistro potissimum latere cum multis doloribus excretus, instar amygdali fuit, cum urina sæpenumero reddidit: nunquam autem sanguinem simul minxit. Sed binis abhinc annis cæcas incidit hæmorrhoides olim non nisi sub puerperio assilgentes. Præterea novissimo semestri conqueritur de inflationibus atque doloribus in dextro hypochondrio sub costis spuris vehementissimis, ut nec attactum ferant; qui etiam ad femora atque pedes protrahuntur, cum assiduis flatibus.

Ceterum ex calidioribus ac suaveolentibus male habet; siti urgetur perpetua; nullo corporis indulget motui; hora nocturna duodecima ad somnum se componit, & matutina nona surgit: pro potu ordinario utitur vino Mosellano, aut Burgondiaco aquæ nupto; neque enim vina, nec alia ferre potest dulcia. Sanguis e vena missus, (mittitur autem bis quotannis) nec non ille, qui per menses debito adhuc successu gaudentes fluit, scædus, pallidus ac viscidus adparet. Sæpius sub ipsis paroxysmis balnea conscendere suevit; nec sine insigni fructu, ac egregia alvi solutione, aquis Wisbadenensibus aliquoties usa est. Contra vero a Pyr-

montanarum acidularum, quas larga quantitate, & pondere quatuor mensurarum semper bibit, potatione majorem ventriculi inflationem, abdominis intumescantiam, atque insigniores dorsi & a calculo dolores incidit. Currente hoc anno aquas Carolinas, & quidem ordinarias, quas *den Brudel* vocant, & interne potavit, & externe in balneis adhibuit, non sine levamine, & copiosa mucii per urinam excretionem. Absoluta autem hac curatione, cum forsitan corpus nimio frigori exposuisset sub vespertino aere, insigni calore post prævium horrorem, & horrendis in dextro hypochondrio doloribus prehensa, sed congruis remediis intra biduum ab illis liberata est. Eundem febrilem paroxysmum, doloribus stipatum incidit post usum balneorum Tœplicesium, quæ ipsi minus prodesse videbantur, quoniam procul dubio thermæ istæ justo calidiores fuerunt, & ipsis ad ventriculi usque regionem infederat. Quare jam salutare flagitat consilium, quæ potissimum ratione ab ulteriori malorum istorum insultu præcaveri, & pristina restitui queat sanitati?

CONSILIUM.

QUOD si cuncta symptomata morbi illius, cujus hystoria ad me transmissa est, veluti sunt dolores dorsi, inflativa molestia, quæ in dextro hypochondrio, ubi intestinum colon latet, percipitur, mucii atque calculorum mixtio, insignis virium prostratio, corporis debilitas &c. rite mecum perpendam; ea omnia a labefactata ventriculi digestionem, & magna nervorum debilitate natales suos mutuari, facile perspicio. Inter causas vero, quæ hæcce mala in illustri matrona induxerunt, potissimæ sunt temperamentum sanguineum, habitus corporis spongiosus, vasis exilioribus, per quæ tardius vehuntur humores, instructus, crebra puerperia, & multa symptomata sub istis tolerata, vita sedentaria, vigilæ diutius protractæ, & denique ir-

regularis acidularum Pyrmontanarum potatio. Quum autem ob inductam talirationem ventriculi imbecillitatem, nec legitimum ex assumtis cibis chyli parari, nec inutiles humores atque cruditates per alvum, aut transpirationem separari queant: inde quoque nec laudabilis sanguis, nec spirituosum satis fluidum nerveum, a quibus virium & functionum homini propriarum integritas dependet, generari possunt; sed succi vitales redduntur inertes, viscosi; ex quibus per renes circulantibus, accedente præsertim vita sedentaria, & supino decubitu, calculosæ subinde nascuntur concretiones. Neq; porro minus ex destructo intestinorum tono alvi suboritur segnitias; quæ fit, ut retentæ sordes multam viscidam tenacemque in intestinorum canale relinquant saburram, quæ statum vera est materies. Archexitu destituti, si in flexuras intestinorum maxime coli impingantur, uti quidem in præsentis casu circa coli principium atque flexuram prope hepar sitam factum esse videtur: producant atrocissimos dolores, totum nervosum genus in societatem spasmodorum sæpenumero rapientes.

Ut ergo a tantis malis vindicetur illustri sœmina, a recta victus ratione, quæ in curandis hisce morbis magnam habet potestatem, inchoandum est. Hoc sine operæ est pretium, ut corpus vel ante vel post cibum, ambulatione pariter ac unctione sub amico aere exerceatur; atque crebris itineribus cœlum mutetur. Deinceps quoque cibos pingues atque nutrientes sugere; cœna parviori uti; vigilias nunquam ad seram noctem protrahere; & loco potus ordinarii sequens assumere oportet decoctum: Recipe radicis chinæ uncias duas, radicis cichorei drachmas tres, herbarum cardui benedicti manipulum semis. M. C. D. F. species, quatum uncia una & dimidia cum tribus aquarum mensuris in vase clauso per horam dimidiam coquantur, & tum drachma una Cinnamomi, totidemque corticum citri recentium admisceatur. Hocce vero decocto non solum frigido vel solo, vel vino Burgundiarum

co nupto; ſed etiam calido mane intra lectum cum regimine uti licet.

Inter medicamina ad robur ventriculo inducendum, & naturalem alvi ſucceſſum promovendum nihil eſt præſtantius Elixirio meo ſtomachico atque baſſamico, quod haud ſpirituoso, ſed temperate lixivioſo menſtruo paratum eſt, & guttis LX. vel LXX. ex ſupra allegato decocto aut ante epulas, aut veſperi hora ſexta aſſumere expediet. Non minus egregium præſtabit fructum pulvis meus aperitivus & bezoardicus, pondere drachmæ unius bis vel ter quavis hebdomade capiendus: & denique futuro vere uſus Carolinarum repetendus erit. Hæc per aliquod tempus uſurpata, præſervando malo egregie facient ſatis. Quod ſi vero ipſi calculoſi dolores cum crebris vomitibus forſan reciderint: tum protinus clyſterem ex juſculo quodam, floribus chamæmeli, olei chamæmeli unciis duabus, ſalis Epſomienſis drachmis tribus, & nitrî drachma una paratum ano inſundere oportet. Interne vero pariter ex juſculo, olei amygdalarum dulcium, quantum duo vel tria capiunt cochlearia, capiatur; & liquor meus anodynus, qui ad inſurgendam dolorum calculoſorum atrociam divinam ſerme obtinet virtutem, guttis quadraginta bis vel ter de die ex aqua ceraſorum nigrorum exhibeatur. Si dolores nihilo minus inhæſerint, & calculus ob vehementiam ſpaſmorum progredi nequeat: aliquoties de die in balneum temperatum, quod ex floribus chamæmeli, malvæ, ſemine lini, ſuſuribus tritici & aqua fluviatili paratum ſit, deſcendere conveniet. Deinceps quod colicos inteſtinorum dolores attinet; in his præter inſuſionem clyſterum, extrinſecus loco affecto inungendum erit ſequens unguentum calidum: Recipe olei liliorum alborum unciam unam, olei carvi deſtillati, hyoſcyami ana drachmas duas, camphoræ drachmam ſemis M. F. unguentum. Non minus ſummo cum fruſtu, maxime ſi æſtus fuerit præternaturalis, ſumetur quandoque pulvis bezoardicus cum antiſpaſmodico mixtus: nec minorem

Hoffm: Conſut. Med.

effectum pollicetur ſequens Elixirium; L. guttulis ſæpius adhibendum: Recipe eſſentiæ corticum aurantiorum recentium, tincturæ tartari ana drachmas tres, liquoris anodynî mineralis drachmas duas, eſſentiæ caſſorei drachmam unam, olei chamomillæ veri guttas ſex. M. D. Ad caput denique roborandum, præſertim ſi illius dolores atque vertigo acceſſerint, uſus baſſami mei vitæ, cum ſpiritu ſalis ammoniaci mixti erit accommodatiſſimus.

CASUS XXII.

*De gravi ſpaſmo & dolore in recto in-
teſtino, cervice & vagina uteri
cum ſanguinis ſtillicidio.*

QUADRAGINTA novem annos habens matrona illuſtris, temperaturæ ſanguineo-cholericæ, ob eſi valde corporis habitus, jam vero ob dolorum diuturnitatem atque ſomnolentiam paulo ſtrictioris, ad hanc uſque diem legitimo menſium gaudet ſucceſſu; & licet octodecim fœtus, quorum quinque mortui lucem aſpexerunt, fuerit enixa, a teneris tamen illibatam præ ſe geſſit valetudinem. Sed octo circiter abhinc annis ſcorbutica effloſeſcentia mentum occupare cœpit; quæ vago circuitu mox evanuit, mox & præſertim verno tempore iterum recrudit. Multa huic malo poſuit medicamina, ſed fruſtra: quid? quod magnesiæ albam, quam ſuaſu cujuſdam medici per octo ſucceſſive dies ſumſit, gravior exceperit adfectio. Namque mox poſtridie tenemus primum levior occupavit inteſtinum rectum, qui brevi poſt adeo increvit, & tanto ſpaſmo ſtipatus fuit, ut horrendis cruciatibus totum contorſerit abdomen. Acceſſit inſuper tuſſis ſicca, de die gravior, quam noctu, quæ per aliquot hebdomades inhærens, tandem ſubito evanuit. Contra vero dolores illi in inteſtino recto magis invaluerunt; & tandem inſigni uteri ſpaſmo conjuncti ſunt, qui doloribus parturientium ſimiles, eo uſque ſæviverunt, donec ſanguis vel floridus,

vel coagulatus ex utero fluxerit. Tum enim per aliquod tempus remiserunt; sed brevi post, eandem scenam ludentes re-
 cruduerunt. Atque tantum abest, ut ex usurpatis contra istas molestias, variis remediis levamen percepisset, ut potius adhuc supervenissent atrocissimi dolores in lumbis, ossesacro, atque femore, qui in latere potissimum dextro ad genu usque, cum pertinaci alvi obstructione, extensaegram cruciarunt. Neque enim alvi solutio malo dedit inducias, sed hanc plerumque vehementissimi denuo exceperunt cruciatus; sæpiusculæ cruorem ex utero propellentes. Non minus ex intestino recto pariter ac utero haud raro serosa fluxit colluvies, modo cum flatuum explosione, modo sola. Contra hoc malum variis etiam medicinis usa est, & inter alia aquas Radmandorffenses frigidas potavit: sub quarum usu alvum habuit solutam, & insigne symptomatum percepit levamen. Verum absoluta potatione alvus iterum obstructa esse cepit, & pristini dolores redierunt, sub quibus matutino præsertim tempore, cum alvum deponeret, cruor simul excretus fuit. Hinc devenerunt medici ad laxantium atque clysmatum usum: quæ quidem alvum duxerunt semper; sed finita operatione, horrenda iterum tormenta dorsum pariter ac intestina obsederunt. Hæc equidem sæpius sponte per aliquot dies remiserunt; ac protinus illis successerunt molestæ ventris a flatibus distensiones: quas si vel medicinis oppugnaret, vel flatus per alvum excernere anniteretur, subito exceperunt dolores pristini. Quamobrem meam tandem imploravit opem: hinc cum parum ob virium prostrationem, partim inopportunitatem tempus, completam curationem adhibere non possem; exhibui mane iuscula medicata, ab epulis essentiam corticum aurantiorum, cum sale volatili oleoso Sylvi, & sæpius essentiam ambrae permixtam; nec non pulveres absorbentes cum liquore anodyno maritatos; & loco cerevisiæ, decoctum ex radice scorzonæ, chinæ, salsaparillæ & semine fœniculi

potandum iussi. Sed cum ex his aliqua-
 le equidem per vices, minus tamen perpetuum insequeretur levamen; acidulas Selteranas, lacti asinino nuptas per tres hebdomades potari iussi; verum nec alvum, nisi manna adjunctæ, moverunt, nec dolores mitigarunt. Hinc tandem hirudines, quarum præstantissima virtus in pertinacibus congestionibus hypochondriaco-ischiadico-hæmorrhoidalibus mihi satis innotuit, binis successive mensibus ano adplicandas curavi: quas quidem dolorum per aliquot horas remissio, haud constans vero sequuta est sublatio. Ceterum pulsus est satis regularis, & magnus; urina citrina absque sedimento; & ciborum integer appetitus. Quum ergo ab istis malis vindicari cupiat illustris scœmina, tuum vir excellentissime implorat auxilium, & doceri avet, quonam labore morbo, quænam illi, & præsertim doloribus dorsi, ac pertinaci alvi obstructioni conferant remedia, & quænam convenientissima sit dixta?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX iis, quæ de præsentī casu per-
 scripta sunt, intellexi, omnem calamitatum, qua illustris matrona premitur, catervam in vehemēti intestini recti, atque cervicis pariter ac vaginæ uteri spasmō atque dolore consistere, qui ex cruoris in vasis hæmorrhoidalibus internis, non solum intestinum re-
 ctum, verum etiam ramulis quibusdam uterum cingentibus stagnatione primam traxit originem. Dum enim ob nimiam horum vasorum ab infarctu sanguinis copiosi factam distensionem, membranae nervæ intestini recti pariter, ac uteri admodum comprimuntur, & distenduntur, suboriuntur inde dolores & spasmi acutissimi, qui os sacrum, femur, regionem lumbarem & pedes, vi consentus, quem hæc partes cum intestino recto, vesica urinaria, & utero, ob nervos ex ossesacro prodeuntes invicem habent, acerbè simul afficiunt. Quod si vero in causas, quæ huic stagnationi primam occasionem
 de-

dederunt, inquiram: has inter præter temperamentum sanguineum, vitam sedentariam sexui sequiori admodum familiarem, usum ciborum nutrientium, ac vinorum procul dubio calidiorum, maximi facienda est ætas illa ægrotantis, in qua menses cessare solent. Hoc enim tempore frequentissimum est, ut humores circa uterum & vasa hæmorrhoidalìa coacerventur; & sæpiusculæ etiam hæmorrhagiæ consequantur. Cum igitur in nostra ægrotante, cruor copiosius ad dictas inferiores partes, intra pelvis cavitatem inclusas compulsus, vasa quidem valde laxaverit; nihilo tamen minus per constricta eorundem orificia exitu potiri nequiverit: haud mirum, si ipsa pressorios atque tensivos illos inciderit dolores, qui totum corpus labefecerunt, vires pessumdederunt, & somnolentiam induxerunt.

Quæ molestiæ ut recta ratione debellantur, operæ erit pretium motum congestorium, qui inferius ad uterum & intestinum rectum vergit, revellere & ad superiora revocare. Quo quidem fine eo utilior erit venæsectio in brachio: quo magis pulsus magnus atque validus eximiam humorum indicat abundantiam. Hac nimirum de præsentis sex cruoris uncias; postea vero singulis sex hebdomadibus tres vel quatuor circiter detrachere oportet. Deinceps insignem pollicetur opem emplastrum, ad os sacrum, coccygis, & infimas dorsi vertebrae adplicandum, quod sic se habet: Recipe ceræ albæ, spermatis ceti ana unciam unam, croci, camphoræ ana drachmas tres. M. F. l. a. emplastrum. Circa os pubis vero atque perinæi regionem bis quotidie tepide admovendam intra lintea suadeo aquam arquebusadæ; quæ stagnantes humores discutiendi, & laxatas partes roborandi, egregiam virtutem obtinet. Interne laudo usum pulveris sequentis: Recipe lapidum cancrorum, antimonii diaphoretici, pulveris marchionum ana drachmas duas, nitri purificati drachmam unam, cinabaris præparatæ drachmam semis, essentiæ castorei guttas triginta. M. F. pulveris, qui pondere drachmæ dimidiæ æqualius, velperi ex emulsione cum semini-

nibus quatuor frigidis majoribus, atq; papaveris albi parata assumi potest. Alvi pigritiæ non præstantius remedium est decocto mannato, cum olei amygdalarum dulcium uncia una permixto: cui etiam scopo accommodatissimæ sunt pilulæ meæ balsamicæ, numero quatuordecim versus imminentes menses sumendæ, maxime si statim post earum ingestionem clyster emolliens ex jussulo avenaceo, oleo chamæmeli & amygdalarum concinnatus, ano simul infundatur.

Quod denique dietam attinet, summo studio arcere oportet omne frigus, maxime ab imo ventre & pedibus. Cavendum est ab animi affectibus, atque mœroribus; fugiendi cibi crassiores, flatulenti, potus spirituosus, triticeus pariter ac lupulatus; & horum loco decocto ab ordinario medico præscripto utendum. Futuro denique vere aquas Schwalbacenses in usum vocandas hortor. Et hæc sunt, quæ in salutem illustri sceminæ proponenda doxi: quæ, nisi jam ipsa corruptio partes solidas occupaverit, desideratam præstabunt opem.

Relatio.

Postquam egrotans commendata hæc ce remedia per octo circiter usurpaverat dies; aliquale quidem exinde percipere videbatur levamen; neque tamen minus adhuc inhærebant vehementissimi intestinorum, dorsi, ossis sacri, atque femoris dolores; quid? quod vires magis magisque imminui, & appetitus prostermini cœperint. Quare iterum consultus, præter superius commendatum pulverem, ordinavi infusum theiforme, ex herba millefolii, melissæ, veronicæ, floribus chamæmeli, & semine fœniculi concinnatum; mane sex vel septem vasculis sorbillandum; sub epulis essentiam carminativam ex essentia corticum auran-^{ti}orum & spiritu de tribus paratam exhibui, & vesperti pilularum de styrace & aloephanginarum ana grana sex propinavi. Non minus extrinsecus partim ad discutiendos humores stagnantes,

partim laxatas partes confortandas, ano quotidie injici jussi clysterem specificum, balsamico temperantem, cujus hæc erat compositio: Recipe herbæ centaurii minoris, hyssopi, agrimonix, summitatum millefolii, florum chamæmeli vulgaris ana manipulum unum: coque leni calore in aquæ communis libra una; colaturæ adde vini rubri Gallici uncias sex, mastichis, myrrhæ electæ ana drachmam unam cum dimidia: colatum div. in tres partes. Quum autem præterea tubercula quædam anum obfederant, illa unguento de linaria inungi, atque hirudines adplicari jussi. Non equidem adhuc suspicabatur medicus ordinarius internam corruptionem, quoniam dolor non in uno loco fixus erat, sed vago circuitu mox os sacrum, mox femur, mox intestina, mox regionem umbilicalem, mox intestinum rectum occupabat. Verum cum efficacissima remedia spem sefellissent, verebar omnino, ne labe ac corruptio quædam circa uterum lateret; & hinc hortabar medicum, ut eam regionem curatius visitaret. Ille etiam brevi post in meam descendens sententiam, scirrhusitatem cervicis uteri ad ulcerationem & corruptionem cancrasam uteri vergentem metuebat: quam non solum ex alvo obstructa, fecum summe dolorifica excretionem, cum sanguinis ex genitalibus expressione stipata, & perpetuo feri subcruenti tam ex ano quam utero profluvio conjiciebat; verum etiam quoniam facta visitatione, uteri orificium admodum inæquale, dolore tamen vacuum, & ad levem contactum, cruorem fundens deprehenderat. Quamobrem consuluit, ut externis potissimum remediis ipsis affectis locis succurreretur: quo fine externe regioni pubis intra lintea duplicata sæpius adplicandam suam mixturam ex aquæ rosarum, Hungaricæ, & spiritus vini camphorati æquali pondere concinnatam. In ipsam vero uteri vaginam atque cavitatem, tepide injiciendum commendavi liquorem balsamicum & traumaticum, qui sic se habet: Recipe gummi elemi, benzoës, mastiches, myr-

rhæ, aloës, succini ana unciam semis; florum rosarum rubrarum, hyperici ana pugillos quatuor, croci, balsami Peruvianiani ana drachmam unam; affunde spiritus vini rectificatissimi libram unam, & leni calore extrahe. Hujus essentix balsamicæ recipe unciam semis, affunde vini Gallici libram semis, aquæ rosarum, plantaginis, florum sambuci ana uncias duas, adde mellis rosati unciam semis. M. D. Verum licet primum ex horum usu quædam sanitatis spes affulgeret: at tamen recidebant omnia symptomata, & magis crescebant, ut adeo non potuerim, quin lethiferum præfigere eventum,

CASUS XXIII.

De erosione ulcerosa tunicarum recti maxime intestini.

VIR sexagenarius habitu olim erat succi pleno; per novissimum autem biennium, quo perpetuo ad alvum reddendam stimulo sollicitatus est, contabescere coepit corpus. Accidit autem ante aliquod tempus, ut cum alvum, quæ semper fluxilior fuit, fortiori nisu aliquando deponeret; post præviam sonitus cujusdam in dorso perceptionem, larga cruoris copia cum facibus ejiceretur, & abhinc frequentiores fierent desidendi pruritus. Inanes sæpenumero sunt illi conatus; neque excrementa, nisi sumtis concoctu difficilioribus aut frixis cibis, spissiora egeruntur, sed plerumque pituita dumtaxat, instar albuminis ovi, interdum sanguine tincta, primum evacuatur, & tum sequitur stercoreum duriorum, sæpius excrementis ovilis similium, nunquam vero lentericorum egestio. Haud etiam raro solus cruorater, coagulatus, qui crassitie penarum anserinarum in notabilem extenditur longitudinem, absque scybalis emittitur: neque minus purulenta nonnunquam adparet materies; qualem præsertim sub injectione clysterum, fistulæ adhæsisse observavit chirurgus. Desidendi pruritus adeo infestat sæpius, ut faeces prius

prius effluant, quam latrinam attigerit; præterea vero extra defectionem excrementorum, regio circa anum assiduam, eamque loturæ carniū similem plorat humiditatem, ut ideo indusia perpetuo madeant, siccata rigeant, & ita eliquentur, ut facillime dilacerari possint. Adparuit insuper ante aliquot hebdomades tuberculum quoddam lividum in ani confiniis; sed successive sponte evanuit. Ceterum appetitus sibi constat; nec concoctio laborat vitio; vinum fugit, sed cerevisiam cum fructu bibere suevit. Obnoxius autem est fluori hæmorrhoidali: quod licet ipse negaverit; attamen retulit, se olim sæpius cruorem cum excrementis reddidisse, & tum non solum dolorum, quos in dorso ac abdomine tolerare soluit, insigne levamen percepisse, verum etiam podagram, qua sæpiuscule, & per octo nonnunquam hebdomades fuit infestatus, mitiorem fuisse, & vix per unam alteramve inhæsisse septimanam.

Consultus ego, ægrotum, qui temperamenti erat cholericæ, cachectico morbo ex hæmorrhoidibus irregularibus, simulque nimis, & partim exulceratis suborto laborasse deprehendi; hinc bis quavis hebdomade pulverem dedi ex rhabarbari scrupulo uno, saphiri præparati scrupulo dimidio, atque olei anisi guttula concinnatum; iisdemque diebus mane pariter ac vespere clysterem ex radice altheæ, fabariæ, herba & floribus verbasci, hyperici, melle rosato, & oleo hyperici ano infundendum curavi. Non minus ordinavi essentiam stomachico-theriacalem cum liquore martiali; antimam rhabarbari antimoniatam; pulverem cachecticum Wedelii; & cum hunc aversaretur æger, electuarium ex pulvere cascarillæ, pimpinellæ albe, antimonio martiali Ludovici, electuario de bacis lauri, aqua cinnamomi cydoniata, & tantillo theriacæ Andromachi paratum, vespere assumendum; & denique trageam stomachicam, non adeo saccharatam, ab epulis capiendam. Inde remisit aliquantulum tenesmus; cum autem sanguinis decubitus ad venas sedales per venæsectionem

nem olim bis quotannis institutam, per novissimum biennium vero intermissam, magis invitatus videretur: quatuor circiter cruoris uncie ex mediana in sinistro brachio revulsione causa rufa detrahebantur. Sanguis, qui ater, & spissus erat, magno prosiliebat impetu; & ubi refrixit, instar corii adparebat tenacissimus. Interim post venæsectionem haud magis cruentæ reddebantur defectiones; sed potius podagra recrudescebat; quam brevi tempore sponte evanescentem, exceperunt vehementes in latere sinistro puncturæ, cum tanta spirandi difficultate, ut æger suffocari ferme videretur. Verum & hæc molestia post crebras peëtoris cum linteis calidis frictiones brevi remittebat, & copioso alvi profluvio solvebatur. Abhinc etiam paullo melius habere videbatur; & non solum somnus quietior accedebat, verum etiam tenesmus, atque desidendi cupiditas imminui cœperunt. Insuper assidua imi ventris murmura adfligebant, cum nulla flatuum excretionem; urina vero citrina, nubeculam in medio, & spumam in superficiei fovens, absque ullo mingebatur sedimento. Neque ideo discedebam ab usu priorum remediorum; & adungebam tantummodo loco pulveris stomachici essentiam pimpinellæ albe, cum essentia ambrae, & guttis aliquot balsami sulphuris anisati remixtam, guttatim sine vehiculo adhibendam; & pro potu herbe Theebois summitates millefolii ordinabam. Et hæc sunt affectiones, quibus afficitur generosus æger; quarum etiam medelam ab illustri Hoffmanno proponi flagitamus.

CONSILIUM.

Considerata morbi, cujus causa consultus sum, historia, deprehendo, ægrotum erosionem ac exulcerationem tunicarum intestinalium internarum, præsertim recti & inferioris coli laborare. Namque inter horum intestinorum tunicam perveam ac muscularem, capaciores ramivaforum hæmorrhoidalium internorum, quæ

Quæ per meserem transeunt, excurrunt: Quorum a sanguine ob impeditum per venam portæ regressum stagnante infarctorum, tandem insequentæ disruptioni, quæ tum temporis, cum sub fortiori inter desidendum nisu sonitus in dorso perceptus fuit, contigisse videtur, & erosioni & exulcerationis natales debeantur. Hæc vitia facilius forsan debellata fuissent, si protinus vena tusa, decocta vulneraria data, & clysteres consolidantes infusi essent: jam vero, cum ob temporis diuturnitatem tunicæ partim exulceratæ, partim erosæ atque callosæ videantur, difficillimam omnino admittent curationem. Consuluerat me haud ita pridem Judæus quidam, quem similis affectus eodem modo invaserat, iisdemque cruciaverat symptomatibus. Laboraverat autem illo, cum ischiadicis doloribus stipato, per octo integros annos; ac denique atrophiam, appetitus prostrationem, & colica inciderat tormina, atque tandem hæctico calore consumtus periit. Interim eo tempore, præter rectam vivendi rationem, a nullis majus levamen percepit subsidiiis, quam acidulis Selteranis, balneis Amasianis, ac crebra infusione clysterum lacteorum, cum oleo amygdalarum dulcium, vitellis ovorum, Theribinthina, floribus chamemeli & saccharo permixtorum. Vix igitur credo, quod in nostro casu perfectæ sanationi futurus sit locus, sed omnes nervos eo dumtaxat intendere oportebit, ut graviora symptomata mitigemus & arceamus. Cui quidem scopo sicuti pharmaca ac multa medicamina minus satisfactura arbitror: ita e contrario sequens medicatio fore, ut magis inferuiat, spero. Conveniet nimirum quandoque alvum purgare blando laxante, quod sic parari potest: Recipe manna electæ uncias duas, rhabarbari Alexandrini scrupulos duos, cremoris tartari drachmam unam: solve & coque leni calore in aquæ florum acaciæ uncis quinque, colaturæ adde olei de cedro Italici guttas tres. M. D. In locum potus ordinarii commendo hoc decoctum: Recipe radicis saraparillæ, consolidæ majoris, scorzonæræ, santali rubri ana. uncias tres,

radicis liquiritiæ unciam unam, feminis foeniculi, nucistæ ana drachmas duas, M. F. species, quarum uncie binæ in tribus aquæ mensuris per horam dimidiam coquantur. Mane vero infusum herbe atque summitatum millefolii, quinque vel sex vasculis loco herbe Theebois sorbere expediet; nec alienum erit vinum Rhenanum, maxime si cum drachma dimidia coralliorum atque lapidum cancrorum quilibet haustus fuerit permixtus. Denique ossi sacro ac sinistro lateri adplicandum suadeo emplastrum, quod sic se habet; Recipe emplastri de spermate ranarum unciam unam cum dimidia, camphoræ, croci, aluminis ana scrupulos duos, olei hyoscyami guttas viginti. M. F. l. a. emplastrum. Et hæc sunt, quæ respondenda duxi, non enim alia ratione sanitatem, si adhuc restiterit spes quædam, impetrari posse arbitror: faxit Deus, ut cedant feliciter.

Relatio.

Adhuc hisce præsidiiis, primum æger melius habere videbatur: verum haud ita multo post recruduit malum immedicabile, & tandem hæctico calore, pedum tumore ac corporis superioris consumptione stipatum, elapsis quinque mensibus, agrum e medio sustulit.

C A S U S XXIV.

De debilitate generis nervosi cum exerescentia ani.

VIdua, novem ultra quadraginta annos nata, sanguineo-cholerica, habitus corporis spongiosi, sed animi valde sensibilis, sub recta vivendi ratione juvenutis annos in prospera transierat valetudine. Neque etiam tempore matrimonii, in quo quinque liberorum felix erat mater, gravioribus infestata fuit agnitionibus; ac crebram marorum atque sollicitudinum habuit occasionem. Quadraginta annos nata ex vehementi terrore subitanam mentium passam.

paſſa eſt ſuppreſſionem; quam, cum nihil curaret, horrendi capitis dolores, vertigine & apopleſticis inſultibus ſtipati ex- ceperunt; ſed cum ex facta, gravi lapſu, frontis ſupra orbitam oculi ſiniſtri per- cuſſione, largam ploraſſet cruoris copiam, protinus evanuerunt. Abhinc venæſectio in uſum vocata eſt; verum admodum ir- regulariter; nam modo bis uno anno ce- lebrata, modo per duos intermiſſa fuit. Neque tamen minus, elapſo poſt men- ſium ſuppreſſionem biennio, hæmorrhoi- des erumpere cœperunt, & ſubinde per multos annos, ſtatis periodis cum inſigni levamine fluxerunt; donec tandem no- viſſima æſtate, neglecto debito ſub fluxus tempore regimine ſubſiſterint. Tum vero ſucceſſerunt ſpaſmodici dorſi & in- teſtinorum dolores, quos oppugnaturus medicus, hæmorrhoidum revocationem tentavit. Exhibuit hunc in finem inter- na antiſpaſmodica, nitroſa, præcipitantia, reſolventia, laxantia, pilulas baſamias Hoffmanni pariter ac Stahlî, & pe- diluvia cum triticeis furfuribus commen- davit. Rediit etiam ſatis largus hæmor- rhoidum fluor, & per illum ſanguis modo floridus, modo etiam albo foetidoque mu- co remixtus effluxit: nihilo tamen ſecius inhæſerunt imi ventris ſpaſmi, qui ſæpius totum ſiniſtrum latus, atque caput, in con- ſenſum rapuerunt, quin & apopleſticos ſimularunt inſultus. In tali rerum ſtatu, elapſo proxime autumno, alter medicus ad derivandas hæmorrhoides, venam in manu juxta pollicem tundi jubet; detra- hebatur ſanguis, more in affectibus ſpaſ- modicis conſueto, admodum floridus: at malum ingraveſcebat magis magisque, & non ſolum ægram lecto penitus aſſigebat, verum etiam atrociffimis in dorſo ac oſſe ſacro doloribus, alvi ſegnitie, inquietu- dine, refrigeratione extremorum, & in- tolerabili ardoris in ano ſenſu ſtipatum ſæviebat. Adhibebantur priora denuo remedia, & cum ſub horum uſu cœcæ intumeſcerent hæmorrhoides, his prævia fomentatione adplicabantur hirudines. Hæ licet multum cruoris detraxerint, tantum tamen aberat, ut malo ſuppetias tulerint, ut potius interna hæmorrhoi-

des adeo ſimul turſerint; ut etiam cly- ſteres, ad alvum movendam, aut ſpaſ- mos ciendos injecti, vehementem indu- xerint dolorem. Hinc ſarctæ admodum manebant internæ hæmorrhoides: aſſi- dui in teſtinorum ſpaſmi inhærebant; al- vi perpetua erat obſtructio, ut non niſi data Manna exonerari potuerit; ac de- nique nova ſuperveniebat moleſtia, do- loris pariter ac periculi plena. Externe nimirum circa ani oriſicium dura, ac ad nu- cem juglandem magna excreſcentia ſub- orta eſt; in cujus apice efflorefcunt ſæ- pius puſtula alba, ſponte vero etiam e- vanefcunt. Ceterum in ſuperiori parte mollior eſt; ſed durius compreſſa, dolo- riſcam exhibet duritiem. Hanc excre- ſcentiam chirurgus pro tumore hæmor- rhoidali habens, primum injectionibus atque ſacculis diſcutiendam curavit; qui- bus nihil proficientibus, emollientia ad- plicuit; ſed nec hæc duritiem imminue- runt, ſed longe atrocioreſ intulerunt do- lores. Meo quidem judicio condylomatis nomen hoc tuberculum meretur; quod ab humoribus ibidem ſtagnantibus gene- ratum, per aſſiduum in lecto decubitus duritiem ſuam acquiſivit.

Præterea egrotans quotidie hora quinta vespertina horrorem incidit, qui cum ſub- ſequentem mox leniori, mox graviore æſtu ad mediam uſque noctem inhæret: matu- tino tempore melius habet. Tum quo- que poſſus eſt naturali ſimilis, qui vespere durus ac celer fertur; urina mingitur rubicunda, cum paucis ſedimento; cibo- rum adpetentia vaga; ſitis nulla; ſomnus irregularis, abſque tamen ſudoribus. Neque ullis jam utitur remediis, præter liquorem anodynum mineralem, ad ſop- iendos dolores mane ex juſculo tenuiori ſumtum: & quam nihil in votis magis habeat, quam ut a moleſtis hiſce ſymp- tomatibus tandem aliquando liberetur; tum, vir illuſtris, flagitat conſilium; & doceri avet, unde ſuborta fuerit illa ani excreſcentia? quibuſnam remediis illa pariter, ac reliquum malum ſit op- pugnandum? & num huic fini conve- nientes ſint acidulæ?

CONSULTATIO.

MOrbus, cujus mecum communicatam historiam probe perpendi, valde est corruptus, ac inveteratus: siquidem non solum tota humorum massa impura existit, atque scorbutica, & eorundem circulatio per abdomen & mesenterium laesa videtur; unde etiam sanguinis in intestino recto suboriuntur stagnationes; verum universum quoque nervorum genus, atque caput insigni affectum est debilitate. Oportet ergo, ut conveniens subsidium mihi in promptu esset, ex quo aegrotata certum expectare posset levamen. An quidem excrescentiam curae expeditioris chirurgi relinquo, qui omni studio eo respiciat, ne in molestem ani fistulam degeneret. Ego saltem in tali casu egregiae virtutis, tam purificantis atque consolidantis, quam etiam dolores sopientis deprehendi sequens unguentum: Recipe olei ex vitellis ovi recentibus unciam unam, olei hyoscyami drachmas duas, florum sulphuris scrupulos duos, extracti croci scrupulum unum, camphorae grana sex. M. D.

Quod reliquum attinet morbum, operae erit pretium, omnem fugere cerevisiam, & ejus loco pro potu ordinario vel decoctum quoddam, vel acidulas Vetera quenses cum quarta vini Rhemani parte remixtas seligere. Sub epulis ex ultimo haustu sexaginta guttulas Elixirii mei visceralis assumere convenit, quod minus spirituosum, ventriculum roborat, & acrimoniam temperat: vesperi autem alternis diebus portionem quandam pulveris mei bezoardici, cum praecipitante & quindecim liquoris anodynii guttis remixti ex acidulis Vetera quensibus capiat. Ceterum corporis moderato exercitio studere, omnes animi affectus cane pejus evitare, ac recto vivendi genere uti oportebit.

CASUS XXV.

De fluxu inordinato haemorrhoidali in femina.

MAtrona triginta quatuor annorum, temperamenti sanguineo-melancholici, vitae sedentariae a teneris dedita, & modico vini usui adsueta, mensium fluxum, & dum virgo esset, & conjugii tempore, semper imminutionem passa est. Alvi subinde obstructioni per aliquot jam annos obnoxia, & contra illam Elixirii Proprietatis saepiuscule usa fuit. Primum gravida, multum cruoris e naribus reddidit: altera vero & tertia vice utero gerebat, haemorrhoidum satis largum fluxum, cum dolorifico tumore, flatulentis & alvi segnitie stipatum incidit. Hic licet sub novissima graviditate per binos menses siluerit, abhinc tamen saepenumero, cum recensitis symptomatibus, calore interno, & insigni oris siccitate junctus rediit; & plerumque per tres vel quatuor inharet dies. Consultus medicus venam tundi iussit; pulveres temperantes nitrosos exhibuit; externe fomenta ac linimenta ordinavit; & cum agra clysterum injectionem recusaret, ad movendam alvum, infusum ex foliis sennae praescripsit. Non minus variorum exterorum ope usa est medicorum: sed cum nihilo secius pertinaciter insistat malum, illustris Hoffmanni consilium flagitat.

CONSULTATIO.

EX praesenti morbi historia facile patet, quantus inter haemorrhoidum irregularem fluxum, ac mensium inordinatum successum sit consensus: illum enim horum imminutioni in acceptis esse ferendum, extra omne positum est dubium. Namque primum ex sedentario vitae genere humorum spissitudinem sibi contraxit aegrotata: cui cum accesserit frequens Elixirii Proprietatis usus, quod aloen fovet crudam & minus correctam; inde non solum humores insigniter commoti, verum etiam loca haemorrhoidalia

lia valde stimulatæ, earumq; spasmodicæ stricturæ admodum adauctæ sunt. Hinc vero alvi segnities, more remediis aloeticis consueto, magis invaluit, & mensium successus impeditus fuit. Inde non fieri potuit, quin motus menstrui ad alias corporis regiones regurgitaverint, & tandem gestationis tempore in narium hæmorrhagias non minus, ac hæmorrhoidales eruperint profusiones. Hæ cum molestis admodum & dolorificis stipatæ sunt symptomatibus, necesse omnino est, ut illis opem feramus, & eo fine perverfos motus in naturalem ordinem redigamus, crassitiem humorum attenuemus, & denique ipsa symptomata mitigemus. Cavendum autem probe est, ne motus illos hæmorrhagicos remediis adstringentibus, narcoticis internis irritemus, aut incorrectis aloeticis, aliisque stimulantibus commoveamus; quorum præsertim usus vinorum recentium, maxime Thuringicorum spectat. Contra vero, ut votis nostris potiamur, operæ ante omnia erit pretium, alvi regularem promovere successum. Cui scopo licet accommodatissima observentur enemata; attamen cum eorum injectionem abhorreat ægra, pari successu substitui poterunt leniora laxantia, veluti sunt passulæ laxativæ, infusum rhabarbari cum passulis majoribus & minoribus; aut idem infusum cum corticibus aurantiorum & arcano tartari. Deinceps venæsectionem, bis vel ter quotannis, pro circumstantiarum ratione celebrare expediet, & quidem semper in pede: quoniam motus & menstrui & hæmorrhoidales irregulares sunt, & nisi deriventur ad alias, easque nobiliores partes, majori sanitatis detrimento vergere solent. Neque porro minus crebriori corporis exercitio studere, ac copiosiori potui indulgere oportet, qui minime sit flatulentus; sed v.g. theiformis, cum corticibus citri, cinnamomo, aut aniso stellato permixtus.

Quod si vero hæmorrhoidalis fluor accesserit, crebro assumendi sunt pulveres antispasmodici ex oculis cancrorum, antimomo diaphoretico, nitro atque cinna-

bari concinnati; quibus alternis circiter diebus duo vel tria grana extracti castorei, vel cascarillæ addi poterunt. Non minus proficuum erit, semel vel bis quotidie quadraginta guttas essentiae roborantis ex essentia caryophyllatæ, gentianæ rubræ, cascarillæ atque millefolii confectæ. Quod vero etiam dolorificis hæmorrhoidum protuberantiis suppetiæ ferantur, commendo cataplasmata ex emollientibus, ac resolventibus cum lacte, croco atque camphorâ parata: aut unguentum florum verbasci, oleo chamæmeli, liliorum alborum, hyoscyami, masticæ ac tantillo camphoræ atque croci nuptum. Pari ratione proderunt foci emollientes, ac leniter nervini tam humidi, quam vaporosi: nec non emplastrum Vigonis cum mercurio, quod tantillo camphoræ, croci, floribus sulphuris ac oleo hyoscyami permisceri potest; aut porro linimentum ex oleo florum verbasci, liliorum alborum, laurino, ovorum, spermate ranarum, oleo expresso papaveris, mucilagine seminis psyllii, tantillo olei hypericonis, camphoræ & croco concinnatum. Nec minorem spondet operam scrophularia cum lacte decocta, & intra linteamina tepide applicata: quam HENRICUS ab HEER *Lib. 1. observ. medicin.* admodum commendat. In usum quoque vocari poterit experimentum a WEDELIO in *M.N. C. dec. I. anno 5, obs. 195.* allegatum: ubi fabariam, aut telephium, collo vel pedibus appensum, tanquam certissimum contra mariscas hæmorrhoidales remedium atque amuletum collaudat.

Præterea vero tam pharmaceuticis remediis, quam recta vivendi ratione, in qua fugiantur cibi concocti difficiliores, sufficiens autem potus, & modicus vini ulus concedatur, mensium successum promovere oportet; quo quidem scopo, si alvus aperta fuerit, moderata balnea & insectus præclaram omnino præstabunt opem. Quæ omnia si rite observaverit ægrotæ, de felici curationis eventu nullus dubito.

CASUS XXVI.

Sistens Consilium in fluxu Hemorrhoidali nimio.

CUM ad illusterrimum quendam Comitē, variis hucusque molestiis interitatum vocatus essem, ipse coram inspexi corporis constitutionem. Erat enim temperamenti sanguinei, atque naturæ robustæ; quare etiam a teneris ferme nullis unquam obnoxius fuerat ægritudinibus. Quum autem ætate ingravescente diætæ lautæ, opiparæ, vinosæque nimium indulgisset, vitam vero sedentariam amavisset, & venæsectiones neglexisset: non fieri potuit, quin accumulati humores, æquabili circulationi fuerint impedimento. Hinc naturæ factum est beneficio, ut hæmorrhoidalis tandem accederet fluxus; quo per multos annos singulis ferme mensibus, sufficiens sanguinis abundantia cum insigni fructu excreta fuit quantitas.

Verum enimvero, postquam perillustis Comes novissima abhinc hyeme, corpus subitinere vehementi refrigerationi exposuerat, & hac transpirationis salutarem prohibuerat successum: accidit, ut cœcæ hæmorrhoides, insigni dolore ac ardore stipatæ anum obsederint. Curatæ quidem debitis remediis hæc fuerunt molestiæ; sed circa vernale præsentis anni æquinoctium, hæmorrhoides fluere cœperunt copiosissimæ, & per tres ferme menses inhaerunt. Supervenit insuper dolorifica & inflammatoria oculorum congestio; quam congruis medicinis debellatam exceperunt successive crebræ peëtoris & abdominis tensiones, gravativi atque pressorii in osse sacro dolores, sæpius ad femora ac pedes extensi, frequentes ad mictum conatus, appetitus prostratio, ac denique concoctionis vitium.

Ex hisce vero symptomatibus iudicatum est facillimum, quod succi vitales non tantum dyscrasia quadam laborent; verum etiam tardiori ac difficiliore progressu per viscera abdominis, ac venam portæ ferantur: hinc ob debilitatum par-

tium solidarum tonum in inferioribus intestinis stagent, & per alvum copiosius egerantur. Quum autem in tali rerum statu vires corporis magis, magisque prosterantur, & futura cachexiæ omnino metus sit: eo respiciendum erit, ut hæc mala remediis pharmaceuticis pariter ac diæteticis quam ocysime tollantur. Hoc sine consultissimum erit, humores, qui abundantia ac ebullitione, testante pulsu, peccant, tusa in brachio vena imminuere; & sic eosdem a partibus inferioribus, quæ insigniter labefactatæ videntur, derivare. Tum ad usum aquarum mineralium descendere oportet: quas inter Carolinas thermas, licet jam antea insigni cum emolumento fuerint potæ, iterum commendare haud possum; quoniam de illis metuo, ne debilitatas jam partes magis labefactarent, atque hæmorrhoidum fluxorem redderent copiosiorē. Magis arrident acidulæ Schwalbacenses aut Spadanæ; quippe quæ destructum partium solidarum robur iterum restituendi, præclaram vim obtinent. Has autem parciore quantitate, & prioribus diebus mane mensuræ circiter dimidiæ potare conveniet, deinde portionem augere: non minus sub earum potatione inter pastum acidulis Selteranis, si illarum binæ partes cum una vini Rhenani aut Mosellani parte fuerint permixtæ, uti; & ex ultimo haustu sexaginta Elixiri balsamico-stomachici guttas adsumere expediet. Et denique sub hac curatione, absoluta ciborum digestionē, in aere leno corpus movere præstabit, probe arcendo omne frigus, ne exinde pori corporis constringantur. Quod si vero haud arriserint hæ acidulæ; in earum locum Selteranæ commode substitui poterunt.

Pridie autem, antequam inchoetur hæc curatio, alvus ducenda erit leni laxante, quale drachma una magnesiæ bene præparatæ, cum eadem quantitate salis amari permixta constituit. Hoc etiam ipsi aquarum potui, singulis sex vel septem diebus interponi, & absoluta potatione repeti debet. Post hanc vero medicationem consultissimum fore iudico, ut illusterrimus æger ob nimiam sanguinis

nis abundantiam bis vel ter quotannis, maxime circa æquinoctia, venam vel in brachiis, vel pedibus tundendam præbeat, & inde sex vel octo cruoris uncias detrahendas curet. Non minus operæ erit pretium, quavis hebdomade bis vel ter dosim quandam pulveris mei præcipitantis, liquoris anodynii quindecim gattulis nupti, vesperi ex haustu aquæ frigidæ adhibere: quippe qui acres humores attemperandi, æstum internum sopiendi, & placidum somnum restituendi, egregiam possidet virtutem. Hungaricum autem vinum, cum sanguinem vehementer commoveat, aut plane fugiendum, aut parca saltem bibendum est quantitate: nec nimium indulgendum meditationibus, aliisque mentis laboribus; sed potius corporis exercitio eo magis studendum. Quæ si rite observaverit perillustri æger, non dubito, quip voti sui in recuperanda sanitate futurus sit particeps.

C A S U S XXVII.

De pathematis ex hæmorrhoidum turbis.

VIr quidam septem & quadraginta annorum, illibata olim gavissus valetudine tribus abhinc annis colicis intestinorum doloribus, alvi obstructione, ac humorum orgasmo stipatis laborare cœpit. Hos magis invalescentes, ac sæpius recurrentes consultus medicus modo refrigerantibus, modo calidioribus, maxime castorinis oppugnavit remediis: sed cum spes vota feseilisset; æger ipse medicos scriptores aggressus, relatum legit, colicam hæmorrhoidalem ex sanguine cum excrementis reddito potissimum cognosci. Hinc cum ipse sua stercora cruore permixta observasset, se tali omnino laborare colica credidit; sed negavit id ordinarius medicus, & sanguinis excretionem ex arrosis forsitan ob humorum acrimoniam intestinorum vasculis derivans, pertinax inhaesit suæ medicationi, quam remediis humores mundificantibus, essentia antimonii, lignorum, spi-

rituosis, aliisque in flatulenta colica adhiberi vulgo solitis hætenus instituerat. Malum interea magis magisque increvit, & æger aliquando peregre factus, lecto plane affixus fuit. Quare alterius medici opem flagitavit, qui omissis calidioribus medicinis, ac ipso cerevisiæ potu, ipsum aquam vino nuptam potare, ac præviis Sedlicensis aquis, Selteranas acidulas adhibere iussit; & denique pilulas Stahlianas propinavit: quæ cum acidulis illis multam saburram, cruore coagulato, corruptoque permixtam per alvum eduxerunt. Inde persuasus æger, morbum ex hæmorrhoidum turbis fuisse subortum, alius iterum medici cures tradidit: ex cuius consilio, quod sub Litt. A. annexum deprehendetur, usum pilularum Stahliarum continuavit; & hocce anno circa utrumque æquinoctium venam præbuit tundendam. Verum enimvero cum negotiis obrutus, crebris animi affectibus indulgisset, non omnino potuerunt rite succedere hæmorrhoides: licet etiam novissimo mense Julio, cruor copiosus circa novilunium sponte dejectus, spem futuri fluoris facere videretur. Tum enim brevi post, accedente forsitan diætæ vitio, redierunt alvi obstructiones pariter, ac colici dolores. Neque tamen minus speravit æger, fore ut misso circa instans autumnale æquinoctium sanguine evanescerent hæc molestiæ: & factum etiam est, ut eodem die, quo vena erat incisa, circa vespertinam, alvus fieret fluxibilior. Vocatus postmodum prior ac ordinarius medicus conservare voluit alvi fluxum, & hoc sine dedit Elixirum proprietatis cum Rhabbarbaro; non minus loco pilularum Stahliarum, quas improbavit, infusam atque pulverem, sub Litt. B. recensitum ordinavit. Sed male exinde habere cœpit ægrotans; omnibusque viribus destitutus, extra lectum commorari haud voluit: nihilo tamen secius præscripta hæc remedia per quatuor hebdomades usurpare debuit; donec tandem eadem pertæsus, ad usum pulverum vitalium antispasmodicorum, ac essentia amaræ Hallensium confugeret. Cum autem

tēm ex hisce etiam remediis graves humorum ebullitiones, quin & narium hæmorrhagias incurrisset: iis quoque missis, solum antispasmodicum pulverem, sub Litt. C. descriptum, adhibere coepit. Neque vero hic solus sufficit; sed potius molestissimi ructus, qui omnem eripiebant somnum, & ægrum sedendo in lecto noctem transigere cogebant, assidui inhærebant. Hinc in manus ejus forsan veniebant remedium Hoffmannianorum recensiones; ex quibus, cum primas vias multis cruditatibus obsessas crederet, primum adhibuit sal minerale aperitivum, quod etiam multas faeces atque sordes per alvum duxit. Tum quoque Elixir stomachale atque viscerale usurpare coepit, interposito quavis vespera, pulvere antispasmodico: & inde optime habuit, præsertim cum loco cruoris atrii coagulati, quem antea per alvum reddiderat, novissimis diebus larga pituita, florido sanguine permixta excerneretur copia. Hinc spes fovet certissimam, fore ut ex illustribus Hoffmanni consilio sanitatem recuperaret; quod hisce anxie flagitat. Ipse ceterum ab omnibus capitis doloribus immunis deprehenditur, nec ulla viscerum labe laborare videtur: contra vero tenaci mucus, aspera arteriæ incumbente, & pharyngis dolorem inducente multas patitur molestias. Hic enim laborioso conatu excreari debet; excretus salsum refert saporem, atque noctu sæpiuscole, tussim excitando, somnum turbat; qui alias satis tranquilluss observatur. Sed appetitus tantum non totus est prostratus; abhorret omnem carnem, ac juncula inde confecta; nec nisi pulve farinacea, junculis hordeaceis, ac cerevisia calidiori vesci potest. Denique nec ignorari oportet, ipsum ex pediluvio, aut clysteribus domesticis, quibus nonnunquam uti suevit, egregium percipere allevamentum.

Litt. A.

Consilium Medici.

Molestia, quibus æger immaniter tractatur, symptomata non nisi

ex hæmorrhoidum minus felici successu originem suam trahunt. Quæcunque enim illorum huic causæ minus propria videntur ac essentialia, ea certe perversæ mendendi rationi in acceptis ferenda sunt. Hinc ante omnia horro, ne contraria in usum vocentur remedia, nec talia usurpentur, quæ hæmorrhoidalem fluxum vel nimis promovendi, vel sufflaminandi facultate pollent, aut humores graviter commovent: sed consultum potius erit, blandis temperantibus, discutientibus, ac evacuantibus uti. Cui quidē scopo accommodatissimas judicio pilulas balsamicas, numero quindecim matutinis interdum capiendas horis: quippe quæ non quidem violenter alvum movent, sed blande molliuntur, & omnes præterea humorum sopiunt commotiones. Præterea in organis sanguinis compescendis egregium usum spondet pulvis antispasmodicus, granis quindecim vel viginti bis vel ter quotidie assumendus. Et si forsan, more his adfectibus incongrua medicatione tractatis, consueto, flatulentæ supervenerint molestiæ: bis quotidie triginta guttula mixturæ carminativæ, quæ ex essentia pimpinellæ albæ uncia dimidia, & cascariellæ drachmis duabus conficitur, adhiberi poterunt. Cavendum autem a medicamentis spirituosiss, pariter ac multo aquarum mineralium maxime Sedlicensium usu: quippe quæ majorem inferent noxam, quam utilitatem. Contra vero diætæ, non quidem nimis scrupulosæ, sed tamen exactæ, & præsertim corporis motui insistere; & bis quotannis ex vena in pedibus secanda, quinque vel sex cruoris uncias deirahere oportet. Quæ rite observata felicem mali extinctionem pollicentur.

Litt. B.

Recipe radicis taraxaci, scorzonæ, graminis, polypodii ana unciam, cichorei, lupuli ana unciam semis, herbe scolopendrii, agrimonie, cuscute, hepaticæ nobilis, chamædrii ana manipulum, summitatum absinthii Pontici, fumarie, florum Buglosæ, cichorei ana

manipulum semis, seminis sceniculi drachmas tres, passularum minorum unciam semis: incisa coquantur vase clauso, in feri lactis, aquæ cichorei ana libra una cum dimidia ad sufficientem extractionem: colentur uncia quindecim: d. ad vitrum.

Recipe tartari vitriolati drachmas duas. Div.in 6. p. S. *Eroffnende Pulver.*

Litt. C.

Recipe tartari vitriolati, nitri depurati ana unciam semis, cinnabaris antimonii præparatæ grana quinquaginta. M. F. pulvis antispasmodicus.

CONSULTATIO.

QUantum quidem ex morbi historia, copiose pariter ac eleganter descripta colligere licuit, omnia, quibus æger afficitur, symptomata, dolores, spasmi & flatulentia ex humorum stagnatione, in vasis mæsaraicis, maxime hæmorrhoidalibus, intestinum colon atque rectum cingentibus facta, suos omnino mutuatur natales. Stagnationi vero huic generandæ satis efficaces causæ fuerunt temperamentum ægri sanguineum, vita sedentaria, multi mentis labores cum meditatione juncti, ac frequentes animi commotiones. Vehementer autem doleo, morbum istum a medico primum, qui illius causas minus recte perspexisse videtur, tractatum; deinceps vero per tot, variosque medicorum ausus ferme corruptum fuisse: cum meo quidem arbitrio statim ab initio, venæsectione in pede, moderato corporis exercitio, acidulis Egranis, pulveribus nitrosis, atque balsamicis pilulis, feliciter superari, & hæmorrhoidum successus promoveri potuisset. Quemadmodum enim in hisce adfectibus fluxu hæmorrhoidali nihil salubrius deprehenditur: ita nec ejusdem perverstra-tatione est perniciosius quicquam; quorum mala vivendi ratio, remedia calidiora, commoventia pariter, ac copiosa refrigerantia; nitrosa, ac denique cun-

Hoffm. Consut. Med.

cta, quæ tonum ventriculi labefactant, pertinent. Hac etiam ratione, decoctum illud sub Litt. B. communicatum, licet in certis casibus virtute sua minime destituatur, tamen in præsentī malo majorem ventriculi debilitatem induxit, & ideo, vitiata digestionē, ruetuum generationi insignius dedit augmentum. Idcirco cum non solum ventriculus, ac intestinorum canalis atonia laborent, verum etiam totius corporis vires prostratæ videantur: perarduum omnino erit, funditus extirpare malum, præsertim quum hyemalis accedat tempestas, quæ horum morborum curationi minus deprehenditur opportuna. Neque tamen minus, quo dictis regionibus naturale restituatur robur, consultiſſimum judico, ut æger mane intra lectum pariter, ac hora quarta pomeridiana liquoris mei anodynī mineralis, binis partibus cum una Elixirii stomachici remixti triginta guttulas, ex ea, quam sexta mensura pars capit, aquæ frigidæ quantitate, successivis tamen assumat haustibus. Extrinsecus regionem ventriculi balsamo meo vitæ aliquoties de die inungere; & alvum segnem injectione clysterum domesticorum moliri conveniet. Potui ordinario minus idoneam existimo cerevisiam; sed hujus in locum, si tulerit ventriculus, commendarem decoctum ex hordei excorticati manipulo uno, radicis scorzonæ, & cornu cervi raspati ana uncia una, radicis cichorei drachmis duabus confectum; quæ species in tribus aquæ mensuris ad consumptionem tertiæ partis coquantur, percolantur, tum quinque olei de cedro guttulæ adduntur, & hoc decoctum quarta vini Rhe-nani parte permixtum pro potu interserviat. Præterea animi tranquillitati, quantum fieri potest, studere; corpus in æquali colore conservare; ac inter cibos crebro jusculis, ex carnibus gallinarum, vitulinis cum succo citri paratis, aut ex aquæ duabus partibus, vini una parte, mica panis, cumino & saccharo confecti vesci oportet. Et hæc sunt quæ proponenda duxi; optassem tamen, ut adhuc in morbi historia commemoratū fuisset, qualis matutino præsertim tempore

Y

fera-

feratur pulsus? qui si forsan fuerit celer, indicaret calorem lentum & hecticum, & spem reconvalescentiæ longe minorem faceret.

CASUS XXVIII.

An pathemata spasmodica hæmorrhoidalia a pilulis Becheri, cum resina jalappe permixtis, prognosci possint.

STrenuus quidam Centurio, annorum quadraginta, temperamenti sanguineo-cholerici, habitus corporis spongiosi & succi pleni, nullis unquam naturalibus hæmorrhagiis adfectus, nisi quod semel ante quatuor annos hæmorrhoides fluentes, sed mox iterum evanescentes passus fuerit, nec venas secandas præbere solitus, quatuor circiter ab hinc mensibus incidit in nauseam, mane potissimum vomendi conatu junctam, nec non adpetitus prostrationem, alvi obstructionem, atque lancinantes tensivosque dorsi & abdominis dolores. Consultus medicus exhibuit protinus quindecim grana pilularum balsamicarum Becheri, cum quatuor granis resinæ jalappæ præparatæ, sive cum pineis tritæ acutatum: ex quibus aliquoties alvum satis large deposuit. Neque vero ullum symptomatum exinde percepit levamen; sed accedebant præterea spasmodicæ dorsi ac imi ventris tensiones, circa os sacrum maxime adligentes, stupor crurum, continuus tenesmus, anorexia, ructus, vomitus, alvi obstructio, atque quædam circa anum irritatio, ac si solidius ipsi inhaereret corpus, quod excrementorum exitui obicem poneret. Superveniebat denique febris lenta, & post dictorum symptomatum remissionem adhuc perdurabat instar tertianæ: siquidem alternis diebus, horis pomeridianis brevi horrore, cum subsequente notabili calore adoriebatur. In tali rerum statu protinus ab initio, ad imminuendam plethoram, & præcavendam inflammationem, vena in pede tundeatur, non sine insigni symptomatum levamine. Nec

extrinsecus sine fructu in usum vocabantur frictiones abdominis cum spirituosis, clysteres, fomentationes per inesseum: ad febrim extinguendam propinabantur potiones ex aquis diapnoicis cum succo citri, conchis, antimonio diaphoretico, liquore anodyno minerali confectæ; & cum nonnunquam pavores ac subsultationes tendinum accederent; pulveri lumbricorum terrestrium nuptæ; non minus dabantur pulveres ex absorbentibus, salibusque neutris concinnati, & ob dolorum vehementiam versus noctem cum uno vel altero massæ pilularum de Cynoglossa grano permixti. His paulatim obsecundabant symptomata, & desinebant tandem in cæcas hæmorrhoides, parum cruoris fundentes: sed adhuc restabat, ut post quamvis, etiam naturalem, eamque largiorem alvi excretionem, dolores intestinorum commoverentur. Quamobrem, ut partim relaxatis venæ portæ valis robur restitueretur, partim febris lenta præscinderetur; adhibebantur roborantia, & quidem modo pulveres ex salibus neutris, absorbentibus, aliquot croci martis antimoniati granis, & flavedine corticum aurantium parati; modo tinctura tartarifata Ludovici & Lemery; modo electuaria ex conserva rosarum rubrarum, corticum aurantium, pulvere calcæ, floribus salis ammoniaci, & syrupo cinnamomi confecta. Hinc etiam factum est, ut remittente febre, æger pristinæ redderetur sanitati, atque suis muneribus vegetus iterum fungi potuerit. Verum enimvero haud ita pridem, prævia corporis incallescencia, eadem revertebantur symptomata; sed post datos pulveres ex conchis citratis, & salibus neutris protinus remittebant. Tum adhibuit æger quædam ab alio medico remedia; ex quibus non solum pejus habebat, sed quoque post aliquod tempus, bis ex improviso gravi mentis deliquio prehendebatur. Quod licet factis præcordiorum frictionibus, ac calidis fomentationibus brevi tempore expugnaretur: tamen succedebant vertigo, ructus crebri, dorsi dolores, atque

coryza. Hinc misso ob instans æquinoctium ex vena in pede incisa sanguine, ventriculi regioni imponebatur emplastrum de cumino & crusta panis, cum oleo menthæ malaxatum; interne dabatur sal digestivum Sylvii, oleo corticum aurantiorum, spiritu nitri dulci, & salis ammoniaci anisato permixta. Et sic debellata sunt hæc symptomata; nisi quod ructus ac vertigo adhuc nonnunquam infestent. Neque tamen minus ad salvandam medici famam in questionem venit:

1. Num memoratum laxans, quod pilulæ balsmicæ cum resina jalappæ acuatæ constituebant, adeo violentum ac drasticum vocari mereatur purgans, ut excitandis, quæ ægrum cruciabant, symptomatibus solum sufficerit?

Anne potius præsens affectio fuerit colica hæmorrhoidalis?

3. Utrum in illa venæ sectio fuerit salubris, nec ne?

4. Num ex fontium medicamentorum, præsertim Driburgensium, aut Pyrmon-
tanorum usu, perfectam mali curationem liceat expectare?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Communicatus mecum casus, & in illo quædam quæstiones fuerunt propositæ; quarum primæ satisfactorius, non possum allegatum purgans, in viro quadragenario exhibitum, pro tam violento habere, ut præsertim morbum excitaverit, aut magis adauxerit: cum non solum pleraque symptomata, jam ante illius usum præsto fuerint, verum etiam resina jalappæ cum amygdalis sive pineis trita in intestinis haud coagulari potuerit. Contra vero si consideravero, ægrum nostrum ob sanguineum temperamentum, dietam lautam, intermixtam venesectionem, & alias forsan causas, insignem sibi met contraxisse sanguinis abundantiam, quam natura etiam aliquot abhinc annis per hæmorrhoidalem fluxum imminuere tentavit: facile intelligo, omnium symptomatum causam

ex cruore in vasis hæmorrhoidalibus internis accumulato esse derivandam. Dum enim ille in dictis regionibus stagnavit, tumorem primum in intestino recto progeneravit; exitu vero per hanc viam denegato, ad vasa venæ portæ subinde regurgitavit, & sic humorum circulum in visceribus imi ventris reddidit inæqualem. Quamvis igitur dictæ pilulæ tantæ haud fuerint efficacis, ut sanguinis per venas fedales excretionem promovendo, mali symptomata sustulerint; tamen nullo modo pro horum causis haberi possunt. Et rectissime egit omnino consultus medicus, quod per venam in pede tulsam, humorum molem imminuere, atque clysterum & fomentationum ope fluxum hæmorrhoidalem revocare tentaverit. Enimvero neminem, in frequenti artis exercitio versatum fugiet, quanta diuturna pariter ac periculosa mala suboriri soleant, si cruor in intestinis inferioribus stagnaverit, & exitu per anum destitutus, intestinorum tunicas nimium distenderit. Inde enim pleraque spasmodica hypochondriorum, ad quorum classem noster etiam ægrotus pertinet, symptomata, curatu difficillima suos mutuuntur natales.

Quamobrem præsentem morbum, juxta alteram quæstionem, non tantum pro colica hæmorrhoidali, sed etiam affectu spasmodico, totum intestinum v. lumen, ventriculum atque mesenterium occupante habendam esse arbitror. Meotis vero deliquia non nisi a cruoris circulo per cordis ventriculos retardato originem trahunt, quod circuitus impedimentum humoribus magno impetu, in cordis dextrum ventriculum pariter ac auriculam compulsis, & has partes insigniter distendentibus debetur. Neque enim polyposa adhuc metuo concrementa, cum pullum nondum intermittentem, nec spirationem post corporis motum anxiam ac difficilem esse, ex morbi historia percipio.

In tali rerum statu, ad tertiam responsurus quæstionem, adeo necessariam iudico venesectionem in tam sanguineo sub-
jecto,

jecto, ad hæmorrhoidalem evacuationem prono, ut ejus omissionem pro principali omnium symptomatum causa, omnino agnoscendam esse credam.

Et quod denique quartam attinet questionem; certissimum est, præsens malum absque thermarum, balneorumque usu, nec non aeris mutatione & pertina-ci victus observatione nunquam sublaturum iri. Quare commendo thermas Carolinas, futuro vere potandas, & tum balnea Tœplicesia adhibenda; quippe quæ ad tollendos hosce morbos sæpius deprehendi præstantissima. Ceterum a potu vinoso atque cerevisiario abstinere, & sola aqua uti; ac præter venæsectiones, pulveres absorbentes interdum adhibere conveniet.

CASUS XXIX.

De malo hypochondriaco.

VIR annos triginta natus, decimo jam quinto ætatis anno peculiari affectu infestari cœpit. Nimirum singulo vere ac autumno, mane potissimum sub frigidiori tempestate, molesti ardores, ac pultulæ scorbuticæ faciem manus atque pedes obsidere sueverunt; quibus ventriculi rosio, ac insignis edendi cupiditas supervenit; sumtis autem cibus, vel radice aristolochiæ rotundæ protinus remiserint omnes molestiæ. Successu temporis narium hæmorrhagiæ, non sine levamine, accesserunt: ex quibus ager, qui præterea staturæ longioris, habitus strictioris, vasisque capacioribus instructus est, pro tabis pulmonalis candidato judicabatur. Hinc singulo mane lac caprinum, postea vaccinum calide potare debebat: sed paullo post in hypochondriacas incidebat passiones. Quæ, licet primum corporis exercitio mitigari potuerint, tamen paulatim magis magisque invalescebant; & accedente ob cholericum, quo pollet, temperamentum crebra iracundia, tandem æstu potissimum volatico, ac oculorum caligine, semet exferebant. Potavit igitur, suavis quorundam, per binas successive annos, acidulas Egranas,

& quidem frigidas, satis copiosa quantitate, cum addita martis limatura; sed tantam exinde ventriculi debilitatem sibimet contraxit, ut jejunos insigni præcordiorum anxietate, artuum tremore, ac canina ferme fame corripereetur; neque etiam minus sumtis epulis male haberet. Hinc variis porro curationibus im-provide tractatus, majorem successive symptomatum hypochondriorum vehementiam tolerare cœpit; nisi quod alvus nunquam obstructa, sed semper laxa fuerit. Tandem ob atrocem utriusque hypochondrii tensionem, medici immediate jecinoris atque splendis infarctum suspicabantur. Nihil tamen minus, cum post adhibitæ tincturas, ac pulveres antihypochondriacos semper aliquale mali levamen sequeretur; & institutis circa æquinoctia in pedibus venæsectionibus, catharrales plerumque narium ac pectoris affectiones succederent, cum subsequente corporis & animi alacritate, non omnem salutis spem abjecit ager. Quare potius, quoniam crebri ructus, ac vomendi conatus ipsum invadebant, purgantibus primum sibi consulere putabat: quæ cum magis debilitare viderentur ventriculum, ad vomitoria confugebat: neque vero ex his obstructiones atque tensiones ventriculi ac hypochondriorum penitus remittebant. Tum forsan incidebat in lectionem scriptorum Hoffmanni diæticorum, & cum legisset, præstantissimam ac universalem ferme in aqua latere medicinam: singulo mane infusum theiforme, quod veronicam, scordium, atque trifolium habebat, larga & fere duarum mensurarum quantitate, inter obambulandum, & fumum Nicotianæ sugendum potare cœpit. Hinc mucus, qui antea in ventriculo ac circa cordis scrobiculum, veluti impactus erat, emolli vi-debatur: & licet præcordiorum anxietates accederent, tamen gaudebat, quod majori facilitate absque nausea, si capite inclinato hypochondria comprimebat, vomere potuerit. Non minus vespertino tempore post levissimum corporis motum, saburra acidissima sponte eructabatur: qua excreta, spiratio facillima suc-

succedebant, atque præcordia quasi exinanita videbantur. Idcirco continuabat decocti illius potationem mane pariter ac vespere: & inde matutino tempore copiosissimam pituitam, meridiano autem acidam dumtaxat ac biliosam saburram vomitu reddebat. Sic mollita ventriculi regione, restabat adhuc hepatis pertinacissima obturatio, ac vehementissima inflatio: sed hanc etiam tandem relaxabat, dum illam regionem, vinctulis perpetuis constrictam, post potas calidiores aquas, manu fortius comprimebat, & sic incarcerationum ibidem mucum, vomitu excernere poterat. Ab hinc novissima ætate ad thermas Carolinas adiit, iisdem mali reliquias expugnaturus: at his nunquam ducebatur alvus, nisi vespere pilulas balsamicas, mane sal Epsomense sumeret, aut clysteres sibi infundendos curaret; sed omnis aqua, quam singulo mane quadraginta vasculorum quantitate potabat, cum multo viscido ac bilioso muco per vomitum eructabatur. Hinc domum reversus iterum, potationem infusi theiformis supra allegata ratione continuavit, & nonnunquam pulveres absorbentes interposuit: quo tandem factum est, ut utrumque hypochondrium, ac regio circa cordis scrobiculum ab omni muco libera, & quasi vacua redderentur. Non minus vomitus jam sunt rariores; & mane atque vespere sæpius nulli: contra vero post corporis motum a meridie institutum, plerumque biliosa acris saburra ex ore fertur; licet tum non potetur infusum. Interim nondum ab omni molestia liber est; sed his potissimum adhuc infestatur symptomatibus.

Namque primum tonus ventriculi ac reliquorum viscerum adeo labefactatus est, ut, si per aliquod tempus federit æger, protinus inflativis ventriculi atque scrobiculi cordis doloribus, spirandi difficultate, ac pressorio in oculis sensu afficiatur, & inter respirandum flatus in sinistro hypochondrio instar aquarum fluctuent, donec vel per superiora, vel inferiora eructentur. Quæ vero symptomata, præcordiorum atque ab-

dominis fortiori constrictione aliquantulum mitigare potest. Hora nona matutina, post præviam oscitationem, atque corporis languorem, molesta ventriculi rosione infestatur; quæ quidem sumto similæ frusto, vel pulvere absorbente paululum remittit, sed remanet tamen avida ciborum adpetentia ad prandium usque. Tum vero excipiunt ventriculi inflationes, gravis spiratio, & omnium actionum torpor: ac denique hora pomeridiana quarta, post institutum corporis motum, acris biliosa saburra eructatur. Si sub epulis potaverit vina dulcia, aut Hungaricum, molesta in oesophago sentit titillationem: quæ, sumto Rheano invalescit, & avidiori fame stipatur. Fortiorem ingressum insequuntur obtusi & tensivi utriusque hypochondrii dolores: sæpius quoque, laxata potissimum alvo, molestæ tractiones ab humeris ad cervicem ascendant, quæ collum distorquendo, caput instar emprostothoni, deorsum & simul antrosum flectunt. Neque porro minus tensiva titillatio nonnunquam percipitur in dextro hypochondrio juxta ventriculum, ubi forsan vesicula fellea residet; quæ sæpenumero ad ipsa usque extenditur labia, cum peculiari eorundem motitatione, suctione fumi Nicotianæ æmulante, atque violenta pedis dextri agitatione. Videtur ea regio adhuc muco quodam obstructa, spasmis ab hoc veluti liberanda: quod si vero acida ac biliosa eructetur materies, aut sternutamenta accedant, remittunt hæc molestiæ. Mitissima non minus observantur post sumtas pridie pilulas balsamicas; sed, quod notatu dignum est, acerbiores antecedit alvi dejectionem, qua facta iterum mitigantur. Neque etiam ignorari oportet, hæc affectiones pro varia tempestatis ratione admodum diversas existere: hac enim pluviosa, torpidus ac languidus observatur æger: sicuti etiam, cælo existente sereno, longe vegetior deprehenditur. Jam quoque absque ulla molestia infusum theiforme ex veronica, melissa, sceniculo, salvia & millefolio

confectum potare potest: cum ventriculus olim non nisi amarulentas tulerit herbas, aut acrimoniam. Dietam ceterum per aliquot annos exactiorem observat, nec acida, lacticia, poma &c. ob inde inductam vehementiorem ventriculi fermentationem, nec eundem ob finem cerevisiam Lobeginensem assumit; sed pro potu ordinario, cerevisia lupulata, cornu cervi raspatum permixta, cum fructu uti fuit.

CONSULTATIO.

EX iis, quæ de adversa ægri cuiusdam valetudine, mihi perscripta sunt, facile intellexi, illam omni jure passionis hypochondriacæ, quæ maximum medicorum est scandalum, mereri nomen. Quamvis autem hisce temporibus frequentissimum deprehendatur illud malum: attamen pauci sunt medicorum, qui illius originem, causam, ac veram sedem rite prospexerint; quemadmodum ex variis, quas fovet, opinionibus luculenter patet. Quidam enim passionem eam ex obstructione vasorum in mesenterio capillarium; alii ex infarctu splenis; alii ex saburra acida, viscida atque biliosa ventriculi derivant; alii denique omnia spasmodica, quæ præsto sunt, symptomata pro salutaribus naturæ habent moliminibus, quibus humores superfluos ac stagnantes per venas sedales eliminare intenderet, sed voto suo sæpius privaretur. Verum enimvero, mea quidem sententia, atrox hoc malum non nisi perverso, quin imo inverso ventriculi ac intestinorum motui peristaltico debetur, qui in harum valde nervosarum partium spasmodica ac convulsiva contractione non minus, quam earundem atonia atque resolutione consistit. Quemadmodum enim ab integra, & naturali ventriculi ac intestinorum peristalsi, debita ciborum concoctio, succi chyloli legitima secretio, ac sæcum alvinarum salutaris excretio dependet: ita e contrario ab eodem motu peristaltico, per humores inflexuris, plicis, atque valvulis intestinorum stagnantes, perverso ac labefactato, non so-

lum dictæ harum partium functiones admodum destruuntur, verum etiam multi status atque spasmi progeniuntur, qui per consensum cum reliquis nervosis partibus, universum corpus in tristem violentorum motuum rapiunt societatem.

Quamobrem crebra compertum habeo experientia, hypochondriacam hanc passionem ab iis causis, quæ nervosarum illarum partium tonum ac elaterem destruendi facultatem possident, facillime generari. Hujus generis sunt diuturnus mœror, gravis terror, vehemens refrigeratio, potus frigidus, maxime post iram, terrorem, violentos vomitus ac alvi defectiones, aut corporis incalescentiam ingestus, largior ciborum acidorum assumptio, frequens purgantium fortiorum usus, inordinatus aquæ frigidae & acidulorum potus, ac denique opiatorum & adstringentium in cohibendis fluxionibus sanguinis, alvi profluvii, & febrium accessionibus abusus. Non minus huic sæpenumero contribuit nativa generis nervosi, & præsertim ventriculi & intestinorum debilitas; quæ etiam nimis sanguinis profusionibus, multis vigiliis, immodicis meditationibus, laboribus mentem fatigantibus, vitæ sedentariæ, maxime quæ corpore incurvato fit, vehementi hypochondriorum compressioni, quæ maxime in sexu sequiori per vestimenta compressoria locum habet, haud raro in acceptis ferenda est. Hæc nimirum causæ, præsertim si plures illarum concurrant, adeo destruere valent saluberrimum ventriculi & intestinorum elaterem, ut, nisi tempestivæ ferantur suppetiæ, noxiosissimum illud, quod hypochondriacum vocant malum, pressio insequatur pede. Quam arduum vero sit, ejusmodi ex vitio partium solidarum propullulantes morbos funditus extirpare, ut, qui in frequenti artis versantur exercitio, erit notissimum.

Quod si igitur eas perpendam causas, quæ morbum istum in nostro produxerunt ægroto, has inter semet offerunt crebræ narium hæmorrhagiæ in juventute toleratæ, vita sine motu deserta, multi mærores ac sollicitudines, perversus acidu-

larum Egranarum cum limatura martis, nimia quantitate; & frigide potarum usus, & sæpius data purgantia. Hisce enim tonus ventriculi & intestinorum adeo lassus ac inversus fuit; ut status ad superiora compulsi, in flexuris coli potissimum intestini, quæ in utroque hypochondrio deprehenduntur frequentissimæ, subsisterint, & tali ratione alvinæ obstructionis, rucluum, anxietatum, vomendi conatum, atque tam violentarum dextri maxime hypochondrii inflationum, luculentas suppeditent rationes. Hinc vero, cum status ac motus humorum ad superiores magis regurgitarunt partes, æger ex vomitibus se levatum iri putavit: sed nec his conatibus subscribere possum. Licet enim vomitus illi lenioribus dumtaxat subsidiis, atque copioso infusorum calidiorum potu provocati, & nonnunquam etiam symptomatum levamen intulisse fuerint visi: nihilo tamen secius inversio morus peristaltici iisdem longe pertinacior reddita est. Neque ideo mirum, quod thermæ Carolinæ, per vomitus semper reddita, spem fefellerint.

Ut vero desiderio ægrotantis satis fiat, & præsertim labefactatus ventriculi ac intestinorum tonus, qui omnium symptomatum primum est fundamentum, corroboretur, convenientissimam judico sequentem medicationem. Primum quidem rectæ vivendi rationi, uti hætenus factum est, ulterius insistere; & præsertim animi tranquillitati, ac corporis moderato exercitio probe studere conveniet. Deinceps bis quotannis, Martio nimirum ac Septembri mensibus, sub cælo sereno, prævio pediluviorum usu, quinque, vel sex cruoris ex vena in pede tusa detrahantur uncia; sed eo potissimum tempore cibi concoctu difficiliores fugiantur, & aer frigidus omni arceatur studio; alias enim facillime desuæiones, quin & febres catharrales suboriantur. Post venæsectionem autumnino institutam, per decem dies singula vespere decem mearum pilularum balsamicarum capiantur: mane vero drachma una salis mei aperitivi, in haustu aquæ mineralis, vel Tonstadianæ, vel Selteranæ,

vel Egranæ tepidioris soluti assumatur; & tum quædam vascula infusi Theiformis ex veronica, salvia, melissa, & scœniculo parati hauriantur. Denique ex ultimo sub epulis haustu adhibeantur sexaginta guttulæ mixturæ balsamicæ, quæ sic se habet: Recipe essentia corticum aurantiorum recentium, tincturæ tartari, essentia gentianæ rubræ ana drachmas duas. M. Ex hac enim curatione idem resultabit emolumentum, quod ab usu theriacum vel acidularum expectare licet. Præterea singulo octiduo memoratæ superius pilulæ semel assumantur mane; & post meridiem non minus, ac circa vespere præcedentis diei, drachma una salis aperitivi, cum dimidia lapidum cancrorum capiatur. Contra ventriculi inflationem, & præcordiorum anxietatem, non efficacius erit subsidium, quam tinctura corticum aurantiorum, cum spiritu nitri dulci, aut liquore meo anodyno, essentia castorei, ac oleo florum chamæmeli, vel millefolii verò permixta, & sexaginta guttis ex aqua menthæ, vel scœniculi propinata. Iisdem molestiis convenientissimam etiam opem feret cataplasma, ex pane fecalino, absinthio, mentha, bacis juniperi, caryophyllis, cumino & chamomilla Romana cum vino paratum, & calide circa ventriculi regionem adplicatum: quippe quod non solum status discutiendi, verum etiam lenem sudorem movendi, egregiam possidet virtutem.

Ad infringendum porro, quod in ventriculo hospitari videtur, acidum, abs erit, nonnunquam vel ante epulas, vel hora quinta pomeridiana drachmam dimidiam lapidum cancrorum præparatorum, unicæ olei de cedro guttulæ nuptorum ex aqua frigida adhibere. Si vomitus, alvi profluvium, aut dolores intestinorum accesserint; operæ pretium erit, decem vel mearum balsamicarum, vel aloephanginarum pilularum, extracto rhabbarbari permixtarum, unicum theriacæ cœlestis, sicuti illam in notis ad Poterium parandam docui, granum addere, & nonnunquam devorare. Quod si denique hæmorrhoidalis fluxus indicia,

aut tumores ani adparuerint, partim ani vi fellæ perforatæ fomentationes, partim hirudinum adplicationes insigniter prouiderunt.

CASUS XXX.

De affectu hypochondriaco.

Illustrissimus quidem comes, annum jam egit ætatis suæ quadragesimum primum, temperamenti est sanguineomelancholici, habitus corporis strictioris, succipleni, sed pallidi faciei coloris. Prandio utitur opiparo; cœna nulla; & pro potu ordinario aquam bibit vino nuptam, vernali autem ac autumnali tempore infusum theiforme sorbillare suevit. Vespero post cœnam indulget fumo Nicotianæ, quantum illius, quam Canaster dicunt, quatuor vel quinque fistulis sugere potest: exinde enim alvum non minus quam flatuum eruptionem promoveri observat. Solet porro sub tempestate serena corpus, præsertim equitatione movere; cum ex intermisso sub cœlo pluvioso hocce motu, insignes in hypochondrio sinistro molestias, & artuum languorem percipiat. Juvenis adhuc nullis morbis, nec hæmorrhagiis, nec catharris unquam obnoxius; nisi quod frequenter dentium dolore, ac febre acuta aliquando laboraverit. Viginti novem annos nato hæmorrhoides fluere cœperunt; sub quarum excretionem per binos adhuc annos illibata gravissus est sanitate. Verum enimvero cum corpus, primum vino largiter hausto, & mox junctâ inter venandum fortiori equitatione insigniter commovisset, post effusum exinde nimium per venas sedales cruorem, hæmorrhoides siluerunt. Tum vero successerunt febres intermittentes, & per integrum annum tristem scenam ludentes, non nisi potis tandem, anno millesimo septingentesimo vigesimo primo, thermis Carolinis curatæ fuerunt. Neque autem rediit sanguineus per anum fluor; quamobrem venæsectiones in usum vocatæ, & verno semper tempore in pede detracta satis larga sanguinis floridi quan-

titate, institutæ sunt. Abhinc quidem hæmorrhoides quotannis proruperunt, sed nec sufficienti copia, nec cum levamine ægotantis fluxerunt: quid? quod ab eo potius tempore variæ molestiæ, præsertim pressiones in hypochondrio sinistro, mentis angustia, atque melancholia, quas omnes flatuum excretio, usu Tabaci egregie adjuta, mitigat, infestare cœperint. Hæc ergo symptomata cum magis, magisque invalescerent: iterum annis 1726. & 1727. usu thermarum Carolinarum oppugnata sunt; quæ malo quidem quasdam intulerunt inducias; nec vero hæmorrhoides revocare, nec ideo impedire potuerunt, quominus per intervalla recrudescerent molestiæ. Et hac ætate novissime elapsa, ex ingenti ob duorum liberorum intra sex hebdomades variolis peremptorum obitum, suborto mœrore, longe majus sumserunt augmentum. Namque mox supervenit, & per decem dies inhaesit largum alvi profluvium: quo sopito, animi laxandi causa iterum Carolinos fontes adiit perillustis æger. Domum reversus, sanguinem per alvum reddere cœpit aliquantulum; sed brevi post dolorificus ac insigniter ardens furunculus, inguinis regionem occupavit, cui gallinacei magnitudine, & crebris horribus, nocturnis sudoribus, appetitus prostratione, vigiliis, virium jactura, & corporis contabescencia stipatus, metum iniecit, ne forsân viscerum labes subesset, ac hæctica febris jungeretur. Evanuit autem ille metus, cum apostemate hoc congruis emollientibus maturato, aperto, purificato, ac denique consolidato, corpus iterum pinguesceret, vires restaurarentur, somnus atque ciborum adpetentia redirent. Recruduerunt nihilominus pristinae molestiæ; quæ jam partim in flatulentia, & hinc suborta præcordiorum anxietate, partim splenis affectione quadam consistunt. In hujus enim regione, ab omni tumore ac duritie libera, sentiuntur tensivi atque pressorii dolores; qui nonnunquam versus abdomen instar auræ calidioris, cum subsequente euphoria, extenduntur. Neque vero

vero alia, hypochondriacis propria, symptomata adfigunt, uti quidem sunt capitis dolores, nausea, ructus, sudores nocturni &c. neque enim lecto affixus tenetur æger. Ceterum notari meretur, hæmorrhoides olim verno semper fluxisse tempore, & illustrissimum Comitem a potu vini, licet largiori, accedente potissimum grato consortio, passionum suarum egregium percipere levamen. Interim cum ab istis malis vindicari cupiat, atque ne successu temporis graviora accedant, vereatur: ad Te confugit, Vir Excellentissime, & doceri petit, quinam sit, quo laborat, affectus, & qua potissimum ratione expugnari queat.

CONSULTATIO.

Morbus, quo perillustris Comes male habetur, non alius est, quam hypochondriaco spasmodico-statulentus. Deditur ille sanguinis nimix moli, ejusque excretioni per vasa hæmorrhoidalium denegata, ac irregulari: qua fit, ut succi vitales intra vascula intestinorum, maxime inferiorum stagnantes, horum elaterem debilitent. Tum vero multi flatus, præsertim in flexura intestini coli, sub hypochondrio sinistro sita generantur, ac partes hæc nerveas admodum distendunt; a quarum distensione dolores, angores, anxietates cardialgicæ, digestionis vitia, & melancholicæ accessiones, suos mutantur natales. Inter causas autem horum symptomatum remotiores, merito referri debent diæta lauta, vita motus experta, diuturnus mœror, & forsitan nativa generis nervosi debilitas. Neque igitur ex repetito thermarum Carolinarum usu, passionem istam penitus debellari potuerunt, quoniam ex illis legitimum hæmorrhoidalium fluxus successum impetrare haud licuit. Porius notabilis abscessus in inguine, ac procul dubio in concursu tendinum musculorum abdominis, quem lineam albam vocant, subortus fuit: quales hoc anno frequentes, & vel ab impuro sanguine, vel retropulsa podagra

inductos observavi. Ut autem a restituantibus adhuc molestiis liberetur comes illustrissimus, suadeo, ut primum crebriori corporis exercitio studeat; & ad minimum ter quotannis, nimirum Februario, Junio, ac Septembri mensibus, venam in pede tundendam curet. Potui ordinario per æstatem egregie inservient acidulæ Selteranæ, cum quarta vini Rhœnani parte mixtæ; hyeme vero hoc decoctum: Recipe radicum graminis, scorzonæræ ana uncias quatuor, cichorei unciam unam & semis, corticis ligni sassafras drachmas tres. Conc. D. S. species, quarum uncia binæ in tribus aquæ mensuris per horam dimidiam sunt decoquendæ. Quo ad herbæ Nicotianæ usum pertinet; illa tantum abest, ut turbet digestionem, ut potius alvi successum adjuvatura sit, si parcius ac repetitis vicibus, nimirum mane sub potatione infusi calidioris, deinceps hora quinta pomeridiana, denique vesperi sugatur. Inter pharmaca vero haud congruum erit, multis variisque remediis uti: sufficient ex illis Elixirium meum viscerale, atque pilulæ balsamicæ. Illius nimirum septuaginta vel octoginta guttas vel mane ex infuso calidiori, vel ex ultimo sub epulis haustu capiet; harum quatuordecim, una cum duobus pulveris præcipitantis scrupulis singulo octiduo semel cubitum iturus assumet; nec non tempore fluxus hæmorrhoidalis, si minus recte successerit, usurpabit. Et hæc sunt, quæ in salutem illustrissimi Comitis proponenda duxi, quæ Deus reddat salutaria, ex animo precor.

Relatio.

Ex Elixirio viscerali in confortando ventriculo insignem fructum percepit illustris æger; quare continuato illius per tres menses usu, sequenti anno Carolinas iterum adiit thermas, iisque sub recta victus observatione potis, egregie habere ac valere cœpit.

C A S U S XXXI.

De passione hypochondriaca in femina.

Matrona quædam 31. annorum, temperamenti sanguineo-cholericæ, habitus strictioris, in sterili per decem jam annos vivens conjugio, & alvi obstructioni, sæpius per octo dies inhaerenti, obnoxia, haud raro fluorem album patitur, concubitu fungitur magis dolorifico, quam jucundo; & sub lotii mictione, vehementes in urethra ardores sentit, ac lancinationes. Menfes statim fluunt tempore, sed parca quantitate; & cruorem fundunt primis diebus atrum; tertia autem, quæ simul ultima est, lividum, & putri materiæ similem. Ad congestiones, præsertim oculorum, valde proclivis est; siquidem dexter potissimum oculus haud raro rubore inflammatorio occupatur, & ex cantho interno multum pus plorat; ut sæpiuscule metus fistulæ lacrymalis fuerit.

Gravioribus morbis nunquam fuit infestata: at quinto ætatis anno scabies obfedit corpus; cui intemptivo unguentorum usu repulsæ, successerunt variolæ. His curatis, scabiosa materia oculis incubuit, illosque gravi congestione affecit, ut per sex integros menses, lucem absque ingentibus adspicere nequiverit doloribus. Licet etiam hæc molestiæ, setaceo nuchæ adplicato obsecundantes remiserint: attamen insignis oculi præsertim dextri, relicta fuit imbecillitas, adeo ut sæpiissime illius inflammationem patiatur. Hinc tribus abhinc annis fonticulum in brachio excitandum curavit; neque tamen minus novissima hyeme, graves ad eundem oculum congestiones, bis toleravit. Et quum symptomata illa, nimirum alvi obstructio, fluor albus, ardor & acrimonia urinæ, atque ophthalmia majora in dies sumant incrementa: salutare anhelat consilium, ut ab illis vindicetur.

Ceterum animo satis tranquillo, & ad irregulares affectus minus proclivi fruitur; cibus concoctu difficilioribus, atque

salitis magis indolget, quam mollioribus; sub epulis vino recentiori Gallico, haud adulterato, aut nonnunquam eo, quod vocant Pontac utitur; pro potu ordinario aquam adhibet, rarissime cerevisiam; vita gaudet mobili; & bis quotannis venam secandam præbet.

CONSILIUM MEDICUM.

Symptomata, quibus generosissimam mulierem graviter infestari, historia mecum communicata docuit, satis superque testantur, succos vitales non solum impuros, corruptos, atque scorbuticis sordibus imbutos esse; verum etiam difficiliorem ac irregularem circuitum, per uterum, mesenterium, ac reliqua imi ventris viscera ferri; & in nervosis partibus hinc inde stagnare. Neque vero minus partium solidarum, præsertim ventriculi ac intestinorum vitio, ac atoniæ quædam debetur animadversio: unde non tantum crassus ac illegitimus generatur chylus, verum etiam flatus atque spasmi excitantur, qui humores impuros ad superiores partes, pectus, caput, & præsertim oculum dextrum, tanquam partem debilem magno compellunt impetu. Hæc autem fluidarum pariter ac solidarum partium vitia a nativa potissimum generis nervosi debilitate, primos mutuata natales; minus sufficienti corporis motu, ac perverso forsitan rerum non naturalium, ciborumque acidorum & saliorum usu magis aucta videntur atque sustentata. Quæ jam radicata, & inveterata licet difficillimam promittant curationem: attamen cum illustris ægra florida adhuc constitutione, ac vegetiori ætate gaudeat, minime est desperandum. Idcirco ad impetrandam sanitatem operæ pretium fore credo, ut futuro vere thermæ, quæ in Carolinis scaturiunt, molares per quatuor hebdomades potentur, & subinde balnea Trospiciensia per decem dies adhibeantur. Huic vero curationi ut aptum reddatur corpus; ineunte vere, prævio pediluviorum usu, vena in pede secanda; & singulo triduo pulvis laxans, ex pulveris rhabbari drachma dimidia, nitri & terræ fo-

foliatæ tartari ana granis sex confectus erit capiendus. Deinceps potus in locum ordinarii, missa omnicerevisia, decocto quodam cum vino Rhenano veteri permixto, aut acidulis Selteranis, ejusdem vini tertie parti nuptis uti conveniet. Non minus frequenti atque moderato corporis exercitio indulgere; contra vero a cibis crudicibus, salis, acidis, refrigeratione, & animi affectibus probe cavere decet: & denique Elixir meum viscerale, guttis sexaginta & sub epulis, & hora pomeridiana quarta, etiam inter Carolinarum potationem assumere expediet. Quæ si rite in usum traxerit generosa mulier, de felici curationis eventu nullus dubito.

CASUS XXXII.

De affectu hypochondriaco cum tumore erysipelaceo pedis.

VIr quidam litteratus, Theologiæ Professor, annorum quinquaginta, temperamenti sanguineo-cholerici, a teneris illibata sanitate gavissus, anno ætatis quadragesimo primo ob crebros & vehementiores, quos ex suggestu pariter, ac cathedra fecit, sermones, levi tussicula atque raucedine, per intervalla sollicitari cœpit. Tussis invaluit subinde, ac inveteravit: quid? quod sex circiter abhinc annis insultus mali hypochondriaci accesserint. Hos suasu medici cujusdam primum venæsectionibus oppugnavit; quas, licet ob vehementem aversionem semper comitarentur mentis deliquia, tamen bis in pedibus, semel in brachio celebrandas curavit. Postea infusum vinosum, haud sine levamine quodam potavit; & anno 1724. acidulas Driburgenses in usum vocavit, ac ob earundem egregium effectum sequentibus annis continuavit. Tum anno 1726. catharrales affectiones, graves non minus ac molestas toleravit; quæ post sex hebdomadam decursum remiserunt quidem, sed difficilem anhelationem, atque tussim humidam, cum excretionem muci reliquerunt; adeo, ut cessante nonnunquam ea tussi,

pejus habuerit æger. Novissima hyeme accessit vocis raucedo, & tandem 10. Calend. Martii accidit, ut circa horam septimam vespertinam, prævio ingenti horrore, magno astu per triginta horas, cum sopore, & contabescencia carnosæ in facie substantiæ stipato cruciaretur; quem subinde paullo remittentem, scorbuticus ac inflammatorius pedis dextri excepit tumor. Consulti medici æque ac Chirurgi nulla exhibuerunt remedia, fore ut hic tumor sponte evanesceret, arbitrati. Hinc ægrotus ipse sibi met consulturus, adplicuit flores sambuci cum farina fecalina mixtos, eo quidem effectu, ut imminuto tumore, iterum sermones sacros ex suggestu facere valeret. Sequenti solis die denuo administraturus sacra; præcedente vespere, sumtis epulis eundem incidebat febrilem affectum: & cum nihilominus postridie inter ipsos calores suggestum conscendere, ac fermocinari teneretur, eo vehementior finitis sacris evadebat ardor, cum soporoso affectu per viginti quatuor inharrens horas; ac tandem in scorbuticum sinistri pedis tumorem cum duritie ac rubore stipatum desinebat. Medici consulti iterum opem suam reculabant, eam putantes supervacaneam; ut ideo domestica eligere subsidia, & tandem aquas Driburgenses in usum revocare æger cogeretur. Hæc per undecim dies potæ, humores primum vehementer commovebant; & tandem cœcas hæmorrhoides, admodum dolentes, & adhuc durantes inducebant. Præter illas malo hypochondriaco per intervalla infestatur; & ob scorbuticum pedis tumorem in publicum prodire nequit.

Ceterum adpetentia ciborum aliquantulum viget; neque tamen peristalticus intestinorum motus ab omni vitio immunis videtur. Nullis, quantulum quidem reminisci potest, victus erroribus umquam indulsit: mane aliquot vascula decocti herbarum Theebois fortillare; inter prandium cujuscunque generis edulis vesci, & parcissime vino Rhenano uti suevit. Ab epulis ad extinguendam sitim, ob multam fermocinationem ipsi familiarum, cerevisiam, ut ut malæ notæ, potare

tare solet; quoniam decocta ipsi substituta sitim delere haud valuerunt. Coena utitur parviori; & cubitum iturus parcam dosin aquæ asthmaticæ assumit. Somno gaudet tranquillo, nisi quod sub novissima aquarum medicatarum potatione, crebra ad mingendum stimulatione fuerit turbatus: alvinæ faeces modo crassiores, modo tenuiores redduntur. Nec denique ignorari oportet, ipsum commorari in humido habitaculo; ac herbæ Nicotianæ Bremensis, quæ levissima est, fumum parcissime sugere suevisse.

CONSILIUM.

Afectus principalis, qui somme Reverendum immaniter tractat virum, procul omni dubio est hypochondriacus: ex quo tanquam fonte reliqua symptomata, tussis nimirum atque rucedo diuturna, scorbutica humorum dyscrasia, insultus febriles, & hos excipiens tumor pedum erysipelaceus suos mutuatur natales. Hæc inter pedum affectio maximam crucem jam figere videtur: cui non minus, ac reliquo hypochondriorum vitio accommodatissimas fuisse judico aquas Driburgenses. Has præsertim æstate futura quoque adhibendas suadeo, ita tamen ut earum, tertia parte lactis vaccini permixtarum, singulo mane mensura una tepide potetur, & hic potus per quatuor hebdomades continuetur. Notari autem meretur circa hanc curationem, quod prima die dimidia dumtaxat illius aquæ mensura, in qua mannae uncia una cum dimidia sit soluta, assumi; & manna illa singulis septem inter potandum diebus, ac denique sub curæ finem adhiberi debeat; conjunctis corporis exercitio, temperantia ab animi affectibus, & recta victus observatione. Tali enim ratione fontes isti in attemperanda humorum acrimonia, ac siti mitiganda, præclaram exferent virtutem. Potum quod attinet; omnem cerevisiam evitare, aut saltem vesperi potare decet; sub epulis autem sequenti decocto, cujus tres partes cum una vini Gallici sint combinatæ, uti conveniet: Recipe radicis scor-

zonæræ, sarsaparillæ; ana uncias quatuor, cichorei, glycyrrhizæ ana unciam, corticis ligni sassafras drachmas tres. *M. C. D. S.* species, quarum binæ unciae in tribus aquæ mensuris per tres horæ quadrantes, additis subinde citri corticibus, sunt decoquendæ. Ad pedum denique tumorem topica adplicare haud prius licet, quam donec humores depurati ac fluxiles redditi fuerint. Operæ magis est pretium, assiduo calore affectum illum pedem fovere; tum, potis per quatuordecim circiter dies aquis, hoc emplastrum admove; Recipe minii, cerussæ ana libram dimidiam, olei olivarum libram unam, aceti vini uncias quatuor, ceræ albæ uncias sex. *M.* coquantur ad consistentiam emplastri; in fine adde camphoræ drachmas tres. *D.* Hæc sunt, quæ commendare volui; quæ Numen secundet, & felicia esse jubeat, precor.

Neque verò spem fefellit hæc curatio; postquam enim æger non solum commendata remedia probe adhibuit, verum etiam Elixirium meum viscerale bis quotidie, ante prandium nimirum, ac hora sexta vespertina per aliquot menses usurpavit: imminuto sensim pedum tumore, insultus & hypochondriaci & febriles penitus remiserunt.

CASUS XXXIII.

De affectu hypochondriaco hysterico.

Fœmina generosa, duos & viginti annos nata, temperamenti sanguineo-phlegmatici, habitus corporis laxi atque plenioris, in conjugio, quo jam per quinquennium fungitur, sterili vivens, viro nupta cruorem ex utero menstruum, qui antea nunquam fluxerat, partim ope ipsius matrimonii, partim multorum remediorum, reddere demum cœpit. Accidit autem aliquando, ut dum menses fluere, sub itinere, gelidissima hyeme facta, ex rheda in nivem præcipitata, vi frigoris pariter ac terroris, protinus lunare tributum persolvere desierit. Quod cum primum ex puerili verecundia,

dja, vel ignorantia reticisset; abhinc circa tempus menstruum diris sollicitata est symptomatibus. Imminente videlicet ea periodo incidit subito in nauseam, anxietates præcordiorum, sive cardialgiam nauseosam, atque cephalalgiam, cum extremorum frigore, pallidoque & exsanguis oris colore: mox spasmi atrocissimi hypochondriorum, & acutissimi dolores in dorso, præcipue circa regionem imi ventris, & os sacrum, cum vomitu, & crebriore desidendo conatu, artuum lassitudine, vago tensivoque manuum, crurum, atque femoris dolores adeo torquent conficiuntque ægram, ut lipothymis aliquoties gravissimis, frequenterque repetentibus tentata, & parum abfuerit, quin convulsivis concuteretur motibus. Hæc symptomata, quæ inter tensivi dolores imi ventris & vehementissimi vomitus, frequentissima non minus, ac gravissima deprehenduntur, per aliquot horas violentam tyrannidem exercere solent; donec tandem cruor ex utero prorumpat. Tum remittunt per quinque vel sex circiter horas, quibus scilicet sanguis fluit: cujus excretioni iterum sufflaminata, novus clementior tamen atque brevior succedit paroxysmus. Hæc scena per nycthemeron luditur; quo elapso, vis spasmodum imminuitur, & ægra priusinas recuperat vires. Sæpius sudores copiosissimi, ac odore nares ferientes acidissimo comitantur paroxysmum, illi-jumque modo mitigant, modo plane non levant: haud etiam raro suborta sitis intensior mali remissionem significat. Ante illius accessionem urinæ redduntur tenues, ac pallidæ; atque menses, statum observantes tempus, sub ipso paroxysmo, tenues fiunt & aquosæ. Omnia denique hæc symptomata pro ratione progressi victus, animi passionum, anni temporum admodum variant, & hyeme sunt sævissima. Ceterum extra fatalem illum menstruæ excretionis terminum, optime habet ægra, colore vultus florido gaudet, somno fruitur egregio, & appetentiæ plus indulget, quam quidem ratione motus corporis liceret; ut ideo ad hypochondriacam passionem prona,

de capitis doloribus, ac ventriculi molestiis sæpenumero conqueratur. Potas æstate novissime elapsa acidulas Egranas excepit vehementissimus paroxysmus; licet binis ante diebus, pilulis Stahlia-nis cum aliquot extracti panchymagogi Crol-lii granis acuatiss, acidularum reliquæ largiter fuerint subductæ. Neque etiam venæsectiones, relaxantia, antispasmodica, balnea, aliaque remedia congruo tempore, ac ordine usurpata, quamvis mitigaverint sæpius malum, illud valuerint penitus debellare. Quare justus est metus, ne convulsiones, contracturæ, pressiones sanguinis versus superiora, & hinc pendentes vasorum disrptiones tandem aliquando suboriantur; & hinc salubre flagitatur consilium, quomodo imminens paroxysmus mitigari, præcaveri, ac totum malum expugnari queat.

Consilium Medici celebrioris.

Consideratis probe omnibus, quæ ægram excruciant symptomatibus, non possum, quin ea nomine affectus hypochondriaco-hysterici, ex humorum dyscrasia, & hinc suborto partium solidarum vitio propullulantis, omnino digna pronunciem. Facillime videlicet demonstrari posset, quomodo a cruore abundante, viscido, atque mucoso, in orgasmum deducto, tubuli menstruum vehementes sanguinem obstruantur, spasmodice constringantur, & oclusi universum nervorum genus in acerbam motuum violentorum rapiant societatem. Verum cum illustri ægræ jucundius pariter ac fructuosus erit, rationem hisce malis medendi percipere, quam illius amplam explicationem audire: paucis expediam, quæ hoc fine ipsi erunt convenientia. Meo quidem arbitrio omnis curandi vis in remotione causarum, cruoris uterini profluxum remorantium consistet: quæ cum partim in nimio, viscido, & ad orgasmos proclivi sanguine, partim spasmodica tubulorum uterinorum strictura videntur esse sitæ; operæ præ-

Pretium iudico, remedia attenuantia, ebullitiones sopientia, aperientia, ac divertentia in usum vocare. Quibus scopis licet medicus ordinarius ex parte omnino satisfecerit; pace tamen ipsius, sequentem adhuc proponam medicationem. Consultum videlicet credo, ut ægra tribus ante mensum eruptionem hebdomadibus, singulo mane undecim pilularum balsamicarum devoret, quarum hæc est compositio: Recipe massæ pilularum Becheri unciam dimidiam, extracti chamæmeli, cascarillæ, millefolii ana drachmam unam, castorei, alcohol limaturæ martis, cinnabaris nativæ depuratæ ana scrupulum unum, M. F. cum essentia anthos pilulæ ex scrupulo uno, numero undecim. His sumtis, adhuc intra lectum, cum leni regimine capiantur quedam vascula infusi theiformis, quod sic se habet: Recipe radices cichorei, poly-podii ana unciam unam, herbæ arnicæ, millefolii cum summitatibus, rorismarini ana manipulum dimidium, anisi stellati drachmas duas. Inc. cont. d. Deinceps brevi ante partum pulveris incidentis, qui ex arcani duplicati drachmis duabus, tartari vitriolati & salis absynthii drachma una sit concinnatus, quantum duo cultri cuspidēs continent, ex iusculo quodam assumatur: & tribus ab epulis horis, quinquaginta guttulæ spiritus salis ammoniaci galbanati cum infuso, superius memorato, sorbillerentur. Vespere adhibeatur pulvis stomachicus Hallensium; & pedes in pediluvia ex floribus chamæmeli & liliorum convallium parata, ad suras usque immittantur. Tum novissimis, qui fluxum uterinum antecedunt, octo diebus adplicentur hiru-dines ad loca hæmorrhoidalia: quoniam horum vasorum cum uterinis eadem origo existit: ac denique pedes probe fomentati, pannis calidis sedulo fricentur.

Quod autem ipsius paroxysmi mitigationem attinet: ad humorum orgasmum sopiendum, & præcavendas convulsiones nihil præstantius deprehendi, quam spiritum nitri caustorisatum, si illius quadraginta guttulæ ter quotidie exhibeantur, ac vespere semper pulvis antispasmo-

dicus propinetur. Quod si vero ipsæ accesserint convulsiones hystricæ; convenientissimū erit galbanetum Paracelsi correctum, singulis tribus horis novem guttulis cum saccharo assumtum. Ad leniendos in abdomine spasmos, atque tormina, nihil efficacius est clysteribus emollientibus, maxime, qui ex fumo Tabaci sunt. Nec aliena erunt linimenta, atque præsertim balsamum Scherzeri, cum oleo carminativo Mynsichti; & folia hyosciami cum lacte ad consistentiam cataplas-matis decocta. Ceterum nec nocebit parvus veneris usus, nec motus corporis moderatus, cœlo sereno instituendus: animus sit tranquilluss, vitetur aer frigidus ac humidus, potus nimis exarsuans, ac vinum dulce, & fugiantur cibi, qui sunt digestionis difficilioris, flatulenti atque pingues.

Responsum alterius Medici.

QUI præmissi morbi causas in vitio morum pariter, ac exilitate vasorum uterinorum posuerunt medicis; meo magis consentientem habent, quo magis insignem, qua illustris ægrotata pollet, obelitatē considero. Neque etiam habeo, quæ circa remedia in præmissis consilio proposita monere possim; nisi quod spiritus ac essentia in eo commendatæ mihi haud arrideant. Ut enim taceam, ea remedia legitime præparata in nullis proflare officinis; quam maxime de illis, maxime de Galbaneto Paracelsi correcto vereor, ne maiorem humorum inducant ebullitionem. Meum potius eo collineat consilium, ut ægra, misso omni cerevisiæ potu, per quatuordecim circiter ante mensum eruptionem dies, pilulis, infuso theiformi, ac pulvere in priori consilio descriptis, dicta ratione utatur. Proxime ante vernale æquinoctium venæsectio derivatoria, ac depletoria instituatur; & sub paroxysmo singulis tribus horis larga dosis pulveris antispasmodici Hallensium, aut Stahliani assumatur. Potui ordinario interserviat decoctum ex radice chinæ, scorzonere, ra-

fura cornu cervi, corticibus citri vel femine foeniculi paratum: de cujus pariter ac repetito thermarum Carolinarum atque Tœplicesium usu, ample satis & eleganter agit Hoffmannus in medicina consultatoria.

Relatio ulterior.

Commandata in priori consilio remedia, præter spiritum salis ammoniaci galbanatum, nitri castorisatum, & galbanetum Paracelsi rite quidem adhibuit generosa mulier; sed malum post illorum usum magis exacerbari videbatur. Hinc Carolinos adiit fontes, ac illorum thermas ordinarias, *den Brudel* vocatas, per tria potavit intervalla, molaribus autem non nisi bis in balneo usa est. Absoluta prima potationis periodo, cum mensium eruptione ingruerat paroxysmus vehementissimus: sed finita tota curatione, in ipso itinere recrudescere longe mitior atque brevior, adeo ut effectum thermarum haud irritum fore, crederemus. Verum enimvero spes vota fefellit: siquidem sequentes paroxysmi non solum violentiores, & horrendis doloribus, spasmis, imminutibus convulsionibus, ac mentis deliquiis stipati redierunt; verum etiam extra hunc paroxysmum spasmodicæ manuum pedumque, præsertim lateris sinistri contractiones, capitis dolores, pectoris constrictiones, anxietates, ac veluti excoriationes, quin & melancholicæ accessiones, somno & appetitu integris, ægram exercere cœperunt. Nihilotamen minus post potas Carolinas nulla ferme adhibuit medicamina: & novissime a crebris vomitibus colam quasi intumescere videtur, ut metus sit scrophulæ. Tandem ultimus paroxysmus, quo ante octo circiter laboravit dies, mitior recurrebat; quoniam aliquot ante illius invasionem diebus, alvum, ad obstructions alias proclivem, pulvere rhabarbarino subduxerat.

CONSULTATIO.

Postquam historiam morbi, qua illius foemina exercetur, & adnexa celeberrimorum medicorum consilia probe perlustravi: non dubito, quin omnia morbi illius symptomata, veluti sunt anxietates præcordiorum nauseosæ, vomitiones, cephalalgia, mentis defectiones, tormina imi ventris lancinatoria, ingentes dorsi & ossis sacri dolores, tenesmus, corporis languor ac extremorum refrigerationes, non nisi spasmodicis partium membranarum, maxime ventriculi ac intestinorum, atque nervosorum ex vertebriis dorsi prodeuntium plexuum constrictionibus debeantur. His enim non solum æquabilis humorum circuitus impeditur, verum etiam secretiones pariter ac excretiones pervertuntur, & hinc omnes partium solidarum atque viscerum functiones labefactantur. Primaria verò horum irregularium motionum causa omnino mensium fluori cohibito, & ideo inductæ succorum vitalium circa membranas nerveas intestinorum, ventriculi, & maxime medullæ spinalis stagnationi in acceptis ferenda est: namque partim exilitas & angustia vasorum uterinorum; partim ingens terror ac refrigeratio, mensibus fluentibus supervenientes, satis potentem obtinuerunt facultatem suppressendi hanc criticam evacuationem, & vasa uterina pertinaciter constringendi. Qui motus spasmodici cum temporis diuturnitate jam altas in systemate partium nervosarum ac membranacearum, a cuius integritate motus fluidorum vitalis dependet, radices egisse videantur, difficillimum erit, eos penitus expugnare. Quin imo, si diutæ crebri errores, refrigerationes, animi affectus, mæiores, nimia venæsectiones, aut improvidus remedium justo calidiorum usus accesserint, metuendum utique est, ne tandem convulsiones insequantur epilepticæ.

Neque vero improbare audeo medicamina, a medicis doctissimis exhibitataque proposita, quippe quæ hisce morbis deprehendi accommodatissima: illorum

autem efficacia longe felicissima foret, si convenienti ordine atque tempore adplicarentur. Mea quidem sententia operæ erit pretium, ut primum nervoso generi, ad irregulares motus proclivi, naturale restitueremus robur, atque illius spasmodicas stricturas demolceremus: tum enim longe fructuosior erit illarum medicinarum effectus, quas relaxandis, quæ contracta sunt, uteri vasis, restituendo humorum circulo, & menstruo fluori in ordinem redigendo, opportunas judicamus. Quos ut consequamur scopos, ante omnia corpus infuso mannato rhabarbarino purgandum est, quod sic se habet: Recipe mannæ electæ uncias duas, terræ foliatæ tartari, cremoris tartari, rhabarbari Alexandrini ana drachmam semis, aquæ florum chamomillæ vulgaris uncias quinque, coque & solve leni calore, colaturæ adde olei de cedro Italici guttas duas vel tres. M. D. S. potio laxativa mane, interposito jusculi avenacei potu, aliquot haustibus capienda. Deinde commendo sequens infusum theiforme: Recipe florum tilia, chamomillæ vulgaris, summitatum millefolii, artemisiæ ana manipulum dimidium, anisi stellati drachmam unam & semis. Conc. Cont. D. Cujus infusi, haud adeo saturatoris, & tertia parte cremoris lactis permixti, mensura una, additis sex nitri granis singulo mane forbillanda est. Non minus decoctum medicatum, loco cerevisiæ, vel vini, potui ordinario substituendum est; quod hoc sit: Recipe radices scorzonæræ uncias tres, radices cichorei, pœoniæ, rasuræ cornu cervi ana unciam unam, feminis foeniculi drachmas tres. Conc. Cont. D. S. species, quarum una cum dimidia in tribus aquæ mensuris per dimidiam horam, additis hordei bene mundati manipulo & sub finem corticibus citri recentibus, decoquatur. Tum quoque agram, cubitum ituram, in pediluvia, quæ ex aqua fluviatili, fursuribus triticeis, & floribus chamæmeli parata, nec iusto calidiora sint, ne humores commoveant, descendere oportet. Mane vero, vel etiam vesperti vertebrae dorsales, os sacrum & regionem pubis in calido loco li-

nimento nervino & antispasmodico perfricare decet, quod ex pinguedinis cati sylvestris, axungiae humanæ ana uncia dimidia, olei lavendulæ drachmis duabus, & rosmarini veri guttis triginta concinnatum sit. Cavendum tamen, ne hoc linimento sub ipso mensium fluore, aut proximis, qui illum præcedunt, aut sequuntur diebus, utamur. Eodem tempore corpus, præsertim inferius atque pedes in perpetuo calore conservare, uti & potus non nisi tepidiores assumere expediet; ac proximis tribus, qui menstruam purgationem antecedunt, singulo mane unciam unam cum dimidia Roob sambuci, cum octo granis croci maritati ex mensura circiter dimidia cerevisiæ tepidioris, intra lectum adhibere conveniet. Cessante vero uterini cruoris fluxu cum insigni fructu usurpabitur Elixirium balsamicum sequens: Recipe radices gentianæ rubræ, corticem aurantium recentium ana unciam semis, extracti cardui benedicti, millefolii, chamomillæ vulgaris ana drachmas duas, salis tartari drachmas tres, croci, myrrhæ electæ, succini pulverisati ana drachmam unam & semis: infunde cum libra una vini Hungarici, digere & extrahere. Hujus Elixirii, quantum cochlear capit, & sub epulis ex ultimo haustu, & vesperti ex supra commendato decocto adsumatur. Quod denique vivendi rationem, qua in his morbis expugnandis nihil est fructuosius, attinet, necesse est, ut illustris agra cœna utatur parciore; cibos acidos, flatulentos, similaginosos, atque etiam nimium infusi Caffee potum fugiat; omnes animi passionibus sedulo evitet, & frigus præsertim ab inferioribus corporis partibus, quantum fieri potest, arceat; nec nimio somno indulgeat. Contra vero egregiam præstabit operam frequentior, ac moderatus corporis motus, & alvi perpetua libertas; quam sufficienti potu, aut positione mannata, aut clysteribus conservare licet.

Quod si autem commendata hæc remedia votis haud fecerint satis: consultissimum fore judico, ut vernali, vel etiam autumnali tempestate thermæ Carolinaram

rum molares, & subinde balnea Tœplicesia, quæ sunt sulphurata, adhibeantur: quibus relaxatur uteri substantia, & vascula capillaria dilatantur iterum ac referantur. Nullum enim est dubium, quin totius morbi causa in ipsa uteri substantia hæreat; quæ ab insigni, quod sub ipso mensium fluore contigit, frigore atque terrore nisi indurata, saltem vehementer contracta videtur.

CASUS XXXIV.

De passione hypochondriaco-spasmodica.

Serenissimæ Principis ægritudo non nisi ad affectionem hypochondriacam, aut si mavis, hysterico-melancholicam reduci potest: nihil enim aliud significare videntur juncta ipsi symptomata, veluti sunt inflatio ventriculi, præcipue a pascu, tensio frequens in regione epigastrica, cum spirandi difficultate, ac sensu veluti præfocationis, cordis tremor, & insuperabilis illa, inter res felicissimas, ad mororem propensio; quibus accedunt capitis gravitas, oculorum obnubilatio, mentis obtusio cum rerum oblivione. Hæ autem affectiones primam originem ex subitaneo terrore, & gravi animi pathemate duxerunt: quibus depressa spirituum volatilitate, & valde turbata sanguinis mixtione, motus in corpore, quicunque sunt, sive mechanici, sive fermentativi, insigniter læsi fuerunt, & hinc coctiones in stomacho, secretiones in cerebro, & fluidorum circulatio a statu naturali recesserunt.

Hanc autem symptomatum cohortem nunquam dissociari, imo & augeri crediderim a spasmodica nervorum, præcipue sextæ conjugationis, & phrenicorum contractura; sicuti manifestum sit a dolore stomachi, & præcordiorum angustia, quam ægra serenissima, tanquam habituale vitium patitur. Prædominans enim fluidorum aciditas, quæ a vitia chylosi perennem suscipit fomitem, succum nerveum pariter inficiens, irritationes convulsivas hinc inde producit

Hoffm. Consult. Med.

in fibrillis nerveis, a fine usque ad principium, medullarem scilicet substantiam, sese extendentes. Hinc magna cerebri compassio a regione inferiori symptomatice potius, quam primario affecti: imbecillitas vero generis nervosi suspicionem affert non contemnendam de labe aliqua hæreditaria, quæ utinam nequeat vim suam ulterius exserere. Uteri purgationes non rite fluentes, etsi supra dicta fovere posse pro certo habeatur, attamen, cum sanguinis crassities, & inquinata diathesis causæ sint diminutæ ejusdem excretionis, non aliam sane merentur medelam.

Discussis itaque morbi causis & natura, ne quidem verbo facto de prognosi, quam ægrota meritisimæ faustissimam a superis precor: transitum facio ad id, quod morbum tollat, ingenue affirmans, tuo penitus regimini, vir acutissime, fore insistendum. Quapropter desumptis indicationibus laxandi solida, depurandi fluida, atque inter cetera chylosificationem juvandi, ausus sum Te duce & judice sequentia exponere. Retento magni Hippocratis documento aph. LXXIV. Sect. VII. *corpora, cum quis purgare voluerit, oportet fluida facere*: potiones largas ex jussulo simplicibus appropriatis alterato suasi, iterumque suadeo, ea ductus sententia, succorum acredinem & lentorem nunquam melius inverti posse, quam diluente vehiculo, transeunte in substantiam aliti, & finitimos ductus penetrante. Cum vero serenissima princeps a vini potu ut plurimum, non sine fructu abstineat, ob aciditatem vinosam, nervis insensibilissimam, laudarem decoctum ex sarsaparilla, rasura eboris, & radicæ chinæ, cujus usu ad longum tempus expectanda erit dulcoratio, & magis libera irradiatio spirituum animalium.

Reddita fluidiori humorum compage, ad aliquod placidissimum laxans, sæpius repetendum descendere, opportunum judicarem, ut nempe viæ mesentericæ referentur, & viscerum glandulæ detergentur, cui scopo satis possent facere pilulæ de ammoniaco Quercetani, vel de succino

Z

cino Cratonis, in capitis affectionibus valde commendata. Postremo, tanquam ad sacram anchoram, ad martialia confugerem: habito enim respectu ad statum morbosum, & vix non cachecticum serenissimæ principis, & inspecta necessitate restaurandi acido austerum, nihil fortasse præstantius. Utrum vero eligenda sint in tinctura potius, quam in forma solida, vel extracto; sicut & singula hic peragenda decernet vir celeberrimus. De victus ratione, deque mentis alacritate valde sum sollicitus, ac fere importunus: quibus exacte observatis, nunquam de optatissima valetudine desperandum. Cremonæ XIV. Calend. Septemb. 1722.

CONSULTATIO.

Pertinax, tædique plenus affectus, quo serenissima princeps de L. jam inde ab aliquot annis excruciatâ fuit, dicia Medicis solet passio hypochondriaco-spasmodica, cujus natura & essentia, spastica quadam & inflativa ventriculi & intestini præsertim coli, earumque partium, quæ circa hypochondriorum regionem flexuram efformant, affectione potissimum absolvitur. Hujus ea est indoles, ut ob exquisitum illum, quo nervosæ ac membranaceæ corporis partes mirifice inter se conspirant, consensum spasticas præternaturales commotiones per universam nervorum ac membranarum compagem longe lateque diffundat, omnisque generis excretiones, quæ corporis integritatem tumentur, insigniter perturbet: unde sanguis & humores a blanda sua desectunt temperie, atque noxiarum impuritaturn contaminantur inquinamentis.

Nimirum videtur mihi passio, ut vocant, hypochondriaca morbus maxime symptomaticus, qui per omnes fere totius corporis partes grassatur, atque imprimis nervosas infestât, pervertendo earum functiones, quæ secundum naturam sub convenienti solidorum tono, robore ac motu, & fluidorum libero, temperato & æquabili circuitu recte & or-

dine succedunt. Inde enim labefactantur actiones animales, dum animus vel levissima causa lacessitus in perverfas commotiones abripitur, ac subinde in terrorem, trilitiam, timorem, anxietatem & in iram propendet, vanasque sapius accipit imagines, labascit memoria, & vis rationis pervertitur: adest capitis gravitas, somnus interruptus, difficilis, tericulamentis plenus; aures molestotinnitu ac sibilo torquentur, & oculorum lumina haud raro tristi scotomia obnubilantur.

Non minus detrimentum sentiunt actiones, quibus vitæ negotium gubernatur. Concidit enim sensim paulatimque vigor partium, & languor ac lassitudo totum corpus occupat; difficilis & anxius spiritus est cum pectoris angustia, & præcordiorum constrictione: cor subinde palpitât, molestisque contremiscit vibrationibus, ac denique etiam venæ admodum languidæ, & magnis intervallis moventur. Eandem calamitatem patiuntur functiones naturales; in quibus sub tanto concurrentium symptomatum adparatu ingens perturbatio animadvertitur. Ventrîculus cum intestinis flatu distenditur, perit ciborum cupiditas, ingesta male conficiuntur, ingens fit creditatum, præsertim acidarum prima in regione proventus; crebræ exurgunt ructationes, alvinæ excretionis successus sufflamantur; urina alienum & habitum & colorem refert: atque etiam menstrua purgatio in molliori sexu, aut hæmorrhoidalis fluxus in viris vel supprimitur, vel supra modum fertur.

Ex quibus omnibus satis, puto, luculenter patet, hunc affectum inter chronicos esse symptomaticum, & quasi universalem, perinde ac febrem inter passionem acutas; indeque recte colligitur, eum paullo ægrius plenam vel subitam sanationem admittere, præsertim si inveteratus quandam fere in habitum degeneraverit: id quod etiam ipsius suffragantis experientia testimonio satis superque commendatum habemus.

Si dispiciamus genuinos hujus mali naturales, primasque origines, utique fate-

oportet, eas non solum in presenti casu, sed etiam fere semper & ubique maximam partem arcessendas esse ab iis rebus, quæ totius naturæ vim, atque universum partium nervosarum atque membranacearum genus debilitant, inque primis robur, tonum, ac motum, qui in ventriculo & intestinis celebratur, per istaliticum singulariter pervertunt ac destrunt; & nobilissimis hisce partibus peculiarem quandam ad subeundas mutuas, & successivas constrictiones ac resolutiones habitudinem inferunt. Jam vero ex iis rebus, quas medici non naturales vocare solent, fere nihil est, quod magis infringat generis nervosi robur ac firmitatem, atque adeo ad generationem hujus mali plus contribuatur, quam pertinax, ac diuturnus mœror animi, vel inopinatus, isque vehemens terror: qui sapius tantum valet, ut universi corporis vires uno quasi ictu prosterneat. Accedit magna corporis debilitas, inducta ex variis causis antecedentibus, veluti sunt graves prægressæ passionēs, parum convenienter tractatæ, nimix sanguinis effusiones, victus incongruus, vita sedentaria, & motus expers, intempestiva sanguinis missio, frequentiores ac per fortiora purgantia excitatæ alvi dejectiones, sinistra emeticorum, opiatorum, adstringentium, martialium, & corticis chinæ de china applicatio, ac frigidus potus, corpori moto & calore æstuantis nimis liberaliter ingestus. Præterea hunc in censum veniunt nativæ quædam, & a parentibus accepta corporis infirmitas, atque in foeminis frequens puerperium, ac partus laboriosus, in ætate præsertim admodum tenera; quæ omnia omnino eum in modum comparata sunt, ut si plures ex his causis conspirent, partes exquisitiori sensu ac motu præditas, maximeque ventriculum cum intestinis enervent mirifice, earumque tonum ac robur vehementer destruant.

Quamobrem, cum serenissima princeps ab ipsa nativitate tenerum & imbecillum corpus obtinuerit, quod crebra fortium gestatio, partulque difficiles &

operosi, ea imprimis ætate, quæ nondum ad plenum robur, perfectumque vigorem pervenit, cum insequuto mœrore magis magisque debilitarunt: sane non mirum est, eam in hanc molestam incidisse affectionem. Nihil enim vires, & succos, adolescentiæ incremento a natura destinatos, perinde absorbet, atque exhaurit, ac præcox & nimis festinata imprægnatio: nihil etiam vigorem naturæ, qui ventriculi actionem secundat, & sanguini ad habitum corporis diffundendo velificatur, magis languidum, & inertem reddit, quam diuturnior tristitia, quæ ideo jure meritoque crudelitatem mater, & sæcunda longarum passionum genetrix appellatur.

Quum igitur serenissima princeps a me flagitavit, ut meum de instauranda ejus valetudine consilium aperiam, paulloque explanatius declarem, quæ ratione difficile hoc malum elutandum sit: non possum non gratiosissimo ejus mandato devotum præstare obsequium, lubente & sincero animo consulturus, quicquid ad sarcindum affecti corporis detrimentum utile ac proficuum mihi videtur.

Ante omnia vero illud monendum habeo, in sanatione hujus morbi maxime esse allaborandum, ut enervato corpori vires subtractæ omnibus modis restituantur, simulque diligenter & curiose evitentur omnia & alimentorum, & medicamentorum genera, quæ vires corporis limare, & atterere valent: quorum in numero sunt fortiora evacuantia, tam emetica, quam purgantia, atque etiam ea, quæ sanguinem vehementer exagitant, vel nervis & subtilissimo eorum fluido adversantur, ut fere sunt omnia vaporosa, opiata, & quæ fibras in spasum pronas ulterius stringunt, quod vitriolacea & martialia perperam & inconsiderate usurpata efficere solent. Multo minus delicatus morbi genius præcipientem ac festinatam medicinam desiderat, neque ampla & multiplici remediorum farragine persanatur, sed potius temporis beneficium expectat, nec nisi mollissime, & quasi levi brachio tractandus est.

Longe autem majus emolumentum

afferet conveniens usus rerum non naturalium, nimirum moderatior motus corporis, cœli mutatio, animi hilaritas, ejusque ex gratis rebus quasita delectatio, alimenta congrua, quæ facile conficiuntur a ventriculo, succosque laudabiles, & generosos corpori suppeditant. Insuper abstinendum est a cerevisiis, ac vinis austerioribus; quorum loco aquam purissimam, in vase clauso leviter coctam, eamque vel simplicem, vel adjecta Cinnamomi, aut corticis ligni sassafras particula temperatam, iterum iterumque commendo.

Ex remediis vero nec tutiora, nec efficaciora, utque vim ipsius morbi magis adgrediantur, & ejus quasi arcem invadant, suadere possum præter ea, quæ acidas cruditates primarum viarum incolas destruunt, quæ nervosas ventriculi & intestinorum partes blande corroborant, ac denique succis chylosis & lymphaticis, spirituofam conciliant tenuitatem. His enim illud efficitur, ut natura salutare motus, qui ciborum digestionem, humorumque sequestrationes, & excretiones, ad recuperandam sanitatem unice necessarias, gubernant, rectius administrare adsuecat. Quem in finem ea, quæ sequuntur, etiam atque etiam commendata velim.

Recipe lapidum cancrorum unciam semis, radicis ari, succini præparati, salis absynthii, ana drachmam unam, corticis cascarillæ, cinnamomi acuti, caryophyllorum ana drachmam semis. M. F. pulvis, ad scrupulum, vel drachmam dimidiam sumendus. Hoc genus remedii maxime locum habet tempore, impetu morbi vacuo, vim acuit ventriculi, ejusque digestionem egregie promovet.

Sub ipso autem paroxysmo, & motuum exacerbatione abstinendum puto ab iis, quæ irritandi & commovendi facultatem habent: quo tempore pulveres bezoardici, vel absorbentes, mixti refracta portione cum nitro, castoreo, & cinnabari, atque cum aquis antispasmodicis, lenientibus & analepticis, v. g. florum chamæmeli vulgaris, millefolii,

acaciæ, vel tiliæ, primulæ veris, cerasorum nigrorum, vel nucleorum ex cerasis propinati opportunum præbent auxilium. Ejusmodi enim pulveres præter clysmata, quæ congruis ingredientibus instructa, præcipuum curationis punctum absolvent, omnibus remediis superiores sunt, adhibendi imprimis accessionis tempore, & quando mali sævitia & medicis & ægrotantibus terrorem injicit.

Quiescente autem morbi impetu, ad negotium digestionis secundandum, & superiores indicationes adimplendas accommodatissimum mihi videtur elixir meum temperate balsamicum, & stomachicum hoc modo parandum: Recipe extracti cardui benedicti, centaurei minoris ana drachmas duas, corticum aurantium recentium, corticis chinæ ana unciam semis, myrrhæ electæ, caryophyllorum ana drachmas duas, croci drachmam unam, salis tartari unciam semis. M. speciebus in pulverem reductis affundatur vinum Tockaviense ad libram unam, & in cucurbita clausa in arena levis fiat decoctio, solutio, ac postea, magmate crassiori in fundo remanente, decantetur.

Hoc præstantissimi usus remedium ad octoginta, vel centum guttas post cibum sumtum in ultimo aquæ vel vini haustu vel etiam dimidia hora ante prandium usurpari potest, ejusque usum per aliquot menses continuare oportet. Expedit etiam, si placeat, hanc nobilem medicinam cum syrupo corticum aurantium, vel roob sambuci, transformare in electuarium, omisso sale tartari, & addito pulvere florum chamomillæ, & parca quantitate mithridatii; quod ad nucis juglandis magnitudinem ter vel quater in septimana sumptum, roborando ventriculi & intestinorum tono, atque in spasms leniendis, virtutem exeret efficacissimam.

Præterea ad vim morbi infringendam non satis laudare possum fontes minerales, præsertim thermas Carolinas, vel acidulas tepidas, quarum conveniens usus, singulis fere annis reiterandus, magnum levamen promittit. Denique etiam

etiam in ejusmodi affectionibus spasmodicis magni facio balnea ex aqua dulci parata, quorum virtus est excellentior, si internus mineralium aquarum usus, & primarum viarum expurgatio præcellerint. Hæc enim vim habent relaxandi contractas fibras; hæc motum sanguinis promovent, cumque ad externas partes alliciunt, perspirationem quoque egregie adjuvant, & congestionibus sanguinis, quæ a spasmis inferiorum partium hoc in morbo frequenter fiunt, satis valide obducuntur. Possunt horum vicem subire pediluvia, ex sola aqua tepida, mane vel circa tempus somni ea cum cautione adhibenda, ut pedes paulo altius in aquam demittantur. Atque hæc sunt, quibus serenissimæ ægrotantis saluti consulere volui: nec dubito, quin commendata medendi ratio, si rite & ordine adhibeatur, multum levaminis sit allatura.

C A S U S XXXV.

De affectu hypochondriaco spasmodico cum febrili commotione & intercurrente purpura.

Vir unius & triginta annorum, temperamentum cholericum-sanguineum, constitutionis debilioris, habitus corporis carnosus, a prima infantia ad decimum usque quartum ætatis annum, præter capitis achores, scabiem manuum, ac frequentiores dentium dolores, illibata sanitate ac florido vultu colore præditus, decimo quinto demum anno, quo herbe Nicotianæ fumum fugere coepit, febrem acutam satis gravem toleravit. Hæc superata, inordinatum denuo vivendi genus ingressus, bis inter tertianam febrem incidit, cujus novissimam cortice chinæ de china suppressam, pedum tumor excepit, mox vero iterum disparuit. Tum ab anno ætatis decimo octavo ad vigesimum usque sextum vitam in Academiis degit, ibidemque, licet multis computationibus, largiori herbe Nicotianæ usui, atque nimis infusi Theobois potationi indulgeret, nec

Hoffm. Consil. Med.

unquam sub tam frequentibus humorum, quas passus est, ebullitionibus, sanguinem per nares aut alia loca reddidisset, præter leviores odontalgias, & tonsillarum intumescencias, sanus ceteroquin vixit. Unicum, quo inde a decimo septimo anno sæpius, & singulo ferme octiduo tentabatur, incommodum erant nocturnæ pollutiones, quas semper insignis corporis languor, artuum relaxatio, atque sudor insequerentur. Præbuit eo tempore quidem venam nonnunquam secandam, sed nullum circa hanc excretionem observavit ordinem. Hinc ergo anno ætatis vigesimo sexto, publico functus munere, ex mobili in sedentarium, & tale quidem vitæ genus pervenit, in quo multis animi passionibus, iracundiæ atque mœrori crebram obtinuit occasionem. Quapropter variis sollicitari coepit molestiis, nimirum sanguinis ebullitionibus, pressionibus in pectore, doloribus tensivis ac lancinatoriis cervicis, & capitis, præsertim vero sinistri illius lateris, frequentique coryza, sub quavis aeris mutatione accedente; quibus symptomatibus, Martio imprimis vel Aprili mense superveniebant febres catharrales, cum urticata corporis efflorescentia. Neque minus singula hebdomade molestæ illæ pollutiones nocturnæ jungentur; quæ cum anno 1724. ob ingentem, ex obitu cujusdam propinqua cognatione conjuncti inductam animi commotionem, una cum reliquis symptomatibus admodum invalescerent, & cum virium defectu, & copiosiori lateris potissimum sinistri sudore stiparentur, eodem anno matrimonium inire decrevit. Sed vix aliquot hebdomades in conjugio transegit, cum non solum eadem molestiæ quemvis concubitus comitarentur, verum etiam plane læsto affigeretur per satis longum tempus. Namque matutinis horis, præter leviores corporis tensiones, satis quidem bene habebat, & prandium cum appetitu capiebat; sed hora pomeridiana secunda primum refrigeratio quadam extremas corporis partes occupabat; quam molesta formatio, pressio, tensio, & spasmodica con-

tractio capitis, atque cervicis, & præcordiorum angustia excipiebat. Venæ, erore antea turgidæ, concidebant; corpus, ejusque præsertim sinistrum latus expallecebat; dextrum naturali colore præditum, sanum videbatur. His per duas circiter horas durantibus, succedebant æstus, ac sudores copiosissimi totius corporis; quibus factum est, ut non solum carnosa substantia admodum consumeretur, verum etiam, continuantibus semper pollutionibus, vires insigniter prosternerentur. Postquam vero ab hoc gravi morbo, quo per septem hebdomades laboraverat, opetrium medicorum vindicatus, lectum deferere, & in publicum rursus prodire poterat: incurrebat tandem in hæmorrhoidales passiones, & primum dolorifica in ano tubercula sentiebat, deinceps ipsum cruoris per sedales venas, magis stillicidium, quam fluorem patiebatur. Hinc autem denuo male habere cœpit; namque frigus extremorum, gravativa ac temulenta capitis molestia tanta, ut sæpius desipere videretur; lateris sinistri tractiones spasmodicæ, humorum ebullitiones, & copiosus sinistrae dumtaxat manus sudor, quotidie ingruiebant. Propinabantur varii generis medicamina nervina, absorbentia, nitrosa, cinnabarina, pulvis antispasmodicus Stahlii pariter ac Hallensium, & horum essentia dulcis concentrata, copiosissima quantitate, nec sine quodam mali levamine: neque enim spiritus, vel mitissima, vinum purissimum, aut spiritum vini, absque majori symptomatum exacerbatione sumere poterat. Observabatur præterea, naturam sæpius tentasse sanguinis eruptionem: namque mox quadam cruoris guttulæ, prævio capitis gravativo dolore, ac fornicationis in naribus sensatione, ex his stillabant, cum momentaneo allevamento; mox post vehementissimam pectoris compressionem, saliva tincta adparebat: & urina vel sedimentum lateritium deponebat, vel latera maturæ sabulo conspicua erant. Medici ulterius consulti vel acrimoniam humorum scorbuticam, sanguinem inertem, vel fe-

brement lentam, vel affectum nervosum, dixerunt magis quam pharmaceuticis remediis expugnandum accusabant; vel naturam per venas hæmorrhoidales, sanguinis eruptionem moliri asseriebant. Hinc suaso quorundam, decoctum lumbricorum terrestrium cum radice scæniculi paratum, mane sorbillare debebat æger, & inde sudorem expectare: unde etiam egregiam mali remissionem percipiebat. Quamobrem quatuor abhinc septimanis sibi consulturus, iterum potare cœpit decoctum illud: sed vix biduo sorbillaverat, cum hora vespertina sexta febrili corripere paroxysmo, cum prævia refrigeratione, & subsequente æstu ac sudore. Adhibebat ideo pilulas Stahlianas; quarum uti semper, ita hac etiam vice, eum observabat effectum, ut dolores tensivos, pressorios, atque lancinatorios magis excitarent. Febris nihilominus continuabat, & brevi post non solum purpura urticata, verum etiam ingentibus intestinorum doloribus, atque hæmorrhoidum passionibus, cum parco cruoris stillicidio junctis, ægrum quotidie infestabat. Notatu vero dignum est, tensivos ac spasmodicos artuum dolores remisisse, quamdiu purpurea corpus obsidebat efflorescentia: hac vero diaphoreticis, aliisque medicaminibus discussa, recidebant illi rursus dolores. Tandem evanescebant pleraque hæc symptomata; nisi quod singula vespere, prævio horrore spasmodicæ capitis, ac brachii potissimum sinistri torsiones adfligant, & accedente demum sudore, terminentur.

Ceterum æger ad flatulentas molestias admodum proclivis est; adpetentia fruitur sæpius vehementiori; potu vero utitur pariori, & ex infuso theiformi melius habet, quam decocto herbarum Theebois, quippe quod spasmos adaugere videtur. Non minus excretionibus diaphoreticis, ac diureticis, ad quas facillime est, insigniter levatur; ac laxationes, utut sint levissimæ, spasmos exacerbant; & purgantia, medicamina calidiora ac spiritus, cibi aromatizzati, atque essentia castorei promovere

pollutiones nocturnas. Ex his igitur omnibus satis superque patebit, an vitium in corruptis humoribus, numquam partibus solidis, ac nervosis hæreat; an ne symptomata recepta impedito hæmorrhoidum fluori debeantur? Et his perspectis anhelat ager salutare consilium, cupitque doceri, num, si hæmorrhoidum indicia forsan accederent, proficua foret hirudinum applicatio; aut utrum venæsectiones, quæ singulo vere celebrantur, iterum sint instituendæ? Ad fontes quidem minerales accedere, officium, quo fungitur, haud permittit; sed ex Medicina Consultatoria edoctus, magnam in acidularum cum lacte mixtarum potatione, si ipsi congrua judicaretur, spem collocat.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

OMnia symptomata, quibus ægrum immaniter tractari, ex datis ad me litteris percepti, insigni generis nervosi debilitati primario debentur; qua fit, ut non tantum omnes fere solidæ ac nervæ corporis partes irregularibus spasmodis, atque doloribus tensivis & tractoriis afficiantur, verum etiam liber, temperatus ac æquabilis liquidorum circuitus destruat, & ideo legitimus omnium functionum animalium, vitalium, ac naturalium successus admodum perturbetur. Harum vero præternaturalium motionum plures exstiterunt causæ, quarum prima crebris compotationibus, atque excessibus tam in potu cerevisiario atque vinoso, quam aquoso Thee ac Coffee commissis, altera febris tertianæ, præmature corticis chinæ usu suppressæ, unde testante experientia ineluctabilis sæpius in sanicatem redundat noxa; & tertia vehementioribus animi commotionibus, excandescentiæ atque diuturno mœrori in acceptis ferenda est. Neque etiam minus huc contribuerunt frequentes nocturnæ pollutiones, quibus tenuissimum ac spirituosum fluidum, quod nervorum atque corporis vigori conservando egregie velificatur, sensim paulatimque dissipatum, & totum cor-

pus debilitatum est: & denique vehementia malorum debetur quoque multorum, quæ adhibita sunt, remedium, maxime humores exastuantium usui; quorum in censum præsertim veniunt pillulæ illæ balsamicæ ac polychrestæ: quibus morbos nervorum spasmodicos magis exacerbari, quam mitigari, multiplici doctus sum experientia. Hisce igitur causis non solum nervosæ generatim partes, & maxime in latere corporis sinistro, admodum debilitatæ, & spasmodicis stricturis affectæ sunt, verum etiam ventriculi præsertim ac intestinorum tonus naturalis adeo labefactus videtur; ut læsa digestionem, multæ cruditates in primis viis resisterint, quæ non modo statulentia, sed quoque febrilium accessionum, peracta potissimum digestionem invadentium, causæ sunt ac primi natales. Tali porro ratione haud fieri potuit, quin illegitimus chylus generatus, sanguinem quoque crudum, impurum, salinis, atque scorbuticis sordibus imbutum produxerit: unde partim urticata purpura, partim insignis ad orgasmos proclivitas, & virium atque nutritionis decrementum suam traxerunt originem.

Quæ cum ita sint, & fluidæ non minus quam solidæ partes a blanda atque naturali crasi & constitutione penitus recessisse videantur; ipse quoque morbus diuturnitate temporis in habitum veluti ac consuetudinem degeneraverit: difficillimum utique erit, illum funditus exstirpare, eo magis, cum natura ob nimiam remedium jam datorum farraginem, iis adeo sit adueta: ut jam vel præstantissima eludat subsidia. Quamobrem major omnino spes ex præsidii dieteticis foveri potest, ex quibus præ aliis commendo acidulas Selteranas, cum tertia lactis asinini, aut etiam caprini parte maritatas. Hoc vero excellens remedium genus singulo mane, quantitate unius, aut hujus & dimidiæ mensuræ potare decet, per duos menses continuando; postquam corpus antea infuso manato fuit purgatum, quod etiam singulis quatuordecim diebus illi potationi in-

terponendum, & sub finem illius iterum fumendum est.

Deinceps haud sine fructu adhibebitur pulvis meus bezoardicus, alternis diebus circa vesperam, pondere drachmæ dimidiæ ex aqua cerasorum nigrorum, vel emulsione nervina fumendus. Hic enim non solum acredinem in ventriculo ac humoribus hospitantem attemperat, alvum lubricat, & transpirationem adjuvat, verum etiam præternaturales & fluidarum & solidarum motiones mitigat atque demulcet. Eidem scopo etiam inserviet liquor meus anodynus mineralis, cum tertia parte essentiae carminativæ mixtus; quem sub Selteranarum potatione guttulis viginti hora quarta pomeridiana ex aqua destillata capere; extra illam vero mane ex infuso theiformi assumere conveniet. Præterea nec ludetur opera, si æger cubitum iturus quotidie descendat in pediluvia, temperato tepore prædita, & ex aqua pluviali, vel tantum simplici, fursuribus tritici & saponē veneto parata. Potui vero ordinario proponendas duxi aquas Selteranas, tertia vini Rhenani parte permixtas; aut decoctum ex scorzonera, cornu cerci, hordeo, ac corticibus citri recentibus concinnatum. Quod denique diætā attinet; omnes animi affectus, cibi acidi, saliti, duriores, ac flatulenti, potus spirituosus, ac refrigerationes summo fugiantur studio; epulæ sint parciores, & inter illas comedantur sæpius juncula medicata, ex jure carnis gallinacæ, chærefolio, acetosa, spinachia, nasturtio, asparago, cancris contusis, & succo aurantiorum confecta; ac denique corpus, maxime horis vespertinis, moderate moveatur. Quæ medendi ratio, si rite fuerit adhibita, non dubito, quin aliquale saltem malo allatura sit emolumentum.

RELATIO.

Postquam æger, cum acidulas Selteranas obtinere haud potuisset, solos pulveres, quos commendavi, & liquorem meum anodynum usurpaverat,

ac rectam vivendi rationem observaverat, nunciavit mihi, pleraque symptomata insigniter fuisse mitigata. Et cum tandem harum acidularum particeps fuisset factus, iis per octo hebdomades potis, pristinam recuperavit sanitatem.

C A S U S XXXVI.

De affectu hypochondriaco-spasmodico, cum debilitate vasorum spermaticorum, & partium generationi inservientium.

VIR, officiis bellicis ac aulicis a prima juventute defunctus, annorum triginta quatuor, crebris diætæ erroribus, ac potuum excessibus indulgens, quatuor abhinc annis quartanam incidit febrem, cum hæmorrhoidibus cæcis, quibus & antea fuit obnoxius, stipatam. Hæc persanata, nec redierunt amplius hæmorrhoides; & ipse ægrotus viribus integris, corpore robusto, coloreque vultus florido gaudens, omnibus illibata sanitatem videtur præditus. Neque tamen minus matutino potissimum tempore, nauseam quandam, ac cardialgiā toleravit: quæ vero, frustra primum adhibitis variorum remedium generibus, tandem intermisso spiritus vini, quem sub prandio pariter atque cœna potare sueverat, usu admodum mitigata est. Præterea justo majoriciborum, maxime duriorum cupiditate fruitur; quæ tamen, assumpta eorum parcissima quantitate, protinus satiatur, & hausto præsertim vino, aut calidiori cerevisia, anxium atque volaticum faciei maxime æstum, pedum autem molestiam post se trahit refrigerationem. Hypochondria cum toto abdomine tensa videntur; alvus plerumque sicca existit, qua lubrica, aut blandis laxantibus soluta ab omnibus immunis est molestiis. Sæpius etiam colicis doloribus infestatur; noctemque somno turbulento, variis tericulamentis pleno, ac crebris pollutionibus stipato transigit. Sentit in super perpetuam ferme ad concumbendam

dum proclivitatem; sed dum coitum celebrat, semen iusto citius, flaccido sæpius pene ejaculatur; quin haud etiam raro inter grata cum sexu sequiori confortia, sensim absque jucunda sensatione exstillat, & ideo non solum corpus enervat, verum etiam memoriæ vim insigniter labefactat. Hocce vero malum ex nimio ventris exercitio, cui ante aliquot annos indulgit æger, originem traxisse, & inde præter aliqualem feminis acrimoniam, vaforum seminalium debilitatem inductam esse putat; nec ab illo, licet alia medicamina, præsertim balnea ex vino & aqua ferratorum parata usurpaverit, hæcenus liberari potuit. In tali rerum statu ipse animus turbari videtur, ut mox ad nimium mœrorem inclinet, ac solitudines querat, mox iusto hilarior atque jucundior deprehendatur. Consulti medici omnem morbi fœmitem in primis regionibus latere existimarunt; & hinc curationem vomitoriis, stomachicis, atque carminativis instituerunt: sed cum nullis eorum obsecundaverit malum, salutare ad illum oppugandum flagituratur consilium.

CONSULTATIO.

Postquam morbum, cujus causa consultus sum, probe perpendi mecum; illum omnino hypochondriaco spasmodicum, qui in ventriculo, & canale intestinorum nerveo membranaceo sedem suam obtinet, esse arbitror. Quem admodum enim hæc sensibiles admodum ac nerveæ partes, iusto robore ac naturali tono præditæ, maximum fere momentum ad sanitatis conservationem tribuunt; dum illarum virtute generosi ex alimentis succi eliciuntur, inutilia vero recrementa per alvum rejiciuntur: ita e contrario nulla totius machinæ pars est, quæ majores corpori, & functionibus ipsi propriis noxas inferre potest, quam ipse ventriculus ac intestina, si peristalticus ipsorum motus a statu & ordine naturali recesserit. Tum enim hi membranacei canales partim distentionibus spasmodicis, partim flatulentis re-

laxationibus afficiuntur, ita quidem, ut in uno loco spasmus vexet, in altero resolutio deprehendatur. Quum autem hæc partes, ope nervi intercostalis, & paris octavi, sive vagi, cum reliquis,isque nobilissimis corporis nostri visceribus, arctissima gaudeant communione, cognitu facillima est ratio, cur præternaturales primarum viarum affectiones, reliquas etiam remotissimas partes in spasmodorum atque motuum violentorum secum abripiant societatem.

Quod nostrum attinet casum; vero videtur simillimum, spasmodicos motus adhuc in ventriculi ac intestinorum canale maximam partem residere; eumque multis a turbata digestionem generatis scatere cruditatibus. Inde enim pleaque natales, suas mutantur symptomata, veluti sunt nausea, cardialgia, ciborum adpetentia cito satiabilis, pæstum excipiens calor ac æstus faciei volaticus, eduliorum concoctu difficiliorum cupiditas, partium extremarum refrigerationes, obstructio hypochondriorum &c. Neque vero minus caput in præsentis casu male affectum est; hujus enim nervosæ partes, maxime involucri cerebri membranacea, sæpissime a ventriculi spasmis occupato, ad eosdem vi mutui consensus proritantur. Unde quoque dependent somnus turbulentus, insomnia terrificæ, & mox nimia mentis inquietudo, & angustia, mox solito major hilaritas, atque perversa imaginatio: quæ symptomata cuncta debilitati generis nervosi debentur.

Quod si vero de iis nostri affectus causis dispiciam, quas remotiores vocant, has inter magna debetur animadversio cruori in intestinis inferioribus stagnanti, & exitu per vasa hæmorrhoidalia destituito. Neque minus in earum censum veniunt inordinatum vivendi genus, frequentes crapulæ, refrigerationes, vehemens iracundia, diuturni mœrores, atque medicamina nervosum genus commoventia, purgantia, vomitoria, aliæque nimis spirituosæ: quippe quæ illius sunt indolis, ut tonum partium nervosarum, maxime ventriculi, ac in-

testinorum mirifice destruant atque labefaciant. Et sane plerorumque medicorum, qui verum horum morborum genus minus habent perspectum, mos est, ut eos purgantibus potissimum, emeticis, calidioribus stomachicis, carminativis, quin & martialibus ac opiatibus adgrediantur: quibus majorem noxam inferunt, quam utilitatem, praesertim cum eiusmodi agrotantes meticulosi, inconstantes, inquieti deprehendantur, & ideo ab uno medico ad alterum confugientes, in ignem variorum remediorum farraginem, irreparabili sanitatis damno, devorare soleant.

Mihi vero in more est positum, ut in hisce morbis ineunte vere, aeris mutationem, itinera, ac mineralium aquarum usum commendem ea quidem ratione, ut quibus strictior est corporis habitus, atque cholericum temperamentum, acidulas; iis autem, quorum corpus multis viscidis, impurisque scatet humoribus, thermas magis idoneas existimem. Huic vero curationi opportunum prius reddere studeo corpus, dum non solum sanguinis nimiam molem, si praesto fuerit, imminuendam, verum etiam impuros humores corrigendos, & per alvum leniter expellendos curo. Absoluta demum ea potatione, diateticis pariter, ac pharmaceuticis blandis remediis, ventriculo robor, suum restituere, legitimum excretionum naturalium succellum promoveri, ac aquabilem humorum per imum ventrem circulationem adjuvare, curae mihi cordique est. Quae si votis nondum responderint, consultissimum duco, ut sequenti anno iterum ad minerales fontes iter instituat: hos enim in natali loco adhibuisse, longe saluberrimum est, cum ibidem animus a rebus seriis eo melius detrahi, & corpus convenientius moveri possit; nec non ipsa aeris mutatio, quam tali modo consequimur, egregium spondet emolumentum.

Quae cum ita sint; nostro quidem agrotanti thermarum, quae in Carolinis scaturiunt, molarium commendarem usum: & corpus praepararem detractis, sub caelo sereno, ex vena in pede tusa sex vel

octo cruoris uncias. Deinceps proponerem pilulas meas balsamicas, alternis diebus circa vespeream, numero sedecim sumendas: sequenti vero die salis mei aperitivi drachma dimidia ex aqua vino nupta mane hauriatur; & tum aliquot vascula infusi theiformis, quod sic habet, sorbentur: Recipe florum chamamelis vulgaris, hyperici, summitatum millefolii, herbae cardui benedicti, salviae, melissae, betonicae, veronicae, verbenae ana manipulum unum, seminis feniculi, anisi stellati ana drachmas duas, conc. cont. d. Et denique sub ipsa etiam curatione inter epulas Elixirium meum stomachicum, triginta guttulis capiendum commendarem. Praeterea vero, cum recta vivendi ratione nihil in hisce morbis reperiatur fructuosius, etiam atque etiam hortor, ut agrotans aliquot ab epulis horis corpus moderate & ad incalcescentiam, vel ambulando, vel equitando moveat; atque singulis vespers pedes in tepidiora immittat pediluvia: ceterum a vinis justo calidioribus, cibis incongruis, animi passionibus, ac multis laboribus cum meditatione junctis sedulo sibi caveat.

Quod denique attinet debilitatem illam vasorum spermaticorum, & partium generationi inservientium, atque praematuram seminis effusionem: haec non minus ex hypochondriaca passione natales suos mutuuntur. Dum enim in illa partes nervosae corporis tantum non universi, robore suo destituta ac debilitatae existant, fieri non potest, quin nec seminalis humor naturalem ac spirituosam adipiscatur temperiem, sed justo tenuior, ac acrior factus, vasa seminalia stimulet, & ad praecorem ejaculationem proritet. Nihil vero in tali casu praestantius est, quam essentia succini rite praeparata, si illius quindecim guttae & mane & vespere, ex syrupo acetositis citri, aqua permixto assumantur. Extrinsecus roborandis genitalibus partibus egregie inserviet sequens sacculus. Recipe florum rosarum rubrarum, balauflorum, anthos, lavendulae, salviae, chamomillae Romanae ana manipulum unum, cubearum, cinnamomi, caryophyl-

phyllosum ana unciam dimidiam, benzoes, storacis, mastichis ana drachmas sex. M. C. D. S. species, quæ in vino rubro decoctæ sacculo includantur, & mane aut vesperti regioni pubis imponantur. Et hæc sunt, quæ proponenda duxi, quibus ægrum votis suis potiturum esse, haud despero.

C A S U S XXXVII.

De malo hypochondriaco-spasmodico flatulento.

Juris quidam peritus, quadraginta annorum, constitutionis olim strictioris, jam magis obesa, vitam amans sedentariam, studiis ac meditationibus deditissimus, ac variis animi passionibus, præsertim curis atque sollicitudinibus indulgens, mense Augusto anni 1722. in eam primum incidit molestiam, ut haustos mane potus calidiores, non minus ac singulas epulas nisi ipse vomitus, saltem laboriosi vomendi conatus exceperint. His per aliquot annos toleratis, accidit, ut vere anno 1725. mane expurgatus dolores in toto corpore confusorios perceperit: quos vero cum eodem die evanescerent, parum curavit. Sed elapso octiduo hi dolores recrudescebant atrociores, cum ea sensatione, ac si totus fustibus fuisset percussus; ac omnium fere actionum voluntariarum impotentia. Accitus medicus commendabat venæsectionem; qua instituta, & adhibitis quibusdam remediis, largus noctu erumpebat sudor, cum eoque varia tubercula ulcerosa efflorescebant, & dolores protinus remittebant. Interim molesti illi vomitus adhuc recurrebant quotidie; & tandem, cum circa utrumque æquinoctium venam præberet secandam, & sub epulis vino Gallico generoso uti cœpisset, autumnali anni 1725. tempore cessabant aliquantulum. At vero novus succedebat affectus, longe molestior; namque dolor satis acutus caput in regione frontis, præsertim supra orbitam sinistri oculi occupabat quotidie; & ab hora nona matutina ad tertiam pomeridianam in-

star hemicrania inhaerebat. Huic affectioni obviam ivit æger pilulis polychrestis, atque quotidiano pulverum precipitantium usu; ex quibus non quidem perfectam sublationem, at insignem dolorum remissionem consequutus est. Præterea vero singulo & vere & autumnis, vehementes accedebant sanguinis orgasmis, adeo ut tum per quatuordecim fere dies largissimos sudores nocturnos, & crebram mingendi cupiditatem sub somno toleraverit ægrotus.

Quæ symptomata cum nullis obsecundassent remediis, mense octobri anni 1731. in atrociori demum abierunt malum. Namque dum post prævias animi graviores commotiones, vespertino tempore viri cujusdam, summa dignitate conspicui interesset exequis; ibidemque partim piceos ex facibus fumos inspirasset, partim corpus insigniter refrigerasset: accidit, ut postridie suffocativum incurreret affectum, cum rictuum flatuumque pertinaci retentione. Quandoque respirabat, videbatur veluti obex in imo ventre positus, qui præpediebat spirationem: atque tanta urgebat alvi constipatio, ut clysterum ope ipsam moliri oportuerit. Adhibuit contra has adfectiones varia medicamina, insula vinosa, præsertim pulverem contra acridinem, & antispasmodicum Hallensium, nec non eorundem pilulas polychrestas, & essentiam antihypochondriacam; atque circa vernum currentis anni tempus venam curavit incidendam: quibus quidem mitigatæ, sed neutiquam adeo sublatae sunt, quin adhuc per intervalla redeant, & sæpenumero molestis vomitibus, aut saltem dolorificis ad illos conatibus junctæ deprehenduntur.

Ceterum pro potu ordinario loco cerevisiæ Gardelebiensis, hæcenus potæ, suo medici jam utitur ea, quæ Lutera regis sub nomine *Luchseim* coquitur, sed inde alvi segnitiei magis observat confirmari. Doloribus corporis, quos anno 1725. in sinistro potissimum latere passus est, tum accesserat frigida sensatio in occipite, ac artibus lateris sinistri; quæ abhinc assidua inhaesit, neque per inter-

Etum sinistro brachio fonticulum debellari potuit. Vultus color, plerumque floridus ac rubicundus, sæpissime, præsertim circa oculos, commutatur in variegatum, acsi quidam digitorum suorum vestigia ipsi impresserit. Non minus pectus mucro videtur repletum, quem quidem excreare conatur; at adeo tenax inhæret, ut inter tussendum sæpissime metus sit, ne suffocetur, atque dorsi percussione adjuvari debeat. Dietam, cum officii ratione crebris fungatur itineribus, haud observare potest accuratam; sed promiscuis & cibus & potibus uti cogitur, neque etiam ab omni animi passione, licet summo nitatur studio, cavere sibi valet. Nicotianæ fumum, quam olim in deliciis habuit, jam parcissime fugit; & si opus fuerit, omnium etiam vinorum, maxime Rhenani potum evitabit eo lubentius, cum exinde sanguinis ebullitionem, ac ventriculi acrimoniam suboriri sentiat. Neque etiam ignorari oportet, fauces atque linguam per satis longum tempus, perpetuo ardoris sensu, acsi nimio Tabaci usu fuissent excoriata, affici; quas ope gargarismatum, ac jusculi avenacei cum saccharo permixti, aliquantulum mitigavit. Saliva vero viscida, tenaxque spuitur, adeo ut quidam pulmonalem tabem metuant, præsertim cum carnosa corporis substantia aequaliter imminui videatur, & sub excreatione fetidus odor nonnunquam percipiatur. Ipse autem ægrotans, qui circa ventriculi ac diaphragmatis regionem præcipuas sentit molestias, ibidemque impactam, quasi pituitam, semet asthmate laborare credit, seque curatum iri sperat, si stagnationes sanguineæ discutierentur, debilitas ventriculi restitueretur, alvus lubrica fieret, atque præsertim pectus a nimia mucii copia liberaretur. Novissime spasmi arthritici per intervalla videntur accedere; sed insequuto sudore mox dissipantur.

Quæ cum ita sint, salubre jam æger ad recuperandam sanitatem efflagitat consilium, & præcipue doceri gestit, num commendatus sibi a medico quodam vini inter epulas Burgundiaci, atque aqua-

rum Sedlicensium usus futurus sit conveniens.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, quo vir consultissimus infestatur, non alius est, quam qui a medicis hypochondriaco-spasmodico flatulentus appellatur. Quum enim in illo ventriculi concoctio læta deprehenditur, & ideo loco generosi chyli, cruditates acidæ, biliosæ, atque viscidæ generantur, cognitu omnino facilis sit causa omnium, quibus æger premitur, symptomatum, veluti sunt vomitus, flatulentæ distensiones ventriculi, ructus, constrictiones & anxietates præcordiorum, sanguinis ebullitiones, alvi segnities, atque dolores, qui artus occupant, arthritici. Hujus autem hypochondriacæ passionis primi natales partum vitæ generi sedentario, motus experti, atque nimis mentis laboribus cum meditatione junctis; partim diuturnis curis, atque mœroribus; partim denique inordinate victus rationi debentur, maxime si nativa generis nervosi debilitas, uti quidem videtur, accesserit. Atque difficillimum sane est, hisce vitiis solo pharmacorum usu mederi; si votis poteri velimus, omnis curandi vis ex pertinaci vivendi ac rerum non naturalium observatione expectari debet. Idcirco ante omnia nimias mentis fatigationes atque meditationes moderari, & corpus potius crebris, sed temperatis exercitiis movere oportet. Præsertim vero omittere convenit omnem cerevisiæ potum, ventriculo in hisce morbis vehementer inimicum: in cujus locum vel acidulis Selteranis cum quarta vini Rhenani parte maritatis, vel sequenti decoctio uti præstabit: Recipe radicem scorzonæ, sarsaparillæ, ching, rasuræ cornu cervi ana uncias duas, corticis ligni sassafras, seminis feniculi ana uncias semis. M. C. C. irrorentur cum olei tartari per deliquium uncia semis, D. S. species, quarum uncie binæ ex tribus aquæ mensuris per tres horæ quadrantes decoquantur sunt. Nec alienum erit, hujus po-

ratiōi parcum vini veteris aut Mosellani, aut Rhenani usum interponere.

Ex remediis commendo Elixirium meum viscerale, octoginta circiter guttulis sub finem prandii sumendum; & pulverem laxantem rhabarbarinum, cuius ope singulo octiduo alvus purgetur, necesse est. Et hisce denique futuro mense Junio adjungendum esse Pyrmontanarum vel Egranarum usum, omnino sum persuasus.

Relatum abhinc est, ægrum ex commendata medendi ratione, præsertim Elixirio viscerali, symptomatum suorum egregium deportasse allevamentum.

C A S U S XXXVIII.

De affectu hypochondriaco-spasmodico flatulento.

V Ir duos & quadraginta annos natus, debilioris ac strictioris corporis, variis ab incunabilis fere graviter infestatus fuit ægritudinibus. Præter varii generis febres enim, ac dysenteriam, decimo quinto ætatis anno perniones exulceratos passus est; & cum abhinc inordinato vivendi generi, atque crebris indulgeret crapulis, anno vigesimo septimo in Galliis degens, gravem toleravit pectoris affectionem. Ab hac cura lactis asinini liberatus, denuo perversam victus rationem subiit; & cum præsertim nimium vinipotum, atque calidioris Nicotianæ usum ad seram usque noctem protrahere suavisset: exinde omnes fere generosos succos excreavit, & hinc tandem & fluidarum, & solidarum partium labem sibi contraxit, ut nulla spirituosæ, vel cibos aromatizatos absque molestia ferre potuerit, sed crebris vomendi conatibus, quin & ipsis vomitibus sæpius laboraverit. Atque tali ratione sanitas magis magisque vacillare, & ventriculi robor adeo debilitari cœpit, ut jamjam ex levissimo diætæ errore, graves ventriculi pressiones, ructus frequentiores, flatus ac murmura imi ventris, atque sæpius vehementem cordis

palpitationem patiatur. Pedes perpetuo sunt frigidissimi; haud raro matutino præsertim tempore nauseam incidit, cum tanto vultus pallore, ut mortuo videretur similis; appetitu fruitur vario, & plerumque cibos duriores, & concoctu difficiles cupit, qui vomitum ipsi movent; somnus est turbulentus, terrificis insomniis stipatus, quem versus diluculum copiosus sudor cum subsequente lassitudine excipit; vigor memoriæ, & audiendi facultas sensim imminuuntur; hyeme graves catharrales affectus, coryzam atque tussim tolerat cum excretionem mucii largissima; quæ vero novissimis annis, cum pectoris calori magis studeret, longe fuerunt mitiores. In hoc rerum statu venam sapius tundendam præbuit, nec non vomitoria, purgantia, variique generis medicamina usurpavit, quæ inter a lactis usu efficacissimam semper deprehendit opem. Novissimo hyeme meæ se tradidit curationi; & adhibuit pulveres temperantes ex nitro, arcano duplicato atque cinnabari nativa concinnatos, magnæ siam albam, essentiam stomachicam ex essentia corticum aurantium, pimpinellæ, tincturæ proprietatis, ac oleo tartari per deliquium confectam. Non minus circa vernale æquinoctium, præviis pediluviiis, venam incidendam curavi, & per sex successive dies pilulas de Gummatibus Conerdingii propinavi. Neque male ex his habuit; sed cum nondum penitus debellatum sit malum, & animus jam in diversas atque graves rapi videatur cogitationes, salubre anhelat consilium.

CONSULTATIO.

EX communicata mecum morbi historia probe intellexi, ægrum ex affectu hypochondriaco-spasmodico flatulento laborare; quin ex perverso vivendi genere, calidiorum potuum, atque Tabaci nimio usu, animi affectibus, & forsitan corporis refrigerationibus suam traxit originem. In hoc vero morbi genere non solum fluidæ nostri corporis partes,

im-

impuris, viscidis, scorbuticisque salibus ac sordibus imbutæ; verum etiam solidæ atque nervosæ, præsertim ventriculi, & intestinorum regiones destructæ & labefactæ deprehenduntur. Unde ipsamodice primarum viarum distentiones suboriuntur, quæ per alias nervosas partes propagatæ cruorem vitalem majori impetu atque copia a corporis superficie ad caput & præcordia cogunt compelluntque: quibus etiam causis omnia symptomata, veluti sunt pressiones ventriculi, ructus, flatulentia, borborygmi, cordis palpitantes, frigus partium extremarum, nausea, insomnia terrifica, sudores nocturni, lassitudo, atque memoriæ debilitas in acceptis ferenda sunt. Quæ mala cum jam longo durarunt tempore, adeo ut fluida non minus ac solide partes a statu naturali recesserint: necesse est, ut congruis subsidiis oppugnentur, & hæc diu cum patientia adhibeantur. Idcirco præ aliis laudem merentur Egranæ, quarum vel cum una parte lactis vaccini, vel æquali pondere asinini, si fuerit in promptu, permixtarum, singulo mane per quinque hebdomades mensura una cum dimidia potetur. Verum ante non minus, quam post illarum potum, sumenda erit potio laxans, cujus hæc est compositio: Recipe mannæ electæ unciam unam & semis, rhabarbari drachmam, terræ foliatæ tartari scrupulos duos, aquæ florum acaciæ uncias quinque, coque & solve leni calore, colaturæ adde olei de cedro guttas tres. M. D. Sub ipsa curatione, singulo triduo quatuordecim pilularum mearum balsamicarum vespere devorandas commendo; quippe quæ tonum atque partium solidarum confortando, flatus potenter discutiant. Præterea inter epulas ex ultimo haustu sexaginta guttas Elixirii mei balsamici adhibere convenit; & in vicem potus ordinarii, sequenti decocto uti: Recipe radicis scorzonæ, chinæ, salsaparillæ ana uncias quatuor, cichorei, glycyrrhizæ ana unciam unam & semis, cassiæ caryophyllatæ, corticis ligni sassafras ana unciam semis. Conc. Cont. M. D. S. Species, quarum uncia binæ ex tribus aquæ mensuris per

horam dimidiam, addito passularum minorum uno manipulo decoquantur. Neque vero incongruum erit, hujus decocti potui haustum vini Rhenani, aut Burgundiaci nonnunquam interponere.

Hæc curatione eo auspiciatione erit, si æger sub illa ab omnibus durioribus, concoctu difficilioribus, sale conditis, aut fumo induratis edulis probe sibi caverit; corpus, cælo existente sereno, sedulo moverit; nec non absoluta evacuatione rectum vivendi genus observaverit, ac subinde bis quotannis venam in pede tundendam præbuerit, & pilulas meas balsamicas, stomachicumque Elixirium continuaverit. Quod si humorum commotiones accesserint, pulveres temperantes a medico ordinario commendati in usum trahi possunt. Ceterum operæ erit pretium, jusculis cum herba petroselinæ, asparago, radice scorzonæ, atque graminis, nec non succo citri ac aurantiorum, aut cancris paratis sæpius vesci; & pedes singula ferme vespere in temperata immittere pediluvia. Quæ si rite observentur, de felici curationis successu nullus dubito.

CASUS XXXIX.

De affectu hypochondriaco spastico, atque flatulento, functiones animales simul turbante.

VIR trium quinquaginta annorum, stature mediocris ac tenerioris, ingenii vivacissimi, temperamenti sanguinei, sub præsentis morbo ad melancholicum vergenti, adolescentiæ annos inordinato transegit vivendi genere. Namque non solum omnis generis cibis durioribus, acidis, salitis, pinguioribus promiscue vesci, vinitque acidis, ac feculentis cerevisiis ad excessum uti suevit, verum etiam corpus saltando, vel aliis causis commotum sæpiissime refrigeravit, quin haud raro totus calens frigidus ingurgitavit potus. Neque etiam minus sub multis, quibus interfuit juvenis, altercationibus, caput præsertim variis percussum est plagis atque lassionibus: & abhinc

abhinc crebris defunctus itineribus, gelidissimi aeris tulit injurias, atque passionibus animi sapiusculè indulgit. Interim in juventute post levissimam commotionem, sanguinem e naribus reddere suevit: qui crescente ætate per vasa hæmorrhoidalia, large atque stas temporibus fluxit. Nihilo tamen minus non fieri potuit, quin ex tam irregulari dicta sanitatis libimet contraxerit labem: namque primum molesto aurium tinnitu infestabatur, & huic junctum est ventriculi vitium atque digestionis læsio; quæ tanta pituitæ atque cruditatum copia in primis regionibus increvit, ut post intrusam faucibus excoriam ventriculi, quæ per aliquot annos quavis hebdomade bis vel ter uti suevit, semper plus quam libra saburæ crudæ, acidæ, viscidæque eructata, & præterea per spontaneos, quos sæpe toleravit vomitus, insigni quoque copia reddita fuerit. Non minus vehementes in nucha atque brachiis percepit olim dolores pungitivos, qui jam evanuerunt: ac præsertim post acidorum vel dulcium ciborum usum ingentes, eosque rodentes circa umbilicum sensit cruciatus, qui subsequuta alvi dejectione mitigati, tandem vero evacuatis per sapius adhibitum infusum rhabarbarinum, multis mucidis, ac nigris sordibus, prorsus sublati sunt. Has equidem molestias, multis variisque remediorum generibus, purgantibus, tincturis, essentis, aquis mineralibus strenue oppugnavit; sed tantum abest, ut iisdem malum suum debellaverit, ut illud potius sæpenumero recruderit longe atrocius. Et ut illas, quibus jam cruciatur, affectiones tantummodo recenscam; has inter maximam crucem figit, aurium tinnitus, noctu præsertim tanta vehementia inharens, ut omnem fere somnum agro eripiat, aut saltem soporem variis terculamentis turbatum relinquat. Immaniter non minus sollicitatur capitis temulentia, atque dolore gravativo; quem quidem attracto per nares pulvere nervino, & hinc emuncto tenacissimo mucò nonnunquam mitigare, non vero penitus depellere potest. Nec constans levamen percipit ab infuso

laxante pronuper usurpato; licet evacuationis per illud multis acidis, viscidisque sordibus, per aliquod tempus sublevatus fuerit. Quæ cuncta symptomata meo quidem arbitrio ex ventriculi cruditatibus natales suos mutuuntur; quibus etiam procul omni dubio catharralis gravitas capitis, atque aurium tinnitus debentur. Et cum in hisce tollendis omnia hæcenus usurpata remedia spem fefellerint, confugimus ad Te Vir Illustris; & a tuis consiliis certum speramus auxilium,

RESPONSIO CONSULTATORIA.

QUæ mihi de gravi, quæ vir quidam Consultissimus premitur, ægritudine perscripsisti, ita sunt comparata, ut duo potissimum indicent vitia, quibus omnium symptomatum primi debentur natales. Primum enim nervosæ capitis partes admodum debilitatæ, & vascula sanguifera cruore ipso atque viscido infarctæ videntur: unde æqualis humorum per cerebrum, membranasque illud cingentes circulatio impedita, capitis doloribus, somno turbulento, terrificis insomniis, ac melancholicis molestiis, originem suppeditavit. Cum autem ex viscidis illis humoribus serosa potissimum colluvies per diuturnam stagnationem separari soleat; non sane mirum, si mucosa ac viscida pituita per nares sæpius excernatur. Quin separatam illud in organis auditus, maxime concha, cochlea ac labyrintho auris serum, resolvitur in vapores halituosos; qui exitu per tubam Eustachianam destituti, susurrum tinnitumque aurium, somnum turbantem progenerant. Multæ autem fuerunt causæ, quibus capitis imbecillitas, dictorum mater symptomatum, in acceptis ferenda est; quas inter vel graves illius contusiones, refrigerationes in juventute toleratas, atque crebras animi commotiones allegasse sufficiat.

Deinceps destructo etiam ventriculi tono quædam debetur animæ versio: hinc enim digestio læditur, alvi segnitie inducitur, & in ventriculi ac duodeni potissimum intestini cavitate generantur mul-

multræ acidæ, viscidæque cruditates, quæ non solum flatulentas angustias, inflationes, doloresque imi ventris pungitivos pariunt; verum etiam spasmos excitando, succos vitales majori copia ad caput compellunt. Quæ cum ita sint, præfens affectus nomen hypochondriaco-spasmodico-flatulenti, caput simul occupantis, & functiones animales perturbantis omni ruetur jure; qui, nisi congruis remediis tempestive adhuc oppugnetur, metum omnino incutit, ne tandem in soporosos affectus, vel melancholiam, vel etiam apoplexiam terminetur.

Curatio vero tam fontici mali duabus iterum absolvitur indicationibus; quarum prima est, ut roborato ventriculi elatere, digestionis vigor naturalis restituatur, & hinc nimia cruditatum acidarum mucidarumque generatio præpediatur: altera, ut caput confortetur, impetuosis humorum ad illud raptus derivetur, eorumque liber ac æquabilis per cerebrum restituatur circuitus. Quibus scopis impetrandis convenientissimam puto hanc medendi rationem.

Quo nimirum impetus humorum a capite revellatur, operæ erit pretium, singulis mensibus luna decrescente, binas cucurbitulas nuchæ, totidemque brachiis atque pedibus cum scarificatione admove; & quavis vespere pediluvii ex sola aqua fluviatili paratis, tepidioribus dumtaxat uti, tumque lectum conscendere, ac lenem sudorem expectare.

Deinceps in capite roborando non minus, ac molesto aurium tinnitu conso-
piendo, egregiam præstabit opem pulvis cephalicus, ex herbæ majoranæ, succini præparati ana uncia una, caryophyllorum aromaticorum uncia dimidia paratus, & pondere drachmarum duarum alternis diebus capiti inspergendus.

Tum vero ad acrimoniam temperandam, humorum ebullitionem demulcendam, transpirationem promovendam, atque sordes flatusque primarum viarum eliminandos, pulverem temperantem & pilulas meas balsamicas commendarem. Illius hæc est compositio: Recipe lapidum cancrorum unciam unam, cornu

cervi philosophice præparati, concharum præparatarum, nitri depurati ana drachmas duas, cinnabaris nativæ præparatæ, succini præparati ana scrupulos duos, olei de cedro Italici guttas octo, M. F. pulvis, qui pondere drachmæ unius brevi ante epulas ex aqua vino nupta assumatur. Vesperi autem octodecim pilularum mearum balsamicarum capiantur, & insequenti mane aliquot vascula decocti fabarum Coffee, aut infusi theiformis sorbillerunt, quod sic se habet: Recipe herbæ melissæ, betonicæ, majoranæ, salviæ, summitatum millefolii ana manipulum unum, seminis scniculi drachmas duas. Conc. Cont. D. Hæc duo medicamina alternare etiam licet, adeo ut vesperi sumatur pulvis, mane devorentur pilulæ; & hac curatione per quatuordecim dies continuandum est: atque interpositis tum quinque diebus, iterum commendatæ curationi insistentem suadeo.

Quod autem diatam attinet, quæ ad debellandos ejusmodi morbos nihil est fructuosius; necesse est, ut ager ante omnia ab animi affectibus, curis ac sollicitudinibus, quantum fieri potest, sibi caveat; aerem frigidum humidumque fugiat, & præsertim vesperi omne frigus a capite & auribus arceat.

Non minus a vino, præsertim Bohemico, cerevisiis spissioribus, spirituosiss, atque sic dictis aquis destillatis calidioribus sedulo sibi temperare debet: & potius pro potu ordinario, sequenti uti decocto: Recipe radicis scorzonæræ unciam unam, cichorei, liquiritiæ ana drachmas duas, herbæ cardui benedicti manipulum unum: M. coquantur per horæ dimidium in quatuor aquæ mensuris; sub finem addantur cortices citri recentes. Quod decoctum sufficienti quantitate potare, & sub epulis haustum vini veteris Rhenani, aut Mosellani interponere decet. Præterea cibi fugiantur acidi flatulenti, cæna sit parcius; corpus ante pastum moderate moveatur, & grato consortio animus erigatur. Et hæc sunt, quæ in salutem ægrotantis proponenda duxi: quæ
De us

Deus reddat fausta ac salutaria, ex animo precor.

CASUS XL.

De affectione hypochondriaca
& melancholica.

Juvenis est 22. annorum, cui a quatuor jam annis, & amplius stomachus est debilis. Verum a novem autdecem præsertim mensibus, ventriculi ac primarum viarum graviore se manifestarunt affectiones, ita ut a pastu superveniant illi ventriculi gravitas, & angustia & cordis palpitationes, quæ non cessant nisi duabus aut tribus, quin sæpius quatuor & quinque ab epulis horis: tum flatibus repletur intestina, quandoque est vertiginosus, ordinario tristis & melancholicus, ita ut dum adsunt istæ angustia, nec verba, nec consortia sufferre possit; visus fit debilis, & quod magis funestum, alvus ad tres vel quatuor dies constipatur, valde emaciatur, gœna flaccescunt, & viribus privatur. Interim superveniunt dies, quibus prædictæ stomachi angustia cessant; tum etiam melancholia remittit, & est hilaris, ac quasi sanus; appetitus semper constat. Sunt dies, quibus comedit; gravatur tamen semper stomachus; sunt autem, quibus comedere non audet, quia, uti dicit, redeunt ac augentur angustia atque gravitas ventriculi: urinæ quandoque rubræ, turbidæ, cum sedimento lateritio, quandoque citrinæ minguntur. Ad hunc ergo morbum, qui a medicis affectio hypochondriaca dicitur, debellandum, jam a quatuor mensibus præscripta fuerunt 1) decocta splenetica laxativa, tum 2) martialia in infuso, cum cremore tartari ac herbis amaris, 3) in forma electuarii, sumtis per intervalla pilulis ex gummatibus cum trochiscis alhandal acutis; diætamque servavit, nihil comedendo, nisi concoctu faciliore. Interim hæc non proficiunt, corpus remanent prædicta symptomata, corpus magis emaciatur, nec alvus nisi arte laxatur, magis melancholicus & morosus fit; dormit autem secure, & nulla est febris.

Hoffm. Consult. Med.

CONSILIUM.

Tradita mihi est cum litteris historia, quam consultissimus vir ad me misit, rogans simul, ut meum de morbi genere judicium cum consilio medico, quamprimum fieri posset, redderem. Cui quidem desiderio lubens satisfacturus, casum iterato perlegi, eodemque probe pensitato, intellexi, juvenem, de quo sermo est, passione hypochondriaca, spasmodico-flatulenta, simulque melancholica affligi. Sedes hujus tam gravis mali in ventriculo potissimum, & canale intestinorum quærenda: ventriculus quippe repletus est flatibus multis ex prava digestionem, & inde oriundis crudis, acidis & viscidis succis, prognatis. Intestina autem, præsertim inferiora, atrocibus stringuntur spasmis, ut nec flatus, nec excrementa, rite transmittantur & egerantur. Unde postea alvus obliviscitur officii, & flatus retrocedunt ad superiora, ipsumque stomachum, eundem distendunt nimium, diaphragmatis descensum impediunt, & sanguinem sursum, maximeque ad caput agunt & congerunt. Atque hinc repetenda origo omnium adeo infestorum symptomatum, anxietatis præcordiorum, doloris contrictorii in pectore, capitis & oculorum vertiginosæ perturbationis, cordis palpitationis, respirationis difficilioris, angoris, motus & inquietudinis animi. Quæ vero antecedentes externæ morbi fuerint causæ, in ejusdem descriptione est quidem omissum: interim tamen multiplici confirmatum habeo experientia, in ejusmodi ægris, aut nativam quandam debilem cum exquisitiori sensu dispositionem, a parentibus hypochondriacis, maximeque matre hysterica acceptam, aut febrem intermittentem, cito nimis ac præpostere suppressam, aut graviora animi pathemata, aut etiam nimia & intempestiva Veneris exercitia ut plurimum fuisse accusanda. Sed quæcunque ex his præcesserint causæ, jam curatio eo unice erit dirigenda, quo primæ viæ a crudorum succorum sentina, & acido-viscida colluvie

A a

libe-

liberentur; tonus ventriculi, & intesti-
norum, cum inde pendente digestionem
firmetur, status infestus discutiantur, ma-
ximeque omnium alvus libera servetur;
& aperta. Quæ cuncta, ut eo rectius
perfici queant, præmittenda, nisi bre-
vi facta fuerit, sanguinis in pede missio,
ad sex vel septem uncias instituenda. Tum
usurpanda medicamenta, & quidem me-
thodo hac. Initium faciendum emetico
leni, uti habet formula sub Litt. A. quod
mane sumendum, & aqua tepida cum
butyro liberalius condita superbibenda,
idque vomitorium dandum ter alternis
diebus. Dein quotidie vesperi dimidia dra-
chma salis aperitivi, in schedula Litt. B.
descripti, in aquæ puræ fontanæ uncis
duodecim soluti sumenda; mane autem
alterno die pilularum balsamicarum ex
præsripto formulæ sub Litt. C. præpara-
rarum septem vel novem numero de-
glutiendæ. His per 10. aut 14. dies in-
sistendum, simulque interea in fine pran-
dii, ad roborandum stomachum assa-
mendæ quinquaginta guttæ Elixirii, cu-
jus præparationem docet schedula sub
Litt. D. Tum circumacto hoc tempore
singulis diebus mane & vesperi exhiben-
dæ spiritus nitri dulcis guttæ viginti vel
triginta, ex uncis octo aquæ puræ fon-
tanæ, tanto magis, si forsan sanguinis
præsto fuerit ebullitio. Quoad vitæ, vi-
ctusque regimen, erit, ut æger ab-
stineat a potu exarsuante calido, cibis
crudis, acidis, maximeque e lacte pa-
ratis, ac in cœna parum capiat; evitet
animi pathemata, intensius frigus, im-
primis pedibus admissum, vicissim ani-
mum oblectandi occasionem capter, fre-
quentius inter homines amicos versetur,
aerem mutet, corpus subinde motu ex-
erceat, eumque in finem iter suscipiat.
Quod si autem morbus fuerit adeo rebel-
lis, ut his penitus cedere nolit; ego lon-
ga & multiplici experientia edoctus, cer-
tius & efficacius nullum fore auxilium
censeo, quam ex usu acidularum: inter
huic morbo quam maxime conducibiles
erunt Schwalbacenses; aut si forsan ha-
rum non foret copia, Spadanæ. Hæ po-
tandæ non domi, sed optime ad scate-

bram, nec nimis frigida; sed imposta
in aquam calidam lagenâ obturata,
paulisper tepesacta, potatio instituenda
mane, & bibenda successive inter obam-
bulandum duæ aut tres libræ medicæ;
idque per quatuor, aut quinque hebdo-
mades. Ante vero, quam hæc per po-
tum acidularum curatio suscipitur, die
antecedente alvus subducenda per potio-
nem laxantem, cujus formula adjecta
sub Litt. E. idque in media, ac finita ip-
sa repetendum: & præterea quotidie,
quamdiu potatio durat, atque etiam a-
liquamdiu post eam, prandio finito, su-
menda dosis Elixirii stomachici, supra
laudati. Quæ omnia, si ex præscripto
rite servabuntur, spem ego foveo haud
dubiam, ægrum inde expectatum leva-
men fore experturum, & sanitatem re-
cuperaturum: quod, ut Deus ita omnino
evenire jubeat, ex animo precor.

Litt. A. Recipe radicis Ipecacuanhæ
grana 24. tartari vitriolati, nitri depu-
rati, salis tartari ana grana quatuor. M.
F. pulvis pro una dosi.

Litt. B. Recipe nitri purissimi, arcani
duplicati, lapidum cancrorum ana un-
ciam semis, terræ foliatæ tartari drach-
mas duas, sal aperitivum.

Litt. C. Recipe gummi ammoniaci, ex-
tracti centaurii minoris, rhabarbari, helle-
bori nigri, limaturæ martis, cinnabaris
rite paratæ ana drachmam, extracti croci
drachmam semis. M. F. l. a. pilulæ ex
scrupulo uno no. XX.

Litt. D. Recipe essentię gentianę rubrę,
corticum aurantium, calcarille, tinctu-
rę tartari ana unciam semis, spiritus salis
ammoniaci drachmas duas. M. D.

Litt. E. Recipe manę electę unciam,
rhabarbari drachmam semis, terrę foliatę
tartari, nitri puri ana grana 13. coque &
solve leni calore in aquę veronice uncis 6.
colaturę adde olei de cedro guttas 4. M. D.

CASUS XLI.

*De melancholia hypochondriaca ex pur-
pura retenta.*

Vir haud infimę dignitatis, quadra-
ginta annorum, temperamenti san-
gui-

guinei, spongiosi corporis habitus, assidua hæc mentis tranquillitate gavifus, neque præter purpuram æstivo sapius tempore absque molestia toleratam, ullis unquam morbis obnoxius, sub hujus anni auspiciis crebram mærorum, atque solitudinum habuit occasionem, & abhinc circa vernale æquinoctium venæsectionem, quæ singulis antea æquinoctiis instituta fuerat, neglexit. Inde ex officii ratione per triginta milliaria peregre factus, in medio itinere noctu ex improvviso insigni præcordiorum anxietate, angore & inquietudine mentis ineffabili, corporis lassitudine, & omnis appetitus prostratione corripiebatur, adeo ut redire cogeretur. Reversus perpetua animi turbatione, ac corporis angustia excruciat; pulsus fertur inæqualis atque celer, humorum assidua vexat ebullitio, absque manifestis causis. Tunditur protinus in pede vena, & detrahuntur octo cruoris unciae; neque tamen minus præter continuam inquietudinem, vesperi præferti æstus accedit præternaturalis, pulsus fit citior, & erumpit anxius sudor. Talis paroxysmus alternis potissimum diebus observatur atrocior; sub quo status etiam ac murmura in imo ventre percipiuntur, ac animus adeo contristatus, meticulosus, ac pusillanimis est, ut erigi nequeat, nec ullam admittat consolationem: & præterea ciborum exigua frui- tur adpetentia.

Pugnatum ergo fuit omnis generis medicaminibus, infusi clysteres, data precipitantia, nitrosa, carminativa, stomachica, balsamica; cerevisia Martisburgensi, qua pro potu ordinario usus fuerat, substituta acidula Selterana; atque corpus crebris exercitiis, maxime uestione in rheda motum: non minus sanguis denuo missus est, conjuncto pilularum polychrestarum, salumq; nitroforum ac aperitivorum usu. Sed malum quidem paulo mitigare, non vero penitus tolli potuit. Hinc ego tandem consultus percepi, ægrum olim purpura, sub præsentī vero affectu efflorescentia quadam in collo ac pectore, mox denuo evanescente laborasse, venæsectionem neglexisse fueram, multis indulgisse curis ac

ærumnis, atq; sub itinere corpus insigni exposuisse refrigerationi. Idcirco affectum, quo laborabat ille, nec pro hypochondriaco, qui a tardiori spissorum humorum circuitu originem trahit; nec pro febre anomala lenta declarare potui. Credidi potius, illius natales materię acri causticæ inflammanti, quæ purpuræ effectrix est, ex corporis superficie ad interiorum humorum massam redundanti, & membranarum tunicisque cerebri nerveis incumbenti deberi: unde spasmodicæ dictarum partium stricturne excitatæ, hinc animales totius corporis functiones destructæ, ac mentis ideę fuerunt turbatæ. Quare malum oppugnaturus, pro potu ordinario, in ejus locum aquis Selteranis, intermixto vino, hæc usus fuerat, sed inde ventriculi debilitatem contraxerat, ordinavi decoctum, quod ita habebat: Recipe radicis scorzonerae uncias sex, sarsaparillæ, chinæ, rasuræ cornu cervi ana uncias quatuor, radicis cichorei, glycyrrhizæ, fœniculi ana unciam semis. Conc. d. S. species, quarum binæ unciae ex tribus aquæ mensuris per tres hore quadrantes sunt decoquendæ. Dedi præterea sequentem pulverem, ut duos illius scrupulos quavis vespera assumeret: Recipe pulveris marchionum, matris perlarum ana drachmas duas, antimonii diaphoretici, nitri purificati ana drachmam unam, cinnabaris nativæ præparatæ, corticis cascarillæ ana drachmam semis. M. F. pulvis. Tum quoque hora quarta pomeridiana triginta liquoris mei anodynii guttulas ex haustu aquæ frigida propinavi; & corpus pilulis meis balsamicis quandoque purgavi, subjuncto sub tempestate amica corporis exercitio. Tandem sub finem Augusti acidulas Egranas commendavi; quæ æger per tres hebdomades, bibendo quotidie integram earum tepidarum lagenam usurpavit; simulque inter prandium essentiam corticis cascarillæ, & vesperi liquorem anodynum adhibuit. Sub hac potatione multæ pustulæ, aqua repletæ, in toto corpore effloruerunt, & per quatuordecim dies cum ingenti pruritu, omnium vero symptomatum remissione inhesterunt: quibus tandem desiccatis, continuatus est

pulveris supra allegati, atque liquoris anodynus usus, & sic æger perfecte convaluit.

Epicrisis.

Discimus ex hac morbi historia, symptomata, quæ melancholiam hypochondriacam comitantur, non semper ab obstructionibus, vel stagnationibus sanguinis in vasis mesaraicis, atque visceribus imi ventris, aut a conaminibus vel contentione naturæ, ad fluxum hæmorrhoidalem tendentibus, quibus a multis nostri ævi medicis omnium ferme spasmodicorum atque chronicorum morborum causæ tribuuntur, derivanda esse. Sapissime enim suboriuntur a dyscrasia ac intemperie humorum acri, scorbutica, ac fere caustica: quæ ad corporis superficiem propulsa purpuram constituit. Hæc nimirum, cum olim in nostris ac aliis Germaniæ regionibus, quæ scorbutum foveat, plane incognita fuit, jamjam universalem edere observatur stragem, multis morbis supervenit, & gravissima inducit symptomata. Quin, ubi semel purpuraceum ejusmodi seminum locum occupavit, ægerrime se denuo expelli patitur; sed sensim altiores agens radices, nervosis totius corporis partibus semet insinuat, & universæ machinæ graves excitat passiones. Sic in capite observantur vertigo, vehementes dolores, tinnitus atque susurrus aurium, idearum confusio, memoriæ debilitas, gravia insomnia, meticulositas ac inquietudo: in pectore percipiuntur ejusdem graves oppressiones, constrictiones, anxietates, spiratio difficilis, anhelitus gravis; in imo ventre sentiuntur adpetitus prostratio, nausea, ructus, cardialgia, intestinorum flatulentia, borborygmi ac ingentia tormina; & denique totius corporis languor, molestus cutis pruritus, copiosissimi ac male olentes sudores, virium jactura, artuumque dolores, ac si fustibus essent percussi sæpenumero deprehenduntur. Hæc symptomata, purpura foras propulsa, insigniter mitigantur, quin plane remittunt: contra vero, si ea intus fuerit acta, iterum recrudescunt; quid? quod veram insaniam, melancholiam, motus epilepticos ac convul-

sivos inde propullulasse, haud raro observavi.

Neque vero ullus est morbus, cujus curatio tantam exposcit cautionem, atque providentiam, quam ipsa hæc purpura. Namque nec vini, nec cerevisiæ potum, nec calidiora, nec refrigerantia medicamina, nec alvi obstructionem, nec nimium ipsius profluvium absque damno perferre solet: præstantissimam autem opem a temeratis bezoardicis humectantibus, expellentibus, atque leniter sedativis, præsertim liquore meo anodyno minerali consequitur. Non minus aquæ minerales temperatæ egregiam in hoc affectu possident virtutem: de quibus observavi quosdam, ex aquis Selteranis, alios ex Egranis, & quidem vel solis, vel lacte permixtis optime habuisse. Namque hæc, licet alvum copiosius moveant, ex hoc tamen profluvio tantum abest, ut malo damnum accedat, ut potius efflorescentia purpurea cum maximo emolumento, exinde largius ad cutis superficiem propellatur. Non vero solum in nostris locis deprehenditur hæc molestissima affectio; sed ante aliquod tempus Illustris Augustissimi nostri Imperatoris Archiater, D. D. Garelli, & Experientissimus Regis Sardiniae Archiater D. D. Bianchi me fecerunt certiores, illud morbi genus in Austriæ ac Sardiniae oras ex nostris regionibus deportatum, magnam ibidem edidisse stragem; & ideo, quæ in illo debellando medendi ratione uteretur, scire desiderarunt.

Meo quidem arbitrio purpura chronica, terris nostris borealibus ac humidioribus, quibus familiaris etiam est scorbutus, ferme endemia, ex nimio potuum calidiorum, præsertim decocti fabarum Coffee usu suos mutuatur natales: quibus salia fixa ac scorbutica, quæ in humoribus hospitantur, in acriorem, subtiliorem ac volatilem quasi commutantur indolem, & tum impedito per cutim exitu, intra corpus remanentia, purpuraceos hosce affectus inducunt. Ex eodem fundamento contagiosum utique hunc morbum credo: dum enim putrida effluvia,

que oris potissimum foetore cognoscuntur, poros aliorum corporum penetrant, atque humoribus pro varia eorundem ad putredinem proclivitate, intimius insinuantur, producant ac propagant ulterius chronicam hanc passionem. Qui ulteriorem illius cognitionem acquirendi cupidus est, adeat dissertationem, quam olim de purpura genuina origine, indole, ac curatione habui.

CASUS XLII.

De melancholia hypochondriaca cum hæmorrhoidibus nimis.

Vir temperamenti sanguinei, a primis incunabulis ad vigesimum ætatis annum, præter leves, quas ex diæta erroribus sibi contraxerat, molestias, sub crebris itineribus, & vitæ genere laborioso, illibata fructus est sanitate. At cum post annum vigesimum, vitam insigniter mobilem vi officii in valde sedentariam, non interruptis mentis laboribus ac meditationibus stipatam commutare teneretur; præterea variis non solum animi affectibus, verum etiam perversæ victus rationi indulgeret: non fieri potuit, quin accederent insultus passionis hypochondriacæ. Namque melancholicæ quædam symptomata, veluti adpetitus prostratio, insoliti angores & inquietudines, ac insignes artuum languores, semet exserere cœperunt; ob vivacissimum autem ingenium haud adeo invalescere potuerunt: neque etiam minus cœcæ hæmorrhoides multam ipsi crucem fixerunt. Elapsis quatuor annis, aliud suscepit munus, quod quidem prior longe quietius, & ab omni molestia vacuum erat: sed ratione laborum, lucubrationum, ac desidii sine motu vitæ illud longissime superabat. Hinc sanguineum temperamentum sensim in melancholicum mutari cœpit: primum enim expergescens mane artuum exteriorum insignem sentiebat gravitatem, somnoque fruebatur leviori, quem sæpius totius corporis molesti horrores con-

Hoffm. Consult. Med.

turbabant, & ægrum cum summo terrore evigilare cogeant, Alvi successus antea naturalis deficiebat, præcordiorum angustia nocte dieque inhærebat assidua, ciborum adpetentia prosternebatur, flatus admodum infestabant, ac maximi dolores splenis atque septi transversæ regionem acerbè excruciabant. His molestiis per tres anni quadrantes misere sollicitatus, protinus ex improvviso horrendas in dorso & osse sacro percipiebat puncturas, quæ statis potissimum horis invadebant, & frustra adhibitis variis remediis, frustra quoque instituto corporis motu per tres hebdomadas immaniter sæviebant: quibus tandem evanescentibus, atrox succedebat melancholia, ac tanta animi abjectio, ut nulla admitteret solamina. Neque vero ullis, utut pretiosissimis remediis mitigabantur hæc affectiones; sed potius, cum assiduus, horrendisque doloribus magis crescebant. Incredibilis enim adfligebat mentis angor, quem memoria peccatorum puerilium mirum in modum exacerbabat; adpetitus adeo deiciebatur, ut sæpius per aliquot dies nihil cibi adsumeret; siatus vexabant insigniter, nec ullis cedebant remediis, quin & caput occupare videbantur, tantisque adficiebant tormentis, ut memoriæ pariter ac iudicii vis paulatim periret; ac denique atrocissimi dolores circa diaphragmatis regionem inhærebant. Hi enim horrendis singultibus per quasdam quotidie horas sæviebant, sermonem interrompebant, & manum pectori admotam in altum elevabant. Præ ineffabili angustia æger nec stare, nec sedere, nec decumbere valebat, sed per diem uestione in rheda aut equo corpus fatigare; noctu in perpetuis vigiliis obambulare debebat, ut sæpius languore exanimis in terram concidisset; atque si nonnunquam obdormiscebat, protinus vehementissimis agitationibus iterum evigilabat.

Postquam igitur in tam miserando statu per integrum fere annum, morti vicinus vixerat æger, & omnium remediorum usum frustra adhibuerat, nec nisi lethiferam a Medicis perceperat prognosin,

animum tandem despondebat, & quacunque a vetulis pariter ac empiricis commendabantur, medicinas in usum trahebant. Has inter erat tinctura quædam amarulenta, ex cuius usu tantum percipit levamen, ut memoriæ ac iudicii vigor, major fere ac antea rediret; licet melancholia ac reliquæ molestiæ adhuc urgeant. Quamvis vero ex hac tinctura, cuius cochlear unum quotidie assumebat, copiosissima sordium viscidarum pariter ac flatuum colluvies per alvum excerneretur; attamen in agro, ad cæcas hæmorrhoides proclivi, cum forsan iusto calidior esset, hæmorrhoidum nimium concitavit fluxum. Hic enim per tres jam menses admodum copiosus inhæret, adeo ut singula hebdomade fere dimidia cruoris reddatur mensura, cum incredibili corporis languore, & virium prostratione, & metu fistulæ ani. Neque tamen minus, licet alvus quotidie respondeat, pertinaciter adhuc insistit flatulentia; artus externi gravativo dolore ac sensu afficiuntur; melancholia utut mitior continuat, adpetentia manet prostrata, & somnus terribilamentis plenus observatur. Nec ignorari oportet, ipsum etiam quosdam religionis articulos in dubium jam vocare, & præsertim carnis resurrectionem, quam olim egregie defendit, pertinaciter negare. Quum ergo anxius anhelat vir triginta quinque annorum, ut mentem sanam pariter ac corpus sanum reciperet, tuum, vir illustris, flagitat consilium.

CONSULTATIO.

Communicatam mecum morbi satis gravis historiam, cum omnibus symptomatibus probe ponderavi; atque deprehendi, universum nervorum systema partim ipsius morbi vi, partim perversa medicatione, insigniter esse debilitatum. Præsertim vero nervosarum ventriculi ac intestinorum partium naturale robur, quod ad perficiendam ciborum concoctionem, ad eliminandos vapores haud secus ac humores inutiles summe est necessarium, prorsus destructum esse vide-

tur. Hinc enim intestinorum canalis & molestis, copiosisque flatibus repletus, & acerbis stricturis agitatus fuit (spasmodicis; quarum ope cruor spissus majori copia ad partes superiores, maxime caput, cor & pulmones compulsus, & in capite præcipue difficiliter progrediens, phantasiam turbavit, multisque anxiiis, terrificis atque erroneis ideis pariter ac infomnis ansam dedit. Quamquam igitur natura ope remedii cuiusdam, procul dubio aloetici excitata, abundantes atque spissos humores per fluxum hæmorrhoidalem imminuere tentaverit: hic tamen, cum iusto copiosior fuerit, omnino malum penitus tollere haud valuit. Atque tali ratione inveteratum, totque calamitatibus stipatum malum, curatu sane est difficillimum, saltem cautissimam exposcit medicationem. Quam ut rite adgrediamur necesse est, ut ante omnia nimium sanguinis per hæmorrhoides secessum congruis subsidiis refrænemus, ne diutius persistente fluxu omnes prorsus vires deiciantur; & deinceps labefactatum ventriculi ac intestinorum tonum, blandis remediis, quæ non exstuant humores, corroboremus.

Hilce scopis obtinendis convenientissima remedia fore arbitror liquorem meum anodynomineralem, atque Elixirium temperatum balsamicum, si hujus tres partes cum una tincturæ martis Zwælfæri fuerint permixtæ. Mane nimirum liquoris anodynini 30. guttulæ ex haustu aquæ frigida sumantur: paullo post quædam valcula infusi theiformis ex veronica, melissa atque menta parati sorbilentur; atque vesperti, aut hora quinta pomeridiana Elixirii dicti sexaginta guttula ex decocto inferius describendo capiantur, cum subjuncto corporis motu. Hæc per quatuordecim dies adhibeantur, purgato bis quavis hebdomade corpore, per hunc pulverem laxantem. Recipe rhubarbari electi scrupulos duos, solutionis oculorum cancri, nitri purificati ana scrupulum semis. M. D. In locum porro cerevisiæ pro potu ordinario commendo sequens decoctum: Recipe ligni santali rubri, citrini, radicum cichorei, sarsa-

parilla, scorzonera ana uncias quatuor, feminis feniculi, corticis ligni sassafras ana drachmas tres. M. Conc. D. S. Species, quarum binæ uncia ex tribus aquæ mensuris per horæ dimidium decoquantur. Ceterum hortor, ut omnes cibi flatulenti, acidi, saliti, & qui ex farina, simila, vel lacte parantur, omni studio evitentur, animique graviores commotiones, ac omnis corporis refrigeratio, sedulo fugiantur.

C A S U S XLIII.

De passione hysterica.

MAtrona generosa, LV. annorum, temperamenti sanguineo-cholerici, ingenii vivacissimi, sed animi valde sensibilis & ad iracundiam proni, habitus corporis carnosus, & maxime spongiosus, teneris tamen membris, ac exhoribus valis prædita, sanguine ac succis plena, anno ætatis vigesimo primo matrimonii leges subiit. Sub hoc novem fœtus feliciter enixa est, quorum tertium, gestationis tempore variolas passa, semestrem dumtaxat, mortuum, ac variolis, quæ in utero materno totum embryonis corpus occupaverant, putrefactum exclusit. Neque etiam præter febres acutas atque pleuriticas, nec non dysenteriam ex terrore sexdecim abhinc annis toleratam, gravioribus per totum vitæ suæ tempus laboravit morbis, nisi colicis adhuc doloribus, qui vero spontaneo alvi profluvio semper sublati fuerunt: & præterea lunare tributum, statotempore ac legitimo ordine ad quinquagesimum quantum ætatis annum rite persolvit. Quum autem ante biennium maritus diuturno morbo, quo etiam perierit, infestabatur, nostra ipsi inservienti cupidissima, corpus noctu dieque admodum fatigavit, ac crebris refrigerationibus exposuit, tum ex insequuto obitu insigni luctu ac mœrore affecta, & abhinc variis causis, quas vocant processus, coram iudicibus sententias minus æquas ferentibus implicata, multos mœrores, æquinasque libimet contra-

xit. Hinc sensim crebris animi inquietudinibus turbari cœpit; corpus sæpè numero horridula perfudit sensatio, & tandem gelidissimus ventriculi regionem occupavit sensus. Consultus Medicus affectum habuit pro hypochondriaco, & præter varia medicamina commendavit usum acidularum Pyrmontanarum. Has etiam & interne per quatuordecim dies potavit, & externe in balneorum forma adhibuit: sed tantum abfuit, ut inde sublevaretur, ut sensum plura, gravioraque irrepperint symptomata, quorum tertio Nonarum Augusti anno 1731. hæc potissimum deprehendi. Ingentes ac suffocantes ferme anxietates atque constrictiones pectoris ac colli, animi deliquia, alvi obstructions, dolores tensivi circa regionem lienis, anxia ac laboriosa muci tepacissimi, quasi vitrei, & acidæ saburræ per vomitum eructatio, imi ventris tormina, ventriculi inflatio ac dolorificus spasmus, dolores capitis, atque dorsi inter scapulas, pulsus admodum imminutus & obscurus, tantumque ventriculi ac artuum externorum frigus, ut gelu instar, nec frictionibus, nec faculis calidioribus potuerit caleferi. Hæc molestias, quæ per intervalla incidebant, horripilationes, oscitationes, ac pandiculationes præviæ, mox in æstum volaticum desinentes antecedeabant.

Contra tantas itaque passiones pugnavi clysteribus emollientibus, atque remediis resolventibus, demulcentibus, antispasmodicis internis pariter ac externis, nimirum liquore anodyno minerali Hoffmanni, spiritu bezoardico Bussii, essentia castorei, croci & anodyna, pulvere marchionum, cinnabari nativa, sale absinthii, nitro, laudano hysterico ac externo linimento ex aqua Anhaltina, essentia succini, castorei, anodyna, spiritu vini camphorato, balsamo peruviano, oleoque lavendulæ ac nucillæ parato, regioni ventriculi inuncto. Quibus etiam factum est, ut paroxysmos egregie mitigare, sapius plane avertere potuerit. Præterea vero cum ægra quindecim abhinc annis fluorem

hæmorrhoidalem tulisset, nec venam ante Pyrmontanarum potationem tundendam præbuisset: omnia symptomata a cruore circa ventriculum, intestina, atque pectus copiosius congesto derivanda esse putavi. Idcirco, præviis pediluvii tepidioribus, post æquinoctium autumnale sanguinem ex vena in pede secata detrahendum curavi; & postea quasdam aquæ Sedlicensis lagenas, parca dumtaxat quantitate potari iussi; qua insignis pituitæ copia per alvumeducta, & malum quoddammodo mitigatum fuit.

Sed inconstans erat valetudo: namque mense Octobri affectus recruduit longe atrocior, cum suffocationis metu: neque vero perferre poterat balsamum vitæ Hoffmanni, nec odorem remediorum ex galbano, asa foetida atque castoreo præscriptorum; quare naribus admovendum dedi spiritum salis ammoniaci; pectori ac ventriculo inungendam exhibui aquam Anhaltinam cum oleo lavendulæ & nucistæ mixtam, atque præter clysteres, interne propinavi consueta antispasmodica pariter ac antiasthmatica. Nihil tamen minus, sequentibus Novembri atque Decembri mensibus, memorata symptomata per temporis intervalla recrudescabant; præsertim vero ventriculi spasmus, ac laboriosissimus muci tenacis acidique vomitus immaniter infestabat, quem copiosior salivæ viscidæ fluor semper antecedebat. Quum ergo tam pertinax inhærebat malum, commendaui internum thermarum Carolinarum, externum vero balneorum Tæplicensium usum. Interea ex medicaminibus singulo octiduo unciam dimidiam salis Anglicani, eum drachma una oculorum cancerorum præparatorum permixtam exhibui, quæ alvum ter vel quater ducendo, insignem pituitæ vacuavit copiam. Non minus hora quarta pomeridiana pulverem absorbentem dedi; & sub epulis sumendum elixirum stomachicum, quod ex corticibus aurantiorum, radice gentianæ rubræ, extracto cardui benedicti, millefolii, florum chamomillæ vulgaris, sale tartari, croco, myrrha & succino cum vino Canariensi paratum erat.

Bis quoque singula hebdomade vespere deglutendum propinavi scrupulum pilularum balsamicarum, quæ habebant extractum cardui benedicti, centaurei minoris, absinthii, millefolii, florum chamomillæ vulgaris, rhabarbarum electum, aloen succotrinam, myrrham, olibanum, flores benzoës, crocum, castoreum, oleum de cedro, & chamæmeli. Loco potuum herbæ Thee, vel fabarum Coffee, qui protinus movebant vomitum, ordinavi infusum theiforme ex summitatibus millefolii, floribus chamomillæ vulgaris, tilix, artemisia, & aniso stellato concinnatum; & in vicem cerevisiæ, quam plane nequit ferre, præscripti decoctum ex radice scorzonæræ, cichorei, pœoniæ, rasura cornu cervi & semine sceniculi confectum: cui sub epulis interponit vinum Rhenanum. Interdum ano infundi iussi clysterem ex chamomilla, millefolio, & sclæræ in vini Gallici ac aquæ puræ æquali portione decoctis, atque cum oleo chamæmeli cocto, melle, nitro, balsamo vitæ & pilulis balsamicis Hoffmanni paratum: qui semper multum pituitæ, stercoreum ac flatuum subduxit. Et denique, si phlogoses ac æstus volatici, qui crebro comicabantur paroxysmos, accedebant, exhibui mixturam ex aqua florum tilix, foliorum convallium, pulvere epileptico Marchionum, & bezoardico Sennerti, cum antimonio diaphoretico, arcana duplicato, & theriaca cœlesti compositam; quæ movebat sudorem, acido odore nares ferientem.

Verum enimvero horum omnium efficaciam eludebat malum; & quod notabile fuit, tamdiu silebat, quamdiu urina, quæ citrina est, sedimentum mucosum deponebat; quæ si tenuior esse cœperit, altero vel tertio die post recrudescunt cardiacæ nauseosæ, anxietates, constrictiones ventriculi spasmodicæ atque vomitus cum motibus tam violentis, ut metus omnino sit, ne disrumpantur quædam sanguifera vasa, maxime in cerebro. Ante horum symptomatum vero invasionem tensivi circa præcordia, atque

que dorsum sentiuntur dolores, & sensibilis in manibus ac ventriculi regione formicatio, atque rosio, acsi subessent vermes. Finito paroxysmo totum corpus languet, & tandem paulatim redeunt vires, ut in suo cubili obambulare possit ægra; appetitu fruitur vario, mox avidiori, mox exiguo, mox nullo; semnus quoque mox placidus, mox turbulentus est. Præterea in sinistro hypochondrio tensivus dolor percipitur assiduus, alvus sine arte nunquam redditur; regio ventriculi, quin totum abdomen sæpius adeo intumescit, acsi utero gereret; explosis vero flatibus, imminuitur ea inflatio: & novissime tubercula dolorifica in intestino recto, instar hæmorrhoidum cæcarum adparuerunt. Mea quidem sententia affectus hic non alius est, nisi hypochondriaco-hystericus, atque spasmodico-flatulentus; quo non tantum fluidæ partes depravatæ, verum etiam solidæ nervosæ regiones, præsertim tunica ventriculi ac intestinorum adeo destructæ sunt, ut loco generosi chyli, humores viscosi acidique generentur, & per inversum intestinorum motum peristalticum ad superiora compellantur, excitatoque ventriculi spasmò, tandem per vomitum rejiciantur. Neque etiam ignorari oportet, usurpata hæcenus remedia, egregias malo dedisse inducias; illud vero propria ægrotantis culpa semper iterum recruduisse. Namque illa admodum est sensibilis, & a levissima causa ad vehementissimam concitatur iracundiam: deinde adpetentiæ, quæ ob abundans acidum austerum sæpius justo avidior est, nimium indulget, & plus ciborum assumit, quam ventriculus concoquere valet. Tum quoque inter epulas vino Rhenano majori, quam ipsi convenit, utitur copia; nec temperat sibi a potu decocti Caffee, licet exinde semper sentiat symptomatum suorum exacerbationem; nec denique a cibus incongruis ac oleribus abstinere potest. Carolinis vero thermis uti recusat, & solis medicaminibus restitui cupit.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX iis, quæ de morbo generosæ mulieris satis ample mecum communicata sunt, luculenter omnino patet, eam laborare affectu hysterico spasmodico satis gravi, cujus sedes in ventriculo potissimum ac intestino duodeno, saburra acri, acida, viscida, biliosa repletis residet. Hæ namque sensibiles ac nervosæ partes, si vel spasmis constringantur, vel flatibus distendantur, vi consensus, quo cum toto nervoso genere gaudent, has adfectiones ad alias, easque nobiliores transferunt regiones. Hinc per externum corporis habitum sentiuntur horripilationes ac oscitationes; circa ventriculi regionem intensissimi frigoris sensatio, alvi pertinacissima adstrictio; accedunt vomitus muci viscosi ac acidi, suffocativæ præcordiorum angustia, faucium constrictiones, animi deliquia, dolores tensivi circa lienem, tormina imi ventris, dolores capitis atque dorsi, scapulas simul occupantes; pulsus est durus ac intermittens, urinæ albæ tenuesque. Inter remotiores vero, quæ hoc malum induxerunt, causas, potissimæ sunt, temperamentum ægræ sanguineum, sanguinis missiones parciales, dispositio ad fluorem hæmorrhoidalem, cessatio mensium, & vehementes ex obitu mariti mœrores. Accedit præterea temperamentum cholericum, & crebra iracundia: quibus nervosum genus insigniter debilitatur, biliosa saburra generatur, & humores magis commoventur.

Quod autem attinet medicationem hæcenus institutam, de illa sane, cum sit accommodatissima, non habeo, quæ moneam: hujus autem effectus, quod votis nondum responderit, partim inordinato vivendi generi, partim nimis animi affectibus in acceptis ferendum esse arbitror. Si igitur libere eloquar, quæ sentiam, sequentem proponerem curationem.

Primum quidem ter quotannis, nimirum circa æquinoctium utrumque & solstitium

tium mense Junio vena in pedibus secanda erit : atque cum ex tuberculis , anum jam obfidentibus , agra insigni ad hæmorrhoides proclivitate pollere videatur , magnam opem pollicentur hirudines , ano nonnunquam numero quinque vel sex admovendæ . Tum vero præcipua medendi intentio , ad eliminandas , quæ in ventriculo ac intestino duodeno stabulantur , cruditates biliosas atque viscidas ferri debet : cui scopo apprime faciet satis pulvis laxans , ex rhabbarbari electi drachma dimidia , lapidum cancerorum granis quindecim , nitri depurati granis sex , oleique macis gutta una paratus . Hic alternis diebus circa vesperam assumatur ; sequenti vero mane serum lactis caprilli , cum succo citri confectum , ad sex vascula , tepide potetur , eique interdum , si tulerit ventriculus , uncia dimidia mannæ addatur . Reliquis diebus in hujus locum mane vel decoctum herbæ Theebois , cum corticibus citri ac aniso stellato mixtum , vel infusum theiforme , a medico ordinario commendatum forbilletur . Præterea etiam pro potu ordinario vel acidulis Selteranis , cum tertia vini parte commixtis , vel proposito jam decocto uti convenit , ex quo sub epulis octoginta guttas Elixirii mei visceralis capiendas suadeo . Non minus operæ erit pretium , vespere ante lecti introitum , sequentis pulveris dosin ex haustu aquæ frigidæ adhibere : Recipe pulveris Marchionum , lapidum cancerorum , corticis chinæ ana drachmam unam , nitri purificati , tartari vitriolati ana grana quindecim , extracti castorei solubilis grana quatuor . M. F. pulvis , div. in sex partes . Quod si vero vomitus , atque spasmus ventriculi accesserit ; quindecim guttulas liquoris mei anodynî mineralis ex pura aqua assumere ; & contra nimiam flatulentiam , clysterem emollientem carminativum ano infundere expediet .

Tandem vero exactam diætæ , qua in hisce morbis nihil est fructuosius , rationem habere oportet : fugiantur itaque omnes animi affectus ; quo scopo egregium erit , ut mense Maio ægrotâ itinerebus animum laxet . Inter cibos omnes

saliti , acidi , flatulenti , olera , aliique concoctu difficiliore , ac omnia vina calidiora , maxime Gallica evitentur ; atque potius iuscula gallinacea cum radice cichorei , charesolii , acetosa , & succo aurantiorum permixta crebro sumantur . Cœna sit parciore ; omnia edulia probe mastificentur , ac potus Coffeæ parcius bibatur : & denique ante singulas epulas corpus sedulo moveatur . Extrinsicus ob vehementem cardialgiâ sequens emplastrum stomachale ventriculo adplicetur : Recipe theriacæ , olei nucistæ expressi ana unciam dimidiam , camphoræ , balsami Peruviani ana drachmam unam . M. D. Quæ rite observata , quin malum sint mitigatura , nullus dubito .

C A S U S XLIV.

De passione hysterica cum fluore albo.

O Pem meam imploravit generosa quædam mulier , annorum triginta , vultu florido prædita , staturæ mediocris , habitus corporis strictioris , animi vero admodum sensibilis , & ad iracundiam facillimi . Hæc decimo septimo ætatis anno viro nupta , sed conjugio ob maritum paulo morosum parum jucundo fruita , multos toleravit mœrores : quibus etiam crebra accedebant puerperia , & tandem fluxus mensium imminutor . Tribus abhinc annis , cum utero gestaret , ultimis circiter mensibus , videbatur fœtus in utero e loco suo moveri , ad pubis regionem procumbere : quam sensationem protinus excipiebat fluor albus , ad hanc usque diem inhaerens ; & insequentum puerperium ob insignem embryonis magnitudinem admodum erat laboriosum . Ante biennium denuo gravida , primis gestationis mensibus pertinaci laboravit ætero , cui postea quarta febris supervenit , nullis remediis obsecundans , & tandem brevi antepartum copioso corticis chinæ usu suppressa . Tum vero male habere cœpit , partus erat valde difficilis , fluxus uterinus , quem Lochia vocant , tertia die subsistebat , albus .

bus autem fluor magis crescebat, & abhinc assiduis tentata fuit ægritudine. Neque tamen minus Julio elapsi anni mense, iterum partum edidit, successu felicissimo, & cum lochiorum satis regulari ac sufficienti excretionem: ubi notari meretur, quod brevi ante puerperium, ingentis frigoris sensationem in imo ventre perceperit, epithemate ex spiritu rosarum & balsamo Peruviano confecto sublata. Abhinc ægrotare cœpit, & postquam multorum medicorum ac medicamentorum ope, variisque remediis frustra fuerat usa, me tandem in consilium accivit. Molestiæ, quibus infestabatur, erant hypochondriaco-hysterica: namque accedit incredibilis præcordiorum anxietas, cum tensionis sensatione, singulo mane primam ventriculi regionem obsidente, deinde ad cor, & tandem per dorsum ac omnia fere corporis membra sese diffundente; jungitur nausea, gelidus sudor, anxii ad vomendum conatus, sæpius eructatio multa pituitæ, ac nonnunquam ructuum explosio cum levamine: quæ symptomata per intervalla aliquot horas assidua recurrunt. Et, quod memorabile est, tantum abest, ut alvus obliviscatur sui officii, ut potius ex hæreditaria dispositione non solum laxa semper observetur; sed etiam singulo mane sub ipso paroxysmo copiosum accedat illius profluvium, absque ulla mali remissione. Unicum vero, in paroxysmo mali solatium, ex odore asæ foetida habet. Ego cum tribus adhuc aliis medicis decrevimus agræ pilulas ex extracto millefolii, florum chamomillæ vulgaris, asæ foetida, galbano, sagapeno, opopanax, castoreo, croco &c. concinnatas propinare; quæ mitigabant quidem, haud vero penitus tollebant affectum. Namque ventriculi tonus adeo debilitatus erat, ut nec retineret assumpta remedia, sed pleraque vomitu redderet: accedebat tussis sicca molestissima, linctu ex oleo amygdalarum dulcium, spermate ceti, croco & pulvere radice ireos Florentinæ parato aliquantulum consopita; urinæ mingeantur tenues & aquosæ.

Tandem ælius volaticus sensim succe-

debat mense Decembri, & paullo post in febrem hanc desinebat longe gravissimam, adeo ut morti videretur vicina. Ab hoc fontico morbo ope temperantium mixturarum, intra quatuordecim dierum spatium vindicata, incidit denuo in pristinas affectiones: fluor enim albus quotidie per intervalla invadit, cujus accessione spasmica agitatio, instar arthritidis vagæ, omnes corporis artus occupans præcedit; neque etiam minus nausea atque præcordiorum anxietas singulo mane illam adurit, eo magis, si terrore, aut aliis animi affectibus perculsa fuerit. Hinc consultum putavi, ab omni remedium usu abstinere, & non nisi essentia stomachica temperata uti: quo etiam factum est, ut paroxysmi & mitiores & rariores reciderint. Pilulas autem balsamicas exhibere non audebam, quoniam laxantia vel levissima statim movebant diarrhœam, & ipsa quovis mane ter quaterve alvum dejicere solebat.

Ceterum ab hæmorrhoidibus cœcis sæpius insignes patitur molestias; circa quævis æquinoctia, maxime gestationis tempore venam tundendam præbere suevit, & inde semper bene habuit, sed cum de præsentis summa sit virium dejectio, nec sanguis nimia mole peccare videatur, prætermittendam in futuro æquinoctio arbitror venæsectionem. Olim insigni lateris sinistri, maxime brachii atque pedis laboravit debilitate, ac ferme resolutione paralytica; quæ quidem maximam partem cessavit, superest tamen adhuc ejusdem lateris quædam infirmitas, quippe quod dextro frigidius deprehenditur, & sinister oculus nonnunquam lippitudine afficitur. Pro potu ordinario utitur infuso theiformi, vel jusculis, præsertim avenaceis; decocta enim, sicuti quoque cerevisiam ventriculus non fert: sub epulis bibere suevit vinum Rhenanum vetus; jam vero Mosellanum haurit: nec interdixi lactis caprini usum, cui a teneris adsuevit, & haud sine fructu mane pariter ac vespere indulget. Ciborum adpetentia non penitus est prostrata; neque vero velcitur cibis durior.

rioribus, neque alios in diarta committit errores, quippe qui paroxysmos admodum exacerbant. Somno fruitur satis tranquillo; variisque modis corpus intra conclave movere studet; quoniam in libero versari aere, ob nimiam ad catharales defluxiones proclivitatem haud audet. Non denique silentio prætermittere possum, quod olim insignem ascaridum copiam excreverit: unde etiam vereor, ne fortasse præsens malum adhuc sustentent hi vermes.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, cujus causa consultus sum, corruptus valde, ac inveteratus existit; & ejus omnino est indolis, ut præsidiorum alias efficacissimorum opem eludat, præsertim cum ægra constitutionem corporis valde imbecillam, sensibilem, & ad suscipiendos motus irregulares admodum proclivem obtinuerit. Meo quidem arbitrio in hisce morbis, qui in habitum degenerarunt, non fructuosius ac efficacius est præsidium, quam quod ex ordinato vivendi genere, & recto rerum non naturalium usu desumitur: multiplici enim edoctus sum experientia, ejusmodi subsidia, temporis diuturnitate ac patientia adjuncta, omnium pharmacorum efficaciam quam longissime superare. Quod si ergo proponam, quæ abs re futura judico, commendarem vehementer, ut ægra futuro vere cœlum, aerenque permutet, atque inter jucunda consortia, ubi animus a curis domesticis, aliisque passionibus liber sit, aqua quadam minerali utatur. Hoc nomine suadeo acidulas Pyrmontanas, quarum dimidia parte lactis asinini aut vaccini tepidioris permixtarum, singulo mane mensuram unam successive potet, & per quatuor vel quinque hebdomades continuet: sub hac potatione alternis diebus circa vesperam balnea temperata, quæ ex tribus aquæ pluvialis vel fontanæ partibus, & una Pyrmontanæ confecta sint, ingrediarit; & postquam per tres circiter horæ quadrantes illis infedit, in lectum se conferat, levem expe-

ctatura sudorem. Ex remediorum censu non alia commendare possum, quam Elixirum viscerale meum, atque pilulas balsamicas: illius enim sexaginta guttas inter epulas adhibere; harum pulveri præcipitanti nuptarum undecim, singula hebdomade semel deglutire conveniet. Præterea operæ pretium erit, corpus sedulo movere, animi tranquillitati studere, jusculis ex carne gallinarum, nasturtio atque cichoreo paratis crebro vesci, abdomen aqua Hungarica, in cujus libra una, uncia dimidia balsami Peruviani sit soluta, sæpius lavare, atque suffimigiis ex succino frequenter uti. Tali ratione æquabilis humorum per uterum, ac reliqua imi ventris viscera circuitus promoveri, mensium regularis successus restitui, atque fluor albus commode debellari poterit: præsertim, si nonnunquam liquor meus anodynus, cum quarta essentię castorei parte maritatus adsumatur. Ceterum usum aq. fœtidę haud laudo; utpote quę palliativum dumtaxat præbet auxilium, & insignem nervorum relinquit infirmitatem: commendarem potius in hujus locum odorem corii illius, quod vocant *Juchten leder*; hujus enim odor magis roborat nervos, & ab oleo betulę, quo corium istud in Moscovia imbuitur, ut a vermibus muniatur, dependet. Et hæc sunt, quibus egrotę saluti consulere volui, quę Deus fausta reddat, ex animo precor.

C A S U S XLV.

De morbo hysterico scorbutico.

MAtrona quędam illustris, annorum triginta novem, temperamenti melancholico-sanguinei, ad animi affectus, & passionis hystericas proclivis, quotannis semel venesectionem celebrare, & thermis Carolinis uti suevit. Has vero novissime elapsa æstate, ordine minus debito, ac inordinato regimine potavit; atque etiam venesectionem præterivit. Quare septem circiter abhinc septimanis, præviis quibusdam animi ac corporis commotionibus, de-

dolore gravativo ac tensivo pedum cum cephalagia stipato conqueri cœpit, cui paullo post molestus ani tenesmus atque stranguria supervenit. Consultus medicus hanc affectionem pro febre catharrali, epidemice tum grassante habens, præter decoctum quoddam tenuius, mixturam anticatharralem pariter ac pulveres bezoardicos ordinavit. Cum vero ægrotans nullum inde levamen perciperet; alterius medici opem imploravit, qui memoratum illum ani tenesmum, unguentis atque fotibus mox quidem debellavit; ægram vero immanibus pedum doloribus tensivis, præcordiorum compressionibus, cum perpetua inquietudine atque vigiliis insigniter torqueriprehendit. Oppugnavit ergo has molestias frictionibus, pediluvii tepidioribus, pulveribus antispasmodicis, oleo amygdalarum dulcium ex jusculis gallinaceis sumto, infusis theiformibus, decoctis modo ex radice scorzonæræ, cichorei, tamarrindis, semine anisi & corticibus citri recentibus, modo ex aqua simplici, mica panis tosti, & citri corticibus paratis; atque insuper moderatum corporis calorem, & a panificiis, placentis, cibis flatulentis, pinguibus ac frigidis abstinentiam commendavit. Verum cum malum nihilominus persisteret, & medicus illud non pro catharrali febre, cuius nullæ aderant notæ, sed potius affectu spasmodico hysterico hæmorrhoidali haberet, atque pulsus magnum & plenum deprehenderet, venam in sinistro pede secari, & inde sex cruoris uncias detrahi iussit. Sed ægra sub ipsa venæ incisione, vehementi cardialgia suffocativa, cum anxia & difficili spiratione, molesta in regione scrobiculi cordis pressione, & totius corporis horrore stipata corripiebatur; quæ quidem brevi tempore evanuit, nostram autem, vano præiudicio prioris medici, ac si venæ sectio mortiferum in hisce morbis esset remedium, occupatam, in suo magis confirmavit errore, adeo ut per totam hanc diem vehementer contristata esset, & hora demum septima vespertina in eundem paroxysmum hysterico-cardialgi-

cum, cum mentis errore, ac pristinis symptomatibus junctum incidere. In hærebant hæ affectiones per octo horas, & tandem ope liquoris anodynii mineralis, cum quarta essentia castorei pariter remixti ita mitigabantur, ut non solum placidus insequeretur somnus, sed etiam altera dies sub quietâ mentis alacritate, & corporis incolumitate transigeretur. Neque tamen minus præter dicta medicamina, adhuc propinabatur pulvis antispasmodicus cum oculis cancricitratis, & antimonio diaphoretico mixtus, & vespere pondere unius scrupuli ex aquis diaphnoico-pectoralibus datus. Hinc videbatur melius habere, & menses etiam copiosiores ac olim revertébantur: sed inconstans tamen erat valetudo. Namque licet ægra per aliquot sæpius dies optime vigeret; attamen ex improvviso paroxysmo suo hysterico adfligebatur, quem plerumque vehemens brachiorum pruritus, digitorum fornicatio, & notabile pedis sinistri frigus comitabatur. Neque alia, quam prius recensita in usum vocabantur remedia; nisi quod interdum, alvo existente segniore, blanda laxantia exhiberentur, & cum molesta præcordiorum compressio urgeret, infusum pectorale ac resolvens ordinaretur. Hujus potum, octo circiter abhinc diebus, exceptit efflorescentia purpurea, totum corpus præter faciem occupans cum tanto omnium symptomatum levamine, ut ægra per proximum biduum optime haberet, urina copiosum deponeret sedimentum, & magna spes fuerit reconvalescentiæ. Quare, adjuncto bono ac temperato regimine, infusum pectorale continuabatur, & insuper pulvis temperans diaphnoicus dabatur. Sed tertia nocte ægra denuo inquieta esse cœpit, & hora octava matutina recrudit paroxysmus cum spirandi difficultate, corporis languore, gravi singultu, & atroci constrictione tam circa cordis scrobiculum, atque claviculas, quam in regione umbilicali stipatus; cui etiam novum symptoma, quod in sonitu quondam momentaneo, ac si fistula caneret, per nares edito consistebat, supervenit. Ceterum scire licet, ægram

agram clysterum infusionem vehementer averfari; ciborum adpetentia fatis integra frui; ſæpius moleſto ad alvum non minus ac urinam reddendam adfligi ſtimulo, cum nulla vel exigua excitatione; & denique ſæpenumero pungentem ardentemque in inteſtino recto percipere dolorem. Quare graves ac periculofas ſibi fingit ideas; & doceri avert, quæ ratione hæ affectiones ulterius oppugnari debeant, & num periculum minentur?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX iis, quæ de gravi matronæ cujuſdam egritudine mihi perſcripta ſunt, probe intellexi, illam in affectione ſpasmodico-hyſterica, cum ſcorbutica ſucorum vitalium dyscraſia, & inſigni generis nervoſi debilitate ſtipata conſiſtere. Ad hanc vero generandam, præter nimiam animi ſenſibilitatem, gravesque paſſiones, multum contribuit menſum irregularis ac imminutus fluor, qui impedito humorum per viſcera imi ventris circulo debetur. Quando enim cruor vitalis in abdomine ſtagnans, nec per uterum, nec venas ſedales ſuo potitur exitu; cauſſa plerumque fit vehementiſſimorum imi ventris ſpasmorum, qui ventriculum imprimis occupantes, cardialgias, præcordiorum anxietates, ſpirandi difficultatem, & totius corporis frigus poſt ſe trahunt. Acrimonie vero humorum ſcorbuticæ non modo tenſivi artuum, maxime pedum atque capitis dolores, ſed etiam purpurea efflorefcentia in acceptis ferendi ſunt: neque vana eſt ſuſpicio, quin variæ tempeſtatum mutationes, quas præterito Novembris menſe obſervavimus, tanquam morborum epidemicorum ac febrium catharralium cauſſas, quam plurimum etiam in noſtra ægrotante fecerint, ad producendam humorum impuritatem, præſertim cum vanus miſſionum ſanguinearum metus acceſſerit.

His adfectionibus oppoſitam hætenus medicationem quod attinet, nihil eſt, quod circa illam reprehendere poſſim; quippe quæ, acres humores temperando,

naturæ utique ſuit congrua; Effectum autem illius longe auſpiciorem fuiſſe credo, ſi illuſtris mulier clyſteres ſibi injici permiſiſſet; qui in demulcendis imi ventris ſpasmis, ac diſcutiendis flatibus, præclaram poſſident virtutem. Ipſe quidem morbus non tantum minatur periculum, quantum ſibi imit imaginatur ægra; ſed cum jam quidem inſarctus in hypochondriis, maxime liene adefſe videatur, curatio omnino erit diuturnior. Quæ ut rite inſtituatur, conſultiſſimum ducō, ut ante omnia ab animi affectibus, quantum fieri poteſt, probe ſibi caveat illuſtris matrona; corpus ventriculo a cibis vacuo moderare exerceat; atque in vicem potus ordinarii, acidulis Selteraniſ vinu nuptis utatur. Ex remediis commendando liquorem meum anodyno-mineralem, cum eſſentia caſtorei, & pulvere præcipitante maritatum, & ſub ipſis paroxyſmis cardialgicis ſumendum. Non minus inſignem pollicetur opem Elixiriũ meum viſcerale, ex temperatis baſamicis ac amaris abſque ſpirituoso menſtruo paratum: quod per aliquod tempus quotidie ſub epulis ad ſexaginta guttas uſurpatum, ventriculum roborabit, vim digeſtivam, & alvæ excretionem adjuvabit, atque fluxus uterini, quin & hæmorrhoidalis, ſi ad hunc inclinaverit natura, legitimũ conſervabit ſucceſſum. Extrinſecus denique haud ſine fructu utrique hypochondrio circa coſtas ſpurias applicabitur emplaſtrum ſaponatum Barbetæ, bene camphoratum, quippe quod in ſanguineis viſcerum inſarctibus efficaciffimum deprehendi: quo etiam ſcopo emplaſtrum de cicuta cum gummi ammoniaco permixtum in uſum trahi poterit.

CASUS XLVI.

De affectu hyſterico ſpasmodico.

VIrgo honeſta, 26. annorum, in prima jam infantia ea crurum imbecillitate affecta fuit, ut, quando erecta ſtabat, pedem unum ſuper altero decuſſatim ponere, & abdomen eo conatu, quo ad alvum exonerandam utimur, com-

primere invita deberet. Hoc quidem vitium incrementum aetate paulatim remisit; at eo, quo menstrua accessit purgatio, tempore longe atrocius iterum rediit. Præterea vestimentis compressoriis, more huic sexui consueto, a primis fere in cunabulis usa est; iisque ab octavo præfertim ætatis anno, cum spina dorsi paulo prominere videretur, eo arctius per diem pariter atque noctem, ingenti sanitatis detrimento, inclusa fuit, ac veluti incarcerationa. Sedecim tandem annos nata, insignem circa pectus, & in ventriculi regione sentire cepit pressionem, quæ cum magnis doloribus, præcordiorum anxietatibus, vehementi mentis angore, atque continua mœstitia majus indies sumsit incrementum. Accersitus medicus, cum mensum obstructionem subesse percepit, hanc calidioribus emmenagogis ac fortioribus purgantibus referare frustra conatus est. Ægra potius anno ætatis vigesimo primo febrem acutam, gravi delirio stipatam incidit; quod, superata licet febre, per integrum anni quadrantem, omnium remediorum opem eludens, inhæsit pertinacissimum; donec tandem sponte evanesceret, & ratio rediret. Post elapsam abhinc semestrem uterinus quoque adparuit iterum fluxus; sed admodum irregularis, mox per aliquot menses suppressus, mox denuo succedens, parca semper quantitate. Quamobrem ea rursus fuit medendi intentio, ut ordinatus hujus excretionis successus conservaretur; ideoque pediluvia crebro adhibebantur; sanguis ex vena in brachio tusa sæpius mittebatur; & præter varii generis medicamina, acidula Selteranæ, lacti nuptæ usurpabantur: sed omnia in cassum, quia fortassis temporis opportunitas haud fuit observata. In tali rerum statu, affectiones, quarum superius mentio fuit facta, magis magisque invalescebant; & cum primum mensibus rite fluentibus vehementer mitigarentur; anno proxime elapso sub ipso etiam uterino fluxu, utut copioso, violenter infestabant. Namque mense præfertim Maji præcedentis anni, dum post præviam venæsectionem, & multa medicamina, ma-

xime purgantia, & menses cientia, copiosus & fere nimius ex utero redderetur sanguis: sub hoc ipso profluvio angustia atque compressiones pectoris vehementer insisterant, cum sensatione ponderis in abdomine, quod quasi ascenderet, ac fauces strangularet. Accedebant gravativi ac pressorii capitis dolores, & tanta cruciabantur sævitia, ut gesticulationes faciei atque sermones confusi exinde originem trahentes, prillini metum injicerent deliramenti. Et hæc adfectiones per quatuordecim inhærebant dies; abhinc ad hanc usque diem ita alternantes, ut si per binas hebdomades siberint, denuo per idem temporis spatium adsilgant: novissimus paroxysmus vero per tres sævit septimanas, sub quo etiam cruoris uterini, qui per satis longum tempus haud successerat, aliqualis fluxus, per tres dumtaxat horas durans observatus est. Ipsam mali accessionem prænunciant maculæ rubræ, faciem obsidentes, quas excipiunt gravativi in vertice dolores, & tunc reliqua symptomata, quæ inter adhuc notari meretur insignis ardor, quem sæpius in imo ventre atque pudendis percipit; & quod valde memorabile est, sub summa mali exacerbatione, ciborum cupiditas observatur vehementissima. Nec denique ignorari oportet, alvum per totam hanc ægritudinem fuisse laxam; & ægram per novem jam annos albo laborare fluore.

In tali rerum statu omnium, quotquot consulti sunt, medicorum opera fuit frustranea; nec & ego certam sanitatis spem facere potui, quoniam timui, ne forsitan in hepate, ac reliquis visceribus, præsertim mesenterii ac mesocoli glandulis gravis subesset obstructio, difficillime referanda. Quamobrem manus admove-re nolui, nisi Tuo, vir illustris, consilio adjutus; & interea mixturam stomachicam ex essentia corticum aurantium, gentianæ rubræ & tinctura tartari, sexaginta guttulis inter epulas sumendam ordinavi. Non minus contra magnos angores dedi remedium, cujus hæc erat formula: Recipe essentia corticum aurantium drachmas duas, castorei, spiritus nitri dulcis ana drachmam unam, olei flo-

florum chamæmeli scrupulum unum. M. cujus dosin sexaginta constituebant guttulæ: singulo mane viginti quinque guttas liquoris terræ foliatæ tartari exhibui; & obingentem sitim, serum lactis cum tamarindis paratum commendavi.

CONSILIUM.

EX litteris ad me datis cognovi, morbum pariter, quo virgo quædam honesta misere cruciatur, ac medendi rationem, qua ipsum oppugnavit medicus novissime consultus, quamque etiam vehementer laudo ac adprobo. Morbum vero ipsum, qui motibus violentis atque spasmodicis, ex debilitate partium nervosarum, suam originem trahentibus absolvitur, merito ad affectus scæminarum hypochondriaco-hystericos, quorum præcipuum fundamentum in irregulari menstruæ excretionis successu consistit, referendum esse arbitror. Horum vero morborum indoles ac verus genius plerique medicorum fugit; & ideo multis, quas ordinare solent, medicinis purgantibus, emmenagogis, stomachicis calidioribus, carminativis, martialibus &c. majorem sane noxam, quam utilitatem induci, quotidie deprehendimus; sicut etiam in præfenti casu factum fuisse, recte judicavit medicus. Ego quidem in hisce passionibus, magis diateticis pugnare soleo præfidiis; quibus naturæ vires optime refocillari, crebra doctus sum experientia. Præsertim vero ad potum respicere suevi, cui nulla prorsus convenit cerevisia; sed potius vel acidulæ Selteranæ, cum quarta vini Rhenani parte commixtæ substitui possunt, vel hoc decoctum: Recipe radicis scorzonæræ, salsaparillæ, rasuræ cornu cervi ana uncias quatuor, cichorei, glycyrrhizæ ana unciam unam & semis, corticis ligni sassafras, seminis foeniculi ana unciam semis M. C. C. D. S. Species, quarum binæ uncie ex tribus aquæ menturæ per tres horæ quadrantes sunt decoquendæ.

Præterea, cum in nostro casu primæ officinæ multis acidis fordibus, quæ avidioris causæ sunt adpetitus, scatere vi-

dentur; eo maxime curatio dirigenda erit, ut hæc acrimonia temperetur, ac robur ventriculi confortetur: hinc enim laudabilis generari potest chylus, ex quo generosus sanguis, ac lymphæ spirituosæ suboriuntur. Hunc finem respexisse medicum ordinarium, formulæ, quas præscripsit, testantur: & ego eundem impletum iri confido, si cibi probe mastigentur, & parca quantitate, licet sæpius assumantur. Tum quoque huic scopo accommodatissimum erit Elixirium hac ratione conficiendum: Recipe extracti centaurii minoris, absinthii, corticis cascarillæ, chinæ ana drachmas duas, radicis gentianæ rubræ unciam unam, corticum aurantiorum recentium drachmas sex, salis tartari drachmas tres, aquæ melissæ seu menthæ uncias sex. M. stent pro digestionem. F. Elixirium, cujus cochlear unum sub epulis capiatur. Non minus suadeo, ut bis circiter quavis hebdomade primæ viæ blando purgentur laxante, quod esse potest sequens pulvis: Recipe rhabbarbari electi scrupulos duos, lapidum cancerorum scrupulum unum, terræ foliatæ tartari grana octo. M. F. pulvis, div. in duas partes, quarum una vespere circa somni tempus, altera mane assumatur; superbibendo infusum theiforme ex summatibus millefolii, florum chamomillæ, aniso stellato, & cortice ligni sassafras concinnatum. Reliqua curæ medici relinquo; neque vero meis consiliis unquam deero.

CASUS XLVII.

De variis symptomatibus, hysterico-spasmodicis ex lochiorum & mensium retentione.

Generosissima mulier, de cujus agitudine Excellentissimus Hoffmannus ante sex jam annos consultus, dedit responsum, quod sub Litt. A. adnexam est, & ex quo etiam satis bene habuit, denuo sevisissimis per viginti jam hebdomades cruciatur symptomatibus. Nimirum cum ante dictum tempus puerpera varios animi affectus tolerasset, non

solum Lochia, parca jam antea quantitate plorantia, penitus subliterunt: verum etiam menstrua excretio abhinc prorsus siluit. Idcirco ab eo tempore, præter perpetuam fere alvi obstipationem, flatulentis atque spasmodicis affectionibus misere agitur, præsertim si cibos assumat. Tum enim spasmus maxime ventriculū occupat, tanta quidem vehementia, ut assidens epulis, nihil quicquam deglutire valeat, sed in stando comedere cogatur: ascendunt simul flatus, atque fauces adeo constringunt, ut suffocari videatur. Neque enim ab alvi solutione, vel spontanea, vel blandis clysteribus procurata, ullum percipit solatium: tantum abest, ut facta excretionē, inflatīvæ imi ventris passionēs atrocius adfligant. His demum molestiis novissime accesserunt atroces tensivi ac lancinatorii brachiorum dolores, & tanta totius corporis imbecillitas, ut vix obambulare valeat.

In puerperio, cum supprimerentur Lochia, venæsectio in pede celebrata, & quatuor post finitum puerperium hebdomadibus, iterata, atque in præsentium statu, vinum medicatum per octo dies usurpatum est; sed nullo effectu. Quamobrem salutare jam flagitatum consilium, qua ratione hisce molestiis mederi liceat, & num conferant aquæ medicatæ.

Litt. A.

Morbus, quo cruciatur generosissima mulier, ur̃i partim ex communicata medicum illius historia percepi, partim coram exploravi, in inveteratis, & in habitum fere degeneratis motibus spasmodicis partium nervosarum admodum irregularibus, & abhinc pendentibus humorum motus turbis, ac impeditis excretionibus consistit. Quam arduum vero ac difficile sit, hæc perverfas totius œconomiae animalis motiones in ordinem redigere, ii norunt optime, qui in frequenti artis versantur exercitio. Namque in iis præternaturalibus fluidarum potissimum partium motibus, mens etiam

Hoffm. Consult. Med.

affici solet, & ad inordinatos affectus, iram, atque terrorem facillima deprehenditur; quæ sola animi passionum intemperantia salutarem medicamentorum effectum remorari potest. In præsentī casu adhuc accedit peculiaris remedium idiosyncrasia; qua illas medicinas abhorret ægrota, quæ alias hisce affectibus deprehenduntur convenientissimæ. Quas inter cum præsertim aquosa, & infusa theiformia averferunt, non possum etiam aquarum mineralium potationem commendare. Balneorum vero temperatissimorum usum haud dissuadeo; quippe quæ, si tepidiora sint, ne sudorem moveant, ac per aliquot hebdomades adhibeantur, cum motu corporis, peregrinatione, ac aeris mutatione, in debellandis hisce spasmodicis morbis, omnium remedium virtutem longissime superant. Interim ex pharmacorum censu proponendum duxi Elixirium meum stomachicum, quod ex herbis radicibusque amaris, & temperate balsamicis cum menstruo lixivioso paratur, & sexaginta vel octoginta guttulis aut breviant prandium, aut hora quinta pomeridiana exhibetur. Hoc enim remedii genus, præsertim per satis longum tempus usurpatum, insignem virtutem obtinet, tonum ventriculi roborandi, acrimoniam temperandi, digestionem promovendi, & alvi successum adjuvandi. Præterea ex usu mihi est, sal Epsomense aut potius Sedlicense, æquali pondere cum cancrorum lapidibus maritatum: cujus drachma una bis vel ter quavis hebdomade aut mane, aut brevi ante epulas ex vino aquæ nupto capienda est. Hocce sal alvum referat, mucum resolvit, acrimoniam temperat, & flatus discutit. Et denique etiam venæsectionem in pede commendo, qua quinque vel sex cruoris unciae mittendæ sunt: quo tempore omne frigus a corpore arceatur, humidus aer evitetur, & cibi emollientes, ac concoctu faciles assumantur. Hæc sunt, quibus ægritudinem generosissimæ mulieris nisi debellatum, saltem insigniter sublevatum iri confido.

B b

CON.

CONSULTATIO.

QUÆ mihi de præfenti matronæ generosissimæ affectione perscripta sunt, confirmarunt me in priori sententia, quod nimirum altas jam egerit radices morbus, & non solum fluidæ dyscrasia laborent scorbutica, verum etiam solidæ ac nervosæ partes admodum debilitatæ, perversis motibus spasmodicis, cum mentis turbatione, afficiantur. Et hanc ob causam haud consultum duco, malum per potum aquarum mineralium, aut curam lactis oppugnare; quoniam metus est, ne ob destructum ventriculi robur hæc fluida intra corpus subsistant. Eo potius respiciendum esse iudico, ut ventriculus roboretur, motus partium nervosarum irregulares sopiantur, & naturales excretiones, viis ad istas probe dispositis, restituantur. Hisce scopis consequendis, tria potissimum proponerem remedia, nimirum pilulas meas balsamicas, pulverem præcipitantem, ac Elixirium stomachicum. Pilularum cum drachma dimidia pulveris præcipitantis mixtarum novem sub lecti introitum ex convenienti vehiculo primum alternis diebus, postea fracta paulum morbi vehementia, singulo tri-duo, vel quatrinduo assumantur: mane vero, & hora quarta pomeridiana triginta vel quadraginta Elixirii guttæ capiantur. Quod si vero spasmodicæ accesserint agitationes, operæ pretium erit, sequentis pulveris, quantum duo cultri cuspides capiunt, interdum adhibere: Recipe pulveris Marchionis drachmas duas, antimonii diaphoretici scrupulos duos, cinnabaris rite paratæ, nitri puri ana scrupulum semis, pulveris castorei grana sex. M. F. pulvis. D.

Potui ordinario nulla convenit cerevisia, sed magis accommodatum erit decoctum ex radice scorzonæræ, cornu cervi, hordeo mundato, & corticibus citri recentibus confectum, & quarta vini parte permixtum. Tum vero, quantum fieri potest, corpus sub tempestate serena, vestitione in rheda movere oportet;

quoniam motus ille pariter, ac aeris mutatio in ejusmodi morbis curandis, maximum confert momentum, inprimis si animi graviore affectus sedulo fugiantur. His per quatuordecim dies usurpatis, acidularum Selteranarum potationem, operæ omnino pretium esse facturam confido: quæ tali ratione institui poterit. Mane nimirum aquarum istarum, quantum dimidia lagæna continet, cum tertia lactis asinini parte adhuc intra lectum tepide hauriatur; & hora pomeridiana quarta sex dumtaxat earundem uncia potentur. Hæc curatio per sex circiter hebdomades protrahenda est, ita tamen, ut sub illius initium pariter ac in fine, quin & singulo inter potandum octiduo novem pilularum mearum devorentur; atque etiam Elixirium balsamicum quotidie usurpetur. Ceterum nec alienum erit, jusculis, quæ ex jure carnis vitulinæ, cum radice scorzonæræ & cichorei decocto parantur, crebro uti; nisi illa aversetur mulier generosissima. Neque enim dubito, quin proposita medendi ratio egregium ipsi latura sit allevamentum.

RELATIO.

Postquam illustis ægrota commendata remedia per tres hebdomades præscripta ratione usurpaverat; menstrua excretio, cum insigni mali levamine, primum denuo rediit. Et cum deinceps horum medicaminum usum continuasset, & Selteranas acidulas rite adhibuisset, factum est, ut perfectæ restitueretur sanitati.

CASUS XLVIII.

De pathematibus hysterico-spasmodicis cum tumore pedum adematoso.

Serenissima quædam Princeps, annos quinquaginta tres nata, semestri circiter abhinc tempore, crebris agitari cœpit vomitibus, quibus nullos unquam cibos, sed plerumque mucum glutinosum, re-

tenacemque, nonnunquam bile permixtum parçissima reddidit quantitate. His juncta sæpius fuit insignis præcordiorum anxietas atque cardialgia, ut in lecto commorari haud potuerit: quæ vero ruetuum explosione mitigantur. Sinistrum subinde pedem occupavit quædam intumescencia cedematosa; quæ per vices evanuit, jam autem utrumque ad genua usque obsidet. Ciborum appetentia, prorsus defecta, jam redire videtur; atque somnus sæpenumero per aliquot dies nullus fuit. Accedunt interdum capitis dolores magis obtusi atque tensivi, quam pulsatiles, cervicem simul occupantes: ac sub spuris costis per intervalla tensio quædam ac inflatio percipitur; qualis in subjectis, viscerum obstructione laborantibus deprehendi solet. Menfes ante aliquot jam annos per ætatis rationem cessarunt; sed quinque abhinc hebdomadibus magis albi ac mucosi adparuerunt, & ante aliquot dies rubicundiores iterum per tres dies fluxerunt: quibus evanescentibus spasmodicæ successerunt passionēs. Alvus nunquam, nisi clysteribus, aut globulis moschatris sollicitata respondet; pulsus debilis fertur & durus, qualis in hypochondriacis ac hysteriis manum ferit; fauces sæpenumero sensationem pali ipsi infixi patiuntur; in imo ventre crebra sentiuntur murmura, cum flatuum excretionē nonnunquam insequente; & haud raro ani tenesmus affligit. Quæ symptomata cum hæcenus varii generis remediis aperiētibz, nervinis, resolventibus, antihypochondriacis, cardiacis interne pariter ac externe usurpatis nondum debellari potuerunt: abs Te, Vir illustris, doceri cupit serenissima, quæ ratione ab illis vincari queat?

CONSILIUM.

Gravissima, quæ Principem serenissimam per semestrem jam tempus cruciarunt symptomata, nimirum conatus vomendi, ipsæ pituitæ tenacissimæ vomitiones, nausea, præcordiorum anxietates, inquietudines, capitis dolores,

constrictiones faucium, ac alvi pertinaces obstructiones, non alia certe sunt, quam hysterico-spasmodica, & a tributo lunari, post quinquagesimum ætatis annum cessante suos mutantur natales. Frequentissime enim fit, ut humores exitu suo per loca uterina, per ætatis rationem destituti, nisi tempestiva succurratur venesectione, ad imi ventris viscera regurgitent; & distendendo præsertim tunicas ventriculi ac intestinorum nervosas, ingentes spasmos ac anxietates progenerent; quin spasms istis per consensum ad alias membranaceas regiones propagatis, constrictiones faucium, dolores capitis, atque dorsi, ad scapulas usque extensos, imi ventris murmura, retentionem flatuum, inflativas ac tensivas abdominis molestias, atque sensibilem intestini recti stricturam atque tenesmum caussentur. Hisce symptomatibus, serenissimam Principem diu jam infestantibus, cum pedum cedematosa accesserit intumescencia: vero videtur simillimum, quod in hepate aut liene quidam humorum infarctus aut obstructio præsto sit: quæ non solum diuturniorem ac difficiliorem promittit curationem: verum etiam metum omnino incutit, ne ob humores inertes hanc ob causam generatos, tandem virium decrementum, calor hecticus, aut hydropica superveniat affectio. Quare tempestivum malo ferendum est auxilium, & nisi jam instituta fuerit, in pede administranda venesectione. Quæ si ob pedum tumorem locum haud invenerit; operæ erit præstium sex cucurbitulas scarificatorias, duas videlicet dorso, duas lumbis, duasque in femoribus supra genua admove-re. Quando enim humorum moles nondum fuerit imminuta, irritus erit omnium remedium effectus: nec parca sanguinis quantitas, sed, si possibile sit venam secare, quinque vel sex cruoris unciaz ad minimum detrahi debent. Tum vero in ejusmodi spasmodicis, hystericalq; passionibus excellentem præstabit usum liquor meus anodynus mineralis; si ad guttas quindecim vel solus ex aqua cerarum nigrorum, vell

B b 2

cum

cum aliquot guttis essentiae castorei, vel corticum aurantiorum mixtus, bis quotidie sumatur. Egregia porro virtutis est sequens pulvis: Recipe pulveris Marchionis, lapidum cantharorum ana drachmam unam, cinnabaris nativæ bene præparatæ, nitri purificati ana scrupulum unum. M. F. pulvis, div. in sex partes. Non minus mirificam vim possidet infusum theiforme ex millefolio, floribus chamomillæ vulgaris, & semine fœniculi paratum, quod minus saturatum mane loco decocti herbæ Theobois sorbillari potest.

Præterea vero alvi libertati summopere studendum est, quo flatuum excretio rite succedere queat: cui quidem scopo vel clysteres domestici, ex jaseulo avenaceo, floribus chamæmeli vulgaris, binis olei amygdalarum unciis, & tantillo salis communis confecti; aut pilulæ meæ balsamicæ, numero quatuordecim, sub dolorum ac vomitionum remissione circa vespæram singulo triduo assumendæ facient satis. Has si respuerit ventriculus, triginta earum in aqua destillata solvi, & cum clystere ano infundi possunt: & denique eo respiciendum suadeo, ut ventriculus atque pedes, sub paroxysmis plerumque frigidiores, in temperato conserventur calore.

RELATIO.

Elapso quodam abhinc tempore relatum mihi est, serenissimam ægrotam ex commendatis remediis non nisi præscripto pulvere, & liquore meo anodyno usam, magnam quidem symptomatum remissionem percepisse, & vomitum omnino siluisse; at pedum tumorem majora in dies sumisse incrementa. Hinc non potui, quin de viscerum labe sollicitus, minus auspiciatum morbi eventum prælagirem; qui etiam prohi dolor! brevi post est inequutus.

CASUS XLIX.

De affectu spasmodico-hysterico hypochondriaco, cum concretionem calculosa in vesica fellea.

QUÆ annos habet quadraginta tres, virgo generosissima, temperamenti sanguineo-cholerici, staturæ mediocris, constitutionis tenerioris, habitus sanguine & succo pleni, valisque exilioribus instructi, ingenii vero vivacissimi, circa serias res, ac meditationes semper occupati, vitam a teneris gessit, variis utut levioribus ægritudinibus contaminatam. Harum potissimæ fuerunt capitis dolores, atque hypochondriaco-hystericæ, quæ matrem ægrotantis etiam diu multumque cruciaverant: neque tamen menstrua purgatio sub his affectionibus suppressa fuit, sed sueto semper tempore, licet iusto minori quantitate rediit. Quatuor autem vel quinque circiter excurrerunt anni, quibus post prævias graviore mentis ac corporis defatigationes, sudores nocturnos toleravit satis copiosos: quos sensus incute formicans præcedere, sæpius corporis refrigeratio comitari, & congruo regimine tractatos, per diem integra valetudo excipere solet. Accesserunt insuper per intervalla vehementes cordis palpitationes; & molestæ rorsionis in cordis scrobiculo sensatio, cum anxia inquietudine stipata, clysterum autem injectione plerumque mitigata. Denique per novissimum biennium, quo labores mentis pariter ac corporis magis increverunt, pejus habere, ciborum appetentia imminui, digestio labefactari, & alvus officii sui ceptit oblivisci, adeo ut pulveribus salinis ex nitro, arcano duplicato & auro fulminante confectis sollicitari debuerit, quoniam alia purgantia atque laxantia, maxime pilulæ, quæ vel tantillum aloes continent, insignes ipsa creaverunt molestias. Supervenerunt quoque, præter virium decrementum, tenervi ac pressorii in dextro hypochondrio dolores, & mox per aliquot hebdomades

inhaerunt, mox per integros silverunt menses. Neque vero votis responderunt ulla remedia hactenus usurpata; nec acidula Amasianæ, nec Egranæ; quarum has novissima ætate, sed haud sine variis sollicitudinibus atque mœroribus potavit.

Verno currentis anni tempore incidit præter consuetudinem in catharralem narium defluxionem, quæ ingentem pituitæ copiam per octo hebdomades a naribus ploravit. Hac cessante, cum adesset æquinoctium, venam in pede more solito tundendam curavit; & accidit, ut eodem die, quo vena lecebatur, menses eruperint, & satis larga quantitate fluxerint; cum e contrario, elapso mense, & copia parciore, & consistentia spissiores redderentur. Octo abhinc diebus accedebant atroces capitis dolores, hisque brevi post molestæ circa cordis scrobiculum rosiones, cum insigni corporis languore, alvi obstipatione, & imminuta mictione, stipatæ succedebant, nec clysterum ope mitigari poterant. Quin imo post aliquot dies iungebantur his molestiis, anxii & inanes vomendi conatus pariter, ac ipsæ vomitiones, pectorisque vehementes constrictiones, & ineffabiles præcordiorum anxietates: venæ subsidebant, brachia & femora vinculis quasi ligata videbantur, pedes frigebant insigniter, vultus expallescebat, sanguis ebulliebat; pulsus ferebatur ater, tamen oppressus; alvus erat obstructa, & urina pauca, rubicunda, post aliquot horas sedimentum deponebat turbidum ferebatur: quæ symptomata per vices redibant, & septem dies saeviebant.

Accersitus medicus ad spasmum demulcendum atque componendum partim pulveres temperantes antispasmodicos, cum nitro, cinnabari ac magnesia mixtos, partim liquorem Hoffmanni anodyno-mineralem, partim liquorem terræ foliatæ tartari cum spiritu carminativo de tribus, spiritum nitri dulcem, partim clysteres lenientes, carminativos, oleosos ordinavit. Sectionem autem venæ, quæ in ipsis spasmodorum pa-

Hoffm. Consult. Med.

roxysmis hos exacerbare solet, eo minus commendare voluit; cum symptomata mitigari viderentur, efflorescentiæ purpuracæ pectus, dorsum, brachia ac femora copiosæ obfiderent, ac denique statim ac ordinario tempore uterinus fluor, cum sanguine magis, ac antea seroso accederet. Interim elapsis ab hac sanguinea excretionem septem diebus, eadem symptomata, paullo tamen mitiora recrudescabant, & alternis dumtaxat diebus invadebant. Omittebatur denuo cruoris ex vena detractio, quoniam non solum vernale imminebat solstitium; verum etiam tanta sanguinis moles, copiosis sudoribus admodum imminuta, haud aderat, quæ ipsam indicaret. Idcirco ad sedandam humorum ebullitionem, & congestorios motus revellendos, insistebant medici pulverum temperantium, antispasmodicorum, ac arcani tartari cum spiritu carminativo mixti usui; primas vias per potiones mannatas, cremori tartari ac rhabarbaro nuptas, iterato purgabant; & tum robori ventriculi confulebant essentia carminativa Wedelii, corticum aurantium cum spiritu nitri dulcis; atque pilulis ex extracto centaurii minoris, pimpinellæ, corticibus aurantium & rhabarbaro confectis. Non minus ad relaxandas penitus stricturas spasmodicas, pediluvia ac balnea ex aqua fluviatili, & fursuribus triticeis confecta commendabant; quorum primum, iusto calidius, insignem humorum ebullitionem, cum pulsu velociori ac capitis doloribus excitabat; reliqua vero magis prodesse videbantur, adeo ut sub horum pariter, ac ante dictorum remediorum usu, ægra melius haberet, & denique extra lectum posset commorari.

Neque tamen minus assidue inhærebant pectoris compressiones, atque dolorificæ in dextro hypochondrio, sub costis spuris, ac circa cordis scrobiculum tensiones, mox inferius ad umbilicalem regionem extensæ, mox totum pectus, maxime latus sinistrum occupantes, adeo ut præcordia arctissimis vinculis confecta viderentur & spiratio fieret difficilis. Accedebant insuper per intervalla

calores præternaturales, magis volatici, cum pulsa citatiore ac febrili: urina, quæ mane primum reddebatur, rubicunda erat, & post aliquot horas turbata, deponebat album mucosumque sedimentum. Ceterum adpetitu gaudebat satis integro, servata tamen recta victus ratione, bibendi vero desiderio fruebatur admodum exiguo; pro potu sub epulis aquis Amasianis vino nuptis, ordinario autem aqua cum Cassia lignea decocta utebatur; alvus post usum infusi mannati, ac passularum rhabarbarinarum quotidie respondebat, & copiosam saburram, quandoque frusta indurata reddebat; sæpius saliva paullo tenacior ferebatur; somnus plerumque placidissimus erat, nisi nonnunquam molesta circa cordis scrobiculum rosione turbaretur; in nullo latere absque spirandi angustia decumbere poterat; ac denique menses etiam satis regulares succedebant, nisi quod aliquot demum post tempus ordinarium eruperint diebus.

Medicus igitur, hunc morbum funditus expugnaturus, habuit illum pro spasmo hypochondriaco hysterico; quem partim a turgescencia sanguinis circa imi ventris viscera, ejusque circulatione impedita, & restrictione ad partes superiores facta; partim ab atonia ventriculi ac intestinorum, & hinc oriunda earum partium inflatione, ac præternaturali versus diaphragma pressione, natales suos mutuari judicavit. Quamobrem humorum vitio prospexit, venæsectione convenienti tempore in pede ad uncias septem facta, subjunctisque remediis temperantibus, antispasmodicis, nitrosis, ac cinnabarinis. Tum ad roborandum ventriculi & intestinorum tonum, omnes cruditates ex primis viis penitus eliminandas, atque viscera, maxime hepar ab infarctis humoribus prorsus vindicanda, commendavit usum thermarum, quæ in Carolinis scaturient molarium, & cum hæ non arriserint, potationem aquarum Amasianarum per quatuor intervalla, quorum quodvis septem dies habebat, proposuit: & denique ad confortandum viscerum, atque nervosi gene-

ris totum subjungenda suavit balnea Frenywaldensia, aut Radebergensia.

Morem quoque his consiliis gessit ægra generosissima; & licet septimo iterum post mensium fluorem die, paroxysmo sibi sueto, & superius recensito, longe mitissimo prehenderetur: tamen postea venam sibi tundendam curavit, & ab hinc ad fontes Amasianos se contulit, quos etiam tepidos convenienti ordine ac ratione jam potare cœpit. Neque tamen minus adhuc continuant tensiones ac constrictiones pectoris, & præsertim in latere dextro, magis autem remissiores; & per aliquot dies dextrum illud latus, sinistro tumidius adparuit, absque ullo rubore: artus externi contracti, ac quasi ligati videntur, & motus corporis oppressionem pectoris exacerbant. Hæc symptomata sub ipso pastu mitiora, tempore vero digestionis atrociora observantur. Novissimis porro diebus in utroque latere non impeditus est decubitus; supinus autem malum adauget; quin denique excretiones naturales per alvum, sudorem ac urinam rite succedunt; & hæc mingitur citrina, rarius pallida, nec turbatur, nec deponit sedimentum, sed quandam tantummodo nubeculam. Quæ cum ita sint, & hæc pathemata nullis obsecundent remediis; veretur generosissima Virgo, ne graviores, quam quidem medicus pronuntiavit, subsint causæ; atque suspicatur vel hepatis indurationem, quoniam dolor magis in dextro hypochondrio percipitur, & decubitus in illo nonnunquam molestus observatur; vel diaphragmatis, pleuræ, musculorum intercostalium, aut ipsius ventriculi ac intestinorum sive ulcerationem, sive excrescentiam præternaturalem, quia gravissimam pectoris constrictionem sentit, ejusque dextrum latus paullo tumefactum videtur. Non minus valde est sollicita de pectoris hydrope, & cum urina jam feratur tenuis ac naturali similis, naturam nimis debilitatam, sordibus cum lotio expurgandis minus sufficere existimat; hinc etiam aquarum Amasianarum potationem continuare recusat. Et quamvis

vis etiam medicus ordinarius, ex presentibus morbi symptomatibus illos, quos agra sibi met imaginatur eventus, nondum praesagire queat, sed speret omnino, fore, ut malum congruo aquarum Amasianarum interno, balneorum vero externo usu, conjunctis balsamicis, nervinis, & antispasmodicis remediis, temporis diuturnitate expugnetur: attamen generosissima Virgo aliorum etiam doctorum virorum judicium scire avert, & praesertim doceri cupit: 1.) Utrum morbus, quo laborat, sit solus spasmus hypochondriaco-hystericus, & num curatio hactenus instituta fuerit conveniens? 2.) Quae sit vera illius causa, quae prognosis, & an denique metuenda sit vicerum labes.

CONSULTATIO.

MOrbum, cujus causa consultus sum, probe perlustravi, ejusque cuncta momenta sedulo mecum perpensi: nec habeo, quae circa medici ordinarii judicium de causa illius latum, & medendi rationem, legibus artis apprimè respondentem monere possim. Ut autem meam simul mentem proponam; nullus quidem dubito, quin morbus iste gravis inter spasmodico-hystericos & hypochondriacos sit referendus; verum sunt adhuc quaedam symptomata, quae, quod attinet sedem mali, altiore omnino requirunt indaginem. Haec inter numerare licet perpetuas tensiones, rosiones, atque pressionem, quas agra in dextro hypochondrio, circa regionem hepatis & cordis scrobiculum, cum insigni lassitudine, alvi segnitie, vomendi conatu, & ipsis vomitibus stipatas sentit: deinde spasmodicas tractiones, totum pectus, cum summo angore, occupantes, cum venarum subsidentia, artuum constrictione pertinaci, pedum frigore, vultus pallore, sanguinis ebullitione, pulsui celeri, ac oppresso, & mictione imminuta; & denique pectoris assiduas compressiones & constrictiones, ac si vinculis ligatum esset, maxime in dextro latere, cum hujus intumescencia, ac spirandi

difficultate obvias. Quae insolita plane in hoc morbo symptomata, digna omnino sunt, ut veram illorum sedem atque causam rite perquiramus. Quamquam enim minime negari queat, quin orificium ventriculi dextrum, principium duodeni, ea coli portio, quae hepatis ac duodeno adharet, septum transversum, nervi pneumonici, & aliae nervosae partes graviter in praesenti morbo a spasmodicis stricturis afficiantur: restat tamen adhuc explorandum, quamvis horum spasmodicorum motuum, ac praesertim doloris sub cordis scrobiculo rodentis, vera sit & materialis causa. Quamdiu ergo medicinam feci, (feci autem per quinquaginta jam annos) occurrerunt mihi aliquot nostro similes casus; quorum causa, uti ex nonnullorum defunctorum sectione deprehendi, in calculosis concrementis, vesiculam felleam obfidentibus sita fuit: dum nimirum biliosus humor, per poros vesiculae felleae perspirans, vicinas partes, maxime colon intestinum, orificium dextrum & fundum ventriculi, flavo colore imbuerat, & procul dubio illas ad spasmodicas stricturas proritaverat. Quamobrem firmiter sum persuasus, in praesenti malo praecipuum vitium in hepate, & quidem vesicula fellea, calculosis concrectionibus repleta haerere. Quemadmodum enim in calculo renum fieri solet, ut ille ureteres ingrediens, horum non minus ac vicinarum regionum atrocissimos pariat dolores: ita quoque contingit, ut, si calculus felleus in ductum cysticum iruperit, ibidemque subsisterit, hic nervus admodum canalis dolorificis stricturis agitetur: quae vi consensus ad partes adjacentes, veluti praecipue sunt ventriculus, intestinum colon, septum transversum, pleura, muscoli pectorales &c. propagantur, variaque in his mala machinantur.

Quod si vero de causis remotioribus, quae hoc malum induxerunt, dispiciam; eas partim in connata ex hereditaria, ex vitio matris acquisita sensibilibus aegrotantis, & insigni ad motus irregulares proclivitate; partim in crebris, quos passa est, mœroribus, atque exacer-

ſcientia ſæpius ſuppreſſa collocare haud vereor . Dum enim affectus iracundiæ illius eſt indolis , ut ductus biliferos præſertim graviter afficiat , & biliolum humorem valde commoveat : facile patet ratio , cur iis adfectibus obnoxii , morbos ex bile ſubortos plerumque patiantur . Et cum præterea propter graviores illos ſpasmus , ac violentos motus , qui a teneris fere cruciarunt ægram generoſiſſimam , partium fluidarum temperatus ac æquabilis circuitus perturbatus ; excretiones ſalutares , quæ per alvum , cutim , & urinam ſunt , imminutæ ; & ideo recrementa intra corpus retenta fuerint : vero omnino eſt ſimillimum , ſuccos vitales in noſtra ægotante impuros & ſalibus ſcorbuticis imbutos exiſtere . Præſertim vero lympham materia acri , purpuracea contaminatam eſſe , certus credo ; quæ nervoſas partes vellicando , calorum præternaturalium , deſluxionum catharralium , dolorumque per caput & artus errantium præcipuam ſuppeditat cauſſam .

Quæ cum ita ſint , clariffimum eſt , omnes curationis ſcopos his potiſſimum abſolvi indicationibus , ut nimirum irregulares partium nervoſarum motus conſopiantur ; deinde humores acres , ſalini , ſcorbutici demulceantur , & viſcida diluantur ; tum excretiones ſalutares per alvum & tranſpirationem promoveantur ; & denique concretiones calculosa , quæ , cum nihil niſi mucus compactus ſint , aqua ſolvi poſſunt , quantum fieri poteſt , diſſolvantur . Hiſce ſcopis ſatiſfacturus , laudò vehementer uſum emplaſtri , quod ex diachyli ſimplicis unciis duabus , ſpermatis ceti drachmis ſex , croci , camphoræ ana drachma una concinnatum , dextro hypochondrio ſub ſcrobiculo cordis adplicetur . Deinceps inter aquas minerales convenientiſſimas iudico acidulas Selteranas ; quæ ob ſal earum alcalinum non ſolum in omnibus calculoſis affectibus inſignem laudem merentur ; verum etiam ſcorbuticas ac purpuraceas humorum impuritates attemperandi , egregiam poſſident efficaciam . De his ergo tepidioribus ſingu-

lo mane lagænam unam bibendam , & hanc potationem per quatuor hebdomades , ſub recta vivendi ratione continuandam ſuadeo ; neque minus eaſdem , cum quarta vini generoſi parte permixtas , in locum potus ordinarii commendo . Et ſi tulerit ventriculus , majus adhuc ex hiſce acidulis ſpero emolumentum , ſi binæ earum partes cum una lactis aſinini maritata per ſex hebdomades potarentur . Tum quoque operæ facient pretium balnea temperata ex furfuribus triticeis , lacte , aqua pluviatili aut fluviatili parata , tepidiora : quorum virtus in relaxandis ſtriſturis ſpſmodicis , ſopientis doloribus , & reſtituendo humorum æquabili circulo deprehenditur excellentiſſima . Et denique ex pharmacis , non niſi ſequentem pulverem propono : Recipe cornu cervi ſine igne , antimonii diaphoretici , lapidum cancrorum ana drachmas duas , ſummitatum centaurei minoris , cinnabaris , ſaccini , ſeminis cymini ana drachmam ſemis , nitri purificati drachmam . M. F. pulvis , cujus drachma dimidia , aut ſcrupuli duo pro doſi nonnunquam ſumantur .

CASUS L.

De malo hyſterico , convulſivis & epilepticis motibus ſtipato .

Virgo honeſta octodecim annorum , temperamenti phlegmatico - ſanguinei , habitus corporis ſpongioſi , animi ſemper hilaris , & nullis affectibus gravioribus obnoxii , admodum plethorica haud ita pridem , menſibus per ſex hebdomades ſuppreſſis , poſt præviam refrigerationem , tuſſi convulſiva cum metu ſuffocationis ex improvilo corripiebatur . Adhibitis congruis & diaphoreticis , & antiſpſmodicis , & inſequuto ſudore remittebat quidem penitus hæc adfectio ; at vix elapſo triduo , majori ſore recidebat acerbitate , ut præter vehementem ſtrangulationis ſenſationem , perpetuo , ſed inani ad vomendum angereur deſiderio . Alvus ſimul erat ſtriſtiſſima ; cutis aridiſſima ; urina ſubiſtebat ; ex-

tremæ corporis partes, maxime pedes frigebant, cor palpitabat vehementer, facies rubicunda intumescbat, arteriæ capitis, temporumque pulsabant validissime, & ægra sub summo angore & inquietudine in lecto se jactitabat, adeo ut omnes apoplexiam timerent. Sed post horæ quadrantem conquiescebant omnia, nisi quod de vehementi cordis ac diaphragmatis, ubi jungitur transverso septo, conquereretur dolore. Interim remanebat tam arcta pharyngis constriction, ut nec fluida absque summa molestia deglutire potuerit; pulsus tangebatur debilis, parvus, & inæqualis; & ipse paroxysmus singula ferme hora recrudescebat vehementissimus. In tam periculoso igitur rerum statu, detrahebantur protinus ex vena in brachio tusa septem cruoris unciae, qui sub ipso effluxu statim coagulabatur, nullo supernatante fero. Tum sileit per octo horas paroxysmus; at his transactis, crudelior rediit, & postridie in veros epilepticos motus, quorum accessiones per duas durabant horas, desit. Quamobrem cum periculum in mora sit, solidum flagitatur consilium, atque huic malo debellando opportunum auxilium.

CONSILIUM.

Postquam morbi historiam, mecum communicatam, sedulo perlustravi; probe intellexi, motus illos spasmodico-convulsivo-epilepticos, qui misere diseruciant virginem nobilissimam, non nisi ad passionem & epilepsiam hystericam esse referendos. Mirandum vero utique est, quod cum ægra nec sensibilibus, & ad commotiones proclivis sit animi, nec mentes nisi per sex hebdomades fuerint suppressi, nihilominus tam graves spasmodico-convulsivæ accesserint affectiones; veluti sunt tussis convulsiva sicca, arctissima faucium constriction, quæ nec liquidis descensum permittit, nausea, urinx retentio, alvi obstructio, cordis palpitatio, ac violentæ artuum externorum agitationes. Quidquid sit; omnia hæc symptomata

stagnanti circa uterum, tunicas intestinorum, & inferiorem medullæ spinalis partem sanguini unice debentur. Quo in rerum statu licet summe necessaria sit sanguinis missio: attamen multiplici edoctus sum experientia, eam minime in superiori corporis regione aut brachiis esse instituendam. Optassem igitur, ut in præsentis etiam casu in pedibus detractus fuerit cruor; unde in affectibus spasmodico-hypochondriacis vel hystericis magnum redundare solet emolumentum: neque etiam secunda vena, si pedes adhuc contracti ac a paroxysmo frigidi fuerint, siquidem tum longe major humorum ad caput raptus atque congestio plerumque insequi observatur. Eadem molestia comitatur venæsectionem in brachiis celebratam; & ideo notabile in nostro casu, quod licet post illam protinus conquieverint motus violenti, illi tamen haud ita multo post sæviores redierint, & in ipsam eruperint epilepsiam. Ut ergo proponam, quæ profligando huic malo convenientia futura sint præsidia; monendum ante omnia duco, parum auxilii ab internis medicaminibus expectandum, sed externis potissimum fore dimicandum. Hæc inter commendo clysterem antihystericum, ex jusculo avenaceo, florum chamæmeli manipulis duobus, olei chamæmillæ uncis binis, aëæ foetidæ drachmis duabus, & salis communis uncia dimidia conficiendum, & si opus fuerit, iteratis vicibus ano infundendum. Tum vehementer laudo unguentum nervinum, nuchæ ac spinæ dorsi inungendum, cujus hæc sit formula: Recipe spiritus vini camphorati uncias duas, spiritus salis ammoniaci, cornu cervi ana unciam semis, olei ruthæ drachmam dimidiam. M. D. Nec ludetur opera, si vesica bubula, jusculo avenaceo tepidiori repleta, collo ac pectori adplicetur: quo fit, ut humores stagnantes resolvantur, & contractæ partes solidæ blande relaxentur. Quo porro sine efficacissima sunt pediluvia tepida dumtaxat, ex aqua flaviatili; fursuribus triticeis, floribus chamæmeli, ac malvæ concinnata; quibus pedes paullo

paullo profundius imponentur; in quodam locum etiam pedum fomentatio, supposito vase, aqua calida pleno, aut aliis modis impetranda substitui potest.

Sic relaxatis stricturis, si libera redierit deglutitio, in usum vocandam horum sequentem mixturam: Recipe spiritus bezoardici Bussii, liquoris anodynii mineralis ana. unciam dimidiam, essentiae croci, castorei ana. drachmas duas, camphorae grana quatuor. M. F. mixtura, triginta vel quadraginta guttulis nonnunquam sumenda; cui etiam drachma dimidia pulveris temperantis interponi potest, qui sic se habet: Recipe pulveris Marchionis unciam semis, cinna-baris, nativae preparatae, succini preparati, nitri depurati ana. drachmam unam, extracti castorei grana quatuor. M. D. & denique vulgatum quidem, sed usus egregii subsidium sunt plumae perdicum accensae, & vapor naribus admittendus; quo motus illi violenti statim sedari solent. Haec sunt, quibus aegrum consulere volui; quae felici a Deo secudentur eventus, ex animo precor.

Relatio.

Nunciatum mihi est, adhibitis iis, quae commendavi, remediis, intra binos dies & convulsivos motus, & spasmos hystericos, & reliqua symptomata penitus remisisse. Quum autem, superato hoc gravi paroxysmo, aegra gula nimium indulgeret, pristinis affectionibus iterum infestari videbatur; quae tamen, dato tandem blando laxante, prorsus conquieverunt.

CASUS LI.

De passione hysterico-melancholica.

Matrona, duos ultra quadraginta annos. nata aliquot liberorum felix mater, jam vero per decem annos vidua, vitae sedentariae, curarumque plenae deditissima, & a levissimis causis in maiorem conjecta, temperamentum sanguineo-melancholici, alvi obstru-

ctionibus, per aliquot saepe dies inherens, & hystericiis passionibus obnoxia est. Accidit autem ante tempus aliquod, ut vespere lectum petens, & alto somno gavisa, subito expergeret; & defunctum maritum, sibi adstantem videre putaret; recte vero consideratam, non nisi vanam deprehenderet imaginem. Quare iterum ad somnum semet composuit; in quo admodum turbulento, vir quidam longioris staturae, ac proceri corporis, illius lectum conscendere, ipsi os comprimere, ut nec loqui, nec clamare posset, tum cum ipsa verum coitum celebrare, & demum discedere, visus fuit. Vocavit tum protinus ancillas & filias, quae nihil nec viderunt, nec audiverunt: ipsa vero ab eo tempore se gravidam reputavit, eo magis, cum perpetuo quasdam motitationes ac murmura in imo ventre percipiat. Neque tamen, licet jam nonus exinde agatur mensis, abdomen intumuit; & uterinus cruor singulis mensibus, etsi parviori quantitate, fluxit, viresque magis magisque dejiciuntur. Quare nemo quidem graviditatem suspicatur; at aegra a sua opinione nullo modo deslecti potest, noscesque perpetuis ærumnis ac querelis infomnes, aut terrificis insomniis turbatas transigit. Hinc medicum de hoc casu iudicium flagituratur, praesertim, unde motitatio illa abdominis valde flaccidi suboritur; & quomodo toti malo mederi liceat?

Judicium cum Consilio.

Morbus, cujus causa consultus sum, non alius est, nisi passio hysterico-melancholica: quae causam agnoscit in sanguine crasso atque spisso, ex abdomine ad caput copiosius compulso. Hic enim per minima cerebri vasa difficiliter progrediens, haec valde distendit, atque tali ratione ipsam turbat phantasiam, ut inde & terrificis insomniis, & falsae imaginis ac ideae de viro robusto, aegram imprægnante, sub somno leviori, & pertinax graviditatis, imaginatio, suos mutantur natales. Ad hoc vero malum inducendum praeter temperamentum melancholicum

melancholicum, contribuerunt quam plurimum vita sedentaria, perpetui mœrores, atque curæ; mensium imminutus fluor, & alvi pertinax constipatio: quæ causæ non solum intestinorum volumen ad spasmodicas constrictiones proritant, quarum vi humores majori ad caput rapiuntur copia verum etiam has nerveas regiones relaxando, generandis flatibus efficacem suppeditant occasionem, quorum murmura, motitationem embryonis mentiuntur. Et cum in tali rerum statu, destructa ciborum digestionem, humores generentur minus laudabiles, somnusque eripatur, saltem haud reficiat: clarissime patet, cur magis magisque deiciantur vires, & carnosæ corporis consumatur substantia.

Ut igitur ab hac gravi ægritudine vindicetur ægra, operæ erit pretium, ut protinus adhibitis per aliquot dies pediluvii, octo cruoris uncie ex vena in pede tusa detrahantur: tum elapso biduo, drachma una salis mei aperitivi, in aqua soluti mane sumatur, superbibendo quædam infusi theiformis vascula; & subinde quotidie brevi ante epulas septuaginta Elixirii mei visceralis guttulæ, vesperi vero undecim pilularum mearum balsamicarum, per quatuordecim successive dies capiuntur. Sub hac curatione solitudines fugere, atque jucundis consortiis uti; non minus jusculis tenuioribus crebro vesci, & in vicem cerevisiæ pro potu ordinario, sequens decoctum ad binas quotidie mensuras potare oportet: Recipe radicis cichorei, sarsaparillæ, glycyrrhizæ ana uncias quatuor, seminis feniculi unciam semis. Conc. Cont. D.S. species, quarum binæ uncie ex tribus aquæ mensuris per tres horæ quadrantes sunt decoquendæ. His si malum cedere recusat, suadeo, ut matrona nobilissima ad fontes Egranos adeat, iisque, quotidie laganam unam bibendo, per quatuor circiter hebdomades utatur; cujus potationis initium ab usu salis aperitivi capiendum; & deinceps singulo octiduo vesperi pilulæ balsmicæ, quotidie sub epulis sexaginta Elixirii commendati guttulæ adsumendæ, & quavis vespere pediluvia temperata, ex aqua

fluviatili, & fursuribus tritici adhibenda sunt. Quæ si, accedente recta vivendi ratione, probe observentur, certam reconvalescentiæ spem foveo.

Et relatum abhinc quoque fuit, ægram proposita medendi ratione, ac acidulis Egranis usam, & a melancholica, & hysterici perfecte vindicatam fuisse passionibus.

CASUS LII.

De melancholia hysterica.

Virgo sensibilissima, viginti duos annos nata, maximam temporis partem sedendo, atque nendo consumens per annum fere dimidium de crebra nausea, ructibus, dolore crurum gravativo, spirandique difficultate, inter scandendum per scalas, & loca acclivia, maxime urgente conquesta fuit: quorum symptomatum causam, a piscibus cum fastidio ante semestrem comestis, & postmodum per vomitus spontaneos, maximam partem rejeclis derivare volunt. Neque ideo, cum ciborum adpetentia integra, somnus naturalis sit, & alvus rite respondeat, ea magni fecerunt; sed cessatura putarunt, si mobilis vita institueretur, eo magis cum mens debito tempore, atque bono successu, licet parciore, ac olim fluere. Verum enimvero cum hi & imminutiones, & pallidiores reddi cepissent; ante eorum fluxum præter blandum laxans, infusum ex radicibus aperientibus, herba marrubii albi, summitatibus centaurei minoris, corticibus aurantium concinnatum porrigebatur, & sub ipso fluxu mixtura ex essentia pimpinellæ albæ, hellenii, & mirrhæ parata propinabatur. Quum autem præterea eructationes ventriculi, abdominis inflatio, alvi segnities, ardor faucium ex cordis scrobiculo ascendens, dolores capitis ac vertigines urgeret; his opponebatur Elixirium stomachicum, & pulvis Stahlianus antispasmodicus. In tali rerum statu ægra solitudines amare, hominum societatem fugere, saltem ægre ferre,

re, mœroribusque indulgere cœpit. Præsertim iudicia de hominibus sibi amicis paullo iniquiora graviter advertit, & inde aliquando in summum mentis angorem & spirandi difficultatem conjecta, quin matris adhortationibus in maiorem tristitiam, ac eam opinionem perducta fuit, ac si mater se amare desineret. Interim breviiterum cessabant hæ mentis adfectiones, & pro effectibus irregularis diætæ habitæ, nullis oppugnabantur medicaminibus. Postea in convivio quodam, fructus persicorum ac nuges juglandes recentiores iusto majori assumbat copia; & inde protinus de nausea, rubibus, inflatione abdominis, anxietatibus præcordiorum, & difficili spiratione conquirebatur. Hinc consultus medicus post pulveres incidentes ordinavit pilulas laxantes, quæ extractum panchymagogum Crollii, & pilulas tartareas habebant, multumque saburræ mucidæ educebant; tum præscripsit mixturam ex essentia carminativa Wedelii, corticem aurantiorum, castorei, & sale volatili oleoso compositam. At angustia, & anhelitus gravis inhærebant; & accedente menstruo tempore, præviis tensivis imi ventris torminibus, cruor uterinus parcior, & valde pallidus reddebatur. Insequente termino, idem sanguis ferebatur, prioribus diebus pallidior, ultima vero crassus, & ater, odoris nauseosi; & præterea albus sæpenumero mucus ex uteri vagina effluebat. His maxime contristata, & ab amicis perterrefacta, se vel catarrho suffocativo, vel apoplexia perituram, nisi sanguinem curaret mittendum, venam præbuit in pede tundendam: ex qua cruor stillabat parcissimus, eo tamen effectū, ut melius haberet. Sed vix elapso biduo recidebant denuo graves angustia, cum suffocationis metu; & abhinc per paroxysmos invadebant, qui sequentem in modum ægram prehendebant. Antecedunt crebræ oscitationes, excipiunt horrores, & brevi post velocissima, ac difficillima anhelatio; quæ emanantibus, quod sæpe fit, horribus, post unius, quandoque duarum horarum intervalla demum insequi-

tur gravem anhelitum; tum succedit singultuosa agitatio; anxia colluctatur manibus, iisque pectus pereurit, ac si quid ex illo removere vellet, ac luctuosa lacrymas fundit. Revertitur hic paroxysmus quotidie, sub quo pulsus mox fortis, mox intermittens fertur; neque vero facies rubet, nec æstu perfunditur, neque etiam ronchus, aut sibilus in pectore auditur; sed sola præcordiorum constrictione gravissime angit. Alvus ceterum aperta est, & flatu per superiora pariter ac inferiora eructantur, cum nullo insequente levamine; nec hypochondria observantur præternaturaliter tensa.

Novissime paullo aliter se habebat paroxysmus: namque præviis oscitationibus, excipiunt ventris ac præsertim colli vehementes inflationes, cum eo sonitu, quem columbi semet intumescientes referunt, atque rubore vultus, per horæ quadrantem inhærentes. Tum facies expallecebat; tensivi dolores vagi mox humeros, mox manus prehendebant, nunc ridebat, nunc inter fletus deplorabat miserandum statum, in quo vivit, & quod præter risum sine causa, spasmus exerceatur. Accedens hinc quædam generosa matrona commendabat venæ sectionem, cujus egregiam virtutem in simili casu se vidisse affirmabat: quæ etiam in pede celebrabatur, detractis sex circiter cruoris ex atro rubentis uncis. Sed nihilominus recurrebant quotidie ad hanc usque diem mali accessiones, cum oscitationibus ac tensionibus, risu ac fletu stipatæ. Ceterum somnus est turbulentus, ideis anxiiis atque terrificis conjunctus; adpetentia naturalis; animus lubrillus, melancholicus; urina plerumque tenuis mingitur, sed hodie turbari cœpit; & ex utero sæpius fertur mucus albus, instar feri lactis; abque ulla tamen veneris cupiditate. Quamobrem, cum parentes ægram ab hac gravi valetudine vindicari cupiant, tuum vir illustris anhelant consilium: quod priusquam ad nos perveniat, adhibentur pulveres antispasmodici ex pulvere Marchionis, antimonio diaphoretico, cornu cervi, specifico cephalico, & nitro confecti; ma-

ne datur infusum theiforme ex herba melissæ, atque abrotani paratum, pro potu ordinario decoctum quoddam; & quavis vespere usurpantur per diluvia.

CONSULTATIO.

EX iis, quæ mihi de adversa valetudine virginis cujusdam nobilissimæ præscripta sunt, ægre percepi, eam gravi partium nervosarum spasmodico affectu, ex mensium ac uteri vitio originem trahente, & animæ functiones simul turbante, laborare. Nihil enim aliud innuunt symptomata, quibus adficitur, veluti sunt præcordiorum anxietates, perversa phantasia, falsæ ac inanes rerum imagines, animi affectus, metus tristitia, diffidentia, involuntarius risus, fletus, planctus, solitudinis amor, & quod nullas admittat consolationes; quæ cuncta non nisi cerebri ac nervorum debilitati debentur. Languor vero corporis, tensivi ac lancinatorii dolores, somnus turbulentus, mutabilis vultus color, pulsus mox tardus, mox velox, horrores, æstus &c. non nisi spasmodicarum motionum clara sunt documenta.

Meretur hic morbus omnino nomen melancholiæ hysteriæ, quæ ex sanguinis mensrui excretionem magis magisque imminuta ac turbata suos mutuatur natales. Inde enim motus humorum magis ad interiora convertuntur; qui ad intestina, ventriculum, caput, pulmonesque majori regurgitantes copia, ruetuum, flatuum, inflationis ventriculi, tensionum ac lancinationum imi ventris, constrictionis pectoris, oscitationum, ac singultuum veram suppeditant rationem. Et si de causis hujus mali remotioribus dispiciam, has inter corporis textura sensibilis, vasorum sanguineorum exilitas, vita sedentaria, potus parcior, usus fructuum ac pomorum, forsitan etiam acidorum nimius, & frequentiores animi commotiones sese offerunt.

At vero neminem fugit, quam arduum sit, ejusmodi morbos, in quibus anima cum corpore afficitur, penitus debellare; cum præsertim animi pathemata, salutarem medicaminum effectum iterum destruere, sæpissime observentur. Neque vero proficuum est, solis ac multis pharmacis hos adfectus oppugnare, quippe quorum nimio usu magis perversos fuisset, ex crebra didici experientia: omnem potius paginam absolvet rectum, ac caute institutum vivendi genus, interpositis blandis atque lenissimis remediis. Atque, ut verum fatear, præcipua curationis indicatio hæc erit, ut ad demulcendos atque sistendos partium nervosarum motus irregulares, omnem impendamus operam. Huic vero scopo non præstantius conveniet subsidium, quam acidularum Selteranarum, æquali pondere cum lacte asinino permixtarum potatio, futuro vere per sex circiter hebdomades, singulo mane mensuram unam cum dimidia, tepide sorbillando, instituenda. Curationis initium ab assumpto infuso mannato ac rhabarbarino capiendum est; quod etiam sub ipso aquarum potu, singulis decem diebus iterato adsumi, atque sub finem denuo adhiberi debet. His etenim subjectis aeris mutationes, & peregrinationes ad alia loca, ubi amicis ac jucundis consortiis uti possunt, conjuncto corporis motu, insignissimum spondent emolumentum. Potus porro sit facilis, atque summo studio fugiatur cerevisia crassa sæculenta, cujus in locum substituere præstat decocta ex hordeo mundato, cornu cervi, radice scorzonæ, cichorei ac semine feniculi concinnata.

Prius vero, quam tempus laudatæ medicationi opportunum accedat, operæ credo pretium, ut ægra singulo mane adhuc intra lectum, corpore probe lecto, mensuram dimidiam aquæ frigida fontanæ cum triginta liquoris mei anodynæ guttis hauriat; vespere autem cubitum itura, de eadem aqua, totidem liquoris guttulis nupta, quartam mensuræ partem potet, & per integrum mensem continuet; quo etiam tempora

in pediluvia tepidiora vesperi pedes immittat. Sub hujus aquæ potu, bis quavis hebdomade, loco liquoris anodyni, pulvis laxans ex rhabarbari drachma dimidia, tartari vitriolati scrupulo dimidio, & sex nitri granis compositus mane adhibeatur, superbibendo quædam infusi calidi theiformis vascula.

Et sic sedatis spasmodicis partium solidarum affectionibus, majori fructu ac feliciori successu, menstruam excretionem promovere licebit: quo quidem fine, paucis ante illius fluxum diebus, mane quatuordecim pilularum balsamicarum aut mearum, aut Stahlianarum devorare, & vesperi drachmam unam borracis venetæ assumere conveniet. Circa hoc quoque tempus utilissimus erit corporis motus, pediluviorum usus, & interpositus nonnunquam vini generosi, præsertim Hungarici hantus. Denique etiam, octo circiter ante fluxum menstruum diebus, sanguis ex vena in pede tusa mittendus est; sed probe observandam suadeo proportionem inter vires & habitum corporis, ut debita quantitas, nec justo major, nec minor cruoris detrahatur; utroque enim modo, majus induci damnum, quam emolumentum, experientia persuasus sum. Neque etiam dubito, quin ex hac medendi methodo, rite observata, magnum ægra consequutura sit levamen.

Uterior relatio.

A Cceptis meis litteris, & consilio, protinus inchoabatur curatio cum potu aquæ frigida, liquore anodyno, pulvere laxante, & pediluvii instituta. Et licet quidam usum aquæ frigida in dubium vocarent, & inde metuerent, ne major ventriculi debilitas, ac virium jaçtura insequeretur; attamen eventus docuit contrarium; siquidem symptomata molesta, anhelitus gravis, fletus, risus, tensiones ac motitationes brachiorum, non solum mitissima, sed etiam rarius, & sæpe post aliquot demum dies revertabantur. Antecedebant quidem mensum eruptionem, mutatio coloris in vultu,

cordis palpitatio, difficilis spiratio, brachiorumque tensiones; sed levissima erant, brevique cessabant: tum quoque cruor rubicundus, mucosque viscido permixtus, largior ferebatur, ac antea. Dabatur insuper sub epulis haustus vini Hungarici, & ex præscripto alterius medici, durante fluxu uterino, quadraginta guttulæ mixturæ ex essentia pimpinellæ, hellenii, centaurii minoris, ac corticum aurantium confectæ quotidie propinabantur. Pilulæ vero balsamicæ & borrax veneta haud in usum vocabantur; quoniam dubium videbatur, num hæc remedia sub ipsa aquæ potatione, aut potius ea finita, & hinc consopitis spasms essent adhibenda; & præterea metus erat, ne aliquantulum mitigati motus iterum excitarentur. Interim scire licet, somnum jam plerumque admodum quietum esse, nisi ab ingratis objectis, mœrore, aut alio quodam mentis affectu deturbetur. Ciborum appetentia sibi constat, & in edulia minus convenientia, panificia, & ex similia pista major fertur. Contra vero alvus, non nisi clysteribus admonita respondet; & tum sub continuis borborygmis, largam viscidæ, tenacisque saburræ reddit quantitatem. Urina mingitur plerumque citrina, sedimentum ad fundum & latera matulæ deponens; mox turbida, mox vero tenuis, & tunc spasmodicorum recursus prænunciat. In hoc rerum statu commendat quidam medicus, ut finita aquæ frigida potatione, quavis vespera pulvis incidens, ex lapidibus canerorum, & radice aronis sumatur; vesperi mixtura ex essentia pimpinellæ, succini, ac spiritu cornu cervi parata capiatur, interpositis pilulis Stahlianis; versus menstruum tempus pulveres ex borrace veneta, myrrha & cinnamomo adhibeantur, & tum thermæ Carolinæ usurpentur. De his vero, & quæ adhuc in usum sint vocanda, tuum viri Experientissime, expectamus judicium ac consilium.

CONSILIUM.

EX imo pectore gaudeo, quod nobilissima Virgo, ex commendatis remediis, & præsertim potu aquæ frigida, melius habuerit, menses debito ordine, & absque gravioribus molestiis fluxerint, atque passionēs hysterico-spasmodicæ paululum conquieverint. Quod vero jam attinet commendatum a medico quodam thermarum Carolinarum usum; huic subferbere non possum, cum illa in morbis, qui magis in motuum vitio hærent, desideratam opem ferre haud deprehendantur; & præterea eo minus necessarium reputem, hoc pretioso uti præsidio, quo certiore foveo spem, fore ut in loco votis nostris potiamur. Quum potius sensibilis agrotantis natura, aquæ frigida, liquori anodyno nuptæ potum bene ferre videatur; & eo ipso viam quasi ulterioris curationis monstraret: nec ea commendare audeo remedia, quæ quandam sœvent acrimoniæ, & succos vitales exastuare valent, qualia omnino pulvis & essentia, a medico proposita existunt. Licet etiam de his prædicari possit, quod sint innoxia; attamen jam non de iis agitur, quæ innoxia sunt; quæ revera morbo convenientia, & efficacia deprehenduntur; quæ distinctio a plerisque medicorum, qui sectatores sunt, nec proprio in medendo utuntur iudicio, rarissime observatur. Quare jam non nisi duo medicaminum genera proficua iudico, quorum alterum est liquor meus anodynus, triginta guttulis cum aquæ frigida; ea, quam quarta mensuræ pars capit, quantitate, alternis vespers assumendus; alterum Elixirium meum balsamicum viscerale, absque menstruo spirituosum paratum, quod sexaginta guttis ex ultimo sub epulis haustu capiatur. His si recta vivendi ratio accesserit, & cibi & farina ac similia confecti evitentur; de exoptato curationis eventu nullus omnino dubito.

CASUS LIII.

De morbo spasmodico flatulento cum excretionē ciborum indigestorum.

BInis abhinc annis, medio hyeme copiosissimo alvi profluvio, quo multatus pariter ac fordes acres & biliosæ reddebantur, correptus, multorum medicorum opem requisivi: qui frustra datis varii generis remediis, ad opiatorum demum usum deveniebant, atque crebris vomitoriis, purgantibus, & stomachicis, quotquot fere sœvent officinæ pharmaceuticæ, malum oppugnabant. Non minus mihi propinabant multa oleosa, aromatica, volatilia, quin & martialia; sed tantum aberat, ut inde levamen perceperim, ut potius quotidie peius habere cœperim. In casum quoque annuo abhinc tempore domi potabam acidulas Schwalbacenses; & hac æstate aquis Amasianis, & interne, & externe in forma balneorum per tres hebdomades usus, iterum bibi Schwalbacenses. Hinc mitigabantur quidem symptomata; atque nimix anxietates, ardores, ac flatulentie paululum remittebant: at cum hyems jam appropinquat, recrudescent molestiæ, eadem, ac antea, acerbitate. Nam flatulentia nocte dieque, cum summis angoribus, æstu volatico, imi ventris torminibus, nausea, continuis ructibus, rejectione muci acidissimi, lassitudine, dolore contusorio artuum, maxime pedum stipata, insigniter me adfligunt; & omni biduo diarrhœa quædam, cum omnium symptomatum exacerbatione, ciborumque indigestorum excretionē accedit. Præterea alvus semper est liquida, hypochondria veluti conglutinata videntur, somnus plerumque turbatus; atque sub motu levissimo, flatus instar aquarum in abdomine fluctuant; qui ex sinistro potissimum hypochondrio progredientes, circa ventriculi regionem subsistunt, meque immani ferocitate excruciant. Licet etiam copiosissimi per inferiora non minus, ac superiora explodantur;

tur; eadem tamen quantitate subito re-
generantur. Sub his calamitatibus a tussi
quidem immunis sum; sed, quamvis
vehementi fruar ciborum adpetentia, ma-
gis magisque contabesco. Abdomen molle,
ventriculi vero regio inflata nonnun-
quam cernitur; a levissimis laxantibus,
quin & salibus alvus movetur insigni-
ter; clysteres caussantur & alvi proflu-
vium, & flatuum retentionem, quem
etiam effectum pilulæ Stahlianæ relin-
quunt. Longe majores molestias pro-
creant remedia fortiora & calidiora, &
veneni instar sunt adstringentia: dietam
observo strictissimam, & pro potu ordi-
nario inter pastum bibovinum genero-
sum Secti parcissima quantitate, extra
epulas utor aqua fontana cum ligno sassa-
fras & cinnamomo decocta. Atque nulla
sane in officinis amplius prostant remedia,
etiam absorbentia, quæ non adhibuerim:
omnium vero effectus adeo fuit irritus, ut
nisi junior ætas, ac naturæ vigor ali-
quam adhuc relinquerent spem, prorsus
utique desperarem. Annum enim jam
ago trigessimum primum, & juxta flori-
dum vultus colorem, ingeniumque viva-
cissimum, quo olim gavisus sum: nullas
etiam per totum vitæ tempus, præter
leves tusses ac catharros, toleravi ægritu-
dines. Jam vero miser expallesco, mar-
cesco, tristis sum, nec officiis meis fun-
gi valeo; & tuum, vir Excellentissime,
anhelo consilium.

CONSULTATIO.

G Ravissimus affectus, quo Te Vir
Generosissime immaniter tractari,
vehementer doleo, tunicarum, quæ in-
testina cingunt, villosæ ac glandulosæ
per succos acidos, corrosivos, bileque
permixtos factæ arrosioni, procul omni
dubio in acceptis ferendus est. Exinde
enim primum resultat morus harum par-
tium peristaltici insignis perturbatio, at-
que partim spasmodica distentio, partim
flatulenta resolutio: quibus causis cun-
cta symptomata, nimirum copiosa fla-
tuum generatio, eorumque in ventriculi
cavitate, ac coli præsertim flexuris, cir-

ca hypochondriorum regionem sitis re-
tentio, & inde dependentes præcordio-
rum anxietates, æstus volatici, dolores
intestinorum, ructuum frequens expla-
sio, ac spirandi angustia omnino debentur.
Neque porro minus ex depravato
ventriculi ac intestinorum tono suam ori-
ginem trahit ciborum indigestorum ex-
cretio; unde in intestino duodeno multæ
cruditates relinquuntur, quæ stagnando
acescentes, & acri bili aut assumptis pin-
guibus nuptæ, calori præternaturali, ar-
dori ventriculi, æstui volatico, capitis
temulentia, ac septi transversæ spasmo,
fomitentem suppeditant perennem. Et cum
destruata tali ratione concoctione, gene-
rataque sic humorum impuritate, uni-
versum nervorum genus magis magisque
debilitetur: non fieri potest, quin vires
consumantur, corpus contabescat, lo-
mus sit minus reficiens, ac animus tri-
stis, inquietus atque meticulosus red-
datur.

Ad hanc vero insignem ventriculi ac
intestinorum atoniam inducendam pari-
ter ac confirmandam, quam plurimum
contribuit incongruus, ac perversus re-
mediorum opiatorum, purgantium acro-
rum, vomitoriorum, adstringentium,
martialium, salium volatilium, aliorum-
que irritantium usus, & frigidarum aci-
dularum potatio. Hæ enim in hisce mor-
bis plane non conveniunt; quoniam
blandam, quæ intestina obducit, muca-
ginem simul exturbando, nervosam eo-
rum tunicam a sic dicta mucosa fere de-
nudant, eamque tali modo vellicatio-
nibus, stricturis, & atoniis magis red-
dunt obnoxiam. Nec immerito inter
remotiores hujus mali causas collocare
licet, nativam generis nervosi debilita-
tem, habitum corporis spongiosum, &
foritan errores ac excessus in dieta,
corporis refrigerationes, animi commo-
tiones, ac denique cruoris per venas
hæmorrhoidales denegatam evacuatio-
nem.

Quamquam autem hæc adfectio plus
incommodi, quam periculi involvat;
attamen omni studio eo respiciendum
est, ut tempestive debelletur; ne alio-
res

res agat radices, aut in tympanitidem transeat. Sed opus est patientia, constantia, ac temporis diuturnitate, quoniam blandis ac diætericis dumtaxat subsidiis deperditus intestinorum ac ventriculi tonus restaurari debet. Mea igitur sententia sequens medicatio erit convenientissima. Sub epulis videlicet quadraginta guttæ Elixirii mei balsamici ac visceralis capiantur; & hora pomeridiana quinta, quo tempore, peracta digestionem, cruditates acidæ potissimum stimulare solent, ex haustu aquæ florum chamæmeli, cum cerevisia triticea, *Bruhan*, destillatæ assumatur drachma una sequentis pulveris: Recipe lapidum cancrorum, cornu cervi philosophice præparati, ossis sepiæ, matris perlarum, succini præparati ana drachmam unam, corticis cascarillæ scrupulum unum, olei cinnamomi, nucisæ destillati ana guttas quatuor. M.D. Cujus pulveris drachma dimidia, etiam breviante epulas ad demulcendam ventriculi acrimoniam, ex eadem aqua chamomillæ potest adhiberi. In mali exacerbatione, ac nimia symptomatum ferocitate, commendando porro grana quatuor mitridatii probe parati, aut duodecim confectiois de hyacintho, mane sumenda.

Quod si vero hæmorrhoides perruptionem tentaverint, uti ex ossis sacri doloribus, ardore ac inflatione venarum sedalium adparebit; ano prius vapore ex decocto florum malvæ, chamæmeli, & sambuci cum lacte, fomentato adplicandas suadeo hirudines; quarum in locum, si forsân symptomata exacerbaverint, sectio venæ in pede erit substituenda. Præterea, quod potum attinet, cujus in morbis ejusmodi chronicis, cum atonia primarum viarum plerumque stipatis magna vis est; omni studio fugiantur & cerevisia, & vinum maxime acidulum. Præstat potius vel vino generoso Hungarico, vel Burgundiaco, vel illo quod vocatur Pontac, aquæ puræ atque leviori nupto uti. Levioris autem aquæ notæ sunt, si ex instillato oleo tartari per deliquium haud albescat, nec turbetur: qualis si obtineri nequeat, illius defectum resarciat aqua fluviatilis ex vesica, addito pane ex farina

Hoffm. Consult. Med.

fecalina, semine sceniculi, ac cymini pisto destillata. Mane intra lectum cum blando regimine lex vel octo vascula infusæ theiformis, quod habeat melissam, veronicam, salviam, accorticis citri, potare decet; herba melissæ enim nervosis partibus, has roborando, & leniter adstringendo, valde amica est. Tale infusum interdum etiam alternare juvabit cum jusculis ex carne gallinarum, succo aurantiorum, radicibus petroselinæ, apii, ac nasturtio aquatico paratis, non nimis pinguis. Et his denique moderatum corporis exercitium, coelo existente sereno aut curru, aut equo vehendo, peracta demum digestionem conjungere oportet. Tum futuro vere abs re erit, thermas Carolinas interne potare, & posthæc balneis Tœplicesibus, iisque sulphuratis uti expediet. Quibus si acceperit recta vivendi ratio, sub qua refrigeratio fugiatur, epulæ, maxime cœna, sint parciores, potuum excessus, Tabaci largior usus, iracundia cane pejus & angue fugiantur: non dubito, quin molesto malo desideratam sint allatura opem.

CASUS LIV.

De hernia intestinali, passionem iliacam minante.

QUinquagenarius vir quidam, anno pueritiæ circiter quinto, more pueris sueto, equo ligno insidens lussit, & inde deportavit in inguinum regione tumorem, magnitudinem ovi columbini superantem. Increfcente ætate, evanuit quidem hæc intumescencia; at decem abhinc annis post lapsum graviolem, rursus adparuit. Gestato igitur subligaculo introactus iterum fuit tumor, & in situ suo naturali mansit; donec missis istis subligaculis, denuo proruperit, & præsertim scrotum in latere sinistro magnitudine ovi gallinacei obsederit. Abhinc vario modo se habuit hæc hernia; ex decubitu ægri supino retroivit; post usum dulcium

C c

aut

ant acidorum ciborum increvit cum doloribus; & cum aliquando acida comedisset, corpus simul refrigerasset, & mororibus indulgisset, prægrandis facta, non potuit in naturalem reduci situm, sed dolorem tensum molestissimum, cum pertinaci alvi obstructione post se traxit. Quare sumit lene laxans, ex manna, rhabarbaro, & tartari cremore confectum; quod accedente perverso regimine, loco desiderata evacuationis, pertinaciorem reddidit constipationem, doloresque & in parte adfecta, & intestinis peperit. Postridie ano clysterem infundi curat; cujus cum etiam inanis fuisset operatio, tres salis Epsomensis drachmas ex aqua pura capit, & inde vehementes vomitus incurrit, nulla insequente alvi defectione. Tandem loco adfecto, vesica decocto ex herbis emollientibus repleta imponitur, & partes inguinis dolentis tendinosæ axungia humana inunguntur: unde factum est, ut dolor remitteret, & hernia manu reponi posset. Hinc decoctum fabarum Caffee larga sorbet quantitate, & inde alvum septies deponit; cujus solutione, sale Epsomensi adjuncta, post magnum languorem iterum consanuit æger; de quo adhuc notari meretur, quod patre, herniam per multos annos passio, fuerit generatus.

Epiorist.

EX hac morbi historia, origo herniæ inguinalis, & postea intestinalis optime addisci potest; videlicet, quod sit divaricatio crurum in infantia, item dispositio a parentibus hæreditaria. Inguinalis vero subligaculis commode adaptatis in situ retinetur, quæ si negliguntur, & aliis causis accedentibus fortiori nempe nisu in deponenda alvo, vel ventre cibis instantibus repleto, majori peritonæi dilatatione facta, intestinum profundius descendit in scrotum, & gignitur enterocoele. Subligacula, quibus in situ contineri solet ilei portio prolapsa, non semper eundem, atque laudabilem, ut antea præstant effectum, quia variat dispositio cor-

poris, dum homo ratione ætatis crescit, pinguis & crassior evadit, unde amplius corpori aliter disposito adaptari commode nequeunt; quare ratione circumstantiarum subligacula in herniis sæpius mutari oportet.

Si tumor autem flatibus & stercorebus infarctus prorsus renuit, in locum naturalem compelli, & intro ferri, eumque dolor, tensio, & alvi contractio comitatur, præpostere laxantia stimulantia, infelicissime vero purgantia dantur, eo quod fortiter contracta per spasmos ilei portione incarcerata, motus peristalticus invertitur, neque per alvum flatus, neque excrementa transmittuntur, sed potius ad superiora hæc omnia regurgitant, & vomitiones efficiunt.

Prima & præcipua intentio esse debet, partis affectæ membranas & fibras tenfas, duras & contractas emollire, relaxare, & dolores placare; postea repositionem placide tentare; quo fine commodissime unguentum ex axungia humana recenti paratum, nec non fofus emollientes conferunt.

Repositio intestino prolapsio in suum situm, sedatoque dolore & spasmo, non modo terminat, quæ antea abdomen valde exercebant, cessant; sed & sponte tunc incipit alvus ferri, & laxantia & stimulantia ante aliquot dies exhibita, nunc demum operationem per inferiora satis feliciter, & bene exequentur.

CASUS LV.

De hernia inguinali.

Vir generosus, annorum quinquaginta sex, temperamenti sanguineo-cholerici, olim cruorem per venas hæmorrhoidales sæpius excernere suevit; cujus fluoris jam suppressi in locum, sensatio ani exquisite ardens, absque tumore, & tormina intestinorum successerunt. Decem abhinc annis in dextro inguine tumor apparuit, qui pro hernia inguinali a quibusdam habitus; sed a perito Chirurgo potius pro congestione quadam declaratus fuit.

Po-

Potavit ergo ex præscripto Medici ordinarii acidulas; & inde optime habuit. At per novissimum biennium recruduit tumor, instar globi durioris, in dextro inguine supra membrum virile conspicuus, & nunquam testiculum dextrum cum dolore occupans. Interim post urinæ excretionem; aut corporis incalcescentiam plerumque imminuitur; & si in latus sinistrum decubuerit, videtur etiam tumor ad illud latus devolvi, atque tunc haud raro semen præter voluntatem effluit; tumque urina cum lancinatorio in urethra dolore redditur. Alvus tantum non semper aperta est; & post diuturniorem sessionem, memoratus ille globus vesicæ regionem obsidet, doloresque causatur tensivos, donec urinam, licet difficili conatu, reddere possit, tum enim cessat hæc molestia, quæ novissime nocturno sæpius tempore redire observatur. Urgent præterea flatus, noctemque reddunt inquietam, quamvis cæna utatur parciori: ad somnum se compositorius, supinus obdormiscere tenetur, sed post aliquot horas expergescit, demum absque molestia in utrumque latus decumbere potest. Junguntur præterea colici dolores, somnis potissimum e pulis per tres plerumque hora sævientes; explosis vero per anum flatibus, non solum hi mitigantur, sed tumor ille globosus in inguine sæpe simul evanescit. Cæterum generosus æger pertinacissimam servat diætam; & cum multa in cassum adhibuerit remedia; ex tuo, Vir illustri, consilio se sublevatum iri sperat, illudque anxius flagitat.

CONSULTATIO.

Postquam gravem, qua vir quidam generosus adfligitur, molestiam percepit, ejusque historiam probe mecum perpensi, non possum, quin tumorem illum inguinis dextri globolum, pro hernia inguinali habeam. Videtur scilicet portio quadam intestini ilei per tendinosos musculorum abdominis annulos, ob debilitatum peritonæum nimium dilatatos prolapsa, non quidem intra ipsam scroti cavitatem penetrasse; sed intra peritonæi dum-

taxat duplicaturam, sub qua vesica urinaria sita est, descendisse, ibidemque tumorem globiformem constituisse. Quod si ergo hæc incarcerata portio flatibus expansa; vicina vero vesica urina fuerit repleta: necesse omnino est, ut spasmis atque dolores in affecto loco excitentur; & vicissim, misso lorio, aut flatibus vi caloris discussis, iterum mitigentur; postquam prius sphincterem vesicæ, urethram, atque vasa spermatica, per consensus rationem, graviter adfecerunt. Ex eodem consensu, quo vasa atque tunica nervosa invicem gaudent, & cujus ratione in præternaturalium motionum societatem sæpiissime abripiuntur, ratio etiam petenda est, cur a spasmis ilei incarcerati, dolores ac flatulentia ad reliquorum intestinorum, maxime coli, sive potius ilei volumen propagentur, atque sub colicæ forma sese manifestaverint. Præterea vero nullum est dubium, quin dolores intestinorum, ac flatulentia molestia simul cruoris hæmorrhoidalis impedito fluxui quam plurimum debeantur. Atque in tali rerum statu, ubi inveteratum est malum, parum utique spei superest, ad illud penitus debellandum, atque partes debilitatas in naturalem situm reducendas. Neque tamen minus, ut partim mitigentur symptomata, partim graviora arceantur; sequentem valde opportunam fore credo medicationem.

Nimirum ob suppressam hæmorrhoidi excretionem, ante omnia venam in pede secare conveniet. Deinceps operæ erit pretium, ut æger sæpiuscule in balnea temperata, ex aqua fluviali furforibus triticeis parata descendat, usque per duas horas infideat; tumque affectam partem sequenti unguento tepido inungi curet: Recipe ælæ humanæ, spermatis ceti, ceræ albe ana unciam semis, olei hyoscyami drachmas duas, camphoræ drachmam. M.D. in fictili. Post hæc accersendus est penitus Chirurgus, qui intestina blanda manu reponere, eaque ope adaptatorum subligaculorum in situ naturali continere studeat; ne forsitan, accedente refrigeratione, aut graviiori animi affectu, inflammatio intestini, aut morbus plane iliacus superveniat.

Cæterum probe cavendum est ab omni corporis refrigeratione, cibis flatulentis, ac purgantibus; & interne usurpanda essentia carminativa, qualis est Wedelii, aut zedoariæ, cum spiritu de tribus, atque nitri dulci permixta. Et hæc sunt, quæ in salutem generosissimi ægrotantis proponenda duxi; quæ summus langueurum nostrorum medicus fausta ac felicia esse jubeat, ex animo precor.

CASUS LVI.

De singulari quadam hydroceles specie.

VIR generosus, quadraginta annorum, habitus corporis strictioris, anno ætatis duodecimo præternaturalem scroti sinistri tumorem, magnitudine ovi gallinacei minoris toleravit: quem consultus chirurgus pro hernia intestinali habens, primum blanda repositione removere tentabat; hac vero in cassum adhibita, variis fomentationibus, ac cataplasmatibus adeo depellebat, ut sensim evanuerit. Abhinc per sedecim annos immunis ab hac molestia vixit; saltem quibuscunque corporis exercitiis, equitatione, saltatione, aliisque militum muneribus commodissime defungi potuit; licet etiam aliqualem affecto loco per intervalla senserit intumescantiam. Verum enimvero, postquam anno millesimo septingentesimo nono per integrum ferme nycthemeron equo vestus corpus insigniter commoverat; accidit, ut insequuta nocte recruderet ex improviso tumor, atque subito ad pugni magnitudinem incretceret. Consulti celeberrimi Chirurgi, morbo nomen imponere nescierunt; donec tandem quidam artifex anno 1711. Hagæ Comitum ipsi indicaret, morbum esse hydrocelem, seu herniam aquosam, atque aquam in scroto contentam ope instrumenti, quod Galli vocant Proisquart, evacuarer. Sed cum brevi post incretceret denuo aquarum moles; hæc, facta anno 1712. scroti incisione, detrahebatur eo effectu, ut per biennium abesset tumor. Hoc autem elapso, inter tunicam vaginalem at-

que testiculam iterum collecta est ferofa colluvies, tanta copia, ut testiculus nullo tactu explorari potuerit. Hinc cum æger ipse testis exstirpationem renueret; palliativa tantummodo curatione; & aquæ per scroti lanceola factam, & quotannis repetitam puncturam instituenda vacatione sibi consulere debuit; qua mensura semper dimidia, sæpius integra ferofi laticis effluxit.

Quum autem ante tres circiter hebdomades eadem operatio a chirurgo, qui illam jam quinques feliciter peregerat, denuo instituebatur: factum est, ut vix facta deligatione, prægrandis aquarum moles subito afflueret ac scrotum ingentem elevarer magnitudinem: quæ etiam successive per recens adhuc vulnus stillabat, & adjuto per sacculos calidos effluxu, intra octo dies tota excernebatur, vulnusque coalescebat. Brevi post, cum in horto obambulasset, iterum intra pauca momenta ab irruentibus aquis non solum scrotum distendebatur insigniter, verum etiam regio superior inguinis cum horrendis doloribus inflabatur; donec per recentem scroti cicatricem, instrumento exploratorio irritatam, exitu potiretur aqua, omnesque tum cessarent dolores. Neque tam minus notabilis adhuc lymphæ quantitas in scroto residet; ad quam evacuandam, nec cicatricem ampliari, nec novum quicquam infligere audeat vulnus. Quare jam sequentes resultant quæstiones:

1.) Unde aquarum tam subitanei profluxus provenierint; an vasis lymphaticis nimis relaxatis aut plane disruptis debeantur, an lymphæ collectioni, in certo loco prope peritonæum factæ, & post hæc, qua data porta erumpenti in accessis sint ferendi?

2.) Num spes super sit, hoc inveteratum malum penitus expugnandi, & quæ ratione potiri queamus?

3.) Neque enim credit æger, se operatione quadam chirurgica iri sublevatum: namque si etiam totum testiculum, cum omnibus spermaticis pariter ac lymphaticis vasibus sibi amputari permitteret; scire avet, anne nihilominus.

nus verenda sit serosi laticis in confiniis peritonæi collectio, & ipsa denique hydroptica affectio?

4) Numnam nimius lymphæ affluxus, ope internorum remedium intercipi, aut vasa lymphatica læsa, vel relaxata consolidari queant?

5) Utrum denique liceat, cultro inguinis regionem pertundere, in eaque, ligatis per filum orichalceum iis, quæ ad scrotum abeunt, vasis, aperturam assiduam conservare, ex qua humores affluentes sensim vacuari possent? Talis enim punctura in seroto facienda, parum auxilii ferre videtur, cum aquarum moles non in ipsa scroti cavitate, sed potius inter testiculum, ejusque tunicam vaginalem collecta est. De his vero, aliisque convenientibus prædiis salutare flagitur consilium.

JUDICIUM ET CONSILIUM MEDICUM.

NOtatu sane dignissimus, quem ex communicatis mecum litteris percepi, est casus, cujus resolutionem suppeditaturus, & ad primam quæstionem: unde copiosus ille, atque subitaneus lymphæ ad cavitatem scroti ortum traxerit profluxus? responsurus; ante omnia monendum duco, herniam scroti aquosam, quam vocant hydrocelem, duplicis potissimum esse indolis, duplicemque fovere causam. Prior sedem suam in ipsa scroti cavitate habet: aut enim aqua propter seri in abdomine extravasati descensum prolabitur in scrotum; & inter hujus tunicas, ac ipsum testiculum, involucris suis adhuc rite involutum stagnans fluctuat; uti fit in hydropticis: aut ex sanguine per vasa venosa, in tunica vaginali & musculo cremaltre contenta, ob eorundem perpendicularem situm, suamque crassitiem, difficilius regrediente, portio serosa in vasa lymphatica, aut potius porosam hujus tunicæ substantiam secedit, & ex hac in ipsam scroti cavitatem extravasatur. Talis herniosus tumor subjectis cachecticis admodum familiaris est, & per remedia hanc lympham discutientia, carminativa, & sanguinis cir-

Hoffm. Consult. Med.

cuitum per testium tunicas promoventia, facillime tollitur. Altera hydroceles species consistit in serosa colluvie, intra tunicam vaginalem, seu erythroideam, ac ipsam testiculi substantiam, sive tunicam illius albugineam contenta: quæ non minus diversam agnoscit originem.

Quo autem vera herniæ scroti aquosæ generatio eo melius dispalescat; haud ignorari oportet, tunicam sic dictam vaginalem externam, quæ testiculum cum epididymide, vasis spermaticis & deferentibus involvit, ex peritonæi duplicatura, in qua, veluti sacco, cuncta fere interna abdominis viscera includuntur, proficisci, quin imo hujus prolongationem esse. Deinceps generatim tenendum est, omnes aquosos tumores, & seri, vel lymphæ in quandam corporis cavitatem factas extravasationes, primos natales a justo tardiori sanguinis per venas refluxu mutuari. Hinc enim fit, ut fluidior ac serosa portio a sanguine separetur, & vel in porosam partium solidarum substantiam extravasetur, vel vasa lymphatica copiosius subintret: cumque porro lymphatici laticis refluxus per vasa sua ad cisternam lumbarem, ob situm perpendicularem retardetur ac impediatur: hæc tandem nimium distenduntur, & plane dilacerantur. Tum quoque ex principiis anatomicis notari meretur, quod venæ spermaticæ, sanguinem ex testiculis revehentes, maxime in latere sinistro, in quo hydrocele observatur frequentissima, a vena emulgente, tanquam sua origine, quam longissime sint remotæ, neque etiam recto itinere, sed variis contorsionibus ac incurvaturis deorsum tendant. Hanc ob causam cruor per has venas vectus, præsertim, si in personis, quæ vitam amant sedentariam, justo spissior fuerit, refluat ægerrime; & hinc inter tunicam vaginalem, vasa spermatica & testiculos stagnans, lympham subtiliorem dimittit, quæ vel per poros transudat, vel vasa lymphatica disrumpit, atque sic extra vasa prægrandem tumorem cum dolore causatur. In tali vero tumoris genere funditus exstirpando, non sufficit scrotum dumtaxat, ac tunicam vaginalem

instrumento illo, quod dicunt trocart, pertundere; siquidem hac operatione non nisi tenuior ac subtilior portio emittitur, spissior vero & gelatinosa lymphæ pars remanet, ac pressione sua regressum sanguinis impediendo, novæ tumoris generationi amplam suppeditat occasionem. Præstat potius ope lanceolæ scrotum æque ac tunicam vaginalem paullo majori incisione diffecare, & contentam lympham spissiore, vi quadam exprimere: quo sapissime fit, ut hic morbus nisi penitus depellatur, saltem ejus recursus per aliquot annos præpediatur.

Jam vero in quæstionem potissimum venit: Unde tunicæ vaginalis lanceola factam incisionem, vix vacuatis aquis, tantus humorum affluxus exceperit, ut tumor scroti priori longe major redierit? Meo quidem arbitrio ratio hujus momenti, a vasis lymphaticis, quæ circa inguina in peritonæi duplicatura continentur, disruptis derivari debet: unde factum est, ut lymphæ ibidem collecta, dato inferius exitu, uno quasi impetu descendens scrotum irruerit. Hæc vero vasa jam eo tempore, quo post diuturnam & per 24. horas continuatam equitationem tumor primum apparuit, violentiam quandam passa ac dilacerata fuisse videntur. Et recte annotavit celeberrimus Nuckius, quod ex ruptura vasorum dictorum lymphaticorum, quæ intra peritonæi duplicaturam copiosa reperiuntur, facillime hydrops peritonæi, quem saccatum vocat, suboritur; de quo valde timeo, ne, denegato humorum per scrotum exitu, nostrum etiam ægrotum aliquando corripit.

Quod autem juxta secundam quæstionem, hujus mali curationem attinet: illam in tumoribus ejusmodi aquosis scroti, qui sunt inter tunicam vaginalem atque testes, perarduam, & absque recidivarum metu, impossibilem esse arbitror. Namque partes affectæ, cum extra corpus propendeant, nec tanto caloris vigore, nec tam vivaci humorum affluxu, quam quidem aliæ interiores partes gaudent: earumque debilitates,

a nimia fibrarum extensione inductæ, difficillimam admittunt restitutionem. Quamobrem præcipua medendi intentio jam ea sit, ut imminentem cachexiam, aut hydropem præcaveamus: eoque sine blandis laxantibus atque balsamicis flatu discutiamus, alvum lubricemus, & præterea lenioribus diureticis & alcalinis pugnemus; quæ inter crebrum tincturæ tartari, antimonii acris, cum oleo balsami de Copaiva destillato maritata, ac pilularum balsamicarum, vel Becheri, vel Stahlî, vel mearum usum, etiam atque etiam laudo atque commendo. Porro vita sit mobilis, ac victus facilis, in quo cibi crassiores, flatulenti, acidi atque saliti, nec non potus acidi canepejus ac angue fugiantur, & omnes animi commotiones, meditationes, & aciores mentis labores sedulo evitentur. Quod si æger fuerit plethoricus, gulæ nimium indulserit, quin & aliquam ad hæmorrhoidalem fluxum senserit proclivitatem; consultum erit, bis quotannis venam secare; atque, ut alvus maneat libera, singulis quatuordecim diebus, per biduum semper adhibere aquas Sedlicenses, singulo mane dimidiam earum mensuram bibendo. Deinceps operæ erit pretium, externas partes, scrotum ac regionem inguinalem, externis quoque remediis corroborare, ac æquabilem humorum per illas circulum restituere. Quo sine regionem hypogastricam, ac inguinalem balsamo meo vitæ in loco calido inungere præstat; & scroto applicare pithema ex herba menthæ, melissæ, foliis rosarum rubrarum, cum vino Pontac decoctis confectum.

Plenariam vero testiculi exstirpationem, de qua in tertia quæstione mentio fit, suadere minime possum; quippe quæ non solum periculi plena est; verum etiam metum incutit, ne aquæ tunc extra scrotum in duplicatura Peritonæi substant, & graviora mala inducant.

Quæstioni quartæ, sub responsione ad secundam jam satisfeci; & quod quintam denique attinet; inguinis incisioni, atque vasorum ad scrotum abeuntium ligaturæ, cum reliqua perpetua apertura, ad-

addere, ob magnum, quod inde vereor, periculum interdicor. Quare commendata potius medendi ratione malum oppugnandum esse arbitror; quam ut Deus reddat felicem, vehementer opto.

C A S U S LVII.

De ictero diuturno contumaci, emeticis demum expugnato.

VIR generosus, annos quadraginta natus, vitæ sedentariæ ac librorum lectionibus deditissimus, cibos duiores, salitos, fumo induratos in deliciis habens, atque sub epulis vino adusto uti solitus, neque ullis, nisi ante annum tempus, diuturnæ febris quartanæ, obnoxius morbis; intra novissimum semestris ex conjugis carissimæ, & duorum liberorum obitu insignem passus est mœrorem. Binis, & quod excedit, abhinc mensibus vehementi exandefcebat iracundia; quam protinus præcordiorum anxietates, auriginosus cutis color, ac denique contumacissimus icterus, ad hanc usque diem, frustra adhibitis cujuscunque generis medicinis durantes exceperunt. Namque, ut præsentem ægri statum describam; facies, album oculorum, atque totius corporis cutis, veluti tinctura croci suffusa flavescit; quin faciei color flavus, novissime in viridem commutari videtur, metumque nigri incutit. Urgent quotidie ractus, putrem spirantes odorem, nausea, ciborum fastidium, præcordiorum angustia, appetitus dejectio; crebri vexant conatus ad alvum pariter ac urinam reddendam; sed licuti per illam pauca, eaque cinereo colore imbuta deiciuntur stercorea; ita lotium quoque mingitur parcum, instar crassioris cerevisiæ opacum, absque omni sedimento, lintea flavo pingens colore, & adeo saturatum, ut illius tres dumtaxat uncia cum integra aquæ mensura permixta; vix naturalem urinam exhibeant consistentiam. Si vel exiguam sibi sumserit portionem, pressionem ventriculi, & pectoris anxietatem cum ge-

lido totius corporis sudore sentit; extra lectum commorari nequit; atque sæpius, prævio horrore, æstu præternaturali ac oris siccitate torretur. Arteriarum pulsus languidus fertur, ac debilis; somnus est inquietus & turbulentus; regio sinistri hypochondrii & circa cordis scrobiculum tensa observatur, & a pastu paullulum inflata; contra dextrum hypochondrium, & hepatis regio, ab omni dolore, tumore, atque duritie est liberum.

Consultuit in hoc rerum statu varios medicos; ab iisque infusis purgantibus, pilulis Stahlianis, polychrestis, amarisque essentis frustra tractatus, meam tandem implorabat opem. Dabam spiritum nitri dulcem, salia digestiva ex terra foliata tartari, & arcano duplicato parata, ac clysteres ex amaris, carminativis, saponeque Veneto confectos injici jubebam. Ex his nonnunquam symptomatum levamen percipiebat; sæces quandoque flavo colore tinctæ reddebantur: at brevi post accedebat albi obstructio, & tum pristina ludebatur scena. Neque vero vomitoriis uti sum ausus, quoniam verebar, ne illis præcordiorum spasms exacerbentur, & causa mali, quæ procul omni dubio in ductum biliariorum obstructione, aut calculorum felleorum vitio latet, augeatur pariter ac exasperetur. Quamobrem cum consilii jam inops sim; ad Te, Vir illustris, confugio, tuumque judicium expeto.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX communicatis mecum litteris probe intellexi, Virum quendam generosissimum gravi ac pertinaci laborare ictero. Quemadmodum vero variæ sunt, quæ icterum inducunt, causæ; ita medicum, illius curationem aggressurum, veram ante omnia perferendam oportet originem. Scilicet frequentissima icteri causa, in ventriculi, ac ductus cholici spasmis, præsertim circa hujus orificium, fibroso cinctum sphinctere, per quod bilis in duodenum fertur intestinum, sese exerente resi-

det, & potissimum ab iracundia fortiori excitatur. Hinc quam plurimæ suppetunt mihi observationes, ubi vehementem animi exandescentiam, maxime si brevi post ciborum, aut vini quid capiatur, non solum atroces ventriculi spasmi cum ictero exceperunt, verum etiam asthma convulsivum, cum corporis decremento, virium jactura, & appetitus prostratione stipatum, per aliquot menses durans fuit insequutum. Huc quoque illi pertinent casus, quorum non paucos novi, quod fortioribus emeticis, vel purgantibus, vel etiam vehementiori colicæ, ac præsertim cardialgiæ, quam vulgus nomine *der Oher*. Colique exprimere solet, supervenerit color faciei, oculorum, quin totius corporis icteritius, cum urina saturatiori, præcordiorum anxietatibus, nausea, ructibusque junctus. Tales autem affectus intra paucos dies profligari possunt, si interne congrua antispasmodica, veluti est liquor meus anodynus, aut pulvis ex lapidibus cancerorum, pulvere Marchionum, nitro ac rhabbarbo confectus, aut emulsiones ex cannabis, quatuorque frigidis seminibus, & absorbentibus concinnatæ &c. abhibeantur, extrinsecus abdomen ac ventriculi regio, balsamo meo vitæ inungatur.

Meam opem tribus circiter abhinc annis flagitabat, tali affectu infestatus Vir quidam generosus, in eximia dignitate constitutus. Afferebat secum binas & octoginta medicamentorum, frustra hæcenus, & cum majori sanitatis detrimento usurpatorum formulas; quæ continebant emetica, purgantia, sudorifera, antiasthmatica, aperientia ac amara remedia. Morbus erat corruptissimus, & cum præterea longo & ultra viginti milliarium itinere, quod huc fecerat, vires adeo exhaustas conspicerem, ut sane ipse de salute desperarem; recusabam primum, manus admove. At precibus fatigatus, explorabam, quæ tanto malo originem dederat, causam, quam, cum generosus ager recenseret, se post vehementem exandescentiam, mox sub epulis multum ciborum pariter ac

vini assumisse, & brevi post ictero contaminatum fuisse, in violentis præcordiorum, ventriculi ac intestinorum spasmis sitam esse, facile intelligebam. Consulti antea medici hanc plane non attenderant causam, & vel ad cachexiam, vel hepatis obstructionem, curandi intentionem direxerant. Hinc spem felicioris eventus fovere cœpi, atque paucis remediis, videlicet liquore meo anodyno minerali, sale aperitivo, & Elixirio viscerali balsamico, misere cruciatum ægrum intra paucas hebdomades ab omnibus vindicavi symptomatibus, pristinaque, quæ Dei est gratia, restitui sanitati.

Deinceps vere icterus haud raro natales suos a calculo vesicæ felleæ mutuatur. Scire autem licet, hunc in cystide sua immotum, atque quiescentem nunquam generare auriginem, sed molestam dumtaxat pressionem, & gravativum in hepatis regione excitare sensum. At si eorum calculorum portio ductum cysticum irrupit; tunc non tantum dolores præcordiorum rodentes, ardentes, nausea, vomitiones, partium externarum refrigerationes, anxietates ac inquietudines tuboriantur; verum ipse etiam icterus resultat; qui non nisi spasmos sedantibus, internis pariter ac externis oppugnari debet medicinis.

Non minus icterus bili spissæ, viscidæque, intra ductus hepatis biliosos stagnanti, hosque distendenti frequentissime debetur, & pro causa remotiori, qui ubi in canale intestinorum, ita quoque in ductibus biliferis locum habet, nimiam horum resolutionem agnoscit. Tali ex causa subjecta vitæ sedentariæ, motusque experti addicta, fluidorum potationem respuentia, ciborum vero duriorum, viscidorum atque acidorum amantissima, mœroribusque, curis ac solitudinibus obnoxia, sapissime comprehenduntur ictero contaminari. Quo in rerum statu, si simul obstructio quædam vasorum hepatis languiferorum, atque sanguinis per ramos venæ portæ tardior circulatio præsto fuerit, difficilima sane est curatio; quoniam vel ca-

chexia hydropica tandem accedit; vel, licet etiam auriginosus color evanescat nonnunquam, illius tamen vix evitabilis esse solet recursus, & niger denique arguatus, sœdo spectaculo jungi observatur.

Quod igitur præsentem, cujus causa consultus sum, attinet casum: calculum in tubulis biliferis, aut felleo sacculo hærentem suspicari neutiquam possum. Hunc enim metum & symptomata adhuc mitiora, & morbi diuturnitas, & denique excrementorum color, qui interdum cernitur flavus, omnino depellunt. Credo potius, icterum, quo vir laborat generosus, a bile copiosiori, viscida, & in ductibus biliosis non minus ac intestino duodeno stagnante, suam trahere originem: & cum nec hepatis induratio, nec œdematosus pedum tumor, nec asthma spasmodicum aut convulsivum adhuc jungi videam, haud dubiam sanationis spem foveo. In tali casu non præstantiora emeticis sunt præsidia; quæ licet in malo, ab iracundia vehementiori inducto, & adhuc recentiori majus minentur detrimentum; tamen in eo diuturniori ac inveterato, felicissimo adhibentur successu. Hinc sæpius ex unica emerici dosi dimidiam, quin & integram bilis crassæ & obscurioris mensuram eructatam fuisse, & inde cuncta symptomata remisisse, ciborum adpetentiam rediisse, feces ac urinam colorem naturalem recuperasse, & cutis inquinamentum penitus evanuisse vidi. Non tamen raro opus est, ut iterato detur vomitorium, eoque resistentes adhuc sordes, quæ novum malo pabulum præbent, prorsus eliminantur. Observavi etiam plus simplici vice, quod post emetica ictericis data, calculi fellei cum alvo fuerint excreti; & vix quidam excurrerunt menses, ubi haud incelebris mercator, ictero, asthma convulsivo & hydropo diu sollicitatus, post sumtum corticis sambuci medii infusum, non modo aliquoties vomuit, sed etiam per alvum, aliquoties exoneratam, ultra tredecim calculorum, qui erant triangulares, & partim quatuor, partim duodecim grana pendebant,

reddidit, unde quidem malorum suorum per aliquod tempus levamen percepit, nihilo tamen minus hydropo post aliquot menses recidente periit.

Hinc ergo luculenter patere existimo, quanta emeticorum sit efficacia in reserandis tubulis jecinoris bilem vehementibus, atque ipsa coagulata, & in lapideam ferre duritiem commutata bile attenuanda & e corpore proscribenda: quem effectum ab aliis incidentibus, aperientibus ac amaris medicaminibus, testante etiam præsentis casu, frustra expectamus. Ex classe vero emeticorum in usu mihi est tartarus emeticus, quem granis duobus vel ex haustu vini generosi, vel ex infuso mannato, superbibendo jusculum avenaceum, propinare suevi. Præterea pulveres præcipitantes ex lapidibus cancrorum, terra foliata tartari, & nitro depurato concinnatos, atque temperatum amarumque Elixirium meum commendare; pro potu vero ordinario decoctum ex passulis, radice cichorei, chinæ, carduo benedicto, tartaro vi-triolato, & nitro antimoniato confectum ordinare soleo. Idcirco nostro quoque ægrotanti lenè emeticum exhibere, consultissimum duco, cum illius usum non tantum securissimum fore spondeo; sed ad debellandum hoc pertinacissimum malum non aliud subsidium suadere possum.

RELATIO.

E Lapsis quatuordecim diebus, nunciavit mihi medicus, se ex præscripto meo Generosissimo ægrotanti, scrupulum unum radice Hypecacuanhæ, cum unico tartari emetici grano permixtæ exhibuisse; & hinc vacuata per quinque iteratum vomitum, insigni laboris viscidæ, ac bilis atræ crassæque quantitate, ipsum melius habuisse; somnumque tranquillum, ac egregiam ciborum adpetentiam recuperasse. Tum in usum vocatis pulvere rhabarbarino, pulvere digestivo salino, ac decocto psyllularum, fæces ac urina naturali colore imbui, ac cutis paullo nitidior fieri cœpit. Quare, ægro sic desideran-

te,

de, iteratum prius emeticum, & inde ultra dimidiam mensuram bilis vomitu reddita est, eo effectū, ut ictericus color magis magisque disparuerit, & æger ad pristinam redierit sanitatem.

CASUS LVIII.

De atrophia cum febre lenta.

Persona quædam serenissima; virginitatis flore adhuc conspicua, annorum quinquaginta quinque, ingenii vivacissimi, venis potita haud adeo exilibus, cardialgia, & hysterice suffocationibus junior olim graviter per intervalla laboravit. Ab his ope remediorum martialium, & frequentioris corporis exercitii ita convaluat, ut ad annum ætatis usque quadragesimum quartum, qui anno mundi millesimo septingentesimo vigesimo primo celebrabatur, prospera ac illibata gauderet sanitate. Hujus autem anni autumnali tempore febrem incidit continuam, & hac die septimo remittente, quotidianam intermittentem toleravit, adeo pertinacem, ut non solum per aliquot hebdomades inhæserit, verum etiam sequenti vere recruduerit; tumque primum cortice chinæ de china tractata, posthæc pilulis cujusdam celebrioris Medici confortantibus ac pulveribus temperantibus penitus debellata fuerit.

Anno 1723. præternaturali alvi profluvio, crebris vomitibus stipato prehendebatur; &, frustra usurpatis variis remediorum generibus, ope pilularum Stahlianarum prorsus sanabatur; ut abhinc per aliquot annos optima frueretur sanitate, neque ullis, præter pilulas confortantes, quas ad conservandum uterini fluxus successum, quavis fumebat hebdomade, medicinis uteretur. Verum anno 1728. de crebris phlogosis, ac sudoribus, magis magisque invalescentibus conqueri cœpit, quibus, præsertim cum uterina purgatio per ætatis, cujus jam binos & quinquaginta annos expleverat, rationem cessaret, & vehemens ac diuturna accederet molestia, hæmor-

rhoidalis fluor quotidianus jungebatur. Sub his adfectionibus, quibus per integrum biennium singula die cruoris, quantum cochlear capit, ano reddebatur, carnosæ corporis substantia, edendi cupiditas, somnus atque vires cœperunt imminui.

Elapso novissime anno, mense Julio cum tempestatem calidissimam ac aridissimam horrida frigidaque aeris exciperet constitutio, phlogoses pariter ac sudores sponte remittebant; at Augusto mense circa horam vespertinam nonam, tam atroces ægram serenissimam invadebant capitis dolores, ut mens turbaretur, sensus vacillarent, extrema perfrigerescent, vultus ruberet, scintillæ oculis obversarentur, ac hora demum nocturna prima ea rationis potentia rediret, quæ agra significare poterat, se torqueri cephalalgia. Hæc vero cum nausea, vomendi conatu, ardore, doloreque manus & pedis sinistri, ac pulsû celeri stipata, urina existente naturali, ad quartum adfligebat diem; quo largo totum corpus perfundebatur sudore, & lotium rubicundius, album deponebat sedimentum. Tum remittentibus sensim capitis pedumque doloribus, succedebat febris quotidiana, quæ singula vespere, oscitationibus, manuum atque pedum refrigeratione, cum subsequitis pulsû celeriore, æstu mitissimo, & corporis inquietudine invadebat, & hora matutina quarta, in copiosum desinebat sudorem. Per diem ab omnibus libera erat symptomatibus; sed languor virium adeo crescebat, ut opus fuerit, cortice chinæ febrî obicem ponere. Elapso post sumtum huic corticem biduo, efflorescentia quædam cum insigni pruritu lumbos potissimum obadebat: quare misso illius usu, pulvis, quem de Kente vocant, primum solus, deinde salibus nuptus, atque mixtura ex liquore terræ foliatæ tartari & essentia gentianæ rubræ composita adhibebatur, eo effectû, ut febris pederentim conquiesceret, somnusque ac appetitus rediret.

At vero pressio pede sequebantur phlogoses, ac sudores; neque nocte tantum, sed

sed etiam die aliquoties, cum summo virium decremento serenissimam cruciabant. Præterea obnubilus oculos prehendebat sensus, qualis eorum est, qui intentius solem intuentur; atque epulas potissimum præcedit, absque ullo illorum rubore, aut externo vitio. Quo loco notari meretur, scintillas ac imagines a multis jam annis, modo ante alterutrum, modo utrumque oculorum observari fuisse; & visionem quidem impedivisse, sed brevi post semper disparuisse.

Ceterum adhuc per intervalla cruor hæmorrhoidalis egeritur; at alvi obstructio tanta vexat pertinaciam, ut, nisi succurratur globulis saccharinis, vel pilulis Stahlianis, vel contra obstructionem, vel etiam liquore terræ foliatæ tartari, vel sero lactis tamarindinato, quod nuper per quatuordecim dies potavit, illa sui officii plane obliviscatur. Appetitus aliquantulum viget; sed cibos paullo pinguiore, aut concoctu difficilior, statim ventriculi pressio ac ructus acidi sequuntur. Somno fruitor plerumque placido ac reficiente; attamen sæpius turbulento, sudoribusque interrupto; & urina mingitur copiosa, instar aquæ tenuissima.

Vires non adeo dejectæ sunt, quam quidem a tantis morborum cohortibus fuisset expectandum; at carnosa corporis substantia, non obstante victu pleniore, magis magisque depascitur. Sanguis etiam singulis æquinoctiis, sex unciarum quantitate, per longos jam annos ex vena in pede tula detrahi solet.

Quæ cum ita sint, salutare jam desiderat Princeps serenissima consilium, ac doceri præsertim cupit, qualis sit, quo laborat morbus? quibusnam remediis gravia illa symptomata, veluti sunt oculorum caligo, alvi obstructio, sudores copiosi, & corporis consumitio debellari debeant? & num a medicinis martialibus, quæ olim satisfecerunt votis, solumen possit expectari?

CONSULTATIO.

Postquam gravissimam, qua serenissima quædam Princeps male habetur,

affectionem, cum omnibus momentis probe mecum pensitavi: illam non nisi pro atrophia, ex diathesi humorum calidiori, scorbutica inducta, symptomatibus hypochondriacis, debilitate ventriculi, ac universi nervorum generis stipata declarare possum. Scorbuticam enim humorum acrimoniam non modo sudores copiosi, salutaris consilio excitati, calores volatici, pruritus & efflorescentiæ, lumbos potissimum post superatam febrem occupantes; verum etiam somnus turbulentus, lassitudo corporis, huiusque consumitio, ob inopiam chyli generosi magis increfcens, ac denique capitis ac oculorum molestæ affectiones luculenter significant. Nec obscuro passionum hypochondriacarum documento, inter alia sunt pertinaces alvi obstructiones; quæ uterini fluxus cessationi, hæmorrhoidalis vero evacuationis inordinato debentur successui. Hinc quoque cephalalgia atrocissima, ac imaginum ante oculos obversantium patet ratio; quippe quæ non nisi a cruore, vi spasmodorum ac resolutionum flatulentarum, intestina obsidentium, ad capitis cavitatem, & nervos opticos compulso suos mutantur natales. Harum vero omnium affectionum primum fundamentum, in ventriculi debilitate, ac prostrata vi concoctrice collocandum esse puto; quam acidi post ciborum pinguium, ac concoctu difficiliorum usum insequentes ructus testantur, ex qua etiam alvi obstructio, ac chyli minus laudabilis, humorumque impurorum dependet generatio.

Quod ergo attinet horum symptomatum curationem; hanc sane insignis ventriculi debilitas, humorumque vitalium spissitudo & acrimonia, reddent difficilissimam, ac valde diuturnam: & quæ ex victus ac rerum non naturalium pertinaci observatione defumentur subsidia, maxime si temporis beneficio ac patientia adjuvetur, insignissimam spondebunt operam. Præcipue vero medendi indicationes sunt, ut primum sanguinis circuitus per viscera imi ventris, mesenterium, lien ac hepar æquabilis reddatur, tum fordes partium fluidarum impure
per

per debita emunctoria proſcribantur, & denique ventriculi digeſtio, ſervata ubique alvi lubricitate, temperatis ſtomachicis confortetur.

Quos ut conſequamur ſcopos, ante omnia illa remedia cane pejus & angue fugienda ſuadeo, quæ inteſtina magis exſiccant, ſanguinem & humores exſtuant, & hæmorrhoidalem fluxum ſtimulando provocant; quorſum pilulæ Becheri, polychreſtæ, aliæque medicinae, quæ multam ſovent aloem, copioſius ſumtæ pertinent. Præſtat potius, ſi quædam ad excretionem hæmorrhoidalem præſto fuerit proclivitas, novem pilularum vel Stahlianarum vel mearum baſſamica- rum, pulveri præcipitanti nuptarum per vices devorare; utpote quæ ſanguineum illum fluorem & promovendi, & ſi nimius ſuccedat, turiffime coercendi egregiam obtinent virtutem. Huic quoque ſcopo convenientiſſimum judico, ſanguinem frequentius mittere; ejuſque ex vena alternatim mox in pede, mox in brachio tuſa, ſingulis octo hebdomadibus, ſi vires permiſerint, quatuor circiter detrahère uncias. Neque etiam minus excellentiſſimum fructum, partim in promovendo ſanguinis circuitu, partim adjuvanda tranſpiratione, & huius ope eliminandis e corpore acribus, ſaliſque humoribus, partim denique roborando ſtomacho expectare licet, a moderato, tamen crebriori corporis exercitio, quocunque fiat modo, ventriculo a cibis vacuo, & vel matutinis, vel vespertinis horis inſtituendo. Et ne ſalutares ex hiſce ſubſidiis ſperandi effectus, perverſa vivendi ratione impediuntur, aut plane iterum deſtruuntur: iis veſcendum eſt cibis, qui concocti ſunt faciles, nec ſtatus prognerant; & potu utendum, qui humorum acrimoniam temperat, & per vias urinarias promte redditur. Quo quidem fine in locum potus ordinarii vel acidulas Selteranas vino nuptas, vel ſerum lactis, ſi tulerit ventriculus, commendando. Præſtantiſſimum eſt hoc remedium genus in ſcorbutica potiſſimum atrophia, & febribus lentis, & paratur, ſi lactis vaccini recentis meſſura una igni

admoveatur, & addito citri ſucco coquatur, donec coaguletur; tum percoletur, & additis cancerorum lapidibus, ad uſum aſſervetur. Quod ſi vero neutrum arriſerit, in eorum locum ſubſtitui poteſt ſequens decoctum: Recipe radicis chinæ, ſcorzoneræ ana unciam unam, cicchorei, liquiritiæ ana drachmas duas. M. F. ſpecies, & in quatuor aquæ menſuris, cum paſſularum minorum manipulo permixtis, per tres horæ quadrantes coquantur.

Tum ut confortetur ſtomachus, ac concoctrix vis reſtituatur, operæ erit pretium, Elixirium quoddam baſſamicum, ex herbis amaris abſque ſpirituoso menſtruo paratum, quale eſt meum viſcerale, aut quod in notis ad Poterium deſcripſi, adhibere, ejuſque ſexaginta guttas, per octo hebdomades continuando, ex ultimo ſub epulis hauſtu capere. Hoc enim medicamen, & tonum ventriculi ac inteſtinorum reſtaurandi, & acrimoniam primarum viarum obtundendi, & alvi lubricitatem adjuvandi vi pollet egregia.

Ad alvum porro ſolvendam, præſtans auxilium ſpondent paſſulæ rhabbarinæ, quarum hæc eſt compoſitio: Rhabbari pulveriſati uncia una cum quatuor aquæ veronicæ uncias leniter coquatur, percoletur, & additis paſſularum Corinthiacarum libra dimidia, ſaccharique candi duabus uncias, ſuper prunis inſpiſſetur; cujus remedii duo circiter cochlearia mane ſumantur interdum, ſuperbibendo inſuſum theiforme. Quo denique humorum acrimonia demulceatur, & ſtri- cturæ ſpaſmodicæ leniantur, ſimulque phlogoeſes conſopiantur: conſulo, ut bis quavis hebdomade vesperti liquor meus anodynus, ad viginti guttas, cum drachma dimidia pulveris abſorbentis, quod oculorum cancerorum præparatorum, pulveris Marchionum ana drachmam, natri depurati ſcrupulum, & binas olei deſtillati macis habeat, maritatus, ex aqua ſtorum tilix, vel ceraſorum nigrorum capiatur. His ſi futuro vere potatio acidularum Selteranarum, vel Scwalbacenſium, ſub recto vivendi

genere adjungatur, de auspiciatissimo curationis successu nullus dubito. Quum autem in ejusmodi diuturnis ægri tudinibus, symptomata sæpius commutari solent; horum conveniens tractatio præfenti Medico curæ cordique esse debet: cæterum nec ego consiliis meis unquam deero.

CASUS LIX.

*De atrophìa luxationem femoris
sequente.*

Puer generosus novem annorum, ingenii vivacissimi ac temperamenti sanguineo-cholericus, uno cum dimidio abhinc anno, dextro pede claudicare cepit. Accitus medicus mali sedem in genu collocabat; quam ego, cum tandem vocarer, potius in osse femoris dextri hæere putabam. Namque sub ingressu nullos quidem dolores percipiebat; at tota corporis moles, versus dextrum magis propendebat latus. Adplicuerat interim chirurgus quidam spiritus varios ac emplastra per sex integras hebdomades; sed non solum claudicatio invalescebat, verum etiam genu affecti pedis horrendi prehendebant dolores; alvus, nisi clysteribus sollicitata, non respondebat, & lenta accedere videbatur febricula. Ordinabam igitur contra has molestias varia medicamina, inuncto extrinsecus ossi femoris spiritu nervino; ex quorum usu & dolores remittebant, & febris evanescebat, & alvus rite succedebat. Vistabam quoque os femoris, atque pedem dextrum sinistro longe breviorē deprehendebam. Continuato autem spiritus nervini ac discutientis usu, luxatum os femoris in pristinum situm reponabatur, pesque affectus naturalem recuperabat longitudinem. Remanebat tantum in postica femoris parte, ejusque junctura tumor quidam, qui medicinis discutiētibz obsecundans, brevi post mediam illius regionem occupabat; & mox evanescens, mox iterum rediens, frustra adhibitis externe spiritu ac emplastro discutientibus, interne diaphoreticis,

diureticis, ac lenioribus laxantibus, per integrum inhærebat semestri. Tandem, absque præviis nec inflammatione, nec doloribus, sponte suppuratus, intra paucos dies integram puris spissi, visceri viridescētis mensuram plorabat, & abhinc frustra simul fibrosa, omni fetore vacua fundebat. Injiciendum ergo curabam balsamum quoddam vulnerarium: unde post diuturnum tempus coalescebat vulnus. Interim aridura, quæ a primo mali initio pedem affectum ad talum usque obsederat, facta jam consolidatione magis invalescebat; & tendines musculorum, qui tibiam movent, in poplite, veluti indurati cernebantur, ut puer pedem extendere haud valeret. Conabar hanc contracturam unguento quodam demulcere, eodemque ariduram oppugnare; nec sine felici successu: sed suasu chirurgorum, me invito, puer ter quavis hebdomade in balnea, ex herbis emollientibus, & aqua, in qua antea canis dissectus, & caput cum pedibus vitulinis decoquebantur, parata descendere debebat, hisque relaxatis magis partibus, gravio rem sibi met contrahebat ariduram. Novissime igitur contra hæc vitia commendabam spiritum quendam, ad mentem Purmanni, ex radice angelicæ, zedoarie, galangæ, herba majorana, gummi ammoniaco, laudano, storace, mastiche, benzoe, succino, euphorbio & camphora, cum spiritu vini infusus & destillatis paratum: atque unguentum nervinum, ex axungia humana, cati sylvestris, canis, mastiche, gummi ammoniaco, benzoe, therebinthina, balsamo Peruviano, atque camphora, in olei formam destillatis concinnatum. Quæ cum votis nondum fecerint satis, salubre flagitatur consilium.

CONSILIUM.

Femoris luxatio, cujus causa consultum sum, internam potissimum causam, nimirum humores acres scorbuticos agnoscit; quibus etiam atroces in genu dolores, femoris tumor suppuratus, & feri impuri visceri effluxus debentur. Eadem

dem vero scorbuticæ humorum vitalium acrimoniæ procul omni dubio, aridura quoque affecti pedis in acceptis ferenda est; siquidem sero existente acri, falso atque viscido, non solum tenuissimi canales, qui succum vehunt nutritium, obstruuntur; verum etiam subtilissimi nervorum ramuli ad spasmodicas proritantur stricturas. Quamobrem cum interna cunctorum symptomatum sit causa; internis quoque medicaminibus eo est respiciendum, ut eliminatis impuritatibus succi vitales naturalem temperiem, ac blandam spiritusascentiam reciperent; inque partes atrophicas, majori ubertate, deriventur. Hisce scopis non convenientius mihi suppetit auxilium, thermis Emsensibus in balneo sub decenti regimine usurpatis; quæ si minus arriserint, sequentem operæ pretium facturam credo medicationem.

Primum quidem hoc commendo decoctum; Recipe radicis sarsaparillæ, scorzonæræ, ana unciam dimidiam. M. C. decoquantur ex binis aquæ mensuris per duas horas. Hoc mane calidum loco infusi Theiformis; reliquo tempore frigidum pro potu ordinario potetur. Deinceps bis quavis hebdomade corpus purgetur leni laxante; cui drachma dimidia rhabarbari pulverisati, cum scrupulis duobus salis Epsomensis, ac binis drachmis manniæ ex commendato decocto sumta, optime inserviet: tumque singula vespere pulveris ex cornu cervi, lapidibus cancerorum & cinnabari confecti scrupulus unus capiatur. Præterea balnea vaporosa ex aqua pura, floribus chamæmeli & semine lini parata, in usum vocare decet; & ab his pedem affectum linteis siccis perfricare, usque ad rubedinem. Nec denique ludetur opera, si ad roboranda loca affecta pes ille, vino calidiori, aquæ Hungaricæ, & oleo Lavendulæ nupto, probe inungatur. Quæ nisi nimis inveteratus fuerit affectus, quin opem sine allatura, non dubito.

CASUS LX.

De œdemate & debilitate pedum summa.

Viginti septem annorum virgo, quæ gaudet sanguineo cholericæ temperamento, decem abhinc annis pulmonum abscessu, cum capitis intolerabili dolore, ac summa pedum debilitate laboravit, eaque ægritudine per novem integros menses lecto fuit affixa. Debellatis feliciter hisce tandem molestiis, succedebat œdematosa pedum intumescencia; & hac etiam congruis præsidiiis sublata, remanebat perpetua, & ad hanc usque diem perdrans pedum infirmitas. Quæ per novissimum triennium tanta summis incrementa, ut ob musculorum fibras penitus relaxatas in publicum prodire interdicaretur, ac si in conclavi forsitan obambulaverit, repente strepitus circa pedum taleolos audiat, & illa brevi post, nemine accedente, in terram prosternatur. Per proximum semestre, circa mensium tempus, qui per octo vel novem circiter dies quantitate satis copiosa, sed loturæ carniū simili colore imbuti fluunt, accedere observantur atroces capitis dolores, nucham simul atque dorsi spinam occupantes. Et his adfectionibus sollicitata, quarit auxilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Vidi probe ac intellexi ex præmissa morbi historia, quæ virginem nobilissimam exerceant ægritudines: at optassem, ut adhuc quedam momenta, scitu necessaria, fuissent memorata; nimirum quo ægra utatur vitæ genere, quo appetitu, quo somno? an pedes debito ordine successerint? an pedes adhuc tumeant? an ad animi affectus pronasit? & quo vultus colore, num pallido, anne florido gaudeat? Quidquid vero sit, ex iis, quæ allegata sunt, symptomatibus facile adparet, genus partium nervosarum ac membranacearum natura insigni pollere debilitate; quæ diuturno, quem

quem decem abhinc annis toleravit morbo, & accedente posthac pedum cedemate, magis utique adaucta est. Præsertim hisce causis robur partium solidarum ac musculosarum, quæ pedes constituunt, destructum ac valde relaxatum videtur: quibus vitiis, diætæ forsan errores, ac uterinæ excretionis irregularis fluor, satis amplum dederunt pabulum; & menses adhuc serosum solummodo plorantes humorem, insigne subministrant nutrimentum.

Ut ergo debellantur hæc molestiæ, operæ erit pretium, ante omnia ventriculum corroborare, succo chyloso blandam conciliare spirituascentiam, & debitum purgationis menstruæ successum adjuvare; tumque externis nervinis ac balsamicis, perditum pedum robur restituere. Hisce satisfactorius indicationibus, primum commendo Elixirium balsamicum, cujus hæc sit formula: Recipe radices zedoariæ, galangæ, costi veri, corticis cascarillæ, extracti centaurii minoris, cardui benedicti, gentianæ rubræ, myrrhæ electæ, croci, succini, ana drachmas duas, salis tartari unciam semis, vini Hungarici libras duas, M. digerantur, F. elixirium, cujus quantum cochlear capit, ex aqua vino nupta inter epulas adsumatur. Hoc remedii genus partim ventriculum confortat; partim etiam menses ciendi vi egregia pollet; præsertim si insuper quavis hebdomade de pilularum balsamicarum, aut mixturæ compositionis octodecim vesperi devorentur. Eadem pilulæ proximis ante mensium eruptionem diebus singulo mane capiuntur; & hora quinta pomeridiana pulvis digestivus, qui ex lapidibus cancrorum, terra foliata tartari, tartaro vitriolato & nitro, componitur, adhibeatur; conjunctis omni vespere pediluviiis. Et si denique plethorica fuerit ægra, sanguiseraque cruore turserint vasa, suadeo, ut vena in pede incidatur, & sex circiter cruoris uncias detrahantur: quibus subsidiis legitimus evacuationis uterinæ successus procul omni dubio restituetur.

Quod vero pedum attinet roborationem, ei nec sola spirituosa, nec multa valetuosa medicamina satisfaciunt. Magis

abs re erunt vel linimenta, quæ habeant saponem venetum, aquam reginæ Hungariæ, spiritum serpilli, & essentiam balsami Peruviani, ter quotidie juncturis genuum, atque talis inungenda; vel si tulerit, emplastra, & ex his aut illud, quod manus Dei nuncupant, aut saponatum Barbette, cum camphora, & oleo lavendulæ subactum. Quæ cuncta summum secundet precor Numen.

CASUS LXI.

De affectu cachectico ex atonia ventriculi ac intestinorum.

Nostra Princeps serenissima, quæ vitam agit motus expertem, & decoctum fabarum Caffee valde saturatum quotidie sorbillare suevit, per aliquot jam menses, hypochondriorum inflationibus, tensivis doloribus, & quadam ventriculi duritie cruciata fuit. Quæ autem molestiæ, hisce novissimis hebdomadibus adeo increverunt, ut ob statulentam imi ventris expansionem, spiratio fieret angusta, atque regionem dextri potissimum lateris hypogastricam dolor occuparet atrocissimus. In usum vocabantur pulveres abstergentes, ac digestivi, clysteres, ac unguenta nervina; hisque in cassum adhibitis, substituebantur, præter pulveres abstergentes, partim infusum aperitivum laxans, ex radice pimpinellæ, galangæ, ari, bryoniæ, rhabarbari, hellebori nigri, summitatibus melissæ, centaurii minoris, semine carvi, anisi, fœniculi, corticibus aurantiorum cum vino Rhenano paratum; partim mixturæ tonicæ, liquor terræ foliatæ tartari, aliaque; eo quidem effectu, ut libera spiratio rediret, venterque detumesceret, & vestimentis compressoriis denuo includi posset. Verum, cum pauco interjecto tempore, insigni mœrore, ac paullo post vehementiori excandescencia percelleretur mulier serenissima; redire cœpit spirandi difficultas; atque secata tum in pede vena, tussis superveniebat humida, quæ primum assidua fere,

ac

ac tanta mucis viscidis tenacisque expectoratione vexabat, ut omnem penitus eriperet somnum; post aliquot autem dies mitior facta, per intervalla dumtaxat, ejiciebat pituitam. His novissime jungebantur insignis corporis languor, sitis, adpetitus jactura, inflatio ventriculi, præcordiorum compressio, interpolata respiratio, & alvi obstructio. Quamvis etiam hæc symptomata mixturis balsamicis, ex essentia scordii, luccini, pimpinellæ confectis, pulveribus nitroso-bezoardicis, infusis theiformibus, & alvi segnitie potiunculis laxantibus, non omisis extrinsecus balsamis, unguentis ac sacculis nervinis oppugnata fuerint; & antea singulis æquinoctiis, præmisso pilularum balsamicarum usu, secata sit vena: attamen ad hanc usque diem misere discruciant ægrā, & metum tympanitidis omnino incutiunt.

CONSULTATIO.

QUæ Principem serenissimam graviter infestarunt symptomata, inflatio scilicet ventriculi flatulenta, liberam præcedens respirationem, alvi obstructio, corporis decrementum, adpetitus prostratio, bibendi desiderium &c. & quæ, convenientissimis remediis, interne pariter ac externe frustra usurpatis, adhuc immaniter adfligunt; ita sunt comparata, ut prima eorundem origo ex atonia, sive robore membranarum nervearum ac muscularium, quæ ventriculum & intestina cingunt, dejecto omnino derivari debeant. Neque leves se querentibus offerunt causæ, quæ dictarum partium relaxationem sensim procreare valuerunt; quas inter mæiores ac solitudines diuturniores, vitam sine motu desidem, ce revivæ spissioris, ac decocti fabarum Caffee saturatoris potum, & denique mensium, per ætatis, quæ quinquagesimum annum attingit, rationem, factam cessionem memorasse sufficiat. Non sane parvi æstinanda est canalis istius membranæ, qui alimenta nostro corpori adaptare debet, atonia; quippe qua ciborum

digestio labefactatur, laudabilis chyli sequestratio, & sordium excrementitiorum rejectio vitijatur, & hinc succi vitales, maxime sanguis, lymphæ nutritia, fluidumque nervorum tenuissimum, inertes, crassi ac viscidi generantur: unde non vires tantum prosteruntur, sed etiam temporis successu viscerum labe inducitur, ut ideo graviore tandem morbi, præsertim cachexia, tympanitis, vel hæctica febris non immerito sint metuendi.

Qui ut arceantur, & præsentis expugnentur; ante omnia usus rerum non naturalium ita dirigendus est, ne sanitas quid detrimenti inde capiat. Nimirum corpus, cœlo existente sereno, sedulo movere; cerevisia leviori, ac tenuiori, quæ simul sit diuretica, uti; jusculis ex carne gallinarum, vel vitulina, radice petroselinæ, cichorei, scorzonæ, & succo aurantium paratis crebro vesci; ac loco potus Caffee infusum theiforme, quod tale esse potest, sorbere decet: Recipe herbæ veronicæ manipulos duos, cardui benedicti manipulum unum, florum urticæ mortuæ, chamomillæ vulgaris ana pugillos quatuor, cardamomi minoris drachmas duas. M. conc. d. f. species.

Ex remediis pauca sunt, quæ commendo; præter enim pilulas meas balsmicas, quarum novem alternis diebus vespere, ad alvum ducendam pariter, ac tonum intestinorum roborandum assumantur; & balsamum vitæ, regioni ventris mane ac vespere inungendum, opem præclaram spondet essentia carminativa, cujus hæc sit formula: Recipe essentia corticum aurantium, tincturæ tartari ana unciam, corticis cascarillæ, spiritus nitri dulcis, ana drachmas tres, olei cedro, ligni sassafras, macis ana guttas sex. M. D. Hujus essentia quinquaginta guttæ ex largiori aquarum Selteranarum haustu vespere capiantur: & inter prandium quinquaginta guttulae Elixirii visceralis assumantur. His denique, si forsan calor præternaturalis accesserit, interponatur pulvis nitrosus, & pariter ac essentia in cyatho acidolis Selteranis pleno adhibeatur. Opto ceterum, ut hanc medendi

rationem almus Deus serenissimæ Pincipi jubeat esse faustam ac salutarem.

CASUS LXII.

De affectu rariore cachectico, cum tumore uteri scirrhus, & fluxione dolorifica in malleolo pedis sinistri.

Postquam ego vocatus statum ac valetudinem illustis & Generosissimæ Baronis coram inspexi, & penitus exploravi; tria potissimum calamitatum, quibus per decennium graviter infestatur, genera occurrerunt consideranda. Horum primum atque maximum est tumor regionem epigastricam, infra umbilicum occupans, prægrandis, magnitudinem capitis infantilis ferme adæquans, tactu durissimus, ex puerperio, quo novem abhinc annis defuncta est, subortus, & sensim sensimque majus natus incrementum, adeo, ut abdomine flatibus expanso in majorem increseat molem, ipsamque umbilici regionem obfideat; contra vero, vacua a vaporibus ventris, imminuatur, ac mollior fiat. De hoc ergo tumore in quæstionem venit, quam illius sit sedes, quæ origo, & quæ ab illo noxæ sint metuendæ? Medicorum quidam accusarunt scirrhum, intra uteri substantiam hærentem; quorum opinionem vero mensum regularis fluxus, quo mulier illustris gaudet, videtur oppugnare. Quamobrem alii crediderunt, intestinorum canalem, veluti induratum, flatibus nullum permittere transitum; hinc in tantum elevari tumorem, tympanitidis utique significantem primordia. Sed & huic sententiæ partim morbi diuturnitas, partim ipsius tumoris rotunda figura valde repugnant: namque prioris ratione vero est simillimum, totum abdomen intumescere debuisse, & respectu posterioris momenti, conceptu est difficillimum, quæ ratione intestina, halituous vaporibus distensa, globosum semper formarent tumorem. Hinc denique alii ulcerationi uteri, vel

Hoffm. Consult. Med.

etiam pinguedinosæ illius excrecentiæ attribuerunt causam. Verum utraque ratio locum non invenit: priorem enim mali refutat diuturnitas, quippe quæ ab ulcerosis tumoribus admodum aliena deprehenditur; alteram autem refellit anatomica structura, quæ uterum nulla adiposa pollere membrana, neque ideo ad ejusmodi excrecentiam opportunum esse demonstrat.

Quod si vero mecum reputavero, affectum hunc a novissimo puerperio suam traxisse originem; illustrem sceminam & ante, & post illud puerperium assiduo fluore albo laborasse; atque flatulentia, ut ita loquar, uterina, quæ copiosi per uterum exploduntur flatus, insigniter cruciari, neque etiam, more alias sueto, post superatum partum, uterum unquam blandis laxantibus fuisse repurgatum: in eam omnino inducor opinionem, ut ipsum uterum ab inhærentibus ipsi viscidis, spissis, coagulatisque sordibus, infractum, expansum, ac veluti induratum, pro causa admirandi illius tumoris habeam. Sæpiissime enim observavi, ex fluore albo, vel abdominis refrigeratione, vel remediis adstringentibus improvide datis cohibito, subortos fuisse tales imi ventris tumores: qui adhibitis internis ac externis discutientibus, ac emollientibus, hisque intra cavitatem uteri injectis, & inde materia mucida, gelatinæ instar tenaci excreta, protinus disparuerunt, ut illis affectus rursus utero gesserint, felicesque partes ediderint. In tali vero affectu, ubi simul uteri substantia indurata, illiusque pori obstructi, hinc perspiratio humorum impurorum impedita est; non fieri potest, quin flatus in illius cavitatem generentur; qui accumulati, & exitu suo destituti, expandunt matricem, & accedente præsertim intestinorum flatulentia, tumorem constituunt tactu perquam durum: explosis autem flatibus, paulo molliorem. Atque hæc in nostro etiam sic contigisse casu, cuncta docent symptomata: neque vero fugiet in arte paulisper versatum medicum, quanta ex hoc affectu in reliquum corpus redundare

D d

pos.

possint detrimenta? Proximum enim est, ut sanguinis circuitus per uteri substantiam, ob vascula minima a tumore scirrhuso compressa & obstrueta, retardetur: hinc stagnando acrimoniam quandam contrahunt uterini succi, quam cum reliqua ac universa humorum massa, ad illam reversi communicant. Ob eandem rationem cruor ille, qui menstruo tempore adhuc effluit, non solum quantitate paulatim imminuitur, verum etiam a naturali temperie recedit, sordibusque viscidis imbutus fertur: neque etiam in tali rerum statu, ulla futura impragnationi spes relinquitur.

Alterum, quod illustri ægrotæ molestiam creat, malum est fluxio dolorifica in malleolo pedis sinistri. Ex illo enim loco, certis temporibus ichor acerrimus ac corrodens exstillat, tantusque jungitur dolor, ut nec insistere pedi valeat, sed lecto affixa teneatur: cujus calore si affecta pars fomentata fuerit, intra paucos dies sponte evanescit omnis dolor non minus ac fluxio. Tum vero protinus excipiunt atrocissimi in femore cruciatus, qui non prius mitigantur, quam donec pedis tumor saniem plorare atque dolere rursus coeperit. Pes adfectus simul contabescit; & turbata quoque totius corporis nutritione, omnes languescunt vires. Exinde vero adparet, quantus sit infimi pedis cum osse femoris consensus; nec dubium est, quin acre serum, quod ulcus pedis per intervalla plorat, ab osse femoris ad pedem derivetur; & ad illud ex vicini uteri indurata, ac muco obducta substantia deferatur.

Tertium denique morbi genus, cui insignis debetur animadversio, constituunt passionem hypochondriaco-hystericæ, quæ sceminam generosissimam misere discruciant. Has innuunt flatulentæ distensiones, ac spasmodica imi ventris tormina, quæ versus menstruum tempus atrociora observantur, anxietates præcordiorum, cordis palpitaciones, inquietudo ac angor animi, ejusque ad terrorem, & graviores affectus insignis facilitas; ventriculi debilitas, digestio turba-

ta, atque tanta alvi segnities, ut non nisi pilulis sollicitata respondeat. Et cum ventriculi robore tali ratione labefactato, in vicem sanguinis ac chyli laudabilis, humores impuri, acres, biliosi generentur; non solum vires totius corporis prosteruntur, & pulsus arteriarum cordisque admodum languidus fertur, verum etiam omnes solidæ partes, debito nutrimento orbata contabescunt.

Quæ cum ita sint, eo jam dirigere oportet omnes curandi scopos, ut quæ præsto sunt mala, convenientibus remediis debellantur, majora vero atque futura, maxime tympanitis aut hæctica præcaveantur. Verum funditus extirpare omnem calamitatum cohortem, vel ob scirrhusum uteri tumorem, qui cunctis originem præbet symptomatibus, erit difficillimum, & sufficiet, si atroces passionem mitigaverimus paullisper. Quod ergo ipsum illum uteri tumorem attinet, illum emollire, ejusque incrementum impedire conveniet. Quam ob causam experientia fultus commendo semen milii cum lacte, ad consistentiam pultis crassioris coctum, & intra lintea duplicata, ne humectet ventrem, nocturno præsertim tempore tumori illi adplicatum, continuando per aliquod tempus, & insuper omne frigus, uti generatim ab imo ventre, ita præcipue ab affecto loco probe arcendo: namque hoc remedii genere tumores mammarum scirrhusos, ac fere carcinomatosos emollitos pariter atque curatos vidi.

Ut porro flatulentæ expansiones discutiantur, simulque ventriculus cum intestinis corroboretur, nihil est præstantius balsamo meo vitæ, extrinsecus abdomini inungendo, & superimponendo lintea calefacta. Quo eodem scopo, & ad præcavendam cruditatem in ventriculo generationem, egregiam exsere opem, viscerale meum atque balsamicum Elixirium; quod ut quotidie sub epulis ad quadraginta guttas ex haustu vini Hungarici capiatur, auctor sum suaserque.

Quum autem præcipuum, ut cunctarum adfectionum, ita maxime dolorificæ flu-

fluxionis in pede fundamentum in scorbutica, viscida ac biliosa humorum vitium intemperie latere videatur: ab interno, ac bene ordinato thermarum Carolinarum usu, sequentem in modum instituendo, praestantissimum expectare licet auxilium. Postquam nimirum hosce fontes accesserit illustris mulier; post unius diei, ad recuperandas vires permittit otium, sumtis vesperi pilularum earum undecim, inchoetur postridie aquarum potatio. Hujus sint tria intervalla, quorum binis prioribus per sex semper dies molares thermæ; ultimo per septiduum ordinariæ, quas *den Brudel* dicunt, hauriantur: molares enim longe leviores magisque spirituosas foveant aquas, quam quidem ordinariæ, quippe quæ multa terreftri ac calcarea scitent substantia. Primo die mane undecim aquarum vascula, prout ibidem ex usu sunt, potentur; altero quindecim vel sedecim, tertio viginti duo: qui summus esto numerus. Nimia enim aquarum moles presenti morbo minus est conveniens; & hanc ob causam, si thermæ per alvum ac urinam rite operentur, melius est sequentibus diebus numerum vasculorum imminuere. Finita sex dierum periodo, abstinere ægra per unam diem a potu, & sumtis eadem vespera iterum pilulis, alteram, sicque etiam tertiam adgrediat per biduum successive devorentur dictæ pilulæ, ita ut vesperi septem earum, totidemque mane deglutiantur. Sub hac autem potatione, præter commendatum superius Elixirium, inter pastum capiendum, pedes, ut corroborentur, quavis vespera in pediluvia ex aquarum molarium & lactis vaccini æquali portione parata immittantur, inque eo per horæ dimidium detineantur. Non minus alternis diebus pulvis meus præcipitans cum quindecim guttis liquoris mei anodynî, ex aqua cerasorum nigrorum adhibeatur: & denique pro potu ordinario vel acidulæ Selteranæ interserviant, vel sequens decoctum: Recipe hordei mundati manipulos duos, radices scorzonæ, cornu cervi raspatî ana unciam

unam. M. coquantur in vase clauso cum tribus aquæ mensuris; percoletur, additisque olei de cedro septem guttis, & sacchari una uncia, in usum adferrentur.

Postquam igitur, feliciter absoluta thermarum istarum potatione, redux facta fuerit Baro generosissima: consultissimum erit, ut autumnali præsertim ac vernali tempestate, per aliquod hebdomades, singulo mane mensuram unam acidularum Selteranarum lacti asinino nuptarum hauriat; aut sero lactis utatur, cujus hæc est præparatio: Lactis recentis vaccini mensura una, additis vel vini Rhenani binis cochlearibus, vel succi Citri dimidio cochleari, leviter coquatur, ut coaguletur, tum percoletur, ejusque mensura una quotidie sorbeatur, cujus portio dimidia mane tepida, a meridie frigida potetur. Neque levem præstabunt operam, juscula medicata mane vel loco infusi theiformis capienda, vel cum sero lactis alternanda. Ad ea conficienda sumuntur gallina in frusta discissa, tres cancri, dum vivunt, in mortario confusi, radicum cicorei, scorzonæ, chinæ, petroselinî, eboris raspatî ana uncia una, coquantur in vase stanneo cum mensura una aquæ puræ, sub finem tantillum salis communis, florum macis, ac succi aurantium additur, & sic forbillatur. Præterea ter quovis anno, sub finem scilicet Februarii, Septembris, ac ineunte Junio, venena in pede secare, atque quatuor vel sex cruoris uncias detrudere oportet.

Et quod denique ad pharmacorum usum spectat; ex his Elixirium sæpius dictum quotidie ab epulis sumendum; ac per vices liquorem anodynum cum pulvere præcipitante ex aqua frigida vesperi capiendum, pilulasque meas quandoque interponendas suadeo. Imprimis, instante menstrua periodo, ad fluxum promovendum, per aliquot dies quavis vespera septem dictarum pilularum, vel solas, vel pulveri præcipitanti nuptas vehementer laudo deglutiendas. Quibus omnibus, si mentis tranquillitas, omniumque morborum atque curarum evitatio, & moderata corporis exercitatio

accesserit: haud dubito, quin dirorum symptomatum exoptatum sint allatura levamen.

CASUS LXIII.

De cachectica corporis constitutione ex soda diuturna.

Vir generosus quinquaginta quinque annorum, temperamenti cholericomelancholici, adolescentiæ suæ periodum sub perpetua animi hilaritate, ac illibata corporis valetudine, felix transegit. Verum cum partim in Academiis degens, partim in vita militari, cui nomen dederat, multis victus, potusque excessibus, atque erroribus indulisset, variisque corporis defatigationibus obnoxius fuisset: ipse non miratur, quod vitium robur successive labascere coeperit. Praesertim adhuc junior, vinis calidioribus, fumo Nicotianæ largiori, & quotidiano spiritus vini usui aduersus, id effecit, ut per triginta jam annos, molestam sapissime patiatur sodam. Ab hac liberari cupiens, multos consuluit medicos, & quamplurima usurpavit medicamina; ex quorum numero non præstantius solamen, quam ab ipsa creta percepit. Hac per viginti annos uti suevit, dum illius quindecim grana, vel scrupulum unum, imminente malo assumit, cum ardoris istius momentanea remissione. Quod si vero illam haud ceperit, horrendo cruciatu infestat soda, nec remittit, nisi vomitu vel sponte insequuto, vel digitis in fauces intrusis procurato. Redduntur per illum sordes acidissimæ, dentes fere arrodentes; tumque per aliquot dies, prout cibos incongruos evitaverit, a malo suo liber est: quare etiam per multos jam annos, ab omnibus acidis, pinguibus, similagineis, quin & potu spiritus vini abstinit, nec amplius herbam Nicotianæ sūgere suevit. Contra vero pulveres sternutatorios ad hanc usque diem, largissima quantitate naribus attrahere solet; iisque tantum humorum salivalem ad glandulas pituitarias ac sali-

vales adfluxum sibi contraxit, ut non tantum de die multum salivæ humiditatis & sputat, & naribus ploret, verum etiam noctu limpidi succi ex ore fluant. Præterea ciborum adpetentia magis magisque imminui cœpit; quæ restauraturus, sualu Medicorum, sex abhinc annis acedulas Egranas, sequenti anno Teinacenses potavit, cum successu felicissimo. Sed posthæc vires corporis cum adpetitu paulatim evanuerunt, maxime per novissimum triennium: quo, singulis epulis, nihil nisi aliquot jusculi, aut lactei pultis cochlearia assumere; carniū vero, vel solidioris cibi rarissime quicquam, aut non ultra unciam comedere valet. Neque ventriculus fert cerevisiam; in cuius locum quotidie ultra binas vini Neccariensis mensuras potare soluit, quo vires aliquantulum refici putavit. Postquam autem tantam vini quantitatem, ventriculo a cibis vacuo, admodum inimicam dissuasissent medici, idque alvi obstructione, qua sæpius per aliquot dies laborat, comprobassent: paruit ipsorum consiliis, vinumque tertia aquæ cum aniso stellato decoctæ parte permixtum bibit. His denique molestiis novissimo anno supervenit violenta tussis, qua singulo mane albam tenacemque excreat pituitam, cum corporis contabescencia, ac adpetitus in dies aucta prostratione. Quæ cum vernali hujus anni tempore, atrocioribus lateris puncturis, dorsique doloribus complicata invalesceret, meum tandem auxilium flagitavit vir generosus.

Datis ergo congruis medicaminibus, remiserunt dolores, tussis paululum mitigata est; quam penitus consopire eo minus consultum judicavi, quo magis æger sub rejectione muci optime habet. Interim molestus ventriculi ardor, licet strictissimam servet dietam, quotidie ferme, & tempore secundæ in duodeno concoctionis urget. Hinc putavi, sodam illam ac vomitionem ex saburra ventriculi acida, vitio succi pancreatici sustentata, originem traxisse; & postea partim crebris vomitibus, partim etiam continuo cretæ usu, ventriculi robur adeo labefactum fuisse, ut inde & adpetitus

jacturæ, & infirmæ digestionis ratio posset suppeditari. Quamobrem, rejecto cretæ usu, commendavi ad aciditatem temperandam, & stomachum confortandum, mixturam ex liquore terræ foliatæ tartari, tinctura salis tartari, & martis tartarisatæ Ludovici concinnatam: quam vero, dum non ferret subitanæ opem, omisit æger, & cretæ rursus indulgere cepit. Adventante æstate, & ventriculo ad potandas minerales aquas existente inepto, haud alienum credidi, ad primas vias ab omni saburra viscida non minus ac acida repurgandas, potationem aquarum Sedlicensium commendare. Annuit quoque consilio meo generosus æger, & intra tres dies earum aquarum unam dumtaxat bibit lagænam, sumpta die quarta, ex aqua simplici, dimidia salis Sedlicensis uncia. Verum cum sub hac curatione, semel tantummodo singula die deposuisset alvum, & aquas, simulac potæ erant, protinus per urinam fuisse redditas affirmasset, destitit ab ulteriori potatione; nec minus commendatis loco cretæ pulveribus, qui crocum martis aperitivum, oculos cancrorum citratos, terram foliatam tartari, & arcanum duplicatum habebant, uti reculavit. Desideravit potius exteriorum ac celebrium medicorum de statu illius morbofo judicium; quod inprimis abs Te, Vir Experientissime, flagitamus, & doceri præsertim avemus:

1. Quinam sit præsens morbus; quæ illius causa, atque origo; & num ex asidua tussi, corporis contabescencia, insignique languore, ac perpetua refrigerationis sensatione, hæcticam suspicari liceat febrem.

2. Qua ratione ea mala curari ac præservari possint.

CONSILIUM MEDICUM.

Cuncta, quæ virum generosum graviter sollicitant, symptomata, veluti continua, & per triginta annos inhærens soda, quam demulcere, seque a sævit tormentis, vomitibusque acidissimis præser-

Hoffm. Consult. Med.

vare solet cretæ usu; porro copiosa salivæ pituitosæ per nares fluxio, atque sputatio, tussis diuturna, appetitus jactura, alvi segnities, corporis contabescencia, viriumque decrementum, clarissimo sunt documento, vim ventriculi digestivam; a copiosa saburra acri & acidissima, in primis viis stabulante, admodum esse labefactatam. Inde vero chylus non nili crudus, indigestus, semiacidus ac minus temperatus generatur, ac reliquis humoribus permiscetur; a quo non tantum turbata nutritio, viriumque jactura suos mutuatur natales; verum etiam, dum serosa tenuiorque sanguinis portio copiosius secedit, largior sputatio, multaque pituitæ e naribus ac pectore ejectio suam trahit originem. Eadem præterea acida humorum acrimonia præcipitat, ac veluti coercet particulas spirituosas sulphureas, quæ bilem constituunt; quare ipse succus biliosus, ad cicurandum in primis viis contentum acidum utilissimus, redditur iners; viscera sanguinea, maxime hepar, atque pancreas a crasso sanguine obstruuntur, & hinc nec ex hepate sufficiens spirituosæ bilis secretio, nec ex pancreate lymphæ tenuioris fermentalis legitima sequestratio, irreparabili digestionis damno, contingere potest.

Ad horum vero malorum, præsertim molestissimæ sodæ tantam diuturnitatem quotidianus ac nimius cretæ usus contribuit: hæc enim, licet acidum promte absorbeat, ac præcipitet, attamen nocivum adstrictionis effectum relinquit; unde non modo graviores tunicæ glandulosæ, quæ ventriculum, ac intestinum ambit, constrictiones, sed alvi quoque pertinacissimæ inducuntur obli-pationes. In quo rerum statu hæctica quidem nondum præsto esse videtur; at quin ob digestionem vitiatam, & viscera male constituta, cachectica corporis constitutio utique jam invaluerit, nullum prorsus est dubium; nec vanus sane metus, ne tandem lenta febris, cum tumore pedum, ac corporis contabescencia insequatur.

Quare cum periculum in mora sit, consultius puto, ut malo quam oculis-

me ferantur suppetiæ, & hac intentione cruditates primarum viarum eliminantur, blanda chylo ac sanguini restituatur spiritaliscentia, & obstrueta referentur viscera: quo scopo remedia amara, viscerala, roborantia, aperitiva, & sic dicta anticechectica usus sunt præstantissimi. Commendo igitur vinum laxativum, quod sic se habet: Recipe radicis cichorei, rhabarbari ana unciam unam, radicis pimpinellæ, gentianæ, corticis ligni sassafras, limaturæ martis ana drachmas tres, passularum minorum uncias tres, terræ foliatæ tartari drachmas duas. C.C.M.D. S. species, quæ cum una & dimidia vini mensura infusæ, intra sex dierum spatium, mane adsumantur. Hoc potu absoluto, ter quavis hebdomade pilularum balsamicarum, ad modum Becheri, vel Stahlii confectarum quatuordecim, cum pulvere absorbente maritatæ vesperi devorentur. In locum potus ordinarii, felicissime substituantur acidulæ Selterianæ, earumque binæ partes cum una vini Rhénani commixtæ; aut etiam decoctum scorzonæræ ac cichorei cum vino paratum. Præterea corpus sedulo moveatur; ac sub epulis capiantur quadraginta guttæ Elixiri temperati, quod ex extractis amaribus, cardui benedicti, centaurei minoris, succino, myrrha, sale tartari, cum vino Hungarico sit concinnatum. Quod si denique vires permiserint, prævia hac commendata curatione, insignissimum ab usu thermarum, quæ in Carolinis scaturiunt, molarium, polliceor auxilium.

C A S U S LXIV.

De cachexia cum asthma & tumore hydropem minante.

Qui jam ago quadagesimum sextum ætatis annum, statura corporis longiori præditus sum, ac olim vegeta sanitate, & integra ciborum adpetentia gavissus fui: octo circiter abhinc annis, insignem scroti pruritum, stillicidio quodam lymphæ tenuioris, ex affecto loco

instar sudoris transpirantis stipatum tolerare cœpi. Expugnaturus hanc molestiam, quotannis potavi acidulas Pyrmontanas, vel Scwalbacenses; ante binos annos balneis Wisbadensibus usus sum; & extra hæc curationes, acidulas Wildungenses, vino nuptas pro potu ordinario adhibui. Quum autem hæc & alia remedia spem fessellissent: tandem ante tres circiter menses, aquas adstringentes loco adfecto applicui, eo effectū, ut pruritus non minus ac lymphæ acrioris stillicidium brevi tempore remitterent. At vix sublatis his adfectionibus, aliæ successerunt longe graviores, quæ ad hanc usque diem me habent sollicitum. Nimirum gravi præcordiorum compressione cum sibili sensatione, cordis palpitatione, insignique spirandi difficultate, noctu præsertim discrucior; quibus symptomatibus hora matutina quinta, æstus præternaturalis, & oris siccitas superveniunt. Abdomen est tensum, alvus obstrueta; flatuumque urget retentio, ut sæpius clystere vel purgante uti cogar remedio. Mictio fit difficilior, sed urina redditur tenuis, ac iusto rubicundior, & post diuturniorem paullo moram, sedimentum deponit mucosum ex albo roseum, quantitate satis copiosa. Ciborum adpetentia sensim profertur; pedes quavis vespere intumescere videntur, & abdomen, non obstant crebriori alvi fluxu, manet tensum & expansum; sed pectus, caput, artusque superiores contabescere cœperunt. Pulsus fertur languidus, & celer: ac denique ab omni spiritus vini usu abstineo, proque potu ordinario æstate aquas Wildungenses, cum vino Rhénano mixtas, hyeme cerevisiam potare soleo.

Judicium cujusdam Medici.

Generosissimus vir, & perquam strenuus Chiliarcha, per multos abhinc annos atrocibus scorbuticis in dextro pectore doloribus, tam tensivis, quam ardentibus, brachiorum lincinationibus ac molestissimo testium pruritu, atque lymphæ acrioris ex illis stillicidio, misere cruciatus fuit. Adhibitis præstantissimis

remediorum generibus, remiserunt quidem hæc symptomata; ac cum generosus æger procero gaudeat corpore, & passionibus hypochondriacis obnoxius, insignem ad hæmorrhoidalem fluxum possideat proclivitatem, testantibus tuberculis, haud ita pridem anum obsidentibus; factum utique est, ut ante aliquot menses, asthma flatulento hypochondriaco, imi ventris tensione ac intumescencia, pedum tumore, lotique difficili mictione stipato corripereetur.

Cuncta vero hæc mala, partim a sanguinis, exitu suo per venas hæmorrhoidales destituti, stagnatione circa venam portæ, quæ in corporibus sanguineis ac obesitis ob vasorum sanguineorum exilitatem frequentius solet contingere; partim ab obstructione vasorum minorum, ac viscerum abdominis suos procul dubio mutantur natales: unde quoque tensionum, pressurum sub costis spurilis, flatulentiarum, spirationis difficilis, ac ferme suffocativæ, aliarumque adfectionum causæ sunt repetendæ. Et quamvis horum vitiorum, præsertim inveteratorum curatio tantis circumscripta deprehendatur difficultatibus, ut potius verendum sit, ne ex illis hydropici, vel alii immedicabiles suboriantur affectus: tam inauspicatam tamen in nostro ægotante ferre prognosin, ciborum adhuc integra concoctio, & color faciei floridus, & a cachectico remotissimus minime permittunt; neque tulla præternaturalis lymphæ extravasatæ congestio, hydropis prænumcia, observatur. Et præterea, sicuti probe annotant, ac experimento confirmant Acta Anglicana, subiecta sanguinea, ac procera minus obnoxia existunt morbis hydropicis; quoniam feri acrimonia, si quæ fuerit, per nimiam pinguedinem attemperatur, atque coercetur.

Quod igitur tanti mali curationem attinet; in nostro quidem ægotante, diuturna ac fere triginta trium annorum experientia suffultus, sequentem commendavi. Primum ut stagnationi sanguinis succurratur, venam in pede secandam, eamque sectionem bis vel ter quotannis

repetendam, atque simul duas cucurbitas cum scarificatione femoribus admoventes curavi. Tum in ipso asthma paroxysmo, ad hæmorrhoidalem desuper respiciens fluxum, ano infundi iussi sequentem clysterem: Recipe florum verbasci, summitatum millesfoliana drachmam unam cum dimidia, foliorum feniculi drachmas duas, tartari tartarificati scrupulos duos, trochiscorum alhandal, aloes lotæ ana grana quatuor, herbæ galieplidis manipulos duos; infundantur cum s.q. aquæ communis ferventis e.g. unciiis octo, stent per 24. horas in loco calido, vase clauso: Colaturæ adde olei liliorum alborum unciam unam. M. D. Deinceps curæ mihi cordique fuit, ut viscerum pariter ac alvi obstructionem releverem, flatulentos vapores per inferiora expellerem, atque mictionem tedderem faciliorem. Hisce scopis inservierunt salia alcalia, tum media fixa, tum volatilia, magnesia alba cum arcano duplicato mixta, sal genistæ, absinthii, cichorei, artemisiæ, tartarus vitriolatus, regulus antimonii medicinalis &c. quæ remedia mane ad drachmam dimidiam propinavi. Non minus alvum purgavi, & hoc fine semel quavis hebdomade dedi extractum esulæ, vel elaterium, cum manna solutum, ac cremore tartari permixtum; aut per aliquot dies exhibui pilulas, quæ habebant gummi ammoniacum, aloem rosatam, extractum centaurei minoris, myrrham, ac nitrum &c. aut etiam mercurium in pilularum forma ordinavi. Ad ciendum urinæ fluxum, arcanum tartari liquidum, cum extracto fumarie, & tinctura rhabarbari mixtum, & quotidie ad drachmam dimidiam datum, operæ fecit pretium. Atque, ut flatulentie succurrerem, bis quotidie sub epulis sumendas iussi sexaginta guttas tincturæ tartari, antimonii, succini, spiritu salis ammoniaci antisato, & aliquot olei foeniculi, corticumque aurantium guttis maritate; in cuius locum nonnunquam substitui essentiam carminativam, quæ ex spiritu natri dulcis, essentia aurantium ana uncia dimidia, tincturæ tartari, spiritus

tartari, salis ammoniaci ana drachmis duabus, olei chamomillæ Romanæ, atque carvi ana guttulis binis erat confecta.

Quod si denique asthmaticus invaderet paroxysmus; haud sine singulari fructu dedi octoginta circiter guttulas liquoris, qui sic habebat: Recipe florum ammoniaci in aqua scabiosæ solutorum unciæ semis, infundatur pulveris fuliginis unciæ uni, stent ad tincturæ extractionem; filtretur, colaturæ adde salis cornu cervi drachmas tres. Filtretur & detur ad usum. Nec irritam in ejusmodi asthmaticis passionibus deprehendi operam mixturæ, cujus hæc erat formula: Recipe aquæ aperitivæ uncias quatuor, foeniculi, veronicæ ana uncias duas, tincturæ tartari drachmas duas, liquoris cornu cervi succinati, spiritus salis ammoniaci anisati ana drachmam unam, spiritus lumbricorum volatilis drachmas tres, syrupi veronicæ parum. M. D. S. mixtura, cujus cochlear unum singulis binis horis capiatur.

Cæterum præter thermas ac acidulas, commendavi, ut generosus æger, ab omnibus alimentis æque ac medicamentis justo calidioribus, exæstuantibus, cibis acidis, salitis, aromatizatis, flatulentis, & concoctu difficilioribus, vinis calidioribus, dulcibus, spiritu vini, animique commotionibus, maxime mœtore, omni studio sibi caveret. Contra vero auctor fui, suasque, ut corporis exercitatione per equitationem ac vestionem in curru sedulo uteretur; ac denique ex vinis Mosellanum, super sale genistæ, absynthii, ac petroselinii infusum, ob virtutem, quam possidet, diureticam potaret.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX litteris Viri generosissimi, & adnexo ipsis judicio medici ordinarii probe intellexi, ipsum cachexia cum asthma, & tumore hydropem minante complicata, graviter infestari. Expugnaturus vero hoc malum, non modo ad ipsa morbi symptomata, sed

præsertim ad causam illius, curandi intentionem dirigere suevi. De qua si dispiciam; eam non nisi in lymphæ acrioris stillicidio ex scroto, per aquas adstringentes, forsan remediis mercurialibus nuptas, improvide cohibito collocandam arbitror. Hac enim factum est, ut acrior illa materia ad nobiliores corporis partes, maxime præcordia, & transversum septum compulsæ, illas ad spasmodicas constrictiones proritaverit; hinc liberum ac æquabile humorum vitalium progressum impediverit, & graviora illa symptomata progneraverit. Nec pauca mihi succurrunt exempla, ubi ex podagra retropulsæ, scabiæ improvide exsiccata, fluore albo adstricto, & ulceribus præmature consolidatis &c. similes adfectiones, anhelitus graves, tumores oedematosi, hydropici, artuum superiorum ariditas &c. haud sine vitæ periculo fuerunt subortæ. Longe graviora vero symptomata, & majus periculum minantur horum exanthematum improvidæ curationes, si nobiliorum viscerum, maxime hepatis post se traxerint obstructions, quippe quæ curationem quoque reddunt longe intricatiorē, quam quidem est, si solæ adhuc spasmodicæ partium nervosarum ac membranacearum peccaverint stricturæ. Quum itaque in præsentī casu, viscera adhuc salva, & a labe immunia fore spero: nullus quoque dubito, quin curatio felici sit positura evento, si illa rite instituat, temporisque diuturnitate ac patientia adjuvetur. Quod attinet medicamina a medico ordinario commendata; illa quidem generatim in hisce morbis non aliena deprehenduntur; sed jam eardo rei in eo consistit, ut jam ea seiligamus præsidia, quæ speciatim præsentī malo, & viri generosi constitutioni sint adaptata. Hoc sine ab omnibus purgantibus, ac calidioribus medicinis abstinendum, etiam atque etiam hortor; & sequentem medicationem fore convenientissimam confido.

Primum quidem singulo mane sex circiter vascula infusi theiformis forbilanda suadeo, quod sic se habet: Recipe
her-

herbæ cardui benedicti manipulum unum, summitatum millefolii, florum chamæmeli vulgaris ana pugillos quatuor, feminis fœniculi drachmas duas. Conc. Cont. D. Ante hujus potationem, pariter ac vespere 50. guttulæ florum sambuci capiantur; & brevi ante prandium, nec non hora quinta pomeridiana drachma dimidia salis mei aperitivi assumatur. His per tres dies usurpatis, quarta mane haud secus, atque præcedente vespere sedecim pilularum balsamicarum, quæ mixtæ sunt compositionis, deglutiantur: eademque die a reliquis medicaminibus abstrahatur. Tum priora per tres dies repetantur; & sumtis quarto iterum pilulis, hæc medicatio per aliquod tempus, alternatim dicta ratione continetur. Denique pro potu ordinario commendo sequens decoctum, cum tertio vini Mosellani parte remixtum: Recipe sarsaparillæ electæ uncias quatuor, radicis cichorei unciam unam, feminis fœniculi unciam semis. Conc. Cont. F. species, quarum uncia binæ ex tribus aquæ mensuris per horam decoquantur dimidiam. Quæ si rite observentur, effectum procul omni dubio præstabunt saluberrimum.

CASUS LXV.

De affectu cachectico tympanico.

VIR quidam consultissimus, annorum quinquaginta novem, temperamenti cholero-sanguinei, staturæ procerioris, tam robusta olim valitudine gavissus fuit, ut præter varicellas, morbillos, & acutam febrem anno ætatis vigesimo quinto, cum in Italia degeret, perpassam, nullos unquam toleraverit morbos. Viginti circiter abhinc annis, nocturno tempore, ex improvviso ipalmo quodam oris ac narium corripiebatur; quo sponte remittente, sanus vixit, nec ideo ullis medicinis, nec venæsectione nisi inordinata usus fuit. Interim crebram tristitiæ, iracundiæ, aliorumque animi affectuum habuit occasionem, ac præsertim ob dua-

rum uxorum, & filii, spei optimæ; præmaturum obitum, multis acerbisque indulsit mœroribus. Hinc ante annum tempus corpus emacrescere cœpit; sed cum præterea bene haberet, somno frueretur placidissimo, ciborum præter carnum fastidium integra gauderet adparentia, suisque muneribus vegetus præesse posset; parvi æstimavit illam contabescentiam. Mense demum currentis anni Aprili, sumtis forsitan inter convivium, ex similia ac butyro pistis eduliis, & paullo post pota cerevisia triticea; accidit, ut insequente nocte, subito pressorium, vehementemque in pubis regione dolorem, cum ardore urinæ, ac veluti stranguria stipatum perciperet, & continua mingendi cupiditate, mictione vero pariori & dolore in urethræ orificio molestissimo urgeretur: qui ad hanc usque diem, maxime sub lotii missione, aut si curru super stratis lapideis vestus, fortius concusserit corpus, vehementer adfligit. Præterea sensit nonnunquam aliqualem ad fluxum hæmorrhoidalem proclivitatem, dum ante decennium non minus, ac circa æquinoctium vernale, novissime elapsum, cruoris tantillum cum sæcibus per alvum reddidit; sed ipse fluor nunquam successit. Quare Augusto mense acidulas Egranas potavit; quæ nullum quidem sudorem, ad quem natura est difficillimus, moverunt; at per alvum ac urinam præstantissimum ediderunt effectum, adeo ut sub earum potatione optime viguerit. Verum hac finita pedes primum circa taleolos, & brevi post ipsum abdomen tumere cœperunt, & reliquum corpus, præsertim facies, magis magisque contabescebat; atque inter scandendum per scalas spirandi accedebat difficultas.

Meum tandem ante quatuordecim circiter dies flagitavit consilium. Idcirco cum ex bene ponderatis omnibus morbi momentis, non sine ratione, viscerum, præsertim hepatis obstructionem suspicarer, atque cachecticum utique statum vererem; eo curandi scopos direxi, ut obstructa viscera reserarentur, tonus eorum

confortaretur, serum superfluum ac stagnans e corpore proscriberetur, flatus discuterentur, ac vis stomachi digestiva adjuvaretur. Hoc fine adhibui pulveres salinos resolventes, leniter diureticos, interpositis martialibus, anticachecticis, stomachicis, ac carminativis; & extrinsecus adplicui sacculos ac emplastra discutientia. Laxantia oretenus exhibere, & ob insigne, quo aeger illa prosequitur, fastidium, & virium defectum timui; & potius clysteres ano infundendos curavi; quibus faeces copiosissimæ, nigricantes, induratae, cum multis flatibus edocebantur, & abdomen fiebat mollius. Superveniens quoque tussicula, nocturno potissimum tempore affligens, recensitis remediis cedebat; & post topicorum usum, pedum tumor imminuebatur.

Sed quam maxime vereor, ne aliqua viscerum labe, & status tympanitico-hydropicus actu præsto sit. Namque venter maximam habet molem; & vacuatis nequicquam clysterum ope flatibus aëque ac copiosis stercoribus, manet tumidus: neque minus crurum pedumque tumor, licet sub decubitu in lectis calidis, paulisper decreseat, erecto rursus corpore protinus adest. Urina per pauca meitur, minimeque assumptorum respondet quantitati, colorem refert aurantium, obscuriorem, ac rubrum deponit sedimentum; quale eorum, qui inflammationibus laborant, lotium dimittit. Novissime etiam scrotum attollitur; & humorum jam quadam extravasatio facta fuisse videtur. Nec silentio prætermitti debet, ægrum sapius, cruorem ex atro rubentem e naribus fundere; ceterum animo esse subtristem, & ad commotiones patheticas facillimum: pulsus percipitur debilis, ac frequens, absque calore præternaturali; ac denique ciborum adpetentia prorsus dejecta, somnus turbulentus, corporisque vires penitus prostratae.

CONSULTATIO.

Symptomata, quibus virum Consultissimum male haberi, ex præmissa morbi historia intellexi, sunt sane gra-

vissima, & magnum portendunt periculum. Nisi enim viscera imi ventris adhuc a crasso fœculentoque sanguine tantummodo infarcta crederem; & ea ab omni induratione immunia haberem, sane non possem, quin imminentem, imo actu præsentem corporis inferioris tumorem hydropicum, superioris vero contabescentiam suspicarer. Nec latent causæ, quæ ad ingenerandum hoc grave malum contribuerunt, quas inter vitæ sedentaria motus sufficientis experti crebri mœiores, ac animi commotiones, hæmorrhoidum denegatus fluor, & parciore sanguinis per sectiones venæ missio sunt præcipuæ. Curatio porro, quam huic morbo adaptavit medicus ordinarius, ita est comparata, ut nihil fere supersit, quod addere possim. Unicum adhuc monere liceat, quod nimirum in ejusmodi tumoribus hydropicis, potentior paullo evacuatio sit necessaria: cui scopo cum purgantia drastica, ac vehementiora minime conveniant, felicissimo cum successu satisfaciet infusum mannatum, cujus hæc sit compositio: Recipe mannæ electæ uncias tres, terræ foliatæ tartari, cremoris tartari ana drachmam, aquæ florum acaciæ uncias sex: coque & solve leni calore, colaturæ adde essentia corticum aurantium, centaurii minoris ana guttas quadraginta, olei de cedro Italici guttas sex. M. D. Hæc potio singulis quatuor diebus repetenda, mane successivis haustibus, interponendo potum jusculi avenacei, assumatur.

Deinceps ad spasmos demolcendos, & flatus discutiendos ingentem opem præstabit liquor meus anodynus, cum quarta parte balsami vitæ maritatus, & ter quotidie ad triginta guttas ex decocto quodam, vino Mosellano nupto capiendus. Roborat ille ventriculum, & universum nervorum genus, urinam statulque pellit, & præsertim, cum febrilis nondum præsto sit calor, egregii est usus. Præterea pilularum balsamicarum, ad Becherii, Stahliani, vel meam mentem paratarum octodecim alternis circiter vespers deglutiendas suadeo, & altero mane drachmam unam salis aperitivi su-

Sumendam commendo, cujus hæc est formula: Recipe lapidum cancerorum, solutionis oculorum cancri, salis absynthii, tartari vitriolati, salis Sedlicensis ana drachmas duas, nitri antimoniatum drachmam unam. M. F. pulvis. Potui ordinario conveniet decoctum sarsaparillæ, corticis ligni sassafras & Juniperini, cum tertia vini Mosellani parte remixtum: quibus, si res adhuc integra fuerit, restitutum iri ægrum, eo minus dubito, quo plures mihi occurrerunt personæ, quæ eodem morbo, iisdemque remediis tractatæ, pristinam recuperarunt sanitatem.

CASUS LXVI.

De morbo tympanitico.

MAtrona triginta annorum, temperamenti sanguineo-cholerici, ex odore suaveolentium male habens, matre, quæ arthritide, nephritide, & contractura per biennium perseverante laboraverat, nata iisdem articularibus passionibus ante aliquot annos misere cruciata fuit. Mensium ceterum fluore, satis regulari, gavisâ, & tempore conjugii (secundas autem nuptias jam celebravit:) ex vehementiori terrore ac iracundia quater abortus, quorum novissimo ante duos annos molam simul excrevit, cum copioso profluvio stipatos passa est. Nihilo tamen minus ante septem anni quadrantes utero gerere cœpit; sætutem gestationis tempore in dextro abdominis latere, & ultimis mensibus ante partum circa epigastricam regionem situm esse sensit; tum legitima periodo post vehementes labores feliciter peperit; at secundinis rite excretis, immuniorem lochiorum fluxum toleravit. Et postquam infans, cui ipsa ubera præbuerat sugenda, tredecim hebdomades natus, vitam cum morte commutavit; abhinc menses & irregulares & parciores fluere cœperunt, & mammae ad hanc usque diem lac continent. Senferat ante hoc puerperium in regione epigastrica ad hoc umbilicum usque, dolores obrutos; qui,

enato post partum in eadem regione tuberculo, magnitudine nucem avellanam superante, & magis intrinsecus, quam ab extra percepto, redibant tanta molestia, ut ad neutrum laterum, sed supina noctu decumbere cogeretur; & ideo somno minus resciente frueretur. Atque novissimo mense Junio, absque ullo diatæ errore prævio, accidit noctu, ut vehementiori colica hysterica, respiratione difficili, præcordiorum anxietate, & alvi obstructione corriperebatur; sed adhibitis interne carminativis, uterinis, balsamicis, cinnabarinis, externe emollientibus, discutientibus, atque venæ in pede sectione brevi tempore ab his symptomatibus vindicabatur; menses fluébant rite, & criticum alvi profluvium absque nullo tumoris interni decremento accedebat. Hinc suasu medici ordinarii mense Augusto, balneis Tœplicesibus uti cœpit; simulque acidulas Egranas, licet ipsi vomitum eierent, nec per colatoria iterum abigerentur, potare debuit. Finita potatione febrem incidebat acutam, ægramque sanatam domum redire cogebat; sed subitinere tam ob solis fervorem, quam æstum internum siti urgebatur, nullo potu, nec aqua extinguiibili. Reduci factæ abdomen magis tumebat, tumor internus fiebat grandior, appetitus deficiebat, & demum febris intermittens, eaque irregularis superveniebat. Hanc medicus ordinarius primum vomitorio ex radice Ipecacuanhæ, & arcano duplicato confecto, dein Elixirio balsamico viscerali, & pulvere cachectico, qui habebat succinum, lapides cancerorum, arcanum duplicatum antimoniatum, bezoardicum Joviale, atque olei cinnamomi aliquot guttulas, oppugnabat; alter medicus essentiam amaræ, pilulasque Becheri addebat. Malo non remittente, plures consulebantur medici, quorum alter tumorem uteri scirrhum cum ascite junctum accusabat, & frustra per multas hebdomades adhibitis varii generis medicaminibus, tam alterantibus, quam drasticeis evacuantibus, tandem suadebat paracentesin. Verum cum de hac instituenda varia mo-

vererentur dubia : exterorum medicorum opem nostra flagitabat , variaque ab illis medicamina usurpabat , scilicet antimonium martiale cachecticum , pulverem stomachalem Wedelii , infusum cum vino diureticum , & anticachecticum cum limatura martis , tinctura martis Zwälfperi , pilulas laxantes , mixturam carminativam & balsamicam ex essentia carminativa Wedelii , amara , & castorei cum oleo destillato mixtam ; externe oleum plantaginis , & anisi , emplastra de cicuta , de galbano , nec non aurum fulminans cum arcano duplicato &c. Balnea autem Laconica , ac foci commendatos in usum trahere recusabat .

Interim , omnibus in cassum datis , imus venter ad immensam molem elevatus , expansus , ac tympani instar tensus jam est ; & novissime tumor oedematofus pedes occupavit ; ac tussicula levior cum aliquali spirandi difficultate accessit . Præterea appetitus penitus dejectus , somnifque turbatus , hisce diebus se melius habere videntur , sed summa lassitudo , & insigne virium decrementum valde cruciat agram . Lotium , frustra sumtis variis diureticis v.g. tinctura antimonii acri , tartari , arcano tartari , sale polychresto , solutione oculorum cancri paucissima redatur quantitate ; tumque copiosum deponit sedimentum . Nec menses legitimo ordine succedunt ; & novissima eorum eruptio malum exacerbare videbatur : quibus denique adnumerandi sunt ructus ac vomitus , sumtis epulis sæpius supervenientes .

Quæ cum ita sint , sequentes occurrunt quæstiones , quarum solutio ab ægrotante nobilissima flagitatur .

1) Quonam labore morbo , an tympania , uti quidem ex quibusdam symptomatibus , borborygmis scilicet , inflatione ventriculi , ructibus , hypochondriorum extensione , abdominis inflatione , ac tensione instar tympani tanta , ut non cedat digitorum pressioni , colligere licet , præsertim cum nulla aquarum fluctuatio in abdomine sentiat : an potius tympanitide cum ascitide complicata , id quod tumor oedematofus , qui non solum

pedes , sed etiam illam abdominis regionem obsidet , cui emplastrum de cicuta , de ammoniaco , diachylon cum gummatis , diaphoreticum Mynsichti &c. fuerat impositum , significare videtur ; anne denique hydatidibus ?

2) Qualis sit tumor in abdomine , an sarcoma vel scirrhus uteri , ane mesenterii ?

3) Num huic tumori interno reliqua symptomata præternaturalia debeantur ?

4) Utrum paracentesis locum habeat ? & num ea facta , ipse tumor quadam operatione sit tractandus ?

5) Et quæ denique in usum sint vocanda , ut ægra vindicetur ?

CONSULTATIO.

ACceptis litteris , quibus adversa valetudo matronæ cujusdam spectatissima describitur , statim ponderavi , perpendique mecum morbi momenta : & ex illis probe intellexi , quod cum ægra sit temperamenti cholericæ , sanguine succisque plena , largum cruorem , tam per menstruum fluxum , quam sub crebris , quos passa est , abortibus ex utero fuderit , deinceps vero , & lochiorum & mensium parciolem excretionem tulerit , & per longum tempus , variis spasmodicis , arthriticis , nephriticis , colicis , hystericeis , vomibundis , cardialgicis , ac hypochondriacis passionibus agitata fuerit , non omnino fieri potuerit , quin sub tantis tamque diuturnis spasmis , non modo viscerum internorum insignis atonia enata , verum etiam tumor in abdomine subortus fuerit . Et forsitan remedia , quæ his affectibus , & imprimis abortibus , quorum cautissima debet esse curatio , opposita fuerunt , eam obtinuerunt indolem , ut malum magis exacerbaverint : quibus ex causis viscerum , & præsertim hepatis labem inductam esse , haud sine ratione credo .

Quibus suppositis , primæ quæstioni satisfactorius , morbum pro tympanitico , cum ascite complicato habeo ; licet nulla

la adhuc feri extravasati in abdomine deprehendatur fluctuatio; namque tympaniam nimia, dura ac renitens imi ventris expansio significat. Quod autem tumorem illum internum attinet; de eo nihil certi determinare possum, cum nec memoretur, in quo latere hæreat, & mox in epigastrica, mox hypogastrica abdominis regione latere describatur. In tanta enim incertitudine vel pro scirrhu uteri, vel pro infarctu inferioris hepatis tractus, vel pro sarcomate omenti, aut membranarum circa intestinum colon declarari posset; quarum opinionum singula vero videtur simillima, licet, deficiente exactiori descriptione, quæ illarum vera sit, adfirmare nequeam. Quamobrem juxta tertiam quæstionem, tumori huic primam morbi originem imputare nollem; sed illam potius ex crebris abortibus, partu difficili, spasmis nephriticis, lochiorum vitioso successu, passionibus hystericeis, hypochondriacis atque colicis, & hinc relictæ viscerum atonia, vel etiam obstructione derivarem; allegatum autem tumorem pro causa hæc symptomata magis augente, & accelerante haberem.

Et in tanto, tamque periculoso morbo tantum abest, ut proficuum crederem paracentesin, ut per illam lethalem potius eventum acceleratum iri, crebra experientia edoctus statuam. Neque enim, hac instituta, tumori ipsi suspecto, nec remediis, nec manuali operatione succurri poterit; ideoque illam prorsus omittendam utique suadeo. Et si ad quintam denique quæstionem mentem meam aperiā; morbum præsentem valde periculosum, & fere immedicabilem judico, cum non solum pessimis symptomatibus, veluti sunt virium & adpetentia defectus, asthma, ac urina imminuta, complicatus; verum etiam per binos jam annos tam multis, ex parte incongruis remediis plane corruptus fuerit ac depravatus. Nihilominus tamen minus omne auxilium denegare haud deceat: sed sequenti ratione malum adhuc oppugnare expediet. Primum quidem clysteres carminativos, & decem

granulis pilularum Becherianarum nupios, ano infundendos hortor. Deinceps decocta ac infusa vinosa resolventia, medicocriter roborantia, cum tartari arcano maritata; nec non alia abstergentia, tartarifata, maxime Anglicanum, interposito per vices partim pilularum Becheri, partim essentiarum vineetoxici, ari, petasitidis, caryophyllatæ, gentianæ rubræ &c. usu commendo. Nec alienum erit, trageas ex radicibus ari, hellenii, petasitidis, diptammi albi, vineetoxici, zingibere, squilla, caryophyllis aromaticis; & baccis lauri paratas adhibere; & extrinsecus emplastrum saponatum Barbette, linteis inclusum tumori admove. Quod si adhuc spes salutis resisterit, ea sane hac medendi via obtinebitur; in qua omnia martialia ac opiata medicamina cane pejus & angus sunt fugienda.

CASUS LXVII.

De tumore hydropico cum metu tympanitidis.

VIr quidam litteratus, annorum quinquaginta novem, temperamenti sanguineo-cholerici, præter acutam febrem, anno ætatis decimo toleratam, & feliciter superatam, illibata ac integra olim gavisus est sanitate. Vigesimo ætatis anno præservandi dumtaxat, & plethoram imminuendi sine, venam primum secandam præbuit; eamque bis abhinc quotannis circa utrumque æquinoctium incidi, sed proximo quadriennio semel tantummodo, ineunte semper vere, tundi curavit. Quadraginta annos natus, podagra primum mitiori, successu vero temporis, sensim atrociori infestari cœpit; quæ abhinc singulis annis sed unica tantum vice rediit; nec ullis medicinis, præter Elixirium quoddam antipodagricum, oppugnata fuit. Novissimum illius insultum ante tres annos mense Majo toleravit vehementissimum; & abhinc omnes dolores, nisi forsan vagi & transitorii, penitus siluerunt. Verum successit habitus corporis cachecticus; & ob diuturnos mæiores, curas,

curas, ærumnas, vitam motus expertem, mentisque continuos labores, cum meditatione junctos, majora in dies sumsit incrementa. Elapso abhinc anni quadrante accedebat scabiosa corporis defœdatio, quæ crebra horripilatione, absque tamen insequente æstu, stipata ad hanc usque diem adfligit. Jungebatur subinde dolor dextræ pedis, podagram simulans; sed post paucos dies remittebat, & imi ventris aliqualem relinquebat intumescientiam. Hac cum per dies quatuordecim tolerata, parvi vero curata & pro flatulentia habita, sensim increſceret; meam tandem opem requisivit vir eruditissimus.

Accitus ergo, & de retrocedente podagra certior factus, hanc per lenia diaphoretica ad pedes revocare studebam; & cum alvi obstructionem, atque imminutam mictionem jungi observarem, vinum medicatum leniter diaphoreticum, ac carminativum, agarico in petia ligato, foliisque sennæ nuptum, cum aqua & vino infusum ordinabam. Hujus, quantum unum vel duo vitra, quibus ad vinum bibendum utimur, continent, singulo mane dedi; præterea per bis quotidie triginta guttas mixturæ, ex tinctura antimonii tartarifata, atque spiritu lumbicorum terrestrium concinnata propinavi, & frequentem corporis exercitationem, præsertim moderata equitatione instituendam commendavi. Inde factum est, ut carpum dextræ manus dolores, levisque tumor occuparent, spemque reddituræ chiragræ facerent; sed intra biduum rursus evanescerent. Hinc alvi constipatione perseverante, scopo laxante pariter ac incidente exhibui sal Epsomense, in aqua fontana solutum: quod cum neutiquam moveret alvum, sed vomitu cum larga pituitæ copia redderetur; post aliquot dies bolum ex specisici jalappæ scrupulo dimidio, gummi guttæ granis sex, cum syrupo cardui benedicti, ac conserva rosarum paratum, præbui deglutendum. Alvus inde non nisi binis vicibus dejiciebatur; quare laxante scopo, purgantia drastica abhorrens, non nisi extracti panchymagogi

Crollii, in essentia alexipharmaca soluti, quadraginta guttulas per vices dedi, eo effectu, ut magis lubrica evaderet alvus. Præterea ad roboranda viscera, vini generosi haustum sub epulis suavi, quoniam remedium usum averſabatur, ager: hisque obtinui, ut melius haberet, ac insigne symptomatum suorum perciperet levamen.

Verum paullo post recrudescere malum: namque abdomen in majorem sensim elevabatur molem: pedes afficiebantur tumore œdematoso, qui foveas digito impressas, absque ullo dolore retinebatur; decumbens spiritum ægerrime traherebat; appetitus imminuebatur, somnus turbabatur; urina mingebatur pauca, coloris aurantii saturatioris, cum sedimento crasso, roseo, & pingui cuticula, viresque insigniter proſternebantur. Quæ symptomata magis magisque exacerbantur; & tympanitis metum incutit, licet nullus adhuc præternaturalis calor sit præſto. Præscripti quidem pulveres temperantes, leniter diureticos, cum clysteribus carminativis oleosis: at, cum malum perarduum videatur, nihil amplius, nisi Tuo, Vir Illustris, consilio adjutus, moliri audeo.

CONSILIUM.

Postquam omnia ac singula morbi, cujus causa consultus sum, momenta probe mecum reputavi, virum doctissimum tumore hydropico, in tympaniticum transiuro, laborare deprehendi. Illum non modo ventris & pedum œdematosa expansio, verum etiam mictio imminuta, urina rosea, cum sedimento indicant. Et quoniam intestinorum tonus adeo destructus, & labefactatus est, ut alvi assidua urgeat obstructio, nec clysteres, nec fortiora purgantia consideratam ferant opem; justissimus utique metus est, ne expansa magis magisque intestina, tandem post se trahant gravem tympanitidem. Hæc vero mala a nulla alia causa, quam materia podagrica, olim ad articulos depulsa, jam vero debilitatis partim per proſectiorem

etatem, partim animi affectus, nimiasque lucubrationes viribus, intra corpus acta, suos mutuatur natales. Multiplici enim experientia doctus, firmiterque persuasus sum, ex podagra retenta, vel ob refrigerationem corporis, animi pathemata, maximeque terrorem retro-pulsa, tumores asciticos atque tympaniticos suboriri. Namque acris tartarea materia vel ad tunicas bronchiorum devolvitur, has ad spasmodicas proritat stridulas, & sic impedito libero sanguinis per pulmones circuitu, spirandi difficultatem prognerat; vel ad nerveas intestinorum membranas deponitur, illorum tonum ac motum peristalticum invertit, & hinc chyli secretionem, facumque alvinarum excretionem pessumdat; vel etiam ductibus in hepate biliariis, ac urinariis incumbens, eos graviter constringit. Tali igitur ratione humorum noxiorum & excrementitiorum secretiones vitiantur, excretiones inhibentur, & massa sanguinea impuritatibus acris, salinis, acidis imbuitur: id quod in præsentia casu & scabiosa cutis defœdatio, & vagi artuum dolores, testatum faciunt.

Quamvis autem hæc vitia in nostro ægrotante jam altiores egisse videantur radices, haud tamen abjiciendus est animus, sed strenue oppugnandum malum; cui quidem scopo sequentem curationem deprehendi accommodatissimam. Per septem nimirum dies singulo mane devorentur quatuordecim pilularum mearum balsamicarum; & vesperti sumatur drachma una salis mei aperitivi, ex decocto, quod in vicem cerevisiæ, his in morbis minus convenientis pro potu ordinario commendo, & sic se habet: Recipe sarsaparillæ electæ uncias sex, radicis chinæ uncias tres, cichorei, glycyrrhizæ, sceniculana unciam semis. M. C. C. D. S. species, quarum uncia binæ ex tribus aquæ mensuris per tres horæ quadrantes, additis olei tartari per deliquium triginta guttulis decoquantur. Quod decoctum etiam vino Mosellano permiscere licet. Tum iterum per septem dies ter quotidie capiantur ex eodem decocto gutta quinquaginta Elixirii diuretico-an-

tispasmodici, & carminativi; cujus hæc sit formula: Recipe tincturæ antimonii acris unciam, spiritus tartari, nitri dulcisana unciam semis, salis ammoniaci cum calce viva parati drachmas duas. M. D. Et hæc medicamina sic alternentur per aliquod tempus, singula septimana vel pilulas, vel Elixirium adhibendo. Alvi vero segnitiei clysteribus domesticis est succurrendum: quæ cuncta si rite adhibeantur, de felici eventu nullus dubito.

CASUS LXVIII.

De ascite cum tympanite juncto.

VIr quidam honestus, ante aliquot annos assidua fere, tantaque exardescere suevit iracundia, ut sæpius in vehementes præcordiorum anxietates, insanesque vomendi conatus sub ipso animi affectu inciderit. Quod si nonnunquam pilulis Emmanuelis Norimbergensibus, ad quarum usum, tanquam sacram anchoram confugiebat, sibimet consulere vellet; illarum tamen salutaris effectus, superveniente nova exardescencia, plerumque turbabatur, viresque naturæ adeo prosternebantur paulatim, ut male habere cœperit. Namque primum corpus contabescebat, adperitus evanescebat, in scrobiculo cordis molesta sentiebatur pressio, spirandique angustia, ac tanta lassitudo, ut vix amplius obambulare valeret. Accedens forsan medicus sectionem venæ commendabant, atque medianam in sinistro brachio aperientem suadebat: quæ bis frustra tusa, tertiademum vice plorabat cruorem aterrum, ac fere coagulatum, qui vix guttatim exstillabat. Exhibebat præterea quasdam medicinas; sed symptomata, maximeque corporis languor adeo invalescebant, ut tandem lecto affigeretur.

Tum de æstu præternaturali conqueri cœpit; qui dato pulvere Hallensium antispasmodico paulisper consopitus, postridie intensior recrudescebat, omnesque vires penitus prosternebat, ac a medico quodam pro febre ardente maligna habebatur.

Quam-

Quamobrem præscribebat coactum valde regimen; siquidem lectis non modo obruebatur æger; sed, licet æstiva fuerit tempestas, couclave etiam, accensis in fornace lignis, admodum calefiebat; atque cum miliaris efflorescentia collum pectusque occuparet, nec indusia permu-
tari concedebat.

Longo tempore sic cruciatus, tandem convalescebat, ciborumque redibat adpetentia: at tanta remanebat stomachi debilitas, ut simulac cibos vel butyro frixos, vel aceto conditos assumeret, protinus in atrocissimos in cordis scrobiculo spasmos, doloresque pressorios incideret; qui a consulto medico nomine colicæ flatulentæ biliosæ insigniebantur. Hæc sæpius per duodecim affligebat horas, cum pertinacissima alvi obstructione, & colore oculorum ac faciei icteritio stipata: explosis flatibus vel ructibus mitigabatur, & vel alvi solutione, quæ raro fiebat, vel, quod plerumque contingebat, crebris vomitibus, vehementem tussim excipientibus, prorsus solvebatur. Temporis successu sponte remittebat hæc molestia; at in ejus locum succedebat tumor oedematosus, pedes, crura, ventremque usque ad præcordia occupans.

Frostra adhibitis varii generis medicamentis, suasu amicorum herbam & radicem chelidonii plantis pedum adplicuit, eo effectu, ut pedes quidem detumescerent, ac venter molem suam retineret. In tali rerum statu per annum fere dimidium miser vixit; neque tamen minus & equitare, & baculo adjutus obambulare valuit. Tandem vero circa novissimum æquinoctium autumnale, post præviam insignem corporis lassitudinem, increvit denuo tumor, tantaque mole pedes & ventrem expandit, ut rumpi videantur. Ipse tumor frigidus est, & si premitur, fossulam, impressi digiti vestigium habet, quæ tarde rursus impletur, venter tympani instar expansus; attractuque durissimus est, & umbilicus valde prominens: bibendi urget inextinguibile desiderium, lotium quantitati assumentorum haud respondet; atque corpus reliquum emacrescit insigniter.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Unctæ morbi mecum communicati symptomata sunt comparata, ut nihil nisi hydropem ascitem cum tympanite junctum redoleant, qui spasmodicas ventriculi, intestini duodeni & ductuum biliferorum stricturas exceperit, & ab illis originem traxit. Quando enim nervæ ventriculi orificia vi spasmodorum constringuntur, coercentur vapores halituosi, ne exire queant: qui retenti ventriculi inflationem causantur, & liberum septi transversi motum ac descensum præpediendo, spirationem reddunt difficiliorem. Eadem vero spasmodicæ constrictiones, si ad inferiorem intestinorum canalem propagentur, alvum clausam efficiunt; ductus autem biliferos occupantes, bilis transitum ad intestina impediunt; quæ ad sanguineam relesorptam massam, icterum parit. Quod si autem orificia ventriculi relaxentur, tumque flatus & ructus libere eruantur, omnium symptomatum levamen insequitur, neque minus stabulantes in ventriculo aut intestinis cruditates per vomitum rejiciuntur. Continuantibus præterea hisce spasmodis, præcordia, hepar, intestina, & transversum septum in consensum rapientibus, comprimuntur simul vasa minora venosa, quæ succos vitales ab extremis corporis partibus ad cor revehunt, horumque liber regressus retardatur. Quare stagnant in diffitis primæ regionibus, & ob moram diuturniorem dimittunt portionem tenuiorem lymphaticam; quæ in vasa lymphatica pariter ac habitum corporis majori copia irruens, hydropicum tam pedum, quam ventris progenerat tumorem. Et sic ratio patet, cur inflationes ventriculi, asthmata spasmodica, affectus hydropici sæpenumero excipiant. Neque etiam obscura est prima tantorum malorum, maxime spasmodicarum ventriculi constrictionum in nostro ægrotante origo; quæ nimirum non nisi nimis ad graviore animi commotiones, & præsertim iracundiam debetur proclivitate. Hæc enim illam ob-

tinet

tinet indolem, ut si præsertim paullo post eibi vel potus quidpiam capiatur, vel plane purgantia assumantur, totum ventriculi ac intestinorum tonum subito pervertat, destruat, & ad irregulares disponat motiones.

Verum enim vero hi affectus hydro-pici, ac tympanitici, præsertim si fuerint inveterati, adeo sunt pertinaces, ut paucam admodum curationis spem relinquant, atque remediis neutiquam obsecundent. Interim cum junior adhuc sit ægrotantis ætas, ciborum sibi constet adpetentia, & hepar ab omni abhuc labe immune videatur: nondum plane desperandum puto; sed sequentem curationem operæ facturam esse pretium haud dubito. Ter nimirum quotidie Elixirii balsamici, ex saturiori salis tartari ac nitri lixivio, extracto cardui benedicti, & corticibus aurantiorum parati, quantum cochlear capit, ex aqua florum acaciæ, vino Mosellano nupta capiatur. Tum per aliquot dies, mane pariter ac hora quinta pomeridiana adhibeatur balneum vaporosum, ex aqua, floribus chamæmeli, & semine lini confectum, cujus vapor per horam dimidiam abdomini admittatur, pectore capiteque probe velatis.

His emollito corporis tumore, mane capiatur infusum mannatum, quod sic paratur: Recipe mannæ electæ uncias duas cum dimidia, cremoris tartari drachmam unam & semis, solve in aqua florum acaciæ uncis quinque; adde tartari emetici soluti grana tria. M. D. Posthæc per aliquot dies iterum in usum vocentur & balnea vaporosa, & Elixirium balsamicum; tandemque repetito infusi laxantis usu, rursus usurpentur. Quæ ut secundet divina clementia, ex animo precor.

Hoffm. Consult. Med.

C A S U S LXIX. SISTENS CONSILIUM MEDICUM.

De Hydrope præcavendo.

PER litteras requisivit opem meam, vir quidam illustris, Viennæ de-gens, cujus morbi ideam sequens suppe-ditabit historia. Est ille octo ultra sexa-ginta annos natus, temperamentis cho-lerico melancholici, proceræ olim cor-poris constitutionis, & in juventutis suæ annis ob vitam sedentariam, multasque meditationes ac lucubrationes, hypochon-driacis obnoxius fuit passionibus. Inte-rim hujus mali atrociam variis congruis medicaminibus admodum consopivit; & præter dorsii dolores, flatulentas mole-stias, pectus potissimum afficientes, & usu spiritus vini anisati frustra oppugna-tas, satis bene habuit, bonoque gavisus est adpetitu. Verum quintus jam agitur mensis, ex quo malum illud flatulentum vehementer invaluit; siquidem imus ven-ter assiduus vel flatibus, vel distentioni-bus, torquetur; digestio prorsus deje-cta, adpetitus prostratus, somnus turbatus vexant; & perpetua vomendi urget proclivitas, sæpiusque ipso vomitu albus tenaxque redditur mucus. Imminuitur præterea urinæ excretio, mingiturque sere flamma, cum sedimento rubro sa-buloso: accedunt molimina hæmorrhoi-dalia, & parvus nonnunquam cruor cum facibus egeritur; intumescunt pedes, & reliquum corpus contabescit. Quam ob causam ea jam incidit quæstio, qua ratione flatulento huic malo mederi, urinæ fluxum facilitare, & illustrem agrum a metuendo hydrope præcavere liceat?

Perpendi quidem mecum cuncta morbi momenta; sed optassem, ut alia adhuc ad formandam prognosin summe necessa-ria fuissent commemorata. Nimirum an æger venam secandam præbere sùeverit, ac deinceps intermiserit? an olim flu-xerint hæmorrhoides, anne semper cæcæ, ac inordinatæ fuerint? num li-

E e bera

tera gaudeat spiratione, anne potius anxia sit, ac difficilis? & utrum tumor ad ventrem penetraverit, inque primis dextrum hypochondrium sub spiritus colliis occupaverit? Quicquid vero sit; nullum sane superest dubium, quin præfens morbus non nisi ex circulo sanguinis per viscera abdominis, præsertim hepatis impedito, ac retardato suam traxerit originem: unde scilicet factum est, ut humores in capacioribus imi ventris venis stagnaverint, & per venas hæmorrhoidales exitum affectaverint: id quod assidue, quos olim in dorso toleravit dolores, abunde confirmant. Retardato autem tali ratione humorum per vasculum hepatis circuitu, & denegato eorundem per sedales vias exitu, sæpius fit, ut illi intra tunicas ventriculi ac intestinorum valde nerveas atque sensibiles stagnantes subsistant; & hinc flatuum retentionem, alvi obstructionem, abdominis inflationem, præcordiorum anxietatem, murmura ac tormina intestinorum, varique fontica machinentur symptomata, quæ perverso vitæ genere, epulis liberalioribus, ciborum genuina masticatione, vel potu incongruo sustentantur magis, ac exacerbantur; & circa hybernæ solstitium atrociora infestare solent.

In hoc rerum statu, nihil est convenientius, quam ut fluxum hæmorrhoidalem congruis subsidiis promoveamus, & sanguinis ex pede missione facitemus: quo etiam scopo, thermis Carolinis non est efficax præsidium. Neque enim dubito, quin, si his aquis statim ab initio morbi rite usus fuisset vir illustris, a malo suo jamdudum fuerit vindicatus. Verum cum plerique medicorum hæmorrhoidale negotium haud bene perspectum habeant; communis illorum mos est, ut neglecta venæsectione, statim ad calidiora stomachica, & carminativa contendant; quin alvum, quæ plerumque sui officii obliviscitur, per fortiora purgantia referare moliantur. Hinc autem causam morbi nequaquam tollunt; sed potius ventriculi ac intestinorum robur,

a quo adpetentiæ, concoctionis, clysticationis, & alvi excretionis integritas dependet, magis debilitant. Nec paucæ novi exempla, ubi ægri, ex repulsa podagra, vel inordinato hæmorrhoidum successu, spirandi angustia, & malo flatulento sollicitati, repetito purgantium usu, hydropicos sibi met contraxerunt affectus: quo nomine noxiosissimum illud gummi guttæ, magnis celebratur laudibus, a quo tamen omnes sinceros viros sedulo dehortor.

Quod speciatim ad præsentem attinet ægritudinem; vereor, ne cachexia hydropica, obstructis successive visceribus, altas tandem agat radices; viscera vero adhuc a graviore labe immunia, & non nisi sanguinis & humorum stagnationem præsto esse, ob inhærentia fluxus hæmorrhoidalis molimina vero videtur simillimum. Atque ideo haud dubiam foveo spem, fore ut congrua medicatione, ab omnibus symptomatibus, Deo auspice, liberari queat generosus. Hæc autem, ut recte instituatur, ante omnia eo respiciendum suadeo, ut evitatis cunctis purgantibus, non nisi clysterum ope alvus servetur lubrica, flatus deriventur & eliminentur, ac hæmorrhoidalis fluor adjuvetur. Enemata alternis diebus ano infundi, & ex floribus chamæmeli manipulo uno, seminis cymini drachmis duabus, in aquæ mensura dimidia coctis, atque cum viginti quatuor pilularum balsamicarum, salis communis drachmis binis, oleique chamomillæ cochleari permixtis parari commode possunt. Præterea ad tonum ventriculi roborandum egregiam spondet operam Elixirium meum viscerale, cujus quinquaginta guttulas ter quotidie, mane quidem ex infuso calido, reliquo tempore ex potu ordinario assumere conveniet. Eidem scopo facili faciet balsamus meus vitæ, si abdomini, ac ventriculo nonnunquam inungatur, superimpositis linteis calidioribus.

His per octo circiter dies usurpatis, abs re erit, ut singulo mane pilularum mearum balsamicarum, quæ magis roborante, quam laxante gaudent virtute, viginti deglutiantur; vespereque pul-

pulvis antispasmodicus, interposito sub epulis commendato Elixirio, assumatur; & hæc medicatio per octo dies protrahatur. Pro potu denique ordinario decoctum, vino generoso vel Rhénano, vel Mosellano nuptum commendando; cujus hæc sit formula: Recipe radicis salsaparillæ, chinæ, rasuræ cornu cervi ana uncias duas, herbæ cardui benedicti manipulum semis, seminis fœniculi, arcani duplicati ana drachmas duas. Conc. Cont. D. S. species quarum uncia una cum dimidia ex binis aquæ mensuris, per horæ dimidium decoquatur. Sed opus est patientia, & diuturno commendatorum medicaminum usu; quæ, si res fuerit integra, procul omni dubio felicissimum præstabit effectum, quem summum Numen secundet benignissime.

CASUS LXX.

CONTINENS

Relationem sectionis magni Germaniæ Principis, hydropē defuncti.

Serenissimus Princeps, dissectus post obitum, ob aquam intereuntem, sequentia ostendit phenomena. Imus ventris, qui magna elevatus mole, insigniter propendebat, maculis hinc inde cæruleis pictus, ac inferius in utroque inguine paululum excoriatus, aquam plorabat: sed hæc excoriatio altero demum post obitum die in conspectum veniebat. Ungues utriusque manus cæruleo pariter suffusi erant colore; atque pedes, tibiæ, genæ, femora, abdomen, dorsum, undique tumebant, & foveas manibus digitisque impressas diu retinebant. Nec membrum virile, maxime circa præputium; nec scrotum a tumore, magis tamen ventoso, quam aquoso, erant libera: siquidem dissecta vapores continebant, & nullam aquam fovebant, quæ alias plerumque ex abdomine in scroti cavitatem solet descendere. Ipsum corpus tactu & intrinsecus, maxime circa hypochondria

calidum erat; veluti recens mortuum solet esse.

Pertusa abdominis cute, copiosus apparebat adeps, spongiosus valde, & aqua permixtus; qualis etiam in dorso, lumbis, cruribus, suris, pedibusqueprehendebatur, adeo ut adactum cultrum undique sequeretur aquarum proventus. Secato prope umbilicum peritoneo, larga feri extravasati ex abdominis cavitate prosiliebat quantitas: omentum versus superiora retractum, ceterum sanum, more consueto haud contegebat intestina. Venter valde expansus, ac vesica instar tenuissimæ, præter copiosissimos flatus, nonnisi paucam pituitæ ex atro rubentis continebat copiam. Intestina, mesenterium, pancreas nihil præternaturale, nec ullos scirrhus, aut indurationes monstrabant: neque etiam hepar ullo laborabat vitio.

Loco cystidis fellæ occurrebat parvus folliculus, magnitudinem nucis moschatæ vix æquans, superius prope hepatis situm; cujus ductus communis cholidochus, atque hepaticus, nihil alebat monstri; at ductus cysticus fovebat calculum felleum in eo circiter loco, ubi cum hepatico commune iter adgreditur; ceterum plane coalitus, ac in ligamentum fere mutatus videbatur. Intra ipsum folliculum tres latebant calculi, alter rotundus, major; reliqui minores oblongi; qui intra corpus hærentes, colorem ex viridi flavum, acri autem expositi aurantium referebant; pondere leviores, inspidi, consistentia molliores, friabiles, & materia viridescente spissiori erant obducti; quæ tactu mollissima, insipidaque sub aere flavum quoque induebat colorem. Neque vero circa hunc folliculum, vicinasque partes, ullum bilis extravasatæ cernebatur vestigium.

In trunco sortæ descendente, infra diaphragma, prope arteriam cœliacam, locus quidam rotundus in conspectum veniebat, qui cartilagineam, quin ossæam assumferat naturam. Lien naturali minor atque rotundior videbatur: nec non renes, maxime sinister, iusto minores, ex atro bruni coloris, molles, ac flaccidi

adparebat; quorum sinister in ipsa substantia binas cavernulas, calculis ac sabulo repletas, ostendebat.

Pectus cavitate gaudebat valde parva ac angusta; & aqua unam circiter fovebat mensuram: contra vero pulmones iusto majores, nullam monstrabant labem, nisi quod in dextro latere cum pleura concreti fuerint. Pericardium multa feri mole scatebat; cor a statu naturali plane non recedebat, nec ulla ostendebat concrementa.

Cranium tenue quidem, sed solidum erat, nullumque prorsus futurarum nec in convexa, nec concava sui parte exhibebat vestigium. Huic tam arctis vinculis adhærebat dura mater, ut absque vi ac lesione separari non potuerit. Nec in cerebro denique præternaturalis quidpiam conspiciebatur, nisi quod in fronte circa processum falciformem tuberculum osseum, ac paullo posterius tres adhuc ejusmodi tumores visui se offerrent; ac præterea serum in plexu choroideo extravasatum; & quædam hydatides in cerebello observarentur.

C A S U S LXXI.

De rara abdominis intumescencia.

M Atrona annorum quadraginta novem, quæ sub perpetua mentis alacritate, constanti quoque ac illibata corporis gavisa fuit valetudine, ante binos annos hyemali tempestate, post praviam refrigerationem, insigni, & plus quam panico percellabatur terrore: quo factum est, ut postridie dolorificum, ac herniæ similem in dextro inguine tumorem, ovi magnitudinem adæquantem perceperit. Hunc intra annum tempus tanta excepit abdominis intumescencia, ut gemellos utero gerere videretur; pedes subinde tumore œdematoso grandescabant, & ciborum deficiebat adpetentia. Cutis colorem naturalem refert, nec nimis densa est, attamen digito percussa, tanquam tympanum sonat, atque menstrua a primo morbi insultu suppressa adhuc retinentur, nec ulla arte possunt revocari.

Consulti medici, hydropem subesse rati, fortioribus purgantibus, ac demum aquis Wisbadensibus illum frustra oppugnant: accedebat potius febris intermittens, præter solita symptomata, inextinguibili potus desiderio stipata; & tandem frequenti salium mediorum usu, una cum siti, ac pedum tumore feliciter profligata. Abhinc cibos rursus adpetere, somnoque tranquillo frui cœpit; mictio pro assumptorum quantitate est sufficiens; alvus rite respondet, & partes corporis superiores ab omni vitio deprehenduntur immunes. Verum menses nondum fluunt; abdominis moles eadem manet, ac antea, nisi quod statuum eruptione paullulum videatur imminui; status urgent, frustra usurpatis variis generis carminativis; & quod notabile est, simulac obdormiverit, largo ac male olente sudore tota perfunditur. Quare suorum symptomatum congruam quærit medelam.

JUDICIUM CUM CONSILIO.

EST hic affectus non unus ex multis, sed in paucis propemodum singularis; qui, quoniam rarius incidit, & notis non adeo distincte expressis manifestatur, quandam sane in cognoscendo, dijudicandoque difficultatem exhibet. Potest enim specie hydropis, vel tympanitidis oculorum iudicio imponere: quod nihil propius sit, quam ut medicus infertior, & parum cautus, veri capris similitudine, in erroneam medendi viam obducatur. Has vero hic non subesse ægritudines, id magno in primis indicio & argumento est, quod hydrops, cujuscunque sit speciei, non subito & quasi ex tempore nascitur in sanis & recte valentibus; neque tumor abdominis hydropicus tam lentis incrementis grandescit, ut anni spatium requiratur: sequitur etiam plerumque malos succos corporis, & vitiosam viscerum habitudinem; cuius in ægra nostra nullum adparet vestigium. Cernimus insuper invalescente morbo hydropico, superiores corporis partes lenta macie extenuari, & subtracto ciborum fructu contabescere, qui nutritionis defectus hoc in casu non animadvertitur.

Quare.

Quamobrem videmur nobis propius ad verum accedere, si huic tumori fixam sedem, ac domicilium, circa generationis officinam assignamus, ubi procul dubio emerfit ex stagnatione, seu potius separatione feri nutritii; quod primo in vicinia ovarii excitavit tumorem, qui postea latius procurrens, atque per iplas uteri membranas exporrectus, ibi corpus spongiosum, carneo-membranaceum efformavit, quale concrementum nonnulli ex recentioribus molam nutritionis vocare solent. Causam & originem hujus mali referendam esse putamus ad vehementem & inopinatum terrorem, cujus interventu menstrua sanguinis per uterum expurgatio, tunc temporis imminens, ex toto compressa fuit: unde sanguis consueto & solenni exitu prohibitus, retroferri, & fixa statione immorari coepit utero, inque ejus vasis spissus, & copiosus, quam pro loci capacitate collectus, liberum humorum iter intercludendo, materiam & causam subministravit secessioni feri a sanguine, & generationi talis spissamenti, seu molis carneo-membranaceæ, quæ processu temporis in majus extuberans, universum abdominis ambitum ingenti tumore implevit. Est etiam hic necessaria ipsius ætatis animadversio, quam si quis ad generationem hujus mali conspirasse autumat, eum vero convenienter judicare arbitramur. Nam ægra, expletis quadraginta novem annis, attigit utique illam ætatis metam, cui admodum foeminas secundum naturam mori a menstruis defici observamus: ac docet nos constans multorum temporum experientia, foeminas sub illo ætatis ætate, quo lunare tributum solvere desinunt, stagnationibus & secessionibus feri singulariter fieri obnoxias.

Crediderim inter initia nascentis morbi averti potuisse hujus mali proventum, mature & convenienter administrata venæsectione; cujus præsidii neglectus laboranti utique damno & calamitati fuit. Purgantia vero hic prorsus temere & inconsulto fuisse adhibita, quis non intelligit? nam tumor iste, qui

Hoffm. Consult. Med.

incumbit abdomini, non sobnatus fuit ex aquis extra vasorum alveos effusis, ac in ventris spatio coeuntibus; sed potius hæc regio inflata est atque intumuit ex infrapposito, & qui subtus circa uterum firmus ac stabilis inhærescit, glomo carneo-membranaceo, qui ab exiguis initiis per paucillos & inobservabiles auctus, tandem ad grandiolem molem pervenit. Hic vero ætate firmatus non evelli potest purgantibus; unde non mirum est, eorum usum nihil attulisse emolumenti. Eandem ob rationem frustraneus fuit usus thermarum Wisbadensium, quæ ad tale concrementum liquandum, extenuandumque plane nihil valent. Subsequutus est tumor pedum œdematosus: quoniam moles ista nisu & pondere suo subjecta vasa iliaca vehementer coarctat, & comprimit; hinc retardato humorum per venas reditu, serum a sanguine secedit, quod postea in poros ac interstitia carnis sese insinuat.

Est vero imprimis, qui meditatio nem nostram in se convertit, sudor ille exuberans, quo foemina, quamprimum ipsi obrepit somnus, prope modum liquefcit ac resolvitur. Familiarissime ejusmodi sudore madent, quorum succi vitales multis rejectaneis, & a naturali sanguinis textura alienis humoribus sunt inquinati, qui postea per cuticulares meatus, sub somno imprimis magis laxos ac patulos, cum feri vehiculo e corpore effluunt. Hanc vero impuritatis labem, ægrotantis nostræ sanguini citra dubium adspersit fordidus ac lutulentus humor, qui ex illo uterino tumore, velut ex sentina quadam in corpus dimanat: nam quando huc aliquis appellit succus, per se sincerus & integer, protinus ob moram, & cunctatorem progressum a naturali desciscit temperamento, & vitium concipit, qui postea receptus in venas, putida partium squalidarum illuvie sanguinem universum contaminat.

Dispicienda jam venit ipsa hujus insolentioris morbi sanatio, cujus profecto

spes in angusto est; nam recte rem assistantibus nobis, morbi indoles ejusmodi esse videtur, ut certum auxilium plane nequeamus promittere. Quis quæso tantum ingenio, vel arte valet, ut resolvere, vel discutere possit molem istam carneo-membranaceam, quæ potius omnem remedium vim & efficaciam eludit?

Quamobrem erepta morbum ipsum tollendi facultate, id saltem agendum est, ut vitam tueamur, aliaque incommoda, quorum metus ex neglectu hujus mali nascitur, ut fere sunt partium superiorum consumptio, tumor pedum œdematosus, torminosæ flatuum turbæ, præcordia angustantes, convenientibus remediis avertamus.

Atque his omnino obviam iri poterit, si alvi vacationem salvam præstemus tam alimentis, quæ id faciunt, quam subter datis clysmatibus, aliisque, quæ ventrem solvunt, eumque duriorē blande emolliunt. Deinde tale medicamentum propinare oportet, quod non provenire sinat cruditates: quod status difficit, vel foras elidit; ac denique laudabilis ac generosioris chyli confectionem adjuvat. His autem dotibus, si ullum aliud, mirifice excellit Elixir nostrum temperate balsamicum, quotidie inter cibos sumendum; in cujus usu si diutius ægra perseveraverit, non dubitamus fore, ut egregium levamen persentiat.

Insuper ex toto circumcidenda sunt omnia, quæ modo, vel materia nocent, quæ malos succos fovent, quæ difficiliter atteruntur a ventriculo, vel denique magnam inflationem habent. His diligenter, & cum cura servatis, id omnino ægra consequetur, ut sequentis temporibus vacuitate plurimum molestiarum frui, & reliquum vitæ spatium, melius suaviusque traducere possit.

C A S U S L X X I I .

*De subita renis & vesicæ excoriatione
a suppresso fluxu hæmorrhoidali.*

VIr annorum quadraginta quatuor, temperamenti sanguineo-melan- cholici, robustioris corporis habitus, laeta semper ac opipara usus diæta, ob narum hæmorrhagias, sæpius intentatas, & nonnunquam parcius profluentes, juvenis adhuc multis congestionibus, vertigine, animique deliquis infestatus fuit; sed cetera ætate provectiore rectissime valuit, fuerisque congestionibus, per venæsectiones bis quotannis institutas commode supersevit. Quatuor abhinc annis, post prævias intestinorum stricturas, hæmorrhoidalem fluxum primum expertus, & postea singulis mensibus ter vel quater absque ullis molestiis passus est; nisi quod alvum sub ipso fluore haud satis liberam, mictio dolorifica, ac paullo difficilior exceperit, quæ, cum cessante profluvio cruento, etiam remitteret, nec urina unquam mucosi, purulenti, vel sabulosa si quid ostenderet, parvi æstimabatur, & pro effectu hæmorrhoidum haud rite succedentium habebatur.

Verum sexta jam agitur septimana, quum post horrendum frigus, dolores tensivi atrocissimi dorso ac intestinorum ægrum invaderent; & non succedente sueta sanguinis excretionē, magis exacerbati, in acutissimum tandem renis sinistri ardorem, cum mictu perquam difficili, multisque pressionibus stipatum desinerent. Consultus practicus, qui chirurgiam simul exercebat manualementem, ac calculum; ac quum nec remediis accommodatis, nec intruso urethræ cathetere, urinæ profluvium ciere valeret; bini adhuc in auxilium vocabantur medici, qui ex accedente mictu cruento, ac vasis hæmorrhoidalibus externis, ad digiti crassitiem tribus in locis turgescens, erroneum naturæ in negotio hæmorrhoidali successum suspicati, tri-

Hus vasis adplicabant hirudines. His, licet ultra mensuram sanguinis detraherent; tantum tamen aberat, ut dolorum levamen procurarent, quin illi potius, insultu febrili stipati, exacerbarentur, & per tres fere dies cruoris per urethram, plus quam lorii redderetur. Quinta tandem die post operosam catheteris adplicationem, pus cum urina effluere coepit; & horrendi renis sinistri dolores remittebant; hinc removebantur cataplasmata lumbis hæstenuis admota, & vesicæ regioni, ad demulcendas stricturas, imponebantur. Non minus, cum excreta sanies foetorem spiraret penetrantissimum, mixtura quædam ex decocto liquiritiæ, althææ, therebinthina, & vitellis ovorum confecta, ope syringæ in vesicam mittebatur; eo quidem effectu, ut intra triduum lotium ab omni pure vacuum excerneretur. Interim absque catheteris auxilio nulla prorsus redditur urina; licet spissæ caseosæ materiæ, quam antea chirurgus urinam provocaturus, cathetere pertundere debebat, nullæ amplius præsto sint notæ; & post recrudescentes hæmorrhoidales passionis, heri ex improvviso, dexter testiculus adparebat inflammatus. Quamobrem justificime veretur æger, ne in pristina recidat symptomata; ac resistans forsan materia, spissiore, quin calculosam assumat consistentiam; ideoque salutare anhelat consilium, inque primis doceri cupit, num perforatio colli vesicæ locum habeat?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Affectio, cujus medela a me fuit implorata, perardua sane periculique plena est: siquidem non ren sinister solum, sed quoque vesica, a stagnante, retentoque hæmorrhoidali cruore, inflammationem pariter ac ulcerationem jam subisse videtur. Clarissimo huius rei documento sunt peracutus & ardens utriusque regionis dolor, sanies foetida, & ipse cruor cum urina effluentes: juncta vero febris, & dextri testiculi inflammation, malum jam altas egisse ra-

dices, testantur. Urinæ præterea retentio non alii debetur causæ, quam orificii vesicæ, ab humorum affluxu, & inflammatione factæ intumescentiæ ac coarctationi: & optandum omnino foret, ut in ægotante nostro, tanquam subiecto sanguinis succorumque pleno, protinus in morbi principio, vena vel in brachio vel pede secata fuisset; quo factum procul dubio esset, ut sanguisuga turgidis ani venis admotæ, feliciter præstiterint effectum. Verum cum neglecta fuerit sectio venæ; non mirum, si hirudinum intempestivam adplicationem, major sanguinis ad vesicam, tanquam ano vicinam partem affluxus exceperit. Nec negligenda sunt remedia ad infringendum calculum adhibita, & cataplasmata emollientia: quippe quæ ad inducendam cruoris missionem, & maturandam subitanæ renis sinistri supurationem, quam plurimum contri- buerunt.

Quo in rerum statu, ea potissimum esse debet curandi intentio, ut inflammationis progressus omni præscindatur studio. Pretium operæ hoc scopo faciet serum lactis, loco potus ordinarii, sufficienti quotidie forbillandum quantitate; quod sequenti parari poterit ratione. Lac vaccinum recens, addito citri sacco coquitur, sub sine manipulo florum papaveris rhæados permiscetur, tum percolatur, & ad absorbendam aciditatem, cum cancrorum lapidibus & melle maritatum, usui destinatur. Deinceps convenient pulveres temperantes ac nitrosi ex antimonio diaphoretico, lapidibus cancrorum citratis, cornu cervi philosophice præparato, & nitro purificato parati; quibus interponere expediet infusum theiforme, quod herbas veronica, nummularia, pyrolæ, summitates millefolii, radicem glycyrrhiæ, & semen sceniculi habeat. Ex iis porro, quæ extrinsecus juvant, emplastrum saponatum Barbette, bene camphoratum, lumbis ac pubis regioni adplicandum; urethræ vero decoctum liquiritiæ, & althææ, theribinthina, mellique nuptum suadeo injiciendum. Sed colli vesicæ

perforationem, cum periculo haud careat, tanquam supervacaneum commendare haud possum remedium.

CASUS LXXIII.

De calculo renum.

ELapsis ab auspiciis præsentis anni quatuordecim diebus, mane vix expergefactus ex improvise, leviores primum spasmos in scroto, ac maxime testiculo dextro persentiebam; quibus jungebantur intestinorum tormina, punctivus in latere sinistro circa regionem renis dolor;isque simul atrocissimis tormentis os sacrum, cum sensatione pali eidem infixi, occupans; & denique, sumto prandio, copiosissimi sequebantur vomitus. Hæc symptomata sensim invalescebant, atque sua ferocitate omnem ferme superabant patientiam: alvus præterea obstructa erat, & post crebros desidendi conatus, nihil nisi mucum album, tenacemque reddebat, neque etiam flatus trans mittebat. Imputabam itaque huic alvinæ obstructioni omnium afflictionum causam, ad quam referendam, primum aquæ vitæ haustum, deinceps quinquaginta guttulas essentia, quam cortices aurantiorum præbent, & tum spiritum carminativum de tribus, cum essentia castorei, atque corticum aurantiorum maritatum adhibebam. Quorum omnium vim quum eluderet malum, immisi ano moschatos globulos, atque tum hora matutina secunda, cum alvi quadam libertate, & flatuum explosione, desideratum a doloribus obtinebam otium.

Sed succedebat urinæ retentio; siquidem hujus aliquot tantummodo guttulas, non sine ardore ac lincinatione urethræ, post magnos nifus exprimere poteram: donec accedente vespere, per triginta horas immaniter tractatus, a cunctis liberarer molestiis. Abhinc sæpissime redierunt memorata symptomata; verum nec dolorum atrocia æquiparabant priorem paroxysmum, nec per tot inhærebant unquam horas; nec de-

nique semper vomitibus, aut alvi segnitie juncta erant. Interim stranguria sæpius me vexabat; quid? quod aliquando calculus, instar vicæ, absque ullis doloribus, me inscio cum urina excretus, suspicionem affectionis calculosæ quibusdam moveret. At vero, cum calculum absque doloribus urethram transire posse non crederem; nec ullum ex parentibus, vel cognatione mihi junctis cognoscerem, qui calculo fuisset cruciatus; me quoque ab eo adhuc liberum, & inventum in matula calculum, non nisi coagulum in ipso vase successive generatum esse, certus arbitrabar. Sed solitus meus paroxysmus, qui sequente mense Aprilis vehementer me invadebat, rei monstravit veritatem. Postquam enim dolores lumborum ac ossis sacri simul & semel cessaverant; protinus urethra affliciebatur, & ego lotii retentione, stranguriaque acutissima miser torquebar. Sumtis igitur essentia sic dictæ dulcis octoginta guttulis, obdormiscebam; finitque sopore, cum urina sine magna molestia reddebam calculum, pisum magnitudine sua adæquantem; quo excreto, liberum lotio restituebatur iter, & ego valebam rectissime, convictus, me ex calculo laborasse.

Hanc ob causam ab omni casei usu, cujus eram amantiſſimus, prorsus abstinere cœpi: neque tamen minus non modo sub finem mensis Aprilis, calculum instar lentis, facili negotio excernebam; verum etiam sequenti mense Majo, vehementiori prehendebam insultu. Namque sumto prandio percipiebam in solitis regionibus horrendos dolores, cum vomitibus stipatos; nec ab essentia dulci mitigatos. Hora vespertina quinta cy-nosbati grana, tanquam præstantissimum contra calculum remedium, ex præscripto cujusdam amici, quantitate duorum cultri cuspidum sumebam; eo effectu, ut protinus siluerint dolores, atque cœna non minus, quam somno per insequentem noctem placido uti potuerim. Sed postridie ab epulis recurrebant tormenta, & tandem sequebatur calculus, ovali figura præditus; quo eva-

euato, in renum regione pondus quoddam impactum videbatur, & postquam per aliquot momenta federam, tantus dorsum occupabat rigor, ut agre erectus stare valuerim. Hæc dorsum rigiditas per multum continuabat tempus: curabam venam in pede sinistro secandam; ac usurpabam pulverem, a D. Abelio in libro, quem Medicum studiorum vocant, contra calculum præscriptum, & sic se habentem: Recipe spermatis ceti, lapidum cancrorum pulveris anæ drachmam semis, cinnabaris nativæ scrupulum, salis volatilis succini grana sex. M. D. Ex hoc pulveris usu flexilius reddebatur dorsum, multumque sabuli per lotium exercebam; quod ut omne prostriberetur, mane hauriebam potiunculam ab eodem Abelio dicto fini destinatam, cujus hæc est formula: Recipe tartari vitriolati scrupulum, syrupi de quinque radicibus aperientibus, fragorum anæ drachmas sex, aquæ cinnamomi drachmas duas, lapidum cancrorum scrupulum. M. D. Hoc remedii genus illum præstitit effectum, ut abhinc urina post aliquam moram semper deposuerit sedimentum, mucosum tenaci simile; quod vitro urinatorio probe agitato, instar nubis ascendit, atque tum, ubi requievit, in forma rubicundi sabuli ad fundum decumbit; ex quo, mea quidem sententia, calculi ipsius derivi generationem. Ceterum mense Maio adhuc aliquoties calculos minores sine doloribus excrevi; nec ad hanc usque diem fueri paroxysmi accessum sustinui. Mictio hætenus, mox largior, & assumptorum quantitati sufficiens; mox parcius fuit: neque vero ullum prætermitto stimulum, quin ei obsecundans, mingendo me accingam.

Ex remediis, quæ ad infringendum calculi augmentum mihi commendabantur, erat quoque allium, per nycthemeron spiritui vini infusum, & in ipso, quo luna sit nova, articulo sumtum: quod etiam, non sine fructu, & cum in sequente faciliore calculorum excretionem, eo lubentius sumsi; quo magis

Abelius loc. cit. illud commendat, & quod acidum coagulans & lapidificans impediatur, testatur. Quum porro in urina observavi sedimentum mucosum, sabulum rubicundum dimittens, constitui tinctura ex aqua petroselinæ nonnunquam uti; quippe quæ mucum incidere, attenuare, & ad exitum disponere dicitur. Evolvere non minus varios medicorum libros; & ex quibusdam malum meum immedicabile fore percepi, ex aliis autem vidi, non omnem adhuc spem penitus evanuisse; atque simul intellexi, quod curationem tantam esse oporteat, neque intempestiva pellentia, aut resolventia adhibeantur. Vid. WEDELII tr. de medicamentorum facultatibus cognoscendis & applicandis pag. 115. Credi di ergo, me operæ pretium facturum, si ea usurparem medicamina, quæ totum corpus, maximeque sanguineam massam a particulis tartareis, calculi nutritibus, repurgarent: cum autem hæc ad impedienda concrementa in renibus calculosa minus sufficientia arbitrarer, haud alienum putavi, nephriticas interdum conjungere medicinas, quas inter commendatum ex Zwingeri tr. quem vocat *den sichern und geschwinden Artzt*, pulverem, pridie novilunii pariter ac plenilunii pondere unius drachmæ capiebam. Ille sic se habebat: Recipe seminis anisi, sceniculi, cymini, petroselinæ, lapidum cancrorum anæ unciam unam, seminis nasturtii drachmas duas. M. F. pulvis. Nec omittenda duco emollientia, aperientia, ac lubricantia, ut iisdem viæ, per quas calculi pariter ac sabulum abirent, fierent magis lubricæ: ac denique egregium fore eorum usum, quæ calculum imminuunt, persuasus sum: ex quorum consilio a medicis præscripta lego, radices ononidis, urticæ, semen urticæ rubræ, genistæ, baccas juniperi, grana cynosbati, lapidem spongiæ, nephriticum, sanguinem hircinum, leporinum, testas ovorum in cinerem redactas, corallia rubra adusta, lignum nephriticum, gemmas percaræ, cremorem tartari cum diagrydio, calculum humanum in pulverem re-

daſtum, lapides cancerorum præparatos, ſat calculi humani, volatile ſuccini, volatile tartari, chryſtallum calcinatam &c. Quum autem magna opus ſit in adhibendis hiſce remediis, & providentia, & prudentia, nihil ſponte moliri audeo, ſed tuum, Vir illuſtris, conſilium flagito.

C O N S U L T A T I O .

QUantum ex tuis litteris, Vir Reverende, percepi, omnino mihi videris inſigni, ad calculoſam in rene ſiniſtro concretionem pollere diſpoſitione; quæ in eo conſiſtit, quod ren iſte, tono ac robore ſuo naturali privatus, & valde opportunus ſit ad recipienda, quæ ſecretum lotium ſecum advehit, recrementa tartarea, diuturniori mora in calculum abeuntia. At remedia, quæ paſſim legiſti, & quorum permagnus in ſcriptis Medicorum reperitur numerus, ita ſunt comparata, ut majus fere damnum minentur, quam emolumentum: conſultriſſimum potius eſt, ut a prudenti medico ea ſeligantur, quæ tuæ conſtitutioni ſint maxime accommodata; & ea ſubinde vivendi ordinatoꝝ ratio, quæ tibi conveniat. Quamobrem ante omnia talem potum ſeligendum ſuaſeo, qui levis, nec nimis exſiccans, ac ſpirituoſus eſt, & promte cum urina redditur; quo nomine cereviſiæ triticeæ, præ craſſis lupulatis in calculoſis affectionibus ſemper obtinent palmam. Præterea ex cibis fugienda ſunt cuncta acida, caſeoſa, flatulenta, & quæ alvi inducunt obſtructionem. Contra vero inter remedia duo ſunt, quæ ad præſervationem commendo; quorum alterum conſtituit infuſum rheiforme, ex ſummitatum millefolii duobus manipulis, radicis liquiritiæ uncia, ſeminis ſceniculi drachmis tribus concinnatum, & ſingulo mane ad ſex vel octo ſorbillandum vaſcula. Alterum eſt pulvis, qui ex radicis pimpinellæ nigræ, iridis Florentinæ, liquiritiæ, lapidum cancerorum ana uncia una, & olei macis guttis octo componi, & pondere unius drachmæ bis quavis hebdomade vel mane, vel vespere adſumi poteſt. Sub ipſo autem paroxyſmo,

ſi calculorum excretio difficilius ſuccedat, & dolores pariat; præſtat olei amygdalarum dulcium quatuor vel quinque cochlearia, cum drachmis duabus ſucci citri ex juſculo ſorbillare, nec non liquoris mei anodynii, qui dolores demulcet, vomitusque ſedat, quadraginta guttas nonnunquam adhibere. Quibus addere licet clyſteres oleoſos domeſticos; & ſi malum iis cedere recuſet, balneis aquæ dulcis umbilico tenus per tres horæ quadrantes inſidere oportet. Et hæc ſunt, quæ proponenda duxi; quæ Deus reddat ſalutaria.

C A S U S LXXIV.

De affectione calculoſa renum cum podagra.

GENEROſiſſimus vir triginta octo annorum, temperamenti cholericofanguinei, ad animi affectus, præſertim iracundiam faciliſſimus, quam tamen ſupprimere, & artiſcioſe ſimulare poteſt, primos juventutis annos tam in Academia, quam in aula Principis cujuſdam, luxu, diætaque erroribus, quos jam adultior ſtrenue fugit, tranſegit. Neque vero juvenis ullis calamitatum generibus, præter gonorrhœam, preſſus fuit. Elapſis abhinc ſeptem annis in febrem acutam, tum populariter graſſantem, incidit; quæ poſt aliquot hebdomades feliciter proſtigata relinquebat ſudores copioſiſſimos, nullis cedentes remediis. Tandem, ſuaſu amicorum, binas vini rubri menſuras potabat, eo effectu, ut ſudores quidem protinus ceſſarent, horrendi vero dolores, in ipſam denique podagram deſinentes, pedes occuparent. Hæc podagrica affectio ſtatis poſthæc redire ſuevit temporibus; & non niſi per aliquot dies in hærens, inſequuto pedum tumore ſemper evanuit. Sed poſt biennium accedebant dolores dorſi, ac lumborum, quos ſabuli ac calculorum miſtio ſequabatur. Atque hi duo affectus ſemper conjuncti erant; podagricos enim cruciatus excipiebant dolores ex calculo; qui licet atrociores eſſent, tamen bre-

brevi temporis spatio, excreto calculo ac sabulo, remittebant; & vix omni semestri recurrerant.

Verum enimvero, hoc novissimo anno exacerbari videntur symptomata. Namque decem circiter abhinc hebdomadibus invadebat pedes dolor podagricus; qui ab omni quidem tumore vacuus, sed eo majori præcordiorum anxietate, & pectoris dolore stipatus, per tempus diuturnum adfligebat; atque tum in nephriticum dolorem, cum vomitibus, intestinorum torminibus, ac alvi obstructione junctum terminabatur. Quæ adfectiones quamvis variis medicaminibus plurimam partem sint debellatæ; tamen dolores lumborum per ilia ad coxendicem excurrentes adhuc urgent, & sabulum pariter, ac minores calculi quotidie excernuntur. Inter remedia, his malis opposita, est infusum vinosum laxans; & sal volatile oleosum Sylvii, quod æger sub epulis capit; neque minus a tinctura quadam antinephritica, quæ nihil est, nisi tinctura salis tartari, solamen percepisse affirmat. Epulæ ob adpetentiam exigua sunt parciores; nec nisi boni succi comeduntur cibi: sed potui indulget liberalius, vitando vina & cuncta spirituosæ. Absoluta digestionem versus vespere, corpus moderata equitatione exercere, & ab omnibus lubricationibus abstinere solet. Alvus, quæ in paroxysmo clausa est, extra hunc rite fungitur suo officio: urina mingitur valde cruda, turbida, & aquosa, deponitque sedimentum album mucosum, cum sabulo albo, calculisque rubicundis, permixtum: sed post levissimum corporis motum, rubicundior adparet, atque cruenta, & jam parciore reddi observatur. Quæ cum ita sint, tuum, Vir illustri, ad hæc mala abarcenda petit consilium æger generosus; & in eo determinari cupit, an liceat thermis, vel acidulis uti?

CONSILIUM.

R Este pervenerunt ad manus meas litteræ, in quibus Viri generosissimi

adversa valetudo, quæ in podagricis potissimum ac calculosis affectionibus consistit, ample satis ac copiose describitur. Quod si igitur cuncta morbi momenta, sedulo mecum reputem; facile intelligo, massam humorum a salibus scorbuticis tartareisque esse contaminatam; quorum subtiliora, ac volatilia, ad articulorum ligamenta nervosa, tendinosaque procumbunt, & podagram constituunt; crassiora vero, fixiora, atque terrestria, in lotii forma excernenda, in renibus subsistunt, & concreciones calculosæ efformant: quæ in ureteres nervosos impactæ, dolores, spasmos, vomitus, aliæque caussantur symptomata. Harum autem scorbuticarum sanguinis impuritatum primum fundamentum, procul omni dubio in hæreditaria dispositione situm esse videtur; cui deinceps crebri diætæ errores, in juventute commissi, ac forsitan præmaturum, nimiumque veneris exercitium, longe majus addiderunt augmentum; quippe quibus caussis, tonus ventriculi ac intestinorum destructus, & hinc minus laudabilis generatus fuit chylus. Et sane præternaturalis ejusmodi solidarum pariter ac fluidarum partium dispositio, quo altiores agit radices, eo difficiliorem ac intricatorem reddit curationem: quæ in nostro ægrotante adhuc omnino locum habet.

Maxima vero curationis præservatoriæ vis in recto vivendi genere latet: quo nomine omnes calidiores potus, cerevias spissiores, ac valde saturatas, liberaliorem vini potationem, cibos crudos, salitos, flatulentos, acidos, nimium casei usum, fortiozem corporis exercitationem, maxime quæ per equitationem fit, & animi commotiones, in primis incorem, cane pejus ac angue vitare oportet. Contra in locum potus ordinarii, cerevisia triticea, leviori, quæ nullam fovet aciditatem, nec flatus gignit, sed promte vias permeat urinarias, uti; aut si hæc non in promptu fuerit, sequens decoctum potare expediet: Recipe radicis chinæ, scorzonæ ana uncias quatuor, cichorei unciam, seminis fœniculi drachmas tres. Conc. cont. D. S. Species, quarum una cum dimidia uncia ex binis aquæ

aquæ mensuris, per horam decoquatur dimidiam.

Præterea operam præstabit egregiam infusum theiforme mane ad sex vel septem vascula torbillandum, quod sic parari potest: Recipe herbæ veronicæ manipulos duos, summitatum millefolii manipulum unum, radice glycyrrhizæ unciam unam. Conc. Cont. D. Tum inter aquas minerales commendo acidulas Schwalbacenses, per quatuor hebdomades ad ipsam scatebram potandas, & tum subjungenda balnea, quæ vocant *das Schlangen-Bad*, valde suadeo. Quemadmodum porro omnia purgantia, quæ tormina excitant, præsertim folia sennæ, probe sunt fugienda: ita e contrario leniora laxantia, maxime infusum mannatum, etiam sub acidularum potatione, nonnunquam sumere conveniet. Tale hoc esse potest: Recipe mannæ electæ uncias duas, cremoris tartari, terræ foliatæ tartari ana drachmam semis; coque & solve leni calore in aquæ florum acaciæ uncis quinque; colaturæ adde olei de cedro Italici guttas quatuor. M. D. pro una dosi. Nec alienum erit, bis quotannis ex vena in pede tusa, sex vel septem cruoris detrahare uncias. Non minus egregio cum fructu, tam præfervandi, quam curandi sine, adhiberi possunt liquor meus anodynus, & pulvis præcipitans, humorumque temperans a. crimoniam: quibus, si defecerint, & spiritum nitri dulcem, & pulverem, ex lapidibus cancrorum, matre perlata ac nitro depurato confectum substituere licet. Contra podagricos dolores, externis emplastris ac unguentis uti, nihil est nisi oleum camino addere; melius est, solutis paululum tormentis, ad roborandas debilitatas partes, spiritu vini camphorato balsamo meo vitæ nupto, pedes vesperi inungere. Quibus consiliis si aures dederit generosus æger, de felici curationis eventu neutiquam dubito.

CASUS LXXV.

De calculo renum inveterato, cum hernia scrotuli.

VIr quidam, duos & quadraginta annos natus, temperamenti sanguineo-cholericæ, decimo jam quarto ætatis anno tormenta a calculo renibus illata sensit, tumque primum lapidem ex rene sinistro excrevit. Ab eo tempore ad hanc usque diem ren sinister ab omni dolore mansit liber: atque calculi, quos posthæc reddidit, præsertim illi duo, ætatis vigesimo secundo anno excussi, ex dextro semper rene propullularunt; nec nisi levioribus ac brevioribus stipati fuerunt paroxysmis. Octo jam excurrerunt anni, cum inito matrimonio, pristino malo frequentius agitari cœperit: siquidem non modo prioribus conjugii annis, post atrociores dolores, modo grandiores, modo minores abierunt calculi; verum etiam novissime elapsa æstate urina sæpius, cum multis arenulis candidioribus, rubellisque calculis referta, absque doloribus, fere profluxit. Præterea ante binos annos, autumnali pariter ac vernali tempestate, febrem toleravit tertianam; quæ usu corticis Peruviani semper debellata, ultimo vere siluit, & non nisi Augusto rediit mense. Sed post binas accessiones sponte conquievit, & sœtutum post se traxit calculosum paroxysmum. Neque vero pristinis par erat; verum atrocioribus symptomatibus stipatus per octo inharebat hebdomades. Namque dolores in dextrum renem incumbabant assidui; frequentes vexabant vomitiones, & ingens omnium ciborum fastidium; urinae mingebantur interdum cruentæ, cum nullo calculi proventu: vires sensim prosternebantur, & sanguis, qui ob metum febris symptomatice, aut inflammationis renum, ex vena detrahebatur, crusta inflammatoria obdusculatus adparebat. Adhibitis convenientibus medicinis, tandem remittebant & vomitus, & ciborum fastidium; ægerque appetitum, ac vires recuperabat adeo, ut

ut absque molestia cunctis muneribus fungitur, ambulare, curru vehi, decumbere jam possit. At vero urina adhuc est diluta, pallida, nonnunquam subcruenta; dolor stabilis in regione dextri renis, lumborumque inhaerescit, mox levior, mox gravior; nec per tres jam menses, more alias sueto, arenulae abierunt: quae symptomata metum utique faciunt, ne major lapis renem dextrum occupet, ei-que gravissimas minetur laesiones.

Præter hunc affectum, alius adhuc est, qui permultam ægrotanti figit crucem. Nimirum quam sibi juvenis contraxit, adhuc gestat herniam, enterocoeles nomine a medicis insignitam; qua portio omenti ac intestini cujusdam in scrotum delapsa videtur. Hæc vero ad trigessimum nonum usque ætatis annum, nullam prorsus creavit molestiam; & licet testiculus dexter sinistro semper major fuerit, atque durior, ægrum tamen neutiquam impedivit, quo minus equo vehi, ac sæcundis defungi potuerit coitus. Sed a tribus annis, obtusum ac quasi tensivum dolorem in inguinis dextri regione persensit, & ipse tumor herniosus magis grandescere coepit: quos effectus æger partim atrocioribus a calculo tormentis, partim cathartalibus, quas sæpenumero toleravit, affectionibus imputavit. Et quamvis hi dolores in dextra inguinis regione sint levissimi; attamen cum assidui inhaerent, & sinistrum quoque latus occupare minantur; veremur utique, ne ex hac hernia simplici tandem fiat incarcerationa. Ea enim, dum valde inveteravit, nec manu perita reponi, nec ullis subligaculis coerceri potest.

Neque ceterum ignorari oportet, ægram per plurimos annos circa utrumque æquinoctium venam præbere tundendam; victu uti perquam regulari; non nisi triticeam potare cerevisiam, & ad excandescentiam esse facillimum. Non minus congestiones varias, flatulentias hypochondriacas, & alvi segnitiam, absque ullis hæmorrhoidalis fluxus notis, crebro patitur; assiduamque pedum sentit frigus; qui simul intumescunt.

Quæ cum ita sint, judicium consiliumque tuum, Vir illustris, flagitamus; & ad sequentes quæstiones benevolam expectamus responsionem. 1) Quæ remedia calculosæ renis dextri affectioni, opponere liceat, ut præsens tuto eliminetur calculus, & imminens renum inflammatio, vel ulceratio arceatur?

2) Quæ in usum vocanda sint præstidia, si forsitan calculus in ureteris intraverit canalem?

3) Anne sit impossibile, herniam reponere; numquam nulla sint auxilia, quibus debilitati cum toto nervorum systemate, processus peritonæi adeo roborari possent, uti nec major eorundem relaxatio, nec incrementum herniæ, nec intestinorum incarcerationatio debeant timeri?

4) Num naturæ ac constitutioni ægrotantis sit conveniens, præservatorium curationem quotannis instituere, qua ventriculus, cuncta viscera, totumque nervorum genus confortetur, alvi excretio promoveatur, status discentiantur, circulus humorum æquabilis reddatur, & hinc recepta mala, præcaveantur?

CONSULTATIO.

G Ravia sunt, quæ spectatissimum ægrotum immaniter tractant, vitia; quibus consulturus, simulque propositarum quæstionum priori: Quæ remedia calculosæ renis dextri affectioni, opponere liceat, ut præsens tuto eliminetur calculus, & imminens renum inflammatio, vel ulceratio arceantur? satisfactorius non omnino possum, quin satis arduam dextri renis labem, ejusdemque non modo nimiam relaxationem, verum etiam ipsam ulcerationem suspicer: unde partim urinæ suberuentæ, & ab extravasato sanguine tinctæ, partim sabuli, calculique mæctio suam petunt originem. Jam igitur ea esto maxima curationis intentio, ut mali tam inveterati ulterius incrementum præpediamus, majorem inflammationis, ulcerisque progressum inhibeamus, atque metuendam lentam ac hecticam febrem præservemus. Quibus scopis assequendis, consultissimum judicio,

co, ut more haëtenus sueto, ter quotannis vena in pede secetur, sanguisque sex vel octo detrahantur uncia: cui operationi Februarius, Junius ac October menses sunt opportunissimi. Deinceps egregie conveniet potatio acidularum Selteranarum, lacti asinino nuptarum: quæ, sorbillata quotidie mensura una cum dimidia, & interposito singulo oëtiduo laxante quodam, per sex continuandæ sunt hebdomades. Laxans etiam sub initium potationis assumi debet, & hoc sine vel quindecim pilularum mearum balsamicarum, vel infusum mannatum erit proficuum, quod sic se habet: Recipe manniæ electæ unciam cum dimidia, rhabbarbari electi drachmas tres, cremoris tartari ana drachmam, coque & solve leni calore in aqua petrosellini uncias quinque, colatura adde liquoris anodynæ guttas 20. olei de Cedro guttas tres. D. pro una dosi. In hisce sane renum vitiis acidulis Selteranis, cum lacte asinino mixtis, nihil deprehendi salubrius, quippe quæ sanguinem a sordibus purificant, acrimoniam temperant, & ipsi opitulatur ulcerationi: lacti vero asinino etiam vaccinum substitui potest. Ad roborandas porro debilitatas partes, haud ludeatur opera, si æger scrupulos duos pulveris mei præcipitantis, alternis vespers ex aqua pura fontana sumserit; cui etiam scopo utique satisfaciens liquor meus anodynus, alternis pariter diebus ad viginti guttas, ex aqua frigida capiendus. Hoc enim remedii genus non modo in ipsis paroxysmis, horrendos mitigat dolores; verum etiam præservandi sine ad roborandas debiles partes, magnam possidet efficaciam. Neque minus congruum erit, singulo mane infusum theiforme sordere, cujus sequens sit formula. Recipe herbarum veronica, summmitatum millefolii ana manipulos duos, radicis liquiritiæ unciam dimidiam, seminis feniculi drachmas duas. C. C. D. Et cum denique ad hypochondriacas passiones inclinet æger, non sine fructu singulari adhibebit Elixir nostrum viscerale, tanquam præstantissimum stomachicum, minus spirituosum, quod ter quavis hebdomade vel sub epu-

lis vel hora quarta pomeridiana ad sexaginta guttas sumi potest.

Hiscæ simul quarta quæstione soluta, ad alteram: Quæ in usum sint vocanda, si forsân calculus intraverit urereres? respondendum duco: quod tum nihil sit accommodatius, quam alvo per clysteres domesticos, largiter oleosos soluta, aliquot cochlearia olei amygdalarum dulcium, cum viginti liquoris anodynæ guttis ex jussculo tepidiori devorare; & loco dolenti vesicam decocto, ex floribus malvæ, sambuci, chamæmeli vulgaris, semine cymini & lacte parato plenam applicare: quibus spasmi, doloresque sopiuntur, & partes paulisper relaxantur, ut commode transire possit calculus.

Et quod denique tertiam quæstionem attinet: Anne prostant remedia, quibus relaxati processus peritonæi ita queant corroborari, ut præcaveatur herniæ incrementum, & incarcerationio intestinorum? duo sunt, quæ hoc sine usurpanda suadeo medicamina. Interne nimirum quatuordecim pilularum balsamicarum vel mane vel vespere nonnunquam devorentur; ut earum ope sordes paritæ ac flatus, herniæ incrementum procurantes, eliminentur. Extrinsecus vero ad inguinalem regionem emplastrum de melliloto, cujus uncia cum binis camphoræ scrupulis sit permixta, imponere, & locum affectum ab omni frigore probe munire expediet.

CASUS LXXVI.

De affectu nephritico simplici.

Purimum Reverendus vir, temperamenti cholærico-sanguinei, a teneris studiorum amantissimus, post vitam per septennium in Academiis sub satis integra valetudine absolutam, sex annos munere scholastico, tædii pathematumque pleno transégit. Neque tamen minus rectissime valuit, nisi quod tandem pectoris adfectionibus premeretur, quæ vero, postquam minus, in quo crebra equitatione corpus movere potuit, subierat, penitus cessarunt; & ille, huic offi-

officio per decennium præfectus, præter catharrales, & interjecto biennio tertiam febres, nullis succubuit morbis. Tum alio ecclesiastico ornatus munere, vitam ingressus est magis sedentariam: in qua non nisi autumno, atque vere, ad visitandas ecclesias, brevibusungebatur itineribus; nec in hoc vitæ genere, quinquaginta jam annos natus, habebat, de quo conquereretur. Hæmorrhoides nunquam ipsi fluxerunt; sed nonnunquam tumor fabam magnus, ani regionem occupavit, semperque sponte evanuit. Præterea a quatuordecim jam annis venam singulo anno in brachio tundendam curare suevit; quæ suavis medici semel in pede secata, & circa autumnale elapsi anni æquinoctium ob gravia negotia plane non incisa est. Ceterum dietam observat strictissimam; spiritum vini fugit, nec vinum, nisi inter convivia, parcissime bibit; cerevisiæ vero devioris unam cum dimidia subepulis potare solet mensuram. Natus quoque est parentibus sanissimis, præter quod mater ante triginta annos ex calculo laboraverit; quæ abhinc ad hoc usque tempus bene habet. Neque ipse calculosam unquam perpeffus est affectionem, nisi quod interdum sabulum rubicundum matulæ adhæserit, quod medici pro saburra scorbutica habuerunt.

Verum enimvero, elapso circiter anno, sumtisque forsan in prandio tribus vini Franconici haustibus, repente veluti stranguria prehendebatur; dolores in sinistro lumborum latere gravativi actensivi per dorsi spinam, juxta ureterum tractum ascendebant, & ipsum lecto affigebant; sed adplicatis sacculis calidioribus, sumtisque pulveris antispasmodicis portionibus, intra tres horas remittebant. Postridie eodem tempore revertebantur eadem passionibus, nec obsecundabant dictis pulveribus: mictionis potius assiduum urgebat desiderium, urina vero guttatim exprimebatur, & graves dolores, sique tensivi atque pressorii sinistro reni incumbabant: ipsum lotium copiosum demittebat sedimentum, ac tandem sabulum, cum nullo calculo. Tandem hora matutina tertia remittebant

hæc symptomata, impositoque lumbis sacculo discutiente, qui flores chamæmeli habebat, oleoque nervino illis inuncto prorsus evanescebant. Vix elapso octiduo recrudescabant, & per octo horas, utut leviora inhærebant, atque molesto ad alvum deponendam nisu, atque sæcum primo, tumque pituitæ albæ excretionem stipata erant. Talis paroxysmus posthæc bis singulo mense rediit, & nec horrores, nec vomitus, sed largos sudores semper habuit comites: neque etiam extra paroxysmum a perpetua circa internum urethræ orificium pressione æger immunis erat.

Consulti Medici ordinabant infusum antinephriticum, pilulas polycrystas, tincturam tartari, varios pulveres, pediluvia, quin & liquorem anodynum mineralem; quibus quidem muneri suo fungendo reddebatur idoneus, attamen molestam illam pressionem per intervalla patiebatur: quæ nec tusa in pede vena, sed paucis detracto sanguine, mitigabatur; nec per institutam sequentiestate peregrinationem depelli poterat, licet sub hac melius haberet, & majori ciborum frueretur appetitu. Missio sanguinis, quæ novissimo æquinoctio autumnali instituebatur, mitigare videbatur gravativam illam in orificio vesicæ molestiam, cui pungens per vices jungebatur dolor; sed illa mox revertebatur, & præcipuum est incommodum, de quo jam conqueritur æger.

Inprimis versus epulas invadit; sed, quamdiu his utitur, penitus silet: sumtum infusum quoddam calidum, aut potam ordinariam cerevisiam, vehementes excipiunt ad mingendum stimuli, cum ardore in urethra, & sæpenumero tensivis lumborum doloribus juncti: tumque redditur urina tenuis absque sedimento. Sed quam jejuna mingit, citrino colore imbuta, & diluta est; ac post aliquam moram, farinaceum ad matulæ fundum deponit sedimentum, quod agitato vitro, nubis instar ascendit, tumque arenulas intermixtas ostendit. Quum itaque malum adhuc recens, tamen pertinax videatur: opportunum utique judicat æger, ut

ut ipsi obviam eatur, & ob illam causam Tuo, vir illustris, uti cupit consilio.

CONSILIUM.

MOrbus, quo Vir plurimum Reverendus divexatur, adhuc est nephriticus simplex; qui nisi tempestivis praesidiis oppugnetur, metum omnino facit, ne in calculosum transeat. Hujus autem origo non modo haereditaria, & a matre accepta dispositioni; verum etiam ipsi aegrotantis aetati, quae virilis est, ac denique intermissa sectioni venge debetur. Causa mali haeret in uretere sinistro, ubi in vesicam ingreditur, non a calculo, sed mucagine spissa, sabulo permixta obducto: unde lotii descensus in vesicam impeditur, & violenti spasmi, doloresque in uretere, vesica, urethra, ac vicino recto intestino ardentes, suos mutantur natales. Praeterea spasmorum istorum atrociam, libero humorum per venas haemorrhoidales itineri, obex ponitur; ideoque partim tuberculorum anum obsidentium, partim tenesmi, atque excretionis materiae pituitosae pellucidae ratio luculenter patet. Praecipuus autem fomes, ex quo saburra pituitosa ac arenosa, ureteribus impacta, propullulat, non nisi in rene latet sinistro: in quo, malo diutius perseverante, obitumum nimis laxum ac debilitatum, calculosa concrementa facillime poterunt generari.

Quo igitur convenientes ferantur supplicia; necessarium ante omnia ducō, ut vena in pede circa quodvis aequinoctium, quin etiam aestivum solstitium, regulariter incidatur. Deinceps adventante vere, curationem cum acidulis Selteranis oportet instituere; quae etiam praesenti tempore, si tres earum partes cum una vini Mosellani fuerint permixtae, vicem potus ordinarii commode explebunt. Tum excellentem operam pollicetur liquor meus anodynus; cujus quadraginta guttae, cum pulveris praecipitantis drachma dimidia maritatae ex haustu aquae frigidae, tam in ipso paroxysmo, quam extra illum alternis vespertis assumi possunt. Non minus singulo mane, sex circiter vasa infusi

theiformis sorbillare convenit, quod se habet: Recipe herbae veronicae, summatum millefolii ana manipulos duos, seminis feniculi drachmas duas. C. C. D. Praesertim vero alvi lubricitati semper studendum est; cui scopo vel clysteres, vel manna, pondere unciae unius cum cremoris tartari drachma assumta, optime faciunt satis. Neque minorem utilitatem spondent moderatae corporis exercitationes; sub quibus pariter ac omni reliquo tempore, pedes & dorsum in aequali conservari debent calore. Extrinsecus denique, si dolorum nimia fuerit pertinacia, convenientissime loco affecto applicabitur vesica, lacte calido, cum floribus sambuci ac chamamelis decocto repleta.

Relatio ulterior.

REcte & ex praescripto usus est aeger commendatis praesidiis, sed Selteranas aquas, cum illarum haud fieret particeps, potare non potuit. Accidit autem, ut dum corpus aliquando sub itinere vehementer concuteretur, haemorrhoides erumperent, & per octo dies moderatae fluerent: unde quidem magnum cunctorum symptomatum levamen est infectum; at pressio circa vesicam, urinae ardor, atque sabuli mixtio inhaerent. Quare ulterius petit auxilium.

Commendavi itaque, ut usui praescriptorum medicaminum diutius insisteret, & corporis exercitio sedulo studeret; quoniam affectus ejusmodi, temporis diuturnitate potissimum expugnantur. Praeterea vero, cum accesserunt haemorrhoides, pilularum balsamicarum quatuordecim nonnunquam capiendas suasi.

CASUS LXXVII.

De dolore nephritico cum numerosa colorum excretionibus.

VIR quidam illustris, annorum quadraginta sex, temperamenti sanguinei, robustae constitutionis, parentibus sanissimis natus, & a teneris rectissime

me valens, venatoriæ rei semper fuit amantissimus, atque rusticulas venando persequutus, in locis humidis ac paludosis ad ventrem usque obambulare solitus, insignem non raro toleravit refrigerationem. Hinc ad hanc usque diem tanto frigore algent pedes, ut nec calidissimis foveri queant linteis. Præterea per decem jam annos, singulo fere mense, cruorem per sedales venas excernere suevit copiosissimum; neque minus quotannis, nonnunquam bis venam tundendam præbuit; & per totum illud tempus a cunctis intestinorum torminibus, aut spasmodicis vel hypochondriacis symptomatibus vixit immunis.

Verum tertius jam agitur annus, ex quo acerbissimi, atque more infixi aculei pungentes dolores in renem sinistrum incumbebant, tanta acerbitate, ut eger nec stare, nec ambulare posset. Interdum excurrerant hæc tormenta ad imum ventrem, vomitibus, ac summo ciborum fastidio stipata; & binis abhinc annis calculi triginta duo uno impetu sub atrocissimis doloribus excernebantur; cunctorumque symptomatum levamen post se trahebant. Neque vero ab illo tempore conquiescebant tormenta a calculo illata, sed per intervalla cum vomitione, atrocique ad alvum, urinamque reddendam stimulo, tanta sæpius adfligebant ferocitate, ut morti videretur vicinus; donec tandem lapides cum multa pituita excussi solamen inferrent. Interim singulis binis mensibus fluebant hæmorrhoides; & post fortiorem equitationem, cruenta sæpenumero mingebatur urina.

Victu ceterum satis ordinato utitur, nisi quod acidis interdum delectetur cibis; vinique vel Rhenani, vel Mosellani unicam quotidie potet mensuram. Tandem Carolinas thermas sub recto regimine per viginti duos bibit dies; subsequente hac potatione decem, viginti, quinquaginta quotidie excrevit calculos. Urina profluxit crassa, ac uberrimo moco plena, qui siccatus, & candentibus injectus prunis, volatilem ac foetidissimum sparsit odorem, Calculi fuerunt albican-

Hoffm. Consult. Med.

tes, vel potius horum contractæ partes; & quod reliquum est, ab usu dictarum thermarum bene habuit.

Ex his luculenter adparet, atrocium passionum, quibus vir illustris male habetur, causam, concremento calculoso, renem sinistram obsidenti, & inde per meatus urinarios ad vesicam devoluto in acceptis esse ferendam. Quum igitur thermæ Carolinæ non sine insigni fructu adhibitæ fuerint, scire desideravit ager, num ipsi balnea Tœplicesia sint profutura; atque quibus remediis graviora symptomata subinde possint præcaveri?

Quod ergo attinet horum balneorum usum; ego quidem illum minime dissuadere possum. Namque hæc thermæ ob leviores, ac subtiliores, quas foveat, aquas, potenter penetrant cutis poros, tumque fibras tensas emolliunt, motum sanguinis ad partes exteriores, totumque corpus egregie promovent, hinc circulum humorum per interiora reddunt æquabilem, omnesque spasmos, ac dolores, vi blandi caloris pariter, ac humiditatis demulcent. Sed probe cavendum, ne justo sint calidiores hæc aquæ; quare feliciori successu ex scatebra intra conclave deportantur; ibidemque illis tepidioribus, & affusione calidiori in æquali tepore conservandis, singulo mane umbilico tenus per integram horam infundatur. Tum lectus petatur, & haultis in eo aliquot infusi theiformis vasculis, lenis expectetur sudor. Hæc, si contulerint, per sex continuari possunt dies; quod si vero sanguinem nimis commoverint, & urina plane cruenta adparuerit, abstinendum ab illis, & potius pediluvii, quibus singula vespera pedes ad genua usque immittantur, utendum suadeo; quæ etiam, si mane in balnea descenditur, vesperti adhibere licet. Quæcunque horum præsidiorum in usum vocentur; præstat, ut eo melius orgasmi sanguinis sopiantur, vesperti, vel portionem pulveris mei præcipitantis, vel quinquaginta liquoris anodynii guttas adsumere; atque ne segnis sit alvus, sub epulis pruna cocta, vel passulas comedere; hisque minus sufficientibus, unciam

F f

man-

mannæ, cremoris tartari drachmę uni-
ptam mane ex jufculo quodam devorare.

Absoluta hac curatione, redux factus
vir illustris, ut fingulo mane pariter ac
hora pomeridiana quarta per quatuor suc-
cessive hebdomades, quatuor vascula se-
quentis infusi theiformis sorbeat, etiam
atque etiam hortor; Recipe radicis al-
theæ, eryngii ana unciam unam, herbæ
veronicæ, hederæ terrestris, scabiosæ,
urticæ mortuæ, fragariæ, consolidæ sa-
racenicæ ana manipulum unum, summi-
tatum millefolii, florum malvæ, hype-
rici, chamomillæ vulgaris ana manipu-
lum semis, feminis sceniculi, anisi stel-
lati, nitri purificati, ana drachmas duas,
Conc. Conc. D. S. species; quarum un-
cia dimidia cum mensura aquę puræ dimi-
dia coquatur. Excellentissima enim est,
quam hoc decoctum in purificandis reni-
bus, eorumque ulcere consolidando præ-
stat, virtus.

Quod autem jam attinet præservatri-
cem medelam: notari primum meretur,
quod recta sit ineunda victus ratio. Quo
nomine cuncta acida, tamedulia, præ-
sertim acetum, quam potulenta, veluti
sunt Rhenana, vel Mosellana vina omni
studio evitare oportet; quorum in locum
ad roborandum stomachum, haustus vi-
ni generosi dulcioris sub epulis concedi
potest. Cavere porro convenit ab omni-
bus cibis flatulentis, lacticiis, caseo,
fortiori corporis motu, maxime per equi-
tationem, & omni refrigeratione.

Deinceps consultissimum erit, ter
quotannis, nimirum Februario, Majo,
atque Septembri mensibus venæsectio-
nem in pede celebrare: atque pediluvii,
quæ ex aqua fluviali, floribus chamæ-
meli, cineribusque clavellatis parantur,
crebro uti. Potus ordinarii loco commo-
de interserviet hoc decoctum: Recipe radi-
cis scorzonæræ, graminis, foeniculi, as-
paragi ana uncias duas, corticis ligni sas-
sæfras, feminis foeniculi, nitri depurati
ana drachmas duas. Inc. cont. D. S. species
quarum uncia una cum dimidia, ex men-
sura una & semis aquæ puræ, addita
passularum minorum uncia semis, per
horam dimidiam decoquatur.

Ut porro saburra acida, tanquam pa-
bulum concretionis calculosæ, temperetur,
mucus resolvatur, ac per urinam
evacuatur; bis quavis hebdomade, vel
mane, vel vesperi drachmam dimidiam
sequentis pulveris capiendam suadeo:
Recipe lapidum cancerorum unciam se-
mis, lapidis lyncis, cochlearum usta-
rum, feminis lycopodii, arcani dupli-
cati, nitri depurati, ana drachmam un-
am, olei macis guttas sex. M. F. pul-
vis. Alvus si fuerit clausa, tam intra,
quam extra paroxysmum, eviratis om-
nibus purgantibus, beneficio clysterum,
ex decocto avenaceo, floribus chamæ-
meli, oleo amygdalarum dulcium, bo-
tyro, atque sale communi confectorum
solvenda; vel manna interne cum oleo
amygdalarum dulcium sumta molien-
da est.

Et denique in ipsis paroxysmis, si ma-
gna urget dolorum vehementia, præ-
stantissimam opem ferent, vel liquor
anodynus mineralis; vel ipsum oleum
amygdalarum dulcium, succo citri na-
ptum, & ex jufculo capiendum; vel
etiam balnea, ex iisdem, quæ pediluvia
constituunt, speciebus parata. Quibus,
si futuro vere, thermarum Carolinarum
potatio adjungatur, de felicissimo cura-
tionis eventu nullus dubito.

CASUS LXXVIII.

De mictu cruento.

PUella duodecim annorum, tempera-
menti sanguinei, corporis tenerio-
ris, infantilibus nondum perfundæ mor-
bis, patre ex incoercibili hæmoptysi mor-
tuo, matre vero, quæ sanguinis, succo-
rumque plenissima est, nata, a teneris
ferme ad hoc usque tempus sanguinem
cum urina reddere suevit, hisque simul
cruciatum symptomatibus. Color faciei
primum expallescit, ipsa toto corpore
languet, appetitus ciborum perit, præ-
sertim carnes abhorret, nausea fit, men-
tis incidit deliquium; tum mictur urina
crassa, instar cerevisiæ, & ubi per quie-
tem

rem subleat, sedimentum nigricans cernitur. Sæpius atrocita junguntur tormenta; tumque antecedit horror, sequitur æstus ac sitis, atque succedunt dolores in regionem sinistri, novissime etiam dextri renis, incumbentes, & ab hinc ad ossa pubis, fundumque vesicæ excurrentes. Præterea crus affecti lateris obtorpescit; tandemque vomendi superveniunt conatus, ac ipsæ vomitiones, dolorum levamen inferentes. Quando igitur tormenta, infusus clysteribus, datisque convenientibus medicinis, post aliquot dies conquieverunt; mictio adhuc per quosdam dies fertur cruenta, absque sabuli nota; tum redeunt vires, lotium fit tenue ac naturale, ægra recuperat appetitum, somnumque rectissime valet, donec post intervalla quatuor, vel sex hebdomadam, absque ullis causis datis, revertatur idem paroxysmus.

Oppugnatum hæcenus fuit hoc malum variis medicaminibus; datum nimirum extra paroxysmos est infusum theiforme ex herba consolidæ saracenicæ, pyrolæ, radice althææ, ac symphyti concinnatum; detractæque ex vena in pede pronuper tusa binæ circiter cruoris admodum spissi unciz, eo effectu, ut a paroxysmis longius fuerit otium. Potavit porro ægra acidulas Überlingenses, prope Ulmam sitas, per tres hebdomades, iisque in balneo usa est. Sub hac curatione siluerunt quidem cuncta symptomata; at ea absoluta, omnino redierunt, & præter consuetudinem, prævio calore præternaturali, efflorescentia macularum nigrarum, instar morsus publici stipata fuerunt; quæ tamen quinto morbi die cum æstu sponte evanuerunt; atque alvi solutionem reliquerunt. Abhinc continua ferme fuit sanguinis mictio; nec ullis paruit medicinis, quas inter trochiscos de Carabe cum bolo armena mixtos assumpsit: attamen juncti dolores, adhibito remedio, quod ex pulveribus radice althææ, farina hordei, bolo armena, speciebus diatragacanthæ frigidis, semine portulacæ, radice liquiritiæ, & saccharo peni-

dio, paratum, inque lacte calido datum fuit, protinus remiserunt. Nec irritus olim fuit effectus pulverum precipitan-tium cinnabarinorum, nitrosorum, liquoris anodynæ mineralis, essentię millefolii ac cascarillæ nupti, ac tincturæ antimonii acris &c. nihilo tamen minus adhuc inheret morbus: cujus medelam flagitamus.

CONSULTATIO.

Rarissima sane, notatque dignissima est mictio illa cruenta, cujus causa consultus sum, cujusque tam diuturnæ, & cum primis fere incunabulis invadentis, mihi per annos quinquaginta facienti medicinam, nullum sane occurrit exemplum. Namque cum hic morbus, senili potissimum ætati sit proprius; admiratione dignum est, quod jam in tenera se exseruerit infantia. Et nisi forte corruptio ulcerosa renes occupaverit, spem foveo certissimam, fore ut accedente menstrua excretionem hæc molesta cesset adfectio. Ut autem interea, quantum fieri potest, malo feramus suppetias; consultum judico, ab omni vino ac cerevisia abstinere, & pro potu uti decocto sequenti: Recipe ligni santalini flavi, rubri, lentisani ana unciam unam, radicis scorzonere, chinæ, rasuræ cornu cerviani ana uncias tres, florum papaveris rhæados pugillos quatuor, corticis ligni saffras unciam dimidiam. C. C. D. S. species, quarum uncia una cum dimidia ex binis aquæ mensuris, per tres horæ quadrantes, additis passulis minoribus, decoquatur. Quod si haud arriserit: illud alternari potest cum sero lactis dolci, sequenti ratione parando: Lactis caprini recentis binæ mensuræ, succo citri, quantum cochlear capit, permixti leniter coquantur, tum, ut caseosa separetur substantia, percolentur, & denique cum drachmis duabus oculorum cancrorum, & dimidia mellis uncia maritentur, proque usu asserventur.

Præterea non ludetur opera, si bis quavis hebdomade alvus blande purgetur, cui scopo sequens inservit pulvis: Rech-

per rhabarbari scrupulum unum, cremoris tartari grana duodecim, nitri grana tria. M. F. pulvis. Nec incongruum erit, alternis vesperis sequentem pulverem assumere: Recipe radices glycyrrhizæ, ossium sepia ana drachmas duas, succini præparati, feminis lycopodii ana drachmam unam. M. F. pulvis, cujus scrupulus pro dosi capiatur. Extrinsecus ad lumborum regionem, ubi renes siti sunt, adplicare juvat hoc emplastrum: Recipe emplastri spermatis ranarum unciam unam, sacchari saturni drachmam unam, camphoræ grana duodecim. M. Ceterum rectam vivendi rationem observare oportet, & præsertim a cibis acidis, salitis, pomis, omnibus diureticis, utut levissimis, & corporis refrigeratione sedulo cavere.

CASUS LXXIX.

De mictu cruento perquam raro.

VIR quidam sexagenarius, anno millesimo septingentesimo decimo septimo, nocte, quæ Kalendas Januarii antecedebat, vehementibus coli doloribus, quibus jam antea sæpius laboraverat, ex improvise corripiebatur, cum mingendi difficultate stipatis. Colica post paucos remittebat dies; at mictus desiderium inhærebat perpetuum, & absque manifesta causa exacerbabatur. Accedebat tandem cruenta mictio, & sæpius per octo, quin quatuordecim durabat dies; tum reddebatur denuo dilutum, ac tenue lotium, sed cum perpetuis doloribus. Hæc scena per septem anni quadrantes ludebatur; in cassum adhibitis varii generis medicaminibus, ipsisque Egranis acidulis. Anno 1718. mense Septembri, prævia in pede venæsectione, quædam hirudines ano admovebantur, atque laxantia cum mundificantibus juncta propinabantur: quibus factum est, ut sinceri sanguinis effluxus cessaret, sed urina refrigerata copiosum, idque rubicundum sedimentum deponeret, & denique moleculas congruati sanguinis secum veheret. Harum molecularum ultra viginti,

quarum nonnullæ digiti minimi longitudinem adæquantes, peculiari membrana investitæ erant, quædam carneæ prorsus induerant naturam, mense Novembri intra paucos dies excernebantur; atq; tum quiescebant quidem cuncta symptomata, sed mictus dolorificus pertinaciter inhærebat. Tandem superveniebat colica nephritica, omnibus, quæ solita sunt symptomatibus constipata, qua remittente, bini calculi instar seminis excutiebantur, quales etiam post quatuordecim abhinc dies, prægressa eadem colica, in matula cernebantur.

Ab eo tempore urina est limpida, tenuis, absque omni sedimento, attamen frequentissimus urget ad eam reddendam stimulus; ipsum lotium ægre mittitur, sed nunquam prorsus retinetur; anum cruciat perpetuus ardor, atque tenesmus; nec minus glandi dolor pungens, ardensque incumbit, & exinde sæpenumero ad perinæum usque excurret, cum rigida penis tensione: alvus raro respondet; venter scatet flatibus, crebri sunt ructus, ac viciata ciborum cupiditas. Motus succussatorius corporis, & præsertim circa lunæ mutationes quolibet vel levissima malum exasperat motitatio; somnus ob continuum mingendi desiderium interruptitur; vires sibi constant, sed omnium rerum summum est tedium. Dorsum, osque sacrum tormentis caret; at in pubis regione extrinsecus creber sentitur pruritus; interne gravativus percipitur dolor, in dextro potissimum latere conspicuus, & a tussi vel sternutatione exasperatur. Glandi sæpius inhæret sensus, ac si lotium sponte exstillaret; quod tamen non fit; licet interdum præter voluntatem effluat.

Tandem aliquot abhinc diebus redibit cruentus mictus; quo prima die copiosus per intervalla mingebatur cruor; altera fluebat parcius, lotiumque referebat spissum, atrumque sedimentum; tertia octo cruoris sinceri ac coagulati ferebantur uncia; quarta reddebatur parum coagulati sanguinis. Hisce diebus, præter frequentem mingendi conatum,

ac pressorium circa pubis regionem dolore, non habebat æger, de quo conquireretur: verum posthæc cum clara tenuisque cerneretur urina, atrocissimi redierunt cruciatus.

CONSILIUM MEDICUM.

EX præmissa morbi historia, aliisque mecum communicatis momentis probe intellexi, virum quendam, summe plethoricum, ex denegata sanguinis per vias hæmorrhoidales evacuatione, colica olim spasmodica laborasse; & postea hucusque gravi dysuria, cruentaque mictione vehementer discrucari. Peculiaris vero mictui sanguineo hic debetur animadversio; quippe quæ neutiquam ex renum vitio, venarumque emulgentium ruptura, tanquam frequentissima hujus affectionis causa dependet; sed potius ex ramo venæ hæmorrhoidalis externæ hypogastricæ, qui suffragante Anatomicorum, inque primis **BAUHINI Lib. I. cap. XX.** testimonio, in nobilioris sexus personis multos ad vesicæ cervicem spargit furcules, disrupto, cruoremque in vesicæ cavum effundente suos mutuatur natales. Hæc mictionis cruentæ species, licet non adeo frequens existat: attamen illius quædam in libris medicorum fit mentio. Sic enim **HOECHSTEDERUS obs. Dec. 1. schol. casu 2. Fundit sapius**, inquit, hæmorrhoids externa sanguinem in vesicam, ut absque vitio renum mingatur, quod in nobili quædam licuit videre. Conf. etiam **MISC. NAT. CUR. Dec. I. anno 8. obs. 23.** Hujus vero affectionis hæc potissimum sunt notæ: Renum, lumborumque regio dolorum gaudet vacuitate, at perpetua mingendi vexat cupiditas, anum torquet continuus ardor, atque tenebimus, glandem obsidet dolor pungens, ardens, lancinans, & ad perinæi regionem, cum rigida penis tensione propagatur, atque vi contentus alvus pertinaciter stringitur, flatulque ventrem distendunt. Quæ cum in nostro casu præsto sint symptomata, dolorque gravativus dextrum præcipue inguinis latus, cum molesto pruritu exerceat, nullum superest du-

Hoffm. Consult. Med.

bium, quin sedes mali in pelvi, partibusque ibidem sitis, vesica nimirum ac intestino recto hæreat.

Quando enim cunque cumulati, accedente vita sedentaria, humores circa dictas regiones stagnant, disrumpuntur vasa in cervice vesicæ sita, magnamque sinceri sanguinis plorant quantitatem. Quod si vero cruor paucis dumtaxat guttulis per vasorum officia exstillaverit, coagulatur successive, & cum tenaci, qui vesica continetur, mucocommixtus, constituit moleculas illas sanguinis congruati, membrana quadam investitas. Huc quadrant verba, quæ in **M. N. C. cit. loc.** exstant, & sic se habent: *Tandem cum maximo cruciatu, & ardore vehementi in ima pube & circa virgam, varios magnos, ac oblongos sanguinis grumos, instar hepatis lucii piscis mingendo ejaculabantur; hinc omnes dolores in momento quasi evanescebant, & urina postea tota pellucida &c.*

Verum enimvero hos affectus, maxime si senibus eveniant, & altiores egerint radices, curatu difficillimos esse, ipse jam confirmat **HIPPOCRATES**, dum **Secl. 6. aph. 6.** scribit: *Quæ circa vesicam consistunt affectiones, operose sanantur in senibus.* Neque tamen desperandum est, & quantum possibile, malo obviam eundum, ne in ulcerationem, ac lethiferam sphacelationem tandem transeat. Quo fine operæ erit pretium, ter quotannis venam in brachio pertundere; & alvi lubricitatem, vitatis sedulo purgantibus, & aloeticis, ope passularum rhabarbarinarum conservare perpetuam. Pro potu ordinario utendum est decocto ex radice chinæ, sarsaparillæ, santalo rubro, & citrino ac glycyrrhiza confecto: abstrahendum ab omni cerevisiæ vinique potatione, nisi quod haustus generosi Burgundiaci inter epulas concedatur. Neque vero conveniunt acidulæ, nec thermæ, nec balnea; sed extrinsecus roborandi pariter ac discutiendi fine, ad perinæi regionem aqua arquebusadæ intra lintea duplicata noctu præsertim adplicare juvabit.

CASUS LXXX.

De mictione cruenta, & urinae incontinentia ex tumore pedum præposuere tractato.

VIR annorum 66. ante sex circiter annos; totus calens sudoreque perfusus, libero se tradidit aeri; & inde tantum incidit frigus, ac sigelidissimæ immerfus esset aquæ. Mox periit ciborum appetitus; atque tumor quidam pedes occupavit, brevique tempore usque ad præcordia ascendit. Accitus medicus hydropicum subesse ratus tumorem, flavum dedit pulverem; ex quo venter impetuosè solvebatur, ac intumescencia prorsus evanescebat. Tribus abhinc annis, de novo grandescere abdomen cum pedibus; & priori pulvere, junctis hydragogis, ac diureticis oppugnabatur. At vero succedebat repente urinae incontinentia, & elapso anno superveniebat mictio cruenta; de die non modo adstringens, verum etiam noctem reddens inquietam. Hæc lentis progressibus adeo invalescebat, ut ante sex hebdomades grumi cruenti excernerentur; qui siccati, prunisque candentibus inspersi odorem spargebant, accensis plumis, vel crinibus similem. Alvus plerumque clausa est; & licet sæpius per totam diem nihil bibatur, tamen mingendi molestat cupiditas. Præterea coelo existente calidiori paullo, aut conelavi fervidiori, insignis oris siccitas, ac perpetua urget sitis; cum nocturno potissimum tempore, præternaturalis manuum pedumque jungitur calor. Sudor autem ægerime, nec fortissimis diaphoreticis elicitur; appetitus vergit ad acida; & denique notari meretur, per integrum semestre anum obsedisse coecas hæmorrhoides, ibidemque hæere tubercula, ingenti pruritu ac ardore molestissima.

CONSILIUM MEDICUM.

Gravissima est affectio, quæ Virum Reverendum habet sollicitum; & in primis iniitiis perversa ac improvida

medendi ratione plane corrupta. Tumor enim pedum, quo ante sex annos fuisse infestatus, non nisi a prohibita pervehementissimum frigus transpiratione originem traxit; atque remediis discutientibus, blandisque sudoriferis, facillime potuisset debellari. Quum autem pro hydropico affectu habitus, & noxio plane consilio, fortioribus purgantibus æque ac diureticis tractatus fuit: non sane mirandum est, si spissi humores magis exagitati fuerint, & ad urinarias vias majori copia, & impetu propulsi, has relaxaverint, dilataverint, urinæque incontinentiam pariter, ac cruentam mictionem progengeraverint. Accessit & illud, quod magis accumulata humorum copiam nec instituta vanaefectio imminuerit; nec natura per hæmorrhoidalem fluxum subtrahere valuerit; & forsitan quodque potus iusto calidior, sanguinisque per animi affectus, aut alias causas factæ exagitationes, suum contulerunt symbolum.

Quæ cum ita sint; non præstantior mihi videtur medendi ratio, quam ut æger protinus venam in brachio sibi incidendam, atque sex cruoris uncias curet detrahendas; atque tum, misso omni cerevisiæ potu, vel decocto quodam, vel saltem secundaria cerevisiæ, vel denique sero lactis utatur. Hoc parari potest, si lactis recentis mensura duæ, aceto vini, quantum ejus bina capiunt cochlearia, permixtæ, leni calore coquantur; coagulata percolentur, tumque addita sacchari uncia dimidia, oculorum cancerum drachma una, ad usum destinentur. Hujus feri mirabilis sane est efficacia in attemperando sero scorbutico, & æstu demulcendo.

Speciatim quod attinet urinae incontinentiam, huic egregias feret suppetias aqua Hungarica, in cujus mensura dimidia, uncia semis camphoræ sit soluta: qua extrinsecus regio pubis mane pariter ac vespere lavetur, ut relaxatæ vesicæ, viarumque urinaryarum fibræ corroborentur. Tandem vehementer commendo pulverem meum præcipitantem; cujus serupuli duo, cum viginti guttulis liquoris

ris anodyn mineralis maritati, ex haustu aquae frigidae, alternis assumantur vespertis. Quae, ut summum Numen benignissime secundet, ex animo precor.

CASUS LXXXI.

De difficultate mictionis a calculo vesicae.

VIR generosus, quinquaginta annorum, habitus corporis strictioris, ac macilentioris, qui variis per multos annos praëliis interfuit, multasque corporis defatigationes, febresque continuas, ac castrenses toleravit, jam tussi molesta, mingendi difficultate, ac hernia inguinali graviter discruciat. Tussi quidem per viginti sex annos laboravit, vernali ac autumnali tempestate longe vehementiori; neque tamen reliquis anni temporibus plane intermittente, & matutinis praesertim horis, cum excretionē pituitae nunc albae, nunc luridae flavaeque, pertinaciter infestante. Octodecim elapsis annis, abscessu pulmonum satis gravi correptus, & ab illo tandem liberatus, memoratam retinuit tussim, spirandi difficultate stipatam: quae jamjam insigniter vexat, si vel per scalas ascenderit, vel in frigido obambulaverit aere: atque materia, quam excreat, licet nec purulenta sit, nec sanguine tincta, tamen putrem saepius in ore relinquit saporem; peccore ab omnibus puncturis libero.

Mingendi porro quod attinet difficultatem; scire licet, quod ante quinquennium urina copiosam materiam mucidam & viscosam, albi plerumque coloris deposuerit; neque vero, dum non nisi crebra mictioungebatur, magnam stimabat hanc affectionem aeger, nec eam remediis oppugnabat. Verum tribus abhinc annis, cum ad sanguinem purificandum infusa vegetabilium potaret; mictio prorsus, & adeo cohibebatur, ut praetumore, dolore, & angore, furibundo similis videretur. Ab hoc tempore in eam incidit, singulisque horis aliquoties toleravit molestiam, ut primum, maxime si potui julto magis indulserit, mingendi

cupiditate premeretur; deinde lotium guttatim cum magno conatu redderetur; & tum absque dolore affatim fluere, secumque mucum veheret tenacissimum. In quo rerum statu, saluti suae recto vivendi genere consulere, vi muneris interdicebatur; siquidem noctu, dieque, interdum caelo existente pluvioso, aeglidissimo, equo iter facere ipsum oportebat; quo factum est, ut saepius pertinacissima urinae retentione corripere, doloribusque & anxietatibus atrocissimis torqueretur, & per noctem diemque anxius discurrere cogeretur, donec tandem exillaret primum urina, ac paulatim inter magnos conatus largior redderetur. Accedebant praeterea vehementes reliqui corporis dolores, magis articulares; atque perennis materiae purulenta fluxus, instar eorum, qui virulenta laborant gonorrhoea. Et licet etiam noster, olim juvenis, aliquoties gonorrhoea laborasset; attamen praesens malum minime ab impuro coitu originem traxisse, pertinaciter affirmat.

Postquam igitur contra hoc malum, variorum medicorum consilio frustra fuerat usus; consulit tandem novissime elapso mense Junio quendam medicum, qui ad demulcendos dolores, & pravam virulentae materiae acrimoniam attemperandam, partim emulsiones ex seminibus quatuor frigidis majoribus, papaveris & absorbentibus confectas; partim tincturam antimonii tartarisatam, in qua balsamus Peruvianus niger erat solutus, per tres hebdomades usurpavit, eo effecto, ut materia benignior, ac urinae facilius fieret exitus. Tum iussit aegrum per aliquod tempus, cibis non nisi assis vesci, pro potu decocto ex radice sarsaparillae, chinae, hermodactylis, ligno sassafras, passulisque minoribus confecto uti, ac interdum leniter sudare. Unde factum est, ut rediret ciborum adperentia, lassitudo ac dolores artuum evanescerent; urina rite succederet, somnus fieret tranquillus, alvus quotidie responderet, atque materia & quantitate parior, & qualitate benignior excerneretur, veluti in his est, qui benigna sollicitantur gonorrhoea;

rhœa; & hinc spes suboriretur, fore ut pristinam recuperaret æger sanitatem.

Verum vix per tres hebdomades huic curationi inhæserat; cum mane ex improviso rursus cohiberetur urinæ fluxus; ingentes dolores ardentes, pungitivi, atque pressorii, vesicæ collum graviter torquerent, ipse incurvato corpore, sedendi cubandique impatiens, obambulare teneretur, atque sub atrocissimis stimulis excrementa quidem per alvum redderet, urinæ vero ne guttulam quidem exprimere posset. Tandem post torius horarum intervallum, primo guttatim absque ardore, & paulo post uberius ferri cepit urina; & cuncta protinus silebant symptomata. At vero per novem dies singulo mane recrudescere paroxysmus; ut ideo misso decocti potu, laxans quoddam exhiberetur, atque emulsionem supra citatæ, ac tinctura nominata in usum revocarentur, hisque malum debellaretur. Abhinc non rediit quidem totalis urinæ suppressio; nec mictus ardore stipatur, nec materia, quæ parcius fluit, ullam redolet virulentiam; attamen lotium in fundo vasis perpetuo deponit materiam viscosam, fibrillosam, inodoram, & albicantem; & mingendi difficultas, puncturis atque doloribus, in vesica perceptis, brevi vero evanescentibus stipata, nondum penitus cessavit. Namque non nisi stans mingere potest; & ad mingendum noctu pariter ac die quam sæpissime stimulatur: nec in latera decumbere, sed supinus flexis genibus cubare valet; & ipse sentit, ac si præternaturale quid collum vesicæ occuparet, puncturasque excitaret. Cernitur in matula copiosissimus tartarus, & novissime parum sabuli adparebat. Ceterum vir generosus, lecto nondum affixus est, adpetitu gaudet integro, sed diætam observat strictam, somno fruitur tranquillo, nisi mingendi desiderio turbetur, & sensim contabescit. Ex mercurialibus, quibus raro usus est, melius habet: sed acriora, tincturæ tartari, aliarque lithontripicæ, nec non inviscantia, uti lac caprinum, eœctumque radicis sarsaparillæ malum exacerbant.

Denique quod ad inguinalem spectat herniam; illam ex gravi lapsu ante aliquot annos reportavit, a ferina, ac violenta tussi magis exacerbata. Et cum ab ea, adaptatis subligaculis probe munita, parum molestiæ sentiat: neque tussim, cui jam suevit, magni curet: sola mingendi difficultas multam ipsi crucem figit: cujus quoque causa salutare anhelat consilium, & doceri petit: 1) Quænam sit causa mictus difficilioris, an ulceratio prostaticarum, an simul colli vesicæ ulcus: aut calculus vesicæ, aut saburra viscida, tartareaque collum vesicæ vellicans? 2) Num spes super sit, hoc malum funditus extirpandi? 3) Et quæ huic scopo idonea sint remedia; numnam ex usu thermarum Carolinarum, aut curæ mercurialis, prout a MAYERNE *Prax. Med. Lib. III. cap. 19.* describitur, solamen liceat expectare?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

AD communicatam mecum morbi historiam, & adnexas ipsi quæstiones responsurus; quoad primam, quæ causa sit mictus difficilioris? vero videtur simillimum, calculum vesicæ subesse. Quamvis enim gonorrhœæ summe violentæ sensibiles in emissionem urine complicantur ardores; tamen inter tot hoc affectu laborantium nullum occurrit exemplum, in quo tanta tormenta ægros descruent, quanta quidem in nostro conspiciuntur casu. Et sufficit certe pro demonstranda calculi in vesica præsentia, diurnus ille ac copiosissimus materiæ mucosæ tenacissimæ effluxus, cum vehementi dolorum exacerbatione junctus: quippe qui pathognomonicum quasi huius morbi constituit signum.

Atque in tali rerum statu spes perfectæ curationis mali in tam propeccata ætate inveterati, juxta alteram quæstionem, profecto in angustio est: & illud momentum, quo æger decumbens urinam mittere nequit, testante crebra observatione, justissimam movet suspensionem, calculum jam firmiter cum vesica esse concretum.

Quam-

Quamobrem, tertiæ satisfactus quæ-
stioni, aquarum mineralium, tam ther-
marum, quam acidularum, maxime Spa-
danarum ac Carolinarum usum, sub de-
bito regimine institutum, omnino judi-
co proficuum: quibus adjungendam sua-
deo interne essentiam croci, camphora
permixtam, atque ter quotidie ad octo-
ginta guttas sumtam; extrinsecus vero
infusi millesolii, ac sambuci urethræ in-
jiciendum commendo. Nec alienum e-
rit, si ope chirurgi, ac lithotomi peri-
toris, intruso in intestinum rectum di-
gito, sedes ac situs calculi exploraretur.
Contra vero etiam atque etiam hortor,
ut ab omnibus mercurialibus medicinis,
quæ magis irritant, sedulo caveatur.

CASUS LXXXII.

De mictione dolorifica cum crebro
stimulo.

VIR quidam triginta annorum, tem-
peraturæ paullulum phlegmaticæ,
constitutionis robustioris, a prima fere
infantia insignem semper mucii albicantis
copiam, absque ullis doloribus cum uri-
na suevit reddere, neque hodie, variis
frustra adhibitis remediis, penitus desit.
Adolescentior itineribus in Hollandiam,
Galliam & Angliam perfunctus, nullum
plane sensit sanitatis decrementum; nisi
quod urinæ chylosus quasi effluxus, nec
ab aeris, nec victus mutatione fuerit im-
minutus. Redux ante quatuor circiter an-
nos, coactus fuit sub convivio urinæ flu-
xum justo diutius cohibere. Unde factum
est, ut postridie non nisi post magnos co-
natus lotium, cruore coagulato permix-
tum, mingere posset. Et abhinc perpe-
tuum ad mingendum retinuit stimulum,
adeo ut si vel parvissima lotii quantitas in-
hæreat vesicæ, ille summis urgeatur co-
natus, ac horrendis demum eam ex-
cernat cruciatibus.

Accitus tum medicus, premisis vene-
sectione, aliisque remediis, largam li-
matæ martis quantitatem frustra exhi-
buit; tumque curam lactis ordinavit:
quæ quidem malo levamen ferebat; sed

interveniente febre intermittente abrum-
pebatur. Hac ope corticis Peruviani sub-
lata, & postea dato electuario sangui-
nem purificante, melius habere videba-
tur ager, & per aliquot horas a mingendi
stimulo vacuus esse potuit: attamen il-
le nondum prorsus evanuerat, & in uri-
na pituita alba, fibrosa nunquam non
cernebatur. Commendebantur acidulæ
Pyrmontanæ, sed vix illis uti cœperat,
cum omnia symptomata insigniter exa-
cerbarentur: mingendi desiderium urge-
bat frequentissimum, & ipsa mictio sub
atrocissimis tormentis, interdum cruen-
ta fiebat. Nec juvabant quicquam exhi-
bita multa remedia, nec decoctum Pa-
reire bravæ per tres hebdomades potum.
Consultus itaque alter medicus hæmor-
rhoidale negotium accusabat; doloresque
ac tenesmus circa collum, seu sphincte-
rem vesicæ, a tensionibus valorum san-
guiferorum adjacentium, & quasi cæcis
vesicæ hemorrhoidibus derivabat; ideo-
que interdictis cunctis stimulantibus, &
calidioribus medicinis, ordinabat vene-
sectionem in pede, balsamica, diluentia,
pilulas Stahlîi balsamicas, & acidulas
Selteranas.

His ab egro usurpatis, insigne mali
sui percipiebat levamen; sed octavo cu-
rationis die febrim incidebat continuam,
cum affectus prioris nocturna potissimum
exacerbatione junctam, quæ vero datis
appropriatis medicaminibus, maxime
diluentibus, atque decocto Foresti bre-
vi depellebatur tempore. Quæ sublata
acidulæ Selteranæ iterum conjunctis bal-
neis cum furfuribus tritici paratis, ad-
hibebantur, eo successu, ut bis fluere
hemorrhoides, & noster omnium sym-
ptomatum vacuitate gauderet. Adven-
tante estate nominatè acidulæ denuo in
curæ forma, interpositis pilulis Stahlîanis
usurpabantur: sub quarum potatione be-
ne habebat, sed ea finita, recrudesce-
bant priora pathemata, cum cruento
quandoque mistu stipata, at partim ve-
hementia, partim diurnitate pristinis
longe inferiora.

Præsens itaque valetudinis status hic
est, ut non nisi singulis circiter duabus ho-
ris

ris mingendi sentiat stimulus : ipsa mictio adhuc paululum dolorifica sit, & urina cum mucō albo, eoque copioso commixta. Quod si invalescere videatur passiones; has sumtis pilulis Stahlianis, & una alterave aquarum Selteranarum lagena hausta, statim mitigare valet; quin si per aliquot dies potui harum aquarum superfederit, in atrociores delabitur cruciatus. Quum vero ab hoc molesto malo prorsus vindicari cupiat, tuum, Vir Illustris, consilium flagitat.

CONSULTATIO.

Intellexi ex perscripta mihi Viri cuiusdam spectatissimi agitudine, quod gravi vesicæ affectu, nimirum dolorifica mictione, cum crebro ad mingendum stimulo conjuncta, & per quatuor jam affligente annos, sollicitetur: & vix unam alteramque horulam, absque mictionis necessitate transigere possit, urina ceterum inter atroces cruciatus reddita, mucō fibroso permixta, & sæpius cruenta existente. Inprimis admirationem meretur, quod ante hujus affectus invasionem, jam a teneris, cum lotio mucum albicantem, nullis expurgandam artibus, reddere sueverit. Unde vero luculenter patet, sedem morbi in labe vesicæ, vel potius sphincteris ejusdem sitam esse: & vero videtur similem, quod partim tunica vesicæ interior villosa, quæ mucum secernit subtiliorem, nimis relaxata, vel plane erosa sit, partim vasa sanguinea ob nimium cruoris affluxum, & stagnationem nimis distensa, tunicam nerveo musculosam pariter ac fibras sphincteris ad spasmodicas proritent stricturas; quæ adhuc magis exacerbantur, cum urina ab admixtione mucī, ex dicta villosa tunica stillantis spissior, crassior, atque acrior redditur.

Quantis autem difficultatibus circumsepta sit hujus mali curatio, & quam omnium medicaminum, balneorum, aquarumque mineralium virtutem, licet & per aliquod tempus solentur, eludat,

innumeris comprobatum habemus observationibus. Neque ideo mirum, si commendata hætenus a peritissimis medicis subsidia, veluti sunt cura lactis, acidulæ Pyrmontanæ, Selteranæ, balnea, pilulæ balsamica &c. in casum usurpata: nec a veritate abludit, alterius medici sententiæ, qua sanguinem, exitu per venas sedales privatum, ad vesicam regurgitasse, hujus vasa distendisse, & in varices quasi elevasse, atque ideo mucaginem haud secus ac spasmos vesicæ exacerbasse putavit. Inde quoque petenda est mictionis cruentæ ratio; quæ sicuti sapissime a retento fluxu hæmorrhoidali natales suos mutuatur; ita præsertim potum aquarum Pyrmontanarum, per corpus difficiliter progredientium, & ideo vasa sanguifera magis distendentium ex cepit.

Optassem igitur, ut in promptu mihi esset tale remedium genus, quo perfectam mali curationem perficere, ac polliceri possem: quod vero neutiquam audeo. Neque tamen minus, cum adhuc sic junior ætas, omnes intendere nos oportet nervos, ut, nisi penitus vindicemus ægrum, saltem calculosam, quæ imminet, in vesica præpediamus concretionem. Quo quidem sine vehementer horror, ut ab omni cerevisia, vinisque Rhenanis, ac Gallicis probe abstineat; & ad confortandum stomachum, haustum vini generosi Tockaviensis, vel Anglicani Sectæ sub epulis assumat; & loco potus ordinarii vel acidulis Selteranis solis, vel cum quarta lactis vaccini parte permixtis, vel etiam, si ventriculus tulerit, sero lactis per aliquot menses utatur. Deinceps consultissimum judico, ter quotannis venam, & quidem in brachio semper incidere, ut sanguis ad superiora alliciatur, veluti in coecis fieri solet hæmorrhoidibus: quod si vero cruentes per anum fluor recte successerit, sanguinem e pedibus quoque detrudere licebit.

Mane, adhuc intra lectum, potandum commendarem infusum theiforme, ex herba veronicæ, virgæ aureæ, radice liquiritiæ, semineque fœniculi confectum, & cum syrupo de althea Ferne-
lin.

lilii edulcoratum. Non minus ad tonum partium nervosarum, speciatim vesicæ restaurandum, ac urinæ temperandam acrimoniam, sequens pulvis insigni cum effectu adhibebitur: Recipe corticis Peruviani, ossis sepiæ, succini præparati ana drachmas duas, seminis cymini drachmam, sacchari candi unciam unam. M. F. pulvis, cujus drachma una vel per se, vel cum syrupo de althea Fernelii in bolum redacta per vices propinari potest. Extrinsecus nervina remedia parti affectæ admove decet; cui scopo lintheum, cum vino Pontac, essentia succini ac santali rubri nupto imprægnatum, & pubis regioni impositum faciet satis. Ceterum a fortiori corporis exercitio, & equitatione, cavendum; nec nimis frequenti pilularum usui indulgendum suadeo; præstat potius, si segnis fuerit alvus, eam prunis coctis, passulis minoribus, vel manna moliri.

CASUS LXXXIII.

De continuo ad mictum stimulo ex spasmō vesicæ.

Comes quidam illustrissimus per satis longum jam tempus, affectu hypochondriaco hæmorrhoidali, novis in dies, & atrocioribus symptomatibus stipato, graviter fuit sollicitatus. Natus ille est sexaginta annos, temperamenti cholero-sanguinei, & jam magis ad melancholicum vergentis; adpetitu gaudet integro, cibis cujusunque generis, minus recte mansi vescitur, inque primis pisces marinos in deliciis habet, pro potu cerevisia crassa, spissaque, & vino Rhenano, vel Mosellano, sæpius ad excessum utitur; vitam agit plerumque sedentariam, ac motus fere expertem; atque sub continuis mentis laboribus, a meroribus curisque neutiquam est vacuus. Juvenis adhuc multoties catharris, & perpetua ventriculi debilitate infestatus, nec adultior ab iis liber fuit: siquidem sæpius coryza, capitisque doloribus, non raro ciborum indigestorum evomitione solutus laboravit. Non minus aliquot ab-

hinc annis febrem intermittentem, datis congruis medicaminibus post septem paroxysmos profligatam toleravit; eandemque ante annum tempus, in itinere constitutus, brevi evanescentem perpassus est. Hos febriles insultus exceperat, & extra illos interdum adflixerat scorbutica cutis efflorescentia, qualem urtica producere solet, cum molesto pruritu, & crebra mingendi cupiditate conjuncta, sed sponte semper expirans. Frequentissima vero, quæ Comiti illustrissimo crucem figunt, symptomata sunt hypochondriaco-flatulenta: quæ olim capitis doloribus, temulentia, gravedine, & sanguinis e naribus stillicidio tyrannidem exercuerunt: per novissimum vero biennium, silentibus hisce affectionibus, successerunt molestæ pectoris oppressiones, artuum torpores, tensiones in ischiadica, & lumbari regione, & haud ita pridem dolor quidam, veluti podagricus, pedem sinistram occupare videbatur, a tumore ac rubedine immunis. Alvus erat mox lubrica, sæpius vero constrictissima, nec laxantibus in pilularum forma exhibitis rite obsecundans: in urina vero, cujus mittendæ creberrimum sentiebat desiderium, larga tartari hypochondriaci per longum tempus cernebatur copia. Noctes accedebant insomnes; attamen diurno tempore, sæpius inter epulas ingeas urgebat ad somnum proclivitas.

Venam tundendam præbere, olim plerumque recusavit, aut saltem in brachio aperiendam permisit; quæ elapso demum vernali tempore, cum ultra annum neglecta esset hac operatio, in pede secata est, detracto cruore tenacissimo, atro, multaque mucagine permixto. Tum pugnabatur remediis aperientibus, incidentibus, ac visceralibus, sanguinisque visciditatem respicientibus; hisque factum est, ut per venas hæmorrhoidales cruor ater ac spissus sponte proflueret parca quantitate; quem fluxum medicus magis pro symptomatico, quam vere critico habebat. Succedebat vero alvi segnitie, sæpius per tres dies, non obstante crebriori, sed inani ad istam egeren-

rendam conatu, inhærens, & nonnunquam copiosum alvi profluvium sponte post se trahens.

Verebatur medicus, ne ex infarctu hæmorrhoidali tonus intestinorum nimium esset laxus; atque, vitæ probe cunctis stimulantibus, aloeticis, ac resinosis remediis, non nisi lenia digestiva, aperientia, resolventia, tonica ac visceralia ordinabat; laxandi sine præscribebat infusum rhabarbarinum, mannatum, cum cremore tartari mixtum, & urgente alvi siccitate, clysteres emollientes infundi curabat. Non minus ad diluendam humorum spissitudinem, Egras commendabat acidulas, quæ æstivo hujus anni tempore, sub debito quidem regimine, at pariori corporis exercitatione, per quatuordecim dies, tepidiores quotidie unam capiendâ lagænam potabantur; eo quidem effectu, ut prioribus diebus alvum pariter ac urinam copiose cicerent, sequentibus autem per solam urinam redderentur, alvo rursus existente segni. Ceterum optime sub hac potatione se habebat illustrissimus comes; sed cum hæmorrhoidales reverti viderentur motus, consultius putabat medicus, ab aquarum potu abstinere, & potius balneis, ex floribus chamæmeli, sambuci, herba melissæ, ac fursuribus tritici cum aqua paratis uti: ex quibus fluere cœperunt hæmorrhoides, & post hæc etiam interdum succedebant.

Neque tamen minus remanebat pertinax alvi tarditas, atque perpetuus ad illam pariter, ac urinam reddendam stimulus, cum mictu difficiliore sollicitabatur: quare serum lactis, ejusque mensura dumtaxat dimidia singulo mane porrigebatur per tres hebdomades. Sub hujus potu alvus succedebat, urinaque mingebatur libere; sed vix eo finito utraque molestia redibat, & ad hanc usque diem, ab omnibus doloribus vacua, sed claro consensus, quem vesicæ collum, ac intestinum rectum mutuo fovēt, documento, inhæret. Et tribus abhinc hebdomadibus accidit, ut, cum illustrissimus, sub inimico ac frigidiori cœlo, levi indutus vestitu, iter peregre face-

ret, prævio horrore vehementi, æstu præternaturali, per lenem sudorem soluto corripereetur. Postridie, sequentibusque diebus, tantus sequebatur ad mictum & alvi excretionem stimulus, sed vanus, & pertinaci urinæ retentione stipatus; ut non modo vesicæ spasmus suspicaretur medicus, verum etiam timeret, ne illius inflammatio in propinquo esset: præsertim cum dolores coxendicum, ac testiculorum pertinacissimi, ac nephritis calculosa accederent, urina excerneretur ferme flammea, sabulo nupta, quæ die quarta roseum deponebat sedimentum, ac septima naturalem recuperabat consistentiam. In hoc rerum statu cum insigni fructu extrinsecus ad affectam regionem lotus, ac species emollientes cum lacte in vesica admovebantur; interne temperantia, diaphoretica, ac emulsiones propinabantur; & urina post quartam diem coëla adparente, infusum dabatur mannatum ac rhabarbarinum.

Ceterum per alvum jam eliminantur crebri flatus, ac faeces tenuiores, obditam, quæ est lubricans: creber est desiderium; sanguinea per anum excretio fere quotidie succedit; neque tamen minus restant inflationes hypochondriacæ, somnus turbatus, viriumque prostratio.

CONSILIUM.

Intellexi ex præmissa morbi historia, Comitum, de quo sermo est, illustrissimum, sanguine turgidum, ob malum vivendi genus, neglectamque sanguinis missionem, in affectiones hypochondriacas pariter, ac hæmorrhoidales paulatim incidisse. Hinc enim non modo flatulenta, atque spasmodica symptomata, quæ cavitatem imi ventris, ac præsertim stomachi misere disruiant, suam petunt originem; verum etiam a cruore, exitu suo per venas sedales destituito, eamque ob causam, circa vasa vesicæ languifera stagnante, & horum stricturas procreante, mictus dolorificus, ac perpetuus ad illum stimulus dependet. Licet

Licet enim sanguis per hæmorrhoides nonnunquam eliminetur; ea tamen excretio pro imminuendo superfluo, & discutiendo, qui intra partes ventriculi, intestinorum, ac vesicæ nervosas stagnat, cruore minime est sufficiens.

Sed nolo ulterius inhærere pathologiæ hujus affectus, & potius curationem adgrediar. Hæc in nostro ægotante a sanguinis missione incipienda est; quam per tula quater singulis annis in pede vena, & detractis semper octo cruoris uncis repetendam suadeo; & felicioris fore successus credo, si post singulam venæsectionem hirudines admoverentur ano. Præterea potus seligatur conveniens, necesse est; cui quidem non quadrat spissa ac gravis, qua æger perillustis utitur, cerevisia: hujus vicem melius vel decoctum quoddam, vel acidulæ Selteranæ, cum tertia vini vel Rhegani, vel Mosellani parte permixtæ explebunt; quippe quæ urinæ fluxum promoveant, & cum illa serum falsum, tartareumque proscribunt. Eo majorem hi fontes spondent utilitatem, quo certius imminentes podagram, & renum calculum præservandi vim obtinent; de quibus valde metuo, ne nostro morbo tandem superveniant. Non minus alvi successum facilitare oportet; quod manna uncie unius pondere, cum cremoris tartari drachma, & rhabarbari dimidia sumpta optime conficiemus. Ex pharmacis vero operæ faciet pretium, liquor meus anodyno mineralis, oleo macis nuptus, cujus viginti guttæ, bis quotidie capiantur; hisque per vices pulvis ex nitro, pulvere Marchionum, & aliquot cardamomi granulis confectus interponatur.

At horum omnium vim longissime superabit, recte institutum vivendi genus. Sint scilicet parciores epulæ, cibi masticentur probe; edulia acida, flatulenta, lacticia, poma, casei fugiantur: evitetur otium, & corpus equitando, ambulando, vehendo in curru, ventriculo a cibis vacuo, moderate exerceatur. Arceatur omne frigus, omnisq; humidus aer; habitatio ne sit in locis udis, humilioribus, & animi pathemata cane pejus effu-

giantur. Inter cibos, vel etiam mane loco potus Coffee, jusculis ex carne vitulina, radicibusque cichorei, scorzonæræ, graminis, scæniculi, asparagi, chærefolii, nasturtio, acetosa, lactuca &c. paratis vesci, ac denique futuro vere, Carolinis thermis interne, Tœplicesibus externe uti expedit.

C A S U S LXXXIV.

De dysuria cum tenesmo, & excretionem materiæ flavæ per anum.

VIR annorum sexaginta octo, trigesimo circiter & sequentibus ætatis annis tormenta a renum calculo illata sæpius passus, multos per vices excrevit lapides. Postquam autem suavis cujusdam medici, tam a prandio, quam a cœna, aquæ calidioris, mox cum musco terrestri, mox cum trifolio fibrino, mox cum agrimonia infusi integram libram quotidie suevit assumere: abhinc ad hanc usque diem a calculosis molestiis immunis mansit. At annos sexaginta tres natus, novam incidit affectionem, qua post quemvis vel levissimum corporis motum, urinam minxit sanguineo quidem colore imbutam, nec nullum revera cruorem continentem. Ubi vero corpus requievit, clarissimum, & aquosum denuo reddebatur lotium inter vehementes ardores, & tale per totum adparebat nycthemeron. Præterea sub omni ventilatione ingentes in intestino recto sentiuntur dolores: ex quibus Medici consensu unanimi calculum vesicæ accusarunt.

Per annum novissimum, major accessit symptomatum exacerbatio, siquidem singulis mensibus gravi prehendebatur paroxysmo, qui per sex, quin decem inhærebat dies, & sic habebat: Frequentissimus urget mingendi conatus, sub quo inter doloris quandam sensum, urinæ aquosæ parcam quantitatem, primum facillimo exprimit negotio; mox vero major supervenit difficultas, & lotium guttatim effluit; simul ani stimulat tenesmus, cum excretionem materiæ tenuissimæ, fla-

flavæ parçiffima: ceterum alvus naturaliter refponder, appetitus viget, fomnifque eft integer, nifi quod a crebro mingendi defiderio paululum turbetur. Hic paroxysmus poft aliquot dies, fluxu hæmorrhoidali admodum parço terminatur; tumque per quatuor hebdomades illius vacuitate gaudet æger. Olim hæmorrhoides, non nifi bis, anno nimirum quadragefimo, & quinquagefimo quarto, cruorem fuderunt legitime: unde fufpiciantur quidam medicorum, quod cuncta fymptomata ex cœcis ac retentis hæmorrhoidibus propullulent. Neque enim inanis videtur opinio, fiquidem fub quovis paroxysmo venæ ani turgent, & æger incurvatus incedere tenetur, nifi acerbis inteflini recti doloribus torqueri velit.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, quo vir fpectatiffimus male habetur, & qui partim molefta dysuria, partim tenefmo, & materiæ flavæ per anum excluditione abfolvitur, procul omni dubio in vefica urinaria, & ipfi adnexo inteflino recto verum habet fomitem ac primariam fedem. De calculo quidem revera præfente nondum metuendum effe arbitror; fed materialis potius caufa in fanguine circa recensitas partes ftagnantes erit collocanda, qui exitu fuo per venas fedales deftitutus, diuturniori mora dimittit ferum acre, tunicas veficæ pariter ac inteflini recti ftimulans, & per hoc effluens. Neque vero flocci pendenda eft hæc affectio: namque temporis diuturnitate non modo in verum veficæ calculum abire, verum inteflini recti inflammationem, quin ulcerationem tranfire poteft.

Quare tempeftiva feratur medela, necelfe eft; & fi æger fuerit fanguineæ conftitutionis, ac fanguinem haud curaverit mittendum; illius ex vena in brachio tufa mox fex uncia detrahantur; & interjefta hebdomade, hirudines ad anum adplicentur. Tum vero ab omni vino vel cerevifia cavendum, ac in ejus

lotum fequenti decocto utendum fuadeo: Recipe radicis altheæ, fcorzonæræ, farfaparillæ ana uncias tres, liquiritiæ unciam unam cum dimidia, anifi ftellati drachmas tres. M. Cont. Conc. D. S. fpecies, quarum uncia binæ ex tribus aqua menfuris per horam dimidiam coquantur. Hujus decocti tepidioris libram circiter dimidiam mane pariter, ac vefperi cubitum iturus hauriat æger; reliquo vero tempore illius binæ partes cum vini generofi una mixtæ potari poffunt. Præterea quavis vefpera pulveris mei præcipitantis drachma una ex commendato affumatur decocto: hæcque invicem per quatuordecim adhibeantur dies, quibus elapfis, fi nondum remiferit malum, ulteriori confilio adftitere haud dubitabo.

C A S U S . LXXXV.

De Diabete ex hæfione calculi in uretere orto.

Intellexi ex litteris ad me datis, matronam annorum viginti octo, tenerrimæque corporis conftitutionis, calculofis olim ac hyftericis paffionibus excruciatam, fex abhinc hebdomadibus prefforium perennemque in dorfo, atque præfertim finifiro hypochondrio fenfiffe dolorem, cum hujus lateris aliquali intumefcentia, faftidio, inquietudine, alvi obftructione ac urinæ pertinaci retentione; tandemque hanc in fequenti copiofiffimo lotii tenuioris fedimento, carentis profluvio: & ab eo tempore, mictionem affumtorum liquidorum quantitate longe uberiorem, cum virium proftitutione, inhæfiffe.

Ex hifcè vero momentis, probe exploratis, luculenter adparet, adfectum, quo turbatur generofa mulier, non aliud effe, quam diabetem, ex renum, maxime finiftri nimia, ob calculum in medio ureteris forfan fubfiftentem, fafta relaxatione fubortum. Quomodo enim tali ratione urinæ tranfitus in hoc finifiro latere fuit interceptus, non fieri potuit, quin pars ureteris pariter ac ipsius renis

renis cavitas ab inhærente calculo, & cumulo sero urinoso, nimium expansa dilatataque, dolorificum lateris sinistri tumorem progeneraverit: sub qua stagnatione multa quoque hujus feri quantitas, ad sanguineam massam retroisse videtur. Postquam autem ope externorum paregoricorum, internorumque antispasmodicorum, nitroforum, maxime liquoris anodynii, calculi moles imminuta, spasmique fuerunt mitigati: factum est, ut primo collecta in rene, ureteribusq; urina magno impetu per vesicam eruperit, tumque retroactum antea in sanguinem serum, ex hoc iterum per poros renum laxatos, apertosq; in vias penetraverit urinarias.

Plures ejusmodi mihi jam occurrerunt observationes; quas inter notatu dignissima illa est, quam quatuordecim abhinc annis, cum ad Carolinos degerem fontes, in Comite quodam perillustri adnotare licuit. Huic enim intra decem horarum decursum ultra duodecim urinæ mensuras, incredibile dictu, excreverat: & per aliquod tempus, accedente alio graviori morbo defunctus, atque secatus, ureterem dextrum, insigniter & farciminis instar expansum, quin ejusdem lateris renem, in molem sinistro duplo majorem elevatum ostendit.

Quod vero præsentis mali curationem attinet; necesse ante omnia est, ut dum vires generosissimæ mulieris admodum languent, illæ congruis, temperatis, atque placidissimis erigantur analepticiis medicinis. Ad has spectat mixtura, quæ ex aqua liliorum convallium, cerasorum nigrorum, florum acaciæ ana duabus uncis, cinnamomi sine vino uncia una, coralliorum rubrorum, matris perlarum ana drachma una cum dimidia, spiritus nitri dulcis guttis triginta, julepi rosarum drachmis tribus concinnari, & quavis tertia hora cochleatim assumi potest. Præterea autem summo studio eo erit respiciendum, ut sanguinis ac feri stasis inflammatoriam, ac lethalem plane siderationem, ob summam renis, viarumque urinarum atoniam, viarumque prostrationem facile metuendam

arceamus. Quo fine sacculum discutientem ex herbis melissæ, scordii, floribus myrt. salvia, ruta, floribus chamæmeli vulgaris, Romani, lavendulæ, rosarum rubrarum, ac caryophyllis aromaticis, in vino rubro coctis, parare, & dolenti lateri imponere juvabit. Ex internis medicaminibus commendo liquorem meum anodynum, cujus binæ partes cum una balsami vitæ sint commixtæ, nonnunquam si nullus præsto fuerit præternaturalis æstus, sumendum; atque pulveris bezoardici dosin quandoque interponendam. Mane potare decet insulum theiforme ex mentha, melissa, & veronica confectum; & alium, si sit obstructa, ex rhubarbo parata remedia commode referabunt. Quæ si rite observavit generosa mulier; curationis eventus votis nostris procul dubio respondebit.

Nec spem sefellit hæc medicatio; siquidem pauco post tempore relatum mihi est, ægram penitus convaluisse.

C A S U S LXXXVI.

S I S T E N S

Curationem vesicæ excoriatæ.

H Aud incelebris Vir, annorum sexaginta sex, robusta corporis constitutione, & multo sanguine præditus, ante binos circiter annos horrendos in dorso circa lumbos sentire cœpit dolores. Frustra adhibitis permultis remediorum generibus, Pyrmontanas tandem potavit acidulas; ex quarum usu siluerunt quidem dicta tormenta, sed presso pede sequebantur pressorii in pubis regione dolores, & mistio valde dolorifica, per integrum adfligentes annum. Namque primum assidua mingendi urget cupiditas; & missam tum urinam, tensivi ac lancinantes sphincteris vesicæ pariter ac urethræ excipiunt cruciatus: Urina nec arenulas, nec calculos unquam fovit; sed, ubi conquievit, spissam, mucidamque deponit sedimentum, atque fibrillas internatantes ostendit. Consulti medici

in varias abierunt sententias : quidam enim gonorrhoeam, alii calculum, alii stranguriam, a scorbutica salsaque humorum diathesi sustentatam accularunt.

Ego vero, quum tandem in consilium vocarer, exploratis omnibus morbi momentis, vesicæ excoriationem subesse credidi; quæ, tusa protinus ab initio vena, datisque temperatioribus diureticis, facillime potuisset expugnari. Sed malo jam inveterato, sequentem opponere medicationem, visum fuit consulti-
tissimum.

Primum enim commendavi usum aquarum mineralium, & ex iis vel Wildungensium, vel Spadanarum. Deinceps mane potandum suavi hoc infusum theiforme: Recipe radicis eryngii, althææ ana unciam semis, herbæ veronicæ, equiseti ana manipulos duos, summitatum millefolii pugillos sex, seminis anisi, sceniculi ana drachmas duas. Conc. Cont. D. Tum operæ fore pretium iudicavi, ut quotidie in balneum ex aqua dulci, fursibus triticeis, & floribus chamæmeli paratum descenderet; ac denique semel quotidie octoginta guttas essentia, modo infra posito concinnatæ, ex vino Hispanico assumeret: Recipe essentia corticum aurantium recentium drachmas tres, essentia ambræ drachmam unam. M.

His postquam per aliquod tempus recte usus fuerat ager, nunciavit, se insigniter sublevatum, & tantum non penitus a molesto suo malo fuisse vindicatum.

C A S U S LXXXVII.

De exulceratione vesicæ, intercurrente mictu cruento.

Quinquagenarius Vir, temperature cholericæ, atque strictioris, multis itineribus, variisque corporis fatigationibus defunctus, atque Austriacis vinis olim nimium deditus, tribus abhinc annis de ingentibus in lumbari regione pressoriis doloribus conqueri cepit. Paulo post cum urina sabulum, & tan-

dem ipsum calculum excrevit; qui magnitudine, figura, atque colore, amygdalam adæquabat; & suavi quorundam, in pulverem redactus, ab ægroto assumebatur. Verum, ab illo tempore non nisi sub acerbo dolore, ardoreque urethræ lotium mittere potuit, & cum illo sæpius arenulas, ac minutos calculos reddidit; donec tribus circiter abhinc mensibus loco horum, materia mucida, & vere purulenta, sæpius in frustisingeretur, atque post quemvis, vel levissimum corporis motum, aut aliqualem mictus cohibitionem, cruenta flueret urina. Novissime ardet atque dolor extra mictionem colum exercet; & urina majora sæpenumero frusta puris cernuntur; mictus est difficilis, ani tenesmo stipatus; lotium non raro guttatim stillat; alvus haud respondet, & tantis conatibus deponi debet, quantis vix parturientes opus habent, metum herniæ, in uno latere jam imminenti facientibus; atque dolores urethræ noctu præsertim sunt atrocissimi. Consuluit varios, cosque haud incelebres medicos, multa que remedia, quin & aquas Reinboldsgrunenses interne pariter ac externe, sed in cassum adhibuit; nec ex essentia dulci, pulvere antispasmodico, pilulis contra obstructions &c. ullum levamen percepit: sed a liquore anodyno minerali bene habet, atque per novissimos decem dies purpuram rubram benigniorem, quæ jam desiccari videtur, patitur.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, quo vir quidam reverendus graviter sollicitatur, non nisi ab exulceratione vesicæ, ejusque præsertim sphincteris, cum mictione cruenta stipata, originem trahere videtur. Et doleo sane, quod non statim ab initio perita manu fuerit tractatus: tempestiva enim sectione venæ, atque medicinis temperantibus, decoctisque acrimoniam humorum tartaream, scorbuticamque temperantibus, & evacuantibus, malum hocce potuisset præcaveri. Verum cum jam sit inveteratum, quin in ipsam ul-

ulcerationem degeneraverit, perardua erit curatio, iustissimaque suspicio, ne temporis diuturnitate ex mucro pure permixto, calculosum generetur concretum. Quamobrem, ut præsentis molestiæ mitigentur, & graviores, quæ imminet, arceantur, tempestiva medela opus est. Hanc præscripturus commodam, ante omnia suadeo, ut æger a cerevisia abstinere, & in potus ordinarii vicem sequenti utatur decocto: Recipe radicis althææ, asparagi, graminis, eryngii, rasuræ cornu cervi ana uncias tres, radicis scorzonæ uncias duas, liquiritiæ, cichorei ana unciam unam, seminis sceniculi unciam semis, caricarum pinguum numero sex. M. C. C. D. S. species, quarum uncia tres, addito hordei bene mundati manipulo uno, cum tribus aquæ mensuris, per tres horas quadrantes decoquantur. Deinceps egregium polliceor auxilium a sero lactis dulci, si illius mensura dimidia, mane tepida, & hora pomeridiana quarta potetur frigida. Parari potest, quando lactis recentis una circiter mensura, ad lenem ignem, sub assidua, ne adurat, agitatione, ad consistentiam pulveris crassioris flavi evaporatur, tum affusa aqua eadem, quæ lactis fuit, quantitate iterum coquitur, deinde percolatur, & relicta crassiori substantia, tenuior usurpatur.

Quod si vero hujus potatio haud ariserit, operæ erit pretium, septem vel octo vascula infusi theiformis mane sorbillare, cujus hæc sit formula: Recipe summitatum millefolii manipulos duos, florum chamomille vulgaris pugillos tres, seminis sceniculi drachmas duas. Conc. Cont. D. F. species pro infuso: ex quo singulo mane sexaginta Elixirii visceralis guttas assumere; alternis vero diebus drachmam unam pulveris præcipitantis adhibere decet. Si nimia humorum urgeat abundantia, aut quædam ad hæmorrhoidalem fluxum præsto sit proclivitas, præstat venam in pede secare, & sex vel octo cruoris uncias detrahare. Non minus ante omnia ad alvum, ut sit lubrica, oportet respicere; & hoc fit Hoffm. Confus. Med.

ne sequentem potionem matutino nonnunquam sorbere tempore: Recipe manniæ electæ uncias duas, terræ foliatæ tartari drachmam unam, aquæ florum tiliæ uncias quinque, coque & solve leni calore, colaturæ adde essentia corticum aurantiorum, croci ana guttas triginta. M. D.

Si dolorum vexet atrocitas, non præstantius subsidium est balneo aquæ dulcis; cui ex aqua fluviali, & fursuribus triticeis parato, & tepidiori, umbilico tenus per horam dimidiam insidere expediet: neque ludetur opera, si liquoris mei anodynii quadraginta guttulæ ex aqua pura, aut supra allegato decocto capiantur. Ceterum ab omnibus animi affectibus, maxime terrore, & iracundia, nimia corporis exercitatione, potu calidiori, aereque humido & frigido, summo cavendum erit studio; sub epulis vero haustum vini Sest, aut illius, quod Frontiniac audit, adhibere licebit.

His rite usurpatis, nunciavit mihi æger, se ex illis optime habuisse, cruentam penitus evanuisse mictionem, filamenta mucosa in lotio imminui, ac ipsos dolores, paroxysmosque fieri mitiores: & ex eorundem continuatione longe majus sperat auxilium.

CASUS LXXXVIII.

De pravo vesicæ morbo hæmorrhoidali ex male tractata purpura scorbutica.

Vir, haud infimæ dignitatis, annorum triginta septem, temperamenti sanguinei, corpulenti habitiorisque constitutionis, sub auspiciis anni novissime elapsi, febre prehendebatur purpurea. Accitus medicus regimen imperabat calidissimum, ut intra lectorum cumulum sudore ferme deflueret æger. Sed malum invalescebat, & efflorescentia quotidie copiosior erumpebat: donec ope alterius medici remotis superfluis integumentis, ac calore hypocausti temperato, post trimestre fere tempus,

G g

a sua

a sua molestia vindicaretur. Interim urina remanebat coloris ex atro rubentis, & sedimentum deponebat, sulphuri antimonii aurato simile. Quare uti cœpit acidulis, easque, cum inde melius habere videretur, & urina naturalem recuperaret colorem, per totam astatem, sed quantitate iusto majori potare continuabat, & quotidie sedecim, quin viginti mensuras hauriebat. Mense demum Augusti præteriti anni accidit, ut ex improvviso gravi urinæ ardore corripereetur, ejusque mittendæ creberrimo stimularetur desiderio. Accedebant atroces in abdomine, vesica, urethra, ac ano dolores, modo lancinantes, modo ardentes: urina mingebatur crassa, ac dimittebat sedimentum valde mucosum, cum internatantibus filamentis, modo tenuioribus, modo crassioribus instar abrasæ cuticulæ; adeo ut excoriationis, vel plane ulceris vesicæ aut urethræ adesset suspicio. Dabantur ergo emulsiones refrigerantes; & extrinsecus injiciebantur liquores demulcentes lactei ac mucilaginosi: iisque intra paucos dies cuncta symptomata insigniter mitigabantur, æger per octo horas a mingendi necessitate libererat, urinamque reddebat, sanæ simillimam, & non nisi paucis mucis permixtam.

At post pauci temporis intervallum recidebant priores molestiæ, a doloribus ardoribusque vesicæ, & tam copioso, ut olim, sedimento vacuæ; sed sub mingendi cupiditate, primum puris, quantum cochlear capit, effluebat, tumque reddebatur lotium tenue, nonque nisi filamentis quibusdam imbutum. Debellata & hac per congrua subsidia affectione, spes affulgebat perfectæ sanitatis: sed malum omnibus octo vel decem hebdomadibus revertebatur, nec adhuc penitus cessat. Accedebat novissime molestissimus ani tenesmus, cum vehementibus torminibus, ac refectione muci albi spissiorisque conjunctus, atque dysentericæ, populariter grassanti, sic dictæ albæ hand dissimilis; quo affectu profligato, redibat prior, insigni mictus difficultate junctus.

Ceterum scire licet, cœcas sæpenumero

hæmorrhoides anum occupare; neque vero unquam, licet interdum admotæ fuerint hirudines, fluxerunt. Calculi nullæ se exseruerunt notæ; nec in urina fabulam unquam adparuit. Juvenis adhuc æger laboravit profluvio seminis virulento, sed male curato: & in præsentis curatione cuncta diuretica, calidiora, ac exæstuantia exularunt. Contra vero decocta ex sarsaparilla, radice chinæ, altheæ, ligno santalino confecta, majorem tulerunt opem; nec frustraneæ fuerunt injectiones mucilaginosæ; de quibus notari meretur, quod iis adhibitis, urina tenuis, iisdem vero omissis, spissior rursus fuerit reddita.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

PRæcipuum, quod virum spectatissimum, testantibus litteris ad me missis, discruciat malum, est sæcum ac urinæ, materia mucosa permixtæ excretio, cum dolore urethræ ac tenesmo stipata: cui novissime accessit saburræ mucidæ & albæ per anum dejectio, cum torminibus juncta. Hacce vero cuncta symptomata non nisi cruori, in crassis intestinis, & maxime recto stagnanti, & exitum per venas hæmorrhoidales frustra affectanti in acceptis esse ferenda, certissime credo. Quum enim illæ venæ iusto exiliores, ac pro transmittendo sanguine hæmorrhoidali minus idoneæ videantur, stagnant non in iis solum humores, sed etiam ad vicinam regurgitant vesicam; hæque partes vellicant, ad spasmodicas proritant constrictiones, & diutius subsistentes serosam dimittunt colluviem, primum fluxiliorem, diuturna vero mora spissiore redditam. Talis affectio, ubi mucus albicans cum faecibus exprimitur, nomine hæmorrhoidum albarum, sive mucosarum insigniri solet; & a dysenteria alba, quæ periculosa est, longissime discrepat.

Confirmat sententiam meam inter alia & illud momentum, quo æger ad cœcas hæmorrhoides, licet nunquam fluxerint, proclivis describitur. Muci vero

vero illius fere purulenti, qui cum urina redditur, filamentis instar cuticulæ remixtus, originem ex acidularum, tam copiosa quantitate sumtarum potatione repetendam esse duco. Quum enim vir spectatissimus humores foveat falsos, impuros, atque scorbuticos, sicuti ex febre purpurata, & urina crassiori adparet; atque uberiori aquarum frigidarum potatione, constricta corporis superficie, salutarem prohibuerit transpirationem: factum omnino est, ut succi acres ac salsi, majori quantitate ad vias urinarias, & vesicam compulsi, hujus pariter ac urethræ tonicam internorem villosam, ac glandulosam atroserint & excoarverint. Præterea, dum æger olim gonorrhœa, ejus in glandulis prostaticis prope vesicam sitis est sedes, minus recte percurata laboravit; nullum fere est dubium, quin ex affluxu vitiosorum humorum, nova in hisce etiam locis facta fuerit ulceratio: unde purulentæ materiæ, quæ interdum sola absque lotio profluit, elucescit ratio.

Quod hætenus institutam hujus affectus curationem attinet, de ea non habeo, quæ moneam; siquidem rectissime acriora atque diuretica omissa, & potius demulcentia & leniter exsiccantia fuerunt adhibita. Ut vero meam quoque proponam mentem; ante omnia monendum duco, quod consultum valde fuisset, si percepissem, num æger soleat venam secandam præbere; an venæ in manibus, pedibusque turgant; an vimium gulæ indulgeat; vino utatur; ac vitam agat sine motu desidem? Quod si enim hæc ita se habeant, cuncta symptomata, tempestiva venæsectione ab initio potuissent præcaveri, præsertim cum a sanguinis, aut potius seri abundantia sustentari videantur. Neque vero adhuc elapsa est commoda hujus operationis occasio; consultum enim fore judico, ut protinus ex vena in brachio tusa, sex vel octo cruoris uncias detrahantur; & ab hinc sectio hæc, pro plethoræ ratione, ter vel quater quotannis iteretur; san-

guisugæ vero fugiantur; quoniam majorem humorum ad affecta loca affluxum concitant. Pro potu ordinario hoc commendo decoctum: Recipe radicis chinæ, sarsaparillæ, ligni sassafras ana uncias quinque, fantali rubri, citrini, radicis cichorei ana uncias duas, glycyrrhizæ drachmas decem. Conc. Contr. D. S. Species, quarum una cum dimidia uncia, ex tribus aquæ mensuris per horam dimidiam coquantur.

Egregiam porro utilitatem spondent sequentes balsamicæ, ac consolidantes, simulque leniter laxantes pilulæ: Recipe extractorum cardui benedicti, absynthii, rhabarbari, gummi ammoniaci, mastichis, therebinthinæ venetæ ana drachmam unam, diagrydii sulphurati drachmam semis, croci martis aperitivi scrupulos quatuor. F. l. a. pilulæ, quarum drachma dimidia quovis tertio sumatur die. Reliquo tempore, mane pariter ac vespere drachma una pulveris capiatur, hunc in modum parandi: Recipe ossium sepia, lapidum cancrorum, pulveris glycyrrhizæ, iridis florentinæ ana drachmas duas, succini præparati, nitri purificati ana drachmam unam. F. pulvis.

Præterea, cum scorbutica præsto sit humorum diathesis, non ludetur opera, si ægro placuerit singulo mane, acidularum Selteranarum, tertia vel quarta lactis aut vaccini, aut asinini parte permixtarum, mensuram potare. Extrinsecus ad regionem pubis, aquam arquebusadæ sapius intra lintea adplicare juvabit; & denique eam vivendi rationem inire, ex qua sanitas nullum capiat detrimentum.

C A S U S LXXXIX.

De calculo vesicæ cum incontinentiâ urinae, dysuria, stranguria, ac hernia scrotali conjuncto.

Vir generosissimus rei militaris summus præfectus, sexaginta sex annos natus, brevioris ac macilentioris

staturæ, temperamenti cholérico-sanguinei, a teneris castra sequutus, multique fatigationibus, in Hungaria præsertim debilitatus, præter quartanam, anno ætatis trigésimo per tres annos toleratam, valuit rectissime. Posthæc ex renum calculo laborare, & per vices atrocissime cruciari cœpit: sed illius ferocitatem, potis per viginti annos quotidie aquis Scwabacensibus, mitigare soluit. Decem abhinc annis ex fortiori vomitorio, herniam sibi met acquisivit inguinalem; ex qua, licet subligaculis apte sit munita, inter eundem graves sentit molestias. Ante quatuor annos, cum in horto obambulasset, subito insultu apoplectico prehendebatur, cum oris retractione ad latus dextrum, & manus resolutione paralytica slipato; sed congruis remediis prorsus debellato. At sequenti anno idem revertebatur insultus, & faciei potissimum, linguæque paralytin relinquebat, cum fletu invito; quo, ad hanc usque diem sæpissime, cum vultu lacrymabundo flere tenetur. Sensus externi vigent; sed interni vacillare videntur, dum memoria admodum hebes existit; &, quod notatu dignum, rerum militarium, & quæ officium ejus attinent, promte reminiscitur, sed reliquarum insignem patitur oblivionem.

Hæc symptomata, maximeque fletum invitum permultis, sed frustra, oppugnavit remediis; nec a venæsectione, quam bis quotannis administrari curat, ullum percepit solamen. Accesserunt porius calculosæ affectiones; siquidem, licet per sex novissimos annos nullum excreverit calculum, assidue tamen sabulum in urina cernitur, & a quatuor proximis annis, dysuria pariter, ac stranguria invicem alternantes supervenerunt. Neque hæc molestiæ ullis profligari potuerunt subsidiis; atque ideo dictam herniam magis exacerbant, ut illa grandior omnem impediatur gressum. Tandem duos ante menses, in horum novissime recensitorum affectuum locum successit fluxus urinæ involuntarius; quæ, dum sedet, assidue effluit; ubi vero surgit, molestissimo ad mictum

stimulo urgetur, non prius cessante; quam donec inter obambulandum, vi quadam exprimatur lotium. Quamprimum autem sederit, aut cubaverit, præter voluntatem mox guttatim, mox majori copia profluit; atque partes genitales, præsertim scrotum, ab hernia ad magnam molem elevatum, assidue humectat. Interdum cum urina alvus redditur involuntario: & a vectura malum exasperatur.

Ceterum appetitu adhuc integro fruitur; alvo gaudet lubricante, nec frigore præternaturali, nec æstu corripitur; licet vires sint prorsus dejectæ. Sub epulis ob longam suetudinem vino Rhenano, parca utitur quantitate; cerevisiam potat, quæ nomine *des Duchssteins* venit; mane quædam infusi Theebois vascula sorbillat, sumto deluper frusto panis, & vespere Nicotianam sugit. Motu corporis ob herniam fere omni interdicitur; crebris adficitur sternutamentis, atque os saliva est plerumque plenum. Et in tali rerum statu, ob urinæ præsertim incontinentiam, salutarem anhelat medelam; & scire avet, an ipsi profuturæ sint aquæ minerales.

CONSILIUM.

MOrbus, cujus causa consultus sum, valde est inveteratus atque corruptus; & natales suos partim ex insigni nervosorum partium debilitate, ac ad insultus apoplecticos dispositione; partim calculo vesicæ mutatur; cui stranguria, dysuria, tenesmus, ac involuntarius urinæ fluxus debentur. Quamvis vero spasmodicæ tractiones, ac paralyticæ resolutiones, a quibus etiam invitus fletus dependet, in externis potissimum faciei partibus conspiciantur: attamen summo studio eo est respiciendum, ut motus sanguinis a capite derivetur, ne illius aut seri major congestio, vel extravasatio in crebro tandem subnascat. Augetur hic metus eo, quod generosissimus æger, ob herniam inguinalem, a corporis exercitio, in hisce affectibus saluberrimo prohibetur.

Quamobrem, tam intricatum malum, fun-

funditus exsiccare vix licebit; sed sufficiet, si graves arceamus afflictiones. Et hunc scopum diæticis magis remediis, quam pharmacis assequemur: ex quibus primum potui quædam debetur animadversio. Huic enim nec cerevisia, nec vinum Rhenanum conveniunt; sed accommodatius erit serum lactis. Hoc apparatus, si lac vaccinum, quantitate circiter dimidiæ mensuræ, cum uno cochleari succi citri permixtum, leviter ebulliat, donec coaguletur; tum, ut remaneat caesosa portio, percoletur, & addita lapidum cancrorum, & cinnamomi ana drachma una, levissime decoquatur: quæ portio mane calida, hora pomeridiana quarta frigida potari potest. Inter vina sub epulis concedere licet Hungaricum generosum, vel Gallicum, Frontinac dictum, vel illud, quod singulari arte ex Hispanico conficiunt, & *den vveissen Basser* vocant. Neque alienum erit decocto ex radicis scorzonæræ, rasuræ cornu cervi ana uncia una, corticis ligni sassafras, radicis glycyrrhizæ, cichorei ana uncis duabus, cum tribus aquæ mensuris, addito passulorum minorum manipulo uno concinnato, sub passu uti: a quo etiam quinquaginta guttas Elixirii visceralis assumere expediet.

Præterea cum insigni fructu adhiberi poterunt pediluvia, ex aqua, furforibusque triticeis parata, quibus tepidioribus vesperi immittantur pedes. Ad compescendum vero urinæ profluvium, expediet aquam Anhaltinam intra calidiora lintea ad pubis regionem adplicare: & si Deus vitam ad futurum usque vernale tempus protrahere permiserit, ad fontes Selteranos iter facere, eosque cum binis lactis asinini partibus permixtos potare. Ut denique insultus apoplectici ac paralytici præcaveantur, operæ pretium faciet balsamus meus vitæ, aut nothæ inungendus, aut vertici insillendus: cui quoque scopo egregie satisfaciet pulvis epilepticus Marchionum, cum pauca cinnabari maritatus. Faxit autem Deus, ut hæc præsidia salutari potiantur eventu.

Vix elapsi erant quidam menses, cum mihi nunciaretur, virum generosissimum,

Hoffm. Consult. Med.

ex recedente insultu apoplectico, vitam cum morte commutasse.

C A S U S X C.

De spasmo vesicæ urinariae.

Vir annorum triginta octo, staturæ longioris, robustæ constitutionis, patre podagrico, & anno ætatis trigésimo sexto ex perverso vivendi genere defuncto natus, a teneris castra secutus, & inter potum parciolem, epulas vero largiores, valetudine minus prospera gavisus est. Tribus abhinc annis, post copiosam vinorum Gallicorum potationem, stranguriam, miæctumque dolorificum pati cœpit. Hanc pro gonorrhœa habitam, calidioribus medicis oppugnavit medicinis, iisque magis exacerbavit. Namque per totam insequentem ætatem, calorem sensit præternaturalem, & tantum inter mingendum ardorem, ut etiam urethra sæpius excoriaretur; appetentia manente integra, & crebris mœroribus accedentibus. Tum matrimonii leges subiit, & sub illo novam curarum ac ærumnarum habuit occasionem. Hinc hyeme ex improviso accidit, ut facto itinere, sumtisque largis epulis, cum duabus cerevisiæ mensuris, nocte ingenti ad miæctum stimulo corripere, urinaque cohiberetur adeo, ut candelam ceream urethræ intrudere teneretur; quo facto magna lotii quantitas cum impetu prosiliebat. Ab hoc vero tempore atroces per intervalla in vesica, lumbis, dorso, & urethra percepit dolores, cum magna quidem mingendi cupiditate, sed incredibili difficultate, alvi obstructione, gelidisque artuum extremorum sudoribus stipatos: qui molestus paroxysmus alvo per propinatum laxans soluta, protinus cessat. Sed incerto tempore noxque singulo mense, mox elapso trimestri demum revertitur: & novissima hyeme primum cœcis, mox fluentibus hæmorrhoidibus, & insigni virium prostratione complicatus fuit. Alvus plerumque tardior existit, & venter tactu durior, excrementa vero redduntur indurata, spiss.

spissaque mucagine obducta; & denique in corpore sparsim, & inprimis utroque brachio tubercula quædam adparent. Adpetitu gaudet egregio; vino utitur, & a corporis motu per equitationem, aut uestionem bene habet. Venæsectio elapso novissime anno quater instituta, & mense hujus anni Martio iterata est; potavit quoque acidulas Wildongenses, cum insigni fructu, & multæ saburræ calcaræ per anum excretionem; cum contra Pymontanæ voris haud responderunt.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Postquam morbi historiam, mecum communicatam, probe exploravi, atque virum generosissimum ipse coram inspexi: non possum, quin illius ægritudinem pro graviore vesicæ, ejusque sphincteris, ac urethræ spasmo declararem; a quo vesicæ cervicem constringente, non modo horrendi dolores, totum fere corpus occupantes, verum etiam ardores in urethra, crebri admixtum stimuli, hujusque difficultas dependent. Hujus causæ proxima, non nisi in sanguine impuro, spisso, scorbutico, per vesicæ nervosam substantiam tardius progrediente, ibidemque stagnante collocanda videtur: præsertim cum isti vitij succi per calidiora medicamina, quæ Chirurgi, gonorrhœam suspicantes adhibuerunt, ad vesicam & vasa seminalia, majori impetu ac copia compulsi harum partium tonum insigniter destruxerunt. Accedit præterea & illud, quod æger epulis largioribus, potu vero diluente pariori utatur, & crebrioribus in vinis calidioribus indulserit excessibus; hisque de causis insignem humorum spissitudinem pariter, ac acrimoniam, testantibus tuberculis in cute jam adparentibus, sibi met contraxerit. Nec denique silentio prætermittenda est proclivitas ad fluxum hæmorrhoidalem, qua humores ad intestinum rectum acti, exitu vero per illud destituti, ad vicinas magis partes, maximeque vesicam regurgitarunt, atque ad has spasmodicas stagnando proritarunt stricturas.

Hoc igitur malum funditus expugnaturus, eo studere debet, ut primum humores acres ac spissos diluat, attemperet, & depuret: deinceps horum ad vesicam & intestinum rectum adfluxum præcindat, & derivet; atque tum dolores vehementiores mitiget ac demulceat. Quos ut consequamur scopos; ante omnia sanguinis abundantiam succurrere oportet, eumque sectione venæ, ter quotannis, nimirum Martio, Junio, & Septembri mensibus repetita, atque detractis semper decem, quin duodecim cruoris uncis imminuere. Eidem scopo convenientissimum erit, si forsan cecæ adparuerint hæmorrhoides, illis perita manu tres vel quatuor admoveere sanguifugas. Neque minus, si hæmorrhoidalis profluvij quædam accesserint notæ, hujus successum facilitare expediet; quod optime fiet, si pilularum balsamicarum, drachmæ uni pulveris præcipitantis mixtarum, sedecim ex aqua ab ægro cubitum ituro capiantur.

Deinceps sub hoc morbo, ab omni cerevisiæ potu abstrahendum suadeo; & in ejus locum vel acidulas Selteranas, cum quarta vini parte maritatas commendando; vel hoc decoctum: Recipe radices scorzonæ, rasuræ cornu cervi, radices sarsaparillæ ana uncias sex, glycyrrhizæ, cichorei ana uncias binas, corticis ligni assafras, seminis fœniculi ana unciam dimidiam. Conc. Cont. D.S. species, quarum uncia binæ ex tribus aquæ mensuris per tres horæ quadrantes sunt decoquendæ.

Præterea cum aquis Selteranis completam instituere juvabit curationem; earumque tepidiorum lagænam unam singulo mane, per quinque hebdomades continuando, potare. Hujus potationis initium, a sale Sædlicensi, pondere sex drachmarum sumendo, erit capiendum; hocque quovis sexto die, & denique sub finem repetendum; & inter ipsam curationem, sub epulis ex ultimo haustu, octoginta Elixirii mei visceralis guttæ adhibendæ.

Hac medicatione absoluta, operæ erit pretium, uti sub invasione sucti paroxysmi,

CASUS CXI.

De spasmō & exulceratione vesicæ
cum calculo.

mi, ita quoque extra illum corpus singula hebdomade purgare, decocto quodam mannato ac rhabarbarino: quod, cum largior ejus sit dosi, repetitis vicibus mane forbillare licet, haustis insuper aliquot infusi Theebois vasculis.

Quod si nimia fuerit paroxysmi atrocitas; non efficacius commendare possum subsidium, quam ut æger protinus in balnea temperata, ex aqua fluviatili, & surfuribus triticeis parata descendat, usque per horam dimidiam insideat; iter quotidie iterando. Ex eo egressus, locum dolentem spiritu vini camphorato, linteis duplicatis instillato, probe perfricandum curet; atque intrinsecus pulveris mei præcipitantis portionem, cum viginti liquoris anodyni mineralis guttis, vel ex aqua frigida, vel emulsione, quæ amygdalas dulces, semen papaveris, & aquas analepticas continet, assumat.

Præservandi denique sine, nihil erit præstantius, Elixirio meo viscerali, jam commendato, cujus octoginta guttas ab epulis vel ex haustu aquæ frigidæ, vel decocto superius laudato adhibere præstabit. Non minorem utilitatem pollicetur serum lactis, æstivo præsertim tempore, post finitam Selteranarum potationem, singulo mane, quantitate dimidiæ, quin integræ mensuræ potandum. Hoc paraturus, lactis recentis mensuram unam, succo citri, quantum cochlear capit, permixtam, igni admoveat, ut leniter ebulliat, tumque percolet. Caterum rectum observare decet vivendi genus, in quo corporis refrigerationes, animi fortiores commotiones, exscescentia, spirituosque potus probe fugiantur, epulæ sint parciores, & a cibis acidis, salitis, ac flatulentis vacuæ, & corpus, absoluta ciborum digestionis sedulo moveatur.

Neque vero frustranea fuit hæc curatio: nunciatum enim mihi est, ægrum ab illa optime habuisse, ac convaluisse.

VIR generosissimus, temperamentis cholericis sanguineis, annorum quinquaginta trium, diætæ moderationis amantissimus, a teneris castra sequutus, multis defatigationibus atque vulneribus se exposuit; nihilo tamen minus satis bene valuit, nisi quod anno ætatis vigesimo, fluxu seminis virulento laboraverit; qui a Chirurgo variis medicamentis tractatus, reliquit tamen seminis stillicidium & per annum tempus contumaciter continuans, & tandem sponte desinens. Tribus autem abhinc annis, ætatis quinquagesimo, ex captivitate, quam diu passus erat, redux subdito doloribus lumborum & ossis sacri prehendebatur; quos pro tormentis a calculo illatis habens, pulverem quandam ad calculum specificum, suaso antici, luna existente plena capiebat. Inde cum urina multus mucus, sabulum, quin & calculi reddebantur; sed simul molesta vesicæ affectio succedebat. Namque urinam, quæ mox mucum album, tenacemque, mox sedimentum tartareum rubrum, mox pelliculas albas continebat, non nisi inter horrendos cruciatus, ac tantos ardores, ut externa cutis arderetur, mittere poterat: mox gravis dolor pressorius sphincterem vesicæ, ardensque sensus collum ipsius in peritonæi regione exercebat; mox guttatim mingebatur; mox urina sub ipso fluxu cohibebatur. Sub decubitu, pondus quoddam ad illud, in quo cubabat, latus devolvere videbatur; atque tum miæctus facilius, sine dolore erat.

Ex hisce momentis calculum vesicæ, ex renibus eo perductum, & a copioso, quem irritata tunica villosa fundit, mucos majora capientem augmenta medicis suspicabatur. Hinc præter balnea, purgabat blandioribus balsamicis, emollientibus, leniterque diureticis, veluti erant decoctum Foresti, oleum amygdalæ.

larum cum spermate ceti, & pauca therebinthina. Calidiora dissuadebat: attamen æger aquam vitæ antinephriticam sua sponte sumebat, quando difficilior erat mictus, quem eo remedio paullo facilitavit. Mittebatur quoque ad plethoram imminuendam sanguis ex pede: nihilo tamen secius recensitæ affectiones perseverabant.

Quum ergo integro anno, sub his affectionibus transacto, nullus exercebatur calculus, in perinæi regione ardentes dolores, ad urethram excurrentes sentiebantur, & tandem urina mingebatur cruenta, simul foetida: iusta quidem erat suspicio, vesicæ subesse ulcerationem, num vero hæc a calculo, aut tenesmo hæmorrhoidali, aut muco viscido ac acri originem traxerit, adhuc latebat. Tandem dubium solvebat calculus, in urethram irruens, ac forcipe extractus, qui cum fabam minorem magnus, more calculi vesicæ minus consueto, valde friabilis esset, pro recentiori concremento ex materia purulenta, ac tartaro mixto habebatur.

Dirigebatur itaque curandi intentio & ad humorum affluxum derivandum, & ulcerationem consolidandam: priori scopo venæsectiones, leniora laxantia manata, & temperantia inserviebant; alteri partim demulcentibus, decoctis ex radice althææ, farsaparillæ, liquiritiæ & caricis confectis; partim abstergentibus, veronica, millefolio, virga aurea, oleo amygdalarum dulcium, atque therebinthina; partim roborantibus, & leniter adstringentibus, equisetio, millefolio, sanicula &c. fiebat satis. His effectum est, ut mictus fieret facilior, ac dolores perinæi admodum conquiescerent: attamen inconflans erat levamen, & per vices cuncta redibant symptomata, quibus per totum annum tristem scenam ludentibus, novissime superveniebat febris intermittens quotidiana. Non immerito hæc vocari posset apoplectica: namque sub accessione frigore æger per sex vel octo horas, veluti attonitus, sine sensu ac motu cum sopore, stertoreque jacebat; tum excipiebat æstus, & per quatuor circiter horas, cum atrocissimis circa pudenda do-

loribus, atque molestissimo ad urinam alvumque reddendam stimulo junctus inhærebat, & denique in copiosissimum desinebat sudorem. Sub hac febre, ejusque quarto circiter paroxysmo, penis cum scroto cernebatur tumidus, & ad gangrænam usque inflammatus; adeo, ut ob colorem plumbeum sphacelus metueretur: ardentissimus sub mictione, cujus frequentissimum erat desiderium, urethram vexabat dolor, & tandem sub paroxysmi finem, purulenta, foetidissimi odoris mingebatur materia. Notari meretur, in hoc febrili affectu insignem fuisse lactis ebutyrati adpetentiam: ex quo etiam bene habebat, & adhibitis aliis convenientibus medicinis, intra quinque hebdomades, ab hoc magno morbo vindicabatur.

Quo superato, pristinae revertebantur affectiones; mox enim tenesmus hæmorrhoidalis anum occupabat, mox tormenta gravissima vesicam exercebant. Idcirco ad avertendum humorum affluxum, molem sanguinis imminuendam, & affectas partes corroborandas, crebra adhibebantur balnea, vena in brachio singulis mensibus tundeatur, & interne temperantia, cum cortice calcarillæ, vel Peruviano mixta porrigebantur. Verum post primam sanguinis missionem, gravis sequebatur humorum orgasmus; alteram excipiebat febris irregularis, symptomata, alternis diebus magis exacerbata, quæ hucusque continuat. Sub hac perpetuum est lotii stillicidium, quo remittente, tenesmus ani vexat; alvi est adstrictioris, nec ob aversionem admittit enemata; urina mingitur saturata, cum mucoso sedimento. Ciborum adpetentia prorsus perit: contra majus est bibendi desiderium; pro potu utitur, mox decocto ex liquiritia, & fœniculo confecto; mox fero lactis, mox aqua pura, melle edulcorata; mox cerevisia secundaria; sed vinum plane fugit.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX præmissa morbi historia omnino patet, morbi, quem vir generosissimus patitur, præcipuam causam in exul-

ceratione vesicæ, ejusque sphincteris, ac urethræ esse querendam. Hæc gignit in vesica purulentam, mucosamque materiem, quæ cum tartarea, atque terrestri urinæ cohibita substantia permixta, in calculosam concrevit consistentiam, mali symptomata adhuc magis exacerbantem. Ulcus vesicæ testantur ingentes dolores, stimuli ad mictum, ardor, qui comitatur & sequitur emissionem, atque pelliculæ & filamenta, quæ in urina cernuntur. Calculum vero significant, dolor pressorius ad sphincterem incumbens, ardens sensatio collium vesicæ, ac perinæi regionem vexans, urinæ mox stillicidium, mox largior, sæpius tamen intercisus profluxus; & quod ex supino decubitu tormenta mitigentur.

Tanti molestissimi pariter ac periculosi mali origo, ex sanguinis, exitu per venas hæmorrhoidales privati, facta in vasis vesicæ languiferis stagnatione jure meritoque petenda est. Hinc enim tanta membranarum nervearum distensio, sphincterisque spasmodica constrictione suboritur, ut non modo urinæ profluvium cohibeatur, verum etiam vehementiori membranarum constrictione, ex villosa mucus copiosus exprimitur; qui per temporis moram acrior factus, ipsam vesicæ substantiam ærodendo, ulcerationem procreavit.

Quod si enim experientiam consulamus, deprehendimus, spasmodicum ejusmodi ad calculum vesicæ, ex succorum vitalium nimia mole & spissitudine sæpe numero suos mutuari natales: siquidem cruor abundans, si nec tempestiva venæsectione, nec fluxu hæmorrhoidali imminuatur, dicta jam ratione circa intestinum rectum atque vesicam stagnat, ac memorata producit symptomata. Neque dubium est, quin eadem hæc causa in nostro ægrotante locum habeat; præsertim si atroces, quos ille in lumbis, ossequæ sacro sensit dolores; & tenesmus, quo afficitur, hæmorrhoidalem consideremus.

Tales autem vesicæ affectiones, ubi gravis læsio ipsam illius substantiam oc-

cupavit, ob perpetuum lotii acrioris affluxum, ægerrimam consolidationem, atque curationem admittunt; atque sic nihil fere amplius medico superest, quam ut, quæ præsto sunt, tormenta, & graviora mala arceat. Huic scopo magis externa, quam interna facient satis: quæ inter, si vires permiserint, summo cum fructu ano adplicabuntur hirudines, ut earum ope superfluis, & circa hæc loca subsistens cruor evacuetur. De his notandum, quod tales seligi debeant, quæ nec viridescente colore pollent, sed coloris sunt variegati, ac maculis nigris conspersæ. Hæ in loco temperato, & aqua munda asservandæ, atque, necessitate exigente, ano probe mundato adponendæ sunt; quoniam, hoc sordibus imbuto, officio suo fungi recusant. Dum sugunt, minime sunt irritandæ, quia morsus illarum, forsitan ira percitarum, valde noxius observatur: si saturatæ fuerint, sponte decidunt; & si apex caudæ præscindatur, majorem cruoris attrahunt quantitatem. Horum ergo insectorum, tria vel quatuor, singulo mense ano apponere; & antea, si nimia urgeat plethora, quatuor sanguinis uncias ex vena in brachio pertusa detrahare decet.

Præterea non ludetur opera, si emplastrum saponatum Barbette, camphora, & oleo hyoscyami permixtum, ad regionem perinæi, ossis sacri, atque pubis, detonsis prius crinibus admoveatur. Ex internis, sero lactis nihil præstantius commendare possum, quod ex lacte vaccino recenti, cum succo citri permixto, ad lenem ignem decocto, atque percolato paratur, & cum æquali pondere acidularum Selteranarum maritatum pro potu ordinario interserviat. Non minus mane potandum suadeo infusum theiforme, ex radice altheæ, floribus malvæ, & radice glycyrrhizæ confectum, & cum syrupo dialtheæ Fernelli edulcoratum: nec alienum erit, vino illo artificiali, quod ex Hispanico componitur, & sub nomine *des weissen Passers* existat, nonnunquam uti. Et denique alvi siccitati per passulas rhabarbarinas succurrendum est.

C A S U S XCII.

*De spasms vesicæ, & hypochondriorum
ex incerta graviditate ortis.*

M Atrona illustris, quadragenaria, sanguineo-cholerica, valde plethorica, felicissimo per vigintiquatuor annos gaudens matrimonio, quinque liberorum, quorum novissimum ante quinquennium peperit, fecunda mater; elapsi anni mense Martio, rem iterum habuit cum marito. Ab eo tempore per viginti hebdomades siluit uterina purgatio, & accesserunt quædam symptomata, gravidis propria, fastidiumque ciborum, ut utero videretur gerere. His elapsis menses non solum redierunt, verum etiam hæmorrhoides fluere ceperunt, cum intercurrentibus animi defectionibus, ad quas natura proclivis est; quibus non obstantibus graviditatem suspicati medici, iter longius, quod ægræ faciendum erat, diffuaserunt. Verum non hoc solum feliciter, & cum magno sanitatis allevamento confecit; sed menstrua quoque purgatio, licet ter vena in brachio fuerit tusa, quovis mense, & quantitate satis copiosa, & absque vitia, qualitate rediit; quid? quod transactis novem mensibus, loco foetus, cruor per venas sedales, inter atroces imi ventris dolores, animique deliquia prorupit uberrimus. Abhinc varia successerunt incommoda: namque in hypochondriis ac imo ventre per vices sævissima sentiuntur tormenta, tensiva, atque lancinatoria; matutino præsertim tempore nausea vexat molestissima, & fortiozem animi affectum excipiunt vomitus saburræ tenacissimæ. Præterea creberrima ad mictum est cupiditas, redditurque urina copiosa, turbida, mucosa, odorisque foetidissimi: alvus post prævium semper tenesmus, libera est ac laxa, cum stercoreum mucosorum reiectione. Venter superior grandescit, & naturali durior est, neque vero motus embryonis sentitur, nisi quod valde debilis sensatio, hunc motum mentiens nonnunquam percipitur, quando vel animo est hilaris,

vel roborantia abdomini admoventur. Quamobrem mœrore perpetuo afficitur, incerta, an utero gestet, nec ne? liquidem decem jam elapsi sunt menses, quod viro caruit.

Cæterum notari meretur, quod ex usu clysterum male habeat, atque ingentia tormina imi ventris, nauseam, & animi deliquia patiatur; non minus post datum aliquando albicantem liquorem, qui adstringentia habuit ingredientia, in pessima incidit symptomata, ac totius corporis rigorem tetanodeon; a quibus ope essentia dulcis vindicata est. Jam videtur melius habere, & a gravioribus molestiis immunis esse: namque somno fruitur tranquillo; viribus corporis gaudet integris, nec de spirandi difficultate quod conqueratur, habet; & ciborum adpetentia naturali est avidior. Remediis paucissimis, nec nisi pulvere temperante, aut pilulis Stahlianis utitur: & ut demum ab omni præternaturali molestia evadat immunis, salutare anhelat consilium, docerique cupit, an pro gravida sit habenda? anne potius molam in utero gerat, quam eo magis veretur, cum tribus diebus post ultimum puerperium, quo ante quinque annos perfuncta est, simile concrementum ex utero ediderit; quod membranis inclusum, propriaque præditum erat placenta? & quæ in tali rerum statu in usum sint vocanda?

C O N S I L I U M.

Postquam morbum, cujus causa consultus sum, ejusque omnia momenta probe mecum perpensi: neutiquam mihi videtur verisimile, quod illustris matrona foetum in utero gerat. Quamvis enim quædam graviditatis probabilitas, ex mensibus post novissimum concubitum per viginti hebdomades, cum subsequente nausea, ciborumque fastidio suppressis, suborta primum fuerit: hanc tamen subsequentes per uterum, ac sedales venas hæmorrhagiæ refellerunt; quippe quæ in gravidis, absque conjuncto abortu nunquam fiunt. Quare iustissima est suspicio, concrementum quoddam eruentum.

cum utero inhaerere; quod in personis succi plenis, obesius, & exilioribus vasis praeditis, facillime & frequentissime generari solet. Interea, cum medici de gravitate firmiter persuasi, ad salvandum foetum, partim venam in brachio saepius tundendam curarunt, partim adstringentes medicinas ordinarunt: factum omnino est, ut motu sanguinis liberiori per uterum ac imi ventris viscera, mesenterium, hepar, ac lienis viscus impedito, cruor in utero, vasis haemorrhoidalibus, ac tunicis intestinorum stagnaverit, atque hasce nervosas partes, cum vicina vesica ad spasmodicas proritaverit stricturas; unde tormina intestinorum, tenesmus, atque creber ad mictum stimulus suos mutuatur natales.

Veram in utero subesse molam, nondum determinare audeo: quamvis enim ejusmodi tunicacea concretio post partum, quinque abhinc annis, utero fuerit exclusa; atque experientia doceat, ejusmodi concreciones saepius reverti, praesertim si quaedam tunicarum reliquiae in utero resisterint; attamen cum praesenti casu nec irregularis fluoris menstrui successus, nec alia symptomata, quae plerumque concrementum ejusmodi comitantur, praesto sint, nullus ea supponendi certus est locus. Interim crebra docet experientia, posse post concubitum absque insequente graviditate, menses suppressos esse, abdomen intumescere, quin etiam mammas turgere: quae symptomata ex carne informi, ob vitiatum semen in utero enata, solent interdum subnasci: & si haec in nostro casu fuerit praesto, quod penitus negare nollem, attamen ejus origo recentior esse, & nequaquam a novissimo puerperio derivari deberet.

Quicquid vero sit, ea jam decidenda venit quaestio, quanam in hoc ambiguo casu in usum sint vocanda? Mea quidem sententia cardo curationis in eo consistit, ut stagnantes in abdomine, utero, & vesica humores discutiantur, aequalisque illorum circuitus promoveatur, omnes fordes, ex utero praesertim repurgentur, atque praeternaturales spasmi demulceantur. Hisce scopis obtinendis, non convenien-

tius commendare possum subsidium, quam pilulas Stahlianas, aut meas balsamicas; quatuordecim bis quavis hebdomade vespere assumantur, versus menstruum autem tempus, omni vespere capiantur. Cum his ad moliendam alvum, alternari quandoque potest pulvis, qui ex cremore tartari scrupulo uno, rhabarbari electi drachma dimidia, & magnesia granis duodecim conficitur. Praeterea usum praestabit egregium Elixir meum balsamicum viscerale, ad octoginta guttas & sub epulis, & vespere, si a pilulis fuerit otium, ex aqua vino nupta adhibendum: hoc enim remedii genus, tam acrimoniam temperandi, quam digestionem promovendi, & ventriculum roborandi, vim possidet excellentissimam.

Ceterum ab animi commotionibus, iracundia, atque terrore, quantum fieri potest, cavendum suadeo; & corpus, ventriculo a cibis vacuo, probe exercendum. Mane infusum theiforme, ex veronica, melissa, & corticibus citri recentibus forbere, & reliquo tempore, loco potus ordinarii, decoctum cum quarta vini parte mixtum potare; coena vero pariori uti expediet. Quae si votis nondum respondeant, consultissimum erit, thermas vel Carolinas, vel Amasianas, vel Aquisgranenses in usum vocare.

C A S U S XCIII.

De raro vesicae affectu.

Generosissimus vir, quinquaginta annorum, temperamentum sanguineo-cholerici, fluori haemorrhoidali copioso olim obnoxius, qui post novissimam hyemem parior ferri coepit, sex circiter abhinc septimanis, ex improvise stimulum ad matulam sensit, tumque inter mingendum, ardore urethrae discruciatum, lotium reddit album, multisque filamentis plenum; & post aliquam moram sedimentum album largissimum deponens. Hanc molestiam, quam saepius cito transeuntem pati sueverat, nihil pri-

primum curavit; invalescentem vero, & diutius perseverantem, eamque corporis contabescencia, ac virium jactura paulatim stipatam, variis oppugnare cepit remediis. Quæ inter præter balsamica, a medico commendata, erat etiam oleum therebinthinæ: quo per quatuordecim dies frustra usurpato, fontes Selteranos potare decrevit, maxime cum tempus incideret, quo his aquis, ob pectoris affectiones, ipsi familiares, uti quotannis soluit. Haussit quidem illas per undecim dies; sed, cum languor ac consumptio corporis majora lumerent incrementa, suasu alterius medici potationi huic per triduum supersedit, & in earum vicem pulveres ex coralliis, spodio, succino albo, mastiche & sanguine draconis confectos usurpavit. Verum his quoque in casum sumtis, inchoavit denuo potum acidularum: neque tamen minus, idem manet morbi status. Namque cum urina substantia illa quasi gelatinosa, sæpius filamentis instar tunicæ abraße permixta, mane præsertim, insigni profluit quantitate; & languor corporis, maxime notabilis pedum contabescencia, magis magisque invalescit.

Bini, quos consuluit, medici in diversas abierunt sententias: alter putavit, gelatinosum illum, qui in urina cernitur, mucum ex vesica prodire, hujusque calculum, saltem imminuentem significare; mox vero mentem mutavit, renumque læsionem accusavit. Posterior medicus insignem subesse credit renum, vasorumque urinariorum pariter, ac seminalium imbecillitatem; atque mucum illum semine permixtum esse affirmat. Suspiciatur quoque ægrum olim morbo quodam venereo laborasse, hujusque reliquiis deberi præsentem affectionem.

Verum scire licet, virum castissimum, nunquam venerea quadam labe contaminatum fuisse; sed adhuc, dum extra matrimonium degit, vitam agere, scelerum purissimam, & tantum abesse, ut venereis indulgeat stimulis, ut potius ex seminis abundantia, vehemens testiculorum dolores, cum eorundem tumore patiat, sponte evanescentes. Ceterum ab omnibus dorso, & reliqui corporis doloribus

immunis est, nisi quod levis urethræ ardor mictionem comitetur: neque ullus est seminis, ac purulentæ materiæ fluxus. Appetitu gaudet integerrimo; somno quidem placido fruitur; sed sub hoc manus æstu præternaturali uruntur, & interdum præcordiorum urgent anxietates.

C O N S I L I U M.

Rarissimus profecto est affectus; quo Vir generosissimus sollicitatur, dum mictione valde dolorifica reddit urinam, mucogelatinoso plenam. Ille enim nec a reliquis gonorrhœæ virulentæ natales suos mutuatur, nec vesicæ, aut renum calculo debetur: sed meo quidem arbitrio partim gonorrhœæ simplicis benignæ, partim hæmorrhoidum vesicæ albarum, nomen iustissime meretur. Namque cum generosus æger cruorem hæmorrhoidalem per anum olim reddere suevit, ille vero, accedente ætate provectiori, per aliquod tempus suppressus fuit fluor: non aliter fieri potuit, quam ut sanguis, cujus moles magis augetur, in recto intestino, atque vicina vesica subsistat, stagnet, vasa harum partium sanguifera infarciat, & ob diuturniorem moram portionem tenuiorem lymphaticam, pertunicam vesicæ villosam dimittant; quæ in cavitatem vesicæ stillans, ibidem coagulatur, acrior fit, atque cum urina, interendo urethræ ardoris sensum, excernitur. Hæc eadem est ratio; quod loco cruenti fluxus hæmorrhoidalis, materia alba, instar albuminis ovorum, per anum reddatur: quæ in nostro casu per vesicam exitu suo potita est. Præterea vero, cum generosus æger celibem agat vitam, atque testiculi ob seminis abundantiam sæpenumero intumescant; vero est simillimum, sanguinis copiosorem ad vasa seminalia fieri affluxum, & uberiorem lymphæ spermaticæ in prostatas, & vesiculas seminales secretionem, quæ cum urina emittitur, & contabescentiæ, viriumque collapsus præbet causam.

Quod curationem, quæ hætenus, præ-

sertim cum acidulis Selteranis instituta fuit, attinet, has in adfectibus renum ac vesicæ satis quidem proficuas esse credo; in præsentī vero malo, quod ex sanguinis stagnatione circa dictas partes, harumque insequuta atonia originem traxit, neutiquam sufficientes arbitror. Arriderent magis aquæ Schwalbacenses, aut Spadanæ; quæ ob principium, quod fovent, leniter adstringens, & martiale, insignem partes debiles roborandi obtinent virtutem; atque generationem calculosæ concretionis in vesica, ac renibus efficaciter remorantur. Has per quatuor vel quinque hebdomades sub debito regimine, unam quotidie lagænam forbillando, potare conveniet.

Ex pharmacis duo sunt, quæ commendō; unum essentia cascarillæ, cum essentia succini maritata; alterum est succinum præparatum, cujus uncia una cum dimidia olei tartari per deliquium sit imprægnata & siccata, & ad drachmam dimidiam mane pariter ac vesperti capiendum. Spissiores cerevisiæ, & calidiora vina in hoc morbo plane inopportuna sunt: præstat in eorum locum decocto ex radice saraparillæ, scorzonæ, eichorei, liquiritiæ, & semine fœniculi concinnato, pro potu ordinario uti. Denique fugiantur fortiores corporis per equitationem, ac vecturam concussionem; atque reliquarum rerum non naturalium usus rite instruat.

C A S U S XCIV.

De gonorrhœa simplici, ex impura, & immodica venere orta.

Litterarum studiosus, viginti sex annos natus, temperamentis sanguineo-cholerici, tenerioris, debiliorisque corporis constitutionis, tussi, uti videtur, hypochondriaca infestatus, atque parentibus natus sanissimis, mense elapsi anni Novembri cum femina menstruo fluore polluta stando celebrat, & aliquoties repetit coitum. Sentit protinus ardorem in pene, ex quo imminentem metuens gonorrhœam, purgans somit medicamen, quod ventrem subducit copiose: at ille securus repetit illicitum concu-

bitum; dietæ irregulari, potationi spiritus vini, ipsiusque calidioris vini indulget; & iterum purgans, quasi hoc expiaret nefas, adhibet. Sed brevi post crebra stimulari cœpit tentigine, atque semen bis terve quavis hebdomade sub nocturnis imaginibus elabebatur, cum atrocissimis pedum, maxime genuum circa articulos tormentis. Hæc non minus, ac pollutiones nocturnæ, propinatis decocto quodam, ac pulvere temperante, brevi tempore remittebant; sed penis erectus, ubi detumescerebat, seminis quasdam guttas præter voluntatem exstillare incipiebat; & priores molestiæ per intervalla recrudescabant. Neque ferebant desideratam opem tinctura quædam, ex spiritu therebinthinæ, balsamo de Copaiva, & oleo succini confecta, nec emulsionem, nec ossa sapiæ in pulvere: potius invalescebant symptomata, quorum hæc jam est idea.

Ubi erigitur colis, protinus elabatur semen; mane expergefactus, missa urina, insigni ad venerem urgetur cupiditate; urina deponit flavum sabulum, quod eo copiosius jamjam in matula cernitur, postquam per triginta dies acidulis Selteranis, lacti nuptis, conjuncto usu Elixirii balsamici, cum menstruo lixivioso parati, & pulveris temperantis, usus fuit. Attamen post hanc potationem, nocturnæ pollutiones rarius contingunt; ardor urinæ, & spasmus pedum tantum non cessarunt; nec nisi, sumtis incongruis potibus adhuc adfligunt. Neque etiam glutinosa illa, & spermatis similis materia, quam olim copiosam cum urina reddidit, tam larga conspicitur.

Ceterum ad sudorem est facillimus æger, & bis quotannis venam tundenam præbere suevit; adpetitu ciborum fruitur integro, & somno placidissimo. Inter medicinas, quas hæcenus adhibuit, & ex quibus bene habuit, fuerunt infusum laxans mannatum, pulvis temperans ex lapidibus canerorum, antimonio diaphoretico, osse sepiæ, & nitro paratus, atque spiritus nitri dulcis, ex spiritu flammifico Hoffmanni compositus, & quarta balsami viræ parte remixtus. Ve-

rum cum nondum penitus debellari potuit, tardii plenum malum; tuum, vir illu-
stris, anhelat æger consilium, docerique
cupit: 1) Anne morbus, quo cruciatur,
sit gonorrhœa simplex, a summa debili-
tate partium genitalium sustentata? 2)
Num spes sit, illum expugnandi, & qui-
busnam remediis hoc scopo potiri liceat?
3) Utrum tuto possit leges matrimonii
lubire?

C O N S U L T A T I O.

VIdi probe ac intellexi ex communi-
cata mecum morbi historia, quæ
molestiæ ægrum habeant sollicitum. His
ut congruam medelam præscribam, at-
que priori quæstioni: Anne morbus pro
gonorrhœa simplici, quæ a summa par-
tium genitalium debilitate sustentetur,
habendus sit? faciam satis. Omnino to-
num partium, quæ elaborationi feminis
dicatæ sunt, labefactatum huic affectui,
quem iure gonorrhœam simplicem adpel-
lare licet, originem ac nutrimentum
præbere arbitror. Ob hanc enim ha-
rum partium debilitatem, humorum
lymphaticorum, seminalium, salinis,
scorbuticisque sordibus procul dubio im-
butorum, major ad illas & copiosior fit af-
fluxus; qui partim interdiu præter volun-
tatem, partim noctu per pollutiones elab-
untur; atque crebram tentiginem, ac
urethræ sub mixtu ardorem excitant. Si
de causis hujus mali dispiciamus, non
alia se nobis offert, quam impurus ille
coitus, aliquoties repetitus: quippe quo
astrictum est partibus genitalibus peregrin-
um & corruptum quasi fermentum,
quod non modo robor vesicularum vaso-
rumque spermaticorum destruxit, ve-
rum etiam semen contaminavit; eo ma-
gis, cum ipso jam agro scorbutica hu-
morum diathesis præsto esse videatur,
quemadmodum dolores vagi, quos pati-
tur, & sabulosum lotii sedimentum at-
testantur. Hinc etiam vehementer laudo
fontis Selterani lacte permixti potatio-
nem; quæ, si omissa fuerit, longe atro-
cius esset malum.

Quod igitur secundam attinet quæstio-

nem: An spes salutis super sit, & quibus-
nam hanc impetrare liceat medicamini-
bus? haud ignorari oportet, gonor-
rhœam virulentam, rite tractatam, lon-
ge faciliorem breviorisque admittere
curationem, quam quidem benignam
illam simplicem. Hæc enim sapissime
adoritur corpora debiliora, quæ humori-
bus impuris scatent, & medicamina po-
tius mitissima; cum illa robustiora potis-
simum occupet subjecta, nec a fortiori-
bus, generosisque exacerbetur medici-
nis. Nihilominus tamen felicissimo cu-
rationis eventu in nostro casu potiemur,
si illi, recte administratae diutius, & cum
patientia insistant æger. Instituetur au-
tem commode per potationem aquarum
Selteranarum. Hasc enim cum duabus
lactis partibus commixtas, per quatuor-
decim dies ita adhibendas suadeo; ut qua-
vis quarta die interponatur pulvis laxans,
cujus hæc sit formula: Recipe rhubarba-
ri electi pulverisati drachmam dimidiam,
cremoris tartari scrupulum, antimonii
diaphoretici grana decem, diagrydii sul-
phurati grana quatuor. M. F. pulvis pro
una dosi. Deinceps quotidie cubitum itur-
us æger, capiat drachmam pulveris, ex
specierum de hyacintho, ossium sepiæ ana
drachmis duabus, succini præparati drach-
ma una concinnati: mane vero sorbeat
infusum theiforme, quod sic se habet:
Recipe herbæ menthæ crispæ, mellissæ,
summitatum millefolii, florum hyperi-
ci ana manipulum, seminis sceniculi,
ana drachmam. C. C. D. Extrinsecus
peni admoveatur facculus sequens: Reci-
pe herbæ menthæ crispæ, florum chama-
momillæ Romanæ, rosarum, balaustio-
rum, foliorum lauri ana manipulum,
baccarum lauri, mastichis ana unciam
dimidiam, caryophyllorum aromatico-
rum drachmas tres. M. C. C. D. S. Spe-
cies, quæ in vino rubro subadstringente
decoctæ, sacculo includantur. Denique
servanda est recta vivendi ratio; su-
giantur cibi acidi, saliti, flatulenti, cæ-
pæ præsertim, & allium; evitentur quo-
que potus calidiores, spirituos; nec nisi
vinum generosum Sect, ad ventriculum
roborandum, parca inter epulas quanti-
tate

tate bibatur. Ceterum, stomacho a cibis vacuo, corpus moderate moveatur; & pro potu ordinario sequens potetur decoctum: Recipe radicis sarsaparillæ uncias duas, scorzonæræ, cichorei ana unciam, liquiritiæ, corticis ligni sassafras ana drachmas sex, rasuræ ligni santali rubri unciam dimidiam, seminis fœniculi drachmam. C. C. D. S. species, quarum uncia binæ ex tribus aquæ mensuris sunt decoquendæ.

De matrimonio, juxta tertiam quæstionem, nihil adhuc certi determinare audeo; neque tamen illud subire prius licebit, quam morbo funditus extirpato: quem finem, quin commendata curatione sit assequuturus, non dubito.

CASUS XCV.

De gonorrhœa inveterata.

VIr quinque & quinquaginta annorum, temperamenti cholerico-phlegmatici, olim juvenis in gonorrhœam incidit; quæ abhinc aliquoties, inque primis ante undecim annos cum fluore flavo virulento reversa & congruis balsamicis, therebinthinatis, cinnabarinis, mercurioque dulci sublata est. Tertius jam agit annus, ex quo in utroque inguinum venerci adparere bubones; agere quidem ob discrasiam humorum acriorem, tamen feliciter persanati. Præterea per quinque jam annos cutim, maxime in cervice, curvaturis cubitorum, & ano circa ossis sacri & coccygis confinia occupant lichenæ, ex pallido rubentes, squamulas dimittentes, & ubi corpus incaluit, insigniter prurientes. Pruritus mitigaverunt paululum decocta lignorum, cum tinctura antimonii usurpata; sed malum prorsus extirpare haud suffecerunt. Quare ante biennium commendavi, ut æger, partim ad ærem mutandum, partim ad cutim emolliendam thermas adiret; quibus usus bene quidem habuit, sed recidit in benignum seminis fluxum, nullis hucusque remediis obsecundantem. Hunc eo certius ab usu balneorum derivo, cum mihi

constet exemplum viri cujusdam; qui ob quandam molestiam, balneis aquæ dulcis usus, gonorrhœa benigna, balsamicis medicinis brevi expugnata, infestatus fuit.

Hoc est tædii plenum illud vitium, quo adhuc angitur æger, cujusque medellam flagitat. Semen fertur & sponte, & ubi colis premitur, prorsus album, linthea dumtaxat flavis polluens maculis; colis compressus dolorem infert, adeo, ut æger ulcus urethræ suspicetur. Frustra datis pilulis, quæ succinum, myrrham, olibanum, gummi hederæ, juniperi, cinnabarim nativam, mercuriumque dulcem habebant; illæ, quæ ex therebinthinæ binis partibus, succini, myrrhæ, florum sulphuris singulorum una constabant, sistere videbantur molestem fluxum; at ille, celebrato concubitu, semper recrudescibat. Quum itaque interna medicamina votis haud facerent satis, & ea, quæ fortius urinam pellunt, obgraviora, quæ renibus, vesicæque inferre possent, damna propinare dubitarem: ad externa deveni, & hæc inter primum mercurium dulcem, cum aqua plantaginis, aut infuso ex herba plantaginis, salviæ, hyssopi, radiceque caryophyllatæ confecto, urethræ injiciendum curavi; sed inde fluxus cernebatur virulentior. Hinc substitui emulsionem ex myrrha, succino, therebinthina, vitello ovorum, decoctoque recensito paratam, eamque immitti urethræ jussi: sed & hæc malum exacerbavit adeo, ut non modo copiosius semen, verum etiam ipse tandem cruor proflueret, cum sedimento putrido atque cruento. Quare abstinui a remediis; quo facto fluxus adparuit benignior, ac parcior.

Interim cum semen esset tenuius, ac ex uxoris mente paullo acrius; multique laudarent usum emulsionis, ex seminibus quatuor frigidis, cannabis, & agnicasti concinnatæ, propinavi hanc, sed cum successu minus felici. Namque protinus excipiebant stranguria, colica, ac insignis dolor dorsi tensivus, qui corpore horrore perfo, admodum invalescebat, tantusque erat, ut nec corpus sine tormento.

mentis movere, situmque mutare posset; accedentibus febre, siti, viriumque collapsu. Præterea post adplicatum lumbari regioni linctum, quem spiritus cuiusdam ex gummatibus, & plantis aromaticis parati partes binæ, spiritus vini camphorati una constituiebant, profluxit cum lotio materia crassa, lenta, alba, odoris expers, puri similis, copiosissima quantitate. Usurpatis convenientibus remediis, intra trium hebdomadarum decursum, remittebant hæc symptomata, & pristinus valetudinis status, & seminis profluvium, sub his affectionibus parcissimum, denuo rediit.

Hinc in usum revocavi injectiones tepidiores, quæ aquæ sambuci uncias quindecim, vitrioli cyprii calcinati drachmam unam habebant, & primum vehementem ardorem, paulo post mingendi cupiditatem excitabant; quam urinæ sequebatur emissio dolorifica. Cessabat subinde subcontinuatis illis injectionibus fluxus seminis; sed hunc cohibitum presso pede sequebatur dolor in dextro inguine tensivus, cum levi febricula catharrali, atque tussi molesta junctus. Febre discussa, tussique per stomachica, & aromatica consopita, male tamen habere pergebat ægrotus, ut ideo metuens, ne ex suppresso fluore, periculosa suborirentur metastases, ab ulteriori injectionum usu desistere teneret. His missis mox iterum fluere cœpit semen; cujus profluvii præsens hic est status.

Si mittitur urina, mittitur autem sine dolore; elabitur simul materia albicans, sub decubitu parciore, in erecto situ copiosior: tum in matula cernitur mox hæc materia, cretacei fere coloris: mox alia lenta, viscidior, vitro tenacius adhærens: utrique supernatat semper levis quædam nubecula flavi coloris: urinæ quidem minguntur citrinæ, nunquam vero sanorum instar limpide, sed subjugalum more cassiores semper sunt, nequæ tamen turbide. Ceterum adhuc notari meretur, ægrum olim hæmorrhoidibus, quas cæcas vocant, obnoxium, per viginti autem annos ab iis immunem, novissime in superiori ani parte, circa sphin-

cterem, sensisse tumorem, primum valde dolentem, mox ulceratum, pulque fœtidum adhuc plorantem.

CONSULTATIO.

MOrbus ille pertinacissimus, cujus causa consultus sum, altas jam egisse videtur radices: siquidem virulentum seminis profluvium ægrum non modo juvenem atrociter vexavit, verum etiam undecim abhinc annis valde cruciavit, & novissime quoque per varias, easque externas semper causas revocatum, tyrannidem suam exercet. Nullum profecto est dubium, quin ejus sedes atque causa partim in nimia relaxatione, ac debilitate vasorum spermaticorum, partim vero, & præcipue in ulcere scirrhoso prostaticum debeat collocari; atque ideo difficillimam minatur curationem. Docemur enim experientia, quod ejusmodi malum inveteratum, omnium balsamicorum remedium, in hisce affectionibus valde laudatorum, uti sunt balsamum Peruvianum, de Copaiva, spiritus therebinthinæ, balsamum sulphuris therebinthinatum &c. atque etiam traumaticorum, vim longissime eludat; siquidem ex traumaticis, intempestive cohibito fluxu, graviora symptomata, quin bubones venereos suboriri; ex balsamicis vero validioribus, ardores excitari, ac inflammationes, sæpius observamus. Neque in tali gonorrhœa, licet vere venerea, ac virulenta existat, a salivatione mercuriali ullum expectare licet auxilium: neque proficuum est thermarum usus. Namque hæc, magna quantitate bibendæ, in tubulis corporis jam debilitatis hinc inde stagnantes, partes spermaticas nervosas valde, ac membranceas, magis relaxant, & ideo fluxum virulentum revocant ac exacerbant. Eo magis cuncta balnea, & aquas minerales in iis exfulare debent subjectis, quorum humores, inque primis lymphatici latex, miasmate venereo jam sunt contaminati; quale inquinamentum in nostro ægrotante significant efflorescentiæ serpi-ginosæ, & lichenes furfuracei, anum circa

circa os sacrum, atque coccygis, cubitosque occupantes, & molestum pruritus inferentes.

Præcipua potius in exstirpando præfenti morbo ea sit cura, ut sanguis ac humores rite depurentur. Huic operæ egregium faciet pretium essentia radicis pimpinellæ albæ, cum essentia succini maritata, ita quidem, ut prioribus diebus sola essentia pimpinellæ, deinceps eadem cum tertia, mox æquali, ac denique majori essentia succini commixta, augendo successive dosin, ter quotidie exhibeatur, atque mane suavis exinde sudor expectetur. Porro ex herba melissæ, menthæ, salvia, floribus rosarum rubrarum, balaustrorum, chamomillæ Romanæ, & mastiche apparari potest sacculus, isque vino rubro calidiori immersus ad perinæ, & inguinalem regionem applicari. Iisdem speciebus, cum vino Burgondico decoctis pro injectionibus uti licet: quarum etiam ope balsamus meus vitæ, urethræ immisus, egregiam præstabit utilitatem. Quamvis enim ardores ac dolores excitare videatur, mox tamen hi remittunt; & præterea hoc excellens remedii genus exulceratas partes insigniter mundificandi, relaxatas vero corroborandi virtute pollet. Contra vero probe cavendum suadeo a medicinis acrioribus, maxime venereis, vitriolo cyprio, & adstringentibus: hæ enim noxam inferunt certissimam.

Denique pro potu ordinario commendando decoctum sarsaparillæ saturatius, additis passulis, & cinnamomo paratum: quibus, si rite depuratos esse constet humores, tunc ad roborandas partes relaxatas pulverem, ex antimonio martiali cachectico, coralliis, succino, & osse sepia paratum, ex aqua ceraforum nigrorum, succo citri, & sedi majoris nupta nonnunquam adsumere juvabit.

CASUS XCVI.

De gonorrhœa inveterata ex intempestivo veneris usu.

VIr quidam generosus, in florentissima ætate constitutus, ob præmaturum veneris exercitium, & inde relaxata vasa, semen vehementia, hujus profluvium per novem jam patitur annos. Namque propter dictum valde præmaturum veneris exercitium, ab ætatis decimo sexto ad vigesimum annum, singula fere nocte inter ludibria nocturna semen profluxit, cum insequente corporis contabescencia, & colore vultus pallidissimo. Tum ipsi accidit gonorrhœa virulenta, & per aliquod menses cruciavit, quæ relinquebat feminis profluvium, ad hanc usque diem adfligens. Namque ab eo tempore ardentissimo in urethra inter mingendum torquetur sensu, lotium continet copiosa filamenta; quod missurus, aut alvum exoneraturus, testium, & maxime sinistri dolorem, ac spasmodicam retractionem sentit, emissionem demum solutam; qua facta, semen tenue, crudumque latenter profluebat. A grato cum personis sexus sequioris consortio, hæc symptomata frequentius urgent, majorque testiculos, veluti excoriati essent, vexat dolor. Post accedentes forsan nocturnas pollutiones, per aliquot dies a fluxu seminali liber est: potuit quoque prioribus annis coitum cum voluptate celebrare; qui novissime absque grata titillatione contingit, siquidem semen acrius videtur, rodit, & absque sensu elabitur. Excretum quoque per nocturnas imagines semen jam cernitur tenuissimum, spumæ simile & odoris expers; neque parum crucis figunt dolores dorli, renum, atque capitis; cum ceterum rectissime valere videatur.

His ergo molestiis varias opposuit medicinas, quas inter quædam ex antimonio confecta insigni præstitit emolumentum; ab hujus enim usu, per sex dumtaxat dies continuato, coctum eva-

H h

debat

debat semen, & magna copia, cum insigni levamine exercebatur. Sed cum hoc remedio privatus esset, cuncta redierunt symptomata, nullis obsecundantia medicaminibus: quare tuum, vir excellentissime, petit consilium.

CONSULTATIO.

Intellexi ex mihi missis litteris, virum quandam generosum, feminis profluvio longissimo, frustra adhibitis variis remediorum generibus, admodum vexari: quod cum jam altas radices egit, atque ob perpetuum tam lymphæ nutritiæ, quam feri mucidi, a sanguine secedentis affluxum, ad testes ac vesiculas feminales insigniter relaxatas, fere consuetudinem, materię seminalis excretio urgeat assidua, curationis spem angustissimam reddit. Hocce potius vitio totum corpus labefit, emacrescit, vires consumuntur; & nisi ferantur suppetiæ, ipsi tandem sensus, externi pariter ac interni, visque memorię labefactantur.

Neceesse itaque est, ut omni studio opugnemus id malum; quo sine ad roborandum totum nervorum genus, ventriculum, inque primis relaxatas seminales partes confortandas, quę cura esto precipua, insignem polliceor virtutem ex hoc pulvere: Recipe cornu cervi philosophice preparati, usti, ossium sepię, succini preparati, ana unciam dimidiam, mastiches drachmas duas. M. F. pulvis, cujus drachma dimidia, primum bis quotidie, dein semel, vel mane, vel hora pomeridiana quarta, ex juscule avenaceo, vitello ovi permixto, vel ex aliquot uncis emulsionis, quę sic se habet, capiatur: Recipe seminum quatuor frigidorum majorum, papaveris ana drachmas duas, aque melissę, plantaginis, cerasorum nigrorum, florum acacię ana uncias duas. M. F. emulsio, cui adde syrupi papaveris drachmas tres.

Pro potu ordinario utendum suadeo decocto leniter adstringente, atque robicante, quod tale esse potest: Recipe radicis chingę uncias sex, ligni lentisci, santali rubri, citrini, cassię lignę, ci-

namomi, ana drachmam unam. C. C. D. S. species, quarum uncia ex binis aquę mensuris per horam dimidiam decoquatur. Ex topicis emplastrum, quod ex emplastri spermatis ranarum uncis duabus, sacchari saturni, aluminis usti, & camphorę ana drachma una paratur, ad renum regionem adplicare juvabit. Præsertim vero alvum purgare expediet, quem finem commodè assequemur infuso mannato, & in curationis principio, & quavis decima die mane assumendo. Formula hæc est: Recipe mannę electę uncias duas, rhabarbari pulverisati, cremoris tartari ana drachmam unam, coque & solve leni calore in vini albi uncis sex, colaturę adde olei de cedro guttas sex. M. D. pro una dosi.

Ceterum rectam servare oportet vivendi rationem; & quamvis moderata corporis exercitatio haud noceat, fortior tamen illius commotio per vesturam aut equitationem fugienda est. A cibis porro salitis, acidis, acrioribus, & aromatizatis; nec non potibus vinosis ac cerevisiariis sedulo cavendum est: haustus vero vini austeri Pontac sub epulis concedatur. Denique si his obsecundare recusaverit malum, operæ erit pretium, aquam plantaginis vel solam, vel cum quarta parte aceti fortioris vini, mixtam, eamque frigidam intra lineam, ad regionem pubis ac lumbarem interdum admoveere. Quorum remediorum usus, si rite, ac diutius protrahatur, non frustraneus illorum erit effectus.

CASUS XCVII.

De gonorrhœa inveterata cum variis symptomatibus ex inquinamento venereo.

Vir quinquagenarius, temperamenti phlegmatico-sanguinei, castra a teneris sequutus, variis, prout id vitæ genus fert, excessibus tam in animi affectibus iracundis, quam crapulis, ac venereis libidinibus juniorem corruptit ætatem. Idcirco multis vitiis, quę impura venus post se trahit, laboravit: siquidem

dum olim tuberculum carnosum urinæ ductu innatum erat, unde urina per plures annos impeditior profluxit, quin interdum plane retenta est. Non minus sepe numero gonorrhœam passus, triginta abhinc annis, curam, quam vocant salivalem, bis sustinuit; attamen cum venereæ rei denuo indulgeret, ea recruduit frequentissime, facile semper persanata. Ante duodecim annos liberatus est a caruncula urethræ in hærente: abhinc liber fuit urinæ cursus, sed parca ejus quantitas, quæ vix vitrum, quo ad vinum bibendum utimur, implet, quavis vice, ad hanc usque diem mingitur. Ab hoc quoque tempore virulentus feminis fluor ferme cessavit; nisi quod illius, mox alibi, mox subcitrini unica dumtaxat guttula, interdum vel cum urina reddatur, vel ante mictionem elabatur; ac urina materiam albam gelatinosam, filamentis intermixtam, ad matulæ fundum deponat.

Elapsis septemdecim mensibus febrem incidit gravissimam; qua intra binas hebdomades ope salium digestivorum, & aliorum antifebrilium remedium feliciter superata, interjecto bimestri, post corpus equitando fortius concussum, inguinalem sibi met contraxit herniam. Hanc non secus, ac reliqua symptomata debellaturus, stuphis sudatoriis insidere cœpit, & suffitu ex herbis roborantibus corpori admissio, copiosos movit sudores. Verum hernia mansit eadem, & potius atroces capitis dolores, a quibus antea liber erat, cum assiduis vigilis succedebant. Hos oppugnavit primum bolus, ex mercurio dulci confectis; iisque in cassum sumtis, adhibuit decocta leniora, & ex his quatuordecim dies a capitis tormentis liber evasit.

Mox autem pristinum vivendi genus agere, atque libidini rursus indulgere cœpit: hinc protinus repetebant capitis dolores, hocque mox totum, mox in alterutro, mox utroque temporum, mox in vertice, magnis tormentis nocturno potissimum tempore exacerbatis, somnumque turbantibus, obsidebant. Contabebat simul corpus; per vices febrilis ac-

cedebat insultus, urgebat tussis sicca; oris halitus erat fœtidissimus; & per intervalla immanissimi dolores brachiis, pedibusque, mox circa juncturas, mox partem musculosam eorundem inhærescebant. Neque tamen minus cuncta hæc symptomata vespere noctemque dumtaxat reddebant molestam; per diem bene habebat, ciborumque egregio gaudebat appetitu, iisque molestiis per integrum vexabatur annum; frustra usurpatis pulvere solari Hallensium, antispasmodicis, remediisque sanguinem purificantibus.

Hæc novissimis hebdomadibus, capitis tormenta adeo invaluerunt, ut assidua per noctem diemque adfligerent. Quamobrem, cum partim ob gonorrhœam tam sæpius recidentem, partim mercurialia in cassum propinata, iustissime cuncta symptomata & a virulentia venerea, & a mercurio intra corpus retento derivari posse viderentur: consultum putaverunt medici, illa vel salivatione mercuriali, vel ea curatione, quæ per famem, atque sudorem fit, oppugnare. Quod attinet salivationem, eam per mercurium externe illitum excitandam esse arbitrantur; quorum cuncta ex mercurio parata remedia, si interna propinarentur, ea virtute, qua mercurialia miasmata ex massa sanguinea repurgent, minime pollere crediderunt. Quum autem anceps sit hoc medicationis genus; & ægrotus ad iracundiam vehementissimam ex leviori causa facillime existat; arripit ipsi magis posterior curandi via. Hinc, misso ante duodecim dies ex vena in pede tusa sanguine, laxandi sine per tres successive dies sumit pulverem ex auro fulminante, & magnesia nitri paratum, qui ventrem absque ullis torminibus egregie subdixit. Tum, evitato cujuscunque generis potu, tres quotidie mensuras decocti saturatoris, ex radice sarsaparillæ, chinæ, hermodactylis, pimpinellæ, passulis, & tantillo ligni sassafras concinnati potavit; simul bis quotidie tincturam antimonii tartarifam, essentiam lignorum nuptam sumit; cibos non nisi assos comedit, & singulo

H h. 2.

mane

mane in cista sudatoria leniter sudavit.

Sub hac curatione, primo triduo nullum observabatur symptomatum levamen; at reliquis diebus mitigabantur capitis dolores, tussis vehementia remittebat, alvus quotidie respondebat, ciborum cupiditas manebat integra, urina, quæ crassa est, coloreque decoctum æmulatur, libere mingebatur, cum copioso sedimento; virium nullum accedebat decrementum, nec febrilis motus, & æstus ardorque capitis pulsatilis, qui antea illius dolores comitabatur, ferme evanescebat. Hanc ob causam visum fuit consultißimum, ut, si virium, appetitusque integritas perseveraret, nec febrilis, aut aliæ molestiæ accederent, eam curationem continuaret. Verum, cum dubius hæreat, num huic consilio aures præberet, anne potius salivationem sustineret; tuam, vir Experientissime, expectat flagitatque sententiam. Nec te ignorare oportet, sanguinem novissime ex vena detractum, post trium horarum moram, tunica pituitosa, tam crassa tenacique obductum fuisse, quæ vix cultro dissecari potuit; atque serum biliosum, cruoremque aterimum ostendisse.

CONSULTATIO.

EX præmissa morbi historia, rite ponderata, luculenter patet, non solum succos vitales impuros, corruptos, tenaces, & ab inquinamento venereo contaminatos, causam præbere immanissimis, quos æger in capite ac artubus patitur, doloribus; verum etiam partes solidas nervosæque, per crebros diætæ errores, exercitia venerea, vehementiorem iracundiam, ac nimium mercurialium remedium usum, insigniter vitiatas, labefactatas, ac debilitatas esse. Quæ cum ita sint, salivationi mercuriali, sicuti vulgo institui solet, subscribere nequaquam possum; sed valde vereor, ne ex illa exacerbetur malum; neque vero votis facturam esse satis eam curationem solam, quæ novissime per famem, ac decocta fuit administrata, persuasus sum: siquidem tenacissima humorum diathe-

sis, quam inter alia sanguis ex vena pronuper missus testatur, potentiora requirere videtur subsidia. Commendarem potius eam medendi rationem, qua præter convenientia decocta, & congruam a cibis abstinentioniam, ad resolvendum humorum coagulum, & sordes per sordes eliminandos, remedia mercurialia, selecta tamen, & bene præparata in usum vocarentur. Quam ut pressius explicem, sic adornandam esse puto.

Primum quidem primæ viæ sunt repurgandæ per sequentes pilulas, binis vicibus, interposita una die, sumendas: Recipe gummi ammoniaci depurati, extracti panchymagogi Crolii, mercurii dulcis, cinnabaris nativæ præparatæ ana drachmam semis, pulveris croci, salis succini ana grana tredecim. M.F. pilulæ, ex drachma dimidia viginti parandæ, proque una capiendæ dosi. His ululpatis, incipiat æger singulo mane adhuc intra lectum, quantam mensuræ partem decocti tepidioris potare, quod sic se habet: Recipe sarsaparillæ electæ uncias tres, radicis pimpinellæ, vincetoxici, corticis Guajaci ana drachmas duas. Conc. cont. M.F. species, cum binis aquæ mensuris in vase clauso decoquendæ. Ex hoc decoctoumat sexaginta guttas mixturæ, quæ ex tinctura antimonii acri, spiritu bezoardico Bussii, ac liquore meo anodyno minerali concinnatur: atque hinc, haustis insuper aliquot infusi herbæ Theæ vasculis, suavem, lenemque expectet sudorem. Usus hisce per octo dies, iterum corpus ope pilularum supra commendatarum bis purgari curet; tum repetat sudationem per decoctum provocatam ad idem tempus; hancque interposito iterum pilularum usu, tertia vice instituat.

Sub hac vero medicatione juvabit quibusdam adhuc uti medicaminibus. Nimirum in vicem potus ordinarii substituendum est decoctum, quod ex radicis scorzonæræ, sarsaparillæ singularum uncia una, cichorei vero drachmis binis, cum tribus aquæ mensuris coctis, & sub finem passulis minoribus, corticibusque recentibus citri vel aurantiacorum permixtis

apparatur. Ex hoc vesperi drachma dimidia pulveris cuiusdam, sequentem in modum conficiendi sumenda erit: Recipe lapidum cancrorum, cerussæ antimoni ana unciam semis, cinnabaris native præparatæ, succini ana drachmas duas, nitri purificati drachmam unam. M. F. pulvis. Vesperi porro pedes in pediluvia, ex aqua fluviali, & fursuribus triticeis confecta, ad suras usque imponendi, inque iis per horam dimidiam detinendi sunt: illis enim, si iusto prædita fuerint tepore, humores redduntur fluxiliores, & a capite ad corporis alliciuntur superficiem.

Ceterum exactissimam servare conveniet diætæ rationem; cibi plerique assu comedantur, copia parciore; animi vehementes commotiones, corporisque exæstuationes non minus ac refrigerationes probe vitentur, nec ex vinis quidpiam capiat, præter haustum veteris Rhenani sub epulis. Alvus si fuerit segnis, vescendum est iusculis, quæ ex passulis minoribus, manna, & una vini, binisque aquæ partibus conficiuntur: & si capitis dolores immaniter vexent, externe naribus admovendum suadeo balsamum meum vitæ; & interne liquorem anodynum, octo guttis saccharo excipiendum, & in ore fovendum, donec solvatur. Hæc sunt, quibus saluti viri generosi consulere volui; quæ Deus fausta reddat, ex animo precor.

Relatio ulterior morbi.

U Surpata hac, quam præscripsi, medicatione, optime habuit æger: at cum pristino vivendi generi indulgere rursus cepisset, recruderunt omnes molestiæ; quarum hanc mecum communicavit medicus historiam. Cuncta morbi symptomata nostrum denuo invaserunt ægrotantem; quorum sedes procul dubio in prostatarum, vesicularum seminalium, collique vesicæ ulcerosa erosione collocanda videtur, & hæc est idea. Lotium, quod large mingit cum quadam difficultate, subcitrinum est, turbidumque instar cerevisiæ triticeæ; cum quo

Hoffm. Consult. Med.

fertur materia lactea, ex albo flavescens. Hæc in urina recens missa vel non apparet, quasi adhuc soluta esset, vel in forma alborum filamentorum in ea fluctuat; ubi vero conquievit, sedimenti instar farinacei levioris ad matulæ fundum secedit; sub quo sæpius tenacior, flavique coloris mucus, vitro adhærens firmiter conspicitur. Non minus interdum absque urina, semen quasi virulentum, quale in gonorrhœa esse solet, ex cole guttatim labitur. Neque vero tam crebra mingendi urget cupiditas, quanta stranguria pressos vexat; sed ad penis radicem sub emissionē pressorius tensivusque incumbit dolor.

Præterea noctes ob assiduas vigilias molestæ sunt; vix enim per unam alteramque dormit horulam: hinc languent vires, nec in conclavi obambulare sine lassitudine potest. Sumtis epulis æstus præternaturalis, cum siti, pulsque celeri interdum observatur; qui per totam continuat noctem. Sæpius inter pastum ex improvise corripitur quodam horrore, leviori, atque brevissimo; quem nullus excipit calor. Noctu frequenti afficitur nausea, quæ, ubi surrexit, cessat, & mane recurrit cum copiosa sputatione. Dolores capitis, & artuum externorum per vices incidunt; sed mox sponte remittunt. Ciborum adpetentia adhuc viget; major autem bibendi cupiditas, ut præter insula calidiora, quotidie ultra sex cerevisiæ mensuras potare teneatur; ideoque copiosissimam reddat urinam. Vini potationem calor præternaturalis & sitis prohibent. Ceterum alvus respondet; pulsus mane fertur æqualis, naturalis, sed paullo languidior: neque vero præsto sunt sudores nocturni colliquativi, nec hecticodea corporis consumptio.

In hoc rerum statu pauca sunt, quæ adhibui medicamina; ex quibus, cum insigni dolorum levamine, quandoque potavit sequens decoctum: Recipe radicis sarsaparillæ unciam, chinæ unciam semis, radicis foeniculi, eryngii, althææ ana drachmas duas, rasuræ eboris unciam semis. Conc. coquantur in aquæ

simplicis mensuris duabus ad medietatem; circa finem adde radicis liquiritiæ concisæ drachmam, anisi stellati drachmam semis. Colatura D. Ex hoc decocto mane pariter, ac hora pomeridiana quarta sumit triginta guttas tincturæ antimonii martialis. Vesperis nonnunquam adhibuit pulverem, ejus hæc erat formula: Recipe lapidum cancrorum scrupulum dimidium, antimonii diaphoretici, viperarum ana grana sex, nitri depurati, cinnabaris antimonii ana grana tria. M. F. sex pulveres. Infusum mannatum, quo laxandi scopo usus fuit, bis vomitu reddidit: & contra febriles insultus, atque nauseam illam nocturnam, quæ ex primis viis ortum trahere videtur, usurpavit Elixirium, ad mentem Hoffmanni ex extractis amaricantibus, detergentibus & roborantibus, atque vino Hungarico paratum, quod brevi ante prandium ex haustu vini Mosellani, cum insigni fructu capere suevit. Ad sitim denique extinguendam sumit tincturam florum rosarum, cum spiritu nitri dulci commixtam; at brevi ante recensitæ adhuc ipsum discruciant molestiæ.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Fundamentum cunctorum adfectio-num, quæ Virum generosissimum adhuc immaniter tractant, non nisi in nimia relaxatione, atque erosione partium genitalium internarum, nominatim glandularum prostaticarum, vesicularum seminalium, urethræ, ac vesicæ colli situm esse, in priori, quod suppeditavi, consilio jam adnotatum est. Scilicet propter relaxationem illam succi vitales ad eas partes majori copia ruunt, & ideo substantiam chylosam atque seminalem ad prostates secernunt glandulas; quæ una cum ulcerosa, quam eadem læsæ partes fundunt, materia mixta per colem fertur, ita ut hæc, tanquam ponderosior fundo matulæ adhæreat; illa chylosa, ac levior inter urinam fluctuet. Neque vero dolorifica esse potest mictio, quoniam æger multum potus assumit,

etque acrimoniam humorum diluit ac temperat.

Idem porro partium solidarum vitium, per impuram pariter ac nimiam venenem acquisitum, nutritum, & jam inveteratum, reliquis symptomatibus, quibus torquetur æger, causam suppeditat, & ex illo vigiliarum, dolorum capitis ac artuum, nausæ, languoris, horroris, ætus, sitisque ratio commode derivari potest. Etenim ulcerosum illud inquinamentum, venereo forsitan adhuc pollutum miasmate, aborbetur per venas sanguiferas, atque tum cum reliquis corporis humoribus, maxime lymphatico latice permiscetur. Hinc sicuti totius massæ sanguineæ textura a naturali temperie deflectit, ita præsertim lymphæ vitatur; quæ acris ac falsa reddita, ardorem, ætum, sitim, doloresque parit, & nutriendo corpori inepta fit. Quam autem ob internum ardorem magnum est bibendi desiderium, multumque potus dilutioris sumitur: fit inde, ut robor ventriculi atque digestio destruat, chylus generetur dilutus & aquosus, & multæ in prima regione relinquuntur cruditates, quæ nausæ, ructuum, somnique turbulenti causam præbent. Nec denique parum momenti ad debilitandum totum nervorum genus contribuant fortiores animi affectus, & præsertim iracundia, quibus a multis annis nimium indulsit æger,

Quanam igitur est, quæ tantis malis opponi posset, medela, ut nisi ea extirpentur, saltem mitigentur? Si percurram cuncta remedium genera, nullum fere invenio, quod certam securamque polliceatur opem. Salivationem quod attinet, quæ in morbis, ab impura venere subortis, vim habere solet excellentem, illam in nostro ægrotante nemo profecto admittet, cum ipse impatiens ac iracundus admodum existat, atque insuper partes seminales, ac vesica gravi jam notata videantur læsione. Neque aquas minerales, inque primis thermas Carolinas abs re fore puto, quoniam illæ ob magnam salis calcarii amaricantis, quam tæquant, copiam, erosas partes magis

exasperant. Nec securi usus sunt fortiores sudationes, cum decoctis lignorum instituendæ; quippe quæ humores in majorem atque periculosam commotionem agere valent. Nec denique purgantibus acrioribus atque mercurialibus, ad sordes per anum eliminandas, locus est; cum de iis justus sit metus, ne tonum ventriculi, ac intestinorum magis destruant.

Quamobrem lenissima incedendum hortor via; & ex subsidiis dieteticis efficacissimum spondeo auxilium. Ex his, ut decoctum pariter ac Elixirium hætenus usurpata continuentur, suadeo. Ad mitigandos præternaturales calores commendando pulveres temperantes, roborandi virtute præditos, qui v.g. ex ossium sepia, lapidum cancerorum, seminis lycopodii ana duabus drachmis, succini præparati, nitri purificati ana drachma dimidia apparari possunt. Horum drachmam unam ex sequenti emulsione per intervalla capere decet: Recipe seminum quatuor frigidorum majorum, papaveris albi, ana drachmam unam, aquæ florum tilia, acacia, rosarum, liliorum convallium ana unciam unam. M. F. emulso, adde julepi rosarum drachmas duas. M. D. Mane forbillare conveniet jusculum tenuius, ex jure carnis gallinarum, radice cichorei fœniculi, graminis, nasturtio aquatico, succo citri, vel aurantiorum, & floribus macis confectum; cui etiam substitui potest infusum theiforme, quod habeat herbæ veronica manipulos duos, scordii, summitatum millefolii ana manipulum unum, radice liquiritiæ drachmas tres, & anisi stellati drachmam semis. Oportet porro alvum conservare lubricam, cui scopo convenientissimum judico sequens decoctum: Recipe cremoris tartari drachmam unam cum dimidia, sacchari unciam unam & semis, coquantur leni igne cum una aquæ mensura, adde olei de cedro guttas tres. D. Hoc remedii genuit bis quavis hebdomade sub ipsis assumi poterit epulis.

Ceterum cerevisarius potus nequiquam proderit, sed potius ventriculi tonum

magis pessumdabit; majori cum fructu potabuntur acidulæ Spadanæ, quæ in ulcerationibus vesicæ ac prostaticarum, teste HENRICO ab HEER, & ipsa experientia suffragante, omnium mineralium aquarum virtutem longissime superant. Et denique cavendum sedulo ab omnibus lascivis ac venereis cogitationibus, a cibis coctis difficilibus, flatulentis, ab aere inimico ac humido; potius corpus moderata exercitatione moveatur, & ex vinis Burgundiacum parvissima bibatur quantitate. Hæc sunt, quæ tam intricato morbo commendare licuit; quæ optassem, tantæ esset efficaciam, ut ab iis certum expectari posset auxilium.

Appendix.

VIX vero fieri potuit, ut factus hæc remedia exceperit eventus; quoniam non fluidæ solum partes prægravi labe fuerunt affectæ, verum etiam virus venereum solidas, maxime genitales regiones corruptis, atque labefecit. Hinc factum est, ut licet æger a multis medicis opem conquireret, ille tamen elapso vix semestri, ulcere gangrænodeo oppressus, purulentam per alvum pariter ac colem reddiderit materiam, atque sic misere perierit.

C A S U S XCVIII.

De gonorrhœa virulenta cum tophis conjuncta.

VIR generosus, triginta annorum, temperamenti cholericis, strictioris habitus, a prima juventute militiæ nomen dedit, & in hoc vitæ genere in potibus vinosis, pariter ac venereis libidinibus multos commisit excessus. Hinc incidit olim in varias adfectiones, maxime gonorrhœam, venereas; at ab iis convenienti medicatione semper liberatus, per aliquot annos immunis vixit. Neque minus tophus, ante quinquennium, magnitudine ovi columbini in medio fronte subortus, ope emplastro

tum mercurialium, decoctorumque sanguinem purificantium, dissolutus ac sub-latus fuit feliciter; & ipse valere cepit rectissime.

Verum unus jam & dimidius effluxit annus, ex quo atroces dolores mox utrum-que temporum, mox ossa parietalia, mox totum caput acerbè invaserunt, & noctes præfertim molestas, somnoque carentes reddiderunt; ut æger viribus magis, magisque exhauriatur. Præterea in parietalibus non minus ac frontis ossibus denuo conspiciuntur nodosa tubercula, nec ab emplastris mercurialibus, infusis decoctisque emollientibus, pilulis purgantibus, atque mercurialibus discuti possunt. Tormenta, quæ patitur, cœlo existente sereno, leviora sunt; ciborum appetentia imminuitur, maximeque summum carniæ est fastidium.

Et hisce molestiis ad hanc usque diem affligitur, tophique tam acutissimum referunt sensum, ut ab tactu vel levissimo doleant atrociter: neque vero ad munera subeunda ineptus redditur. At cum ab iis vitiis liberari cupiat: Te, Vir Experientissime, suafore se votis suis potiturum sperat: petit ergo, ut proponas, unde recensitæ adfectiones originem trahant, & a qua medicatione, anne salivatione mercuriali, anne thermis Carolinis, balneisque Tœpicensibus expugnari queant?

CONSILIUM.

Gravem affectum, quem patitur Vir generosus, ab inquinamento venereo, post curatam gonorrhœam intra humorum massam relicto, natales suos mutuari, extra omnem positum esse credo dubitationis aleam. Docet enim crebra experientia, quod virulentum ejusmodi fermentum per plurimos annos, in ductibus glandulosis delitescere possit: tumque, accedentibus causis occasionalibus suscitetur, & in massam sanguineam, lymphaticum maxime inquinans laticem, abripiatur: unde non modo immaniissima dolorum in artubus tormenta, verum etiam ulcera, quæ pessimi sunt moris, procreantur.

Quæ vitia curaturum eos habere oportet fines, ut malignum virus, fluidis æque ac solidis adhærens partibus, per congrua subsidia e corpore præscribat; cui quidem intentioni nec balnea, nec thermas, nec sola decocta ac infusa sanguinem mundificantia, satisfactura arbitror. Neque adhuc opus fore salivatione mercuriali, persuasus sum; quoniam malum curatione per remedia antimonialia instituta expugnari posse confido.

Hanc sequentem in modum administrandam hortor. Primum pilulas purgantes alternis diebus, ter iterando devorare decet, quarum hæc est formula: Recipe extracti panchymagogi Crolii, gummi ammoniaci, mercurii dulcis, cinnabaris vulgaris ana drachmam unam. M. F. cum balsamo Peruviano pilulæ, ex drachma dimidia numero XIV. quæ pro una dosi sumantur, hausto desuper decocto avenaceo tenuiori. Deinceps per octo dies, singulo mane scrupulus dimidius pulveris mundificantis, cujus copiam mitto, ex decocti, inferius describendi, calidioris mensura dimidia sumatur. Tum repetendus pilularum usus, ac denique iteranda denuo hæc sudandi ratio. Decoctum, quod in vicem potus ordinarii inserviat, hoc est: Recipe radicis sarsaparillæ uncias decem, corticis ligni sassafras, guajaci, radicis liquiritiæ, cichorei ana uncias duas. C. C. irrorentur cum drachmis duabus salis tartari soluti. Specierum tres uncias, cum uncia dimidia antimonii in petia ligati, ex quatuor aquæ mensuris probe coquantur. Sub hac curatione abstinendum erit a cibis salitis, flatulentisque, nec nisi assis, parce tamen vescendum. Tophis autem imponendum suadeo hoc emplastrum: Recipe gummi ammoniaci, myrrhæ, opposonacis ana unciam semis, spermatis ceti unciam unam, balsami sulphuris therebinthinati drachmas duas, olei tartari fortidi drachmam unam, ceræ unciam unam & semis. M. F. l. a. emplastrum. His si cedere recuset malum; tertium repetenda est supra descripta medicatio.

CASUS XCIX.

SISTENS CONSILIUM

In gonorrhœa diuturna cum inflatione ventriculi.

Flagitavit quondam consilium opemque meam, vir quidam generosus, qui binis morborum generibus diu jam follicitatus erat, diuturno nimirum seminis profluvio, & inflatione ventriculi hypochondriaca. Hæc ab illo sustentari videtur, præsertim cum imperita manu, & incongruis mercurialibus tractatum hucusque fuerit. Non enim his solum, verum ipsa morbi vetustate, sicuti totum nervosarum partium systema, ita præcipue ventriculi robor insigniter est destructum. Et hanc ob causam summa patientia, & temporis diuturnitate opus est, si iis malis sanditus mederi velimus. Hæstenus propter ferventissimum cœli ardorem nihil moliri licuit, nisi quod venæsectione, blandis laxantibus mannatis, decoctis temperantibus, balsamicisque, & externis emplastris, ac injectionibus pugnaverimus; quibus obtinuimus, ut bubones glandularum inguinalium dissolutos, dolores perinæ mitigatos, & materiam, quæ antea acris, spissa, lividaque profluxit, jam fluxilem, albam, benignamque conspiciamus. Ut vero prorsus debellemus adhuc inhærentes molestias; in itinere quidem, quod ægro faciendum est, priorum remediorum usui insistendum suadeo. Redux autem sequentem incipiat medicationem.

Quovis octavo die corpus laxandum per infusum mannatum; purgantia enim fortiora, inque primis mercurialia, ob labefactatum ventriculi nervorumque tonum, majus minantur damnum, quam emolumentum. Reliquo tempore, laudum usum decocti sic parandi: Recipe radicis chinæ, sarsaparillæ ana uncias quatuor, rasuræ ligni Guajaci, sassafra-

ana unciam unam cum dimidia, herbe nummulariæ, fragariæ, uvæ crispæ, plantaginis, pyrolæ, pulmonariæ maculolæ, veronicæ, agrimonix ana unciam semis. M. F. species, quarum duæ uncix ex binis aquæ mensuris probe coquantur sunt. Hujus autem infusi, mane tepidioris, hora pomeridiana quarta frigidæ mensura dimidia forbilletur. Vesperis ex decocto, quod pro potu ordinario pronuper ordinavi, assumatur drachma una pulveris sequentis. Recipe ossis sepiæ, pulveris cancerorum fluvialium ustorum, lapidum cancerorum præparatorum, succini præparati ana unciam, pulveris radices liquiritiæ, iridis Florentinæ, pimpinellæ albæ ana unciam semis, nitri depurati drachmas duas, olei ligni sassafras guttulas octo. M. F. pulvis; quem etiam cum essentia alternare licebit, sic paranda: Recipe opobalsami de Mecca ana drachmas duas, tincturæ tartari, liquoris anodyni mineralis ana unciam unam & semis, solvantur leni calore, & dentur ad 60. guttas.

Præterea sub hac curatione per quinque circiter hebdomades, gulæ detrahendum paulisper suadeo; nec jussulis ex carne, nisi forsan prunis ac passulis permixtis, nec ipsis carnibus, nisi assis, panique bis cocto vescendum, & sub epulis vino Burgundiaco parce utendum hortor. Quo diutius huic medicationi inhærebit, eo feliciorẽ inde sperare poterit eventum.

Extrinsæcus haud alienum erit, regionem perinæ, ipsumque colem, circa somni tempus, ad adjuvandam penis erectionem unguento balsamico spirituoso perfricare, quod sic habet: Recipe olei jasmini, nucis moschatæ expressi ana unciam semis, balsami Peruviani, de Copaiva ana drachmas duas, olei de Cananga guttas triginta. M. D. Contra tenivas, spasmodicasque stricturas, quæ in glande penis nonnunquam sentiuntur, non sine fructu candela cerea, oleo ovorum inuncta urethræ intrudetur, & in ea per noctem conservabitur: nec ludetur opera, si fluxu seminali sublatum, ad excernendum abundans semen,

moderatus celebretur concubitus.

Quod autem hypochondriaco-spasmodicam ventriculi affectionem attinet, quæ præsertim mala ciborum confectio-
ne, molestisque ructibus absolvitur; & post diuturnum otium, multas lucubrations, & mentis perturbationes exacerbatur: debetur illa labefactato uti generatim nervosi generis, ita speciatim ventriculi ac intestinorum robori, & hinc pendenti humorum per imi ventris viscera tardiori circulo: unde omnium symptomatum, constrictionis pectoris, anxietatis præcordiorum, nausæ, alvinæ obstructionis, extremorum frigoris, atque phantasie corruptæ origo petenda est. Ut ergo hujus quoque mali incrementum præscindatur, operæ erit pretium, ut bis quotannis circa æquinoctiorum tempus, ex vena in pede tusa, septem circiter vel octo cruoris unciæ detrahantur. Deinceps alvi libertati proficiendum est, quippe hujus obstructio passiones hypochondriacas & molestiores, & pertinaciores reddit. Neque vero huic scopo conveniunt fortiora purgantia, quoniam ventriculi ac intestinorum tonum magis dejiciunt, & alvi majorem relinquunt constrictionem. Magis opportunum erit, pilularum mearum balsamicarum quindecim mane, aut vesperti quandoque devorare, & cum illis pulverem præcipitantem, ad consopendam humorum ebullitionem, assumere; cujus etiam drachma una, maxime si ex prævio vini potu quædam in primis viis acrimonia præsto fuerit, vesperti sola sumpta, alvum ducet. Non minus laxandi fine, æstivo maxime tempore, inter epulas adhiberi poterit potiuncula ex cremoristartari drachmistribus, sacchari candi uncias duabus, in aquæ mensura una ad lenem ignem solutis, & sex olei de cedro guttis maritatis conficienda.

Præterea ad ventriculum roborandum dirigenda est curandi intentio; quæ obtinebitur, si Elixirium meum viscerale ad quadraginta guttas, vel mane ex infuso theiformi, vel brevi ante prandium cum aqua vino nupta capietur. Horum

remediorum virtutem recta vivendi ratione secundare, atque præsertim, ab animi affectibus, mœrore, refrigeratione, nimia corporis commotione, vel per fortio rem motum, vel alimenta ac medicamina calidiora, mentisque laboribus cum meditatione junctis cavere expediet: contra vero grato cum amicis commercio, crebris itineribus utendum, & pro poptu ordinario, vel decoctum consuetum, vel Selteranas aquas, cum tertia parte vini vel Rhenani, vel Burgundiaci permixtas adhibendas suadeo.

Quod si forsan paroxysmus hypochondriacus accesserit, protinus ano infundi debet clyisma domesticum; quod sic paratur: Recipe decocti avenacei tenuioris mensuram dimidiam, florum chamomillæ vulgaris manipulum unum; coque & colaturæ adde olei amygdalarum dulcium uncias duas, salis communis drachmas duas, nitri drachmam. M. F. clyster. Alvo hujus ope soluta, propinare oportet scrupulos duos pulveris mei præcipitantis, triginta guttis liquoris anodynæ mineralis nupti; & vesperti in pediluvia, ex aqua fluviatili, floribus chamæmeli, triticique forfuribus parata, atque tepidiora descendere juvabit. Quæ si rite observaverit generosus æger, ipsum a molestiis cunctis liberatum iri confido.

CASUS C.

De gonorrhœa cum exulceratione renis dextri, colli vesicæ & prostaticæ.

VIR illustris, duos & quadraginta annos natus, temperamenti sanguinei, robustæ constitutionis, & nullis fere ægritudinibus præfuso, decem abhinc annis profluvium seminis virulentum sibi met contraxit. Hoc, levioribus conjunctum symptomatibus, variis, iisque ut plurimum adstringentibus, per integrum semestrem, frustra quidem oppugnatum fuit medicinis; adeo, ut illarum tandem peritus, soli naturæ rem commiserit. Verum ab eo tempore com-
uric.

urina non modo filamenta, verum etiam materia crassa, turbida, feminis instar per vinorum calidiorum potum largius excreta, cui superstans lotium subcitrinum est, ferri coeperunt, & adhuc cernuntur. Præterea per vices ex pene elabitur pus flavum, indusia maculis notans, non minus urina secum quandoque ducit sabulum, & calcaream amurcam, matulæ firmiter adhaerentem. Ad hæc ante aliquot annos purpura corpus obsedit; qua evanescente adhibita sunt decocta lignorum, balnea Laconica, & mercurialia; & ab horum usu tubercula nodosa gingivas occuparunt. Corpus insuper labefit, & pedum præsertim robur vacillare incipit; circa lumbarem dextri lateris regionem ardens, tensivusque dolor sentitur, qui ad cervicem atque caput excurret. Innata olim ductui urinæ erant carnosæ tubercula; quibus jam sublatis, post sumtos spirituosos potus, vel etiam antimonii tincturam, in posteriorem urethræ partem pruritus, magnusque dolor incumbit. Vexant quoque vertigo, tantaque stomachi imbecillitas, ut appetitus langueat, cœnaque prorsus abstinere cogatur: somno vero fruitur tranquillo, nec alvus sui muneris obliviscitur. Usus est acidulis, sed in cassum, siquidem abhinc profluvium feminis copiosius fuit observatum.

CONSILIUM.

Variæ sunt, quibus Virum illustrem exerceri ex literis percepi, calamitates: non enim solum ren dexter, præter naturam relaxatus pariter ac exulceratus videtur; verum etiam collo vesicæ & prostatici ulcus inesse, vero est simillimum; quibus vitiis accedit & illa debilitas, quæ generi nervoso, maxime ventriculo & intestinis per medicamina inconvenientia atque adstringentia inducta est. Quo magis igitur hæc vitia sunt inveterata; eo diuturniorem, ac placidiorem requirunt curationem: quæ remediis sanguinem depurantibus unice absolvetur. Ex horum classe præ-

stantissimæ erunt sequentes binæ formulæ, in decocti forma usurpandæ: Recipe radicis sarsaparillæ electæ libram dimidiam, rasuræ ligni Guajaci, sassafras ana uncias duas. Conc. Cont. D.S. species pro decocto, quarum portio dimidia, cum uncia dimidia specierum, quæ ex herbis veronicæ, pyrolæ, cardui benedicti, trifolii fibrini, geranii Robertiani, æquali pondere mixtis parantur, in quatuor aquæ mensuris per binas horas coquatur. Decocti hujus calidioris mensura circiter dimidia mane intra lectum, cum regimine diaphoretico sorbilletur; ex relictis vero post decoctionem speciebus, cum passularum minorum manipulis duobus permixtis, atque cum quatuor aquæ mensuris denuo infusis, paretur decoctum secundarium, loco potus ordinarii adhibendum. Vespere ex aqua cerasorum nigrorum capiat drachma una pulveris, qui sic se habet: Recipe lapidum cancrorum, ossis sepis, pulveris glycyrrhizæ, feminis lycopodii, succini præparati, antimonii diaphoretici ana unciam dimidiam, nitri purificati drachmam unam & semis. M. F. pulvis. Sub hac curatione, per tres vel quatuor hebdomades protrahenda, a cibis crudis, acidis, lacticiis, carne elixa, cerevisia, atque vino prorsus abstinere, & corpus movere expedit.

Ex topicis ad confortandum genus nervosum præclaram opem feret balsamus meus vitæ, & naribus admovendus, & nuchæ inungendus, & cum saccharo oretenus capiendus. Non minus ipse, licet prima vice ardorem excitaverit, urethræ ope syringæ est injiciendus; cui etiam scopo decoctum supra commendatum tepidius inserviet.

CASUS CI.

De tumore testis dextri ex gonorrhœa improvide suppressa.

PER litteras requisivit opem meam juvenis viginti annorum generosissimus; quod a gonorrhœa improvide sup-

suppressa, elapso abhinc anno in durum testiculi dextri tumorem inciderit, qui ad pugni magnitudinem increvit, atrocesque dolores exhibet, in casum adhibitis balneis, acidulis, decoctis lignorum, purgantibus ac mercurialibus. Meo quidem arbitrio non dubito, quin hoc vitium simus expugnaturi; quoniam non nimis inveteratum est, ægrotique juvenis, ac floridus corporis habitus nos bene sperare jubent. Neque convenientiorem fore puto medicationem, quam quæ sequenti instituetur ratione. Primo nimirum triduo corpus repurgandum suadeo, quod sumtis singulo mane pilularum, quæ sequuntur, viginti commodissime fiet: Recipe extracti panchymagogi Crollii, gummi ammoniaci, mercurii dulcis ana drachmam semis, croci Austriaci grana decem. M. F. l. a. pilulæ, numero LX. Iisdem diebus hora quinta pomeridiana in balnea aquæ dulcis temperata descendendum est, quæ ex aqua fluviatili, cui surfures triticei, cineres clavellati, flores chamæmeli, semenque lini sacculo inclusa immittantur, parari possunt.

Elaipsis hisce tribus diebus, per proximos sex bis quotidie, mane nimirum, ac hora vespertina sexta balnea vaporosa sunt usurpanda. Ea parantur, si sellæ perforatæ vasculum decocto fervidiori, ex lacte, floribus sambuci, meliloti, chamæmeli, millefolii ac verbasci confecto plenum supponatur. Insidendum huic est sellæ, & vapor decocti, velata probe superiori corporis parte, ad abdomen, & potissimum scrotum admittendus: conservata per candentes lateres, in decoctum illud successively injiciendos, perpetua æqualique exhalatione. Hoc fotu per tres horæ quadrantes continuato, petatur lectus, & haustis in eo aliquot decocti, infra describendi, vasculis, lenis expectetur, & rite tractetur sudor. Decocti vero hæc est formula: Recipe radicum sarsaparillæ uncias duas, scorzonæ unciam unam, corticis guajaci, sassafras, radicis pimpinellæ, seminis sceniculi, salis tartari ana drachmas binas. M. F. species, infun-

dantur cum quatuor aquæ mensuris, & in vase stanneo, probe clauso per horam coquantur dimidiam. Eadem species, si pondere binarum unciarum, cum totidem passularum minorum, & aquæ mensuris quinque decoquantur, exhibebunt infusum pro potu ordinario adhibendum.

Postquam his fotibus per sex dies usus fuit juvenis generosus; repetat priorem curationem per triduum; dum & pilulas singulo mane sumat, & in humida quotidie ingrediatur balnea; tumque denuo per sex dies siccis insideat balneis; & nisi sublatus sic fuerit tumor, tertium iteretur utraque medicatio. Ceterum ab omni frigore, cibis incongruis acidis, salitis, flatulentis & aromatizatis, potu vinoso, ac cerevisia probe cavendum; cæna pariori utendum, nec nisi haustus vini veteris Rhenani capiendus erit.

Præterea, si a balneorum tam siccorum, quam humidorum usu otium sit, conveniet affecto testiculo sequens imponere emplastrum: Recipe emplastri diachyli simplicis uncias duas, spermatidis ceti unciam dimidiam, gummi, ammoniaci, croci ana drachmas duas. M. F. emplastrum, extendatur super linteam, & applicetur tepidum. Neque enim dubito, quin hæc rite usurpata levamen sint allatura.

Relatio.

PRIUS quam ad ægri manus pervenerant hæc litteræ, ordinaverat ipsi chirurgus quidam pilulas, quarum quatuor quotidie sumere, ac per quatrimum continuare iussus erat. Sed sumta earum unica dosi, alvum dejecerat vehementer cum pulsu celeri, æstu, tantisque torminibus, ut nisi ordinarius medicus hanc motuum sævitiam convenientibus medicinis sopiisset, parum abuisset, quin gravis partium internarum accessisset inflammatio. Quare omisit earundem ulteriorem usum, quæ procul omni dubio semen cataputiæ habuisse videntur: & recuperatis post aliquot dies vi-

ribus

ribus, curatione a me proposita uti cœpit, simulque in balnea Tœplicesia descendit: unde factum est, ut intra quatuor hebdomades a molesto liberaretur malo.

Hoc loco non alienum erit commemorasse, quod si ejusmodi tumores valde indurati ex commendatis subsidiis cedere recusaverint, illi salivatione prudenter administrata sæpius felicissime expugnentur. Verum, ubi malum sit inveteratum, testisque plane schirrhosus, operæ pretium fore, cum TULPIO *Lib. IV. observ. cap. 32.* arbitror, ut testiculus provida manu prorsus extirpetur: quemadmodum Tulpio testiculum sedecim uncias pendentem excidenti feliciter contigit. Cavendum autem est, ne hosce tumores, purulentam iis inesse materiam suspicantes, emollientibus tractemus, aut lanceola aperiamus: siquidem gravissimis symptomatibus hac operatione viam sternemus, uti sunt febres, spasmi & convulsiones: qua de re digna est, ut legatur supra memorata Tulpii observatio.

C A S U S CII.

De Pollutione nocturna.

Viginti quinque annorum juvenis, annum natus vigesimum, præter opinionem sub nocturnis imaginibus feminis effluxum, quem pollutionum nomine insigniunt, prima passus est vice. Abhinc involuntaria hæc excretio sæpius rediit, &, frustra adhibitis variis medicaminibus, frustra quoque observata recta vivendi ratione, ipsum, cuncta cum sexu sequiori consortia, omnemque librorum amatoriorum, quos Romanen dicunt, lectionem studio fugientem hucusque sollicitat. Præsertim suavis medicorum ex odore camphoræ, & usu olei cymini se solari putabat, eventu spem fallente. Quando infestatur hac molestia, videretur sibi sub infomnis rem, vel saltem jucundum commercium cum feminis, utut prorsus ignotis, habuisse, tumque elabatur semen; aut laten-

ter ipso inscio profluit, conjuncta semper penis erectione. Nec præcavere vallet hoc vitium, licet cœna utatur parviori, & quavis vespera cubitum iturus; haustum aquæ frigidæ capiat, corpus noctu levissimis tegat stragulis. Quod si vero incalcescat noctu, aut per diem spirituosius calidisque potibus indulserit, aut corpus fortius commoverit, frequentius urget profluvium. Præterea sciendum est, quamvis pollutionem excipere alvi fluxum, sed transitorium; & post tantam mali diuturnitatem non modo vires labascunt, corpus emacrescit, faciesque expallescit; verum etiam memoria labefit. Artus externi porro facile refrigescunt; oculorum caligo invalescit; & vox redditur rauca; sed ciborum adpetentia adhuc viget.

Epicrisis.

Nullus propemodum affectus ita exercere ægrum, & medenti facessere negotium consuevit, quam pollutio nocturna, quæ diutius perseveravit, & quasi habitualis facta est; præsertim si ægrum quotidie adfligit, & a causis potissimum externis, calidis, stimulantibus provocatur. Frustra tunc atque in cassum plerumque adhibentur omnis generis remedia, quæ ut plurimum ita sunt comparata, ut plus incommodi adferant, quam adjumenti. Non enim adstringentia, neque acida, refrigerantia, aut nitrosa hic conveniunt; neque sanguinis missiones, purgantia, aut balsamica & roborantia calidiora hic ullam promittunt opem; anodyna vero & opiata quam maxime infecura sunt.

Peccant nimirum humores nec intemperie, nec quantitate, sed potius vitium partibus solidis inhæret. Adest enim ingens vasorum, quæ sanguinem ad genitalia ferunt, relaxatio, quæ magnum facit seminis proventum. Hujus autem copia, in vesiculis seminalibus restagnans, eas ob nimiam contractilitatem facillime laceffit, atque irritat ad lymphæ genitalis expulsionem; præsertim quando ejus stagnatio hisce in partibus phanta-

taſiam inducit, ut imagines conſingat venereas, quæ poſtea ad ſeminis ejectionem multum contribuunt. Conſiderationem vero in primis hoc loco meretur ingens illa cerebri debilitas, quæ in ægro noſtro functiones ingenii, & memoriae inſigniter læſit; attendenda quoque eſt mira virium proſtratio, quam diuturnum & copioſum ſeminis profluuium excitavit.

Ex quo ſane planiſſime perſpicitur, quantum ſit illud commercium, quod cerebro eſt cum teſtibus. Utraque enim pars ſimili fere officio deſungitur; ſiquidem & cerebrum, & teſtes ſubtiliſſimam, & delibatiſſimam lymphæ partem a ſanguine ſeparant, quæ morum ac tonum partibus ſœnerat, atque etiam animæ functionibus inſervit. Quamobrem non aliter fieri poteſt, quam ut nimia ac ſuperflua ejus excretio & robur ingenii infringat, & vires corporis læſaſcet. Ingens hæc virium deſtructio medentem imprimis ſolicitem habere debet; quæ eum admonet, ut abſtineat ab ejusmodi remediis, quæ imbecillibus minus accommodata ſunt, & enervatum corpus adhuc magis debilitant. Hujus notæ ſunt omnis generis adſtringentia, nimium refrigerantia, ſaturnina, nitroſa, acida, maxime vero narcotica, licet alias pervulgatum ſit, ejusmodi in caſu talia commendare remedia, quæ tamen hic nocentiſſimam habent facultatem.

Longe ſatius erit diſpicere, ut inſtaurentur vires corporis, & partium robur amiſſum reſtituatur. Cui tamen ſcopo, minime inſervire putamus calidiora, ſpirituoſa, volatilia, aromatica, & ſua-veolentia: ſed potius commendamus leniora nutritiva, quæ ejusmodi dulcem, ac gelatinofam ſubſtantiam ſuppeditant, quam nimia ſeminis excretio corpori quotidie ſubtrahit. Præſtant hoc imprimis juncula, ut vocant, confortantia, quæ ex carnibus bovinis, vitulinis, caponibus, addito modico vini, ſucci citri, ſalis, nucis & caryophyllorum optime parari poſſunt. Hiſce inſigni cum fructu adjungere licet remedia, quæ trans-

pirationem juvant, & languentium fibrarum tonum erigunt. Hinc efficax ac laudabilis opera eſt pulveris cujuſdam bezoardici, qui cum ſuccino, & aliquot granis ambræ mixtus, in vehiculo ſpirituoſo, utiliter uſurpari poteſt. Blanda enim diaphoreſi non ſolum particula acres, ſalinæ, ſtimulantes ejiciuntur; ſed etiam nimius humorum affluxus a parte affecta aliorum divertitur. Quo nomine etiam laudem merentur emulſiones ex ſeminibus quatuor frigidis majoribus, ſemine nymphææ, amygdalis dulcibus, vel nucleis pineorum recentibus, cum aqua ceraſorum nigrorum, cinnamomi cydoniata, & roſarum factæ; quibus tali in caſu plurimum omnino tribuendum eſt.

Præterea quam maxime commendamus inſuſum meliſſæ, loco herbe Theæ uſurpandum; quoniam illa ob ſuaſiſſimum oleum, & principium roborans, leniterque adſtringens, nervis roborandis dicata eſt; & memoriam cum primis juvare celebratur. Externe autem emplaſtrum ex emplaſtro de ſpermate ranarum cum nitro, camphora, & oleo ligni Rhodii regioni lumbari adplicari poteſt. Ceterum monendum duco, continuanda eſſe per aliquod tempus hæc remedia, ſi ſalutarem effectum ab iis expectare velimus: alias omnem curam ac laborem irritum fore prænunciamus.

CASUS CIII.

De pollutione nocturna, & excretionem ſeminis involuntaria.

VIR quidam cœlebs triginta annorum, ſtaturæ ac habitus mediocris, animi ad vehementes commotiones ex leviſſima cauſa facillimi, diætæ vinoſæ a teneris adſuetus, crebrisque in potu exceſſibus indulgens, ante aliquot annos febre acuta graviffima prehendebatur; eaque ſuperata virulentum inciderebat ſeminis profluuium. Hoc per tres adfligebat anni quadrantes, eoque durante in urina læpenumero arenulæ cernebantur.

bantur copiosæ. Notari vero meretur, quod ante hujus mali invasionem, per aliquot annos, crebris pollutionibus, iis-que nocturnis vexatus fuerit; quæ persanata gonorrhœa recruduerunt, & multam ipsi hucusque creant molestiam. Concitantur illæ mox ab insomniis venereis; mox sponte absque data causa succedunt. Præterea urinam missurus, in glande colli unam vel alteram seminis, legitimi tamen guttulam conspicit interdum, eamque cum lotio reddit: nec non ipsi alvum exoneraturo, sæpius semen copiose elabitur. Neque vero per longum tempus ob inopportunam verecundiam huic malo quæsit opem: hinc sensim vires, totumque corpus destrui ac labefactari coeperunt. Somnus enim gravibus insomniis turbatur, nec reficit, & toti corpori inhærescunt dolores gravativi, ac si fustibus percussus fuisset; atque cæcæ per vices anum obsidere deprehenduntur hæmorrhoides.

Ceterum ciborum adhuc viget cupiditas, temperat vero sibi a cunctis acidis, salitis, & aromaticis eduliis; nec nisi nutrientibus, jusculis confortantibus, carnibus bovinis, vitulinis, gallinaceis, ferriis vescitur, & ad stomachum roborandum vino veteri Rhenano, sed parcissimo sub epulis utitur. Venæsectio, quæ olim aliquoties quotannis institui suevit, jam per aliquod tempus intermissa est: contra vero ex pharmaceutico fonte, scopo laxante sumsit massam pilularum de gummatibus, cum aliquot mercurii dulcis ana granis, adhibuitque pulveres, partim ex semine agni casti, & osse sepiæ confectos, partim antispasmodicos, hosque ex emulsione, quæ habebat aquam nymphæ, plantaginis, semina quatuor frigida majora ac cannabis, cepit. Sed malo nondum remittente, abs Te, vir Experientissime, medelam sibi proponi cupit.

CONSULTATIO.

Quam ex præmissa morbi historia colligere licuit, omnium symptomatum, quibus æger premi-

tur, fundamentum in nimia debilitate ac relaxatione organorum, vasorumque seminalium videretur esse situm.

Inde enim via panditur uberiori adfluxui tam liquoris seminalis, quam aliorum succorum magis crassorum, & acriorum, qui eas partes, velificante nimia sensibilitate, ad frequentiore seminis excussionem, nocturnam potissimum stimulant. Remotiores autem, & antecedentes hujus mali causæ debentur partim calidiori, & ad motus irregulares admodum proclivi temperamento, partim erroribus diætetis, & crebrioribus computationibus, partim pollutionibus, quas ante gonorrhœæ invasionem, crebro perpessus est, ac ipsi denique gonorrhœæ, quæ & semper partium spermaticarum relinquit atoniam. Verum cœcis hæmorrhoidibus adhuc debetur quædam animadversio; quæ loculenter testantur, sanguinis majori copia ad intestinum rectum, & vesicam, quæ binæ partes in medio foveant vesiculas seminales, irruentis insignem subesse stagnationem; quæ debilitatem partium seminalium adhuc magis fovet ac sustentat.

Hæ vero adfectiones cautissimam profecto exposcunt medicationem; quam sequenti ratione institutam, votis respondisse, crebra me docuit experientia. In nostro quidem ægrotante cura a sanguinis missione capienda est, qua ex tusa in brachio vena, sex vel septem cruoris uncias suadeo detrahendas. Loco potus ordinarii convenientissimum judico sequens decoctum: Recipe santali rubri uncias quatuor, radices cichorei, santali citrini ana uncias duas, seminis sceniculi drachmas tres. Conc. Cont. D. S. species, quarum uncia binæ ex tribus aquæ mensuris decoquantur. Mane vero, ac hora quarta pomeridiana aliquot vascula infusi theiformis forbillare expediet, quod ita concinnari potest: Recipe herbarum veronicæ, consolidæ seracenicæ, vincæ per vineæ, melissæ, menthæ, summitatum millefolii, florum hyperici ana manipulum unum, anisi stellati, nucistæ ana drachmas duas. M. F. species. Exter-

terne regioni lumborum adponere juvabit emplastrum, quod ex emplastri de spermate ranarum unciis duabus, aluminis usli drachmis tribus, camphoræ drachma una componitur: & desuper aquam arquebusadæ, cum aqua calcis vivæ dilutioni, & ope aquæ rosarum facta, permixtam urethræ sæpius injicere conveniet. Vesperti porro drachma una pulveris, cujus formula sequetur, ex laudato decocto, cum syrupo acetositis citri capienda erit. Pulvis autem sic se habet: Recipe ossis sepiæ, coralliorum rubrorum præparatorum, specierum de hyacintho ana unciam semis, seminis lycopodii, succini præparati ana drachmas duas. M. F. pulvis.

Præterea loco vini Rhenani commendarem potius vinum, quod dicunt Pontac; quod etiam tepesactum cum linteis circa somni tempus ad partes genitales, & perinæ regionem applicari potest. Ceterum in diætacibus nutrientibus, carnis elixis ac jusculis non nimium indulgere, sed magis assis vesci decet: & alvi siccitati ope prunorum coctorum, passularum minorum ac mannæ succurrere præstabit. Quibus si rite usus fuerit spectatissimus eger, haud dubito, quin votis suis sit potiturus.

Elapsis aliquot hebdomadibus, ille mihi letus nunciavit, ex præscripta medicatione sibi nocturnas pollutiones, & stillicidio seminis involuntario, admodum imminuto, vires rediisse. Quamobrem ut a continuatione medicaminum perfectam speraret reconvalescentiam, auctor fui suaserque,

CASUS CIV.

De infirmitate ob nimiam seminis effusionem.

VIr juvenis, viginti quinque annorum, temperamenti phlegmatico-sanguinei, ab utero fere materno, corpore debili ac infirmo, vultuque pallido præditus, septimo ætatis anno, ob præmaturam forsitan vini potationem, atrophicam tabidamque corporis præ se

tulit constitutionem. Sed ab hac sensim liberatus vigere cœpit; & quindecim annos natus, consilio nebulonis condiscipuli, semen per turpes masturbationes provocare didicit: cui quoque exercitio, eique frequentissimo, ac fere quotidianum ad vigesimum usque tertium ætatis annum indulgit; simul scriptio minutissimarum litterarum operam dedit, tantamque capitis ac oculorum debilitatem sibi contraxit, ut hi sæpius sub ipsa venerea effusione, spasmodica constrictione fuerint agitati. Quatuor abhinc annis accidit, ut, dum in provocando semine occupatus, ejusque eruptio in propinquo esset, quidam ex improviso fores ejus pulsaret, seminisque ob gravem terrorem subito cohiberetur effluxus. Hinc statim in vasis spermaticis, testiculisque tantum dolorem, tantamque sensit tensionem, ut vix obambulare potuerit; simulque vis ingenii; ac acies oculorum imminui videbantur. Quamvis igitur probe perspiceret damnum, quod ex detestando hoc veneris exercitio immineret; nihilo tamen fecius, percuratis testiculi doloribus, illud iteravit; sed brevi post eundem incidit partium genitalium, maxime testium dolorem valde tensivum. Hunc adhibitis & externis & internis medicaminibus, licet ægre, & vix intra semestre tempus debellavit quidem; at successit vasorum, quæ ad sinistram testem excurrunt, intumescencia quædam, ab epulis major, doloris tamen nisi sub stimulis veneris expers, & ad hanc usque in hærens diem. Jungebatur subinde insignis capitis, ac oculorum imbecillitas, adeo, ut lecturus quidpiam, temulentus, ac veluti vino factus videretur, pupilla mirum in modum dilataretur, oculi exhiberent tensivos, ac lancinantes dolores, palpebræ gravioris ponderis sensum referrent, mane conglutinatæ lacrimas fundarent, & canthum utrumque, præter acutissimos cruciatus, materiam quædam albicans obsideret. In tali rerum statu ab omnibus meditationibus ac studiis per tria semestria abstinere tenebatur, hocque tempore non nisi corporis exer-

exercitationi, ac congruæ medicationi operam dabat: unde tandem eam recuperabat facultatem, ut per duas, tresve horas ad studia incumbere potuerit. Hac adhuc pollet potentia; quod si vero ulterius protrahat meditationes, supra recensitis corripitur symptomatibus. Præterea corpus est macie fere confectum, & licet cibus cum appetitu utatur, mox tamen ab horum usu male habet, & quadam temolentia sollicitatur. Non minus, cum meliora edoctus, a masturbationibus per binos fere abstinet annos, & omne cum molliori sexu fugit commercium, sæpiissime patitur nocturnas pollutiones, hisque corpus magis magisque labefieri sentit. Quare ut ab iis vitiis prorsus liberetur, salubre anhelat consilium.

CONSULTATIO.

DOcemur ex præmissa morbi historia, quod per præmaturum ac nimium veneris exercitium, uti generatim universi corporis vires prosterntur, ita præcipue cerebri, ac oculorum functiones adeo labefactari queant, ut damnum vix reparari possit. Insignem vero in præsentī casu attentionem meretur illud momentum, quo ex nimia illa, ac fere quotidiana seminis provocatione, damnum in oculos potissimum redundavit. Et sane non paucos mihi adnotare licuit casus, ubi etiam ætate provectiore immoderato exercitio, non modo ruborem, dolores tensivos, lancinatorios, ac pressorios oculorum, veluti pondus ipsi incumbere, lacrumarum crebram profusionem; verum etiam tantam visionis hebetudinem sibi contraxerunt, ut nec scribere, nec legere quid potuerint. Namque pupillæ, ob tonum fibrarum, quæ illam cingunt, muscularium nervosarumque dejectum, semper præsto fuisse dilatationem, qualis in iis, qui gutta serena laborant, cernitur, deprehendi; quid? quod binæ mihi succurrant observationes, de ipsa gutta serena, a nimio veneris usu, accedente diuturno mœrore, inducta.

Hoffm. Consult. Med.

Hinc autem adparet, quantus oculorum, ex subtilissimis membranis, nervis, & fibris motricibus, perinde ac limpidissimis humorum contextorum fabricam, ac partes spermaticas, vel potius liquidum seminale spirituosum intercedat consensus. Nimirum liquidum hoc lymphaticum seminale, cum eo, quod in cerebro secretum, per cunctos universi corporis nervos distribuitur, ejusdem fere est indolis, ac essentia; quamobrem quo illius evacuatio est copiosior, eo paucior liquidi animalis in cerebro contingit secretio. Et sic quoque clarissime patet, cur juvenes præmaturæ veneri nimium libantes, insigni memoriæ, ingenique decrementum sentiant, & ad studia reddantur inepti; cur quoque adulescentes, veneris libidinibus ultra naturæ modum indulgentes, totius corporis vires prosterant, præcocemque mortem sibi contrahant?

Sed ut ad nostrum redeamus casum notatu perro dignum in eo reperimus, quod cessante seminis excretionē, manu provocata, protinus exceperint nocturnæ pollutiones. Neque vero obscura est ratio: quo enim vi stimulorum venerorum, qui modo in ipsa mente primario, modo per partium genitalium titillationem excitantur, copiosior ac frequentior sit humorum, maxime seminalium, ad organa generationi dicata adfluxus, eo magis dilatantur, ac relaxantur vasa spermatica, hinc copiosius semen illa irruit, ac causam præbet lascivis ideis, & excretionibus seminis sub nocturnis ludibriis evenientibus.

Quod vero curationem præsentis mali attinet, eam sequentem in modum administrandam putavi. Singulo nimirum mane unam mensuram lactis asinini, cujus binæ partes cum una Selteranarum acidularum comixtæ erant, potare jussi; & vesperi drachmam unam sequentis propinavi pulveris: Recipe cornu cervi philosophice præparati, ossis sepiz ana unciam semis, succini cum insillatione olei tartari per deliquium præparati drachmas duas, corticis cascarillæ drachmam unam. M.F.

l i pul.

pulvis, ex aqua ceraforum nigrorum capiendus. Ante hanc curationem non minus, ac sub ea, quavis quinta die, & ea quoque finita, dedi portionem laxantem, quæ sic habebat: Recipe rhabbari electi drachmam unam, mannæ unciam unam, nitri antimoniat grana 15. coque & solve leni calore in aqua Selterianæ unciiis sex, colaturæ adde olei de cedro guttas tres. M. D. Præterea pro potu ordinario hoc præscripti decoctum: Recipe ligni fantali rubri, citrini, radicis chinæ, scorzonæræ ana uncias quatuor, radicis cichorei unciam unam, cinnamomi unciam semis, mastiches drachmas duas. M. C. D. S. species, quarum uncia binæ ex tribus aquæ mensuris, addito passularum minorum manipulo uno, per tres horas quadrantes sunt decoquendæ. Ceterum suasi, ut a cibis salitis, aromaticisque, nec non potibus calidioribus abstineret; jusculis vero ex carnibus vitulinis, radice scorzonæræ ac cichorei paratis vesceretur, & manè infuso theiformi ex herba menthæ, & mellissæ confecto uteretur. Tandem finita hac curatione, usum decocti supra dicti, & Elixirii mei visceralis balsamici, adhuc per aliquod tempus continuari jussi; hisque obtinui, ut æger intra sex hebdomades, a cunctis molestiis liberatus, & pristina sanitati fuerit restitutus.

CASUS CV.

De affectu singulari partium genitalium.

Litterarum amantiſſimus Vir, 30. annorum, alvi per multos annos est tardioris, quippe quæ non redditur, nisi vespere circa somni tempus Nicotianam ex una vel altera suxerit fistula. Novissimo autem hoc anno insigne sensit artuum, maxime pedum frigus æstate etiam adſtigens, atque hyeme, non nisi fortiori corporis motu depellendum. Deinceps observavit, quod, si hyemali tempore in frigidiori loco, & v. g. templo commoratus fuerit, egressus, ob colem intra corpus retractum, urinam non prius mittere potuerit, quam donec post

aliquam corporis exercitationem penitus naturalem situm recuperavit. Eadem penis retractio, crebriores alvi dejectiones sequitur; atque pronuper, hausto vesperi vino Rhenano, sumtoque jusculo prunato, atque hinc alvo, accedente sueto Tabaci usu, soluta, adeo intra corpus abscondebatur membrum, ut vix allem illius vestigium adparuerit. Præterea sæpius ipsi contigit, ut ex venereis cogitationibus, aut jocis, aut osculationibus, semen sponte profluxerit; atque tum circa testiculos, & radices penis aliqualem percipit dolorem. Tandem nocturnis pollutionibus vexatus fuit; atque has demum excepit seminis benigni involuntarium, & membro flaccido contingens profluvium, cum aliquali virium collapsu. Hinc consuluit medicum, & cum ex ejus præscripto venam præbuerit tundendam, ac pro potu vinum aqua dilutum, vel cerevisiam secundariam adhibuerit; cessavit siquidem seminis fluxus, sed symptomata, quæ successerunt, & adhuc molesta sunt, sic se habent. In urethra semper præsto est semen, nulla labe infectum; colis, deficientibus plane erectionibus, flaccidus propendet, & circa glandem sanguis stagnare videtur, ægroque metum incutit; ne, si forsan concubitus celebraverit, inflammatio insequatur. Quare ad Te confugit, vir illustris, & abs Te tam mali sui causam, quam medelam doceri cupit.

CONSILIUM.

Rarissimum sane est vitium, quod partes generationi dicatas in viro nobilissimo occupavit; dum nimirum post corporis refrigerationem, colis retrahitur, & ægre mingitur; semen vero, deficienti membri erectione, præter voluntatem & inter nocturna ludibria, & sub venereis cogitationibus elabitur. Duplex vocari potest hic affectus, & internus & externus; quorum hic vehementi partium nervosarum, maxime externarum constrictioni spasmodicæ debetur; ille vero a nimia relaxatione ac debilitate vesicularum seminalium nata.

les suos mutuatur. Utriusque autem vitii unicum esse videtur fundamentum, quod in sanguinis generosi & spirituosi languis diori ac pariori, ad internas perinde ac externas, generationi dicatas partes influxu, recte collocari posse arbitror: neque enim errasse me credo, & ægrum temperamento phlegmatico præditum, natura debiliorem, & forsitan multis curis mororibusque obnoxium supponam. Verum his non immorabor; sed brevibus docebo, quæ horum malorum convenientissima futura sit medela. Quæ intentione primum monendum ducō, ut æger corpus suum sequenti, sed temperato motu, ambulatione, equitatione, vel uestione exerceat, & in perpetua conservet transpiratione: mane vero loco potuum Theæ vel Coffeæ, aliquot vascula decocti succoladæ sorbeat. Deinceps laudo vinum generosum Sestii, vel Hungaricum, octo circiter guttulis balsami vitæ nuptum, & sub epulis bibendum; & vesperi assumendum suadeo pulverem, qui sic paratur: Recipe oslium sepiæ, cornu cervi philosophice præparati, succini præparati ana drachmas duas, pulveris cascariillæ drachmam dimidiam. M. F. pulvis div. in 8. partes. Præterea opera fore pretium iudico, ut æger matutino tempore nonnunquam balnea aquæ dulcis, quæ fursuribus triticeis, floribusque chamomillæ Romanæ sint permixta, ingrediatur, tumque sudaturus in lectum se componat; ac denique colem cum vicinis partibus, aqua Hungarica, cui sexta pars balsami vitæ sit instillata, perfricandum curet. Quæ si observaverit rite, de felici curationis eventu plane non dubito.

C A S U S. CVI.

De fluore albo cum hæmorrhoidibus cæcis.

Fœmina, annos 44. egressa, strictioris habitus ad iracundiam præclivis, graviorum morborum olim experta, crebris perfuncta est puerperiis; in quorum singulo purus sanguis non nisi

primo triduo, reliquo vero tempore, serum tantummodo putidum, gravem odorem spirans, magna semper copia promanavit. Verum postquam a quatuordecim jam annis parere desistit, tumidum præ se gessit ventrem, ejus moles ad illud, in quo decubuit latus, inclinare suevit, & in quo sub supino situ murmura audiebantur, post quamvis potissimum inspirationem. Per quinque circiter annos observavit, quod nonnunquam serum putre uno impetu ex utero profluxerit: neque tamen minus rite successerunt menstrua. Verum sub fluxu horum per aliquot dies obstructa fuit alvus; quæ, desinente fluore, soluta parum sanguinis secum duxit, atque per tres circiter dies, cum dorso, lumborum, crurumque doloribus sudit, quem medicos hæmorrhoidibus adscripsit. Circa autumnale anni proxime elapsi æquinoctium, cruor menstruus profuse, & per duodecim dies, cum magna virium prostratione effluxit, quem excepit nauci albi per muliebria excretio. Hunc jam diu cum urina redditum, & in fundo matula obhaerentem, nihili curavit; sed inde turbata est, cum ab auspiciis præsentis anni, assidue, nisi sub menstruo fluxu, promanaret; hæmorrhoides vero subsisterent. Menses vero iustis temporibus, sed paullo pallidiores, ferebantur; & Aprili demum mense, immenso flumine prorumpabant, ac per quinque hebdomades, inter ventris dolores succedebant. His silentibus circa vernale æquinoctium sanguis ex vena in brachio tusa mittebatur, qui levis multo sero, variis coloribus notato, internatabat. Tandem per tres novissimas hebdomades adfligunt cæcæ hæmorrhoides, cum tanta alvi segnitie, ut illa alternis dumtaxat diebus, nec nisi blandis laxantibus sollicitata respondeat; & uterus, locumuci albi, olim profusi, jam assidue, nisi in menstruis, plorat serum tenue, quod nec pudenda excoriat, nec gravi odore pollet; sed lintea insigniter humectat. Urgent præterea continui in coxis ac dorso dolores; qui gravativo sensu stipati ad uterum quoque perveniunt. Non

minus crebra mingendi cupiditas, licet parum bibatur, vexat; & urina mox parca quantitate, sub magnis conatibus mox vero majori, quam liquida assumuntur, copia mitti observatur. Molestis porro flatulentis adfligitur; nocturnosque patitur sudores, absque tamen virium collapsu. Venter quoque sub his adfectionibus detumuit; & ipsa denique adpetitu integro somnoque placido fruitur.

Ex remediis, quæ hisce vitiis opposuit, erant primum pulveres vitales ac essentia amara Hallensium; quas medicinas, proprio consilio contra album floorem adhibuit. Menstruorum nimium profluvium, pilularum polychrestarum usu oppugnare voluit, sed ex illis magnum ani tenebrium percepit. Quamdiu pulveres vitales, ac amarum sumsit essentiam, a doloribus immunis fuit, & sub eorum usu, insignem mucum cum lotio reddidit quantitatem, spermati ranarum similis. Tum usurpavit pulverem contra acridinem, infusum theiforme ex millefolio, atque essentiam castorei; iisque votis haud respondentibus, medicum consuluit, qui variis medicaminibus id quidem effecit, ut major alvi esset libertas, & hæmorrhoides cæcæ evanescerent; at contumax persistit albus fluor, neque solum digestionem labefacit, verum etiam totum corpus infirmum reddit.

CONSULTATIO.

Constarum afflictionum, quæ feminam lectissimam premunt, origo atque causa, non nisi in uteri, intestini recti, vesicæ, viarumque urinariorum relaxatione & atonia collocari meretur. Hinc enim humorum vitalium circuitus per eas partes redditur impeditior: quare stagnant subsistuntque succi in vasis suis, & vel per venas sedales exitum afficiunt; hocque denegato, aut cohibito, cæcæ hæmorrhoides, cum molesto intestini recti ardore, doloreque ossis sacri ac lumborum, stipatas inducunt; vel per uterum menstruorum tempore magno impetu prorumpent, vel denique

mora temporis corrupti, in forma feri putridi excernuntur. Quod si vero horum humorum evacuatio per anum perinde, ac uterum impeditior sit; illi majori copia ad vesicam ruunt, inque eam dimittunt copiosum mucum, & serum, cum lotio uberrima quantitate redditum. Neque vero, si remotiores & antecedentes horum malorum causas inquiram, aliæ se mihi offerunt, quam quod uterus post crebros partus, ab amurca cruenta & pituitosa, ipsi in hærente, non satis repurgatus fuerit, & hinc relaxatus tumidum ventrem exhibuerit: ad quem subinde, accedentibus causis occasionalibus, maxime exandescencia, major humorum copia ruit.

Quæ cum ita sint, non sane mirum est, si omnes naturæ vires prostratas, ventriculique potissimum robur adeo destructum observemus, ut productio hinc minus laudabili chylo, corpus contabescat; & nisi tempestive succurratur, facilis omnino in cachexiam & hydroperam prænunciari debeat transitus. Nec raro spes tanta mala, præsertim si fuerint inveterata, funditus extirpandi, valde angusta apprehenditur; neque relinquitur alia sæpius occasio, quam ut graviores morbos præpediamus. Verum, cum ægotantis ætas nondum nimis provecta sit, & vires adhuc sibi quodammodo consentiant, non desperandum ducio, sed spero, fore ut congruarum medicinarum ope, sub recta vivendi ratione, pristina restituantur sanitati. Præcipue vero medendi intentiones, hisce potissimum absolvi videntur indicationibus, ut primum debilitatis in imo ventre partibus, naturale restitueretur robur, ac humorum per eas cursus reddatur æqualis; tum abundantes succi, maxime serosi divertantur, ac evacuentur; & denique ventriculi maxime tonus confortetur, ut generosus conficiatur chylus, & hinc reliqui humores fiant legitimi.

Hisce scopis perquam opportunum fore cenfeo, ut alvus quavis tertia vel quarta die solvatur. Neque vero hoc sine usurpanda sunt purgantia, quippe quæ

CASUS CVII.

De fluore albo continuo ex plenaria menstrui obstructione.

FOemina quadragenaria, pallido luridoque vultu prædita, conjugioque sterili usa, menstruum fluxum, a prima ferme juventute imminutiorem, ac irregularem, incertisque temporibus succedentem passa, illorum plenaria per novissimum annum obstructione laborat. Verum per totum hunc annum fluore albo vexatur continuo; quem per octo menses comitantur dolores lumborum & inguinum atroces, ad femora nonnunquam excurrentes. Hi vespertinum maxime tempus molestum reddunt, & paullulum remittentes, copiosissimum muci profluvium, post se trahunt, interdum silentes.

Urina mingitur plerumque citrina, sanæque simillima, cum leviori albicante sedimento, quod est instar purulentæ materiæ: ipsa vero mixtio, & urethræ regio ab omni dolore immunis observatur, nec ullæ venerei inquinamenti præstis sunt notæ. Corpus sub hoc fluore languescit, non appetit cibos, qui sumti saporem exhibent corruptum; nec sitis urget, nisi sub dolorum vehementia; nec æstus præternaturalis vexat; sed frequentiores sunt horrores, & atrociora dolorum tormenta comitatur sæpenumero sudor gelidissimus, cum somno plerumque turbato. Et frustra sane cuncta, utur efficacissima hætenus usurpata fuerunt remedia; nec fallor, si dicam, ex eorum multitudine magis fere exacerbatum fuisse malum.

CONSILIUM.

EX iis, quæ de adversa valetudine spectatissimæ formæ, percepi, non sine ratione concludere licet, a parco, & inordinato mensium fluxu, insignem sanguinis ac humorum in utero, partibusque ipsi vicinis stagnationem, & quandam corruptionem fuisse subor-

quæ humorum ebullitionem causantur, ac robor ventriculi magis destruant, sed ea seligenda erunt laxantia, quæ simul roborandi, & mucum resolvendi virtute pollent. Hoc nomine commendando sequentem pulverem: Recipe rhabbari electi drachmas tres, magnesiæ albæ, solutionis oculorum cancrorum ana drachmam unam & semis, nitri purificati drachmam dimidiam. M. F. pulvis, dividatur in octo partes, quarum una vesperti, altera mane, haussis desuper aliquot infusi calidioris vasculis sumatur.

Deinceps singulo mane potari suadeo infusum theiforme, quod sic se habet: Recipe herbæ veronicæ manipulos duos, consolidæ saracenicæ, salviæ, melissæ, pyrolæ, scabiosæ manipulum unum, summitatum millefolii pugillos tres, nucis drachmas binas, cardamomi drachmam unam. M. F. species. Tum eo tempore, quo ab usu laxantis pulveris quiescit, hora quarta pomeridiana, & vesperti drachmam unam pulveris confortantis, cujus copiam mitto, ex aqua vino nupta sumendam hortor. Non minus in cerevisiæ locum pro potu ordinario, decoctum commendo, quod sanguinem mundificat, solidasque roborat partes, atq; sic paratur: Recipe radicis farsaparillæ, ligni santali citrini, rubri, cassias ana uncias quatuor, radicis cichorei, glycyrrhizæ ana uncias duas. C. C. D. S. species, quarum binæ uncia, in quatuor aquæ mensuris, per tres horæ quadrantes decoquantur.

His per unam, alteramve septimanam adhibitis, extrinsecus abdomini adplicentur sequentes species, aquæ, aceto vini nuptæ, incoctæ, & mane potissimum tepide admovendæ: Recipe florum chamomillæ vulgaris, sambuci, herbæ salviæ, scordii, menthæ ana manipulum unum, baccarum lauri, juniperi, seminum quatuor carminativorum majorum ana drachmas duas. M. F. species sacculo includendæ. Ceterum a lacticiis, cibis acidis, salitis, flatulentis, pomis, & vehementi iracundia omni studio cavere, ac corpus moderate exercere conveniet.

Hoffm. Consult. Med.

I i 3 tam,

tam. Namque ob hanc humorum stagnationem, dictæ partes toto ac robore suo naturali destituuntur, & lymphatica maxime vasa, glandulaeque nimium relaxantur, ac distenduntur: hinc humores diuturniori mora corrupti, per ductus laterales vasorum, quæ in vesicam, & uteri vaginam hiant, majori copia secreti excernuntur, membranæ vero nervæ a subsistente & accumulato cruore compressæ, dolorem exhibent perpetuum, & acutissimum. Quæ vitia, cum jam diuturnarunt, atque propterea magis in solidarum, quam fluidarum partium labem hærent, difficilem profecto, atque diuturnam exposcunt curationem, magis diæreticis, quam validioribus remediis perficiendam. Hanc autem sequentem in modum feliciter instituere suevi.

Singula vespere capiat ægrotans novem pilularum balsamicarum, ad Stahlî vel meam mentem confectarum; & sequenti mane adsumat potionem laxantem, hausto desuper juscule avenaceo, quæ sic præscribitur: Recipe mannæ electæ unciam unam, rhabbarbari Alexandrini scrupulos duos, cremoris tartari, salis Epsomensis ana drachmam unam, coque & dissolve leni calore, in aquæ florum acaciæ unciis quinque, colaturæ adde olei de Cedro Italici guttas tres. M. D. His per triduum usurpatis, descendat singulo mane in balnea aquæ dulcis, temperate calida, ne sudorem moveant, inque successiva affusione aquæ calidioris temperandis, per integram horam insideat, imposito abdomini sacculo, ex herbæ menthæ, hyssopi, melissæ, salviæ, origani, serpilli, menthæ cattariæ, hormini, florum chamomillæ Romanæ, vulgaris, baccarum juniperi contusarum ana manipulis duobus, aquæ incoctis parato. Egressa ex hoc balneo, lectum petat, haustisque in eo aliquot vasculis infusi theiformis, quod ex herbæ melissæ manipulis duobus, summitatum centaurii minoris, millefolii ana pugillis quatuor concinatur, lenem per horæ dimidium instituat sudationem. Postquam hæc curatio per sex dies fuit iterata, repetatur

per triduum pilularum, laxantisque potionis usus; atque tum balnea, per sex dies, dicta ratione rursus ingreditur.

Finita hac medicatione operæ pretium facient martialia, veluti ex tinctura martis cum succo pomorum Borsdorffianorum parata; nec alienum erit tinctura succini, absque spiritu vini, cum menstruo, lixivioso confecta uti. Quibus, nisi forsan abscessus in lumbis, aut circa musculos psoas præsto fuerit, desideratam procul dubio impetrabimus opem.

CASUS CVIII.

De fluore albo ex suppressis lochiis orto.

Mulier quædam generosa, annorum 18. temperamenti sanguineo-cholerici, habitusque corporis tenerioris, ante quinque annos, ex lochiis post partum minus rite succedentibus, album retinuit fluorem. Hunc, cum primum nullas ferme inferret molestias, parum curavit, & per longum tempus nullis oppugnavit remediis; tandem vero commonefacta, ne hoc malum invalescere sineret, plurima, sed frustra adhibuit medicamina. Interim optime vigit, ac præter integram ciborum adpetentiam, somnumque placidum, eo tempore his feliciter peperit liberos, ultra annum haud superstites, quorum novissimo partu exclusæ puella, vultu lurido prædita, a primo lucis aspectu, materiæ impuræ foetidæ ex utero stillicidium, adeoque hæreditarium fluorem album passa fuit. Ab hoc puerperio uterinus cruor gravem foetidumque spiravit odorem; & ejus profluvio cessante, albus invaluit fluor, cumque vehementibus imi ventris, maxime in vagina uteri doloribus, ægram cruciari cœpit; ideoque meum requisivit consilium.

Exploratis igitur cunctis morbi momentis, fluxionem hancce, cum promanantibus menstruis cessaret, pro maligna ac venerea, declarare haud potui, memor efati, quo BAGLIVUS *prax. med. Lib. II. Cap.*

Cap. VIII. §. 3. utitur: Si durante, inquit, menstruatione fluor albus evanescit, & eadem finita denuo reprediat, pro certo habeas, mulierem fluore albo uterino laborare. Quare, præmissa prognosi, mali jam inveterati, & a vitio partium solidarum potissimum sustentati, curationem diuturniorem ac difficiliorem fore, hanc institui ope pilularum balsamicarum, balnearum aquæ dulcis, infusorum ex speciebus laxantibus, diureticis, carminativis & specificis confectorum; eorumque medicaminum, quæ Stabelius diff. de fluore albo, celebrat. Quæ medicatio tantum inferebat levamen, ut & tormina remitterent, & ipsa fluxio parciore fieret, nonque nisi per tres circiter a menstrua excretionem dies inhæreret. Hinc ad temperandam ulterius lymphæ acrimoniam, quam adhuc præsto esse, concubitus a marito non sine penis ardore celebratus testabatur, præscripsi conveniens decoctum. Sed ægra remedium pertæsa, bene habens, & factam suspicata imprægnationem, nec eo, nec aliis medicinis uti voluit. Brevi post evanuit graviditatis spes; siquidem prorumpēbat menstruus denuo cruor copiosissimus, frustis coagulati ac putridi sanguinis permixtus; & abdominis pariter, atque mammarum detumescencia stipatus. Nec abhinc habuit, de quo conquereretur; at vix duo elapsi sunt menses, cum albus fluor, licet mitior, & benignior recrudesceret: cui sanando manum non prius admoveo volo, quam donec tuo, vir Experientissime, consilio, quod peto, suffultus faero.

CONSILIUM.

INter morbos illos, quibus muliebria occupantur corpora, non ullus est, qui majorem medenti faceat molestiam, quam fluor albus, præsertim si inveteratus fuerit, & a partu, aut abortu, utero non satis repurgato, originem traxerit. Quando enim hac fluxione diuturniori, uterus cum vicinis partibus nimium relaxatur; non modo humorum vitalium circuitus per illas, succedit difficilior, sed major quoque

succorum eo compellitur copia, qui per glandulas conglobatas, circa sphincterem uteri, ac urethram fitas, valde debilitatas, profuse excernuntur. In tali vero casu, tam ad eliminandos stagnantes humores, quam roborandas partes solidas, sequenti medicatione felicissimo usus sum successu.

Triduo nimirum a menstruum fluxu elapso, per decem circiter dies singulo mane, excepta quavis quarta die, potandum suadeo infusum vinosum, cujus hæc est formula: Recipe radicis zedoariæ, calami aromatici, pimpinellæ ana unciam semis, herbæ melissæ manipulum unum, centaurii minoris pugillos tres, cardamomi drachmas duas, rhabbarbari unciam, fibrarum hellebori nigri, agarici, limaturæ martis ana drachmas tres, salis tartari drachmas duas, passulorum minorum uncias tres. Conc. Cont. D. S. species, cum binis vini mensuris infundendæ. Hujus vero infusi, sex vel octo potentur uncie, haustis desuper aliquot infusi calidioris, Theæ vel Coffeæ, vel jusculi avenacei vasculis. Iisdem diebus hora pomeridiana quarta, & vespere suffitus utero admittatur. Nimirum species ex tacamahacæ uncia una, mastiches, succini, mirrhæ ana uncia dimidia, cinnabaris vulgaris drachmis binis paratæ, immitantur prunis candentibus, & vapor, quem emittunt, ope instrumenti, inferius patuli, supra angustioris, utero excipiat.

Tum per quatuordecim dies, interponatur usus Elixirii sequentis, octoginta de eo guttas quotidie ter capiendæ: Recipe corticis chinæ, cascarillæ, cinnamomi ana unciam, succini mastiches, corticum aurantiorum, corticum ligni cassias ana unciam dimidiam, salis tartari drachmas duas: digere & coque leni calore in libra una vini, Sect. dicti.

Deinceps rursus utendum infuso vinoso, atque suffimigio; & repetendus denique Elixirii usus. Præterea insignem præstabit operam epithema ex herbæ menthæ, rosæmarini, melissæ, floribus chamomillæ Romanæ, carophyllis aromaticis, & sellis lauri siccis, vino rubro incoctis paratum, & ad os pubis ad-

motum. Cerevisia lupulata uti, corpus fedulo movere, sed a cibis incongruis, maxime panificiis cavere, expediet.

CASUS CIX.

EXHIBENS

Consilium in ulcere uteri datum.

Affectus præter naturam, quem letissimum mulier, a novissimo partu, suppressis subito per vehementem terrorem mensuris patitur, ex utero suam trahit originem; cujus ulcerationem revera præsto jam esse, indicat puris lividi ac foetidissimi, & nonnunquam, maxime post concubitum, sanguinis ex muliebribus profluvium. Quamobrem ut malo, quantum fieri potest, succurramus, & graviora symptomata præcaveamus, commendo primum infusum virosi, quod sic se habet: Recipe radicem zedoariæ, pimpinellæ albæ, cichorei, fibrarum hellebori nigri, rhabarbari Alexandrini singulorum unciam dimidiam, summitatum centaurii minoris pugillos sex, corticem citri, aurantium recentium ana drachmas quinque, limaturam martis drachmas sex, caryophyllorum aromaticorum, anisi stellati ana drachmas tres, passularum minorum uncias duas, tartari crudi unciam, salistartari drachmas duas. C. C. D. S. species pro nodulo, infundatur vini Rhenani mensura una cum dimidia, sicut per nyctemeron, in loco calidiori. Hujus vero infusi octo circiter uncias, mane hauriantur; quippe quod & sanguinem depurabit, & ventrem blande subducet: quo consumto, ter quotidie, mane nimirum, hora pomeridiana quarta, & vespere capiantur sexaginta guttulæ mixturæ, quæ habeat tincturam antimoniæ acris unciam, liquoris anodyni mineralis, & spiritus bezoardici Bussii ana unciam dimidiam. Cum hac mixtura, præsertim si humores nimium commovere videatur, vespere nonnunquam alternare licet, pulverem meum bezoardicum, præcipitanti nuptum; atque mane potare ex-

pediet infusum theiforme, ex herbæ melissæ, veronicæ, summitatum millefolii ana manipulo, feminis foeniculi drachmis duabus concinnatum.

Nec ludetur opera, si clyster uterinus injiciatur simul, qui sequentem in modum apparari potest: Recipe aloes hepaticæ, mirrhæ electæ, mallichis, gummi elemi, animæ ana unciam dimidiam, croci drachmas duas, herbæ scordii, summitatum millefolii, florum hyperici ana manipulum, spiritus vini rectificati uncias duodecim. M. & extrahe debita digestionem. Hic vero liquor, paulo tepesactus, bis quotidie, ad unciam unam, per primum octiduum, in solam uteri vaginam, tum nondum cessante puris effluxu, ipsam cavitationem oppe syringæ injiciendus est. Ceterum rectam servari oportet vivendi rationem, a mœrore, animi affectibus cavere, cibis magis assis vesci, & pro potu ordinario, hoc uti decocto: Recipe radicis sarsaparillæ uncias sex, corticis ligni sassafras unciam dimidiam, feminis foeniculi drachmas duas. C. C. D. S. species, quarum uncias binæ ex tribus aquæ mensuris in vase clauso, leni coquatur calore.

CASUS CX.

De hæmorrhagia uteri.

Matrona quædam generosa, quæ per aliquod tempus irregulari menstruum fluori obnoxia fuit, sex abhinc hebdomadibus, cum post vitam curis, ærumnisque plenam, subito vehementi percelleretur terrore, in copiosum cruoris uterini profluvium repente incidit. Oppugnavi illud venesectione, pilulis Stahlianis, & pulvere antispasmodico; & quum porro id genus fluxionis, a sero acriori, parietes uteri valde stimulant, ejusque tonum labefactante derivarem, ideoque sanguinis acrimoniam ferocem, scorbuticamque temperare, robur uteri instaurare, & sic fluxum profusorem cohibere vellem; propinavi pulveres mox ex nitro depurato, arcano duplicato, lapidibus cancrorum, ac cinnabari nati,

nativa, mox ex matre perlarum, nitro depurato, specifico stomachico Poterii, speciebus de hyacintho & cinnabari paratos, eosque ex emulsione anodyno-temperante, conjunctis pilulis Stahlis exhibui. Fluoris cursu nondum remittente, dedi essentiam millefolii, cum tinctura martis Ludovici remixtam; & massam pilularum de cynoglossa pulveribus addidi. Crur nihilominus pergebat, mox in frustis coagulatis, mox serofus cum insigni foetore ferri: hinc ulterius opposui arcanum tartari, cum tinctura martis cydoniata, & adjunxi potionem diapnoico temperantem, quæ habebat aquam melissæ, millefolii, cordialem, cornu cervi citratam, cinnamomi cydoniatam, antimonium diaphoreticum, matrem perlarum, cornu cervi philosophice præparatum, cinnabarin, & nitrum regeneratum. Alvinam tarditatem, data bis quotidie ad drachmam unam magnesia alba referavi; ad salia scorbutica diluenda, infusum theiforme ex radice althææ, chinæ, cichorei, plantaginis, herba agrimonix, centinodii, florum hyperici, millefolii, ligno lentisci, & aniso stellato, potandum præbui. Quæ cuncta, cum immoderatum sanguinis fluxum remorari haud valerent, ad mentem Septalii, & propriam experientiam, venam in brachio rursus tundendam curavi, detracto sanguine admodum seroso, & sapore lixiviosum exhibente. Sed eadem manet hæmorrhagia, atque jam vertigine, capitis doloribus, ac animi deliquiis stipatur: quamobrem Tuum, Vir Experientissime, ad moderandum hunc fluxum flagito consilium.

CONSULTATIO.

Periculi, tædique plena est affectio, qua generosa mulier premitur. Fortitan attigit illa eam ætatis periodum, qua mentes cessare solent; tum enim sapissime fit, ut fortiores motus ac impetus humorum ad uterum, ipsa ætate imbecilliorum dirigantur, ac in profusiorum sanguinis fluxum desinant; præ-

sertim, si externæ causæ, maximeque vehementior terror concurrant. Ægre vero ex morbi historia percepi, sanguinem ferri foetidum, ac grumosum: inde enim colligere licet, humores in utero jam subiisse quandam corruptionem, quæ metum lentæ, hecticæque febris incutit, inprimis, si arteriæ moveantur celerius. Et in his profecto casibus parum adjumenti ex remedium farragine sperare licet, & cuncta, quæ vulgo ad sistendum sanguinis profluvium celebrantur, incassum adhiberi solent. Præcipua potius mihi semper fuit cura, ut motus sanguinis ad superficiem corporis revocetur, hocque in perpetua conservetur transpiratione; cui scopo inserviet infusum theiforme, ex summitatibus millefolii, floribus chamæmeli vulgaris, sambuci ac hyperici, mane ac horis pomeridianis potandum. Præterea manus aliquoties in aquam vino nuptam, paullulumque tepesactam immittere; ad pubis vero regionem sacculum ex mentha, melissa, roremarino, origano, floribus rosarum rubrarum, corticeque cascarillæ, vino rubro, seu quod Pontac dicunt, incostis paratum calidiorem adplicare juvabit. Epulas oportet esse parciores; & crebro vescendum est jusculis; nec denique alienum erit, bis quotidie, de sequenti mixtura adsumere: Recipe aquæ florum sambuci, tilix, liliorum convallium, cardui benedicti, melissæ ana unciam unam & semis, theriacalis, cinnamomi sine vino ana unciam semis, aceti distillati unciam, lapidum cancrorum drachmas duas, antimonii diaphoretici drachmam, spiritus nitri dulcis guttas triginta, syrupi acetositis citri drachmas sex. M. F. mixtura; ejus cochlear unum pro vice capiatur.

Neque vero spem sefellit hæc curatio; siquidem ab ea, immodicus sanguinis fluxus, cum omnibus symptomatibus remisit; & ægrotans rectissime valere coepit.

CASUS CXI.

De enormi hæmorrhagia uteri, cum fungosa in vagina excreſcentia.

Fœmina trium & quadraginta annorum, trium quoque nuptiarum, decem infantum felix mater, animi vivacioris, corporisque habitioris, venis instructi exilioribus, sub variis defatigationibus, curis ac ærumnis, stato semper tempore lunare, utut parcius, persolvit hæstenus tributum, atque valuit rectissime. Verum mense currentis anni Februario accidit ex improvise, ut vespere frustum sanguinis coagulati, magnitudine juglandis nucis, ex utero prorumperet, metumque abortus faceret. Postridie cruor purus, binis congruati sanguinis frustis permixtus, largo flumine ex muliebribus per aliquot horas promanavit: quod profluvium accitus medicus, datis pulveribus adstringentibus, ex limatura martis & hæmatite, statim cohibuit. Elapsis aliquot diebus, accedente quadam iracundia, insigni totius corporis æstu perfundebatur, ingenti languore stipato. Ille, fumtis aliquot pulveribus antispasmodicis, remittebat; at pressopede sequebatur inanis molestaque alvum reddendi cupiditas, atrocesque dolores os sacrum, & utrumque femorum obsidebant. Hi omnium remediorum vim eludebant, & ab externis fortibus, unguentisque humidioribus, magis exacerbati, ad hanc usque diem, gravativo ac ardente circa ventriculum sensu juncti in hærent. Non minus alvi segnities adhuc sollicitæ; nec nisi infusus altero quovis die clysteribus, ex lacte & saccharo confectis solvitur, qui secum ducunt excrementa copiosa, durissima, & instar stercoreum ovillorum globosa. Horum causam adscribunt tincturæ cuidam purganti, aloë hepatica permixtæ; quam haud ita pridem per aliquot successive hebdomades, suaso cujusdam medici, quotidie cum violentis ac copiosissimis alvi dejectionibus sumferat.

Præterea undecim circiter, ab enormi

illa uteri hæmorrhagia septimanis, sentiebat ægra in uteri vagina tuberculum aliquod, quod quotidie increſcens, ad ovi anserini tandem deveniebat magnitudinem; & ab obstetrice pro foetu habebatur; adeo ut & ipsa rudi manu illud violenter tractaret, & ipsa ægrotans vehementioribus conatibus, instar parturientis, se commovere deberet. Alii declarabant hoc tuberculum pro concremento quodam; alii pro cruore coagulato, tunicis incluso, quoniam interdum sanguinem fundebat, moxque durum, mox attractu mollius erat. Huic malo opponebat medicus balnea cum herbis appropriatis parata; quibus paullo calidioribus ægra, quovis tertio die, jugulo tenus insidere debebat; tum ipsi per quatuor hebdomades dictum supra fortius pugnans propinabat; & denique idem purgans, alternatim cum balneis istis, per quinque septimanas adhiberi imperabat. Hinc vero tantum virium, corporisque succedebat decrementum, ut vix dici possit; fetus malum exacerbarunt, & lintea calefacta aliquale, sed breve inferebant levamen: interim dolores adeo invalescebant, ut turbato profluo somno, delirium supervenire videretur. Cæterum copiosi ructus, noctu præsertim per superiora, ano clausa, exploduntur; & inter mingendam, dolor ardorque ductus urinariorum vexant, sed nulli capitis dolores, nec æstus præternaturalis sentiuntur. Et in hoc rerum statu adhuc recrudescerebatur uterina hæmorrhagia, satis profusa, insimulque per muliebria fertur interdum mucus albus, albumini ovorum similis.

Novissime in consilio vocatus fuit chirurgus quidam; qui injecto per syringam in uteri vaginam liquore quodam, tumorem illum præternaturalem adeo emollivit, ut non solum ipse sensim imminuatur, verum etiam ardor urinæ mitescat. Idem chirurgus contra atroces dorsii, lumborumque cruciatus, interne exhibuit mixturam quandam, eo effectu, ut illi longe mitiores essent, & non nisi per aliquot quotidie horas assigant, ægraque somno rursus fruatur. At quum non-

nondum penitus ſileant, & præterea graviſ ani tenelſmus urgeat, viresque ſuccelſive proſternantur; tuam, Vir Experientiſſime, de tollendo penitus hoc morbo ſcire avemus ſententiam.

CONSILIUM.

EX communicata mecum morbi hiſtoria, quatuor potiſſimum reſultant, & decidendæ veniunt quæſtiones: nimirum, quæ fuerit profluvi ex utero cruenti cauſa; deinceps an illud convenienti curatione oppugnaverit medicus; tum, unde tumor in vagina uteri traxerit originem; & qua denique ratione cuncta hæc mala expugnari queant? Primæ facturus ſatis quæſtioni, præmonendum duxi ſcæminas habitu corporis ſpongioloſo, venis exilioribus, ingenio vivaci, & animo ad iracundiam proclivi præditas, ſimulque calidioribus indulgentes potibus, præ reliquis ad immoderatas uteri hæmorrhagias perquam opportunas exiſtere; præſertim, ſi crebro delectantur concubitu, quo major humorum copia ad vaſculoſam uteri ſubſtantiam allicitur. Conſtat videlicet ex Anatomia, nullam in corpore humano præter uterum eſſe ſerme partem, quæ tot ſanguiferis inſtructa ſit vaſis. Ille enim hæc recipit ab hypogaſtriciſ, ſpermaticis, ac hæmorrhoidalibus, & ab eorum extensione ac infarctu, uti in gravidis adpareret, valde intumeſcit. Quando igitur illa poſt coitum fœcundum, ob majorem, qui inde ſequitur, ſanguinis ad uterum adfluxum, humoribus nimium diſtenduntur; atque, non ſuccedente imprægnatione, a ſtagnante cruore in majorem elevantur molem; facile ſit, ut tandem rumpantur, & multum ſanguinis uno impetu effundant. Quom vero tali ratione robur uteri debilitatur, humorumque liber per illum curſus perturbatur; non raro contingit, ut humores, majori copia adpulſi, ad vicinas quoque partes, inteſtinum rectum, atque veſicam ruant; earumque vaſa & nervos diſtendentes ac comprimentes, ingentes dorſi, oſſis ſacri, femorumque

dolores, ani tenelſmum, atque miſtionem inducant dolorificam. Quæ in noſtra ægrotante ita eveniſſe, cuncta morbi momenta docent.

Quod vero alteram concernit quæſtionem; ea proſecto medicatio, qua medicus per fortiora & aloetica purgantia, atque ſubinde balnea calidiora, malum oppugnavit, inſignem meretur cenſuram. Purgantia enim adauſerunt ſpaſmodicas imi ventris conſtriſtiones, humores magis ad uterum compulerunt, ſimulque horum fluxiliorem partem e corpore proſcripſerunt, & maxime cum fuerint aloetica, inſigniore ſanguinis ebullitionem excitaverunt. Contra vero balnea robur uteri magis debilitaverunt, atque ſic ad copioſiorem humorum in illo ſtagnationem contribuerunt. Satiſ in hoc ſane caſu fuiſſet, præter pilulas Becheri balſamicas, roborantibus ac leniter martialibus dimicaſſe remediis.

Tumor autem ille in uteri vagina, de quo tertia agit quæſtio, meo quidem arbitrio non eſt, niſi fungoſa excreſcentia, vaſis ſanguiferis inſtructa, quæ in iis ſubjectis facile generatur, quorum vaſa ſanguifera in utero nimium expanſa ſunt, & ſucci non rite circulantur. Quare noxiſſimum fuit, quod obſtetrix, fœtum vaginæ inhærere perſuaſa, ægrotam ad pariendi laborem incitaverit.

Quicquid vero ſit, videndum jam juxta quartam erit quæſtionem, qua ratione huic malo mederi liceat. Et ſane non levis eſt opera, in tam inveterato morbo, ubi vires corporis languent, & ciborum periit appetitus, ſuis potiri votis; quæcunque ſaltem reſtiterit ſalutis ſpes, illa potius ab alimentis, & remediis extrinſecus adhibitis, quam internis erit expectanda. Quo quidem ſine commendarem, ut, juſculis ac cibis nutritivis amiſſas vires inſtaurare, & ægrotam in debita corporis, ac animi requie conſervare anniteremur. Ex topicis multum utilitatis præſtabit ſaccuſus, e ſtorum chamomillæ vulgaris, meliloti, ſambuci, anthos, lavendulæ, herbæ arnicæ, chærefolii, cardui benediſti, ſingulorum manipulo uno, ſeminumque qua-

tuor carminativorum majorum ana drachmis duabus, vino rubello Gallico incoctis paratus, & repositus ad uteri pubisque regionem applicatus. Nec alienum erit, decocti a Chirurgo hactenus usurpati injectionem continuare.

Interne liquor meus anodynus ad triginta guttas vespere ex aqua florum acacia, vel sambuci, cum insigni fructu dabitur; nec ludetur opera, si vel mane, vel hora pomeridiana quarta, ex vino aquae nupto drachma dimidia pulveris exhibeatur, qui hunc in modum confici potest: Recipe lapidum cancrorum, arcani duplicati, nitri antimoniati, solutionis oculorum cancrorum ana drachmam. M. F. pulvis. Et denique, si alvus obstructa fuerit, conveniet infusum mannatum atque rhabarbarinum, bis quavis hebdomade sumendum; cui etiam scopi facient satis pilulae balsamicae Becheri, Stahlii, vel nostrae, ad viginti grana, tertio quovis die deglutendae.

CASUS CXII.

De totali mensium suppressione a male curata febre.

Foemina triginta sex annorum, habitus corporis spongiosi, atque tenerissimi, sanguine admodum plena, sex infansantum fecunda mater, menstrua olim satis large, debitoque tempore fundere consuevit. Verum elapsis octo circiter annis, cum fructus acidulos, maxime cucumeres comedisset, & sub aere vespertino corpus frigori exposuisset, incidit in febrem tertianam; eaque cum magnis praecordiorum anxietatibus, vomitu, atque siti per quatuordecim dies afflicta est. Medicus, praemissis laxantibus, & pulveribus praecipitantibus salinis, exhibuit ipsi electuarium, quod corticem Peruvianum fovebat; ac hoc agra primum, cum menstrua purgatio accederet, sumere dubitabat; donec medicus, sublato dubio, praeciperet, ut illius cochlear quater de die, maximeque a febre vacuo adhiberet. Paruit illa praescripto, & per aliquot dies usurpavit hoc

remedii genus, eo effectu, ut altero ab ejus usu die, menstruus cohiberetur fluor, & paullo post febris evanesceret. Abhinc vero male habere, appetitus imminui, corpus contabescere, & ipsa expalescere coepit, atque, quod notari meretur, per integros hos octo annos, pertinaci mensurorum retentione laboravit. Quo tempore doloribus artuum, maxime pedum arthriticis, dorsi tormentis, interdum calculorum excretionem, insigni corporis languore, ac intumescencia ventris, atrociter infestata fuit, nec ab ulla medicaminibus, venae sectionibus, purgantibus, acidulisque desideratam percepit opem. Quare tandem meum flagitavit consilium, meaque dijudicationi subjecit, eam medendi rationem, quam quidam haud incelebris medicus proposuerat. Ille nimirum ordinaverat, ut per quinque dies singulo mane drachmam unam pulveris, ex limaturae martis tenuissimae pulverisatæ, lapidum cancrorum, arcani duplicati, salis absinthii ana drachma una, olei menthae veri guttis decem parati sumeret, tum infusum melissae sorbillaret, & sub epulis essentia gentianae rubrae, centaurei minoris uteretur. Deinceps corpus per biduum purgari iusserat pulvere, qui jalappae grana quindecim, antimonii diaphoretici, cremoris tartari ana drachmam semis, olei nucis guttam unam habebat. Atque haec bina remedium genera, ter invicem alternanda suaserat.

Epicrisis.

1) Ex praecedenti morbi descriptione ortus, & generatio febris tertianae astitit, a cohibita transpiratione, tempore vespertino, sub aere frigido & humido, & a fructibus crudis & illotis, copiosius ingestis productae satis clare addisci potest.

2) Omnis generis adstringentia, quae inter maxime eminent famigeratissimus ille chinae cortex, non modo febriles motus, sed & excretionem sanguineas criticas, ut mensium & haemorrhoidum, prompte & celeriter sistendi facultate pol-

lent,

lent, in maximum sanitatis damnum, præsertim si fomite febris non prius correcto, vel expulso, largiori dosi exhibeantur.

3) Notari meretur plenaria, & totalis mensium obstructio, plures annos perdurans, ab imprudenti usu chinæ chinæ, in febre sub eorum fluxu inducæta. Ex quo adparet, quam potentes adstringentia in externas, & diffitas etiam corporis partes, quales sunt membranaceæ, ex quibus orificia vasculorum aperta menstruum sanguinem stillant, operari possint; ita prorsus, ut fortissima strictura, & induratione, ulteriorem vasculorum expansionem, & apertionem impediant. Quam gravia autem defectum mensium in flore ætate insequantur mala, id satis quotidiana experientia notum, perspetumque est, & præsens quoque casus luculenter declarat.

4) Chronica, & quasi habitualis mensium obstructio, difficilioris est curationis, quia vitium non amplius in natura & conditione fluidorum, sed potius solidorum versatur, iis præter naturam constrictis, compressis, & condensatis; quare non modo in cassum, sed sæpius magno damno remedia, inprimis quæ mensibus pellendis dicata sunt, adhibentur. Unicum auxilium versatur in emolitione vasorum constrictorum uteri, quam satis tempestivus internus aquæ ac externus, mea quidem experientia & iudicio, thermarum usus satis feliciter expedit, & præstat; ac quamvis malo in veterascente non semper restituat fluxum, tamen gravibus symptomatibus præcavendis egregie inservit.

5) Cura sic dicta martialis, a clare docto Medico præscripta, & commendata, non contemnenda, sed satis eximie & insignis utilitatis, atque effectus in cachexia est, ex mensibus cohibitis, si recens fuerit malum, suborta. In nostro autem casu velim ab ea abstinere, quia non satis tutus, sed admodum infidus & noxius est martialium usus, ubi spasticæ stricturæ firmiter nervosis partibus inhaerent. Et hæc est generalis practica regula: nisi martialium usum sequatur ex-

cretio per alvum, urinam, ac transpirationem liberior, indicium est, virtutis prædominantis adstrictivæ, quæ plerumque corporis humani naturæ insensa deprenditur.

C A S U S CXIII.

De diuturna, & male tractata mensium obstructione.

UNum & viginti annos nata virgo generosa, per quatuor jam annos menstruum laborat retentione; quam protinus exceperunt totius corporis inflationes, vomendi conatus molestissimi, muci limpidi per os rejectio, æstus præternaturalis, & ardens in pectore sensus. Mox sub prima mali invasione consultus medicus, infusus vinosis, pulveribus, pilulis, tincturisque sanguinem mundificantibus, & sectione venæ in pede, sed frustra, uterinum fluxum revocare tentabat. Sanguinis missiones in pede, quovis bimestri, vel saltem trimestri, celebrabantur; sed humorum ebullitionem adaugere videbantur: bis more solito potabantur acidulæ Egranæ, dabantur purgantia, & vomitoria, nec negligeabantur pediluvia atque balnea.

Tum ægra decoctum aliquod, mensibus ciendis destinatum, adhibere, ejusque, ob insignem, qua urebatur, sitim, tres fere quotidie mensuras sorbere cepit. Ex hoc decocto, quod per sex dies potabat, non modo alvum copiose, & tredecim quotidie vicibus dejiciebat; verum etiam insigni humorum orgasmo prehendebatur, vultus rubebat, ardebatque, extrema algebant, & ingens dolor in caput incumberebat, qui hoc versus tempora comprimere videbatur, cum tinnitu, susurruque aurium, & nervorum subsultu. Quæ symptomata a medico priori, aquis temperantibus, venæsectione, ac scarificatione oppugnabantur, sed frustra; hinc humores vi decocti supra citati, majori copia ad caput raptos arbitratus, alia propinabat remedia mundificantia, antispasmodica, aperientia, uterina, attenuantia, & menses pellentia:

tia: at nullum sequebatur dolorum levamen, quin illi potius prementes, tendentes, lancinantes, vertigine stipati gravius insisterent.

Quum ergo ægotans ex vultu, quo gaudebat, florido, a cachexia adhuc vacua cognosceretur; confugit rursus ad acidulas, & posthac iterum infusis vinosis, pediluviiis, atque balneis usa est. Nullum vero ab omnibus misera sensit adjumentum, sed atrocissimi capitis dolores, remulencia, susurru, tinnitu, vertigine juncti, adhuc urgent tanta ferocitate, ut post levissimam capitis motitationem, tormenti primum in vertice veluti concentrata, paullo post per totum excurrant caput: nec ex illo, quasi fixam ibidem sedem obtinuerint, ulla arte derivari possint. Præterea totum corpus tremore, ac insigni languore afficitur, cor palpitat, arteriæque omnes vehementer moventur; pedes sunt gelidissimi, alvus obstrueta, non nisi arte sollicitata respondet, & molesta faucium vexat ariditas.

Epicrisis cum consilio.

Gravissima sane est adfectio, in quam generosa virgo ex mensium pertinaci, nullisque hactenus remediis referanda obstruptione coniecta est. Neque mirum; quotidiana enim docet experientia, longam menstruorum retentionem, ut eorundem inordinatum successum, molestissimarum fomitem esse ægritudinum, omnesque corporis functiones inde prosterni atque labefieri; adeo ut merito dici possit, nullum esse morborum chronicorum, quin tandem mensium obstruptioni, tanquam fonticum superveniat symptoma. Quod si pessimum confectariorum causam inquiramus, vix unquam alia se offert, quam perversa hujus obstruptionis medicatio. Quum enim varix sint causæ, quæ inordinato menstruorum successui originem præbent, ideoque diversam medendi rationem requirant: sit prohi dolor! plerumque, ut nec hæc rite explorentur, nec subjectorum, ætatis, temperamentorum, nec viscerum, ac reliquæ corporis

constitutionis ratio habeatur. Neque igitur temporis opportunitas in medendo observatur; sed potius imprudenti sanguineum fluxum provocandi intentione, vomitoria, infusa purgantia, pilulæ purgantes, venæsectiones, scarificationes, acidulæ, thermæ, pediluvia, aperientia salina, emmenagoga decocta, ex croco, myrrha, baccis lauri, sabina, pulegio, artemisia, floribus cheiri, borragine veneta, cinnamomo, nec non salia volatilia oleosa, succinata, therebinthinata, idque genus plura, damno vix reparabili, promiscue adhibentur.

Exemplar infelicissimi horum tentaminum successus præfens exhibet observatio. Optandum sane foret, ut talia remedia suppeditarent officinæ pharmaceuticæ, quibus mensium vel hæmorrhoidum excretiones, pro lubitu moderari, excitare, ac in naturalem ordinem redigere posset! Verum jam Hippocrates suo tempore doluit, quod tam certa securaque in ciendis mensibus haud prostant subsidia. Mea quidem sententia, hæc est prudentis providique medici nota, si præter rectam febrium intermittentium translationem, morbos, qui ex hæmorrhoidum, vel mensium retentione originem traxerunt, ita dirigere ac oppugnare didicerit, ut absque damno, spem votis faciat. Si ergo candide dicam, quæ in præsentī casu abs re fore arbitrar; rectissime me salutē ægotantis consuluisse videor, si suaserō, ut ab omnibus fere abstineat medicaminibus: siquidem verissima sunt *ARETÆI Lib. 7. cap. 5.* verba, dum, quibusdam, inquit, quamdiu medicatio adhibetur, tamdiu morbus permanet, quamvis labefactatus, ac debilis: ac si homo carnem resarciat, & vires restauret, simul omnia morbi vestigia obliterantur; nam potentia nature sanitatem, imbecillitas morbum parit.

Idcirco eo tendit meum consilium, ut ægra vescatur jusculis, quæ cum nasturtio aquatico, radice sceniculi, petroselinis, & asparagi parata sint; corporis exercitationi studeat, eamque unctione potissimum, matutinis horis instituat; a cibis vero crudis, acidis, pomis, lacti-

cinis, atque panificiis sedulo caveat. Ad conservandam alvi lubricitatem, neutiquam conveniunt purgantia, sed magis inservient vel clysteres emollientes, vel absorbentia salibus acuata, veluti sunt lapides cancerum, cum sale Sedlicensi, ac nitro permixti: sub epulis vero Elixirio meo balsamico utendum est. His denique, adventante vere, adjungendus est thermarum Carolinarum internus, & Trosplicensium externus in balneo usus; de quibus non dubito, quin desideratam opem sint allatura.

CASUS CXIV.

De pertinaci mensium obstructione post quartanam intermittentem.

Virgo generosissima, sedecim annos nata, temperamenti sanguineo-cholerici, corporis strictioris, vasis exilioribus sanguine plenis, ingenioque vivacissimo prædita, ob insignes, quibus indulget, animi adfectus, sanguinis ebullitionibus valde est obnoxia. Hinc a quatuor jam annis, singulo fere trimestri erysipelate faciei, præsertim sinistram maxillam occupante, adfligi suevit; congruis discutientibus, interne pariter ac externe datis, feliciter semper profligato. Egressæ ipsi decimum quartum ætatis annum, post varios dolores conatusque, menstrua primum eruperunt, & abhinc statim quidem tempore, sed sæpius præviis præcordiorum anxietatibus stipata, non nisi adhibitis pediluviiis, quin non raro tusa in pede vena, promanarunt, nec impedierunt, quo minus erysipilacea faciei inflammatio certis periodis accesserit.

Elapso anno, cum in prædio per sex degisset hebdomades, circa autumnale æquinoctium, febre prehendebatur quartana; sub qua uterina protinus cohibebatur purgatio, & faciei erysipelas prorsus cessabat. Febris illa inhærebat contumacissima, typosque suos mox in tertianam, mox quotidianam, mox acutam commutabat; donec ante aliquot demum hebdomades, ope electuarii chinati peni-

tus profligaretur. At cum menses adhuc retenti essent, & crebra anhelatio, fere suffocativa urgeret; eo dirigebatur mendi intentio, ut revocaretur sanguinea excretio. Quo quidem sine præter venæsectiones in pede celebratas, pediluviorum, pilularum balsamicarum, aliarumque convenientium medicinarum usum, ea novissime instituebatur curatio, quæ mane loco infusi Theæ, brodia, quibus herba pimpinellæ sanguisorbæ, artemisiæ, menthæ, melissæ, millefolii, flores cheiri, radices scorzonæræ, fœniculi, cichorei, graminis, baccæ lauri, juniperi, flores macis atque crocus Orientalis incocta erant, sorbillare; præterea mixtura, ex tinctura rhabbarbari, essentia croci, atque myrrhæ confecta, nec non pilulis balsamicis, pulveribusque digestivis uti jubebatur.

Ex hac medicatione, per dies quatuordecim continuata, redibant quidem vires, ac ciborum adpetentia; sed menses suppressi manebant. Non minus, loco suæ alias erysipelatis, post sanatam febrem largæ, atque tantum non quotidianæ, narium vexant hæmorrhagiæ. Novissime etiam glandula quædam in dextro latere colli, ad magnitudinem nucis juglandis intumuit; nec non alia mammaria, in eodem latere versus axillam sita, ad molem ovi gallinacei increvit. Ceterum adpetitus quidem viger, & naturales excretiones rite succedunt: verum vires nondum prorsus sibi constant, dorsum atque os sacrum vehementes per intervalla adfligunt dolores; & internus calor, maxime a pasto testantibus siti, pulsuque celeri, vexat.

CONSULTATIO.

EX iis, quæ de pertinaci menstruorum retentione, fonticis symptomatibus, generosam virginem discruciantem percepi; cognitu facillimum est, omnes passionem, quibus adfligitur, erysipelas faciei, spirandi angustiam, narium hæmorrhagias, tumores glandularum colli, & mammariarum, internumque calorem, non ab alia causa, quam men-

menſium inordinato ſucceſſu, & ſubſe-
quente plenaria obſtructione, ſuam tra-
xiſſe originem. Ex cauſſis vero huc diſpo-
nentibus, præter ipſius corporis, vaſis
exiliſſimis præditi conſtitutionem, inſi-
gnis animadverſio debetur febri quartanæ
diuturniori. Namque crebra docet expe-
rientia, quod febres intermittentes, diu
inhærentes, inque primis quartana, eo
magis, ſi adſtringentibus improvide fue-
rint tractatæ, plerumque menſium re-
tentiones poſt ſe trahant, tam reſtracta-
rias, ut omnem ſapenumero remedio-
rum vim utique eludant. Nec obſcura eſt
ratio; quartanæ quippe febres, a craſſo
viſcidoque ſanguine, & cruditatibus aci-
dis, biliſis, mucidiſque, in primis offi-
cinis ſtabulantibus, atque vehementioris
adpetitus cauſſis, ſuos mutantur nata-
les. Quemadmodum igitur hiſce humo-
rum vitiis ſupervenientes motus febriles,
provida manu, debitoque regimine adju-
ti, diſcutiendo ſtagnantes, ac eliminan-
do impuros humores, inſignem adferre
ſolent utilitatem: ita iidem, inconve-
nienti viſtu perturbati, ac adſtringenti-
bus medicinis intempeſtively ſuppreſſi, in-
eluctabile damnum, ac graves viſcerum,
nominatim ſplenis, hepatis, ac uteri
inſarctus ac obſtructiones poſt ſe relin-
quunt. Hinc quoque ratio patet, cur di-
ctas febres ſuppreſſas, hydropes, tumores
œdematoſi, ac menſium obſtructiones,
preſſo pede inſequantur,

Ex his vero planiſſime perſpicitur, cu-
rationem retentorum a dictis cauſſis men-
ſtruorum, his fere abſolvi indicationi-
bus, ut obſtructa uteri vaſa reſerentur;
& æqualis humorum per ea curſus reſti-
tuatur. His obtinendis ſcopis, conſue-
ta ſubſidia, veluti ſunt venæſectiones, pe-
diluvia, variæque ſic dicta emmenagoga,
non quidem proſus ſunt inopportuna;
ſed illis ſolis raro deſideratam opem im-
petrari, plus ſimplici vice obſervavi. Potius
vix certius auxilium nulla pollicetur
medicina, quam aquæ minerales, inque
iis, vel thermæ Carolinæ, vel acidulæ
aut Schwalbacenſes, aut in robuſtioribus
Pyrmontanæ, tepedaſtæ, ſub debito re-
gimine, conjunctæque Elixirii mei viſce-

ralis, ex baſſamicis, & amaris, abſque
ſpirituoso menſtruo parati, atque pilula-
rum baſſamicarum uſu potandæ; iſſque
balnea ex aqua fluviatili ac herbis emol-
lientibus ſubjungenda.

Quod igitur ſpecialiſſimum noſtrum attinet
caſum; conſultiſſimum fore arbitror, ut
generoſa virgo thermis Carolinis, aut ſi
hæ non arrilerint, aquis Schwalbacenſi-
bus, iſſque tepedaſtis utatur. Ex phar-
macis, interne uſurpandis, nulla præter
pulverem præcipitantem, velperi non
nunquam capiendum, tincturam rha-
barbari cum terra ſoliata tartari ſolutam,
& inſuſum conveniens theiforme com-
mendarem; viſtum vero exaſtorem,
abſtinentiam a ciborum ſtatulentorum,
fructuum, pomorum, & nimio vini uſu,
atque moderatam corporis exercitatio-
nem ſuaderem. Tumoribus denique non
convenientior erit medela, quam ut illi
in calore temperato conſerventur: iſſque
emplatrum de meliloto, camphora ſub-
actum imponatur.

CASUS CXV.

*De fluxu menſium inordinato, graviſſi-
mis ſymptomatibus ſtipato.*

Fœmina generoſa, in florentiſſima
ætate conſtituta, ſex circiter abhinc
annis, cum menſtruo fluore polluta eſ-
ſet, fortioribus aliquando indulſit ſalta-
tionibus, hiſque commota, potum hau-
ſit frigidiorem. Hinc ſubito cohibitis
menſtruis, fœdas in facie paſſa eſt efflo-
reſcentias. Adhibuit igitur varias medi-
cinas, ipſasque Carolinas potavit ther-
mas; quæ tamen, niſi eſſentia laxante
adjutæ, non moverunt alvum, nec ope-
ræ fecerunt pretium. Interim elapſo ſe-
meſtri, uterina rediit purgatio; at non
ſolum atrocioribus capitis doloribus ſti-
pata, verum etiam valde irregularis flu-
xit. Namque incerto tempore proma-
nans, per novem circiter dies inhæſit,
adeo, ut binis tribuſve prioribus diebus
ſanguis profuſe, tum per biduum parciſ-
ſimus, aut plane nullus, tandemque ite-
rum copioſus, grumofus vero, & coa-
gu-

gulus prodierit: Idcirco, quum a Carolinarum potu male habuerit, uti cœpit Egranis acidulis, easque aliquoties adhibuit, cum egregio omnium symptomatum, maxime dolorum capitis, vultusque efflorescentię levamine: neque minus præter crebras scarificationes, venam bis quotannis tundendam præbuit.

Effluxerunt bini cum dimidio anni, cum nostra matrimonii subiisset leges; & ab eo tempore majorem symptomatum suorum experta est ferocitatem. Præsertim illa menstruam periodum antecesserunt, adeo ut prius, quam erumperet cruor, horrendis dorsi, femorumque, ad genua atque pedes excurrentibus tormentis, nimisque præcordiorum anxietatibus cruciaretur; quæ cessabant, quamprimum menses fluebant, illum, de quo diximus, continuantes ordinem irregularem. Consultus medicus, propinabat circa lunare tempus, pilulas polychrestas; ordinabat pediluvia, cum sale communi, ac cineribus clavellatis acutas, hisque capitis dolores exacerbantibus, substitui permittebat balnea, ex appropriatis herbis confecta. Ab horum usu menstrua adhuc semel copiosissima promanabant; tumque iis silentibus, utero concipiebat ægra.

Primis graviditatis vero mensibus, novas molestias, ciborum fastidium, nauseam, vehementes vomitus, dolores dorsi torminosos, insignem languorem, ac præcordiorum anxietates patiebatur; hisque per totum gestationis tempus adstigebatur; quid? quod vomitus sub ipsis pariendi doloribus, iisque violentis, atque post partum adhuc continuaverint. Notari quoque meretur, a medio graviditatis tempore somnum imminui cœpisse, turbatum ad partum usque, & novem prioribus ab hoc diebus, oculis placere ereptum, tumque fuisse restitutum. Lochia per quinque fere hebdomades, sed paucissima ferebantur; atque primis quatuordecim a puerperio diebus, præter dictos vomitus, nauseam, spasmos uterinos, compressionem pectoris, acutissimi, tantique ardentes ac lancinantes in abdomen incumbabant dolores, ut nec levissima ferre posset contactum. His quiescentibus, suc-

Hæffm. Consult. Med.

cedebat dolorificus in osse pubis sinistro sensus, ac si pondus quoddam ibidem hæreret, quod ipsi decumbenti, vel obambulanti valde molestum erat, quin adhuc, dum curru vehitur, dolorem quandam in sinistro percipit latere. Tandem non silentio prætermittenda est alvi segnities, qua uti a prima fere juventute, ita etiam graviditatis, puerperii, atque hoc quoque tempore gravissime premitur. Gravidam contra illam pilulas contra obstructions, & pulverem antispasmodicum Hallensium, cum fructu adhibuit; puerpera pilulas polychrestas sumxit; atque jam rursus dictis contra obstructionem pilulis uti tenetur: quibus si superfederit, alvi obstructio per quinque, vel sex inhæret dies, tumque cum magno dolore, cruorisque profusione referatur.

Epicrisis cum consilio.

QUemadmodum potus frigidus, calenti corpori ingestus, generatim noxiosissimus est, & amplissimum parat ægrotandi campum: ita præsertim ineluctabile damnum excitat, si sub fluxu criticarum sanguinis excretionum, veluti menstrua sunt ac hæmorrhoides, improvide capiatur. Inde enim dictæ excretiones subito pervertuntur, totaque vitalis æconomia adeo labefactatur, ut vix reparari queant inducta vitia. Clarissimum hujus rei documentum præbet observatio præmissa. Docemur ex illa, quod, sicuti menstruus fluor, si iusto tempore, ordine, ac quantitate succedat, certissimum sit sanitatis conservandæ præsidium; ita e contrario inordinatus ejus successus, fecundissimum exhibeat fomitem, multarum, graviorumque ægritudinum. Hæc vero menstruorum anomalia variis sit modis; vel enim per aliquot menses retinentur; vel parciora feruntur; vel interdum magno impetu, magna que quantitate, intermixtis cruoris coagulati frustis, aut plane massulis carneis, sub hæmorrhagiæ uterinæ nomine funduntur; vel quovis altero, aut tertio demum mense,

Kk

ni.

nimis parca profluunt, atque per binas, tresve hebdomades inhaerent; vel denique loco sinceri sanguinis; mox ater nigricansque cruor, mox serum sanguine tinctum promanant, hisque saepenumero albus succedit fluor.

Causa harum evacuationum irregularium proxima, in turbato ac inaequali humorum per vasculosam uteri substantiam circuitu, tantum non semper collocari meretur. Ipse vero humorum progressus variis vitatur modis: mox enim in fluidis, mox in solidis vitium haeret partibus. Fluida, si iusto sint spissiora, aut nimia mole peccant, per minima uteri vascula promte progredi nequeunt; hinc in iis stagnant, ea distendunt, tandemque aucta nimium mole non raro vi perumpunt, atque sic haemorrhagias uterinas, frustra cruoris coagulati secum ducentes, constituunt. Solidis debetur vitium, si fibrosa, vasculosaque uteri substantia nimis relaxata, & a tono, roboreque naturali dejecta fuerit: tum enim cruor per arterias vehementius ac copiosius advectus, non vegete satis per venas labefactas refluit, ideo in utero subsistit, accumulatur, vasa distendit, & pari tandem ratione, ruptis vasis profluit, enormi non raro quantitate.

Inter causas vero, quae ad destruendum uteri tonum non minus, ac succorum vitalium progressum perturbandum contribuunt, remotiores, principem ferre locum occupant, vehemens terror, nimia corporis refrigeratio, & sumtus, calente corpore, frigidus potus: nec dissimilem effectum observavi a vomitoriis, sub ipsis menstruis propinatis, atque horum nimii profluvii improvida ope adstringentium cohibitione. Horum enim omnium ea est vis, ut fibras, atque vasa uteri vehementer constringendo, non solum sanguinis debitam prohibeant excretionem, verum eundem potius ad superiora repellant; qui majori copia ventriculum, intestina, partesque in capite perinde ac pectore sitas occupat, distendit, inque iis varia graviaque machinatur symptomata.

His ita diductis, facillimum erit, cun-

starum molestiarum, quae foeminam generosam haecenus excruciarunt, rationem ac originem suppeditare. Neque tamen minus varia in praesenti casu occurrunt momenta, quibus peculiaris debetur consideratio. Haec inter primum est, quod thermæ Carolinae, quarum alias virtus in hisce adfectibus est praestantissima, minus felicem in nostra ediderint opem. Ratio non in aquarum illarum vitio, sed singulari partium solidarum in aegrotâ constitutione collocanda videtur. Namque probe tenendum est, hypochondriacos, ac hystericas, in quibus motus partium solidarum spasmodici sunt exacerbati, non prius uti debere hisce thermis, quam donec hi violenti motus paulisper conquieverint. Non minus crebra comperit habere experientia, quod, si vel breviant, vel inter ipsam horum fontium potationem, aegri gravioribus animi commotionibus indulerint, aquae intra corpus subsisterint, adpetitusque prostrationem, praecordiorum anxietatem, vomitus, ac nauseae progenierint.

Contra vero attentionem meretur, quod acidulae Egranæ, uti cunctis symptomatibus, ita maxime doloribus capitis, & faciei efflorescentiae, majores tulerint suppetias. Nec obscura est ratio; siquidem acidulae potentiores possident vim, sordes excrementitias, quae primas vias osident, per inferiora e corpore proscribendi, quam quidem thermæ. Namque hæc ob nativum, quo pollet, calorem, cruditatum subtiliores partes secum ad massam sanguineam abripiunt, & ob hanc causam in corporibus impuris, quorum primæ regiones non satis fuerunt repurgatae, non raro purpurea producere deprehenduntur exanthemata, sponte rursus disparentia. Eadem est ratio, cur quidam podagricorum vel arthriticorum ex acidularum longe melius, quam thermarum usu habeant; & ex his dolorum suorum exacerbationem sentiant. Quamobrem in commendandis aquis mineralibus, prudenti individuorum consideratione opus est.

Porro notandum est, omnes spasmodicas adfectiones, circa instans mensium tem-

tempus exacerbari : hi enim nunquam sine prævia spasmodica generis nervosi fibrosque contractione prorumpunt ; quamobrem in hysteriis feminis , eorum excretionem plerumque dolor dorsi , gravativus artuum sensus , constrictio anxia præcordiorum , alvi obstructio , pedumque frigus antecedere observantur . Constans non minus est regula ; quod quo major pedum refrigeratio in hisce morbis est præsto , eo vehementior partium externarum spasmodica supponi debeat constrictio ; qua humores eo copiosius ad superiora compellantur , & graviora inducuntur symptomata . Hinc resultat præstantissimum monitum practicum , quod omnes medicinam facientes probe sibi commendatum habeant ; ut nimirum in omnibus & chronicis , & acutis passionibus , maxime earum paroxysmis ad pedes respiciant , qualis eorum sit transpiratio , num frigidi sint , anne vasa illorum evanuerint . Inde enim solidius sæpe , ac certius , de motuum vigore tam in solidis , quam fluidis partibus iudicium suppeditari poterit , quam quidem ex pulsu arteriarum . Neque minus id probe sciendum est , quod pedibus , nimium gelidis existentibus , nec pediluvia , nec venæsectiones debeant institui , nisi spasmodorum vehementiam exacerbare velimus . Utrumque enim horum remediorum , licet quam plurimum ad æqualem sanguinis circuitum contribuat ; attamen , quod perpetuæ regulæ instar esse potest , nunquam , nisi spasmis partium inferiorum paullo remittentibus , in usum vocare decet .

Adhuc notatu dignum est , quod ægra in sinistro latere circa os pubis atque coxendicis sentiat dolore pressorium , ac veluti quoddam obstaculum , quod decubitus ac obambulationem paullo molestiorem reddat . Meo quidem arbitrio vel uteri quædam excrecentia , vel plane tumor ovarii sinistri scirrhusos subest : quæ vitia sicut sæpenumero , testante cadaverum sectione , dictarum sensationum causa existunt ; ita quoque ægritudinem fore longiorem , curatuque difficiliorem prænunciant . Denique meminisse jura-

bit alvinæ obstructionis , quæ sceminam generosam per sex nonnunquam dies affligit , tumque cum magnis doloribus , largaque cruoris profusione solvitur . Ex hoc momento colligere licet , non modo motum intestinorum peristalticum ob vehementiores spasmos inversum esse , atque labefactatum ; verum etiam cruorem hinc inde in intestinis stagnare . Id enim frequentissimum deprehenditur , quod sanguis per uterum ægre progrediens , ad vicinas partes , maxime intestinum rectum copiosius ruat , vasa hæmorrhoidalia infarciat , & ex his , sub durioribus ad alvum egerendam conatibus ruptis , cum stercoribus profluat .

Sed jam progredior ad curationem perquam spinosi hujus affectus ; quæ , cum malum sit inveteratum , motus irregulares solidarum æque ac fluidarum partium in habitum quasi degeneraverint , & uteri substantia forsitan scirrhusa videatur , profecto erit difficillima . Neque tamen in adeo vegeta prorsus desperandum puto ætate ; sed omnes intendendi nervi , ut saltem majora arceantur pericula . Et ut ab ovo exordiar , & primum rectam vivendi rationem , qua in debellandis hisce morbis non quicquam est fructuosius , præscribam : ante omnia etiam atque etiam hortor , ut generosa mulier a cunctis animi pathematibus , excandescencia , terrore , mœroreque sedulo sibi caveat ; contra animum jucundis consortiis , gratisque objectis erigat , corporisque exercitationi probe studeat . Hanc unctione , atque institutis animi relaxandi causa itineribus , vel obambulatione , ad levem usque sudationem continuata obtinere licebit ; ea cautione , ut nec brevi post epulas moveatur corpus , ne turbetur ciborum digestio ; nec statim a motu cibi capiantur ; quare opportunissimum ei tempus est antimeridianum .

Deinceps uti totum corpus , ita præsertim pedes in perpetuo calore conservare oportet : quo nomine non modo pediluvia tepidiora , ex aqua fluviali , saponeque veneto parata , & vesperi usurpanda ; verum etiam balnea commendo , ex aqua pariter fluviali , forfibus triticeis &

herba artemisiz, salvia, majoran, floribus chamæmeli, & malva conficienda. His nimirum mane, vel etiam hora pomeridiana quinta, absoluta digestionem, per unam circiter horam insidendum, & sorbillato subinde potu calidiori, leniter sudandum.

Ex cibis fugiantur, necesse est, panificia, similaginea, poma, lactinia, acida, flatulenta, maximeque cœna sit parcior. Pro potu convenientissimum erit sequens decoctum: Recipe radicis scorzonæ, chinæ ana uncias duas, cassiæ caryophyllatæ unciam dimidiam, cremoris tartari drachmas duas. Conc. Cont. D. S. species, quarum una cum dimidia uncia in binis aquæ mensuris, per tres horæ quadrantes decoquatur. Quibusdam quoque insigniter confert cerevisia tenuior, quæ per urinam prompte redditur, veluti est dilutior Martisburgensis; quo denique scopo egregium pollicentur fructum acidulæ Wildungenses, aut Selteranæ, vino Neccarino permixtæ.

Inter pharmaca commendo Elixir meum viscerale balsamicum, quod acrimoniam temperat, alvum leniter ducit, ac digestivam vim roborat, atque ad sexaginta guttulas vel hora quinta pomeridiana, vel vespri circa somni tempus assumi potest. Mane sorbillandum suadeo infusum theiforme, quod sic se habet: Recipe herbæ melissæ, betonicæ, veronicæ ana manipulum unum, florum hyperici, chamomillæ vulgaris, summittatum millefolii ana pugillos quatuor, seminis fœniculi, anisi stellati ana drachmam unam. M. C. D. Ad temperandum calorem internum vesperi capienda est interdum pulveris antispasmodici nitrosi dosi; & pro mitigandis pubis ac dorsi doloribus, dolenti loco adplicare expediet emplastrum, cujus hæc sit formula: Recipe gummi galbani, bdellii, myrrhæ, ammoniaci ana unciam dimidiam, spermatis ceti, axungiæ humanæ ana drachmas sex, florum sulphuris, croci, camphoræ ana drachmam unam. M. f. emplastrum.

CASUS CXVI.

De immodico mensium fluxu cum frequenti abortu, & molarum, sanguinisque concreti excretionem.

Fœmina quædam generosa, octo & triginta annorum, per aliquot annos, crebros passa fuit abortus; sub quibus non modo immensam semper cruoris profudit quantitatem, verum etiam abhinc variis, quæ ab inordinatis mensibus originem trahunt, molestiis, iisque potissimum arthriticis laboravit. Novissime gravida mox anxietates præcordiorum, mox vomitus, mox dolores arthriticos, mox inordinatum mensium fluxum experta, sed ab iis ope convenientium medicinarum semper liberata, feliciter tandem filiolum peperit. Posthæc menstrua per aliquot menses retenta; ex improvviso largo proruperunt flumine, secumque duxerunt frustra congruati sanguinis. Mitigatus tandem fluor insignem virium jacturam, nauseamq; molestissimam reliquit. Mense Februario annis abhinc duobus, circa ordinarium tempus, denovo immodicus promanavit cruor, sero foetidissimo permixtus: abhinc vero per integrum biennium statim tempore, ac debito ordine comparuit, nisi quod semper iusto largior fuerit. Præsenti autem anno immoderatum rursus esse cœpit profluvium, vomitibus, animique deliquiis stipatum. Tantum non semper concreti sanguinis frustra simul excrenebantur; quibus aliquando immixta conspiciebatur moles carnea, membranæ circumdata, aspera, intus cellulosa; qua exereta, sanguinis profluvium ægram, viribus, adpetituque defectam deserebat.

Interim ex tam inconstanti hæctenus valetudine, iustissima moveret suspicio, ne vel gravis menstruorum retentio, vel nimius fluor, vel adhuc majus periculum insequantur. Adhibitis haculque roborantibus, temperantibus, confortantibus ac martialibus; jamjam, cum sileant cuncta symptomata, a pharmacis otium

otium est, nec nisi corporis, animique tranquillitati, præter rectum victus regimen studetur. Id vero abs Te, Vir Experientissime, adhuc flagitamus, ut proponas eam medendi rationem, qua ægrotam a futuris præservare queamus malis.

CONSILIUM.

EXcommunicatis mecum litteris, non minus, quam ipsa generosæ mulieris, cui coram inservire mihi licuit, relatione, intellexi; illam inordinato menstruum successu adfligi; dum hæc mox per aliquot menses cohibentur, mox vero majori impetu, & quantitate profusiori, cum coagulati sanguinis fructis, & polyposis concretionibus, quas molas vocant, prorumpunt. Præprimis vero attentionem meretur moles illa carnea, quæ haud ita pridem aspera, tunicis inclusa, intusque cellulosa, utero fuit exclusa, veramque constituit molam. Cuncta hæc symptomata debentur abortui, quem ægram decem abhinc annis passam fuisse memini. Hunc enim tum temporis larga comitabatur uteri hæmorrhagia; & quum subinde nec uterus a sordibus rite repurgatus, nec congruus victus observatus fuit; factum esse recordor, ut abhinc quinquies, quovis tertio mense abortiverit.

Eo tempore consultus ego, malum sequenti curatione, non sine felicissimo oppugnabam successu: Per primum triduum, quotidie vesperi quindecim pilularum mearum balsamicarum, mane vero sal aperitivum propinabam, quod cremorem tartari, lapides cancerorum, tartarum vitriolatum, sal Epsomense, nitrumque depuratum habebat. Tum jussi, ut femina generosa per quinque dies balneis ex aqua fluviatili, alumine, cineribus clavelatis, mentha, melissa, salvia, floribusque chamæmeli paratis insideret, & ab his leniter sudaret. Hanc medendi rationem alternatim ter repetendam suasi; atque sub ea ut concubitus vitaret, cibosque acidos, refrigerantes, poma fugeret, sedulo commendavi.

Hinc, quum utero concepisset, & mox
Hoffm. Consult. Med.

les humorum naturali major videretur; alternis mensibus sanguinem ex vena in brachio tula detrahendum curavi. Sic, adjuvante numine, factum est, ut abortire desineret, immodica sanguinis profluvia remitterent, & ipsa iusto tempore foetum eniteretur felicissime. Quamobrem, cum jamjam eadem mala recrudescere, ægramque generosam, non modo abortus iterum, verum etiam mensium partim suppressionem, partim immodicam fluxionem, cum concretionum polyposarum rejectione stipatam, fuisse passam percepi: eo meum tendit consilium, ut eadem, quæ olim instituta fuit curatio, in usum revocetur. Eandem vero singulo vere pariter ac autumno repetendam, simulque ter quotannis præter rectam vivendi observationem, celebrandam esse venæ sectionem, hanc ob causam hortor, ut robur uteri, ejusque vasorum, quod dejectum videtur, denuo restauretur; atque sic humorum æqualis per uterum circuitus restituatur, molarumque concretiones præpediantur. Juncta enim symptomata, cardialgiæ, dolores dorsi, & artuum, vomitiones &c. partim a copiosa sanguinis profusione, partim ejus irregulari per uterum cursu, & hinc pendente stagnatione, natales suos mutuuntur: & sublatis per commendatam medicationem hisce causis sponte cessabunt.

Denique operæ erit pretium, ut generosa mulier mane utatur infuso theiformi, quod ex melissa, scolopendria, salvia, betonica, floribus hyperici, comis millefolii & aniso stellato paratur: non minus eadem species, cum cerevisia fermentatæ, potum præbebunt, pro ordinario commode usurpandum. Quibus præsidii, si rectum regimen, & curiosa ab animi commotionibus abstinencia accesserint; non dubito, quin exoptatissimo futura sint emolumento.

CASUS CXVII.

De frequenti abortu cum continua ciborum per vomitum refectione.

Fœmina annorum circiter triginta, temperamenti pituitosi, mediocriter pinguis, cum decimum septimum ætatis annum ageret, viro nupta fuit, peperitque in tempore foetum, primum vivum, deinde passa fuit abortum trium mensium; tum successive tres aut quatuor vivos foetus in lucem edidit, quorum quemvis, trium, aut ad summum quatuor mensium abortus subsequutus est. Hos abortus semper excepit admodum molesta per octiduum uteri hæmorrhagia, qua cessante fluor albus continuus inhærebat, & in hunc usque diem ægram discruciat. Quum autem foetum vivum, quintum numero, vel sextum utero gereret, octavo imprægnationis mense, grave ac immodicum uterini sanguinis profluvium, per integrum continuans nycthemeron incidit; eoque, elapsis decem diebus, rursus correpta est, cum nausea atque vomitu, nullo hucusque remedio sublato, sed per annos in hunc usque diem persistente, & in dies ingravescente, adeo, ut non modo cibos, hosque magis solidos, quam liquidos, verum etiam jejuna pituitam inspidam, albicantem quotidie rejiciat, quam & per nares continuo expurgat: appetit tamen cibos, & eleganti ceterum forma, florido in facie, albicante in reliquo corpore colore prædita.

Hocce in anno bis successive abortivit, unumque duorum, alterum trium mensium enixa est foetum; conqueritur de dolore tensivo in dorso, circa inferiores thoracis vertebrae, & orificium stomachi superius, ut & de dolore lumborum, femorumque gravativo; menses etiam parce, & cum dolore pallidi, sed iusto tempore fluxerunt semper; ceterum ipsa sana est, hilaris, ac obesa.

Applicita fuerunt medicamina, pituitam crassam incidentia, attenuantia, blande expurgantia, viscera, ac præ-

primis stomachum, & uterum calefacientia, siccantia, roborantia, status discutientia, jam in forma pilulari, jam in tincturis, jam in pulveribus, jam in vinis medicatis; & hæc omnia in cassum, ita ut tandem in usum thermarum incidimus. Nunc tuum; Vir doctissime, accuratiorem thermarum notitiam habentis, an & quales ipsi conducere iudices? consilium petimus, aut si alia tibi sint ad manus specifica, ea communicare non dedigneris, etiam atque etiam rogamus.

RESPONSO CONSULTATORIA.

Postquam præmissam hanc morbi historiam cum ægotantis natura, exquisitori & curatori subjeci penitationi; ea sum edoctus, duplici ægram urgeri morbo, abortus nempe frequentia, & continua ciborum per vomitum refectione: quod utrumque malum sicuti satis grave est, & diuturnum, ita utique longe exactiorem meretur disquisitionem, quo eo certius de tutissima, & quam maxime accommodata medendi ratione constet.

Est autem uterque affectus nostro quidem iudicio, spasmodico convulsivus, qui intra nervorum, & nervearum præsertim, quæ spinalem medullam investiant, membranarum systema subsistens, in stomacho maxime & utero vim suam hostilem exercet. Quum enim abortus nunquam sine spasmodico convulsiva uteri agitatione, ac compressione contingere possit; omnis vero convulsio, ex male affectis nervis, vel potius membranis nervosis, ad partes sive ex cerebro, sive medulla spinali pertinentibus subnascatur: hinc omnia, quæ nervosas partes vehementer exagitant, cujus generis sunt graves animi commotiones, fortiora purgantia, emetica, & quæ acri stimulo agunt medicamenta, abortum facillime concitant: cui malo etiam foemina, sensibilioris indolis, & animi, nec non quæ pronæ sunt in terrorem, iram, & hysterico-spasmodica pathemata, frequentius ob eandem rationem obser-

vantur obnoxia. Præterea inter causas, quas dicunt materiales, nihil magis naturam, sive potius genus nervosum, ad abortivas uteri convulsiones armare & incitare valet, quam sanguinis intra angustiora uterina vasa stagnatio, & quasi incarceration, quæ solemnis valde post puerperium fœminis est: quum a partu, immo ipsa imprægnatione, uteri tonus, ob factam nimiam distentionem quoad vasa & fibras, mirum in modum immutatur, relaxatur, & læditur. Proinde si uterus tempore puerperii, & post illud, a lochiis, & fordibus impuris, serosis, ac sanguineis stagnantibus, balsamicis & laxantibus non rite expurgatur, pristinumque ac debitum ipsi redditur robur, tam prava, accedente inprimis in vite regimine vitio, dispositione imbutur, ut sanguinis & humorum valde impeditus præstetur circuitus, variæque morbosæ inde propullulent adflictiones, inordinatus nempe, decolor, & suppressus mensium fluxus, copiosi humorum ad debilem hanc partem decubitus, qui causam albo, quo fœminæ subinde vexantur, fluiori præbent: quid? quod inde evenire solet, ut plane ineptus fiat ad retinendum conceptum, sed frequens, tertio plerumque mense, contingat abortio. Quando enim uterus naturalem suum post partum recipit tonum, sanguis tertio præsertim ab ingravidatione mense, nimis accumulatus in vasis & fibris admodum relaxatis congestus hæret; & venas ibi existentes varicosas reddit, ita ut subinde in ejus cavitate insignes grumi, & massæ quasi polyposæ concrecant, quæ progressivum motum impediunt, non modo alimentum, debitumque nutrimentum foetui subtrahunt: sed & effrænes hæmorrhagias uterinas, quæ semper abortus comitantur, vel subsequuntur, causam & occasionem subministrant. Denique sicuti constanti edocemur experientia, omnes nervorum affectus, si frequentius occurrant, in consuetudinem, & habitum quasi degenerare; ita eadem planum facit, atque testatur, idem solemne esse in abortui obnoxiiis; difficultatem nimirum tolli dispositionem ad abor-

tivas ejusmodi exclusiones, si repetitis jam vicibus malum infestaverit.

Quum itaque ex allata historica morbi delineatione constet, ægram spongiosi corporis habitus, copiosis, sed exilibus vasis instructam, subpinguem, floridioris faciei, agilis atque hilaris indolis esse, animoque sensibiliore imbutam: nullum sane dubium est, quin ad affectus spasmodico-convulsivos, ejus generis sunt abortus, & vomitus, disposita valde sit, & proclivis; idque eo magis, si tempore puerperii sinistram medicationem fuerit experta; vel ipsa etiam diætæ vitium admiserit. Sub ejusmodi enim laxiori partium constitutione, vasorumque copia & angustia, nunquam non difficulter progreditur sanguinis iter; cui si accedit exquisita subjecti sensibilitas, nihil frequentius accidit, quam ut a sanguinis & humorum stagnatione spasticæ & convulsivæ passiones exoriantur.

Vomitus, quocum ægra quotidie fere conflatur, identidem convulsionum speciebus accensendus est, utpote quo nervoso-membranaceus ventriculi fundus gravius adfligitur. Quemadmodum enim nauseabunda ejusmodi vomitio familiarissime contingit in gravidis, tertio præsertim mense, ob sanguinis ab utero ad stomachum recursum: ita crebrius idem observavimus a nimis hæmorrhagiis, comprobante id ipsum nostra etiam ægritante. Perfacile nimirum disponi ventriculum ad vomibundas ejusmodi rejectiones, hanc maxime ob rationem videtur, quod loco sanguinis impuri sæpius, salii & serosi humores ad hujus visceris membranas ferantur. Neque mirandum est, vomitum hunc, per plurium annorum decursum in dies ingravescens infestasse; quum, uti superius demonstratum fuit, vitia nervorum, quæ in motuum anomalia consistunt, facillime in consuetudinem & habitum abeant; præterea etiam tensivus ille in dorso circa inferiores thoracis vertebra, & superius stomachi orificium, nec non lumborum, femorumque gravativus semper adflixerit dolor, manifesto utique, ac indubio indicio est, nervos ex spinali medulla per-

hac loca ad partes, maximeque ventriculum, & uterum prodeuntes, vehementiori spasmo affectos, cum hisce etiam visceribus, motuum communicare vitium.

Evoluta sic vera morboforum, quibus ægra detinetur, affectuum origine, sede, causa ac generatione, nihil superest, quam ut de tuta, prompta, jucunda, ac facili curandi ratione indaganda simus solliciti, idque eo magis, quo celeriore mali contumacia postulat opem. Quemadmodum autem ex superius memoratis dilucide patescit, universum ægrotantis genus nervorum admodum esse debilitatum; ita in persanatione id maximo opere erit agendum, ut illud quovis modo roboretur, quo spastica illæ, & convulsivæ nervosarum partium tractiones conquiescant. Proinde præprimis dispiciendum, quo uterus pristinum suum robur, debitumque tonum recipiat, adeoque liberiori sanguinis per hujus vasa circuitu (quem menses debito tempore, mensura & modo prodeuntes indicabunt) reddito, omnis ulterior abortio præcaveatur, & prævertatur. Dein ventriculi etiam debilitati, ejusque motu peristaltico inverso subveniendum esse reor, quo restitutis his & persanatis, ingesta non modo retineantur, sed in bonos & naturæ blandos succos convertantur.

Hunc itaque in finem commendamus ex aqua dulci balneum, incoctis eidem herbis: Origano, calamintha, balsamina, mentha cattaria, melissa, floribus chamomillæ vulgaris & Romanæ; in quod ægra, duabus vel tribus ante prandium horis, ad pectus usque descendat, inque eo per horæ spatium permaneat, cavendo, ne superior corporis pars sudore perfundatur. Hoc autem balneum, quod mirifice nervosum spasmo constrictum genus, relaxante solatur virtute, fibræque tenas emolliendo, sanguinis motum, ab interioribus ad exteriora convertit, & omnis generis excretiones promover, per aliquot hebdomadam spatium, isto, quo nullum ægra foetum gerit, tempore, hunc in modum est adhibendum: An-

te illius usum pilulas nostras balsamicas, quibus magna inest vis, blande laxans, roborans, ac inprimis uteri vias a fordibus repurgans, per tres dies matutino vel vespertino tempore, quatuordecim numero assumat. Dein septem diebus admittat balneum, sique exactis iterum in usum vocet per triduum pilulas; tum modo superius memorato post pilulas denique balneum adhibeat. Egressa ex illo petat lectum, quo corpus æqualiter incalcescat, epotis ad promovendum hunc scopum aliquot infusi theiformis vasculis, parati ex herba salviæ, melissæ, veronicæ, betonica, summitatibus millefolii, floribus chamomillæ vulgaris, & anisostellato.

Perinde etiam consukum erit, ut alterno huic balnei & pilularum usui, interponantur remedia stomachica, nec possum non, quin hunc in finem quam maxime collaudem liquorem nostrum, anodyno-mineralem, essentia castorei, vel etiam corticum aurantium recentium remixtum; si nempe cum infuso ante commendato guttis viginti, vel triginta post balneum, vel etiam mox ante prandium aut cenam, eadem quantitate, cum aqua cerasorum nigrorum usurpetur.

Quum vero in debellandis chronicis ejusmodi affectibus optima vivendi, sollicitaque victus ratio plus valeat, ingenti medicaminum copia & farragine; hinc serio inculcamus, ut perquam studiose evitentur omnes inordinatæ animi, ex ira, vel mœstitia, & dolore factæ commotiones; frigus pedibus inprimis admissum, potus spirituosus, minus defæcati, cibi acidi, inflantes, lacticia, fructus horæi, & omne placentarum genus; uno verbo: omnia, quæ viribus imbecillitatem inferunt, quæ stomachum lædunt, quæ nervis inimica sunt, quæ cruditates prima in regione augent, & sanguinem plus justo in vasis accumulante. Deinde non nimium somno, atque quieti est indulgendum; sed corpus moderate potius movendum, sique commode fieri potest, annua peregrinatione agitan-

tandum; quippe quæ cœli, aerisque mutatio, affectibus spasmodicis, ex humorum stagnatione provenientius, eximie confert.

Præterea sedulo alvi habenda est ratio, quoniam, quo magis hæc constrieta est, & compressa, eo magis ciborum per superiora ingravescit rejectio. Quod si itaque non rite respondeat, clystere domestico subducatur. Potui ordinario commodissime inserviet decoctum radicis scorzonæ & sarsaparillæ, cum semine & radice fœniculi factum.

Circa venæsectionis usum hæc monemus: si parciore, magisque imminutus fuerit menstruus fluore, sanguinis uncia quatuor vel quinque ex pedis vena educantur; cavendo, ne post venam sectam corpus a frigore lædatur, & ventriculus cruditatibus imbuatur. Perinde etiam ad præcavendum abortum, necessaria & perquam tuta erit ventilatoria sanguinis in brachio, ad uncias circiter quatuor vel quinque, secundo ab imprægnatione mense, instituta missio, & confidenter admodum quarto vel quinto mense repetita.

Denique si continua urserit vomitio, nec internis obtemperare velit remediis, externa in usum vocanda, adhibendo stomachale, hunc in modum paratum: Recipe emplastri de crusta panis uncias duas, balsami Peruviani, olei nucis, mastichis ana drachmas duas, olei de stillati menthæ, absinthii ana drachmam unam; M. F. emplastrum, calide applicandum.

Quamvis vero certissima, firmissimaque spe fruamur, fore ut, quando commendata a nobis auxilia, & suppeditata consilia cum cura fuerint adhibita, ægra conquiescentibus omnibus, quibus ulque eo affecta fuit malis, exoptatam recuperet sanitatem; non tamen possumus non, quin si forte hæc curandi methodus non ariserit, vel etiam non exacte responderit, thermarum Carolinarum tam externum, quam internum usum magnopere commendemus, quippe quæ mirandam sane divina favente gratia, in morbidis talismodi mulierum afflictioni-

bus, subinde ex consilio nostro opem præstiterunt.

C A S U S CXVIII.

De gravi valetudine ex crebro partu, abortu, & animi commotione.

M Atrona generosa, duorum ultra quadraginta annorum, cholericomelancholici temperamenti, alacris indolis, & vivacissimi ingenii, novissime vero ad iracundiam facillima, tanto sanguinis adspæctum averfatur horrore, ut vel sola venæsectionis relatio illam in gravem animi defectionem rapere valeat; nec ideo unquam persuaderi potuerit, ut sanguinem mittendum permiserit. Nihil tamen minus, sub regulari menstruorum successu, præter crebros capitis dolores, virgo nullis unquam pressa est calamitatibus. Et in hoc florentissimo statu, magis animi laxandi causa, adiit aliquando cum amicis, id suadentibus, fontes Pyrmontanos; eosque sub minus convenienti regimine, iusto copiosiores potavit. Reversa male cœpit habere; ingentique corporis languore, gravativo pedum dolore, variisque, ut ut levioribus se fatigari sensit molestiis.

Ab his vindicata, viro matura nupsit; inque eo conjugio, singulis annis puerpera, duodecim infantes vivos, felici facillique partu enixa est, ac quatuor abortivos fœtus, haud sine vitæ dispendio exclusit. Neque ullum puerperium absque morboris symptomatibus, mox febribus lentis, mox præternaturali æstu, faucium ariditate, somnoque turbulento, mox horrendis capitis, temporum, ac cervicis doloribus, cum tinnitu, susurruque aurium, collapsu virium, ac sensu pedum gravativo stipatis, transegit; quæ sensim mitigata, accedente nova imprægnatione conquiescebant, atque hanc, si ciborum fastidia, crebrasque exceperis vomitiones, a molestiis gravioribus relinquebant immunem. At vero duodecim abhinc annis, cum sextum in lucem edidisset infantem, tran-

transacto fere puerperio, a gravi animi per mœrorem facta commotione, adversam, tamque gravem incidit valetudinem, quæ ad hanc usque diem ipsam tantum non semper læto affixam tenet, hisque potissimum discruciat symptomatibus.

Per intervalla, hisce quidem novissimis annis rariora, atrocissimi odontalgici, otalgici, & hemicranici vexant dolores, aliquot hebdomadibus non interrupta ferme perseverantes serie, & a corporis refrigeratione novum acquirentes pabulum. Mox sola capitis tormenta, odontalgici cruciatibus vacua, sed pulsatili in capite sensatione, pulsu citatiori, somnoque turbulento stipata adfligunt; quibus cessantibus, continuus tamen urget corporis languor, atque cum præternaturali sæpius complicatur æstu. Molestæ non minus sunt catharales pectoris aque ac capitis defluxiones, cum copiosa muci, non raro a capite ad asperam arteriam delapsi reiectione. Interdum dorsi dolores accedunt, ægra in læto decumbente leviores, eadem vero sæpe insidente, immanissimi, non raro intestinorum torminibus, an tenesmo, tantisque tormentis, ad pubis os incumbentibus conjuncti; ut parturiendi conatibus sint similes. Præterea contusoriæ artuum sensationes quotidie sunt molestæ; & plerumque frictione per lintea calida mitigari possunt; sed quando febrilis accedit paroxysmus, crudelissima tormenta, nullis demulcentia subsidii, inferunt.

Nausea, vomendi conatus, ipsique vomitus pituitæ tenacissimæ, corrupta bile permixtæ, miseram non modo gravidam, sed extra impregnationis tempus quoque exercent. Menstrua plerumque anticipant, largissima sunt, cruoremque mucosum viscido imbutum fundunt, & molesta humorum ebullitione stipantur; albus autem fluor rarius incidit. Cuncta symptomata post levissimum corporis motum insigniter exacerbantur. Somnus sæpenumero turbatur, & accedente subito cordis palpitatione interumpitur, aut variis terribilioribus ple-

nus est, neque unquam reficit. Mœrorem, aliumque quemvis animi affectum excipit æstus, & inflativa sub costis spuris molestia. Alvus nunquam sponte sui reminiscitur officii, nec nisi vel Stahlianis pilulis, vel suppositoriis, vel clystmatibus, multam mucaginem secum ducentibus sollicitata respondet. Urina mingitur mox sanè simillima, mox tenuis ac aquosa, mox multo mucosius infarcta. Sub paroxysmi remissione fruitur ciborum aliquali adpetentia; sed cavet a cibis fumo induratis, aceto maceratis, saleque ac aromatibus conditis: neque vero ad sudores nimium proclivis est, nisi quod post frictiones corporis, iis corripiatur; & omnes hæc passionnes magna mentis constantia perferre valet.

Multorum medicorum ope usa est, nec pauca adhibuit remedia, sed in casum: elapso abhinc quadriennio incidit acutam febrem, quam cuncta medicamina respicientem, cortice chinæ sumto debellavit. Paulo post tertiana febre laboravit, & hac convenienti methodo profligata, a reliquis symptomatibus egregium percepit levamen. Per novissimum vero biennium ab omni fere remedium usu feriata, non nisi decoctam avenæ, cum radice cichorei, lapideque prunellæ maritatum, ter quotannis lococuræ, non sine levamine potare suevit, & jamjam utero gerit.

C O N S I L I U M.

TRansmissæ litteræ, quibus adversam generosæ mulieris valetudinem accurate descriptam legi, me docuerunt, egram, naturæ teneram, valdeque sensibilem, crebris puerperiis, abortibus, animique commotionibus valde debilitatam, & nervosarum partium systema ita esse dispositum, ut continuis spasmodicis, motuumque anormalis exagitetur. Exinde vero non promptius ulum in sanitatem redundat damnum; quam ut salutaris excretionis, maxime quæ per alvum sunt, perturbentur, digestionis, chylicationis, & sanguifica-

tionis negotium labefactetur, & humores generentur impuri, salinis, scorbuticis, que fordibus referti. Et quum ob mali diuturnitatem, in fluidis pariter ac solidis partibus hæreat virium; non sane mirum, si nullæ medicinæ fecerint operæ pretium, nec ideo perfectam reconvalescentiam tuto polliceri licet.

Interim, ne ægram plane deferamus, non præstantius in hisce casibus commendare possum remedium, quam lac asinum, aut hoc deficiente, caprinum, æquali pondere cum acidulis Selteranis maritatum, & per aliquot hebdomades curæ loco potandum. Nimirum sumtis primum mannæ tribus uncis, drachmæ dimidiæ cremoris tartari nuptis, & in juscule quodam solutis, lactis dicti cum acidulis mixti & tepesacti singulo mane mensura una hauriatur; eique potationi & interponatur, & subjungatur laudati laxantis usus. Non minus pro potu ordinario capiantur eadem Selteranæ aquæ, cum tertia vini generosi parte remixtæ.

Absoluta hac curatione, in sopiendis spasmodicis generis nervosi constrictionibus, insignem præstabit operam pulvis sequens, ad drachmam dimidiam ter quotidie sumendus: Recipe matris perlarum, lapidum cancrorum, pulveris Marchionis ana drachmam unam, nitri depurati, succini præparati ana drachmam semis, cinnabaris nativæ grana duodecim, extracti croci grana duo. M.F. pulvis. Sub epulis ex ultimo haustu adhibere juvabit 30. guttas Elixirii balsamici, quod ita habet: Recipe essentiæ gentianæ rubræ, corticum aurantium recentium, tincturæ tartari ana unciam unam, olei de cedro guttas duodecim. M.D. Et denique mane potandum suadeo infusum theiforme ex millefolio, semineque fœniculi confectum; & ut a corporis refrigeratione, cibis incongruis, ac animi adfectibus studiose caveat, etiam atque etiam hortor.

C A S U S CXIX.

De regimine gravidæ ad partum feliciter obtinendum.

Mulier lectissima, & perquam generosa, cum dimidium gestationis tempus superavit, venam in dextro brachio tundendam præbuit, detractis ex illa octo cruoris uncis. Sanguis erat spissus, & aterrimus, & post aliquot momentorum quietem, in superficie ostendit cuticulam spissam, flavamque, sub qua cernebat cruoris coagulum, sero tantum non destitutum. Elapso horæ dimidio, in animi deliquia incidebat, post aliquoties vomebat, & inde satis bene habebat. Interim admirationem movit, scēminam adeo juvenulam, quæ novissima abhinc æstate, Egranis pariter ac Selteranis acidulis, tumque pro potu ordinario, decocto quodam in vicem cerevisiæ usa fuit, exactam observavit diætā, corporis exercitationi studuit, ac rectissime valuit, tam spissum nigrumque fovere sanguinem: cujus forsan ratio in præsentī hyemali, eaque aspera tempestate collocari videtur. Quum præterea accedat, quod illa binis, quibus jam perfuncta est, puerperiis, primum debiliorem, haudque diu superstitem, alterum plane mortuum excluserit fœtum, & ante utrumque partum aurigine contaminata fuerit; veretur utique, ne similes forte molestiæ imminem comitentur partum. Quare flagitat tuum, Vir Experientissime, consilium; quo nimirum ab omnibus, quibus forsan obnoxia esse queat, symptomatibus possit præcaveri.

CONSULTATIO.

Puerperiorum, quibus hætenus perfuncta est generosa ægotans, minus prosper successus, quo scilicet brevi ante illa ictero infestata, & post fœtus primum debiliorem, brevi tempore extinctum, alterum prorsus mortuum enixa fuit, meo quidem iudicio, dum ipse

ipse scēminam leſtiſſimam pronuper inſpexi, ejuſque pulſum, vaſa, & corporis conſtitutionem exploravi, non niſi a nimia ſanguinis & humorum, qua turgēt, mole dependet; præſertim cum vitium hæreditarium ſubefſe videatur, & ejus matrem non minus a plethora male habuiſſe perceperim. Quamobrem conſultus nuper ſuaſeram, ut durante graviditate ter ad minimum, nimirum tertio primum, tum ſexto geſtationis menſe, & binis ante partum hebdomadibus, ex vena pro corporis ratione mox in brachio, mox pede ſecanda, octo circiter cruoris detrahantur unciz. Commendaveram porro, ut loco craſſæ cereviſiæ, cui ſuevit, non niſi aquam cum citri corticibus, & ligno ſaſſaſtras decoctum potaret, cœna uteretur pariori, & alvi proſpiceret negotio, idque commodiſſime per paſſulas rhabarbarinas. Has ita parandas docui: Recipe rhabarbari pulveriſati unciam unam, infunde cum aqua diſtillatâ v.g. veronicæ unciis ſex, ſolve ad lenem ignem, ſolutioni adde paſſularum minorum libram ſemis, ſacchari candi uncias binas, coque ad ſpiſſiorem conſiſtentiam: cujus maſſæ cochlear unum, vel duo mane aut brevi ante prandium ſumantur.

Atque hæc eſt methodus, qua hac quoque vice ægrotæ ſuccurrendum, & imminentia mala præcavenda eſſe reor. Ceterum duo adhuc in morbi hiſtoria occurrunt momenta, quæ merentur attentionem; primum eſt, quod noſtra poſt venæſectionem nuperrime inſtitutam, animo deſecerit, ac aliquoties vomuerit; alterum, quod cruorem proſuderit atrum ac ſpiſſum, cuticula tenaciſſima inveſtitum; quæ adſtantes, cum ægra recto vivendi genere, corporis exercitatione, & potu fontium Egranorum ſuit uſa, in admirationem raperunt.

Verum quod attinet animi deliquia; hæc in gravidis ſæpenumero eveniunt, ſi vena iſſis ſedentibus tunditur, & ex apertura juſto majori, omnis cruoris copia uno impetu detrahatur, unde fit, ut ſufficiens cruoris in cor influxus ſubito

imminuatur, illudque moveri ad aliquot temporis momenta deſinat. Quare ego in hiſce caſibus, ubi vena in brachio inciditur, aperturam bis terve pollice comprimens, ſimultaneam ſanguinis effuſionem interrompere, & ut iis, quæ ad animi deſectiones proclives ſunt, leſto decumbentibus, potius e pede ſanguis mittatur, commendare conſuevi. Spiſſitudo vero & craſſities humorum indicat eorundem abundantiam, qua, ſi forſan parciore accellerit potus, ob tardiorem circuitum ſanguis fit aterrimus ac tenaciſſimus. Et hæc momenta penitus meam conſirmant ſententiam, quod ſcilicet tempore graviditatis ter inſtituenda ſit venæſectio. Præterea vero operæ fore pretium duco, ut generoſa mulier veſperi nonnunquam capiat pulverem, qui ex lapidibus cancrorum, pulvere Marchionis, nitro, arcano duplicato, vel ſale abſynthii conficitur; & mane ſorbeat infuſum theiforme, quod ex herba veronicæ, liquiritia, ſemineque ſcēniculi paratur. Et hæc ſunt, quæ proponenda duxi, quæ ſi curatius obſerventur, non dubito, quin feliciffimum ſequaturum ſit puerperium.

C A S U S CXX.

D E

C O N J U G I O S T E R I L I

Cum conſilio & reſponſo ad quæſtionem: an ſpes ſit prolis.

Sunt duo conjuges, qui in conjugio ſine prole vivunt. Quod uxorem attinet, ea eſt quadraginta annos nata, temperamenti melancholici, corporis habitioris ac conſtitutionis valde ſenſibilis, tenerrimæque, adeo ut a leviſſima corporis fatigue, aut ſaltem frigore, inſigniter afficiatur, nec æſtate calidiſſima ſatis ſoveri queat. Quarto ætatis anno incidit in variolas & copioſiſſimas, & valde malignas, ac ab iis retinuit auditus difficultatem, hemiſcraniam, & memoriæ quandam imbecillitatem, hiſque præ-

præsertim, si catharralibus defluxionibus, quibus obnoxia sæpius est, tentatur, graviter adficitur. Menstruorum fluxum, quindecim annos nata, primum experta est, per aliquot annos satis facile, copiose ac regulariter succedentem, tumque valde sana vixit, & corpus egregium cepit incrementum. At vigesimo ætatis anno, ad præcavendam nimiam obesitatem, insulum herbæ Theæ, idque frigidum large potavit, eo effectû, ut corpus subinde contabesceret, ac forsitan hæctica consumtum fuisset, nisi a frigido hoc potu abstinerit. Accessit tum temporis ingens ac diuturnus mœror, quem ex sponalibus consensu parentum publice contractis, & a sponso contradatam fidem solutis, percepit: unde passionibus hypochondriaco-hystericis infestari cœpit. Horum potissimæ fuerunt mensium inordinatus ac dolorificus fluo, tormina intestinorum, alvi obstructio, & crebræ vomitiones, nec non albus fluo, proximo post menstrua ostiduo durans. Novem abhinc annis, subiit conjugii leges, & sub eo doloribus arthriticis graviter agitata fuit, qui transfacto jam biennio, & quod excurrit, cum febrili commotione stipati, adeo invalescebant, ut nulla corporis pars esset, quæ non dirissimis torqueretur doloribus. His ope remediorum interne pariter ac externe exhibitorum feliciter expugnatis, menstrui tamen fluxus vitia, & hinc suborta symptomata, continua inhæserunt; nec ab ullis remediis, pediluviiis, imi ventris fomentationibus, venæsectionibus mox in brachio, mox pede institutis, aliisque prorsus debellari potuerunt.

Elapso biennio, præmissa in brachio venæsectione, mense Junio potavit acidulas Pyrmontanas, & balnea adhibuit, cum magno levamine; siquidem horrenda fuit pituitæ mucique quantitas, quam ipsa, e balneis egressa, forsitan ex utero ac glandulis uterinis profluentem, aquis reliquerat. Reversa domum non modo mente hilarior, verum etiam a morbosus corporis symptomatibus immunis fuit, mensuris rite fluentibus: sed

vix bini elapsi erant menses, cum primum inordinatus esse cœperit uterinus fluo, tum dolores arthritici, licet mitiores per intervalla recrudescerent, & denique dolorifica rursus evaderent menstrua, cumque atroci hemicrania stipata. Quare commendabatur, ut sequentibus annis iterum potaret easdem acidulas; sed quum negotia domestica haud permitterent, ut iter Pyrmontum faceret, iis anno penultimo, ac deinceps novissimo substituebatur usus aquarum Sedlicensium, quarum tres lagenas quavis vice hauriebat. Levamen, quod inde sequebatur, momentaneum tantummodo erat; & sic ad hanc usque diem his potissimum exercetur symptomatibus.

Circa mensium tempus percipitur sensatio ponderis cujusdam, in imo ventre utero præprimis incumbentis; quæ non nisi cessante fluxu evanescit: non minus a cute faciei, quæ plerumque sicca, aspera, paucò rubore permixta cernitur, sub uterino fluore secedunt squamulæ subtiliores, instar earum, quibus pisces teguntur; quæ majori copia delabuntur, si faciem aqua nivis, cum floribus liliorum alborum destillata, & spiritu vini camphorato permixta abluerit. Ipse cruor, qui per uterum fertur, satis quidem copiosus, sed coloris ex atro rubentis, & foetidissimi odoris est, nec nisi per bideum promanat; tertio die fluo albus succedit; & quarto quintoque cruentus iterum adparet, tumque rursus per aliquot dies albus sequitur, & hunc cessantem excipiunt dolores artuum arthritici, mox mitiores, moxque, accedente præsertim corporis refrigeratione, acerbiores. Non minus ægrota per plures jam annos sensit inflativam uteri molestiam; quid? quod sæpius ipsi flatus ex muliebribus explodantur.

Ceterum mox dejecto, mox avidiori fruitur appetitu; sed digestio est vitiosa, spiritusque male olet: potu cerevisiæ utitur parcissimo; mane vero, cum quadam urgetur siti, insulum herbæ Theæ larga sorbet quantitate. Interdum, & forsitan ob tardiore humorum abundantium circulationem, languor

guor atque torpor totum corpus occupat; nocturno tempore ipsi, maxime pedibus, manibusque, ardens inhaerescit sensatio; pulsus fertur plenus ac tardus; & urina mingitur naturali similis. Decocti fabarum Coffee amantissima est, idq; semel quotidie, saepe bis, cum egregio symptomatum allevamento bibit: sed vinosis potibus, a quibus optime habet, parcissime utitur. Olim quoque nimium indulgit pomis, lactiiniis, acetariis, aliisque acidis cibis, at postquam per aliquot annos ab eorum usu prorsus abstinuit; mucus, qui sub albo fluore promanat, & quantitate parior, & magis benignior esse videtur. Præterea somno fruitur, justo diuturniori, atque vitæ sedentariæ, solitudini, profundis speculationibus, curis, mœroribusque nimium dedita observatur. Verum jucundum quidem, sed sterile est conjugium: neque uxor ex concubitu, licet ille a marito prompte peragatur atque strenue, ullum capit delectamentum, atque frustra anhelat prolem.

Ut autem mariti quoque constitutionem explicemus; est ille annorum triginta septem, temperamenti cholericofanguinei, sanguine plenus. Superatis secundo ætatis anno benignis variolis, septimoque febre petechiali, decimo quarto ex nimio pomorum usu contraxit similes febrem intermittentem quotidianam; & ex hac in tertianam duplicem continuam, valdeque acutam incidit, qua per septemdecim hebdomades discruciat, nocturnam urinæ incontinentiam retinuit; non prius cessantem, quam donec pristinas post longum demum tempus recuperasset vires. Vitam ingressus academicam, ob nimias meditationes ac lucubrationes, hypochondriacis pathematibus infestatus, copiosum saepe ex naribus fundere suevit cruorem: quæ hæmorrhagiæ partim humorum abundantia, partim viscerum obstructioni, & hinc subortæ sanguinis acrimoniæ scorbuticæ, ac ebullitioni adscribebantur. Verum misso ex vena in pede tusa sanguine, datisque remediis salia humorum scorbutica diluentibus, & corrigentibus,

leniterque aperitivis; ex decoctis vegetabilium, ac pulveribus ex antimonio martiali cachectico Ludovici, lapidibus cancrorum ac nitro concinnatis, & accedente conjugio, hæc cessarunt hæmorrhagiæ.

Octo circiter abhinc annis, publico præfectus muneri, ingentemque Collegarum invidiam passus, ex candescentiæ nimis indulgere coepit; cui cum interdum excessus in vinosis potibus accederet, per binos annos, circa vernale pariter ac autumnale æquinoctium, cruorem e pectore suevit spueri & insuper symptomatibus hypochondriacis, nominatim asthmaticis præcordiorum constrictionibus vexatus fuit. At usurpatis post paroxysmos hæmoptycos, congruis resolventibus atque consolidantibus; & instituta subinde ad illos præcavendos convenienti in pede venæsectione, adhibitisque tandem aperientibus, martialibus, absorbentibus, nitrosis, speciatim magnesia alba, conjuncto exactiori victus usu; non modo cruentum sputum prorsus conquievit, verum nec ab hypochondriaco malo per sex novissimos annos ullas percepit molestias. Non minus hoc tempore ab aliis morborum generibus fere vacavit, nisi quod ante quinquennium colica nephritica, eaque brevissima, & proinde sub hyemali tempestate catharralibus mox capitis adfectionibus, cum atrocissimis illius dolribus, mox pectoris defluxionibus, rauedine vel tussi molestis, & elapso biennio, febre catharrali conjunctis, fuerit vexatus.

Circa præsentis anni auspicia redire videbantur passionibus hypochondriacæ, sed mox evanescebant denuo; atque jam, sub animi perpetua alacritate, satis integra fruitur sanitate. Urinam mingit naturali simillimam; pulsos pro temperamenti ratione celerior fertur, & vehementior; somnusque est brevior: frigus externum non tantam infert molestiam, quam quidem nixus solis ardor; a mentis laboribus ac meditationibus non fatigatur, nisi forsitan illis statim ab epulis nimium indullerit: tum enim morum ven-

tricoli ac intestinelorum debiliorem sentit, alvi urgetur segnitie, & obstructione, crebrisque ructibus, valde acidis vexatur. Sed ab hisce afflictionibus, sumto vini Hispanici, similia permixti, haustu, (ex Rhenano enim pejus habet) aut hoc minus sufficiente, adhibito pulvere absorbente, cum arcano duplicato maritato, aut magnesia alba, protinus levatur. Sub prandio utitur cerevisia, hyeme pinguiori, æstate tenuiori, ejusque binas ferme adsumit menfuras; quam non minus pomeridiano ac vespertino tempore, quantitate moderata potare suevit, cum præclaro fructu. Cœna est parcissima, inque ea non nisi jusculis vescitur; quæ & mane loco infusi herbæ Theæ, sorbificare solet. Ceterum cavet a cibis nimium nutritivis; ne ab iis sanguis, ac semen, nimis augeantur.

Statura præditus est graciliori, corporeque strictiori, neque tamen a venæsectionibus, quas olim, dum hæmoptysi vexaretur, crebras ac copiosas instituere debuit, unquam debilitatem sensit; nec a veneris frequentiori exercitio, virium jacturam patitur. Sub concubitu semen jussu citius, ac inopinato ejaculatur; quem si per duas trefve hebdomades haud exercuerit, semen inter nocturna ludibria elabitur, cum egregio corporis allevamento. Quod si vero pollutiones istæ nocturnæ, ob haustum pridie liberalius vinum, suboriantur, virium imbecillitatem secum ducunt.

Junior adhuc, ex quovis formosæ puellæ aspectu, aut fortiori corporis motu, insigniores passus est colis erectiones, cum insequuta, post levissimam penis contrectationem, valida seminis ejaculatione. Neque vero ante matrimonium, quod octo abhinc annis subiit, ullam cum sequiori sexu consuetudinem habuit. Diètam observat strictissimam, & immotum vini potum cane pejus & angue fugit: huic enim si præter consuetudinem indulserit, præter languorem, ardoremque totius corporis, maxime dorsi dolorem, mox emacrescit; sed largius sumpta per aliquot dies gelatina cornu cervi, pristinum recuperat corporis habitum.

Novissime Selteranos fontes vino Rhenano addere coepit, sicque hoc sine molestia uti potest: sed ab usu spiritus vini, atque herbæ Nicotianæ, tam in fumo, quam pulvere sternutatorio prorsus abstinet. Non minus ob frequentes pollutiones, atque præmaturam seminis in concubitu ejaculationem, cuncta studiose fugit aromata, aliaque calidiora, & aciora edulia; ac potius inter cibos lactuca, apio, petroselino, thymo, majorana, salvia, ac satireja &c. vescitur.

Præterea ultra septemdecim jam excurrerunt anni, cum æger a violentiori corporis inter ambulandum motitatione, concurrente forsan temperatura calidiori, ac insigni salacitate, varicosam testiculi sinistri sibi met contraxit herniam; quantum temporis Chirurgus quidam peritissimus, pro epiplocele habitam, simul intestinalem herniam metuens, unguentis atque hunc in finem aptatis subligaculis, sed frustra oppugnavit. Post hæc vero luculenter adparuit, herniam hanc esse varicosam, sive cirsoceleam; quænum ad sterile conjugium, symbolam quoque suam conferat, in dubio relinquitur. Interim hæc eadem sterilitas movit hosce conjuges, ut ejus medelam, si forte fuerit possibilis, quærant.

Quo quidem loco in mentem revoco, quæ in LANGII *dissertatione de sterilitate*, ipsius *operibus theoretico practicis Parte 3. inserta*, §. 27. de conjugum inæqualitate relata legi: *Sterilis, enim inquit, redditur concubitus, si ætatis, virium & constitutionis ratione impares omnino sint conjuges: mas enim ubi alacris ad hunc conflictum fuerit, sæmina autem non tam facile in æstrum venericum rapiatur; extra dubium jam omnia ex parte viri sunt peracta, antequam, quæ in sæminis requirebantur ad impregnationem, debito modo adornentur.* Quæ momenta, in conjugum nostrorum corporibus omnino obvia, si mecum reputavero; simulque præmaturam seminis a marito ejaculationem perpendero; non sane miror, quod nulla adhuc conceptio locum invenerit.

His vero vitiis obviam iturus æger; hu-

humores temperandi , ac partes solidas roborandi sine varia adhibuit medicamina : quæ inter fuerunt abforbentia , nitro , tartaro vitriolato , & antimonio martiali Ludovici nupra ; gelatina cornu cervi ; magnesia alba , & currentis anni mense Junio , ad roborandum tonum fibrarum , quæ vesiculas seminales , atque vasa seminalia constituunt , acidulas Pyrmontanas per quindecim menses potavit ; neque vero exinde ullum ratione pollutionum nocturnarum sensit levamen . Illæ autem magis per urinam , quam alvum virtutem suam exseruerunt , nec lacte caprino , ut quidem primum intendebat vir doctissimus , permixtæ fuerunt , ne illud cum abundante primarum viarum acido coagularetur . Præterea ante aliquot annos , una cum uxore , aquis Sedlicensibus , haud sine fructu usus est : quæ vero , cum ipsi nimium subdlexerunt ventrem , ejus constitutioni minus accommodatæ videntur . Verum de his omnibus , anne potius hisce conjugibus fontes Selterani , cum lacte caprino maritati conveniant , aut quæ alia in usum sint vocanda , ac denique num spes prolis restet ? tuum , vir Experientissime , flagiturat judicium .

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EXiis , quæ de binorum conjugum valetudine , ac reliqua corporis constitutione ample satis ac eleganter descripta cognovi , judicatu facillimum est , utrumq; conjugum a teneris infirma corporis structura potitum , & ad varios morbos valde proclivem esse . Neque igitur mirum , quod in conjugio sine prole vivant : hoc enim , ut foecundam sit , requirit , ac veluti supponit , ut in utraque parte non modo recta sit valetudo , verum etiam partes generationi dicatæ omni labe , atque vitio careant : quæ utraque requisita a nostris conjugibus longissime absunt . Etenim primum valde debile natura nati sunt nervorum genus : cujus consideratio in persanandis morbis chronicis , multum profecto lucis foeneratur ; siquidem natura debi-

liores difficilior curantur , quam robustiores .

Ejusmodi vero debilitas cognoscitur partim , ut vocant , a priori , ex ipsa partium solidarum fabrica , partim ab effectibus , & consueto loquendi more , a posteriori , si ex levissimis causis in morbosos motus conjiciuntur . Primum quod attinet momentum , eo fere spectat disquisitio , quibus æger parentibus natus sit : nam forte creantur fortibus , debiles debilibus , valetudinarii valetudinariis . Quando nimirum parentes , vel nimium juniores , vel ætate provectiores , vel etiam infirma præditi valetudine procrearunt sobolem , hæc per totam vitam deprehenditur valde debilis . Deinceps significat debilitatem ea corporis fabrica , qua illud carne molli ac spongiosa , vasis exilioribus , nervis tendinibusque tenuioribus , dentibus paucis ac vacillantibus , atque oculis minus vivaci splendore instructis præditum conspicitur . Namque si solidæ partes sic se habeant ; certo non solum concluditur , verum quoque observatione confirmatur ; eas convenienti robore , humorum circuitum facilitandi , atque hinc salutare se & excretionem rite adjuvandi , esse destitutas . Hinc facillima est causarum extra corpus positarum , sæpe levissimarum in ejusmodi corporis partes actio : quia & animus facilius afficitur , cujus indelem corporis constitutioni apprimè respondere , multiplici compertum habemus experientia . Unde porro ratio patet , quare infirma ejusmodi corpora , ex levi quodam victus errore , in præternaturales , ac satis graves sæpius incidunt commotiones .

Iisdem etiam corporibus proprium quasi , ac familiare observamus , ut in juventute copiosum e naribus fundere soleant cruorem , eaque excretionem minus rite succedente , varias capitis adfectiones patiantur ; tum , accedentibus vita sedentaria , profundisque meditationibus , spasms , flatulentis , aliisque hypochondriacis passionibus infestentur ; atque ex fortiori quadam humorum , vel per potus vinosos , vel ex-

candescantiam facta exagitatione, in cruentum e pulmonibus sputum, quod sæpius tabi pulmonali viam sternit, incidunt. Neque vero hæc sola sunt, quibus subjici solent, incommoda; sed ob languentem vim digestivam, chylus generatur minus laudabilis, lymphæ elaboratur minus generosa, atque nervorum fluidum, a quo legitimo vegetus musculorum dependet motus, minus spirituosum præparatur. Tali ratione tota humorum massa, a blanda ac naturali crasi recedit; & propter impuritatem, & acrimoniam, quam fovet, causam præbet doloribus arthriticis, rheumatismis, hemi-craniis, efflorescentiis scorbuticis, adfectionibus catharralibus, tussi, coryza, atque febrilibus commotionibus; quæ, quo inconstantior tempestas fuerit, eo certiores incidunt.

Hæc ita diducta, si ad subjecta, de quibus nobis sermo est, adplicemus; facile cognoscemus, cur illa debito quoque in generationis negotio destituantur vigore. Verum ipsa partium genitalium constitutio, quæ in nostris conjugibus ad obtinendam prolem minus recte comparatæ videntur, aliquam adhuc meretur attentionem. In marito quidem multa sunt, quæ id testantur, momenta. Namque pollutiones nocturnæ, a longis jam annis ipsi molestæ, seminisque præmatura, & a leviori idea provocata ejaculatio, luculento sunt documento, vesiculas seminales, aut potius ductus atque canales illos membranaceo-nervosos, qui semen vehunt, insigniter relaxatos, atque adeo debilitatos esse, ut vel a nimia seminis abundantia, vel illius quadam acrimonia, ad justo celebriorem contractionem, spermatisque emissionem, facile proritari possint. Accedit præterea varicosa, qua laborat, hernia: quam enim hæc ob cruorem a testibus per venas spermaticas, quarum perpendicularis, & a principio valde remotus est situs, difficiliter regredientem, atque hinc in dictis partibus stagnantem suboriri solet: facillime fit,

Hoffm. Consult. Med.

ut stagnans sanguis serosam dimittat portionem; quæ permixta semini, quod ad obtinendum sæcundum concubitus, coctum, atque maturum esse debet, illud reddit iners, nimis tenue, & ad generationis negotium prorsus ineptum.

Uxorem; quod attinet; in ea quoque uterus ad debitam conceptionem neutiquam videtur opportunus. Quod si enim consideravero, eam a multis jam annis, inordinato mensium successu, & albo fluore laborasse, nonque solum cruorem atrum, spissum, foetidumque, verum etiam sub balneis Pyrmontanis insignem mucæ quantitatem, ex utero, ejusque glandulis profudisse; neque minus status e muliebribus interdum prorumpere, eamque ante menstruorum perruptionem, grave in abdomine pondus sentire suevisse: nihil inde aliud conjicere possum, quam uterum a tono ac robore suo naturali dejectum, & sanguinis per ejus vasa circuitum esse inæqualem; ideoque ad sæcundum concubitus minus idoneum; maxime cum hujus nullam utique sentiat cupiditatem.

Quæ cum ita sint, explicanda jam erit curatio. At quantis hæc in tollendis vitiis, quæ uti totum corpus, nervosarumque partium systema, ita speciatim partes generationi dicatas, jam diu occuparunt, sit circumsepta difficultatibus: experientia satis docet illos, qui in frequenti artis versantur exercitio. Nihil tamen minus non omnis, in procurando sæcundo conjugio, spes est semper abjicienda: siquidem non pauca mihi occurrerunt exempla, ubi in ejusmodi casibus, ætatis mutatio, recte institutum vivendi genus, atque præsertim conveniens aquarum mineralium, maxime quæ leniter tonicam, ac roborantem virtutem possident, veluti martiatæ Bebraenses, ac Lauchstadienses sunt, usus, votis egregie satisfecerunt; atque generandi vigorem restituerunt.

Quod si igitur nostrum præsertim consideravero casum; commendarem primum utriusque conjugum pro potu ordinari

L I aci.

acidulas Selteranas, vino Rhenano nuptas; iisque moderatum, sed quotidie repetitum corporis exercitium, marito quidem perambulationem magis, quam uestionem ac equitationem instituendum injungerem. Deinceps ambobus profutura censerem remedia ex succino parata, siue fuerit succinum præparatum, cum sale tartari, cancerorumque lapidibus mixtum, siue illius essentia, non nimium spirituosam, i. e. cum spiritu vini parum rectificato, & lixivio salis tartari confecta: neque minus insignem præstabit utilitatem infusum theiforme ex herba menthae, pulegii, melissae, ac citri corticibus compositum, loco decocti Theae pariter ac fabarum Coffee forbillandum; quibus denique venæsectiones, his quotannis circa singula æquinoctia institutæ, jungantur necesse est.

Speciatim uxori perquam opportuna erunt pilula balsamica, ad Becheri, Stahlî, vel meam mentem compositæ, quarum quatuordecim per aliquot successive dies circa menstruorum tempus sumenda sunt. Ex topicis vero vehementer laudo balsamum meum vitæ, a marito regioni pubis, atque perinæ inungendum; uxor autem, ut ad roborandum uterum, ipsi imponat epithema, ex vino rubro Gallico, mentha, caryophyllis, chamomilla Romana, ac roremarino coctum, auctor sum suasorque. Atque hæc commendata remedia, si rite fuerint adhibita; non dubito, fore, ut nisi naturale oblit impedimentum, fecundum insequatur conjugium.

Relatio ulterior.

Uterius significaturus, quomodo conjuges nostri post adhibitam, quam proposuit vir Illustis, medendi rationem habuerint: præmonenda duxi quedam momenta, scitu perquam necessaria. Uxoris, de qua sermo est, parentes ambo vix octodecim annos nati fuerunt, cum matrimonii subierunt leges; pater robustus, corpulentus, sanguineo-chole-ricus, alacris, laboriosus, ceterumque sanus, anno ætatis, demum sexagesimo

octavo, ictu nigro, ex imprudenter repulso in regione hepatis erysipelate induc- to, peremptus fuit: mater autem, tenerioris constitutionis, atque mediocris stature matrona, decem collectim fetus, & ex his nostram mulierem, octo ultra viginti annos nata exelavit. Mariti pater triginta tres annos egressus, nupsit virgini viginti quatuor annorum: quæ binis post initum matrimonium annis, vigesimo sexto ætatis peperit virum, de quo nobis sermo est; atque tres adhuc filias, hæctica peremptas febri; ipsa vero, superato trigesimo tertio ætatis anno, rectissime semper valens, febre petechiali maligna occubuit. Pater, licet tenerioris ac sensibilibioris fuerit constitutionis, & olim juvenis intra duodecim annos febre acuta biliosa, ter recidente laboraverit, perque octodecim circiter annos hypochondriacis, nephriticis, scorbuticis, arthriticisque discrucietur pathematibus; attamen septuagenario major, satisque robustus adhuc vivit.

Præterea uterque conjugum horum sine prole viventium, corpore pollent admodum debili; & a levi vel diætæ errore, vel animi commotione, in adversam conjiciuntur valetudinem. Interim caro corporis non nimium laxa, nec tendines valde imbecilles, nec imminutus oculorum splendor, conspiciuntur; nec dentes in iis vacillant. Verum uxor vasis exilioribus instructa, a leni corporis motu admodum fatigatur, sed mas, capacioribus præditus venis, a nullis corporis laboribus, licet diuturnis, virum sentit jacturam; cum e contrario a nimis meditationibus male habeat.

His præmissis, sciendum jam est, ac- cepto Tuo consilio, tusam fuisse & mari & scemina venam, ejusque incisionem circa singula iterari æquinoctia. Adhibuerunt porro non modo essentiam succini non nimis spirituosam, cum spiritu vini parum rectificato, & lixivio salis tartari paratam; verum etiam pulverem, qui habebat succini præparati uncias duas, lapidum cancerorum unciam unam cum dimidia, salisque tartari unciam dimidiam: cujus drachmam dimidiam pro-

dosi sumserunt. Mas subicito pērinai regioni balsamum vitæ inunxit; foemina præter pilulas balsamicas, circa mensum tempus devoratas, abdomini imposuit epithema; quod ex herbæ menthæ roris-marini, florum chamomillæ Romanæ ana manipulis quatuor, caryophyllorum aromaticorum uncia una, contusis, vino rubro incoctis, sacculoque inclusis erat compositum: ac denique ambo, commendatum infusum forbillarunt.

Neque vero fructu caruerunt hæc medicamina: siquidem sub eorum usu, maritus tantum persensit ventriculi ac digestionis robur, ut jam cibos cocti difficiliores, veluti sunt carnes fumo induratae, cochleæ, olera &c. quos tamen raro capit, absque ulla, aut vix notabili perferre queat molestia. Nocturnæ pollutiones observantur etiam rariores, vix quavis tertia vel quarta hebdomade recurrentes, & ventriculo cibis crudioribus onerato, plerumque incidentes. Nec per aliquot menses celebravit cum conjugē sua amantissima, consuetos antea coitus; & cum illos mense hujus anni Februario, rursus exerceverit; semen non amplius premature, sed convenienti tempore, & utriusque summa delectatione, strenue profiliit. Tum quoque per totam hyemem, nullis catharralibus sollicitatus fuit adfectionibus. Unicum vero, quod ipsi adhuc molestum deprehenditur incommodum, est alvi obstructio: quam sumtis vel pilulis balsamicis, vel sale Anglicano, lapidibus canerorum nupto, feliciter oppugnat. Non minus, ad confortandum penitus ventriculi, & intestinorum robur, usus est Elixirio amaro, temperato, cumque vino Canariensi confecto.

Conjux; usurpatis, quæ ipsi præscripta erant, medicaminibus, ab auditu difficultate, hemicrania, doloribus arthriticis, atque catharris, non nisi post improvidam corporis refrigerationem, sollicitatur: adpetitu fruiat avidiori, sed concoctione languidiori, & alvi segnitie vexatur. Contra vero a siti ac languore, mane vespereque antea adfligēte, ardore manus potissimum pedelque

noctu urente, & furfuracea vultus de-scedatione, nondum immunis est. Fluor albus longe imminuitur fertur; menstruus & sine doloribus & absque reliquis molestiis succedit; at inordinatus est, & mox anticipat, mox tardius erumpit, quin præterito anno per aliquot menses proflus siluit. Tum vero ægra rectissime valente, spes fuit, eam fore gravidam; sed mox disparuit, erumpentibus ex improviso iterum mensibus. Hæc novissimis vicibus, continua, nec, ut olim, fluore albo interrupta, nec ex atro rubentia, promanarunt, & interdum muco albo permixta adparuerunt. Ponderis denique in abdomine sensus, qui alias hunc fluxum antecesserat, nec non flatuum ex utero eruptio proflus cessarunt.

Acidulæ Selteranæ, vino Rhenano nuptæ, non tanta quantitate hic locorum prostant, ut invicem cerevisiæ pro potu ordinario adhiberi potuerint; quare cum insigni fructu substitutum fuit sequens decoctum: Recipe rasuræ cornu cervi, radices scorzonæræ, passularum minorum ana uncias quatuor, radices cichorei, ligni santali rubri ana uncias duas, seminis foeniculi drachmas sex. Conc. Cont. D. S. species, quarum binæ uncia in quatuor aquæ mensuris decoquantur. Præterea maritus, quando vino solito magis indulsit, altero mane lagenam aquis Selteranis plenam, tepide, loco potus Theæ haurire solet, cum insigni euphoria. Iisdem quoque acidulis, mense Decembri, anni proxime elapsi, postquam aliqualem corporis contabescētiā, languorem sudoresque matutinos percepit, tepesfactis per quindecim dies usus est; eo effectu, ut egregie succedentibus diuresi pariter ac diaphoresi, hæc molestie remitterent, & iple rursus pinguescere cepit: neque minus, quando acida & acris primas regiones occupavit laborra, haultis his fontibus egregie habet. Quod balnea attinet Lauchitadiensia; non permittunt negotia domestica, ut iter ad illa instituat; quare constitutum fuit vitum, si assensus fueris Viri Doctissime, aquis Pyrmontanis, quæ etiam sunt martia &c.

huc transportatis, per tres uti septimanas. Non minus proposita sunt balnea, arte ex aqua dulci, floribus chamæmeli, triticiq; furfuribus parata, in quibus ferrum candens aliquoties fuit exstinctum: sed quo ordine, modo, atque tempore illa sint adhibenda, doceri avertis. Ceterum adhuc notari meretur, virum ægotantem, ideo, quod ejus pater hypochondriacis, nephriticis, ac arthritico-scorbuticis molestiis graviter per vires exerceatur, utique timere, ne fors in hæc ægitudines jure hæreditio incidat; eo magis, cum novissime post iter sub cælo gelidissimo factum, dolores utriusque maxime sinistrae manus passus fuit, quos pro chiragræ prænuntiis habet. Neque ignorari oportet, uxorem ejus minus regulari uti victu; nec a decocti fabarum Coffee potu abstinere posse.

Hæc vero sunt, Vir Illustris, quæ Tuo subijcimus iterum judicio, etiam atque etiam rogantes, velis ulteriorem nobiscum communicare medelam: & quum in priori Consilio, herniæ varicosæ simul imputaveris aliquo modo, quod semen excernatur minus spirituosum; huic quoque extirpandæ, ut opportunum proponas auxilium, vehementer optamus.

CONSULTATIO.

Lætus ex missis mihi ulterius literis percepi, conjuges, quorum valetudinis causa eram consultus, a præscriptis medicaminibus, insigni vitiorum, quibus pressi fuerunt, reportasse allevamentum. Quum vero meum porro judicium desideratur; non possum, quin illud proponam. Atque quod pri-

mum attinet Pyrmontanos fontes; eos dissuadere haud possum, sed cum aquas graviores ac ponderosiores foveant, vellem ut lacte vaccino permisceantur, ea proportionem, ut tres fontium partes uni lactis nubantur. Enimvero tali ratione potæ hæ acidulæ, in affectibus scorbuticis, arthriticis, ac spasmodicis, & ubi genus nervosum valde debilitatum fuit, insigniorem præstabunt fructum, quam si solæ hauriantur. Potatio hæc spatio octodecim, vel unius & viginti dierum absolvitur; & quovis sexto die intermittitur; quo scilicet in balnea descendendum est. Hæc ut arte parata adhibeantur, non alienum erit; sed conveniet, iis non modo sub dicta aquarum potatione, verum etiam hæc finita, per octiduum uti. Neque enim dubito, quin si corporis vitia in uxore debellantur, hæc votis ac fecundo conjugio sit poritura. Ex pharmacis præter jam commendata, nullis opus fore arbitror: sed pro potu cerevisiam Gardelebiensem, conjuncto vini Hungarici moderato usu, collaudo.

Monendum insuper duco, inanem esse metum, quem æger fovet, ne scilicet ob hæreditariam dispositionem, arthriticis aliquando, scorbuticis, atque nephriticis infestetur tormentis: quando enim rectam observabit victus rationem, ab iis certissime præservabitur. Et denique contra herniam, quam patitur, varicosam nihil est, quod commendare possum, nisi balnea, acidulas, ac infusa calida, humores viscidos incidentia, quæ ex herbis arnicæ, veronicæ, radice liquiritiæ, semineque sceniculi parantur. Quæ præsidia ut summum numen jubeat esse salutaria; ex animo precor.

S E C T I O IV.

D E M O R B I S

ARTUUM EXTERNORUM,

Et qui totis corporibus inhærescunt.

C A S U S CXXI.

De atrocibus & pertinacibus doloribus cum exulceratione artuum.

O Ctodecim annorum virgo, annuo abhinc tempore athleticæ sana, ex itinere domum redux, calente corpore frigidum haurit, & hinc, retentis statim menstruis, horrendis dolorum tormentis per omnes corporis artus discrucari coepit. Illa parum quidem remittebant, ac circa horam vespertinam quintam invalescebant, miseramque cum virium prostratione, somno inquieto, adpetitus defectu, ac corporis contabescencia stipata, per aliquot successive menses graviter fatigabant; ac brachiorum tandem contracturam inducebant. Consulti medici ad provocandum mensium fluxum curationem dirigeabant; & quidam eorum, ex arteriarum pulsa, vesperti celeriori, quam reliquo tempore, hæticam suspicatus, varia contra illam offerebat medicamina. Verum frustra-
neus erat omnium effectus; quin potius exacerbatis doloribus, cruristandem ulcus succedebat. Tum alius medicorum accitus, venereum subesse contagium ratus, dedit agræ pilulas, ex extractis, gummatibusque sanguinem depurantibus, ac turpetho minerali, ea proportionem paratas, ut singula dosis unum dicti turpethi haberet granum: quas quadraginta vicibus deglutivit. Neque vero sub hac curatione debitum observavit regimen, nec victum; sed

Hoffm. Consult. Med.

loco decocti lignorum, quod alias in hisce præscribere solent casibus, suetam potavit cerevisiam, aerisque parum curavit injurias. Hinc factum est, ut saliva, matutino præsertim tempore, copiosius proflueret, dentes vacillarent, gingivarum caro exulceraretur, quin & fœda ulcera passim in corpore, maxime dextro femore, pedum malleolis, ac sinistro cubito efflorescerent.

Missio igitur pilularum usu, ordinabantur decocta lignorum, pulveresque diaphoretici, & accersitus subinde chirurgus fœdas ulcerationes, multis frustra adhibitis, tandem ope pulverum terreorum, ac emplastri grysei, ad consolidationem perduxit. At tum nova calamitatum scena ludi coepit: namque frontem obsidebant nodosi tumores, brachia horrendis doloribus, ad faciem usque, cum hujus distractione pertingentibus torquebantur, & in ultimis faucibus fordidum adparebat ulcus. Hoc injectis balsamis, ac usurpatis gargarismatibus perfanato, atrocia tamen dolorum tormenta pertinaciter insistebant, & consumto magis magisque corpore, ægra moribundæ videbatur simillima. Vocatus medicorum tertius, medicinas ordinabat sudoriferas, decocta nimirum & essentias lignorum, cum spiritu tartari & cornu cervi permixtas: sed his quoque in cassum adhibitis, chirurgus quidam propinabat pulveres, quorum singula dosis sex mercurii dulcis continebat grana, & quovis mane, hausto desuper decocto calidiori, cum regimine sumebatur. Sudores mitigabant paullulum

Ll 3

cru-

cruciatus; reliqua vero persistebant symptomata, nonque solum fauces cum gingivis intumescabant, atque deglutitionem impediabant, verum quoque totum corpus obsidebant foeda, profundaue ulcera.

Ego tandem in consilium accersitus, manus primum tam intricato, ac inveterato malo admoveere recusavi; donec multis fatigatus precibus, sequentem in modum adgrederer curationem. Dedi primum pilulas, quarum hæc erat formula: Recipe extracti panchymagogi Crollii, cardui benedicti, gummi ammoniaci depurati grana semis, pulveris eroci, castorei ana scrupulum unum. M.F. pilulæ, ex scrupulo, numero quinque apparandæ, quas primo biduo, singula deglutiebat vespere; forbillatis altero mane infusi veronice decem vasculis. Sequentibus quinque diebus, iussi eam quotidie in balnea, ex aqua pluviali, fursuribus tritici, atque cineribus clavellatis parata, non nisi tepidiora descendere, iisque jugulo tenus insidere. E balneo egressa, ut in lectum se conferret, imperavi, atque mensuram dimidiam decocti calidioris, quod mox sequetur, forbillaret: Recipe radices sarsaparillæ uncias quatuor, scrophulariæ, chinæ, scorzonæ, ligni sassafras ana uncias duas, radices pimpinellæ, vincetoxicæ ana unciam semis. Conc. Cont. D. S. Species, quarum uncia tres, ex binis aquæ mensuris, per tres horæ quadrantes, in vase clauso decoquantur. Eadem species, post decoctionem relictæ, cum tribus aquæ mensuris infusæ, additisque passularum minorum uncia, & radices liquiritiæ drachmis binis per horam dimidiam decoctæ, præbebant potum ordinarium, in vicem cerevisiæ adhibendum.

Hunc alternum pilularum, balneorumque usum, bis adhuc dicta ratione iterari suasi; atque, ut subinde externum, frigidumque vitaret aerem, a cerevisiâ caveret, cibus magis assis, quam elixis vesceretur, ac interdum decoctum avenæ, oleo amygdalarum nuptum forberet, præcepi. Sic remittebant sensim artuum dolores, ac contractura; ulcera, extrinsecus unguento digestivo, interdum

cum balsamo vitæ remixto; purgata coalescebant: accedentibus copiosiori sputationi, fauciumque intumescentiæ, gargarismatibus, quæ ex salvia, mastiche, radice glycyrrhiæ, passulis majoribus, floribusque rosarum rubrarum, aquæ & vino rubro incoctis parata erant, succurrebatur; frontisque tumoribus emplastrum imponebatur, balnei tempore dumtaxat remotum, quod sic se habebat: Recipe emplastri Vigonis cum mercurio unciam unam & semis, balsami sulphuris thebinthinati drachmas duas, camphoræ, croci ana drachmam unam. M. F. l. a emplastrum.

His per quatuor hebdomades rite usupatis factum est, ut consolidatis ulceribus, sopitisque doloribus, appetitus rediret, corpus pinguesceret, & ægra priorem perfecte recuperaret sanitatem.

Epicrisis.

EXhibet nobis hujus morbi descriptio symptomata acerbissima, quæ procul omni dubio, non tam a causa interna, nimirum corruptione & impuritate humorum, ex impeditis excretionibus, & potissimum mensium suppressione orta; sed potius a causa externa, scilicet miasmate, ex impuro coitu suscepto, suam trahunt originem. Hoc enim non tantum gravissimi dolores, qui periostium, atque artuum ligamenta obsident, & circa tempus nocturnum exasperantur, sed etiam exulcerationes, atque tubercula faciei, in foetidam corruptionem abeuntia, satis abundeque testantur. Accedit etiam illud, quod hujus mali contumacia, quæ variis remedium generibus, sanguinem diluentibus, ac depurantibus, valde resistit, non nisi heroicis, atque ex minerali regno petitis medicamentis expugnari potuit.

Illud extra dubium est, malum venereum multo magis exacerbari, & saevioribus stipari symptomatibus, si corpus muliebri invadit, quod mensium suppressione simul laborat. Crescit enim, atque au-

augetur ita humorum impuritas, & frequenti constat observatione, ejusmodi contagium in corpore impuro cachectico, vel scorbutico susceptum, & agrotantibus & medicis negotium facessere: quoniam vehementia symptomatum subinde invalescit, quæ non adeo facile cedit remediis. Longe autem felicius res succedit, quando corpus, quod puris & benignis humoribus gaudet, contagio venereo inficitur.

Perverſa hujus mali medicatio cumulum ipsi addidiſſe videtur. Nihil enim pernicioſius eſt, quam in ejusmodi morbis mercurialia ſive interne, ſive externe, ſine debito regimine uſurpare, præfertim, quando excretiones non ſatis recte ſuccedunt. Improbamus hoc loco reſractum uſum turpethi mineralis, dum quotidie ad granum unum per quadraginta dies ſumum fuit, neglecto regimine diaphoretico, & intermiſſo uſu diluentium. Ea enim eſt mercurialium indoles, ut intus ſumta fibras nerveas, & maxime glandulas laceſſendo, motum lymphæ adaugeant. Si itaque excretio humorum exagitatorum impedita fuerit, & particulæ medicamenti virulentæ intus remaneant, non ſolum benigni humores magis magisque corrumpuntur, ſed etiam tonus ac robur ſolidorum labefactatur. Unde plura, eaque triſtiſſima exſtant morborum exempla, qui a ſalivatione mercuriali, non ſite adminiſtrata, ſuam habuerunt originem.

Diſcimus vero ex hac male ſuccedente cura mercuriali, luis venereæ ſanationem certa methodo, convenienti ordine, ac debito regimine eſſe adminiſtrandam. Non igitur mirum videri debet, quod medicus in auxilium vocatus, convenienti ordine adhibito, pertinacem hunc morbum cum omnibus ſymptomatibus feliciffime exſtirpaverit.

C A S U S CXXII.

De maculis & tuberculis totum corpus, & faciem pertinaciter occupantibus.

Litterarum cultor, trium ac viginti annorum, habitus corporis ſtrictio-

ris, nullas a teneris ſcorbutici humorum inquinamenti notas exhibens, nec parentibus tali labe infectis natus, binis abhinc annis, cum per biennium Lipſiæ jam commoratus eſſet, in dextra tibia ſupra malleolum, ex improviſo ſine evidenti cauſſa obortum ſenſit dolorem, ruboremque; qui parum curatus, ad totum pedem excurrebat, inque plura illius ulcera deſinebat. Domum reverſus, ope medicaminum internorum pariter ac externorum, decoſtorum ex appropriatis herbis ac lignis conſectorum, laxantium, ac balneorum, intra octodecim hebdomades ab hiſce vitiis, quæ præter vehementes pedum dolores, nullas intulerant moleſtias, nec adperentiam, nec ſomnum turbarant, penitus ac feliciffime liberabatur.

Perſanatus Halam ſe contulit, ibidemque cœlo exiſtente fervidiori, in corpus pugnando in palæſtra nimis caleſactum, cereviſiam frigidam, eamque Lœbegenſem, larga ingeſſit quantitate. Brevis poſt maculæ purpureæ primum ſparſim in facie, mox copioſiores, ac tandem per totum corpus, inque primis manuum cutim effloreſcebant. Conſultus medicus, ut vena incideretur, dein corpus dato laxante per bidduum purgaretur, tum per quinque dies infuſam theiforme cum regimine diaphoretico ſorberetur, atque decoſtum conveniens pro potu ordinario adhiberetur, imperavit. Quorum medicaminum uſu quinquies alternato, maculæ magis elevatæ ſquamulas diſmittere cœperunt; tumque partim evaneſcebant, partim pallidiores evadebant: ſub intenſiori vero frigore & latius vagabantur, & magis cœruleæ adparebant; hauſtoque copioſius vino, humorum ebullitionem, vultus ardorem, majoremque exanthematum ruborem perſentiſcebat. Tandem vero tantum non omnes diſparebant: at elapſo bi-meſtri denuo recrudeſcebant.

Iterata ſuperius diſta medicatione, rursus evaneſcebant; ſed incertis nihilominus temporibus, maxime ſi vino nimis indulſerat, iterum propullulabant. Hanc ſcenam ultra annum tempus ludebant; neque præterea habebat

juvenis, de quo conquēreretur: etenim ciborum adpetentia, somnus, atque cunctarū corporis functiones succedebant optime. Ipsarū maculā interdum hinc inde molestum inferebant pruritus; cui si scalpando faciebat satis, furfures ipsis inherentes secedebant, sub quibus exile ulcusculum, saniem parcellissimam plorans, maxime in mento, ac angulis labiorum, crassa obductum cernebatur: quod aqua mercurialis, quam mercurius in aqua forti solutus, inspissatus, atque cum spiritu vini rectificatissimo permixtus constituēbat, felici successu consolidabat. Ejusmodi maculā, ubi desiccabant, colorem primo obscure rubicundum, mox flavum, tandemque pallidiorē inducentes expirabant. Præterea in cute brachiorum pedumque tactu explorabantur tubercula minora ac duriora.

Tandem in usum revocata superiori curatione, adjunctoque pulvere quodam, totum malum feliciter expugnabatur. Ea vero ut innotescat, sciendum est, infusum, quod æger per binos dies purgabatur, sic se habuisse: Recipe radicis polypodii unciam unam, rhabarbari electi, foliorum sennæ sine stipitibus ana unciam semis, agarici trochiscati, cremoris tartari ana drachmas duas, seminis sceniculi drachmam unam. M. F. species, quarum dramna una, aqua fervente infusa, instar potus Thee forbeat. Deinceps infusum, quod profudore eliciendo potaverat, hoc erat: Recipe herbarū veronicæ, scordii, cardui benedicti ana manipulum unum, florum sambuci pugillos sex, anisi stellati drachmas duas. M. D. Pro potu ordinario utebatur sequenti decocto: Recipe radicis farsaparillæ uncias sex, ligni Guajaci, radicis chinæ, scorzonæ ana uncias duas, passularum minorum uncias 3. M. F. species, quarum unciaz tres cum quatuor aquæ mensuris in vase clauso probe decoquantur. Pulveris denique, cujus novissima fit mentio, hæc erat formula: Recipe cerussæ antimonii, lapidum cancrorum ana drachmas duas, cinnabaris præparatæ drachmam unam, sulphuris antimonii rite

præparati grana duodecim. M. F. pulvis, cujus drachma pro dosi sumatur.

Epicrisis.

Sunt aliquot egregiæ observationes, ad illustrandam non minus pathologiam, quam ad praxin stabiliendam valde idoneæ, quibus præcedentis casus commemoratio medentes instruit.

Primum enim apertissime demonstrat, efflorescere interdum in facie, & reliquo corporis ambitu maculas purpureas, cum tuberculis, quæ citra ullum venereæ luis contagium cutim exulcerant. Non enim ægro consistendum fuit cum iis symptomatibus, quæ alias huic malo consueta, & familiaria deprehenduntur, veluti sunt acerbi artuum dolores, potissimum noctu infesti, atque ingens virium languor, qui infectionem hanc presso pede insequitur. Neque harum macularum origo ad scorbuticam diathesin referri potest, quoniam signa, quibus illa manifestari solet, nimirum exulceratio, & putredo gingivarum, urina rubicunda, languor corporis, livor faciei, ac denique macularum in cute magnam superficiem habentium, cum coeruleo colore adparentia, hic penitus desiderantur.

Luculenter exinde perspicimus, quæ ratione in corpore sano, & puro ingens impuritas ac defœdatio cutis repente generari possit. Hæc enim in præsentī casu hæud aliunde provenit, quam ab immodico haustu potus frigidi, in corpus motu & exercitatione calefactum ingesto; cujus magnam vim esse in producenda gutta rosacea, non semel, sed multoties adnotavimus. Videtur autem nobis generatio hujus mali, hunc potum in modum contingere: Sanguis lentus, ac spissus vehementiori motu, & exercitatione corporis, rapidissimo cursu ad minima vascula subcutanea propellitur; accedente jam potu frigido, qui ex sinu ventriculi, cum reliquo succorum alveo ad corporis superficiem fertur, protinus motus humorum sistitur, qui ubi stasis conceperint, relaxatas si-
bras

bras erodunt; atque exulcerant. Quam difficulter autem cutis textura, quæ tota nervea ac fibrosa est, destructa redintegretur; eos haud fallit, qui frequentius in artis operibus versantur. Quo minus mirari oportet, quod hic affectus adhibitis licet admodum efficacibus, eique appropriatis remediis, laxantibus, diaphoreticis, sanguinem depurantibus, non tamen ex toto debellari potuerit; quippe quem ternis vicibus repullulasse accipimus.

Illud inprimis in hoc casu notandum est, quod tumores quidam subcutanei in artubus deprehensi fuerint; qui sane nihil sunt aliud, quam glandularum intumescentiæ, quibus efficitur, ut lymphæ libero suo progressu ac transitu orbata, hinc inde in vasis subsistat; ipsaque mora quandam acrimoniam concipiat. Habent enim hæc tubercula communem causam cum maculis, quæ in cute effloruerunt, frigidam scilicet potionem, quæ lymphæ coagulum ac spissitudinem inducendo, obstructionibus glandularum causam, & occasionem subministrant. Atque hinc est, quod ejusmodi cutis vitia non prius deleri possint, quam illi glandularum infarctus resoluti fuerint, id quod toties totiesque compertum habemus.

Observatione dignum est, quod contumax scabies, aliæque cutis defœdationes, quæ sæpius revertuntur, frustra tentatis omnibus aliis remediis, non facilius modo extirpari possint, quam si diaphoreticis misceantur mercurialia, & sulphurea mineralium, quæ externe etiam adhibita præstantissimam opem ferunt. Exquisitam enim vim obtinent, tenuissimos ductus penetrandi, unde & subsistentes humores potenter resolvunt, & glandularum obstructiones promptè expediunt, ita prorsus, ut in expugnanda lue venerea omnibus aliis remediis antecellant. Ex quo sane planum, ac perspicuum evadit, quam generosa virtute instructa sint medicamenta chymica, quantumque valeant ad debellandas passiones chronicas, quarum contumacia levioribus remediis ægerrime superatur.

CASUS CXXIII.

De affectu pustulari pruriginoso.

VIR quidam ætatis consistentis, tribus abhinc mensibus, media hyeme, sub nuptialibus festivitibus, saltando corpus insigniter commovit, atque postmodum aeri frigido, humidoque diu exposuit. Hinc eadem adhuc vespere catharrali faucium adfectione infestatus, elapso triduo podagra prehenditur, satis miri, & post dierum quatuordecim decursum evanescente. Sub hac ex improviso, dolore quodam circa dorsi spinam in latere sinistro noctu corripitur: quem locum, cum expergefactus, leviter inflammatum conspiceret, linteisque calefactis foveri curaret, obsidebant pustulæ cum insigni dolore. Sequenti nocte a spina dorsi per sinistram abdomen erumpébant efflorescentiæ, instar lichenum; tumque sequebantur pustulæ, in majores sensim vesicas coeuntes; quæ ob insignem, quem inferebant, pungentem dolorem, dissecatæ serum plorabant lividum. Nullus in externa cute adparuit tumor; molesta autem intus vexabat sensatio, ponderis cujusdam, cutem inter ac musculos innati, quod ad levem contactum acutissimas exhibebat puncturas; atque jungebantur alvi segnitie, perpetuæque vigiliæ.

Oppugnabat hæc symptomata medicinis leniter diaphoreticis, antispasmodicis, externe cataplasmatibus ex herbis emollientibus, quæ ingentem excitabant pruritus: & frictiones per calidiora lintea, dolores relinquebant, quales acus cuti inferunt: spirituosa vero prorsus exasperabant malum. Mane loco infusi herbæ Theebois, decoctum radicis chinæ, sarsaparillæ, pimpinellæ, hermodactylorum, atque ligni sassafras potabat; & ex hoc ter quotidie triginta guttas Elixirii nervino-stomachici, quod essentiam corticum aurantium, calcarillæ, gentianæ rubræ, liquoremque anodynum habuit, adsumebat. Quibus votis nondum respondentibus, novissime dolenti

regioni applicabat emplastrum diachylon compositum diaphoreticum, cum spermate ceti, castoreo, camphora, atque croco subactum: quod loci istius sudorem, majoremque pruritum movebat, mox vero insigne levamen inferebat. Interim quum in dicto sinistro latere adhuc pressio sit locus, qui tensivum, & ad quemvis contactum, pungentem refert dolorem, ad hunc penitus expugandum, salubre anhelat consilium.

CONSULTATIO.

Singularis, quo cum per aliquot menses vir spectatissimus conflictatur affectus, non alius est, quam pustularis scorbuticus, a dyscrasia humorum, falsis, acribus, impurisque sordibus refferentem originem trahens. Hanc in sanguinis massa jam diu delituisse, vero est simillimum; quum autem æger sub memoratis nuptiis, gulæ forsan nimium indulset, dein corpus vehementiori salutatione exagitavit, ac brevi post sub frigido diutius versatus aere, salutare perturbavit transpirationem, commovit utique, ac quasi fuscitavit silentem hætenus hostem. Unde catharrales primum faucium adfectiones, ac podagricos pedum dolores expertus; his per metastasin ad dorsum spinam retrocedentibus, in molestum illum, quo adhuc laborat pustularem pruriginosumque incidit morbum.

Quum vero istæ efflorescentiæ, salutaris plane consilio, ad cutis superficiem sint compulsæ, eo respicere decet medentem, ut naturæ ductum sequutus, iis potissimum utatur remediis, quæ integram sanguinis ac humorum massam depurandi, saliaque scorbutica attemperandi, ad exitum disponendi, & per alvum cutimque e corpore proscribendi virtute pollent. Quo quidem fine in hisce casibus pro potu ordinario præscribere suevi decoctum, ex radice scorzonæræ, farfaparillæ, liquiritiæ, rasura cornu cervi, semineque fœniculi paratum. Deinceps, bis quavis hebdomade corpus infuso mannato, rhabarbarino, cremo-

ri tartari nupto purgari; reliquis diebus mane liquorem meum anodynum, cujus tres partes, cum una spiritus bezoardici Bussii, vel tinctura bezoardica sint remixtæ; vespere vero, ad promovendam transpirationem, pulverem diaphoretico-cinnabarinum adhiberi curo. Non minus iis, quorum ventriculus fert, potum feri lactis cum insigni fructu commendare soleo. Ex topicis emplastrum Barberte camphoratum, cum oleo hyoscyami subactum, vel solus spiritus vini, leviter rectificatus, partique dolenti inunctus, egregium adferre observantur adjumentum. Quibus remediis, per aliquot hebdomades continuatis, si persanetur hæc molesta adfectio; excellentissimum in totum corpus inde resultabit emolumentum.

CASUS CXXIV.

De atonia partium post insultum apoplecticum.

VIR quidam ætatis consistentioris, post ingentem diurnumque merorem tribus abhinc annis apoplectico correptus insultu, loquelæ impotentiam per aliquod tempus retinuit, sinistrique brachii paralytodeam resolutionem. Ab his molestiis congruis medicaminibus, unguentis, foticibusque vindicatus, in novas incidit. Namque primum insignis muci visci, tenacisque copia fauces, maxime linguam occupabat, tam largo proventu, ut cultro abradi, nullis vero medicinis extirpari potuerit. Successu temporis sponte imminutus dictæ pituitæ a faucibus affluxus, ad partes, ac viscera, chyli elaborationi interferventia vertisse, iisque obturatis, legitimum corpori nutrimentum subtraxisse videtur: siquidem totum corpus adeo contabescere coepit, ut medicus quidam, nisi integra, qua ægrotus fruebatur, ciborum appetentia, & urinæ sufficiens mictio obstituerint, veram suspicatus fuerit atrophiam. Hanc vero alter medicorum, quorum quinque tunc consuluerat, omnino acculabat; tertius supponebat atoniam.

niam glandularum, quæ in ore sitæ sunt; & hinc pendentem nimium pituitæ, neque purulentæ, neque fœtidæ, sed albumini ovorum similis effluxum: quare vomitoriorum usum commendabat. Quidam haud incelebris vir valde collaudabat aquas Selteranas, lacti nuptas; etiam ægrotans, confirmantibus id consilium scriptis Hoffmanni, quæ in hunc finem legerat, cum lacte caprino, per octo circiter potavit hebdomades; atque tum, accedente pedum tumore, omisit. Interim id sequebatur incommodi, ut pinguesceret quidem superior corporis pars, & pedes detumescerent; sed infimul adeo emarcescerent, ut nihil fere carnosæ ipsis superesset substantiæ: præterea ardor ventriculi, maxime circa horam tertiam pomeridianam sæpenumero vexabat, nec cedebat prius, quam donec, intruso suacibus, digito, multa pituitæ quantitas fuerit eructata.

Novissime igitur nullus adparet tumor; at vix unus vel alter effluxit mensis, cum ex improvviso gravi colica, eaque flatulenta prehenderetur. Flatus recenti magna in canale intestinorum movebant murmura; & alvus claudabatur pertinaciter; donec infusis ano quinque successivè clysteribus, qui habebant lac, oleum olivarum, & sal commune, copiosissimæ moverentur dejectiones, cum stercoreibus albis, & muci albi tenacisque insigni quantitate conspicuæ. Abhinc vero ciborum urgetur fastidio; & si præter adpetentiam assumeret forsitan edulia, eructat primo post molestos conatus multum muci; tum sequuntur laboriosi vomitus, & hos excipit intestinorum flatulenta distentio, & alvi contumax obstructio. Hæc nullis subsidiis, nec nitrosis, nec roborantibus, nisi solis clysmatibus referari potuit; ut ideo medici nimiam intestinorum atoniam, ab insultu apoplectico relictam, & roborantibus oppugnandam accusarent. Nec silentio prætermitti debet, hæc colicas ac flatulentas molestias, olim cum pedes essent tumidi, nequiquam exerceisse ægrum; his autem sponte, absque ullo adstringentium medicinarum usu detumescens, demum successisse. Iustis-

sima hinc resultat suspicio, ne tandem insequatur tympaniticus tumor; a quo ut præcaveatur, & a præsentibus restituatur ægritudinibus, tuum, Vir Illustris, flagitat consilium.

CONSULTATIO.

Summa symptomatum, quibus post persanatam apoplecticam linguæ potissimum, atque sinistri brachii resolutionem, quantum quidem ex datis ad me litteris percepi, Vir consultissimus premittit, ea est, quod primum insignis muci spissi viscidique copia linguam faucesque obsiderit; quæ subinde cum saliva pariter ac cibis deglutita, vim ventriculi digestivam labefecit, & corrupto nutritio succo, totius corporis tabem induxit. Hisce tandem accessit flatulenta colica, & contumax alvi obstructio: qua ope clysterum, multum pituitæ secum ducentium, resecta, crebris vexatur vomitibus, & depravata laborat concoctione. Cuncta vero hæc symptomata, meo quidem arbitrio, ab atonia sive robore ac vigore partium nervosarum ac fibrosarum, post apoplecticam accessionem, deperdito, primam traxerunt originem. Namque ob resolutionem partium solidarum robur, plerumque fit, ut succi vitales per illas tardius progrediantur, serosi autem ac salivales humores hinc inde secreti subsistant, & propter diuturniorem stagnationem in faucibus, œsophago, ventriculo, ac intestinis, spissam tenacemque acquirant indolem. Hinc porro, destructo motu intestinorum peristaltico, alimentorum digestio pervertitur, ac chylus iners, minusque spirituosus generatur: unde uberior flatuum, abdomen & ventriculum distendentium proventus, & alvina obstructio, presso sequuntur pede. Nec itaque vanus suboritur metus, ne ætate provectiori existente, nisi congruis remediis malo obviam eamus, cachectica tandem succedat corporis depravatio.

Quare ut recta feratur medela, monendum prius duco, vomitoria, non minus, quam

quam aquas minerales tam Sedlicenses, quam Selteranas, cum lacte maritatas, in hisce morborum generibus, plus plerumque damni, quam adjumenti inferre, quippe quæ robur ventriculi, ac reliquorum viscerum jam debilitatum, magis destruendi, ac pervertendi potentia pollent. Ea potius in usum vocare decet medicamina, quæ lentam spissamque pituitam incidendi, tonum ventriculi ac intestinorum confortandi, flatus discutiendi, & excretionem salutaris, quæ per alvum, cutim, ac urinam fiunt, facilitandi prædita sunt virtute. Atque pauca profecto sunt, quæ hoc fine commendarem remedia; ex quibus primum est infusum theiforme, mane forbillandum, quod sic conficitur: Recipe herbæ veronicæ, scordii ana manipulum unum, seminis fœniculi drachmas duas, cardamomi minoris drachmam unam. Conc. Cont. F. species. Ante hujus potationem pariter, ac hora pomeridiana quarta, drachmam dimidiam electuarii, in vino aquæ nupto adsumendam suaderem; cujus hæc est formula: Recipe radicis rhabarbari unciam semis, pimpinellæ, ari, succini præparati, seminis cymini æthiopici, extracti centaurii minoris, corticis cascarillæ ana drachmam unam, julepi corticum aurantiorum uncias duas. M. F. electuarium. Tum quoque egregiam præstabit operam sequens mixtura: Recipe tincturæ antimonii acris, essentia succini ana unciam semis, spiritus salis ammoniaci drachmas duas. M. F. mixtura, cujus sexaginta guttæ vespere sub somni tempore capiantur. Et denique, cum cerevisia hisce morbis prorsus sit inconueniens, hujus vices commode supplebit, & potui ordinario, conjuncto vini generosi usu, inserviet hoc decoctum: Recipe radicum sarsaparillæ uncias sex, cichorei, glycyrrhizæ ana unciam unam, seminis fœniculi drachmas duas. Conc. Cont. F. species, quarum binæ uncia cum tribus aquæ mensuris sunt decoquendæ. Ceterum secundare expediet horum medicaminum effectum recto vitæ genere; in quo ab animi affectibus citiusque statulentis & concoctu difficilibus, veluti sunt legumina, olera, po-

ma &c. studiose sibi cavere; & potius corporis exercitationi, cœlo existente sereno, per uestionem, vel equitationem instituendæ, probe studere, ægrotum oportebit.

CASUS CXXV.

De defluxionibus serosis diuturnis ex hæreditaria dispositione.

VIr quidam octo & triginta annorum, temperamenti cholericosanguinei, habitus corporis tenerioris, atque siccioris, animique sensibilioris, parentibus natus est valetudinarius: siquidem pater post varias, quas passus est, ægitudines tandem ascite, mater vero arthritide vaga diu cruciata, apoplectico demum insultu, ter quidem recidente perierunt. Quare noster etiam, a teneris, hæreditatis quasi poenam luens, ægotandi onus toleravit: namque puer variis defluxionibus faucium non minus, ac febribus, & tussi catharralibus divexatus, his remittentibus, nono circiter ætatis anno, foedam incidit capitis tinea. Huic, elapso demum triennio, persanata successerunt bina dumtaxat ulcera serpigiosa, crustosa, crinibusque instar plicæ Polonicæ permixta, quæ utrumque capitis latus obsederunt, ac perpetuo feri acris stillicidio, ægrum ad decimum octavum ætatis annum exercuerunt: tum vero evulsis crinibus, & imposito ipsis emplastro Norimbergensi, absque internorum remediorum usu, exsiccata coaluerunt.

Abhinc primum satis bene habere videbatur; sed transactis tribus annis, ex improviso vehementioribus corripiebatur iternuramentis; quæ alvi obstructione, capitis doloribus, atque feri acrioris, vicinas partes arrodentis, ex oculis naribusque stillicidio stipata, soluta post triduum alvo conquelescebant. Tum rursus per biennium valuit; quo peracto, eadem symptomata ipsum prehendebant, & per paroxysmos, qui quo-

quotidie hora matutina nona incipientes, cum pertinacissima alvi constipatione, horrendisque capitis ac oculorum doloribus, ad tertiam pomeridianam inhærebant, octo diebus molesta erant. Consultus medicus, catharralem suspicatus febrem, dedit pulverem præcipitantem; quo vesperi sumto, magna intestinorum tormina, inque primis gravativum in hypochondrio sinistro dolorem passus, per totam noctem inquietus discurrebat; donec sequuto mane alvi profluvio, omnes dolores, atque lymphæ falsæ per nares, oculosque stillicidium simul & semel evanescerent, & ipse prorsus convalesceret.

Verum ab hoc tempore, anno nimirum ætatis vigesimo tertio, ad hanc usque diem diætiis molestiis obnoxius, easque per intervalla, maxime post quamvis tempestatis mutationem, modo graviores, modo mitiores passus fuit. Fonticuli incisionem a medico quodam commendatam respuit; sed ante quatuordecim annos ex illustribus Hoffmanni consilio, infusa theiformia, decocta pro potu ordinario, blanda laxantia ac temperata pediluvia, eo effectu adhibuit, ut sub hac curatione, quam ob stomachi, aquæ calidioris potuum neutiquam ferentis debilitatem, haud ultra tres continuare poterat hebdomades, rarissimam mali sui accessionem senserit. Sed hac absoluta, eadem ac olim frequentia & vehementia recruduit morbus: quem medicus quidam oppugnaturus, peccantem materiam, datis in hunc finem remediis per urinam, sudoremque eliminare studebat; at nullo modo sine suo petiri poterat. Tandem, elapso circiter anno, sponte succedebant hæc excretiones: siquidem quovis diluculo, erumpebat per totum corpus sudor copiosus, acerrimus, faciem excorians, & pro tempestatis ratione plus minus gravem odorem spirans. Et quo largior ac expeditior promanabat dictus sudor; eo certe & rariore, & mitiores recurrebant memoratæ adfectiones, præsertim, quum sub iis sudoribus, ciborum cupiditas periret, & alvi

succederet obstructio. Namque antehac hæc erat paroxysmorum idea: antecedebat plerumque iusto avidior adpetentia, sequebantur extremorum frigus, alvi obstructio, somnolentia, totiusque corporis languor; tum excipiebat primum narium siccitas, dein sternutatio, & tandem lymphæ acrioris per nares & aures destillatio: quæ symptomata non nisi crebriori narium emunctione mitigari poterant; & sub tempestate serena, simul tamen ventosa ac frigida gravius infestabant, quam cælo existente pluvioso.

Languentis igitur adpetitus vigorem instauraturus, & alvinæ excretionis successum adiuturus, præter pulveres temperantes, blanda laxantia, atque venæsectiones, acidulis uti coepit Pyramontanis, & subinde Egranis: & licet hæc ante binos annos cum lacte caprino potæ, vertiginem reliquerint, quæ haustis Sedlicenlibus, tusaque vena, prorsus cessavit; attamen ægroto quoad reliqua symptomata insignè tulerunt solamen. Tandem vero mense præsentis anni Majo accidit, ut in febrem continuam, cum atrocissima capitis dextri hemisphærii stipatam delaberetur; quæ cum febris incremento invalescebat; & quotidie hora matutina nona invadebat, duodecima acutissimam dolorem inferebat, & pomeridiana tertia remittebat. Accedebant præterea in artubus ejusdem lateris spasmodici motus, cum levi mentis perturbatione, totiusque lateris refrigeratione conjuncti: quæ cuncta symptomata, cum decrescente febre mitigabantur, ac denique larga solvebantur diaphoresi.

Abhinc desiderato a pristinis molestiis gaudet otio; nec illis, nisi levissimis, atque vix notabilibus, sub tempestate inimica, adficitur. Videtur igitur jam rectissime valere; & ad præservandum penitus morbum, pulveribus salinis præcipitantibus utitur, diætæque regulas curatius observat. Cæna ipsi est prandio liberalior; sub qua haustus vini generosi sumtus, majus fert emolumentum, quam si inter prandium

capiatur. Potui ordinario infervit cerevisia Martisburgensis. Ceterum pulsus est durus, alvus paululum segnis, urina naturalis, & transpiratio horis matutinis bene succedit: sed somnus observatur interruptus, ac inquietus.

Epicrisis cum consilio.

EX præmissa morbi historia, multa animadvertere licet momenta, quæ morborum chronicorum pathologiæ magnam foenerantur lucem. Namque notari primum meretur ægotantem nostrum parentibus valetudinariis, & præsertim matre, arthritide vaga scorbutica, & insultibus apoplecticis diu vexata, fuisse natum. Hinc enim factum esse videtur, ut ille non modo succos acres, serumque impurum, verum quoque nervosum genus valde debile, ex utero quasi materno sibi met contraxerit, ac obtinuerit; & hinc a prima statim infantia, ob seri impuri nativam veluti in partibus glandulosis stagnationem, catharris variis, serique destillationibus laboraverit. Verum nulli fere deprehenduntur morbi, qui tam ægram admittant curationem, omnemque fere remediorum vim respuant, quam illi, qui vitiosa per hæreditariam dispositionem tam fluidarum, quam solidarum partium temperie nituntur. Et inde præclarum resultat axioma, quod, cum cognitio morborum, quibus parentes laborarunt, in dijudicandis æque ac sanandis morbis chronicis, insignioris sit usus, omnem medicum de ea sibi met comparanda, ante omnia esse oportere sollicitum.

Æque notabile est, post insequentam capitis tineam, evanuisse protinus catharrales adfectiones; quoniam scilicet, sero illo impuro viscidoque, ad unum locum compulso, ac quasi concentrato; reliquæ partes ab ejus copia liberantur. Exinde patet, unam eandemque causam pro varia locorum, quæ occupavit, ratione, diversas inducere ægritudines. Atque sic planissime perspicui poterit ratio, cur cohibito tandem seri impuri

per ulcuscula capitis effluxu, illud magis ad interiores ac membranaceas partes, maxime narium decubuerit, hasque graviter vellicando, horrendos capitis dolores, molesta sternutamenta, & copiosum acrioris lymphæ stillicidium progeneraverit.

Docet porro hæc observatio, morbos hæreditarios, per statos circuitus plerumque recrudescere. Hi vero in nostro ægotante atrocioribus capitis ac oculorum tormentis, se potissimum exseruerunt: quæ præsertim in regione sinuum, quos frontale os supra oculorum orbitas format, tyrannidem exercuerunt. Dependent ejusmodi dolores a sæpius memorato sero, acri, viscidoque; tunicam illorum sinuum internam, nervosam, ac pituitariam obsidente; & ab aeris mutatione, flantibusque præsertim ventis aquilonaribus, admodum exacerbantur; nonque prius cessant, quam procurato istius feri per nares exitu.

Attentione non minus dignum est, illos adfectus, quos copia feri, in parte quadam stagnantis fovet, mitigari, quin curari etiam posse, per universalem totius corporis sudorem, qui sæpius cutim omnino arrodit, ac excoriat. Et hinc adparet, quam ingentem acrimoniam humores concipere possint, in iis maxime subjectis, quæ a primis incubulis malignos ac impuros obtinuerunt succos.

Confirmat etiam casus noster, quantæ utilitatis sint sanguinis missiones, & aquarum mineralium, inque iis Egrarum usus. Certa enim fide asseverare possum, in hæreditariis, iisque morbois dispositionibus tam mitigandis, quam a graviore periculo præcavendis, non præstantiorem esse medicationem, quam quæ per fontes soterios, conjuncto relictio rerum non naturalium, motus corporis, eorumque remediorum, quæ salutares pro alvum, sudorem, ac urinam promovent excretiones, usu instituitur.

Nec silentio prætermittendum est, paroxysmos ac dolores cephalgicos in nostro subjecto a refrigeratione exte-

morum, ingenti corporis languore, & alvi obstructione incepisse: utpote quod momentum, in omnibus morborum generibus, quæ spasmodicis motibus complicantur, & humores a superficie corporis ad partes compellunt interiores, adnotare licet.

Denique regulæ instar perpetuæ tenere oportet, quod ea symptomata, quæ partem quandam frequentius exagitarunt, licet, adhibita convenienti medicatione, penitus diuque conquieverint, nihilominus accedentibus forsan aliis morbis, maxime febrilibus, mox veluti resuscitata, iterum jungantur. Sic in nostro casu febris continuæ protinus supervenerunt hemicanici dolores; qui febriles motus utique reddunt & acerbiores, & molestiores.

Quæ cum ita sint, & a me desideratum fuerit, ut viam potissimum monstrarem, qua ægrotus ab ulteriori mali recurso præcaveri possit: commendavi acidulas Selteranas, cum lacte asinino, sequente in modum potandas. Sumto scilicet vesperi laxante, quod ex magnesiæ albæ drachma una, & salis Epsomensis drachmis duabus concinnatur, ut sequenti mane dictorum fontium, quantum lagæna dimidia capit, tepescatarum forberet; sequentibus vero diebus aquas istas, binis partibus cum una lactis asinini permixtas, lagæna, qua ad continendas aquas Tœnstedienfes utimur, exceperas, & intra aquam ferventem tepescatas, pondere unius libræ hauriret, suas: qua potatione per tres hebdomades continuata, iterari dictum laxans, tumque finiri curationem imperavi.

Interim si sub hoc fontium usu, alvi forsan segnities accesserit; huic ut maneat in iisdem fontibus solutæ binis uncias obviam eatur; quavis insuper vespera corpus moderate moveatur; & in vicem cerevisiæ pro potu ordinario sequens adhibeatur decoctum, jussi: Recipe radicum scorzonæræ, sarsaparillæ ana uncias quatuor, glycyrrhiæ, cichorei, feniculi ana uncias duas. M. F. species, quarum binæ uncie cum tribus aquæ mensuris per horam dimidiam decoctæ, conjuncto vi-

ni Burgundiaci haustu, potentur. Not minus mixturæ ex essentia corticum aurantiorum, ac gentianæ rubræ, æquali pondere permixtæ quadraginta, aut Elixirii balsamici octoginta guttas, sub epulis ex ultimo haustu capiendas ordinavi. Denique contra capitis dolores, si forsan reciderint, externe fronti ac temporibus adplicandum suasi balsamum meum vitæ; & sub eorum acerbitate, ut alvus, sumtis in hunc finem vesperi drachmis duabus salis Anglicani, mane vero quatuordecim pilularum mearum balsamicarum, fervetur aperta, injunxi.

C A S U S CXXVI.

De affectu arthritico vago sæpius recrudescente.

V Ir quidam fere sexagenarius, ob varias refrigerationes ac fatigationes corporis, quibus olim sub itineribus vi muneris sæpius instituendis obnoxius fuit, per viginti jam annos arthritide vaga scorbutica laboravit. Mitiores tamen semper fuerunt hi dolores, maxime si sub istis corpus in quiete, vel in lecto decumbens, vel sellæ insidens conservavit; neque tum ardorem, nec sitim præternaturalem sensit. Hac articulorum tormenta, aliquot abhinc annis in pleuritidis spuria forma latus sinistram dixerunt; sed adhibitis convenientibus medicinis, ac emplastris sedata, huc usque siluerunt. Sub hujus demum anni auspiciis ex improvviso atroces in dextrum latus irruerunt dolores, agrum lecto affligentes, & non modo ob conjunctos vomitus calculum renalem mentiebantur, verum etiam ob accedentem insigniorem corporis contabescentiam, febris lentæ suspicionem movebant. His consopitis, iter ipsi rursus erat faciendum; in quo cum rapidiori cursu veheretur, recurrebant dicti lateris dextri dolores tanta vehementia, ut interrupto itinere, lectum petere cogeretur. Et convenienti methodo hæ molestiæ iterum conquiescebant; at relinquebant tensivum dolorem, qui mox dextrum, mox sinistram

latus occupans, post incurvatum scribendi causa corporis situm atrocior urgebat; ab obambulatione vero, aut quietiori intra lectum decubitu prorsus solvebatur.

Mense Julio, peracto iterum itinere, articularis recidebat morbus, totumque fere corpus, magnis tormentis distorquebat cum insigni carnosæ illius substantiæ consumptione: atque vix mitigato hoc paroxysmo, præter consuetudinem novus succedebat, longe atrocior, cumque tensivis dextri lateris doloribus stipatus. Hoc quoque post longum tempus levato, Octobri mense ex vena in sinistro pede tusa, cruor larga detrahebatur copia, floridus, & multo sero permixtus: quo facto, ingens sequebatur humorum ebullitio, ut aliquot noctes insomnes transigere teneretur. Per novem vero novissimos dies somno rursus tranquillo fruitur; & ciborum integra gaudet adpetentia. Interim nec sæpe memorata illa dextri lateris tensio penitus cessavit; nec vires, nec corpus pristina ceperunt incrementa: quod fere non miratur æger, cum novissimo anno, nullum plane ab arthriticis doloribus, sub vario morbi genere sibi invicem presso pede succedentibus fuerit otium, hisque semper depascens calor, metum febris lentæ injiciens supervenerit.

Medicus quidam accusavit renis dextri exulcerationem, nisi inveteratam, saltem incipientem: verum æger calculum huic sententiæ hætenus addere recusavit. Namque dolor in dextro latere nec perpetuus, nec fixus est; sed corpore probe calefacto evanescit, & licet levior, ad sinistrum latus transit: ex utroque vero laterum non raro ad os sacrum, & femora decumbit, malumque format ischiadicum. Neque hunc dolorem ex concussione corporis sub uestione celeriori exacerbari sensit; & denique putat, futurum esse, ut vehementioribus agigaretur molestiis, si renum subesset ulcus.

Quare anceps fere heret, cui potissimum causæ dictum in latere dextro adscribat symptomata: mox enim, scorbuticam saburram dissolateri firmitus impactam, dolorem istum excitare credit: mox suspica-

tur calculum renalem. Licet enim nunquam excreverit lapillos: attamen post usam pulveris cujusdam lithontriptici, materiam matulæ adhæsisse deprehendit, quæ jamjam instar argillæ flava cornitur. Mox porro sibimet imaginatur, destruatam a succis esse vim digestivam, & inde generari chylum minus spirituosum, qui causa esset contabescentiæ: sed cum alvus probe suo fungatur officio, nec indigesti excernantur cibi, ab hac quoque recedit opinione. Quicquid vero sit, tuum, Vir Experientissime, flagitat consilium: quo & corporis decremento ac maciei succurrere, & ab arthriticis insultibus, ipsoque, si præsto fuerit, calculo se præcavere, ac sublevare queat.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Corporis totius languor, & contabescencia, arthritis vaga, pleuritis spuria, podagra, dolores tensivi in regione dextri renis, ac reliqua cuncta, quæ virum spectatissimum immaniter tractarunt, symptomata, unicum agnoscunt fundamentum, quod in diathesi humorum, atque lymphæ scorbutica potissimum latere videtur. Perpetua enim est observationis, quod, si vitales ac nutritii succi a blanda & naturali temperie recesserunt, & partibus salinis, sulphureis, aliisque excrementitiis imbuti scatent, omnis & nutritio, & vigor cunctarum sensim imminuatur partium. Neque vero ex iis, quæ ægrum infestant, ægritudinibus exitium adhuc metuendum esse credo; nec ullæ febris lentæ, vel ulcerationis renum aut vesicæ notæ exinde apparent: sed tensivus ille dextri lateris dolor, qui tantum infert metum, a materia acriarthritica, mox ad tunicas intestinorum nerveas, mox ad renes atque vesicam decumbente, atque cum urina excreta, natales suos mutuatur.

Quare si spectemus curationem; hujus cardo in eo consistit, ut humores a foribus ac impuritibus ipsis inharrentibus prorsus liberemus. Quod quidem opus, cum arthritica scorbuticaque saburra,

CASUS CXXVII.

De præservandis doloribus arthriticis.

instar fermenti, alias jam egisse videatur radices, perarduum ac difficile est: experientia tamen fultus, minime dubito, quin ope dieteticorum medicaminum non minus, ac pharmacorum convenientium & roborantium & corrigentium, in nostro agrotante, votis simus potituri. Atque hunc in finem primum cerevisiæ usum valde improbo, ejusque in vicem potius commendo sequens decoctum: Recipe radices scorzonæræ, sarsaparillæ, rasuræ cornu cervi ana uncias quatuor, cichorei, glycyrrhiæ, chinæ ana unciam, seminis sceniculi unciam semis. M. Conc. D. S. species, quarum duæ uncie ex tribus aquæ mensuris sunt decoquendæ.

Deinceps hortor, ut ex vena in pede tusa, bis quotannis sanguis mittatur, non quidem tam larga, uti suevit, quantitate: quippe qua vires corporis franguntur, robur ventriculi ac intestinorum labefactatur, & transpirationis salutare negotium retardatur: sed sufficiet, quatuor vel quinque cruoris detrahare uncias. Tunc quoque vivendi rectam servare oportet rationem; & ex cibis, omnes salitos, acidos, flatulentos, poma, & omne placentarum genus evitare; contra frequentius juseulis, quæ ex carne vitulina, vel gallinacea, cum radicibus petroselinæ, apii, atque graminis coquantur, velci: cœna parciori uti, & sub prandio vinum vetus Rhenanum parce potare; nec non corpus moderate exercere conveniet.

Ex pharmacis bina dumtaxat propono; quorum unum est pulvis præcipitans, alterum Elixir meum viscerale balsamicum. Illum, qui acrimoniam temperat, & blandum promovet sudorem, pondere duorum scrupulorum alternis vespertis ex commendato decocto; hoc vero ad quinquaginta guttas sub epulis assumere expediet. Et his denique usurpatis, adventante vere usus vel aquarum mineralium, vel seri lactis, vel ipsius lactis, præstamissimum feret auxilium.

Flagitavit quondam meam opem vir quidam generosus, atque petiit, ut explorata illius valetudine, de hac tuenda, & a gravioribus periculis vindicanda, meam exponerem mentem. Ponderatis igitur cunctis, quæ attendi merentur, momentis, deprehendi ipsum esse temperamentisanguineo cholerici, habitus corporis tenerioris ac strictioris, ad alvi ac sudoris excretionem valde proclivem facilemque, simul vero in graves animi pariter ac corporis commotiones, dolores quoque, & acutas febres insigniter pronum. Notata subinde dignum est, quod per naturalem dispositionem æque ac varios diætæ excessus ac errores digestivam ventriculi vim valde imbecillam obtinuerit; & ideo, post levissimum diætæ vitium, multæ cruditates acidæ, viscidæ ac biliosæ in primis cumulari soleant regionibus. Hinc porro vitales succi salibus peregrinis, acribus, scorbuticis, tartareisque referti videntur; quorum fixiora atque crassiora per urinam in forma sabuli excernuntur; subtiliora vero ac volatilia ad externos artus eorumque juncturas deponuntur. Ab his itaque articularis morbus, cum ardore ruboreque affectarum partium; ab illis autem nephritici dolores, quorum facilis in calculum renalem est transitus, excitantur: quæ symptomata autumnali ac hyemali tempestate, acerbiora potissimum sunt, ingentemque corporis languorem relinquunt.

Quæ cum ita sint, facile patet, horum vitiorum curationem vel præsertionem aggressuro, binas proxime indicationes esse observandas, nimirum, ut vim stomachi digestivam restituat, ac novum cruditatum in prima officina proventum impediatur; deinceps ipsam humorum massam depurare, & ipsi in hærentia salia, veram arthritidis materiam, per congrua emunctoria e corpore

M m pro-

proscribere audeat. Hisce satisfactus scopis, commendo primum venæ sectionem; quæ, cum æger sit sanguineus, vasa cruore turgida præ se gerat, & ad humorum ebullitiones, circa æquinoctia potissimum valde proclivis observetur, bis utique quotannis, Martio nimirum & Septembri mensibus, detractis sex vel octo cruoris uncis, in pede est instituenda. Atque circa hoc tempus studiose frigus a corpore arcere, cibisque nec nimis, nec coctis difficilioribus uti oportebit.

Post singulam subinde phlebotomiam, suadeo, ut per quatuordecim circiter dies, alternis vespers pilularum balsamicarum, ad Becheri, Strahlî, vel nostram mentem confectarum quindecim deglutiantur; sequentique mane salis mei aperitivi drachma una ex aqua vino nupta capiatur, haustis desuper aliquot infusi theiformis vasculis. Idem hoc infusum, diebus ab usu pilularum vacuis, in lecto cum regimine diaphoretico sorbere præstabit: nec alienum erit dictis pilulis & sale aperitivo, extra hanc quoque curationem, quovis decimo uti die. Ad roborandum porro ventriculum, flatus discutiendos, & acrimoniam temperandam, præclaram opem exferit Elixir stomachale, quod ex extractis amaris, absynthii, centaurei minoris, gentianæ, corticibus aurantiorum recentibus, sale tartari, myrrha, & vino Hungarico apparatus: & bis terve singula hebdomade vel ex aqua vino permixta, vel ea, quæ ex cerasis nigris distillatur, ad guttas quinquaginta assumi potest.

Ut vero salia scorbutica edulcorentur, & a sanguinis massa separentur; de potu ante omnia convenienti solliciti debemus esse, cujus vices æstivo tempore decoctum appropriatum, at hyemali cerevisia bonæ notæ, veluti est Wuthnauensis, vel Eulenburgeris, commode explebit. Tum quoque eidem scopo serum lactis caprini inserviet, quod ex dicto lacte, ad lenem ignem decocto, & additis succi citri, ac nasturtii aliquot cochlearibus percolato conficitur; & mensibus

æstivis, Majo vel Junio, curæ loco; sorbendo singulo mane illius tepesacti mensuram dimidiam, usurpari debet, conjuncto dicti Elixiri sub epulis usu. Ex aquis mineralibus præsentî affectioni non erunt convenientiores ullæ quam Selteranæ: quas etiam cum lacte caprillo maritatas, quantitate mensuræ unius mane forbillare, & quovis tertio die laxans ex manna, rhubarbaroque confectum interponere juvabit. Præterea in temperandis salibus scorbuticis, & demulcenda bile acri excellentissimam utilitatem pollicetur dictum sal aperitivum, si circa somni tempus ex haustu decocti commendati interdum capiatur.

Ceterum, quum in secundanda remedium virtute, nihil est fructuosius recto vivendi genere, huic exacte studendum erit. In primis cœna sit parvior, nec nisi forte jusculis, aut ovis forbilibus sub ea vescatur æger: inter prandium evitentur cibi saliti, nimis aromatibus conditi, fructus, acetaria, & cuncta, quæ fermentativum in stomacho augment morum. Seligantur potius coctis faciliores, ex quibus juscula cum spinachia, acetosa, asparago, nasturtio, ac cancris contulis parata, palam obtinent. Quicumque vero comedantur cibi, probe masticandi sunt; quoniam taliratione facilius concoquuntur, ac laudabiliorem progeniant chylum. Potuum porro recta habenda est ratio; spirituosiores enim ac vina calidiora sedulo fugere decet: interim per hyemem vino Hungarico, æstivo autem tempore, Mosellano uti licebit.

Proinde corporis non omittenda est exercitatio; eaque, quocunque fiat modo, nunquam statim a pastu, sed optime matutinis horis instituenda; ea cautione, ne sub inimico fiat cœlo, nec ab ea frigidus hauriatur potus, Hanc sane iterum iterumque commendat; quoniam ex illius intermissione labefactatur digestio, cruditates in ventriculo generantur, & via ad hypochondriacam passionem panditur. Atque tan-

tandem animus quoque a mœrore, ac nimis meditationibus vacuus, in perpetua tranquillitate conservari, & grato consortio erigi debet; non neglecta corporis sufficienti quiete. Quæ si observentur rite, non dubium est, quin in restituenda, tuendaque sanitate, egregium operæ factura sint pretium.

C A S U S CXXVIII.

De affectu arthritico cum peculiari manuum callositate.

Matrona quatuor & quinquaginta annorum, temperamenti chole-rico-melancholici, ab eo tempore, quo per ætatis rationem menstrua cessarunt, non obstante in horum locum substituta phlebotomia annua, variis symptomatibus, nimirum doloribus capitis, appetitus vitiis, pathematibus hypochondriacis, pressorio & inflativo sinistri hypochondrii dolore, inflatione ventriculi, a pastu potissimum, cum insigni præcordiorum anxietate, & sudore frigido adfligente fuit conflictata. Non minus tormentis a calculo illatis vexata, & ab his liberata, arthriticis manuum, pedum, dorsi ac ossis sacri doloribus cruciari cœpit, eo molestioribus, quum simul hernia, & ani procidentia corripere, & adhuc laboret. Articularis morbus cum incrementis luna plerumque incipit, cum digitorum dolore, ac torpore paralytodeo, atque callo utriusque manus volam, conjuncto vehementi pruritu, obsidente, qui primum colore reliquam cutim æquat, accedente vero plenilunio, in nigram ac corneam fere mutatur substantiam. Hæc post lunæ plenitudinem, in fissuras dividitur, atque tophaceam fundit materiam, qualem nodosa exhibet podagra. Tum cutis furfurum instar secedit, tophusque corneus evanescit: donec incrementis rursus luna, eadem repetatur scena.

Quare medici cujusdam opem implo-
ravit, qui datis interne medicinis dia-
phoreticis, diureticis, essentiis, deco-

ctisque lignorum, pulveribus antispas-
modicis, pilulisque purgantibus, ac bal-
samicis, extrinsecus vero adhibitis un-
guentis discutientibus, nervinisque id
quidem effecit, ut cornea illa substan-
tia manus desereret; sed tormenta ar-
thritica contumaciter inhærebant. Tan-
dem, elapso circiter anni quadrante,
incidebat in febrem intermittentem,
cum purpura rubra conjunctam; sub
qua singulo mane lenem sudorem passa,
a cunctis doloribus immunis fuit, & re-
ctissime valuit. Verum, cum hac febre
superata, & articularis morbus, & no-
dosi manuum calli revertantur, nostrum
petiit consilium.

Epicrisis.

Accuratior hujus morbi delineatio
ferax est utilissimis observacioni-
bus, quas paullo exactius hoc loco per-
pendere, ab instituto nostro haud alie-
num putamus.

Certa atque indubia constat experien-
tia, foeminis, si quinquagesimum ar-
num excefferint, cessante menstrua pur-
gatione per uterum, cum variis, potis-
simumque chronicis passionibus confi-
ctandum esse; quibus eo facilius obno-
xiæ fiunt, si otio indulgent, laute vi-
vunt, parum liquidi assument, & quod
maximum, si assiduo mœrore animum
excruciant. Tunc enim facillime inci-
dunt in affectus hypochondriaco-spasmo-
dicos, qui vulgo, sed perperam, uteri
vitio adscribi solent. Sæpius etiam ma-
lum scorbuticum, & cachecticum, vel
dolores arthritici, aut calculosi foemi-
nas male habent, quibus provectior
ætas hanc uterinam abstulit purgatio-
nem. Quarum calamitatum causa haud
aliunde nobis petenda videtur, quam
ab exuberante humorum copia, nimia-
que sanguinis spissitudine, quæ tardiori
facto humorum circuitu, abdominis vi-
sceribus labem affricat, eorumque in-
farctibus, & obstructionibus, mirifice
patrocinator. Quando enim cunctatior
est sanguinis per abdominis viscera pro-
gressus, non solum secretio salivalis lim-

phæ, in pancreate & glandulis intestinalibus, quæ chylo conficiendo plurimum servit, vitiatur, sed etiam amplissimo hepatis viscere male affecto, utilissima bilis secretio depravatur, vel minuitur. Hinc vero ilias malorum pullulat, quæ potissimum in ventriculo, ac intestinis scenam suam adornant, ea producendo symptomata, quæ hypocondriorum vitio imputantur.

Multoties & plurifariam animadvertimus, fœminas, quibus ætatis ratio menstruam sanguinis rejectionem abalienavit, doloribus ex calculo infestari, a quibus tamen antea, vigente hoc fluxu, fuerunt immunes; vel horum loco sævis artuum doloribus corripiti. Nam quæ ejusmodi in statu collocatæ sunt fœminæ, in iis potissimum ob deficientem laudabilis bilis copiam, ingens fit intra primas vias acidarum cruditatum proventus; quæ si integræ, ac immutatæ deferuntur ad sanguinem, calculosæ ac tartareæ concretioni causam, & occasionem subministrant. Salia autem hæc fixiora, tartarea, humoribus intime consociata, quando cum urina non evehuntur, sed motu intestino agitata, subtiliora evadunt, exquisite sentientes memoranas, ac ligamenta, quibus artus vincuntur, occupant: unde haud insolens, nec inconsumetum est, calculum resolveri in arthritidem: & hanc rursus transire in calculum. Non est igitur, quod miremur, si in ægotante nostra easdem nocentis materiæ translationes observamus.

Valde notabilis etiam hoc in casu est callus utriusque manus volam obsidens, qui sub lunæ augmento in plures fissuras diductus materiam tartaream, topheoque similem exstillavit; manifestum utique indicio, serum sanguinis glutinosum, salibusque tartareis referum, fortiori motu ad externas partes relegatum, atque inprimis defixum fuisse in volis manuum, ob tendines copiosos, qui hisce in partibus deprehenduntur.

Illud etiam animadversione dignum

est, quod febre tertiana suborta, artuum dolores, cum calli generatione penitus expiraverint. Frequens enim sudor, qui desæviente febris paroxysmo, largiter fluere consuevit, humorum massam a sordibus salino-sulphureis egregie repurgavit. Reversum autem sunt artuum dolores, febre pravis forsitan artificiis cohibita; cujus rei frequens ejus reditus haud levem nobis facit suspicionem. Ego sane sic sentio; ad solvendo vicerum infarctus, ad vitiatas humorum secretiones redintegrandas, imo ad antevertendas chronicarum passionum origines, magnum in febrili motu positum esse præsidium: si nimirum certis distinctus sit intervallis: quippe cujus beneficio, & vasa obstructa referari, & visceri humores dissolvi, omnisque generis excretiones restitui possunt, præsertim, si medicus in id sedulo incumbat, ut saluberrimum hunc motum convenientibus remediis salinis, ac stimulantibus, debitoque regimine adjuvet. Licet autem hinc intelligere, quam male ægris consulant, qui hujus motus febrilis beneficio nec uti, nec illud in corporis salutem vertere sciunt; in eo unice occupati, ut male feriatis artificiis hos motus suppriment.

Ceterum ad hujus mali sanationem, vix aliud quidquam magis conducere existimamus, quam fontes medicatos, inprimis autem magnam spem ac fiduciam ponimus in interno thermarum Carolinarum, & externo Tœplicesium usu, cum decenti regimine instituendo. Dicit enim vix potest, quanta vis insit aquis mineralibus, tam interne, quam externe usurpatis, ad eradicandas chronicas passiones, quarum pertinacia, maxima ex parte, inveteratis viscerum obstructionibus fovetur; quod frequenti & attenta observatione nobis innotuit.

CASUS CXXIX.

De malo arthritico scorbutico.

VIr quatuor ultra quinquaginta annorum, temperamentis sanguineo-melancholici, debilioris ac sensibilibioris constitutionis, vitæ sine motu desidi, nimirumque lucubrationibus addictus, per longum tempus ex tussi sicca insignes percepit molestias: quæ vero ab acrimonia lymphæ derivata, & usu remediorum hanc demulcentium ita sensim imminuta est, ut jamjam non nisi micissime adligat. Præter omnem vero opinionem subito accedebant dolores, primum in latus sinistrum, atque dorsum irruentes; & paullo post, adhibito forsan pediluvio, pedis sinistri suram tanta vehementia obfidentes, ut pedibus absque exquisitori sensu inniti haud potuerit. Habebantur hæc dolorum, magis magisque invalescentium tormenta pro podagricis, maxime, cum eadem ratione tribus abhinc annis ægrum infestaverant; attamen ope convenientium remediorum e pedibus tandem profligabantur. Verum recrudescabant molestissimæ lateris sinistri puncturæ, ad dorsum usque excurrentes; & frustra usurpatis varii generis anti-hypochondriacis, sedativis, ac carminativis medicinis, nec non pilulis balsamicis, atque sale aperitivo Hoffmanni, ad huc usque diem, licet per intervalla dumtaxat, maximeque sub fortiori obambulatione, vel celeriori situs corporis in lecto mutatione, adligunt. Novissime hæc, sed in cassum instituta fuit medicatio. Mane forbillabat æger infusum theiforme, ex veronica, china, scorzonera & sarsaparilla confectum; & cum eo mane non mirus ac hora quarta pomeridiana quadraginta guttas mixturæ adsumebat; cujus hæc erat formula: Recipe spiritus carminativi de tribus, liquoris anodynii Hoffmanni ana drachmas duas, tincturæ martis Ludovici, essentiae castorei ana drachmam dimidiam, olei chamomillæ veri, guttas septem. M. D. Sub epulis porro utebatur essentia

Hoffm. Consult. Med.

corticum aurantiorum; & vesperi capiebat pulverem, qui sic se habebat: Recipe lapidem cancrorum, matris perlarum, pulveris lumbricorum, succini, ana drachmam semis, corticum aurantiorum, salis ablynthii, radices ari ana scrupulos duos, olei macis, cinnamomi ana guttas sex. M. D. Procurarunt quidem hæc medicamenta longiora dolorum intervalia; illos vero prorsus tollere haud valuerunt: licet ceterum integra ciborum adpetentia, somno placidiori, alvoque satis libera gaudeat; at sanguis, qui ex tusa more solito pronuper in pede vena detractus fuit, ater seroque privatus adparuit.

CONSULTATIO.

MOrbus, quo cum conflictatur vir doctissimus, omni procul dubio hypochondriaci, ex vita motus experte, multisque mentis laboribus contracti, & novissime in arthritico-scorbuticum mutati nomen tæetur. Neque enim rarum est, quod in malo hypochondriaco scorbutico, serum acre, impurum, vernali potissimum tempore, & salutari consilio, ad externas nervosas partes compellatur: quod in præsentī casu ad tunicam, quæ pectus investit, pleuram, & externarum partium membranas decumbens, harum rheumaticas ingeneravit affectiones. Quamvis itaque remedia, in passione hypochondriaca, & primarum viarum vitiiis, non contemnendæ sint virtutis: attamen non miror, ea in præsentī casu votis neutiquam fecisse satis; siquidem affectus arthritico-rheumatici diluentibus potius, humorum acrimoniam temperantibus, blandis diaphoreticis, & temperato regimine expugnari debent.

Hac intentione in vicem cerevisiæ propotu ordinario commendo decoctum, ex radicis scorzonera, sarsaparilla, rasuræ cornu cervi ana uncia, seminisque fœniculi drachma una, cum tribus aquæ menturis per integram horam, in vase probe clauso decoctis parandum. Ex hoc hora quinta pomeridiana, atque vesperi circa

M m 3 som.

somni tempus, drachmam unam sequentis assumere expediet pulveris: Recipe lapidum cancrorum, cerussæ antimonii, matris perlarum, cornu cervi philosophice præparati ana drachmas duas, nitri depurati scrupulos duos, cinnabaris nativæ drachmam dimidiam, pulveris castorei grana duodecim. M. D. Præterea mane capiatur ex aqua ceraforum nigrorum quinquaginta guttæ mixturæ, quæ hunc in modum concinnatur: Recipe essentia scordii bene saturatæ, liquoris nostri anodyno-mineralis. ana drachmas duas, tincturæ antimonii acris guttas 30. M. D. Hæc sumta hauriantur quædam vascula decocti supra citati tepesacti, & lenis sudor expectetur. Eadem mixtura tussii quoque, si recruderit vehementior, consopienda adprime inserviet, si extracti croci grana duo, oleique anisi guttulæ binæ ipsi addantur: & alvi denique obstructio clysterum domesticorum infusione commode referabitur. Ceterum de convenienti victu nihil monebo; non dubitans, fore, ut a præsentibus sufficienter inculcetur medicis: id vero unicuique adhuc addam, quod sicuti in expugnandis penitus chronicis affectibus circumspæctus aquarum thermalium usus omnibus remedium generibus palam longissime eripiat: ita ad præsentem funditus tollendum non opportuniores sint, quam Carolinæ, præsertim illæ, quæ a molendino nomen habent, adventante vere, sub convenienti regime potandæ.

CASUS CXXX.

De arthritide lumbari.

Vir septem & quadraginta annos natus, juventutis suæ anno decimo septimo, post ingurgitatem aliquando, cælo existente fervidiori, calenti commotoque corpori, cerevisiam, scædis mox faciei efflorescentis contaminatus fuit. Quod vitii genus variis remediis frustra adhibitis, per binos cutim descædavit annos, atque tandem ope scarificationum, frequenter institutarum ex facie

disparuit. Verum brevi post insignis pruritus dorsum occupavit, & nisi quovis fere mense cutim præberet scarificandam, molestiam creavit intolerabilem: reliqua sanitate, sub vitæ genere satis mobili, illibata existente. Parum ergo curavit hanc affectionem, & anno ætatis vigesimo octavo matrimonium contraxit; quo vix inito accidit, ut, dum caput forsitan ad terram inclinaret, rigidissimus spasmus dorsum prehenderet, illudque ægre posset erigi. Nec raro recrudit id incommodum, at semper brevi rursus tempore exspiravit. Annum ingressus trigésimum octavum, phlebotomiam bis quotannis celebrare cepit; hancque sufficientem fore ratus, scarificationes intermisit. Hinc autem factum esse videtur, ut elapsis abhinc quatuor annis ingens spasmus ad os sacrum defigeretur; quo nec spinam commodè flectere, nec nisi baculo adjunctus obambulare valebat. Remisit ille imposito ad affectum locum emplastro saponato Barbette; at elapso anno majori vehementia recrudit, omnemque corporis motum impedivit; nec adeo curari potuit, quin sensus ille rigidus, restituta licet corpus movendi facultate, contumaciter inhæresceret. Hoc tandem anno, mense Julio insigniter exacerbatus rediit; & a medico pro spasmo arthritico hæmorrhoidali, ab ægro autem pro dolore ischiadico habitus fuit. Namque hæc vice dolor ad os quoque femoris se extendit, quod in dextro latere, cui inest malum, intumuit: percipitur etiam sensus sanguinis, instar formicarum, per totum pedem discurrentis: & quod notatu dignum est, omnes hæc molestiæ, scarificationis femoribus, vel pedibus, egregie mitigantur. At cum nec sanguinis ea missione, nec decoctis mundificantibus, nec pulveribus antispasmodicis, nec dicto emplastro prorsus tolli possit malum: ad Te, Vir Experientissime, confugit æger, tuumque flagitat auxilium. Pollet ille ceterum carnosio valde, ac spongioso corporis habitu; & per novissimum tempus, matutinis horis large sudare suevit; nullas vero unquam hæmorrhoidum, nec fluentium, nec cæcarum percepit notas.

CON.

CONSILIUM.

Affectus præter naturam, cujus causa consultus sum, si dicam nomen, ipsi apprimè conveniens, rheumatismus, seu arthritidis lumbaris vocari meretur. Consuevit nimirum benigna natura, in iis corporibus, quæ spongiosa sunt, plusque sanguinis ac humorum, quam par est, fovere, horum abundantiam varii generis excretionibus imminuere; quas in junioribus per narium hæmorrhagias, ætate vero provectioribus, per hæmorrhoidalem fluxum fieri conspiciamus. Quod si vero hæc cruentæ fluxiones, ob locorum, per quæ contingere debent, inopportunitatem, ac minus rectam dispositionem, haud successerint: nihilo tamen minus deprehendimus, humorum affluxum ad eas partes continuare. Denegato igitur exitu, cumulati in iis locis succi stagnant: nervosæque, quæ vicinæ sunt, regiones graviter afficiunt, vellicant, atque ad spasmos & dolores proritant. Eadem in nostro casu contigisse, vero est simillimum; & exploratis cunctis morbi momentis, inducor utique, ut credam, cruorem hic circa lumbares vertebrae substituisse, & comprimendo nervosas, quæ cum osse ischii atque coxendicis per consensum communicant, partes, spasmus fixum, ac dolorem per totum dextrum pedem excurrentem peperisse.

Has ergo molestias, nullis nec sanguinis missionibus, nec aliis eousque adhibitis medicaminibus obsecundantes, ut convenienti ratione funditus extirpemus hac potissimum medicatione nos voti compotes fieri posse existimamus. Primum quidem ad potum respicere oportet, cui nulla penitus convenit cerevisia, sed in hujus vicem substituendum suadeo decoctum sanguinem mundificans, quod grati saporis est, & sic concinnatur: Recipe radicis chinæ, sarsaparillæ, scorzonæ ana uncias quatuor, cichorei, glycyrrhizæ ana unciam unam & semis, seminis foeniculi drachmas tres, M. F. species. Quarum uncia una & dimidia, cum aqua

puræ mensura per horæ dimidium probe coquatur. Deinceps alvi perpetuam conservare decet libertatem, qua quidem intentione fortiora purgantia, pilulæque, quæ multam foveant aloem, ob sanguinis, quas inducunt ebullitiones, studiose vitare; & potius leni laxante maninato ac rhabarbarino, corpus bis quavis hebdomade purgare expediet; quod ita confici potest: Recipe mannæ electæ unciam semis, cremoris tartari drachmam unam cum dimidia, rhabarbari pulverisati drachmam: coque & solve leni calore in aquæ communis unciiis sex, colatis adde olei de cedro guttas quinque. M. D. S. potio pro una dosi.

Tum vero hirudinum adplicationem proficuum judico; quæ priusquam fiat, anum fovere juvabit, vapore, quem decoctum ex lacte, floribus sambuci, atque chamæmeli paratum emittit, ope sellæ perforatæ, ipsi aliquoties admissio: quo non tantum dolores mitigabuntur, verum etiam sedales venæ intumescent, ut ipsis post hæc hirudines a perita manu, feliciori successu admoveri queant. Harum usus, si non arriserit, sanguinis ex vena in pede tusa factam missionem laudo; ea tamen cautione, ne assatim, nec nimis crebro fiat, quoniam illa iusto copiosior, & totius corporis vires, & præsertim robur ventriculi labefactare deprehenditur.

Ad hæc, si corpus laxante dicto probe purgatum, sanguinisque moles imminuta fuerit; operæ pretium faciet suffragium, quod ex gummi animæ, taccamahacæ, elemi, mastiches, succini ana uncia, balsamique Peruviani drachmis duabus, grossiori modo contusis apparare, & sic adhibere soleo: Ægro sellæ perforatæ insidenti, supponuntur prunæ candentes, & vapor ex dicto pulvere, ipsis insperso, emergens, dorso cruribusque admittitur, reliquo corpore probe velato; tum lectum petere, & haustis in eo aliquot decocti supra commendati, ac tepesfacti vasculis, lenem expectare sudorem oportet. Cui quoque scopo inserviet pulvis meus be-

zoardicus, si pondere drachmæ dimidiæ bis quavis hebdomade vesperi assumatur. Et denique extrinsecus ad locum dolentem, unguentum nervinum, ad imitationem emplastri diasulphuris Rulandi confectum, adplicari suadeo, cuius hæc sit formula: Recipe florum sulphuris unciam semis, salis tartari drachmas duas: fluant in tigillo, fiat massa, quæ coquatur in olei olivarum uncis tribus, hyoscyami uncia semis, adde olei juniperi, templini, therebinthinæ, camphoræ ana drachmas duas. M. D. Quæ cuncta per tres hebdomades usurpata, si malo profligando nondum suffecerint, longa edoctus experientia, internum acidularum Schwalbacensium, & externum balneorum Lauchstadiensium usum commendo; hæcque consilia, ut prospera reddat summum numen, ex animo precor.

G A S U S CXXXI.

De malo venereo.

Vir generosus triginta annorum, temperamenti sanguineo-melancholici novem abhinc annis, ex impura venere virulentum sibi contraxit feminis profluvium: quo per salivationem, mercurio extrinsecus illito excitatam curato, tribus post annis, ulcus obsedit non colem modo, verum etiam fauces, & ipsam frontem. In hoc rerum statu, variis lignorum decoctis, regimine ob intercedens necessarium iter minus rite observato, in cassum adhibitis, redux tandem factus ope mercurii diaphoretici consanuit. Elapso semestri, immanes rursus in caput & articulos incidere cœperunt dolores, variique nodosi durique tumores hinc inde obsederunt artus, quorum unus tibiam occupans, incisus exstillavit tophaceam amurcam: sed usurpatis decoctis, mercurioque diaphoretico, cuncta brevi tempore expirarunt incommoda.

Abhinc se rectissime valere persuasus, ex improvviso tumore scroti scirrhuso corripitur; quo ope externorum remedio-

rum discusso, præter opinionem rursus intumescit scrotum, & in sinistro latere gravi celeriterque depascente ulceratione afficitur, adeo ut ipsius testiculi suppuratio immineret, & elapsis demum duodecim abhinc hebdomadibus, ulcus coalesceret. Sed brevi post scrotum in dextro latere eodem modo ulceratur, ac totum fere depascitur, ut nudus in conspectum veniat testiculus; neque tamen minus jam sanescere videtur.

Ad hæc cum variis per totam hyemem conflictatur symptomatibus, quorum hæc potissima sunt. Cunctis artibus sævus inest dolor, ossium in manibus pedibusque connexiones rubore inflammatorio afficiuntur, qui in tumorem elevatus dolore desinit; in capite artubusque expullulant tubercula duriora; quorum novissimum, in vola manus obortum, cum suppurare videretur, lanceola a Chirurgo incisum, saniem foetidam, materia lardo similis permixtam, larga ploravit quantitate, & subtus carie exesa ossa ostendit, sanationem tamen, utut lentam admittens. Pedes, antea circa vesperam intumescentes, a tumore jam liberi sunt: urina mingitur rubra, sedimentum cinnabaris instar rubicundum, ad matulæ fundum depiciens; pulsus fertur mox æqualis, mox justo celerior, atque debilis; atque cœcæ vexant hæmorrhoides. Neque tamen minus integra ciborum gaudet adpetentia, somnoque, quantum dolorum tormenta permittunt, satis tranquillo ac reficiente fruitur: vires quoque sibi constant, ut, cœlo existente sereno, obambulare, atque curru vehi queat, ac denique alvus rite respondet, ejusque non raro accedit profluvium. Remedia quibus hac hyeme usus fuit, sunt infusa theiformia, tinctura metallorum, essentia corticum aurantium, & pilule balsamicæ Hoffmanni: sed quum nullis sublevari sentiat præsidii, a Tuo, vir illustris, consilio solamen expectat, atque anhelat.

CONSILIUM MEDICUM.

G Allicum morbum non leves in viro generoso egisse radices, neque fluidis solum, verum solidis quoque partibus magnam intulisse labem, ex communicata mecum historia satis est perspicuum. Quum enim miasma ac quasi fermentum venereum non statim ab initio, sufficientibus hunc in finem remediis, ex humorum massa penitus expurgatum, & potius graviora symptomata, ope decoctorum, atque mercurii diaphoretici, palliative, uti dicunt, dumtaxat consopita fuerunt: non mirum est, si illud serpserit profundius, sæviusque doloribus, ac novis semper ulceribus repullulaverit. Quamobrem si funditus ab eo malo liberari cupit vir generosus, hac potissimum via incedendum esse arbitror. Ad alvum primo leniendam, & sordes crassiores per illam educandas, hanc laudo potiunculam: Recipe mannæ electæ uncias duas cum dimidia, foliorum senæ, rhabbarbari Alexandrini ana drachmam semis, cremoris tartari, salis Epfomenis ana drachmam unam, coque leni calore in aquæ florum acaciæ unciiis quinque; colaturæ adde aquæ cinnamomi unciam semis, syrupi de cichoreo cum rhabbarbaro drachmas tres, olei de Cedro guttas duas. M. F. potio. Hanc in binas partes dividere, & primo biduo adsumere oportebit; adeo, ut mane repetitis haustibus, interposito juscule avenæ tenuiori, sorbilletur.

Tum per sex successive dies in usum vocandum suadeo sequens decoctum: Recipe radicis scorzonæ, chinæ ana uncias duas, sarsaparillæ electæ uncias quatuor, pimpinellæ unciam unam, seminis fœniculi drachmas tres. Conc. Cont. D. S. species, quarum uncia binæ, addita mercurii dulcis, in petia ligati, drachma una, cum duabus aquæ mensuris, ad consumptionem partis dimidiæ coquantur: sub quavis quinta decoctione, renovando mercurii dosin. Hujus decocti calefacti octo circiter unciaæ mane bibantur; & elapsa ab-

hinc hora, descendatur usque ad umbilicum in balneum ex aqua tepidiori, cui flores chamæmeli, ac sambuci, facculo inclusi immittantur, paratum. In hoc per tres horæ quadrantes commoratus æger, atque tunc egressus, conferat se in lectum, & sorbillata eadem, uti antea, decocti calidioris quantitate, leniter sudet. Vesperti vero cubitum iturus, capiat sequentem pulverem: Recipe cerussæ antimonii lapidum cancrorum ana drachmas duas, cinnabaris nativæ præparatæ drachmam unam, lactis sulphuris scrupulum unum, olei de cedro guttas sex. M. F. pulvis div. in sex doles.

His per sex dies usurpatis, supra dictum laxans denuo repetendum; deinceps balneo, decoctoque per sex iterum dies utendum; ac denique, sumto laxante, curationem finiendam hortor. Ceterum uti semper, ita sub hac potissimum medicatione, rectam vivendi rationem exactius observare oportet. Neque enim nimis pinguibus, aut elixis; sed potius assis cibis, aut prunis coctis, aut jusculis, cum nasturtio decoctis vescendum; & pro potu ordinario, cui nulla nec cerevisia, nec vinum convenit, decocto, quod ex supra dictarum specierum unciiis duabus, cum quatuor aquæ mensuris, additis, si placuerit, caricis, vel passulis paratur, minus saturato utendum erit. Quæ rite adhibita, absque dubio, salutarem allatora sunt effectum; quem Deus reddat felicem, ex animo precor.

CASUS CXXXII.

EXHIBENS CONSILIUM

in

Reliquiis luis venereæ.

T Riginta annorum, temperamentique sanguineo-phlegmatici vir, ante octo circiter annos, post nimiam, impuramque venerem in variis corporis locis, mul-

multos passus est tumores: quorum, regimine diaphoretico discolorum, quidam in dextra, eaque anteriori tibia remanebat nullior, & nocturno tempore atroces inferens dolores. Usurpatis variis remediis, decoctis lignorum, & antivenereis, provocatoque saepius per vaporem ex spiritu vini admissum, totius corporis sudore, tandem evanescere quidem videbatur hoc tuberculum: at instituto, quinque circiter abhinc annis, sub ipsa curatione, caelo existente gelidissimo, necessario itinere, efflorescebant rursus varii hinc inde tumores. Hi nullis fere removeri potuerunt remediis, nec emplastris, nec unguentis mercurialibus: nisi quod aliquando scissa summa cuti, eruperit tophacea ac gummatosa materia.

Consultus ego tribus elapsis mensibus, prehendi tumores admodum, & maxime circa noctem dolentes, tibiam potissimum dextram obsidere; quorum tres praesertim adnotavi. Alter in superiori, simul anteriori tibiae parte obviis, verus videbatur tophus osseus, ex saburra viscida, laminae osseas distendentes generatus: reliquae duae minores protruberantiae inferiorem tibiam, ubi cum tarso connectitur, occupant, & cum inaequalem ac asperam tangentibus digitis exhibeant superficiem, gummatum utique gallicorum, quae externum os inter ac periostium expullulant, nomen merentur. Quare commendavi primum salivationem mercurialem; quam cum partim ipsius aegrotantis aversio, partim hyemale tempus dissuaderent, hac usus sum medicatione. Bis quotidie, matutino scilicet, & pomeridiano tempore sorbillandum dedi infusum theiforme, ex lignis antivenereis, radice chinae, bardanae, ligno sassafras, liquiritia, floribus rosarum, corticibus citri, & aurantium confectum; ex quo alternis vicibus, mox panaceam tartaream, mox sexaginta guttas essentiae lignorum propinavi. Vespere exhibui pulverem, qui absorbentis ejusdem ac mercurii dulcis, singulorum sex habebat grana; & quovis septimo die interpolui pilulas, ex

mercurio dulci, resina jalappe, & extracto panchymagogo Crollii confectas. Ex topicis, mane vespereque unguentum, quod pinguedinem humanam, styracem calamitam, benzoen, mithridatium, theriacam, mercurium vivum, oleum spicae, ruta, ac juniperi continebat, tuberculis illinendum, illisque per noctem emplastrum de ranis Vigonis, cum triplo mercurii curavi imponendum.

His per quatuor hebdomades, absque debito regimine, ac ordine usurpatis, is successit effectus; ut dolores prorsus conquiescerent, tophus imminueretur, gummataque sensim molliora, invicem coirent, & unum in medio ossis formerent tuberculum. Idcirco omisit internorum remedium usum, sed externum continuavit; atramentum exinde nocturnos recrudescere sentit dolores, circa aequinoctiorum tempus exacerbatos; a quibus & reliquo malo ut vindicaretur, salubre flagitat consilium.

CONSILIUM.

EX litteris, quas de gravi viri cujusdam valetudine accepi, luculenter patet, gallicae luis non levis in ipso servari vestigia, venereaque semina humoribus, & maxime lymphatico latice adhuc inhaerescere. Pathologicae hujus malae explicationi haud immorabor; sed rectam ipsi medendi rationem, dumtaxat docebo. De usurpatis eo usque medicamentis non habeo, quae moneam, nisi quod ea malo venereo radicatus extirpando minime sufficere arbitrer. Tale enim virus non alia prorsus ratione expurgari posse credo, quam si levius fuerit, per sulphur mineralium, & hinc excitatum sudorem, si vero invaluerit, per mercurium, & inde provocatam salivationem. Quod nostrum attinet casum, non dubito, quin sine salivatione mercuriali, solis decoctis, quae fovant antimonium crudum, possit debellari. Atque hanc sic adornare sive curam.

Decoctum fit, ex radice sarsaparillae, antimonio crudo grossius pulverisato, & sale tartari in petia ligatis, & ad solam sufficienti aquae quantitate, per unam & di.

dimidiam horam, in vase probe clauso, ad tertiæ partis consumptionem decoctis : cujus, quantum tres mensuræ partes foveant, mane calide, dimidia vero mensura hora pomeridiana quarta frigide hauriatur. Vesperis sumatur pulvis, qui ex reguli antimonii medicinalis, cornu cervi usti ana granis duodecim, cinnabaris granis sex, olei ligni sassafras grano uno componitur : quæ utraque medicamina, sub convenienti victus observatione, quem præsentibus medicis ordinandum relinquo, per quinque, vel sex continuantur hebdomades.

Cæterum, si alvi segnitias accesserit, hanc data mannæ uncia una cum dimidia solvere expediet; & extrinsecus balsamum ex hepate sulphuris, oleo juniperi, therebinthinæ, rutæ atque tartari per digestionem paratum, topiis ac gummatibus inungere, aut idem balsamum, cum cera, pice alba, gummi ammoniaci, spermate ceti & croco, in formam emplastri redactum, illis adplicare juvabit.

C A S U S CXXXIII.

De cachochymica corporis constitutione.

VIr annorum 34. maris jam accola, temperamenti sanguineo-cholerici, lautarum, largarumque epularum, & simul vitæ sedentariæ amantissimus, primam juventutem in sanitate transegit illibata. Verum cum ex Academiis redux, anno ætatis vigesimo sexto matrimonii leges subiret, publicoque in urbe maritima fungeretur officio, accidit, ut febre intermittente, valde irregulari, & mox quotidianæ, mox tertianæ, mox quartanæ typum servante prehenderetur. Multis ad eam debellandam frustra adhibitis, cortex tandem, chinæ, una cum usurpatis desuper acidulis Pyramontanis, operæ fecerunt pretium. Has quoque sequenti anno potavit, & tertio hausit Schwalbacenses, valens rectissime. Sub hac potatione fere finita, febre rursus intermittente, bis reciden-

te, bis quoque Peruviani corticis repulsa corripiebatur. Et ab eo tempore præter catharrhales adfectiones rariores pariter ac leviores non habebat, de quo conquereretur: talis autem defluxio, Junio circiter elapsi anni mense, tanta subito vehementia fauces obsidebat, ut suffocari videretur, & medicus catharrum suffocativum utique timeret, sed excreta, post convenientes injectiones in collum factas, insigni mucii partim visceri, partim serosioris quantitate, paucis diebus ab hac etiam liberabatur molestia. Brevis post, prævio horrore, æstus febrilem incidebat, per aliquot dies continuum; sub quo, cum ex incisa vena detraheretur sanguis, tantum languorem, tantamque virium jacturam protinus sentiebat, ut præter crebra, quæ patiebatur, animi deliquia, sudore gelido, eoque copiosissimo fere diffunderet. Nihil tamen medicinarum sumsit, nisi acidulam quandam tincturam, & aliam, cui allium inesse videbatur, ex vino Burgundiaci capiendam; quæ tantum ferebat levamen, ut octavo die febris expiraret: relicto corporis vehementi languore.

Vix vero sex vel septem abhinc dies effluxerant, cum a somno meridiano expergefactus, pedem dextrum gelu frigidiorē perciperet. Inniti huic non poterat, nec in conclavi, licet adjutus ministro, obambulare valebat; hinc illum fricari curabat linteis calidis; neque vero has frictiones absque horrendis cruciatibus perferebat. Torquebatur potius per quatuor hebdomades atrocissimis doloribus; qui pro podagricis habiti, ab adplicatione topicorum, veluti erat farina secalina, fabarum, aliaque magis exacerbabantur. Accedebat febris intermittens quotidiana; &, quod notabile erat, sub ejus frigore cessabant dolores; sed invadente calore, eo acerbiores adfligebant. Hac per corticem chinæ intra sex dies suppressa, pedis dicti tormenta nihilominus insitebant; donec sensim, post longas frictiones, primum crus actibiam, tandemque infimum quoque deferrent pedem, ut æger, inni-

xus baculo, in publicum rursus prodire potuerit.

Consultus tum Medicus haud incelebris negabat adfuisse podagram; ordinabaturque infusum theiforme, & spiritum nervinum. Silebant omnia symptomata; at facto forsan itinere, denuo recrudescabant, cum doloribus, noctem versus exacerbatis, & spasmodicis membrorum subsultibus constipata. Post binas hebdomades rursus conquiescebant; somnus, appetitus, ac vires redibant; & pulvis sternutatorius, quem sub hoc malo insigni aversebatur tadio, cum voluptate in usum revocabatur. Sic ergo, uti videbatur, perlanatus, solitos iterum adgrediebatur labores, atque meditationes; sed ecce; tantam persentiscibat memoriæ debilitatem, ut ab instituto desistere cogetur; quæ vero successive pristinum recuperabat vigorem.

Interim licet ab eo tempore appetitu egregio, somnoque tranquillo gaudeat, & administrandis muneribus satis par sit, attamen pes ille dexter adhuc vitio quodam laborat, quod ægrum reddit sollicitum. Namque hora matutina nona incipit refrigerare, frigusque hoc usque ad coenam retinet adeo molestum, ut polleat quidem eundi facultate; sed si celerius atque diutius obambulaverit, dolore afficitur, & tendinum quadam veluti contractura. Ipse pes paullulum emacrescit, & non raro puncturis acutissimis infestatur: tumque totum dextrum latus gelido sensu perfunditur. Nec ignorari oportet, dictum pedem, qui olim nulla arte ad sudandum moveri poterat, jamjam sæpius madere sub ipso gelu. Præterea molesto ani pruritu afficitur; & mane copiosum mucum exscreare tenetur. Quæ cuncta symptomata medicus quidam ab hæmorrhoidibus derivat; ex quarum procurato successu, omnium malorum sanationem pollicetur.

RESPONSUM MEDICUM.

Cuncta symptomata, quæ pateris Vir Consultissime, constitutioni corporis valde cachochymicæ, ac scorbuticæ deberi, minime dubitari oportet. Cujus si perquiram causas, ex iis, præter vitam sedentariam, meditationum ac lucubrationum plenam, atque aerem marinum, impuris exhalationibus fartum, nullæ se mihi aliæ offerunt, quam febrium, quibus infestatus fuisti, perversæ translationes. Etenim valde importunum fuit, eas per corticem chinæ oppugnare; intempestiva sanguinis missione, illius graves commotiones excitare, atque succis scorbutica labe contaminatis, tincturas acidulas propinare. Siquidem ob hæc causas humorum crassities magis augetur, ac sustentatur; neque igitur mirum, si illius circuitus, in extremis potissimum partibus, veluti sunt pedes, retardetur; vasculaque minima obstruantur. Hinc enim ratio petenda erit, cur pes dexter dolore, frigore, ac contabescencia quadam afficiatur.

Tantis vero, tamque inveteratis, ac fixam sedem nactis vitiis medendi, per ardua est provincia; & nisi convenientium medicinarum usus temporis diuturnitate adjuvetur, omnis opera erit irrita. Meo quidem arbitrio, non contemnendi usus futuras censeo acidulas Pyramontanas; si ea cautione adhibeantur, ut tepidiores sint, & primum per dies quatordecim solæ, tum per idem tempus, lacte vaccino permixtæ, quantitate mensuræ unius, quæ binas aquarum, & unam lactis partem foveat, singulo mane potentur. Conjungenda quoque huic potationi, si cum lacte fiat, sunt balnea, ex iisdem acidulis confecta, temperata; e quibus egressus, lectum petas, inque eo leniter fudes, hortor. Non minus sub hac curatione, inter epulas ex ultimo haustu adsumere expediet quinquaginta guttas essentia, quæ ex tincturæ tartari, essentia cascarillæ, & gentianæ rubræ ana uncia una, oleique ligni sassafras guttis duodecim concionatur.

Por-

Porro te omittere oportebit omnem cerevisiam; & potius propotum ordinario uti decocto, sic parando: Recipe radicis scorzonerae, chinae, salsaparillae ana uncias quatuor, cichorei, glycyrrhizae ana unciam, salis tartari drachmas duas. M. F. species, quarum duae unciae ex tribus aquae mensuris, per tres hore quadrantes decoquantur. Pedibus extrinsecus nihil admove decet, nec iis, nisi externo calore, interne aucta transpiratione succurri potest: quo sine horror, ut mane pariter ac a meridie forbillentur quaedam vascula infusi, quod ex herbarum scordii, summitatum millefolii ana manipulo, anisi stellati drachmis duabus, conc. contusisq; componitur. Quae si adhibueris, de felici eventu nullus dubito.

CASUS CXXXIV.

De pathematibus multis ex succorum abundantia & impuritate.

Vir generosus, novem ultra triginta annos natus, temperatura sanguine-melancholica, lautis uti solitus epulis, sub duris corporis defatigationibus, quas in tenera juventute sustinuit, crebras largasque passus est narium haemorrhagias. Juvenis novemdecim annorum, dysenteria laboravit, quae praematuris adstringentibus cohibita, tumores pedum oedematosis, & paulo post callosos, malleolis potissimum inhaerentes, & egregie sublatis, post se traxit. Exinde lentis passibus, hypochondriaca pathemata, quorum praecipuum fuere cordis palpitationes, irrepperunt: quibus anno potissimum vigesimo tertio aetatis suae, variis decoctis attenuantibus, & incisione venae medianae obviam fuit itum. Eodem anno incidit in febrem acutam: qua perfunctata, sex integros annos continuis itineribus, ac peregrinationibus, nullis fere calamitatibus pressus transiegit. Deinceps cum matrimonio sedentariam aggressus vitam, anno 1721. aetatis trigesimo primo, adversa turbati coepit valetudine. Namque autumnali dicti an-

ni tempore ex improvviso, gelidissimo circa dorsi spinam, sensu, totum sinistrum latus occupante prehendebatur: qui post haec per intervalla redibat cum tanta artuum extremorum refrigeratione, ut nec fotibus spirituosis, nec vestimentis calidioribus satis foveri potuerint; donec sponte remitteret paroxysmus. Sequenti anno, dum summo mane, tempestate uda, ac nebulosa existente, iter faceret, praeter opinionem magna seriquantitas ex sinistra promanabat aure; qua fluxione cessante, interjectis aliquot hebdomadibus, vehementi dictae auris tinnitu, susurru, & quadam auditus gravitate corripiebatur, sed effluente iterum sero valde acri, cujus excretio per aurem adhuc infestat, & huc remittebant molestiae.

Interim paulo post, mense Augusto, corripuit ipsum cruentum alvi profluvium, cum acutis intestinorum doloribus, & molesto ani tenesmo conjunctum, quod pro dysenteria habebat. Absente medico, campestris chirurgus exhibebat fortius emeticum; ex quo ter vomuit, quinquies alvum deiecit, & a malo suo penitus convaleuit. Tribus abhinc septimanis, iter adgressus, per integram noctem, in curru sub dio commorari, corpusque vehementi frigore exponere tenebatur; quo facto, gravem incidit pectoris catharrum, ope pectoralium medicinarum intra trium hebdomadum decursum feliciter discussum. Quum autem appetitus haud rite sibi constaret, ad hunc instaurandum aequae, ac morbi reliquias eliminandas, suasa medicorum, per sex successive dies magnesiā albam sumisit, cum copiosis alvi dejectionibus, & appetitus restitutione. Verum vix octo dies abhinc effluerunt, cum gravi corripereetur vertigine; stomacho jejuno, atrocius affligente. Adhibitis incassum permultis, iisque etiam castoreinis medicinis; undecim cruoris unciae ex incisa vena mediana detrahebantur; sumebat quotidie aliquot vini Hungarici haustus, & alvi lubricitatem, ope Elixirii Prop. Paracelsi conservabat; unde factum est, ut mitior & rarior

recurreret vertigo; non tamen prorsus tolleretur, siquidem recurrebat, si rheumatica per aurem fluxio forsitan cohibeatur.

Consultus igitur celebris quidam medicus, præter venæsectiones bis quotannis circa æquinoctium celebrandas, suadebat pulveres temperantes, antispasmodicos, infusa laxantia, ac theiformia, nec non pilulas, quæ medicamina binis successive annis per integrum mensem adhibuit vir ægrotans, & magnum quidem symptomatum suorum levamen inde sensit, pristinam vero sanitatem minime recuperare potuit. Accedebant potius ingens sitis, nocturnique sudores, cum notabili virium languore slipati: postquam vero curatione, quam vocant avenaceam, *die Haber Cur* bis quotannis ufuserat, utraq; evanuit molestia, nisi quod sudores illi nonnunquam revertantur. Anno 1725. glandulæ parotides circa dextram aurem intumescabant, molli tumore, ut suppurare viderentur, & iis diu imponeretur emplastrum emolliens: anno 1728. verosimiliter discussus tumor, ad sinistram latum, sub maxilla inferiori irruit, bina ibidem formans tubercula, adhuc conspicua; nec per lignorum decocta, tribus hebdomadibus pota expugnari potuerunt. Denique notari meretur, quod binis abhinc annis, circa vernale æquinoctium, post fortiores corporis motum, cruor per sedales venas eruperit, sed ab eo tempore nullis subsidiis, nec pediluvii, nec venæsectionibus, nec equitationibus, aliisque revocari potuerit hæc excretio.

Hic erat rerum status, quem æger mecum, elapso anni spatio, qui erat 1728. communicaverat: illorum vero symptomatum, quæ ego tum observavi, hæc est idea. Vexabant lumborum dolores; & gelidissima sensatio, dextrum pariter ac sinistram latum, cum præcordiorum anxietatibus, ac spirandi difficultate obsidebat: atque duo duri tumores sub maxilla inferiori sinistri lateris comparebant. Judicavi igitur, morbum in spasmodica partium membrana-

ceo-nervosarum fistura, & inde pendente humorum inæquali circuitu, ac stagnatione in imi ventris visceribus positum esse; ac ex tali spastica distentione cuncta symptomata, scilicet summas præcordiorum anxietates, difficilem spirationem, vertiginem, dolores ac refrigerationem lumborum &c. derivari posse putavi. Hinc diuturnam fore curationem prædixi; & primum præter pulveres antispasmodicos, ob alvi segnitiam propinavi pilulas polychrestas; commendavi porro pediluvia, cum floribus chamæmeli, & fursuribus tritici confecta, & venæsectionum pariter ac corporis exercitii continuationem injunxi; neque minus, ut hirudines ano admoventur jussit. Nec male habuit ex his remediis; quum autem ad malum funditus debellandum minime suffecerint; ad Te confugimus, vir Excellentissime, nonne nisi Tuo adjuti consilio, ulterius pugnare audemus.

CONSULTATIO.

Quamquam in præmissa morbi historia, multa momenta ad eam illustrandam necessaria fuerint omissa: attamen ex iis, quæ percepi, utiq; hariolari licet, ægrum nostrum spongioso corporis habitu, languido valde nervorum genere, atque copiosis succis præditum, insigni ad motus anomalos spasmodicosque proclivitate pollere; concurrente procul dubio hæreditaria dispositione, qua alter parentum, forsitan mater ejusmodi pathematibus obnoxia fuit. Quum porro juventutem suam duro vitæ genere transegit, vero est simillimum, diætam tum minus ordinatam fuisse, quin ipsum præmaturæ veneri indulgisse. Quæ causæ, si concurrerint, satis efficaces sunt, & solidarium partium robur pervertendi, & humorum tam abundantiam, quam impuritatem ingenerandi: quo in corporis statu non fieri potest, quin spasmodicæ motiones suboriantur, & humorum congestiones ad varia loca fiant, eorumque, si denegetur exitus, graves contingant stagnationes. Atque

ralismodi spasmodicis ac congestoriis moribus, nituntur profecto, iisque abolvuntur, crebriora, quæ noster in juventute passus est, sanguinis e naribus profusiva; hæc excipiens dysenterica fluxio; insequentes hypochondriacæ passionēs, ac cordis palpitaciones: iisdem debentur accedentes, ætate provectiore, paroxysmi sinistri lateris veluti paralytici, ac illius vehemens refrigeratio, humorumque post corporis frigus, & prohibitam transpirationem, decubitus ad capitis sinistrum latus; a quibus fluxio seriviscidi ex aure sinistra, hujus tinnitus, susurrus, difficilis auditus, ac tumores parotidum pariter ac maxillarium glandularum, naturales suos mutuuntur. Neque enim cuncta hæc symptomata aliam materialem causam agnoscunt, quam humorum stagnationem in vasis mesaraicis, & imi ventris visceribus, eorumque impuram valde ac scorbuticam diathesin, a prohibita ob continuum frigus lateris sinistri perspiratione, multum sustentata.

Hosce vero morbos, qui præter succorum vitalium vitia, a nervosi generis debilitate ac promptitudine ad irregulares motus nutriuntur, difficile admodum est, radicitus extirpare. Ut autem, quantum possibile est, opem feramus; eo annitendum medico ante omnia esse arbitror, ut nimium sanguinis & humorum incrementum præpediat. Namque sanguinis nimiam, & vires naturæ, vaporumque proportionem excedentem molem, præcipuam cunctis, quibus æger eo usque pressus est, adfectionibus dedisse causam, exinde luculenter patet, quod natura eam plethoram in juventute narium hæmorrhagiis, deinceps alvi cruentis fluxionibus, quas, cum virium jacturam non habuerint comitem, pro criticis magis, quam symptomaticis habendas esse reor, ac novissime per venas hæmorrhoidales imminuere studuerit; quodve institutæ hæcenus venæsectiones, levamen tulerint. Huic ergo scopo obtinendo perquam opportunum fore arbitror, ut tempestivæ phlebotomiæ, convenienti regimine adjunctæ, circa æquinoctiorum & solstitiorum tempus conti-

nentur: deinceps cibi valde nutrientes, non nimis larga quantitate assumantur, atque corporis exercitationes, stomacho a cibis vacuo, ad lenem usque sudationem, vel ambulando, vel equitando, vel in rheda vehendo ulterius instituantur.

Præterea excellentissimam opem ferent aquæ minerales, singulo vere ac autumnno adhibendæ. Has inter vernali tempore Egranas, autumnali vero Selteranas acidulas, interpositis ac præmissis & laxantibus rhabarbarinis, & Elixirio balsamico, conjunctoque recto vivendi genere, per tres semper hebdomades, unam quotidie hauriendo lagenam, potandas hortor. Reliquo tempore studendum erit maximopere, ut & acidæ in primis viis cruditates, & scorbuticæ in humoribus sordes corrigantur & eliminentur. Cui scopo apprime convenient pulveres nitrosi temperantes, conjuncto pilularum mearum balsamicarum crebro usu; quæ forsan hæmorrhoidalem fluxum adjuvabunt. Non minus mane forbendum suadeo infusum theiforme, quod ex betonica, veronica, salva, summitatibus millefolii, cortice ligni sassafras, & semine fœniculi apparatus; & bis quavis hebdomade in temperata pediluvia vesperi descendendum hortor. Denique pro potu ordinario commendo decoctum, ex rasura cornu cervi, radice scorzonæræ, cichorei, & passulis minoribus confectum; cui subepulis haustum vini Rhenani interponere licebit.

CASUS CXXXV.

De spasms vagis ex repulsa podagra:

VIr quidam eruditus, arduis multisque negotiis præfectus, ac fere obrutus, annorum quadraginta duorum, temperamenti cholero-sanguinei, corpulentus, sanguine succisque plenus, & spongioso corporis habitu, cum venis exilioribus præditus, præmaturam juvenis exercuit venerem; & vigesimo tertio anno matrimonium contraxit, conjuge elapsis abhinc tribus semestribus orbatus. Præterea crebris agitatus mœroribus, &
ad

ad iracundiam facillimus, vitæ genus agit, partim multis laboribus, partim variis itineribus molestum; in quibus diætæ regulas non raro offendere, vinosisque potibus nimirum indulgere tenetur: nec non vino Mosellano in vicem potus ordinarii utitur. In hoc rerum statu passus non raro hemorrhoidales insultus, sed nunquam flexionem per annum cruentam expertus est: & pedum malleolos tam exhibet nodulos. A vigesimo quarto ad septimum ætatis annum podagricis per intervalla tormentis cruciatus, suavis medici, ad conciliandum somnum, placandosque dolores, cataplasmata pedibus tandem admovit, iisque, retro-pulsa podagra, effectit, ut vagis doloribus mox femorum, mox dorsi, mox humerorum, mox cubitorum, mox manuum, atrociter infestaretur. A dicto ad quadragesimum usque annum, bis vel ter quotannis, hyemali semper tempestate, per aliquod tempus, mali sui paroxysmum passus est, quem molesta flatuum retentio, & per superiora eructatio, tanquam perpetuus sequebatur comes. Neque vero per totum id tempus, priori medicatione perterritus, ullas adhibuit medicinas, sed opus naturæ relinquens, omnes paroxysmos sola superavit patientia. Tandem binis abhinc annis, cum immanes cruciatus nulli fere corporis regioni parcerent, & præter consuetudinem per binos inhererent menses, meam requisivit opem. Præsentem ergo paroxysmum, quæ Dei est gratia, ope remediorum temperantium ac diaphoreticorum, intra sex dies profligavi; & subinde ad præcavendos ultiores insultus, præter exactam vivendi rationem circa æquinoctia, medicinis sanguinem mundificantibus, temperantibus, carminativis, evacuantibus, pilulis balsamicis, & sanguinis ex pede missione pugnavi; obtinuique, ut dolores articulorum essent mitiores. Verum flatulentæ abdominis molestiæ & inflationes abhinc vehementius insistebant; & a dicto diuturniori paroxysmo, carneæ & membranaceæ lateris dextri partes adeo debilitabantur, ut non modo flavescerent,

& obtorpescerent, verum etiam totus pes dexter contabesceret; & una cum manu dicti lateris, tactu semper frigidissimus esset. Nec debellari potuerunt hæc vitia ullis remediis, nec nervinis interne datis, nec externis linimentis, ex spiritu rorismarini, salviæ, lumbricorum, formicarum, & salis ammoniaci paratis. Novissimo anno acerbiores quidem recurrebant artuum dolores: attamen flatuum retentio, atque tormenta ossis sacri, ac sinistri hypochondrii longe majorem ipsi creabant molestiam; & interdum calculorum missione complicabantur: sed beneficio essentialium carminativarum, spiritu nitri dulci permixtarum, nec non pulverum resolventium ex oculis cancerum, tartaro vitriolato, & tartarifato confectorum, facile tolerabantur. Notari enim meretur, præcipuam medendi intentionem, magis contra cardialgiæ illam flatulentam, ac hypochondriorum tensiones, quam arthriticas affectiones directam; & plerumque non nisi carminativis, pilulisque balsamicis pugnatum fuisse. Nec ignorari oportet, ægrum hisce decem novissimis annis, novies potasse acidulas, mox Pyrmontanas, mox Selteranas, mox Schwalbacenses; sed inde pejus habuisse semper: & ex potis pronuper aquis Sedlicensibus, vehementem mali exacerbationem, cum pertinacissima alvi obstructione passum esse. Quum ergo, præter corporis contabescentiam, paralyticus jam præsto esse videatur affectus; & præterea ægrotantis avia non minus, quam mater, & binæ sorores hydropè sint extinctæ: veremur utique, ne ipsi etiam tympaniticus tandem accedat tumor, a quo ut præcaveatur, & a præsentibus malis liberetur, tum, Vir Experientissime, flagitamus auxilium, docerique simul cupimus, an ægro liceat secundas subire nuptias.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

EX his, quæ de Viri Spectatissimi: adversa relatum legi valetudine, facile intelligere licet, robur atque tonum

naturalem, uti generatim partium nervosarum, ita maxime ventriculi ac intestinorum insigniter læsum esse, atque labefactatum. Proximum, quod ex tali atonia resultat, incommodum est digestionis vitium; quo fit, ut loco legitimi ac tenuioris chyli, crudi, crassi, inertesque succi generentur, ac cum massa sanguinis commisceantur: unde nec solidæ partes rite nutriuntur, nec debitas vires recipiunt; quod vitium dextro potissimum lateri in nostro casu inhærescit. Neque vero paucae sunt, quæ ad inducendam hanc debilitatem, contriuerunt causæ; quas inter præter exercitia veneris præmatura, errores dieteticos, crapulas, mœrores, nimiosque mentis labores, improvida podagræ tractatio, ac repulsio, nec non iteratus sæpius aquarum thermalium, absque convenienti forsitan regimine haustarum usus, summo jure referri merentur.

Quod si igitur in persanando tali malo, votis potiri, & graviora pericula arceri cupimus; eo præsertim respiciendum erit, ut roborato nervosi generis, ventriculi, ac intestinorum tono, vis digestiva restauretur, atque blandus & spirituosus generetur chylus. Quo quidem fine consultissimum fore judico, hac potissimum uti medicatione. Mane assumat ægrotus, ex aqua vino nupta, sexaginta guttas Elixirii nostri balsamici visceralis, haustis desuper aliquot infusi calidioris, vel Theæ, vel fabarum Cofsee, vel etiam jusculi vasculis: idque remediî genus, totidem guttulis, hora pomeridiana quarta, ex decocto, quod pro potu ordinario commendatur infra describam, adhibeat; cum quo etiam, cubitum iturus, triginta liquoris anodynî mineralis guttulas capiat. His, singulis quatuor diebus, pilulas nostras balsamicas, 14. circa somni tempus deglutiendo, interponat. Extrinsecus porro, bis quotidie in loco calidiori, regionem ventriculi, totiusque abdominis, linimento spirituoso perfricandam curet; quod ita conficiatur: Recipe aquæ Reginæ Hungariæ libram unam, balsami Peruviani unciam semis, olei spicæ veri, caryophyllorum ana-

Hoffm. Consult. Med.

drachmam unam. M. D. Atque si præterea sanguine nimium abundante turserit æger, pulsusque feratur magnus, detrahantur circa instans autumnale æquinoctium, ex vena in pede tusa, quinque vel sex cruoris unciae.

Quoniam vero nullum medicamentum quicquam emolumenti asserere potest, nisi exacta vivendi ratio conjungatur; hortor virum spectatissimum, ut ab omni cerevisia abstineat, & pro potu ordinario utatur hoc decocto: Recipe radices scorzonæ, sarsaparillæ, chinæ ana uncias quatuor, glycyrrhizæ, cichorei ana unciam unam cum dimidia, seminis fœniculi unciam semis. M. Conc. F. species, quarum uncia duæ cum tribus aquæ mensuris per horam dimidiam decoquendæ sunt: neque minus vino Burgundiacò, sed parce, uti licet. Cibinec acidi, nec saliti, nec flatulenti, nec coctu difficiles esse debent; nec justo largiores comedantur; & quo frequentius jusculis, quæ ex carnibus vitulinis, vel gallinarum, cum radice cichorei, scorzonæ, asparagi ac petroselinî coquantur, vescetur, eo utilius futurum existimo. Aerem porro frigidum, omnemque pedum ac abdominis refrigerationem; nec non mœrores animi, & acriores intentiones vehementer fugiat; & cælo sereno existente, corpus moderate exerceat, etiam atque etiam hortor.

Quod denique conjugium attinet, certius quidem suppeditare liceret consilium, si percepissem, num semen sub nocturnis elabatur imaginibus: interim, quantum ex perscriptis morbi momentis judicare possum, illud neutiquam suadeo; si quidem vereor, ne exinde nervosi generis debilitas magis adaugeatur.

C A S U S CXXXVI.

De affectu spasmodico chronico.

NOvemdeci annorum virgo, staturæ mediocris, animi sensibilibioris, sanguinis succorumque plena, a teneris fere continua rufi humida laboravit; quæ nulla unquâ corporis contabescencia

N n

fuit

fuit stipata. Neque vero post feliciter superatas anno ætatis decimo variolas, licet præstantissimis ea tussis debellari potuit remediis, tantum aberat, ut roncho, spirandique difficultate sensim stipata, sæpius in catharrum præfocantem transiisse videretur. Infusa theiformia, juscula medicata, pilulæ balsamicæ Hoffmanni, nec non sal ejus aperitivum, ferebant quidem levamen, non vero tollere valebant malum. Tandem quindecim annos nata, tumore cedematoso extem arum manuum, atque faciei corripiebatur; quo adparente, remittebat tussis; ipso vero evanescente, hæc cum sibilo, stertoreq; pectoris statim redibat. Misso igitur circa vernale æquinoctium ex vena in pede tusa sanguine, qui crassus ac impurus erat; potiusque mense Majo acidulis Egranis, menstrua cœperunt fluere, ita vero irregularia, ut non nisi per unum, alterumq; diem parcos permaneret cruor; dein per duos, tresve menses prorsus sileret hæc excretio, & hujus in locum, asthmatica pectoris urgeret adfectio.

Quamobrem, ut promoveretur ea fluxio, bis quotannis in pede secabatur vena, per biennium quavis æstate potabantur fontes Egrani, atque loco potus ordinarii, cerevisia secundaria, eaque tenuissima hauriebatur. Sed omnis opera erat frustranea; namque statim quidem tempore profluebant menses, vix elapso autem nycthemero excerni desinebant. Neque illa perferre poterat ulla, quamvis mitissima pellentia, nec tepidiora pediluvia; quippe quorum usum humorum ad caput congestio, cephalalgia, vultus intumescencia, & fortiores cordis palpitationes pressio sequebantur pede; contra vero pulveres præcipitantes semper operæ fecerunt pretium. Annuo abhinc tempore, cum gravi ac diuturno ex obitu patris mœrore affecta, corpore contabesceret, pes ex improvviso, veluti contractura corripit; & tusa in eo vena, tumore ad malleolos usque inflammatorio, doloribusque arthriticis torquebatur, conjunctis febrilibus commotionibus, iisque potissimum vespertinis; quæ

symptomata ejusdem lateris manum quoque prehendebant. Nuchæ ac pedis integri suræ admovebantur vesicatoria; usurpabantur decocta ligni abietis cum cerevisia parata; hisque humorum orgasmum concitantibus, dabantur essentia mundificantes, pulveresque præcipitantes; & adventante mense Majo potabantur acidulæ Egranæ, conjuncta loco pilularum aqua Sedlicensi; primum sole, atq; cum ob alvi segnitiam, quam tollere haud sufficiebant, vehementiorem præcordiorum anxietatem, spirandique difficultatem concitarent, cum lacte caprino mixta: a quorum remediorum usu tumor ac inflammatio dictorum artuum quidem evanescebant; sed nec dolores cessabant, nec menstrua purgatio in ordinem revocari potuit. Quin absoluta hac curatione, menses debita in periodo plane non fluebant, & horum potius in locum gravissimum asthma cum stertore invalescebat. Consultus igitur medicus iterum venam in pede secari jubebat, & succum squillæ propinabat eo effectu, ut eructato per vomitus æque ac sputationem multo muco, melius haberet.

Elapso mense in vicem lunaris tributi succedebat febris quartana contumacissima, quæ bis ope electuarii chinati suppressa recidebat; tandem post integrum semestrem, dato purgante jalappino, vehementiorem quidem formabat accessionem, sed propinato tum cortice chine cum vino Hungarico infuso, penitus evanescebat. Verum tantum cælophagi, & totius dorsalis spinæ relinquebat spasmodum, ut hæc satis foveri non posset, ille ad suffocationem usque constringeretur; donec & hoc incommodum, post tres demum hebdomades, dato pulvere laxante ex rhabbarbaro, oculis cancerum, & nitro, mitigaretur. His itaque omnibus superatis, pristina jam scena luditur; siquidem erupit quidæ menstruus cruor iusto tempore, sed paucissimus fertur, & cordis palpitationes, capitis dolores, artuumq; gravitatem comites habet; alvus præterea segnior est, & asthma molestum, ut vix per scalas ascendere

valeat. Quare ut tandem a tanto, tamque diuturno liberetur malo, tuum, vir Doctissime, imploramus auxilium; & uti generatim morbi, ita maxime asthmatis originem, medelam, ac menses in ordinem revocandi rationem, numque in iis thermæ Carolinæ sint profuturæ, doceri avertis.

CONSILIUM.

Spectatissima, de qua sermo est, virgo, mea quidem sententia, affectu spasmodico chronico, a mensium irregulari successu insigniter sustentato premitur. Præterea vero genus nervosarum partium a nativa dispositione, dum forsitan a matre hysterica fuit nata, partim a gravioribus animi pathematibus, & diuturno cui indulgit morore, partim denique ab articulari morbo, & quartana febris, quibus cum diu constitata est, mirum in modum debilitatum videtur. Accedit etiam pulmonem, qualecunque sit, vitium, quo a prima fere infantia, maxime post superatas variolas, molestum patitur asthma, quod a retardato menstruorum fluxu majora utique sumit incrementa. Utut vero haud assererem, ipsam jam exulcerationem pulmonibus inherere; attamen non proors dubitarem, quin scirrhi aut tubercula illos jam obsederint; saltem insignem eorum suspicor atoniam, qua futurum esse credo, ut, nisi tempestiva feratur medela, utique phthysica vel hectica corporis accedat consumptio. Menstruorum vero irregularem, qui vasorum uterinorum nimis exilitati, ac subtilitati debetur, successum, omnium reliquarum passionum primariam constituere causam, extra omne positum esse reor dubium. Inde enim factum est, ut succi vitales non solum spissi ac impuri fuerint redditi, verum etiam motus ac impetus eorum magis ad superiora, pectus nimirum ac caput potissimum vergat; ex quo capitis dolores, vertigo, spiratio angusta, & magna præcordiorum anxietas, suos mutantur natales.

Quibus præmissis, facile jam erit,

viam curandi cognoscere: namque cum humoribus abundare videatur virgo letissima: abs re omnino fore iudico, ut circa singula æquinoctia, sueta hucusque phlebotomia in pede continuetur. Deinceps vero ad revellendum sanguinis ad inferiora motum egregium spondent usum pediluvia, quæ valde temperata ac tepida oportet esse; nec ludetur opera, si ad alvum expediendam, & attemperandum humorum orgasmum, pulveres ex lapidibus cancerorum, terra foliata tartari, nitro, & rhabbarbaro confecti, crebrius adhibeantur.

Tum quoque præcipua medendi intentio hæc erit, ut mensium fluxum restituamus, sanguinisque æqualem per imi ventris viscera procuremus circuitum. Quo quidem fine operæ pretium faciet Elixir balsamicum, quod ex extractorum gentianæ, cardui benedicti, absynthii, cascarillæ, flosorum chamomillæ vulgaris, salisque tartari ana drachmis tribus, corticum aurantiorum uncia una, cum vini Hungarici mensura parari, & ex ultimo sub epulis haustu, vel etiam hora pomeridiana quarta, ad octoginta guttas cum aqua pura fontana, aut destillata quadam assumi poterit. Non minus circa instans mensium tempus, per aliquot successive dies, mane deglutire oportebit undecim pilularum mearum balsamicarum, & vespere capere drachmam dimidiam pulveris, qui ex lapidum cancerorum, borracis venetæ, nitri antimoniati, salis absynthii, radicis ari, seminisque cymini ana drachma una continetur: nec alienum erit, mane pariter ac vespere pedes, imum ventrem, maximeque pubis regionem, linteis, quod oleo amygdalarum dulcium sit imbutum, probe perfricare; & sub ipso uterino fluxu infusum theiforme ex herba melissæ, atque croco sorbillare.

Quod attinet thermas Carolinas, suadeo, ut ad vitium pulmonum restituentum, adventante vere potius acidulæ Selteranæ cum debito regimine, junctisque laxantibus mannatis ac rhabbarbariis per quatuor vel quinque hebdomades potentur, & sub harum usu vespere balneum

temperatum, ex herbis emollientibus ac nervinis paratum adhibeatur. Tum autem futuro autumno, eo feliciore successu, thermæ Carolinæ, eæque potissimum, quæ a molendino nomen habent, in usum trahi poterunt. Ceterum vivendi rationem, præsentis Medici relinquo dijudicationi; & ut hæc consilia a summo langorum medico reddantur salutaria, ex animo precor.

CASUS CXXXVII.

De affectu spasmodico cum purpura.

Matrona generosa, succis plena, habituque corporis spongioso, vasis exilioribus instructo, prædita, septem liberorum felix mater, ex obitu mariti, elapso semestri, febre acuta præter opinionem extincta, gravi terrore pariter ac mœrore adficitur: atque mox male habere, & de præcordiorum anxietate, spirandique difficultate conqueri cœpit. Paulo post maculis per totum corpus purpureis, ipsaque in pectore purpura contaminata; septimo abhinc die, hora vespertina septima, vehementi corripiebatur paroxysmo, qui sic habebat: constringebantur subito præcordia, adeo ut, ipsa sic referente, cor calido cruori innatare videretur, spiritus ægerrime trahebatur, manus convulsivis motibus torquebantur, caninus spasmus os prehendebat, ut omnis loquendi facultas evanesceret, totumque corpus, cum insigni vultus rubore, velut tetano adfectum obrigescerebat. Tum sævissimus dolor pungitivus nucham obfidebat; vomendique conatus, & ipsi vomitus, muci tenacis parum excernentes urgebant, hisque tandem succedebant tormina intestinelorum in epigastrica regione. Durabant hæc symptomata per duodecim horas; & elapso triduo, eadem recidebant ratione, bis quotidie invadendo, & breviori periodo cessando. Adhibitis variis medicaminibus remittebant, & horum loco eadem hora prehendebat altus sopor ægram. Ab hoc quoque ita curata, ut obambulare rur-

sus ac in publicum prodire posset; per tres menses lunare tributum haud persolvit; quo tempore insignem corporis, capitique gravitatem persensit, ac hypochondriacis infestata passionibus, sæpius convulsivos artuum subsultus passa est.

Restituta mensium fluxu, cessabant convulsivæ agitationes: at succedebat œdematosus faciei, manuumque tumor; & capitis gravitas, vertigo, nocturnusque aurium tinnitus pertinaciter insistebant. Tandem febre corripiebatur intermittente, valde irregulari; quippe quæ binas quotidie formabat accessiones, sub quarum singula, convulsivis artuum succussionibus constipata, erumpebat purpura, atque, tribus elapsis horis, solutio cum copioso sequebatur sudore. Profligato post quindecim dies hoc quoque malo, totum corpus intumescere cœpit, maximeque sinistrum hypochondrium, & ventriculi regionem flatulentæ distentiones cum gravi obstructione alvi obsidebant, atque his atrociora epigastricæ regionis tormina jungebantur, quæ noctu dieque graves inferebant cruciatus, perque tres ac plures dies, frustra infusus crebrius clysteribus, inhærebant. Hæc pathemata per paroxysmos invadunt, quorum novissime addigentium hæc est idea: observantur per aliquot dies ructus acidissimi; sequuntur flatus & murmura abdominis, & his non excretis, excipiunt acuti circa umbilicum dolores, subsultus artuum convulsivi, præcordiorum compressiones: quæ haud prius conquiescunt, quam eductis per clysmata, sæpius iterata, flatibus. Accedit non raro intestini recti molestus ardor; & pronuper atrox odontalgia jungebatur, cum dejecto protinus appetitu. Quum igitur vereatur generosa mulier, ne partim febris illa denuo recrudescat, & habitualis fiat, partim convulsivæ artuum motitationes in ipsam tandem degenerent epilepsiam; anhelat salutare consilium, & ab his molestiis liberari cupit.

CONSILIUM MEDICUM.

G Ravium, quæ foeminam generosam ultra semefire tempus immaniter tractarunt, afflictionum origo, procul omni dubio ingenti terrori, mœrorique, quem ex obitu carissimi conjugis percepit, debetur. Quum enim illa sanguine turgat, habitumque corporis spongiosum, vasis exilioribus instructum præ se ferat, & admodum sensibilis sit; facile omnino fieri potuit, ut a dictis animi pathematibus, sanguinis motus ab exterioribus ad internas potissimum corporis partes conversus, ejusque major copia ad caput, atque præcordia compulsa fuerit; unde pectoris oppressio, spiratio difficilis, anxietas, spasmodici, ac convulsivi motus suam trahunt originem. Hæc symptomata temporis successu majora utique sumserunt incrementa: namque dum iisdem spasmodicis motibus, naturale ventriculi ac intestinorum robur labefactatum, ciborum digestio vitata, atque saluberrimum se- & excretionum negotium fuit perturbatum; non mirum est, si flatulenti vapores in primis viis generati, collectique nimium distenderunt ventriculi ac intestinorum canalem; qua distentione factum est, ut perturbato humorum æquabili circuito, hi magis magisque ad interiora invitati, tantos tumultus, spasmodicasque totius corporis constrictiones induxerit. Accedit insuper trimestris menstruorum suppressio; ob quam humores impuri, scorbutici, molestiarum spasmodicarum nutritores magis increverunt; atque sine dubio purpureæ efflorescentiæ, ac irregularis febris causæ fuerunt. Quæ inopportuno forsan adstringentium usu suppressa, atoniam ventriculi intestinorum, atque viscerum tantam reliquit, ut tumores corporis œdematosi, & hypochondriaca symptomata, flatulentia, & insignis primarum viarum acrimonia denique exceperint.

Quum igitur generosa mulier, adhibitis novissime thermis Carolinis, ab inhe- rentibus adhuc adfectionibus penitus vindicari cupit: voti eam futuram spero

Hoffm. Consult. Med.

compotem, si sequentem in usum vocaverit medicationem. Primum quidem operæ erit pretium, bis quotannis, vere scilicet, ac autumno phlebotomiam in pede, interjecto vero tempore ter scarificationem administrare. Deinceps in confortando ventriculo pariter, ac universo nervorum genere, insignem præstabit utilitatem infusum theiforme, quovis mane sorbillandum, quod ita paratur; Recipe herbæ melissæ, betonicæ, veronicæ, salviæ ana manipulum unum, summatum millefolii, florum anthos ana pugillos quatuor, corticum aurantium recentium drachmas duas, anisi stellati drachmam unam & semis, Inc. M. D. Ut quoque sordes tam ex humorum massa, quam primis officinis expurgemus, flatuum proventum impediamus, & sanguinis per abdomen circuitum promoveamus; egregie inservient pilulæ mæx balsamicæ, quæ alternis hebdomadibus per binos successive dies vesperi, numero quatuordecim capiantur, sumta sequenti mane salis mei aperitivi drachma una. Vespertino quoque tempore crebro usurpanda sunt pediluvia, ex aqua fluviali, floribus chamæmeli & cineribus clavellatis confecta, tepidiora, immixtis paullo profundius pedibus. In sopiendis vero ac discutiendis, quæ a flatuum retentione propullulant, molestiis, non præsentius ac efficacius erit remedium, quam clysteres ex decocto avenæ, floribus chamomillæ, cymini, sale communi & oleo chamæmeli concinnati. Et quod denique victus attinet rationem; cibos acidos, flatulentos, potus spirituosos, corporis, & maxime extremorum refrigerationem, nec non animi fortiores commotiones, omni studio vitare oportebit.

C A S U S CXXXVIII.

De affectu spasmodico ex relicta generis nervosi debilitate, cum ischuria & apoplexia conjuncto.

H Onesta mulier, quadraginta annorum, tēperamenti phlegmatico-san-

N n 3 gui-

guinei, habitus corporis spongiosi, sanguine abundans, & ad affectus animi valde proclivis, quatuor abhinc annis menstruorum passa cessationem, &, cum præterea vitæ sedentariæ nimis indulgeret, ab eo tempore, tam calculosis, quam aliis, iisque gravioribus confictata est adfectionibus. Namque primum per tres annos atroci manuum pedumque spasmo, præcordiorum anxietate, & spirandi difficultate cruciata, venam tundendam præbere cœpit: tumque his molestiis tormenta a calculo illata, ipsaque calculorum mictio jungebantur. Verum quatuor circiter jam effluerunt hebdomades, cum iterum dextri lateris doloribus prehenderetur; quos a calculo derivans, anodyno-antispasmodicis oppugnavi remediis. Hæc vomitu rejecta iteravi eo effectu, ut dolores quidem prorsus conquiescerent; hos vero pertinax exciperet ischuria, qua intra nycthemeron ne guttulam quidem urinæ reddere valebat. Datis pilulis laxantibus, tincturaque tartari, liberum urinæ restituebatur iter, sed, qui junctus erat, artuum spasmus, cum inspiratione angusta, & loquendi difficultate, per quinque adhuc dies insistebat. Tum melius habere visa, elapso vix triduo, tanta subito faucium, atque maxillarum constrictione prehendebatur, ut, rationis usu quidem integro remanente, nec os aperire, nec deglutire, nec loqui potuerit. Me absente, perterriti adstantes, chirurgum accersi, & octo cruoris ex tuis in utroque pedum venis uncias detrahi curant: quo facto prorsus evanescabant cuncta symptomata, & incolumis ægra in conclavi jam obambulare incipiebat. At vero, transactis circiter sex horis, idem paroxysmus, priori longe atrocior, cum plenaria loquendi impotentia recrudescebat: in quo reversus ego clysmata emollientia non minus ac antispasmodica ano infundi jubebam; ex quibus sublevata, placido per noctem fruebatur somno.

Postridie hora prima pomeridiana præter omnem spem, ac opinionem in paroxysmum incidebat epilepticum; quo bre-

vi tempore finito obdormiscebat, & expergefacta, omnium spasmodum otio gauderebat. Sed vesperi hora sexta, rursus atrociter invadebat spasmodica faucium, & musculorum maxillarum constrictione; quæ sinistra manus atque pedis plenaria comitabatur paralytis. Postridie circa meridiem hæ partes, naturalem movendi potentiam recuperabant quidem; at dextrum latus penitus resolutum, & motus expers deprehendebatur. Quum igitur ob impeditam deglutitionem interna non propinari potuerunt medicamina; externis pugnatum est nervinis, ex spiritu vini camphorato, salis ammoniaci, & cornu cervi paratis; quorum collo, maxillæ atque nuchæ illitorum ope, relaxati harum partium spasmi, interiorum remedium usum permittebant, hisque adhibitis, cum somno & appetitu, integra redire videbatur sanitas.

De hoc morbi triumpho gavisæ ægrotans, elapso biduo, hora undecima nocturna ex improvviso in epilepticas recidebat adfectiones, quæ duodecim vicibus invadentes, cum junctis deliriis per totam noctem sæviebant; alteroque mane cessabant, & datis, quæ abs re judicavi, remediis, plane silebant. Tum valebat per decem circiter dies; at his circumactis pristina ludi cœpit scena. Namque post dolorem gravativum, atque distendentem, qui hora sexta matutina subito ad sinistram irruebat latus, gravi rursus corripiebatur icuria. Hæc, laxantium ac tincturæ tartari vim eludens, cum convulsivis motitationibus, atque tractionibus artuum, capitis, maximeque oris, & temporum stipata, ad hunc usque diem, qui nonus est, inhæret absque doloribus. Et cum præterea nausea, mucique paucissimi laboriosæ jungerentur vomitiones, suspicabar calculum in cavitates renum hærentem, atque rebellem hanc lotiis retentionem, a pertinaci renum vesicæque spasmo derivabam. Quare non nisi antispasmodicis medicinis, clysteribus emollientibus, balneis, pulveribus anodynis, linimentis, fortibusque ad pubis & lumborum regionem inunctis, non omisis laxantibus, usus fui. Sed omnium effectus erat irritus; & quan-

quantum clysteres atque laxantia insignem feri quantitatem secum ducerent, lotique aliquale stillicidium cum euphoria procurarent; at tamen libera nondum restituta est mictio, & recensita superius symptomata, cum languore totius corporis, heri mirum in modum incresebant.

Interim cum nullus nec dolor, nec tumor, nec ponderis sensus, in pubis ac renum percipiatur regione; & ipsa vesica ab omni lotio, atque labe vacua videatur: nullum quidem mihi superest dubium, quin in renibus omne hareat vitium. Verum anceps adhuc sum, num malum calculo renali, ane potius plethoræ, & hinc pendenti nimie venarum emulgentium repletioni debeatur? Ad calculum, omnem hactenus curandi intentionem direxi; sed cum omnia medicamina in cassum data fuerint, parum abest, quin solam accusarem plethoram; & ad hanc imminuendam, venam de novo tundi curarem; maxime quum prior venæsectio, in ipso spasmorum paroxysmo, inopportune fuerit instituta. Quicquid sit, serum in renibus retentum, jam omnino ad massam humorum retrocessisse arbitror; & illud ne nimia quantitate ad caput vel pectus delatum, repentinam aliquando suffocationem, aut soporosos affectus inducat, purgantium ope eliminandum esse reor, præsertim, quoniam a laxantibus, hoc in gravi malo exhibitis, optime semper habuerit. De his vero, & illis prædiis, quæ profutura censes, tuum, vir Experientissime, flagito ac expecto consilium.

Epicrisis cum consilio.

Peculiaris & rarior hæc morbi historia, multa exhibet momenta, quibus quædam debetur animadversio. Primum quidem ea, quæ quotidiana experientia innotuit, confirmatur observatio, quod scæminæ, sanguine plenæ, vitæque sedentariæ addictæ, post mensium cessationem, quæ anno circiter ætatis quinquagesimo fieri solet, maxime, si venæsectiones omittant, doloribus calculosis, varisque generis spasmis corripiantur:

quæ cruori tam per vasculosam renum substantiam, quam reliquas partes ac viscera, difficiliter progredienti, inque iis stagnanti, in acceptis referendi sunt.

Singularem subinde attentionem meretur contumax illa urinæ retentio, quæ per multos dies laboravit agrotans. Solent plerumque hoc morbi genus a binis derivare causis; nempe vel a spasmodica uretherum constrictione, vel ductuum urinariorum obstructione; sive per calculos, sive materiam mucosam, tenacemque facta: addiderim adhuc tertiam, quæ in nimia relaxatione vel atonia tubulorum renalium, atque uretherum consistit. Namque perpetuæ instar regulæ tenendum est, omnes ductus, & canales, qui secretionibus humorum serviunt, veluti sunt biliferi & urinarii, pollere motu constrictorio & dilatatorio, qui in canale intestinorum, peculiari nomine peristaltici motus insignitur. Possunt igitur hi ductus & vehementi spasmum nimium constringi, & atonia relaxari; utroque vero modo, nihil fluidi transmittunt: quemadmodum idem observamus in intestinis, quibus, vel nimis strictis, vel nimis laxis existentibus, nulla per alvum succedit excretio. Pari ratione cum urinæ suppressione, quam ischuriam vocant, comparatum est: quæ sicuti a remediis opiatis, inopportune usurpatis excitari, ita ab iisdem, si causa in vehementi spasmu fuerit sita, debellari potest. Quæ cum ita sint, facile adparet, nostrum, de quo sermo est in lætissima scæmina, morbum ab atonia canalium, quæ urinam secernunt, per anodyna & dolores sedantia medicamina, in affectu, qui antecessit, spasmodico propinata, inducta esse derivandum. Namque experientia docet, omnes nervosas partes, quæ spasmis ac doloribus affectæ fuerunt, his conquiescentibus, retinere quandam languorem & atoniam, quæ datis anodynis longe magis invalescit. Hinc quoque ratio patet, cur in præsentī casu, clysteres atque purgantia, irritando nimirum, & ad motum excitando partes relaxatas, majus levamen attulerint, quam cuncta &

emollientia, & antispasmodica. Neque raro adnotavi, urinæ retentionem ab ipsa vesica relaxata, ac nimium expansa, suam traxisse originem, quo in casu congrua purgantia, promovendo urinæ fluxum, semper operæ pretium fecisse deprehendi.

Non minus notatu dignum est momentum, quod nostra mulier spasmodicis, atque hysterice affecta fuerit motibus, adeo vehementibus, ut & fauces, & maxillarum musculos constringendo, sermonis pariter, ac deglutitionis facultatem destruxerint; quodve hi paroxysmi post affectiones, ut ita loquar, paralyticas, protinus redierint. Neque vero ab alia causa natales suos mutuuntur, quam ab humorum in nervosis ac membranaceis partibus, veluti sunt ventriculus & intestina, stagnatione.

Nec denique silentio sunt præmittendi insultus illi epileptici, brevi post venæsectionem invadentes, delirio stipati, & sponte evanescentes, insequuto subinde paralytico ac fere apoplectico affectu, mox quoque cessante. Vocari hæc epilepsie species mere spasmodica meretur, quæ supervenire observatur gravioribus ventriculi ac intestinorum doloribus, a quacunque causa, sive saburra acri, sive vermibus, sive etiam calculo inductis, & per consensum caput, membranasque cerebrum & spinalem medullam cingentes occupantibus. Tales morbi nisi cum insigniori seri in crebro extravasatione fuerint conjuncti, sæpenumero sponte remittere deprehenduntur: simul vero, more omnibus spasmodicis morbis solito, facile recrudescere, ac certas periodos servare conspiciuntur. Quamobrem spasmodicæ istiusmodi & epilepsie, & apoplexie, probe discernendæ sunt ab iis, quas adpellamus idiopathicas; siquidem hæ semper cum seri vel sanguinis extravasatione complicatæ, periculo haud vacant.

Quod autem attinet curationem ischuricæ, quæ adhuc cum insigni totius corporis languore infestat; phlebotomiam minime iterandam suasi, nisi forsitan ni-

mia sanguinis moles, vasorum plenitudo, & pulsus magnus, atque plenus id indicarent. Commendavi potius, ut usus enematum, quæ cum vino, paucisque guttulis olei juniperi, carvi ac therebinthinæ, nec non stimulo salino acuanda docui, continuaretur; & ter quotidie triginta circiter guttæ essentia succini cum tinctura metallorum, aut antimoni acri, & spiritu cornu cervi succinato mixtæ, ex aqua menthæ, aquæ simplicis nupta assumerentur. Collaudavi non minus juscula medicata, cum radicibus petroselinæ, cichorei, & asparago decocta; ac infusa theiformia, quæ radicem liquiritiæ, atque baccas juniperi totas haberent. Denique corporis refrigerationem, animi pathemata, & potus spirituosos, sedulo vitaret, injunxi. Atque his factum esse percepi, ut ægra egregie habere cœperit.

CASUS CXXXIX.

De affectu generis nervosi spasmodico, per Selteranas cum lacte curato.

DUOS & viginti annos nata virgo, temperamenti sanguineo-cholerici, animi sensibilibioris, corporisque tenerioris, sub recta victus observatione, ad decimum sextum usque ætatis annum, illibata gavisa sanitate, tum ex improvise asthma convulsivo prehebatur: a quo cum gravissimis symptomatibus, per novem hebdomades devexata, ope acidularum Egranarum con-
sanuit. Nihilominus tamen minus ab eo tempore varias ægritudines, utut leviores, passa est, quas omnes, divina favente gratia, concurrente forsitan exactiori diata, feliciter superavit. Quatuor autem abhinc mensibus, cum jam per aliquod tempus de capitis doloribus, sudoribus nocturnis, & molestis in sinistro latere sub hypochondriis puncturis, non nisi mutatum in lecto corporis situm statim excipientibus, conquesta fuisset, accidit, ut altero post solum lunare tributum die, gravi percelleretur terrore; unde dictæ molestiæ longe majora
fuerunt.

sumserunt incrementa. Consultus medicus varia exhibuit remedium genera; quæ nullam ferebant opem, tantum aberat, ut agra potius summam corporis sentiret lassitudinem, & lecto prorsus affixa, copiosis sudoribus, inquietudine, vigiliis, ciborum fastidio, artuumque doloribus, immaniter vexaretur. Dedit idem medicus pulverem, qui pulveris stomachici Quercetani, antihectici Poterii ana grana octo, tartari vitriolati grana quinque habebat, eumque singulis quatuor horis iterari iussit. Ab horum usu, cum ingentem nauseam, vomendi conatus, & intestinorum tormina percepisset; vim remedii potatione infusi theiformis, digitique in fauces immisione adjuturæ, ter vomuit, terque alvum dejecit. Sed posthæc singultu, capitis doloribus, æstu, inquietudine, ructibusque nidorosis, per tres integras hebdomades discruciatæ, alius medici opem imploravit. Is malum a fordibus acidis, ac viscidis, primas regiones obfidentibus subortum ratus, lene propinavit emeticum; tumque alternis diebus pulveres laxantes exhibuit, & ferum lactis, cum mannæ uncia una permixtum, singulo mane ad mensuram dimidiam potari iussit. Non minus horum usum, confortantibus atque stomachicis secundavit medicinis; sed morbus in dies magis exacerbatus increvit; & abhinc hisce potissimum notis se manifestavit.

Per intervalla bis, ter, quaterve die recurrentes patitur paroxysmos, qui sic se habent: Refrigescunt manus atque pedes, facies expallefcit, succedunt ructus copiosi, atque tum singultus, oppressio & anxietas præcordiorum, sensus infixi faucibus, vertigo, capitis dolores, æstusque vexant; pulsus fertur debilis, sed æqualis, spiratio paullo difficilior, at nulla tussis nec sicca, nec humida adest. Solvitur talis paroxysmus, per dimidiam circiter inhærens horam, vel insigni lassitudine; vel, præviis inquietudine, oscitationibus, atque pandiculationibus, desinit in profundum soporem, qui, elapsa hora, cum calore corporis, atque sudo-

re finitur. Notari vero meretur, quod si externi artus calorem naturalem retineant, paroxysmus longe sit mitior, atque brevior. Cæterum somno tranquillo, & integra ciborum cupiditate fruatur, neque vero cibis, nisi coctis facilibus ac nutrientibus vescitur; urina mingitur naturali similis, cum quadam nubecula; alvus iusto est segnior, & vix alternis respondet diebus; at si liberior fuerit, reddit multos flatus, atque mucum spumantem, tumque leviora observantur cuncta symptomata, ructusque parciore. Menstrua debito tempore, iustaque quantitate pariter, ac qualitate succedunt, & novissime sanguis per nares erupit aliquoties. Hodie demum adnotavi, paroxysmum subsultibus quoque convulsivis, & labii inferioris, & artuum stipari, atque ructibus explosis solutum fuisse.

Relatio mali, ejusque curationis.

IN hæc morbus hic, cum recensitis symptomatibus, ultra semestrem tempus; nec ullis expugnari potuit medicinis. Consultus tandem ego, ex præmissa historia, judicare quidem potui, malum ad affectus nervosi generis spasmodicos esse referendum; & pulverem illum, de quo superius mentio fit, neutiquam tam perniciosos edidisse affectus, quales ipsi novissimus imputare voluit medicus. At fateor, me exinde de vera causæ morbi, sicæ sede nondum satis certum fuisse redditum. Quare nec judicium meum interponere potui; sed commendavi dumtaxat, decoctum consuetum pro potu ordinario, pulveremque ac pilulas antispasmodicas, illum ex pulvere Marchionis, cinnabari, nitro, & castoreo confectum; has ex extracti florum chamomillæ vulgaris, summitatum millefolii ana drachma, corticis cascarillæ pulveris, fati drachma dimidia, extracti castorei, croci ana granis sex, oleique macis guttis quatuor paratas; hisque crebro interponi clysteres imperavi. Verum, licet hæc subsidia solamen tulerint miseræ, non tamen prorsus expugnare potuerunt malum;

lum; quid? quod illud brevi denuo invalesceret.

Quamobrem ipse tandem accersitus, coram inspexi egrotantem; & exploratis omnibus morbi momentis, percepi, eam juveni per aliquot jam menses esse desponsam, quem ardente prosequabatur amore. Paroxysmus intra nycthemeron me præfente sexies illam prehendebat, cum pallore vultus, pulsu celeriori, refrigeratione extremorum, spirandi difficultate, anxietate, vertigine, cephalalgia, doloribusque ac convulsivis fere artuum motitationibus; & sequuto sudore solvebatur. Ex his itaque judicavi, grave illud malum sola generis nervosi debilitate niti; & hinc pendente nervosarum partium spasmo absolvi. Hujus autem primam originem a gravi terrore, quo statim post menstruum fluxum percussa fuit, derivandam esse, eo certius credidi; quo magis quam plurima mihi innotuerunt exempla, quod terror enormioribus sanguinis profluviiis superveniens, istiusmodi produxerit affectiones. Neque dubium est, quin eas in nostra virgine adfectus amoris insigniter sustentaverit; & subinde tanta medicinarum, quas adhibuit, evacuantium, calefacientium, carminativarum, & spirituosarum farrago exacerbaverit. Idcirco commendavi curam lactis asinini; quod etiam cum dimidia fontis Selterani parte maritatum, atque tepescitum, mane ad mensuram integram, hora vero tertia pomeridiana dimidiam, per quinque hebdomodes potavit. Præterea quovis quinto die undecim pilularum balsamicarum deglutivit; & nonnunquam liquoris mei anodynii viginti guttas, vel pulverem antispasmodicum, supra descriptum assumpsit, conjuncto recto vivendi genere. Atque his factum est, ut penitus convalesceret, & brevi post, viro nupta, sanitate jam fruatur illibata.

CASUS CXL.

De affectu spasmodico, gravibus & multis symptomatibus stipato, cum consilio, an thermæ Carolinæ sint profuturæ.

Fœmina generosa, annorum triginta sex, insigni sanguinis & succorum mole prædita, ante quindecim annos febrem incidit acutam; sub qua, per decem fere septimanas cum continuo delirio infestante, tantus humorum ad caput fiebat raptus, ut hoc primum intumesceret, cutis funderetur, capilli defluerent, & tandem erysipelate afficeretur. Superata febre, ejus reliquias expugnatura, curationem, quæ per famem fit, in usum vocavit; sed ob varia, quæ intercedebant, impedimenta, haud ad finem perduxit. Ab eo vero tempore valetudinariam agere cœpit vitam: namque præter gravedinem, quam assiduam patiebatur, per intervalla, eaque crebriora recruduit capitis erysipelas, quod levius quidem, dextram malam dumtaxat, spatio exiguo obsedit, nunquam vero febrili commotione vacavit. Non minus dorso inhæsit molestus dolor, sub costis spuriis ad ventriculum excurrens, isque etiam in pectore tensivus, per certas tantummodo periodos, tota præcordia valde constrinxit: quæ tormenta, licet post thermarum Carolinarum potum fere debellata sint, nihilo secius per vices adhuc vexant, totumque dorsum semper est frigidum. Sex præterea jam effluerunt anni, cum iterum febre acuta, velut pectorali prehenderetur; quippe quæ non modo oppressione præcordiorum, sibilo ac stertore pectoris, verum etiam tam violenta tussierat conjuncta, ut sæpius sanguinem expueret. Abhinc varias in pectore sensit molestias; inque primis per novissimum biennium, vehementi agitur tussi, quæ a prævia titillatione quadam pulmonum excitata, matutino potissimum tempore, cum reiectione feri tenuissimi affligit; forbillato autem per proximum semestre.

stare appropriato infuso, longe jam mitior est.

Verum enimvero nondum omnium incommodorum vacuitate gaudet; sed spirandi adhuc vexatur angustia, sub ascensu per scalas, vel etiam silente feri e pulmonibus ejectione, admodum incremente. Adhæc frequens est alvi obstructio; & a fortiori ipsam egerendi nisu, tubercula suboriuntur in ano, ac nonnunquam sanguis cum fecibus excernitur. Notari meretur, hanc obstructionem, excipere præsertim mensium fluxorem, atque tumungi simul cæcas illas hæmorrhoides insigniter ardentes, totumque perinæum excoriantes.

Si menstrua instant, quod fere luna existente plena sit, antecedunt atrociora intestinorum tormina, & dolor gravativus in uteri vagina; tumque cruor spissus & ater, minori, quam olim, fertur copia. Junguntur etiam pedum, maxime sinistri, ad malleolos usque, insignis refrigeratio, quæ extra hoc lunare tempus, non nisi plantis pedum inhærescit assidua. Præterea hoc tempore horrendus ossis sacri dolor vexat, isque non raro ad regionem renum incumbit, a fortiori corporis motu, aut inclinatione ad terram exacerbatus; & in urina, ubi conquivit, sabulum cernitur rubicundum.

Non minus per intervalla subtristis evadit ægra, tantoque corripitur angore, ut nihil sit, quo possit erigi: accedunt puncturæ præcordiorum, cor maxime occupantes, cum sensu quodam renis sanguinis haud rite propulsi, qui instituto corporis vehementiori exercitio remittit. Nares perpetua grævedo obstruit; quæ, si in libero versata fuerit aere, mitior existit; quando vero in calefactis conclavibus commoratur, caput & internæ nares adeo constringuntur, ut nec aer, nec pituita has transire queat; jungitur aurium tinnitus, & animi cogitationes turbari videntur. Tandem, post pulveris sternutatorii, aliorumque remediorum usum, fetida, crassaque materia, puris instar emungitur, cum euphoria, sed brevi cessat hæc excretio.

Elapso proxime anno, hisce molestiis

jungebatur tensivus capitis dolor, tantaque vertigo, ut vix a lapsu, qui in dextrum præcipue latus imminerebat, sibi cavere potuerit; ac novissime pertinacissima denuo tussis, velut suffocativa, cum raucedine, & æstu præternaturali stipata, invadebat, perque totam noctem inhærebat, mane mitior. Sensit quoque olim magna manuum, sinistrique potissimum brachii tormenta, quæ hoc tempore remiserunt. Non raro atrocissimi capitis dolores eam discruciant, & sequuto vomitu, protinus cessant. Mane in faucibus, maxime circa uvulam, in exiguo quodam spatio, insignem acrimoniam & scitatem, cum deglutitionis impedimento sentit; quæ, excreato mucus, evanescit. Nonnunquam externis pectoris partibus inhæret ardens rodensque dolor, isque in dextro potissimum latere, cutim interdum in vesicam elevavit, quæ sanguinem fudit: ac denique tanta nares offendit acrimonia, ut semper fere sint excoriatæ. Et hæ sunt molestiæ, quibus eo usque premittitur misera, & quarum medelam anxie quarit: maxime vero doceri cupit, an iis expugnandis Carolinæ sint profuturæ.

Consilium Medici cujusdam.

EA valetudinis conditio, quam præ se fert generosa mulier, quamque morbi nomine insignire haud audeo, a nimia sanguinis & humorum mole, motuque inordinato, unice videtur dependere; & ab eorum inæquali per uterum, ob crebra puerperia male constitutum, circulatione primam repetit originem. Namque hanc ob causam cruoris excretio menstrua haud est sufficiens, nec respondet quantitati succorum, qui in toto continetur corpore; quare hi ad ramos hæmorrhoidales regurgitant, perque eos exitum affectant. Hic vero, quoniam deficiente naturali ad hunc fluxum dispositione non commode obtinetur, stagnat cuor non modo in iis, quæ proxime investiant anum, venis, & cæcas gignit hæmorrhoides; verum etiam in ramis hæmorrhoidalibus per os sacrum, atque

que dorsum ascendentes subsistit, eosque distendendo, atroces illos in dorso dolores progenerat. Sub hac stagnatione humores redduntur spissi, atque viscosi; & ob turgentes venas hæmorrhoidales, alvi quoque segnitie proficitur, quam in tali casu nec clysteres, nec purgantia referare sufficient.

His autem incommodis ut medeamur, duos potissimum scopos præfixos habeamus, necesse est; nimirum ut humorum nimiam molem primum imminuamus, deinceps illorum crassitiem attenuemus. Priori scopo venæsectiones, motus corporis, & tenuis victus facient satis; posteriori inservient decocta ex cremoris tartari uncia una cum dimidia, nitri drachmis duabus, sacchari uncis tribus, & flavedine citri cum sex aquæ mensuris parata, in vicem potus ordinarii large potanda. Nec alienum erit, hac præsertim anni tempestate, succum betulæ mane loco infusi theiformis sorbillare.

Quod attinet thermas Carolinas, cautiſſimus earum debet esse usus, ne enormiorem excitent per anum vel uterum hæmorrhagiam. Quare commendarem, ut solito parcius earundem sit potatio; ac vespere præcedente, clysteres ex eisdem aquis parati, ano infunderentur. Inservient præprimis ad resolvendum sanguinis coagulum, maximeque referendam lienis obstructionem: quem effectum ab acidulis quoque tepescentibus expectare licet; nec non a cibis tenuioribus, non nimis nutrientibus. Eodem scopo egregie profutura sunt balnea, ex aqua dulci tepidiora, quæ cutim relaxandi, & spissos succos attenuandi mirabilem vim possident; quorum etiam frictiones pertinent. Ad imminuendam sanguinis abundantiam profunt porro hirudines & scarificationes; sed nisi diæta tenuior accesserit, mox nova increſcet copia: nec denique ludetur opera, si æstivis mensibus serum lactis caprini adhibeatur. Hisce subsidiis ante omnia moles humorum erit imminuenda; atque tum aliis remediis, iis, quæ resistunt, symptomatibus obviam eundem.

Epicrisis cum consilio.

QUAM multis, magnis atque diuturnis morbis pateant subiecta, succorum plena, maximeque foemina, quæ naturæ sensibiliſſima, & spongiosa corporis sunt habitus, præter crebram experientiam, præsens quoque testatur casus, Ingens enim sanguinis, quæ in iis generatur copia, nisi iusto vigore per debita ac patula loca, quæ in sexu sequiori uteris plerumque, interdum etiam venæ hæmorrhoidales sunt, excernatur, protinus in utero, intestinorum, ac abdominis majoribus vasis stagnat, eaque distendendo, gravia spasmodica producit symptomata. Hisce vero non modo circulus succorum inæqualis redditur, sed illi quoque ad nobiliores partes, ad caput, præcordia, regionem lumbarem ac renalem majori compelluntur impetu, inque iis varia, ac non raro periculosa machinantur mala. Nulli autem occurrunt ferre morbi, qui tam facile in habitum ac consuetudinem degenerent, quam ejusmodi spasmodici: quanquam enim in plethoricis subiectis primario, a cruoris abundantis stagnatione natales suos mutantur; attamen, si diutius duraverint, utut remota illa stagnatione, a leviori causa, errore diætæ, aere frigido, humidoque, cibus flatulentis, calidioribus, animique affectibus, facillime revocantur; multumque negotii medico perinde ac agrotanti facessunt. In primis vero obnoxia sunt hisce habitualibus spasmodorum recidivis illæ foemina, quæ præter habitum corporis spongiosum, atque temperamentum sanguineum, diætæ erroribus indulgent, & vescuntur alimentis, quæ vel genus nervosum debilitant, & ad anormales motus disponunt, vel criticas sanguinis per uterum excretionem remorantur. Molle siquidem hoc hominum genus plerumque pomis, acetariis, placentis, dulcibusque cibus delectatur, parco utitur potu, aut hunc frigidiorum in corpus calefactum ingurgitat, vitam amat sine motu desidem, somno iusto diutius indulget, corpus vestimen-

mentis compressoriis paullo arctius includit, & ad vehementiores animi affectus, terrorem, mœrorem, tristitiam, quin non raro diuturniorem, depascentemque amorem proclive deprehenditur.

Quæcunque ex his causis in nostra concurrant ægrotante, satis est, eam nimis abundare humoribus, & ab horum irregulari circulo cuncta, quibus premitur, pullulare symptomata. Neque enim ulum est dubium, quin partim capitis erysipelas, quod cum acuta febre complicatum, quindecim abhinc annis passa est, partim febris illa pectoralis, paucis post annis infestans, soli sanguinis abundantia, & inordinato circuitui debeantur. Quum autem ejusmodi affectiones eas, quas obsederunt partes, valde debilitant, earumque robur adeo labefactant, ut sub quavis vel levissima occasione humores in illis subsistant, ac pristinos resuscitent affectus, ratio facile patet, cur in nostra erysipelas faciei, gravedo, tussis & asthmatica pectoris adfectio sæpius recruduerint, & adhuc molestias creent. Reliqua, quæ in imo ventre tyrannidem exercent symptomata, veluti sunt tormina intestinorum, dolor gravativus in uteri vagina, alvi segnities, tormenta ossis sacri atque renum, & hæmorrhoides cæcæ, utique ab inæquali humorum per viscera abdominis progressu, & sanguinis in uteri & hypogastricis vasis stagnatione suos mutantur natales.

A quibus malis cum liberari cupiat generosa matrona, nihil sane est, quod ipsi convenientius judicarem, quam ipsas thermas Carolinas, binis successive potandas annis: quippe quarum vis, in spasmodicis affectibus, omnium remediorum virtutem longissime superat. Generationi notari oportet, thermarum internum usum, personis, quæ sequioris sunt sexus, magis esse accommodatum, quam quidem acidulas: hæ enim, si quid adjuvamenti inferre debent, calefactæ sint, & cum externo balneorum Tœpicensium usu conjungantur, necesse est. In nostro casu eo certius emolumentum ab usu Carolinarum spondeo, quo insignius inde levamen jam antea percepit ægrotans.

Tantum enim abest, ut hæ thermæ, juxta Medici, cujus judicium præmissum est, sententiam, quam refutare instituti mei ratio nequiquam exigit, ad violenta & vehementiora remedia sint referendæ; ut potius, longa experientia edoctus, tutissimas eas pronunciare, & natura quoque debilioribus, sæminis, junioribus, quin & gravidis secure commendare queam; maxime si sub regimine prudentis medici adhibeantur. His ergo sub decenti victu usurpatis, si quicquam molestiarum adhuc restiterit, quæ abs re futura sint, docebo.

C A S U S CXLI.

De affectu spasmodico in femina, cum consilio, quanam post potum thermarum ex usu sint.

M Atrona quadraginta novem annorum, subpinguis, & spongiosi corporis habitus, decimo sexto ætatis anno, menstrua primum profundere cepit, sequenti viro nupsit, vigesimoque sexto primum exclusit partum, qui simul ultimus fuit. Tribus autem abhinc vicibus, sub falsa imprægnationis spe, per tres semper menses haud persolvens lunare tributum, his elapsis, cum enormi cruoris per uterum profluvio, excrevit rudem, carneamque massam. Per novissimum triennium menstrua ab ordine naturali recesserunt; siquidem mox per unum alterumve mensem suppressa fuerunt, mox justo copiosiori quantitate promanarunt; & per proximum trimestre albus comparuit fluor. Quare non sine levamine hætenus ter quovis anno venam secandam, cutimque singulo mense scarificandam præbuit; detractumque sanguinem semper invellit cuticula quædam. Neque tamen minus valde infirma fruitur sanitate: alvus segnis est, & vix omni biduo, vel triduo responder, assidui vexant capitis dolores, nervorumque cervicis distractiones; crebræ adfigunt præcordiorum anxietates, cordisque palpitationes, quæ, si forsan ad sinistrum latus decubuerit, cum suffocationis metu invalescunt, adpe-

adpetitu fruitur avidiori, sed sumtis epulis, dolor gravativus in ventriculo percipitur, ciborumque languidior concoctio. Præterea duodecim abhinc annis, in sinistro abdominis latere prope umbilicum, tumor cum dolore, ardoreque adparuit, & post quatuor hebdomades, excreto per alvum multo pure, in abscessum degeneravit: quo loco ad hunc usque diem ingentem dolorem, maxime si retinentur flatu, persentiscit. Paucis post annis vultus intumuit, junctis æstu febrili, capitisque doloribus; qui tumor, sanie per nares profusa, evanuit quidem, sed insignem memoriæ debilitatem reliquit. Denique per aliquot annos calculo laboravit, multosque per intervalla ex utroque renum excrevit lapillos, præcipue post thermarum Carolinarum usum, quas elapso anno potavit. Ab harum vero potatione filierunt hi dolores; sed in eorum locum pedum oedematofus successit tumor. Contra has igitur affectiones, tuum, Vir Excellentissime, efflagitat consilium.

CONSULTATIO.

EX his, quæ de infirma mulieris generosæ valetudine, mecum sunt communicata, probe ponderatis luculenter dispalescit, omnes, quibus sollicitatur, adfectiones a nimia sanguinis ac humorum mole, tardiorique per vasa, quæ exilia sunt, & ab incumbente multa pinguedine comprimuntur, circuitu proficisci. Hinc enim non solum partium serosarum & excrementitiarum conveniens per debita emunctoria secretio ac excretio, verum etiam ipsa cruoris per uterum evacuatio, accedente præsertim ea ætatis periodo, qua cessare solent menstrua, nec legitime, nec vegete satis succedere potest. Idcirco irregulares humorum motus suboriuntur, hique majori copia ac impetu ad partes superiores, dorsum, caput & præcordia compelluntur, qui, earum regionum vasa nimium distendendo, dolores dorsi, lumborum, atque capitis, cordis palpitationes & anxietates machinantur.

Atque non vanus profecto est metus, ne ex hisce vitiis successu temporis cachexia, hydrops, quin & apoplexia subnascatur: quæ mala, ut præcaveantur, ac præsentia debellantur, eo dirigendi sunt curationis nervi, quo sanguinis abundantia imminuatur, circulatio promoveatur, & stagnationes discutiantur. Quibus satisfactorius scopis, phlebotomia & scarificationem, more hucusque solito, continuari jubeo; & adhibitis salutari consilio Carolinis fontibus, ea in usum vocanda suadeo medicamina, quæ alvum leniunt, stomachum roborant, vim digestivam instaurant, & transpirationis successum facilitant. Egregiam hoc nomine præstabit virtutem pulvis aperitivus, & præcipitans, sequentem in modum parandus: Recipe lapidum cancrorum unciam unam, arcandi duplicati unciam semis, nitri depurati drachmas duas, olei de cedro Italici guttas sex. M. F. pulvis, cujus drachma dimidia, ex aqua vino nupta, quovis tertio die, vel brevi ante epulas, vel circa somni tempus capiatur. Deinceps collaudo usum Elixirii stomachici, quod sic componitur: Recipe radices gentianæ rubræ unciam unam, herbæ cardui benedicti, corticum aurantium, salis tartariani unciam dimidiam. M. infundantur cum mensura dimidia spiritus vini Rhenani, & leni calore digerantur. Hoc remedii genus, quod ventriculum roborat, acrimoniam primarum viarum temperat, & alvinam excretionem secundat, ad sexaginta guttas vel mane ex infuso calidiori, vel vespere assumi potest.

Non minus ad promovendum æqualem humorum progressum, eorumque adfluxum a pectore derivandum, non contemnendum effectum possident pediluvia ex sarfuribus triticeis, sale communi, cineribusque clavellatis paranda, & vespere adhibenda. Omnis quoque cerevisia, maxime lupulata nocet, cujus vicem commodè explebit decoctum ex radice scorzonæræ, sarsaparillæ, semineque sceniculi confectum. Et si denique alvus fuerit obstructa, missis, quæ noxia sunt, cunctis purgantibus, eam

per sal Anglicanum, pondere dimidia unciae ex aqua capiendum, hausta desuper larga infusi calidioris quantitate, referare oportebit.

C A S U S C L I I.

De variis pathematibus spastico-hysteriis cum corporis consumptione.

Celissima Princeps, temperamentum melancholici, corporis gracilioris, aetatis viginti trium, tempore pubertatis matrimonium contraxit, in eoque sine prole vixit. Multis potius, durante hoc conjugio, pressa fuit & timoribus, & terroribus, cum vitae nonnunquam periculo conjunctis. Dum enim aliquando una cum marito in curru veheretur equi fugam arripuerunt, laxatissime habebis, & praecipitante curru, metus erat, ne una cum lectissimo marito fati cederet. Evaferunt equidem, quae Dei est gratia, uterque ab hoc gravi periculo; sed nostra cordis tremorem, vel potius palpitationem, vultus pallorem, & angustias praecordiorum retinuit. Ab his, ut vindicaretur, choreae institutae fuerunt, aliaeque muliebri sexui familiaria solamina: at nullum ex omnibus percepit levamen, tantum abest, ut sequuto post aliquot mense dilectissimi mariti variolis extincti obitu, pejus habere coeperit. Hinc enim longe plura propullularunt symptomata; siquidem accedebant vertigo saepius recurrens, dolores stomachi, ejusque tensiones, menstruum parcius fluxus, & lassitudo quadam, totum & musculorum & nervosorum partium genus occupans, adeo ut sese vix pedibus sustinere posset. Interim ad secundas transiit nuptias, inque his filium peperit unicum; nihilo secius autem perdurarunt recensitae calamitates, quin accedente primorum matris, & brevi post dilectissimi filioli, qui trimulus erat, morte, majora in dies sumserunt incrementa. Accessit demum muliebris fluor, modo albus, modo ad flavum vergens colorem, cum frequenti membrorum languore, quo ingravescente, lecto affi-

gi tenetur: ipse hic fluxus, promanantibus mensibus, per quatuor vel quinque dies cessat; hisque rursus cessantibus, denovo prorumpit. Sub finem defluxae aetatis cum in Italiam redisset, in duplicem incidit tertianam, cum capitis, stomachique dolore conjunctam; quae unius mensis spatio profligata, tamen recurrit per intervalla, & tandem usu tincturae Chinae de China, aliorumque amarorum, exspiravit, relictis semper iis, de quibus sermo fuit, symptomatibus. Rerum non naturalium exactam servat rationem, nisi exceperis, quod animi affectibus nimium indulgeat, eosque potius occultos foveat. Ceterum, licet toto vitae suae tempore parum carnosa fuerit, jam tamen sensim sensimque emaciatur; pulsusque arteriarum mox justo frequentior, mox vero aequalis, simul vero durus fertur.

Haec est morbi, symptomatumque, quibus Celissima Princeps premitur, idea; quorum explicationem pathologicam lubens omitto, tuamque, vir celeberrime, exopto sententiam. Haud vero silere debeo, me semper de spissitudine humorum judicasse, & eos curandi scopos habuisse praefixos, ut humores attenuentur, & mensium fluxus ad naturalem statum redigatur. Terrores enim, timores, atque mœrores tonum partium exteriorum constrixerunt: hinc sanguis ad interiora congeritur, nec aequali progressu ubique distribuitur. Unde non mihi mirum videtur, quod serenissima Princeps pallorem, & praecordiorum angustiam patiat, quod sanguis magis magisque spissescat, non legitime depuratur, non nutriat, corpusque sensim contabescat. Fluor albus, quamvis sit excretio, qua natura saepissime mensium defectum supplet, attamen in praesenti casu altioris videtur indaginis, quoniam insignem virium languorem, aliasque affectiones habet comites.

Quod attinet curationem, commendarem primum pilulas, ex pilulis Mustano familiaribus, extractis hellebori nigri, artemisiae, matricariae, betonicae, hypericonis, bellidis minoris, cinnabari

nativa, castoreo, extracto visci quercini, magisterio corticum ovorum, oculis cancerorum, ossibus sepia, & balsamo de Dopaiva compositas; quas sibi proficuas deprehendit serenissima mulier. Deinceps descenderem ad usum decocti, ex sarsaparilla, radice china, rasura eboris, lignorum lentisci, visci quercini, glycyrrhizæ, & hordei, addita carne vituli, parati; quod mane per triginta dies cum viperarum carne præberem. Uterer etiam sero lactis caprilli, herbis balsamicis, & cichoraceis alterato, & secundum artem in balneo Mariæ destillato; & denique in lacte asinino totam curationis spem reponerem.

Diebus canicularibus proponerem thermas Masini, quæ optimæ sunt, tam pro usu balnei, quam potus, ad tonum stomachi, aliarumque partium restituendum & roborandum, cujus beneficio concoctio alimentorum, succique chylosi per corpus distributio fiat. Nec alienam contra fluorem album crederem injectionem alicujus decocti balsamici cum pulvere Vern. ab Helvetio descripto: phlebotomiam vero, ob corporis gracilitatem, viriumque imbecillitatem, haud ordinarem. In rebus non naturalibus optimum semper servabitur regimen: & ab his cuncta fausta auspicio. Mediolani, VIII. Calend. Aprilis 1724.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Intellexi ex communicata mecum historia morbi, quæ disruebat Celestissimam Principem, cujus jam novi constitutionem, ægrotudines, atque quam hisce profuturam censeat celebris quidam medicus medelam. Fateor, ea medicamina, quæ proposuit laudatus medicus, ita comparata esse, ut ea minime noxia prædicare possim: vix autem crediderim, quod tanta illorum farrago ægrotanti sit profutura. Mea potius sententia paucis remediis adgrederer curationem; nec alias haberem intentiones, quam ut robur ventriculi ac inte-

stinorum restaurarem, vimque concoctricem ita roborarem, quo legitimus ac spirituosus generaretur chylus. Quem si impetraverimus, reliqui quoque succi fient benigni, eorum circulus reddetur æquabilis, & omnes excretiones legitime succedent; hinc vero cuncta, quæ morbosa sunt, symptomata sponte remittent. Nec dubito, quin iis scopis potituri simus, si hac potissimum incedemus via. Mane in lecto adhuc constituta ægrotæ propinarem decoctum, ex pullis gallinarum, carne viperarum, radice foeniculi, asparagi, cichorei & petroselini paratum, quantitate mensuræ dimidiæ. Sub epulis ex ultimo haustu, nec non hora quinta pomeridiana exhiberem quadraginta guttas Elixirii stomachici, quod sic habet: Recipe extracti cardui benedicti, centaurii minoris ana unciam semis, corticis china, aurantium recentium in pulveres reductorum ana unciam, salis tartari drachmas sex: affunde vini Hungarici, vel Canariensis libras duas, digerantur. Præstans enim est, qua in roborando ventriculo, absorbenda acrimonia, & discutiendis flatibus, hæc essentia pollet, efficacia. Non minus ad leniendam alvum, & humorum ebullitionem consopendam, bis quavis hebdomade, ex aqua vino nupta porrigerem drachmam dimidiam pulveris sic parandi: Recipe lapidum cancerorum unciam semis, focularum aronis, succini præparati, tartari vitriolati, nitri purificati ana drachmam semis, corticis cascarillæ grana duodecim, olei de cedro guttas quatuor. M.F. pulvis.

Hisce per quatuor circiter hebdomades usurpatis, binas hebdomades transigere suaderem usu balnei ex aqua dulci & lacte parati, cui matutinis pariter ac vespertinis horis erit insidendum, atque huic remedio subjungerem denuo supra dictam medicationem. Quæ cuncta, nisi adhuc votis satisfecerint, tandem collaudarem curam lactis asinini, sub integra animi tranquillitate, & crebra corporis exercitatione peragendam; ac denique loco potus ordinarii,

narii, vel acidulas, vel aquam puram fontanam, cum vino mixtam substituerem. Nec ullus dubito, quin, si placuerit Celsissimæ Principi, commendata in usum vocare medicamina, exoptatam inde sit recuperatura valetudinem; quam Deus fartam testamque reddat, ex animo precor.

C A S U S CXLIH.

De malo Spasmodico flatulento.

Verbi divini minister fidelissimus, ætatis consistentioris, temperamentique cholericæ melancholici, vera olim melancholia, & molestissima hemerania discruciatu, sed ab hisce vitiis, ope acidularum Egranarum vindicatus, multas jam patitur affectiones, quarum hæ sunt potissimæ: Pectus continuo pressionis sensu afficitur, cui noctu interdum tanta junguntur tensiones, ut sedendo spiritum trahere oporteat, præsertim cum spiratio per se sit difficilior, & sub adscensu per acclivia magis angusta fiat. Alvi pertinax urget obstructio, & status maximas distensiones pariunt, summamque cum asthma præcordiorum anxietatem, & ut verbis illustri HOFFMANNI *diff. de Medicin. Select.* pag. 11. utar, primas vias habet sensibilibissimas, unde & anxietatum, spasmodorum, flatuumque ingens apud eum est proventus: quæ cuncta symptomata, cum autumnali pariter, ac hyemali tempore sint mitiora, ab æquinoctio vernali insigniter exacerbantur.

Præterea mens etiam afficitur, gravibusque ac anxiiis nonnumquam terretur ideis, quas statim incredibilis angor perhorisque tanta constrictio sequitur, ut sermonis impedimentum accedat, sudoresque frigidi jungantur. Ab epulis sentit faucium constrictioem, tumque non modo sermo fit difficilis, verum etiam tantus manum occupat torpor, ut vix valeat scribere. Quod notabile est, accedente coryza, vel erysipelate faciei, cuncta hæc symptomata egregie miti-

Hoffm. Consult. Med.

gantur. Plurimi medicorum accusant passionem hypochondriacam, & eorum quidam acido austero spiritus turbanti, figentique malum adscribit. Alii obstructioni pectoris scorbuticæ causam tribuunt; & quidam morbum complicatum ex scorbuto & malo hypochondriaco suspicantur. Mox sanguinis ad pectus congestionem crepant; mox nimis subtilem, ac volatilem spiritum, atque biliosi succi temperiem allegant, & inde tam subitam vocis interceptionem, motuumque a leviori causa anomalam deducunt. Cui quoque sententia, ipse ægrotans addit calculum; atque, præter cerevisiam, quam bibit, spissiore, ventriculi debilitatem horum malorum esse nutritorem arbitrat. Namque, si cibos coctu difficiliores, aut vinum austerrimum assumeret, protinus cum ineffabili angore, insignem pectoris oppressionem patitur; sed si vescatur alimentis, quæ boni sunt succi, ab omnibus liber est passionibus. Uti non minus suevit aquis destillatis, iisque vinosis, menthæ, melissæ, sceniculi, rosarum atque cinamomi; hisque causam constrictionis, quæ post pastum laryngem obsidet, attribuit.

Neque vero cuncta ferre potest remedium genera; siquidem a calidioribus, carminativis, pectoralibus, volatilibus, martialibus, herbis acrioribus, veluti sunt trifolium fibrinum, absinthium, salvia &c. opiat, castorinis, cinnabarinis, tartarisatis, atque pulverulentis male habet. Post calidiorum diaphoreticum usum, ulcera in pedibus effloruerunt; nec venarum in pedibus incisiones solamen tulerunt. Ex cibis abhorret dulcia pariter ac acida, tanquam insensu ipsi, & potius amarulenta v. g. cichoreum cum jusculis &c. cum fructu adhibet. Contra vero amica ipsi videntur remedia temperate calefacientia, confortantia, humectantia, & sedativa, maxime liquoris anodynæ mineralis usus; & insignis sentit adjuvamentum, ab olei rosarum, citri, millefolii, aurantium, ad duas tresve guttulas sumtis.

CONSILIUM.

Cuncta, quæ Viro summe Reverendo infesta sunt, symptomata, meo quidem arbitrio, a vitio & spasmodica constrictione, ut totius nervosi systematis, ita maxime septi transversi, ventriculi ac intestinorum proficiuntur, & jam in habitum, ac consuetudinem transisse videntur. Inde enim alvi obstructiones, pectoris assidua oppressiones, ægra spiratio, præcordiorum anxietas, & constrictiones asperæ arteriæ, cum vocis interceptione, suos mutantur natales. Proximum vero, quod ex spasmodicis stricturis resultat, incommodum, est intestinorum molesta contractio, qua nec excrementis, nec flatibus liber permittitur exitus: quamobrem hi regurgitant ad superiora, & non solum ventriculolum distendunt, ideoque descensum septi transversi impediendo, difficultatem spirandi adaugent; verum etiam comprimendo sanguifera imi ventris vasa, succos vitales ad caput majori quantitate compellunt, qui difficilius per cerebrum progredientes, variis, gravibusque ideis, & nimio mentis angori causam præbent. Præterea ex spasmo primarum regionum suboritur vitium concoctionis, chylicationis, & consequenter sanguificationis: hinc sanguis generatur impurus, salibusque scorbuticis scætus, qui nervosis partibus perennem spasmorum materiam suppeditat, earumque nutritionem destruit: qui etiam crebrarum exulcerationum, atque erysipelatum causam præbet.

Neque vero adeo invaluisse arbitror hæc vitia, quin medelam admittant; sed credo, fore ut debellantur, si his æger utatur remediis. Primum quidem cerevisiam, quam sibi inimicam deprehendit, prorsus omittendam, & ei hoc decoctum substituendum esse puto: Recipe rasuræ cornu cervi, radicis scorzonæræ ana uncias tres, sarsaparillæ uncias duas, radicis cichorei unciam, feminis sceniculi drachmas duas. Conc.

& dimidia cum binis aquæ mensuris per horam dimidiam sunt decoquenda. Deinceps operæ pretium facient pediluvia, ex aqua fluviali, forfuribusque triticeis parata, quibus, tepidis tantum, vespere immittantur pedes. Brevi ante epulas, & si anxietates invalescant, assumantur ex aqua chamomillæ, vel acaciæ, viginti guttæ mixturæ antispasmodicæ, quæ ex uncia dimidia liquoris anodynæ & drachma una balsamivæ concinnatur; neque minus liquoris dicti triginta guttæ, alternis diebus circa somni tempus ex commendato decocto capiantur; & his quavis hebdomade, cum pulvere præcipitante alternentur.

In primis vero alvi habenda erit ratio, ut semper conservetur lubrica; quo sine manna, pondere unius cum dimidia, aut duarum unciarum, vel in lacte caprino, si tulerit ventriculus, vel in jusculo avenæ tenuiori soluta, quovis decimo die sorbilletur; aut mane passulæ minores Corinthiæ comedantur. Ex alimentis proficua valde sunt juscula, cum radice cichorei, nasturtii, ac petroselinæ parata, vel etiam ex lacte confecta; quorum usui, si præsto sit acida primarum viarum saburra, præmittantur lapides cancrorum, pondere drachmæ dimidiæ assumendi.

Neque vero spem sefellit hæc curatio; siquidem ex adhibitis, quæ commendata sunt, remediis, tantum solamen expertus est agrotans, ut muneri suo absque molestiis fungi potuerit, & quum præterea Elixirii mei visceralis usum sibi haberet commendatum, sanitate jam fruitur illibata.

CASUS CXLIV.

De affectu spasmodico flatulento in persona serenissima, per lac asininum & Scleranas feliciter curato

QUum persona quædam serenissima, contra varias, easque graviores molestias, quibus usque eo male habetur, meum desideravit consilium & auxilium: hoc devota & submissa mente suppeditaturus, haud alienum putavi, ipsam morbi historiam præmittere. Est igitur gratiosissima Princeps annorum triginta, corpore tenerrima, strictior, multis nervis, exilibusque vasibus instructa, sed animo valde sensibilis, ingenioque vivacissimo prædita. Transacta sub exoptato a gravioribus morbis otio juventute; per decem jam annos, alvi obstructiones, flatuumque molestias patitur. Menstrua justo tempore, sed parviori copia feruntur; nulla ad sudorem est proclivitas, & ciborum languens appetitus. Somnus non reficit, & brevior est; si quidem ad mediam usque noctem, sub lectione librorum, protrahuntur vigiliæ, neque animus ab adfectibus, maxime majoribus liber est.

Per aliquot annos sæpius de torpore, ac languore totius corporis, artuumque dolore contusorio conqueritur; cui non raro præcordiorum anxietates, nausæ, quin ipsa animi deliquia junguntur. Regio ventriculi & hypochondriorum inflata, atque tensa adparet; & alvus nisi clysmatibus, vel pilulis polychrestis sollicitata, nunquam respondet. Corpus contabescit, & crebræ phlogoses, cum pedum refrigeratione vexant: quæ cuncta symptomata, instante menstruum fluxu, magis ingravescent.

Præterea pulsus plerumque languidus & tardior est: nonque raro tussis, coryzæ, aliæque catharrales adfligunt defluxiones; & elapso circiter anno, febre laboravit acuta exanthematica, cum diuturna tussi. Ceterum a quacunque corporis exercitatione, atque pere-

grinatione, nec non a venæsectione convenienti tempore celebrata optime habet; & ab usu thermarum vel acidularum, insigne semper percepit solamen. Contra medicamina calidiora exacerbant malum; & sopiendo humorum orgasmo, nihil est convenientius, quam pulvis precipitans nitrosus.

Quæ cum ita sint, cognitu facillimum erit, totum nervosarum partium, quæ sensationibus, motibusque perficiendis unice serviunt, systema valde debilitatum, & ad motus irregulares pronum esse. In primis autem robur ventriculi ac intestinorum, valde languidum atque destructum videtur: unde his partibus spasmi pariter ac flatibus distentis, nec ciborum legitima consociatio, nec debita chyli distributio, nec vegeta partium excrementitiarum per alvum excretio potest contingere. Quare cum noxii, flatulentique vapores, sufficienti exitu destituantur; illi regurgitant ad intestina superiora, atque ventriculum; hunc graviter distendunt: vicinosque non solum, sed quoque ob consensum remotiores nervos afficiunt, vellicant, & ideo nausæam, anxietatem, dolorem distendentem, ac inflativum ventriculi, ac hypochondriorum, quin totius corporis languorem & lassitudinem causantur. Neque mirum, hæc adfectiones quotidie augeri: siquidem non paucæ sunt causæ, quæ eas fovent, ac sustentant: quas inter pertinent corporis tenerior, animique sensibilior constitutio, graviora pathemata, parvior somnus, & nimis mentis intentiones, ac meditationes.

Non equidem negaverim, quin ejusmodi calamitates, si inveteraverint, & altas egerint radices, magnam medentis faciant molestiam, & diuturnam requirant curationem: attamen, cum serenissima mulier partim juniore fruatur ætate, partim viribus, nondum prorsus prostratis, nec omnem medicinarum vim respuentibus gaudeat, haud dubiam foveo spem, fore ut illis, quæ jam sum commendaturus, remediis, votis potiatur, perfectamque recuperet.

sanitatem. Tres nimirum præfixi mihi sunt curationis scopi, quorum prior respicit totius nervosi generis, maximeque ventriculi confortationem; alter flatuum remotionem, & alvinæ excretionis promotionem; & tertius æquabilis humorum circuitus restitutionem. Quibus satisfactorius indicationibus, primum commendo venæsectionem, medio intra menstruum fluxum tempore, cœlo existente sereno instituendam, & ter quotannis, nimirum mense Martio, brevi ante æquinoctium vernale, dein mense Septembri, circa æquinoctium autumnale, & denique ante solstitium mense Decembri repetendam, detractis semper quatuor vel quinque cruoris uncis. Prospiciendum vero probe erit, ut ante phlebotomiam alvus sit aperta, post eam autem omne frigus arceatur, cibique cocti faciliores, atque iuscula comedantur, ne vitietur transpiratio, & digestio labefacteretur.

Deinceps non præstantius in persanandis ejusmodi spasmodicis, flatulentisque, si diuturniora fuerint, malis, quidpiam fereprehenditur auxilium, quam aquæ minerales, tam interno, quam externo usu adhibendæ: quippe quæ non solum innata ipsis virtute, verum etiam vi exercitationum corporis, mutationum aeris, tranquillitatis animi, ejusque a minus gratis objectis abstractionis, quæ momenta cum tali curatione nunquam non conjuncta sunt, solantur miseros, his ægritudinibus adflictos; adeo ut verum omnino sit, quod dulcius & fructuosius ad ipsum fontem aquæ bibantur medicatæ. Quare suaderem, ut serenissima quovis vere ad fontes ejusmodi accedat; qui, cum diversis valde virtutibus, & effectibus sunt instructi, nec iidem in omnibus subiectis, atque morbis commendari possunt, in nostro casu tales eligendi sunt, qui nervis, quocunque fiat modo, non adversentur, sed humorum fluxilitatem, alviq; lubricitatem facili-
tent. Quo nomine interne acidularum Schwalbacensium potationem, externe balnearum, quæ vocantur *das Schlangenbad*, usum; aut utrique scopo fontes

Wisbadenses cunctis reliquis præferrem; Ipsa hæc curatio sub finem mensis Maii adgredienda, & ita adornanda erit, ut commendatæ aquæ per tres vel quatuor hebdomades sub convenienti regimine tepesactæ, potentur: & hora pomeridiana quarta, in collaudata descendatur balnea; quæ valde temperata esse oportet, ne exagitent sanguinem. Post balneum fricandi sunt artus, atque tum lenis in lætio expectandus sudor. Ceterum sub hac medicatione a reliquis medicaminibus abstinere licet, nec ullis uti opus est, quam essentia corticum aurantium, quadraginta guttis inter epulas, ad confortandum ventriculum capienda. Quod si vero ex usu balnearum sanguinis suboriatur ebullitio; vesperi pulverem præcipitantem nitrosum ex aqua ceraforum nigrorum assumere expediet. Præterea cum symptomata diatarum ægritudinum, autumnali potissimum tempore soleant exacerbari, non ludetur opera, si ad ea præcavenda, præmissa venæsectione, eadem Schwalbacenses acidulæ per decem dumtaxat dies tepidiores hauriantur, iisque balnea Laudaciensia subjungantur.

Verum enim vero, ut partim ad hæc curationes legitime disponatur corpus, partim his absolutis, ulteriora avertantur incommoda: operæ pretium erit, per quatuor circiter ante fontium potationem hebdomades, sequentem in usum vocare medicationem. Sub epulis quotidie sumantur quinquaginta guttulæ Elixirii mei visceralis, quod cum lixivioso alcalinoque menstruo paratum, & balsamicum est. Pro potu ordinario usurpentur vel acidulæ Selteranæ vino nuptæ, vel sequens decoctum: Recipe radicis scorzonæræ, rasuræ cornu cervi anæ uncias tres, anisi stellati, feminis fœniculi ana drachmam unam cum dimidia, arcani duplicati drachmam semis. Conc. cont. D.S. species, quarum uncia binæ ex tribus aquæ mensuris per horam decoquantur dimidiam. Tum quoque, si forsitan nausea, & præcordiorum anxietates invaluerint, capiantur protinus scrupuli bini pulveris bezoardici, qui æquali pondere cum præcipitante mixtus sit,

fit, una cum viginti guttis liquoris mei anodyno-mineralis: quod remedii genus etiam quavis hebdomade semel circa somni tempus, ex allegato decocto adhibeatur. Ad hæc insigne pollicetur emolumentum corporis exercitatio, quæ vegetationis ope, & ante prandium & cœnam institui debet; nec alienum erit, a sœtis hætenus vigiliis abstinere, & maturius lectum conscendere, ut, nisi ipse somnus plenior capi queat, animus tamen a nimis meditationibus avertatur. Atque eandem medendi rationem, per integrum ab acidularum potatione mensem continuare conveniet; nec dubito, quin his rite observatis, exoptata sit reditura valetudo.

Relatio.

QUUM Serenissima Princeps, ob varias causas, ad fontes Schwalbacenses, aut Wisbadenses iter facere interdicta fuisset, desideravit, ut ea proponerem remedia, quæ adventante Majo domi posset adhibere. Quare commendavi lac asinum, cum aquis Selteranis maritatum; & ex illo eo illustrius promissi auxilium, quo magis internus, atque depascens, qui accesserat, calor, hæcticæ metum faciebat, & humectantium ac demulcentium medicinarum usum indicabat. Recusavit primum mulier serenissima lactis usum, quoniam ab hoc se semper pejus habuisse affirmabat: at cum ostenderem, quod lac asinum, a reliquis lactis generibus longissime distaret, & præter copiosum saccharum, parcissimam caseosæ substantiæ quantitatem foveret, ideoque cum acidis ægerime coagularetur; quodque præterea ab administratione Selteranarum, quæ copioso pollerent sale alcalino, magis innocentiorum obtineret indolem; præbuit aures meis consiliis, & accersita, cujus paulum erant medicatæ herbæ, asina, hunc in modum curam instituebat.

Per primum biddum, ad corpus purgandum, solas Selteranas ad mensuram dimidiam potavit, & inde ter vel quater alvum deiecit: sequentibus diebus, eas-

Hoffm. Consut. Med.

dem tepesactas, quantitate integræ mensuræ, cum lactis recens multæ dimidia mixtas, mane intra lectum adhuc constituta, spatio trium horæ quadrantum hausit: neque ullas præter eas sumisit medicinas, & sub epulis loco potus ordinarii dictas acidulas, cum quinta vini veteris Rhenani parte maritatas adhibuit. His per quatuordecim dies usurpatis, egregius succedebat effectus: siquidem gratiosissima Princeps, somnum, vires, & appetitum recuperare coepit, alvus bis quotidie reddebatur, & flatulentia, anxietates, & æstus interni sensim evanescebant. Idcirco ipsi placuit, huic curationi ulterius insistere, quam etiam per octo continuavit hebdomades, ita ut singulis tribus per biddum circiter, ad subducendum fortius ventrem, solis acidulis uteretur. Inde factum est, ut absoluta medicatione valeret optime, menstrua rite fluerent, & alvus tantum non semper officio suo perfunderetur: quare commendavi, ut sequenti anno, ad averendas penitus mali reliquias, hæc cura iteraretur.

CASUS CXLV.

De affectu spasmodico-flatulento post puerperium.

FOEMINA, triginta annos egressa, temperamenti sanguineo-cholericæ, staturæ mediocris, habitus laxioris, vasorum exiliorum plena, unicuique filium undecim abhinc annis enixa, & in puerperio haud convenienter tractata fuit. Inde mensium irregularem, & justo parciorem passæ est fluorem; & cum variis mœrores, alique, quibus luxuriant negotia domestica, animi adfectus accederent, sensim hysterica facta, in varias incidit spasmodicas passiones, cum alvi obstructionibus, flatuum retentione spirationem impediende, capitis doloribus, animique crebris stipata deliquiis. His per intervalla corripitur, nonnunquam tam subito, ut vegeta, sellæ insidens, præter omnem spem ac opinionem, in terram præceps ruat: remitten-

te vero paroxysmo, optime, ac sanè infiar se habet. Extremi artus continuo frigore, maxime in paroxysmo, affecti sunt; quo soluto, gelido perfunduntur sudore. Præsertim atrocissimus spasmus regionem intestini coli, vel interdum etiam tenuium, hinc inde obsidet, adeo ut de clavo quasi isti loco infixio conque- ratur: quam sensationem eo magis spasmodicæ stricturæ attribuo, si considera- vero, reperiri in cadaveribus his mor- bis defunctorum, intestina variis in lo- cis arctissime constricta, vicinas vero partes mirum in modum expansas. Adhi- buit in hoc rerum statu per aliquot jam annos multa remedia, multosque consu- luit medicos; quorum quidam, cum in toto corpore maculæ scorbuticæ efflores- cerent, ipsam salivatione mercuriali tractare ausus est. Hinc per novissimum annum abstinuit fere a pharmacorum usu, nec nisi ob ructus acidissimos, qui per vices invadebant, interdum pilu- las laxantes, pulveresque absorbentes sumsit. At cum pronuper invalescerent symptomata, & pedes, manus, atque facies intumescere viderentur, me vo- cavit in auxilium.

Ego vasorum minimorum, maxime circa uterum, obstructionem suspicatus, misso jam ante octo septimanas ex vena in pede tusa sanguine, clysteres commen- davi; quos cum renueret, leniora la- xantia propinavi, & in paroxysmo pul- veres antispasmodicos, cum liquore ano- dino dedi; extra illum pulveres resol- ventes, & mixturam, quæ essentiam aurantiorum, millefolii, & spiritum fa- lis ammoniaci vinorum habebat, exhi- bui: motusque febriles, qui vespertino jungebantur tempore, pulveribus oppu- gnavi temperantibus. Instante etiam mensium fluxu, pilulas balsamicas porre- xi, eo effectû, ut prorumperet cruor, cum symptomatum levamine, & macu- larum scorbuticarum efflorescentia. Et ideo jam in eo sum, ut futuram curatio- nem, ad promovendum lunare tributum dirigam; quo etiam sine, cum rationes ægræ haud permittant, adeundi fontes medicatos, adventante vere, acidulas

Selteranas proponere, est animus; neque vero, nisi tuo, Vir Illustris, consilio ad- jutus, quicquam tentabo.

CONSULTATIO.

MOrbum, cujus causa consultus sum, adeo perspexit medicus no- vissime in auxilium vocatus, ut & caus- as illius rite exploraverit, & curatio- nem ipsi convenientissimam adornave- rit. Verum sicuti omnes ejusmodi inve- terati affectus, qui tota jam sanguinis & humorum massam corruerunt, curatu sunt difficillimi: ita quoque cum nostro spasmodico flatulento malo, quod a vi- tiosa uteri post partum constitutione, & hinc pendente inordinato mensium suc- cessu, originem traxit, comparatum est. Nihil tamen secius, cum ægrotans æta- te adhuc sit junior, & vires ipsi consent, non desperandum erit de salute, nec du- bitandum, quin convenienti medela, debito victus regimine adjuta, pristinam sit recuperatura sanitatem: etsi recusata clysterum, qui in mitigandis horum ma- lorum paroxysmis egregium ferunt sola- men, infusio insignem utique remo- ram curationi injiciet. Interim, ut meam aperiam mentem; ex internis ni- hil superest, quod majori fructu com- mendare possim, quam pulveres præcipi- tantes nitrosos, cum cinnabari, & ex- tracto castorei permixtos, atque liquo- rem meum anodynum, viginti guttis pro dosi sumendum.

Deinceps ad promovenda menstrua, & sopienda spasmodica pathemata, admo- dum laudo sequens pilulas: Recipe myrrhæ, gummi opoponacis, asæ foetida, croci, cinnabaris, aloes rosatæ, ca- storei, trochiscorum alhandal, aut ex- tracti hellebori scrupulum dimidium. F. l. a. pilulæ, ex scrupulo viginti forman- dæ; quæ ante fluxum uterinum, per quatuor circiter dies, decem quotidie su- mendo, usurpari possunt. Non minus ad temperandam scorbuticam humorum acrimoniam, pro potu ordinario, deco- ctum consuetum, & mane infusum thei- forme ex herba artemisiæ, summatibus mil-

millesolii, herba melissa, floribus chamæmeli vulgaris, semineque fœniculi, summo cum fructu potabitur. His adjungenda est sufficiens corporis exercitatio, & mentis perpetua tranquillitas.

Vix autem ab his omnibus desideratus obtinebitur finis, nisi accesserit usus aquarum mineralium; quas inter thermas Carolinas in hisce adfectibus, omnes reliquas superasse deprehendi. His vero cum certæ rationes non permittant uti; earum locum explebunt Selteranzæ, tepide potandæ; & ut ventrem eo efficacius subducant, cum sale thermarum Carolinae acuantur.

C A S U S CXLVI.

De affectu Spasmodico rheumatico, sæpius recurrente.

Generosus vir, quadraginta sex annorum, tenerioris & strictioris corporis habitus, temperamenti sanguineo-cholerici, crebris in pueritia sanguinis e naribus profluvii, ac ebullitionibus vexatus, ad has temperandas acidulis uti debuit. Tum juvenutis annos ingressus, variis exercitiis, saltatione, equitatione &c. corpus insigniter commovere; nec non vinosis compotationibus, ad seram usque noctem indulgere, atque in veneris castris strenue pugnare suevit, adeo, ut plus simplici vice, seminis virulento laboraret fluxu. Neque tamen minus sanus vixit, ac incolumis, donec quatuordecim demum abhinc annis, prima vice spasmi doloribusque tensivis, ac lancinantibus omnium artuum, maxime capitis, dorisque pustulis inflammatoriis, cum turbulento somno corripereetur. Quæ symptomata cum per integrum annum crebris insultibus recurrerent, & multorum medicaminum vim eluderent, tandem salivatione, quæ per externam fit inunctionem, oppugnabatur, eo effectum, ut idem maneret rerum status. Namque, prægressis potissimum diætæ erroribus, spasmodici dolores plerumque furas, tum & alias partes, vago circuito, ubique tumore vel rubore externo, præ-

hendebant: quibus cessantibus, ciborum appetentia redibat, & egregie habebat. Et hæc scena per longos ludedatur annos; quorum singulo, venam in pedetundendam præbuit; & interne Scwalbacensibus aquis, externæ balneis, quæ a serpentibus nomen habent, usus, sed incassum fuit.

Ante quatuor circiter annos consuluit forsan medicum, qui improbato calidiorum, ac vehementiorum medicaminum usu, in paroxysmo sequentem pulverem, mane vespereque sumendum ordinabat: Recipe matris perlarum, cerussæ antimonii, pulveris lumbricorum terrestrium ana drachmam, cinnabaris nativæ drachmam dimidiam, pulveris castorei grana septem. M.F. pulvis, div. in septem partes. Extrinsecus vero doletentem partem spiritu nervino perfricari jubebat, cujus hæc erat formula: Recipe spiritus vini simplicis unciam unam, lumbricorum volatilis, formicarum ana unciam dimidiam, essentia castorei, nucistæ ana drachmam unam cum dimidia. Profligato horum ope intra paucos dies paroxysmo, extra illum singulis quatuordecim diebus, ad alvum leniendam, vel dosim pilularum Becherianarum, vel rhabarbari drachmam dimidiam exhibebat, effectu felicissimo: nec non tincturam ex essentia corticum aurantium uncia dimidia, tincturaque salis tartari drachmis duabus confectam, ab epulis sumendam propinabat. Non minus ordinabat, ut adventante vere, præmissis venæsectione & laxantibus, lac asinum per binos menses potaret, & balneis, ex furfuribus triticeis, floribus chamomillæ, herba parietariæ & malvæ, aqua fluviali, ac lacte paratis, ad umbilicum usque iis insidendo, per quatuordecim dies uteretur. Quæ curatione adhibita, dolores, & longe mitiores, & rariores recurrebant.

Verum enim vero, elapso abhinc biennio, cum mense Aprili, aere existente frigido, simul humido, venæsectioni diutius interesset, accidit, ut atrocissimus rheumatismus, horrendis doloribus stipatus, collum & brachia occuparet;

quæ vero molestiæ, regimine calidiori, lenibus diaphoreticis, & vesicatoriis nuchæ admotis, brevi tempore discutiébantur. Mense Octobri ejusdem anni in itinere constitutus, febre tertiana corripiebatur; quæ cortice Peruviano quinquies suppressa, toties recidit, & tandem in eontinuum, sævis convulsionibus conjunctam, cum vitæ periculo desit. Ab hac ope alterius medici liberatus, retinuit febrem lentam cum nocturnis sudoribus; quæ primum jussulis gallinaceis, quibus viva vipera erat incocta, singulo mane forbillatis per decem dies oppugnata, cum magis invalesceret; tertius medicus, primas vias a sordibus haud satis repurgatas esse ratus, missis istis jussulis, pilulas Becherianas, aliaque aperientia & amara medicamina dedit, iisque febrem superavit felicissime. Restabant adhuc tumores artuum extremorum œdematosi, qui in manibus emplastro exsiccante discussi, pedes contumaciter obsidebant; & cum matutinis horis disparerent, dolorum rheumaticorum levamen inferrent, nullasque præterea molestias crearent, nullis amplius oppugnabantur remediis.

Currentis anni mense Aprili, vi officii iterum per quatuordecim dies, sub cælo humidiori, tres vel quatuor quotidie horas, summo mane, venando transigere debebat. Quo quidem tempore sumtis ante venationem jussulis, quæ ex jure carnium, cancris vivis contusis, herbisque antiscorbuticis, & aperientibus confecta erant, cuncta prævertere studebat symptomata; non tamen impedire poterat, quo minus rheumaticas humerorum, brachiorum, totiusque colli passiones, cum rigore earum partium pateretur. Accedebat insuper lenta febris, vesperi invalescens, & media demum nocte, sudore copioso, simul viscoso soluta; languebat adpetitus, vires imminuebantur, corpus contabescebat, & urina, naturali quidem similis, subpingui tamen cuticula cincta adparebat. Medicus porrigebat diaphoretica fixa, nitro permixta, ac nervina cum regimine diaphoretico; quibus in casum datis, cucurbitas dorso adplicari jubebat, nuchæ vesicans emplastrum adponi,

illamque unguento nervino ter quotidie perfricari curabat, eo effectu, ut dolores cessarent, liberaque artus movendi potentia rediret. Interim quam maxime veretur generosus æger, ne forsan sæpius recrudescant hæc pathemata, atque tandem in habitum ac consuetudinem degenerent; quare conveniens auxilium querit, & flagitat.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, qui diu gravissimis doloribus generosum ægro tantem discruciauit, est spasmodico-rheumaticus; & primam originem ab inordinato ac perverso victus genere, cui a primis pueritiæ & juventutis annis indulgit, omnino repetit. Inde enim Vir generosus, qui natura tenerioris, ac sensibilibioris est corporis constitutionis, robur atque tonum partium solidarum atque nervosarum, maxime primarum viarum valde debilitavit, vim digestivam ventriculi destruxit, salutare noxiorum succorum excretionem, præsertim quæ per cutim fiunt, perturbavit, atque sic sanguinis impuri ingentem copiam sibi met contraxit. Hinc non modo narium hæmorrhagias, verum etiam pustulas & efflorescentias scorbuticas, nec non dolores & spasmos artuum vagos, qui ægro per multos annos inhesterunt, derivare licebit. Accessit demum tertiana febris, quæ sicuti legitime tractata id emolumenti secum ferre solet, ut reserando obstructa viscera ac emunctoria, totam humorum massam egregie depuret; ita inopportune, & ut vulgo fit, cortice Peruviano suppressa, debilitatem partium nervosarum, & motricium, ut & humorum impuritatem, magis nutrit & adauget. Quare non mirandum, quod in nostro non solum convulsivi motus accesserint, qui personis sensibilibioribus ex tali causa facillime eveniunt; sed quoque febris lenta cum nocturnis sudoribus exceperit.

Qui vero, hisce gravioribus malis, divina favente gratia, feliciter superatis, denuo supervenerunt rheumatici dolores, non nisi a transpiratione per aerem frigidum ac humidum, cui corpus ab

quo-

quoties exposuit Vir agrotans, cohibita natales suos mutuatur. Et hinc clarissime patet, non præstantius fore, hosce molestissimos affectus præservandi subsidium, quam studiosam cujuscunque refrigerationis evitacionem. Neque enim, adgressurus hujus mali curationem, alias mihi commendatas habeo indicationes, quam ut paucis medicaminibus, & recto regimine earum rerum, quas ad conservandam sanitatem summe necessarias, non naturales vocamus, debilitatas & ad irregulares motus proclives partes corroborare studeam.

Hiscæ vero scopis obtinendis, recta vivendi ratio omnium pharmacorum vim longissime superabit. Quare ante omnia qualvis occasiones, quæ animum perturbare, & ad mororem, iracundiam, aliosque adfectus concitare valent, probe vitare oportet. Deinceps corpus in perpetuo calore, ac naturali transpiratione, omnem frigidum, humidumque, maxime matutinum ac vespertinum aerem fugiendo, conservare; eoque sine crebris exercitationibus, quotidie vel equitatione, vel uestione ad lenem usque sudorem continuandis, illud movere expediet; cavendo probe, ne mox ab epulis, sed ante has, ventriculo a cibis vacuo, instituantur. Namque motus corporis, prudenter administratus, incredibilem in debellandis morbis chronicis possidet virtutem, omnemque remedium vim longissime antecellit; siquidem roborat ventriculi tonum, vimque digestivam, instaurat ciborum appetentiam, confortat elaterem partium solidarum, languidumque humorum circuitum promovet; hinc omnes excretiones, præsertim transpirationem egregie faciliat, atque sic obstructions ac infarctus viscerum, insigniter præoccupat, & avertit. Illustrior autem ejus erit effectus, si binis circiter horis ante, ad juvandam humorum fluxilitatem, vel infusum aliquod theiforme, cui herba melissæ cum citri corticibus inserviet, sorbilletur, vel jusculum medicatum assumatur, quod ex jure carnis bovinæ, vel gallinarum, cum radice cichorei,

scorzonæræ, nasturtio, atque succo citri, vel aurantium parari potest. Ex cibis porro, qui saliti sunt, aut nimia foveant aromata, vel lacticia, sedulo evitentur; & pro potu ordinario vinum generosum Burgundiacum, aquis Selteranis dilutum adhibeatur.

Præterea operæ erit pretium, bis quotannis ante solstitia scarificationibus uti, atque bis, circa æquinoctia venam in pede tundendam præbere; quo præsertim tempore omne frigus arcendum; cibisque costu facillimis vescendum erit, ne catharrales inducantur defluxiones. Ceterum ex pharmacis pauca sunt, quæ præter ordinata a Medico remedia, commendare possum; vellem autem, ut generosus æger loco fontium Selteranorum, lacti asinino nuptorum, singulo vere pariter ac autumno, aquis Amasianis, cum balneis, quæ *das Schlangen-Bad* dicuntur, utatur. Nec ludetur opera, si bis quovis mense venter subducatur; cui scopo inservient pilulæ balsamicæ vel Stahlianæ, vel nostræ, numero undecim mane deglutientiæ, si præcedente vespera pulveris digestivi drachma una fuerit sumpta, qui sic se habet: Recipe salis polychrestii, sive arcani duplicati, terræ foliatæ tartari, lapidum cancrorum ana drachmam, nitri depurati drachmam semis. M. F. pulvis. Quovis denique tertio die vesperi ex haustu aquæ frigidæ capere expediet drachmam dimidiam pulveris nervini, cujus hæc sit formula: Recipe pulveris Marchionis, lapidum cancrorum ana drachinas duas, cinnabaris præparatæ, succini præparati, nitri purificati ana drachmam semis, olei macis guttas tres. M. F. pulvis. Quæ si rite adhibeantur, de felici eventu nullus dubito, sed illum ex animo precor.

C A S U S CXLVII.

De Rheumatismo scorbutico.

Honestæ quædam matrona, mercatoris uxor, annos sexaginta octo nata, temperamentiq; sanguineo-phlegmatici, totum fere conjugii tēpus adversa trans-

transigit valetudine; mox enim atrocissimis odontalgis, mox dorsi sævis doloribus, mox quoque præsertim hyemali tempestate, tussi, & spirandi difficultate, graviter infestata fuit. Binis abhinc annis, dorsi tormentis, magis invalescentibus, accedebant rheumatici etiam cruciatus, per varios artus discurrentes; sed dato pulvere antispasmodico, qui ex lapidibus cancerorum citratis, lumbricis terrestribus, succino præparato, tartaro vitriolato, nitro depurato, atque cinabari nativa compositus erat, brevi tempore quiescebant. Elapsis quibusdam hebdomadibus, morbo articulari vago prehendebatur; qui, usurpatis præter allegatum pulverem, mixtura ex essentia trifolii fibrini, ac aristolochiæ rotundæ, nec non infuso theiformi ex radicibus ac herbis resolventibus, & sic dictis antiarthriticis confecto; & adposito extrinsecus spiritu lumbricorum terrestrium, cum spiritu vini camphorato permixto, intra paucos quoque dies profligabatur. Verum brevi post recrudebat, atque tum distorum remedium pertasa ægotans, alium consulit medicum, qui se dolores protinus debellaturum pollicitus, præter infusum ex radicibus resolventibus concinnatum, ordinavit Eleæstuarium, quod diascordium Eracastorii, & corticem Peruvianum habebat. Hoc præsens, sed momentaneum dolorum inferebat levamen; & ad octo jam uncias usurpatum, meo suasu omittebatur. Nihilominus loco ejus, ex ejusdem medici præscripto, utebatur maffa pilularum de cynoglossa: quæ summa solamen quidem præbebat, sed vix per binas horas durans. Potius dolores magis magisque invalescebant; artus, qui ipsis patebant, contracti ac immobiles reddebantur; pulsus erat durus, urina reddebatur pauca, & crebræ jungebantur animi defectiones. Interim remittebant sensim tormenta perpetua; & jamjam, cum ex meo consilio per integrum fere annum, ab omni remedium usu vacasset, in eo est statu, ut lecto semper affixa hæreat, & facultate manus pedisque movendi prorsus destituta sit,

neque minus noctu immanes interdum patiatur dolores. Ab iis ergo vitiis, ut liberetur, tuam, Vir. Experientissime, implorat opem; & licet etiam non funditus extirpari possint, satis tamen levaminis se percepisse potabit, si extra lectum commorari, ac sellæ insidere potuerit.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

G Ravissimi, qui lætissimam formidam molestant, dolores articulares, cum contractura, induratione, ac paralytica resolutione, tanta quidem, ut corpus lecto semper affixum, nec flecti, nec moveri queat, cumque mistione imminuta, pulsus duritie, somnoque turbato stipati, non convenientius, quam rheumatismi scorbutici merentur nomen. Huic causam præbet humorum, maximeque lymphæ depravata diathesis; quippe quæ particulis salinis, & acribus imbuta, in articulis ossium subsistit, coagulatur, atque sic ligamenta & tendines valde nervosos, partim nimis relaxando, partim indurando corrumpit & vitiat. Perquam opportuna autem hisce malis deprehenduntur formidæ, quæ temperamenti sunt sanguinei, habitus corporis spongiosi, quæ atatem lunari tributo onustam emensæ, vitæ desidi, animi affectibus, & inordinato victui indulgens, atque sanguinis decentes missiones neglectui habent. Nec levem curationi remoram injiciunt hæc vitia, præsertim si ætate provectiores invaserunt, diuturnitate sua partes solidas jam destruxerunt, aut plane crassis adstringentibus, vel opiatis oppugnata fuerunt; quæ sopiunt quidem tormenta, ipsam vero causam nequiquam tollunt, sed ei majus addendo pabulum, morbum reddunt contumaciorem ac habitualem.

Quare si præsentem casum dispiciamus, spes sane reconvalescentiæ in angusto est; neque alia, quam sequenti ratione curationem adgrediendam arbitror. Primum quidem valde necessarie sunt sanguinis imminutiones, quas, nisi jam fuerint institutæ, admotis decem vel duo.

duodecim cucurbitulis cum scarificatione perficiendas suaderem. Tum ad purificandos humores omnis cura erit dirigenda, quo fine commendarem, ut hac per tres vel quatuor hebdomades utatur medicatione. Hauriat, ad purgandum corpus, potiunculam laxantem, cujus hæc sit formula: Recipe mannæ electæ unciam unam cum dimidia, rhabarbari Alexandrini, cremoris tartari ana drachmam; coque & solve leni calore in aquæ veronicæ unciis septem, colaturæ adde olei de Cedro guttas quinque. M. F. potio, pro una dosi, successivis haustibus sorbillanda: quam singulis quinque diebus iterare, & curam cum eo claudere conveniet. Deinceps quavis vespere, drachmam unam sequentis capiat pulveris: Recipe cornu cervi usti, sine igne præparati, lapidum cancerorum, antimonii diaphoretici ana drachmas duas, cinnabaris nativæ præparatæ, nitri depurati, succini præparati ana drachmam, extracti croci grana octo, olei de Cedro guttas sex. M. F. pulvis. Mane denique mensuram dimidiam decocti, quod mox sequetur, calefacti poterit, & ad sudorem se componat: illud vero sic se habet: Recipe rasuræ ligni sassafras uncias duas, guajaci tantundem, radicis chinæ, sarsaparillæ, scorzonere ana uncias quatuor, cichorii, liquiritiæ ana uncias duas, seminis fœniculi unciam. M. F. species, quarum uncie tres, cum sex aquæ mensuris per hore quadrantem, addito sub finem passularum minorum manipulo uno, decoquantur.

Pro potu ordinario, cui plane non convenit cerevisia, vehementer laudo decoctum ex radice scorzonere, cichorei, rasura cornu cervi, hordeo, corticibusque citri confectum; aut, si illud arriperit, acidulas Selteranas vino nuptas. Nec ludetur opera, si absoluta priori medicatione, fontis Selterani aquæ, cum binis lactis asinini partibus remixtæ, cure loco, per quatuor adhibeantur septimanas. Balnea in presenti rerum statu, cum humorum massa non satis sit depurata, neutiquam proficient; nec abs re erunt topica, quæ vulgo his affectibus

opponi solent. Unicum, quod ex iis absque noxæ metu usurpari poterit, est emplastrum saponatum Barbette; quippe quod affectam partem ad sudorem proritando, interdum levamen ferre observatur. Et denique inter cibos, crebro vescendum erit jusculis medicatis, quæ ex jure gallinarum, cum radice graminis, cichorei, ac scorzonere decocto parantur; nec erit alienum, sub epulis uti Elixirio viscerali stomachico. Tot sunt, quæ in tam gravi malo proponere possum: quæ, si adhuc medelæ fuerit locus, insignissimum pollicentur auxilium.

CASUS CXLVIII.

De rheumatismo scorbutico.

Matrona illustis, 34. annorum, temperamenti sanguineo-cholerici, primum ætatis septenarium, variis catharris, & rheumatismis pectoris molestum transegit; & ab anno decimo quinto ad vigesimum secundum, maxime post fortiorem corporis motum, vehementemque saltationem sæpenumero sanguinem ex pulmonibus rejecit: quod cruentum sputum adhibitis dicto anno Tæplicesibus balneis cessavit. Tredecim annos nata, lunare tributum persolvere cœpit; idque ad hanc usque diem, præviis per binos semper dies doloribus, stato tempore, licet jam paulo parcius reddit. Præterea bis quotannis venam secandam, bis quoque cutim scarificandam præbere; & per satis longum tempus, quovis altero vel tertio anno acidulis Egranis uti suevit. Hæc, annuo abhinc tempore novissime potæ, more alias solito, votis haud fecerunt satis, sed adeo debilitarunt ventriculum, ut exinde ardores volatici semper epulas insequantur; neque minus ab earum usu tumores, qui jam diu obsederant pedes, magis invaluerunt. Crebros porro per multos olim annos, & omni fere mane pati soluit vomitus pituitæ bile permixtæ: qui omisso cerevisiæ potu protinus siluerunt.

Tres

Tres vero jam effluxerunt anni, cum gravioribus mororibus, animique pathematibus vexata, tribus successive vicibus, enormem sanguinis quantitatem, cum summa virium prostratione & insigni languore corporis, ex utero profunderet: unde corpus adeo contabescebat, vultusque lurido colore induebatur, ut metus esset cachexia. At postquam mentis tranquillitatem recuperabat, bene habere, iterumque vigere coepit. Elapso demum anno, incidit febrem catharticalem, quæ usurpatis convenientibus medicinis profligata, tribus abhinc mensibus recrudescerebat, doloribus artuum scorbuticis tam atrocibus stipata, ut vix movere potuerit ullum membrum: attamen & hæc vice usui diaphoreticorum, diaphoreticorum, absorbentium, maximeque liquori anodyno-mineralis obsecundabat, & ex his cedebat.

Tandem tres ante septimanas, de capitis doloribus atque phlogosis per aliquot dies conquesta, cælo existente sereno, venam, more solito, in pede tundendam curavit; & cum paulo post corpus insigniter refrigerasset, accidit, ut quarto abhinc die, sana ceteroquin & incolumis, ex improvviso, tensionibus & tractionibus convulsivis capitis ac cervicis, tremore totius corporis, constrictione & anxietate præcordiorum, tinnitu aurium, visus obscuratio, vertigine gravissima, vomendi conatu, ipsoque vomitu, atque tanta totius spinæ debilitate prederetur, ut se erigi haud posset, quin in dextrum mox laberetur latus. His per tres circiter horas adfligentibus, e præcordiis ad splenis regionem uno impetu devolvi videbantur constrictiones, conjuncto crebro flatu; donec infusis clysmatibus, & propinatis nervinis, tonicis, uterinis, ac temperantibus remediis, hæc symptomata sensim remitterent, & intra sex dies prorsus conquiescerent.

Verum, cum brevi post corpus iterum exponeret frigori, recurrebant eadem molestiæ, licet & leviores, & breviores: quæ, ne sapius propullulent, & in habitum degenerent, convenien-

tem cognoscere cupimus medelam, & rectam cuncta mala præservandi rationem. Ceterum scire licet, agram exactissimam servare dietam; & missa cerevisia, pro potu ordinario uti aqua simplici, vino Rhenano, vel Mosellano, vel etiam illo, quod Pontac vocant, nupta; eique nonnunquam interponere haustum generosi Hungarici. Ante quatuor annos viro juncta est, ætate proVectiori, qui elapso anno unico mortuus nostram reliquit sine prole viduam.

CONSULTATIO.

Affectiones atrocissimæ, quas novissime passa fuit illustris mulier, & quarum præservatoriam anhelat medelam, non nisi ad dolores rheumaticos, motibus partium internarum, maxime ventriculi ac intestinorum spasmodicis conjunctos referri merentur. Primam hæc repetunt originem a colluvie feri impurioris, in sanguinea massa accumulari; & a cohibita post venæsectionem transpiratione in eum motum acti, qui motus spasmodicos, febriles, variosque decubitus ac stagnationes in externis partibus procreare valuit. Neque raro observavi, materiam purpuream, quæ falsa & acris est indolis, horum malorum esse causam. Quod si vero de iis causis dispiciamus, quæ ad ingenerandam feri scorbuticam impuritatem contribuerunt, has inter diuturni morores, vita sedentaria, & largiora cruoris ex utero profluvia, summo jure collocari possunt. Sed his non immorabor, & ostendam dumtaxat, quomodo, mea quidem sententia, hæc mala in posterum præcaveri queant. Et hoc nomine præcipuam intentionem ad alvi conservandam lubricitatem dirigere oportet; quam sumto aliquoties, alternis vespers, sequenti pulvere obtinere licebit: Recipe rhabbarbari, lapidum cancerorum, cremoris tartari ana scrupulum unum, diagrydii sulphurati grana tria. M. F. pulvis, D. pro una dosi. Alvo soluta, transpiratio erit promovenda; quo fine vesperti pulveris bezoardici, præcipitante remixti scru-

serupulum sumere; & haustis, altero mane, decocti calidioris, ex china, cichoreo, ac passulis parati, aliquot vasculis, leniter in lecto sudare conveniet. Quæ curatione per sex continuata dies, alvus iterum ope dicti laxantis solvenda, atque tum per aliquot dies rursus sudandum est.

In ipso, si forsan revertatur, paroxysmo, hanc mixturam, quantitate unius cochlearis, frequentius propinare juvabit. Recipe aquæ menthæ sine vino uncias sex, lapidum cancrorum drachmas tres, antimonii diaphoretici drachmam unam, syrupi acetositis citri drachmas tres, liquoris anodynii guttas sexaginta, aquæ puræ fontanæ mensuram unam. M. D. Ad roborandum denique stomachum sub epulis sexaginta guttas Elixirii mei visceralis capere; pro potu, decocto supra allegato frigido uti; corpus in æquali calore servare, sedulo movere, & mentis tranquillitati probe studere expedit.

CASUS CXLIX.

De malo rheumatico scorbutico.

VIr 44. annorum, temperamenti cholericomelancholici sanguinei, staturæ mediocris, & habitus corporis strictioris, ex mobili, sedentarium, ac meditationibus plenum vitæ genus ingressus, hypochondriacis laborare cepit affectionibus, quas annuus acidularum Pirmon-tanarum usus egregie mitigavit. Quum vero harum potatio, binis abhinc annis, accedentibus forsan vinosis comotationibus, ac nimis per saltationem corporis commotionibus, insigniores sanguinis ebullitiones, vehementem languorem & somnolentiam concitaret: defluxa proxime ætate, ab earum usu abstinuit; & satis bene quidem habuit, at sequenti autumno rheumaticos colli & scapularum incidit dolores. Caput subinde, contra voluntatem, antèrèus trahebatur; instar eorum, qui dormituri nesciunt. Accede-

bat gravis excandescencia; qua non modo convulsivus ille capitis motus invalescebat; verum etiam sermonis quoddam impedimentum, omniumque artuum subsultus ac tremores insequerantur. Tri-duo ab hac iracundia elapso, imminente æquinoctio vernali, vena ipsi in pede secabatur: unde tormenta colli quidem remittebant, sed in sinistram pedem, in quo tusa erat vena, eo atrocius irruebant, ut lecto inharere perpetuo debuerit. Quolibet pedis motitatio insigniter adaugebat hunc dolorem, ut a digitis incipiens, per totum pedem ad genu usque gravissimus excurreret.

Hujus dolorifici affectus causam, imputabant primum sectioni venæ, improvide administratæ; at quum nulla extrinsecus adpareret læsio, & illa symptomata, his, quæ nervi aut tendinis puncturam comitantur, valde dissimilia essent, accusabant rheumatismi a scapulis ad pedem decubitus. Jungebatur paulo post febris catharralis, quam pulsus celerior, & urina fere flammea vespertino potissimum tempore significabant. Hac ope digestivorum ac temperantium remediorum, nec non essentia alexipharmacæ Stahlî, cum essentia succini, & spiritu cornu cervi mixtæ profligata; occupabant affectum pedem maculæ obscure rubicundæ, & paulo post totus ille pes copiosissimas dimittebat squamulas. Præterea in hujus pariter, acaliterius pedis digitis efflorescebant ulcuscula, ichorofam materiem plorantia; accedebant interdum furunculi, quin & tumor œdematosus, maxime post motum corporis. Neque tamen minus perdurabant dolores, qui si remittebant interdum, protinus excipiebant tensivi ac gravativi in dextra abdominis parte cruciatus, anxietates præcordiorum, & obtusi omnium artuum dolores. Somnus est turbulentus, & mane molesta vexat nausea, non nisi sumto cibo, levata. Adhibuit varia remediorum genera, venæsectiones, & acidulas Pyrmontanas; neque alium inde sensit effectum, quam ut in conclavi obambulare queat. At quoniam ob omni, quæ adhuc restat, molestia pedi-

mitus liberari cupiat, salutare flagitat consilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Artuum externorum, maxime sinistri pedis spasmodici, ac tractorii, quibus atrociter vexatur vir spectatissimus, dolores, debentur, si primam dispiciamus originem, dyscrasiam sanguinis & feri scorbuticæ, cum insigni generis nervosi debilitate conjunctæ; quando enim serum illud acre, a massa sanguinis separatum, membranis nerveis & tendinosis musculorum incumbit, easque vellit, arrodit, subnascuntur dolores ejusmodi spasmodici, & præternaturales commotiones. Dictæ vero feri impunitati non minus, ac partium nervosarum nimix ad motus irregulares proclivitati, causam utique præbuit hypochondriaca passio, quæ diu vexavit virum agrotantem; quippe quæ ejus est indolis, ut vim ventriculi digestivam destructam semper habeat comitem; qua fit, ut succi minus legitimi generentur, qui sanguineæ permixti massæ, cunctis abdominis visceribus, nec non universo generi nervoso, labem afficiant. Hinc via panditur spasmodicis motibus, quibus præ reliquis partibus, ventriculus & intestina patent; & hanc ob causam languent; sed & excretiones, atque ingens impuritas fit proventus. Favent præterea gignendo huic malo, variæ externæ causæ, quas inter regio, in qua degit æger, aere inimico plena, victus crassior, & in eo commissi errores, nec non animi affectus, jure merentur collocari.

Quum igitur hi morbi sint molestissimi, & quo diutius duraverint, eo contumaciores reddantur: opus omnino est, ut ipsam mali fontem, dyscrasiam nempe fluidorum, & imbecillitatem solidorum adgrediamur; quibus sublatis, cuncta, quæ inde pullulant, symptomata sponte cessabunt. Hujus autem voti per usum aquarum mineralium compotes sumus: ex quibus Pyramontanas, lacte caprino vel asinino permixtas commendarem; siquidem illæ, tali ratione po-

tæ, in morbis, qui a feri & sanguinis acrimonia proficiuntur, excellentissimæ sunt virtutis. Iis equidem, qui acidum acidulis tribuunt principium, valde alienum videbitur, eas cum lacte commiscendas suadere; at, quum alcalinum potius elementum iis inesse credam, non abs re fore putavi, si cum lacte combinarentur. Nec me fefellit hæc sententia; siquidem multiplex experientia eam adeo confirmatam dedit, ut nullus jam dubitem, eam sic permixtas in usum proponere.

Modus hic utendi, sequens esto: Tribus fontis partibus adfundantur binæ lactis calefacti, ea proportionem, ut hujus mixturæ singulo mane mensura una cum dimidia hauriatur. Ante hanc potationem, ad corpus repurgandum, pridie sumantur sex drachmæ salis Anglicani, in mensura dimidia aquæ puræ fontanæ soluti; tum per septem dies potentur aquæ dicto modo, octava die capiatur rursus idem sal; repetatur per septiduum aquarum potus; tertium adhibeatur sal, atque haustus iterum per septem vel novem dies acidulis, sale illo finiatur curatio.

Ceterum studiose sub hac potatione servare oportet victus rationem. Conceditur sub epulis haustus vini generosi Rhenani, vel Burgundiaci, ex quo sub prandio non minus, ac vespere capiantur octoginta guttulæ Elixirii balsamici, quod sic parari potest: Recipe extracti cardui benedicti, centaurii minoris, salis tartari, nitri depurati ana drachmas duas, corticum aurantium recentium unciam semis, vini Sæti, sive Hungarici libram dimidiam; coque & extrahe leni calore, colaturæ adde olei de Cedro Italici guttas quindecim. M. D. Quod remedium genus, absoluta quoque curatione diutius continuari poterit: neque minus, omissa cerevisia, pro potu ordinario adhibere juvabit decoctum aliquod; cujus hæc sit formula: Recipe radices scorzonæræ, farsaparillæ, ralsuræ cornu cervi ana uncias quatuor, radices cichorei unciam unam, herbæ cardui benedicti, cochleariæ, hepaticæ nobilis

bilis ana manipulum unum, corticis ligni
sassafras, tartari vitriolati, nitri depu-
rati ana drachmam unam. Conc. Cont.
D.S. species, quarum uncia binæ ex qua-
tuor aquæ mensuris per horæ decoquan-
tur dimidium. Nec erit alienum, finito
acidularum potu, hoc decocto tepefacto
mane, loco infusit heiformis, vel solo,
vel tertia parte lactis caprini permixto u-
ti. Ceterum corporis exercitationi stude-
re conveniet, quam & matutinis, & ve-
spertinis absoluta digestionem, horis in-
stituere licebit, fugiendo omnes animi
pariter ac corporis vehementiores com-
motiones. Quæ si rite & juxta præscri-
ptum ordinem observaverit æger specta-
tissimus; certissimam foveo spem, fore
ut insigne malorum suorum sit perceptu-
rus allevamentum.

Uterior Relatio.

Adhibuit vir ægrotans commendatas
acidulas, aliaque medicamina. Sal
Anglicanum, pondere unius uncia prima
vice sumtum, sexies subdixit ventrem,
cum magna virium jactura: altera vice
ad drachmas tres datum, vix movit al-
vum; & tertia dosis, quæ priori erat si-
milis, quater eam duxit, absque ulla
molestia, nulloque virium collapsu. A-
cidulas cum egregio corporis viriumque
potavit incremento; licet magis urinam
moverint, quam alvum. Dolores, qui
antea abdomen per vices invaserant, pe-
nitens cessant; & ipse pes affectus liberiori
jam gaudet movendi facultate. Interim
nondum omne sublatum est vitium: tor-
porem enim & debilitas in flexura circa tar-
sum, eadem ac olim est, neque adhuc
valet, istius pedis inniti digitis. Ubi ex-
tenditur, totus contremiscit, continua-
to ad furas usque motu, ac fornicationis
sensatione: malleolum non raro obsidet
ardens dolor acutissimus, nullum ferens
contactum. Accedunt per intervalla sub-
sultus convulsivi, per suram ad femora
ascendentes, quin etiam brachia ac sca-
pulas interdum occupantes: & notabile
est, quod mitigatis quandoque pedis mo-
lestiis, intestinorum dolor, cum anxio

sequatur sudore. Sentit quoque matutinis
nonnunquam horis nauseam, & inflati-
vum ac gravativum ventriculi dolorem,
cum rejectione lymphæ ex ore. Quare ul-
teriore perit medelam, & quoniam
phlebotomiam insigniter jam horret,
doceri cupit, ane huic scarificationes li-
ceat substituere?

CONSILIUM.

Percepi ex datis novissime ad me li-
teris, remississe quidem ab usu col-
laudatarum acidularum, multa pathema-
ta; nihilo tamen minus adhuc quædam
superesse, quæ multam figant crucem,
veluti sunt debilitas ac torpor tarsi, ar-
dens affecti pedis dolor, subsultus sara-
rum, femorum, & brachiorum, nec
non nausea cum ventriculi inflatione,
mane potissimum invadens. A quibus
cum liberari prorsus cupiat ægrotans vir,
a sanguinis missione jam capiendam esse
curam hortor. Et quoniam aversatur
venarum sectionem; non improbare uti-
que possum scarificationis usum, quam
singulis binis mensibus, appositis vel
ipsi pedi, vel supra genu, atque dorso
cucurbitulis instituendam suadeo. Præ-
terea vero pediluvia commendo, qui-
bus ex aqua fluviali, furfuribus tri-
ticeis, & floribus chamæmeli paratis,
ac tepidis domtaxat, pedes immitten-
di, & subinde sapone veneto, in spi-
ritu vini camphorato soluto, fricandi
sunt.

Quam vero ventriculi robur, ac vis
digestiva languere simul videatur; ope-
re erit pretium, Elixirii visceralis,
quod supra commendavi, usum sub e-
palis continuare; quod jam a nitro va-
cuum esse decet. Proinde alvi habenda
ratio; cui liquandæ, incongrua plane
sunt purgantia; quippe quæ in affectibus
scorbuticis, cum imbecillitate generis
nervosi complicatis, insigne ferre dam-
num deprehendi. Conveniet potius huic
scopo decoctum laxativum, quod se-
quentem in modum concinnare suevi:
Recipe rhabbarbari electi, cremoris tar-
ta.

tari ana drachmam unam, mannæ uncias duas, coque leni calore in aquæ florum acacie uncisquinque, colaturæ adde olei de cedro guttas tres. M.D. Hoc pro una dosi successivis haustibus, interposito jusculo avenaceo, forbillare oportebit. Ceterum etiam atque etiam hortor, ut futuro vere acidulæ Pyrmontanæ cum lacte, eadem ac antea ratione adhibeantur: quæ cuncta præsidia ut summum Numen secundet, ex animo precor,

CASUS CL.

De affectu spasmodico convulsivo.

Virgo, viginti duos annos nata, ingenio vivaci prædita, ambitione inflammata, & lectione librorum omne fere terens tempus, a prima juventute, variolarum morbillorumque perfuncta morbis, valuit rectissime. Sed ante aliquod tempus accidit, ut fur, ob quadraginta circiter thaleros, clam ablatus, laqueo suffocaretur. Nostra, fore ut tam levis furti causa neutiquam strangularetur ille nebulo, sed saltem mortis terrore a sceleribus avocaretur, persuasa, cum percepisset, ipsum utique peremptum fuisse, tanta mota est commiseratione, ut factum matri nunciatura, delira loqueretur. Admonita vero, furem patibulo ac morte dignam fuisse poenam, ad se rediit, sumtoque, quem contra casum vocant, pulvere, bene habuit. Paulo post a parentibus ob levem causam, vehementioribus reprehensa verbis, graviter exarsit; & elapsis inde aliquot diebus, atrox incidit malum, quod sic habuit: Cœnæ assidens, inter gratas colloquutiones, subito expallescebat, se inclinabat ad sinistrum latus, veluti lapsura in terram, mox vero iterum erigebat, atque tum caput ad dextrum contorquebat latus, hiabant oculi, mox huc & illuc vertebantur, os modo claudebatur, modo aperiebat, sonitumque edebat, manibus percutiebat dextrum latus, variisque gestibus vultum deforma-

bat. Brevi post rubebat, ac intumescerebat facies: unde parentes suffocationem, ex illapso forsan in asperam arteriam cibi frusto, imminere, & quod sibi consultura, brachia elevarer, arbitrati; dorsum ejus, more in hisce casibus solito, manibus percutiebant; atque brachii elevationem adjuvabant. Hoc in elevato situ rigidum permanebat, nec nisi multo labore deprimi poterat: quare ligamenta, quibus vestimentum compressorium, quo induta erat, connectebatur, subito laxabantur, eo effectū, ut abdomen intumesceret, vehementes paullo remitterent motitationes. Erecta stabat rigidissima, moribundæ similis; & lecto impolita, sponte ad se redibat, inter sectionem venæ in sinistro brachio sitæ. Mirata confluxum hominum, (aderant enim tres medici & bini chirurgi) surgebat, nec nisi de dolore stomachi gravativo conquerebatur. Mox vero assumpta haud ita pridem juscula, rusticulas frixas, poma cydoniorum saccharo condita, atque placentulas vomitu reddebat; tumque lectum petens, placido somno totam transigebat noctem.

Postridie bene habebat, nisi quod vultus color solito esset rubicundior; & sermo, ob os quasi constrictum impeditior videretur, sed hæc incommoda intra paucos dies penitus evanescebant; appetitus ac somnus sibi constabant, alvus rite respondebat, nec morbo si quicquam amplius observabatur, nisi quod sub epulis facies mox expallesceret, mox ruberet. Verum ante aliquot dies, sumto prandio, eodem prehendebatur paroxysmo; qui, laxatis vestium vinculis, & adpersa pedibus aqua frigida, vix elapso horæ quadrante, remittebat, & puncturas præcordiorum, caliginem oculorum, ac vomendi conatus relinquebat. Dabatur ergo, vomendi scopo, radix Ipecacuanhæ; qua tribus vicibus reddebat paullo ante comesta, atque tum incisa in dextro pede vena, valere coepit, & ad hanc usque diem, præter rubicundiorum vultus colorem, non habet, unde conqueratur.

Neque vero ignorari oportet, eam non

nonnunquam, vespertino potissimum tempore, ideis melancholicis turbari, omniumque rerum oblivione, sed breviori, vexari. Ceterum menstrua singulis quinque hebdomadibus promanant, vitam amat sedentariam; appetitui vero largius indulget; & per aliquot septimanas pro potu sola utitur aqua.

CONSULTATIO.

Intellexi ex premissa morbi historia, virginem quandā eo usque insultum spasmodico convulsivum, utut leviozem, cum capitis & oculorum contorsione, rictu oris, rubore ac intumescencia vultus, rigore membrorum, loquelæ difficultate, & animi deliquiis aliquoties fuisse passam. Quemadmodum vero proxima harum adfectionum causa in spasmō membrarum cerebrum, medullamque spinalem cingentium est collocanda: ita varix quoque remotiores occurrunt causæ, quæ ad id mali genus contribuerunt. Videtur scilicet generosa virgo, valde sensibili, atque debili nervosarum partium systemate prædita; demonstrante id insigni, qua pollet, ingenii vivacitate. Ejusmodi vero subjecta ab animi vehementioribus adfectionibus quam facile in motus irregulares conjiciuntur, qui caput potissimum occupant. Neque igitur dubium est, quin in nostro casu commiserationes, & exandescencia tacita, cum mœrore juncta, primam malo dederint originem.

Accedit insuper ventriculi imbecillitas, ob quam non modo cibi, quos majori, quam par est, quantitate assumere solet, non rite digeruntur; verum inde quoque multæ acidæ, atque viscidæ cruditates in primis viis generantur: quæ in vapores halituosos resolutæ, distendunt stomachum, ejusque nervos vellicando tunicas, spasmum excitant, ad totum nervorum, quod jam debilitatum est, genus, maximeque dictas cerebri membranas, vi consensus earum partium propagatum. Atque hæc in nostro casu ita contigisse, tria sunt, quæ testantur, momenta; quod nimirum paroxysmi mox

ab epulis, stomacho cibis fartō, invaserint; quod redditis per vomitum cibis conquieverint, quodve sumtum lene emeticum insigne præstiterit levamen. Ex hac porro ventriculi debilitate, & acrimonia, quam avidior quoque appetitus significat, vero fit simillimum, imminere, quin adesse jam prima passionis hypochondriacæ rudimenta; quæ a nimis, quibus indulget, meditationibus, ac librorum lectionibus majores utique cepit vires.

Quæ cum ita sint, consultum omnino erit, tempestivas huic malo ferre suppeditas, eo magis, cum sibi reliquum in melancholiam hypochondriacam, quin & epilepsiam facile transire queat. Præcipui vero curationis scopi hi erunt fere, ut confortemus totum nervorum systema, vim ventriculi digestivam restauremus, atque primas regiones ab omni viscida, & acida saburra repurgemus. Quibus consequendis indicationibus ante omnia inserviet aeris ac cœli mutatio: quare suadeo, ut generosa Virgo, æstate existente serena, diuturniores suscipiat peregrinationes; deinceps a cunctis animi adfectionibus, meditationibus, & librorum lectionibus sibi caveat, & potius gratis intersit consortiis, atque ex cibis fugiat acidos, dulces ex lacte, ac farina paratos, poma, & cuncta, quæ gi-gnunt flatu; vino parco, epulisque par-cioribus utatur.

Mane, loco potuum Calidorum herbæ Theæ, vel fabarum Coffee, forbillanda commendo quædam vascula infusi theiformis, quod sic se habet: Recipe radicis chinæ, scorzonæ ana drachmam unam, herbæ melissæ, betonicæ, borraginis ana manipulos duos, florum anthos, lavendulæ ana pugillos tres, seminis fœniculi drachmam unam. Conc. Cont. D. Ad temperandam subinde primarum viarum acrimoniam, insignem præstabit utilitatem hic pulvis: Recipe lapidum cancrorum, cornu cervi philosophice præparati, testarum ovorum præparatarum ana drachmam unam, pulveris Marchionis drachmas duas, nitri purificati scrupulum unum, extracti castorei ana octo,

P p

olei

olei macis guttas sex. M. F. pulvis, cuius drachma una, & brevi ante epulas, & hora pomeridiana quinta ex aqua menthæ capiatur. Præterea quavis hebdomade quatuordecim pilularum balsamicarum vesperi assumantur; quoniam & alvo liquandæ, & menstruis facilitandis egregie inserviunt. Non minus insignis usus erit essentia corticum aurantium, sexaginta guttis inter epulas adhibenda; nec denique levem in derivandis a capite humoribus præstabunt operam pediluvia tepidiora, ex floribus chamomillæ, cineribus clavellatis, saleque communi conficienda, & crebro usurpanda. Quæ rite observata, quin votis sint satisfactura, nullus dubito.

CASUS CLI.

De affectu nervorum spasmodico-convulsivo.

VIr triginta annorum, temperamenti melancholico-cholerici, strictioris corporis habitus, sed humoribus abundans, & hypochondriacis obnoxius symptomatibus, duro in juventute vitæ genere, ob valde curtam supellestem, uti, multasque corporis defatigationes pati debuit. Corruptus inde scabie sicca, septendecim annos natus, dura subire coactus fuit servitia; sub quibus multis in caput plagis percussus, variis sese exposuit refrigerationibus, atque sic paulo post, ex sicca humidam sibi met contraxit scabiem. Hanc pertæsus, hausta singulo mane, quam ipse mittebat, urina, & usurpato extrinsecus unguento, quod ex oleo raparum, sulphure ac mercurio vivo paratum erat, protinus repulit; at mox graviolem incidit morbum, quo cum per decem annos ad hanc usque diem conflictatur, hisce semet exferente notis. Per intervalla, quæ quotidie crebra sunt, persentiscit primum in dextro latere motum quasi undulatorium, qui brevi tempore ad caput usque ascendens, omnem sensum ac rationis usum tollit, atque omnis motus in dicto toto latere post se trahit abolitionem. Dum adhuc

sibi constant sensus, junguntur vehementes anxietates, & vomendi conatus: turbatis vero jam sensibus, discurrit cancrorum in morem retrorsum, atque tum subito in terram concidit, immobilisque prorsus, extenso dextro pede, ejusdemque lateris manu contremiscente, jacet. Vultus præterea rubet, & venæ intumescunt valde; neque vero pollices in manum comprimit, nec spuma ex ore prorumpit, nec ullæ sunt artuum motitationes. Ipse paroxysmus, vix temporis minutum explet, atque tum cessat, ægro existente vegeto, & de nullis amplius conquerente molestiis.

Variorum medicorum consiliis, multisque remediis usus est: quæ inter fuit electuarium quoddam, a cuius usu id quidem solaminis percepit, ut in paroxysmo nec recurrat, nec concidat, sed statim instar immobilis persistat; verum abhinc epileptici insultus accesserunt; qui incertis quidem, nocturnis tamen semper invadunt temporibus, atque altum soporem cum copiosissimis sudoribus relinquunt. Notari vero meretur, utriusque mali paroxysmos a levi in diætâ, & potu excessu averti posse; sed sequenti periodo, eo majori recrudescere vehementia. Prior affectus intentioniores meditationes statim excipit, & si diu sederit, surgens protinus eo corripitur: quod si vero obambulet, ab eo liber est. Observatur quoque hic morbus frequentior luna decrescente, quam quidem increscente; & hic non minus, ac epilepsia circa æquinoctia, quando venam suavis medicorum tundendam præbuit, crebrius & vehementius invaserunt. Ceterum præter dextri lateris resolutionem, memoriæ debilitatem, ac torvum vultus aspectum, nullis adfigitur passionibus; sed appetitu integro gaudet, alvusque nunquam non respondet.

Hæc est sævarum adfectionum idea; quarum causas penitiores nondum eruere valui. Scio equidem, quod sicuti totius nervosi generis debilitas isti malo remotam; ita motus spirituum irregularis, explosivus, a spasmodica partium membranaceo-nervosarum constrictione, sanguis.

guinem plus justo copiosius ad caput propellente, efficientem proximam; & sanguis viscidus, acris, & vellicans, mediatam causam præbeat. Nec me fugit, quod temperamentum melancholico-choleericum, ærumnosa victus ratio, corporis crebra refrigeratio, capitis ac cerebri a verberibus contusio, atque commotio, mœrores, tristitia, & scabies inopportune retropulsa, tamquam occasionales contribuerint causæ. Verum occurrunt quædam momenta v. g. quod malum sequatur meditationes, & ægrum a sella surgentem adoriatur &c. quæ valde dubium anticipitemque me reddunt; quorum ratione, si cordis palpitatio, pulsus irregularis, & impedita spiratio jungerentur, utique polyposa suspicarer concrementa.

Interim his in curando uter indicacionibus, ut genus nervosum per roborantia interna pariter ac externa confortarem, sanguinis molem per hirudines ano admotas imminuerem, qualitatem per alterantia, & ea, quæ salutare adjuvant excretiones, emendarem, ejusque congestiones ad caput ope pediluviorum derivarem, & denique irregulares spirituum motus congruis remediis sopire studerem. At hæc omnia Tuo, Vir Experientissime, acutissimo judicio submitto; nec nisi eo adjutus, quicquam tentabo.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Dirus affectus, cujus causa consultatus sum, utique est spasmodico-convulsivus, qui primario quidem a strictura membranarum, quæ cerebrum & medullam spinalem investiant, dependet, omnes vero totius corporis nervos ac membranaceas partes in consensum trahit. Ex causis vero, quæ huc contulerunt, sola sufficit scabiei per unguentum, ex oleo raparum, sulphure ac mercurio vivo facta repulsio; quæ remedia tubulos nervo-membranaceos cutis graviter constringendi, & serum acre causticum, quod in glandulis subcutaneis hospitatur, iatus agendi, potenti pollent efficacia. Quum

autem retroacta ista materia, veneni instar nervosis incumbit partibus, iisque, quoniam subtilis est, profundius, ac intimius insinuat: facile patet, cur ex ea causa graves nervorum, atque cerebri affectus, quos spirituum morbos vocare solent, pullulare possint ac soleant.

In nostro quidem casu vero videtur simillimum, quod spasmodicæ stricturæ circa ventriculum maxime & intestinorum canalem, nominatim pylorum, intestinum duodenum, canalesque, qui valde nervi sunt, biliosos, fixam primum obtinuerint sedem: quæ coarctatis inferioribus, humores majori copia ac impetu ad superiora, maximeque caput compulerunt. Inde vero id resultat incommodi, ut cruor a capite per venas rediturus, ob nimiam molem in iis stagneret, easque interdum, sicuti testantur cadaverum sectiones, varicosas reddat. Hinc carotides, quæ oculum ingrediuntur, sanguine turgidæ, compresserunt nervos opticos, iis vicinos; ideoque visus obnubilationem ac vertiginem induxerunt: & quum eidem fato reliqui, qui sensui motuique serviunt, nervi fuerunt obnoxii, non mirum est, quod sensuum motusque voluntarii in dextro potissimum latere, quod causis mali forsitan præ sinistro patet, abolitio exceperit, & æger in terram delapsus, manum pedemque dextrum tremebundum extenderit.

Præterea vehementiori sanguinis ad caput raptui debetur vultus rubor, venarumque sanguine fartarum turgescencia; neque minus ab ejusdem copiosiori ad præcordia compressionem horum ineffabilis anxietas suos mutuatur natales. Conatus vero vomendi partim a materia peccante, quæ in primis viis stabulatur, partim a spasmodica nervorum ac membranarum cerebri constrictione proficiunt: siquidem crebrior experientia testatur, quod violentas, & a causa externa factas capitis læsiones, per consensum, non raro vomendi conatus, & ipsi vomitus comitentur. Atque sic exponenda erit ratio paroxysmorum, quos malum nostrum formare solet, cujus diuturnitas confirmat eam observationem, quæ

docemur; ejusmodi spasmodicos nervorum morbos, non modo diutius inhære, & in consuetudinem degenerare; verum etiam in morbum tandem transire comitalem; qui nostri quoque mali molestissimus jamprehenditur comes.

Verum sunt adhuc quædam momenta, quæ attentionem merentur; nimirum quod diætæ errores, circa mali accessiōnem commissi, paroxysmos remorentur, illi tamen posthæc vehementiores revertantur. Non raro observavi, quod in iis, qui asthma convulsivo, vel doloribus ventris spasmodicis laborarunt, si ante consuetas mali accessiones, vel gulæ nimis indulserint, vel vinosos potus copiosius ingesserint, illæ vel prorsus per aliquod tempus siluerint, vel valde mitiores fuerint. Ratio hujus phænomeni hæc quidem sententia hæc est: Per nimiam ingestorum, præsertim spirituorum molem, partes nervosæ infimi ventris, maxime ventriculus ac intestina, justo violentius dilatantur & extenduntur; quum vero ab earum spasmodica constrictione plerumque incipere solent præternaturales motus, facile patet, cur ea per contrariam extensionis motionem impedita, hi motus fieri nequeant.

Notabile est, profundiores meditationes illico suscitare malum. Atque hunc effectum quotidiana confirmat experientia: ubi enim cunque nervosæ partes jam debilitatæ, & ad motus irregulares sunt pronæ; insignem & affectus animi, & aciores cogitationes obtinent vim non modo spasmodicas affectiones revocandi, verum etiam ad ipsam insaniam, melancholiam, epilepsiam, quin apoplexiam permagnam conferunt symptomata.

Neque minus animadversione dignum est; quod si sederit aliquandiu æger, tumque surgat & progrediatur, mox in malum vertiginosum incidat. Exinde dispalescit, causas externas vel levissimas, qualis hic est sola corporis motitatio, adaugendo motum sanguinis progressum, in revocandis nervorum morbis esse efficacissimas.

Æque meretur attentionem; quod malum luna decrescente invalescebat. Perpetuæ nimirum regulæ instar est, graviore capitis morbos, qui per certos temporum circuitus redeunt, velut sunt melancholicæ, maniacæ, epilepticæ, paralyticæ ac apoplecticæ affectiones, plerumque lunæ mutationes sequi, & ea mox decrescente, mox incrementis exacerbari; aut sub eodem lunæ situ, quo primum invaserunt, posthæc semper reverti. Hinc vero docemur, quantam potentiam, mediante nostra atmosphæra, in corpus humanum, ejusque sensibilibus potissimum partes, quales sunt nervosæ, ac membranaceæ, alternandas possideat luna: & quoniam a tam levi externa causa ægritudines nervosæ generis revocari ac exacerbari possunt; illud exinde refultat monitum practicum, ut medentes studiose caveant, ne ejusmodi affectiones fortioribus ac violentis adgrediantur medicaminibus.

Denique non silentio erit prætermittendum, quod accessiones & vertiginosæ, & epilepticæ, tusa circa æquinoctia vena, acerbiores pariter ac diuturniores infestaverint. Quare non ignorari oportet, sanguinis missiones in hisce adfectibus, quantum non semper vel nimia mole, vel spissitudine humorum foveantur ac nutriuntur, convenientissimum quidem præbere subsidium; attamen insigni cautione atque prudentia opus est, ut probe discernatur, quantum cruoris, quonam tempore, & in qua corporis regione sit detrahendum. Adnotamus enim, perniciosum esse, sanguinem in paroxysmo, vel brevi ante eum mittere, aut ejus, si nimium abundaverit, parciorem evacuari quantitatem. Necessesse porro est, ut mox ab instituta phlebotomia tepidiora pediluvia & interna diaphoretica in usum vocentur: quo nimirum hisce præsidii sanguis per totum corpus equaliter distribuatur, maximeq; ad inferiores partes invitetur, & tali ratione nova spasmodorum causa, quam humorum inæqualis circuitus præbet, illico præscindatur.

His præmissis, ad curationem mali præsentis, vetustate sua in consuetudinem jam

jam degenerati, transeundum erit. Neque alia hoc scopo mihi sunt intentiones, quam illarum, quas medicus historiarum morbi adposuit; at optassem, ut ejusmodi remedia exhiberet supellex medica, quæ his indicationibus adprime facerent satis. Certe officinarum pharmaceuticarum hisce remediis fere vacuæ sunt; at si adhuc salutis in hoc diro malo quædam resisterit spes, ea magis ex curationi victus observatione, & prudenti rerum non naturalium usu erit repetenda. Idcirco ea, quæ commendare in hisce casibus soleo, medicamina in aeris mutatione, peregrinationibus ad loca salubria, corporis exercitationibus, præsertim per equitationem instituendis, balneis aquæ dulcis, pediluvii, abstinencia a vino, & spirituosis, rebusque mentem agitantibus unice consistunt: quibus ex pharmacis addere juvabit usum nitroforum cum potu tenui, atque lactis asinini; ac denique alvi perpetuam conservare expediet lubricitatem. Hæc, licet funditus nequitiam exstirpare valeant ejusmodi contumaces morbos, quorum vis omnem medicinam superat; attamen ipsis egregium solamen intulisse, crebriori doctus sum experientia.

CASUS CLII.

De morbo spasmodico convulsivo.

Decem annorum puella incidit elapso abhinc anno, vernali quidem tempore, in febrem intermittentem; quæ sumpta per aliquot dies tinctura quadam, colore pellucido vinum recens Franconicum adæquante, & a Chirurgo ipsam præscribente pro sale absynthii in aqua soluto venditata protinus cessavit; & licet per octiduum reverteretur, ejusdem tamen tincturæ ope prorsus debellata est. Dederat allegatus Chirurgus id genus remedii, aliis quoque eo tempore febrientibus: qui ad unum omnes testantur, se ab ejus usu, ructus, vomendi conatus, & lymphæ limpidæ ex ore rejectionem fuisse passos. Interim puella, ab hac febre liberata, paullo post lenta

Hoffm. Consult. Med.

contabescere videbatur: qua ope medicorum cujusdam celebrioris persanata, per totam æstatem, sequentemque autumnum, rectissime valuit.

Verum currentis anni mense Januario, hora prima meridiana, sumto prandio, simul & semel de torminibus ac puncturis ventriculi, ad dextrum hypochondrium excurrentibus conqueri cœpit; iisque per horæ circiter quadrantem, juncta vehementi nausea, horrendum in modum discruciabatur. Hæc adfectio per tres inhærebat hebdomades, adeo, ut semper circa dictum meridianum tempus invaserit; quæ remittente, per integrum diem satis bene habebat, nisi quod per intervalla vomendi conatus persentisceret. Dabantur laxantia, a quibus movebantur excrementa duriora, globiformia, prunoque colore tincta. Remittebat inde prior affectus; sed brevi post succedebat singultus, qui eam mane expergefactam adoriebatur, & cum proclivitate ad vomendum interdum complicabatur, brevi vero conquiescebat. Jungebatur præterea, aliquot elapsis diebus, molestior afflictio, & per intervalla, quæ quotidie septies, quin novies repetebant, hisce notis invadebat: Præviis oscitationibus, oculi fortiter claudabantur, ut nulla arte potuerint aperiri, tum sequebatur insignis primum abdominis, mox totius corporis tremor, atque his per horæ quadrantem vexata, oscitabat iterum, & ad se redibat: valens ceterum, donec novus accederet paroxysmus.

Novissime vero per tres circiter hebdomades, ita se habet malum: Expergefacta mane, pandiculationibus, & oscitationibus vexata, claudit oculos, mox contremiscit abdomen, totumque corpus, tum emittit copiosos ructus, & sub horum explosione aperit oculos, quos iis cessantibus illico rursus comprimit: atque horrendis dolorum in abdomine, & circa femora tormentis cruciata, miserandos edit planctus. Hos dolores solvunt denuo ructus, apertis semper oculis emissi; quos iterum tormina sequuntur, & hi dolores cum ructibus aliquoties alternant: cuncta vero hæc symptomata,

P p 3

quæ

quæ solvuntur oscitationibus, intra horæ quadrantem primum, jam vero intra aliquot minuta terminantur. Infestat hic paroxysmus tredecim, & jamjam duodecim tantum quotidie vicibus; sub quo nec rationis, nec sermonis usus aboletur, tantum abest, ut, oculis præsertim apertis, ad cuncta rite respondeat quæ sita; & cum oscitationes comitantur frequentiores, probe tamen determinare potest illas, quibus præcise terminatur malum. Neque vero in hoc rerum statu collabuntur vires; sed ægra extra paroxysmum integro appetitu, & bona gaudet valetudine. Urina plerumque tenuis mingitur, & a sanorum haud diffidet; interdum vero cocta, & lactis instar alba adparet, cum sedimento simili.

Suspiciabantur vermes quidam medicorum; sed datis variis anthelminticis, non nisi unicus excernebatur. Injiciebantur clysteres, & adhibebantur balnea ex aqua fluviatili, fursuribus, & sapone confecta; at nihil ferebant levaminis, nisi quod ab eorum usu multi exploderentur per anum flatus. Nec denique ignorari oportet, puellam paucis ante horum malorum primam invasionem diebus, ex incendio in ea domo, ubi degabat, suborto, sed mox sedato, insigni percussam fuisse terrore; quinum malo dederit originem, in dubio relinquitur.

CONSULTATIO.

SI mali, cujus historia mecum est communicata, primam causam ac originem indagemus, vero videtur simillimum, illam a febre potissimum per medicamen merito suspectum inopportune suppressa esse derivandam. Ea quippe tinctura, quam chirurgus pro solutione salis absynthii venditavit, talis neutiquam fuit; siquidem hæc nec febrem supprimit, nec nauseam, nec vomendi conatum movet; ideoque justissima remanet suspicio, ne forsan mercuriale fuerit remedium; quod nervosas partes vehementer vellicare, debilitare, & ad motus

spasmodico-convulsivos utique disponere potuit. Quicquid vero sit, præter hanc ce causam, quæ adhuc dubia existit, occurrunt adhuc binæ, quæ huic malo inducendo satis opportuna, atque efficaces deprehenduntur. Prior est insignis, quam puella ex incendio in suo conclavi suborto, brevi ante mali accessum, percepit terror, qui ad motus spasmodicos, quin epilepticos suscitandos, solus teste experientia sufficit. Alteram præbent vermes; quorum præsentiam partim ex facta jam lumbrici excretionem, partim ex sedimento urinæ lacteo, dubio procul colligere licet. Terror primum effectum in partem intestinorum inferiorem egisse, eamque contraxisse videtur; unde puella protinus de vehementi dolore in dextro hypochondrio, & alvi obstructione conquesta fuit: illa enim dolorem a flatibus, per constricta inferius intestina, sursum actis, partesque nervosas intestinorum valde distendentibus derivandum esse duco. Vermibus vero in intestinorum canale, aut, quod pejus est, ipso ventriculo hospitantibus, debentur reliqua symptomata, veluti sunt nausea, ructus, & relectio muci liquidi ex ore, tormina intestinorum, tremor abdominis, & totius corporis, ac contractiones musculorum, qui palpebras claudunt; hæc enim omnia non nisi motibus spasmodicis absolvuntur, & frequenter a vermium colluvie suos mutantur natales.

Quod itaque curationem attinet, hanc ad binos potissimum dirigendam esse scopos arbitror: nimirum, ut sordes acres, atque biliosas, nec non colluviem verminosam ex canale intestinorum eliminemus; & subinde motus partium nervosarum spasmodicos-convulsivos, per demulcentia, relaxantia, & antispasmodica consopiamus. Quo nomine operæ pretium facturos puto clysteres, ex lactis uncis quatuor, mellis drachmis tribus, & nitri drachma una paratos; quos per octo successive dies, mane pariter ac vespere infundendos suadeo; siquidem non modo constrictas partes demulcendi ac emolliendi, verum etiam vermes evacuant.

evandi, statusque discutiendi, insigni pollent virtute. Ad hæc, bis quavis hebdomade, mane post adplicatum clyσμα, forbillare conveniet potiunculam laxantem, cujus hæc sit formula: Recipe manna electæ, cremoris tartari ana drachmam, coque & solve leni calore in uncis quatuor aquæ graminis, colaturæ adde olei amygdalarum dulcium unciam. M. D. pro duabus dosibus.

Reliquis diebus mane sumantur duo vel tria cochlearia olei amygdalarum dulcium ex juscule avenaceo; & interjecto horæ spatio, alternis diebus, capiantur octo pilularum, quæ sic habent: Recipe aloes rosatæ drachmam, sagapeni, asæ fetidæ, myrrhæ electæ, mercurii dulcis, extracti panchymagogi Crollii ana scrupulum, extracti croci, castorei, salis fucini ana grana quatuor, olei tanacetii guttas tres. M. F. pilulæ, ex scrupulo uno no. XXIV. parandæ. Illis vero diebus, ubi non adhibentur pilulæ, vesperi immittendi sunt pedes in pediluvia ex aqua fluviali, fursuribus triticeis & sapone veneto concinnata, atque tum petendus lectus. Denique sub epulis assumantur quindecim guttæ de hac mixtura: Recipe essentia tanacetii, myrrhæ, santonici ana unciam semis, extracti absinthii, gentianæ rubræ ana grana duodecim. M. D.

Quod si ab horum usu intra quatuor hebdomades non cessaverint motus convulsivi; tunc abs re fore statuo, ut acidulæ Selterianæ, cum dimidia lactis parte commixtæ in usum vocentur.

C A S U S CLIII.

De affectu spasmodico convulsivo diris symptomatibus stipato.

Puer 12. annorum, temperamenti sanguineo-cholerici, ingenii admodum floridi, parentibus hæmorrhoidariis natus, binis abhinc annis febre corripiebatur tertiana. Hæc per integrum semestrem variis remediorum generibus oppugnata, omnium vim elusit; donec tandem, excretis multis ascaridibus, sensim

remitteret, & vires cum appetitu redirent. Ceterum per totâ fere vitam a morbis gravioribus immunis mansit, nisi quod varias cum convulsionibus stipatas olim sustinuerit: & trimulus existens ob vehementiorem terrorem per aliquot dies epilepsiam passus fuerit. Elapso vero anno rursus ingenti, eoque iterato percelleretur terrore; & inde statim commotionibus febrilibus, doloribus dorsii & capitis, gravitate artuum, convulsionibus, delirioque prehendebatur. Datis quibusdam medicinis, & excretis denuo ascaridibus, remittebant hæc truculentæ affectiones: sed brevi post, ex matris gravi, & cum virg periculo conjuncto morbo, valde contristatus, appetitus defectum, & vehementes faucium constrictiones, cum deglutionis impedimento persensit. Hic cum novus isque gravis accederet terror, incidit in veras, atrocesque convulsiones, ad hanc usque diem inhaerentes. Invadebant nempe decies, quin & vigesies quotidie, & sic habebant: Artus primum externi distorquebantur, ita tamen ut alternatim mox dextrum, mox sinistrum brachium, nec non pedes huc vel illuc traherentur, corporis truncum mox antrorsum, mox retrorsum flectebat; tum saxis immobilior obrigescerebat, incurvatis pedibus; mox spasmus maxillas cum ore distorquebat; faucesque cum suffocationis metu constringebat; brevi post pondus a summis faucibus ad abdomen devolvi videbatur; sequentisque ructibus, solvebatur paroxysmus.

In casum contra hunc affectum usurpatis varii generis specificis, & antiepilepticis; medicis, purgato prius supra infrave corpore, malum oppugnavit antiscorbuticis, anthelminticis, aperitivis, nervinis, antiepilepticis, roborantibus, cephalicis, interpolitisque clysmatibus ac laxantibus remediis: neque minus ex topicis linimenta nervina, spiritus ac balsama adplicavit, eo effectu, ut efflorescente per totum corpus purpura, puer versus solstitium currentis anni æstivum convalesceret, & quum antea, pedibus ioniti haud posset, quin statim obrigesceret, post hanc curationem, ambulandi

perfectam recuperaret facultatem, schoolam vegetus frequentaret, corpusque sedulo moveret.

Reversa itaque sanitate, accedebant hæmorrhoides fluentes: quarum jam septem annos natus quædam exhibuerat indicia; quæ, si impeditius promanabant, aut plane fiebant, dolores in dorso, & intestino recto post se trahebant. Neque vero ulla his opponebantur medicamina, præter pulveres antispasmodicos interdum datos. Dum hæc fiebant, ad studia rursus indefessus incombibat, memoriamque valde fatigabat; & præterea cibis incongruis, dulcibus, pannificiis, placentis, cum lardo præsertim confectis, pomisque immaturis delectabatur. Hinc, cumulatim denuo in primis officinis cruditatibus, accidit, ut quinque circiter abhinc hebdomadibus, febre quadam corripere, quæ quotidiana intermittens instar, ingenti frigore, per unam alteramve horam durante, quotidie impetebat, & nullum fere æstus, nec aliud symptoma insequens habebat. Quo factò hæmorrhoides non amplius profuebant, sed vanis dumtaxat moliminibus vexabant, jungebatur iterum scorbutica cutis efflorescentia, cito disparens, & tandem ex improvviso recrudescabant pristini motus convulsivi.

Aspernabantur hæc vice cuncta, licet præstantissima subsidia, tantum aberat, ut versus novissimum autumnale æquinoctium insigniter exacerbarentur, lunaque crescente magis invalescerent, & adhuc insistant contumacissimi. Raroxysmi enim sæpe trigiesies quotidie recurrunt, & quod notatu dignum est, matutinis horis breviores ac mitiores; sumtis vero epulis, aut animo vehementius commoto, & frequentiores, & acerbiores observantur. Antecedunt ineffabiles præcordiorum anxietates, sequuntur faucium constrictiones, & in externo collo tumor conspicitur, tumque excipiunt convulsivæ agitationes, sub quibus, miserando spectaculo, flet, ridet, commodet dentibus, vociferatur, manibusque adstantes percussurus petit. Solvuntur paroxysmi copiosis ructibus, & relinquunt

insignem corporis lassitudinem: salvo tamen permanente rationis usu.

Ceterum noctem tranquillo transigit somno; nec nisi expergestus affectu suo corripitur incipit; pulsus fertur semper æqualis, atque durus; urina mingitur sanorum simillima absque ullo sedimento; appetitus est integer, quin paullo avidior; alvus autem non, nisi dato laxante, aut infusis clysteribus, vel globulis moschatis sollicitata responderet, tumque stercorea reddit indurata, stupenda quantitate.

Et hæc est diri, quo vexatur, morbi idea: qui, quoniam veremur, ne in habitum transeat, ac consuetudinem, convenientem flagitamus medelam, deque illius indole ac causis informari cupimus.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

A Spectu atrox quidem, & horrendum est malum, quod puerum bonæ indolis ac spei immaniter habet: verum neutiquam tam grave, quin multam sanationis spem relinquat. Referrimur nimirum meretur ad affectus spasmodico-convulsivos, qui ex membranarum spinalem medelam amplectentibus, primario pullulantes, omnes subinde nervos, ac nervosas inde proficiscentes partes, quin ipsius cerebri tunicas, in trunculentorum motuum consensum rapiunt. Atque harum membranarum spasmodica constrictione formalem eorum morborum rationem constituit; ita tamen, ut, sicuti illa strictura, si primario cerebri membranas occupaverit, veram producat epilepsiam; ita eadem, si in medulla spinali fixam sedem obtinuerit, convulsivos artuum externorum motus, jactationes, tractiones, distensiones, cum extremorum refrigerationibus, alvi obstructionibus, ac præcordiorum anxietatibus stipatas, progneret. His in præsentī casu jungi videtur cerebelli, nervorumque inde prodeuntium strictura; ex qua risus, fletus, ac vociferationis rationem derivare licet.

Quod vero causas sævarum harum passionum attinet; ex iis præcipua est crebrior ille terror, quo percussus fuit puer;

puer, qui ad inducendos ejusmodi affectus insigni pollet facultate. Deinceps in censum causarum veniunt vermes, in canale intestinorum stabulantes, quos, rodendo horum nervosae tunicas, vehementissimas convulsiones excitare posse, quam plurima scriptorum testantur monumenta. Accedit porro sensibilior, & ad motus irregulares proclivior cerebri, & nervosarum partium in nostro agrotante constitutio; quam vivax, quo puer gaudet, ingenium, & nimia ad animi affectus, terrorem, & excandescentiam promptitudo significant. Nec silentio prætermittenda est nativa ad fluxum hæmorrhoidalem dispositio, ejusque præmatura eruptio: quæ clarissimum præbet documentum, interiores abdominis partes, maximeque intestina spasmodicis patere affectionibus. Tum quoque attentionem meretur inconveniens victus ratio, qua puerum edulia dulcia, poma immatura, atque panificia in deliciis habere percepi; unde cruditates acidæ, biliosæ, atque flatus, spasmodorum nutritiores, copiosius ingenerantur. Et denique concurrunt ingenii, memoriæque nimia fatigatio; quæ magnam vim huius affectus & revocandi & exacerbandi, teste experientia locuplete, possidet. Quum itaque tot, tantæque causæ ad immanem hunc in nostro puero morbum contribuerunt; atque hic plus una vice recrudit: non mirum profecto est, si solidæ nervosæque partes, harum irregulæ motionum tantam habitudinem acquisiverint, ut a levissimis causis ille protinus repullulaverint. Quamvis vero ejusmodi affectiones nervosi generis perquam difficilem admittant medicamentum, quin ab iis, quæ vulgo opponi solent, medicaminibus, maxime si calidiora fuerint, ac fortiora, magis contumaces reddantur: attamen crebra contemptum habeo observatione, quod in tam tenera ætate, usurpatis blandis & dieteticis remediis, temporis beneficio adjutis, omnino profligari queant.

Quamobrem votis nos potituros confido, si hac utemur medendi ratione. Primum quidem experientia pariter, ac

probatissimorum medicorum testimonia docent, non ullum in hisce nervorum vitiis fructuosius esse præsidium, quam quod ex loci aerisque mutatione desumitur. Hanc igitur ante omnia commendo; & ut æger ad talem locum transferatur, in quo simul ab animi pathematibus, timore, terrore, iracundia, nec non studiorum exercitiis vacuus sit, etiam atque etiam hortor. Deinceps convenientem eligere oportet potum; quo sine omne vinum, omnisque cerevisia, sive sit lupulata, sive triticea exulare debet, & pro potu ordinario sequenti decocto uti juvabit: Recipe rasuræ cornu cervi, radicis scorzonæræ ana uncias tres, radicis pæoniæ, cichorei ana unciam semis, seminis fœniculi drachmas duas. Conc. D. S. species, quarum uncia una cum binis aquæ mensuris per tres horæ quadrantes decoquantur. Non minus a cibis salitis, acidis, flatulentis, & omni placentarum genere studiose cavere, epulisque parcioribus uti expediet.

Præterea ex usu in his morbis mihi est lac asininum, hac ratione usurpandum: Lac ex asina, cujus purum sit pabulum, recens mulsam, quantitate dimidiæ mensuræ, cum quarta fontis Selterani parte permixtum, & aquæ ferventi, ut incalcescat, impositum, mane intra lectum, successivis haustibus sorbilletur, fugiendo omnem per tres horas ciborum usum. Quod si vero hæc duo medicamina haud in promptu fuerint, illis serum lactis caprini substituere licet, quod paraturus lactis caprini recens mulsam mensuram dimidiam, in patina stannea sub continua, ne aduratur, agitatione leni calore ad consistentiam pulveris flavi evaporet, pulveri huic aquæ puræ fontanæ mensuram dimidiam affundat, & ebullire invicem sinat, ut pulvis solvatur, tum percoletur, quo caleosa remaneat substantia, & percolatum serum eadem ratione, ac lac asininum singulo mane potetur. Quæcumque sint hæc medicamina, per sex vel octo hebdomades illis uti oportebit; ita tamen, ut eorum initium capiatur a ventris purgatione, quæ sumtis primo mane manne uncia una & dimidia

cremoris tartari drachmæ uni nupta, & in lacte, vel ejus sero soluta, commode obtinebitur.

Ad hæc non levem præstabant opem pediluvia tepidiora, ex aqua pluviali, fursibus triticeis, sacco inclusis, & lacte vaccino concinnata; in quæ singula vespera ad luras usque pedes ægroti immittantur pueri. Ex pharmacis primum, quod commendo, est pulvis nervinus, sic parandus: Recipe pulveris Marchionis, lapidum cancrorum, cornu cervi sine igne ana drachmam unam & semis, cinnabaris nativæ, succini præparati ana scrupulum unum, nitri purificati grana decem, castorei grana octo. M. F. pulvis, cujus drachma dimidia, ex aqua florum tilia, vel primula veris, alternis vesperis assumatur. Reliquis, ubi hic pulvis haud adhibetur, diebus, hora pomeridiana quarta capiantur decem guttulæ spiritus, quem simul mitto, nervinum, antispasmodicum, statusque discutientem. Extrinsecus, semel vel bis quotidie, spinæ dorsi in loco calido inungatur linimentum nervinum, hac ratione componendum: Recipe axungia humanæ uncias duas, olei lavendulæ, balsami Peruviani, olei nucistæ destillati ana drachmam unam, olei rutæ guttas viginti. M. D. Denique conservetur corpus in moderato calore ac perspiratione; ac crebro moveatur; nec enim dubito, quin horum debitus usus exoptatissimam sit allaturus medelam.

Respondit etiam votis eventus; siquidem relatam mihi est, adhibitis, quas proposui, medicinis paroxysmum sensim mitigatum primum vigesies tantum de die, mox decies, tum quater reversum, tandem prorsus evanuisse, puerumque plane constansuisse.

CASUS CLIV.

De singulari quodam affectu spasmodico convulsivo.

Generosa, ac valde formosa virgo, solitudinis, & vitæ sedentariæ amantissima, septemdecim annorum, & avi-

diori ciborum adpetitu gaudens, spasmodico convulsivo morbo obnoxia, potavit hoc anno acidulas Schwalbacenses; & posthæc Francofurtum se conferens, male rursus habuit, atque ideo medicum accersiri curavit. Is eam paroxysmo convulsivo, quem plus simplicis vice erat passa, occupatam deprehendit: sub quo omnes totius corporis artus alternatim spasmus torquebantur, caput retrorsum trahebatur, oculi obrigefcebant, os hiebat, linguam exferebat, & memoriæ vis penitus languebat, adeo, ut eorum quæ in paroxysmo agebantur, hoc finito, reminisci non potuerit. Quam præterea sanguine turgebat, & menstrua periodus imminebat, vena in pede tundeatur, & dabantur pulveres ex nitro, cinnabari, castoreoque parati, non sine fructu egregio.

Exploratis quibusdam antecedentibus momentis, referebat ægrotæ, hunc affectum plerumque circa menstruum tempus recruduisse, sensim atrociorē. Affirmabat, se juniorem similes ferme insultus, sub lypothymiarum nomine sustinuisse; & jamjam accessiones illas antecedere atroces dorsi, & intestinorum, maxime circa umbilicalem regionem, nec non capitis & ossis sacri dolores, extremorum frigus, oculorum caliginem, sensumque fornicationis, qui in digitis pedum æque ac manuum incipiens, sensim per umbilicum, cordisque scrobiculum ad caput ascenderet; tumque subsequitis pandiculationibus excipere paroxysmum.

Præterea vero notatu dignum erat, quod, sicuti in ejusmodi morbis plerumque suppressio, vel inordinatus minimus menstruum successus jungatur, ita e contrario in hoc casu ea ferantur copiosa. In paroxysmo, more epilepticis solito, nequiquam in pugnum colligit pollices: a gravi autem terrore, iracundia, cibisque dulcibus, & vinosis potibus ille valde exacerbatur; quid? quod eo tempore, quo affligit malum, ab omni carne, & jusculis inde paratis, majorem istius vehementiam persentiscat. Neque ipsi suppetias aut ullum levamen attulerunt.

runt acidulæ Schwalbacenses, hunc in finem potæ: & denique insigni obstructione alvi vexatur, adeo, ut vix singulis octo vel decem diebus reddatur.

Dictum itaque est, ægram misso sanguine, & dato pulvere melius habuisse: vix autem unus vel alter dies effluxit, cum menstrua prorumperent, more consueto admodum copiosa, quorum fluxum mox comitabantur motus convulsivi; adeo ut quamdiu uterus cruorem funderet, tam diu hi adfligerent; & cessante fluore, hi quoque remitterent, ægratantque præter capitis, dorsî, laterisque dolores non haberet, de quo conquerebatur. Redibant quoque somnus & appetitus, neque vero adeo cessabant motus convulsivi, quin leves membrorum subsultus, maximeque opisthotonæ agitationes, licet momentaneæ tantum, quotidie recurrerent; alvi segnities dicto modo persistebat, & calor conclavis illico sanguinis orgasmum, & præcordiorum anxietates excitabat.

Versus instantem igitur menstruorum fatalem periodum, propinabat medicus blanda laxantia, nec non pulveres ex specifico cephalico, nitro, castoreo, & limaturæ chalybis granis octo concinnatos, bis quotidie sumendos, & Elixirium aperitivum Clauderi, cum tinctura castorei remixtum inter epulas porrigebat. Infundi quoque ano jubebat clysteres, qui licet primum spem votis facerent, tamen excitabant abdominis tormina, & præcordiorum anxietates; unde his omis- sis, ob turgentem sanguinis abundantiam, vena in pede secabatur. Hinc factum est, ut virgo ægra, binis successive mensibus cruorem ex utero redderet satis quidem copiosum, motiones vero, quæ junctæ erant, convulsivæ levissimæ fuerint, & illa intermedio tempore integra sanitate gauderet.

Postquam autem, omisso chalybis usu, tertium instabant menstrua; caput & reliquum corpus doloribus iterum agitari cœperunt, & erumpente sanguine, pristina illico revertebantur convulsiva symptomata, eaque vehementissima. Jungebatur insuper paroxysmis, anxia &

lamentabilis vociferatio, qualis eorum est, qui sævius cruciantur tormentis, tanta quidem atrocitas, ut inde sanguinis e pulmonibus timeretur eruptio: cujus tamen, finito paroxysmo, prorsus erat insensitia. Ipsæ accessiones invadebant cum ingenti circa cordis scrobiculum dolore, quem sequebatur spirandi angustia, sensim invalescens, & tandem in vociferationem illam desinens, cujus comes erat insignis totius corporis tremor.

Cum silente menstrua purgatione sielebant cuncta symptomata, dabatur iterum pulvis ex solo specifico cephalico, nitro nupto paratus; sed accedente quarto lunaris tributi termino, pristina ludi cœpit scena. Tum in usum vocabatur pulvis catholicus purgans Glauberi, qui tribus pro dosi granis, specifico cephalico nuptus, & primum semel, paullo post bis quotidie propinatus, id commodi fecum ferebat, ut jam alvus alternis diebus solveretur, & convulsivæ agitationes externarum partium insigniter remitterent; hæ vero magis ad interna ruèrent, adeo, ut per aliquot horas, gravis instar synopes, sine sensu, motu, ac vix notabili respiratione, moribundæ similis jaceret.

Ab hoc tempore adeo defecta est viribus, ut ipsam lecto perpetuo inherere oporteret: abhinc quoque tam diversa paroxysmorum erat facies, ut eos ordine recensere, videatur impossibile; quare præcipua tantum notabimus momenta. Ingens vociferatio, dicta brevi ante ratione, per intervalla adfligit. Interdum, cessante, minimum vix notabili pulsa & spiratione, evanescit omnis vis sentiendi, obrigescit totum corpus, mox calidum, mox frigidum, gelidoque sudore persusum, hiant oculi saxo immobiliores; mox lingua exseritur, varisque motitationibus agitantur artus; brachia mox contorquentur, mox cum digitis recta intenduntur, ut vix flecti queant, mox pollicem pugno includit. Nonnunquam alternis manibus aerem quatit, inanibus ictibus; insdemque abdomen vehementer percutit, cum paroxysmi solutione; quæ etiam non raro subito

bito clamore fit. Quandoque singultiens motus agram corripit, auditu quidem haud percipiendus, sed visu in faucibus adnotandus: quem primum raucedo excipit, tum vox perit, & sensim restituitur; ita tamen, ut si germanicalingua loquatur, ea minus sit articulata; contra si gallicam strepat, expeditior observetur sermo. Sæpius utrumque brachiorum reclinat, & dorso supponit, ut manibus insidere videatur: atque his, aliisque innumeris modis atrox malum tristem ludit tragœdiam.

Ipsam quoque paroxysmorum initium variis modis se habet; mox inter amicas colloquutiones, vegeta, ac incolumis, ab uno ad alterum latus corpus subito movere, & adeo vacillare incipit, ut lapsus in terram immineat; tum supina in lectum recidit, atque violentis motibusprehenditur. Mox taciturna fit, de dolore in vertice capitis conqueritur, & vel fornicationis sensum in digitis manuum, sensim ad præcordia ac caput ascendentem percipit, vel motum undulatorium, a pedibus per abdomen, ac uterum, quem dolore atroci infestat, ad caput aspirantem persentiscit. Hunc sequuntur præcordiorum anxietas, ac dolores compressorii, spiratio sensim fit angustior, obnubilatur caput, rigent oculi, visus tamen facultate privati, & ipsa saxo immobilior per aliquot horas decumbit: vel loco huius rigoris tetanodei, artus torquentur, distorquentur, variisque miris modis agitantur. Tum excipit sudor atque tremor omnium membrorum, & ipsa ad se redit, inscia eorum, quæ sunt acta. Attamen mirabile est, & suspicionem non abolitæ omnis penitus sensationis movet, quod iis, qui durante paroxysmo minus grata ipsi præstant officia, inimicum, vindictæque plenum, variis signis testetur animum. Finito paroxysmo dolores in vertice ac dorso patitur; & cum antea noctes placido somno transegerit, per novissimum trimestre eas insonnes experitur, recurrente paroxysmo, mox leviori, mox graviori molestas, ma-

xime priusquam obdormiscat.

Ceterum adpetitu jam fruitur immutiori, calorem, olim ipsi insensum, commodius fert, animus ad varios affectus valde proclivis est, ipsaque mox sine manifesta causa tristis, mox hilaris conspicitur, mox sacris devota indulget meditationibus, precibus, atque cantationibus. Non minus distincte prænunciare valet, quonam die immineat mali accessio, anne gravior, vel mitior sit futura. Extra lectum commorari nequit, tantum abest, ut, si modo pedes ex eo propendeant, gravissimos patiaturo dolores: idcirco, pedibus sub corpus inflexis super sedendo, miseram transigere oportet vitam.

CONSILIUM MEDICUM.

Affectus spasmodico convulsivus, quo atrocem in modum virgo generosa molestat, totum quidem nervorum genus occupavit; inprimis autem eos, qui ex spinali medulla ad artus exteriores feruntur, nervos nec non intercostalem ramum, qui ex pari quinto, octavo, atque nono subortus, per plurima porrigitur viscera, pro farvarum motionum objecto habet. Unde non solum externi artus violentis motibus agitantur; verum etiam caput, os, lingua, oculi, & spirituales partes, in tristem eorum societatem rapiuntur. Atque primam immanis huius affectus originem, ex nimis sensibili, quam a nativitate traxisse videtur, partium nervosarum dispositione repetendam esse statuo: cui, cum accesserint temperamentum sanguineum, copiosi sanguinis ferax, & passionum hypochondriarum, concurrente vita sedentaria adauctarum rudimenta; testantibus alvi obstructione, spasmis & flatulentis imi ventris, & insigni animi mobilitate; non fieri potuit, quin malum in dies majores ceperit vires. Namque morbo hypochondriaco vexatis, humores generantur spissi pariter ac impuri, & acriores, qui spasmodum abdomen obfidendum ope, ad superiora atque caput

put magis compelluntur, & per nervosas membranas circulantes, has ad graves proritant spasmos. Quum vero partium internarum spasmi, eo potissimum, quo menstrua fluunt, tempore exasperantur, quoniam ipse mensium fluor spasmo absolvitur: facile patet, cur in nostra quoque agrotante, hoc maxime tempore malum infestaverit; dum scilicet spasmi in plexibus mesaraicis incipientes per dorsi spinam ascenderunt, & in universales tandem abierunt convulsiones. In tali rerum statu non mirum est, quod acidularum Schwalbacensium potationem sinister exceperit effectus: hæ enim naturali, quo polent, frigore cursum humorum spissiorum per minima vascula eo magis retardant, transpirationis plenioris successum remorantur, & iis, qui nervorum laborant imbecillitate, semper sunt inimicæ.

Opus itaque est, ut huic quam ocysime medeamur malo; quoniam illud, terroris tædique plenum, non omni vacat periculo. Siquidem ob impetuosum crassi sanguinis ad caput raptum, ille facile minima cerebri vasa perrumpere, ac extravasatus lethalem apoplexiam inducere potest. Neque vero negandum est, quin affectus ejusmodi firmius radicati, & in tantum habitum degenerati, ut a facillima revocari possint causa, curationis spem valde angustam reddant, & præstantissima remedia valde eludant: attamen nequitiam desperandum est, quoniam, si debita adhibeatur medela, omnino nisi prorsus extirpari, saltem insigniter sublevari possunt.

Ut autem in præsentī casu votis nostris potiamur, ad binos præsertim scopos dirigendam esse curationem arbitror. Primus est, ut effrænes partium externarum convulsiones perinde, ac graves internarum spasmos apte consopiamus; alter, ut tonum atque robur ventriculi & intestinorum restauremus: quo digestio fiat rite, generosus chylus elaboretur, sordium excrementitiarum colluvies debite eliminetur, atque sic fomes motionum præternaturalium re-

moveatur. Perpetuæ enim regulæ instar habendum est, quod spasmodicæ partium internarum, maxime ventriculi ac intestinorum constrictiones protinus turbent, atque sufflamment salutare excretionem, tam quæ per alvum ac transpirationem fiunt, quam sanguineas, quæ per uterum aut hæmorrhoides contingunt. Retentis ergo sordibus cumlatur acre impurum serum, idque cum reliqua humorum massa per corpus progressum novam spasmodicis affectibus præbet occasionem.

Obtinendis vero præfixis curandi scopis hæc medicamina satis esse factura confido. Primum videlicet valde commendando sequentem pulverem: Recipe pulveris Marchionis, lapidum cancrorum ana drachmam unam, cinnabaris factitiæ drachmam semis, nitri purificati scrupulum unum, extracti castorei grana tria. M. F. pulvis div. in 4. doses. Hunc pulverem vel solum, vel cum lumbricis terrestribus permixtum, bis terve quotidie, ex aqua chamomillæ vulgaris, vel primulæ veris, vel liliorum convallium, cum cerevisia Lœbeginensi destillata exhibere conveniet. Deinceps singulo mane quædam vascula infusi theiformis, quod ex herba melissæ, betonicæ, summitatibus millefolii, floribus chamomillæ vulgaris, salviæ, tilix, & aniso stellato paratur, sorbere expediet. Vesperī vero assumantur quinquaginta guttæ liquoris mei anodyno-mineralis, ejus tres partes, cum una liquoris bezoardici sint permixtæ. Egregium hoc est remedii genus, non in sistendis modo spasmodicis moribus, verum etiam facilitanda diaphoresi: quippe quod vesperti sumtum, ægrotos mane leniter sudare facit.

Ad roborandum autem tonum ventriculi ac intestinorum, insignis usus deprehendi has pilulas: Recipe extracti millefolii, florum chamomillæ, herbæ cardui benedicti ana drachmam unam, theriacæ veteris, corticis chinæ ana drachmam semis, croci grana duodecim, olei chamomillæ veri guttas octo. M. F. pilulæ, ex scrupulo uno numero viginti, quæ

quæ pro una dosi, alternis circiter diebus deglutiantur. Externe spinam dorsii sequenti linimento inungendam suadeo: Recipe unguenti martiati, axungiae humanæ ana unciam unam, olei salviæ, lavendulæ, majoranæ, nucistæ destillati ana drachmam unam. M. D. Nec sine peculiari fructu adhibebuntur pediluvia ex aqua fluviatili, floribus chamomillæ, & fursuribus tritici parata, & vespertino tempore usurpata. Et ad alvinam non minus, ac mensuram excretionem facilitandam, operæ pretium facient pilulæ balsamicæ, ad Stahlî vel meam mentem confectæ; quas bis quavis hebdomade, sumto præcedente vespera pulvere præcipitante ex nitro, ac lapidibus cancrorum parato, mane numero quatuordecim devorare decet.

Ceterum cane pejus & angue fugienda sunt cuncta volatilia, calidiora, vaporosa & suaveolentia, quæ humores exstinguendo augent spasmodicos motus. Quare etiam cautum omnis vini atque cerevisiæ usum esse oportet; cujus in locum commendarem decoctum ex radice chinæ, visco quercino, & passulis compositum. Cæna sit parciore; fugiatur frigus, maxime pedum, & imi ventris, & omnes sedulo evitentur causæ, quæ animum ad graviiores invitant commotiones. Quæ, nisi suffecerint, motus corporis, mutatio cœli, & conveniens balneorum, maxime Tœplicesium usus, omnem curandi absolverent paginam.

C A S U S CLV.

*De singulari generis nervosi affectu
spasmodico-convulsivo.*

M Atrona generosa, viginti octo annorum, temperamentum sanguineo-cholerici, habitus corporis tenerioris, animi vero affectibus, quod mirum est, parum obnoxia, bis peperit cum successu felicissimo. Secundum vero puerperium, quo sex abhinc annis perfuncta est, excipit mensium inordinatus, & nimius fluxus, per octo integras hebdomades in hærens; tandemque sopitus, atroces imi

ventris dolores reliquit, per quatuordecim dies molestos, tumque ope balneorum ex aqua dulci profligatos. Tum rursus utero coepit gerere, debitoque tempore, felici partu puellam exclusit. Abhinc valuit per integrum annum, quo elapso menses denuo silentes novæ imprægnationis suspicionem movebant. Post decem autem hebdomades, subito prehendebatur doloribus ossis sacri, qui parturientium similes erant; quibus per aliquot horas vexata ad alvum sentiebat stimulum, atque hanc exonerationem præter opinionem ex utero reddebat concrementum carneum, cum infectuente enormi hæmorrhagia. Hac sedata, menstrua per integrum annum, nimia ac inordinata fluebant; tandemque, ope variorum medicaminum, maxime acidularum Schwalbacensium, in ordinem redibant.

Mense Novembri anni millesimi septingentesimi noni, bis successive febre catharrali benigna laboravit: qua superata, cruor uterinus adhuc semel profluebat, tumque penitus ferri desinebat. At succedebant graves mox dentium, mox dorsii dolores, vomendi crebri urgebant conatus, ipsæque vomitiones, & abdomen gravidarum more grandæscibat; quin post aliquot menses, manu ventri imposita, perentiscebatur motum, qui magis magisque invalescens, præcordiorum anxietatem, spirandique demum difficultatem inducebat molestissimam. Dabantur pulveres antispasmodici cinna-barini, & ex vena in brachio tusa tres cruoris unciae detrahebantur; sed nondum conquiescebat ille motus, tantum aberat, ut potius novus affectus per intervalla tandem accederet, qui hunc in modum habebat.

Abdomen, maximeque regionem epigastricam, tremula obsidebat moritatio, quæ sensim superiora versus ascendens pectus cum scapulis elevabat; caput antrosum torquebatur; pharynx constringebatur, ut nec cibi, nec potus quidpiam admitteret; fauces peculiarem tremulum exhibebant sonitum, qualis singulientibus est, os, maxillæque variis modis.

dis distrahebatur, atque palpebræ celerimo motu agitabantur. Neque vero sub ejusmodi paroxysmis, qui vix tertiam minuti partem explebant, & sapissime recrudescabant, sumtoque potu calidiori statim revocabantur, pollices in manum comprimebantur, nec spumæ os obsidebant, nec ulli urgebant dolores, nec rationis, sensuumque usus turbabatur. Arteriarum pulsus erat parvus, debilis, ac æqualis; urina mox sanorum similis, mox turbida, cum copioso sedimento, & alvus aperta.

Hoc in rerum statu consultus medicus porrigebat pulveres antispasmodicos, cum pulvere lumbricorum terrestrium, Marchionis, nitro, cinnabarique mixtos; infusa ex herba millefolii, cum floribus chamomillæ; mixturam tonico-nervinam Stahlî, essentiæ castorei extractoque cascarillæ nuptram; Elixir uterinum Crollii, & oleum amygdalarum dulcium; extrinsecus vero, præter crebros clysteres, atque vesicatoria pedibus applicata, linimentis, balsamisque nervinis, nec non sacculis resolutivis ac discutientibus dimicabat. Neque horum frustranea erat efficacia, siquidem malum, fracta sensim vehementia, intra paucos dies prorsus conquiescebat.

Verum elapsi binis hebdomadibus atrociter revertebatur; & ab extero, qui vocabatur, medico anthelminticis oppugnabatur, quoniam illud a vermibus derivabat. Ordinabat eo fine & mixturam, quæ ex gummi ammoniaci granulati drachmis duabus in aquæ melissæ unciis sex solutis erat confecta, & pulverem, qui habebat seminis fantonici drachmas duas, corallinæ drachmam unam, mercuriique dulcis grana duodecim, & in quatuor dividebatur partes. Illam sequebantur non modo alvinæ dejectiones, verum etiam molestissimæ vomitiones; hunc sanguinis per alvum fluxus, & ab utroque remedio ingravescere morbus, ac paroxysmi, brevissimis intervallis, invicem excipiebant.

His ergo, ne gravius inducerent periculum, omissis, ad oleum animale Dip-pelii descendebatur, quod ad tres vel

quinque guttas, inter paroxysmorum remissiones datum, tam felicem præstabat effectum, ut gravis affectus sensim remitteret, accessaret, ægrotaque ejus vacuitate per integrum mensem gauderet, cum somni, adpetitusque integritate restituta. Brevi vero post idem recidebat, eodem ac antea modo; & eodem animali oleo in usum revocato, intra quatuordecim dies iterum evanescebat. Sextus tum agebatur mensis, ex quo gravis videbatur, nec fallebat spes, siquidem consopita convulsiva ac tremula motitatione, distinctior jam evadebat embryonis motus, & ipsa, recuperatis viribus, egregie habebat, nisi quod de insolita artuum, maximeque pedum lassitudine, atque gravitate conquereretur. Transigebat tamen reliquum gestationis tempus, a suo malo vacuum, donec tandem adventabat pariendi necessitas. Invadebant ad partum dolores, & cum his malum, quod per tres conquieverat menses, recurrebat, per crebros paroxysmos, foetus exclusionem insigniter retardantes. Neque tamen minus post quatuor horarum decursum puer excludebatur, ad hanc usque diem integra fruens sanitate: Lochia fluebant rite, & affectus ille molestissimus, spasmodico-convulsivus, non nisi prioribus puerperii diebus infestabat, reliquis silebat.

Sic sana ac incolumis visa mulier generosa, dum aliquando animi laxandi causa, rheda se in rus vehendam curaret; ingentem capitis, & in primis dentium rheumatismum, cum vehementi cordis palpitatione stipatum incidebat. A quo liberata, lunare rursus persolvere cœpit tributum, larga satis quantitate, sed huic cessanti illico successit malum convulsivum, quod hoc usque cuncta eludens remedia inhæret. Paroxysmi prioribus per omnia similes sunt, nisi quod sub illis atroces dextrum hypochondrium circa lumbos disruebant dolores, & index manus dextræ digitus ita moveatur, ac si quempiam vocare vellet. Præterea, loco lassitudinis relinquunt gravem vertiginem, cum insigni oculorum caligine, veluti sudario obducti essent, conjunctam,

Etiam, adeo ut sæpius instar animo defectorum jaceat. Menstrua debito permanant tempore, satis copiosa: quibus fluentibus, silent convulsivi motus: tandem vero cessantibus, hi tristem scenam agere incipiunt.

A novissimo puerperio contra has affectiones, nullis fere, præter pilulas Stahlianas, & liquorem quandam acidulum, qui phlegmati spiritus vitrioli analogus ad quindecim quotidie guttas sumitur, usa est remediis: sub quorum usu convulsivi motus mitiores quidem & breviores; at gravativa artuum lassitudo, vertigo, & oculorum caligo acerbiores pariter, ac diuturniores observantur. Balnea aquæ dulcis, cum fursibus triticeis, malum exacerbare videntur. Et quoniam præter coryzam, quam a novissimo capitis rheumatismo perpetuam patitur, cum primario morbo nondum penitus in gratiam rediit, tantum abest, ut graviores illius vereatur recursus: anhelat omnino salutare judicium, malorumque, quibus premitur, causam, originem, & convenientissimam medelam cognoscere cupit.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, quocumque mulier quædam generosa, non modo sub novissima graviditate per sex menses, verum etiam post partum huc usque immaniter conflictata fuit, non sane alius est, quam morbus generis nervosi spasmodico-convulsivus. Illius primaria sedes in abdomine, maximeque intestinis tenuibus hæreere videtur; siquidem incipiendo a plexu superiori mesenterico, qui circa primam lumborum vertebra sita est, & a pari nervorum intercostali conformatur, ad reliquas thoracis, capitique partes, quæ a pari vago, & intercostali ramo, nerveas suas propagines mutantur, ut sunt musculi cervicis, atque pharyngis, propagatur. Cerebri vero membranæ ab hoc spasmō omnino adhuc liberæ sunt; unde non modo rationi, sensibusque sua mansit integritas, ve-

rum etiam epilepticæ nondum accessere motiones.

Quod causam mali attinet, eam haud sine ratione in utero collocare licet, quippe cujus vitium irregularis, qui hæcenus fuit, menstruorum, moxque nimius, mox plane suppressus fluor, nec non polyposum concrementum, olim excretum significant. Verum enimvero, quum generosa foemina sub hoc affectu utero concepit, felicemque exclusit partum; non dubito sane, quin cum altero Medicorum, concurrentes lumbricos, angustis intestini ilei implicitos accusem. Plures enim mihi innotuerunt casus, quod gravidæ ex vermibus ejusmodi graves motuum affectiones passæ fuerint: quibus etiam demortuis forsan, ac intra intestina in putredinem abeuntibus, febrem catharralem, qua bis laboravit nostra ægrotans, deberi existimo. Confirmant præterea hanc sententiam, peculiaria, quibus molestata fuit, symptomata, utpote quæ a sola passione hysterica omnino deprehenduntur aliena. Neque vero minus imbecillitas nervosi generis ad augendam mali ferocitatem multum contribuisse videtur: licet enim mulier illa ad animi exandescentiam minus proclivis observetur; attamen illi forsan magis suppressæ indulget, atque hac majorem sibi noxam contrahit. Et si præsertim ea, quibus jam infestatur, symptomata, veluti sunt languor corporis, vertigo, obscuratio visus, atque catharrales defluxiones, necum perpendam, hæc sane non ab alia causa originem trahunt, quam a nimia nervosi generis atque ventriculi debilitate, vitiatæque digestionis; cumprimis, si verminosa intestinorum amurca concurrat.

Sed his non immorabor ulterius: id dumtaxat jam prosequitur, cujus operatio institui possit. Adaptanda hæc potissimum erit verminosa putredine corpore proscribenda: cui scopo fortiora, & quæ vulgo adhiberi solent, anthelmintica, neutiquam convenient. Commendarem potius fontes Selteranos, quantitate mensuræ unius quotidie potandos, adeo, ut eorum tepescitorum dimidia por-

portio mane, altera hora pomeridiana quinta hauriatur: & singulis quinque diebus pilularum Stahlitarum undecim deglutiantur. Ante horum usum, bis quotidie assumantur octoginta guttæ Elixirii balsamici, quod hunc in modum conficitur: Recipe extracti cardui benedicti, gentianæ rubræ, myrrhæ electæ, succini ana drachmas duas, salis tartari drachmas tres, olei menthæ destillati, de cedro ana guttas viginti. M. cum una vini Sæsi vel Hispanici libra leni calore digerantur: quod remediū genus etiam absoluta acidularum potatione, per aliquod tempus, ter quotidie usurpari potest. Præterea corpus moderata, sed frequenti exercitatione movere, ab animi affectibus probe cavere, omne frigus arcere, cibosque dulces pariter ac acidos sedulo vitare expediet. Et denique, his per quoddam tempus adhibitis, nervoso generi confortando apprimè convenient balnea, ex aqua, lacte, & triticeis furforibus conficienda, & tepida tantum in usum vocanda. Neque paucam foveo spem, quin ex horum prudenti usu insignis mulier generosa sit consequutura allevamentum.

CASUS CLVI.

De affectu spasmodico convulsivo chronico.

Prior morbi historia.

Fœmina, duos & triginta annos nata, temperamenti melancholico-cholerici, staturæ mediocris, infirmam a teneris passa est valetudinem. Supra-tis enim anno ætatis secundo copiosis æque ac valde malignis variolis, gravem tulit exulcerationem capitis pone aurem sinistram, cum largo, & quantitate libram unam superante puris effluxu, diu in hærentem: quam oculorum lippitudo, narium gravedo, aliæque catharrales exceperunt destillationes. Anno ætatis octavo ex febre acuta, cum purpura complicata; undecimo diuturna aurigena; & decimo quarto periculosa febre

petechiali, non sine vitæ periculo laboravit. Postquam vero menstrua proruperunt, non modo oculorum defluxiones cessarunt, verum ipsa quoque, ad conjugium usque, egregia sanitate est gavisæ. At quum primo perfunderetur puerperio, fluor uterinus imminui, & ægra flatulentis febrilibusque infestari cœpit molestiis.

Nihilo tamen minus, finito puerperio, Deo grates redditura, more consueti, satis incolumis templum ingrediebatur; sed ibidem, ex gravissimo tonitru, tanto percellabatur terrore, ut abhinc spasmodicis ac convulsivis obnoxia fuerit affectibus. Interim altera posthæc, quum & tertia vice peperit feliciter; quo in puerperio, ob gravantem tunc epidemice purpuram, calidius justo regimen observare jubebatur; unde factum est, ut in summam debilitatem, viriumque collapsum incideret, atque convulsivi motus cum animi deliquiis stipati magis invalescerent.

Novem jam elapsis annis, gravi ac peculiari prehendebatur capitis dolore, ad cervicem & humeros usque excurrente: cui tanta jungebatur imbecillitas, ut caput in erecto situ continere neutiquam potuerit. Ab hoc quoque incommodo, divina favente gratia, liberata per subsequentes annos vitam transegit sub recurrentibus per intervalla capitis doloribus, animi deliquiis, spasmodicisque ac convulsivis affectibus, satis incolumem; adeo, ut ante biennium fonticulum, quem dextro brachio inflicto diu gesserat, coalescere permiserit, absque morboisis consecrariis. Præterea hoc tempore duorum successive liberorum felix facta fuit mater: quorum primum cum utero gereret, per priores gestationis menses tantum muciferosi cruore permixti ex utero ploravit, ut abortus esset suspicio. Novissime gravida tam insignem crurum imbecillitatem sensit, ut, nisi innixa ancillæ, non incedere potuerit; neque ab hac molestia, puerum convulsivis motibus paulo post denatum enixa, immunis fuit; donec successu temporis sponte remitteret.

Hoffm. Consult. Med.

Qq

Ve.

Verum enimvero, ante tres circiter menses, ex improvise gravissimas incidit convulsiones, crebris paroxysmis per quatuordecim dies, recurrentes, qui sic se habebant: Sentiebat primum formicationis sensum, mox dextrum, mox sinistrum latus, atque brachium occupantem; sequebatur sermonis impotentia, atque tumprehendebant animi defectiones, persistente integro rationis usu: aut in harum locum succedebant præcordiorum anxietates, oculi clauderantur, lacrymasque copiosas plorabant, ore a spuma libero existente. Externi artus convellebantur alternatim; brachia extendebantur, obrigescerant, crura gravatissimo dolore afficiebantur; atque sic ea per unum vel alterum horæ quadrantem dentata, solvebantur paroxysmi, relicta torius corporis lassitudine.

Novissime libera quidem est ab hoc malo: quod si vero animi affectum ac excandescantiam, ad quam valde proclivis est, patiatur, mox illoprehenditur: & præterea saporem semper falso molestat, maxime si mucum sreatu reddat. Ceterum ipsi rite fluunt menstrua.

Alteri morbi historia.

M Atrona, trigessimum secundum ætatis annum egressa, temperamenti sanguineo-melancholici, sex librorum mater, superatis in juventute variolis, purpuratisque morbis, ad primum ulque puerperium satis integra gavisa fuit valetudine. Ab hoc vero, dum præter suetudinem multis in re domesticis curis indulgeret, male habere coepit, & de præcordiorum anxietate ac compressione, sensu globi ex abdomine ad fauces devoluti cum metu strangulationis, animi defectionibus, cordis palpitationibus, capitis doloribus, maxime hemieranicis, nec non dolorificis circa cordis serobiculum molestiis conquereretur. Hæc symptomata per longos annos, mox mitiora, mox graviora inhaeserunt, & pro hystericiis habita, ob accedentes crebras graviditates, non nisi anodynis, & antispasmodicis oppugnata

fuere remediis. Novissime vero majora sumserunt incrementa; siquidem post levem excandescantiam, vel terrorem, protinus invadunt vehementiores spasmi, ad externos quoque artus excurrentes, cum rigida brachiorum extensione, appetitus jactura, & tanta artuum, maximeque pedum lassitudine, ac imbecillitate, ut vix ambulandi gaudeat facultate. Ceterum subtristis est animus, & solitudinem amat; alvus suo non fungitur officio, nisi passulis admoveatur; urina meitur coloris aurantii, cum nubecula, chrystallisque tartareis, & menstrua naturali succedunt ordine.

Consultus novissime medicus, qui malum hypochondriaco-hystericum esse autumat, ordinavit nodulum aperitivum ex incidentibus, & attenuantibus, radice cichorei, caryophyllorum, apii, polypodii, herbis capilli veneris, fumarie, scordii, foliis fennæ, rhabbarbaro, fibris hellebori nigri, elixirio proprietatis, liquore terræ foliatæ tartari, confectum; nec non temperantia ex nitro, tartaro vitriolato & magnesia parata: sub epulis dedit tincturam corticum aurantium, cum spiritu nitri dulci permixtam; scopo tonico propinavit tincturam vitrioli martis aperitivam Ludovici: & denique mane potandum præbuit infusum theiforme ex salvia, melissa, radice pimpinellæ, floribus chamomillæ, ac millefolii concinnatum.

CONSULTATIO.

QUantum ex binis morbi historiis, invicem collatis, & probe ponderatis judicare licuit: atrox ille, ac diuturnus, quo scæmina quædam agitur affectus, omnino est spasmodico-convulsivus, qui totum partium nervosarum tam internarum, quam externarum systema occupavit. Et ab internorum quidem viscerum spasmodica constrictione natales suos mutuatur cardialgiæ, faucium strangulatus, loquelæ impotentia, atque alvi obstructio: externarum vero partium convulsivæ agitationi debentur subsultus brachiorum, eorumque rigi-

rigidæ extensiones, palpebrarum constrictiones, nec non pedum insignis torpor. Sub tam irregularibus partium solidarum motibus, non quoque fieri potuit, quin primæ & ciborum digestionis tributæ officinæ labefactatæ fuerint: unde loco generosi chyli, minus laudabilis generatur, nec resistentes a cibis sordes per congruas rite eliminantur vias. Hinc tota sanguinis & humorum massa impuris, acribus, scorbuticisque imbuitur salibus; & fluidum illud subtilissimum, tenue, lymphaticum, nerveum, iners redditur, partibusque solidis & nutriendis & movendis minus fit idoneum, hæc languescunt, & suis functionibus obeundis sunt impares. Neque paucæ sunt, quæ ad hæc motuum vitia contribuerunt, causæ: quas inter in hoc corpore, tam gravibus a pueritia morbis debilitato, ingens terror, a primo puerperio superveniens, præposterum & iusto calidius post tertium partum regimen, ipsa puerperia crebro invicem excipientia, animi pathemata, erroresque diætetici, præcipuum sibi vindicant locum.

Quæ cum ita sint, & causæ morborum ejusmodi, vetustate corruptorum, nebricam in mole materie, vel crassitie humorum, vel viscerum infarctu; sed potius solo motuum vitio hæreant; facile patet, quod in iis expugnandis non sufficiant consuetæ, aperientia, martialia, carminativa, & cuncta, quæ malo hypochondriaco, vel hysterico opponi soleant. Neque in præsentī casu acidulæ vel thermæ operæ facient pretium: quippe quarum potatio supponit integrum adhuc ventriculi ac intestinorum robur, quo scilicet aquarum moles & corpore sufficienter proferri possit. Meo potius arbitrio, ea abs re futura sunt remedia, quæ ex alimentorum & rerum non naturalium recto usu desumuntur; nec aliæ restant indicationes, quam ut horum ope, conjunctis sedativis, roborantibus, laxantibusque medicinis, impuros succos corrigamus, excretioni maturos eliminemus, & solidis nervosisque partibus debitum instauremus robur.

His satis facturus scopis, etiam atque

etiam hortor, ut alvi proeuretur lubricitas, eoque sine infusum ex passulis minoribus, rhabarbaroque, cum aqua vino nupta, additoque sub finem cinnamomo paratum, bis quavis hebdomade adhibeatur. Deinceps non levem præstabit usum mixtura, quæ sedativa non minus, ac diaphoretica atque diuretica pollet virtute, & sic concinnatur: Recipe tincturæ antimonii acris, liquoris anodynī mineralis ana unciam dimidiam, essentia castorei, succini, spiritus bezoardici Bussii ana drachmam unam. M. D. Hæc ad quinquaginta guttas bis terve quotidie sumenda erit: forbendo desuper mane infusum theiforme, quod habet herbam melissæ, flores tilia & liliorum convallium. Vesperti temperante scopo capiatur pulvis Marchionis, cum nitro, cinnabari, & aliquot olei macis guttis permixtus; & loco potus ordinarii bibatur decoctum ex rasura cornu cervi, & radice scorzonæ compositum.

Ex topicis egregiam laudem meretur linimentum quoddam nervinum, dorsi spinæ, manuumque juncturis inungendum, cujus hæc sit formula: Recipe axungia humanæ unciam unam, olei nucistæ expressi, balsami Peruviani ana drachmas duas, olei rutæ, lavendulæ, caryophyllorum, rorismarini ana guttas triginta M. D. Pertinax vero victus observatio utramque curandi paginam absolvet; cujus regimen præsentibus quidem medicis ordinandum relinquo; id vero sedulo injungendum esse duco, ut ægra tantum motui corporis moderato studeat, quantum & contrario mentis conservandæ tranquillitati, curâ impendere ipsam oportet. Nihil quoque majorem ipsi noxam minatur, quam corporis refrigeratio non minus, ac potus spirituosiores, cibique calidiores; idcirco horum providum esse decet usum, nec sine fructu vescetur brodiis, ac jusculis, quæ ex carne gallinarum, vel vitulina, additis acetosa, asparago, nasturtio, cancriisque contulis parantur. Ceterum his usurpatis, si sanitatis læta spes nondum affuisset, commendarem

fontis Selterani, cum lacte vaccino aut asinino permixti internum, & balneorum Hirschbergensium externum usum: quibus omnibus ut annuat divina clementia, ex animo precor.

CASUS CLVII.

De affectu spasmodico convulsivo, cum commotionibus epilepticis.

Generosus puer, duodecim annorum, tenerioris corporis constitutionis, animi sensibilibioris, ingenique perquam vivacis, ciborum dulcium, saccharo conditorum, placentarum, panisficiorum, atque pomorum amantissimus, per novissimum semestre gravi infestatur morbo, cujus paroxysmi sic habent: Corripitur ex improvviso nausea, præcordiorum anxietate, & intestinorum torminibus; tum expallefcit; concidit, lingua perit, interdum pollices in manum comprimit, caput, maxillæque huc vel illuc violenter distorquentur; mox pectus magno impetu attollitur, moxque os & nares humorem serosum fundunt. Per incertos temporum circuitus redit hoc malum, & nunc per aliquot successive dies, semel bisque quotidie recurrendo invadit, nunc per unam alteramque septimanam cessat; & nullas habet sui prænuncias notas. Elusit quoque cuncta, utur præstantissima remedium genera: quare generosi parentes, de periculi plena unici filii conditione admodum solliciti, ad Te, Vir Experientissime, confugiunt; & scire cupiunt, anne salutis adhuc supersit spes, & qua ratione votis potiri queant.

CONSILIUM MEDICUM.

ATrox, tædique plenum, quo puer quidam, unica parentum spes, misere cruciatur, malum non nisi spasmodicis nervosarum, maxime cerebri partium absolvitur motibus; quorum primariam sedem, in ventriculo ac intestinis hæreere, nausea, præcordiorum

anxietates, & intestinorum dolores, paroxysmum antecedentes, omnino significant. Extra omne enim positum esse videtur dubium, quod, nisi verminosa colluvies, huic ætati perquam familiaris, tamen amurca viscida, biliola, acris, in primis præsto sit regionibus: unde hæ vellicatæ vehementer constringuntur, atque sic comprimendo sanguinea, quæ in imo ventre sunt, vasa, humores vitales majori ad caput compellunt copia. Hi ergo impeditius per cerebrum, ejusque membranas progredientes has distendunt, & ad gravem proritant spasmum: qui per reliquas capitis ac faciei nervosas musculosæque partes propagatus capitis distorsiones, maxillarum convulsiones, aliasque epilepticas machinatur commotiones. Atque hinc adparet, causas horum affectuum non tam in humorum vitio, aut nimia mole, quam potius in partium solidarum inordinatis motibus quærendas esse; qui crebris recursibus, ac vetustate in habitum utique degenerant ac consuetudinem: uti in præsentiquoque casu factum esse, vera est simillimum.

Quamvis vero hi partium nervosarum firmiter radicati morbi valde sint refractarii, & a pharmacis vulgo adhiberi solitis minime expugnari soleant, tantum abest, ut ab iis, accedentibus præsertim animi pathematibus, magis exasperentur: attamen crebra docet experientia, quod in junioribus corporibus illi non raro extirpari possint, si tam recta vivendi ratione, quam convenientium medicinarum ope, causæ materiales tolluntur, nervorum systema, maximeque ventriculus confortatur, roborque naturale ipsis restituitur. Nec ullus dubito, quin, si in præsentibus casu hisce scopis adaptetur curatio, nos votorum futuri simus compotes.

Et quum irrita erit omnis medicamentorum opera, nisi prudens ac providus rerum, quas non naturales vocamus, accesserit usus: de hoc primum quædam præcipiemus. Præcipua igitur cura esto, ut puero cuncta objecta, omnesque

occa-

occasione, quantum est possibile, removeantur, a quibus ad terrorem, mœrorem, aut iracundiam excitari possit: cui etiam scopo conveniet aeris mutatio, ac peregrinatio, ex eo, in quo malo suo affectus est, & jam degit, ad alium locum, qui puro serenoque gaudeat aere. Tum ciborum recta habeatur ratio: omnes enim, qui status gignunt, & qui nimias in primis viis relinquunt cruditates, veluti fructus horæi, poma, legumina, omne placentarum genus, cuncta salita, fumo indurata, & aceto condita &c. cane pejus & angue fugiantur, & quæcunque comederit, probe mastigentur, necesse est. Oportet etiam rectum aeris servare regimen: ille enim & nimium frigidus, & iusto calidior valde nocivus est; neque ideo fortiori saltatione corpus exagitare, nec etiam nimium studiis indulgere conveniet. Cum primis cavendum erit, ne corpus sudore madidum & nimis calefactum subito frigori liberius committatur; nec pedes ipsi exponantur. Et præterea nihil magis dissuadeo, quam promiscuum remedium, arcanorum, atque specificorum, quæ his morbis vulgo opponi solent, usum: multa enim experientia doctus asseverare possum, quod loco desideratæ opis, insigne inferant damnum.

Idcirco pauca etiam sunt, quæ ex pharmacis profutura existimo; & quidem primum loco potum calidiorum Thee vel Caffee, hoc infusum forbillandum commendo: Recipe herbæ melissæ, betonicæ, florum tilia, chamomillæ vulgaris, summitatum millefolii ana manipulum unum, seminis foeniculi, anisi stellati ana drachmam unam. M.C.D. Hoc infusum, nec nimis saturatum sit, nec cum fontana, sed potius fluviali infundatur aqua: atque sic, cum tertia parte lactis caprini mixtum, mane intra lectum ad quinque vel sex potetur vascula, tumque lenis expectetur sudor. Præterea omnem quoque vini, ac cerevisiæ potum improbo; & in eorum locum sequens substituendum suadeo decoctum: Recipe rasuræ cornu cervi, radicis scorzonæ, ana uncias tres, radicis pœoniæ, eichorei ana unciam unam, seminis foeniculi drachmas duas,

Hoffm. Consult. Med.

nitri purificati, tartari vitriolati ana drachmam unam. M.D.S. species, quarum uncia cum binis aquæ mensuris per tres horæ quadrantes decoquatur; eique decoctioni interdum vini Burgundiaci, quantum sexta mensuræ pars capit, addatur.

Tum vero, ad genus nervosum corroborandum, vimque digestivam ventriculi restituendam, non sine fructu adhibebitur Elixir meum viscerale, ad triginta guttas, hora pomeridiana quinta, propinandum. Et quoniam verminosa, vel quæcumque alia saburra, in ventriculo, vel potius intestinis stabulatur: non ludetur opera, si circa quodvis plenilunium, & novilunium, bis circiter alternis diebus deglutiantur duodecim pilularum, quas in hisce casibus longo usu comprobatas habeo, & sic parandas doceo: Recipe aloes rosatæ, extracti rhabbari, myrrhæ electæ, mercurii dulcis ana drachmam semis, asæ scetidæ grana quindecim, olei tanacetii guttas sex. M.F. pilulæ ex scrupulo uno numero viginti: sub quarum usu oleo amygdalarum dulcium recenti large erit utendum.

Quod si denique paroxysmus imminet, operæ erit pretium, pedes ad genua usque protinus imponere pediluvii repidiioribus, quæ ex aqua fluviali, lacte & furfuribus triticeis parari, & affusione calidioris aquæ in æquali tempore conservari debent; bis terve quotidie eorundem usum repetendo. Eodem tempore, ad avertendam non minus, ac mitigandam mali accessionem, omnino proderit liquor meus anodynus, ad duodecim guttas, cum pulvere precipitante exhibendus; nec temere ventriculi regio, præcordia, atque nucha balsamo meo vite inungentur. Quæ si ex præscripto per aliquod tempus fuerint adhibita, non dubiam foveo spem, quin egregium sint alatura levamen.

*Judicium de commendata a Medico
ordinario medendi ratione.*

Postquam desiderarunt generosi parentes, ut de sententia, ac medendi ratione, quam medicus ordinarius proposuerat, meum ferrem judicium: non alienum erit, datum ab ipso consilium hisce præmittere.

Morbus, inquit, quo generosus vexatur puer, ad convulsivos pertinet, & originem suam trahit a spasmo fibrarum membranarum ac nervearum, in nucha circa nervorum principium sitarum; qui præterea ad nervos, capiti, sensibusque potissimum externis dicatos extenditur: unde oculi obrigescunt, loquendi potentia perit, ipsumque caput huc vel illuc distorquetur. Quum autem vi horum spasmodorum vasa sanguinea, per collum ascendentia simul comprimuntur: cruor in ascensu præpeditus ad præcordia regurgitat, & horum anxietates, cum gravi cordis palpitatione parit. Et horum quidem symptomatum causas vermibus deberi, lumbrici per alvum, datis laxantibus, excreti testantur: hinc flatulentia & spasmi intestinorum generantur, atque nauseam, imique ventris tormina progenerant. Idcirco duo sunt curandi scopi, quorum prior motionum præternaturalium sedationem, alter amuræ verminosa excretionem respicit. His potiturus commendo venæsectionem, vesicatorium, laxantemque pulverem, cujus hæc est compositio: Recipe massæ pilularum aloephanginarum scrupulum unum, mercurii dulcis grana septem, resinæ jalappæ granum unum. M. F. pulvis, qui per tres priores menses, biduo ante quodvis novilunium assumatur. Proinde ter quotidie viginti guttas sequentis mixturæ capiendas suadeo: Recipe essentia ablynthii composita, elixirii proprietatis cum rhabarbano ana drachmas duas, essentia castorei, salis volatilis oleosi Sylvii ana drachmam unam. M. D. Et denique quavis vespera pedes in pediluvia, ex aqua dulci, lacte vaccino, furfurum manipulis quatuor, florum malvæ, & chamomillæ Ro-

manæ ana manipulis duobus parata immittendos hortor.

His præmissis, consentientem me habet medicus ille, quod verminosa colluvies, convulsivum in puero malum, nisi induxerit, saltem foveat atque sustentet: quare etiam comprobo purgantis, quem commendavit, pulveris usum, eumque non circa novam solum, verum etiam plenam lunam, puero exhibendum suadeo; neque habeo, quæ contra laudatum pediluviorum usum moneam. Verum, quod attinet venæsectionem, ac vesicatorium, ea neutiquam arrident mihi: neque enim ad spasmos sopiendos, nec ad colluviem verminosam expurgandam quicquam contribuent; tantum abest, ut ab iis spasmodorum vehementiam in tam tenera ætate magis exacerbatum iri arbitrer.

Mea quidem sententia, malum hoc, quod tam atrox videtur, incrementum ætate sponte expirabit; & ad illud mitigandum sufficient utique commendata a me præsidia; quibus adjungendus est pulveris ante dicti usus. Adhæc, ut adventante vere, balnea Trœpicensia adhibeantur, & interne tam Sedlicenses, quam Selteranæ aquæ, lacti caprino vel asinino nuptæ potentur, auctor sum suarorque: utpote his binis remedium summis generibus, ad extirpandos motus spasmodico-convulsivos, non unquam certius deprehendi, ac fructuosius. Ceterum adhuc laudo atque hortor, ut imminente paroxysmo, puer illico in balnea ex aqua dulci, & triticeis furfuribus confecta descendat, iisque per horam insideat, & egressus collum ac cervicem balsamo meo vitæ inungendum curet. Nec denique ludetur opera, si ad confortandum nervorum principium emplastrum, quod ex gummi elem, benzoës, mastichis, succini ana uncia dimidia, therehinthinæ venetæ uncis duabus, olei nucisæ expressi drachmis duabus confici potest, nuchæ, magnitudine palmæ singulo octiduo recens imponatur: & si alvi obstructio irrepsit, ea clysteribus referatur.

CASUS CLVIII.

De affectu scorbutico.

TRigesimum octavum ætatis annum, cælebs emensus vir quidam generosus, sanguine plenus, temperatæ cholerico-sanguinæ, iudicii acutissimi, floridoque vultus colore præditus, qui nunquam sanguinem ex venis sibi detrahi permisit, sed non raro crapulis vinosis indulgit, sanus videtur ac incolumis, nisi quod affectu dextri pedis diuturno vexetur. Namque egregia fruitur ciborum adpetentia, eosque, qualescunque sint, optime digerit, pro potu cærensis tenuiori, atque vino generoso usus: neque minus naturali alvus libertate gaudet, & per novissimos annos perpetuo cruorem hæmorrhoidalem cum stercoreibus, absque molestia reddere suevit. Verum aliquot a nativitate annis externam in dextro pede passus est violentiam, qua ille sinistro brevior factus, ambulandi potentiam valde difficilem molestamque reddidit. Decem abhinc annis, in superiori ossis femoris regione, varia effloruerunt ulcuscula: quibus ope naturæ consolidatis, eo usque vix habuit, de quo conquereretur; donec ante tres menses, denuo dolor, tumor, atque durities ipsum prehenderent. Quando enim paullo diutius sedit, in poplite tensivum ac obtusum persentiscit dolorem, qui, ubi surgens pedi innititur, ad plantam usque excurrit: tendines obrigescunt, adeo, ut nisi adjutus baculo eundi careat potentia. Præterea glandulæ inguinales, in flexura femoris sitæ, jam intumuerunt, rubore tamen adhuc vacuæ.

Nec pauca sunt, quibus tam medicorum, quam chirurgorum multi hoc vitium, sed frustra oppugnavunt, remedia interna, pariter ac externa, balnea, unguenta, & emplastra: & ego tandem consultus, id a negotio hæmorrhoidali inordinato derivandum esse duxi. Credo enim, naturam salutare consilio, humoribus acerbis impuris, scorbuticisque

non modo per venas sedales eliminandis, verum etiam, minus sufficiente hac excretionem, eosdem ad musculos, nervos, ac tendines ossis femoris compellendis studere; atque valde metuo, ne accumulatis in eo loco impuritatibus, longe gravius tandem sequatur periculum. Quod ut præcaverem, pugnavi hæcenus medicinis antiscorbutico-tonicis, & interne dedi tincturam vitrioli martis, essentiam trifolii fibrini nuptam, nec non infusum theiforme, ex radice sarsaparillæ, chinæ, scorzonæræ, polypodii, atque semine fœniculi concinnatum; & extrinsecus unguentum resolvens ac roborans, ex balsamo Peruviano, cum vitellis ovorum soluto, cumque spiritu vini camphorato permixto commendavi. At quum hæc votis nondum satisfecerint; tuum, Vir illustris, anhelamus auxilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

ÆGre percepi ex datis ad me litteris, virum generosum dolorifico ac diuturno pedis dextri tumore vexari. Neque enim a veri tramite aberravit medicus ordinarius, dum id vitii a sero scorbutico, motu quodam critico, ad eam partem, tanquam imbecilem compulsio; ibidemque intra partes nervosas ac membranaceas stagnante, & acrimonia sua dolorem, copia tumorem excitante pendere autumavit. Et præcavendum utique omni jam erit studio, ne increseat hic feri decubitus, & successu temporis plane in ulcus transeat; quoniam ulcera in hisce locis molesta, diuturna, & valde rebellia esse solent. Sed quoniam hyemale, in quo jam vivimus, tempus curationi hujus morbi minus opportunum existit: operæ tamen erit pretium, ut illius incrementa hac potissimum ratione præpediamus.

Primum rectam vivendi rationem observare oportet; in qua coena sit parior, cibi acidi, crudi, saliti fugiantur, fumus Nicotianæ parce fugatur, pes affectus in perpetuo calore conservetur,

potus spirituosus, vinosus non minus ac cerevisiarii vitentur, & in potus ordinarii locum, hoc potetur decoctum: Recipe radicis scorzonerae, sarsaparillae ana uncias quatuor, cichorii, glycyrrhizae ana uncias duas, corticis ligni fassasfras unciam semis. M.D.S. species, quarum unciae binæ, in tribus aquæ mensuris decoctæ, ad usum asserventur. Consultum subinde judico, ut singulo mense, suræ affecti pedis binæ cucurbitulæ cum scarificatione imponantur; & alvus, si fuerit obstructa, sumtis mannæ binis uncis cum rhabarbari drachma dimidia mixtis, & in infuso calidiori herbæ Theæ, vel Coffee solutis, liquetur. Alternis quoque vespers, capiendam suadeo drachmam pulveris bezoardici ac temperantis, qui sic habet: Recipe antimonii diaphoretici drachmas duas, lapidum cancrorum drachmam, cinnabaris rite paratæ, nitri depurati, salis tartari ana drachmam semis, extracti croci grana tria. M. F. pulvis. Hoc sumto, altero mane sequetur lenis sudor, quem promovere conveniet forbitione infusi theiformis, hunc in modum conficiendi: Recipe herbæ veronicæ, salviæ, scordii, cardui benedicti ana manipulum unum, florum sambuci, summitatum millefolii ana pugillos tres, feminis sceniculi drachmas duas. M. D. Et denique adventante vere, ad aquarum thermalium, maximeque Carolinarum potationem descendendum erit.

Brevi autem post nunciavit mihi vir generosus, usurpatis per tres hebdomades, quas commendavi, medicinis, tumorem pariter ac dolorem affecti pedis, una cum reliquis symptomatibus, prorsus fere evanuisse. Hinc ad confirmandam sanitatem, suasi, ut inchoatam medendi rationem adhuc continuaret.

CASUS CLIX.

De scorbutica humorum impuritate cum nervosarum partium debilitate.

Serenissima Princeps, annorum quadraginta quatuor, temperamenti sanguineo-cholerici, tenerioris constitutionis, superatis in juventute febre tertiana, efflorescentiis scorbuticis stipata, & aliquot interjectis annis, acuta satis gravi, Bataviam se contulit, ibidemque sub ære marino, victu crassiori, multis mœroribus, curis ac terroribus, nec non crebris, & decies iteratis puerperiis, satis integra per longos annos gavisa est valetudine. Namque, si exceperis tubercula inflammatoria, furunculis similia, quæ ante quinquennium per corpus efflorescant copiosa, & febrem intermittentem epidemicam, quæ elapso biennio prehenfa, per quinque anni quadrantes laboraverat, tandemque ope infusi vinosi cum china facti, ab ea vindicata erat: nullas profecto habuit, unde conquereretur, ægritudines. Transacto autem jam anno, huc redux, incipiente ætate, per totum corpus partim pustulis purpureis, partim furunculis minoribus contaminabatur; sed usurpatis pulveribus diaphoreticis, ac præcipitantibus, cinnabari, & nitro nuptis; tinctura antimonii tartarisata, essentia lignorum, pimpinellæ albæ, nec non laxantibus rhabarbarianis, ab iis liberabatur, relicta ultra semestrem corporis lassitudine. Verum sex abhinc hebdomadibus ex improvviso de doloribus, ac insigni torpore languoreque sinistri lateris, querula esse cepit; idque vitii refrigerationi corporis debere existimabat. Namque scire licet, non modo arcem, in qua degit Princeps gratiosissima, in altissimo monte extructam, libero undique patere aeri, verum etiam ipsius cubiculum ventis Africis, & ex austro flantibus adversum tenere, adeo ut non raro totum corpus perfrigeret.

Consultus ego, affectum potius pro rheu-

rheumatico catharrali habui, eumque propinata essentia succini feliciter proflicavi. At idem interjectis paucis diebus, refrigerato, quod sudore madebat, corpore, protinus recrudescbat: & data rursus essentia succini, more his adfectibus simili, ad dextram scapulam, caputque decumbebat, cum molesta gravitudine. Hanc ope pulveris sternutatorii, in coryzam, ipsi familiarem commutatura, votis hucusque potiri nondum potuit, tantum abest, ut adhuc, efflorescentis corporis & extremorum scorbuticis stipata, affligat. Ipsa præterea, ab hominum consortio remota, subtristes fovet ideas, terroribus obnoxia est, & a quibuscunque adversis objectis, non modo animi perturbationes, verum in corpore quoque varias patitur molestias. Quam ob causam suasi, ut infusum fabarum Coffee, quod nimis saturatum potare solet, omitteret; ex cubiculo, in quo, transpirationi minus opportuno, dormiebat, in aliud se conferret; accedente æquinoctio, venam tundendam præberet, corpus frequentius moveret, & omni studio ab animi pathematibus sibi caveret. Non minus in usum proposui serum lactis, vel decoctum lignorum, cum radicibus scorzonæ, salsaparillæ, atque chinæ paratum; pulveres bezoardicos; tincturam antimonii tartarifatam; & mane sorbillandum commendavi vel jusculum quoddam, vel æstivo præsertim tempore aquam frigidam.

De his vero, atque num lentæ vel hecticæ febris metus imminet, tuam, Vir Experientissime, rescire avemus sententiam. Neque vero Te ignorare oportet, serenissimam matronam nimium remedium usum insigniter abhorre-re, & aquæ potum reformidare; sed ea vino nupta in potus vicem uti. Caterum menstrua ipsi fluunt inordinata; pulsus fertur languidus, & debilis; appetitus mox prostratus, mox justo avidior est. Vires sunt adeo dejectæ, ut extra lectum commorari nequeat; dolores rheumatici in sinistram maxime capitis decumbunt latus; oculi lympham acrem plorat; nares plerumque siccissime & obturatæ sunt;

flatulentia imi ventris vexant; & ad somnum perpetuo inclinat.

CONSULTATIO.

EX litteris, quibus de adversa serenissimæ Principis valetudine, me certiore reddidit medicus ordinarius, probe percepi totam morbi historiam; eaque sedulo mecum perpensa, intellexi, cuncta, quibus vexatur, symptomata impuritati sanguinis ac lymphæ scorbuticæ, cum insigni generis nervosi debilitate complicata deberi. Scorbuticam humorum diathesin attestantur efflorescentia scorbuticæ, ac purpuracæ, furunculi, dolores rheumatici artuum, maximeque scapularum & capitis, virium jaçtura, & acres oculorum destillationes. Nervorum vero imbecillitatem significant nimia ad terrorem, timorem, tristitiam, ac melancholiam proclivitas, & præternaturalis ad somnum propensio. Utrique vitio remotiores præbuerunt causas, clima marinum, in quo diutius degit, nimius infusi saturatoris fabarum Coffee usus, febris intermittens diuturna perverse tractata, habitatio in loco frigido, ventis minus salubribus patulo, & hinc dependens impeditior transpirationis successus. Quæ cum ita sint, & fluida non minus, quam solida partes, a naturali recesserint temperie; non injustus sane est metus, ne tandem major virium corporisque consumptio, atque calor lentus & hecticus suboriatur.

Quare principii obitare decet; neque parum eo sine laudis merentur commendata a medico ordinario medicamina, veluti fuerunt serum lactis dulce, venarum in pede circa æquinoctia celebranda sectio, decocta temperata potui ordinario servientia, pulveres bezoardici, temperantes ac leniter nitrosi, nec non tinctura antimonii tartarifatæ &c. quippe quæ his affectibus apprimè quadrant. Verum enimvero sola non præstabunt desideratum effectum: quam ob causam commendarem præterea fontium Selteranorum, cum dimidia lactis parte remisto-rum potationem, per 5. vel 6. hebdoma-

des protrahendam. Huic autem præmittendum erit lene laxans, quod tale ordinare soleo: Recipe mannæ electæ unciam, rhabarbari electi scrupulos duos, terræ foliatæ tartari scrupulum, aquæ ceraforum nigrorum uncias quatuor, coque & solve leni calore, & colatis adde olei de cedro guttas quatuor. M. D. Neque ludetur opera, si illud sub ipsa acidularum potatione singulo adsumatur octiduo, & curationi imponat colophonem. Fontis dicti, cum lacte maritati, singulo mane mensuram unam in lecto, sub blanda transpiratione potare conveniet; sumto vesperi pulvere temperante ac nervino, hunc in modum præscribendo: Recipe pulveris Marchionis drachmam, antimonii diaphoretici, succini præparati ana drachmam semis, nitri purificati, cinnabaris nativæ præparatæ ana grana viginti duo, extracti croci grana duo. M. F. pulvis. Pro potu non improbarem haustum vini Rhenani veteris, sub epulis adhibendum; sed reliquo tempore, in vicem cerevisiæ commendare decoctum temperans, & lymphæ acrimoniam demulcens, quod ex radicis scorzonæræ, chinæ, salsaparillæ, cornu cervi raspati ana uncis quatuor, radicis glycyrrhizæ, cichorei ana uncia una cum dimidia, seminis feniculi uncia dimidia parari potest.

Prius vero, quam hæc curandi via inaeatur, nimiam sanguinis molem, detractis ex vena in pede tusa, sex circiter cruoris uncis, imminuere juvabit. Non minus consultissimum erit, ut ægra serenissima mane intra lectum, mensuram dimidiam aquæ frigida fontanæ, inque ea liquoris mei anodynii 40. guttas hauriat, atque tum, corpore probe testis, leniter sudet: vesperi vero libram tantum dimidiam ejusdem aquæ poterit, & in ea, vel dictum liquorem, vel supra commendatum pulverem alternatim capiat.

Cæterum studendum summopere erit, ut corpus in assidua conservetur transpiratione; cui scopo lenis corporis motus egregie inserviet: carbonum vero fumo frigus arcere velle, periculolum, & ner-

vis noxium est. Loco potus calidioris Coffee, majori fructu, hausta prius aqua, mane decoctum succoladæ potabitur; & quo denique frequentius jusculis, ex carne vitulina, succo aurantium, radice scorzonæræ & cichorei confectis Princeps gratiosissima velcetur, eo majus inde percipiet allevamentum.

CASUS CLX.

De malo scorbutico inveterato.

VIR, munere ecclesiastico, nimium laborioso functus, annorum 56. animi ad mœiores facillimi, corporis spongiosi, & satis floridi vultus coloris, puerilem ac juvenilem ætatem, ob rem valde angustam, tenui victu, crebrisque corporis refrigerationibus transigere debuit. Hinc præter omnem evidentem causam, decem annos natus, molestis vigiliis noctes infomnes ducere incipiebat; & abhinc mox malo hypochondriaco, cum dolore obtuso sinistri hypochondrii sese exferente, mox febre acuta, moxque scabie humida, furunculis, & exanthematibus scorbuticis vexatus fuit. Posthæc a vigesimoquinto ad octavum ætatis annum, atroces per intervalla capitis passus est dolores; hisque, cum herba Nicotianæ in fumo uti coepit, mitigatis; ad tricesimum octavum, crebro incidit colicam spasmodicam. Gravi quoque sæpius laboravit vertigine, nec non febre tertiana intermittente, sumto emetico quidem profligata, sed sequenti anno vehementius recurrente infestatus fuit. Non minus a teneris ipsum excruciarunt catharrales ac rheumaticæ capitis affectiones, auriumque susurrus; quos inultus sinistro brachio ante aliquot annos fonticulus, insigniter mitigavit: & interdum maculæ scorbuticæ, rubicundæ, absque ullo pruritu, dolore ac ardore molestæ, cum secessione cuticulæ dorsum obsederunt.

Tanto morborum agmine a teneris pressus, deprehendit, quod a quinquagesimo per sequentes ætatis annos, sudor

pedum, qui antea scetidissimus, & tam acris fuerat, ut arroderet pedes, sensim quasi exarescere, & quod notatu dignum erit, primum calcaneum, mox plantam, & demum extremos defereret digitos. Ab hoc tempore ilias aggritudinum habet ipsum sollicitum. Primum enim, quod ex cessante hoc pedum sudore, resultabat incommodum, erateorandem rigor, stupor, atque tumor. Hic jamjam ad furas usque ascendit, cum dolore crurum tensivo, & maculis rubicundis, in sura sinistra conspicuis junctus: noctu quidem ex tibia disparsens, extremo vero pedi nunquam non contumaciter inhærens. Neque vero œdematosus, sed ventosus magis esse videtur, & impressas digito foveas relinquit. Circa malleolos, cum primis sinistri pedis, qui ob tarfi luxationem, ante triginta annos toleratam, semper dextro fuit debilior, humores insigniter stagnant, & adeo infarciunt venas, ut hæ in externa cute retis instar dispersæ conspiciantur. Atque hoc in casu oculis cerni potest stasium generatio; sanguinis enim, dicta vasa irruens, ab initio rubicundior, successively vero magis ater adparet. Non minus furas pedum copiosi varices occupant; & eundi potentia magis magisque redditur impeditior.

Præterea multam crucem figit dolor tenfivus, qui absque omni tumore ac rubore, a cordis scrobiculo sub costis spuris ad dextrum hypochondrium tendit, spatiumque spithamæ longitudine dumtaxat obsidet: quid? quod novissime totum abdomen interdum grandescat. Per aliquot menses, nocturno potissimum tempore, ex capite, pectore, atque brachiis, absque ulla virium jactura, sudor copiosus promanat: & autumnali tempestate, catharrhalis defluxio oculis incumbit cum visus obscuracione; cui pilulæ quædam, & vesicatoria opem tulerunt. Non raro vexatur ardore ventriculi, tanquam vitio hæreditario: quippe qui parentem diu molestavit, cui etiam non minus ac ægroantis fratri familiaris fuit podagra. Soror illius dyscrasia humorum scorbutica diu cruciata, & salivatione demum curata est.

Ad hæc noster ægrotus fluari hæmor-

rhoidali, sed impeditius succedenti obnoxius est; appetitu integro, & somno placido fruitur, & alvi perpetua gaudet lubricitate. Si legumina ac olera comederit, hæc, oborto ventris profluvio, indigesta egeruntur; contra vero cibos cocti difficiliore, fumoque induratos, facilius digerit ventriculus. Quæ momenta quum spem facerent, fore ut recensitæ adhiçiones convenienti obsecundarent medelæ: variorum medicorum consiliis usus est egrotans, & ex eorum præscripto non modo sanguinem per phlebotomias pariter ac scarificationes, utrasque sæpius iteratas, sibi detrahendum curavit; verum etiam varii generis remedia purgantia, diaphoretica, diuretica, mundificantia, balnea, decoctumque Viennense antipodagricum &c. adhibuit. Verum horum omnium vim elusit malum, vel potius malorum cohors; nihilo tamen fecius, omni nondum dejectus est spe, vir auxilio dignus; sed a Te, Vir Excellentissime, adhuc flagitat consilium.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

OMnibus morbi, mecum communicati momentis rite exploratis, luculenter perspexi, affectum, quo egrotans infestatur, valde chronicum, corruptum, & in habitum quasi conversum esse. Namque ille, debile partium nervosarum ac solidarum genus, a parentibus spasmodicis affectionibus divexatis per jus quasi hæreditarium nactus; multis refrigerationibus corporis, aliisque diete erroribus, quos puer committere coactus fuit, non modo robur solidarum, maximeque ventriculi, ac intestinorum valde destruxit, verum etiam humores impuros scorbuticosque sibi contraxit. Et ex hisce causis dependent quam plurima, quibus per totum fere vitæ tempus succubuit, mala; nimirum affectiones catharrales, fufurris aurium, passio hypochondriaca, colica spasmodica, vertigo, febris tertiana sæpius recurrens, scabies humida, furunculi, su-

sudor acris, & foetidus pedum, & hunc repressum excipiens dolor, imbecillitas, ac tumor eorundem varicosus: quibus natura per fluxum hæmorrhoidalem consultura non valuit sufficientem illius successum procurare.

Tantis vero vitiis, quæ solidarum non minus ac fluidarum partium labe nituntur, perarduum profecto est mederi; & si adhuc spes salutis resisterit, eam nequiquam a nimia remedium, cumprimis potentiorum farragine, sed non nisi temperatis, magisque alimentis obtinere licebit; adeo, ut ante omnia roborando primarum viarum tono, & instaurandæ digestionis studemus; quo laudabilis generetur chylus, & inde reliqui succi, temperati, benigni, ac spirituosii fiant. Qua intentione potus primum habenda est ratio; cui nulla his in morbis convenit cerevisia; sed suaderem, ut in hujus locum decocto uteretur, quod humores depurandi facultate polleret, & hunc in modum confici posset: Recipe radicem scorzonæ, sarsaparillæ, chinæ ana uncias quinque, cichorei, liquiritiæ, corticis ligni sassafras ana unciam dimidiam. Conc. Cont. irrorentur cum olei tartari per deliquium drachmis duabus. D. S. species, quarum uncia binæ, cum tribus aquæ mensuris, in vase probe clauso per tres horæ quadrantes decoquantur. Neque erit alienum, hujus infusi potationi, ad confortandum stomachum, sub epulis haustum vini veteris Rhenani interponere. Matutino autem tempore, loco consuetorum hodie potuum, majori cum fructu intra lectum sorbillabit juscula, quæ ex jure carnis vitulino, vel gallinarum, radice cichorei, scorzonæ, petroselini, alparago, & succo citri vel aurantium, non nimis pingua conficiuntur. Et quamvis ventriculus edulia duriora, fumoque indurata bene ferre videatur; hortarer tamen, ut ab iis prorsus abstineat; nisi majora mali incrementa inde velit expectare.

Deinceps non satis collaudare possum, aquæ simplicis, frigidæ, fontanæ usum; cujus, quantum quarta mensuræ pars capit, ab eo cubitum ituro, successivis haustibus capiatur. Hæc enim in saburra pri-

marum viarum acida, & biliosa præcipitanda, humorum acrimonia distemperanda, perque lenem, quem mover, sudorem eliminanda, virtute pollet præstantissima. Ad hæc consultissimum judico, ter minimum quotannis sanguinem ex tusa in pede vena, aut, si magis placuerit, per pedum manuumque scarificationem, detrahare. Neque etiam leve cunctorum symptomatum levamen pollicetur, hæmorrhoidum ad ordinatum ac sufficientem successum perductus fluor, quem procul dubio assequetur ægrotus, si corpus sedulo & temperate moverit; sique imminente floris termino, per aliquot successive dies, undecim mearum pilularum devoraverit. Præterea sibi commendatum habeat Elixir meum viscerale balsamicum; idque ad 50. guttas, & mane ex commendato jusculo, & inter prandium ex haustu vini capiat, auctor sum suasorque: atque ut ab omni frigido, humidoque aere, nec non animi affectibus studiose sibi caveat, etiam atque etiam hortor.

Quod attinet denique dolorificum pedum tumorem, ex suppresso horum scetore enatum: non dubito, quin, hoc re vocato, ille omnino sit expiraturus. Operæ pretium hoc sine facient pediluvia temperata, ex aqua fluviali, lacte, & fursibus triticeis confecta, & vespertino tempore, in crebrum usum vocata. Atque si accesserit vernalis tempestas, totum curationis cardinem, acidulæ Selteranæ, cum lacte asinino potæ absolverent.

C A S U S CLXI.

*De affectu scorbutico cum effusione
seri acris in humeris
& dorso.*

Generosus senex, duos ultra septuaginta annos natus, temperamentis sanguineo-phlegmatici, strictioris corporis habitus, diætæ exactiori studens, cibos duriores in deliciis habens, eosque
sine

CONSULTATIO.

sine molestia ferens, caloris autem externi impatiens, inque frigidis magis degens locis, præter venæsectiones, bis quotannis institui solitas, eo usque circa singula æquinoctia, sanguinem e naribus fundere consuevit, atque si exceperis animi defectiones, ad quas proclivis est, sanus vixit ac incolumis. At elapsa una vel altera septimana, flantibus ventis borealibus, primum levi faucium raucedine, brevique post rheumatismo corripiebatur, qui mane scapulam obsidebat, sumtis epulis invalescebat, accedente lypothymia ad pectus descendebat, & vesperi fecum trahebat quasdam spontaneas alvi defectiones. Sumebat eadem vespera, quem hic loci usitatissimum, ac ex nitro, tartaro, & sulphure antimonii paratum, panaceam vocant, pulverem: unde noctu largus promanabat sudor, qui dorsum imprimis ardebat, ac si aqua forti perfusum esset. Postridie, adhibito mane sale Anglicano, quod vix semel movebat alvum, vi muneris in publicum prodibat; atque circa somni tempus deglutiebat dosin pilularum, ex aloë, mirra correctæ, croco, theriaca, lapide bezoardico, coralliis & perlis confectarum. Transacta sub leni sudore nocte, mane bis alvum deponebat: sed rheumaticus dolor in sinistrum hypochondrium atrociter incumberebat, & flatulentis magis exasperatus, ad dorsum usque excurrebat. Datis partim mixtura resolvente, leniter carminativa, ac diaphoretica, partim panacea superius dicta, sudor egregie proflebat, sed in dorso semper acerrimus erat, adeo, ut illud inter scapulas excoxiatum serum copiosum ploraret, instar eorum cutis, qui imposita habuerunt vesicatoria. Præterea in pectore toto, ac sinistro brachio efflorescebant complures pustulæ, ad levem contactum ruptæ, & iterum acre profundentes. Accedebant pungentes capitis dolores, uti olim, ita jam profluvii e naribus cruenti præcursores, & insequuto fluxu remittentes. Sed cum reliquæ rheumaticæ affectiones, cum scorbutica illa dorsi, humerique efflorescentia, adhuc inhærescant, salubre petit consilium.

QUantum ex iis, quæ de molesta Viri generosi valetudine mihi per scripta sunt, judicare licuit: non modo solidæ, cumprimis nervæ partes, insigni debilitate affectæ, verum humores quoque, præsertim ferosi, impuritatibus scorbuticis referri esse videntur. Neque etiam mirum; ipsa enim senectus, in qua Vir ægrotans vivit, ob languentes sensum excretiones, ad generanda in sanguine salia proclivis est; cui cum accedant vita motus expers, potus parcius, ciborumque crassorum, salitorum, & fumo induratorum frequens usus, majoresque utique vires sumit cacochymia. Et in tali rerum statu, ubi præter ætatem provectionem, feri peccat acrimonia, omnis conservandæ sanitatis ratio in eo consistit, ut legitimus transpirationis successus, vitando liberioris aeris accessionem perpetuo conservetur: eo quod hac cohibita, serum impurum intus remaneat, nervosisque partibus incumbens rheumaticos, arthriticos atque spasmodicos pariat dolores.

Idem in nostro casu contigisse, morbi docet historia: in quo critico quodam motu materia acris, intus acta, ad corporis habitum in pustularum forma iterum fuit expulsa. Quamobrem non quoque aliæ in hoc affectu sunt indicationes, quam ut salia scorbutica per diluentia, humectantia, & sanguinem edulcorantia attemperemus; eaque, conservata perpetua diaphoresi, per cutim eliminemus. Neque enim conveniunt hoc in passu salina remedia, veluti fuit Anglicanum sal, utpote quæ salia salibus augent: nec conferunt aloetica, quippe quæ humores nimium siccant, exæstuant, & a superficie ad intestina invitant.

Ex remediis igitur, quibus exstirpatum iri hunc affectum confido, primum est emulsio, quæ hunc in modum conficiatur: Recipe amygdalarum dulcium unciam semis, seminum quatuor frigidorum

ma,

majorum, papaveris albi ana drachmam, aquæ florum sambuci, acaciæ, tilia, primulae veris, cerasorum nigrorum ana uncia duas. M. F. l. a. emulsio; adde lapidum cancrorum, matris perlarum præparatæ ana drachmam semis, julepi rosarum drachmas tres. M. D. de qua, prout placet, bis terve largior capiat haustus. Juvabit subinde mase infuso theiformi, quod ex veronica, radice glycyrrhizæ, semineque fœniculi potest parari, & præterea loco cerevisiæ, decocto quodam uti. Nec sine singulari fructu, vespere viginti liquoris mei anodynæ guttæ adhibebuntur, quippe cujus virtus, & in confortando stomacho, & in attemperanda sanguinis acrimonia est præstantissima.

Si vernum accesserit tempus, hortor, ut acidulæ Selterianæ lacti asinino nuptæ potentur. Quantum enim lac illud humanis corporibus adferat emolumenti, non ego solum in diss. haud ita pridem de excellenti usu lactis asinini habita demonstravi; verum cum primis GUIDO PATINUS *Epist. Tom. II. pag. 312.* comprobavit, & complura in medium adduxit exempla hominum, qui hoc lacte utentes, vitam ultra octoginta, quin nonaginta protraxerunt annos. Quod Panaceam illam, de qua sermo fuit, attinet; ea, prout ex illius examine chymico colligere licuit, adprime convenit cum sale illo polychresto, quod ex nitro ac sulphure vivo parare soleo; hoc enim sulphur idem cum sulphure antimonii mihi videtur esse. Referri meretur ad neutra, & digestiva salia, nec in alvo pariter, ac urina sudoreque movendis, sua caret laude.

Ceterum operæ erit pretium, jusculis, quæ ex carne gallinarum, ossibusque vitulinis contusis coquendo extrahuntur, crebro velci: & alvi, si accesserit, segnitiei ope vel clysterum, vel sumta ex infuso theiformi mannæ uncia referare. Atque si senex generosus exterum frigus simul vitaverit, nec nimium meditationibus indulserit, de felici curationis eventu nullus dubito.

CASUS CLXII.

De affectu scorbutico male tractato cum pedis rigiditate.

VIR annorum quadraginta septem, temperamenti sanguineo-cholerici, aulico, eoque molesto functus munere, cujus ratione non modo variis itineribus, sub iniqua sæpius, ac nebulosa tempestate institutis, corpus fatigare, verum etiam victu inordinato, & ut id vitæ genus fert, crebris computationibus indulgere debuit, impuros & scorbuticos jam diu sibi contraxit succos. Ante viginti enim annos multis ulcusculis corpus contaminari cepit: quæ frustra datis variis generis & purgantibus, & vomitoriis diu inhaeserunt. Trigesimo ætatis anno hæmorrhoides satis largæ promanarunt quantitate; sed a consulto medico, fluxum hunc in hac ætate præmaturum esse ratio supprimebatur. Abhinc nunquam recte valuit; sed perpetuam sanguinis ebullitionem passus est.

Elapsis sex annis, cum post vehementem exandescientiam frigidum ingurgitasset potum, circa sinistri pedis malleolum sensit tumorem dolorificum: qui aqua Hungarica, ex consilio medici inunctus evanuit quidem, sed ad genu dicti pedis, majori molestia junctus decubuit. Namque præter hujus tumorem, atque dolorem, obrigescebat totus pes, cum omnibus tendinibus, ut nec inter eundem rite flexi potuerit, non minus tremore ac spasmodica motitatione, ad artus quoque superiores excurrente, afficiebatur, & gravis humorum per totum corpus vexabat ebullitio. Quæ affectiones cum magis invalescerent, usus est balneis tam Tœplicesibus, quam Radebergensibus; sed malum majora in dies cepit incrementa. Quare undique conquirens opem, ad Chirurgum tandem, natione Gallum deveniebat; qui se malum salivatione per inunctionem administrata, extirpatorum pollicitus, hanc suscepit curationem. Primo die ve-

nam in pede secavit; altero pilulas, numero quinque propinavit, quæ ter subdlexerunt ventrem; tertio in pede adhuc integro venam tudit, eodemque die ano-clysterem infudit; quarto laxans dedit, idque, cum mane alvum haud moliretur, a meridie iteravit, unde æger semel dejecit alvum, & quinquies vomuit. Quinto ac sequentibus decem diebus, bis quotidie ipsum per duas horas balneis ex aqua dulci tepidioribus insidere jussit, simulque exhibuit morculos, ex pulvere viperarum, & confectioe alkermes completa confectos, eorum dosin quotidie augendo. Tum dato iterum laxante, quod alvum tredecim vicibus movit, mercurio juncturas artuum inungere cepit, ac insimul bis quotidie duas tantum pro dosi pilulas ordinavit.

Verum, hac medicatione per tres dumtaxat dies continuata, cum vires ægrotantis incredibilem in modum prosternerentur, ipse Chirurgus animum despondere incepit, atque medicum advocari jussit. Hic de salute prorsus desperavit; graviter advertens, quod ægro, ante mercurialem inunctionem, ultra octo cruoris libræ fuerint detractæ. Præscripsit equidem quasdam medicinas; sed omnium irritus erat effectus: neque enim hanc gravem valetudinem solabantur ulcera bina magna, quæ brevi post circa nates efflorescebant, & copiosum pus fundebant; donec post decem hebdomades vires sensim instaurarentur.

Alter chirurgorum consultus iterandam suavit inunctionem mercurialem: at eam abhorrens æger admittere recusavit. Interim pes ille sinister adhuc est rigidus, & totum illud latus atonia quadam, veluti paralytodea afficitur: noctu atroces spasmi utrumque pedum graviter discruciant, & mane insigni tremore uterque concutitur. Inter ambulandum vehementes subsultus affectum pedem exagitant; & sæpenumero totum corpus contremiscit, ut æger mercurium in corpore residuum, horum symptomatum causam esse suspicetur. Extremum pedem non raro ingentes dolo-

res, ad tempestatis constitutionem vel leviores vel graviore vexant; appetitu fruitur integro, sed ubi spirituosos cibos vel potus assumerit, ingravescent affecti pedis tormenta. His ergo incommodis medela flagituratur; quæ num forsan ex balneis Wolckensteinensibus expectari queat, doceri cupimus.

CONSILIUM MEDICUM.

Pedis sinistri rigiditas, dolor, tumor, resolutio sinistri lateris paralytodea, & reliqua, quibus ægrotum infestari percepi, symptomata, partim a nervosarum partium debilitate, partim dyscrasia humorum scorbutica, accedente, tanquam occasionali causa, potu frigido in corpus iracundia commotum ingesto, natales suos mutuuntur. Namque crebra docemur experientia, eam esse iracundiæ indolem, ut nervosas partes constringat, & humorum cursum pervertat, ac irregularem reddat: cui cum accesserit frigidus potus, non omnino fieri potuit, quin humores adhuc magis coagulati, & in libero suo cursu præpediti, in pedibus, tanquam remotis, & ad fovendas stases aptissimis partibus, stagnationem subierint, ac tumores produxerint. Huic autem ægritudini, quam nulla prorsus venerea, sed scorbutica tantum sustentavit impuritas, perverso plane ac perniciali consilio opposita fuit cura mercurialis: siquidem mercurialia scorbuticis propinata, veneni instar se habent, quoniam salia humorum acria, vi quasi caustica ac venenata imbuunt, quæ solidis nervosisque partibus profundius insinuata eas partim debilitant, partim ad stricturas spasmodicas proritant. Atque si mercurius in his impuris corporibus non sufficienter rursus expellatur, adaugetur illi mirum in modum sanguinis dyscrasiam, quemadmodum præsentis casus testimonio amplius confirmatur.

Neque vero ullum est dubium; quin ægrotans noster per longos jam annos scorbutica succorum vitalium laboraverit diathesi: quippe cujus testimonium non modo ulcuscula, corpus ante viginti an-

nos obsidentia præbent, verum inde quoque adparet, quod nulla nec externa nec interna ferre queat spirituosa, quæ scorbuticis semper sunt inimica. Et hanc ob causam curatio iis absolvetur indicationibus, ut humores edulcorentur, & ab omni vindicentur impuritate; ac nervosæ partes corroborentur, earumque inordinatæ motiones consopiantur.

His scopis convenientissima erit medicatio, quæ cum lacte, aquis mineralibus nupto, instituitur. Nimirum acidulas Egranas, quarum binæ partes cum una lactis caprini sint permixtæ, easque tepefactas per tres hebdomades ita potandas suadeo, ut binis prioribus diebus earum mensura una, reliquis una cum dimidia mane hauriatur. Curæ initium capiendum erit a laxante mannato, quod & ipsi potationi interponi, & sub ejus finem adhiberi, sicque parari potest: Recipe mannæ electæ uncias duas, cremoris tartari drachmam, aquæ florum acaciæ uncias sex; coque & solve leni calore, colaturæ adde olei de cedro guttas tres. M. D. pro una dosi. Subepulis ex ultimo haustu capiantur 50. guttæ mixturæ, ex essentia gentianæ rubræ, corticum aurantiorum recentium, tincturæ tartari ana uncia dimidia, spiritusque salis ammoniaci drachmis duabus compositæ; & vesperi circa somni tempus sumatur drachma dimidia pulveris temperantis, sic conficiendi: Recipe antimonii diaphoretici, lapidum cancrorum præparatorum ana drachmas duas, nitri puri, cinnabaris rite parati ana drachmam semis. M. F. pulvis, qui ex aqua florum acaciæ propinetur. Extrinsecus vero juncturæ artuum, maxime pedis affecti, probe perfricentur cum unguento, quod habeat axungie humanæ uncias duas, olei spicæ, balsamique de Copaiva ana drachmas duas.

Quæ si votis nondum satisfecerint, operæ tum erit pretium, balneis Wolckensteinensibus, conjuncto intrinsecus feri lactis dulci potu, uti. Hoc paraturus, lactis caprini, aut hoc deficiente, vaccini mensuram unam, leni calore, sub continua agitatione, ad consistentiam

pulveris evaporet, huic aquæ puræ mensuram affundat, & ebullire rursus permittat, tum percolet, ac percolato addat nasturtii concisi manipulum unum, idque rursus leniter coquat, ac percolet. Quæ portio mane vel tota sorbeatur, vel ejus tertia pars hora pomeridiana quarta hauriatur, semper tepefacta. Atque hæc curatio per tres vel quatuor protrahenda est septimanas, hac ratione, ut alternis diebus commendatus pulvis assumatur, & quavis hebdomade, ad solvendam alvum, binæ mannæ uncie, in eodem lactis sero solutæ, capiantur.

C A S U S CLXIII.

De morbo scorbutico spasmodico:

QUinquagenarius vir, sanguineo-cholesterici temperamenti, perverso vivendi indulgens generi, nec cibis solum durioribus, salitis, fumoque induratis delectatus, verum etiam Baccho, venereque liberaliter usus, & animi affectibus valde debitus, per multos jam annos tormenta a calculo renum illata passus, & novissimis mensibus de artuum capitisque doloribus, nec non rheumaticis catharralibus defluxionibus, ac oculorum lippitudine conquestus fuit. Neque enim fonticuli, ob dictas molestias brachiis inflicti, opem tulerunt, tantum abfuit, ut potius hemicranicæ dextri capitis affectiones, & graves odontalgie accesserint. Notari vero meretur, hæc incommoda guttam rosaceam faciei, ope epithematis ex aqua spermatis ranarum, mucilagine feminis cydoniorum, succo citri, & floribus sulphuris parati, retropulsam presso pede excepisse. Verum non ita multo post sponte remiserunt ea pathemata, sed morbum post se traxerunt longe atrociorum: qui absolvitur dolorifico, spasmodicoque dextri faciei lateris affectu. Oritur ille circa dextram aurem, in regione glandulæ parotidis; & abhinc per maxillam protensus, ad superiorem narium partem, eo in loco, ubi nervi olfactui tributi, ex osse ethmoideo egrediuntur, desigitur, ibidemque gravissimum ardorem

rem & dolorem constrictivum atque ten-
sivum, ac si caput in ea regione sune con-
strictum esset, infert. Brevi post rumpi
videtur ille funis, tumque subito dolor
e dicto loco evanescit, & in oculum ir-
ruit dextrum, ejus externas non minus,
ac interiores partes atrociter affligit,
atque tandem ad superiorem narium par-
tem devolvitur. Sensim majora cepit
incrementa, & totum dextrum faciei la-
tus in consensum rapuit: siquidem non
solum maxilla inferior, eo præsertim
loco, quo nervosus ex quinto pari ra-
mus eam intrat, immensi torquetur do-
lore; verum ad musculos quoque labio-
rum in dextro dumtaxat latere, exten-
ditur, eorumque tremebundam inducit
motitationem.

Neque pauca sunt, quæ complures Me-
dicorum huic malo opposuerunt medica-
mina: ex quibus laxantia, purgantia,
antiscorbutica, pulveres absorbentes,
præcipitantes, decocta lignorum pro po-
to ordinario, decoctum chinæ cum li-
quiritia, venæsectiones, scarificationes,
hirudines, pediluvia, vesicatoria, exter-
na emplastra, unguenta, quin & ipsa
mercurialia, sed in cassum, fuerunt ad-
hibita. Quamobrem ad Te, Vir Illustris,
confugimus, Tuoque auxilio spinosum
hunc affectum iri debellatum speramus.

RESPONSUM MEDICUM.

Affectus præter naturam, cujus caus-
sa consultus sum, non alius est,
quam spasmodico-convulsivus partium
nervosarum, atque musculosarum, quæ
in dextro faciei latere sunt sitæ, motus.
Meretur ille ad rarissimos referri morbos;
& sedem suam procul omni dubio in
nervosis istis partibus, quæ musculos fac-
iei investiant, & a pari nervorum
quinto suos natales mutuantur, ha-
bet. Neminem enim rei anatomicæ pe-
ritum fugiet, quod par illud quintum
quamplurimis ramificationibus per exter-
nas capitis partes dispergatur: siquidem
ab eo ad nares, musculos oculorum, palpe-
bras, maxillam superiorem ac inferio-
rem, genas, glandulam parotidem, mu-

sculam temporalem, pericranium, &
quod ossa faciei tegit, periostium quam-
plures tendunt propagines. Quamobrem
ratio quoque dispalescit, cur tam arcto
hæ partes invicem gaudeant consensu, ut
vix possibile sit, quin una earum præter-
naturaliter affecta, reliquæ omnes mali
fiant participes. Earum itaque partium
spasmodica ac partim convulsiva agita-
tio, formalem præsentis morbi consti-
tuit rationem: quæ primum superiori tan-
tummodo capitis regioni inhærens, hemi-
craniam effecit, tumque magis ad infe-
riora faciei descendens, illum, quo jam
ager laborat, produxit affectum.

Quod si vero materialem hujus spasma-
dicae torturæ perquiramus causam, ea
certe minime in crasso humore, aut hu-
jus nimia mole, quippe quem tenera
membrarum structura, sinu suo fove-
re neutiquam potest, sed potius in ma-
teria subtili, activa, acri quærenda est.
Namque attenta compertum habemus
experientia, quod quo subtilior ac vola-
tilior est materia peccans, eo pernicio-
sior, quin & venenatam in solidas,
nervosæque partes exferat potentiam.
Et hujus quidem virulentæ quasi materiæ
originem, in nostro casu, guttæ rosacæ
per adstringentia intus actæ deberi, ex-
tradubium est; præprimis cum eandem
causam graves & ophthalmias, & hemi-
cranias insequi, quamplurimæ testantur
observationes. Retropulsa enim, quæ
sub hoc exanthemate externæ cuti infi-
det, materia protinus nervosarum par-
tium texturam penetrat, inque iis cor-
poribus, quæ vel nervosi generis debili-
tate, vel universi sanguinis scorbutica
diathesi jam laborarunt, longe majorem
exercet tyrannidem, quam quidē in aliis.
At vero, qui consideraverit, nostrum egro-
tantem perverso victus generi, crebris cra-
pulis ac vinosis computationibus, nimio
veneris exercitio ac fortioribus animi affe-
ctibus admodum indulgisse: is facile per-
spiciet, quod & humorum impuritatem,
& nervosi generis insignem imbecillita-
tem sibi met contraxerit; neque ideo mi-
rabitur, quod accedente imperita guttæ
rosacæ repressione, omnium maxime,

affectum, quem patitur, incidere, eodemque diutius infestari debuerit.

Præterea ipsi quoque medicationi, quæ malum hocce eoque oppugnatum legi, quædam debetur animadversio: quippe quæ, cum medicinis vehementioribus & ipsis mercurialibus peracta fuit, nullum omnino levamen ferre potuit, tantum abest, ut potius nervosarum partium debilitatem, ipsiusque mali vehementiam longe magis adauxerit. Neque enim ulla, quæ adhibita percepi medicamina, causæ morbi responderunt; sed non nisi quantitati humorum imminuendæ destinata videntur; id quod de laxantibus, purgantibus, sudoriferis, vesicatoriis, venæsectionibus, scarificationibus, hirudinibus, aliisque nemo est, qui negabit. At vero dicta superius ratione, pauca moles materiæ, huiusque veluti venenatæ ac causticæ, hocce tumultus excitavit: cui corrigendæ ac eliminandæ crassa evacuantia nequiquam conveniunt.

Ut itaque rectam curandi viam prosequar; monendum prius duco, ad ejusmodi maleferiatis artibus plane corruptum morbum debellandum, magna patientia, temporis diuturnitate, atque iis potissimum subsidiis opus esse, quæ ex recto rerum non naturalium usu defumuntur, veluti sunt victus salubris, aeris mutatio, corporis exercitatio, & studiose conservata animi tranquillitas. Cum primis omni studio in id incumbendum erit, ut sicuti totum corpus, ita maxime affecta pars in perpetuo calore, lenique transpiratione conservetur: ac præterea debilitatæ partes blande corroborentur. Ad conservandam transpirationem adprime quadrabit pulvis diaphoreticus, hac ratione parandus: Recipe pulveris Marchionis, cerussæ antimoni, succini ana drachmam unam, cinnabaris præparatæ drachmam semis, salis volatilis cornu cervi bene depurati ana grana decem, extracti castorei grana tria, M. F. pulvis, cujus drachmam dimidiam alternis diebus mane in lecto sumat ægrotus, tumque sorbillato infuso theiformi, quod ex herba melissæ,

floribusque; tilia paratur, ad lenem se componat sudorem. Neque subinde pro potu ordinario salubris est cerevisia in ejusmodi morbis, & commendare potius in ejus locum soleo decoctum ex radice chinæ, scorzonera, corticibusque citri recentibus cum aqua paratum, cujus mensuræ uni tartari vitriolati, vel arcani duplicati drachma addi potest. Porro alvi habenda est ratio, pro qua referenda, has cumprimis pilulas bis quavis hebdomadæ capiendas suadeo: Recipe extracti cardui benedicti drachmam unam, cinnabaris nativæ, mercurii dulcis, extracti rhabbarbari, extracti agarici ana scrupulum unum, salis succini grana octo, misce, fiant pilulæ ex scrupulo uno numero 20. conspergantur pulvere succini. Ex topicis usui commodissimum erit vel balsamum vitæ meum, vel hoc linimentum, cum linteis calidis ad affecta loca probe inungendum: Recipe aquæ Anhaltinæ unciam unam & semis, spiritus lumbricorum volatilis, essentia croci, nucistæ ana drachmas duas, camphoræ drachmam semis. M. D.

Multis autem parasangis cuncta hæc remedium genera superabit recta vivendi ratio, maximeque cœli mutatio: quo nomine vehementer laudarem, ut vernali, eaque serena tempestate, iter ad alium locum institueretur. Hoc enim subsidio, in confirmanda morborum, qui atonia partium solidarum nituntur, sanatione, non quidquam est fructuosius; quemadmodum in quadam disputatione de peregrinationibus sanitatis causæ instituendis fusius demonstravi. Ab humido & frigido aere cumprimis cavendum erit; quippe qui relaxando solidorum tonum, & increassando humores, nervosarum partium morbos insigniter sustentare solet. Idem de animi pathematibus, nimioque veneris exercitio valet; quæ perinde, ac potus spirituosiores, necnon cibos fumo induratos, aliosque duriores, maxime marinos, omnino vitare expedit. Ceterum non abs re erit, cœlo existente amico, mane in balnea ex aqua dulci, cum herbis

bis nervinis, & sale alcalino parata descendere, & ab his leniter sudare.

CASUS CLXIV.

De affectu scorbutico-spasmodico.

VIR 30. annorum, temperamentique sanguineo-phlegmatici, alvi obstructionibus obnoxius, per aliquot annos circa utriusque æquinoctii tempora, molesta gravedine, capitisque savissimis doloribus agitatus, a multis medicorum, utut frustraneam quaesivit opem. Tandem ex medici cujusdam consilio sal volatile cornu cervi naribus admovit, pulveremque sternutatorium adhibuit, eo effectu, ut copiosissimus mucus non modo e naribus stillaverit, verum e pulmonibus quoque tussu ejectus fuerit. Hinc, recto servato regimine, lenesum sit laxans, & infusum theiforme crebro potavit: unde quidem melius habere, simul autem vertigine cruciari cepit. Quæ, a stagnatione pituitæ viscidæ primum derivata, quum invalesceret, & præterea excretio per nares æque ac pectus cessaret, reus agebatur ventriculus, & ex hujus vitio, concurrente, qua olim æger laboraverat, passione hypochondriacæ, per consensum nasci dicebatur. Quamobrem, præter Elixir aperitivum Clauderi, quod aliquoties movebat alvum, magnesia nitri, & aquæ Sedlicenses, nec sine effectu adhibebantur. At vertiginis eadem permansit vehementia per totam æstatem; cui, tusa circa autumnale æquinoctium, quæ antea in pede secabatur, ex præscripto medici in brachio vena, protinus tensa ac tractorii nuchæ dolores, capitisque temulentia jungebantur. Dabat medicus pulvres præcipitantes; & fore ut mutato cælo, quod tum temporis ventosum erat, ac pluviosum, remitteret malum, assererat. Obtemperans æger in patientia quærebat levamen; & factis quadraginta miliarium itinere, ob levitatem sub eo inordinatam vitam, nullius non modo incommodis, sed ad

hæc præcordiorum anxietatibus, auriumque tinnitu pressus, ad suum rediit denuo confugebat medicum. Hic exhibebat magnesiæ nitri, pilulas balsamicas, & clysteres iterato ano immitti jubebat; sed ne alvi quidem solutio sequebatur, tantum aberat, ut increverent & ejus obstructions & flatulentia. Et ingraveſcebant quoque reliqua symptomata, adeo, ut matutino præsertim tempore expergefactus æger, præter capitis temulentiam atque vertiginem, sensationem auræ ex nucha ad caput adspirantis, inque tinnientem aurium molestiam deficientis perciperet: unde medicos statum ad caput regurgitationem suspicatus, sensationem corticum aurantium, spiritum de tribus, nitrique dulcem ordinabat, & venæsectionem in pede, sed in cassum administrandam curabat.

Viribus itaque, somno & appetitu magis magisque defectus, & jam lecto affixus Vir spectatissimus, implorabat alterius medici opem, qui morbum esse hypochondriacum, spasmodicis motibus, ad fluxum hæmorrhoidalem tendentibus, scorbutoque stipatum ratus, ordinabat pro infuso theiformi herbam salvie & millefolii, pro decocto ordinario, radicem sarsaparillæ, scorzonera &c. & pulverem, qui habebat oculos cancrorum, sal Sedlicense, nitrum fixum, specificum cephalicum, & extractum castorei: sed ipse non respondebat votis. Siquidem non modo priora symptomata, mox mitiora, mox graviora perseverabant; sed accedebant quoque artuum vagi dolores, & præsertim crurum insignis torpor, atque tremor, quin etiam subsultus extremorum, cum plenaria somni abolitione.

Hinc tertius, isque exterius in consiliū vocabatur medicus: qui materiam mali hypochondriaci, ut agebat, melancholicam, humorum dyscrasiam, generisque nervosi debilitatem accusabat; & præter ordinata sal Anglicanum, pulvresque ac tincturas resolventes, ad stomachum confortandum curandi intentionem diligeat. Horum usum sequebatur copiosa muco lividi, tenacissimi, & fere vitrei per nares excretio, cum aliquali

symptomatum remissione. Tandem & ego accitus, malum hoc inveteratum, a sanguinis & humorum partim dyscrasia scorbutica, partim crassitie vasa obstruente, & æqualem circuitum præpediente, natales suos mutuari, atque hinc sudorem graveolentem, ipsumque pectoris catharrum, pendere autumavi. Mendendi itaque scopos hos mihi præfixos habui, ut viscerum obstructions referarem, humores crassos attenuarem, impurosque temperarem. His me satisfacturum putavi, si propinarem pulveres nervinos resolvers, cremori tartari nuptos; essentiam cordialem, cum spiritu salis ammoniaci, & essentia succini maritatem, pulveres aperitivos, nec non pramiscos ex herbis cephalicis; infusa theiformia, ex semine fœniculi, & herba saniculæ; atque ordinarem pediluvia cum speciebus resolventibus, floribusque lavendulæ parata.

Quibus per aliquod tempus usurpatis, accidebat primum tinnitus, susurrusque aurium, & hunc excipiebat copiosa pituitæ tam per nares, quam per tussim pulmonibus rejectio. Quo facto flatulentæ molestiæ præcordiorum anxietatem inferentes, nec non vertiginosa incommoda evanescebant, & æger alacrior, suisque muneribus obeundis idoneus reddebatur. Attamen remanebat capitis temulentia, dolores circa crurum juncturas insistebant, & ipse conquerebatur, quod corpus grave, pedes vero illi ferendo minus pares, ac debiliores essent. Interim circa novissimum, idque vernale æquinoctium venas in pedibus tundendas, atque cutim, quoniam pustulis, & insigni pruritu afficiebatur, scarificandam præbuit: ex quo, præter dictam largiorem mucis per nares æque ac tussim excretionem, egregie habuit, ciborumque adpetentia cum somno integra gavissus est. Neque igitur hoc tempore aliud quicquam, præter infusum theiforme, ex rasura ligni sassafras, corticibus laurantium, citri, semine fœniculi, radice pareiræ bravæ, liquiritiæ, polypodio querno, summitatibus hyperici, herba tumariæ, saniculi, trifolii fibrini, hederæ terrestri, & prunella confectum adhibuit;

unde & tormentorum quoddam levamen sensit, & sudor criticus singulo mane erupit. Quum autem integra valetudo nondum redierit: ad Te, Vir Illustris, confugimus, teque rogamus, velis nos docere, qua ratione mali reliquæ penitus extirpari queant.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

GRaves, quibus æger adficitur, ægritudines, partim humorum impuritatibus viscidis, scorbuticisque imbutorum, partim primarum viarum, atque digestionis vitio deberi, extra dubium positum est. His enim labefactatis, & a tono roboreque naturali dejectis, uber est cruditas acidarum, viscidarum & biliosarum proventus, generantur copiosi flatus, & spasmodicæ intestinorum tensiones inducuntur. Inde languet alvina excretio, & succi vitales acres ac impuri, vi spasmorum ac flatulentiarum majori cum impetu ad superiores partes, maximeque caput compelluntur. Ibidem ob accumulata copiam, impeditius per vasa ac membranas cerebri feruntur, inque glandulosis ac vasculosis partibus, a nimia mole relaxatis stagnant. Hinc dependent vertigo, temulentia capitis, auriumque tinnitus ac susurrus: quæ symptomata, oborta mucis per nares, ac pulmones excretionem, omnino levare solent.

Neque igitur improbare ausim remedium, eo usque a medicis præscriptorum ulum, quippe quæ ad referendam alvi obstructionem, discutiendos flatus, & incidendos resolvendosque viscidos, impuros, ac acidos humores fuerunt accommodata. Verum enimvero, quum in hoc malo firmiter radicato, & humores corrupti, & nervosæ maxime capitis partes debilitatæ sint, & hinc digestionis, alvinæque excretionis negotium langueat, nulla pharmaca sufficient, funditus extirpando malo; sed unicum auxilium a recto aquarum mineralium potu expectari debere arbitror. Quam obrem meum eo collineat consilium, ut æger instante vere acidulis Egranis, cum

cum tertia parte lactis caprini mixtis, per quinque septimanas utatur, adeo, ut earum quatuor libras singulo mane forbeat. Neque enim in scorbuticis spasmodicisque affectibus, qualis noster est, his aquis præstantius deprehendi subsidium, cumprimis si lacti fuerint nuptæ. Namque juxta vulgarem medicorum opinionem, minime acidum, quod cum lacte coagulum subiret, principium; sed potius alcalinum, cum acidis effervescentes, lactisque coagulationem præpediens foveat elementum.

Hæc autem curatio, ut recte instituitur, purgandæ prius sunt primæ regionis. Quo scopo prima die, potiunculam mannatam, & blande & sufficienter laxandi munere functuram, mane capiendam suadeo, haustis desuper jusculi avenacei, vel infusi calidioris Thee vel Coffee aliquot vasculis. Altera die circa somni tempus capiantur quindecim pilularum; & tertia inchoetur potus acidularum, adeo, ut primum tres dumtaxat earum libræ, post quatuor hauriantur. Huic potationi, quovis septimo die interponatur dictus pilularum usus; eademque per quinque hebdomades protrahatur, sumto infuso mannato finiatur. Ad hanc autem secundandam, operæ erit pretium, omnem cerevisiæ usum vitare, nec nisi vino veteri Rhenano parce sub epulis uti, reliquo vero tempore hoc decoctum pro potu ordinario adhibere: Recipe radicis scorzonæræ, sarsaparillæ ana uncias quatuor, cichorei unciam unam, anisi stellati, seminis scæniculi ana drachmas duas. Conc. Cont. D.S. species, quarum uncia binæ, ex tribus aquæ mensuris per horæ dimidium coquantur. Ex eodem quoque decocto, inter epulas 50. guttas Elixirii stomachici adsumere expediet, quod sic paratur: Recipe essentia corticum aurantium recentium, gentianæ rubræ, tincturæ tartari ana unciam unam, olei de cedro Italici guttas viginti. M. D. Vesperis in pediluvia, ex aqua pluviali & surfuribus triticeis parata, eaque tepida, pedes paulo profundius immittere juvabit; & ad roborandum caput, mixturam spirituosam, quæ ex aquæ Regiæ

Hoffm. Consult. Med.

Hungariæ unciis duabus, balsami Peruviani, oleique lavendulæ ana drachma una confieri potest, naribus crebro admoveere conveniet. Nec abs re erit, ad demulcendam humorum acrimoniam, & ebullitionem, pulverem nitrosum ac præcipitantem ex laudato decocto interdum propinare. Cumprimis vero diætæ habenda ratio, in qua animi vehementiores affectus, mœrores, inquietudines, labores cum meditatione junctos, potus spirituosiores, refrigerationes corporis, cibos coctû difficiliores, cane pejus & angue vitare; cœna parciori uti; & crebris, tamen moderatis corporis exercitationibus studere oportebit. Neque ullus dubito, quin his rite usurpatis ac observatis, desiderata valetudo sit insequutura: quam eo certius sperare licebit, si vel fluxus hæmorrhoidalis, vel podagra, vel efflorescentia accesserit.

C A S U S CLXV.

De affectu scorbutico, rheumaticis, & arthriticis symptomatibus
supto.

Generosissimus Liber Baro de L. Vir triginta octo annorum, cholerico-sanguinei temperamentis, patre arthriticis ac calculosis affectibus divexato natus, alvique obstructioni, velut hæreditariæ obnoxius, juvenis ob fortiores corporis commotiones, copiosum sanguinem e naribus crebro reddidit, & post hæc febribus intermittentibus sæpenumero laboravit. Novemdecim annos natus, venereas pudendorum affectiones incidit; quibus ope pilularum, ex mercurio dulci, jalappaque confectarum, maximam partem profligatis, retinuit tumorem testiculi scirrholum, ante octo demum annos, per salivationem mercurialem sublatum. Superato venereo morbo, nomen dedit militiæ; atque multis corporis defatigationibus, studiose tamen a nimio bacchi, venerisque exercitio sibi cavendo, obnoxius fuit. Nec obstante ab erroribus diætæ temperantia,

R r 3 anno

anno ætatis vigesimo septimo, de vitata digestionem conqueri cœpit; & abhinc mox alvi profluvia, mox febres intermittentes, pati debuit, quin sequentibus annis, maxime circa æquinoctiorum tempora, dolores in osse sacro, magis magisque invalescentes, atque cum insigni lumborum atque crurum gravitate stipatos persensit. Interdum quoque sanguis, cum gravi tenesmo, stercorebus intermixtus adparuit, sed paucissimus: neque vero hæmorrhoides, de quibus suspicio erat, unquam legitime fluxerunt.

Triginta emensus annos, in rus se contulit, ibidemque inter crebras venationes, frequentes corporis refrigerationes, multumque ciborum salitorum, ac fumo induratorum usum pinguescere videbatur; sed ante biennium febre tertiana corripiebatur. Hac, ope salium digestivorum, alcalinorum, & aliorum antifebrilium remedium, non omittis blandis laxantibus, brevi tempore profigata; & ciborum rediit adpetentia, & eorum robustior digestio, ut se optime valere putaret. Sequenti anno præter opinionem stranguria, cum imminuta mictione prehendebatur, sed ab hac quoque molestia, sumtis nitrosis pulveribus paullo post convalescebat. Tum in itinere, quod jussu principis ipsi suscipiendum erat, ex improvviso gravis pruritus dorsum, & sinistram brachium, in quo ante aliquot annos tussa fuerat vena, obsidebat, cum capiti doloribus, præcordiorum anxietatibus, æstu volatilis, & imi ventris flatulentis conjunctus. Data vomendi scopo radix Ipecacuanhæ nullam ferebat opem; sed venæsectio circa autumnale æquinoctium in pede instituta solamini erat.

Currentis anni mense Januario, longo rursus itinere fungi jubebarur; & in illo tam vinosis nimium indulgit potibus, quam corpus intensiori exposuit frigori. Hinc primum adpetitu destitui cœpit, corpus contabuit, viresque perierunt: & quum venæsectione sibi con-
sulturus octo cruoris uncias ex pede de-

trahendas curaret, magis, magisque vacillavit valetudo. Consulti medici, ad unum omnes passionem hypochondriacam accusantes, ordinabant pilulas ex gummi ammoniaco, sale polychresto, & rhabarbaro paratas, aliudque laxans ex manna, rhabarbaroque confectum; ille bis, hoc decies alvum movebant. Præscribebant quoque infusum theiforme ex salvia, melissa, ac veronica concinnatum; & apparentibus in ano tumoribus, admoventi jubebant hirudines: sed tantum aberat, ut inde solamen perciperet, ut potius alvi pertinax obstrutio, flatulentæ, ac vertiginosæ accederent molestiæ. Commendata martialia, verens ne noxam inducerent, tribus dumtaxat capiebat vicibus, eo effectu, ut excrementa cruore tincta adparerent, & adpetitus paullisper rediret. Somnus autem parciore erat, & si forsitan evigilaret, acutissimum dolorem, a nucha ad frontem excurrentem persentisciebat, qui cum redeunte somno sopiebat; at interdum hemisphericæ dextri capitis dolores atrociter urgebant.

His sensim plura jungebantur symptomata; quorum jamjam adficientium hæc est idea. Sumtis epulis cutis vehementi ardore prurit, maxime, quæ brachia, juncturasque digitorum investit; tum peculiaris dolor in certum dumtaxat humeri sinistri spatium irrumpit, spasmodici & tractorii cruciatus scapulas, cervicem, totamque dorsum spinam disrumpant, adeo, ut si vel leviter loco moveatur, strepitus quidam in dictis partibus audiat. Cum primis volas manuum molestus ardor vexat; qui, erumpente in iis odore, evanescit. Interdum intercostales muscoli vagis torquentur doloribus. Alvus non respondet, nisi vel pilulis balsamicis Hoffmanni, vel clysteribus sollicitetur; flatus multam crucem, præsertim noctu figunt, & circa utraque hypochondria sub spuriis costis tensio quedam, licet jam mitior, ac antea, inhæret. Saliva acidulum saporis ori semper exhibet; qui num a fumo herbæ Nicotianæ, quem jussu copiosius cum multa sputatione fugit, anne potius

tius a prava digestionē, & hinc pendente nimia succi pancreatici aciditate dependeat, in medio relinquitur. Interim integro fœci incipit appetitu; nec viribus adeo defectus jam est, quin equitando, & ambulando diutius, absque lassitudine, corpus movere possit; nec sudores nocturni amplius vexant; nec somnus, nec pulsus arteriarum a statu naturali recedunt; & nihilo secius corpus haud proficit. Urina, quam mane mingit, copiosa, & ex albo citrina est; sed quæ decima circiter matutina hora fertur, parciore adparet & rubicundior; atque post duarum horarum quietem, largum deponit sedimentum, instar rubicundi sabuli, firmitus vitri lateribus adherens.

Novissime præter ardorem brachiorum, atque manuum, rubor quidam, lancinansque dolor articulos occupat, ad ipsa femora extenditur; & nonnunquam ex improvise, insignis rigiditas collum obsidet, nocturno præsertim tempore, quæ suborto sudore exspirat. Non raro tensivus dolor ad genam dextram, ipsumque oculum cum rubore protenditur. Omnis abest sitis, nec tussis molesta est, nisi quod per illam interdum falsa excreetur pituita: excrementa quandoque alba redduntur; & ad sudorem magna est proclivitas. Inter eundem, spiratio sæpe fit difficilior; at, explosis ructibus levatur: nec non coagula mucis tenacis ex pectore nonnunquam excernuntur.

CONSULTATIO.

QUÆ hætenus Virum generosissimum male habuerunt affectiones, ita sunt comparatæ, ut si eas ab humorum acrimonia scorbutica, ad membranas nerveasque partes decumbente derivarem, me a vero haud aberrasse existimem. Quando enim subtilis & acris ejusmodi humor, membranarum musculorum, & ligamentis articulorum insinuat, vellicat has partes, easque ad spasmodicas constrictiones proritando, ardorem gravemque dolorem infert. Et prout variant partes, quibus incumbit

hoc acre serum; ita molestiæ dictæ mox brachia & scapulas, mox digitos & manus, mox dorsum, mox intercostales musculos, mox etiam caput occupant, & vehementer discruciant. Quoniam vero ventriculus & intestina, ex membranis valde nerveis ac sensibilibus construuntur, a decubitu feri acrioris ad illa, graviores eorundem strictiones propullulant. Unde imi ventris spasmodica ac flatulenta pathemata, & stomachi graves distensiones, præcordiorum anxietates inferentes, solutisque ructibus allevatæ suam trahunt originem. Et si verum fatear, totum nervosarum partium systema sub ejusmodi casibus præter naturam afficitur; siquidem illæ regiones, quibus non actu inhæret inimica materia, per consensum in motuum irregularium societatem rapiuntur: atque hinc omnes secretionis pariter ac excretionis, ad sanitatem conservandam perquam necessariæ pervertuntur. Sic mox cutis, perspirationis organon, spasmo vehementius constringitur, nullumque sudorem transmittit; mox nimium relaxatur, & copiosum, magisque delassantem effundit sudorem. Pari ratione urinosi ductus si contrahuntur, urina mingitur pallidior: quæ remittente strictione, rubicunda, crassa, multoque sedimento tartareo referta excernitur. Idem fit cum ductibus in hepate biliferis, qui spasmo contracti, bilis in intestinum duodenum remorantur aditum; unde stercorum albedo dependet; si autem sequuta eorundem relaxatione, bilis copiosior in primas regiones irruit, vomitus, alvi profluvia, & intestinorum tormina suboriuntur.

Non vero solum spasmodicorum motuum generatrix est ea, quam dixi, seri atque lymphæ acrimonia; verum reliquæ etiam, quibus æger premitur, symptomata exinde suos mutuuntur natales. Primum enim ipsi debetur corporis contabescencia; siquidem ejus incrementum ac nutritio succum lymphaticum dulcem, roscidum, atque temperatum requirit. Et quum succi lymphatici ac salivales, qui ex glandulis œsophagi, ventriculi,

& intestinelorum, maxime duodeni seceruntur, & ad intimiorem alimentorum dissolutionem multum contribuent, vitati sunt; non mirum est, ciborum digestionem languere, chylum generari minus laudabilem, & ideo humorum impuritatem sensim accrescere. Hinc porro ratio salivæ falsæ ac acidæ, quæ in statu naturali insipida est, nec non salium scorbuticorum, ac tartareorum, quæ cum urina redduntur, erit derivanda.

Quæ cum ita sint, inquirendæ jam veniunt remotiores illæ, quæ ad dictam impuritatem contribuerunt, causæ. Hæ generatim consideratæ, in glandularum atque tubulorum organa colatoria constituentium constrictione & obstructione, & hinc perturbato secretionum & excretionum negotio quærendæ sunt. Cumprimis accusari meretur & cohibita transpiratio, & impedita succi biliosi in hepate secretio: hæc vero primam plerumque originem a difficiliore sanguinis per hepar circuitu, tanquam secunda scorbuti matre, trahit. Quando enim cunq̃ue cruor vitalis per ramulos venarum portæ ac cavæ, per hepatis substantiam disseminatos, impeditus progreditur, & in iis stagnat: non satis a particulis sulphureis, salinis ac excrementitiis, quæ bilem constituunt, depuratur: sed illas secum revehit, & cum tota humorum massa communicat. Deinceps idem sanguis, in suo per hepar itinere retardatus, majori ad lienem ruit impetu: unde infarctus & aggravatus lien munere suo, quod in attenuando sanguine consistit, fungi prohibetur, & hinc increfcit humorum impuritas. Non minus stagnans in venis portæ ac mesaraicis cruor, copiosius ad intestina fertur; inque iis stagnando, mora temporis crassior ac impurius redditur: unde porro vasa hæmorrhoidalia, circa intestini recti finem valde infarciuntur, distenduntur, & vel tumores in ano dolentes, dolo-remque in lumbis & osse sacro gravativum exhibent, vel rupta sanguinem plorant. Hæc ita in generoso ægrotante contigisse, conatus, quos diu ad fluxum

hæmorrhoidalem sensit, luculenter attestantur: quippe qui semper impeditiorem sanguinis per viscera imi ventris, maximeque hepar circuitum, impuritatum scorbuticarum causam certissime indicant. Concurrent insuper plura momenta, quæ ad id vitii genus inducendum suam contulerunt symbolam; ex quibus primum est temperamentum, quo Vir generosus pollet, sanguineum: quippe quod generandæ sanguinis nimie molis insigniter favet, eaque ipsa viam sternit ad difficiliorem circuitum. Accedunt aeris, in quo vivit noster ægrotus, frigidior, minusque salubris constitutio, ciborum fumo induratorum & coctu difficiliorem usus, potus calidiores, animi pathemata, crebræ refrigerationes, crapulæ vinosæ, & mox vehementiores corporis defatigationes, mox vita sedentaria: quæ causæ occasionales satis magnam vim possident, impuram humorum diathesin & generandi & adaugendi.

Hinc igitur non solum indoles mali rheumatico-scorbutici adparebit; verum clarissime etiam perspicui poterit, quam ardua, tantorum vitiorum, solidas æque ac fluidas partes corrumperentium cohortem debellaturo, imposita sit provincia. Plures enim scopi ipsi præfixi sunt, quas assequi difficillimum erit. Namque primum vias atque glandulas, quæ in organis ac visceribus colatorius obstructæ sunt, referare; dein salia impura ac scorbutica, ex humoribus, quibus intime permixta sunt, separare; tumque impuritatum colluviem, quæ solidas atque nervosas partes jam penetrasse videntur, rite eliminare oportebit. Nihil tamen minus omni nondum dejectus sum spe; sed multa experientia confirmatus non dubito, quin, accedente præsertim vegetiori ætate, & ægrotantis perseverantia, temporis diuturnitate, & accommodatorum præsidiorum usu, votorum futuri simus compotes.

Curationem vero, quam ad extirpanda ejusmodi mala convenientissimam arbitror, a recto aquarum mineralium usu inchoare soleo; atque hoc
fine

sine vel thermas Carolinas, conjunctis extrinsecus balneis, ex aqua dulci paratis; vel aquas Egranas, aut nonnunquam Sedlicenses, cum externo balneorum Tœplicesium usu, sæpius felicissimo cum successu commendavi. Hæc generosa præsidia, quæ verno adhibere decet tempore, licet neutiquam omnem curandi paginam absolvant; attamen, cum primas vias non minus, ac totam humorum massam egregie liberent a cunctis sordibus, sanguinemque reddant fluxiliorem; viam medenti sternunt, quæ ad obtinendum prorsus finem certius incedere potest. Tum enim ex usu mihi est lac asininum, vel solum, vel cum aquis Sedlicensibus æquali pondere mixtum, quod per quatuor vel quinque septimanas, conjunctis laxantibus, ac recta vivendi ratione, potari jubeo. Et denique venæsectiones, circa singula æquinoctia iterandas, blanda laxantia, fixiora diaphoretica, stomachica, diluentia, sanguinem depurantia, & accuratum in rebus non naturalibus regimen ordinare solitus; atque horum ope, Deo sint grates, votis meis semper potitus sum.

Verum enimvero si propositum specialius considera vero casum, eo respiciendum erit, ut quoniam præsens autumnale tempus potationi aquarum mineralium minus est opportunum, aliis subsidiis causæ morbi, quantum possibile est, detrahamus, atque corpus ita præparemus, ut futuro thermarum potui magis aptum evadat. Quo nomine rectum vivendi ordinem eo curatius observare conveniet, quo minus absque illius ope boni quicquam obtinere licebit. Cum primis itaque animi tranquillitati studere, omnesque illius commotiones sedulo vitare decet; quum exinde, præsertim mœoribus ac sollicitudinibus, irreparabile damnum in morbos ejusmodi diuturnos redundat. Deinceps aer ita moderandus est, ut corpus in æquali ac temperato calore conservetur: nihil enim est, quod ad generandum æque ac fovendum scorbutum efficacius contribuat, quam subitanea aeris frigidi in calidum, & calidi in frigidum mutatio; quæ cum in locis se-

ptemtrionalibus familiaris sit, causam quærentibus offert, cur ejusmodi in regionibus scorbuticæ affectiones & frequentiores, & pertinaciores observentur. Ex cibis fugiendi sunt, qui crassum chylum pariunt, ac saburram viscidam in primis relinquunt officinis: contra vero ad temperandos succos crebro vescendum jusculis, parum salitis, quæ ex carnis mollioribus vitulinis, vel gallinarum, additis radice scorzonæræ, cichorei, petroselinii, fœniculi, asparagi, & succo citri vel aurantiorum coquantur, & reliquis cibis immiscendum sæpius nasturtium.

Potui ordinario plane non quadrat crevisia, sed potius decoctum quoddam conveniet, hac ratione conficiendum: Recipe radice scorzonæræ, chinæ ana uncias duas, rasuræ ligni sassafras uncias quatuor, radice pimpinellæ albæ unciam unam, liquiritiæ, anisi stellati ana unciam semis. Conc. Cont. D. S. species, quarum uncia binæ cum quatuor aquæ mensuris, in vase clauso per horam dimidiam, addita sub finem salis aperitivi drachma dimidia, decoquantur. Neque vero improbaverim, si præter hoc decoctum, inter epulas, ad roborandam vim digestivam, vinum vetus Rhenanum, vel Gallicum hauriatur. Et denique insignissimam opem spondet corporis exercitatio, quæ vel matutino tempore, vel tribus ab epulis horis, aut equitando, aut ambulando poterit institui.

Pharmacorum autem usum sic adornandum hortor: sumat primum Virgerosissimus laxans, quod intestinorum canalem ab inhærente ipsi amurca expurgat, & sic paratur: Recipe mannæ electæ uncias duas cum dimidia, cremoris tartari, rhabbarbari ana drachmam unam. Coque & solve leni calore in aquæ florum acaciæ uncis quinque; celaturæ adde olei de cedro Italici guttas tres. M. F. potio, quæ pro una dosi, successivis haustibus, interposita jusculi avenacei prohibitione, adhibeatur. Postridie capiat cum aqua sambuci mixturam, ex liquoris anodynii guttis viginti, spiritus cornu cervi succinati guttis sex, & tincturæ antimo-

nii acris guttis decem paratam, tum forbeat sex infusi theiformis vascula; abhinc ad lenem se componat sudorem; & hoc finito, corpus blande moveat. Sub prandio quadraginta guttas tincturæ corticum aurantium; vesperti vero duos scrupulos pulveris bezoardici, cum castorei, atque nitri ana gravis quinque maritati capiat; & singula hebdomade, circa lunæ mutationem, ejusdem pulveris bezoardici quindecim grana, cum totidem pulveris lumbricorum terrestrium, mane assumat.

His per octo dies continuatis, interponatur usus potationis mannæ, supra descriptæ; tum repetatur reliqua medicatio; & eadem, sumto tertium laxante, si opus fuerit, tertia vice iteretur. Tandem, hac absoluta, etiam atque etiam hortor, ut singulo mane Elixirii mei visceralis polychrestii octoginta guttæ, cum aqua frigida fontana hauriantur, & deinde infusum Theebois superbibatur; quæ remedium genera, hora quoque quarta pomeridiana usurpari possunt, quoniam in confortandis ventriculo ac visceribus, & promovendo hæmorrhoidum fluore, egregiam præstabit opem. Hujus enim sanguineæ excretionis legitimus successus quocunque modo secundari debet: quo sine vapor lactis cum floribus chamomillæ decocti, per sellam perforatam ano admittere; aut hæmorrhoidibus, si cecæ intumescant, hirudines admoveere juvabit. Non minus circa æquinoctia ac solstitia venam in pede tundere, & octo circiter cruoris uncias detrahare, simul autem illo tempore sedulo ab aere frigido, ac largioribus epulis cavere expediet. Omnis pilularum usus studiose vitandus est, quoniam succos vitales nimium exagitant: quod si vero alvus obstructa fuerit, illam vel ope clysterum ex decocto avenæ, oleo chamomillæ, amygdalarum, & sale communi confectorum, vel salis Epfomenis uncia dimidia ex haustu aquæ fontanæ sumta referare præstabit. Et certam utique foveo spem, fore, ut ex recto commendatorum subsidiorum usu, quamplurimum emolumenti sit percepturus vir generosissimus.

CASUS CLXVI.

De malo scorbutico pathematibus hypochondriaco spasmodicis stipato.

Generosus vir, trium & quadraginta annorum, temperamenti sanguineo-cholericum, corporis robusti, sanguis neque pleni, & ad iracundiam facillimus, juventutem suam, quamdiu castra sequeretur, multis licet percussus vulneribus, ab omni morbo sartam testamque transegit. Quum vero ante octodecim annos, militiæ valedicens, privatam magis ac sedentariam eligeret vitam; accidit ex improvviso, ut peculiari corripere affectu, quo vehementes dolores, ad utrumque lumborum, maximeque juncturas femorum, genuumque irruerant, cum contractura pedum stipati. Excitato in furis fonticulo, remittebant hæc incommoda; & licet octo post annis redierint, hausta tamen aqua frigida, iterum acquiescebant; nisi quod mustitantes in dorso dolores, hyemali potissimum tempore per intervalla adfligerent. Ab his liberari gestiens varios consuluit medicos, multaque usurpavit remedia; quæ inter hæc fuerunt pilulæ: Recipe gummi ammoniaci puri ana drachmas duas, millepedum præparatorum drachmas tres, salis absynthii, cardui benedicti, ammoniaci puri, myrrhæ rubræ ana drachmas duas, aloes lucidæ drachmam unam & semis, olei destillati caryophyllorum, cumini ana guttas sex. M. F. cum spiritu trifolii aquatici pilulæ. Quotannis etiam acidulas Pyrmontanas, quam sine convenienti ordine ac regimine potavit; & ex his, diutiusque pilulis aliquale dolorum quidem levamen sensit, nec non cruorem per venas hæmorrhoidales semel profudit; at perfecta eorum vacuitate potiri nequivit. Ante tres decem annos tormenta hæc dorsi præter opinionem sponte levabantur; at in horum locum flatulentæ imi ventris molestiæ, mox flexuras coli occupantes, mox ventriculum distendentes, atque præcordiorum anxietates, ardentemque stomachi

chi-dolorem inferentes succedebant, quas vomendi conatus, quia ipsæ vomitiones, atque crebriores alvi defectiones plerumque cum levamine excipiebant.

Neque vero paucas contra hæc mala usurpavit medicinas, a quibus non nisi breviores symptomatum inducias interdum sensit. Hinc ad me quoque confugit, & cum deprehenderem, ægrum nimia pharmacorum cupiditate simul laborare, interdixi eorundem, maxime calidiorum & carminativorum, copiosiorum usum, nec nisi nitrosis & absorberibus pugnavi. Ipsum vero malum sic habebat: Noctu sæpius præcordiorum anxietates, cum somno interrupto patiebatur; per diem mens defecta, ideisque turbulentis imbuta erat; facies pallida, torva, pulsus tardus & debilis; mox hic citatior ferebatur, illa rubebat, & oculi venæ tumebant. Superius ventriculi orificium acuto quandoque torquebatur dolore, quem sedaturus, citra verum appetitum ciborum quidpiam capiebat, & inde mox melius habebat, mox vero majori vexabatur angore. Nonnunquam cum levi anitnesmo, desidendi crebro conatu, & molesta stranguria paroxysmus incipiebat, tumque exoneraturus alvum emissio flatu solamen percipiebat, & modo copiosa, modo pauca, modo nulla reddebat stercora.

Per paroxysmos redeunt hæc symptomata; a quibus nulla dies vacua est. Si jucundis amicorum interest consortiis, sano videtur simillimus, neque habet, de quo conqueratur, nisi quod pedum perpetuum frigus vexet, & interdum subitus dolor pollicem pedis prehendat, brevi rursus evanescens tempore. Octo-decim effluerunt hebdomades; cum per totam diem rectissime valens, sumpta post cœnam essentia carminativa, immani circa sinistram coli flexuram dolore, cum inquietudine, alvo obstructa, atque vomitionibus stipato, repente corriperebatur. Frustra datis interne carminativis & antispasmodicis, externe vero unguentis discutientibus in cassum applicatis, pilulæ Stahlianæ, conjuncto enematum emollientium usu, propinabantur, eo effectu, ut alvus cum euphoriali liquare-

tur: qua insignis mucæ quantitas repetitis defectionibus excernebatur, & inde cuncta silebant symptomata. Sed brevi post pristina ludi cœpit, ut adhuc luditur tragoedia.

Ceterum diætæ regulas, præsertim paroxysmorum tempore, contumaciter servat: mane quatuor infusi theiformis vascula sorbet, panemque bis coctum adsumit; prandio pariter ac cœna, vitatis, quæ status gignunt, eduliis, satis liberaliter utitur, & sub iis, præter cerevisiam bonæ notæ, vinum rubrum potare solet. Interdum in cerevisiæ locum ex meo consilio aquam puram haurit; sed ex ejus potu diutius protracto vertiginem patitur. Motui corporis, muneris ratione interdictus, haud sufficienter studet; meditationibus vero ac lucubrationibus iusto magis indulget. Alvus, si paroxysmos exceperis, plerumque respondet, redditis, quæ naturalis sunt consistentiæ, excrementis. Urina ordinario sanorum meitur similis; sed non raro rubrum sedimentum, & mucosam deponit materiem. Somno fruitur inconstanti, mox placido, mox vero, præsertim versus diluculum turbulento; nec sine fructu illum capit meridianum.

Haud ita pridem ex largiori vini Campaniensis potu, ardor circa ani sphincterem sequebatur, tumque hæmorrhoides intumescabant, sed illico rursus disperebant, relicto circa os coccygis molestissimo pruritu. Paulo post a somno meridiano stimulum ad matulam forsantentiebatur; quem ex improvviso tantus corporis languor comitabatur, ut & gelidus sudor cuncta membra perfunderet. Resocillatus per insequentem noctem ingentem in pedibus dolorem, cum ardore stipatum, sponteque solum percipiebat. Binis abhinc diebus gravativo ventriculi sensu, & tanta afficiebatur nausea, ut vomendo sibimet consulturus, digitum intruderet faucibus, & inde pituitam tenacissimam, quæ spirabat odorem acidissimum, vomitu eructaret. Tam vagis variisque modis malum suum hætenus tyrannidem exercuit.

Collatis igitur omnibus morbi momentis,

tis, generosum ægrum ex mutato mobili in sedentarium vitæ genere nimiam contraxisse sanguinis molem, ejusque nervosum systema ob crebram iracundiam, errores diæteticos, & immodicum fortasse veneris exercitium valde debilitatum esse judicavi. Hinc vero factum esse putavi, ut humores circa imi ventris viscera, maxime quæ a vena portæ sua vasa accipiunt, stagnaverint, & inde spasmodici in intestino colo, vicinisque partibus sequuti fuerunt motus, quibus consultura natura, hæmorrhoidalem fluxum intendit. Cui promovendo ego etiam studens, venam in pede secandam curavi, nitrosa, maximeque pulverem antispasmodicum Stahlî ordinavi, & pilulas ex galbano, castoreo, asa foetida, & sale volatili succini confectas, ad roborandum intestinorum tonum præscripsi. Sed his ob vanum adstrictionis metum uti recusavit. Idcirco, cum aliquando colici dolores, cum multa muci excretionem accederent, suasi, ut singulo mense per aliquot dies pilulis Stahlianis uteretur. Præterea non neglexi absorbentium, succino nuptorum usum; atque præter statas venæsectiones, pediluvia, & motus corporis, valde commendavi.

RESPONSUM MEDICUM.

MOrbum, quo Virum generosum diu vexatum fuisse percepi, non nisi pro scorbutico, cum hypochondriaco-spasmodica passione complicato habendum esse reor; quo sicuti totum nervorum genus, ita speciatim ventriculus cum primis regionibus adeo debilitata videntur, ut iis vehementiori spasmo agitati, liber sanguinis circuitus per totum corpus valde sit perturbatus. Hanc enim subesse causam, clarissime testantur conjuncta morbo symptomata; veluti sunt ingens dorsidolor, flatulentæ hypochondriorum & ventriculi distensiones, anxietas, ardensque & pressoria circa præcordia sensatio, nausea, vomitiones, somnus turbulentus, animus dejectus, pulsus mox tardus & debilis, mox fortis,

& celer, urina mox tenuis, mox crassa cum sedimento, vultus mox pallidus, mox rubicundus color, tenemus ani, desidendi, mingendique crebra cupiditas; tumor ardens venarum sedalium, pedum refrigeratio, sudor gelidus &c. quæ omnia malum hypochondriaco-spasmodicum nunquam non comitantur. Ipsum vero, quo æger pollet, cholicum temperamentum, nimia ad iram propensio, & forsan justo crebrior vinorum calidiorum usus, non modo impedimento fuerunt, quo minus a suis incommodis liberari potuerit, verum etiam iisdem augendis & exacerbandis insigniter faverunt. Præterea tota humorum massa, impuritatibus salinis scorbuticisque scate-re videtur, unde dolores circa juncturas femorum & genuum molesti, pedumque fere contracturam inducentes, repetunt originem. Neque enim dubito, quin quædam in nostro ægrotante ad podagram præsto sit dispositio, quæ si ad actum deveniret, permultum totius mali levamen pollicetur.

Quoniam igitur, more hypochondriaci, præsertim si activioris animi fuerint, communi, multis æger & Medicis & medicaminibus usus sit: attamen, cum pauci eorum veram mali hypochondriaci indolem perspectam habeant, idque potius, purgantium, stomachicorum, & carminativorum remediorum ope debellari posse credant; non mirum est, quod inde loco sperati solaminis, majus redundaverit damnum. Profecto non præstantius hisce subiectis consilium suppeditari potest, quam ut & medicos, & medicamenta fugiant; eoque potius respiciant, ut recto vivendi genere, vitando scilicet nimium frigus, animi vehementiores affectus, potus spirituosiores, & corporis commotionem, suæ consulant salutis. Atque hæc etiam sunt, quæ in præsentis casu ante omnia commendando. Ad hæc vero suadeo, ut æger aquis Spadanis utatur, ita quidem, ut primo mense eas solas, altero cum dimidia lactis asinini parte maritatas, postea re unus cum dimidia mensura singulo mane hauriat.

Ante

Ante harum usum vena in pede secanda; atque sumto laxante, corpus ab omni faburra repurgandum est; quod hoc fine ipsi potationi bis vel ter interponere, & sub ejus finem iterare decet. Ex laxantibus vero sequens insigni cum fructu semper adhibere solui: Recipe mannæ electæ uncias duas, cremoris tartari drachmam, aquæ florum acaciæ uncias quinque, solve leni calore, colaturæ adde olei de cedro guttas tres. M. F. potio, quæ pro una dosi successivis haustibus, interposita infusi theiformis sorbitione, assumatur. Præstantissimæ hoc laxans est utilitatis, dum absque ulla molestia alvum ducit, faburram acrem, acidamque primarum viarum demulcet, & intestinorum membranas, spasmis contractas, egregie relaxat: quæ virtutes ab aliis purgantibus nequiquam expectari possunt, tantum abest, ut humores magis exagitant; quemadmodum de ipsis Stahlî pilulis, quas tamen aliis in casibus maximeque mulierum morbis proficuas deprehendi, prædicare ausim.

Præterea potus ordinarii rectam habere convenit rationem; cui accommodatissimæ erunt acidulæ vel Selteranæ, vel Tœnstadienles, vel Spadanæ, cum quarta parte vini Mosellani permixtæ: vina enim rubra ob vim adstrictivam nociva sunt. Non minus cum insigni fructu potari possunt infusa theiformia ex summitatibus millefolii, floribus sambuci, & chamomillæ confecta: interdum pulverem absorbentem nitrosam adhibere, & sub epulis ex ultimo haustu essentiam corticum aurantiorum, cum æquali pondere spiritus nitri dulcis, tincturæque tartari maritatem capere expediet. Et hæc sunt, quibus saluti Viri generosi consulendum esse duxi.

C A S U S CLXVII.

De catharris in veram podagram terminatis.

Generosissimus quidam Vir, natione Gallus, tres ultra sexaginta annos emensus, sanguineo-cholericæ temperamenti, opiparo victui aduetus, variisque itineribus, sub inimicissimo sæpius cœlo, perfunctus, multis semper rheumaticis ac catharralibus patuit defluxionibus. Præsertim adhuc juvenis dolores vagos, pressorios, atque gravativos, mox pectus, mox scapulas obidentes, & in malum denique ischiadicum desinentes passus est. Hoc usurpatis fontibus Amasianis, eorumque balneis, siluit quidem; at vix transacto triennio, post vehementiorem corporis equitando concussionem, denuo recruduit, dextrumque potissimum latus, cum antea in sinistro sæviisset, occupavit; sed abhibitis iisdem aquis rursus conquievit. Interjectis aliquot annis, redierunt fluxiones rheumaticæ, doloresque vagi, dorsum maxime & cervicem discruciantes; qui tandem anno ætatis trigésimo quarto, in veram mutati podagram, pollicem utriusque pedis cumprimis atrociter adflixerunt. Sequenti anno idem dolor in pedes irruit; hisque admota moxæ ustis, evanuit quidem; at ulcusculum inde subortum valde rebelle fuit, atque ob perpetuum feri acrioris adfluxum, vix intra binos menses consolidari potuit.

Tum in Italiam profectus, ibidemque per tres annos commoratus, ab omni molestia immunis vixit; reversus vero hyemali tempore in Germaniam, pristina in scapulis tormenta per longum tempus percepit. His paullo conquiescentibus, bellum sequutus, per integrum nycthemeron in loco udo ac paludoso degere debuit, & inde protinus podagricum denuo incidit insultum. Idem ex eadem occasione sequenti anno adfixit, cum tanto dolorifico cervicis spasmu, qui nec levissimum perferere.

ferebat attactum. Et hæc rigida colli detentio, ob erebras, quibus postea obnoxius fuit, corporis & refrigerationes & humectationes, magis magisque crevit, & adhuc omnem fere ejus motum præpedit.

Ultra viginti igitur jam annos podagræ sævitiam, sensim invalescentem expertus est; quæ nunquam sine febre quadam symptomatica infestavit. Novem abhinc annis nephritis calculosa accessit; atque sub hac paroxysmi podagrici, excretis per urinam sabulo, vel lapillis plerumque remiserunt. Neque vero soli pedes dolorum tyrannidi succubuerunt; verum illi vago circuitu per totum corpus oberrarunt, & sæpius tophos atque nodos, quorum adhuc quidam digitorum articulos obfident, post se traxerunt.

In tali rerum statu, præter victus pertinacem observationem, stas & phlebotomias, & scarificationes instituit vir generosissimus, crebra sumit laxantia, pedibus moxam adplicari permisit, variisque remediis, etiam sympatheticis usus est. Adhibuit quoque sic dictum syrupum polychrestum, quem ad longam vitam collaudant; & inde per aliquod tempus rariores quidem podagræ recursum observavit; at eadem paulo post & crebrior & vehementior rediit.

Ante binos circiter annos cum sub paroxysmi podagrici declinatione vehementi exanderet iracundia; illo repente remittente, colicam incidit statulentam, cum præcordiorum anxietate, æstu febrili, & vomendi conatibus stipatam. Ego consultus suspicabar retrocedentem podagram, qua datis pulveribus nitrosis, cinnabarinis, ac digestivis, revocata, cuncta cedebant symptomata. Brevi post ex improvise atrox lumborum & sinistri renis dolor, spirandi difficultate, vomitionibus, torminibus intestinorum, alvi obstructione, mictione imminuta, adpetitusque dejectione conjunctis invadebat. Monebam, ut cuncta pellentia, & sic dicta lithontriptica remedia studiose vitaret, quoniam majorem sanguinis ad renes adfluxum concitarent, sabulique excretioni ma-

giorem injicerent remoram. Neque tamen minus curæ ejusdem Medici se committebat, qui pellentibus, carminativis, castorinis ac opiatis malum oppugnabat. Immincebat jam periculum; at datis emulsionibus ac potionibus diaphoreticis avertetur, adeo ut levi dolore redderetur calculus, sabam magnitudine adæquans. Verum paucis post diebus insultus accedebat gonagrico-podagricus, cum calore præternaturali ad delirium aucto, & denuo ab usu pulverum absorbentium, nitroforum, ac cinnabarinarum evanescebat. Excipiebat, brevi tempore interjecto, dolor dextri renis nephriticus; nec cedebat, nisi exeretorursus calculo. Et hæc est ægritudo, quæ adfligit ægrum; idea; quarum medelam & præservationem flagitat.

CONSULTATIO.

In veteratus, & firmiter radicans affectus, quò Vir generosissimus sollicitator, in tam provecta ætate, angustam quidem perfectæ sanationis spem relinquit: neque vero dubium est, quin si salubribus consiliis aures dederit, permagnam mali levamen sit percepturus, & ad minimum a gravioribus periculis possit præcaveri. Non immorabor pathologicæ illius disquisitioni; sed ea proponam remedia, quæ ipsi extirpando convenientissima reor. Et hunc in finem a recto potus genere ordiar; cui nec vinum Gallicum, Franconicum, aut Rhenanum, nec cerevisia interviet. Præstabit potius sub epulis vino Hungarico uti, & in locum potus ordinarii hoc substituere decoctum: Recipe radicis scorzonæræ uncias tres, chinæ, sarsaparillæ ana uncias duas, caryophyllatæ, corticis chinæ ana unciam unam, seminis fœniculi, anisi stellati ana drachmam unam & semis. Conc. D. S. species pro decocto.

Deinceps alvi rationem habere, ejusque perpetuam lubricitatem conservare juvabit. Hoc scopo utilis est manna, si ejus una cum dimidia uncia, ex infuso veronica, ad temperandam acrimoniam, lacti nupto mane sumatur; & pridie ho-

ra quinta pomeridiana lapidum cancorum drachma una, cum scrupulo magnesiæ permixta capiatur; hæcque medicamina bis quavis hebdomade iterentur. Tum singulo mense circa novilunium, loca podagræ patentia scarificare, quovis altero mense dorso pedibusque cucurbitas admove, atque sic venæsectionem prorsus omittere expediet; hausto ante institutam scarificationem infuso, quod veronicam, carduum benedictum, & semen fœniculi habeat. Ad acidas vero, quæ in primis forsan stabulantur viis, cruditates attemperandas, juvandamque vim digestivam, operæ pretium faciet Elixir nostrum balsamicum, amarum, quod valde temperatum est, nec cum spirituofo paratur menstruo, & ad octoginta guttas inter prandium adhibeatur.

Ipse si accesserit paroxysmus, præter crebriorem decocti commendati, ejusque tepidioris porationem, interno propinandus pulvis cinnabarinus, ex croco, castoreo, & pulvere Marchionis confectus; & extrinsecus, ad demulcendos dolores, linimentum ex liquore meo anodyno, nitro artificiali nupto, pedibus iungendum est. Hæc sane sufficient ad levandum malum; cum primis, si restum vivendi genus, & ab omni, quæ mentem turbare potest, occasione sedula abstinentia accesserint: id quod ex animo precor.

C A S U S CLXVIII.

De podagra adolescentis.

STudiofus annorum viginti quatuor, temperamentum sanguinei, habitus corporis tenerioris, patre podagrigo genitus, perque puerilem ac juvenilem ætatem lauto victu & cumprimis vino Hungarico usus, per totam fere vitam a morbis gravioribus immunis fuit, nisi quod olim circa utrumque anni æquinoctium, spontaneo, eoque critico laboraverit vomitu. Octodecim autem annos natus, vera vexari cœpit podagra; quæ, adhibitis externe Landbergenibus in Si-
lesta thermis, siluit quidem: at sequenti

anno mense Aprili recruduit. Revocatis in usum iisdem thermis, rursus ab ea liberatus; sed ab iis redux, tusa in dextro brachio vena, ferocissima tussi, ultra binos menses in hærente correptus est. Ingressus vigesimum ætatis annum, petiit Academiam; ibidemque, transacto sub inordinato ac perverso vivendi genere semestri, cum æstate ineunte incidit in tanta pedum æque ac genuum tormenta arthritica, ut per binos menses lecto affixus misere fuerit. Accedente autumnali æquinoctio venam in pede secandam præbuit; idemque, integra per totam hyemem gavisus sanitate, vernali iterandum curavit. Neque tamen minus media æstate, podagrici dolores, utut mitiores, pristinum repetierunt locum: & abhinc, celebrata circa ineuntem autumnum rursus venæsectione, tota hyemæ conquieverunt. Verum eadem circa sequens vernum tempus neglecta, gravibus, & terrorum, angorumque plenis insomniis exerceri cœpit; quæ, sumto purgante, unde alvum decies reddidit, presso pede sequebatur podagra. Usus hinc iterum est balneis supra dictis; sed ab his reversus, magnam præcordiorum anxietatem, spirandi angustiam, tussim, inflationem abdominis, tormina intestinorum, tumorem dextri hypochondrii circa jecur duriorum, ejusque dolorem gravativum, ad sinistram quoque latus excurrentem, & sub inspiratione, vel quocunque corporis motu acerbiorum, somnumque turbulentum sensit. Et hisce symptomatibus, cum intercurrente per intervalla podagra, cuncta remedium genera eludentibus, hæc adhuc die valde dis cruciatur.

C O N S I L I U M.

ARthritica, podagricaque, quibus egregius juvenis torquetur, tormenta, vitio hæreditario omni procul dubio debentur: quoniam per ætatem juvenilem, cui neutriquam familiaris est hic morbus, inciderunt. Omnes equidem arthritici, & podagrici affectus, si inveteraverint, & altiores egerint radices,

ces, nituntur partium solidarum imbecillitate, per morbi vetustatem acquisita; qua fit, ut ciborum languidior sit digestio, & hinc impuri, ac acres generentur humores; qui per certos temporum circuitus, ad artus valde infirmos delati, ibidem stagnoantes, nervosas ac tendinosas regiones vellicant, stimulant, & in iis tumores doloresque inflammatorios pariunt. Verum ubi hereditarium subest vitium, accusanda potissimum venit nativa membranaearum, & motricium partium debilitas; quæ non modo curationi rebellior, verum etiam in producendis gravioribus symptomatibus longe fecundior est. Quamobrem affectiones ejusmodi, quæ a parentibus trahuntur, delicatorem & victus observationem, & medicationem poscunt; & quæcunque debilitatem partium solidarum augere valent, cane pejus & angue fugiantur, necesse est. Ex iis largiores epulæ, crapulæ, potus spirituosiores, mœrores, immoderatus amor, nimix meditationes, purgantia, crebræ venæsectiones, anodyna improvide adhibita, opiata, & immodicum frigus veneni instar se habent: quin etiam thermæ in balnearum forma usurpatæ, nisi earum vel acidularum internus conjungatur usus, in personis præsertim, quæ extenuato corpore, & sanguine sicciori ac calidiori sunt præditæ, tonum partium relaxando, majus damnum, quam commodum ferreprehenduntur.

Quod speciatim præsentē attinet casum; in eo podagrici dolores non pedes solum, aut genua occupant: verum ad præcordia etiam extenduntur. Spasmi enim & flatulentix, quæ tantam in hypochondriis, & pectore exercent tyrannidem, ut ferocitate sua podagricos fere superent cruciatus, præter humorum in imo ventre stagnationem, non aliam agnoscunt causam, quam materiam arthriticam, nervis earum partium incumbentem. Quibus omnibus si conveniens medela est applicanda; ea his potissimum absolvetur indicationibus, ut totum nervorum systema, maxime ventriculus & intestina corroborentur, & naturales per alvum,

cutim & urinam excretiones in legitimo successu conserventur: quo demum reddito sanguinis & humorum æquabili circuitu, eorum stagnatio, & materiæ vitiosæ acris, tartareæque generatio, consequenter colorum arthriticorum fomes præscindatur.

Nec spe hos scopos obtinendi fallitur Vir juvenis, si ante omnia aerem mutaverit, ac cælum purius ac temperatius sibi met elegerit. Dicit enim vix potest, quantum hæc locorum mutatio ad curandos ejusmodi morbos conferat momentum: adeo, ut quamplurimos, iis morbis obnoxios noverim, qui facta in Italiam, vel Galliam peregrinatione, reduces suis prorsus caruerunt agitudinebus. Ipsum subinde oportet frequenti, sed moderato corporis exercitio studere; & circa utriusque æquinoctii tempora venam in pede secandam dare. Tum in vini ac cerevisiæ, his in morbis noxiæ, locum, hoc commendo decoctum: Recipe radicis chinæ, cichorei, aristolochiæ ana drachmas duas, M. C. D. S. species, quæ cum una & dimidia aquæ fontanæ mensura, per horæ dimidium, addito sub finem cinnamomo decoquantur. Hæc decoctio cum mensura una aquæ puræ frigidæ permisceatur, ejusque liberalior haustus, mane pariter, ac hora pomeridiana quarta sorbilletur: ceterum addita vini Mosellani veteris mensura dimidia, pro potu ordinario adhibeatur.

Præterea operæ facient pretium pilulæ mæx balsamicæ, numero septemdecim, singulis quatuordecim diebus deglutientæ; nec levem in roborando ventriculo, totoque genere nervoso operam præstabit hoc electuarium: Recipe corticis chinæ unciam semis, aristolochiæ longæ, costi veri, caryophyllorum, florum chamomillæ vulgaris, cortis cascarillæ, nucis moschatæ ana drachmas duas, julepi rosarum uncias quatuor, spiritus vitrioli guttas triginta, olei de cedro, menthæ, macis ana guttas decem, balsami Peruviani drachmam semis. M. F. electuarium, cui etiam addi potest crocus, vel quoque theriacæ. Hujus remedi drachma una, vel si hæc æstus faciat, di-

dimidia, bis terve quavis hebdomade, vel mane, hausto detuper infuso theiformi, vel vesperi, superbibendo commendatum decoctum capiat. Ipsi pedes ab omni frigido perinde, ac humido muniendi sunt aere, & balsamo meo vitæ nonnunquam inungendi; rectoque vivendi genere studiose utendum.

C A S U S CLXIX.

De podagra sanguinea hæmorrhoidali.

Vir generosus, trium ultra triginta annorum, temperamenti sanguinei, carnis spongiosæ, baccho, venerique nimium indulgens, in juvenili ætate ob climam, in quo tunc degebat, impurum, scorbutique ferax, in scabiem incidit scorbuticam. Quam, frustra adhibitis varii generis remediis, salivatione mercuriali tandem expugnaturus, tres turpethi mineralis doses sumxit; eoque spem fallente, unguenta mercurialia extrinsecos adhibuit; & nec his voto respondentibus, curæ cujusdam chirurgi se tradidit. Dedit ille quoddam electuarium, quod vesperi sumtum, primo sudorem movit, post mediam noctem alvum duxit, eo effectum, ut brevi tempore a malo suo liberaretur. Sed sensit paullo post dolores gonagricos; quibus tandem evanescentibus, cruentum e pectore sputum successit; neque vero alia reliquit consecraria, nisi quod sicca tussis paullulum infestaret; ab usu autem axungie humanæ brevi sopiretur.

Verum enimvero, ante quatuor circiter annos, post vehementes corporis fatigationes, tam acutis circa genua corripiebatur dolorum tormentis, ut ad levissimum contactum acerbis emitteret querelas. Et elapsis inde quatuor hebdomadibus, prævia gravi excandescencia erumpebant veri dolores podagrici, totum pedem occupantes, & dextri genu contracturam inferentes. Ab eo tempore uti cepit decocto, ex lignis radicibusque resolutis confecto; & sub ejus potatione sensit quidem mali insultus, per interval-

la recurrentes; sed illud non nisi dictum genu, extremique pedis malleolum, atque pollicem distorsit. Haud ita pridem balsamum quoddam, longævitati destinatum, & Dresda ipsi missum adhibuit; sed cum adpetitus prostrationem inde sentiret, illius usum omisit. Ante tres annos potavit acidulas Egranas; easque sequenti anno iteravit: eo effectum, ut præter levem ventriculi debilitatem inde subortam bene habuerit, & abhinc sanguinem ex venis hæmorrhoidalibus interdum reddiderit, cum egregio podagræ levamine. Parcior quidem ille fluor est; attamen, cum pronuper per tres integros fileret menses, vehementior podagræ insultus infestavit, & utraque genua pariter ac pedes occupavit: quin redeunte sanguinea excretionem, rursus conquievit. Ab eo quoque tempore, podagra correptus, pilulas Immanuelis Norimbergenses sumere soluit, unde tinctis cruore excrementis a suo malo protinus liberatur. Ipse hic fluor novissime singulis quatuordecim diebus, absque ulla molestia redit; quem plerumque faciei quædam intumescencia, & intestinorum tormina antecedunt. Hoc vero cessante fluxu, subito invadunt flatulentia, & præcordiorum anxietates: alvus plerumque libera est, at si clauditur, mali atrociam auget.

Ceterum haud ignorari oportet, ægrum juniorem narium hæmorrhagiis obnoxium; & decem abhinc annis hæmoptysin passum fuisse: hinc semel bisve quotannis venam tundendam præbuisse; hujusque sectionem post hæc intermissam, excepisse dolores podagricos. His ergo vexatus, in usum revocavit phlebotomiam, quam largiori copia institutam, tantum non semper sequutus est fluxus hæmorrhoidalis. Ipse eger contabescit; & ob languidam digestionem, haustu vini Rhenani sub epulis uti solet: appetitus ipsi est dejectus, somnus turbulentus, terrorisque plenus. Ad hæc de paroxysmis podagricis notandum est, quod vernali gravius infestent, quam autumnali tempestate; hæc enim ab æstu præternaturali immunes, illa calore, ardoreque vehementissimo, cum

incurrente rigore, ac subsequente sudore stipati urgent; ac novissime, cum cutis in pedibus manibusque secessione, nodisque digitorum solvantur. Quorum igitur causa medelam flagitat, & num sibi profutura sint thermæ Carolingæ, doceri avert.

CONSILIUM.

DE gravi affectione, quæ virum generosum atrociter discruciat, sentio, quod a partium nervosarum totius corporis insigni debilitate, & ad motiones spasmodicas proclivitate, maxime ventriculi, ejusque digestivæ virtutis imbecillitate, primam repetat originem. Proximum, quod inde resultat, incommodum est chyli, ac reliquorum succorum vitalium impura diathesis & acrimonia; quæ languente ventriculi tono, in vicem generosorum humorum producit, & ansam præbet, ut vernali potissimum tempore, quo insignis in toto corpore consistit mutatio, ad externos compellatur artus, inque iis vagos pariat dolores. Accedit insuper temperamentum ægri sanguineum, quod ad generandam sanguinis nimiam molem valde existit opportunum. Inde enim factum utique est, ut juventutis annis superflui humores per nares pariter, ac paullo post per pulmones fuerint excussi. Quæ excretiones, quum incrementum ætate cessaverint, atque debilitas ventriculi ac intestinorum magis increverit; stagnans in ramis venæ portæ cruor fluori hæmorrhoidali causam præbuit. Quemadmodum vero hic fluxus, si rite succedat, egregium est subsidium, quo graves spasmodicæ, aliæque affectiones præcaveri possunt: ita ab eodem impedito, ac difficilius eveniente, gravissima in corpus redundant damna. Tum enim retentus cruor infarcit vasa imi ventris maximeque intestinorum sanguinea, hæcque distendendo, nervosarum partium graves parit stricturas. Harum ope succi vitales ad loca superiora majori impetu, & copia compelluntur: qui in capite dolores, vertiginem, ac te-

mulentiam; in præcordiis anxietatem, spirandique difficultatem; & in externis artubus, si aciores fuerint, podagrica, & arthritica progenerant tormenta.

Cuncta vero hæc symptomata nervosi generis debilitati in acceptis potissimum sunt ferenda: quæ in nostro ægrotante, nisi a nativa dispositione suos mutuetur natales, tamen varias agnoscit causas, a quibus introduci potuit. Has inter primum locum occupant vinosæ comotationes, & veneris exercitia, quibus juvenis nimium indulgit: unde etiam scabiem, quæ dicitur scorbutica, profectam fuisse reor. Deinceps accusanda venit salivatio, tam per turpethum minerale, quam externas inunctiones tentata, quæ, præsertim cum imprudenti regimine instituta, magnam nervorum debilitatem, & hinc pendentem artuum externorum gravissimos post se trahere solet dolores. Et denique multum debetur animi affectibus, cum primis excandescentiæ; quibus in pervertendo partium motricium robore nihil fere potentius.

Sed ad medendi jam tradendam, cujus causa consultus sum, rationem devenio; atque quod præsertim thermas Carolinas, vel acidulas attinet, earum usui non subscribo; quoniam spem omnino fallunt, si robur primarum regionum, & nervosarum partium haud integrum fuerit. Mea potius sententia eo jam respiciendum erit, ut convenientibus alimentis, blandisque medicamentibus, vires dejectæ restaurentur; atque iis demum restitutis, non alienum fore arbitror, ut in usum vocentur thermæ Carolinæ.

Primum itaque suadeo, ut bis quotannis, circa singula nimirum æquinoctia, cælo existente sereno, vena in pede tundatur, & octo circiter cruoris unciae detrahantur. Dum enim sanguis in hac persona generosa nimium abundat, nec sufficienti per venas hæmorrhoidales potitur exitu: metus utique iustissimus, ne in vasis imi ventris stagnando, graviorum auctor fiat ægritudi-

dinum, nisi ejus molem dictis venæsectionibus depleamus. Deinceps potus recta ratio habenda est; pro quo nulla nec cerevisia, nec vina, minime acida, conveniunt. In ejus ordinarii locum commendarem decoctum, quod ex radicis chinæ, & scorzonæ ana uncia dimidia, corticis ligni sassafras, accinamomi ana drachma, cum tribus aquæ mensuris, per horæ dimidium decoctis parari potest; & ad ventriculum roborandum concederem usum vini Hungarici vel Burgundiaci parce sub epulis adhibendi.

Tum cum blando regimine mane intra lectum, sex circiter vascula infusi theiformis, ex herbæ melissæ, salviæ, betonicæ, veronicæ ana manipulo uno, corticumque citri recentium drachmis tribus compositi, sorbillanda suadeo; brevi vero ante prandium sexaginta guttas Elixirii visceralis balsamici, ex laudato decocto, vino nupto sumendas; & vespertis, alternis diebus drachmam unam pulveris mei bezoardici capiendam hortor. Præterea quavis hebdomade deglutire expediet sedecim pilularum mearum balsamicarum; quæ & alvum blande movent, & robur intestinorum restaurant. Circa æquinoctiorum vero, & illa tempora, quibus hæmorrhoidalis fluor imminet, easdem pilulas, quinque successive vicibus, alternis diebus, ad promovendas hæmorrhoides devorare conveniet.

Ceterum rectæ victus rationi studere juvabit. Epulæ, cumprimis cœna, sint parciores; cibi nimium pingues, acidi salitque fugiantur, & porius assideantur, quam elixi; nimius quoque herbæ Nicotianæ, decoctique fabarum Caffee usus evitetur; omnes, quæ animi ad graviores commotiones irritare valent, occasiones studiose caveantur; & potius crebræ, sed moderatæ corporis exercitationes instituuntur. His per instantem hyemem adhibitis, futuro vere thermarum Carolinarum usus cum successu felicissimo subjungetur.

Neque vero spes fefellit hanc curationem; siquidem, ea per binos menses

protracta, victusque recto servato ordine, valere cœpit generosus æger; atque thermis Carolinis superfedens, ab illa sola convaluisset.

CASUS CLXX.

De topicis, imprimis camphoratis in podagra & erysipelate noxiis.

VIR quidam generosus, in eximia dignitate constitutus, & ætate provectior, ante aliquot hebdomades, tumore inflammatorio dextri pedis, qui antea exulceratione contaminatus erat, prehendebatur; adeo ut in superiori tibiæ parte prægrande tuberculum suboriretur, & hoc subita totius pedis inflammatio sequeretur. Postridie sinistrum pedem, in calcaneo pariter ac tarsulo obsidebat tumor atque dolor podagricus. Consultus chirurgus utrique pedum adplicabat spiritum vini camphoratum, croco tinctum, & crescente inflammatione, camphoram in pulvere admovebat: unde quarta circiter die, & inflammatio evanescebat, & dolor remittebat. Verum paullo post excipiebant insignis præcordiorum anxietas, summa spirandi difficultas, inquietudo, æstus intensior, & sitis ferme inexplabilis, appetitus dejectio, contumax alvi obstructio, & flatulentæ molestiæ. Injuncti clysteres, sumtique pulveres antispasmodici Stahlî, levabant quidem paullulum ea symptomata; sed non expugnabant: donec hausta potio laxans, ad mentem illustris Hoffmanni cum manna parata, tantum ferret levamen, ut generosus æger extra lectum commorari potuerit. Tandem copiosus, isque criticus erumpebat sudor; & hæmorrhoidum solitus fluor accedebat, cum insequente totius mali remissione. Quum vero his erysipelacis, ac podagricis incommodis sæpius infestari soleat; quomodo ab iis præcaveri possit, scire cupit.

CONSULTATIO.

Molestissima, quæ virum generosissimum graviter exercuerunt symptomata, præcordiorum nempe anxietas, inquietudo, distensiones imi ventris, calor præternaturalis, sitis, & alvi obstructio, debentur omnino materiarum arthriticarum, ac erysipelacearum, per camphorata remedia, in sicca pariter ac liquida forma adplicata factæ repulsioni. Amplissimus enim æger, cujus constitutionem satis perspectam habeo, præter cacochymicam succorum vitalium, qua pollet, defecationem, fluori hæmorrhoidali obnoxius est. Quo haud legitime succedente, non modo humorum moles, ac copia crescit; sed accedente præsertim vita sedentaria, in qua constitutus est, eorundem quoque impuritas majores acquirit vires. Et in hoc rerum statu, salutari plane consilio, & critico quodam motu, qui sæpius simul est febrilis, serum acre & impurum, ad habitum & externas corporis partes compellitur, inque iis mox erysipelaceas inflammationes, mox podagricos, arthriticosque dolores, mox etiam ulcera producit. Hisce in affectionibus autem eo a prudenti medico respiciendum est, ut humores diluantur, eorumque motus ad corporis superficiem, datis diaphoreticis, promoveantur, & alvus infusis clysmatibus lubrica conservetur; quo demum corpus ab excrementitiis sordibus liberetur. Quod si vero quidam dolorum impatiens, hos una cum conjuncto rubore, ac tumore, adplicatis extrinsecus topicis repellentibus, improvide conspiverit, grave profecto & irreparabile sanitatis damnum teste perpetua experientia incurret. Namque serum illud acre, quod a sanguinis massa separatum, & ad externas partes depositum fuit, ibidem stagnando, causticam ac virulentam induit naturam; qua imbutum, si retro agitur, internis, quæ nervosæ sunt, partibus incumbit; veluti sunt membra næ ventriculi, intestinorum, ma-

ximeque coli, tendineæ diaphragmatis pars, pulmonum bronchia, & ipsa cerebri involucra: unde earum partium spasmi, dolores, inflammationes, febres, deliria, & nisi tempestivè ferantur suppetiæ, longe graviora, quin mortifera profiscuntur symptomata.

Quod speciatim attinet camphorata; vix ullus est, qui de illis credat, quod extrinsecus admodum materiam arthriticam ac erysipelaceam intus agant; sed plerique ipsis vim discutientem, ac obstructos poros referantem attribuunt. Non equidem negaverim, quin hoc remedii genus, in certis subjectis ac circumstantiis, stagnantis materiarum discussionem sæpius adjuvet: verum non raro observavi, quod illud tam in pulveris, quam spiritus forma, externe adhibitum, in podagricis æque ac erysipelaceis affectibus, noxium & repellentem exserat effectum. Haud ita pridem curæ meæ se tradiderat matrona quædam generosissima, quæ podagrigo insultu, quo sæpius exercita fuerat, prehensa, tertio die camphoram minio permixtam pedibus adplicuerat. Conquiescentibus inde doloribus, in magnam præcordiorum anxietatem, insignem corporis lassitudinem, æstum febrilem, ad deliria auctum, inquietudines, vomitus, & alvi obstructionem inciderat. Accitus ego dabam pulverem nitrosum præcipitantem, cui camphoræ, quantum quarta grani pars capit, permiscebam: & insimul emulsionem ex seminibus quatuor frigidis, cum jusculo avenaceo, crebro exhibebam: unde expulso rursus podagrigo motu, convalescebat.

Quod vero damnum camphora externe adhibita excitavit, id ab ejus interno usu refarciri, sæpissime deprehendi, haud secus ac de sulphure, quod in ulcerosis, ac scabiosis affectibus, inter topica usurpatum, repellendo materiam peccantem, insignem noxam parit, interne vero datum, eandem cum magno sanitatis commodo, ad corporis depellendam superficiem. Quamobrem in ejusmodi affectibus ab omni topicorum usu abstinere; nec nisi sub morbi declinatione ad-

robo-

roborandas partes debiles, iis uti soleo: id quod vir generosus in posterum sibi habeat commendatissimum, etiam atque etiam hortor.

Quibus pramissis, ad trahendam methodum, qua ab hoc molesto affectu prae-
caveri queat vir gravissimus, deveniens, suadeo, ut bis quotannis, circa utraque nimirum æquinoctia, venam sibi tundendam curet; & paulo post per aliquot dies potione illa laxante ac mannata utatur, quam sibi jam utilemprehendit: siquidem in morbis spasmodicis praesertim intestinorum, mannatis non tutiora sunt laxantia. Deinceps operæ erit pretium, mense Majo acidulas Selteranas potare; ante, sub, & post quarum potationem idem mannatum laxans capiendum est. Nec pro potu ordinario convenit cerevisia; sed huic substituere juvabit conveniens decoctum, cum quarta vini Mosellani parte permixtum; quod sic parari potest: Recipe radicis sarsaparillæ, scorzonæ ana uncias quatuor, radicis cichorei unciam unam, herbæ cardui benedicti manipulum unum, anisi stellati drachmas duas. Conc. Cont. D.S. species, quarum uncia duæ cum tribus aquæ mensuris per tres horæ quadrantes decoquantur. Nec ludetur opera, si nonnunquam circa somni tempus, pulvis meus bezoardicus, præcipitanti nupit ex aqua florum sambuci, vel cerasorum nigrorum assumatur. His si accesserit prudens rerum non naturalium usus, & studiosa a nimis meditationibus, vita sedentaria, animi pathematibus, corporis refrigeratione, cibisque acidis, salitis & coctis difficilioribus abstinentia, non dubito, fore, ut dictorum malorum vacuitate vir generosus in posterum gaudeat.

CASUS CLXXI.

De pertinaci ulceratione femoris.

Imploravit quondam tuam, Vir Experientissime, opem vir quidam generosus, eo quod tum temporis, carci-

Hoffm. Consult. Med.

nomatoso oris ulcere laborabat; quod præscriptis a Te decoctis, blandis laxantibus, lenemque sudorem ducentibus, nec non recta vivendi ratione, prorsus coalescebat. Verum idem Vir ante quinque annos, in superiori, & externa ossis femoris sinistri parte, insignem primum sentire coepit pruritus, qui paulo post, immoderatus scalpendo, in latam degeneravit ulcerationem. Hæc inuncto balsamo Peruviano, inperfoque ad perficiendam consolidationem pulvere quadam, intra quatuordecim dies equidem coaluit; sed paulo post novam eodem loco, numeroque plura effluerunt ulcuscula. Atque his etiam consolidatis factum est, ut ab eo tempore quovis & vernali & autumnali tempestate dictum locum quadam ulcerationes occuparent. Suboriuntur enim primum tubercula, attractu duriora, pruritu molestissimo stipata; quæ post aliquot dies, veluti sanguine suffusa conspiciuntur, nigrescunt, tumque finduntur, & saniem fundunt, carnem subjectam profundius depascentem: siquidem hæc filamentorum instar abscedit, donec excreto copiosius pure, mundificetur ulcus, inducat cicatricem. Conjuncti præterea vehementes sunt & pruritus, & dolores, ac interdum ipse sincerus cruor cum pure excernitur. Consuetudo hoc more, circa elapsam novissime vernale tempus, iterum eruperunt dicta ulcuscula; verum præter opinionem, tanta pertinacia per totam inhesterunt ætatem, ut uno exsiccat alterum effloresceret, & hæc scena ad hanc usque diem ludatur. Quam itaque veretur generosus egrotans, ne hoc malum majora capiat incrementa, & graviora post se trahat pericula: petit consilium, quo funditus illud exstirpari possit.

CONSULTATIO.

Generosissimus Vir, cujus adversa valetudo mecum est communicata, humoribus impuris, falsis, acerbis, viscidis atque scorbuticis, pollere videtur.

S f 3

Ho.

Horum documentum non modo a carcinomatoso, quod ante aliquot annos labia obsedit, ulcere; verum etiam illo, quod per integrum quinquennium, quovis semestri in femore effloruit, & per novissimam ætatem, cuncta remedia eludens, pertinaciter inhæsit, omnino desumi potest. Hinc simul curandi patet ratio, quod solis externis remediis nequam administrari debeat; sed ea simul intrinsecus data requirat medicamina, quæ totam humorum massam ab omnibus depurare valent impuritatibus. Atque talem adornaturus curationem, ante omnia sanguinis convenientem suadeo missionem. Quum enim innotuit mihi, Virum ægotantem per multos jam annos venæsectionibus superluisse: non dubito, quin ex cumulata inde humorum mole, & consequenter tardiori eorundem circuitu, multum augmentum dyscrasie scorbuticæ accessisse statuam. Tundenda igitur circa utrumque æquinoctiorum in pede est vena; & quo impetus humorum eo derivetur, aliquot ante diebus tepidiora usurpanda sunt pediluvia. Consulo præterea, ut per aliquot menses omnis & vini & cerevisiæ potus fugiatur, & hoc in ordinarii potus locum adhibeatur decoctum: Recipe radicis sarsaparillæ uncias duas, chinæ, scorzonæ ana unciam unam, seminis feniculi drachmam semis. Conc. Cont. D.S. species, quarum una & dimidia uncia cum binis aquæ mensuris per horæ dimidium in vase clauso decoquatur: quo etiam decocto calido mane uti licebit.

Tum vero hæc instituat medicatio. Parentur species ex foliorum sennæ, radicis polypodii, rhabbarbari ana drachma una, aristolochiæ rotundæ, agaricis trochiscati, arcani duplicati, anisi stellati ana drachma dimidia. Harum drachma una, in petia ligata, cum decocti superius laudati ea, quam sexta mensuræ pars capit, quantitate decoquatur; & hæc decoctio pro una dosi mane hauriatur, continuando per tres successive dies. Ducet per alvum hoc remedium genus omnes crassas ac viscidas

impuritates, neque ulla movebit molestias. Hinc repurgatis primis regionibus, per proximum septiduum, decoctum superius solum, cui herbæ cardui benedicti tres pugilli sint incocti, mane capiatur calidum, & inde sudor expectetur. Et hæc duo medicamina tribus vicibus alternatim adhibeantur, ita ut laxans per triduum, & infusum diaphoreticum per septem sorbilletur dies. Dum hæc fiunt, vespere assumatur drachma una pulveris, qui sic se habet: Recipe cerussæ antimonii, lapidum cancrorum, succini præparati ana drachmam unam, cinnabaris antimonii bene præparatæ drachmam semis. M.F. pulvis, div. in quatuor partes. Ceterum a cibis pinguibus, salitis, acidisque, potibus vinosis, fumo tabaci, & vita motus experte, nec non venere cavendum, & corporis exercitationi probe studendum. Extrinsecus sequens mixtura, cum linteo, repetitis de die vicibus ulceri admoveatur: Recipe aquæ calcis vivæ, solani, arquebustadæ ana unciam unam, sacchari saturni, mercurii dulcis ana drachmam semis. M.D. Et hæc medicatio non solum præsentis ulcerationi extirpandæ convenientissima erit; verum etiam, si quovis semestri repetatur, virum generosum ab omni in posterum præcavebit molestia.

CASUS CLXXII.

De abolitione motus pedis & prava curatione post lapsum.

Fœmina quædam generosa, meam aliquando requirebat opem, eo, quod molestum pedis affectum per tres anni quadrantes passa fuerit. Quum enim ante dictum tempus, gravi lapsu in ipsum femoris os præceps ageretur, surgens in eo latere, quod sinistrum fuit, maximeque circa tendines musculi tricipitis, in anteriori ossis sacri parte tensum percepit dolorem; adeo tamen levem, ut eadem die, licet non sine molestia saltare potuerit. Sequenti vero nocte tanta dolorum tormenta, in affectum locum, ad tibiæ usque protensa irruerunt, ut nullus esset, quo semet solari po-

potuerit, corporis situs. Scire tamen licet, foeminam generosam ante hujus mali invasionem, non solum gravi exarsisse iracundia, verum scorbutico in mariu exanthemate, brevi ante per topica intus acto, contaminatam fuisse.

Interim ea jam dolorum levamen quaerens, incidit in manus Chirurgi cujusdam castrensis, qui in pede dextro tanquam integro, venam secavit, & affecto loco ceratum imposuit: unde dolores magis creverunt, & tendines in regione pubis, quasi contractura affecti comparuerunt. Tandem conquefcentibus post balneorum vaporosorum usum tantisper doloribus; consultus quidam balneator, femori laeso vesicans adplicuit emplastrum: at abhinc tanta ferocitate recruderunt dolores, ut omnem somnum, omnemque fere patientiam adimerent; nec ullis balneis, unguentis, atque topicis depelli posse viderentur. Verumtamen successu temporis expirarunt; & symptomata, quae jam sollicitant pereximiam matronam, haec fere observantur. Femur affecti lateris magis eminet, & ipse pes sinister dextro brevior est, nec ipsi valet inniti; nec eundem extendere, nec extorsum movere; siquidem musculorum, maximeque tricipitis tendines contracti, ac quasi indurati conspiciuntur. Neque etiam caput ossis femoris, sine insigni dolore, moveri aut contractari se patitur. Ceterum menstruorum fluor inordinatus succedit, & ideo hystericae passiones, cum primis animi deliquia, & cordis palpitaciones per intervalla vexant: sique dulces assumerit cibos, male habet.

His praemissis, si in causas horum malorum inquiramus, non sane solus in femur lapsus accusandus venit. Quamvis enim huic debilitatem tendinum, femorisque subluxationem deberi, extra dubium sit positum: attamen ad rheumaticum humorum versus has debilitatas partes decubitum maximopere respiciendum est. Namque huic in acceptis ferendi sunt dolores, qui factae lationi superaverunt, ischiadici; qui cum incongruis topicis, & praesertim vesicatoriis

tractati fuerunt, non mirum est, quod humorum acrium ad hanc partem adfluxus magis auctus sit, & subluxatio increverit. Unde tandem callus in acetabulo generatus, & musculi, tendines, nervique pedem introrsum flectentes, indurati contractique fuerunt; ut nulla eundem extorsum movendi, quin & ambulandi imminuta sit facultas.

Quae cum ita sint, vix fieri poterit, ut id vitii & internis & externis medicamentis funditus perlanari, aut pes in naturalem situm reponi queat; quoniam calli in acetabulo generati discussio nullum amplius locum habere videtur. Neque tamen minus certissimam foveo spem, fore, ut convenientibus medicinis, pedem & movendi, & extendendi liberior obtineri queat potentia. Quum vero malum a scorbutica humorum diathesi, quam exanthemata in manibus efflorescentia, & fluor, quo generosa mulier detinetur, albus indicant, foveri vero sit simillimum; eo curationem simul dirigendam arbitror, ut ea acrimonia contemperetur, & edulcoretur.

Huic satisfactorius scopo, sequens in usum propono remedii genus: Recipe radices scorzonerae, salsaparillae, chinæ ana uncias sex, liquiritiae, cichorei, anaz uncias duas, corticis ligni sassafras, unciam semis. C. C. D. S. species, quarum unciae binæ cum tribus aquae mensuris per tres horæ quadrantes, addito antimonio crudo unciae dimidia pondere pulverisato, & in petia ligato, decoquantur. Decocto vero hoc mane calido, in vicem potus Theebois, reliquo tempore frigido in locum potus ordinarii uti juvabit. Deinceps pulveris mei bezoardici drachmam unam alternis diebus vespere capere, & pilularum balsamicarum quindécim, quovis tertio die devorare conveniet. Non minus balnea vaporosa, circa somni tempus adhibenda, operæ facient pretium; tum enim ægrotans sellæ perforatae insidere, & vaporem decocti suppositi, quod ex floribus chamomillæ, sambuci, aqua & lacte paratur, pedibus probe velatis, ad affectam partem admittere debet.

Ex topicis hoc unguentum commen-
do: Recipe axungia humanæ uncias tres,
balsami de Copaiva, olei spicæ veri ana-
drachmas tres. M. D. & mane non mi-
nus, ac per reliquam diem aliquoties
parti læsæ illinatur. Nec denique abs re
erit, vesicam vitulinam, oleo lini tepi-
diori plenam, circa pubis regionem, in-
tra femora gestare; eandemque, ubi re-
frigit, in aquam fervidam imponendo,
rursus calefacere. Non enim dubito,
quin ex his præfidiis egregium mali leva-
mentum sit insequiturum.

Epicrisis.

QUamvis ex gravi, ejus in historia
morbi mentio sit, in os ischion
lapsu, non protinus suborta fuerit
vera femoris luxatio; id quod velexinde
patet, quod ægrotans paullo post saltare
adhuc potuerit: attamen, accedentibus
aliis causis, enasci tandem subluxatio-
nem posse, præsens confirmat historia.
Dum enim anteceffit exanthematum in
manu scorbuticorum improvida repulsio:
factum est, ut humores illi impuri, data
per lapsum occasione, ad juncturam fe-
moris, tanquam partem debilem decub-
uerint; ibidemque tormenta pepererint
ischiadica. Hic humorum adfluxus, ac-
cedente perversa medicatione, & incon-
venienti ceratorum, & vesicatoriorum
usu, magis omnino est confirmatus, adeo
ut inde caput ossis femoris e sede sua ex-
cussum, & partes musculosæ, & tendi-
nosæ quadam contractura affectæ fue-
rint. Mea quidem sententia hæc mala
utique præcaveri potuissent, si ab initio
interne mixtura discutiens, ex aqua car-
dii benedicti, chærefolii, aceto destilla-
to, mixtura simplici, lapidibus cancro-
rum, antimonio diaphoretico, & syru-
po croci propinata; extrinsecus verò pars
læsa spiritu vini camphorato, cum essen-
tia croci, atque nucistæ permixto probe
fricata, & in naturalem situm perita ma-
nu reposita fuisset. Verum generato jam
& inveterascente acetabuli callo, morbus
est immedicabilis.

C A S U S CLXXIII.

*De impotentia ambulandi ex lapsu in
regionem ischiadam, osse femoris
nec fracto, nec luxato.*

VIR sexagenario major, tempera-
menti sanguineo-cholerici, vitæ
genere sedentario & motus experte usus,
fluori hæmorrhoidali moderato, bis vel
ter quotannis circa solemnes ut pluri-
mum celi mutationes obnoxius, & her-
nia ab intestinis ex dextro inguine in scro-
tum prolapsis satis grandi affectus, ante
septem hebdomades in plana pavimenti
superficie; ex improvise in regionem
ischiadicam dextri lateris graviter conci-
debat. Surgens, & per aliquot passus absq;
ullo incommodo progressus, tanto repen-
te dolore in eo loco prehendebatur, ut
standi pariter ac ambulandi potentia de-
stitutus, lecto imponi debuerit. Visita-
to curatius loco, nulla ossis femoris nec
in collo, nec in medio corpore fractura,
nec ejus luxatio; sed ingens tantum con-
tusio, & musculorum, tendinumque
vehemens contorsio deprehendi poterat.
Quamobrem ad præcavendum tumorem
inflammatorium, externe spiritus be-
zoardicus camphoratus adhibebatur; in-
terne propter graviorem, qui junctus
erat, terrorem, tam essentia blande be-
zoardica, quam pulvis temperans bezoar-
dus & chelis cancerorum, specifico ce-
phalico Michaelis, nitro depurato para-
tus dabatur. Neque tamen minus sex a-
facto lapsu diebus, calore præternatura-
li, & contumaci alvi obstructione corri-
piebatur. Præter dicta remedia & aquas
diapnoicas circa somni tempus, ad pro-
movendam transpirationem propinatas,
admovebatur læso femori emplastrum e
nervino, santalino, & oxycroceo, non-
nihil camphorato confectum. Alvus au-
tem per integrum octiduum clausa mane-
bat, quo elapso, datis crebrius dictis pul-
veribus, tartaro vitriolato nuptis tan-
dem solvebatur. Lentus tamen calor ad-
huc molestiam creabat; & ipsi dolores
per intervalla modo graviores, modo
tam

tam mites erant, ut iterum stare, & utraque crura absque ullo molestiæ sensu movere valeret; urina existente saturata, & quandoque crassa ac turbida.

Elapsis tribus septimanis, alvi profluvium accedebat copiosissimum, non modo mucosum tenaci, in frustis excreto, verum ipso etiam cruore permixtum. Quo circa vigesimum sextum morbi diem sedato, urina megebatur citrina, ciborum appetitus redibat, somnus erat tranquillior, nisi quod flatulentia ipsam nonnunquam turbarent; & æger, ministro innixus, in conclavi absque doloribus obambulare valebat. Quum vero femur circa genu exarescere videbatur; chirurgus ipsi mox unguentum ærvinum, mox solum spiritum vini camphoratum, mox dictum supra emplastrum, cum oleo lumbricorum terrestrium subactum, non sine levamine applicabat. Coepit etiam bene habere ægrotus vir, adeo ut sexta a facto lapsu hebdomade, lectum deserens, pede a frigore munito, sella insideret. Hinc vero utriusque, maxime læsi pedis tumor oedematosus, ad genu usque excurrentes accedebat, qui externe sacculis paregoricis, cum floribus sambuci, & camphora paratis, interne diureticis ac diaphoreticis oppugnatus, sensim detumescerebat; neque vero, licet pedes continuo odore madeant, eos prorsus reliquit. Jungebantur etiam crebra sternutationes, levior tussicula, & raucoed quædam; sed brevi post evanescebat.

Et in hoc rerum statu per septem jam vivit hebdomades æger; appetitu neutiquam defectus, tantum abest, ut eandem, quam sanus fuit, capere soleat ciborum quantitatem; nec viribus adeo privatus est, quin non modo in ipso conclavi se circumgestari, sed ope lecticæ in ades sacras vehi coret. Ipse ceterum errores diæteticos ac crapulas, nec non cibos coctu difficiliore studiose fugit; nec potibus calidioribus Thee, Coffee, vel Succoladæ, nec aliis quibuscunque decoctis utitur: sed inter epulas præter cerevisiam Naumbergensem, unum vel alterum vini Hungarici haustum assumere solet; quoniam ab aliis & vinis, & cere-

visis, quandam in primis officinis nasci sentit cruditatem. Venam nunquam secandam præbuit; siquidem omnes sanguinis missiones insigniter avertatur. Nec ignorari oportet, parentem ejus quinquaginta annos natum, hydrope, toti familiæ familiari, periisse; postquam tribus ante mortem annis, eodem ac nosster, lapsu percussus fuerat.

Quam ob causam dubius quoque hæsit medicus, num junctum oedema pedum ab ipso lapsu, & facto subinde gravi terrore derivaret, anne potius diuturniorem decubitus, & hinc generatum succorum vitalium lentorem, ac consequentem in visceribus imi ventris, maximeque hepate stagnationem accusaret, indeque futuram metueret cachexiam. Idcirco cum reliquis medicaminibus ordinavit etiam aperientia, roborantia, atque visceralia: sed quum malum nulla adhuc medicatione prorsus debellari potuit; ad Te, Vir Illustris, confugimus, tuamque sententiam de his potissimum anhelamus momenti.

1) Num recte judicaverit medicus, quod caput ossis femoris nec fractum, nec luxatum sit; anne commendata ab ipso topica sine noxæ metu potuerint adhiberi?

2) Utrum tumor oedematosus, quo jam ante aliquot annos, utut leviori laboravit, hac vice continuante nequiquam perspiratione inhærens, a solo terrore, & facta per lapsum membranarum nervearum, ac musculorum contusione sit derivandus; anne potius humorum quandam acrimoniam, ac incipientem cachexiam significet, inprimis, cum tussis, raucoed, alvi fluxus, & sternutatio supervenientes huic opinioni favere videatur?

3) An consultum sit, usum sacculorum paregoricorum externum continuare, omitta tamen jam camphora, quippe quæ partibus mucidis & gelatinosis spissioribus, in poris & fibrillis pedum, tanquam partium a fonte caloris remotissimarum restituantibus, majorem stagnandi occasionem præbere animadvertitur? anne sit convenientius, pedum transpirationem, solis integumentis calidioribus adjuvare?

4) Utrum

4) Utrum spiritus nervinus, cum euphorbio destillatus, emplastro hucusque usurpato sit præferendus?

5) Num liceat, gestationem in læticiis, coelo existente sereno, continuare?

6) Anne tam ad depellendum pedum œdema, quam promovendas hæmorrhoides, sit proficuum, singulo mense, luna deerecente, ventrem leni laxante subducere? Et

7) Num denique recurrentes interdum dolores, vel sanguinis in acetabulo sub lapsu factam stasin, vel plane occultam adhuc ossis innominati lesionem significant?

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Cuncta morbi, ejus causa consultus sum, momenta sedulo perscrutatus, ad quæstionum adnexarum primam respondeo, quod mea quidem sententia, nulla omnino nec luxatio, nec fractura ossis femoris, ejusque capitis præsto sit. Primum enim lapsus ille in planam pavimenti superficiem non tam violentus esse potuit, ut in agro, qui non valde carnosus esse videtur, ipsam femoris vel luxationem, vel fracturam produxerit. Deinceps sub illatis femori violentiis ejusmodi, omnis ambulandi potentia protinus aboleri solet; quam nostro post lapsum relictam fuisse, morbi docet historia, ut taceam, capitis, quod in osse femoris est, luxationem esse rarissimam. Credo potius, quod ligamenta illa tendinosa, nervea, ac glandulosa, quæ ossibus ilchii, ilei, atque femoris connectendis tributa sunt, a gravi illo lapsu læsa, compressa ac contusa fuerint, unde humores in libero per vasa contusarum partium circuitu retardati, ibidem stagnaverunt, & doloris pariter ac tumoris auctores existunt. Hisce vero stagnantibus succis dissecutiendis, statim ab initio non convenientius fuisset spiritu vini camphorato remedium, quem in ejusmodi casibus cum essentia croci & castorei remiscere soleo. Emplastro oxycroceo, quod ob vim, qua pollet, attractivam & exagi-

tantem minus proficuum arbitror, majori cum fructu emplastrum miraculosum Barbette substitui potuisse censeo; quippe quod egregia resolvendi, doloresque sopiendi virtute gaudet, nec transpirationis successum remoratur. Nec ludentur opera, si adhuc dicta topicorum genera in usum vocentur. Reliqua vero, quæ lapsus exceperunt, symptomata, veluti alvi obstructio, calor præternaturalis, febris symptomatica, & adpetitus prostratio &c. non nisi suborto in parte affecta dolori debentur: ea enim est partium nervosarum indoles, ut si gravi spasmo ac dolore afficiantur, hunc cum vicinis non solum, verum etiam remotis partibus communicent, pulsusque durum & celerem, cum urina saturationi, & æstu intensiori post se trahant.

Cum primis juxta alteram quæstionem, œdematosus pedum tumor attentius considerari meretur. Non negaverim, quin ipse lapsus, & inde suborti dolores, nec non diuturnior decubitus, & vitæ sine motu defes, ad illum generandum magnum contulerint momentum: verum cum non læsum tantummodo, sed alterum quoque adhuc integrum pedem obfedit, & jam ante aliquot annos præstosuit, hacque demum vice præstantissima remediorum genera elusit; omnino inducor, ut ipsius originem in ipsis imi ventris visceribus quæram. Quare si consideravero, ægrum vitam agere motus fere expertem, epulis largis uti, sanguinis missionem prorsus abhorreere, hæmorrhoidum suori obnoxium esse, ejusque parentem hydrope periisse; non vana laboritur suspicio, ne cachexia prima rudimenta jam locum occupaverint; quæ, si hæmorrhoides in posterum parcius successerint, & animi curæ ac sollicitudines interverint, majores utique acquirant vires, quibus omni studio jam erit præcavendum. Huic scopo ea, quæ hæcenus usurpata sunt, & externa, & interna medicamina, apprime respondere censeo; eaque summo cum fructu continuari posse credo; maxime si animi tranquillitas studiose conservetur, & corpus modera-

re, si vel vestine fiat, moveatur. Ego præterea ejusmodi in casibus, multa doctus experientia, a prudenti thermarum Carolinarum usu, conjuncta peregrinatione, magnum polliceri possum auxilium; num vero hæc remedia in nostro ægrotante locum inveniant, præsentium medicorum dilucidationi relinquo. Quod si non arriserint, eodem cum successu illis substitui poterunt salia, quæ ex thermis paranda docui, & in cachecticis, quin hydropicis affectibus utilissima deprehendi. Hanc vero curationem ita adornandam soleo, & suadeo: Salis mei aperitivi scrupulus unus, vel drachma dimidia, mane ex aqua vino nupta capiatur, desuperque jusculum medicatum forbilletur. Sub epulis 50. guttæ Elixirii balsamici visceralis assuamantur; & alternis diebus decem pilularum balsamicarum devorentur. His per dies 14. usurpatis, exhibeatur per aliquod tempus tinctura martis pomata: ejusque usui & largus potus, maxime jusculorum, & sufficiens corporis motus conjungatur.

Quod speciatim tertiam attinet questionem: consultissimum utique mihi videtur, camphoræ externum usum jam prorsus omittere, & potius totum pedem convenientibus ligaturis, nec nimis laxis, nec justo strictioribus vincire, atque cum lectulis mollioribus probe munire. Hæ enim ligaturæ, dum sanguinis regressum, qui in pedibus, ob situm eorundem perpendicularem, esse solet difficillimus, egregie juvant, absque omni noxæ motu in usum vocari possunt. Nec ludetur opera, si tumidi pedes sæpius igni camini admoveantur: siquidem & inde stagnantium humorum quandam discussionem, & laxatarum partium corroboracionem sperare licet.

Quartæ satisfactorius questionem, non sane video, qua ratione nimius exsiccantium, spirituosorum, qualis est commendatus nervinus spiritus, cum euphorbio destillatus, votis sit responsurus usus. Meo arbitrio ex topicis sufficienti emplastrum miraculosum Barbette, loco affecto prius cum mixtura, quæ ex essentia croci, castorei, & spiritu vini campho-

rato paratur, probe perfricato admotum. In more etiam mihi positum est, tumidos pedes pelle leporino circumdare: sed dispiciendum erit, an in præsentī casu, ejus applicatio perferatur; siquidem non omnes illius usum ferre possunt.

Motum corporis, per gestationem factum, de quo quinta agit quæstio, maxime commendo; id tamen monendum duco, ut si fiat sub libero aere, non nisi coelo sereno, temperateque calido existente instituat. Neque juxta sextam quæstionem, alienum judico, ut luna decrescente, blando laxante alvina promoveatur excretio. Præterea vero urina fluxum omni modo secundare juvabit: cui scopo magis alimenta infervant, quam remedia pharmaceutica. Sic utilissima eo fine sunt brodia, quæ ex jure carnis bovinæ, vel gallinarum, cum radice graminis, asparagi, petroselini, fœniculi, & cremore tartari coquuntur, sub epulis frequenter forbillanda. Cum primis optarem, ut fluxus hæmorrhoidalis ad justum ordinem ac successum reduci posset: tum enim ab omni metu futura cachexia tutos, securosque esset liceret.

Ad septimam denique quæstionem respondere, eo minus erit necessarium, quo magis prolata in eo opiniones nullo gaudent fundamento; & ex supra dictis innotescet, cuncta morbi symptomata a nervis male affectis, & inde subortis doloribus pendere. Neque dubito, quin si ex præscripto vixerit æger, & commendatis remediis rite usus fuerit, a malo suo perfectam sit consequuturus curationem.

C A S U S CLXXIV.

De impotentia ambulandi ex imbecillitate naturali.

Imploravit aliquando meam per litteras opem matrona quædam generosa: eo quod ipse filius, puer optime indolis, ac spei, ambulandi quodam vitio, eoque naturali laboraret; & in tarso

tarso utriusque pedum quoddam emineret tuberculum, quod inter eundem extrorsum versus malleolum vergeret, ibidemque, cum ipsius pedis distorsione, gressum fallente, frequentique refrigeratione, promineret. Ipse puer erat temperamenti phlegmatici, corporis spongiosi, succorumque pituitosorum valde pleni; & partes solidæ, nervosæ, ac membranaceæ, præsertim artuum externorum, valde debiles, laxæque adparebant. Cum primis iuncturæ, ac ligamenta, quæ ossibus pedis extremi connectendis inserviunt, admodum relaxata videbantur; adeo, ut pedes ob eorundem infirmitatem, gestando totius corporis oneri, minus pares fuerint, sed sub quovis gressu extrorsum cesserint, cum tuberculi cuiusdam circa malleolos eminentia, & ideo ambulandi difficilem reddiderint facultatem. Quum vero hoc vitium nativa debilitate, & mala pedum conformatione nitatur: ei radicitus extirpando, nulla utique sufficient pharmaca. Idcirco, quod forsitan resisterit auxilium, a solo ætatis progressu expectandum esse reor; cum cuius incremento partium quoque solidarum robur augeri deprehenditur.

Verum nec omnis vis arti denegari debet, sed omni studio prospiciendum est, ut convenienti ratione nimiam ferrosorum, & pituitosorum humorum molem imminuamus, ejusque generationem præpediamus. Et hoc sine nos potiri posse cenfeo, si primum victus recta habeatur ratio. Quare ante omnia monendus est æger, ut epulis sensim advescat parcioribus; jusculis pinguioribus, oleribus, leguminibus, carnibusque elixis parum utatur; contra vero assis, jusculisque tenuioribus, ex aqua vino nupta, semine cymini, crustaque panis, vel baccis cynobati confectis; vel iis, quæ ex jure carniū, cum radice petroselinī, apio, chærefolio & acetosa parantur; atque carnibus assis, cum vino, baccis juniperi, & succo citri maceratis, eo frequentius vescatur. Deinceps omni crevisia interdicendus est, cujus in loco pro potu ordinario decoctum bibat, cujus hæc

sit formula: Recipe radicis sarsaparillæ uncias quatuor, rasuræ ligni juniperi, sassafra, radicis cichorei, liquiritiæ, chinæ ana unciam. M. C. D. S. species, quarum uncia binæ cum tribus aquæ menturis per horæ dimidium coquantur. Alternis quoque diebus hujus decocti calidioris aliquot vascula mane sorbillare, & abhinc blanda exercitatione corpus agitare conveniet; quæ nec reliquo intermitteri debet tempore. Vespere capiatur interdum drachma dimidia pulveris mei bezoardici; & circa imminentes lunæ mutationes, ad liquandam alvum, sumantur per duos semper dies, pilularum balsamicarum quatuordecim.

Extrinsècus ad roborandas partes, insignissimi usus erit hoc linimentum: Recipe axungie humanæ uncias duas, ceræ albæ, spermatis ceti ana unciam semis, balsami Peruviani drachmas duas, olei juniperi, spicæ, caryophyllorum ana drachmam. M. F. unguentum, quocum calidiori iuncturæ pedum bis quotidie inungantur. His per binas circiter hebdomades usurpatis, cum egregio fructu adhiberi poterunt balnea Lauchstadensis, mense Majo potissimum; quippe quæ ob terram, quam fovēt, subtilem sulphureo martialem, roborandi sine, his in adfectibus sunt præstantissima. Et si quid opis adhuc resisterit, ea profecto non nisi dicta ratione erit obtinenda.

CASUS CLXXV.

De tumore cruris sanguineo.

Vir generosus, septuagenario major, robusti, & subpinguis habitus corporis, pro ætatis ratione satis vegetus, & quovis verno tempore venam tundendam præbere solitus, haud ita pridem, noctu urinam missurus, ex lecto surgens, præter opinionem in gypseum concidebat pavementum; & gravi terrore percussus lectum denuo petebat, de magno in dextro crure circa genu conquestus dolore. Postridie in eadem regione tumor suboriebatur, qui intra pau-

paucos dies ad magnam molem, & capitis humani magnitudinem increfcebat. Perterritus æger Medicum æque ac Chirurgum accersi jubebat, qui tumorem doloris, ardorisque expertem, sed levi rubore circa genu investitum animadvertēbant. Idcirco ipsi adplicabant emplastrum de sapone, largiter camphoratum, eique lintea triplicata, decocto ex herbis scordii, rutæ, cardui benedicti, floribus sambuci, chamomillæ Romanæ, baccis lauri, & juniperi, cum vino Rhenano, & sub finem decoctionis addita spiritus salis ammoniaci uncia dimidia parato, madefacta superimponebant. Interne ordinabant tincturam bezoardicam camphoratum; & lapides cancerum ex vino capiendos; verum nullum inde sequebatur levamen, tantum aberat, ut tumor magis increfceret, cum insigni totius corporis lassitudine junctus.

Ego demum consultus, ut tumor facta incisione protinus aperiretur, suasi; eo quod concicere poteram, humorem extravasatum, cutim inter ac subiectos musculos fluctuari. Incisa cute effluebant fere binæ libræ sinceri cruoris, quem purulenta sanguine remixta sequebatur materia. Concidebat tumor, ejusque cavitas, candela cerea explorata, magnum occupasse spatium deprehendebatur. Huic injiciendum curavi liquorem traumaticum, qui ex spiritu vini rectificato, myrrha, aloë rosata, gummi elemi, taca-mahaca, floribus hyperici, rosarum, millefolii, & balsamo Peruviano, leni calore digestis, & melle rosato permixtis, erat confectus. Præterea dicti emplastri, & cataplasmatibus usum continuari jussi; & interne pulverem meum bezoardicum, ac Elixir viscerale propinavi, atque ob appetitus summam prostrationem haustum vini Hungarici commendavi. Ipsum ulcus bis quotidie deligandum curavi, quod prioribus diebus saniem adhuc, cruore permixtam, deinceps vero solum pus, colore æque ac consistentia bonum stillabat, & intra quinque mensium decursum prorsus coalescebat, redeunte perfecta sanitate.

Non alienum hoc loco erit, casum

quendam allegare, qui haud ita pridem meæ curæ traditus erat, & in tumore sanguineo consistebat; sed a priori partim ratione originis, partim respectu decursus, multum discrepabat. Nimirum vir quidam sexagenarius, sicca & melancholica temperaturæ, vitæ motus experti, ac ærumnarum plenæ deditus, & a longo tempore arthriticis podagricisque tormentis obnoxius, ex improvise tumore totius brachii dextri dolorifico, & sensim cæruleo lividoque corripiebatur. Oppugnatus ille variis topicis, relicta in brachio quadam duritie, pristinoque colore, inde discedebat, & dextrum pectoris latus circa mamillam obsidebat. Ibidem magis magisque invalescebat, durior & ex cæruleo rubicundus adparebat, virium defectu, appetitus prostratione, molesta tussis, spirandi difficultate, & tumore utriusque pedis oedematoso stipatus.

Acciti Medicus & Chirurgus in eo conveniebant, ut imminente periculo non nisi prudenti tumore incisione consuli posset. At æger huic consilio aures dare recusans meam implorabat opem: quare exploratis, & ejus constitutione, & tumore indole, operationi calculum addere non potui. Namque non pus subesse, sed humorem acrem, corruptumque, qui substrata vasa jam exederat, delitescere animadverti; ideoque judicavi, fore ut accedente inter incisionem aere liberiori corruptio illa majores fumeret vires, atque mortem acceleraret.

Neque vero minus, me absente, hic tumor aperiēbatur, & ex illo loco puri puris, sincerus sanguis, cum acrichore maritatus, ultra mensuræ quantitatem detrahebatur; injecta subinde essentia myrrhæ aquosa, quæ etiam interne propinabatur. Postridie eadem sanies profluebat; & tertio die purus cruor tanto flumine effundebatur, ut vix compesci potuerit. Fractus hinc magis magisque viribus, post aliquot dies vitam cum morte commutabat. Secato corpore, interna abscessus cavitas rota siderata, pectus & abdomen intus humore putri

foetidoque repleta, & sinister pulmonum lobus, ab inhaerente sanie corruptus ac putridus adparebant.

Epicrisis.

VArti generis tumores in quacunque fere corporis humani parte enasci solere, in vulgus notum est; nec ullus, rei medicæ peritus, facile negabit, quin a variis causis suam trahant originem. Hinc vero certissima sequitur conclusio, quod medicus æque ac chirurgus id vitii genus curaturus, diversas causas ab invicem probe discernere, atque cuius peculiarem tribuere debeat curationem: quum per crebram pro dolor! experientiam compertum habeamus, ejusmodi tumores, minus perita manu tractatos, non modo periculosos, verum non raro lethiferos esse.

Cum primis vero tumores, qui in allegatis casibus occurrerunt, rariores sunt, ac peculiarem speciem constituunt, utpote qui, dum a cruore stagnante, ac extravasato, post incisionem magna copia in conspectum prodeunte, suos natales mutantur, omni jure sanguinei merentur appellari. Probe distinguendi sunt ab apostemate vel abscessu, qui inflammationes sequitur, verum pus fovet, & absque convenienti apertura vix curari potest. Tumor ejusmodi apostematodeus, cum nascitur, magno dolore, rubedine, æstu præternaturali, atque fortiori articularum vicinarum pulsatione sese prodit, & intra certam temporis periodum suppuratus, tumque attractu valde mollis, & instar vesicæ aqua repletæ est. Contra vero tumores sanguinei plerumque contusioni, aut externæ cuidam violentiæ debentur, & absque ullis inflammationis notis brevi tempore ad ingentem incrementum magnitudinem. Quidam eorum benigni merentur vocari, qui absque ullo periculi metu scalpello aperiri, & facili negotio consolidari possunt. Inestant fere sanguinei temperamenti subjecta, quorum exiliora quidem, sed multa, & sanguine turgida sunt vascula. Quæ si a violenta quadam externa causa contundantur, vel dilacerentur; effundunt suum

cruorem intra spatium, quod musculos & cutim intercedit; qui ibidem accumulatus constituit tumorem, magis magisque incrementum. Neque enim alia ratione, quam circumspecta aperture sanari possunt; quoniam extravasatus cruor libero tunc potitur exitu. Quando autem hoc subsidium, quod in sectione consistit, omittitur; stagnans ea materies, mora temporis, gravem subit corruptionem; tumque non ipsum modo ulcus curationi fit rebellius; verum etiam putredinosa ramenta ad humorum massam spargit, unde virium languor, corporis contabescencia, & hecticæ consumptio proficiunt.

Idcirco hoc in casu quam ocyssime instituire convenit incisionem: namque facta per eam cavitas, maxime si sana fuerint subjecta, & blandis temperatissimisque gaudeant succis, facili coalescere solet negotio: quo etiam sine liquores balsamicos, & spirituosos injicere expedit, qui non tantum corruptioni ac putredini resistunt, verum etiam constringendo dilaterata vascula, totam egregie adjuvant consolidationem.

Longe vero aliter res se habet cum sanguineis tumoribus, quos malignos appellare placet; & quorum specimen sistit, secundus brevi ante recensitus casus. Malignitatem suam tumor ille in pectore subortus prodit eo, quod primum subjectum, succis impuris & scorbuticis plenum, at variis morbis, mororibusque fere confectum occupavit; deinceps in eo differt a benigno, quod a causa magis interna originem traxit, quæ procul dubio in humore acri, extravasato, & fibrosas, vasculosasque partes colliquante quærenda est. Neque hi tumores simul & semel, sed lentis incrementis suboriuntur; & non raro suam malignitatem ad vicinas spargunt partes; quod utrumque momentum in nostro casu deprehenditur. Quum enim impuri nostri corporis succi, quo diutius stagnaverint, eo aciores evadunt, & ipsam denique subeunt putredinem: facile patet ratio, cur putredinosa ejusmodi corruptio, quæ nunquam non ulterius serpit, ad partes solidas,

das adjacentes propagetur. Et hi tumores insignem plerumque duritiem exhibent; quæ quo major fuerit, eo minus sectionem admittit; indicat enim, stagnantem humorem firmissimum impactum, ac induratum, partiumque solidarum gravio-rem subesse læsionem.

Eventus horum malignorum tumorum nunquam non infausus est, mortemque prænunciat, eo celeriore, si præmaturatione fiat apertio. Hæc enim variis modis noxam infert: dum vel taliratione externus aer ad affectum locum irrumpit, qui & humoribus extravasatis majorem imprimat corruptelam, & solidis partibus sphacelosa affricat putredinem; vel remoto per incisionem stagnante cruore, denu- dantur arrosa vasa, tumque sanguinis inducunt profluvium vix coercibile, atque mortiferum. Quo in casu, si ulla salutis spes resisterit, ea meo quidem arbitrio ex omni parte, in liquoris balsamici spirituosius injectione collocanda est. Namque neminem in arte chirurgica versatum fugiet, quod tam in constringendis, quæ lacerata sunt, vasculis, & hinc compe- scendo fluxu sanguineo, quam in abar- cenda sphacelosa putredine, ipso spiritu vini, & solo, & cum balsamicis remixto, non ullum sit præstantius remedium.

Ex his clarissime perspicui poterit, quæ curatio tumoribus sanguineis & benignis & malignis adaptanda sit: hi enim tantum abest, ut incisione aperiri cum fructu possint, ut potius ad illos morbos pertineant, qui pro symbolo habent: Noli me tangere. Nihil fere superest medico, quam ut convenientibus medicinis exter- nis æque, ac internis, instantem sidera- tionem atque mortem omni studio arcere annitatur. Patet etiam binis casibus, quam necessarium sit, cuncta morborum mo- menta penitus explorare: quoniam in his, qui nullam admittunt medelam, re- cta prognosis ad conservandam medici fa- mam, plurimum conferre poterit.

CASUS CLXXVI.

De efficacia olei caryophyllorum in spha- celo ex causa interna nato.

Vir generosus, 30. annorum, tempe- ramenti sanguinei castra sequutus a teneris, ante aliquot annos vitam elegit quietiorem; & sub hac, accedentibus hæreditaria dispositione, multo vini Hun- garici, ciborumque acidorum, salitorum, & fumo induratorum usu, nec non diuturnis animi affectibus, in morbum incidit articulare. A quo, ut liberaretur, interne thermis Carolinis, acidulis Egranis, externeque balneis Tœplicesibus, non si- ne fructu, usus est. Tribus autem abhinc annis accidit, ut dextro pede in lignum impegerit, & inde levem passus sit exco- riationem, quam imposito chartæ frusto, nihil æstimavit. Postridie, cum sub ser- vidissimo celo, corpus fortiori motu exa- gitaret; prævio horrore, æstu vehemen- ti, cum magna totius corporis lassitudine prehendebatur. Acciti medicus & chirur- gus, pedem profunda inflammatione contaminatum deprehendebant, cui pau- cis post diebus ipse sphacelus, spatium im- perialis occupans accedebat. Neque ve- ro, more consueto, latius serpebat; sed debitis mundificantibus ac consolidanti- bus medicinis rite applicatis, ulcuscu- lum intra septimestre tempus penitus coa- lescebat.

Abhinc autem per aliquot menses ad- versa valetudine fruebatur æger; & cum- primis catarrhosis ac rheumaticis affe- ctionibus, ventriculi debilitate, flatu- lentis imi ventris molestiis, tormentis arthriticis, podagricisque, vertigine, capitisque doloribus atrociter vexabatur. Quæ incommoda debellaturus, mense præcedentis anni Majo, decrevit Egra- nis uti acidulis. His per octiduum circi- ter potis: ex improvise fiebat, ut famu- lus tibialia detrahens ægrotanti, in dex- tro pede inter quartum & minimum digi- tum aliqualem observaret exco- riationem. Ab omni vero dolore vacuum erat ulcusculum; quare, illo cum linteo de-

deligato, cubitum ibat vir generosus, nihil mali suspicatus. Verum post aliquot dies minimus ille digitus, colore plumbeo imbutus adparebat, quin tandem, multis topicis frustra adplicatis, absque ullo doloris sensu, forcipe extirpari debebat. Tum malum ulterius serpere coepit, & plantam pedis in ulcerationis consensum rapuit; quæ adeo rebellis fuit, ut spretis efficacissimis & internis, & externis remediis, adhucdum inhærescat. Accessit insuper non modo glandularum inguinalium tumor; verum etiam febris quædam symptomatrica, per quam rigor maximus, subsequente mitiori calore, incidebat. Hac superata, magis invaluit pedis corruptio: cui, ut ferantur suppetiæ, est, quod obnixè rogamus,

CONSILIUM.

Vidi & intellexi ex datis ad me litteris, quæ virum generosum infestent affectiones: neque enim ulla me subit admiratio, quod externis, hæcenus adplicatis remediis nondum obsecundaverint. Namque illæ, præsertim sphacelosa pedis corruptio, non externam agnoscunt causam; sed ab interna, nimirum insigni atque tanta lymphæ corruptione originem trahunt, quæ non modo totam humorum massam, verum etiam solidas, nervosæque partes, ac ima ossium penetralia contaminavit, & depascitur. Quod si vero causas hujus corruptionis disquiram, varia occurrunt momenta, quibus aliqua debetur animadversio.

Primum quidem, cum vir ægrotans sub vita, quam olim egit, militari, sufficienti corporis motu gavissus fuit; non aliter fieri potuit, quin tum temporis illibatam præ se tulerit valetudinem. Postquam vero, misso hoc vivendi genere mobiliori, elegit magis sedentarium; neque tamen minus gulæ & appetitui indulgit: nimiam sibi met acquisivit sanguinis & humorum abundantiam, inprimis cum sanguineum temperamentum, cujus notæ sunt habitus

corporis spongiosus, & angustia vasorum, accedat. Magnam autem sanguinis molem, junctis præsertim vita deside, & largis epulis, succorum vitalium impuritatem post se trahere, notissimum est. Namque illi justam quantitatis proportionem excedentes debilitant partium solidarum, per quas vehuntur, tonum, & ad retardandam circulationem efficacissimum conferunt momentum. Hinc in imi ventris præsertim visceribus stagnantes, inepti fiunt legitimæ per organa colatoria depurationi: quare remanent varii generis fordes, & universalem lymphæ pariunt corruptionem. Quæ omnia eo certius ac facilius fiunt, quo magis corporis debita, & antea consueta exercitationes intermittantur; quippe quæ ad promovendas omnes excretiones deprehenduntur & utilissimæ & efficacissimæ.

Sic enata humorum dyscrasia, accedente victu perverso, majores omnino cepit vires. Usus enim vir generosus est multis vinis calidioribus Hungaricis, cibis salitis, acidis, fumoque induratis: unde generata scorbatica, concurrente dispositione hæreditaria, arthriticis causam præbuerunt doloribus. Intervenerunt animi diuturniores affectus, quibus expositus fuit. Hi vero illius sunt indolis, ut robur partium solidarum, ac nervearum, maximeque digestionis negotium insigniter destruant, & labefactent; hinc æquabilem humorum circuitum remorentur, omnes salutare excretionem sufflaminent, atque sic scorbuticæ diathesi novum præbeant pabulum. Et denique, uti innotuit mihi, locus, in quo degit ægrotans, non parum adjuvamenti malo dedit. Ille enim multis stagnis, paludibusque refertus, & hinc aer, udis, impuris ac putredinosis exhalationibus plenus est: unde partes solidæ magis relaxantur, transpiratio impeditur, & impuri humores accumulantur.

Quemadmodum vero hæc recensitæ causæ, generando sanguinis ac lymphæ impuritatem, eminens ad ulcerosam pedis affectionem contribuerunt; ita, si spe-

spectemus hujus proximiorē causā, hæc meo arbitrio in minus convenienti aquarum mineralium usu quærenda est. Quam enim amplum est emolumentum, quod in depuranda humorum massa illæ aquæ prudenti ratione adhibitæ exserere solent: tantum ex dem a senibus, aut per varias ægitudines nimium debilitatis, absque corpore rite preparato, aut decenti vitæ regiminē potæ, damnum inferre deprehenduntur. Neque ideo pauca mihi innotuerunt exempla, quod ætate provectiores scorbutici, & arthritici, aquis mineralibus, maximæque acidulis utentes, accedente gravi mœrore, brevi post illam potationem, in sphacelosas artuum externorum ulcerationes inciderunt. Dum enim multo aquarum potu, spirituosæ humorum partes magis diluuntur, atque dissipantur; hi evadunt spissiores, & in extremis partibus difficiliter circulantur; hinc in iisdem stagnant, dimittuntque serosam portionem, quæ deficiente in senibus calore nativo, tumores progenerant, in sphacelum abeuntes.

Eadem in nostro ægrotante contigisse, vero est simillimum; quoniam ille acidulas & corpore minus recte preparato, & eo tempore potavit, quo ad corruptiones sphacelosas aliqualem jam sensit proclivitatem. Eo facilius quoque hoc malo corripui potuit, quo magis ab antecedentibus morbis, crebra arthritide, catharris, imbecillitate ventriculi, flatulentis, vertigine, capitis doloribus, & ulcere pedis per septem menses tolerato, debilitatum præ se tulit corpus. Quum itaque ex his internis causis in pede, tanquam loco, qui magis ex nervosis ac membranaceis, quam musculosis constituitur partibus, sobortus fuit sphacelus: non mirum quodque est, quod tam subito, absque prævia inflammatione accesserit. Sic enim id vitii genus, ab interna causa natum generari, confirmant medicorum observationes: ex quibus REMB. DODONÆUM. *obs. XXX. pag. 68.* EUGALENUM *de scorbut. pag. 124.* & BARBETTE *in chirurg. allegasse* sufficiat. Idem quoque malum sine doloribus invadere, testantur FERNELIUS *Lib. 2. de abd. rer. causis Hoffm. Consult. Med.*

cap. 15. & HILDANUS *Lib. de gangrena & sphacelo cap. 5.* Febris erysipelacea, & tumor glandularum inguinalium critico quodam motu, putredinosæ isti supervenerunt corruptioni; neque vero alium post se traxerunt effectum, quam ut corrupti humores ad affectam partem majori irruerint quantitate.

Quæ cum ita sint, facile patet, tres potissimum hoc malum curaturo esse indicationes, ut nempe primum totam sanguinis & humorum massam ab inhaerentibus impuritatibus depurare, deinceps chyli generosi, hincque succorum laudabilium generationem adjuvare, & denique corruptioni obviam ponere annitatur. Hisce scopis sequentem medicationem convenientissimam fore reor. In locum potus ordinarii adhibeat æger decoctum ex radice chinæ, sarsaparillæ, scorzonæræ, semineque fœniculi paratum; & eodem calidiori mane loco infusi theiformis utatur. Mane ex eo 40. guttas spiritus mei bezoardici sumat; sub epulis 20. guttulas balsami mei vitæ, & vesperi pulverem bezoardicum capiat. Alvus, si obstructa fuerit, misso purgantium usu, clysteribus emollientibus liquari; & extrinsecus affectum locum oleo caryophyllorum, cujus drachma una, in spiritus vini rectificatissimi uncia sit soluta, inungi curet.

Relatio curationis.

POSTquam hoc consilium acceperat vir generosus; ipse Halam venit, merque se tradidit curationi. Gravem profecto, cum illum prima visitarem vice, deprehendi valetudinem, tantumque virium collapsam, ut, dum alvum, quæ obstructa erat, infuso clymate aperendam curarem, mox animi deliquium passus fuerit. Ad hæc ciborum adpetentia penitus prostrata; & somnus ferre nullus erant. Pes affectus magnum fovebat ulcus, a quarto digito per totam plantam extensum, & circa malleolos tumor adparebat lividus: qui postridie nigredine obductus, fœdum spargebat odorem, & omni carebat sensatione. Jubebam

T t

pro-

Protinus peritum vocari chirurgum, & ne fideratio latius serperet, tumorem illum incidi. Facta incisio, nullum plane dolorem inferebat; at fœtor inde nares seriebat intolerabilis. Neque vero confultum reputabam, omnem sphacelatam carnem scalpello refecare; sed quæ sponte abscedebat, blande removendam, & ulcus linteo carpto, quod oleo caryophyllorum in spiritu vini rectificatissimo soluto erat imbutum, adimplendum curabam.

His per aliquot dies, conjuncto intermorum usu, rite adplicatis, fisti videbatur corruptionis progressus; & lassi nervi, tendinesque multam nobis adhuc figebant crucem. Namque circa malleolos, in postica pedis parte, inter eos & magnum illum, quem chordam Achillis vocant, tendinem ampla patebat cavitas, integram fere manum recipiens: siquidem non cutis tantum, sed omnis caro musculorum peronæ postici & antici putredine consumta erat. Hinc primum occurrebat capaciore nervus in eo loco situs, quem, cum fervari nequireret, in superiori & integra parte, non sine quodam doloris sensu, refecandum imperavi; inferior autem ipsius portio, quæ multis ramulis pedem subintrabat, perfectamque coalitionem admodum retardabat, forcipe evehebatur, absque ullo dolore. Deinceps, quum sinus ulceris a digito ad malleolos usque protenderetur, & injectus plantæ liquor, juxta malleolos, eo in loco, cui musculus pollicis flexor, & flexoris longi digitorum, & tibici postici tendines inferuntur, rursus efflueret; nova in plantam pedis fiebat incisio, ut hac ratione ulcus eo facilius purgari posset. Tum quoque tendinum, qui musculis peronæ antici, postici, ac extensoris tertii digitorum internodii adhaerebant, & putredine jam affecti erant, suppuratio ac plenaria separatio felici cum successu adjuvabatur. Videbatur quidem corruptio ipsi ossium substantiæ, maxime in calcaneo, & processu ossis peronæ imminere; sed ab usu dicti superius liquoris omnino arcebat.

Sic fracta putredinis vi, purgatoque probe ulcere, permiscui balsamicum, quem

sæpe nominavi, liquorem cum pauxillo balsami Peruvianii, & quibusdam extractis vulnerariis; tandemque ad inducendam cicatricem, sarcotica ex myrrha, & succino potissimum parata, adplicanda curavi. Succrescens caro sensus erat expers; neque mirum, quoniam nervis carebat. Ceterum chirurgus, primo trimestri bis quotidie, sequenti tempore semel tantum, ulcus deligabat: & ad munias vicinas a putredine partes, aquam arquebusadæ, aut spiritum vini rectificatissimum camphoratum iis admovebat. Non minus cataplasmata loco adfecto imposita, aqua calcis vivæ, cum vino, herbisque vulnerariis decoctæ humectabat; & omnem aeris accessum summo studio arcebat. Atque tali ratione intra paucum tempus coalescebat vulnus, adeo, ut æger absque ullo impedimento ambulare, & scalas ascendere potuerit. Nihilo tamen secius suasi, ut in affecto pede parvum, fonticuli instar ulcusculum servaret apertum: ne ex eo præcocius consolidato nova pulularent incommoda.

C A S U S C L X X V I I.

De febre tertiana male curata, sæpius recidiva, inque erysipelas cum molestis symptomatibus transeunte.

Serenissimus quidam Princeps, annum ætatis sexagesimum sextum egressus, superiori anno, adulta ætate, inter acicularum Egranarum potationem, incidit in febrem tertianam, tum temporis epidemiam; quæ pulvere quodam ex reguli antimonii medicinalis, antimonii diaphoretici martialis ana scrupulo uno, salis absynthii, centaurei minoris, ammoniaci depurati ana granis quatuor, extracti cascarillæ granis sex parato, & quovis vacuo die quater exhibito, protigata fuit. Sed elapsis novem diebus febris revertitur; quæ tamen ope electuarii, quod corticem chinæ, cum salibus ha-

Habebat, iterum prompte debellata est. Jamque serenissimus æger nihil timebat valetudini, quum ex improvise, aliquot post diebus, sinistram tibiā occuparet erysipelas: non illud sane recens malum, sed vetus omnino, ac familiare, quod jam multoties hanc partem exercuit: siquidem ante annos octodecim ipsi junctæ erant multa supra talum ulcuscula, quæ fonticulus in tibiā excitatus ad sanitatem perduxerat.

Cessit quidem hæc cutanea inflammatio, intus datis diaphoreticis, & foris inperfo pulvere contra erysipelas specifico, quod ad Mynsichtum auctorem refertur; sed hyeme senescente tertiana recruduit, quam pariter vicit commemoratum superius electuarium. Hac depulsa sacer ignis denuo eandem partem urere cœpit, eoque extincto ter rediit febris, eodem semper sopita auxilio; cuius abitu revocata est pedis inflammatio, concurrentibus desuper variis symptomatibus, quorum potiora erant vertigo frequentior, præcordiorum anxietas, molestaque hypochondriorum inflatio.

Qui sequutus est annus, is mense septembri postliminio quasi reduxit febilem impetum, acuto potius, quam intermittenti propiorem; quoniam non penitus intermittere, sed quodammodo saltem remittere videbatur accessio; simulque adjunctum habebat ingens corporis incendium, una cum vomitu bilioso, & quadam virium prostratione. Deferbuit tamen & hic æstus, sumtis diaphoreticis, & consueto electuario; sed more suo transitum fecit in pristinum pedis erysipelas, quod etiamnum immoratur, & solemni symptomatum adparatu corpus excruciat. Hæc igitur malorum vicissitudine fatigatus serenissimus Princeps, anxie anhelat auxilium, & cupidissime consilium expetit, quibus præsidis ad pristinam redire queat valetudinem.

Epicrisis cum consilio.

Contumax & refractarium malum est, quo cum serenissimus Princeps conficitur, quod non omni vacat peri-

culo, aut certe metum facit, ne si in vetustatem incidat, vim ac pertinaciam inducat inexpugnabilem. Nam longe ejusmodi, atque in spatium protractæ passionēs, quæ frequentius, & parvis intervallicum febrili impetu, & exanthematica humorum despumatione repetunt, haud ambiguis notis declarant, morbi fomitem non fluctuare in succis vitalibus, sed altius defixum esse in partibus solidis, ibique tam firmiter inhærescere, ut non nisi ægerrime evelli, & extirpari queat. Accedit, quod morbo toties, totiesque recurrente fracta & attrita vires mali impetum non amplius tam fortiter sustinere, neque causæ ejus obnoxius repugnare, vel materiæ nocenti adsumma corporis exturbandæ sufficere possint. Quamobrem non sine ratione metuendum est, ne forsan vitiosa materia intus retenta, vel variis ex causis retroversa, in ipsius vitæ penetralia grassetur, & maxime membranaceas partes putnervosas cerebri, ventriculi & intestinorum tunicas funesta inflammatione accendat, quæ in provectioni ætate promptum ac paratum affert exitium.

Oportandum vero esset, ut enarrata morbi historia pluribus expositis momentis ad pleniorē & uberiorē tam corporis affectū, quam causæ morbificæ notitiam nos deduceret; quo sane efficere-
tur, ut altius possemus inspicere morbi indolem, & accuratius de eo ferre judicium. Nam scire haud parum refert, quis vitæ cultus, quæ dietæ ratio in usu fuerit afflicto Principi, quæ sit virium conditio, quales eorum, quæ toto corpore exeunt, successus; imprimis, quomodo alvus respondeat, an sanguis stato & solemni tempore missus fuerit, & qualis ejus circuitus, an febre discussa, venæ naturaliter ordinatæ sint, quem colorem & habitum urina præ se ferat, & qui potissimum motus animum lacestant. Insuper cognovisse, ad rem pertinet, utrum vertigo, præcordiorum anxietates, & molesta, quæ hypochondriis inhærent, symptomata, perpetuo & continenter adligant, an potius quæta ægro relinquunt tempora, & silem febre exstinguant.

te vel decumbente ad summum pedem erysipelate, ægrum sollicitent. Quarum cognitione destituti satis habeamus, quæ in tradita morbi historia exponuntur, pensitare exactius, eaque ad formandum de hoc malo iudicium, atque ad inveniendam medendi rationem traducere.

Multis abhinc annis laboravit serenissimus æger ulceribus in sinistra tibia sponte subortis, una cum erysipelate eidem parti infesto: quæ mala luculenter ostendunt, ejus sanguinem, & humores multis repletos esse impuritatibus, salino-sulphureis, quas impeditæ, quæ ex naturæ instituto fiunt, vacuationes intus in corpore accumularunt. Febris igitur ea anni tempestate, quæ fere per universum Germaniæ ambitum sæviebat, accedens, & quidem eo ipso temporis articulo, quo serenissimus æger usui acidularum vacavit, expediendo infarctus viscerum, & oclusa emunctoria referando, plurimum omnino potuisset valere ad tollendam humorum pravitatem, instaurandamque valetudinem; sed quoniam hæc ipsa sinistro adstringentium, & corticis chinæ usu nimis mature fuit cohibita; hinc natura provido admodum consilio non solum sopitam febrem resuscitavit, sed etiam salutari conatu nocentem humorem ad corporis extrema compulit. Quum autem aliquoties reversa febris accessio simili semper adstringentium auxilio suppressa fuerit; sane non mirum est, quod molesta quardam excitaverit symptomata, quæ etiamnum spem recipiendæ sanitatis longius extrahunt.

Habent enim id omnia febribus pellendis peculiariter destinata, in quibus etiam corticem chinæ numeramus, ut impetuosius illis, partium motricium solidarum commotionibus moram injiciant, spasmosque compescendo, febriles paroxysmos promte, & efficaciter suspendant. Dum vero id agunt, minime pro sanitate sunt, neque illam præstant integram, quia causam morbi effectricem, & materiam, quæ in vicio est, non destruunt, neque eam foras e corpore amoliuntur. Adstringente enim, quam habent facultate, tubulos viscerum, jam per se ma-

le affectos, angustiores & strictiores efficiunt, quorum coarctatio impedimento est, quo minus corruptus humor, a sinceri sanguinis commercio dimovendus, commodam exeundi viam inveniat. Quapropter nisi ante & post usum corticis chinæ obstructi viscerum canales, quos humorum depurationi natura dicavit, denuo aperiantur, & saluberrimæ, quæ ex inferioribus partibus, & per extimum corpus fiunt, vacuationes per diluentia, salia absteriva, & mitiora laxantia restituantur, ac denique bilis & salivæ fermentativi laticis in volumine intestinorum secretio redintegretur: non potest profecto aliter fieri, quam ut materia, quæ febrem peperit, intus retenta, febrem subinde aliam super aliam, eamque nonnunquam pejorem regeneret; vel magis metuenda symptomata in scenam producat. Atque hæc præmatura febris cohibitio in nostro etiam casu naturam eo induxit, ut materiam nocentem sub specie inflammationis erysipelaceæ ad habitum corporis amandaret, quæ quiescente iterum exarsit febrile incendium.

Quæ igitur in tam perplexo, tamque difficili statu ineunda sit medendi ratio, & quæ potissimum remedia commodum locum obtineant, illud utique res esse videtur altioris indaginis. Quid nobis hac in re placeat, breviter strictimque, candide tamen & luculenter exponemus. Judicare in facili est, minus hic quadrare emetica, purgantia, & quæ vehementiorem sudorem movent, vel acri & stimulant elementa naturam ad perversas commotiones irritant: sed potius, quod in quibuslibet rebellibus & diuturnis passionibus obtinet, blanda & suspensa manu agendum est. At primo quidem nobis solenne est in ejusmodi casibus commendare thermas vel acidulas, & hoc loco maxime Scwabacenses, clauso vase in ferventissimam aquam immisso calefactas; quarum usus ita est instituendus, ut singulis diebus mane in lecto, vel extra eum, minimum quatuor libræ medicæ sensim paullatimque, & quidem per duas septimanas, vel etiam ultra hauriantur.

culum affectum mentiuntur. Et quoniam hoc intestinum præ reliquis majoribus vasis instructum est, ideo ejus tono ac motu peristaltico destructo, vel periculosa ibi sunt sanguinis stagnationes, vel perversa humorum ad alias partes translationes. Ad hoc igitur intestinum male affectum omnia referenda sunt symptomata, quibus agrotans noster affligitur, nimirum asthma, palpitatio cordis, spasmus præcordiorum, torpor capitis, oculorum hebetudo cum caracta spuria, sanguinis e nare dextra stillicidium, nimia vigilia, dolor lumborum gravativus, urina tenuis, & aquosa, languor artuum, ac denique frequens ad vomitum inclinatio.

Totius igitur curationis cardo in eo vertitur, ut destructio toni ab imprudenti medicatione, & præpostero adstringentium usu, huic potissimum intestino inducta emendetur, ipsique pariter ac reliquis, pristina vis, tonus ac motus restituantur: quo peracto cæterorum symptomatum impetus & vehementia sponte incidet, & expirabit. Deditus hoc effectum in præsentī agro sequenti ratione.

1) Sub alvi duritie frequenter injiciendum curavimus decoctum ex floribus chamomillæ, summitatibus millefolii, baccis juniperi, semine anisi & oleo amygdalarum dulcium, adjecto pauxillo salis communis & nitri, cum aqua simplici paratum, cujus vim ante injectionem 30. vel 40. guttis balsami nostri vitæ roboravimus. Nihil enim est præstantius ad tonum intestinorum reparandum, bene præparato clystere, quoniam immediate partem affectam attingit, inque eam vim & efficaciam suam exercere potest. Quemadmodum vero clysteres fortiter purgantes ac stimulant, vel ex meris emollientibus parati, ejusmodi in casibus parum utilitatis afferunt: ita eos, qui partes nervæe blande roborant, status discutiunt, & spasmorigentes fibras emolliunt, præstantissimam his opem ferre deprehendimus.

2) Imperavimus pediluvium, ante lecti introitum quotidie usurpandum, cujus usus in omnibus affectibus spasmoticis, & sanguinis turbulentis motibus, atque con-

gestionibus vix satis laudari potest. Hæc tamen adhibenda est observatio, ut pedes in aquam non valde calidam, sed tepidam, sale communi, & herbis nervinis imprægnatam, satis profunde, & quidem per horæ dimidium immittantur.

3) Interne commendavimus pilulas nostras balsamicas, bis in septimana circa noctem assumendas. Altero mane dosis salis nostri aperitivi usurpata fuit, cum subjuncto usu alicujus infusi, quod hisce speciebus constabat: Recipe summitatum millefolii, florum chamomillæ vulgaris ana pugillos sex, anisi stellati, corticum aurantiorum recenter exsiccatorum, corticis ligni sassafras ana drachmas tres. M. D. F. species, ex quibus parata decoctio octo circiter patellis sumatur, & inde lenis expectetur diaphoresis.

4) Exhibitus est pulvis, una hora ante prandium usurpandus: Recipe radicis pimpinellæ drachmam unam, radicis ari, salis absynthii, lapidum cancerorum, corticum aurantiorum recenter exsiccatorum ana scrupulos duos, olei cinnamomi, macis ana guttas sex. M. F. pulvis, cui interdum, urgente præcordiorum interno ardore, aliquot nitri grana adjiciantur. Loco hujus pulveris essentia corticum aurantiorum balsamica nostræ præparationis, mixta cum liquore nostro minerali anodyno ex ultimo haustu inter cibos sumpta, ad juvenandam digestionem, & blandam chyli spiritusascensionem promovendam, egregie profuit.

5) Injuncta agrotanti fuit equitatio, vectio in curru, & accuratum in diætâ regimen. Quibus remediis per duos integros menses usurpatis, æger plenissime convaleuit. Cæterum notandum est, quod in ejusmodi affectibus hypochondriorum spasmoticis, a perversa adstringentium, & opiatoꝝ exhibitione subortis, aliis præsidiiis nihil juvantibus, unice & velut ad sacram anchoram refugiendum sit ad decentem internum thermarum Carolinarum, atque externum Tæpicensium usum, subjuncto per aliquod tempus exactiori vitæ regimine. His enim, teste experientia, magna vis inest, destructum ventriculi & intestinorum tonum reparandi, viscerum & emunctoriorum obstructions resolvendi.

di, omnisque generis excretiones adjuvandi. Balneo autem aquæ Tœplicesis, levissimæ, & valde subtilis, nihil in relaxandis fibrarum constrictionibus, partiumque tubulis ampliandis datur excellentius. Præstant etiam hoc ejusmodi balnea, ut sanguinis & humorum motus ab internis partibus ad externas, & habitum corporis, reducendo liberum & æquabilem sanguinis circuitum, quo sanitas potissimum continetur, corpori restituant.

CASUS CLXXIX.

De tertiana duplici cum purpura in gravida.

Illustris fœmina, 25. annos nata, temperamentum melancholico-cholerici, nimia turget sanguinis, & humorum mole: liquidæ ipsi adhuc virgini non modo menstrua fluxerunt copiosissima, verum etiam vultus tanta cruoris quantitate fæpius fartus adparuit, ut atro rubore tinctus conspiceretur. Quamobrem crebris adfuerat venæsectionibus, easque ob acutæ febris metum, repetitis nonnunquam vicibus celebrare debuit. Adhæc valde sensibilis existit, insignique advehementiores animi affectus pollet proclivitate; ac diætæ victusque regulas neglectui habet, cibis acidis, lacticiis, atque pomis nimium indulgens. Viro nupta, & prima vice utero gerens, expletis jam sex gestationis mensibus, male cœpit habere, meque protinus accersi jubebat. Quum itaque Sexto Kal. Julii accederem, & ipsa de tensivo gravativoque pectoris dolore, tussi fere ferina, adpetitus jactura, somnique defectu conquereretur, urina existente rubicunda: ordinabam præter decoctum rasuræ cornu cervi, pulvillum ex matris perlarum, concharum citrararum, nitri depurati anagranis tribus, & antimonii diaphoretici granis duobus concinnatum. Versus vesperam, animi laxandi causa, rheda se vehi curabat; redux vero in vehementem incidebat horrorem, quem post horæ dimidium æstus præternaturalis excipiebat, per binas horas urens, tandemque su-

dore solutus. Per noctem, quæ infamis erat, gelatinam cornu cervi, & pulverem, cui nitri depurati grana 12. antimonii diaphoretici grana sex, & cinnabaris nativæ tria grana habebat, tribus exhibui vicibus; quo sumto, ventris diluculum, ventrem dejiciebat, & abhinc per quinque horas placido fruebatur somno.

Desiderabat etiam illustris fœmina, ut ipsi vena secaretur; nec erant pauca momenta, quæ phlebotomiam indicabant. Quamvis enim febrem suspicaret intermittentem, & probe scirem, hanc venæsectione non temere esse oppugnandam, multo minus in paroxysmo instituendam: attamen cum eximia sanguinis abundantia minaretur abortum; ægra ante aliquot menses ardore vehementi, artuum gravitate, purpura scorbutica atque Scarlatina, tensivo præcordiorum dolore, tussique ferina, divexata, suavis medicorum, venam cum insigni fructu tundendam præbuisset: eadem crebris sanguinis missionibus adfuerat, & per aliquod tempus de lancinantibus ac spasmodicis crurum femorisque tormentis, sensu pressorio circa intestinum rectum, rubore faciei, & æstu volatico conquesta esset, nullus dubitavi, quin sanguinem detrahendum curarem. Quare V. Kal. Julii, cum hora decima matutina, a suavi expergefacta somno, ad meliorem valetudinem inclinare videretur; ac pulsus æque ac urina naturali similes essent, protinus duodecim circiter sanguinis uncias, interpolatis vicibus, ex vena incisa mitti jubebam; & elapsa hora, quindecim guttas mixturæ, quæ essentia alexipharmacæ drachmas tres, & mixturæ simplicis rectificatæ drachmam unam fovebat, ex jussulo propinabam, insequente leni madore. A meridie quavis tertia hora pulverem citratum cum antimonio diaphoretico, paulillo nitri, & unico arcani duplicati grano paratum assumebat; atque hinc egregie habebat, cœna utebatur largiori, & plenum per totam noctem capiebat somnum.

Postridie, sumtis dictæ bezoardicæ mixturæ guttis quindacim, non quidem habebat

habebat, de quo conquereretur; at appetitus minus sibi constabat, & circa vesperam febrilis paroxysmus anticipando revertebatur. Frigus per duas inhærebat horas, tum vomitus ter infestabat, & tandem tribus horis molestus erat æstus, in largum desinens sudorem, & accedente insuperabili excandescencia, purpuram scorbuticam relinquens. Insistebam usui dictorum remedium, & cum timerem, ne ob animi pathemata, quibus etiam invita indulgebat, graviora supervenirent symptomata, accersendum adhuc seniore quendam Medicum curabam. Accedens ille usurpatis a me præsidii adplaudibat; quæ etiam, cum illustris ægra sub leni madore bene haberet, continuabantur.

Nihilominus 3. Kal. Julii hora pomeridiana tertia redibat febrilis accessio, & post quatuor horas largo sudore finita, noctem post se trahebat placidam. Die sequenti cum meliore valetudine, accedebant crebra sternutamenta, parvum sanguinis e naribus stillicidium, & molesta tussis. Hinc clysterem ex floribus chamæmeli & saccharo Thomæo adplicari jubebam, & soluta per illum alvo memoratæ mixturæ quindecim gutta ex jusculo propinabam; sumtis epulis, lapidum cancrorum, succo citri saturatorum drachmam dimidiam, & posthæc quavis tertia hora, pulvillum exhibebam, qui sic habebat: Recipe lapidum cancrorum citratorum, concharum citratarum ana grana quinque, nitri depurati grana tria, arcani duplicati grana duo, reguli antimonii martialis granum dimidium. M. D. pro dosi. Appetitus erat exiguus; & cum vino Mosellano plus, quam par fuit, usa fuisset, accidit, ut versus vesperam æstu volatico, ardore ruboreque faciei, parium obstructione, & rheumatismo dextri capitis lateris quasi hemisphærico, tussis stipato per sex infestaretur horas, & insequentem noctem somno minus tranquillo transigeret.

Ipsis Julii Kalendis febris iterum invadebat, & præviis ingenti horrore, atque calore, illo per unam, hoc per duas horas durante, copioso sudore solvebatur;

tumque permittebat, ut & cœna cum appetitu, & somno placidissimo frui potuerit. Repetebantur pulveres, novissime nominati cum levamine. Sequenti, qui erat intercalaris, die crebræ vexabant sternutationes, cum narium quadam hæmorrhagia, pulsu existente æquali ac temperato. Subducto per clysterem rursus ventre, largis indulgebat epulis, & licet interdum perquam sana videretur, accedente tamen vespera præter opinionem vultus manufque expallescebat, mox sequebatur ardor cum tussi, & ipsa illustris matrona humorem tenuem salisumque ex capite ad fauces destillare, naribus obstructis, querula enunciabat. Ego metuens, ne die intermedio febris quædam catharralis jungeretur, ad corrigendam scorbuticam humorum diathesin, consensu dicti senioris Medici, bis exhibebam pulverem, ex matris perlarum, lapidum cancrorum citratorum, ana granis octo, antimonii diaphoretici granis quatuor, & reguli antimonii Medicinalis grano uno compositum.

Transacta sub quietiori somno nocte, 5. Nonar. Julii circa undecimam meridianam horam febris impetebat magno horrore; quem vomitus materie mucosæ ac biliosæ tenacissimæ ter repetitus, excipiebat; tum sequebatur æstus vehementior, atque hunc solvebat sudor, accedente iracundia primum interruptus, & novo vomendi conatu turbatus, mox vero iterum largo succedens flumine. Præter dictos pulveres, finito paroxysmo, catharralem defluxionem præcavere tentabam, dato pulvere, qui ex lapidum cancrorum citratorum drachma una cum dimidia, coralliorum rubrorum præparatorum scrupulo uno, antimonii diaphoretici ex regulo parati scrupulo dimidio, reguli antimonii medicinalis granis tribus erat concinnatus, & in sex partes divisus. Somnus minus tranquillius sequebatur, & 4. Nonarum, post fassas ex capite in fauces destillationes, hora pomeridiana tertia subito expallescebat, tum frigore percelleretur, mox æstu urebatur, tandemque sudore ferme disfluebat: adeo, ut suppositam hætenus

catharrhalem febrem, in quotidianam degenerasse adpareret.

Quæ cum ita sint, quatuor potissimum resultant momenta, quorum discussio nem abs Te, Vir Illustris, enixe rogo. Prima enim quæstio est, quibusnam tutis evacuandis faburram ex primis viis eliminare jam liceat? Sal enim Ebshamense, salia, quibus humores scatent, scorbutica adaugere, radix Ipecacuanhæ in tam tenero subjecto, iusto vehementior, pilulæ vero Becherianæ minus sufficientes esse videntur. Quamobrem doceri cupio, anne consultius sit, vomitum, qui sub accessionum initio sponte suboritur, hausto largius tepidiori infuso promovere? Deinceps scire aveau, quibusnam remediis ipsa febris oppugnari queat; & num denique hæcenus usurpata remedia, cum primis ad abortum præcavendum instituta venæsectio, legibus artis responderint?

CONSULTATIO.

Illustris persona, cujus adversa valetudo mecum per litteras communicata est, non modo ex febre intermittente tertiana, eaque omnino duplici, verum etiam impuritate sanguinis, atque feri scorbutica, acri & purpurea male habere videtur. Huic enim succorum acrimoniæ, nervosis potissimum in hærenti partibus, in acceptis ferenda sunt multa symptomata, maximeque tensivi & pressorii in pectore dolores, defluxio rheumatica dextrum capitis latus obsidens, crebra sternutamenta, tussis, ardor narium, & copiosa sudatio. Quamobrem ea medicamina, quæ alias febres intermittentes egregie solantur, veluti sunt salia abstergentia, laxantia, vomitoria, essentia amaræ, & alexipharmacæ, cum spiritu vini paratæ, cortex chinæ, aliaque, in præsentī cum malo purpureo complicata febre, minus salutarem pollicentur opem, imprimis cum illustris femina nimium sensibilis, & ad animi, sanguinisque fortiores commotiones valde prona existat. In tali enim casu recentia re media materiam acrem peccantem

magis exæstuant, & in vehementiorem motum agunt: unde graviora proficiscuntur symptomata, & febres malum morem ac indolem acquirunt.

Quapropter omnino ad convenientiora respiciendum est, quæ inter febris æque ac purpura sufficientem, sed blandam sordium viscidarum & biliosarum ex primis viis evacuationem indicant. Cuncta vero acria & purgantia & emetica, & quæ humorum ebullitionem concitant, cane pejus & angue vitare convenit; atque potius decocta ex manna, tamarindis, corticibus citri vel aurantiorum parata adhibere juvabit. Quod si vero hæc ob ventriculi imbecillitatem haud arriserint; operæ pretium facient pilulæ balsamicæ, ad Stahlii, Becheri, vel meamentem concinnatæ: quarum undecim vel quatuordecim vesperi deglutire, & brevi ante pulverem absorbentem, cum aliquot nitri ac tartari vitriolati granis remixtum assumere expediet. Ejusmodi enim pilulas in purpureis affectibus vim evacuantem sufficienter præstare, docet experientia; & licet etiam haud satis respondeant votis, sumta tamen altero mane ex infuso theiformi mannæ uncia, utique sufficient, bisque singula hebdomade tutissime poterunt usurpari. Neque enim, ut ad alteram quæstionem respondeam, opus erit, vomitum, sub paroxysmo febrili sponte subortum, potu calidiori herbæ Theebois, copiosius hausto, magis promovere: cum potius sordes, in primis regionibus stabulantes, per alvum eliminare conveniat. Et si verum fatear, ad nauseam vomitumque provocandum pura aqua fontana, eaque tepidior magis opportuna mihi videtur, quam quidem infusa calidiora theiformia: quippe quæ metum omnino faciunt, ne, si biliosa salaque ventriculū obsederit faburra, agiliores ac subtiliores impuritatum particule, majori quantitate in sanguineam inde rapiantur massam.

Sufficient itaque vacuandi sine brevi ante commendata præsidia; & deinde, juxta tertie quæstionis tenorem, conjungenda sunt ea, quæ transpirationem,

at-

atque sordium subtiliorum per cutis poros promovere possunt excretionem. Hoc nomine insignem laudem merentur pulveres bezordici fixiores, leniter nitrosi, accinnabarini, qui cum aquis diapnoicis, & syrupo acetositis citri in potio- num redigi queunt formam. Nec levem efficaciam præstabit infusum florum chamomillæ, cum semine fœniculi mane loco potus Theebois sorbillandum; cujus præstans, & utique specifica virtus non modo in purpuraceis, sed & febrilibus morbisprehenditur. Non minus præclaro cum fructu adhibebitur spiritus niri dulcis, aut quod satius est, liquor anodynus mineralis, qui ad quadraginta guttas per intervalla est capiendus. Ceterum diætæ recta potissimum habenda est ratio, & in primis omnis cerevisia pariter ac vinum summo fugiendum studio: quippe qui potus in purpuraceis adfectionibus plane sunt inconvenientes. Eminent præ iis decocta temperata, quale hoc in casu rasura cornu cervi, radice scorzonæræ, succoque citri parari potest. Neque minori industria vitare convenit cibos crudiores, coctique difficiliore, pisces, lacticia, poma, ova, omneque placentarum genus; a quibus præsertim versus imminentes paroxysmos abstinere juvabit. Denique non habeo, quæ circa usurpata hætenus remedia, atque venæsectionem moneam; nisi quod illa ad penitus eradicandum malum minus fuisse sufficientia arbitrer. Verum haud exiguam foveo spem, quin commendatæ jam medicinæ, si rite adhibeantur, operæ facturæ sint pretium.

CASUS CLXXX.

De febre quartana in gravida.

CUM JUDICIO

DE

VENÆSECTIONIS ET CORTICIS
CHINÆ USU.

Fœmina generosa triginta annorum, vitæ motus experti dedita, potuque

parciori semper contenta, tempore matrimonii, quo admodum felici per decem jam perfungitur annos, quatuor infantes, adhuc vivos peperit incolumesque. Et licet a teneris illibatam præ se tulerit sanitatem; tria tamen jam excurrerunt semestria, ex quo male coepit habere. Namque hoc tempore gravativum ardentemque in ventriculi regione dolorem, æstamque volaticum, & delassantem, maxime sumtis persensit epulis. Non raro tantis præcordiorum anxietatibus correpta est, ut animus defecerit; quæ autem, insequuto vomitu, remiserunt. Pressorius quoque dolor circa cordis scrobiculum nonnunquam sæviit, & abhinc ad dorsum excurrit. Et in tali rerum statu gravida facta, prioribus mensibus crebros toleravit vomitus; tertio autem, ex animi adfectibus, corporisque refrigeratione, prævio ingenti frigore, in calorem incidit præternaturalem. Idem paroxysmus aucto rigore circa quartum diem revertebatur; & abhinc vera fiebat quartana, quæ jam tres complevit menses, & adhuc adfligit. Frigus quo cum incipit accessio, per duas ad minimum inhæret horas, æstus per sex vel septem, tum excipit sudor. Ipse paroxysmus magnis præcordiorum anxietatibus stipatur; atque tunc assumpta quævis vomitu rejiciuntur. Diebus a febre vacuis, in conclavi obambulare valet, viribus tamen, ac appetitu defecta; & urina nunquam caret sedimento. Sumsit varii generis medicamina, laxantia, essentias amaras, antifebriles, atque salia; sed febris, licet semel, bisve sileret, mox tamen recruduit & perdurat adhuc contumacissima. Quæ cum metu abortus terreat, tuum, Vir excellentissime, pro ea debellanda petimus consilium, & num consultum sit venam in pede secare, doceri cupimus.

RESPONSUM MEDICINALE.

QUæ mihi perscripta sunt de febre quartana, Matronam generosam gravidam per tres jam adfligente menses; sedulo mecum perpendi, atque

volutavi. Et si præsertim illa considerata vero incommoda, quibuscum ante gestationis tempus confictata fuit; ea a spasmo & hinc suborta inflatione ventriculi suam traxisse originem facile pervideo. Namque tali spasmo utrumque orificiorum, quæ ventriculo terminos ponunt, constringitur; hinc vapores flatulenti, ab alimentorum fermentatione enati, suo potiri nequeunt exitu, qui distendentes ventriculum, nerveasque illius partes, anxietates præcordiorum, doloremque in scrobiculo cordis gravativum pariunt; & constrictionem harum partium efficientes, ad humorum majorem versus caput raptum, indeque pendentem æstum disponunt volaticum. Ejusmodi cardialgici spasmi familiares sunt foeminis plethoricis, in quibus ob difficiliorem sanguinis per hepar, quod totum vasculolum est, transitum, cruor stagnat, inque vasis ventriculi præcipue subsistit. Præ reliquis autem hisce molestiis opportuna sunt illæ, quibus menstrua fluunt inordinata, vel sanguinis missiones insuper habentur, vel sanguis nimis spissus & viscidus existit, qualis in nostra etiam ægrotante ob parcum potum, vitæque sedentariam judicandus est.

Et iisdem causis debetur febris quartana: quæ meo quidem arbitrio plerumque a difficiliore sanguinis per viscera imi ventris, maxime hepar ac lienem circuitu suos mutuatur natales. Quando enim humores per vasa a portarum vena producta tardius circulantur; primum omnium in mesenterio, ventriculo, ac toto intestinorum canale stagnant. Hinc in locum liquoris subtilioris, fermentativi ac digestorii secernitur serum impurum, digerendis penitus alimentis minus idoneum: unde generantur acidæ, viscidæque cruditates, quæ cum massa sanguinea per totum abripiuntur corpus, adque sensibiles medullæ spinalis tunicas delatæ, spasmos motusque producant febriles. Quum vero graviditatis tempore menstrua excretio sit cohibita; facile patet, quæ ratione humores in abdomine cumulati, per viscera tardius progrediantur, sicque dicta ratione in-

ducendis viam pandant febribus:

Quarum si perpendamus curationem, maximeque perscrutemur, num eo sine venæsectiones sint profutura? non omnino negandum, quin egregium inde liceat expectare emolumentum, si extra paroxysmum, detractis sex cruoris unciiis, instituuntur. Multa enim mihi innotuerunt exempla, ubi diuturnæ febres quartanæ, tusa in pede vena, protinus conquieverunt, utique si convenientes medicinae fuerint conjunctæ. In more quoque positum mihi est, gravidis, si cruor in abdominis visceribus stagnaverit, ex pedum venis sanguinem detrahere; licet vulgaris opinio id vetet maxime. Neque ideo statuerem, ac si venæsectio tam in gravidis, quam in aliis personis, ad morbos præservandos semper, atque generatim in pede sit celebranda. Quandocunque enim a congestionibus humorum circa caput pectusque morbola propullularunt symptomata; parum certe venarum in pedibus, quorum plerumque frigidi, spasmoque contracti observantur, incisio feret adjumenti. Atque his in casibus magis proficiet sanguinis e brachio facta detractio; quemadmodum in ægritudinibus a terrore, & hinc pendente humorum ad superiora congestionem productis, plus simplici vice observavi. Neque porro venæsectiones in pede commendare soleo, si venis excellentioribus, & sanguine fere privatis existentibus, spasmodicæ affectiones magis a nervorum debilitate, aut acri subtilique humore, tunicis nervosis insidente, quam a nimia humorum mole originem traxerunt: non enim raro mihi adnotare licuit, quod factam in hisce adfectibus sanguinis missionem, major spasmodorum exceperit vehementia. Et denique generatim sciendum est, in ipsis morborum paroxysmis, non nisi cum summo periculi metu, detrahendum e venis esse cruorem. Contra vero, ubi sanguis nimis, spissus, viscidusque præsto est, & in imi ventris visceribus potissimum stagnat, venæque pedum insigniter fartæ sunt; harum incisio permagnum pollicetur fructum; neque ideo quicquam est, quod ab

ab illa in nostra ægrotante administranda nos detertere queat.

His autem præmissis, eo dirigenda est omnis intentio, ut molestam febrem percuremus, atque sic abortus metum discutiamus. Quamobrem hortor primum, ut cuncta calidiora, sanguinemque exsurgentia medicamina, & præsertim essentia, cum spirituoso paratæ menstruo, sedulo fugiantur, quoniam anxietates, inquietudinem & æstus febrilem magis exacerbant; sed potius eo respiciatur, ut spasmodicæ ventriculi distentiones, quas adhuc præsentēs crebri testantur vomitus, decenter leniantur, atque consopiantur. Et hoc fine, experientia doctus, commendo liquorem meum anodyno-mineralem, cujus sex partes, cum una balsami mei vitæ, sine ambra moschoque parati commiscere decet. Hoc remediigenus mane pariter, ac vesperi, nec non tribus ante febris invasionem horis exhibere; tumque protinus infusum theiforme, ex floribus chamemæli, summitatibus millefolii, semineque fœniculi confectum, intra lectum sorbere, & blandam inde diaphoresin expectare juvabit. Idem balsamum, paullo tepesactum, chartæque bibulæ infusum, epigastricæ regioni applicandum, impositis desuper linteis calidis, maximopere suadeo. Nec præterea quicquam commendo, expectaturus, quid hæc remedia tulerint adjuvamenti.

Relatio.

TUsa quoque ex meo præscripto, tempore a febre vacuo, in pede est vena, eo effectu, ut febriles accessiones statim conquieverint; & usurpato subinde liquore anodyno, per quatuor vices, cum egregio adflicta levamine, cessaverint. Verum enimvero, cum superatum omnem recidivæ metum arbitrata, itinere quodam sub gelidissimo cœlo perfuncta, cibisque minus salubribus usa esset: rediit malum, utut priori mitius. Ego iterum consultus, vesperi novem balsamicarum, quæ meæ sunt compositionis, pilularum, mane salis aperitivi

drachmam, ut sumeret, imperavi. His per aliquod tempus adhibitis, effectuarium ordinavi, ter quotidie capiendum, quod corticem chinæ, pulverem florum chamomillæ, atque Roob Sambuci habebat; & hoc per sex usurpatum dies penitus fugavit febrem. Qua profligata, iterum quavis vespera novem dictarum pilularum, mane drachmam diutiam salis aperitivi, & hora pomeridiana quinta octoginta guttas Elixirii mei visceralis propinavi, eo effectu, ut prorsus sileret febris, & generosa mulier felici subinde fungeretur partu.

Non hoc loco erit alienum commemorare, magnum esse Medicorum errorem, si corticem chinæ foro medico prorsus relegaturi, generatim eum pro veneno habent. Quamvis enim minime negaverim, quin improvidus ipsius usus, magna sapius sanitatis detrimenta, & noxiam ad morbos chronicos dispositionem infert; attamen non paucis quoque exemplis habeo comprobatum, quod recto istius corticis usu nihil ad extirpandos, qui refractarii sunt, febriles affectus sit efficacius. Ille enim, præmissis congruis & evacuantibus, & alterantibus, non solus, sed cum antispasmodicis & diaphoreticis mixtus, diebus a febre vacuis propinandus est; & consopita sic febre, remediis incidentibus, evacuantibus, stomachicis, & quæ corpus in debita conservant transpiratione, per aliquod adhuc tempus insistendum. Consvævi igitur hunc corticem heroicis accensere remediis; quibus provide adhibitis felicissimus succedit effectus, incongrue vero usurpatis, accedit irreparabile damnum. Quamobrem in usum vocatarum hoc medicinæ genus, non modo rationalem pathologiam, verum quoque therapiam, & medicaminum operandi modum probe callere oportet; & satius utique est, ut qui hac scientia instructus non est, cortici huic plane supersedeat, solisque temperantibus, diaphoreticis, ac diluentibus pugnet, ac reliquum naturæ committat negotium.

CASUS CLXXXI.

De febre biliosa intermittente.

QUum per mensem Majum Juniumque currentis anni mensem frigida, humida, & pluviosa. tempestas terris incumberet; accidit, ut sequentibus Julio & Augusto mensibus febres biliosæ intermittentes tam simplices, quam cum continua complicatæ, nec non tertianæ duplices, admodum incertæ popularem ederent stragem. Ex reliquis vero, qui meæ se mandarunt curæ, ægrotantibus, erat mulier quædam generosa, sex ultra triginta annorum, temperamentum sanguineo-cholerici, obesa, succorum plena, animique sensibiliore, & ad iracundiam prona. Hæc sub finem mensis Julii circa vespertinum ingenti rigore prehendebatur, quem per aliquot horas durantem vehemens excipiebat æstus. Et hæc accessio per primam septimanam alternis invadebat diebus, deinceps anticipabat, atque tum intra nycthemeron bis incidebat. Paulo post magis continuæ speciem referebat; siquidem uno die asperior erat paroxysmus, altero levior, neque calor præternaturalis cum paullo celeriori pulsu unquam remittebat. Cæterum hæc exhibebat symptomata. Per tres priores hebdomades molestæ vexabant vomitiones, die præsertim febrili, qua non tantum assumpta quævis, sed & saburram biliosam viridem, mucosamque rejiciebat, atque non raro vanis, laboriosisque conatibus, cum alvi obstructione adhibebatur. Quarta septimana vomitibus jungebatur alvi fluxus, fæces reddens viridescens, & vix ægram in cubili conquirere permittens, & hunc sequenti hebdomade tanta excipiebat obstructio, ut ope pilularum balsamicarum referari debuerit. Præterea ipsi paroxysmi tanta spirandi angustia erant supati, ut suffocari videretur; jungebatur insignis corporis languor, ac maxima inquietudo; ut vix in lecto potuerit contineri. Non minus vehementes & capitis & dorsû dolores multam figebant

crucem; noctesque sine somno, at bene multis sudoribus molestæ transigebantur. Urina mingebatur parcissima & rubicunda cum sedimento. Pulsos, accedente paroxysmo, ferebatur inæqualis, varius, celerior, & quandoque intermittens. Potus etiam ad extinguendam sitim assumpti vomitu statim reddebantur; & constrictus quasi videbatur ventriculus.

Vocatus Medicus nihil utique omiserat, quod ejusmodi febribus plerumque solet opponi; dederat enim salia digestiva, absorbentibus, oculisque cancerum citratis nupta, nec non leniora vomitoria; sed febris cum recensitis symptomatibus contumax inhærebat. Potabant etiam, rem esse conclamatam, & metandem in auxilium accersebant. Ego perscrutatus, affectum hunc febrilem ab excandescencia gravi ortum fuisse, eademque adhuc foveri, & magnam subesse generis nervosi debilitatem; primam curandi intentionem ad compellendas & vomitiones & alvi fluxiones direxi; quum facile perviderem, hac excretionum vehementia perdurante, nec data remedia felici potiri effectû, nec generosos ad sanguinem deduci posse succos, viarium instauratores. Jam vero in questionem veniebat, quænam medicamina ad sistendum hunc ventriculi motum, nervosumque genus roborandum, tuto possent adhiberi? Neque enim opiata, leniter adstringentia, martialia, & calidiora stomachica, interne pariter ac externe usurpata votis fecissent satis; & multiplex potius experientia docet, sedatas ope horum medicaminum vomitiones, insignes cardialgicas post se trahere anxietates, quæ sumtis vel cibo, vel potu, vel medicinis, mirum in modum invalescere, nec prius mitigari solent, quam rejectis denuo omnibus. Quamobrem, exploratis jam egregius, quas in compellendis spasmodicis affectionibus liquor mens anodyno-mineralis possidet virtutibus, eundem in nostro casu adhibendum suasi, si ejus uncia dimidia cum tribus olei caryophyllorum, & sex olei cinnamomi guttis fuerit remixta. Atque hoc remedium ad viginti guttas singula quæ

quatuor horis ex aqua cerasorum nigrorum propinavi; & externe, finita accessione, balsamum vitæ, ambramofchoque destitutum cum linteis ad ventriculi & abdominis regionem adplicari iussi. Unde factum est, ut intra nycthemeron vomitus conquiescerent, & ægra potus atque iuscula absque incommodo retinere potuerit. Nihilo tamen minus ad confirmandam hanc excretionum vehementiorum quietem, dicta remedia, licet parcius, continuanda curavi; pro potu vero aquam cerasorum nigrorum, & decocta ex rasura cornu cervi, radice scorzonæræ, succo citri, & aliquot olei de cedro guttis confecto ordinavi.

Sic sedatis, quæ reliquis molestiora videbantur, symptomatibus, restabant adhuc calor præternaturalis, magna lassitudo, pulsus inæqualis ac intermittens, continuæ vigiliæ, & præterea crebri horrores, cum subsequente æstu incidebant, metumque injiciebant, ne febris viscerum inflammatoria, tanquam anguis sub herba lateret. Neque vero minus, multa perspectum habebam experientia, febres ejusmodi epidemicas, ac incertas, in subiectis omnino sensibilibioribus, & ad irregulares nervosi generis motiones proclivibus, gravia exhibere symptomata, quæ periculi quidem terrere videntur metu, re autem vera, non adeo infaustum ominantur exitum, cum primis, si convenientibus oppugnentur medicinis. Quum itaque mea sententia febres referri mereantur ad adfectus generis nervosi, & febriles motus nihil sint aliud, quam universales systematis vasculosi nervosque spasmi: confutissimum fore putavi, nervinis ac roborantibus uti medicinis, quæ roborando membranaceas nervosque partes, eandem nimiam ad motus spasmodicos proclivitatem debellare valent. Quo quidem nomine in omnibus, quæ agris quæta aliqua tempora, ac intermissiones præstant, febribus, exceptis continuis, & inflammatoriis, post purgatas primas ofscinas, & rite adjutas excretiones, hoc electuarium probatissimæ fidei, ac excellentissimæ virtutis deprehendi: Recipe roob sambuci unciam unam cum dimidia,

pulveris chinæ drachmas sex, pulveris florum chamomillæ drachmas duas, extracti centaurii minoris drachmam unam, pulveris caryophyllorum scrupulos duos, julepi rosarum uncias duas. M.F. Electuarium, quod in quovis accessionum intervallo quater, pondere drachmæ unius, interposito nonnunquam pulveris digestivo-nitrosi usu, exhiberi potest. Genus certe hoc remedii tantæ est efficacis, ut nisi inflammatorii, vel hectici quidpiam delitescat, per quatuor dumtaxat dies usurpatum, pleraque insigniter sopiat symptomata: æstus enim remittere, pulsus æqualis fieri, appetitus cum viribus instaurari, urina copiosior, ac naturali similis reddi, ac denique ipsi febriles paroxysmi sensim conquiescere observantur. Idcirco idem remedium in nostra ægrotante usurpavi, divinaque favente gratia obtinui, ut inde cuncta silerent incommoda, neque quidpiam molestiæ præter ventriculi inflationem, summis potissimum epulis infestam, æstum volaticum, lassitudinem, ac sudores nocturnos restaret.

Quas adfectiones, cum ex ventriculi debilitate, indeque pendente digestionis vitio suam traxisse originem, facile cognoscerem; omni studio in id fore incumbendum putavi, ut lenta febris præcaveretur. Quamobrem in more mihi est positum, ut sopitis post nervinorum & roborantium usum, febrilibus paroxysmis, vim digestivam ventriculi restaurare, omnesque evacuationes promovere annitar. Hoc sine alternis vespertis pilulas meas balsamicas, alteroque mane vel drachmam salis Sedlicensis, vel drachmam dimidiam salis mei aperitivi exhibere soleo; ut tali nimirum ratione cruditates ac impuritates humorum ab æstu febrili relinque, blande, tamen sufficienter eliminentur. Et denique moderatam frequentemque corporis exercitationem, atque Elixirii mei visceralis ante prandium usum commendare suevi. Hæc igitur in nostra etiam ægrotante, summo cum fructu, & perfecta febris sublatione, adhibui.

C A S U S CLXXXII.

*De febre lenta ex male curata
tertiana.*

VIr viginti sex annorum, sanguineæ temperaturæ, crebris oculorum congestionibus atque rubore in pueritia, nec non multis doloribus capitis discruciat, deinceps vero nimis lucubrationibus, victusque inordinato generi deditus, elapsa proxime æstate, cum intermittentes febres popularem ederent stragem, & ipse sub cœlo fervidissimo inter caniculares dies, & perversa diætâ, varii perfungeretur itineribus, eundem incidit morbum. Per aliquot enim dies atroci capitis dolore, ciborum fastidio, atque de lassante corporis torpore adfectus, vero febrili prehendebatur paroxysmo. Accitus quidam celebris Medicus, dato laxante pulvere, ut suæ valetudini nihil timeret, sed in publicum prodiret, ægrum persuadebat: unde hic febrili adhuc die, finita accessione, amicorum consortium frequentabat, & inter vini pocula, tutus ibidem degebat. Domum reversus, magna exardescens iracundia, protinus magno calore, capitisque dolore corripiebatur; qui per noctem, sequentemque totam diem continuatus, tertia in verum intermittens febris paroxysmum, multis vomitionibus stipatum definebat. Absente Medico priori, alter vocabatur; qui præter varia remedium genera, quavis intercalari die vel purgantem, vel etiam emeticum propinabat pulverem, licet vir adfectus sub singula vomitione sponte vomeret, viribusque defectus esset. Transactis septem circuitibus, dabatur ipsi electuarium, cum cortice chinæ permixtum, quod larga quantitate ex vino Hispanico capiebat, eo effectum, ut febris conquiesceret. Verum non multo post, institutis quibusdam itineribus, recidebat; & oppugnata rursus purgantibus, sudoriferis, dictoque electuario, post quatuor paroxysmos denuo remittebat. Incerta tamen erat valetudo, siquidem febrile incendium, nunquam a vomitibus

vacuum, utut bis ope corticis Peruviani extingueretur, bis tamen urere rursus coepit, & demum caninam veluti appetentiam comitem est sortitum. Quamobrem ad priorem refugiebat Medicum, & sumtis ex ejus præscripto quibusdam pulveribus, ac observata recta vivendi ratione, brevi tempore plane convalescere videbatur.

Interim cum ob diuturnam ægritudinem, sanguinis missiones, quas antea quotannis bis terve celebrare sueverat, per integrum neglectui habuisset annum; stillabat primum ex naribus cruor, deinceps autem, cessante eo profluvio, cedematosa totius fere corporis intumescencia, ingenti capitis dolore, artuum torpore, & ciborum fastidio male habebatur. Credebat sibi venæsectione consultum iri, quam etiam pronuper, non obstante medicorum dissensu, detractis octo uncis, instituendam curavit. Abhinc ad meliorem quidem sanitatem inclinare videtur, & tumor cedematofus evanescit; neque tamen ad hanc usque diem crebris humorum ebullitionibus, capitis quadam temulentia & veluti oblivione nunquam non stipatis molestatur. Præterea sæpius horror, cum aestu subsequente incidit, maxime ab epulis: junguntur corporis languores, gravia ac terroris plena insomnia, & insolitæ præcordiorum sub somno anxietates. Quibus malis pressus, tuum, vir Illustris, expetit consilium.

Epicrisis cum consilio.

Proposita morbi enarratio aliquot præclaras observationes, iis potissimum, qui in artis operibus versantur, apprimè utiles, ac proficuas nobis suppeditat:

1) Satis aperte ac luculenter ostendit, quam leve & anceps auxilium ferant evacuantia, eaque validiora, ut fere sunt emetica & purgantia, in expugnandis intermittentibus, quæ populares habent circuitus, & quam parum impediant, quo minus febres hæ præcipiti, & festi-

nato

nato adstringentium usu cohibita, iterum iterumque revertantur. Quod nemini mirum videri potest, qui harum febrium causam non tam in noxia humorum quantitate, quam potius in prava illorum temperie & mixtura querendam esse intelligit. Quemadmodum enim omnes morbi, qui populariter grassantur, ita etiam hujus notæ febres ortum ac natales suos referunt ad perversam aeris & tempestatum constitutionem, qua excretio sordium, quæ per cutem diffilari solent, mirifice perturbatur. Intercepta autem liberior harum sordium evaporatione subtilem acrimoniam inducit humoribus, quam utique hisce in febribus magis, quam nocentem copiam, accusandam esse arbitramur. Unde in proclivi est judicare, ea remedia, quæ horum acrimoniam demulcent, ac temperant, quæ tonum cuti restitunt, ac denique cutaneam sordium diffusionem promonent, his in morbis plus ferre adjumenti, quam alia, quæ vi quadam & vehementia copiam humorum tam per os, quam per alvum evacuant.

2) Hac observatione evertitur vulgaris illa, multorumque consensu roborata opinio, chinam chinæ in curatione intermittentium valde utilem esse, planeque innoxiam, si remedia, ut vocant, universalia illi præmissa fuerint. Nullum enim ex his in præsentia casu prætermisum est, nec tamen consociata eorum virtus tantum valuit, ut iis præpedita esset toties repetita febris accessio. Nec vero hic diffiteri oportet, hujus generis remediis locum aliquem esse tribuendum, quando exuberans impurorum humorum copia evacuationem sui imperat. Tunc sane cum bonis agri rebus instituitur affluentium impuritatum expurgatio, quoniam verendum est, ne intus retentæ sordes, & inquinamenta humorum, longius trahant febrientes, omnemque adstringentium usum suspectum reddant.

3) Commemorata medendi ratio, planum ac testatum facit, quantæ in febribus calamitati sint improvide, & parum opportune data emetica: quorum vis tantam ventriculo inducit debilitatem,

ut sub quolibet febris accessu se offerat vomitio, aut certe ingens ad eam proclivitas.

4) Insigni est documento, febrium relictus peioris esse indolis & majori symptomatum vehementia stipari, quam primas earum accessiones, unde etiam longe aliam medendi rationem, quam qua medicus in præsentia casu usus est, desiderant, quæ si negligitur, facile febris ægrum repetit, novoque insultu eum excruciat.

5) Perspicimus inde, intermittentes maturius, quam earum causa penitus evicta & superata sit, cohibitas, si non recidivas pariant, graviora tamen relinquere symptomata. Hinc enim coarctantur lentus calor, totius corporis debilitas, artuum languor, & intumescencia, appetitus prostratio, somni turbulentia, spasmi & anxietates præcordiorum, quibus etiam in subjectis, quæ hæmorrhagiis adseverunt, graves & acerbi dolores subinde solent associari. Quod curationem harum febrium attinet, ea in præsentia ægro hunc in modum est instituenda. Primo dispicienda, ut abdominis viscerum infarctus resolvatur: deinde oportet viscidam & biliosam primæ regionis colluviem clementer educere, ac denique ventriculi, omniumque viscerum tonum corroborare. Huic scopo ea, quæ sequuntur, accommodata arbitramur.

1) Recipe terræ foliatæ tartari arcani duplicati, nitri purificati, salis ammoniaci ana drachmam unam, lapidum canerorum drachmas duas, misce, fiat pulvis, de quo drachma dimidia singulis diebus mane, & circa quintam pomeridianam cum sufficiente vehiculo sumenda est.

2) Recipe extracti cardui benedicti drachmas duas, succini, myrrhæ electæ, extracti rhabarbari ana scrupulos duos, extracti agarici, florum salis ammoniaci martialium ana scrupulum unum, M. F. pilulæ ex scrupulo uno numero quindecim, quæ alternis diebus circa lecti introitum devorari debent.

3) Recipe herbæ veronicæ, melissæ, herbæ Thee ana manipulum unum, corticum

ticum aurantium recentem exsiccatum drachmam unam semis. M. F. species, irrorentur guttis quadraginta olei tartari per deliquium, & fiat infusum omni mane cum aqua calida hauriendum.

4) Recipe Elixirii stomachici Michaelis, essentia gentianæ rubræ ana unciam semis, extracti corticis chinæ drachmam unam, olei ligni sassafras, olei caryophyllorum ana guttas quatuor: quod medicamentum stomachicum inter cibos cum cerevisia usurpari potest.

C A S U S CLXXXIII.

*De febre lenta cum cachexia succedente male curationi febris intermit-
tentis.*

Non infimæ dignitatis vir, quinquaginta, & quod excurrit annorum, temperamenti sanguineo-phlegmatici, & habitioris corporis, nec non hæmorrhoidum fluori obnoxius, ætate novissime elapsa, in qua ob summum solis fervorem, & insignem siccitatem, dysenteria pariter, ac febres quotidianæ mali moris populariter grassabantur, in copiosum incidit alvi profluvium. Brevi ante curam, quam avenaceam vulgo *die Daber* cur vocant, adhibuerat, sub qua & corpus inconsiderate frigori exposuerat, & diætæ, quam nunquam rite observavit, erroribus indulserat, cibosque salitos, fumo induratos, aliosque crudiores largius comederat, & potuum nimiam ingesserat quantitatem. Fluor hic alvinus per sex circiter inhærebat dies, atque tum a Medico, ne forsan nimis debilitaretur æger, theriacalibus & constringentibus sistebatur. Vix autem octo inde effluerunt dies, cum febre quotidiana, tunc temporis epidemica, magisque continua prehenderetur, quamvis enim vespertino tempore febrilis invaderet accessio, & mane demum sudore finiretur; pulsum tamen frequentia, lotii perpetua rubedo, & visum in eo nunquam non sedimentum ostendebant, virum spectatissimum ad apyrexiam haud redire. Consultus denuo medicus, hunc

affectum, nec evacuantibus, nec aperientibus præmissis, protinus chinato oppugnavit electuario; quod æger aliquot librarum pondere, absque ullo levamine, majorique potius damno, devoravit. Neque enim cohiberi potuerunt accessiones, tantum aberat, ut, licet ætus mitior esse, & horror evanuisse videretur, quemvis tamen paroxysmum narium & extremorum perfrigeratio antecederet, pulsusque semper debilior, celeriorque esset, cum summa virium jactura. Alvus insuper sub toto morbi decursu contumaciter adstricta erat, nec nisi laxante, vel clystere sollicitata, respondebat; urina crassa atque rubicunda, copiosum deponebat sedimentum; sitis vix notabilis observabatur, & somnus tantum non omnis eripiebatur. Ipsi quoque paroxysmi per magnis anxietatibus cardialgicis stipati, alternisque potissimum diebus acerbiores erant, & parciores sudationes habebant pedissequas.

Et hoc in rerum statu, lecto nunquam non affixus, bene multos miser transegerat menses; tandemque meum flagitabat consilium. Quum itaque percepissem, tantam corticis Peruviani molem assumptam fuisse: ordinabam pilulas balsamicas Hoffmanni, ejusdem sal aperitivum, pulveri bezoardico nuptum, infusa theiformia, liquorem anodyno-mineralem, cum Elixirio viscerali maritatum, & essentias amaras, arcano tartari remixtas. Inde redibat quidem cum viribus ciborum aliqualis adpetentia; at insistebat calor gliscens, urina manebat turbida, & missis laxantibus, salibus aperitivis, aut clysteribus, alvus clausa, ac abdomen flatibus distentum molestabat. Quamobrem ad superandam febris contumaciam sale ammoniaco depurato tamquam efficaciori aperiente, & a Muysio celebri medicorum insigniter commendato uti, illudque pondere dimidiæ drachmæ bis quotidie propinare cœpi. Neque tamen minus calor ille lentus, cum pulsum frequentia ac debilitate rebellis inhærebat, licet accessuum vis paululum fracta videretur.

His ergo remediis per sex hebdomades
n-

incasum adhibitis, tentavi virtutem pulverum, ex cortice chinæ, cascarillæ, nitro, arcano duplicato, & oleo caryophyllorum confectorum, eosque ter quotidie per quatuor successive dedi dies. Hinc urina minus rubicunda, & pariori sedimento prædita adparebat, nec ulla ferme paroxysmorum remanebant vestigia. Verum circa horum tempus, arteriæ movebantur justo celerius; præcordiales angustia invalescebant, & accedebat tensivus dolor, ac quædam quasi rigiditas tibiæ, crurumque, ut nec stare, nec rite ambulare potuerit. Missis igitur istis pulveribus, usurpavi liquorem bezoardicum anodyno nuptum, sub epulis essentiam gentianæ dedi, & mane solum vaporosum ex herbis appropriatis, abdomini admittendum curavi. Sed nec his ambulandi potentia, nec reliqua valitudo restitui potuit: usus interno potius calore, adpetituque plane defectus, sensim contabuit, & vultus expalescere cepit: Urina satis copiosa cum sedimento imgebatur, & cum aliquando melius habere visus, in conclavi obambulare moliretur, ob nimiam pedum imbecillitatem in terram lapsus, tantoque simul terrore perculsus est, ut abhinc pedibus inniti prorsus nequiverit, nec semet erigere potuerit.

His per sex menses pressus incommotus, incepit denuo cruorem, cujus excretio hæcenus siluerat, per hæmorrhoidales effundere; ac subinde insignem salivæ, atque tantam ex ore rejicere quantitatem, ut præ nimia fluxione somnus oculis eriperetur. Cruentum ex ano profusum crebrius infestavit, omnesque penitus prostravit vires, & si vel vini, vel potus spirituosus quidpiam assumeret, vel etiam ad roborandam partium inferiorum infirmitatem, dorsum unguento martiato, oleis nervinis remixto inungendam curaret, protinus copiosorem cruoris sensit effluxum. Neque vero ullam circa hypochondria, aut in abdomine duritiem, vel tensionem adnotare licuit præternaturalem; & quod notatu dignum erat, cibos crudos crassosque, quibus adsueverat, cum adpetitu comedere, & sine ulla mo-

lestia concoquere potuit; licet molliorum, maxime carniū summo urgeretur fastidio. Interim salivæ fluxus, lentusque calor cum virium debilitate assidue perseverabant, eo magis, cum ob hæmorrhoidalem fluxum per aliquod tempus ab omnibus & Medicis & medicaminibus abstineret. Tandem ad hunc compescendum usus est tinctura martis Ludovici, cum essentia amara, & aliquot balsami vitæ guttis maritata: unde & cruenta, & salivalis excretio conquieverunt.

Verum paullo post continuis agitari virgiliis, mentis usu destitui, raptibusque furibundis vexari cœpit. Quare omisso dicto remedii genere, clysteres ano infundebantur. Hinc in altum soporem, per viginti horas durantem, incidit, a quo expergefactus, rationis integritatem simul & semel recuperavit: insuper hæmorrhoidalis, utur parior, rediit excretio, cum reliquis symptomatibus. Horum itaque medelam anxius cupit, & præsertim scire gestit, num usus thermarum Carolinarum, aut acidularum Wisbadensium ipsi sit profuturus.

CONSULTATIO.

Affectus præter naturam, quocumque spectatissimus per tria conficiatur semestria, meo arbitrio non alius est, quam cachecticus, cum lenta febre junctus, ex viscerum abdominis, maxime lienis atque hepatis oppletionem ac obstructionem suam trahens originem. Cujus ergo causa, quam magis in ipsa viscerum substantia, quam fluidis partibus sit radicata, omnes perit admiratio, quod nullis hæcenus remediis obsecundaverit, sed eo usque inherescat. Generatim enim est sciendum, omnes morbos ex viscerum labe, eorumque vel obstructione, vel nimia relaxatione propulantes, maxime diuturnos esse, neque parum & medentis & ægroti patientiam exercere suevisse. Et si altiores jam radices egerit malum, spes perfectæ curationis certe est in angustio; nec quicquam Medico superest, quam ut recta vivendi ratione, &

convenientibus medicinis vitam adhuc protrahere annitatur. Quæ practica atque prognostica regula in omnibus hypochondriacis, cachecticis & scorbuticis affectibus, iisque inveteratis memori tenenda est mente.

Jam vero non pauca sunt momenta, quæ testatum faciunt, præsentem, cujus causa consultus sum, morbum altas in imi ventris visceribus egisse radices. Hujus rei primum fluor hæmorrhoidalis, quibus a multis annis obnoxius fuit æger, præbet argumentum. Quum enim hoc profluvium, licet sit criticum ac salutare, semper nimiam humorum molem, ac difficiliorem per abdominis vasculas partes circuitum significat: tanto magis, si symptomaticum, nimium, ac inordinatum fuerit, vitium viscerum abdominis, vel nimis relaxatorum, vel obstructorum, & hinc præpeditam per ea sanguinis circulationem indicabit. Cumprimis hic fluxus fieri solet, si vascula sanguifera, quæ hepar vel lienem transeunt, fuerint obstructa: sic enim humores majori copia ad vasa mesaraica vel hæmorrhoidalia regurgitant, ea distendunt, & data levissima vel interna vel externa causa, ex iis vi quadam erumpunt: unde constans docuit experientia, fluxus hæmorrhoidalis nimis causam, vel in liene vel hepate obstructo, tantum non semper residere.

Deinceps retardatum cruoris per abdomen in nostro agrotante cursum, testatur nimis saliva fluxus. Hoc enim incommodum a diuturniori sanguineis stagnatione suos mutuatur natales. Nam sub ea mora fluxilior ac serosa sanguinis portio a reliqua crassiori secedit, & vel in lymphatica vasa atque tubulosam porosamque corporis substantiam effunditur; vel ad vasa lymphatica excretoria, qualia sunt salivales ductus, majori copia rapitur. Priori in casu tumores oriuntur œdematosi; posteriori copiosior fit saliva sputatio, quæ licet sit molesta, eo tamen respectu, quo œdemata antevertit, salutaris, ac veluti critica dici meretur.

Et si corporis habitum, quo noster pollet, spongiosum, flaccidum, vasis copiosis, exilibus tamen refertum consideremus; in eo ipso dispositionem ac miram aptitudinem ad concipiendam viscerum labem deprehendemus. Quum enim in ejusmodi corporibus cursum humorum per exilia vascula sit difficilior, & nimia eorundem moles partium solidarum, atque motricium robur mirifice debilitat: facile patet ratio, cur ea ad sanguinis excretiones, morbos chronicos, præsertim œdematosos præ aliis inclinent. Accedit in nostro agrotante perversa vivendi, cui indulgit, ratio: dum enim cibis multis, iisque coctu difficilibus, crudis, salitis usus fuit, & vitam sine motu desudem egit, non abundantiam solum, sed etiam crassitiam ac spissitudinem humorum sibi met contraxit, quo illi ad progressum per minimos tubulos ineptiores, & ad inducendam obstructionem magis idonei fuerunt reddituri.

Et si verum fatear, perversæ affectionum, quibus infestatus fuit, curationes insigne ad viscerum obstructiones inducendas contulerunt momentum. Namque primum magnam meretur censuram, quod alvi fluxus, qui a ventriculi per potum avenaceum antea debilitati refrigeratione originem traxit, crudis adstringentibus fuerit cohibitus. Neque etiam perversa febris tractatio excusari potest. Quemadmodum enim ejusmodi febres generatim, maxime si convenientibus oppugnentur, vel potius secundentur medicinis, in referendis viscerum infarctibus, atque resolvendis humorum coagululis, mirificam, suffragante experientia, præstare solent virtutem: ita cum primis in nostro casu accedens ille febrilis motus, non alium quam salutarem habuit finem. Idcirco absurdissimum utique fuit, illum absque præmissis aperientibus, solventibus, diluentibus, & evacuantibus, dato protinus electuario chinato suppressisse. Quamvis enim illud electuarium ob corticem chinæ, cum corrigentibus & diaphoreticis maritatum, reliquis, quæ febribus opponi solent, specificis præferri me-

reatur, & convenienti tempore ac ordine usurpatum præclaram ferre deprehendatur opem: attamen in hoc casu, qui materiæ noxiæ præparationem ac evacuationem indicavit, non nisi magno potuit esse damno. Cum primis scire licet, eas intermittentes febres, quæ corpora spongiosa, sanguinis succorumque plena, & fluori hæmorrhoidali obnoxia infestant, cautissime, & levi manu oppugnandas, nec nisi, evacuata omni materiæ febrilis colluvie, ad spæcifica, & motus febriles cohibentia descendendum esse medicamina; quoniam ex his præposere datis, cachectici & hydropici sequi solent affectus. Et sæpissime adnotare mihi licuit, quod post febres male feriatibus cohibitas, in scæminis menstruorum, in viris hæmorrhoidum tantæ exceperint suppressiones, quæ per totum vitæ tempus referari nequiverint, & obeam causam perpetuis miseros exposuerunt ægritudinum calamitatibus.

Quæ cum ita sint, nulla ratione mirandum est, quod adhibita hæctenus efficacissima remedia, nullum tulerint levamen. Ubi enim viscerum quædam præsto est labes, vel nulla, vel minimum ægerrima locum habet medicatio. Et distæ quidem viscerum obstructioni lontica, quæ ægrotantem per tantum temporis tractum male habuerunt, symptomata debentur, qualia sunt virium insignis prostratio, vultus livor, ac pallor, carnosæ substantiæ consumtio, mala ventriculi digestio, oris siccitas, lentus calor, & pulsus languidi celeresque. Ad hæc, cum præsertim hepar obstructum, & ideo sanguinis difficilior per illud regressus, & inde producta in vasis intestini coli ac hæmorrhoidalibus stagnatio, præsto videatur esse; facile adparet ratio, cur ægrotus noster nimio jam hæmorrhoidum fluore laboraret, eumque vel vino, vel etiam calidioribus medicinis sumtis, vel liniendo nervino lumbis applicato, largiorem experiatur. Neque etiam obscura est ratio, quare cohibitum per balsamicam & adstringentem medicinam, hæ-

Hoffm. Consult. Med.

morrhoidalem pariter ac salivalem fluxum, mentis quædam exceperit abalienatio: dum enim retentus tali ratione cruor, & majori copia cumulatus, imi ventris vascula nimium distendendo, horum spasmodicam induxit distentionem; compressis abdominis visceribus, succi vitales majori copia ad caput compulsi, raptum illud prodixerunt melancholicum; qui redeunte cruento fluxu, iterum expiravit.

Quibus ita diductis, restat jam, ut medendi huic malo proponamus rationem. At non caret hæc difficultatibus: liquidem amara, aperientia, carminativa, & stomachica remedia, quæ cachecticis vulgo opponi solent affectibus, partim hoc in casu ad nauseam usque, nullo salutis effectu sunt usurpata; partim a nimio hæmorrhoidum profluvio prohibentur. Quamobrem, multiplici doctus experientia, hisce in casibus commendare soleo, ut ægri per aliquot hebdomades ab omni remediorum usu abstineant; & solis decoctis, quæ ex carne gallinarum, cum radice graminis, asparagi, scæniculi, cichorei, petroselinis, & succo aurantiorum, atque paucissimo sale & butyro parantur, crebro vescantur. Horum mane pariter, ac pomeridianis horis mensura dimidia erit capiendi; ita tamen, ut alternis insimul diebus circa somni tempus drachma salis mei aperitivi dimidia assumatur. Præstans sane horum decoctorum virtus est, utpote quæ non modo impura illa salia, quæ ob præpeditam humorum in hepate secretionem, in massa sanguinea generantur, involvunt ac obrundunt, verum etiam generosis succis materiem suppetant, & excretiones per urinam promovent, longe feliciori effectu, quam qui a remediis calidioribus, & activioribus, quæ sulphureis, amaris atque salinis scatent particulis, expectari potest. Hæc enim medicamina his in morbis omnino sunt inutilia: nam dum activiores ac sulphureæ, quas possident, particula, ob vasa hepatis obstructa, non rite ab humorum massa secerni possunt; augent omnino acrem ac sul-

Vu 3

phu-

phuream eorundem acrimoniam, qualis in cachecticis atque scorbuticis semper peccat.

Præterea vero operæ erit prætium, ut spectatissimus ager exercitationi corporis, quantum fieri potest, sub cælo sereno, sive gestatione in lectica instituentæ studeat: aerisenim mutatio, & conveniens corporis motus, omnem sapenumero remedium in morbis chronicis efficaciam longissime superat. Aliter se res habet, si de aquarum mineralium, vel thermæ fuerint, vel acidulæ, usu loquamur. Quamvis enim ad referendas viscerum obstructions, hisce aquis & externe & interne adhibitis non præstantius reperiatur subsidium: attamen haud ignorari oportet, integrum has usurpaturis ventriculi ac intestinorum, nec non reliquorum viscerum robur esse debere, quo scilicet per corporis emunctoria commodè progredi queant. Quapropter in subiectis, a morbi vehementia nimium debilitatis, impuro sanguine præditis, & ad ejus excretionem pronis, ab hoc alias excellenti remedio plus damni producitur, quam emolumenti. Studendum igitur primum est, ut vires, atque vis digestiva nostro restaurentur ægrotanti; tumque, si pulsus, calor ac transpiratio secundum naturam successerint, acidulæ vel Amasiannæ vel Selteranæ tepesactæ, conjunctis stomachicis, atque salibus aperitivis, in usum poterunt vocari. Opus autem judicio erit, ut hæc curatio viribus ac constitutioni ægrotantis accommodetur; quæ etiam determinabunt, an externis quoque uti liceat balneis.

Appendix.

NEquè spem fefellit commendata medendi ratio; postquam enim laudatis jusculis rite fuit usus vir ægrotans, ad meliorem inclinare visus est valetudinem; & non modo muneribus præesse, verum etiam itineribus quibusdam cum insigni levamine fungi valuit.

C A S U S CLXXXIV.

De febre lenta desperata per læ asinum curata.

MAtrona generosissima, consistentioris ætatis, tenerioris, strictioris ac debilioris constitutionis, per aliquot jam annos cardialgiis hysteriis, post epulas potissimum, sumtis licet boni succi cibis, cum ruæibus, nausea, quin & vomitu, instantibus, crebro solvit affligi: quibus plerumque enormes præcordiorum anxietates, inquietudines, calores volatici, sudores gelidi, & capitis dolores fuerunt juncta. Hos quoque solos, cum gelida in vertice sensatione stipatos per aliquot sæpe dies passa est: at cardialgicæ accessiones, ab epulis invadentes, post quasdam horas inlequuta vomitione semper remiserunt. Interim sub hoc rerum statu corpus sensim languescebat; ciborum adperentia erat exigua, & vel paucis eduliorum sumtis, statim satiabilis. Ad hæc alvi perpetua urgebat obstructio; pulsus ferebatur naturalis, sed paullo debilior, & sub paroxysmo celerior; & mensura debito ordine ac quantitate fluebant.

Ego judicavi, mulierem generosissimam, præter connatam, & a teneriori corporis constitutione magis sustentatam, generis nervosi debilitatem, ob crebra, quibus perfuncta est, puerperia, majorem viscerum imi ventris, maxime ventriculi, intestinorum ac uteri, nec non vasorum, nervorumque ad dictas partes tendentium sibi contraxisse infirmitatem. Quum enim hanc ob causam nec legitima ciborum concoctio, nec generosi chyli generatio fieri potuit; humores etiam vitales fordibus mucosis, acribus, atque scorbuticis fuerunt referti. Hinc autem obstructions, in vasculis minimis uteri, hepatis, vel etiam aliorum viscerum subortas esse, verò videtur simillimum. Atque sic ex copioso, ventriculum & intestina obidente muco, flatulentas derivarem molestias; ex ac-

earundem vero partium debilitate, & collecta in sinu ventriculi acris acidique sabarra, cardialgiæ ac cephalalgia hystericae repeterem originem.

Neque vero mirum est, quod generosa mulier, per novissimum gestationis tempus ab omni molestia vixerit immunis, omnesque cibos pariter ac potus impune potuerit assumere. Namque sub graviditate obstructa antea uteri vasa, extenduntur, referantur, atque liber sanguinis per ea cursus restituitur: non minus nimia humorum copia reliquis visceribus, antea præter naturam repletis detrahitur, & ad uteri ampliatam substantiam devolvitur; unde fit, ut remota causa, effectus quoque cesset, & molestia remittant hoc tempore symptomata. Hinc etiam plerumque fieri observamus, ut excluso foetu priora recrudescant incommoda. Namque post partum coarctantur iterum expansa hucusque uteri vasa, eaque propter sanguis copiosus in illis cumalatus, revehitur denuo ad alia imi ventris viscera, & pristinam ludere incipit scenam: quæ non raro molestior priori est, cum per puerperium major uteri & nervosarum partium inducta fuit imbecillitas.

Et hæc eadem in nostro contigerunt casu. Postquam enim generosa ægotans, superato feliciter partu, more solito per uterum cruorem copiosum, consistentia acriorem, atque graveolentem, clarissimum dyscrasie humorum scorbuticæ testem, reddidit: finito hujus purgationis tempore, pristinas calamitates, majori ferme ac antea, collapsu virium stipatas pati cœpit. Abhinc enim corpus mirum in modum contabuit, adpetitus ciborum penitus est dejectus, & si vel pauxillum assumeret, protinus invadunt spasmus cardialgici, hoique per crebra intervalla atroces capitis comitantur dolores. Præterea febrilis nonnunquam, admodum tamen incerti, incidunt motus horripilatione, & insequente æstu conspici; quos a vitiosa digestionem, natales suos mutuari credo. Hos plerumque miscio urinae pallida, magisque vindefcens, & copiosa, cum doloribus urethrae ac

vesicae antecedit. Noctu copiosis afflictæ mulier fere diffluit sudoribus, nec placido, nec reficiente fruitur somno, & interdum præ nimio corporis languore extra lectum commorari nequit. Vespertino potissimum tempore, major fit inquietudo, majorque lassitudo; urina mingitur varia, mox citrina, mox pallida, moxque mucosa; & novissime tussis sicca, absque ulla mucæ refectione, cunctisque pectoris doloribus destituta accessit. Non minus ab ultimo puerperio relictis sunt dorsi dolores assidui, qui pungendo, lancinando, atque pressorio sensu molesti, ad inguina protenduntur, cum menstruis ab eo tempore suppressis. Qui dolores meo quidem arbitrio a sanguinis sub vehementioribus in partu laboribus facta in dorso ac utero stagnatione, suam utique repetunt originem.

Contra has itaque molestias, varii, iique celeberrimi medicorum consulti fuerunt; neque vero ulla ab illis commendata subsidia votis fecerunt satis. Commendaverant enim mixturas tonicas roborantes, ac carminativas, ex amaribus extractis, corticibus aurantium, radice gentianæ rubrae, carduo benedicto, trifolio fibrino, centauro minori, liquore terræ foliatæ tartari, essentia ligni aloes, alexipharmaca Ludovici, carminativa Wedelii, castorei, succini, tinctura corallorum, spiritu bezoardico, liquore cornu cervi succinato, elixirio uterino Crollii, spiritu carminativo de tribus, essentia martis tartarifata Ludovici, eademque cum succo pomorum parata, nec non aliis uterinis, stomachicis, & antispasmodicis parata remedia. Vespere ordinarunt vel absorbentes, digestivos, antispasmodicos, & leniter carminativos pulveres, vel etiam pilulas tonicas, uterinas, & gummatosas. Alvi obstructioni liquore terræ foliatæ tartari, oleo amygdalarum dulcium, potiunculis laxativis, salibus digestivis, atque rhabarbarinis succurrerunt; variis quoque topicis & cardialgiæ, & cephalalgiam oppugnarunt, & venam denique novissimo vere in pede tundendam curarunt. Verum omnium irritus, aut saltem bre-

vissimus fuit effectus; nisi quod therma-
rum Carolinarum potus insigne malo tu-
lerit levamen.

Non minus etiam sub novissimo puer-
perio, ad præcavendas puerperio solem-
nes adfectiones, variis usa est medicami-
nibus. Interdum nimirum mixturas re-
solventes, quæ essentiam alexipharma-
cam Ludovici, succini, castorei & mix-
turam simplicem habebant, assumpsit, &
vesperi pulveres præcipitantes ex lapidi-
bus cancrorum, cornu cervi sine igne,
antimonio diaphoretico, unicornu mari-
no, matre perlarum, cinnabari, succi-
no, borrace, sale absynthii, castoreo,
& zedoaria paratos adhibuit, cerevisiam
cum floribus chamomillæ decoctam, te-
pidamque potavit; & sæpius oleum amy-
gdalarum dulcium sorbillavit. Præterea
ob accedentes febriles commotiones, cum
dictis pulveribus, mixturam ex extractis
cardui benedicti, centaurei minoris, gen-
tianæ rubræ, & corticum aurantium,
in liquore terræ foliatæ tartari solutis con-
cinnatâ usurpavit, atque dorsum, ob atroces
istius dolores, unguentis nervinis, oleoque
succini illinendum curavit. Ad hæc, cessan-
te lochiorum fluore, infuso laxante, quod
simul amarum, & uterinum, cum aqua
vinoque paratum erat, purgata, & bal-
neis aquæ dulcis usa est. Inde febriles qui-
dem accessiones penitus conquieverunt:
nihil tamen secius somnus fuit turbu-
lentus, copiosa sudatione stipatus, sitis-
que horis vexabat antemeridianis. Et
quum præter hæc, dicta jam superius ra-
tione, cuncta recruderunt symptomata,
atque menstruorum subinde silet excretio:
malam utique uteri constitutionem, a
partu relictam suspicatus, metui, ne he-
ctica demum accedat.

Quamobrem pro potu ordinavi deco-
ctum, ex rasura cornu cervi, eboris,
visco querno, radice chinæ, sarsaparil-
læ, scorzonæ, caryophyllatæ, & la-
pide pumicis cum aqua paratum; dedi
pulverem antihecticum, qui lapides can-
crorum saturatos, matrem perlarum,
unicornu verum, antihecticum Poterii,
sal absynthii, & cinnabarim habebat;
ante prandium ad instaurandum adpeti-

tum exhibui mixturam, quæ fovebat ex-
tracta amara in aqua soluta; & sub finem
epularum, trageam carminativam, sti-
mulo salino ad liquandam alvum nuptam
propinavi. A quorum usu si vires aliquan-
tulum receperit mulier generosa; haud
abs re futurum existimo, ut temperatis
antihysteriis, ac mensis provocantibus
ipsi succurratur remediis.

CONSULTATIO.

Qui matronam generosissimam per
satis longum tempus graviter ha-
buit morbus, tædii æque ac periculi
plenus est. Quum enim vetustate, &
fonticis symptomatibus corruptus, per-
sonam valde sensibilem infestavit, nullis-
que remediorum hæcenus obsecundavit:
non a vero aberrare mihi videor, si ve-
ram lentam febrim, nisi ipsa jam ince-
perit hectica, subesse statvero. Hujus
autem originem partim ex sanguinis spissi
& impuri in visceribus abdominis, me-
senterio, & uteri vasis stagnatione, par-
tim ex humorum vitioforum colluvie in
primis viis arcessendam esse autumo.
Possem quoque de eventu hujus mali
quædam prælagire, si in communicata
mecum morbi historia, curatius adno-
tatum fuisset, qualis in ægotante sit ar-
teriarum pulsus, anne frequens, & quo
potissimum tempore, num matutino,
num meridiano, aut vespertino talis ob-
servetur: quæ sola observatio, ad tra-
dendam in ejusmodi morbis prognosin,
egregium confert symbolum.

Quicquid vero sit, eo jam in curanda
hac gravi adfectione erit respiciendum,
ut, restaurata vi digestiva generosus pro-
ducatur chylus, quo inde laudabilis ge-
neretur sanguis, & vires pariter ac nu-
trimentum corpori accedat. Quum au-
tem hoc scopo in ejusmodi casibus nec
medicamentis, nec consuetis alimentis
potiri liceat: non sane convenientius, ac
efficacius unquam deprehendi subsidium,
quam lac asininum, ab asina non nimis
vetula, & in pratis medicarum herba-
rum, ut sunt hederæ terrestris, urtica
mortua, scabiosa, millefolium, tussila-
go, veronica, pulmonaria, scordium &c.
se.

feracibus, enutrita mulsam. Atque idem ut in nostra etiam agrotante adhibeatur, hac potissimum ratione suadeo: Laxandi primum sine assumat mulier generosa mannam, pondere unius & dimidiæ unciae, cum binis cremoris tartari scrupulis mixtam, & in jussulo avenaceo solutam. Deinceps per septem successive dies dicto utatur lacte, ita, ut illius recens mulsi, & adhuc calidioris, mane libram unam, quarta vero pomeridiana hora dimidiam hauriat. Quo sub potu ab omni vino & cerevisia absteineat; inque horum locum decocta ex hordeo, scorzonera, aniso stellato, citrique corticibus confecta potet; & sub epulis, jussula ex carne gallinarum contusa, radicibus fœniculi, cichorei & graminis, ac succo aurantium parata sorbillet: vespere vero circa somni tempus, pulvillum ex matris perlarum granis 15. nitri purificati granis quinque concinnatum, ex aqua cerasorum nigrorum capiat. Elapso sic septiduo, dicti supra laxantis interponatur usus; tumque lactis potatio eadem ratione per septem rursus repetatur dies. Quo transacto tempore, si mulieris generosæ valetudinem, ac effectum commendari lactis rescivero; quæ ulterius e refutura arbitrer, lubens significabo.

Relatio curationis.

Elapsis decem diebus, nunciavit mihi Vir generosissimus, ægrotantis maritus, hanc, sumto laxante, ex præscripto lac asininum potare cœpisse, & vix per triduum continuasse, cum non modo dolorum in abdomine inferiori, atque dorso sævientium vacuitate gavisa, verum etiam placidiore, & sudorum experte somno fruita esset. Protracta subinde ulterius ea potatione, sensim ad meliorem inclinasse valetudinem, interdiu in conclavi obambulare potuisse, nec amplius de æstu præternaturali, nec de tam gravi, ac ante, cardialgia conquestam fuisse; sed & vires, & ciborum, quin & carniū adpetentiam recuperasse. Quamobrem omnino suasi, ut hæc me-

dendi ratio per quatuor adhuc continuaretur hebdomades: quod tam felici eventu factum fuisse, posthæc percepi, ut ægra, majus in dies symptomatum levamen experta, recuperatis viribus, prorsus tandem convalesceret.

Quo ex casu clarissime perspicitur, quanta lacti asinino virtus, & a reliquis prærogativa debeatur. Illud enim alvum lubricat, quam reliquorum animantium lac magis obstructam solet reddere, urinam movet, humores siccos, ac sulphureos humectat, ac virium instaurat robur. Quare insignem cum Hippocrate vetustissimi medicorum merentur laudem, quod nominatum lac in variis morbis valde commendaverint, multisque extulerint encomiis.

C A S U S CLXXXV.*De febre lenta cum nimio mensium fluxu.*

MAtrona generosa, quinquagenaria, temperamentum sanguinei, aliquantulum cholericum, habitus spongiosus, multis sed exilioribus vasis instructi, superatis anno ætatis tertio feliciter variolis, ad undecimum usque sub illibata vixit sanitate. Hoc autem anno febre continua maligna per octo hebdomades instata insignem virium sensit jacturam; atque paralyticam fere dextri pedis resolutionem retinuit, adeo ut per integrum annum, non nisi fulcris innixa sub axillaribus obambulare potuerit. Qua frequentiori balneorum, cum formicis potissimum confectorum, atque nervinorum linimentorum usu tandem percurata, nihilo tamen secius per plurimos abhinc annos in eodem pede percepit quandam formicationis sensationem, frictioni cum pannis calidioribus statim cedentem.

Annos 12. nata, menstruum cruorem jam fundere cœpit; cujus excretio per binas periodos succedens, post per integrum sinit semestre, absque ulla ipsius molestia. Deinceps ope domesticorum medicaminum revocata, statim terminis, ad decimum usque tertium æta-

ætatis annum fluxit; tumque per quartanam febrim, qua corripiebatur, cohibita fuit. Febris hæc per integrum cum dimidio perseverabat annum, nec ullis cedebat remediis, donec tandem infuso vinoso amaricante, quod corticem chine fovebat, expiraret. Succedebat autem lenta, sub qua medentis intentio ad restituenda potissimum menstrua ferebatur, & eo fine præter varia emmenagoga, vena plus simplici vice tundeatur, quo factum est, ut & fluor ille uterinus rediret, & lenta febris post semestrem tempus conquiesceret.

Abhinc rite menstruata, rectissime valuit; nec nisi catharrois quandoque correpta affectibus fuit, annosque sedecim nata morbillos feliciter superavit. Paulo post viro seni, & fere sexagenario nupta, jucundoque per 30. annos gavisa est conjugio. Sub hoc novem infantes vivos exclusit, ter abortivit, bisque carneas concretiones, quas molas vocant, post cohibita per trimestre tempus menstrua, utero reddidit. Ipsi pariendi labores semper fuerunt graviores, sed lochia nunquam non legitime fluxerunt. Cum primis autem secundum puerperium, multam ipsi crucem fixit; quum enim brevi ante illud longo itinere perfuncta, & post triduanos labores, robustum enixa esset foetum, incidit in diuturnam valetudinem, per quam licet uterinus cruor rite excerneretur, tamen æstu præternaturali, siti, vehementibus dorsi doloribus, crebro vomitu, alvi profluvio per tres ultra viginti septimanas discruciatum est. Dolores illos dorsi a nimia ligamentorum uteri sub partu facta extensione medici derivarunt, & adhibitis variis medicaminibus, tandem perfarantur.

Restituta igitur valetudo, per multos annos facta fuit rectaque, adeo, ut quotannis cum dilectissimo marito, itineribus 50. quin 70. milliarum perfungi potuerit. Nihilo tamen minus ante 20. circiter annos fluore albo laborare cœpit, quicquid nullas fere moverit molestias, efficacissima tamen sprevit medicamina, nec nisi suborta rursus graviditate cessa-

vit. Abhinc quoque sapius, maxime post graviora animi pathemata recruduit; sed semper sponte iterum conquievit. Postquam parere desit, menstrua solito quidem tempore, at larga fluxerunt quantitate; & elapso sexennio, quum maritus subitanea extingueretur morte, febrim incidit acutam, eaque per integrum mensem graviter laboravit.

Præterea non ignorari oportet, generosissimam foeminam, ob nimiam, quam abundat, sanguinis molem, bis quotannis, Mayo nimirum & Septembri mensibus venam, olim in pedibus, per novissimos autem annos, propter crebras, quæ ipsam infestarunt, præcordiorum anxietates, spirandi difficultate, æstuque volatice stipatas, in brachiis secandam præbere consuevisse. Ex cibis omnes, qualescunque fuerint, egregio cum appetitu comedere, inque primis placentis ac panificiis delectari soluit: sub epulis vino vel Hungarico, vel generoso Gallico, velleo, quod Pontac dicunt, vel veteri Rhenano; & pro potu ordinario cerevisia tenuiori usa fuit. Ad hæc mentis affectibus, præsertim iracundia facile commoveri; sed eosdem quoque statim refrænare potuit.

Et in hoc rerum statu degens, tribus potissimum abhinc annis, vacillare paululum sensit valetudinem, dum menses inordinati fierent, moxque parciore, mox iusto copiosiores, nullo temporis servato ordine fluere. Nihilo secius autem ab omni dolore immunis, & placido somno frui, & integra ciborum adpetentia gaudere potuit; nisi, quod sumtis epulis, coctis difficiliorebus, aliqualem alvi fluxum passa fuerit. Verum sub auspiciis elapsi proxime anni, præter omnem spem ac opinionem, ingens cruoris uterini, variis frustis permixti profluvium incidebat; quo intra unius diei spatium sponte sedato, transactis vix tribus hebdomadibus, nova priori copiosior, & vix intra octiduum compescenda sequebatur sanguinis eruptio. Et abhinc omnis ordinis expers fuit lunare tributum; siquidem singulis vel octo, vel decem die-

bus.

bus, mox majori, mox minori copia promanavit sanguis, magnis semper coagululis, ad ovi anserini magnitudinem interdum accedentibus intermixtus. Præterea omni mane vehementer nauseavit, magnoque corporis languore affecta, noctu pariter ac interdiu assidue ad somnum inclinavit; ciborum cupiditas sensim periiit, horror cum subsequente æstu per vices infestavit; & quemvis vel levissimum corporis motum magna lassitudo spirandique angustia excepit.

Interea orthostadia semper manebat ægra generosa; donec dicti anni mense Junio ex improvviso, cum scribendis vacaret litteris, magno rigore, tensivisque dorsi doloribus corripere, quos brevi post sequebatur intensus calor, elapsis duodecim horis, copioso cedens sudori. Ejusmodi febrilis accessio bis adhuc, alternis semper diebus invadebat, priori tamen longe mitior: & datis a quodam medico quibusdam remediis, mox remittebat. Notari vero meretur, sub prioris paroxysmi rigore tantam simul sanguinis, una cum magnis frustis cruentis ex utero profluxisse quantitatem, quantam vix puerperæ solent effundere; intra horæ autem spatium hunc fluxum sponte conquievisse. Et ab eo tempore tam varia, tamque diversis symptomatibus turbata fuit valetudo, ut ea ordine recensere, vix possibile videatur. Mox uterinus cruor per aliquot dies promanavit, mox iterum siluit, tumque albus successit fluor, qui fundebat liquorem acrimonie primum plane expertem, & nec ardorem, nec dolorem vaginæ inferentem; sensim vero acriorem, & graveolentem. Ad hæc ægra viribus sensim defici, appetitu somnoque destitui, corpore magis magisque contabescere, vultu expalescere, atrocibus dorsi lumborumque doloribus agitari, vespertino tempore inhorrescere, & alvi coepit esse segnior.

Quamobrem curæ celebrioris cujusdam medici se tradidit, qui uterinam potissimum hæmorrhagiam cohibiturus, præter pilulas adstringentes, numero

novem quavis quarta hora capiendas, dedit tincturam corallorum; rhabarbarum cum aqua calida infusum, bis singulo mense laxandi sine sumendum ordinavit; & externe fuliginem pulverisatam, & cum aceto vini in pulstem redactam, poplitibus adplicari iussit: nec non pilulas quasdam, cœlestes ipsi dictas, quæ opium & extractum solani habebant, exhibuit, earumque binas, urgentibus nimium dorsi tormentis, vespere devorandas suasit. His per triduum, cum instituta in brachio venesectione, usurpatis, cessavit quidem uteri hæmorrhagia; at fluor albus magis invaluit, & dorsi lumborumque dolores, ad femora usque protensi, adeo increverunt, ut omnem prorsus somnū oculis eriperent. Insuper quavis vespere, prævio frigore, calor quidam, utut mitis, incidebat, perque noctem atrocissima colica, ingenti nausea, ac vomendi conatu stipata sæviebat. Non minus perpetua & molestissima desidendi pariter, ac mingendi vexabat cupiditas; quum tamen urinæ paucissimum redderetur, & alvus, nisi clysteribus sollicitata, minime responderet, viresque in dies magis dejicerentur. Consulebat igitur alterum non minus celebrem medicum; qui propinatis infuso theiformi, pulveribus, & essentiis, id quidem efficiebat, ut colica remiserint tormenta; reliqua vero symptomata, cum prorumpente denuo per aliquot dies ex utero cruore, in eodem permanebant vigore.

Sub finem demum anni ego vocabar in auxilium, licet invitus tam spinoso manum admoverem malo. Nam vires penitus prostratæ, corpus insigniter consumtum, & alvus semper obstructa erant, imi ventris perpetua murmura, & flatus vexabant, mingendi conatus assidue urgebant, ægramque non sinebant conquiescere, nausea, vomendi conatus, crudelesque dorsi dolores, cum appetitus jactura, multam figebant crucem, continuæ infestabant vigilæ; versus noctem, prævio frigore, calor lentus, cum cutis summa siccitate invadebat: idemque volis potissimum manuum, plan-

plantisque pedum, cum primis post sumptas epulas inhiarebat: bibendi vix notabile erat desiderium. Fluor albus adfligebat copiosissimus, quo imminuto, dorsi tormenta mirum in modum invalescebant. Non minus cruor incertis intervallis, mox quovis triduo, mox singulis octo diebus ex utero profluebat; quem nunquam non cruentorum frustorum, fere fibroso, instar polyposarum concretionum comitabatur excretio. Ejusmodi hæmorrhagias antecederant crebriores mingendi cupiditates, urinæque stillicidium; quæ molestiæ, erumpente sanguine, nisi penitus cessent, egregie tamen mitigabantur. Lotium recens lero lactis simile erat, aurantii magis pallidi coloris, graveolens; post quietem vere sedimentum leve, mucosum, instar materiæ per album fluorem excreta deponebat; & pulsus denique debiles ferebantur & celeriores.

Quo in rerum statu ordinabam primum pulvillum, ex aequali pondere lapidum cancrorum, matris perlarum præparatæ, solutionis oculorum cancrorum, tartari vitriolati Tachenii, & nitri antimoniatum confectum; vesperi triginta guttas liquoris anodynæ mineralis ex aqua quadam analeptica propinabam; quem etiam ob flatulentas molestias sub epulis, cum essentia millefolii, & corticum aurantiorum remixtum exhibebam. Mane sorbillandum suadebam infusum theiforme, ex herba melissæ, veronicæ, scolopendrii, summitatibus millefolii, floribus chamomillæ, hyperici, & aniso stellato paratum; quod cum generosa mulier averfaretur, solas millefolii summitates, cum aqua infundi, & bibi jubebam; hocque cum jusculis tenuioribus, quibus radices cichorei, scorzonæræ, & fœniculi incoctæ erant, alternari permittebam. Præterea ad referendam alvum, primum bis, deinceps semel quavis hebdomade porrigebam duodecim pilularum Stahlianarum, quæ unam alteramve movebant sedem. Tinctura enim rhabarbari Rolfinckzii, ipsum rhabarbarum cum aqua calida infusum, & potio laxativa ex mannæ calabrinæ uncia una cum di-

midia, rhabarbari, & terræ foliatæ tartari ana drachma dimidia, in aqua florum acaciæ solutis & cum binis guttis olei de cedro permixtis concinnata, alvum neutiquam ducebant. Quare præter dictas pilulas, alvinæ siccitati non nisi clysteribus, qui habebant decoctum avenæ tenuius, flores chamomillæ vulgaris, oleum chamamelis coctum, atque sal commune, succurrere licebat. Ad uteri porro coercendas hæmorrhagias, illumque roborandum sacculos ex herba melissæ, chæresfolii, floribus lavendulæ, anthos, sambuci, rosarum rubrarum, seminibusque quatuor carminativis, vino rubro incoctis, tepidos ad pubis regionem applicari jubebam; qui vero, cum ardorem inferre viderentur, omittebantur. Et ad mitigandos denique dorsi dolores, vesica decocto ex lacte, & herbis discutientibus confecto plena dorso admovebatur; nec sine levamine, ut breviori fatus ex semine fœnigraci cum aqua decocto admittebatur.

His per aliquod tempus usurpatis, referebat mulier generosa, nauseam atque vomendi conatus plurimum evanuisse, reliqua vero atrociter adhuc infestare symptomata. Idcirco mutato paululum medendi ordine, ad roborandum uteri & intestinorum tonum sub epulis pariter ac hora quinta pomeridiana sumendas præscripsi 50. guttas Elixirii, quod sic habebat: Recipe extracti cardui benedicti, centaurei minoris ana drachmas duas, pulveris corticis chinæ, corticum aurantiorum recentium ana unciam semis, salis tartari drachmas duas cum dimidia, affunde vini Canariensis libram unam: M. digerantur. Vesperi capendum suavi pulverem, cujus hæc erat formula: Recipe lapidum cancrorum scrupulos duos, matris perlarum præparatæ drachmam unam, succini præparati, tartari vitriolati, nitri purificati ana drachmam semis, corticis cascarillæ grana duodecim. M. F. pulvis. Mane continuanda imperabam vel dicta juscula, vel infusum millefolii; doloribus dorsi liquorem anodynum opponebam, & ventriculi regionem, bal-

fumo

famo vitæ dicto inungi jubebam.

Quæ quidem remedia ventriculi robur aliquantulum instaurare videbantur, adeo ut ægra jusculis, carnibus gallinæis vel vitulinis elixis, ac perdicum assis absque fastidio vesci posset: verum reliquorum symptomatum eadem persistebat vehementia. Quin novissime, post præviam urinæ suppressionem, & inde subortam vehementem inquietudinem, magno rursus impetu, magnaque quantitate promanabat uterinus cruor, concretis polyposis passim intermixtus. Ad hæc corporis contabescencia admodum invalescebat; per album fluorem materia ferebatur foetidissima, adpetitus iterum evanescebat, lentus calor, versus noctem potissimum, & sumtis epulis exacerbatus, sensim crescebat; urina præter dictas superius notas exhibebat subpinguem cuticulam, & puncta oleaginosa ipsi internatantia; atque, ut uno verbo dicam, desperata aderat lenta febris, quam pro penitus deplorata omnino haberem, si vel sudores nocturni, vel œdematosi pedum tumores essent juncti.

Et hæc est gravissimi, quorum adhuc conflictatur mulier generosissima, morbi idea; cujus causam in fluidis aque ac solidis partibus esse quærendam statuo. Ex solidis nimirum, uterum præsertim ac intestina a naturali tono dejecta puto: humores autem vitales justo spissiores, aciores, & ad legitimum per vascula transitum minus idonei videntur. Hinc enim illos non modo in mesenterii & intestinorum, verum etiam uteri vasis stagnare, hæc infarcire, varicosa reddere, tandemque perrumpere, & cum concretis polyposis, a cruoris diuturniori stagnatione progeneratis effundi credo. Eidem quoque sanguinis in utero stagnationi atroces dorsi dolores, ac assiduam alvi segnitiam deberi; & quoniam sanguinæ profusiones absque spasmodicis constrictionibus fieri nequeunt, his per consensum ad vesicam propagatis, difficilem mictionem, & perpetuam illius cupiditatem in acceptis terendam esse autumo; nisi forsan præternaturale vitium in sphinctere vesicæ delitescat. Præterea, quum ob dejectum

adpetitum, & vitiatam digestionem, nec cibi rite concoqui, nec inde laudabilis generari queat chylus; non miror, si humores, accedente præsertim febrili incendio, sensim aciores & spissiores facti, febrem lentam, & plenarium virium collapsum induxerunt. Ceterum doleo, quod ægrotans hæctenus pro potu ordinario decoctis uti recusaverit; nonque nisi consuetam sibi cerevisiam, licet flatulentas excitare videatur molestias, potare voluerit. Quamvis enim interdum decoctum hordei, cum confusis cerasorum nigrorum nucleis paratum, bibere coepit; ob majorem tamen, quam inde percipere putat, ventriculi debilitatem, mox rursus desistit. Quicquid vero sit, malo majora indies capiente incrementa, & omnes remediorum vires eludente, ad Te jam confugimus, Vir Illustris; atque ut nos doceas, quæ abs re futura sint præsidia, enixe rogamus.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

QUæ mihi de adversa generosissimæ matronæ valetudine ample satis, ac eleganter sunt perscripta, ita comparata censeo, ut spem recuperandæ sanitatis jam reddant arctissimam. Quamquam enim irregularis ac nimius mensium fluxus, qui plerumque fœminis sanguineis, plethoricis, & a solvendo hoc tributo circa quinquagesimum ætatis annum liberatis evenire solet, per convenientium medicinarum usum statim ab initio mitigari, & in ordinem reduci potuisset: attamen usurpatis adstringentibus, opiatibus, ac sedantibus, ille jam adeo rebellis & contumax videtur esse redditus, ut efficacissima etiam remedia longissime superet & alpernetur. Melius vero causam morbi, ejusque totam indolem introspectisse novissimum Medicum, ex præscripta ab illo mendedi ratione clarissimum est, quæ malo adeo conveniens & accommodata existit, ut non dubitem, quin si in principiis morbi adhibita fuisset, certam induxisset salutem.

sanitatis restitutionem. Jam vero corruptissimus, ac fere desperatus est morbi status. Namque atonia partium solidarum, cumprimis uteri, ejusque vasorum adeo invaluisse videtur, ut legitimo sanguinis & humorum per uterum æque, ac alia imi ventris viscera cursui perpetua, & immedicabilis injiciatur remora, neque hinc aliter fieri queat, quin cruor vitalis variis locis flagnet, inque corruptionem fere abeat; unde cuncta symptomata, maximeque febris lenta, cum virium collapsu, & appetitus destructione stipata suam repetunt originem. Ubiconque enim robor partium motricium destructum, legitima chyli generosi præparatio labefactata, & debitus excretionum per alvum præsertim ac sudorem successus inhibitus est: ibi virales quoque succi a naturali temperie deflectunt, & omnes animales pariter ac naturales universi corporis functiones insigniter vacillant. Quo in rerum statu a remediis, utut præstantissimis, parum adjumenti potest expectari.

Quæ in nostra ægrotante forsan resisterit salutis spes; ea ex vigore naturæ, quo ipsa pollere, & multas, licet graves, in juventute toleratas ægrotudines superasse scribitur, capienda est: qui si tantus adhuc fuerit, quantus ad secundandas remedium vires sufficit, boni quidpiam sperare licet. Ipsam vero mendendi rationem a recta victus observatione capiendam esse autumo; qua monenda erit generosa mulier, ut omni studio cunctas occasiones, quæ mentem ad graviores incitare possunt commotiones, evitet; & ipsum corpus in æquali calore, & assidua requie conservare nitatur; nec nisi in lecticis se nonnunquam gestari patiatur. Cerevisiam penitus abolere convenit; & in ejus locum propotru ordinario decoctum quoddam grati saporis adhibere, quale hoc fere est: Recipe radicis chinæ, sarsaparillæ, ligni sassafras, rasuræ cornu cervi ana uncias sex, rasuræ ligni santalini citrini, rubri, radicis cichorei, glycyrrhizæ ana unciam unam & semis. Conc. Cont. D. S. species quarum uncia binæ in tribus cum dimi-

dia aquæ mensuris per tres horæ quadrantes, additis, si ventriculus dulcia tulerit, passulis Corinthiacis, aut aliquot olei de cedro guttis, decoquantur. Quod decoctum mane calidum, loco potus Thee; reliquo tempore frigidum pro ordinario potu usurpari potest.

Deinceps ad aperiendam alvum, & firmandum intestinorum robor est respiciendum; quo fine commendo pulverem, qui ex rhabarbari electi drachma dimidia, nitri antimoniatu granis octo, olei de cedro, vel macis guttula una confici, & alternis diebus circa somni tempus ex aqua frigida fontana, hausto altero mane decocto avenæ, cum passulis, fœniculo, vel aniso parato, assumi potest. Neque enim paucis mihi innotuit exemplis, quod aqua frigida pura, & terræ calcareæ expers, vesperti pota, in affectibus hæmorrhagicis, & blandum sudorem movendo, & somnum conciliando, præclaram ediderit virtutem. Fovet quippe elementum spirituosum, roborans, æthereum, quod accedente calore in auras abit; & feliciori cum successu adhibetur, si ejus mensuræ dimidiæ 15, vel 20, liquoris mei anodynii guttæ addantur, eaque successivis capiatur haustibus; quam etiam matronæ generosæ iis, qui ab usu pulveris rhabarbarini vacui sunt diebus, propinandam suadeo.

Præterea frequentem in usum commendo mixturam roborantem, cujus hæc sit formula: Recipe aquarum menthæ, melissæ, cinamomi sine vino, cerasorum nigrorum ana uncias tres, succi citri recentis unciam unam, coralliorum rubrorum drachmas duas, hæmatitis præparatæ drachmam semis, syrupi balsami Peruviani q. s. ad gratiam. Hunc vero syrupum, qui nervinum atque egregie roborans constituit medicamen, paraturus, balsami Peruviani unciam, cum binis decocti hordei libris mixtam, ex cucurbita ad dimidiæ partis consumptionem destillet; & residuum magma, una cum liquore destillato, & sacchari libra una cum dimidia, ad syrupi consistentiam evaporare sinat. Nec contemnendam o-

pem præstabant juncula carnis vitulinæ vel gallinarum, si cum herbis vulnerariis santiculæ, hederæ terrestris, vincæ pervinca, chærefolii coquantur, & succo aurantium permisceantur.

Ex topicis probatæ fidei, & excellentis virtutis erit epithema, quod ex aceti vini, & aquæ ana libra una, florum sambuci, rutæ ana manipulis duabus, & corticis cascarillæ uncia una, in vase probe clauso, leni igne coctis parari, & cum lintheis frigide abdomini pariter ac cervici, vesperi sub lecti introitum atque mane applicari debet. Et hæc sunt, quæ pro salute generosæ mulieris proponenda duxi; quorum legitimus usus pro ratione circumstantiarum a præsentis medico erit dirigendus.

Verum enimvero malum tantas jam egerat radices, ut exstirpari haud potuerit; tantum abest, ut generosissima ægrotans vix inchoato præscriptorum remedium usu, vitam cum morte commutaverit.

C A S U S CLXXXVI.

De metu febris lentæ post catharralem & purpuratam.

VIr annos duodetriginta natus, temperamentum cholerico-melancholici, elapso anno mense Novembri, post diuturnum mororem, febre, sicut videbatur, catharrali benigna corripiebatur: quam septimo morbidie efflorescentia comitabatur purpurea. Hac intra quatuordecim dies feliciter superata, vix octiduo interjecto, iterum prehendebatur, accedentibus vomitibus biliosis, & purpura: sed spatio trium hebdomadum exsiccata, ac furfurum instar secedente purpura, rursus evanescebat. Quum vero ex dolore gravativo, quem æger in præcordiis pariter ac hypochondriis interdum perentiscebatur, ipse nimia humorum spissitudine laborare judicaretur, vena in pede tundeatur: quo facto, triduo post, redibatur tertium dicta febris, vomitibus, purpuraque stipata, & intra sex rursus dies, re-

trocedente absque ulla molestia exanthemate, disperebat. Eadem scena elapsis binis hebdomadibus, quarta vice ludebatur; tumque conquiescenti septima die febris succedebant hæmorrhoides cœce indolentes, & brevi tempore iterum evanescentes. Et abhinc tranfactis sub satis bona valetudine tribus septimanis, ex improvviso febris pariter ac purpura invadebant rursus; sed intra biduum ægrum deserebant.

Nec ignorari oportet, per totum recensitarum adfectionum tempus, alvum fuisse laxam, stercoraque mucosa, cruentis interdum striis remixta: ex quibus accedentibus in intestino recto crebris morificationibus, æger se hæmorrhoidibus sic dictis mucidis ac decoloratis laborare credebat. Præter purpuram quoque maculæ hepaticæ, bruni coloris, totum corpus, maximeque dorsum obsederant, & haud ita pridem disparuerunt. Urina sub febrili paroxysmo pauca, coloris saturati aurantii mingebatur; & sedimentum roseum, cum innatante pingui cuticula exhibebat; reliquo tempore reddebatur quidem iusto saturatior, sed cuticula pariter ac sedimento vacua, & potius intermixta filamenta, quasi biliosa ostendebat; talisque adhuc dum cernitur. Adhibuit in hoc rerum statu essentiam alexipharmacam Stahlii, pulveres temperantes leniter nitrosos, atque decoctum ex radice scorzonæræ, sarsaparillæ, rasura cornu cervi, passulis minoribus, & corticibus citri recentibus paratum. Et horum ope recuperavit quidem aliqualem valetudinem, adeo, ut vires, appetentia, & somnus integræ jam sint, & ipse muneribus suis commode præesse queat: nihilo tamen minus perpetuus adhuc corporis pruritus urget, & alvus non modo lubrica, striis sanguinolentis permixta redditur, verum cibos quoque non rite digestos interdum egerit. Præterea corpus sensim contabescit, licet post tusam pronuper in pede venam, & detractum, qui crassus, & obscuri erat coloris, sanguinem, paululum pinguefcere videretur. Interim a calore præternaturali, sudoribusque nocturnis immunis, sub perennante levi tran-

transpiratione bene habet, & quum propter corporis contabescientiam, febrem vereatur hecticam, constituit, proximo mense Majo, curam, quæ cum sero lactis peragitur, in usum vocare. Nihilofecius tuum prius, Vir Illustris, expectat atque flagitat iudicium.

CONSILIUM MEDICUM.

VIdi & intellexi ex premissa morbi historia, Virum quendam ob relictam post febrem catharralem purpuratam sæpius recidentem, ventriculi imbecillitatem, & corporis consumptionem metu lentæ vel hecticæ incipientis terreri. Verum enimvero, si cuncta momenta curatius mecum perpendero, nullas nec febris lentæ, multo minus hecticæ deprehendo notas; sed omne vitium in humoribus, acrimonia scorbutica imbutis residere autumo. Et si ad primam mali originem respiciam; hanc a malo hypochondriaco, utut incipiente, quo laborare credo agrotantem, & hinc pendente digestionis vitio, saburra ventriculi acida, atque sanguinis tardiori per hepar ac mesenterium circuitu repetendam esse duco. Neque vero his ample perferutandis immorabor; sed paucis docebo, qua ratione restantia adhuc incommoda radicitus extirpari, & metuendæ purpuratæ febris recidivæ præcaveri queant. Atque impetratum iri hunc scopum confido, siager instante vere, acidulis Selteranis primum per tres hebdomades solis, integram omni mane lagenam sorbillando, utatur. Ante hanc potationem pariter, ac ea finita, necnon inter eam quovis quinto die, quatuordecim mearum balsamicarum pilularum devoret; atque sub epulis pro potu decoctum quoddam, conjuncto vini generosi usu, adhibeat; aut in vini locum, ex ultimo haustu 60. guttas sequentis assumat Elixirii: Recipe essentie gentianæ rubræ, corticum aurantiorum, tincturæ tartari ana unciam semis, essentie succini, cascarillæ, liquoris anodyni mineralis ana drachmas duas. M. D. His per tres hebdomades dicta ratione usurpa-

tis, eadem acidulæ cum una parte lactis vel caprini, vel asinini permixtæ, sorbendo quotidie unam cum dimidia mensuram, usumque pilularum & Elixirii continuando, per quatuordecim potentur adhuc dies. Præterea ab omnibus animi adfectionibus, cum primis mœrore & iracundia, nec non aere vespertino studiose cavendum, corpusque vel ante prandium, vel sumtis epulis, & absoluta digestionem, & equitationem & vestrura sedulo movendum erit. Ceterum, si forsan purpura iterum eruperit, operæ erit pretium, pulverem meum bezoardicum, æquali pondere præcipitanti nuptum, cum viginti guttis anodynii liquoris adhibere: neque enim dubito, quin his rite adhibitis, pristina sit reditura valetudo.

CASUS CLXXXVII.

De hecticæ cum pathematibus hypochondriacis.

VIr annum ætatis quadragesimum egressus, corpulenti olim, jam strioris corporis habitus, victui lauto, vitæ sedentariæ, ideoque passioni hypochondriacæ obnoxius, a multis jam annis gravi spirandi difficultate, & per intervalla vertigine, capitis temulentia, & scorbutica dextra manus efflorescentia agitatus fuit. Variis contra has adfectiones remediis, quamvis in casum usus, bis demum thermas Carolinas potavit, non sine insigni levamine. Inde vero quædam movebantur hæmorrhoidalia molimina, quorum denegato successui cuncta tribuebantur symptomata. Quæ cum juxta illustri Sethæli methodum, ope aquarum Egranarum atque Sedlicensium, ad ipsum fluorem redigere studeret, nec suis potiretur votis, constituit vernali currentis anni tempore Carolinas tertium adire thermas. Tempestas autem, quæ vere siccissima, & ætate calidissima erat, mutabat hoc propositum. Ergo inter suos degens, mense Junio præter omnem spem ac opinionem prehendebatur magno rigore, quem paulo post gravis æstus, oppressione pectoris & spirationis

angustia stipatus excipiebat: sed datis convenientibus medicinis, intra triduum ab hoc effectu restitutus, ad derivandum pituitæ a pectore adfluxum, potiunculam mannatam egregio cum effectu sumebat. Neque vero aliam hujus repentinae afflictionis fuisse causam, quam cohibitum fluxus hæmorrhoidalis successum statuo, siquidem paulo post cæcæ hæmorrhoides, magnum inferentes dolorem adparebant. His medicus sacculis paregoricis, atque sanguinis ex pede missione succurrebat; &, ardore doloreque non remittente, sed potius majori virium collapsu, animique deliquis accedentibus, tuberculis admoveberi hirundines, anoque infundi clysteres jubebat. Inde sopitis aliquantulum doloribus, remanebat tamen suspecta corporis contabescencia, & peculiaris continui frigoris in cruribus sensatio. Idcirco me in consilium vocabat, qui cum tensa insuper hypochondria, & alvum clausam deprehenderem; famæ convenienti prognosi consulturus, metum tympanitidis, vel marasmi omnino significabam, præsertim cum me non fugeret, ægrum nativa viscerum labe & atonia laborare. Quam ob causam ad resolvendam viscerum obstructionem, curandi dirigebam nervum; & quum non nisi motus spasmodicos ac flatulentos impedimento esse, quo minus fluor hæmorrhoidalis obtineri potuerit, judicarem, tonicis pugnabam medicinis. Præterea observabam, ægrum ob scorbuticam humorum dyscrasiam, non nisi temperatissima ferre remedia; quare nullis nec essentiis, nec tincturis spirituosius utebar. Accessit quidem novissime cruoris e venis sedalibus eruptio; alvus est liquidior, molliora hypochondria, & placidior ac antea somnus: sed quum corpus sensim contabescat, anxius vir ægrotans, salutare flagitat consilium.

CONSULTATIO.

QUæ de viri cujusdam adversa valetudine, post novissimam thermarum Carolinarum usum in pejus
Hoffm. Consult. Med.

ruente, ex datis ad me percepi litteris, ita sunt comparata, ut vel jam præsentem, vel certe imminensem significant febrem hēcticam; cum primis si pulsus celerior, urina rubicunda, sitis, & oris siccitas simul præsto fuerint. Præterea vero succi vitales scorbuticis impuritatibus scatere, & primæ regiones spasmis, & flatulentis molestis, multorum symptomatum causis, agitari videntur. Nec profecto certius his incommodis expugnandis foret præsidium, quam legitimus fluxus hæmorrhoidalis successus. Verum nisi ipsa natura ad id excretionis genus inclinaverit, arte parum præstabitur, & multis potius mihi innotuit observationibus, quod nimio pilularum Becherianarum vel Stahlianarum, aut etiam venæsectionis usu minime votis potiri licuerit, tantum abfuit, ut inde cæcæ dumtaxat accesserint hæmorrhoides, & flatulenta cum reliquis symptomata magis adhuc increverint. Et ejusmodi adfectiones quo fuerint diuturniores, eo magis robur ventriculi & totius systematis nervosi labefactare, curamque reddere difficiliorem observavi. Quod nostrum attinet casum; non equidem institutam eousque medendi rationem ad examen revocare placet; attamen id monendum utique ducō, ut in posterum a promiscuo sicut omnium medicaminum, ita præsertim purgantium, ipsorumque sennæ foliorum usu sedulo sibi caveat ægrotans. Nam meo arbitrio rectum vivendi genus, conjunctis paucissimis, iisque probatæ fidei remediis, utramque curandi absolvet paginam. Atque primum egregia virtus est jusculorum ex carne vitulina paratorum, quorum libris circiter duabus radicis scorzonæ uncia una, cichorei drachmæ binæ, & quidpiam succi citri, vel aurantiorum recentis incoquantur. Hoc enim remedii genus & in demulcenda dyscrasia humorum scorbutica, & in nutriendo corpore cunctis palmam eripit; & matutino potissimum tempore loco potus Thee large forbillari potest. Deinceps pro potu ordinario his in morbis commēdare soleo decoctum quoddam, cujus hæc sit formula: Recipe radicis scorzonæ, rasuræ cornu cervi ana

uncias quatuor, radices cichorei, liquiritiæ ana unciam, passularum minorum uncias duas, seminis fœniculi drachmas tres. Conc. cont. M.D. species, quarum una cum dimidia ex quatuor aquæ mensuris per horæ coquatur dimidium. Nec alienum erit, vinum vetus Rhenanum inter epulas simul haurire; Hungaricum vero iusto est calidius. Ex cibis, qui sunt nimis saliti, acidi, ac flatulenti, vitare, nec non ab animi affectibus studiose cavere; contra vero pedes cum toto corpore in æquali calore semper conservare expedit.

Inter pharmaca tria potissimum commendando; nimirum pilulas meas balsamicas, quarum undecim bis quavis hebdomade vel mane vel vespere, ob vim, qua pollent, & alvum liquantem, & simul roborantem, summo cum fructu sumuntur. Alterum est pulvis præcipitans, cujus scrupuli duo alternis diebus circa somni tempus ex aqua cerasorum nigrorum, vel florum acaciæ capiantur; & si angustia præcordiales, flatulentæque molestiæ nimium urgeant, cum quindecim liquoris anodynî guttis permisceantur: quæ in casu infusum quoque clyσμα operæ faciet pretium.

Quod si vero ex impedito fluxu hæmorrhoidum atrociora ad anum & imum ventrem decubuerint tormenta; utilissimum erit, venam in brachio secare, & extrinsecus loco affecto liquorem, qui habeat aquam florum sambuci, calcis vitæ, rosarum, archæbosaudæ, & saccharum saturni, tepide adplicare. Ipso autem cruore ex venis sedalibus stillante quidem, sed non rite ac sufficienter permanente, non ludetur opera, & ad illum promovendum distæ pilulæ per aliquot successive dies, conjuncto infusi theiformis ex herba melissæ, floribus chamæmeli, & summitatibus millefolii parati usu adhibeantur. Nec sine fructu singulari usurpari poterunt pediluvia, ex aqua fluviali parata, & tepida dumtaxat esse, inæquali vero tepore, affusa sensim calidiori conservari debent. Et, si ex horum præscripto vixerit æger; spem adhuc foveo, fore, ut cum morbo suo in gratiam redire queat.

CASUS CLXXXVIII.

De febre hellica post partum.

Generosa mulier, quæ est triginta, & quod excurrit annorum, constitutionis sanguineo-cholericæ, rarique ac tenerioris habitus, vacuum quidem a gravioribus morbis transegit juventutem; at, quum viro nupta, & sex circiter foetus enixa, per decem jam annos, vigiliis diutius protraxit, nimisque lubricationibus indulgit, ægrotare, & hypochondriacis agitari cœpit affectionibus. Cumprimis vero per novissimum quinquennium, superatis tum variolis, & paulo post abortu, crebro de catharralibus capitis defluxionibus, & facium doloribus conquecta fuit. Decembri anni proxime elapsi mense, laboriosum passa partum, ab eoque tempore adeo est debilitata, ut nunquam rite valuerit; donec mense Aprili currentis anni, Viennæ degens, molesta tussis, primum sicca, deinceps humidiori corripereetur, quæ hucusque noctu præsertim multam figit crucem. Paulo post locum mutavit, mensæque Junio Pragam devenit; ubi prioribus post iter, quod ipsi semper fuit saluberrimum, hebdomadibus egregie valuit: sed quum, cessante subinde menstruorum fluxu, sanitas denuo vacillare inciperet, meam implorabat opem. Accedens egram valde extenuatam, pallidamque, continuis capitis doloribus, caloreque lento, qui rigorem quandam, & refrigerationem extremorum, ac spinæ dorsæ exceperat, jam a mense Aprili molestari percepi. Præterea pulsus erat parvus, iusto celerior, vespereque frequentior; noctu vexabat tussis, eaque mox subtilis, & veluti vitrea pituita, mox spissus, tenax, ac lividus, puri similis, foetoris tamen expers exscrebatur mucus; sumto prandio, rigores corporis quotidie fere incidebant, quos semper phlogoses, magnum totius corporis languorem, viriumque collapsum inferentes

res sequabantur. Urina, quam copiosam reddebat, mox tenuis & limpida, mox paullo saturatior adparebat; sudor largius, & fere colliquativus promanabat; appetitus plane dejectus, sed sitis inexplebilis, & alvus assidue segnis erat. Novissime pedes vespertino tempore intumescabant; & interdum suffocationes uterinæ, junctis animi deliquiis infestabant.

His rite pensatis, vero mihi videbatur simillimum, generosam scēminam febre lenta, aut plane hectica, ad minimum incipiente, laborare; ejulque causam non modo in lymphæ dyscrasia, verum etiam vitio glandulosarum partium, & labe cujusdam visceris esse quarendam. Neque me errasse credo, si tussim, qua laborat, & ad quam perpetuam in larynge sentit irritationem, primum stomachalem siccam fuisse, jam vero pulmonalem pronunciavero. Hujus autem originem tam a lymphæ acri, ex glandulis pharyngis, laryngis, & pulmonum stillante, harumque nervosas tunicas vellicante, quam a tuberculis, pulmonum substantiam occupantibus, & a stagnante succo nutritio prognatis repetendam esse censeo. Quæ licet nondum subilise videantur ipsam suppurationem, nullum tamen est dubium, quin incremente malo, tandem in vomicas, ulcera, veramque pulmonalem tabem sint transitura.

Quamobrem ad mitiganda primum symptomata, pulveres absorbentes, nitrosos, phlogosin ac æstum humorum temperantes; mixturas pectorales vel solas, vel anodyno cuidam nuptas; tincturasque stomachico-pectorales, cum aëquo paratas menstruo præscripsi. Deinceps pro ipsa morbi radice exstirpanda, ægram fonte Selterano, cum asinino lacte maritato per octodecim dies sub convenienti regime uti jussi: unde mihi quidem melius successit; sed capitis sævi dolores haud remiserunt. Finita potatione punctorius lateris dolor, cum uterinis suffocationibus, & molesta sanguinis ad caput congestionē stipatus, generosam deprehendebat scēminam; adeo, ut suppressis simul menstruis, venam in brachio aperire, &

inde octo cruoris uncias detrudere decreverim. Emissus sanguis spissus & ater, paucis innatante sero erat: cui attenuando, atque resolvendo convenientissimum fore judicabam, ut lac asinum solum per octo circiter sorberetur dies. Verum quum ægrotans, itinere præpedita, huic curationi vacare non posset; suasi, ut in ejus locum per ipsum iter brodiis ex capone & vipera paratis, vesperi autem pulveribus temperantibus, cum aliquot corticis cascarillæ granis remixtis uteretur. Neque dubito, quin ab ipsa aeris mutatione aliquod levamen sit perceptura.

CONSILIUM.

Postquam generosa mulier, cujus morbus præmissa historia continetur, Praga huc Halam venerat, me accersi jubebat, & ut ipsi, longum adhuc iter profectutura, meam de rite tractanda valetudine aperirem mentem, desiderabat. Erat illa tam teneræ, sensibilisque constitutionis, ut & fluidæ & solidæ partes a leviori caussa, animi adfectu, tempestatis mutatione, errore dietetico, fortiori corporis motu & refrigeratione, ad vitiosos & præternaturales facillime proritari potuerint motiones. Quamvis enim in juventutis periodo integro corporis vigore ac robore gavisa esset: attamen per bene multos annos tam crebris vigiliis, & inordinato, qualis in aulis principum esse solet, victu, quam variolis, quas gravioribus symptomatibus stipatas una cum insequente abortu ante quinquennium pati debuit, insignem partium solidarum atque mortificum, speciatim ventriculi & intestinorum debilitatem sibi contraxerat. Hinc etiam diu de flatulentis, ructibus, pectoris oppressionibus, nauseis, phlogosis, sanguinis ebullitionibus, psalmodicisque affectionibus conquesta fuit; & ab odore suaveolentium pessime semper habuit. Post novissimum autem, quod difficile admodum, largoque cruoris profluvio stipatum fuit, puerperium, incre-

verunt omnino recensitæ molestiæ; quoniam videlicet eo ipso tonus solidarum partium magis labefactari solet: & hinc potissimum accedens diuturna, mox sicca, mox humida, noctemque versus gravior tussis, suos mutuatur natales. Tandem, cum tribus abhinc mensibus lunare persolvere desisset tributum; amplior inde morbosarum affectionum propullulavit cohors; siquidem ab eo tempore febre quotidiana, lentæ simili, vesperi plerumque, vel etiam a meridie cum refrigeratione extremorum, maxime digitorum, & narium, & subsequente æstu, sudore copioso, pulsu celeriori, magnoque virium languore sese exerente, nec non graviore tussi, cum multa refectione infestata fuit.

At vero hæc cuncta mala in prima, ut dicunt, herba suffocari potuissent, & operæ omnino fecisset pretium, si post cohibita menstrua, vena protinus in pede tusa, & sic humorum adfluxu ad inferiora & consueta loca, revocatus fuisset. Quum autem aliquot demum post septimanis in brachio celebrata est venæ sectio, ea vix sine ægrotantis damno fieri potuit: utpote humorum raptus ad pectus magis invitavit, eorumque stagnationem in pulmonibus adauxit. Neque etiam convenientem fuisse fontis Selterani, cum lacte asinino maritati usum arbitror; eo, quod ad ejusmodi curationes integrum ventriculi robur requiratur, quod in nostra ægrotante labefactatum, atque hinc digestio destructa, & primæ regiones saburra mucosa, acri & vaporosa imbutæ videntur. Idcirco morbum hunc rebellem oppugnaturus, eo cunctos medendi nervos intendere debet, ut ope remediorum temperatissimorum, magisque diæteticorum, quam e pharmacía desumptorum, labefactatum generis nervosi, maximeque ventriculi robur instauraret, æstum contemperet, adfluxum humorum a pectore derivet, & legitimum menstrui fluxus successum restituat.

Quibus indicationibus satisfactorius, primum ad purgandum ventrem, & educendas cruditates propinavi potiunculam

laxantem, quæ ex mannæ electæ drachmis quinque, cremoris tartari drachma dimidia, in aquæ veronicæ uncis quinque solutis, & aliquot guttis olei anisi permixtis erat concinnata, & sexies movebat alvum. Deinceps cum venæ cruore turgidæ conspicerentur, & pulsus arteriarum simul magnus esset, non alienum putavi, ut ad derivandum subinde humorum ad uterum & partes inferiores adfluxum, vena in pede tunderetur: ex qua etiam secata consulto quatuor cruoris, qui a naturali temperie haud multum recedere videantur, nisi quod innatans serum ad ignem facile coagularetur, uncias curavi detrahendas. Auctor quoque sui suæque, ut, nisi accedat uterinus fluor, singulis binis mensibus circa istius excretionis tempus, binæ vel tres sanguinis unciae, ex vena in pede secanda mitterentur.

Præterea ad demulcendum calorem internum, humores acres diluendos, & spissos attenuandos, partesque strictas humectandas, pro potu ordinario præbui serum lactis; idque ex lacte vaccino recenti ad lenem ignem calefacto, & post additum citri succum, percolato, tumque cum oculis cancerorum & saccharo cantuo permixto parandum docui. Sub capulis Elixirii mei visceralis quadraginta guttas, ex ultimo haustu sumendas; mane, pectoris vitio consulturus, infusum veronicæ, additis herba virgæ aureæ & hederæ terrestris cum lacte, vel ejus floribus forbillandum; & vesperi circa somni tempus, ad sopiendam sanguinis ebullitionem, drachmam dimidiam pulveris præcipitantis, una cum duodecim liquoris anodynii guttulis, ex aqua fontana, & ceraforum nigrorum capiendam suasi. Denique commendavi, ut usum rerum non naturalium ita dirigat, ne quid inde sanitas caperet detrimenti.

Atque hanc medendi rationem, tanquam naturæ convenientissimam, ut si bi habet valde commendatam generosa mulier; & insuper cuncta pharmacica, præsertim nimium dulcia, pectoralia, emulsiones refrigerantes, anodyna,

opia.

opiata, nitrosa, nec non balnea & aquas minerales vitaret, etiam atque etiam sum hortatus. Neque vero prohibui, quo minus alvo existente lubrica, pulverem quandoque ex cornu cervi sine igne, succino præparato, & cortice cascarillæ confectum, vigente dolorum impetu assumeret. Consului quoque, ut ad roborandum genus nervosum, hoc interdum pulvere uteretur: Recipe pulveris Marchionis drachmas duas, succini albi præparati, nitri purificati ana scrupulos duos, olei destillati macis guttas tres. M. D. Atque tandem suasi, ut, si demum menstruæ purgationis adparerent vestigia, quotidie circa somni tempus quinque duntaxat pilularum deglutiret balsamicarum, & mane infusum theiforme ex herba melissæ & croco potaret.

Verum morbus remediis major fuit; siquidem ægrotans domum redux, in casum adhibitis cunctis remediis, hectica demum febre infestata, placidaque morte extincta est.

C A S U S CLXXXIX.

De marasmo senili.

Mulier generosa, quinque & sexaginta annorum, stature mediocris, temperamentis sanguineo-cholerici, constitutionis sensibilioris; in juventute crebris perfuncta itineribus, vino Rheno, & aqua pura pro potu uti solita, & alvi obstructionibus obnoxia, stirpe quadam prognata est, in qua agnatorum plurimi, arthriticis, & apoplecticis affectibus infestati, & præmatura morte extincti fuerint. Hæc postquam viginti sex abhinc annis elapsis, marito orba, parere desit, crebras passa est hystericas pariter, ac hypochondriacas passiones; solo sæpius odore gravi vel suaveolenti excitatas. Nihil tamen minus menstrua sub his passionibus debito & tempore & quantitate profluxerunt; quæ per ætatis demum rationem silentia, nephritidem post se traxerunt calculosam. Verum succedente hæmorrhoidum copiosiori fluxu, hæc quo-

Hoffm. Consult. Med.

que penitus conquievit molestia. Ante duodecim annos rheumaticis, atque tantis humeri dexteri doloribus laboravit, ut incideret exinde in molestam totius brachii contracturam; qua ope balneorum Tœplicesium percurata, per incerta temporum intervalla, accessere pedum oedemata. Et per novissimum præsertim quadriennium, sanitas atque vires mirum in modum vacillare coeperunt; siquidem post levissimum in victu errorem, statim vomitibus biliosis, mucosisque, præcordiorum anxietatibus, flatulentis, ructibus, torminibus, frigore extremorum, ac summo virium collapsu corripiebatur. Quibus molestiis cum successu adhibuit balnea Tœplicesia, sed quum paulo post notabilem in victu committeret errorem, protinus non recensita solum recrudescabant symptomata, adque animi deliquium exacerbata; verum lenta etiam accedebat febris per bimestre tempus egram affigens lecto. Abhinc ad meliorem inclinare visa valetudinem, per elapsam proxime ætatem, ruri sub satis prospera degit sanitate. Verum eadem, ineunte autumno, quo asperior erat tempestas, & ipsa mulier generosa singulo mane aquam primum frigidam, post potum Succoladæ sorbere solebat, destitui adeo coepit, ut illam jam laborare senili marasmo, videatur vero simillimum. Nulla enim ciborum gaudet adperentia, summa urget virium prostratio, facies interdum expallescit, oculi caligant, rigidique sæpius redduntur, & corpus sensim contabescit. Novissime tumor phlegmonosus dextrum occupabat pedem, & ab hoc ad imum ascendebat ventrem; sed accedente fluxu hæmorrhoidali, mox iterum evanescibat. Quæ symptomata cum gravioris periculi motu terreant; nec præsidia a variis hucusque medicis commendata quidpiam opis tulerint: ad Te confugimus, Vir Experientissime, tuumque consilium flagitamus.

CONSULTATIO.

MOrbus; quocum conflictatur femina generosa, tam altas egisse videtur radices, ut nullum utique perfectæ curationi superesse locum arbitrer. Illum enim pro hæctica sive marasmo senili habendum esse reor; ubi partim succorum vitalium temperies ac textura a naturali recessit statu, partim solidarum & motricium robur partium adeo est debilitatum, ut languescat digestio, functiones corpori propriæ labefactentur, ejusque carnea sensim contabescat substantia. Quo quidem in rerum statu spes salutis in angusto sane versatur; & ex ejusmodi radicatis affectibus clarissime dispalescit, quam arcti sint salutaris artis limites, quantoque jura Medici naturæ ministri potius, quam domini mereantur adpellari. Quæcunque enim proposuero, & adhibeantur medicamina, ab omnibus tamen non alium expectare licebit effectum, quam ut mitigentur paullo symptomata, & misera aliquantulum protrahatur vita. Et ad hos scopos consequendos, pharmaceuticis omnino convenientiora erunt præsidia dietetica; ex quibus, si tulerit ventriculus, lac asininum commendo, ejusque tepefacti mensuram unam quotidie per octo circiter dies forbillandam hortor. Quod si vel non arriserit, vel non in promptu fuerit, operæ pretium faciet serum lactis; quod ex lacte, quantitate mensuræ unius, cum succo citri, quantum cochlear capit, permixto, decocto & percolato parari, & si justo acidius fuerit, cum syrupo papaveris albi temperari. Præterea ex usu mihi est, in talismodi morbis pro potu ordinario exhibere potionem, & analeptica & temperante, & anodyna virtute insignem, qualis paratur, si ex cornu cervi raspati, panis secalini triti ana libra una, corticum citri recentium, & cascarillæ uncis duabus, cum sex aquæ puræ fontanæ mensuris, invicem leni calore digestis, ex vesica quatuor circiter liquoris mensuræ destillentur. Nec ludetur opera, si vespertino potissimum tempore, pulvis Marchionis, cum uno vel altero ni-

tri grano permixtus, ex emulsione analeptica, cum seminibus quatuor frigidis majoribus conficienda, nonnunquam capietur. Et denique consultum erit, alvinam obstructionem referare; quod commodissime fiet opelysmatum, quæ ex lactis & aquæ æquali portione, floribus chamæmeli, rhubarbaro in aqua soluto, manna, sale communi, & nitro parari, & crebro infundi debent. Ceterum summum precor languorum nostrorum medicum; ut, quibus perficiendis nostra ars haud suffecerit, ille ex alto clementer supplere velit.

CASUS CXG.

De marasmo senili funesto.

PPrinceps nostra serenissima, temperata sanguineo-cholerica prædita, annum ætatis septuagesimum primum egressa, ad hanc usque senectutem cibis durioribus, ut carnibus sale conditis, vel fumo induratis, & brassica muria condita, aliisque delectari soluit; neque ullam inde sensit molestiam, nisi quod a flatuum retentione, qua dextrum maxime hypochondrium occupante, nec nisi emissis rubibus sublevata adhuc laborat, sapius male habuerit. Verum per quatuor abhinc annos crebro alvi profluvio infestari cœpit; quippe quod primum non nisi post usum fructuum horariorum, fragorum, cucumerum, melonum incidebat, perque unam vel alteram, quin sæpius quatuor hebdomades inhærebat. Quum igitur, accedente virium collapsu, robur ventriculi nimis debilitatum videretur, ad illud restaurandum extrinsecus balsamum vitæ Hoffmanni, interne essentia corticum aurantium mox sola, mox essentia trifolii fibrini, mox etiam sali volatili oleoso nupta, & olea quadam carminativa in usum vocabantur. Inde restituto iterum ventriculi tono, cessabat per aliquod tempus diarrhæa, & serenissima Princeps cibos coctis difficilioribus absque molestia rursus comedere valebat: sub quo victu metuen-

dam humorum acrimoniam, datis præcipitantibus, præcavere studebant medici. At vero sub finem elapsi proxime anni recrudescerebat ex improvviso alvi fluxus, prior molestior, & cum doloribus intestini recti stipatus; nec ullis remediis, nec clysteribus sapius iteratis penitus extirpari se sinebat, tantum aberat, ut cibi simul periret cupiditas, & vires insigniter prosternerentur, ipsaque lectum præ nimio languore deferere non posset.

Consultus quidam celebris Medicus, ordinabat primo mixturam, quæ sic habebat: Recipe aquæ fœniculi uncias tres, florum sambuci unciam semis, cinamomi drachmas tres, pulveris bezoardici ex globulis scrupulos duos, lapidum cancerorum præparatorum scrupulum semis, M. f. mixtura, cujus unum vel alterum cochlear ter vel quater quotidie erat capiendum, & hac per aliquot dies adhibita, præscribebat tincturam, ex essentia pimpinellæ albæ drachmis duabus cum dimidia, lignorum drachma una cum dimidia, Elixirii proprietatis sine acido drachma dimidia concinnatam, & ter quotidie ad 25. guttas assumendam. Novissime per duodecim circiter dies, fracta dejectionum frequentia, semel dumtaxat vel bis de die egeritur alvus, & appetitus cum somno rediit: sed sumtis epulis, calor in volis manuum præternaturalis sentitur, lotium turbulentum, salinis recrementis plenum mingitur, mane insigni faucium ariditas, & plus minus copiosus vexat sudor, atque vehementissimus dolor rheumaticus in dextrum incumbit brachium. Hinc ob febris hæctica metum, sequens præscribebatur emulsio: Recipe gelatine cornu cervi, rhinocerotis citrate ana uncias tres, aquæ florum tilia unciam unam, seminum quatuor frigidorum majorum, papaveris albi ana drachmam unam. M. f. l. a. emulsio: colature adde coralliorum rubrorum præparatorum scrupulum unum, perlarum orientalium grana duodecim, sacchari parum. M. f. emulsio, aliquoties per diem sorbillanda.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Quantum ex communicata mecum historia, qua persona quædam serenissima, ætate provecta, & hucusque egregio ventriculi vigore gavisata premitur, percepi: ille ante quatuor annos cum alvi fluxu, cibos coctus difficiles insequente, novissime vero vehementius infestante, & cum doloribus in intestino recto, cibi fastidio ac virium languore stipato incepit. Quem convenientium remedium ope debellatum, exceperunt oris siccitas, & sudor copiosus mane potissimum erumpens, atque calor in volis manuum post pastum: unde hæcticam metuerunt medici imminuentem. Neque vero aliter sentire possum, nec habeo, quæ circa præscripta medicamina moveam; tantum adest, ut potius emulsionis, novissime ordinatæ usum frequentem, maxime versus nocturnum tempus, vehementer suadeam. Deinceps vero, licet calidiora, ac vulgata stomachica sint fugienda remedia, omni tamen studio, eo erit respiciendum, ut ad instaurandum ventriculi robur, rescindas vires & æstum contemperandum, convenientibus pugnetur medicaminibus. Ex iis longo usu comprobatum commendo liquorem meum anodynum; cujus 30. guttæ ex quatuor uncis aquæ puræ simplicis, vel ex cerasis nigris destillatæ, alternis vespertis erunt capiendæ. Cum hoc remediogenere alternari potest pulvis quidam temperans, quem ex pulveris Marchionis, lapidum cancerorum ana drachmis duabus, nitri depurati drachma dimidia, olei de cedro Italici guttis quatuor conficiendum, & pondere duorum scrupulorum ex commendato vehiculo vespertis assumendum suadeo. Ad hæc, si alvi fluxus cum flatulentis molestiis rursus invalescat, auctor sum, ut abdominis regio cum balsamo vitæ dicto inungatur. Præterea vero ciborum quoque habenda est ratio; quos inter frequentem usum jusculorum ex carne gallinarum, cum succo citri vel aurantium confectorum admodum laudo;

quippe quæ matutinis etiam & pomeridianis horis summo cum fructu poterunt forbillari. Quum porro humores salibus scorbuticis inquinati videantur, & metus sit, ne inde calor hecticus augeatur; operæ erit pretium pro potu ordinario acidulis uti Selteranis, si quatuor earum partes cum una vini veteris Rhenani fuerint permixtæ. Ceterum optassem, ut certior essem, num gratiosissima Princeps, venæsectionibus olim adsueta fuerit, illasque forsan neglectui habuerit: quoniam quam plurimis constat observationibus, eas in senibus intermissas, multarum ægritudinum matrem esse fecundissimam.

Relatio ulterior.

Priusquam accederet consilium illustri Hoffmanni medicum, hæc erat ægritudinis in Principe serenissima idea. Ad nonas Februarii, sumtis epulis æstu quodam prehendebatur, qui cum pulsu celeriori, & præcordiorum anxietate sensim increfcens, vesperi explosis per anum flatibus, & soluta sponte alvo, remittebat, noctemque quietam relinquebat. Postridie eodem tempore invadebat calor præternaturalis, utut mitior, & tertio die cum dictis proxime symptomatibus, & insigni virium prostratione vehementius adfligebat, nec nisi dejecta iterum circa somni tempus alvo cessabat. Abhinc per aliquot dies mitissimus fuit æstus, anxietates evanescebant, & alvus consueto more, semel bisve reddebatur quotidie. Interim noctes turbulento transigebantur somno, eumque matutino tempore suti excipiebant sudores; nec ciborum sibi rite constabat adpetentia, adeo ut ad eam invitandam, mane alternis diebus balsami de Mecha guttulæ octo, & essentia absynthii compositæ triginta nonnunquam caperentur guttulæ. Tum per duos tresve dies adhibebantur remedia, a Medico quodam extero missa; quæ erant sal volatile oleosum, essentia menthæ crispæ, aqua carminativa, pulvis quidam salinus, coralliis permixtus, & sacculus radice zingiberis ple-

nus, quem spiritu vini Franconico, eoque tepidiori madefactum, ad ventriculi regionem imponi jubebat. At vero, cum horum usum non modo majus caloris incrementum sequeretur, verum etiam diarrhœa rursus excitari videretur; illis missis, 10. Calend. Martii, assumebat serenissima Princeps pulverem, qui ex lapidum cancerorum, coralliorum rubrorum ana drachma dimidia, terræ Lemniæ granis quindecim, & theriacæ cœlestis grano uno cum dimidio confectus, & in tres partes divisus erat. Quo diarrhœam nondum compescente, postridie usurpabat pulverem, qui habebat pulveris Marchionis, lapidum cancerorum, coralliorum rubrorum, terræ Lemniæ ana scrupulum, theriacæ cœlestis grana duo, & quatuor sumebatur vicibus. Hoc etiam votis haud faciente satis, addebantur ipsi olei destillati mastiches quatuor guttulæ; & extrinsecus ventriculo emplastrum nervinum imponebatur, quod emplastri de tacamahaca drachmas sex, cum olei stillatitii menthæ scrupulo uno malaxatas fovebat. Et quum insignis moror ob obitum Principis cujusdam serenissimi accederet, iis omnibus omissis, solus Marchionis pulvis guttæ olei stillatitii menthæ nuptus, porrigebatur, conjuncto balsami de Mecha usu.

Hoc tandem in statu rerum, Halamissæ ad nostras manus perveniebant medicina; quibus adhibitis, alvi profluvium remittebat, & melius habebat serenissima Domina. Verum non multo post ingenti virium languore adeo prosternebatur, ut spes vitæ in angusto esset, & ipsa sacro viatico instructa, extremum expectaret spiritum. Ceterum pulsus jam variis admotam ferit manum, moxque celerior, mox languidior est; & sumtis mane vel jusculis, statim intenditur. Post prandium non volas tantum manuum, verum totum corpus urere incipit vehemens æstus, bronchia pulmonum tenaci obdidentur muco; interdum lancinantes sinistram capitis latus adfligunt dolores; urina mingitur turbulenta, coloris saturati, & suspensam, bullulisque permixtam exhibet nubeculam.

lam: appetitus plane prostratus est, vires incredibilem in modum imminuuntur, corpus contabescit, & novissime inexpugnabilis dormiendi necessitas accessit. Nec denique ignorari oportet, serenissimam ægrotam hætenus pro potu ordinario partim jusculis, partim cerevisia tenuiori, partim vino Rhenano solo, utut in parcissima quantitate, partim etiam dicta superius emulsione, noctu præsertim uti consuevisse, nec persuaderi potuisse, ut vinum acidulis Selteranis nuptum adhiberet. Neque venam unquam secandam præbuit; tantum abest, ut sanguinis missiones magno aversetur tædio. Meo quidem arbitrio, marasmus senilis, isque immedicabilis adesse videtur.

Uterius consilium.

Percepi ulterius, quinam sit valetudinis, in qua degit serenissima Princeps, status; & doleo, quod ille tam corruptus ac deploratus sit, ut nihil fere fausti prænunciare liceat. Quod si enim ætatem valde senilem, & præsentis adfectiones, maximeque nimium decrementum corporis ac virium consideravero; non nisi veram hecticam, quam veteres marasum senilem dixerunt, & quæ a summa viscerum atonia & labe proficiscitur, suspicari possum. Ad eam vero inducendam, sanguinis intermissam vacationem multum contulisse credo: quippe quæ decenti ordine ac tempore instituta, præstantissimum morbi id genus in senibus præcavendi exhibet præsidium. Quum autem altas jam radices egisse videtur malum, optarem, ut ab usu remediorum calidorum, quale est balsamus de Mecha, abstinuerit gratiosa Domina, quippe quæ non minus ac omnia adstringentia, minime ventriculæ roborandi, & alvi fluxum his in casibus sistendi virtute pollent, tantum abest, ut calorem præternaturalem magis asperent. Juxta meam potius sententiam, non aliæ restant indicationes, quam ut ælius temperetur, & vires instaurentur: quibus scopis diætetica præsidia præ aliis

facient satis. Atque hoc cumprimis nomine excellentem pollicentur efficaciam tenuiores gelatinæ, quæ ex cornu cervi raspati libra dimidia, cum mensura una aquæ, & quarta parte vini Rhenani per tres horæ quadrantis decocta, tum albuminis ovorum ope despumata, & ad gratum saporem conciliandum, saccharo & pomis Sinenibus permixta confieri poterunt. Non minus præstantissimæ virtutis sunt emulsiones analepticæ; quarum hæc esto formula: Recipe amygdalarum dulcium unciam semis, seminum quatuor frigidorum majorum ana drachmam unam, aquæ florum tilia, ceraforum nigrorum, rosarum ana uncias duas, cinnamomi cydoniatæ unciam semis. M.F. l.a. emulsio; adde matris perlarum scrupulos duos, nitri purificati grana octo, julepi rosarum drachmas duas. M.D. Operæ porro pretium facient potiones nervinæ, per vices ad unum alterumque cochlear sumendæ; qualis sic parari debet: Recipe aquæ rosarum, ceraforum, melissæ, rubi idæi, florum acaciæ ana uncias duas, cinnamomi cydoniatæ unciam unam, succi citri, syrupi acetositis citri ana drachmas tres, matris perlarum drachmam unam. M.D. Ex hac quoque potioncula interdum capiendas suadeo quindecim guttas liquoris mei anodynæ, cum oleo macis maritati; & ad coercendam, si urgeat, alvi fluxionem, balsamum vitæ abdomini inungendum, iterum iterumque commendo. Et hæc sunt, quæ in tam gravi malo proponenda duxi; non enim decet multa variaque remedia exhibere, eaque quotidie cum aliis alternare; sed quæ abs re sunt, cum patientia continuare: quorum effectum Deus jubeat esse salutarem, ex animo precor.

Verum firmius in tanto senio radicans morbus omnem sprevit medelam: namque in serenissima nostra, hecticus calor, ac virium collapsus tantas sumere vires, ut quatuor a dato consilio septimanis, animam placide exspiraverit.

C A S U S CXCI.

De purpura contumaci chronica.

VIr sexaginta tres annos natus, vita sedentaria & motus experti additus, multisque mororibus & solitudinibus confectus, alvo semper lubrica, & somno quieto, sed appetitu minus integro gavisus, per sedecim jam annos purpura laboravit; eamque per totam plerumque ætatem, in corpore efflorescentem, licet orthostadius pati; verno autem & hyemali potissimum tempore, lecto affigi, & graviter non sine vitæ periculo cruciari. Postquam vero ante aliquot annos Hala ex nostra, in qua hætenus degit, Frisiam occidentalem se contulit, ibidemque & animi a mororibus liberioris esse, & motum corporis frequentiore exercere potuit: immunis quidem ab ipsa purpuræ fuit efflorescentia, sed hujus in vicem ibidem locorum malum succellit ischiadicum. Halam tandem redux, in purpuraceam totius corporis incidit rursus efflorescentiam: quæ, si forsitan retrocedebat, ingentes in femore, osse sacro, & tibia dolores relinquebat. Ante biennium insolito plane a loco erumpebat humor ille exanthematicus; siquidem cum ineunte ætate, ulcusculum in capite prope tempora, serum acre stillans exurgebat, nonque nisi accedente autumno coalescebat. Elapso vero anno circa ætatis initium recrudescerebat; sed paucis hebdomadibus, fuso quodam sero, præter omnem spem & opinionem, sponte exsiccatum coibat, paucis post diebus, quæ plurimæ, & ultra viginti quinque in fronte, collo, ac pectore efflorescebant pustulæ, instar pisorum; quæ digito pressæ, saniem fundebant purulentam, insignemque pruritus pariter ac ardorem inferebant. Verum mense Augusto, cum forsân justo diutius sub ære vespertino, paullo frigidiori commoraretur, accidit, ut uno impetu omnes illæ pustulæ retroactæ disparerent. Unde vix transactis aliquot diebus mediam circa noctem, præfocantem incidit catharrum,

cum roncho in pulmonibus & copiosissima mucij refectione stipatum, quæ se suffocari crederet. Et huic ope venæsectionis, pediluviorum ac clysterum percurato, mense Septembri novus succedebat paroxysmus, suffocationis omnino terrens metus. Quo denuo superato, sæpius quidem per totum illum annum, præfocantes ejusmodi accessiones invadebant; adeo, ut per noctes non potuerit in lecto decumbere; quin protinus dicto malo corriperetur: at omnes erant prioribus mitiores; cum a medico ipsi porrigeretur remedium quoddam, quo sumto statim remittebat morbi vehementia.

Circa currentis demum auspicia anni melius habere cœpit, somnumque in lecto decumbens rursus capere potuit. Insimul vero purpurata exanthemata inter nocturnos sudores, qui primum copiosi, & foetidissimi, jam parciore, matutinis horis erumpentes observantur, iterum efflorescebant. Sub quibus satis quidem bene valebat; at haud ita pridem ex improvviso affectu suo catharroso præfocante, horis meridianis, cum olim nocturnis, incidere, prehendebatur. Ille licet prioribus binis paroxysmis paullo benignior esset, vehementem tamen in pectore ronchum, magnamque sanguinis ebullitionem habebat comites, & tandem bis sumto superius dicto remedio, cujus formulam & nomen ignorat, in profundum definebat somnum; a quo expergescens, ad priorem redibat sanitatem. Hoc autem asthma, purpuraceæ statim sequebantur excretiones; quæ duobus morbi genera ita invicem alternabant, ut retrocedens exanthema mox exciperet asthmatica suffocatio, & hæc vicissim, foras acta purpura, solveretur. Omnis hanc ob causam vel levissima refrigeratio ipsi est insensibilissima; quippe quæ intus vertendo materiam purpuraceam, subito inducit præfocantem catharrum; qui nunquam non cum majori celeritate invadit; agrumque decumbentem statim surgere cogit. Sudor præterea, qui purpuram comitatur, tam acerramque corrodens est, ut cutim non modo excoriet, verum quoque lintea exco-

exedat, quæ instar eorum, quæ cum spiritu vitrioli imbuta sunt, ad levissimum dilacerari possunt contactum. Ceterum nullas unquam fluxus hæmorrhoidalis sensit notas; nec nisi dolores in osse sacro nonnunquam percepit; & denique bis quotannis venas in pedibus tundendas, detractis semper decem cruoris uncis, præbere solet.

JUDICIUM MEDICUM.

ORigo ac fundamentum cunctorum symptomatum, quibuscum vir conflictatur amplissimus, unice dyscrasia & acrimonia serosorum & lymphaticorum debetur humorum. Quando enim in tali corporis constitutione serum acre beneficio naturæ, aut quod idem est, vigore partium motricium internarum, ad exteriores, maximeque subcutaneos devolvitur tubulos, emergit inde purpura. Quod si vero per externas causas, quas inter refrigeratio amplissimum locum occupat, serum istud excrementitium, ad interiora reprimitur, incurbit ad nervosa & tendinosa juncturarum ligamenta, eaque vellicando, acutissima producit dolorum tormenta. Neque raro fit, quod noxia istiusmodi materia, intus versa, sensibiles ventriculi & intestinorum tunicas obsideat, & tum fontica machinetur mala, velut spasmos, atroces dolores, flatulentias cum summa anxietate, inquietudines, alvi vel adstrictiones, vel etiam immoderata profluvia, quin & periculosas febres æque ac inflammationes.

Quemadmodum igitur dolorum ischiadicorum, & qui femora, atque crura post retrocedentem purpuram, in nostro occuparunt ægrotante, ratio ex proxime dictis clarissime perspicui poterit: ita nec difficile erit, affectionum asthmaticarum, quas nocturno tempore pati solpit, & nomine catharris præfocantis exprimit, causam perscrutari. Quando enim cunque acre purpureum serum, intus actum ad tunicas bronchiorum, quæ sunt exquisitè sensibiles, irruit, spasmus illas reddit opportunas; quo contractæ, san-

guinis per vasa pulmonum liberiori circulo remoram injiciunt. Stagnantibus autem in pulmone succis, spirandi difficultas & præcordiorum anxietates protinus succedunt; & ob diuturniorem cruoris moram, serosa & subtilior portio ab eo secedit, & per glandulas bronchiales in rubum bronchiorum & asperæ arteriæ stillat, roncchumque ac copiosiore mucic excreationem causatur. Adhæc in nostro casu est observatio dignum, purpuram per annos jam sedecim inhæsisse. cumque illa per cutim tam causticum fundi humorem, qui & cutim excoriât, & lintea corrodit, simulque insignem spargit foetorem.

Quæ cum ita sint, merito jam meretur disquiri, undenam & ipsa lymphæ ferique acrimonia, & hinc enata purpura, tanta ægrotantem occupans vetustate, suam traxerit originem. Hæc ut innotescat, scire primum licet, quod particula falsæ, sulphuræ, & omnes excrementitiæ, quæ partim ex ipsis alimentis cum corpore communicatur, partim in ipso sanguine, ob ejus continuum motum & attritum generantur, circulo humorum expedito ac libero existente, assidue per organa colatoria secernantur, & e corpore proscribantur. Quod si vero difficilis ac impeditus sit dictus ille succorum vitalium circuitus, & inde subortæ fuerint sanguinis stases, & vasorum excretoriorum obstructiones non fieri potest, quin sordes illæ recrementitiæ intus retineantur, atque sic totam sanguinis & humorum massam contaminent, ac nutritioni reddant ineptam. Cumprimis autem retardatur sanguinis per viscera imi ventris, maximeque hepar & lienem circulus, ad generandam scorbuticam dyscrasiam, per magnum conferre potest symbolum. Namque per principia constat medica, hepatis in œconomia vitali non alium esse usum, quam ut per vasculosam ipsius substantiam, partes impuræ, falsæ, & sulphuræ, quæ bilem constituunt, secernantur; lienis autem functionem in attenuando, & ad transitum per vasa minima a daptando sanguine esse positam. Quandocunque igitur vitalis cruor

cruet, cujus per venam portæ, & hujus ope per hepar atque lienem transitus in naturali etiam statu existit difficilior, accedentibus variis causis ægrius per hæc viscera progreditur, & impeditius, retentis per brevi ante dictas rationes biliosis & sulphureis sordibus, generatur humorum dyscrasia, nec prius, quam referentur obstructa hæc viscera, & liber fluidorum cursus restituatur, radicitus extirpari potest.

Adhæc impuritas ejusmodi humorum, ab ipsa eorundem stagnatione & efficitur, & adaugetur. Sicut enim cuncta in toto microcosmo fluida, si careant motu, vi externi caloris insignem corruptionem ac putredinem subire, constans & perpetua docet experientia: ita illud idem eo certius corporis animalis humoribus accidit, quo illi ex sua essentia ad putredinem sunt opportuniore. Quamobrem permultis mihi innotuit observationibus, quod morbi, veluti sunt variarum partium exulcerationes, scabies, tinea capitis, defluxiones seri salis oculorum &c. si cum tumoribus glandularum subcutaneis fuerint complicati, non nisi discussis hisce tuberculis sanari potuerint: nec obscura videtur ratio; si enim glandulæ cutis, quæ depurandæ lymphæ serviunt, sunt obstructæ; nec lymphæ depuratio, nec etiam mali exinde subortu curatio obtineri poterit. Subinde mihi sæpius adnotare licuit, a lochiorum, vel mensium, vel quoque hæmorrhoidum fluxu cito suppresso, & purpuram & aliam humorum impuritatem protinus progeneratam; sed restitutis cruentis excretionibus, iterum extirpatam fuisse: ubi causa non nisi in stagnatione sanguinis per imi ventris viscera est querenda. Verum chronicæ purpuræ causa tantum non sæper in contumaci viscerum, aut glandularum majorum & nobiliorum obstructione residet; & ob hancce rationem medicationem haud adeo facilem admittit.

Quibus præmissis, luculenter dispalescit, contumacissimæ illius ac diuturnæ purpuræ, qua noster sollicitatur agro-

tans, proximam causam, non modo in stagnatione humorum circa abdominis viscera, sed potius obstructione organorum depurationi sanguinis tributorum legere. Cujus si primos prosequamur natales, occurrunt vita sedentaria, diuturni mœrores, neglecta sanguinis missio, & impeditus hæmorrhoidum fluxus: quippe quorum omnium ea est indoles, ut generandæ sanguinis moli, labefactando partium solidarum robori, & hinc retardando humorum per abdominis viscera circulo, mirifice patrocinentur. Neque dubitabit, quin ex dictis causis purpura, de qua sermo potissimum est, suam traxerit originem; qui consideraverit, eam mutato vitæ genere, animoque a mœoribus liberato, protinus velut exspirasse.

Sed jam docere operæ erit pretium, quam ratione spinosum hoc sit adgreddendum malum? Et ex hac quaestione binæ propullulant aliæ, quarum prima symptomatum noxiorum illi junctorum convenientem tractationem, altera totius mali plenariam respicit extirpationem. Quod primum attinet momentum, votis omnino potiemur, si quæ jam humoribus inest, acrem ac noxiam materiem per congrua emunctoria e corpore proseribemus. Quo nomine consultissimum erit, ut omni refrigeratione studiose vitata, corpus in æquali & perpetuo conservetur calore: quem in finem mane loco potus Theebois in lecto sobillare præstabit decoctum calidum, ex radice chinæ, scorzonæ, sarsaparillæ, & semine feniculi confectum; quo etiam frigidum in vicem potus ordinarii uti licebit. Quod si autem purpuraceum illud miasma, intus actum ad nervosas vel pulmonum vel intestinorum tunicas decubuerit; temperata discutientia & diaphoretica in usum vocare conveniet. Hæc inter meritis suis extollendus est spiritus bezoardicus Bussii, præsertim, si cum binis liquoris nostri anodynæ partibus remixtus, ad quinquaginta guttas intra lectum manesciatur. Nec minoris virtutis sunt pulveres bezoardici, ex antimonio diaphoretico, vel antimonii cerussa, cornu cer-

vi sine igne, cornu cervi usto, lapidibus cancrorum & cinnabari nativa præparata componendi; quorum efficacia eo præstantior erit, si is unum vel alterum sulphuris aurati antimonii, ultimæ præcipitationis addatur granulum. Hoc idem illud est remedium, quo amplissimus æger ad mitigandas asthmaticas accessiones sæpius felici cum successu usus fuit; & insignem profecto meretur commendationem: siquidem drastica, quæ competit antimonialibus medicinis, vi orbatur, nec vomitum amplius, nec alvum movet: sed status dumtaxat pellendi, sudoremque egregie promovendi, pollet facultate. Habenda desuper alvinæ excretionis est ratio: sed sicuti perniciosissima in morbis purpuratis habetur alvi obstructio; ita etiam hanc moliri stimulantibus remediis, nihil aliud est, nisi oleum camino addere. Quicquid enim intestina ad spasmodum proritare valet, illud quoque corticis cutanei constrictionem inducendo, & legitimum transpirationis successum impediendo, ad sordium excernendarum retropulsionem disponet. Idcirco ex laxantium farragine his in morbis, rhabarbarinis, mannatis, clysteribusque demulcentibus & emollientibus nec sunt tutiora, nec præstantiora.

Si itaque ad alteram nostrarum quæstionum progrediamur, quæ, quomodo radicitus extirpandus noster sit morbus, quærit; ardua sane provincia, ejusmodi in subiecto ætate provectiori firmius radicatum affectum curaturo imponitur. Neque tamen penitus est desperandum; siquidem, si temporis diuturnitas, & ægrotantis patientia remedium vires secundaverint, sæpius votorum nos reddi compotes observamus. Et ego quidem in chronica tali purpura, acidulas Selteranas tepesactas, vel solas, vel tertia lactis asinini parte maritatas, non sine singulari fructu sæpiissime adhibitas fuisse noravi. Hæ enim aquæ alcalinum fixum possident principium, vique hujus urinam potenter movent; atque cum lacte permixtæ, egregia dyscrasiam humorum falsam & acrem temperandi pollent vir-

tute, nec sine ampla utilitate in doloribus arthriticis, & tussi pulmonali possunt usurpari. Deinceps ad secundam mali purpurei curationem multum facit studiosa ab omni vino & cerevisia abstinencia; cujus in locum laudatum superius decoctum substituendum suadeo. Neque parum emolumenti expectare licet a corporis frequenti exercitatione, & aeris mutatione: quorum scoporum uterque institutis itineribus poterit obtineri.

Ex pharmacis, quæ nostro fini respondent, efficacissima sunt antimonialia, & cinnabarina, nec non tartarifata, quæ inter eminent regulus antimonii medicinalis, sulphur antimonii auratum tertiæ præcipitationis, panacea Glauberiana, sulphur auratum ex scoriis tartareis, cum solutione auri præcipitatum, cerussa antimonii, cinnabaris antimonii, tinctura antimonii acris &c. Excellens enim ac peculiaris, quam in glandularum obstructionibus referendis, & progressu lymphatici laticis promovendo exerunt, est virtus; ob quam in morbis ex magna seri atque lymphæ impuritate subortis, conjuncto decoctorum aperientium usu, omnium remedium vim longissime superant. Verum interponenda sunt laxantia, ne sordes acidæ, ac biliosæ, quæ per alvum eliminari debent, hac obstructa ad ipsam humorum massam retrolabantur. Quo scopo salina neutiquam convenire, sed potius rhabarbarum cum manna & cremore tartari in aqua communi infusum, exhibendum esse supra diximus.

Ut denique specialius methodum proponam, quam in nostro ægrotante opportunissimam arbitror: suadeo, ut ille vernali potissimum ac autumnali tempore, infusum quoddam laxans rhabarbarinum, atque decoctum supra commendatum cum antimoniali remedio maritatum, per aliquod tempus adhibeat; iram tamen, ut illo per tres, hoc per quinque successive dies cum regimine diaphoretico utatur; eorumque alternantem usum per tres vel quatuor vices repetat. Neque pauci sunt ex impuritate lymphæ suborti, & purpurei affectus, quos hac medendi

ratione, divina favente gratia, feliciter expugnavi: quam ut in presenti etiam casu Deus reddat felicem, ex imo pectore precor.

C A S U S CXII.

De pertinaci purpura scorbutica.

Nobilis prosapia: foemina, annorum quadraginta sex, temperamenti sanguineo-cholerici, naturæ admodum sensibilis, anno ætatis decimo demum octavo menses experta, sexto autem & trecesimo iisdem per vehementem animi adfectum prorsus orbata, varia exinde sanitatis incommoda, maxime sanguinis ebullitiones, ventriculi debilitatem, flatulentias, & catharrales adfectus sensit, iisque mitigandis venæsectiones æquinoctiales, & aquas Selteranas quotannis fere magno cum emolumento opposuit. Comprimis autem præterita nuper æstate variis animi motibus, speciatim mœrore diuturno ob filiam carissimam variolis defunctam agitabatur; ubi notatu erat dignum, auditæ filiæ morte ipsam contremuisse, huncque tremorem singulis diebus eadem mortis hora rediisse, & tandem sponte cessasse. Decernebat itaque vacillantem ægritudinem aquis Selteranis oppugnare; sed consultus Medicus loco earum serum lactis, herbis antiscorbuticis & refrigerantibus, præsertim multa acetosa & portulaca alteratum, & quidem ad duas quotidie libras, nullis permissis vel conjunctis laxantibus, nec stomachicis, bibendum suadebat. Mox autem primis potationis diebus pessime habebat inde, atque de ventriculi, hypochondriorum, & abdominis inflationibus dolorificis, inadaptentia, artuum rigida tensione, & subtili spastica undulatione, ut quiescedere non posset, sed hinc inde ambulare, & discurrere cogeretur, articularum in manibus & pedibus tumore, &c. conquerebatur. De quibus admonitus Medicus, potationis urgebat continuationem, & omnia sponte disparitura spondebat. His freta ægrotans, in quartam hebdomadam pro-

trahebat curam; sed incommoda neutiquam cedebant; tantum abest, ut indices potius invalescerent; unde perterrita Medicum denuo consulēbat, & ab illo essentiam quandam nervinam, sapore cochleariam, odore sal volatilem prodentem accipiebat. Sumta hujus unica dosi, lecto protinus adfigebatur, de artuum tremore, frigore tamen vacuo, cordis & præcordiorum angustiiis, sudoreque frigido per bidduum querula. Tercio die tremor ille concussorius artuum adeo revertebatur vehemens, ut lectus simul quateretur, subsequente præcordiorum anxietate, sudoreque tamen calido. Et hæc adfectiones incerto circuitu per aliquod tempus inhærebant, adeo ut per duos trefve dies quotidie recurrerent totidemque diebus conquiescerent.

Quæ scena cum per binas durasset hebdomades, alter medicus per litteras in consilium vocabatur: qui missa mixtura, ex aquis diaphnoicis & antispasmodicis, absorbentibus citratis, nitro depurato, speciebus de hyacintho, cinnabari antimonii, spiritu nitri dulci confecta, sub paroxysmo assumenda: nec non pulvere digestivo nitroso, atque essentia ex scordio, pimpinella, millefolio, & gentiana rubra parata, id effecit, ut singula mitigarentur, cordis angor & artuum tremor plane cessaret, nec nisi per intervalla calor cum sequente sudore invaderet, eaque accessione finita ægrotans e lecto surgere, atque cibum cum appetitu capere posset. Tandem medicus ad explorandum coram & curatius morbi statum accitur, qui accedens ægram extra lectum, bono cum appetitu comedentem, & satis alacrem deprehendebat; sed post quemvis finitum sudorem, bis vel ter de die redeuntem, linreamina corporis cum recentibus in conclavi frigidulo permittentem, simul autem purpuram, brachia & manus obsidentem, adque tergum & pectus semet extendentem animadvertēbat. Unde judicabat, purpuram per linteorum mutationes sæpius retrocessisse, & per paroxysmos iterum expulsum fuisse. Namque per bidduum tribus quotidie paroxysmis, cum oris siccitate,

rate, calore & siti incipientibus, & post horæ decursum in copiosum sudorem deficientibus corripiebatur, intercedente unica tantum die intercalari, quam rursus bini una dumtaxat accessione, eaque leni, post meridiem infesti excipiebant. Hinc spem plenariæ euphorix quidem concipiebat, sed inanem; siquidem paucis post diebus paroxysmus denuo cum præcordiorum angustia, vehementi calore, præsertim pedum, ulro citroque cursitante, cum enormi sudore ingruibat, qui sudor, nisi linteis calidis sæpius detergeretur, facile per cutem refrigerescebat, & dolores artuum post se trahebat. Hanc accessionem sequenti die hora quarta matutina sequebatur nova, tanto artuum tremore, & præcordiorum anxietate infesta, ut adstantes de vita metuerent, quæ per totam diem inhærens, circa vespæram demum nonnihil remittebat, postridie bis, tertia vero die semel reversura, tumque cum interno horrore & tanta cordis oppressione invadens, ut fufis per integram horam lacrymis, nonnihil solatii demum perciperet. Fuit autem observatio dignum, quod ante ingruentem paroxysmum excretio illa purpurea in brachiis penitus disparuerit, sub eo ipso vero ad cutim, cum levamine, & redeunte animi antea defecti alacritate, expulsa rursus fuerit.

Hæc tragica vehementium accessio- num scena ludebatur ab ultima Augusti, ad quartam usque Septembris diem. Circa hoc tempus aliud quoddam symptoma reliquis accedebat, quo ægrotans, si vel unicuique iusculis, vel cremoris hordei ac avenæ sumeret cochlear, protinus sputum limpida, tenacis tamen pituitæ incidebat; comesto autem solidiori cibo ab hac immunis erat molestia. Ab hoc quoque tempore purpura, parvis hinc inde furunculis intermixta, constantius & pertinacius per aliquot dies in cute comparebat, cum sudoribus, sine tamen præcordiorum angustia permanentibus. Verum levamen, quod in hoc rerum statu percipiebat, haud diu durabat: siquidem paucis post diebus retrocedente per noctem ex improvviso purpura, febriles

paroxysmi cum cordis palpitatione, membrorum lassitudine, somnolentia, & utriusque hypochondrii flatulenta ac dolorifica tensione stipati recrudescebant. Urina per totum morbi decursum, admodum varia reddebatur, mox aquæ instar limpida, & assumpto potu copiosior, mox rubicunda cum simili sedimento.

Opposita huic polymorpho malo medicamina fuerunt absorbentia simplicia, & succo citri nupta, antimoniatæ fixæ, leniter nitrosæ, antispasmodicæ, diapnoisica, tonica, velut lapides cancerum citrati, mater perlarum, cornu cervi sine & cum igne præparatum, pulvis Marchionis, corallia rubra, species de hyacintho &c. Mixture ex spiritu nitri dulci, essentia pimpinellæ, scordii & mixtura simplici parata, in expellenda, si retrocesserat, purpura egregiam locabat operam. Usurpatæ porro sunt emulsionēs, cum aquis cordialibus, diapnoicis & antispasmodicis; interposito per vacuos a febre dies, laxantium lenissimorum, ex rhabarbaro, manna, & tartaro solubili confectorum, nec non clysterum ex floribus chamemali cum cremore avenæ coctis, oleo olivarum, sali culinari vel nitro præparatorum usu. Non minus crebro sorbillata fuerunt iuscula medicata, cum radice cichorei, scorzonæræ, fœniculi, & succo aurantium alterata; & pro potu denique decoctum cornu cervi, cum radicæ scorzonæræ, sarsaparillæ, liquiritiæ & semine fœniculi confectum inserviit.

Quæ cuncta subsidia, quum nec purpura subigendæ, nec immoderatis & perpetuis fere sudoribus coercendis, nec avertendis paroxysmis sufficerent, aquas Selteranas, quas ægra quotannis summo cum levamine potare sueverat, in usum vocare consultum putabat medicus; easque per primum ostiduum, ad eluendam ex ventriculo & intestinis pituitam solas, deinceps cum lacte asinino temperatas adhiberi jubebat. Præmissis igitur blando laxante, bibendi fiebat initium, ad quatuor usque libras ascendendo, & in ea dosi per aliquot dies subsistendo: quum vero nec per alvum, nec urinam suffi-

cien-

cienter excernerentur aquæ, sed potius cum subsequenter ventriculi flatulentis & hypochondriorum doloribus resistarent: mox more ipsi afflictæ mulieri alias sueto, ad duos nimirum urceos, qui ad minimum septem libras continebant, potandæ decernebantur, addita pro subducendo ventre alternis diebus mannæ uncia. Tum desideratum edebant effectum; utpote, iis per alvum pariter ac urinam prompte redditis, cibi cupiditas, somnus, atque vires redibant, hypochondriorum molesta inflatio evanescebat, atque purpura, cum cessantibus sudoribus, squamatim decidebat. Neque vero omnem delitescens cujusdam mali metum detrahebant perseverantes adhuc febriles motus, qui hora pomeridiana quarta cum pedum quadam refrigeratione, & subsequente sanguinis ebullitione adligentes, ad sextam vespertinam quotidie durabant. Et, quod notatu dignum erat, fontem istum cum lacte albinio confusum morbi sequebatur exacerbatio; solum vero illud lac, experimenti causa sumtum, lactis alias impatiens, optime ferebat, adeo ut per eam diem febrilis etiam accessio dederit inducias.

Interim spes manebat firma, fore, ut ex continuato harum aquarum, per quatuordecim jam dies potarum usu, malum adhuc superaretur. Verum præter omnem spem & opinionem tum recidebat consuetus paroxysmus, corporis languore, somnolentia, frigore, sudore, siti, oris siccitate, pedum refrigeratione, continua præcordiorum sudantium angustia, ac difficili spiratione stipatus; quo lecto prorsus affigebatur ægrotans. Circumstantes, consilii inopes, propinabant statim pulverem ita dictum vitalem Hallensium, quem sudor excipiebat copiosus. Consultus mox per litteras medicus mittebat pulverem ex antimonii diaphoretici, nitri depurati, cinnabaris nativæ scrupulis duobus, pulveris Marchionis scrupulis quatuor, castoreique scrupulo uno paratum, & in decem partes divisum. Quarum una vespere sumta, major sanguinis ebullitio somnum turbans, & dolores cardialgici inde sequi

videbantur; neque alteram alius excipiebat effectus. Quid multis? antiqua symptomatum scena ludi incipiebat: nam sudores immodici, cordis tremor & anxietas, cum meticulositate quadam, terroribus, pavoribusque conjuncta, capitis dolores, sitis, oris siccitas, & inappetentia turmatim recurrebant; neque sudores istos, punctorum cuti sensum inferentes, ulla purpura comitabatur efflorescentia. Scire quoque refert, pedes continuo sudore, eoque frigidulo maduisse; superiori corpore haud æque insudante.

Hoc in rerum statu ad coercendos potissimum sudores, porrigebatur pulvis ex lapidum cancerorum, coralliorum rubrorum, nitri depurati, pulveris Pannonici rubri ana scrupulis duobus, specierum de hyacintho drachma dimidia, croci martis antimoniati Strahlî scrupulo compositus; dabatur mixtura ex tincturâ coralliorum, martis tartarisatæ Ludovici, spiritus nitri dulcis, & syrupi papaveris rhæados æquali portione concinnata. Nec his vero operæ pretium facientibus, pilulæ, quæ habebant extracti cardui benedicti, centaurei minoris, trifolii aquatici, antimonii diaphoretici martialis Ludovici ana grana quindecim, mane deglutendæ; a meridie tinctura martis Zwœlfferi capienda, & vespere assumendus pulvis, ex coralliorum rubrorum, matris perlarum, eboris sine igne parati ana drachma, specierum de hyacintho, & antihectici Poterii ana drachma dimidia concinnatus exhibebatur.

Sub horum usu ad meliorem inclinationem videbatur valetudinem, adeo ut paroxysmus extra lectum perfungi potuerit; hi vero singulis diebus per horam anticipabant: & pedes, adhibitis in casum frictionibus, frigore pariter ac dolore continuo infestabantur. Verum enimvero infidum illud malum paullo post summo cum impetu recruduit, & ægram hucusque, recensitis symptomatibus immersam detinet. Illa ceterum valde est sensibilis, & medicamenta calidiora, castoreum, volatilia, myrrhata, aloetica, pilulas Becherianas minime ferre potest.

Quæ

Quæ quom ita sint, & periculum in mora videatur positum, expetit sibi consilium curatorium, præservatorium, & diæteticum.

CONSULTATIO.

Ferox, tardiusque plenus morbus, quocum scæmina generosa, corpore teneiori, animo sensibiliiori, & succis ob cohibita mensrua impuris prædita, per longum tempus conflictatur, purpuræ scorbuticæ nomen meretur. Cujus quidem materialis causa, quæ est acre serum, in nervosis ac motricibus potissimum residet partibus, quas stimulo, atque vellendo ad præternaturales, & spasmodicas proritat commotiones, atque sic causam præbet, quo omnes œconomix vitalis functiones turbentur ac destruantur. Quemadmodum vero hæc in plerisque purpuratis contingere solent affectibus; ita in nostro speciatim casu adhuc quædam occurrunt momenta, quæ cuncta symptomata ut graviora, sic & diuturniora reddunt. Ut enim sensibiliorem ac debiliorem generis nervosi constitutionem silentio prætermittam, qua præditi præ aliis decumbunt gravius: ipsa remedium, quibus usa est, farrago, nec non animi vehementiores affectus, regimen inordinatum, & frigus corpori liberalius admisum, atque hinc intus versa purpuracea materia, peculiarem merentur considerationem. Nam sicut nimius medicaminum usus magno reconvalescentiæ est impedimento: ita miasma illud exanthematicum, si sapius retropellatur, longe deteriorem & virulentam velut acquirit indolem; qua non solum truculentiora machinatur mala, verum tam fixam quoque sedem occupat, ut ægerrime possit eliminari. Non igitur mirum est, quod adhibita hucusque artis præsidia, quæ corrigendæ pariter ac excernendæ materiæ peccanti a Medicis, laude digno conatu destinata videntur, temperantia, diaphoretica & antispasmodica, votis nondum responderint. Nec improbarem commendatum fontis

Hoffm. Consult. Med.

Selterani tam solius, quam lacte asinino nupti usum; sed optassem, ut prius ope blædorum laxantium; & clysterum primæ regiones, curatius fuissent purgatæ.

Quicquid vero sit, in eo jam cardo rei vertitur, ut ostendam, qua ratione malo huic firmiter radicato liceat mederi. Et hoc sine primam esse oportere curam arbitror, quo materia subtilis purpuracea ex vitæ penetralibus ad corporis superficiem expellatur; quod impetraturos nos esse confido, ope pulveris hunc in modum conficiendi: Recipe pulveris Marchionis drachmas duas, antimonii diaphoretici, succini præparati, cornu cervi usti ana drachmam, nitri depurati scrupulos duos, cinnabaris nativæ præparatæ scrupulos M.F. pulvis, div. in 8. part. & bis terve quotidie assumatur. Huic crebro juvabit interponere unum vel alterum cochlear potionis analepticæ, & leniter diaphoreticæ, quæ sic habet: Recipe aquæ florum sambuci, cardui benedicti, melissæ citratæ, ceraforum nigrorum, ana uncias duas, matris perlarum drachmam, succi citri, syrupi papaveris albi ana drachmas duas. M.D.

Deinceps commendo liquorem meum anodyno-mineralem, cujus cum spiritu bezoardico Bussii mixti, triginta guttæ vel mane vel vespere capiantur: pollet enim vi præstanti spasmos sedandi, lenem transpirationem promovendi, & materiam exanthematicam ad corporis corticem dejiciendi; majorique his in morbis cum fructu usurpatur, quam spiritus ille nitri dulcis, cujus in historia morbi fit mentio, & quem ex spiritu inflammabili, & vini rectificatissimo, in observationibus meis chymicis parandum docui. Neque erit alienum, decocto jam descripto, & ex rasura cornu cervi, radicibus scorzonæ, sarsaparillæ, liquiritiæ, & semine sceniculi confecto, ulterius & pro potu ordinario, & pro remedium vehiculo uti.

Ad alvum porro liquandam, & sordes e primis regionibus vacuandas, egregiam virtutem præstabit pulvis rhabarbari, qui vespere ad scrupulos duos ex aqua frigida fontana bis quavis hebdomade propina-

Y y

pina-

pinari potest; species autem de hyacintho, ob vim, quam obtinet adstrictivam, illi pulveri addere ineptum est. Neque minus huic scopo respondent clysteres, ex juris gallinacei libra una, olei amygdalarum dulcium, & florum chamomillæ unciis duobus vel tribus parati; quippe qui tensas spasmo fibras emolliunt, & impuritates blande subducunt.

His denique recta vivendi ratio conjungatur, necesse est; in qua cum primis calor conclavis, in quo degit, moderate calidus ac æqualis esse debet: & consultius erit, ante purpuræ eruptionem, in lecto se continere, & linteaminum mutationem differre, aut cautissime instituere. Victus sit facilis, nec confert multis vesci carnibus, sed potius jusculis avenaceis, vitello ovi permixtis, vel gallinaceis, cum radice scorzonæræ, cichorei, & succo citri vel aurantium alteratis, frequenter uti. Ceterum si vernalis accesserit tempestas, auctor sum sua sorque, ut ægra fontem Selteranum vel solum, vel lacti afinino, si tulerit ventriculus, nuptum adhibeat, eoque bis quotannis, conjuncta duplici venæsectione, utatur.

CASUS CXCI.

De purpura alba & rubra, cum summa generis nervosi debilitate conjuncta.

Duos ultra triginta annos nata scemina, vegeta quidem sanitate, & acuto hilarique ingenio a natura instructa fui; at per varios in tenera jam juventute casus fracta, morborum vi omnino succumbere debuit. Nam juvenula adhuc, ob matrem, quæ noverca erat, cancro mammarum affectam, non solum curis domesticis sola præesse, verum etiam matri agrotæ, non sine insigni fastidio, assistere cogebatur: unde ipsa quoque parum valuit, & cum primis febrem aliquando intermittentem incidit, quæ consulto suppressa, futuris procul omni dubio primam causam præbuit æ-

gritudinibus. Matre defuncta, pater cepit ægrotare; cui iterum a manu esse debuit; licet purpura per tres menses admodum gravi, & calidioribus medicinis oppugnata laboraverit. Tandem hoc quoque morte extincto, multis mœroribus oppressa, valetudinariam egit vitam; & hujus causa fontem Selteranum potavit, eo effectu, ut finita potatione, critica ac salutari corripere diarrhœa.

Paullo post, annus ætatis erat vigesimus sextus, mihi nupta, & brevi ante nuptias gravissimis ob causam coram judicio gerendam, sollicitudinibus, aliisque animi adfectibus agitata, indeque capitis horrendis doloribus, quin pridie nuptiarum magno rigore ac frigore correpta, ac ipsa denique festiva die saltando vehementer exaestuata, postridie lunare tributum, licet debitum nondum adesset tempus, persolvere cepit. Huic fluori statim insignis jungebatur sitis, quam nec Selteranis acidulis solis, nec iisdem cum vino maritatis explere valebat. Interim ego, negotiorum causa per duos tresque dies peregre factus redux, uxorem meam, purpura maligna rubra & alba per totum corpus occupatam, magnoque pectoris ardore & oppresse, nec non vigiliis infestam deprehendi. Purpura in cruribus ac abdomine hinc inde exulcerationes producebat: neque tamen minus datis emulsionibus, pulveribusque nitrosis, ac fixis bezoardicis, exsiccabat, & cum reliquis symptomatibus, Deo sint gratiæ, evanescebat.

Verum cum sequenti, qui erat Augustus, mense utero inciperet gerere, vacillabat rursus valetudo, quamvis gestationis tempore bis sanguis e pede mitteretur; siquidem primum ardorem precordiorum, & alvinam obstructionem; progrediente graviditate œdematosum pedum tumorem, & brevi ante partum erysipelas pedum, crudelissimis doloribus stipatum pati debuit; quæ sætu in lucem edito omnia conquiescebant. Sed in puerperio purpura denuo efflorescebat; & purgatio uterina larga quidem

fuccedebat quantitate; fundebatur autem ferofus dumtaxat humor, insigni acrimonia imbutus, & intolerabili foetore nares feriens. Præterea corpus adeo contabefcebat, ut febre eam hæctica extenuari crederes: & denique infans, quarta post partum septimana, morte raptus, vehementem creabat merorem. Quamobrem finito puerperio, fontem Selteranum ipsi ad scatebram bibendum ordinavi; unde factum est, ut per unum alterumve annum, accedente legitimo menstruum fluxu, licet extenuata, satis bene valeret. Verum ante quatuor annos rursus imprægnata, variisque simul ægritudinibus, præsertim febre tertiana, affecta fuit; quæ ope pilularum balsamicarum oppugnata & mitigata, non impedierunt, quo minus debito tempore felicem ederet partum.

Abhinc vero parere desit; vitamque multis adfectionibus immersam, misera traxit, quales hucusque fuerunt vehementes capitis dolores, perpetua pedum refrigeratio, contumax alvi obstructio, assidua sitis, ardens circa cordis scrobiculum sensatio, corporis contabescencia, & molestus languor, appetitus inconstantia, & mensurorum parcius fluxus. Ante aliquot annos post gravem cardialgiam, vomitus patiebatur, & per illos frustra sebacea magnitudine nucis juglandis reddebat: quos secundaturus, lene exhibebam vomitorium, quod tantus artuum extremorum tremor, inanisque vomendi conatus excipiebat, ut blandum anodynum ex aqua liliorum convallium spirituosa ipsi propinare deberem, quo sumto parum biliosi humoris magno cum impetu eructabat. Hinc abstini a vomitoriorum exhibitione, & laxantibus pugnavi; sed hæc qualiacunque, sive sal Sedlicense, sive aperitivum Hoffmanni, sive potiuncula manata, sive pilula balsamica per aliquot dies continuata fuerint, nunquam respondabant rite votis: quid? quod manatas potiones, quas abhorrebat, statim vomitu reddiderit. Calidioribus ac resinosis medicaminibus uti, ob debiliorem generis nervosi constitutionem, neu-

tiquam ausus fui; & quod peculiari dignum est animadversione, omnes orthostadia averfatur medicinas, lecto autem per auctum morbi impetum affixa, eas cum voluprate pariter ac egregio fructu capit. Liqueor anodyno-mineralis uti semper, ita adhuc etiam, si præcordiorum anxietates, & spasmodicæ motiones nimis urgeant, levamen infert; sed eo sumto, plerumque molestissimi suboriuntur ructus, & ultra duodecim horas atrociter infestant. Suaveolentia, inque primis balsamum vitæ, utut ambra privatum, summo fastidio averfatur. Ex cibis viliores amat, delicatioribus non delectatur; vino, licet parcius, utitur; nonnunquam tamen rarius potum calidum Theebais vel Coffee, lacti nuptum sorbet, frequentius autem loco fabarum Coffee, ex amygdalis tostis sibi decoctum parat, quippe quæ ob unctuosum, quod sovent, principium, alvo lubricandæ inservire perhibentur. Hujus etiam lubricitatem ope humectantium, ac feri lactis ad mentem illustris Hoffmanni parati adjuvare, sed incassum tentavi. Sub epulis porro ad juvandam vim digestivam, Elixir viscerale Hoffmanni propinavi; nec non aquas Selteranas, balnea ex aqua dulci, & tepidiora pediluvia, a quibus tamen capitis dolores exacerbari putat, in usum vocavi.

Omnium vero irritus hucusque fuit effectus; alvus quotidie quidem respondet, sed arte liquari non potest; urina plerumque aquosa, interdum turbulenta instar spissioris cerevisiæ, absque coctionis signis mingitur; pulsus citatior semper & parvus, quandoque micans fertur; somnus est turbulentus; sanguis e vena detractus, olim siccior ac spissior apparuit, jam laudabili consistentia præditus videtur; & animus, a prima juventute semper hilaris, magis morosus ac dejectus redditur. Ad hæc per integrum, qui novissimus est, annum, quavis vespera ingenti corporis frigore percellitur, quod calor pungens & mordax excipit, & hunc rarissime levis maior sequitur; quo exhalante, bene habere videtur.

tur, cessante vero spirandi suboritur angustia, & pectoris oppressio. Quo in spasmodico, qualis mihi videtur, affectu consilii sum inops; & licet ex mente cuiusdam Medici thermas Carolinas, quas uxori meae proficuas ipse iudico, adhibere vellem; metuo tamen, ne, cum corpus nulla arte purgari, neque ideo ad hanc curationem præparari potest, majus exinde propullulet damnum. Quare abs te peto, Vir Experientissime, ut me doceas, quæ in morbo hoc intricato sint profutura.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

QUæ mihi, Vir Prænobilissime, de gravi & diuturna amantissime Tuae uxoris prescriptis ægritudine, luculenter testantur, eam insigni generis nervosi debilitate laborare; quæ præsertim magnus ille alimentorum canalus, ventriculus puto & intestina affecta, & hinc spasmodicis pariter ac flatulentis obnoxia videntur affectionibus. Ubique vero solidæ & morrices partes a vigore & robore suo naturali dejectæ sunt; ibi succorum quoque vitalium legitimus cursus admodum retardatur, salutare quoque excretionem imminuitur, & hinc dyscrasia humorum scorbutica, infelix multorum malorum mater, progeneratur. Atque si omnes casus, quos a teneris annis lectionissime semine sustinendos fuisse percepi, rite consideravero, hac in mea sententia insigniter confirmor. Namque quo sensibiliorem ac teneriorem a natura nata fuit corporis constitutionem; eo majori ad irregulares motiones promptitudine nervosum systema inter duriores, quam sub matris novercæ regimine sustinuit, educationem imbui debuit. Cohibita subinde febris intermittens, & hinc intus acta materies morbifica, primum dyscrasiam humorum dedit pabulum; quæ, aucta, per insequentes ob parentis ægritudinem mœores, partium solidarum debilitate, & hinc retardato fluidorum motu, nec non excretionum libero successu, mirum in modum omni no crevit, & in purpuratam

tum temporis desit efflorescentiam. Quæ forsitan non radicitus persanata, laudabili quidem instituto, nec infelici cum effectu adhibitæ fuerunt aquæ Selteranæ: verum insequuta animi graviora pathemata pectus dederunt speratam salutem. Commotis enim inde solidis æque ac fluidis partibus, febriles primum exceperunt molestiæ, quæ, ex agitato sub iis per fortio rem salutationem corpore, rubram & albam post se traxerunt purpuram. Cujus noxia materies, cum ob imbecillitatem partium motricium, haud sufficienter e corpore fuit proscripita, accedente graviditate, & hinc labefactato magis robore, novam affectavit eruptionem; qua nequitiam potita, ardentem in scorbiculo cordis dolorem, nec non erysipelaceum in pede produxit tumorem. Quamobrem rectissime sub finem puerperii adhibitas credo acidulas Selteranas; quippe quæ acrimoniam succorum vitalium temperando, motum eorundem progressivum facilitando, & uterinum fluxum restituendo, permagno utique sanitati fuerunt præsidio. Verum enimvero, quum legitimum partibus solidis nondum rediisse videatur robur, non mirum est, quod insequuta nova impregnatione, & accedente forsitan in vitu errore, tertiana febris, eaque superata, post enixum foetum, varia propullulaverint symptomata: quorum ad hanc usque diem adfligentium potissima sunt capitis dolores, assidua sitis, continuum extremorum, maxime pedum frigus, ardens circa cordis scorbiculum sensus; insignis virium languor; dejectus ciborum appetitus, & vomitus, iique sebacei. Mea quidem sententia omnes hæc affectiones nimis systematis nervosi, maxime ventriculi ac intestinorum debilitati, & hinc pendenti ad motus irregulares promptitudini, maximam partem debentur. Nam si primæ regiones spasmis obsidentur, oriuntur primum sebacei vomitus; deinceps sanguis in libero per imum ventrem circuitu præpeditus majori ad caput ruit quantitate, ejusque vasa distendendo, cephalalgiam parit. Idem cruor copiosius ad præcordia versus, ho-

horum vasa nimium infarciendo, pectoris oppressionem, & anxietates inducit; minus autem, minori copia & impetu per exteriores artus progrediens, ad eorundem perpetuum frigus multum dispoit. Quemadmodum vero spasmos plerumque atonia sequitur; ita hac in ventriculo ac intestinis locum occupante, perit ciborum appetitus, legitima digestio, vegeta foridum per alvum excretio, & inde multa generantur cruditates, quæ accumulata, vellicando novam spasmodum præbent occasionem.

Quo facilius vero fuit, pathologicam præsentis mali explicationem suppeditare: eo erit difficilior, illud temporis vetustate corruptum, & in habitum degeneratum in tam sensibili subiecto debellare. Ipsa profecto pharmaco-mania, qua ejusmodi egrotantes simul laborare deprehenduntur, & per quam varietate medicorum æque ac remedium delectantur, ipsis magno cedit impedimento, quo minus desideratam morbi medelam assequantur. Nam nimio remedium, cum primis si minus convenerint, usu nihil sane ad labefactandum partium solidarum robur, & hinc protrahendam morbi diuturnitatem, ferme opportunius occurrit. Non equidem circa usurpata in præsentis casu hætenus subsidia quidpiam monendum habeo; tantum abest, ut ea morbi causa ex omni parte congrua fuisse arbitrer, neque vero præstantissimarum medicinarum accumulatum usum prodesse statuo. Quamobrem suadeo, ut jam mittantur cuncta pharmaca; nec nisi diæticis potissimum pugnetur præsidis. Ex his omni laude major est cœli, aerisque mutatio; quam ut lectissima mulier, conjuncta corporis moderata exercitatione, sibi habeat commendatam; etiam atque etiam hortor. Deinceps potationem lactis asinini, cum acidulis Selteranis æquali pondere maritati, admodum ipsi proficuum æstimo, cujus quotidie tres mensuras sorbillare expediet. Non minus suis meritis extolli meretur creber usus jusculeorum medicatorum, quæ ex carnibus vitulinis, vel bovinis potissimum assis, additis radice graminis, cichorei, fœniculi, asparagi, petroselinis, Hoffm. Consult. Med.

succoque citri vel aurantiorum parari possunt. Sub epulis denique capiendas suadeo quinquaginta guttas Elixirii balsamico-visceralis, quale in Notis ad Poterium cum vino Hungarico conficiendum docui. Reliqua tuæ, vir Prænobilissime, dijudicationi relinquo; & ut summum Numen instituendam curationem clementer secundet, ex imo pectore precor.

C A S U S CXIV.

*De febre purpurata puerperarum pro nova
& incognito morbo habita.*

Puerperis per aliquod tempus infensum fuit malum quoddam, quod eas sequenti potissimum adoritur ratione. Secundo videlicet vel tertio a partu die percelluntur ex improvviso quodam horrore, quem protinus ingens calor, cum summa pectoris oppressionem, crebris suspiriis, & lochiorum retentione stipatus insequitur. Post aliquot dies pustulæ miliares per totum corpus, maxime per præcordia, conjunctis delirii, nervorumque subsultibus efflorescunt; quarum malignitate, plus minus majori, pleræque oppressæ, vel circa quintam, vel etiam decimam morbi diem exstinguuntur.

Habitus eo usque hic atrox affectus pro febre miliari maligna; & efficacissimis alexipharmacis, regimine quieto, & temperate calido, adplicatione vesicatoriorum æque ac siccarum cucurbitularum oppugnatus fuit; sed frustraneus omnium fuit effectus, & semper docta arte plus valuit malum. Idcirco doceri avemus, anne illud exstirpandi ac superandi nullum occurrat remedium?

Consilium celebrioris cujusdam Medici.

Difficultas purpura rubra pariter ac alba, quæ puerperas potissimum occidit, medendi meo arbitrio in eo consistit, quod rigor, quem vocant laetum

Et cum uno cum ea maligna purpurata febre incidat tempore. Quemadmodum vero utriusque mali causa magis in humorum serosorum, quam ipsius purpure sanguine vitio quaerenda videtur: ita neutri eorum venæsectiones, nec sudationes conveniunt. Illæ enim transpirationis insensibilis successum temerantur; hæ tenuissimum serum vehendo serum, spissius una cum maligno miasmate relinquunt. Hinc sequenti via tutissime licet incedere, quæ foeminis adhuc gravidis, instanti puerperii tempore ea porriguntur remedia, quæ lympham atque serum depurandi virtute pollent. Quo quidem nomine magnam laudem meretur salina, antiscorbutica, velut est carduus benedictus, angelica, contrajerva &c. cum absorbentibus marinis ut matre perlarum, ostreis, conchis, dente hippopotami, coralliis, & cornu cervi maritata. Neque in subjectis quibusdam alienum est, balneis siccis, ac vaporosis uti; in quibus cutim vel fricare, vel etiam scarificare nonnunquam expedit; eo, quod tali ratione multum impurioris seri cum sanguine detrahatur.

Post enixum vero foetum, operæ pretium exhibet pulvis Anglicanus, de Kent dictus, cujus vel solius, vel cum pulvere Marchionis remixti sexaginta grana singulis tribus horis vel ex aqua florum sambuci & fragorum, vel emulsione quadam sunt propinanda. Vesperis mixtura ex diascordio Fracastorii, Theriaca, nitro, succo citri, & aceto rutaceo conflata cum aqua cinnamomi sine vino porrigenda est. Quod si vero hystericae jurgantur commotiones, abs re erit, missa illa mixtura, ne lochia cohibeantur, castoreum camphoræ nuptum in pulvere exhibere. Ubique etiam immodicæ alvi fluxiones accedunt, pulveres ex coralliis, theriaca cœlesti, bolo & terra sigillata parati, egregiam pollicentur utilitatem.

Contra vero ab omnibus essentiis, & aliis quibuscunque spirituosissimis medicinis cavendum: quoniam humorum ebullitiones exacerbant, & motrices partes ad spasmodicas proritant commotiones.

Sicuti enim non decet humorum impetum adjuvare; ita quoque eo respicere oportet medicum, ut excretio malignæ materiæ per cutis spiracula, non in sudoribus, quin potius madoris forma, in perpetuo conservetur successu. Quem in finem regimen temperate calidum, tam ratione conclavis, quam lectorum & integumentorum servari debet: nec in potus ordinarii, qui largior sit, vicem quidquam decocto cornu cervi, cum succo citri permixto commodius exhibetur. Reliqua, quæ forsitan pro varia ægrarum constitutione occurrunt, symptomata, cujusvis medici præsentis judicio oppugnanda relinquuntur: in quibus omnibus id adhuc monendum duco, ne ea remedia, quibus febris purpurata succurritur, rigori sic dicto lacteo sint contraria. Sic enim nullum foveo dubium, fore ut divina favente gratia, prudens medici manus malo plus valeat.

RESPONSIO CONSULTATORIA.

Purpuratæ febres nostris in regionibus, Misnia potissimum ac Saxonia, per multos jam annos, puerperis, ut familiariores, ita sæpius quoque lethales sunt. Quum enim ante quinquaginta adhuc annos in nostris oris incognitæ prorsus essent; tum temporis Lipsiæ primum puerperis insensæ cœperunt esse, & ideo febres purpuratæ Lipsiensium vocabantur. Post ad vicinas quoque urbes, Halam Saxonum, Leucopetram, Naumburgum, & alias devenit malum; atque sensim latius serpendo, circulo tandem Saxonie inferiori inhalit. Neque vero puerperæ duntaxat, sed & aliæ mulieres, quin viri etiam hujus morbi tyrannidem experiuntur, adeo, ut quosdam cito jugulet, alios ad plures menses discruciet. Hinc nata est purpuræ in chronicam & acutam divisio; quarum illa periculi expers, nec febre stipata, diuturnitate duntaxat molesta est; hæc febre, & vitæ discrimine nunquam caret. Utramque purpuræ genus, pro subjectorum, quæ adoritur, varietate, aut tempestatis diversitate, plus minus periculosa machina.

natur mala. Quemadmodum enim chronica, si scorbutica invadit corpora, & longior & atrocior observatur: ita quoque acuta, si per tempestatum incongruas ac subitaneas mutationes, in subjectis, quæ ex malo vivendi genere impuris scatent succis, incidit, malignior & periculosior deprehenditur. Omnis quoque purpura vel rubra est, vel alba; hæc ut plurimum mali moris existit, & perniciosior, quam illa: siquidem ubi febribus acutis, variolis, morbillis, uti sæpissime fit, conjungitur, funestum tantum non semper prænunciat eventum.

Causam atrocis hujus mali in lymphæ vappidæ, ac velut corrosivæ vitio hære, vero est simillimum. Namque notissimum est, lymphaticum illum rorem diuturniori in tubulis & diverticulis glandulosis mora ac stagnatione, acerrimum reddi & causticum: qui, si cum massa sanguinis ad interiora rursus vehatur, & ad nervosas partes decumbat, introducit ea symptomata, quæ purpuram antecedunt, atque comitantur. Hæc sunt insignes præcordiorum anxietates, pectoris oppressiones, angores, inquietudines, tensivi ac spasmodici artuum dolores, summa lassitudo, spirandi angustia, horrores, animi deliquia, & inexplabilis cutis pruritus: quæ omnia, expulsa ad cutim iterum purpuracea materia, protinus conquiescunt. Et sicut miasma purpureum ejus est indolis, ut subitaneas mutationes subeat, & mox ad corticem cutaneum decumbat, mox vero ad vitæ penetralia insidiosum recedat: ita quoque pro hac varietate symptomata plus minus observantur ferocia.

Quod subjecta attinet, purpuræ chronicæ; eam familiarem adnotavi sceminis, quæ vel per naturæ ordinem quinquagesimum ætatis annum emensæ lunare tributum solvere desierunt, vel fluore albo improvide cohibito laborarunt, quo revocato, purpura rursus evanuit. Non minus tædii pleno huic affectui obnoxii reperiuntur, qui vitam motus expertem amant, animi adfectibus, iracundiæ ac terrori nimis indulgent, lacticiiniis, panificiis, dulcibusque cibis multum dele-

stantur, & simul segnem habent alvum; contra vita mobili gaudentes, tenuique victu utentes raro habent, cur a tali malo sibi metuant. Præterea mihi sæpius adnotare licuit, febres continuas, variolaceas, morbillaceas, aliasque, si vel alvus subitis strictior, vel justo liquidior, & tum adstringentium ope compressa fuerit, purpuram excipere: quum enim per alvum sordes subtiliores, salsæ ac sulphureæ una cum crassis excernantur; hæc illa non respondente, intra corpus retinentur, & ad massam revertuntur sanguineam. Cum primis vero hic morbus puerperis & frequentior, & periculosior deprehenditur: namque scire licet, illis tempore prægnationis, ob cohibita menstrua, præter nimiam molem, dyscrasiam quoque humorum plerumque generari, utique, si inordinatum vivendi genus, vita sine motu deses, & somnus diutius protractus accesserit. Tum, ubi pepererunt, vel cum ipsa febre lactea, vel brevi posteam toleratam purpuracea erumpere solet efflorescentia; eo, quod per dictum rigorem lymphæ impura, hæcenus quieta, in motum cieitur, & ex glandularum, quibus eousque inhæsit, latibulis, ad reliquam humorum massam compellitur. Quod si vero in causam inquiram, cur sæpius memoratus affectus, nostro potissimum seculo, & præsertim sexui sequiori communis sit; nulla certe se alia mihi offert, quam nimius, & bis terve quotidie iterari solitus decocti fabarum Coffee potus. Quamvis enim huic infuso suas laudes, ob vim, quam exhibet, alvum liquantem, minime derogavero: attamen certis rationibus fultus credo, quod illud, si crebro & large potetur, alvusque simul officio suo laud rite respondeat, omnino noxam ferax sit: siquidem non modo novas particulas, quæ œconomiae vitali, non adeo amicæ sunt, in corpore relinquit, verum etiam ope caloris latentes jam in primis viis sordes acres, biliosas, impuras commoveret, & deficiente legitima alvi solutione, secum in succos rapit vitales.

Quibus præmissis, facilius fore existi-

mo, præservandi pariter ac curandi hanc affectionem, proponere methodum. Præservandi quidem finis partim sub graviditatis decursu, partim ipso puerperii tempore habendus erit. Et quod imprægnationis statum attinet: hæc esto princeps medentis cura, ut propullulantes sensum humorum impuritates, malignitatis purpuraceæ causas, in prima, ut vocant, herba suffocet, nec incrementum finat; id quod decenti sanguinis missione, & ventris purgatione obtineri poterit. Venæsectio in foeminis, quæ sanguinæ, succorum plenæ, gulæ largius indulgentes, & otio sunt deditæ, bis vel ter durante graviditate, quarto scilicet, sextoque prægnationis mense administrari, & in quibusdam brevi ante partum tertia vice iterari debet. Alvum vero semper oportet esse lubricum; cui scopo præter alimenta humectantia, pilulæ balsamicæ Becheri, vel sal Anglicanum, aut Sedlicense, vel denique portio laxativa, ex manna, rhabarbaro, cremoreque tartari confecta, admodum accommodata sunt. Adhæc transpirationis, qua in depurando sanguine nihil præstantius est, legitimum succellum omni studio adjuvare expedit: quem in finem sufficiens corporis motus, victus humectans, & potus tenuis commendari merentur. Contra vero cibi nimium dulces, acidi, fructus horrai, poma, omne placentarum genus, & quæcunque spissos viscidosque generant humores, dum remorantur maderis excretionem, sedulo vitanda; & ex eodem fundamento a largiori cœna, somno diuturniori, & animi pathematibus studiose cavendum. Eidem scopo dicata sunt diaphoretica, quæ sicuti calidiora, qualia pleræque radices alexipharmacæ solent esse, nimis exarsuando humores, certam minantur noxam; ita temperatiora potissima sint, ex quibus pulveres bezoardici, nitro & præcipitantibus nupti eminent. Nec minorem spondent operam balnea tepida ex aqua dulci parata, quæ sicis & vaporosis longissime præferenda esse statuo.

Excluso feliciter partu, purpuram præ-

servandi ratio in eo consistit, ut altero mox die, quo humorum a puerperio inductus orgasmus, pulsusque celer conquievit, portio pilularum ad Stahlî, Becheri, vel meum exemplar paratarum exhibeatur, eademque postmodum, si impeditior fuerit lochiorum fluxus, repetatur: quippe quæ primas regiones ab inhaerentibus ipsis sordibus repurgandi fluxumque lochialem promovendi, virtute pollent egregia. Tertio die, quo lactea plerumque invadit febris, operæ est pretium, pulveris mei bezoardici, cum præcipitante æquali pondere maritati, drachmam dimidiam exhibere.

Quod si vero his neglectis, aut incassum adhibitis, purpura efflorescat, circumspiciendum ante omnia suadeo, num uterinus fluxus vel parcius, vel plane cohibitus sit; tumque, præmisso pediluvio, protinus quatuor vel quinque cruoris ex vena in pede secunda uncias detrahere juvabit. Deinceps cavendum, ut a remediis, ita regimine calidioribus, nec non ab omni refrigeratione, & refrigerantibus medicinis. Unde nitroforum quoque cautum oportet esse usum, nec temere iis utendum, nisi pulsum celeritas, & sanguinis ebullitio urgeant. Nec denique alvi obstructio desuper habenda; sed nec stimulantibus, nec salinis solutio molienda. Medendi ratio, qua in hoc affectu summo cum fructu uti sum solitus, in exhibitione pulveris bezoardici, cum præcipitante remixti, nec non castorini & cinnabarini, ac liquoris mei anodynî mineralis unice consistit. In more etiam mihi positum est, ut, si præsertim angustia præcordiales nimium adfligant, mixturam, quæ ex tribus partibus liquoris distillati anodynî, una spiritus bezoardici Bussii, & dimidia essentia castorei componitur, una cum pulvere, ex pulveris bezoardici granis quindecim, cinnabaris nativæ præparatæ granis quinque, & pulveris castorei granis duobus cinnato, puerperis exhibeam. Ad ducendam alvum non nisi clysteribus ex floribus chamæmeli, sale communi, & nitro paratis uti: & potu ordinario sequens commendare soleo.

decoctum: Recipe rasuræ cornu cervi, radicis scorzonæræ, sarsaparillæ ana uncias duas, Conc. cont. decoquantur in tribus aquæ communis mensuris. Infusum denique herbæ Theebois parcius, nec nimis calidum forbillare decet: qua methodo multas puerperas, assistente divina gratia, & a purpura præservatas, & curatas novi.

C A S U S C X C V.

De purpura alba puerperis plerumque funesta.

Familiaris admodum nostris in locis est purpura alba, qua pleræque puerperarum, maxime primipararum instantur, quin & jugulantur. Illas enim secundo circiter, vel tertio a partu die ingens horror, cum sequente continuo calore, adoritur; & nonnullas summa pectoris, & præcordiorum anxietas dissecrat. Quarto vel quinto die efflorescunt primum per scapulas & collum, mox per totum corpus pellucidæ vesicæ, & septimo, interdum nono, deliria, ac convulsivæ agitationes junguntur, vitæque plerisque eripiunt. Quam diram litem ut præcaverem, circa medium prægnationis tempus, & brevi ante partum, cruorem ex tusa primum in brachio, altera vice in pede vena, larga quantitate detrahendum curavi; & novissimo ante partum mense, ad obtundendas æque ac e corpore proscribendas sordes impuras, quibusdam pilulas Stahlianas cum pulvere absorbente nitroso mixtas, alternis diebus dedi; aliis drachmam magnesiæ albæ cum aqua florum acaciæ quotidie propinavi: pertinacem victus observationem injunxi, atque pro ordinario potu decoctum ex hordeo, radice sarsaparillæ, scorzonæræ & semine anisi paratum exhibui.

Quum accederent partus dolores, illis facilitandis, & alvo simul liquandæ me consulturum putavi, si præberem pilulas balsamicas: nec spes vota fefellerit. Excluso subinde foetu, vitæ sedulo spirituosis, ac calidioribus medicamen-

tis ac alimentis, ex jusculeo gallinaceo dedi drachmas duas olei amygdalarum dulcium recentis. Tum alvinam non minus, ac lochialem excretionem conservaturus, pilulas Stahlianas quotidie devorandas suasi; & ad secundandam transpirationem, purpuræque efflorescentiam, commendavi pulveres præcipitantes nitrosos, qui habebant antimonium diaphoreticum, cornu cervi sine igne, lapides cancrorum, conchas marinas, succinum album, matrem perlarum, nitrum, arcanum duplicatum, & cinnabarim antimonii. Potum esse tepidiorem, & vel theiformem, vel decoctum hordei cum radice scorzonæræ & rasura cornu cervi compositum jussi: atque, ut uteri & partium genitalium inflammationem anteverterem, sacculos paregoricos, camphoræ permixtos, ad abdomen & affecta loca curavi applicandos; hisque sub divina gratia effeci, ut cruenta ex utero fluxio rite succederet, purpura sufficienter effloresceret, & ægræ præcordiorum anxietatibus aliisque gravioribus immunes essent symptomatibus. Neque vero minus plurimas accedente septima vel nona die, post retenta subito lochia, ex improviso, animi defectiones, deliria, atque mors rapuerunt.

Quamobrem in aliis alia usus sum medendi ratione. Propinatis enim proxima a partu die pilulis Stahlanis, per reliquum tempus magnesiæ albæ drachmam dimidiam, cum aqua florum acaciæ exhibui; unde aliquot semper sedes sequuta sunt. Deinceps lochia & purpuram sudorisque excretionem promovendi fine, ex decocto supra memorato vel spiritum nitri dulcem, vel urgentibus præcordiorum angustis, eundem cum spiritu bezoardico Bussii, & liquore anodyno Hoffmanni permixtum, vel etiam sequentem dedi emulsionem: Recipe aquæ florum sambuci, tiliæ, scorzonæræ, cerasorum nigrorum ana unciam, amygdalarum dulcium unciam dimidiam, seminis cardui maris drachmas duas. M. F. l. a. emulsiō; adde pulveris bezoardici Sennerti, matris perlarum, cornu cervi sine igne, antimonii diaphoretici, lapidum

cancrorum ana scrupulum unum & semis, julepi rosarum q. s. M. D. Vespertino. nocturnoque tempore, quo febrilis æstus insignior erat, lapidem de Goa vel solum, vel cum pulvere præcipitante sine nitro mixtum propinavi; per antemeridianas vero horas, mixturam simplicem, aut si metus convulsionum esset, liquorem cornu-cervi succinatum porrexi. Non minus denique ad præoccupandam purpuratam febrem, pulverem Stahlî antispasmodicum, camphora permixtum adhibui: sed omnium irritus fuit effectus; adeo, ut licet quædam mulieres, ex mortis eriperentur faucibus, plurimæ tamen, cum primis primiparæ fuerint extinctæ.

Dubii igitur tedique plenus sum, eo magis, cum hoc in rerum statu famæ periculum subire videar. Quare tuam, vir Experientissime, rescire cupio mentem, maximeque doceri gestio: 1) num medici culpa factum fuerit, ut purpurata febris hætenus plerisque vitæ periculum attulerit? 2) quæ causæ tam atrocis sit mali, quod ne iis quidem pepercit: puerperis, quæ præter observatum tempore graviditatis rectum vivendi genus, sanguinem sibi detrahendum curarunt, & loquiorum sufficientem experiuntur fluxum? & 3) anne nullus medelæ sit locus?

CONSILIUM MEDICUM.

Non miror, Vir amplissime, Te non parum esse perturbatum, cum non obstantibus variis, quæ & præservandi, & curandi fine tam diætetica, quam pharmaceutica adhibuisti, remediis pleræque puerperarum purpura alba correptæ, & antecedentibus periculi plenius symptomatibus extinctæ fuerunt. Verum bono esto animo: ea enim, quæ summa cum cura ordinasti, medicamina ita omnino comparata esse censeo, ut morbo, ejusque causæ adprime responderint, & censura digni sint, qui famæ tuæ, quæ tamen salva est & integra, quicquam detrahare student. Fune enim exitus, quem purpura puerpe-

rarum, maxime primipararum hoc anno (erat autem post Christum natum millesimus septingentesimus vigesimus septimus) fortita est, causam non nisi in subitaneas tempestatum mutationes conjiciendam esse arbitror. Namque dum hætenus aer mox calidissimus fuit, mox eundem gelidissimus ac humidus excepit; non sane fieri potuit, quin in puerperas quoque gravis exinde noxa redundaverit: quippe quibus, cum utero adhuc gerunt, ob retenta tum menstrua impeditiorem esse transpirationem & ideo magnam impuritatum colluviem, humores ad corruptionem disponentem generari, constans docuit, & adhuc dum docet experientia. His si tempestatum, eæque communes injuriæ accedant, non mirum est, quod aucta impuritatum mole, in ipso puerperio fonticis exponantur ægritudinibus; eo minus, cum eadem dicti anni subitaneæ aeris mutationes, in sanis etiam subjectis graves morbos, purpuram, diarrhoeas, dysenterias, febres tertianas & quartanas concitaverint pertinacissimas. Neque enim paucis innouit observationibus, quod certa annorum tempora gravidis ac puerperis præ aliis sint periculosa; dum vel crebro abortus, vel difficiles partus, vel alias gravissimas patiuntur afflictiones. Præterea vestris in regionibus, ipsæ forsitan aquæ, & inde coctæ cerevisiæ vitium quoddam ex aeris inimica constitutione contraxerunt, nam adnotare mihi licuit, quod dysenteria atque febres malignæ, populariter grassantes, iis in locis, quæ spissas & crassas foveant cerevisias, graviolem ediderint stragem, quam illis, ubi potulenta leviora sunt ac tenuiora. Accedit denique & illud, quod primiparis periculosius plerumque ac difficilior sit puerperium, quam aliis: siquidem uterus, & reliquæ partui dicatæ partes ab infueto labore majorem in iis patiuntur violentiam, & ipse uterinus cruor, ob viarum angustiam parcius & difficilior promanare solet.

Quæ cum ita sint, facilius utique erit, illud malum præcavere, quam eidem jam præsentî mederi. Præservatricem

autem curam ita instituendam reor, ut gravidis bis terve pro ratione plethoræ, quam possident, mittatur sanguis: & alvi perpetua conservetur lubricitas; quam mannatis ac rhubarbarinis, cum cremore tartari maritatis, tutius quam pilulis moliri licebit. Si spissior, ac minus salubris fuerit cerevisia; hujus in locum summo cum fructu substitui poterit decoctum ex scorzonera, salsaparilla, rasura cornu cervi, hordeo mundato, & corticibus aurantiorum vel citri confectum. Post partum si cunctetur lochialis fluxus, vena protinus in pede secanda; & ceterum diaphoreticis temperatioribus, ex cornu cervi philosophice preparato, lapidibus cancrorum, matre perlarum, antimonio diaphoretico, cum vel sine succo citri paratis, nec non decocto cornu cervi citrato erit utendum. Denique, si debitum accesserit regimen, puerpera in lecto magis decubuerit, quam erecta sederit, & sudore madida a linteorum improvida mutatione abstinuerit; non dubito, quin optatus curandi eventus sit sequuturus.

C A S U S CXCVI.

De Variolis.

JUvenis generosus, octodecim annorum, obesus, sanguinis succorumque plenus, facie cruore turgida præditus, nec unquam venarum sectionibus adspetus, ante aliquot menses iter fecit, sub quo, nulla diætæ ratione habita, & vinis calidioribus indulsit, & a solis fervore nimium exæstuat fuit. Domum redux crebris venationibus, Octobri mense, mane pariter ac vespere institutis, corpus insigniter fatigavit; & nostram demum Halam accedens, victu rursus inordinato uti, & cum primis vino Gallico Pontac dicto multisque ostreis delectari cœpit. Unde ex improvviso de lassitudine corporis, alvi obstructione, & capitis, dorsique doloribus conquestus, altero mox die circa vesperam magno calore prehenditur;

facies rubebat, verba sine ordine movebat, arteriæ durius & celerius ferebantur; & præcordiales angustiae cum ventris murmuribus vexabant. Vocatus medicus, infuso protinus ob alvi segnitiam per quatuor jam dies inhærentem, clystere emolliente, exhibebat pulveres, ex lapidibus cancrorum, nitro & antimonio diaphoretico confectos: quo facto æger bis alvum deponebat una cum multis flatibus, somno tranquillo fruebatur, & integram recuperabat rationem. Nihilominus pulsus erant citatiores, & per faciem maculae quædam rubicundæ, ac aspretudines efflorescebant, ut ideo statim suspicio variolarum emergeret. Dabantur itaque pulveres bezoardici & diaphoretici nitro nupti, ex aquis cardui benedicti, cerasorum nigrorum, florum tilia, & sambuci: a quorum usu quinta circiter morbi die variolæ primum per faciem erumpebant, septima vero totum corpus spisso obsidebant agmine; somnus simul erat turbulentus, & pulsuum celeritas uno vigore continuabat. Ad huc ardorem faucium, & summam deglutiendi difficultatem persentiscebant: quæ inspectæ non nisi levem exhibebant ruborem. Alvus insuper bis terve quotidie reddebatur, lotium colorem naturalem aurantium absque sedimento referebat; & demum copiosior ex ore saliva promanabat, tussique molesta jungebatur. Redigebantur præscripti pulveres, cum ob deglutiendi impedimentum haud commode assumi possent, in emulsionis formulam; sed nihil effectus est cum pulsu celeri remittere volebat. Ceterum ipsæ variolæ non nisi circa nares elevabantur, in reliquo corpore depresso magis, in medio foveam ostendebant, nec facies turgescibat; sed cutis inflammata, in manibus exulcerata, ineffabilem ac igneum veluti ardorem exhibebat. Accedebant sensim inquietudines, jactitationes, deliria; spiritus difficulter trahebatur; arteriæ micabant celeres, debiles ac inæquales; oculi rubicundi copiosius funderant lacrymas; perpetui ad matulam urgebant stimuli, persistente salivæ continuo fluxu. Tandem brevi ante mortem, sumtus liquor anodynus cum spiritu be-

zordico mixtus, quem sapius absque moleſtia adhibuerat, ardoris in ventriculo ſenſationem inferebat; & poſtquam per unum alterumque momentum extra lectum in ſella erat commoratus, mox habebat pejus, ſpirandi invaleſcebat anguſtia; rationis uſus cum loquendi potentia peribat, pulſus quaſi evaneſcebat, & denique die morbi undecima vitam cum morte commutabat.

Epiſiſis.

Variolarum morbus in ſe quidem periculi expers, nec adeo malignus eſt; ſed multum periculi & malignitatis a corporum, quæ invadit, diſpoſitione recipit. Eſt enim cauſa huius febris exanthematicæ materia quædam ſubtilior, acris cauſtica & inflammatoriæ indolis, quæ ſub ſanguinis & humorum involucro diu deliteſcit, & quadam quaſi interna fermentatione ſeſe extricat, primumque ad partes nervoſas delata illa, quæ incipienti huic morbo accedunt, ſymptomata, nimirum horrore cum frigore, dolores artuum, dorſi & capitis, vomitus vel etiam alvi adſtriſiones, deliria, in quibuſdam motus epilepticos, ſummaſque anxietates & inquietudinem, non ſecus, ac ſi venenum aſſumptum fuiſſet, efficit; donec tandem ipſa hæc acris cauſtica materia temperata, atque ad habitum corporis expulſa, exteriores partes deſerat, quod circa quartum diem ordinaria naturæ lege evenire ſolet. Tunc vero non tam remittere, quam intermittere conſueverunt gravia illa ſymptomata, pulſus ad ſtatum ſere naturalem redit, calor fit mitior, ceſſat mentis alienatio; neque amplius anxietas præcordia tenet. Quicumque igitur primis diebus moriuntur variolis, illi ante iſtam criticam excretionem, vel in ejus actu decedunt.

Quamobrem ſi variolæ corpus offendunt, puris ac temperatis humoribus inſtruſtum, cauſtica illa inflammans & exulcerans materia ad cutim excreta facile mitigatur, & tubercula pure bene cocto

plena, ſive parva apoſtemata enaſcuntur, ita tamen, ut ante ſuppurationem dolores, vigiliæ, & calor præternaturalis cum anxietate denuo ſævire incipiant; & quando hæc febris ſecundaria doloribus & ſuppurationi ſupervenienti, nimis vehemens eſt, & cum graviſſimis ſpaſmibus conjungitur; certe non parum periculi imminet, & plures die undecimo, vel decimo quarto febre inflammatoria jugulantur.

Quo impuriſſima ergo ſunt corpora, quo teneriſſima, & exquisitiſſime ſentientem texturam obinent, ut ſere ſunt homines in ætate juvenili conſtituti, temperamenti cholericæ, ad affectum vehementiam diſpoſiti, habitus corporis ſpongioſi, vaſiſque copioſi & exilibus præditi: eo minus etiam materia acris cauſtica temperatur, & ad habitum corporis expellitur; ſed potius majorem induit acrimoniam ſalium multorum acceſſione, intuſque remanet, & partes nervoſas laceſſendo, mortem facile inducit.

Summam vero materiæ variolæ acrimoniam, atque adeo infelicem morbi eventum divinare licet, ſi ſtatim in principio morbi vehemens dolor dorſum, os coxendicis, vel lumbos excruciat, ſi mens alienatur, & caput multo ſanguine turgidum adparet, ſi ſumma virium debilitas jungitur, & ſecundo ſtatim die maculæ erumpunt non rubicundæ, ſed purpureæ, quæ ſpeciem purpuræ mentiuntur cum aſperitate. Præterea egrum in malis eſſe indicatur, ſi facta plenaria variolarum eruptione pulſus perſiſtit frequentia, licet reliqua ſymptomata mitiora evadant, & anxietates deſinant. Periculum quoque portenditur, ſi univerſum corpus hiſce exanthematibus obſeſſum eſt, ſique non ſatis elewantur, nec pure albo replentur, ſed in medio foſſeam, vel punctulum nigricans ostendunt, aut ad colorem lividum nigricantem accedunt. Non minus ſpes boni eventus valde dubia eſt, ſi facies non turgescit, nec urina ſedimentum deponit, licet alvus fluida ſit, nulliſque torminibus infeſtetur.

In cura igitur nihil aliud agendum eſt, quam

quam ut in principio, si spasmi cum febre universum nervorum & vasorum systema nondum occupaverint, in subiectis sanguine abundantibus vena aperiatur; sique prima regio copiosis sordibus repleta fuerit, emeticum cum infuso laxante mannato exhibeantur: ita enim sublatis impedimentis, & onere, quo premitur natura, subtracto, ejus auxilium in curando adjuvatur. Secundo vel tertio die, ubi jam omnia spasmo, actu & dolore fervent, præstat abstinere ab evacuantibus; sed potius nimium æstum ac fervorem, qui eruptionem antecedit, sedare oportet pulveribus bezoardicis nitroso-cinnabarinis, & tincturæ refrigerantes, florum bellidis, vel rosarum, cum clyffo antimonii, aut spiritu vitrioli paratæ, potui sunt immittendæ. Postea totum curationis tempus transigi debet diluentibus, humectantibus, & leniter diaphoreticis fixioribus pulveribus, quæ peccantis materiæ acrimoniam demulcent, temperant, & motus humorum ad habitum corporis deducunt. Atque in his laudem merentur pulveres ex cerussa antimonii diaphoretici, cornu cervi philosophice præparato, lapidibus cancerorum, matre perlarum, unicornu fossili compositi, quibus si nimius æstus urget, circa tempus suppurationis aliquid nitri potest addi; commodissime autem cinnabaris præparata ipsi adjicitur. Possunt etiam cum iis concinnari mixturæ ex aquis florum sambuci, tiliæ, acaciæ, ceraforum nigrorum cum syrupo acetositis citri. Ad potum vero decoctum hordei cum radice scorzonæ, semine scæniculi, & ficubus, vel decoctum avenaceum amygdalinum magno opere commendamus. Maximum periculum imminet ab ardore illo flagrantissimo, qui partes externas, imprimis manus ac pedes sub actu suppurationis exacerciat, præsertim si copia adest variolarum, eaque profundius cuti insident, & magna conjungitur humorum acrimonia, ubi periculosissima symptomata exsurgunt, nimirum dolores, anxietates, inquietudines, spasmi, febris, vigiliæ, extremorum refrigeratio, pul-

sus inæqualitas, sique delirium accedit; mors in propinquo est. Quamobrem non semel, sed sæpius magno cum fructu suavisimus externis partibus imponere epithema leniens, ex albumine ovorum cum oleo lini conqussato, mucilagine seminis psylli, vel cydoniorum paratum, qualia etiam partibus igne ambustis utiliter adplicari solent. Ita enim mitigantur ardor & dolor, qui hisce in partibus ob tendinum ac nervorum copiam universum fere nervosum genus in consensum trahit, & hac ratione plures servari possunt, alias certissime perituri.

Ad suppurationem promovendam solutio croci & myrrhæ cum aqua pura facta, & in emulsione cum lapidibus cancerorum adhibita, cum mitigando dolores, tum acrimoniam temperando, egregium sane præstat officium. Remittente febris suppurationis impetu, alvus, si per tres vel quatuor dies nihil reddiderit, ducenda est clystere emolliente: quod si negligitur, a nocturna ejus adstrictione faucium exulcerationes, vel capitis torpores, & soporosi affectus succedunt, aut seminium purpuræ, sive rubræ, sive albæ, quam nostris in regionibus non raro variolas sequi videmus, progignitur.

Quando sub exsiccatione alvus non respondet, eam movere oportet non purgantibus, sed lenientibus: quam in rem rhabarbarum & manna cum salibus neutris sufficiunt, quorum usus etiam post exsiccationem repetendus est. Ita enim gravia illa mala, quæ variolæ & morbilli in corpore relinquunt, & quibus potissimum corpora impura & infantilia infestantur, ut sunt febres lentæ, exulcerationes partium tam externarum, quam internarum, præsertim pulmonum, facillime averti possunt. Si tamen tale quid incidat, temperata balsamica, imprimis myrrhata, in syrupum redacta, præstantissimam opem ferunt.

His in præsidiis, eorumque convenienti usu prudens ac tutissima ejusmodi febribus exanthematicis medendi ratio consistit, quæ non facile medentem fallit, nisi hic morbus corpus offendar valde im-

impurum, viribusque dejectum, vel morbo jam occupatum, quo casu certe consilium præservatorium magis locum habet; unde ii, qui ex variolis periculum metuunt, eo tempore, quo illæ grassantur, corpus bene præparare debent. Quem in finem sequentem commendamus methodum: in adultis & juvenibus sanguis, si copia peccat, ex vena incisa emittendus est. Deinceps per aliquot dies ea, quæ primas vias leniter expurgant, porrigenda sunt, in primis decocta ex manna, rhabbaro, polypodio, agarico, fumaria, & salibus neutris, vel etiam pilulæ ex mercurio dulci, extracto rhabbari & fumarie conficiendæ. His subungere oportet pulveres bezoardicos & diaphoreticos ex cerussa antimonii, cinnabari, lapidibus cancrorum, cum decoctis diaphoreticis, ex radicibus chinæ, sarsaparillæ & scorzonæ parandis. Potest etiam sudor moveri cum liquore nostro anodyno, & liquore bezoardico invicem mixto, & loco potus ordinarii superius decoctum usurpari. Horum remediorum usus, si per aliquot septimanas continuatur, variolæ vel non infestabunt corpus, vel lenissime & ordinate succedent. Est denique diætæ, omniumque rerum non naturalium habenda ratio, eaque sedulo observanda, quæcunque ad sanguinis benignam indolem custodiendam, & excretionem promovendas conferunt.

C A S U S CXCVII.

De Comite variolis extincto.

COmnes quidam Illustrissimus, 18 Calend. Feb. hora vespertina sexta ex improvviso dolore circa sinistrum femur acutissimo, sensim ad costas usque spurias protenso, & sub fortiori inspiratione totum pectus pervadente corripiebatur. Cui licet nec calor, nec pulsus frequentia, nec capitis dolor, nec insolita corporis lassitudo jungerentur: attamen his prævenire cupiens, præscripsi protinus mixturam

ex aquis destillatis discutientibus, pulvere absorbente, & dialcordio Fracastorii confectam; eamque ad unum vel alterum cochlear per noctem dedi, eo effectu, ut maximam partem dolor remitteret. Verum postridie eodem vespertino tempore pristinum occupavit locum, tumque pulveribus bezoardicis tantillo theriacæ cœlestis nuptis fuit oppugnatus. Nox paullo inquietior erat, & sequenti tertia die præter illos in femore cruciatus, per intervalla tantum adsligentes, accedebant capitis dolores, utur mitissimi; atque sub his puncta rubicunda per frontem ac genas prorumpabant.

Periculo vacuæ primum videbantur molestiæ, cum innotesceret, illustrissimum ægrum tribus jam, dum hic degeret, vicibus similes femorum dolores passum esse, qui abortis per faciem instar varorum tuberculis semper cesserunt. Exhibebam igitur mixturam simplicem refracta dosi; at quum quarto die dicta exanthemata non solum copiosius in facie adparerent, verum artus quoque superiores occuparent, valetudine reliqua satis quidem mediocri existente, insistebam rursus usui bezoardicorum temperatiorum, eaque vel cum aquis discutientibus, vel in emulsionis forma porrigebam. Accedente noctu mens leviter turbari videbatur; siquidem æger solito hilarior erat, & se male habere neutiquam credebat. Neque tamen minus, admoto capiti epithemate spirituofo, prorsus evanescebat delirii metus; sed nox reliqua turbulento somno transigebatur, & ab eo tempore febrilis molestia æstus; cui temperantibus & alexipharmacis moderatissimis prospiciebam. Præterea copiosa mucici excretio ex solis faucibus, pulmone libero, & ab omni tussi immuni existente, multam fugebat crucem; siquidem ad nonam diem continuata, non modo somnum oculis eripiebat; verum per continuam, quam inducebat, corporis erectionem, virium jacturam magis adaugebat.

Neque vero alia, quæ periculum min-

manerent, accedebant symptomata, & variolosa exanthemata sufficienter percutim efflorescebant; verum depressa manebant, in medio foveam ostendebant, nec nisi limpidam ac crudam materiam, frustra expectata ejus concoctione, continebant. Interim remediis cordialibus, alexipharmacis ac temperantibus sedulo succurrebam, nec ulla, quæ metu periculi terrent, observabam symptomata; tantum aberat, ut a nono potius die facies & artus superiores cum rubore intumescerent, crura vero gracilia manerent. Ardens quoque sub cure sensatio per vices tantum infestabat, & somnum satis tranquillam relinquebat. Quare spes adhuc salutis affulgebat, eo magis cum in facie suppurari viderentur variolæ; quarum concoctionem datis bezoardicis pulveribus adjuvare studebam.

Verum undecimo, qui fatalis erat morbi die, transacta propter ardentem cutis pruritus inquieta valde nocte, sumtoque mane jussulo, nausea & præcordiorum angustia prehendebatur, mox omnes languescerant sensus, rubor inflammatorius subito disperebat, corpus terano affectum obrigescebat, & eodem tandem die mors sequebatur placida.

Dissectum corpus, cuncta viscera ab omni inflammatione vacua, & ne unica quidem variolosa pustula obsessa exhibebat. Verum vena cava ascendens, omnesque mesaraicæ, cruore atro quidem, simul tamen spumescere sæpe ac distentæ adparebant, contra vena cava descendens, & uterque cordis ventriculus parum sanguinis, sed coagulati continebant; & non ignorari oportet, proxima post mortem nocte cruorem ex ore ac naribus stilasse. Lien, qui colore & consistentia a statu naturali minime discedebat, iusto major, & in lobos quasi divisus conspiciebatur. Pulmones a spumido cruore paulo expansi, superius circa claviculas cum pleura concreti, ibidemque macula quadam plumbei coloris notati, intus fovebant multum mucis visci, tenacissimi, & lapideæ substantiæ; & circa divaricationes asperæ arteriæ tubercula scirrhusa numero plura cernebantur; quæ exterius

rubicunda, intus alba, & lapillis, semenlini vel milii vix adaquantibus referta erant.

Ex quibus adparet, Comitem illustrissimum, licet a febre variolacea convalesceret, procul omni tamen dubio phrissi pulmonali correptum fuisse; in primis cum per valetudinem adhuc integram, sicca nonnunquam affligeretur tussis. Eo citius quoque tabis accessio fuisset pertimescenda, quo magis ille arthriticorum motuum præcocem jam expertus fuit insultum.

Appendix.

Non videtur hoc loco alienum, aliam juvenis generosi variolis precepti sectionem recensere; eo quod multa exinde momenta occurrant, quibus peculiaris debetur animadversio. Aperta nimirum externa pectoris abdominisque cute, loco panniculi adiposi, quæ prorsus carebat, stamina dumtaxat fibrosa, paucio adipe cincta; sed muscoli abdominis grandiores, turgidi, & rubicundi in conspectum prodibant. Adactio igitur per eos musculos, & peritonæum cultro, omentum omni pinguedine vacuum, nec nisi ex teneris membranis atque vasculis conflatum cernebatur: quid? quod nulla subinde pars, nullumque viscus ne tantillum quidem adipis exhiberet.

Ventriculus ab orificio sinistro ad si dictum usque fundum inflammatus, & punctulis rubicundis notatus erat, quæ digito pressa tenuem plorabant sanguinem: sed a sinistro ad dextrum orificium super dorsum adparebat tractus, latitudine quatuor digitorum, sphacelo adfectus & ater. Intestina, lien, & hepar omni carebant vitio; at vesicula fellea secundum longitudinem intestino duodeno tam firmiter adhærescebat, ut cultro separari debuerit. Ipse etiam biliosus humor extravasatus, non modo paucis guttis externæ cystidis superficiem incumberebat, verum vicinas quoque partes, maxime intestina, flavo imbuerat colore. Ductus cho-

lidochus, qui perforat duodenum, externe angustior, attactuque durior deprehendebatur, & intus adeo obturatus erat, ut ne guttula quidem bilis per ipsum ad intestina deferri potuerit: quare contenta intestinorum ab omni amaritie libera, & feces albæ conspiciantur. Dissectus ille ductus bilem atram, spissamque, instar roob sambuci fovebat: quæ variis experimentis chemicis subiecta, multis mucosis, viscidis, ac terrestribus particulis, fundum vasis petentibus prædita reperiebatur. Reliqua denique viscera nihil alebant monstri; nisi quod renum sinister, multum sanguinis, intra tubulos & siphunculos istius hærentis monstraret.

Epicrisis.

Decemur ex casu priori, falsam esse opinionem, qua asseritur, quod variolis correpti, iisdem circa internas quoque partes & viscera obsideantur. Deinceps notamus, variolas in iis, qui antea doloribus arthriticis ac ischiadicis discruciat fuerunt, malè plerumque moris esse, & minus faustum sortiri eventum. Eo magis illud in nostro ægrotante contingere debuit, cum ille non solum patre podagrico genitus, verum ipse quoque vini nimio potu delectatus fuerit. Enimvero si succi vitales sero tartareo, acri, atque salino scatent, non possunt commode suppurari variolæ, neque ideo curari; quoniam ad suppurationem affluxus humoris dulcis ac gelatinosi requiritur.

Notatu porro dignum, salivationem, siue muci ex faucibus & ore excreationem, si nimia sit, præcocius incidat, & diutius persistat, nihil portendere boni. Ut enim fateamur, quod ejusmodi copiosior fluxio a sero acri glandulas faucium vellicante originem suam trahat: id tantum commemorabo, quod per illam serum simul benignum, quod ad causticam variolarum materiam corrigendam summe est necessarium, profundatur, atque hinc vires proferantur, somnusque perturbetur.

Perpetuæ etiam observationis est, va-

riolosos, si suppuratio minus legitime succedat, sed ardens cutim urat dolor, undecimo morbo die tantum non semper extingui; eoque citius, si ægri inquieti vel erecti sedere, vel extra lectum commorari ament. Et hoc erecto situ id resultat incommodi, ut cruor ex inferioribus partibus in tam infirmo corpore, haud rite per venas ascendere queat; & cordis motus debilitatur, sanguini ad caput & penetralia cerebri propellendo nequaquam sufficiat. Hinc frequentissimum est, ut nausea, animi deliquia & extremorum refrigerationes suboriantur, cutis externa constringatur, expallescat, exanthemata retrocedant, sanguis autem in capite subsistat, & lethales inducat convulsiones: unde quoque patet, cur in nostro casu vasa imi ventris cruore fuerint turgida. Sed ex his simul innoscit, quanta in morbis acutis & exanthematicis, exitu corporis, maxime circa statum, erecto damna sint expectanda.

Alterum quod attinet casum, & corporis sectionem; notabile exinde est, quod defunctus, qui per vitam fuit melancholicus, omni adipe privatus extiterit. Idem mihi adnotare licuit in viro summe melancholico, qui scelestæ manu ipse vitam laqueo finiverat, & dissectus, vastos quidem, ac multa carne præditos musculos, nullam vero per totum corpus exhibebat pinguedinem. Nec silentio prætermitti debet peculiaris vesicæ felleæ strictura, & bilis spissa & atra consistentia; qualem in aperto maniæ cadavere aliquando observavi. In hoc vero defuncto, ob defectum dulciorum, oleosorum, aqueorum ac tenuiorum succorum, nulla quoque variolarum suppuratio contingere potuit: & si consideravero, quod fatalis huic familiæ morbus ille fuerit, & eodem decem liberorum perierint; vero videtur simillimum, quod vel pinguedinis defectus, vel præternaturalis partium constitutio a nativitate contracta, huic funesto causam dederit eventui.

CASUS CXCVIII.

De virgine inflammatoria febre maligna defuncta.

Virgo novem & triginta annorum, corpore spongiolo, vasis exilioribus instructo, facieque a cruore, cujus abundantia laborabat, turgida ac rubicundiori prædita, in lauta vinosaque diæta vivens, nec corporis motui nimium tribuens, in humili quoque ac paludoso loco degens ac dormiens, per aliquod jam tempus rheumaticis ac catharrois affectionibus, dentium præsertim, & cervicis doloribus infestata fuit. Hinc bis quotannis venam tundendam præbere suevit: detracto semper gelatinoso, ac levius rubicundo sanguine. Verum per aliquot novissime vices menstrua retinebantur, quibus defecta ob matrem gravi morbo affectam, curis domesticis vacare debebat: sub quarum administratione, & venæsectionem circa proximum autumnale æquinoctium negligebat, & vehementioribus animi adfectibus indulgebat. Inter hæc, toleratis per aliquot dies rheumaticis artuum, dentiumque doloribus, IV. Nonar. Octob. postquam hoc & accedente die pilulas sic dictas cephalicas assumerat, ex improvviso, hora pomeridiana secunda ingenti per tres horas afficiebatur frigore; quo finito tantus pedem dextrum obsidebat spasmus, ut ipsi vix potuerit inniti. Postridie vena in pede secabatur, paucis cruore detracto: sed paullo post vehementes dorsi, & ossis sacri dolores, artuum, maximeque pedum contracturæ, præcordiorum anxietas, imi ventris tormina, agrypnia, & alvi excipiebant obstructio. Quarto morbi die datam a medico purgandi sine essentiam, moxque pulverem sumebat; sed alvus nequam movebatur; nec eam adhibita quinto die pilulæ solvebant. Clysterum infusionem recusabat, & tandem

Hoffm. Consult. Med.

ex usurpatis eodem die foliis sennæ, quorum drachma una cum binis passularum minorum uncis erat permixta, bis rejiciebat materiam instar minutal concisam. Nihilo tamen minus summæ pectoris angustia, oppressiones, & puncturæ infestabant: quæ demum partim pulvere ex bezoardico Sennerti, pulvere Marchionis, nitro & castoreo parato, partim liquore anodyno, bezoardico nupto, alternatim datis oppugnabantur.

Verum persistebant symptomata, velut angustia præcordiales, puncturæ dextri lateris, ad dorsum usque protensæ, vomitiones, vigiliæ, & intumescencia extremorum inflammatoria: atque septimo tandem morbi die purpura in solo dorso efflorescebat. Sub hac forbillare jubebatur decoctum avenæ tenuis, vel solum, vel cum floribus chamæmeli maritatum, vel oleum amygdalarum dulcium: unde cum redeunte somno, plurima mitigari videbantur symptomata, alvus sponte reddebatur, & sudor per totum corpus promanabat. Insistebat igitur dictorum medicaminum usui, & cumprimis allegatum pulverem, omisso castoreo, sed majori nitri dosi acuatam crebro capiebat.

Octavo morbi die, comestis vesperi prunis coctis altero mane alvum reddebatur; sed circa somni tempus calor cum pulvis celeritate increfcebat, & nono novus iterum horror corpus percutiebat: quo finito, dolores ex pedibus uno quasi ictu evanescebant, tumore eorundem imminuto, ut sola ex uno in alterum transire posset lectum, sed suspecta pulvis celeritas continuabat. Medicus in usu pulverum bezoardicorum, nitrosorum, & cinnabarinorum pergebat, eosque cum aqua cardui benedicti exhibebat. Accedebant nihilo secius deliria, increfcebant angustia præcordiales, manuum inquietæ jactitationes, sitis insigniter urgebat, & assumatum porum rugitus & murmura imi ventris excipiebant. Admovebantur capiti epithemata discutientia: naribus intrudebatur stylus, ad proritandum sanguinis fluxum; dabatur mixtura ex aqua cardui benedicti, spiritu

ritu cornu cervi succinato, nitri dolci, syrupo acetosatis citri, cum pulvere supra dicto bezoardico, sed omnium irritus erat effectus. Superveniebant potius decimo morbi die continuæ mingendi cupiditates, sed urina reddebatur pauca, rubra, absque sedimento: invalescebant deliria, languor, & summi angores, & hos inter undecima die animam expirabat.

Cadaver brevi post mortem valde intumescibat, & cœruleo colore, maxime circa caput suffundebatur; nec non sanguis ex dextra nare copiosius profluebat.

JUDICIUM.

DElata ad me fuit hæc morbi historia, ut meam de ejus genere sententiam aperirem: varia enim ipsi nomina medici imposuerant. Quidam febrim accusarunt malignam; sed huic opinioni non possum addere calculum. Quamvis enim ingens corruptio ac putrefactio corpus post mortem obsederit; eam tamen magis sanguini, in externis partibus stagnanti, & inde in putredinem abeunti deberi crederem, quam a miasmate quodam maligno fermentativo, humores colliquante derivarem. Et præterea hæc est omnium malignarum februm indoles, ut ægros subito cum summa virium prostratione adorianatur: quod de nostro casu prædicari nequit. Neque pro rheumatica febris præsentem morbum haberi posse judico; licet dolores dentium & artuum rheumatici ejus invasionem fuerint comitati: nam his affectibus neminem facile perire, experientia constat. Meo potius arbitrio morbus pro febre continente, quam Græci synocham vocant, cum inflammatione partium internarum complicata, est habendus. Hæc vero febris a sanguinis nimia mole, stagnatione, & impedita transpiratione suboriuntur; invadunt potissimum subiecta, sanguine plena; cum horrore incipiunt, quem calor continuus, ac mentis alienationes ob raptum humorum ad caput excipiunt: nec raro sanguinis e naribus fluxu solvuntur, aut hic certe

post mortem insequitur.

Hæc si cum nostro casu contulero, occurrit primum ipsum morbi subiectum, insigni cruoris mole abundans. Etenim hanc habitus corporis spongiosus, vasis sanguineis, utut exilioribus turgidus, facies rubicunda, diæta lauta vinosa, vita sedentaria, menstruorum defectus, & neglecta venæsectio non modo luculenter significant, verum etiam tanquam mediata causa progenerant. Quum vero ob nimiam sanguinis abundantiam salutares corporis excretiones, maxime quæ per cutim fiunt, cohibeantur; & inde sordes impuræ, biliosæ ac sulphureæ intra corpus retineantur: emergit in plethoricis magna plerumque secessorum humorum colluvies, ac impuritas, quam Græci cacochymiam dixerunt. Quam in nostra quoque præsto fuisse ægrota, adfectus catharroli, rheumatici, dolores dentium & cervicis, quibus cum & ante novissimum morbum, & sub eo ipso consistata fuit, satis testantur superque. Accedit & illud, quod defuncta variis mœroribus, exandescencia, aliisque animi adfectibus ante diri morbi invasionem agitata fuerit. Quum vero hi vehementes animi motus, in debilitandis partibus solidis, & corumpendis humoribus, insigni polleant potentia: id quoque, testante perpetua observatione, post se trahunt periculi, ut iis nimium indulgentes, si acutis corripiantur morbis, & gravius decumbant, & ad anceps vitæ discrimen deducantur. Quibus causis concurrentibus, non est mirum, quod præsens morbus tam insausito potitus sit sine: siquidem non dubito, quin eidem ventriculi potissimum ac membranarum cerebri inflammatio accesserit, quæ tandem ob tantam plethoram in totius externi corporis siderationem, testante corporis post mortem intumescencia, & materiæ cruentæ fœtidæque per nares effluxu, desit.

Quod si vero penitus in causam, quæ ad generandam illam lethalem febrim contribuerunt, inquiram: ex iis se primum mihi offert intermissa venæsectio; quæ

quæ si vel præservandi fine ante ipsam morbi invasionem, vel saltem in hujus principio, detracto copiosius sanguine, fuisset instituta, magnam profecto intulisset opem; præsertim cum in ejusmodi morbis & subjectis, vena non semel, sed bis, sæpius ter, summo cum fructu soleat incidi. Generata igitur ex neglecta phlebotomia ingens sanguinis moles, ad subeundum febrile incendium per accedentem vehementiorem excandescitiam disposita fuit. Hujus enim ea est indoles, ut non modo massam sanguineam vehementer commoveat, & exæstuet; verum etiam solidas ac nervosas partes, maxime ventriculorum & intestina, ad graves spasmos, & irregulares motus proritet; qui, nisi tempestive succurratur, in periculosam distarum partium sæpenumero transeunt inflammationem. Et idem in nostro contigit casu; enatus enim ab iracundia primarum viarum spasmus, per temperantia, nitrosa, antispasmodica, & sedativa remedia, debellari debuisset, & forsitan potuisset. Quum vero loco horum pilulæ sic dictæ cephalicæ, quæ aloetica, colocynthiaca, & helleborata foverunt ingredientia, repetitis sint propinata vicibus, non aliter potuit fieri, quam ut confirmata spasmodorum vehementia, ingens ad inflammationem inducta fuerit dispositio. Hinc porro factum est, ut propagato vi consensus hoc primarum viarum ad alias plus minus remotas partes spasmò, exceperint dolores dorsi & ossis sacri, rigiditas artuum, maxime inferiorum contracturæ similis; angustia præcordiales, oppressiones pectoris, tormina imi ventris, & alvi obstructio. Et eidem spasmodicæ ventriculi stricturæ in acceptis ferendum est, quod data subinde laxantia nullum edere potuerint effectum; sed majorem symptomatum intulerint exacerbationem.

Summam denique perniciem post se traxit ingens ille corporis horror, qui nono morbi die, subitanea dolorum & tumorum in pedibus cessatione stipatus supervenit. Hoc enim inverso & ad interiora actò partium externarum spasmò, qui in acutis febribus circa dies judi-

ciales accedens certum minatur interitum, succi vitales ad interna copiosius aguntur viscera, & vitæ penetralia; & in his fontica mala, vehementiores præcordiorum anxietates, motus convulsivos, atque deliria, cum aucta pulsum celeritate machinantur.

Superfunt adhuc quadam momenta, peculiari digna animadversione. Ex iis primum est, quod defuncta assumtis vel cibis, vel potibus, majores illico præcordiorum angustias & puncturas in pectore perceperit: unde clarissime confirmatur, læsum fuisse ventriculum. Deinceps rugitus ac murmura ventris haulta potulenta presso pede insequentia, ansam nobis suppeditant, ut significemus, ejusmodi liquidorum fluctuationes cum murmure & sonitu, in morbis acutis, certissimum præbere indicium mortis; eo quod a summa œsophagi, ventriculi, & intestinorum paralyti proficiscantur. Docemur denique ex hoc tristissimo casu, graviores animi commotiones in plethoricis, eo magis, si fuerint simul cacochymici ad magnos & peracutos disponere morbos: hisque certissimum adferre exitium, si vel convenientes sanguinis omittantur missiones, vel validiora purgantia ac vacuantia improvide adhibeantur.

C A S U S CXCIX.

De febre maligna petechiali.

VIr annorum triginta sex, temperamenti sanguineo-cholerici, strictioris habitus, multis in juventute morbis, crebris comotationibus, & nimio veneris legitimæ usu defatigatus, vitam traxit valetudinariam. In qua, commisso forsitan ante quatuor hebdomades excessu, lassitudine quadam, capitis dolore, horripilationibus, cum vago æstu alternantibus corripiebatur; & secundo die lectum prorsus petere cogebatur, in quo die quarto punctula rubicunda per totum corpus efflorescebant. Consulebat igitur medicum, qui datis, nescio quibus remediis id efficiebat, ut maculæ retroce-

derent, & in harum locum summa præcordiorum anxietates, mentis abalienationes, mingendique insignis difficultas, aut saltem crudelis sub mictu dolor succederent. Quare sexta morbi die ego vocatus, non solum brevi anterecensita symptomata, verum etiam pulsus ordinis plane expertem, æstum magnum, urinam multo sedimento præditam, insigniorem sitim, perpetuas vigilas, & crebram desidendi cupiditatem in ægroto observavi. Præterea vehementer vociferabatur, caput manibus scalpebat; & quæsitus, quomodo haberet? pectus tantum valide percutiebat, nihil respondens; cum primis lotium non nisi inter magnos clamores, ab oris ramentum spuma, & pollicum in manus compressione liberos, reddere valebat.

Quo in rerum statu pro potu ordinavi infusum theiforme, ex floribus chamomillæ, millefolii, semine anisi & sceniculi confectum; singulis tribus horis dedi mixturam, quæ habebat mixturæ simplicis, essentia alexipharmacæ ana drachmas duas, syrupi papaveris rhæados drachmam unam, & circa somni tempus pulverem bezoardicum, essentia castorei irroratum exhibui. Quibus per tres dies usurpatis, non modo quietior reddebatur æger; verum etiam maculæ illæ rubræ, vesiculæ albæ, pellucidæ, quæ pressæ serum plorabant foetidissimum, intermixtæ per totum rursus adparebant corpus. Sub his vociferatio, difficilior mictus, nimia sitis evanescebat; & restabant præcordiorum anxietates atque deliria, cum pulsus languidiori: sed & hæc symptomata, adplicato fronti epithemate, quod acetum rosaceum, spiritum rosarum, in quo camphora erat soluta, nitrum purificatum, & oleum ligni Rhodii fovebat, remittebant, restituto iterum somno. Urina hætenus rubicunda, deponebat jam copiosum, velut limosum sedimentum: neque quidpiam majorem figebat crucem, quam intolerabilis totius corporis pruritus.

Præscripsi porro mixturam ex tinctura bezoardica, spiritu nitri dulci, syrupo papaveris rhæados confectam; vesperi

propinavi pulverem bezoardicum, temperantem, nitrosum; & pro potu decoctum ex radice scorzonæræ, rasura cornu cervi & hordeo mundato paratum exhibui. Verum decimo quarto morbi die, prævia quadam refrigeratione, recrudescabant præcordiorum anxietates: sed imperato regimine temperato, & continuo dictorum remedium usu, punctula nigra rursus efflorescebant, & in maculas latiores confluebant, cum insigni levamine, & quod subsidebat in urina, tenuius sensim reddebatur. Redibat igitur læta valetudo, nisi quod eximius corporis languor adhuc restaret; assumptos cibos dolor ventriculi gravativus exciperet, & erectum corporis situm animi deliquia comitarentur. Sed ab his quoque molestiis liberatus, adplicato extrinsecus roborandi sine spiritu vini, in quo oleum nucis moscata, lavendulæ & caryophyllorum erat solutum; interne dato Elixirio stomachico, & purgato per pilulas balsamicas tandem ventre, prorsus convaluit. Quum vero febris hæc popularem in nostra civitate edat stragem, doceri cupio, cujus illa sit generis, quam medelam expolcat, & num instituta in præsentis casu medicatio artis respondeat legibus?

CONSULTATIO.

Postquam per nostras terras autumnali elapsi proxime anni tempore, febres varii generis tam intermittentes, quam continuæ, eæque petechizantes, epidemiam in mortales exercuerunt tyrannidem: illæ sub præsentis anni auspiciis, maximeque per Februarium mensem, in quo venti ex Euro & Austro spirarunt, hyememque humidiorum ac calidiorum efficiebant, aliam prorsus induerunt faciem. Namque intermittentes prorsus fere expirarunt febres, & in harum locum contagiosa exanthematica successerunt. Hæc primum mitiores ac benigniores, accedente vernali tem-

pestate perquam malignæ, & contagio-
sæ evaserunt; corporibusque, quorum
viscera non fuerunt integra, aut quæ
diuturnis animi affectibus, vel iracun-
diæ ac terrore vehementiori indulserunt,
certam intulerunt perniciem. Habebant
autem hunc in modum: Per aliquot
dies de insolita lassitudine, dolore ar-
tuum gravativo, pallore vultus, somno
turbulento, appetitu prostrato conque-
sti ægrotantes, subito horrore, magnis
dorsi capitique doloribus stipato prehen-
debantur. Hunc excipiebat æstus, cum
pulsu debili, & angustis præcordialibus;
alvus mox fluidior, mox adstricta erat:
quæ symptomata secundo die sæpius re-
mittebant, & febrem mentiebantur in-
termittentem. Tertio autem die cuncta
invalescere, & abhinc in continua ve-
hementia, cum urina rubicunda, &
paullulum turbida, persistebant: quarto
maculæ per dorsum, pectus, atque
manus potissimum efflorescebant, quæ
magnitudinem lenticulæ referentes, ex
rubro pallidiores, petechias simulabant,
& symptomatum remissionem habebant
comitem.

Intra biduum disparebant hæ maculæ,
& mali exacerbationem post se trahebant,
vires nimirum insigniter prosterneban-
tur, pedes ingentibus torquebantur dolo-
ribus, capitis dolores, aurium tinnitus,
continua vigilæ, largi sudores, & in-
tensa sitis vexabant, cum pulsu celeriori,
sed vix notabili calore. Circa septimam
diem purpura miliaris totum corpus obsi-
debat; quæ, si rubra esset, salutem pro-
mittebat, alba vero spem vitæ admodum
angustiam reddebat. Pusculæ videlicet a
collo, dorso, pectore, quæ primum oc-
cupabant, per universum corpus cum
magna cutis asperitate extendebantur;
in quibusdam majores erant instar pisi-
formis, & apertæ serum foetidum funde-
bant, quod certiore prænuñciabat salu-
tem, quam si sero tenui plenæ cerneban-
tur. Facta purpura rubra efflorescentia,
morbus reddebatur mitior, spiratio libe-
rior, inquietudo & præcordiales angus-
tiæ remittebant; sed pulsum celeritatis
cum siti, sudore, & obstructa alvo ad-

Hoffm. Consult. Med.

huc continuabant, ingens totius corporis
pruritus accedebat, & ægri circa undeci-
mam demum diem ad meliorem inclina-
re videbantur valetudinem; siquidem u-
rina adparebat cocta, pulsus fiebat mo-
deratior, sudor cum siti imminuebatur,
alvus respondebat, & ita sensim conva-
lescebat.

Verum ubi post excretam purpuram,
virium decrementum increfcebat, pedes
molesto ardore urebantur, erectum cor-
poris situm animi deliquia comitabantur,
& perpetua urgebant vigilæ: factum
plerumque est, ut nona vel decima mor-
bi die exanthemata disparent, anxietas
præcordiorum & inquietudines incre-
bescerent, deliria cum pulsus inæqualita-
te jungerentur, ipsaque tandem mors vi-
tam clauderet. Cumprimis funestus ob-
servabatur morbus, subjectis, quæ diu-
turno mœrore, aliisque animi pathema-
tibus confecta erant, foeminis ex inordi-
nato mensium successu valetudinariis,
& viris perverso vivendi genere, crebris
computationibus, ac nimio veneris usu
defatigatis, & plerumque junioribus.
Generatim infestabat illa febris homines,
diætæ erroribus immerfos, fructibus hor-
ræis, cibisque salitis ac acidis nimium
delectatos, ac corpus frigori liberiori
exponentes. Quibusdam præter ordinæ-
rium exanthema purpureum, circa
decimam quartam morbi diem post præ-
vium calorem, & pectoris oppressionem
aliud excretionis subcutaneæ genus per
corpus erumpebat, quod in tuberculis,
varis similibus, rubore ardoreque stipa-
tis consistebat. Quæ priusquam suppu-
rarent, ingentes dolores, cui ardores,
& agrypniæ inducebant, nec datis deco-
ctis sanguinem diluentibus, ac temperan-
tibus cedebant; sed non nisi post adplica-
tum exsiccans unguentum, quod ex flo-
ribus sulphuris, cerussa, camphora, sa-
charo saturni, & unguento pomato con-
stabat, sensim exsiccata disparebant.

In oppugnando hoc malo, sequenti me-
dendi ratione non sine fructu usus sume.
Abstinui ab omnibus vacuantibus, su-
doriferis, laxantibus, & ipsa venæse-
ctione; nec nisi diaphoretica fixiora,
Zz 3 cum

cum cinnabari remixta, & ex aquis ana-lepticis, ac leniter diaphoreticis, addito vel succo citri, vel syrupo acetositis citri propinata adhibui. Ælum nimium ope nitri, pulveribus additi, temperavi, & interposui usum liquoris anodyn, bezoardico nupti, vel tincturæ bezoardicæ, cum spiritu nitri dulci permixtæ. Alvum obstructam, vitatis & salinis, & purgantibus, per clysteres alternis diebus injectos referendam curavi; & loco potus ordinarii decoctum sarsaparille, scor-dii, scorzonæ, rasuræ cornu cervi, cum succo citri, vel ejus corticibus recentibus maritatum exhibui.

Quibus præmissis, facile perspicere poterit, quod febris, cujus causa consultus sum, ejusdem cum iis per nostras regiones grassantibus naturæ sit ac indolis: neque enim puncta illa rubicunda, quarto morbi die efflorescentia, pro veris habenda sunt petechiis. Non etiam mirum est, quod noster ægrotans, cum perverso vitæ genere corpus debilitatum præ se gessit, gravius ac periculosius expertus fuerit malum. Præsertim vero ex symptomatibus ipsum infestantibus notari meretur insignis mingendi difficultas, ipsaque mixtio dolorifica, cum ingenti semper vociferatione junctæ; quippe quæ ab acrimonia sanguinis & humorum salina & scorbutica suos mutuatur natales; quemadmodum eidem fero acri pura symptomata, quibus sollicitatus fuit, veluti difficillima spiratio, intensus capitis dolor, corporis lassitudo, delirium, alvi fluxus, anxietas, & inquietudo corporis, & in-explebilis bibendi cupiditas, omnino debentur; quæ exeret per transpirationem fero acri mox conquieverunt.

Neque habeo, quæ circa institutam medendi rationem moneam; utpote quæ artis legibus ex omni parte fuit accommodata. Quum enim morbus noster a miasmate salino, caustico, volatili, in massa humorum diutius delitescente, tandemque per ipsam sanguinis fermentationem extricato, cujus generatio intemperiei hyemis tepidæ ac humidæ, transpirationem impediendi, & partium motricium tonum relaxanti debetur,

suam traxit originem, facile judicare poterit prudens medicus, ineptum valde esse acrium, salinorum, humores commoventium, & solidas partes stimulantium remedium usum; nec alias relinquere indicationes, quam ut acrimonia peccantis materiæ salina causticaque diluatur, ac temperetur, eaque cocta, & excretionibus opportuna, circa criticos dies e corpore proferatur. Non quoque negligenda sunt, morbo declinante, blanda laxantia; ut eorum ope, sordes impuræ, viscidæ, biliosæ, quæ sub æstu febrili in primis viis generari solent, rite eliminentur. Quod si enim hæc omittantur, & impuritates illæ ad massam rursus rapiantur sanguineam, frequentissimum est, ut vel lentus calor cum corporis languore & contabescencia, vel dolores cardialgici, vel spasmodici arthritici affectus suboriantur.

CASUS CC.

Historia febris epidemicæ per annuum 1720. grassantis.

FEbres anni millesimi septingentesimi vigesimi epidemicæ, revera non alie fuerunt, quam intermittentes: sæpenu-mero autem sub acutarum, quas in principio mentiebantur, larva imposuerunt ægro pariter ac medico, tumque perversa medicatione oppugnata, adfectos ad vitæ perduxerunt discrimen. Quarum proponendas duxi observationes: Incipientes horrorem, & totius corporis refrigerationem movebant, quem dolores ac tensiones artuum, maximeque dorfi, angustia præcordiales, pectoris oppressiones, nausea, vomendi conatus, ipsæque in quibusdam vomitiones sequebantur. Tum vehemens æstus, pulsu celeriori, magna siti, capitis doloribus, inquietudine, ac virum prostratione stipatus, toto accendebatur corpore; & ciborum cupiditas prorsus concidebat. Sed non eadem symptomatum in omnibus erat facies: æstus uno die asperior infestabat, quam

quam altero, neque tamen per quatuor vel sex priores dies a calore præternaturali prorsus vacua sinebat esse corpora. Horror post primam invasionem per primos sex dies non revertebatur; sed alternis dumtaxat diebus circa accessionis primæ tempus, levis refrigeratio corpus percurrebat, quam protinus tensivi artuum dolores, inquietudo, sitis, ac tantum caloris incrementum excipiebant, ut quidam delira loquerentur: tandem sudoribus resolvebatur accessio, & mitis tantum calor inhærescebat. Quicumque quieti hos morbi insultus perferebant, sudoresque convenientibus secundabant medicinis, iis in veram intermittentem, quæ quietiora præstabat tempora, mutabatur febris: in aliis vero, qui perverso regimine utebantur, in acutam, sæpius exanthematicam vel petechialem, vel purpuraceam transibat.

Malum præterea frequentius infestabat juniora corpora, quæ quintum & vigesimum exceleserant, & quadragesimum nondum attigerant ætatis annum; nec non vilioris sortis, ac durioris vitæ generis homines, qui & matutino & vespertino sese liberius exponebant aeri, ut fere milites erant. Quicumque febre tertiana simplici detenti, vel perverso regimine, vel medicinis inconvenientibus, febrem irritabant, protinus eam reddebant irregularem ac malignam. Sic in pago quodam, prope nostram urbem sita, magna erat suspicio grassantis ibidem febris contagiosæ, ac fere pestilentialis, quæ tamen penitus examinata, non nisi tertianam simplicem male feriat: empiricorum artibus in malignam petechialem ac purpuraceam transeuntem exhibebat.

Cum primis perniciosam morbi vim sunt experti, qui febrem epidemicam sub acutæ specie primum imponentem, calidioribus alexipharmacis ac sudoriferis potentioribus oppugnari permiserunt; aut sudoris legitimum successum improvida refrigeratione perturbarunt, aut venas sub febre, licet simplici tertiana, secandas præbuerunt. Sic binos mihi adnotare licuit casus, ubi subiecta febre nostra cor-

repta, quibus sanguis erat missus, omnino, & quidem cum prima paroxysmi invasionem perierunt: quippe quæ satis bene antea habentia circa accessionis novæ tempus, velut attonito morbo prostrata, inter gelidos sudores expirabant. Alii haud æque plethorici post institutam venæsectionem gravius decumbebant, & æstu, inquietudine, præcordiorum anxietate atque deliriis longe vehementioribus agitabantur. Contra vero, quæ sanguinis nimia abundabant mole, ex phlebotomia non quidem periculosiorem, sed longiorem sibi contrahebant morbum; qui tandem vel critico alvi profusio, vel metastasi ad aures facta, qua ad aliquod tempus obsurdescebat, solvebatur. Qui denique calidiora diaphoretica, præsertim urgente accessionum impetu sumebant, in acutam certissime incidebant, vel petechiis, vel purpura maligna complicatam.

Scire porro refert, quod, ubi lotium turbari, & sedimentum demittere incipiebat, spes salutis, ad minimum futuræ intermissionis in propinquo esset. Eandem significabant accedentes alvi fluxus, & sudores calorem solventes. Qui hos vero, disjiciendo hinc inde, vel nudando corpus, reprimebant, haud secus ac ii, qui calidiori regimine, vel spirituosius alexipharmacis illos cogere ac vi promovere studebant, in diuturnam, ac gravissimam se præcipitabant valetudinem. Nec minorem sibi contrahebant noxam, qui cibis crudis, coctis difficilibus, salitis, flatulentis, fumo induratis, fructibus horraeis, vel potibus spirituosius, vinosis æque ac cerevisiariis, maxime frigidis, sub febre utebantur.

Hanc itaque periculi plenam affectionem curaturus, eo potissimum medendi intentionem direxi, ut naturam sequeretur, ejusque motus convenientibus secundarem medicamentis, ac moderato regimine. Quem in finem iis, quos vomendi conatus vexabant, primis morbi diebus tempore intermissionis, aliquot ante imminuentem paroxysmum horis, summo cum fructu lene propinavi vomitorium; quo plerumque effecti,

ut exquisita redderetur intermittens tertiana, quæ consueta methodo facillime potuit expugnari.

Sub ipso paroxysmo, vigente caloris vehementia, ad extinguendam sitim, potum tepidiorem crebris, sed parvioribus assumendum suasi haustibus; & pro potu præscripti decoctum hordei, rasæ cornu cervi, radicis scorzonæ, & corticum citri, cum liquore acidulo, velut est clyssus antimonii, distemperatum. Non minus pulverem præcipitantium, nitro, & diaphoretico fixo nuprorum; vel mixturarum, ex dictis pulveribus, & aquis diapnoicis confectarum, aut juleporum usum interposui.

Declinante paroxysmo, ad promovendum transpirationis successum, essentiam quandam alexipharmacam, vel tincturam bezoardicam, vel mixturam simplicem propinavi. Tempore intermissionis pulveres dedi temperantes, ex absorbentibus, & salibus digestivis confectos; nec non stomachica ac blanda laxantia felici cum successu subjunxi. Et hac ratione oppugnata hæc febres nunquam fere non septimo vel nono circuitu solvebantur. Quod si vero nihilo fecius persisterent, tempore intercalari decocto ex roborantibus, stomachicis & laxantibus parato usus sum; & ne hoc quidem votis satisfaciente, motuum tantummodo vitium, evacuata omni materia, subesse persuasus, tutissimo ac felicissimo cum effectu corticem chinæ convenienti ordine adhibui. Superata febre, ad ejus recursum præcavendum, & ventriculum roborandum, antifebrilia atque stomachica remedia per unam alteramve septimanam adhuc continuanda suasi, rectumque vivendi ordinem imperavi: quo factum, ut plerique evaderent. Hæc vero tibi, Vir illustris, perscribenda, totoque judicio subjienda duxi.

Epicrisis, & ulterior præmissæ historia illustratio.

Febres, quæ per elapsam proxime annum toti fere Germaniæ fuerunt e-

pidemicæ, intermittentes quidem, sed simul malignæ merentur appellari; & sub finem dicti demum anni in continuas mutabantur malignas. Priores voco intermittentes, eo quod in sanis subjectis legitime tractatæ, typum tertianæ simplicis, vel duplicis exhiberent, tumque curatu essent faciles. Easdem quadam malignitatis labe simul fuisse notatas, tria potissimum sunt, quæ testantur, momenta. Primum est, quod ab initio continuarum instar adortæ, quæta neutiquam egris præstiterint tempora; sed quasdam tantummodo remissiones exhibuerint, a pulsuum frequentia, & præternaturali corporis languore nunquam penitus immunes. Alterum argumentum præbent humorum sub iis febribus ad caput factæ congestiones: mox enim graves capitis dolores, mox insignis temulentia, ac quædam mentis alienatio, mox soporosi affectus, mox surditas, & intumescencia glandularum vel parotidum, vel salivarium; mox insultus apoplectici, liquefquepius lethales superveniebant, multamque figebant crucem. Nec denique minus harum febrium malignitatem innuit delicata earundem indoles, quæ levi valde brachio oppugnari volunt: namque purgantia, calidiora, sanguinem exagitantia, adstringentia, cortex chinæ, sanguinis missiones, improvide adhibita, easdem vel in exanthematicas, purpureas, miliaris, petechizantes, vel lentas & heclicas mutant; vel ipsum vitæ periculum inferunt; quod cum exquisitè intermittentibus longe fit aliter.

Quibus expositis, si persequamur febrium nostrarum causas, ipsa profecto illarum frequentia, quæ tantam hominum multitudinem, nullo nec sexus, nec temperamenti, nec, si juxta meas observationes fatear, ætatis respectu habito invaserunt, docet clarissime, illas neutiquam ex perverso tantum vivendi genere, aut quodam diætæ errore, sed ex aliquo potius vitio omnibus communi esse derivandas. Cujus natales si in aeris & tempestatum per dictum annum observatarum insolita plane constitutione quesiverimus, a veritatis tramite nos minime

me aberraturos esse confido. Namque vernali tempore, & sub æstatis auspiciis cœlum semper humidum ac pluviosum erat, & eodem etiam die frequenter mutabatur, adeo ut mox calidissimum, mox rursus frigidum observaretur. Verum non perpetua modo constat experientia, sed ego quoque in disputatione de salubribus anni temporibus ample demonstravi, ea potissimum & loca & anni tempora, quæ terra per copiosas pluvias humidiori existente, brevi post ardorem solis fervidissimum exhibent, producendis fovendisque perniciosissimis morbis, & præsertim febribus esse opportunissima. Hinc enim corrumpuntur stagnantes aquæ, & exhalant putrida ac æconomia vitali inimicissima effluvia; quæ per inspirationem, vespertino maxime, ac matutino tempore, aut occidente vel oriente sole, corporibus animalium insinuantur, succosque vitales corrumpunt.

Deinceps subitanæ illæ frigidi & calidi cœli mutationes in ipsa hominum corpora vim exserunt pernicialem; dum mox ad relaxationem, mox constrictionem corticis cutanei disponendo, saluberrimum transpirationis successum remorantur. Unde fit, ut humores recrementitii, plus minus acres ac impuri, qui per cutis spiracula debent eliminari, intus retineantur, & peregrinis non raro putridisque permixti mialmatibus ad massam retrolabantur sanguineam. Cum hac autem per nervolas, motricesque totius corporis partes feruntur, & si demum ad sensibiles, quæ cerebrum ac medullam spinalem cingunt, membranas perveniunt, has stimulo, universalem totius nervosi ac vasculosi systematis ipsam, in quo consistit essentia motus febrilis, introducunt. Et hac est nostrarum febrium genesis, quæ quo impuriore fuerint corpora, eo periculosiora in iis machinantur mala. Quemadmodum enim ipsa venena, fortioraque, & quæ drastica vocant, remedia, pro varia corporis, cui propinantur, dispositione, varios quoque ac diversos exserere solent effectus: ita etiam res se habet cum nostra febrili materia, quæ revera existit virulen-

ta. Nam febres, quæ exinde in subjectis per omnia sanis ac integris generantur, mitissimo ac placidissimo gaudent decursu; contra quæ impuris succis, corporeque per quasunque causas debilitato sunt prædita, gravissimis immerguntur symptomatibus, & in vitæ versantur periculo. Ita novi scēminas, quæ menstruorum defectu laborantes, cum hanc febrem inciderent, circa illius declinationem sopore, & apoplexia lethali correptæ perierunt; nonnullas, quæ antea chlorosi vel albo fluore fuerant contaminatæ, purpura rubra & alba sub hac febre affectas fuisse vidi; nec paucas utriusque sexus adnotavi personas, quæ mœroribus, aliisque diuturnis animi pathematibus immerse, febrem cum petechiis, sopore & spasmodis canino complicatam debuerunt sustinere.

Clarissimum ex his fore spero, ut cognoscamus, quæ nostrarum febrium natura, indoles, ac origo fuerint: neque vero ignorari oportet, sequentis dicti anni æstatis, præsertim adultioris constitutionem, ad fovendas illas, quin & maligniores reddendas fuisse aptissimam. Fuit enim illa calidissima, & hinc præter nostras, aliasque quotidianas febres, alvi quoque biliosos fluxus & dysenterias populares movit. Nec obscura est ratio: per nimium enim & perpetuum solis fervorem succi vitales resolvuntur, a blanda & naturali temperie deflectunt, & multis acerbis ac biliosis imbuuntur sordibus; quas in hominibus vilioris fortis, tenuis ac impurus victus, mirum in modum accumulavit; unde his frequentissimæ fuerunt illæ febres. Et quum denique insequuta hyems tepidior, ventos non nisi ex Euro vel Austro spirantes exhibuerit, factum est, ut relaxato magis fibrarum ac partium solidarum tono, atque humorum impuratorum, stagnantiumque putridorum colluvie, sub finem dicti superius anni descriptæ hætenus intermittentes in acutas transierint malignas.

Tandem vero operæ adhuc pretium erit, quæ in curandis nostris intermittentibus observare licuit, in medium proferre. Illæ nimirum calidioribus oppugnatae

remediis, in magna deliria ac furibundos raptus degenerarunt; contra in opportunis adstringentibus cohibita, vel crebris ac gravioribus infestantur recidivis, vel in lentas diurnas, multis sudoribus stipatas desierunt. Data sub morbi initio purgantia gravissima excitarunt symptomata; magnumque malignitati attulerunt augmentum. Ego potius missis omnibus purgantibus, vomitoriis, & sanguinis missionibus, solis diaphoreticis, precipitantibus, ac bezoardicis pugnavi, & pulveribus ex antimonio diaphoretico, lapidibus cancrorum, cornu cervi uso, & philosophice preparato, cinnabari & nitro confectis usus sum; hisce decocta homectantia, quæ rasuram cornu cervi, radicem scorzonera, hordeum mundatum, radicem china, & poma citri habebant, interposui. In juvanda præsertim diaphoresi egregiam collocavit operam extractum cardui benedicti, in spiritu vitrioli temperationi solutum, idque tempore remissionis, vel intermissionis usurpatum. Essentias alexipharmacas, & sic dictas bezoardicas, cum ex radicibus calidioribus, & spiritu vini sint concinnata, exæstuando humores, pulsuumque celeritatem adaugendo, noxias depellendi. Ad liquandam alvum summo cum fœtu vel pilulas meas balsamicas æterne dedi, vel clysteres emollientes,

ex oleo florum chamomilla vulgaris, oleo amygdalarum dulcium, melle, sale Epsomensi, & tantillo nitri confectos, ano curavi infundendos. Verum a nitrosorum nimio usu studiose abstinui, si accederent petechiæ, vel purpuracea exanthemata, maxime in declinatione morbi: ea enim virtute nimium refrigerante, humorum ab ambitu motum revocando, ad sphacelum disposuisse animadverti. Si retrocederent exanthemata, & soporosi, temulenti, ac deliri affectus jungerentur vesicatoria nuchæ, vel brachiis imposita insignem tulerunt opem.

Quia febribus illis, præsertim continuis convalescebant, a præmaturo alimentorum nutrientium usu cavere sibi debebant; inde enim cardialgiæ molestissimam, eamque periodicam propullulasse animadverti; quæ laxantium & antispasmodicorum ope debellanda erat. Qui porro in continuis illis decimam diem superarunt, omnes fere evaserunt. In febribus vero intermittentibus, non præstantiora fuere remedia salibus neutris, cum nitro & extractis amarum maritatis; quippe quæ viscidos, tenacesque humores resolvendo, & ad excretionem disponendo, nisi immoderatiore adhiberentur quantitate, utramque curationis absolverunt paginam.

CONSULTATIONES MEDICAS

INDEX RERUM

LOCUPLETISSIMUS.

A

De **A** Bortu, ejusque caussis. 518. 519.
ex terrore. 84. crebro ex utero
minus purgato, ejusque cura. 517.
crebro cum continua ciborum per vomitum
rejectione. 518. cum molarum ex-
cretionis. 427
Abscessu musculorum abdominis retropul-
sa podagra. 345. musculorum abdomi-
nis & dorsi ex tumore glandularum in-
guinalium. 262. ossis femoris 413. oc-
culto musculorum hypochondrii sinistri.
260. differentia abscessus a tumoribus
sanguineis. 654
Aceto saturnino hemieranicos dolores mi-
nus tuto repellente. 9
Achorum capitis per oleum amygdalarum
& evulsionem pilorum repulsionem, epilep-
sia causa. 92
Acida primarum viarum saburra quæ in
corpore exserat damna. 281
Acidula justo copiosius hausta nocent. 467
dissuadentur in affectibus idiopathicis
capitis. 15. frigida dissuadentur in pe-
ctoris affectibus. 213. in erosionem intelli-
norum. 400. conveniunt in corporibus
strictioris habitus. 362 cur in crudita-
tibus primarum viarum, arthriticisque
morbis præ thermis sint adhibenda. 515.
num hyeme potari queant. 759. vidæ a-
quæ minerales.
De acustico Deckeri instrumento. 72
-- acuta febris. vid. Febris acuta.
Adipis defectus quid notet. 719
De Adstringentium noxa in febribus & hæ-
morrhagiis. 509. hæmoptysi. 175.
Aer, qualis corpori conferat. 281. ejus
subitanæ mutationes multum faciunt
ad generandum scorbutum. 633

Affectus animi. vid. animi pathemata.
Allium dicitur calculi augmentum impedi-
re. 441
De alvi obstructione contumaci. 539. sub
mensium fluxu. 571. a largis venæsectioni-
bus ac largis sudationibus. 66. a sanguinis
in abdomine stagnatione. 515. capitis
morbos inducente. 117
-- laxitate perpetua sub paroxysmo hyste-
rico. 379. 384
Amasianæ thermæ commendantur in aridu-
ra pedis. 413
De ambulandi impotentia. 75. ex febris acu-
ta. 145. imbecillitate naturali. 651. ex
lapsu in regionem ischiadicam, osse fe-
moris nec fracto, nec luxato. 648. 650. in
febre lenta. 671
- amoris effectibus. 570
- amuletis ad hæmorrhoides cæcas. 333
- ani excrecentia cum generis nervosi de-
bilitate. 330
Animus circulo humorum irregulari exi-
stente, male afficitur. 385. secundum
ejus constitutionem, omnes corporis
motus se habent. 281. pathemata illius,
quæ corpori damna inferant. 103. 564.
maxime sumto mox cibo vel potu. 241.
exacerbant motus epilepticos. 83. a ge-
neris nervosi dispositione dependent.
228.
Anni temporum mutationes certos pariunt
morbos. 180
Antiepilepticus pulvis. vid. pulvis antepil.
De antifebrilium usu & noxa. 360
- antimonii tinctura usu in promovendo
urinæ fluxu. 56. in serosis adfectibus ca-
pitis. ib.
- antimoniali cura rite instituenda. 488.
554. 647.
Antispasmodicus pulvis. vid. pulv. antisp.
An-

- Antispasmodicæ pilulæ . vid. pilul. anti-
spasm.
De anxietatibus præcordiorum . vid. præ-
cordia .
- apoplexiæ gradibus . 37. causis ac pro-
gnosi . ibid. levioris specie . 42. illius
causæ . 46. cura . ibid. præservatione .
39. effectu camphoræ in illa . 44. spasmो-
dicæ exemplo . 568. lethalis epilepsiæ
supervenientis casu . 80
- apoplectico insultu peculiari . 471. a
diuturno mœrore . 538. partium ato-
niam relincente . 16. post inflictum cæ-
piti vulnus remittente . 331. an in eo
thermæ Carolinæ conveniant . 25. 39
De dispositione ad *apoplexiam* . 41
- apoplectica febri . 472
- apostemate . vid. abscessus .
- appetitus vehementioris causæ . 32. cani-
ni exemplo . 175
- aquæ levioris notis . 401
- frigida præstanti usu . 368. speciatim in
nimis hæmorrhagiis . 678. in malo scor-
butico . 626. in epilepsia . 95. in melan-
cholica hysterica . 342
Aquæ minerales integrum supponunt ro-
bur viscerum . 611. inepte adhibitæ quas
edant noxas . 655. quo in casu ad hydro-
pem disponant . 26. commendantur in affe-
ctibus hæreditariis serosis . 542. in mor-
bis spasmodicis chronicis . 580. dislua-
duntur in affectibus epilepticis . 82. in
asthmate convulsivo . 230. ejusque præ-
sertim paroxysmo . 229. in rinitu au-
rium . 112. gutta serena . 136. in debili-
tate ventriculi . 386. 640
- martiatæ ad conjugium secundum com-
mendantur . 530
Aqua ex pane quomodo destillanda . 157.
186.
De ardoris in lingua sensu chronico . 364
- ardore ventriculi . vid. Soda .
- aridura pedis ex scorbutica humorum dy-
scrasia . 414
- arteria aorta descendente cartilaginea .
436.
- arteriarum pulsu . vid. pulsus .
- arthritidis origine . 545. natura 228.
causis . 229. præservatione . 545. diætæ .
546. arthritide lumbati . 550. rheumati-
ca . 549. hemiplexiam relincente . 58.
scorbutica . 549. vaga . 543.
De arthritide cum peculiari manuum callo-
sitate . 547. in calculeum transeunte .
548

- arthriticis doloribus sudore discussis .
364. præsertim febrili . 548. & cum hoc
efflorescentibus ulcusculis . 363
- motibus cessantibus hemicranie causis .
8. aliorum morborum fundamentis . 6.
præsertim pulmonis læsionum . 216 &
affectuum asthmaticorum . 229. vid. po-
dagrici dolores .
Artuum agitationes infantum sub somno
cui debeantur causæ . 73
De asa ferida nervorum debilitatem relin-
quente . 389
- ascite spasmodum primarum viarum exci-
piente . 432. cum tympanite juncto .
431.
- asthmate . 68. a motu corporis . 209. de-
functi sectione . 236
- cachectico ab exsiccato ulcere scroti .
423.
- chronico . 563
- convulsivo ex purpura . 699. ejusque me-
dela . 700. cum purpuratis exanthema-
tibus alternante . 698. ope Egranarum
curato . 568. ejus natura . 231. quo-
modo hydropem post se trahat . 237. cur
post partum remittat . 233. cur a diætæ
erroribus mitigari videatur . 596. com-
mendantur in eo thermæ Carolinæ . 225.
balnea . 230. lac asininum cum Seltera-
nis . ibid. dissuadentur aquæ minerales
frigida . ibid. illius paroxysmi descri-
ptio . 226. 234
De asthmate statulento . 213. 215. cum colica .
217. ejusque causæ . 218. in eo com-
mendantur thermæ Carolinæ & acidulæ
Egranæ . 215
- humido . 210. ejus causæ . 211. prognosi .
ib. cura . ib.
--- hypochondriaco . 226
--- spasmodico a potu post iram sumto .
239. cum tumore testis sinistri . 231. a
stagnatione sanguinis in pulmonibus .
216. hirudinum adplicatione sublato . 61.
cum hydropem perperam curato . 234
--- convulsivo . 377
--- statulento ex polypo cordis . 217. seq.
cum tussi ex polypo cordis & tuberculis
pulmonum . 220
--- & hypochondriaco . 226
--- atonia partium post insultum apoplecti-
cum . 538
--- œsophagi . vid. œsophagus .
--- pharyngis . vid. pharyngis aton.
De atonia sinistri lateris ex lapsu ab equo .
67.
ven-

- ventriculi. vid. venter. aton.
- atrophica cum febre lenta. 410. luxationem femoris sequente. 413. in atrophiciis morbis commendatur serum lactis. 422.
- auditu difficili a nimia relaxatione. 114. a nimia siccitate. 117. a gypseo cerumine. 113. cum fluxione serosa. ibid. ad variam aeris constitutionem mutato. ibid.
- gravi cum variis symptomatibus. 115. ab alvi obstructione. 117. a serena tempestate exacerbata. 116
- aurantium essentia. vid. ess. cort. aurant.
- aurium fluxione serosa. 113. 114
- tinnitu. vid. tinnitus aurium.
- Autumnus & hyems non favent curationi morborum chronicorum. 57. nervorum 79. in primis epilepticorum. 94
- Axungia gallinæ pollet vi caliginem visus dissipandi. 131

B

- Balnea ex aqua dulci commendantur ad præcavendum abortum. 520. in calculo renum. 61. in colicis doloribus. 299. in fluore albo. 502. in genitalium partium imbecillitate. 499. malo hypochondriaco. 357. in mania. 108. in tumore testis duro. 492. in vesicæ dolore. 465.
- Balnea ex aqua cum lacte in hystericiis affectibus cum corporis consumptione commendantur. 576
- Balnea artificialia parandi modus. 532
- humida puerperis præ vaporosis conveniunt. 712. seq.
- mineralia dissuadentur in cacochymia. 587. lue venerea. 422. in spasmodicis partium internarum. 122 commendantur in morbis spasmodicis externis. 385. in calculo vesicæ fellæ. 392
- thermarum num in podagra & arthritide semper convenient. 640
- vaporosa quomodo instituenda. 492. commendantur ad ariduram pedis. 414 in tumoribus tympaniticis. 433
- Balsamum ad paralysem. 54
- Peruvianum commendatur in aurium fluxione. 114. ejus syrupus quomodo sit parandus. 673
- vitæ ad diarrhœam commendatur. 697
- Bilis acrimonia unde nascatur. 31

- Biliofa intermittente febre. 668
- Burbonienses aquæ dicuntur sulphureæ & antiparalyticæ. 134. dissuadentur in affectu cerebri. 136
- Burrhi emplastrum regium. 90

C

- De cachexia ex atonia ventriculi & intestinorum. 415. a silente podagra. 430. ex infarctu hepatis, numque in ea prosint martialia, & venæsectio. 318. ex diuturna soda. 420. cum asthmate & tumore hydropem minante. 422. cum lenta febre. 671. cum scirrhus uteri tumore & fluxione dolorifica in pede. 417. cum tympanitico affectu. 425
- Cachecticis cur familiaris sit hydrocele. 405.
- De Cacochymia. 555. ejus causa. 632. in ea commendantur aquæ Pyrmontanæ. 556. vid. Humorū dyscrasia.
- De calculo hæreditario. 195
- pulmonum ejusque generatione. 218
- renum. 190. ejusque signis. 322. cum podagra. 442. absque dolore in hemiplectico excreto. 62. inveterato cum hernia scrotali. 444. in arthritidem transeunte. 548. in ureteres ingresso rite tractando. 446. ejusque cura. 442. præservatione. ibid. ad Calculum renum dispositio in quo consistat. 442. qualis in eo conveniat cerevisia. ibid. commendantur acidulæ Schwalbacenses. 443
- De calculosis colicisque doloribus præservandis & curandis. 307
- calculo vesicæ fellæ. 318. dato emetico per alvum excreto. 409. iscerum inducente. 408. vicinas partes ad spasmus proritante. 391. cura per balnea. 392. per acidulas Selteranas. ibid.
- vesicæ urinariæ cum incontinentia urinæ, stranguria, dysuria ac hernia scrotali. 467. cum spasmus & exulceratione vesicæ. 394. ejusque signis. 456. cura per Carolinas, vel Spadanæ. 457
- calculorum. 44. excretionem una vice facta. 410
- callositate manuum peculiari. 546
- Camphora operatur vi sulphuris anodynæ. 47. est antispasmodica. 46. non quadrat in ulcerosis affectibus. 256. nec alvo existente sequi prodest. 47. quando externe usui parari possit. 644. quando interne. ibid. præsertim cum nitro permixta. 47

De

- De camphoræ ad duos scrupulos sumtæ effectus in apoplexia hypochondriaco-spasmodica. 43
- camphoratis in podagra & erysipelate externe noxiis. 643
- Canthianæ aquæ qualia foveant principia. 293.
- De Capillorum destitutio sub febre acuta. 370. ex cephalalgia diuturna. 1
- De capitis adfectu cum efflorescentia in pede. 256
- debilitate. vid. debil. Cap.
- doloribus. vid. cephalalgia.
- Capitis morbi foveantur ab alvi obstructione. 117. debentur plerumque sanguinis turbato per illud circulo. 371. num in iis conferat cauteriorum usus. 52. idiopathici respuunt usum Carolinarum. 74. symptomatice ab iis levantur. 157. serosi levantur ab urinæ promotione. 56. spasmus peculiaris. 589
- De carcinomate linguæ a retrocedente podagra. 153
- cardialgia, ejusque sede, causis & præservatione. 286. signis. 277
- spasmodica cum colica flatulenta. 284. ejus causa. 293. in qua commendantur Carolinæ. 295. Egranæ cum lacte. ibid.
- flatulenta hypochondriaca. 286
- suffocativa inter venæsectionem suborta. 654
- Carolinæ thermæ binos foveant fontes. 36. cujus utriusque elementa ac virtutes describuntur. 37. 274. quibus vasis sint excipiendæ. 315. quomodo adhiberi debeant. 274. ante eorum usum in plethoricis vena secanda. ibid. sub potatione quæ sint observanda. 273. qualis victus seligendus. 304. post earum potum quænam sint in usum vocanda. 275. in corpore subsistentes quomodo promovendæ. 315. quæ iis substitui possit curatio. 651. an Selterianæ surrogari queant. 583
- Carolinæ num prosint in apoplectico insultu. 37. 38. in soporosis affectibus. 34. commendantur in abdominis morbis. 39. ad abortum frequentem. 521. in arthritico-rheumaticis affectibus. 550. quæ cautela in asthma convulsivo ab humorum dyscrasia. 225. flatulento hypochondriaco. 215. ad calculum vesicæ. 456. cardialgiæ. 295. capitis morbos symptomatice. 36. chronicos morbos ex viscerum obstructione. 548. in colica chronica. 311. ad hæmorrhoides restituendas. 314. ad hydropem ex hæmorrhoidum obstructione præcavendum. 434. in malo hypochondriaco. 356. & inde subortis capitis affectibus. 167. cur in his malum interdum exserant effectum. 514. laudatur ad mensium obstructionem referendam. 170. 277. in nephritide calculosa. 449. scorbuto. 616. Soda diuturna. 422. spasmodicis morbis. 573. spasmus ventriculi hypochondriaco. 273. 274. in urinæ ardore. 40. præcavent chronicos morbos. 301. polypum cordis. 192. exacerbant calculosos & podagricos dolores. 315. per caput difficiliter progrediuntur. 125. hinc dissuadentur in capitis affectibus idiopathiceis. 6. 39. 56. in atonia partium solidarum. 354. debilitate nervosi generis. 39. in erosione partium solidarum. 449. in pectoris affectibus. 177. in morbis ex solo motuum vitio. 599. in infantibus. 448.
- Carolinæ cum balneis aquæ dulcis in scorbuticis affectibus. 633. cum Teplicensis in hypochondriacis affectibus. 661. lienteria. 401. in spasmodicis intestinorum morbis commendantur. 339.
- Carolinæ externus in balneo usus quibus noceat quibusve prosit. 275.
- Caryophyllozum masticatio commendatur ad roborandum ventriculum. 210. vid. oleum caryoph.
- Catalepticos cum singultu exemplum. 93.
- Cataplasma discutiens in oculorum adfectibus. 192. in gonorrhœa. 482. ad tuberculum præputii. 268.
- De Cataracta. 139. an remediis curari queat. ibid. quo tempore operationi sit opportuna. 140. an in dubiis casibus deponi queat. ib. an tuto in senibus deponatur. ib. an periculosa sit depositio. ib. an dolorem exhibeat. ibid.
- catharris in veram podagram terminatis. 637. capitis partium inferiorum stricturas post se trahentibus. 3. a tinea solutis. 542. pectoris refractariis. 186. in iis nec vinum nec cerevisia prodest. 182.
- catharralibus diuturnis defluxionibus ex hæreditaria dispositione. 540.
- catharrali febre, ejusque subjectis, & malis consecrariis. 178.
- purpurata febre quinquies recidiva cum metu lentæ. 648.
- Cauterium usu in magnis capitis affectibus.

- aibus. 50
 —cephalæa periodica. 21
 —cephalalgia rebeli. 3. diuturna cum dolore artuum vago. 1. vehementissima. 410. atrocissima post usum stupharum sudatorium. 483. post seminis largam excretionem. 267. ejus caussis. 109. ab extremorum refrigeratione incipiente. 542. in anteriori capite a sero in sinibus frontalibus stagnante. 3. in postico, magisque externo capite. 4
 —cerebri consensu cum testibus. 494
 —cervisia mutatione melioris valetudinis causa. 189. effectus in revocanda hæmoptysi. 25. noxa in morbis chronicis. 26.
 De cervisia triticea usu in calculosis affectionibus. 442
 —Cerumine gypseo auditus difficilis causa. 113. inspissato rite emolliendo. 117
 —Chelidonii effectus in morbis hydropicis. 443.
 —Chinæ cortice legitime adhibendo. 560
 671. ejus virtutibus. 658. noxa in febribus intermittentibus. 81. 508. & hæmorrhagiis. 509
 —Chlorosi post matrimonium in album fluorem desinente. 147. ejusque subiectis. 158
 Cibus & potus qualis conferat hypochondriacis. 232
 Cinnabarina commendantur in morbis a stagnatione lymphæ. 119
 Cirsocle, vid. hernia varicosa.
 De Claudicatione ex luxato osse femoris. 413
 —Climate. vid. celum.
 —Clystere. 490. in purpura. 706. in convulsionibus verminosis. 599. balsamico temperante. 325. carminativo. 219. uterino. 304. lacteo in erosione intestinum proficuo. 328
 Clysteres commendantur in flatulentis molestiis. 565. ad reparandum intestinum tonum. 663. in spasmodicis intestinum. 382. in metu hydropis. 434
 De cecitate subito oborta, ejusque causa ac curatione. 371
 —cili mutatio in melancholico-maniacis morbis. 106. nervorum affectibus. 101. in podagra commendatur. 640
 —Coffe potus efficacia ad purpuram excitandam. 646
 Colica in senile lethali. 299. calculum mentiente. 296. cum nephritide & molimini-
 bus hæmorrhoidalibus complicata. ibid. cum purpura alternante. 309. cum alvi obstructione & asthma flatulento. 217. cum ictero sæpius recidente. 432. ex hernia. 403. ex podagra per iram retropulsa. 638. ex stagnatione & acrimonia succorum. 296. ex haustu. aquæ frigide post corporis exæstuationem. 309
 —flatulenta. 27. cum dolore nephritico. 321
 —hæmorrhoidali. 299. ex obstructo hæmorrhoidum fluxu. 306. an sit ileos hæmatites Hippocratis. 300. ejusque vera curatione. ibid. venæsectionem requirente. 305. inepta tractatione. 335. infelici curatione. 304
 —colica nephritica ex calculo urteribus impacto. 322
 —spasmodica cum subsequente ictero. 309. ex podagra retropulsa. 307. ex defectu fluxus hæmorrhoidalis rite tractanda. 301. 304
 De colica spasmodica convulsiva cum tumore & dolore pedum per Carolinas sanata. 312
 Colici dolores oriuntur ab acri purpuracea materia. 299. nec non a stagnante in intestinis sanguine. 311. quomodo sint tractandi. 323. an iis conferat venæsectio. 316.
 De colli singulari dolore ex vitio ventriculi. 159.
 —collyrio ad oculos. 127
 Colon intestinum in malo hypochondriaco maxime patitur. 623
 Concubitus cum feminis menstruatis an noceat. 478. creber quomodo ad uteri hæmorrhagias disponat. 507. post illum menses supprimi, abdomen & mammae sine graviditate turgescere possunt. 475
 De condylomatibus ani. 331
 Conjugium secundum qualem conjugum requirat constitutionem. 528. an epilepticis sit suadendum. 88. cum questione; num spes sit prolis. 524
 Contabescencia corporis unde oriatur. 631
 Continens febris. vid. febris continens.
 Continua febris. vid. febris continua.
 Contorsio artuum paralyticorum quo modo differat a spasmodica. 56
 De Contractura manuum atque pedum. 586.
 Convulsiones fieri possunt a doloribus. 259.

259. cur meditationibus excitentur. 596.
peculiares. 80. atoniam paralyticam relin-
quere solent. 75. menses fluentes dum-
taxat comitantes. 603. genuum. 58. oculorum
sub somno. ibid. palpebrarum peculiares.
605. hysterica. 392
De convulsivo epileptico affectu. 70. eoque
rarissimo. 96
- spasmodico affectu. vid. spasmodico-convulsivus affectus.
Convulsivi paroxysmi cur circa menstruum
periodum incident. 87. cur retardentur
ab erroribus dietæ. 595
De Cordis palpitatione. vid. palpitatio
cordis.
- Corium oleo betulae inunctum, *Fuchsen-*
feder commendatur pro odore in hysteri-
cis affectibus. 380
De Cornachini pulvere. 63
- Corporis contabescencia suspecta. 425
infirmatate ex nimia profusione seminis.
496
- Cretæ noxio in soda usu. 421
Cucupha ad capitis dolores. 277. confor-
tante. 33. ad hemiplegiam. 10. robo-
rante. 112. *Wepferiana*. 15
Cucurbitulae commodè substituantur vene-
sectioni. 388. quo in casu ipsi anteferen-
dæ sint. 233
Cuticula sanguinem e vena detractum in-
vestiens unde fiat. 196
Cutis efflorescentiæ rebelles quomodo op-
pugnandæ. 537
De Cynosbati effectu in calculo. 441

D

- De Dauci hortensis usu in vertigine. 15
- de debilitate capitis, variarum congestio-
num causa. 1
- nervosi generis. vid. Nervosi generis de-
bilitate.
- Deckeri instrumento acustico. 113
- Decocto propoti. 15. 24. 29. 40. 104.
114. 123. 146. 181. 189. 194. 199. 203.
223. 225. 314. 319. 323. 330. 341. 352.
364. 366. 368. 371. 372. 384. 395. 450.
465. 467. 473. 498. 516. 540. 545. 550.
580. 590. 613. 620. 629. 638. 640. 646.
652. 661. 686.
- Decocto antimoniali. 128
- - antivenereo. 484
- - Manageræ laxante. 51
- - mundificante. 155
- - ad gonorrhæam. 439

- ad pollutiones. 495
Deglutio quomodo fiat & impediatur. 163.
difficilis. 171. 291. 599. potulentorum.
116. ex atonia pharyngis. 166. 168. cum
metu suffocationis. 168. in sedendo im-
pedita, in stando libera. 548. ejus pecu-
liaris difficultas. 44. qualis sit in hemi-
plexia. 50. in paralyti. 163
De Deinacensium aquarum elementis ac vi-
ribus. 20
- Delirio breviori cum epilepsia post male
curatam intermittente. 80
- - diurno a terrore sub somno, largis
venæsectionibus curato. 183. post febrem
acutam. 383. cum febre tertiana. 104.
ex hæmorrhoidibus cohibitis. 677. he-
stica superveniente lethali. 187. periodi-
co cum moribus epilepticis a mensium re-
tentione. 108
Dentitione difficili. 257. epilepsia stipata
funesta. 251. rarissime paralytum post se
trahente. 73
- Diabete ex calculo in uretere. 200
- - defuncti sectione. 463
Dietetica in morbis inveteratis optima
sunt præsidia. 379
Diaphragmatis vulnus. vid. vulnus dia-
phragmatis.
De diarrhæa in senè. 645. ex potu aquæ
Sedlicensis. 8. variis symptomatibus sti-
pata, menstruum semper præcedente flu-
xum. 82. cum paralytico affectu in in-
fante inter sudores aeri liberiori exposi-
to. 72. cohibita causa tumorum ingui-
narium. 266
Digestio vitiosa disponit ad cephalalgiam.
3.
De dolore tensivo fixo in hypochondrio si-
nistro. 261. tensivo lateris dextri calcu-
lum mentiente. 344. pressorio in regio-
ne pubis. 515. singulari colli ex vitio sto-
machi. 159. per sternum ascendente.
209. dorsi ad ventriculum excurrente.
570.
Dolores abscessus occultos comitantes non
solvuntur nisi applicatis emollientibus.
261. artuum atroces cum eorundem exul-
ceratione. 533. vid. arthritis
De doloribus capitis. vid. cephalalgia.
doloribus circa sinus frontales. 542
- duodeni inflatione. vid. inflatio duode-
ni.
- dyscrasia humorum. vid. humorum dy-
scrasia.
- dysuria cum stranguria alternante. 468.
cum

cum affectu semi paralytico . 75. cum tenebrismo & materiae flavae excretionem per anum . 461. mensium fluxu irregulari . 77

E

Ebrii parentes generant imbecillos infantes . 105
De efflorescentiis corporis pertinacibus . 536. faciei ex potu frigido . 550. in pede . 156. pustularibus epilepsiam tollentibus . 78
De Egranis acidulis , easque potandi ratione . 609 illae commendantur ad asthmatico-spasmodicum affectum . 210. in asthma flatulento hypochondriaco . 215. in cardialgia . 295. colica chronica cum cachexia . 318. in defluxionibus oculorum acris . 125. ad haemorrhoidum irregularem successum . 299. in hypochondriaco malo . 366. in melancholia . 100. eaque hypochondriaca ex retenta purpura suborta . 372 & hysterica . 395. in spasmodico epileptico affectu a mensium retentione . 110. praecavent morbos chronicos . 301. in colicis affectibus praeselteranis laudantur . 323. ad referendas viscerum obstructions Carolinas sua sperant virtute . 320
Egranae cum lacte commendantur in acrimonia humorum scorbutica . 77. 624. in cardialgia . 286. in colicis doloribus . 299. cum balneis Teplicensibus commendantur in affectibus scorbuticis . 633
Electuarium antifebrile . 671. confortans . 540. nervinum . 640. roborans in debilitate generis nervosi . 20. ad tussim ferinam . 186
Elixir balsamicum . 33. 89. 273. 415. 563.
-- stomachicum . 356
-- diuretico antispasmodicum . 431
-- nervinum . 12
-- pectorale . 202
-- stomachicum . 384
-- laxans . 195
-- viscerale Hoffmanni commendatur ad ciendos menses . 92
De emetica portione . vid. portio emetica .
-- emeticorum usu in ictero diuturno . 409. improvide adhibitorum noxa in intermittentibus . 673
Emmenagoga morbos spasmodico-convulsivos exacerbant . 92. hinc iis nondum Hoffm. Consult. Med.

fanatis haud sunt adhibenda . ib.
Emplastrum anodynum . 330. Burthi regium in dolore cervicis proficuum . 90. ad calculum vesicae felicae . 392. ad dolores ossis sacri . 186. pubis & dorsi . 516. ad flatulentiam . 160. ad gonorrhoeam . 422. mictum cruentum . 452. nervinum . 615. ad oculorum defluxionem . 126. oxycroceum est nimis attractivum . 650. saponatum Barbette commendatur ad infarctus viscerum . 282. stomachale . 378. ad trophos venereos . 488. ad tubercula pulmonum . 191. ad tumores nodulos . 534. tumorem pedum erysipelaecum . 348. ad tumorem testium . 492. ad tussim ferinam . 220. rheumaticam . 244. vesicans . vid. vesicatorium . ad visus obscuracionem . 129. in vomica pulmonum . 203
De emprostothoni exemplo . 341
-- empyemate feliciter curato . 241. an per anum ejici queat . 247
Emulsio . 622. analeptica . 697. ad gonorrhoeam . 482. ad marasum . 695
Enterocoele . vid. hernia scrotalis .
De Epidemicae febris per annum 1720. graefantis historia , causis , & cura . 724
-- febris historia ac cura . 725
-- Epilepsia ac achoribus retropulsis . 93. ex male curata scabie . 77. cum brevis mentis alienatione a male curata febre intermittente . 80. in lipothymiam desinente . 97. inveterata cum lipothymia . 92. cum vermibus . 82. salivatione exacerbata . 78. a copiosis venesectionibus retardata . ib. per efflorescentias pustulares sublata . ib. ejus notis antecedentibus . 79
Epileptici motus spiritu salis ammoniaci praeservantur . 16. venesectionibus largis exasperantur . 94. frequentiores redduntur . 87. & invitantur . 568. animi pathematibus exacerbantur . 83. sed a fluxu menstruo levantur . 84. circa pubertatis annos sponte cedunt . 90. respuunt aquas minerales . 81. aut in iis aqua frigida . 96. & conjugium . 88. ac qualis victus conferat . ibid.
Epithema ad nimias haemorrhagias uteri . 687
Erithinus-pulvis . vid. pulvis sternutat.
Erysipelas . vid. Tumor erysipelaceus .
Essentia balsamica . 159. carminativa . 416 corticum aurantium quomodo paranda . 3. euphrasiae . 138
A a a De

- De Excoriatione vesicæ. 463. & renum
subita a suppressis hæmorrhoidibus .
438
- excrementis globosis. 506
- excrecentia ani, vid. ani excrecentia .
- excretionum suppressione a spasms .
631
- exulceratione vesicæ. 464. cum calculo .
471. ejusque signis. 472
- facium cum ingenti salivæ fluxu .
158

F

- De Fame avidissima sub paroxysmo hysterico . 383
- faucibus pali sensationem exhibentibus .
vid. sensatio pali .
De faucibus pustulis obsessis . 8
- faucium exulceratione . vid. exulceratio .
- febribus acutis ex levi refrigeratione
spasmodicos affectus post se trahentibus .
147. eorum typus dato laxante pervertitur .
ibid.
- febris acuta continente . 722. eaque inflammatoria .
ibid.
- continua . 198. convulsionibus stipata
ex suppressa tertiana. 584. spasmu musculorum
maxillarium . 106
- apoplectica . 472
- biliosa . vid. biliosa febris .
- intermittente , tertianam mentiente
cum polypo cordis lethali . 160. convulsivis
moribus stipata . 564. ex suppressis
hæmorrhoidibus per Carolinas sanata .
344. sine æstu . 600. arthriticis dolores
solvente . 548. male curata epilepsia causata .
80
Febres intermittentes quem habeant usum .
659. quibus in subjectis cautius sint tractandæ .
677. ante paroxysmum cur nihil
cibi sumendum . 244. suppressæ post se
trahunt excretionum sanguinearum anomaliam .
677. hemieraniam . 7. quomodo tractandæ .
661
De febris intermittente biliosa . 670
De febris intermittente epidemica , ejusque
causâ . 675. inflammatorias febres mentiente .
671. evacuantia calidiora non ferente . 672
- lenta . vid. lenta febris .
- maligna . vid. maligna febris .
- peculiari . 194
- quartana . vid. quartana .

- quotidiana . vid. quotidiana .
-- tertiana . vid. tertiana .
Febrifuga qua polleant virtute . 460
De Femorum consensu cum pedibus . 418.
- flatulento malo per purgantia in hydro-
pem mutato . 434. flatuum copiosissimo
proventu . 399. flatibus intra membranas
œsophagi ascendentibus , inque collo
rumorem exhibentibus . 160
- flatulentia uterina . 417. ejusque genera-
tione .
ibid.
- fletus involuntarii exemplo . 468
fluore albo . 575. ejusque subjectis . 158
causis . 519. nativo . 502. suppressis lo-
chiis . ibid. ex menium obstructione .
501. cum hæmorrhoidibus cæcis . 499.
cum hæmorrhagia uteri alternante . 683.
cum hystericis symptomatibus . 379.
cum menstruis alternante . 525. non nisi
suborta graviditate curato , nec felicem
impediente partum . 683. cohibito tumo-
rum uteri causâ . 417. ejus cura .
502
De fluxione aurium serosa . 112. dolorifica
pedum . 416
Fæminæ cur præ viris sint obnoxie morbis .
572
De fetus mortui semestris variolis putrefacti
exclusionem . 122. simultanea cum vivo
excretionem . 48
- fonticulorum effectu in vitiis oculorum .
90
- fonticuli pedum exsiccatione per nimiam
sputationem facta . 28
- Freyenwaldensis aquæ usu . 282
Friciones in paralyticis affectibus præ aliis
externis nervinis conferunt . 72
De frigidi potus noxa . 316
- frigore pedis sinistri . 381
- Furunculo in inguine . 344

G

- De Galbaneto Paracelsi correcto . 350
- Gargarismate nervino . 168
- Gelatinarum nutrimentum præparatione .
697. seq.
- Genitalium partium affectu singulari .
498. atonia & impotentia ad generandum ,
ejusque notis . 525. consensu cum oculis .
497. debilitate , ejusque causis & cura .
362. inflammatio gangrænodea sub
paroxysmo febrili . 472. relaxatione
nimia ac erosionem ulcerosa . 486. spasmu
452. peculiari cum generis nervosi debilitate

tate 278. ulcere gangrænode lethali .

487

In Glandularum obstructionibus: quæ pro-
sint remedia . 701. seq.

Glandularum tumores repressi ad phthysin
& hæticam disponunt . 191

— totius corporis induratione extincti Se-
ctio . 192

— inguinalium tumores . 265. a terrore .

268. ex menstruis terrore suppressis . 266.

— subaxillarium tumores . 696

— subcutaneorum tumores . 192

— Gonorrhæa simplici benigna ex immodi-
ca venere . 473. ejusque causa . 478. cura .

ibid. num a balneis enasci queat . 479. u-
trum prosint injectiones . ibid.

— cum exulceratione renis dextri, colli ve-
sicæ & prostaticæ . 490

— diuturna cum inflatione ventriculi .

489.

— inveterata cum variis symptomatibus .

482. ab ulcere scirrholo prostaticæ .

479. ex veteris intempestivo usu . 481.

num in ea thermæ & balnea convenient .

480.

— virulenta cum tophis . 487

— per adstringentia male curata . 491

Gravidæ cur præ aliis morbis sint opportu-
na . 17. cur serosæ adfectiones in iis inva-
lescant . 158. sub venæsectione in ani-
mi deliquia incidant . 524. quomodo
illis vena secanda . ibid. quale regimen
conferat ad obtinendum feliciter partum .

523.

De graviditate falso imputata . 395. cur sub
ea cessent parthemata hysterica . 679

— Gula inferioris spasmo . 44

Hummata gallica quomodo differant a to-
phis ossis . 554

Gummi guttæ, ejusque vires . 237

Guttæ rosacæ repressio hemicranicæ causa .

624.

De gutta serena ex nimia venere . 497. a
potu frigido in corpus calefactum ingesto .

536. cum turbatione humorum oculi .

122. unius & obscuracione periodica
alterius oculi . 130. ejus signis . 141.
causa . 136. sententia Sr. Yves de illa .

133.

Ingutta serena commendantur mercurialia
ac cinnabarina . 154. sulphur antimonii
auratum . 136. aquæ Selteranæ cum lac-
te . ib. nocent vomitoria & validiora va-
cuantria . ib. num convenient vesicatoria .
ib. & aquæ minerales . ibid.

H

De Hæmatophobia insigni . 522

Hæmoptysi . 173. ejus causa ac præservatio-
ne . ib. origine . 181. tanquam juvenili
morbo . 178. in plethoricis facile con-
tingentes . 182. ex obstructo viscere .

247. ex valis asperæ arteriæ . 176. ex male
curata scabie . 77. cum febre lenta post
tussim graviolem . 177. cum metu hæti-
cæ . 179. cum pulmonum labe . 183. hy-
pochondriaca . 176. ejusque causa . 23.

a phthysi præcavenda . 175. adstringenti-
bus tractata in phthysin abeunte . 248. potu
cerevisiæ revocanda . 24. nec non potu vi-
ni . 28. præcavenda per pediluvia . 174. &
venæsectionem . 177

Hæmorrhagiæ omnes absolventur motibus
spasmodicis . 174. in iis nimis commen-
datur aquæ frigidæ potus . 413

de Hæmorrhagia palati . 4

— uteri . vid. uteri hæmorrhag.

Hæmorrhoidales venæ externæ quem habe-
ant situm . 330

de Hæmorrhoidali affectu . 599

— Hæmorrhoidibus quid indicent . 675.

— cum menstruis consentientibus . 333. eo-
rumque suppressionem excipientibus .

331. cum podagra conspirantibus . 641

— loco sætus nono ab impregnatione men-
se prorumpentibus . 474. colicam tollen-
tibus . 312. hemicraniam levantibus . 9.

— in puero septem annorum fluentibus .

600.

De hæmorrhoidibus albis . 466. vesicæ .

476.

— cæcis, earumque generatione . 277

— cum fluore albo . 499. curatione . 294.

— inordinatis in fœmina . 332.

— nimis . 334. in virgine . 410. tinctura
quadam provocatis . 373. earum causis .

676. cura . 374. num prosint Carolinæ .

334. commendatur venæsectio in bra-
chio . 334.

— palati . 195.

— suppressis a refrigeratione . 334. a terria-
na male curata . 677.

— sanitati labem inferentibus . 306. sopor-
osi affectus causis . 34. spasmi ventricu-
li causis . 165.

— symptomaticis . 294. an in malo hy-
pochondriaco semper sint accusandæ .

295.

— vesicæ ex male tractata purpura scor-

Aaa 22 bu

- butica. 466
 -- per urinam. 12
 Hæmorrhoidales motus sæpius inducunt morbos paralyticos. 71
 Hæmorrhoidalia spasmodica pathemata an a pilulis Becheri, resinæ jalappæ nuptis prognosci queant. 338
 Hæmorrhoidum fluor an arte promoveri queat. 8. 300. quo scopo commendantur Carolinæ. 314. Egranæ. 337
 Hæreditarii morbi per periodos recurrunt. 542. curatu sunt difficiles, ib. per aquas minerales commodissime oppugnantur. ibid.
 de Hæctica lethali post partum. 690. cum pathematibus hypochondriacis. 689. cum vomitibus & diarrhæa. 186. ejus metu post hæmoptysin. 179
 -- Hemierania variis symptomatibus stipata. 276. pertinaci cum febre continua invalescente. 543. ab arthriticis doloribus cessantibus. 5. suppressis. 8. ex coryza suppressa. 5. ex gutta rosacea repulsa. 624. periodica. 4. cujus formes in primis plerumque viis hæret. 9. rara, ejusque causis ac cura. 4. seq. tertianæ febris succedente. 7. cum hemiplexia, 51. cum ophthalmia. 8. faucium pustulis sanata. ibid. mercuriali cura tractata hemiplexiæ causa. 6
 -- Hemiplexia variis medicaminibus frustra oppugnata. 47. ex cura mercuriali in hemierania. 8. ex affectu rheumatico arthritico. 58. cum hemierania. 51. qualis in ea sit deglutitio. 50. an conferat venæsectio reperita. 49. vomitoriorum usus. ibid. vinum, aquæ minerales ac balnea. 63. specificum ex sale culinari ad eam. 52
 ad Hepatis vitia sapo balsamicus. 320
 de Hepatis vulnere. vide vulnus hepatis.
 -- hernia inguinali, 456. peculiari. 402. ex vomitorio. 467. ex equitatione. 483.
 -- intestinali passionem iliaram minantem. 401. ejusque causis, & curatione. 402
 -- scrotali. 445. & præcavendi illius incrementum ratione. 446
 -- scroti aquosa, vid. hydrocele.
 -- varicosa. 527. ejus causa. 528. cura. 378. an ad sterilitatem contribuat. 329
 Heurnii pulvis contra hæmoptysin. 47
 De Hirschbergensium aquarum effectu. 75
 -- hirudinum selectu & modo adhibendi. 473
 usu ad hæmorrhoides promovendas. 401. cæcas. 377. ad spasmus pectoris & cervicis. 58. an ipsis venæsectio præmitti debeat. 409
 -- horrore corporis circa nonum diem in febribus acutis contingente, mali ominis. 722
 Humororum circulus retardatur ab atonia partium solidarum. 539
 -- per uterum quot modis queat turbari. 514
 -- commotiones verno potissimum fiunt tempore. 125
 Humororum diathesis venerea tenacissima qua ratione possit oppugnari. 483. dyscrasia quomodo generetur. 225. 272. 590. a raritate variolarum potest proficisci. 138. qua ratione ad calculum & podagram contribuat. 443. pariat damna. 631. commendantur ad eam acidulæ Pyrmontanæ. 590
 Humororum dyscrasia scorbutica dolorum arthriticorum & podagricorum est causa. 544
 -- impuritas quomodo a potu frigido repente queat generari. 536. raptus ad caput quæ inducat symptomata. 595
 -- vitium non semper in morbis est accusandum. 240
 Hymores oculi. vid. oculi humores.
 Hydrocele, ejusque singulari species. 404
 quoruplex sit. 405. ejus generatio. ibid. curatio. 406. cur in sinistro latere sit frequentior. 405. num suadenda in illa sit exstirpatio testiculi. 406
 De Hidrope ex asthma resultante. 257. ex podagra retrocedente. 430. ex podagra repressa, & cohibitis hæmorrhoidibus. 237. ex impedito per hepar ob cohibitas hæmorrhoides circulo. 433. asthma complicato & perperam curatione. 234. hæreditario. 23. ejusque subiectis. 423. defuncti sectione. 236. præcavendo per Carolinas. 433. num conferant purgancia. 238. peritonæi, ejusque generatione. 406
 De hydrope pectoris, ejusque origine. 229
 -- hydropico tumore cum metu tympanitidis. 429. ejusque signis. 436. in quo necessaria est potentior alvi vacuatio. 426
 Hyems. vid. autumnus.

De Hypochondriaca passione. 340. in fæmina cum fluore albo. 346. cum hæmoptysi & vertigine. 20. cum tumore erysipelaceo pedis. 343. cum vertigine. 31. ex dysenteria adstringentibus cohibita. 357. ex hæmorrhoidum anomaliis. 337. num iis semper debeat. 295. a crebris purgantibus. 256. quæ ejus sit proxima causa. 342. 11. quæ remotiores. 176. 342. medicorum variæ opiniones de ea. ibid. quæ vera sedes. 280. in ea maxime intestinum colon patitur. 623. qua ratione hæmoptysin producat. 23. & quomodo spirandi angustia inde nascatur. 211. cur in ea omnes actiones corporis afficiantur. 354

-- hysterica passione ex suppressis subito menstruis. 348. cum calculo vesicæ fellæ. 384

De Hypochondriaca scorbutica passione, in qua commendantur acidulæ Selterianæ cum lacte. 359. nec non Spadanæ. 636

-- spasmodica passione. 353. in qua commendantur Carolinæ. 357. balnea aquæ dulcis. ib.

-- cum debilitate vasorum spermaticorum & partium genitalium. 360. cum febrili commotione & intercurrente purpura. 357

-- flatulenta passione. 363. functiones animales turbante. 366. in qua commendantur Egranæ. ib.

Hypochondriaci paroxysmi cura. 343. qualis conveniat victus. 281. num venæsectiones, purgantia, aquæ minerales ac theriacalia conferant. 282. & vomitoria. ibid. cur hypochondriaci thermas Carolinas vomitu reddant. 343

de Hypochondriaca melancholia. vid. melancholia hypochondriaca.

-- hysterica passione. 375. circa menstruum tempus invadente. 525. sub mensium fluxu infestante. 344. sub graviditate cessante. 679. cum motibus convulsivis, ac epilepticis stipata. 392. cum fluore albo. 378. quo in casu Pyramontanæ cum lacte commendantur. 380

-- hysterici paroxysmi descriptione. 610

-- hysterici & hypochondriaci affectibus ex crebro partu & abortu. 321

-- hysterico scorbutico malo. 380

-- spasmodico affectu. 382. ex lochiorum mensiumque retentione. 384. cum corporis consumptione. 575. cum tumore pedis œdematoso. 386. vid. spasmi hysterici. Hoffm. Consult. Med.

-- melancholia. vid. melancholia hysterica.

I

Jalappæ resina fovet sal acre subtilissimum. 225. cum salibus mixta potentius operatur, ib. qua dosi sit propinanda. ib. in corpore facile coagulatur. ib. quod non fit, si cum amygdalis fuit trita. 339

De ictero ex ductuum biliferorum spasm. 239. ex iracundia. 408. ex atonia ductuum biliferorum. ib. ex calculo vesicæ fellæ. ib. brevi ante partum invadente. 524. cum colica alternante. 317. eique superveniente. 311. diuturno emeticis feliciter oppugnando. 407

-- nigro ex repulso circa regionem hepatis erysipelate lethali. 530

Ileos hæmatites Hippocratis num significet colicam hæmorrhoidalem. 300

de Imaginibus ante oculos obversantibus. 125

-- imprægnatione præcoci vires corporis prosterne. 355

-- incontinentia urinæ ex dysuria. 468. ex tumore pedum præpostere tractato. 454

-- incubi exemplum. 43

-- infantum lactentium natura. 255

-- inflammatione intestinorum ex cohibitis hæmorrhoidibus. 305. quæ præcaveri venæsectione potest. ib.

-- inflammatoria congestione renum. vid. Renes.

-- febris lethali. 721

-- inflatione ventriculi Carolinis sanata. 274

-- cardialgica cum hemierania. 276

-- & duodeni hypochondriaco-spasmodica. 278

Infusum theiforme. 40. 80. 82. 110. 177. 270. 306. 416. 593. in epilepticis affectibus. 613. in oculorum adfectibus. 124. in vesicæ adfectu. 464

Infusum vinosum. 503. aperiens. 320. ad corrigendam humorum acrimoniam. 82

De injectionum noxis in gonorrhœa benigna. 479

Insecurum quid dicatur in medicina. 257

Intermittens febris. vid. febris interm.

- De intestinorum consensu cum pedibus. 300
 erosione acidularum frigidarum potum
 haud ferente. 400. spasmo. vid. spasm.
 intestin.
 — iracundiæ effectibus in corpus. 623. præ-
 sertim in vias biliferas. 392. unde fit
 icterus. 408. & sistendo mensium fluxu.
 108
 — ischuria peculiari. 566. a relaxatione
 ureterum. 567. ab atonia vesicæ. ibid.
 ejusque cura. 568
 — jussulis medicatis. 24. 419. eorumque
 utilitate in cachecticis morbis. 677

L

- Lac quomodo corrumpatur in nutricibus.
 256. infantibus. ibid. non convenit in
 destructo ventriculi tono. 386
 De lacte asinino, ejusque viribus. 622.
 præstantia præ reliquis lactis generibus.
 381. eo utendi ratione. 681. illud com-
 mendatur in corporis infirmitate ex ni-
 mio veneris usu. 497. in lenta febre. 681.
 hysterico malo cum consumptione corpo-
 ris stipato. 376. melancholico affectu.
 104. in scorbuticis morbis. 633. senibus.
 156. in tussi phthysica. 202. dissuadetur in
 cachexia invalescente. 238
 Lac asininum acidulis Selteranis nuptum
 commendatur in asthma convulsivo.
 231. spasmodicis. 281. & convulsivis affecti-
 bus. 601. vid. Selteranæ.
 Lac caprinum levat tussim. 184
 Lactei liquoris ex mammis effluxus in fe-
 mina sterili unde derivandus. 169
 Lactantes feminae in puerperio melius ha-
 bent quam aliae. 1
 Lactentium infantum natura. 256. an iis
 conveniat purgans acre ex resina jalappæ
 & mercurio dulci. 250
 Lauchfadiensia balnea corpori nimis debi-
 litato nocent. 70
 Laxantia typum febrium acutarum pervers-
 tunt. 147. vid. pulvis & potio laxans.
 De lentæ febris origine. 680. diagnosi ex
 pulsu. ib. ætiologia. 684. 685. curatio.
 ne. 681. præservatione. 671
 — lenta febre ex hæmorrhoidibus male suc-
 cedentibus. 338. ex intermittente male
 curata. 672. cum atrophia. 409. cum
 hæmoptysi. 178. cum nimio mensium
 fluxu. 681. a redeuntibus menstruis ex-
 spirante. 682. per lac asininum curata.
 678. ejus metu post catharralem & pur-

- puratam. 676
 de Lichenibus. 479
 — Lienteria cum male spasmodico flatulen-
 to ab erosione tunicarum intestinalium.
 400
 De Ligaturarum usu. 377
 — Linguae peculiari refrigeratione. 231.
 cum ore concretionem. 105
 Linimentum antispasmodicum. 60. balsa-
 micum. 43. ad debilitatem pedum. 415.
 nervinum. 89. ad imbecillitatem ventri-
 culi. 142. in paralyticis affectibus. 51
 niveum ad membra paralytica. 56. ro-
 borans. 606. spirituosum. 561
 de Lippitudine serosa. 126
 Liquor anodyno-mineralis commendatur
 in quartana. 669. purpura chronica scor-
 butica. 705. ejusque peculiaris effectus.
 707
 — balsamico traumaticus. 328
 Litus ad paralytin. 57
 Lixivium ad paralyticos affectus. 55
 De loquendi impotentia naturali. 145.
 lochiis non succedentibus fluoris albi
 causis. 502
 — lumbrico vivo e naribus excreto. 85
 Lumborum dolor cur omnes fere spasmo-
 dicos ac convulsivos antecedit mor-
 bos. 229
 De lunæ potentia in corpus humanum.
 596
 — luxatione femoris interna. 466 & hinc
 pendente atrophia. 468
 Lymphaticorum intra duplicaturam perito-
 næi hærentium vasorum ruptura di-
 sponit ad hydrocelem & hydropem peri-
 tonæi. 406
 de Lypothymia rara. 33. epilepsiam exci-
 piente. 109. cum epilepsia inveterata.
 92. ejusque causis & origine. 34. unde
 gravidis sub venesectione eveniat.
 519

M

- de Maculis totum corpus occupantibus.
 353
 — Magneſiæ albæ effectus. 557. sinistro.
 365
 — malignis febribus, earumque signis.
 722
 — maligna petechiali. 724
 — manageti decocto laxante. 51
 Mannata in morbis spasmodicis sunt tufi-
 sima laxantia. 645
 de

de Mania ex terrore in puerpera feliciter curata. 107. in qua valde commendantur balnea aquæ dulcis. 110. per venæsectionem exacerbata. 108
 — Maniaco melancholico affectu. ibid.
 — Marasmo senili. 693. funesto. 694
 Martialis an in cachecticis affectibus. 318
 ac mensium suppressione adhiberi queant 507
 De Masticatorio Wepferiano. 14
 de Meditationibus morbos convulsivos excitantibus. 596
 — Melancholico affectu. 99. ab insigni tristitia. 103. peculiari a nimia nervorum tensione. ibid. cum spasmodicis affectibus complicato, ejusque causa. 578. ejus paroxysmi descriptio. 98. in eo commendatur aeris mutatio. 106. fons Egranus. 100. lac asininum. 104. Succoladæ potus præ infuso Thee & Coffe. 103
 -- maniaco affectu. 104. in quo commendantur balnea Teoplicensia. 103. Selteranæ cum lacte. 104
 -- Melancholia hypochondriaca. 115. a reterta purpura. 370. eaque sub potu Egranarum rursus efflorescente sanata. 372. a caustica materia nervis insidente sæpe generata. ib. cum nimis hæmorrhoidibus stipata. 373. in ea commendantur fontes Spadani vel Schwalbacenses. 370
 -- hysterica. 394. ex mensium imminutione. ibid. in qua commendatur aqua frigida. 398. & fons Selteranus lacti nuptus. 397
 -- Melissa nervis amica. 401. memoriam confortante. 494
 Memoria cur a nimio veneris usu labefactetur. 497
 de Memorix debilitate post fonticulum excisum. 10. terrore. 11. a vertigine. 16. ob largas venæsectiones epilepsix accedente. 94
 Menses magnum cum hæmorrhoidibus habent consensum. 333. rite fluentes sublevant insultus epilepticos. 85. cur circa illorum tempus spasmodici affectus exacerbentur. 515. quot modis queant irregulares esse. 313
 de Mensum cessatione causa variorum morborum. 387. speciatim plethoræ & cacochymix. 2
 -- imminutione. 362
 -- inordinato fluxu. 683. a suppressis in-

termittentibus. 677. ab uteri vitio post puerperium relicto. 582. gravissimis symptomatibus stipato. 512
 -- nimio fluxu cum frequenti abortu & molarum excretionem. 516. cum febris lenta. 683. cum grumorum sanguineorum excretionem. 683
 -- obstructione diuturna male tractata. 509. a male curata tertiana. 508. post febrim quartanam. 511. post febrim malignam. 169. cum virium languore. 511. ejus causis. 509. quomodo fluor albus inde nascatur. 510. multorum morborum causa. 510. facto itinere referata. 33. an ad eam referendam positive dentur remedia. 510. quomodo molienda referatio. 311. quo fine commendatur Carolinæ. 170
 -- Mensium suppressione ex iracundia. 108. subitanea ex terrore. 331. per potum frigidum calenti corpori ingurgitatum. 382. multorum malorum causa. ib. post partum hæcticæ causa. 688. delirii periodici & motuum epilepticorum causa. 108
 cum Menstruatis factus concubitus an sit noxius. 478
 Mercurius pro salivatione excitanda num interne an externe sit adhibendus. 483
 -- dulcis quomodo paratur. 254. caute est usurpandus. ibid. alias fontica machinatur mala. 666. movet salivationem & alvi fluxum. 354. præsertim si nubatur salibus. ibid. hinc scorbuticis neutiquam convenit. ibid.
 Mercurialia remedia commendantur in gutta serena. 136. & morbis a stagnatione lymphæ oriundis. 119. maxime si cum diaphoreticis maritata fuerint. 337. ubinam contra indicentur. 6. dissuadentur in scorbuticis. 623. sine regimine adhibita sunt semper perniciofa. 138
 de Mictu cruento nativo cum peculiaribus symptomatibus stipato. 450. ex hæmorrhoidibus suppressis. 439. potum Pyrmontanarum excipiente. 457. cum incontinentia urinæ ex tumore pedum præpostere tractato. 454. rariori ex ramo venæ hæmorrhoidalis externæ hypogastricæ. 453
 -- difficilis sub alvo impeditius succedente. 438. a calculo vesicæ. 455. a caruncula urethræ innata. 482. in maligna petechiali. 724
 de Mictu dolorifico. 457

- Mingendi stimulo. 466. cum tenefmo ex spafmo vesicæ. 459. ex vitio spinsteris vesicæ. 459
 Milii semen cum lacte commendatur ad tumores scirrhusos. 418
 Millefolium vi pollet antispasmodica. 289
 Minerales aquæ. vid. aquæ minerales.
 Mixtura antepileptica. 85. antihysterica. 394. antispasmodica. 306. bezoardica. 60. ad cardialgiam. 277. diaphoretica. 74. 505. diaphoretico sedativa. 611. roborans. 687. simplex præstantior est, quam reliqua alexipharmaca in acutis febribus. 47. topica ad ulcera scorbutica. 646
 Mæror prosternt vires corporis. 354. quæ damna excitet. 563
 Mola quibus indicetur signis. 467. ejus excretio. 516
 - nutritionis quid sit. 437. unde oriatur. ib. cur post se trahat pedum œdemata. ib. ab initio venæsectione arceri potest. ib. frustra oppugnatur purgantibus. ib. quomodo curanda. 188
 Molares thermæ. vid. Carolinæ.
 Morfus vehementioris exemplum in epileptico. 78
 Motus corporis quo tempore sit instituendus. 281. quem habeat usum. 303. præsertim in chronicis morbis. 585. ejusque neglectus quæ moveat damna. 656. ipsius asthma & spasmus præcordialem inducentis exemplum. 211

N

- de Nausea nocturna. 486
 - Nephritide simplici. 446. ejusque causa & cura. 447. quomodo generetur post mensium cessationem. 567
 - calculosa. 448. post mensium cessationem. 419. num in ea conferant thermæ Teplicenses. 449
 - Nephriticis paroxysmis rite oppugnandis. 323
 Nervina potio. vid. potio nervina.
 Nervorum cerebri induratio locum non habet. 136
 - morbi quotuplices sint. 135. in iis commendatur aeris mutatio. 106
 - obstructio non datur. 135
 - optictorum paralyfis. 333. unde suboritur in gutta serena. 136
 - par quintum per quæ loca distribuatur. 97

- Nervorum tensio quos in corpore producat effectus. 100
 Nervosi generis debilitas unde cognoscatur. 528. unde contrahatur, quorum corpora disponat. 528
 de Nervosi generis debilitate, & apoplexia præcavenda. 39. cum auditu gravi. 115 cum excrementis ani. 331. cum purpura alba & rubra. 706. cum spafmo variarum partium. 266
 Nicotianæ usus num noceat hypochondriacis. 345
 Nigri vomitus. vid. vomitus.
 Noxium quid dicatur in medicina. 257
 Nux moschata cum saccharo in tussi commendatur. 248

O

- Obesi ad hydropem minus proclives dicuntur. 423
 ad obesitatem imminuendam commendatur potus Thee. 525
 Obstructio nervorum non datur. 135
 - viscerum. vid. viscera.
 de oculorum consensu cum partibus genitalibus. 497. convulsione sub somno. 62. dolore cum suffusione. 124. humoris aqueiurbatione. 122. vitrei ac chrySTALLINIurbatione cum gutta serena. 122. maculis earumque causa. 124. ad quas pinguedo viperarum commendatur. ib. morbis ex nimio veneris usu. 496. nubeculis. 156. obnubilatione peculiari. 411. panno ex nativa succorum impuritate. 192. prominentia extra orbitam. 123. varicibus. 135
 de œdemate. vid. tumor œdematosus.
 - œsophaghi atonia in acutis. 723
 - obturatione ab excrementis, ejusque signis. 162. a frusto carnis. ibid.
 - repletionem a copiosa pituita. 171
 - spafmo. vid. spasmus œsophag. in œsophago subsistentia ciborum a tumore glandularum. 191
 de Olei animalis Dippelii effectu. 86. ejusdem cum essentia asæ fœtidæ permixti effectu. 97
 - caryophyllorum virtute in sphacelo a causa interna. 655
 - Ophthalmia cum hemicrania. 7. scorbutica diuturna. 126
 - Opisthorono affectu. 603
 - Oris distortionem in hemiplexia. 48
 - Ossis sacri doloribus & emplastro ad illos. 186

P
 de Palpebrarum oculi peculiari convulsione. 597
 - palpitatione cordis vehementi cum asthma. 236. a polypo cordis. 232. a terrore. 575. a decubitu in latus sinistrum exacerbatum. 574. post pastum. 369. post somnum. 35. cum sensu renis inter umbilicum & epigastricam regionem. 230. cum sensu rotonis in scrobiculo cordis. 388
 Paracentesis num conferat in tympanitide. 429
 de Paralyti in infante a repulsis sudoribus. 72. in puero. ibid. sæpius recurrente. 71. cum purpura. ibid. leviori cum dysuria. 75. lateris dextri. 63. sinistri. 65. dentitionem rarissime excipiente. 73. dispositione ad illam. 36
 -- faciei. 116
 -- nervorum opticorum. 133
 -- pharyngis. 165. ex solo terrore nata & cum spasmo esophagi complicata. 167. cito curata. 61
 Paralytici affectus sæpius ex hæmorrhoidum anomaliis. 71. nec non purpurea materia suboriri possunt. ibid. in iis viscera quoque interna a tono suo sunt dejecta. 64. & pulsus in læso brachio debiliior quam in sano. 54. in infantibus temporis diuturnitate sponte cedunt. 74. eorum curatio cur sit difficilis. 64. quæ sint fugienda ib. qualis potus conferat. 65. in iis melius est scarificare, quam crebro venam secare. 67. præstant frictiones. 68. ad illos balsamum. 54. linimentum. 56. litus. ib. lixivium. 55
 Partus cur primiparis sit difficilis. 715
 Passulas rhabarbarinas parandi modus. 412
 Pectoralia nocent in hæmoptysi. 175
 Pectoris vitiiis quinam sint obnoxii. 249
 commendantur in iis pediluvia. 233. num conferant acidulæ. 214. thermæ Carolinæ. 177
 Pediluvia commendantur ad hæmoptysin præcavendam. 174. in pectoris vitiiis. 233. in spasmodicis affectibus. 663. somnum conciliant. 101. de illorum sinistro effectu. 562
 de pedum aridura. vid. aridura. consensu cum femore. 418. cum intestinis. 301. contabescencia. 568. debilitate paralytica. 73. peculiari. 382. summa. 414. frigore peculiari. 555. motus abolitione ex prava curatione post lapsum. 646. frigiditate. 622. sudoribus. vid. sudores, torpo-

re. 591. ratione in omnibus morbis habenda. 515
 - penis erectione sub paroxysmo spasmodico. 269. ungentoque ad ejus erectionem juvandam. 487. retractione peculiari. 498. vid. genitales partes.
 Periculosum quid dicatur in medicina. 256
 Periodici morbi fomitem suum in primis habent. 131
 de Petechiali febre. vid. Maligna petech.
 Phantasia quomodo turbetur. 374
 de Pharyngis descriptione anatomica. 163. atonia. 162. summa. 168. paralyti. vid. paralyti pharyngis, spasmo vid. spasmus pharyngis.
 - Phthyli ex hæmoptysi adstringentibus tractata. 247. pulmonali funesta. 200. cum delirio defuncti sectione. 186
 Pilulæ anodyno cathartice. 83. anthelminthice. 598. antispasmodice. 29. 98. 234. balsamico consolidantes. 467. Becherianæ nimis exsiccant. 411. quod averti potest, si brevi ante prandium sumantur. 3. eadem cum resina jalappæ mixtæ num parhemata spasmodico hæmorrhoidalia producere queant. 337. 89. 112. ad menstrua promovenda. 582. polychrestæ dictæ in nervorum morbis sæpe sunt noxiæ. 359. earundem, & quæ contra obstructions audiunt nimis usus est noxius. 98. purgantes. 146. 484. roborantes. 283. sty race commendantur in tussi sicca. ib.
 de Pituitæ nimia ex ore rejectione cum parthematibus hypochondriaciis. 138. ejusdem post pastum instantis causa. 208
 Plethora quæ damna corpori inferat. 301
 quomodo in gravidis præcavenda. 524.
 augmento corporis præcaverit. 325. plethoricis qualis esse debeat victus. 575
 de Pleuritide spuria, ejusque causis. 244. una cum vera feliciter expugnata. ib. vera virium primarum viarum excipiente. 245.
 anodyna non ferente. 247. dolore hypochondriorum stipata. ib.
 - Podagra cum hæmorrhoidibus consentiente. 645. ex hæmorrhoidibus perturbatis. 9. ex sudoribus pedum cessantibus 443. ex cathartis. 637. cum calculo renum alternante. 443. adolescentis. 639. hæreditaria, ejusque natura. ib. sanguineo hæmorrhoidali. 641. inveterata, ejusque natura. 640. ejus eruptione a saburra intestinorum retardata. 308. topicis exacerbata. 644. infuso purgante retropulsa. 271. repulsa colicæ causa. 307
 gde-

- cedematis causa. 254. spasmodum vago-
rum causa. 560. ulceris linguæ canerose
causa. 153. in paroxysmo rite tractan-
da. 639
- Pollutione nocturna. 493. molesta. 337
crebra. 497. cum excretionem seminis invo-
luntaria. 491. & noxis exinde resultanti-
bus. 359
- de Polypo cordis asthmatis causa. 221. ejus
origine. 223. signis 232. facili generatione
in plethoricis. 211. præsertim per
Carolinas. 233
- Potio analeptica. 203. 463. contra calculum
Abelii. 441. diaphoretica. 705. mannata.
vid. laxans, nervina. 104. laxans. 37. 77. 127.
132. 172. 177. 194. 215. 275. 308. 370.
465. 502. 551. 587. 591. 624. laxativo eme-
tica. 7
- Porus qualis confert hypochondriacis. 282
frigidus sub fluxu excretionum sangui-
nearum noxiosissimus. 513. ad repentinam
humorum impuritatem contribuit. 536
- de Præcordiorum anxietate a teneris. infe-
stante. 92. inflativa. 343. ejusque causa.
109. & remedio. 343
- Præputii tuberculo, & cataplasmate ad
illud. 268
- Primiparis cur sit difficilior partus. 715
- de Prostatarum ulcere scirrhus, gonor-
rhæa diuturna causa. 480. de curatione.
365. seq.
- de pruriginoso pustulari affectu. 537
- Pruritu pedum demulcendo. 60
- Pleuræ curata exemplo. 20
- Pectorum morbo. 191
- Puerperis cur sit familiaris purpura. 711
purpura alba. 713. purpurata febris. 709.
insensus est terror. 110
- de Pulmonum infantis vivi descensu in a-
quam. 203. ejusque causa. 244. calculis,
eorumque generatione. 248. labe cum hæ-
moptysi. 183. ejusque signis & causa. 185. ex
tuberculis scirrhus. 197. scirrhis, eorum-
que generatione. 249. tuberculis. 248. iis-
que medendi ratione. 191. in pulmonum
vitiis commendantur Selteranæ lactis nu-
ptæ. 177. vulnere vid. vulnus pulmonum.
- Pulsus in paralyticis affectibus læsi brachii
debiliior est, quam in sano. 50
- Pulvis antepilepticus Stahlî 90. Hoffman-
ni, ejusque egregia in epilepsia virtute. 83
antispasmodicus. 17. ejusque nimio usu
noxio. 149. bezoardicus. 128. contra cal-
culum Abelii. 441. cephalicus. 368. Cor-
nachini commendatur in hemiplegicis
affectibus. 63. diaphoreticus. 626. ad gonor-
rhæam. 489. Heurnii contra hæmoptysin.
47. incidens. 663. laxans. 122. in oculorum
adfectu. 124. in senibus. ibid. laxans rha-
barbarinus. 10. 15. ad motus irregulares.
523. ad nephritidem præcavendam. 450.
nervinus. 65. nervino antipilepticus 89. in
phrysi. 190. præcipitans. 107. resolvens. 123.
roborans. 132. ad genitalium partium af-
fectum. 499. gonorrhæam. 482. sternutato-
rius in auditus difficultate. 114. in capitis
serosis affectibus. 56. in epilepticis morbis.
82. in visus obscuracione. 130. sternutato-
rio cephalicus. 3. stomachicus. 120. 142.
593. temperans. 217
- Purgans ex resina jalappæ & mercurio dul-
ci num lactentibus sit propinandum. 250
- Purgantia fortiora ac crebro data varia ma-
chinantur mala. 237. inducunt malum hy-
pochondriacum. 256. evacuant serum ac
lympham laudabilem. 259. relinquunt
alvum pigram 98. inducunt icterum. 504.
febrem. 259. in perverso hæmorrhoidum
succesfu usurpata hydropem accerunt.
434. post iram sunt instar veneni. 241. num
convenient in hydropem. 238. in malo hy-
pochondriaco. 283
- de Purpuræ origine. 711. subjectis. ibid. sym-
ptomatibus eorumque æthiologia. 372.
caussis. 711. distinctione in albam & ru-
bram. ib. in acutam & chronicam. ib. puer-
peris familiari. ibid. in hemiplegicis per
affectum latus copiosius erumpente. 51.
cum colica alternante. 309. ejus cura ac
præsertim. 711. commendantur Selte-
ranæ & Egranæ. 372. dissuadentur Sedli-
censes. 188
- alba puerperis funesta. 713. alba & rubra
cum summa generis nervosi debilitate.
706
- chronica contumaci. 696. ejusque cau-
699. cura. 700. cur sit contagiosa. 372. in
ea commendantur Selteranæ cum lacte.
701
- scorbutica pertiaci. 702. peculiaribus
stipata symptomatibus. 244. paralyti jun-
cta. 68
- urticata cum spasmodis hypochondriorum
alternante. 358
- Purpurata puerperarum febre. 709
in Purpurati morbis noxium est regimen
calidius. 69
- Purpurea materia sæpius fovet morbos
paralyticos. 71. haud satis foras trusa
quo-

- quomodo expellenda. 2
 de Pustulari pruriginoso affectu. 597
 Pyramontane supponunt integrum ventriculi robur. 41. hinc non conveniunt senibus ib. nec in morbis capitis ac pectoris. 197
 movent calculos. 40. commendantur in cacochymica humorum dyscrasia. 556
 — cum lacte commendantur in humorum dyscrasia. 590. in scorbuticis ac spasmodicis affectibus. 532. in passione hysterica cum fluore albo. 380
- Q
- De Quartana cum hæmorrhoidibus cecis. 360. cum obnubilatione sensuum. 417. in gravida impune tolerata. 379. ejusque causis. 668. & cura. 669. mensium suppressionem post se trahente. 512. an corpori inferat utilitatem. 313. an conveniat in ea venæsectio. 677
 — quotidiana intermittente. 410
 — continua post cohibitam diarrh. 400
- R
- de Radmiansdorffenibus aquis. 326
 — raucedine ejusque causa. 172. singultum excipiente. 604. tussi phrysicæ superveniente. 202. diuturna cum tussi & copiosa pituitæ lætæ excretionem. 171. illius remedia. 172
 — Recti intestini erosionem ulcerosam. 328. spasmo. 325. de Regiminis calidioris noxa in morbis purpuratis. 72. circa venæsectionem. vid. venæsectio.
 Remediorum continuus sub tempestate calidiori usus non fit proficiuus. 27
 de Renum calculo. vid. calculus renum.
 — ac vesicæ exulceratione subita a repressis hæmorrhoidibus. 438
 — sinistri inflammatoria congestione. 12
 in Renum vitiiis commendantur Selterianæ lacti nuptæ. 445
 de Rhabarbari anima. 319
 Rheumatismi quibus familiares sint subjectis. 178
 de Rheumatismo lumbari ejusque causis. 550
 — pulmonali. vid. tussi rheumatica.
 — scorbutico. 586
 — spasmodico. vid. spasmod. rheum.
 Riverius præstans fuit medicus. 46
 de Rosione peculiari circa cordis scorbuticulum. 388
 — ventric. perpetua potu feri lactis subl. 292
 — Rustuoso morbo ex impedito hæmorrhoidum fluxu. 392. periodico, dirisque symptomatibus stipato. 216
- S
- Sabulum non semper indicat præsentiam calculi. 298
 Sacculus ad debilitatem partium genitalium. 362. ad gonorrh. 479
 Sal aperitivum. 89. 117. 176. ejusque virtut. 219
 — volatile Anglicanum parandi ratio. 128
 de Salivatione spontanea. 271. cum faucium exulceratione. 158. hemieranæ superveniente. 5. copiosa post usum nimium pulveris sternutatorii. 420. cachectica, ejusque causis curatione. 150. seq. nimia unde oriatur, & quomodo præservet pedum œdemata. 676. in variolis quid portendat. 720. violenta. 350
 Salivatio mercurialis commendatur in gutta serena. 123. obscuracione visus. 136. tumore testium. 492. dissuadet in epilepsia 78 sine regimine noxia est. 643
 Sanguis coagulat. quo experimento cognoscitur queat. 284. ejusdem e pulmonibus reiecti fetor scorbuticus. 22. circulus irregularis animum quoque afficit. 385
 Sapo baltamicus. 320. laxans. 80
 Saporis quæ sit causa. 144. amari quæ sit causa. ib. corrupti quæ sit causa. 101. 143
 quæ cura. ib. putridi ac fastidiosi quæ sit causa. 144 falsi cum affectibus spasmodicis conjuncti quæ sit causa. 142
 de Scabie contumaci. 371. ex prohibita transpiratione. 37. circa mensium tempus efflorescente. ib. humida ex contagio inducitur. 87. rebelli rite debellanda. 537. sicca pruriginosa rebelli. 30. cum visus difficultate. 137. male curata hæmoptyses & epilepsie causa. 77. repulsa ad vertiginem contribuyente. 17
 Scarificatio an venæsectioni substitui queat 591. ad podagram commendatur. 639
 Schwalbacenses acidulæ commendantur in calculo renum. 444. in febribus suppressis 661. in hypochondriaco malo, cum vertigine stipato. 33. in melancholica hypochondriaca. 370. mensium obstructione. 512
 ad roborandas partes. 334. in spasmodicis morbis. 580. in vesicæ quibusdam vitiiis præ Selterianis. 477
 de Scirrhi ventriculi suspitione. 270
 — uteri cancri exemplo. 328
 — scorbutico affectu. 615. ejusque signis. 536
 causis. 642. cura 618. cura speciali. 633
 de Scorbutico hæreditario. 23. cum effusione feri acris in humero & dorso. 620. in veterato. 618. diu delitescente. 537. male tractato cum pedis rigiditate. 622
 — scorbutico malo cum spasmis hypochondriorum stipato. 634. rheumaticis & arthri-

- thriticis symptomatibus conjuncto. 629
 de scorbutico spasmodico affectu. 624
 Scorbuticis noxiosissima sunt mercurial. ib.
 noxia quoque salina & aloetica remedia. 621.
 de Scorbutica humor. dyscrasia cum debilit.
 partium solidar. 616. vid. humor. dyscrasia.
 — Scoromia ex ophthalmia. 126
 — Scroti ulcere. vid. ulcus scroti.
 Sedlicenes aquæ ubi noceant. 67. non con-
 veniunt in purpura præsent. 70. 188. in
 quibusdam movent diarrh.
 Selterianæ acidulæ quomodo bibendæ. 386
 quibus casibus aliis acidulis sint præfe-
 rendæ. 25. qua ratione Carolinis possint
 substitui. 310. in pituitosis subjectis, cum
 minus sufficiant, cum Sedlicen. sunt alter-
 nandæ. 197. commendantur in arthrit. 546
 in debilitate generis nervosi. 40. ad poda-
 gr. & calculum præcavendum. 461. ad pesto-
 ris & renum vitia. 41. ad pulmonum affe-
 ctus. 563. in spasm. vesicæ. 470
 — cum lacte commendantur ad temperandam
 humor. acrimon. 26. 77. in convulsionibus
 verminosis. 614. in calculo vesicæ fellæ. 392.
 in debilitate partium solidar. 540. in
 epilepticis morbis. 96. præsertim sympto-
 matic. 92. in febre lenta cum hæmoptysi. 178.
 in gonorr. simplici. 478. in hypochondr.
 malo cum hæmoptysi stipato. 23. in hypo-
 chondriaco scorbut. malo. 360. in inconti-
 nentia urinæ. 469. in melancholia hyster.
 397. in melancholico maniaco affectu. 104.
 in pulmonum vitiis. 177. purpura chron.
 427. scorbutica. 70. ad renum ulcerosam
 corruptionem coercendam. 445. ad scor-
 buticos affectus. 467. in serosis diuturnis
 affectibus. 453. in tussi nativa. 177
 de Seminis excretionem denegata, membro ta-
 men erecto. 13
 Senes ad scorbutum sunt proclives. 620. ani-
 mi laboribus indulgere non debent. 34.
 quale iis conferat vinum. ibid.
 de Sensatione perpetui frigoris. 558. pali
 faucibus infixi. 161. ossi sacro infixi. 417.
 umbilico infixi. 258. peculiari in utero
 fluorem album antecedente. 379
 Sensuum ac rationis integritas unde depen-
 deat. 105
 de Serum lactis parandi ratione. 59. 153. 412.
 419. 454. 548. commendatur illud in acrimonia
 humor. 59. in arthriticis. 546. & atrophie
 affectibus. 412. in hectica & marasmo. 420.
 ad inflammationem præcavendam. 714. in spasmodico convulsivis af-
 fectibus. 601
 Serum lactis dulce quomodo parandum. 46.
 186. commendatur in scirro pulmon. 191.
 de Serpigine in brachio sub morbillis. 193
 — Singultu. 597. cum rustibus. 569. in paro-
 xysmo hysterico. 381. in melancholico af-
 fectu. 373. in melancholia hysterica. 396.
 ejusque causæ. 397. in paroxysmo epilep-
 tico. 192
 — Siti sero lactis cum tamarind. temperanda
 384. inextinguibili post usum gummi gut-
 tæ. 235
 — Situs erecti noxa in morbis acutis. 720.
 — Soda diuturna cachexiæ causæ. 420. num ab
 usu cretæ tutum levamen accipiat. 421. seq.
 — Solaribus tincturis. 198
 — Somno tuto conciliando. 102. per pediluvia
 116. levi a nimia nervorum tensione. 101.
 concubio reficiente. 102
 — Somnolentiæ in hemiplexia causæ. 159.
 post partum oborientis causæ. 124
 de Sonitu in abdomine sub alvi dejectione
 edito. 350. peculiari columbino simili. 396
 — Sono in auribus quomodo fiat. 112
 — Sopor alto febres acutas excipiente. 35
 — Soporoso affectu post hæmorrh. adstringen-
 tibus cohibitis. 34. ejusque causæ proxi-
 ma. 36. & num in eo conferant Carol. 34.
 Spadani fontes quo in casu Selteranis sint
 præferendi. 477. commendantur ad calcul.
 vesicæ. 457. in debilitate generis nervosi
 cum dyscrasia humor. 133. in debilitate
 partium solidar. 334. ad excoriationem
 vesicæ inveteratam. 463. in melancholia
 hypochondr. 370. in ulcere vesicæ & pro-
 statarum. 487. cum lacte in hypochondria-
 co scorbutico affectu. 637
 de Spasmo cervicis. 364
 — cynico ex dyscrasia humor. scorbutica. 144
 — faciei dexteri lateris peculiari. 625
 — genitalium partium. vid. genitales partes
 — gulæ inferioris. vid. gula.
 — hypochondriorum ex incerta graviditate. 661
 474. ex male curata tertiana. 341
 — laborum peculiari. 562
 de Spasmo œsophagi. 425. ejusque signis. 427
 ex suppressa quartana. 562
 — intestinor. in quo Carolinæ cum Tæplices
 sibus commendantur. 339. — intestini re-
 cti ac uteri cum sanguinis stillicidio. 325
 — manuum. 41
 — musculorum maxillarium, febri conti-
 nuæ superveniente. 146
 — pedum. 271
 — pharyngis. 44. 119. 134. 140. maxillar. 566
 — præcordiorum a motu corporis. 211
 ven-

- ventriculi. 163. ex difficili sanguinis per
hepar circuitu. 274. ejusque cura. 270. & no-
xis. 629. ex defuncti sectione. 270. — chroni-
co. 268. — hypochondriaco. 271
- intestinorum, partium genitalium, vesicæ
ac ureterum. 266. — vesicæ. 469. causa. 473.
cum ejus calculo & exulceratione. 471. æ-
gre curando. 465. — & hypochondriorum
ex incerta graviditate. 485
- Spasmi vagi ex repulsa podagra. 560
- Spasmodico affectu gravibus symptoma-
tibus stipato. 570 ex menstrui male succe-
dentibus. 573. ex relicta generis nervosi
debilitate cum ischuria & apoplexia. 565.
cum purpura. 564
- de Spasmodico affectu abdominis ex sup-
pressis hæmorrhoidibus. 331. — chronico.
562. — hæmorrhoidali intestinorum. 299.
ad a pilulis Becheri cum resina jalappæ a-
cutis prognasci queat. 338
- inflativo ventriculi & usu Carolinarum
& Tæplicesium in eo. 274
- totius intestinorum voluminis. 340
- per Selteranas cum lacte curato. 568
- Spasmodici affectus per totum plerumque
corpus extenduntur. 631. facile abeunt in
habitum. 572. cur circa menstruum tempus
exacerbentur. 515. cur circa vernale æqui-
noctium recrudescant. 229. in iis diutur-
nis commendantur Selteranæ cum lacte
asinino. 523. iis infernas partes afficienti-
bus nocent balnea mineralia. 177. in paro-
xysmo nocet venæsectio. 110
- de Spasmodico convulsivo affectu. 592. 494.
singulari in gravida. 602. chronico. 609.
cum epilepticis commotionibus. 612. a
plexu mesenterii incipiente. 573. ejusque
caussis. 593. terrore. 598. vermibus. 608. dig-
ta perversa. 622. vitio primarum viarum.
593. scabie retropulsa. 595. caussis externis
levissimis. 596. curatione. 593. 598. com-
mendantur in eo Selteranæ lacti asinino
nuptæ. 601
- epileptico affectu a mensium retentione,
& Egranarum, balnearumque Tæplicesi-
um in eo usu. 110
- flatulento. 577. post puerperium. 599. per
lac a sinum & Selteranas curato. 759
- Spasmodicis rheumaticisque pathemati-
bus febribus acutis ex levi refrigeratione
supervenientibus. 147
- Specifico ad hemiplexiam. 52. specifica
certe num dentur. 26
- Sphacelo ex causa interna. 655. ejusque
causa. 656. & cura. 657. seq. citra præviā
inflammationem suboriente. ib.
- de Sphacelationis interiorum in vulnere pe-
rempti causa. 210. Spiritu salis ammonia-
ci epilepticas accessiones remorante. 16
- vino perperam in obstructas nares injecto. 5
- sputatione muci copiosissima post insul-
tum apoplecticum. 538. nimis peculiari. 27
- stagnatione sanguinis in intestinis colicæ
causa. 298. — stasium sanguinearum ge-
neratione oculis cognoscenda. 619
- sternutatione peculiaribus stipata sympto-
matibus. 540. ex consolidatis capitis ulceri-
bus. ib. spasmodicæ affectiones solvente. 341
- sterili conjugio. 524. debetur inæqualitati
conjugum. 527. contra eam quæ commen-
dantur. 530. — stranguria cum dysuria al-
ternante. 468. — strepitu ossium sub corpo-
ris motu. 143. circa taleolos pedum. 414.
vertebrarum colli. 166. — subluxatione os-
sis femoris ex causa interna. 648. quomo-
do ab initio rite sit tractanda. 647
- succino, egregio remedio contra sterilitatē.
530. in velicæ morbis. 477. capiti insperfo ad
illud roborandum. 382. memoriamque confor-
tandam utili. 12. cujus essentia in debilitate
partium genitalium commendatur. 362
- Succoladæ potus quomodo a melancholicis
cum fructu sit bibendus. 103
- de Sudore acerrimo. 698. acido. 548. catharta-
les serofos affectus solvente. 343. copioso
potu vini rubri debellato. 443. somnum
comitante. 437. alvi obstructionem indu-
cente. 67. cutim arrodente. 621. particulari
abdominis & pedum. 25. pedum suppressio
multorum causa. 345
- Sudores repressi quos inducant morbos. 73
- in infante pariunt diarrhœam. 72
- de Suffragio ad rheumatismum lumbarem.
552. — suffocati infantis sectione. 204
- Suffusione oculorum incipiente. 124
- Sulphuris antimonii aurati usu. 709. in gut-
ta serena. 136. in hemiplexia. 61
- Sulphura mineralium commendantur ad cu-
randos morbos contumaces ex lymphæ vi-
tio subortos. 537
- de Sufurru aurium. 136. vid. tinnitus.
- de Syrupu balsami Peruviani parando. 686
- Tabacus. vid. Nicotiana.
- de Tæniacensium aquarum elementis. 86
- Tenesmo molestissimo. 329. cum excretio-
ne materiæ flavæ. 461
- Tentigine cum nocturnis pollutionib. 477
- Terroris indole. 12. insigni noxa in epile-
pticis morbis. 82. 86. in puerperio. 110. circa
menstruum tempus. ib. & inde pendentibus
spasmodicis affectibus. 570. vires cor-
po-

- poris prosternit. 355. maniam in puerpera inducit 107. memoriam debilitat. 111
- Tertiana æstiva, ejusque origine. 308. cum delirio. 105. duplici cum purpura in grvida 672. ejusque curatione. 666. male curata in erysipelas & molesta symptomata abeunte. ib. in lentam degenerante. ibid. mensium obstructionis plenariæ ib. & spasmii hypochondriaci causa. 661
- Testium consensu cum cerebro. 494 dolore valde sensivo. 497. extirpatione quo casu instituenda. 255. num ea in hydrocele sit dissuadenda. 406. tumore. v. tumor testium.
- de Tetanode spasmio. 564. rigore ab usu tincturæ adstringentis. 474
- Thee potus commendatur ad imminuendam obesitatem. 525
- Thermæ conveniunt personis succulentis. 362. feminis. 573. quibus in casibus acidulis sint præferendæ. 149. nocent in gonorrhoea. 480. in subjectis venerea labe inquinatis. ib. cur excitant interdum purpureas efflorescentias. 515
- de Tincturis solaribus. 239
- Tinea capitis cath. defluxiones solvendo. 542 in plicam fere Polonicam transeunte. 540
- Tinnitum aurium pertinaci. 111. ejusque origine & causis 19. 107. 112. curatione. 19. 111
- cum effluxione serosa ex auribus. 557
- Toeplenses thermæ quas possideant virtutes. 415. in hypochond. passione. 663. in melancholico maniacis affectibus. 102. in nephritide calculosa. 449. in nervor. affectibus. 315. dissuadentur in infantibus. 73. irritæ in hemiplectico affectu. 54
- de Topho in fronte curato. 487. & emplastro ad illam. 488. tophis ossis a gummatibus Gallicis discernendis. 554
- de Topicis ad pollutionem nocturnam. 496. ad podag. 444. ad ulcus linguæ cancrum. 153
- Traumatico liquore. 653
- Tremore manuum. 146. peculiari periodo. 702
- Triburgensum acidularum usu. 348
- Tuberculis totum corpus obsidentibus. 535. fungosis in vagina. uteri. 506. in pulmonibus. 197
- Tumore abdominis raro. 436. gelido post usum aquarum Sedlicens. 70. interno. ejusque causa. 428. hydropem minante. 423
- aquofo a tardiori sanguinis circulo proveniente. 405. — colli a flatibus. 160
- erysipellaceo cum passione hypochondr. 348. ejusque causa & cura. 117. faciei cerebro recurrente. 511. pedum ex tertiana male curata. 659
- globoso in inguine. 405
- hypogastricæ regionis a puerper. remanente 419. — linguæ ab improvido mercarii dulcis usu excitato. 66
- mammæ cum obstruct. mensium. 169. 170.
- nodoso frontis ex ulceribus præputi consolidatis. 533
- de Tumore edematoso a podag. retrocedente. 234. a salivatione spontanea præservato. 392. ejusque subjectis. 676. manuum ac faciei. 562. pedum. 414. vitio uteri accedente. 437. ex vitio viscerum imi ventris. 651. sub paroxysmo febris intermittens retrocedente mali ominis. 160
- pedum asthmatis superveniente. 223. diurno a dyscrasia humor. scorbut. 615. a prohibita transpir. 434. a potu Carolinar. orto. sed post balnearum usum cedente. 532. tussim levante 222. num in eo liceat spirituosos uti. 316
- phlegmonoso pedum per fluxum humor. sublato. 693. — pectoris dextri. 390
- sanguineo ejusque differentia ab apostem. 380. & distinctione in benignum & malignum. 654. cruris 652. pectoris. 653
- scirrhus glandular. subaxillarium. 189. ovarii quo indicetur signo 515. commendatur ad illum cataplasma ex semine milii & lacte. 418
- subcutaneo artuum, quid indicet. 537
- de Tumore testis sinistri cum asthm. convuls. 231. ejusque cura 497. testis dextri ex gonorrhoea improvide suppressa. 492. indurato salivatione curando. scirrhus rite sanando. 493
- venereo 453. — ventris post partum. 499
- Tussi post hæmoptysin. 179. ex atonia pulmon. 195. ex assumptione liquidor. cum cochleari facta. 13. cum calculo renium alterante. 194. a pastu invalescente ejusque causa. 181. lacte caprino levata. 184
- catharrhali ejusque deductione pathologica. 180. cur noctu sit mitior. quam de die. 181
- chronica. 455. convulsiva hysterica. 392
- diuturna sine pulmon. labe 194. purgantibus potentiorebus expugnata. 55
- ferina ab irritatione laryngis. 191. cum asthm. 222. & ad illam electuario. 186. ac emplastro. 222
- habituali ex nativa succor. impurit. 192
- humida habituali post retrocedentem manuum ac faciei tumorem cessante. 561
- nativa, in qua Selteranæ cum lacte commendantur. 193
- de Tussi phthisica. 200. funesta. 189. rheumatico scorbut. 79. seq. sicca.

- sicca a schirris pulmon. 191. ab eorundem vomitis. 202. cur a lacte Selteranis nupto exacerbetur. ib. in senibus pilulas de styra- ce pro egregio agnoscit remedio. 275
- stomachali. 420. ejusque notis. 182. ex vitio oesophagi & ventriculi. 171
- Tympanitide. 427. cum cachexia complica- ta. 425. cum ascite conjuncta, numque in ea conveniat paracentesis. 703
- V
- de Varicibus oculorum. 133
- Variolis 691. arthriticis insensis. 720. ea- rumq; causis. 716. malis signis. ib. cura ib. præsertione. 718. num obideant interna viscera 720. earum hæreditaria pernicio. ib. raritate humorum dyserasiam gene- rante. 138
- Venarum raninarum sectione lethali. 44
- Venæsectione sub debita cautela ac regi- mine instituenda. 67. 302. 521. 546. 551. e- jusque noxa 11. speciatim in acutis. nono- die. 147. in maniacis. 105. in paroxysmis spasmodicis. 110. usu in cachexia 61. in a- popl. leviori. 33. in quartana gravidarum. 668. in plethoricis ante usum Carolinar. 274. in colica curanda. 300. præsertenda. 316. in avertenda hæmoptysi. 177. in præca- vendis inflammationibus. 305. febribus continuis. 448. in hypochondriaco spas- modicis affectibus. 282. hysterico spasmo- dicis. 393. convulsivis. 596. in maniacis & melancholicis morbis. 640. in gravidis. 394
- de Venæsectione in brachio ejusque noxa in mensium suppress. 692. utilitate in stagnat. humor. circa partes corporis inferiores. 327
- copiosa & crebra, ejusque damnis. 545. in debilitando corpore. 185. in retardandis quidem, sed exasperandis paroxysmis e- pilepticis. 78. 93
- intermissa in senibus ad marasum con- tribuente. 697. - sæpius iterata ejusq; da- mno in epilepticis. 87. hemiplect. 49. & pa- ralyticis affectibus. 71. hirudinum adpli- cationi præmittenda. 713
- Venæsectioni num substitui possint cucur- bitulæ. 387. scarificatio. 591
- de Venerco malo. 552. mulieres, & cachectica scorbuticaque subiecta gravius adligen- te 534. diu in corpore delitescente. 448. e- jusque damnis. 486. reliquiis. 497. curat. 488. 553.
- de Veneris nimio usu ad epileps. contribuente. 79. gonorrh. simplicis. 477 & inveteratæ causâ. 481. infirmitatem corporis indu- cente. 496. memoriam destruyente. 497
- Ventriculi atonia ex abusu dulcium. 188. multorum morbor. 417. & speciatim ca- chexiæ causâ. 450. debilitate, ejusque causis. 524. consuetariis ib. induratione. 270. inflatione hypochondriaca, a gonorr. perverse tractata. 488. rosione cum vehe- menti adpetitu, matutino dumtaxat tem- pore infestante. 340. scirrhi suspitione. 279
- Vermibus eorumque signis 85. noxis in gra- vidis. 608. cura. 613. cum epileps. junctis 82
- Vertigine. 627. ejusque origine ac genera- tione. 196. cum animi deliquiis, & summa spirandi difficultate a terrore. 96. cum flu- xu auris seroso alternante. 558. cum ne- phritide. 15. cum hæmoptysi in hypochon- driaco. 20. cum hypochondriaca passione. 31. cum visus vitio ex gravi lapsu. 130. a descensu per scalas suboriente ejusque causâ. 115. excretionem pituitæ per nares & pulmones soluta. 627. pediluvii exacer- bata. 28. motitatione corporis arcenda. 18. masticatione corticum aurantiorum miti- ganda. 22. temulentia inferenda, horisque tantum autem meridians adfigere. 69
- de Vertigine caduca cum peculiaribus sym- ptomatibus in grvida. 15. levioris apopl. specie. 18. ejusque causâ proxima. 17
- idiopathica cum inflammatoria circa re- nem sinistrum congestione. 12. ejusque si- gnis. 14
- periodica, peculiaribus stipata symptoma- tibus. 27. stomachali. 30. ejusque causis. 31. temulenta. 156
- Vesicatorio. 96. ejusque usu in acutis. 150. in auditu difficili cum fluxione serosa. 114. in oculorum vitiis. 651
- Vesicæ felleæ structura præternaturali. 720
- excoaratione ejusque signis. 463
- de Vesicæ ac renis exulceratione subita a suppressis hæmorrhoid. 438. - exulceratio- ne cum intercurrente mictu cruento. 464
- hæmorrhoidibus albis. 476
- hæmorrhoidali affectu ex male tractata purpura scorbut. 465. - raro affectu 475
- in Vesicæ affectibus commendatur luccinum 476. Spadanæ & Schwalbacenses. ibid.
- de Vetera quensium acidularum effectû. 75
- Vigiliis diuturnis humorum tenuitatem augentibus. 101
- Vino a senibus rite bibendo, 54. speciebus nervinis imbuto, calido, ad membra para- lytica adplicando. 74. hæmoptysin revo- cante. 29
- Vinum Hungaric. præ Rhenano in ventricu- li

li debilitate commendatur. 183. — laxativum. 422. — Rhenanum Selteranis distemperatum inter curam lactis tuto pro potu potest adhiberi. 26. — Tockavienſe morbis capitis vertiginosis eſt inimicum. 31
 Vipera gaudet virtute antispasmod. 239.
 earum pinguedo in maculis oculor. 124.
 in viſus obſcuratione. 132
 Viſcerum obſtructionis unde proficiſcantur
 424. ex eorum labe proſecti morbi curatu
 ſunt difficillimi. 676
 de Viſus acie majori poſt ſomnum. 130
 - caligine axungia gallinar. diſſipata. 131
 - difficultate cum ſcabie. 137. -- dimidiati
 exemplo. 194. & cauſa. 196. -- duplicati ex
 emplo in hemigrania. 4. vertigine. 12. hiru-
 dinibus ano admotis cedente. 13
 - imbecillitate ex turbatione humorum o-
 culi. 123. -- imminutione ex turbatione hu-
 moris aquei. 119. -- obſcuratione ex vitio
 tunice retinæ. 129. ejuſque origine. 131. ex
 paralyſi nervi optici. 133. a pellicula tuni-
 cam corneam obducente. 127. periodica.
 124. ſanguinis miſſione ſublevata. 123
 de Ulcere capitis ſædo. 540. corporis venereo
 533. faucium cum ingenti ſalivæ fluxu.
 558. femoris pertinaci. 645. labii ſuperioris
 maligno. 153. contumaciore ulcere labii
 inferioris. 155. linguæ cancroſo. 152. mali-
 moris. 155. inteſtini recti lethali. 329. pe-
 dum. 157. ſponte ſuborto in affectu hemi-
 plectico. 58. ſerotri ſetidiffimo. 552. ſerotri
 ſerpiginoso exſiccato variorum malorum
 cauſa. 423. ſphaceloſo ex incongruo aqua-
 rum mineralium uſu. 657
 Unguentum ad callum offis femoris. 647. ad
 colic. dolores. 325. ad emplatri diaſulph.
 Rulandi imitation. 552. ad excreſcentias
 ani. 332. nervinum. 63. ad penis erectionem
 juvandam. 489. roborans. 652
 de Vomendi conatuum cauſa. 595
 - Vomitorio leni. 370
 - Vomitoriis iſterum inducentibus. 408. num
 convenient in gutta ſerena. 156. hemiple-
 xia 49. hypochondriaco malo. 282
 - Vomitu convuſſion. ſpecie. 519. ejuſque in
 gravidis cauſa. ib. a largis hæmorrhagiis

orti cauſalib. ciborum perpetuo. 518. ſpi-
 randi libertatem inferente. 340. materie
 acidiffimæ vertigini juncto. 30. materie
 ſaporis vitriolacei corrodentis. 276. cri-
 tico. 639. in febre intermittente continua.
 670. hysterico. 348. nigro ex potu ſuccola-
 dæ in hypochondriaco. 284. ſub puerperio
 513. ſebaceo. 707. ſpontaneo. 279. tuſſi ſu-
 perveniente. 181. cum tuſſi phryſica juncto.
 189

de Uretere mirifice expaſo in diabete de-
 functo. 482
 - Urina chyloſa. 457. -- gelatiſoſa. 476
 - lactea. 485. vermes indicante. 398
 - purulenta. 455. -- tenui ſpaſmodicos. 398. &
 hylet. paroxyſmos prænuſciant. 377
 - Urinæ imminutione clyſtere therebinthi-
 nato ſublata. 51. -- incontinentia. vid. in-
 continentia. -- retentione vid. iſ. huria.
 - promotione in affect. capitis ſeroſi. utilis. 56
 - Utero membrana adiposa carente. 417. e-
 juſque vaſis ſanguineis. 507
 - Uteri atonia, ejuſque ſignis. 529. cauſis. 314
 damnis. 504. -- hæmorrhagia. ib. enormi
 cum fungoſa in vagina excreſcentia. 506.
 diuturna cum fluore albo alternante. 100.
 a coitu crebro eveniente. 507. gravidis ra-
 ro abſque abortu contingente. 474. ejuſ-
 que ſubjectis. 507
 de Uteri ſpaſmo cum ſanguinis ſtillicid. 325
 -- tumore ſcirrhoſo a cohibito fluore albo
 418. cancroſo. 328. -- ulcere. 504
 - Ulnere diaphragmatis & hepatis cum ſe-
 quuta morte. 206. & ſeſtione. 207. tendino-
 ſi lethali. 209. muſculoſi non ſemper lethali.
 207. 210. -- hepatis, ejuſque magnitudine
 cognoſcenda. 206. 209. an ſit lethale. 207.
 cito ſanando. 208. -- pulmonum. 204. an
 ſit lethale ſemper. 205. periculoſo ſanatio-
 nem admittente. 206

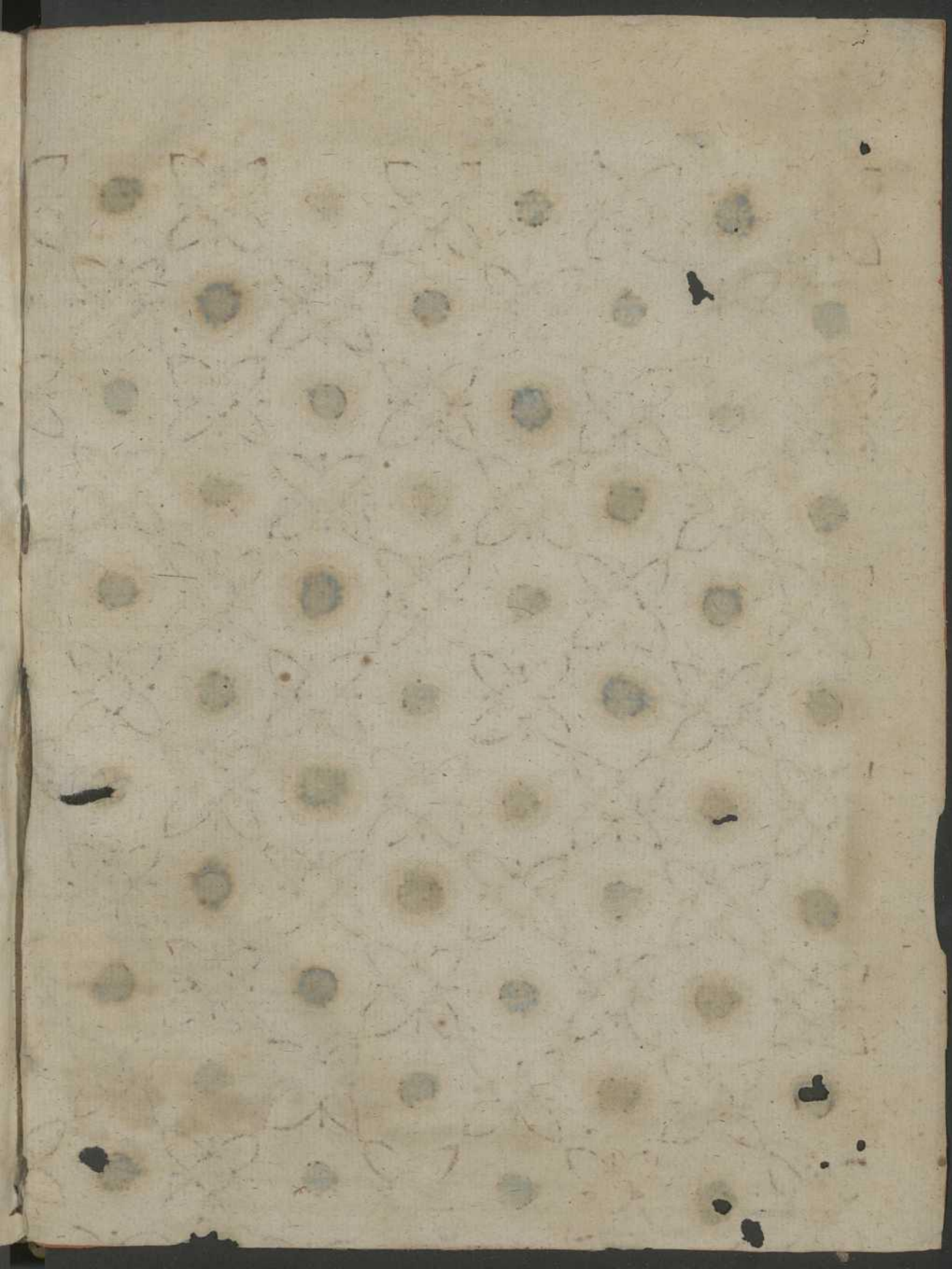
W

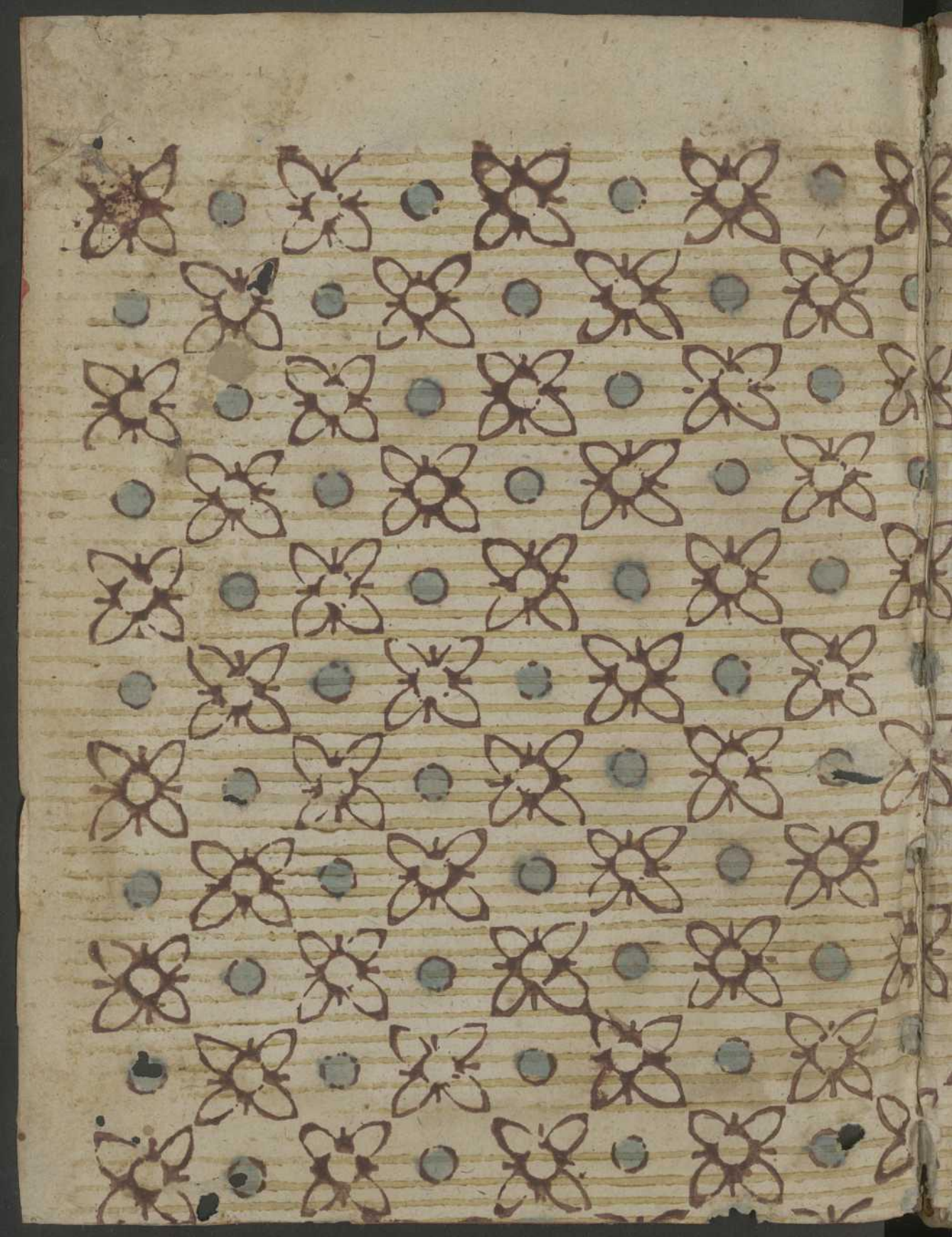
Wepſeri cucupha & maſticatorium. 14
 Wildungenſes aquæ commendantur ad ex-
 coriationem veſicæ inveteratam. 464
 Wiſbadenſes, quo caſu reliquis ſint præfe-
 rendæ. 307

Handwritten text in a cursive script, likely from a 17th-century manuscript. The text is arranged in three lines, with the first line being the most legible. The second and third lines are heavily obscured by ink blots and stains. The text appears to be a list or a series of entries, possibly related to a historical record or a collection of items.

Pro. Angina puerorum

R. Agave. ℥j. infund. in decoct. althez. et Zinzib. cum
pauco vin. alb. poss. add. Symp. althez. ℥j. m℥
decineatur in ore per aliquod tempus. regulum. atque
consideracuss

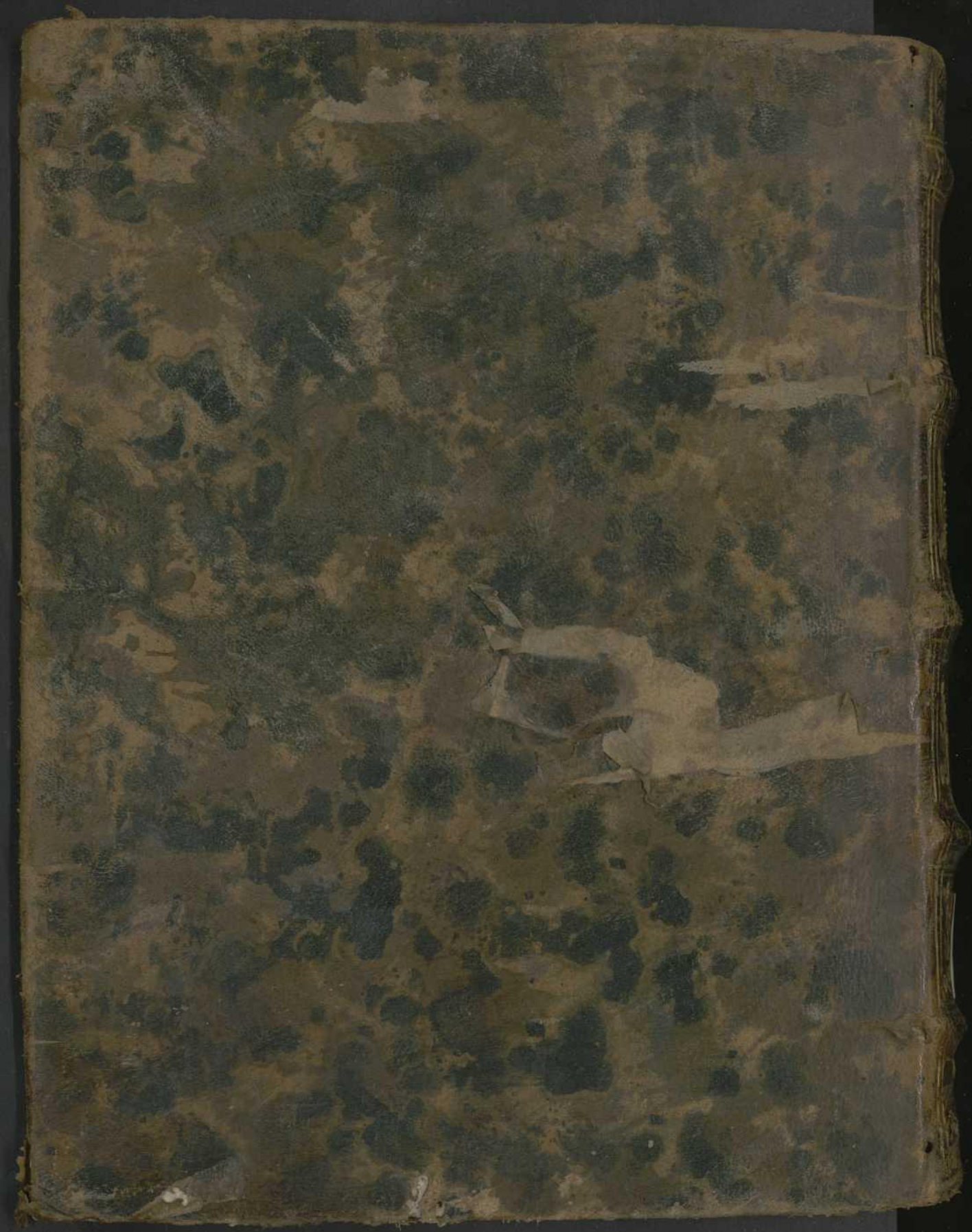

ESTANTE 8.º

Tabla 8.ª

N.º 7

H O F F M A N N I
CONSULTATIO
RESPONSA QUE
* MEDICA *

25

18

12.860